

Inum. 263 - 265

Bibl. Jag.

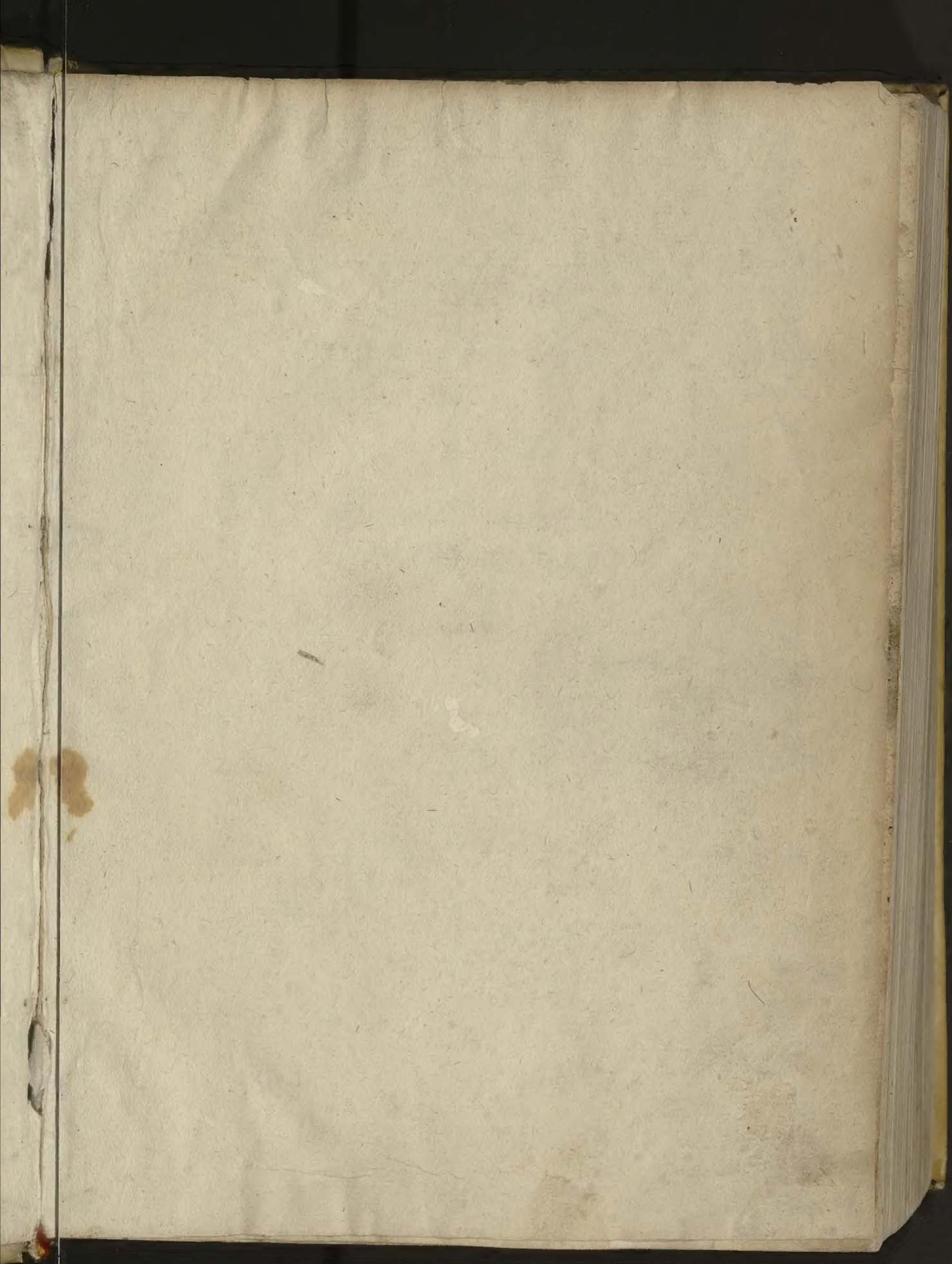

263 - 265

Jnc

WIII
04

Bibl. Jag.

Prohemium

Questiões subtiles et putiles magri Joannis Magri. doctoris parisiensis sup totū curiū logice porphyrij et phi cū vtili explanatōe text'icipiunt fm mentem doctoris subtilis Scoti.

Ircā ex

ordiū libri predicabiliūz porphirij queritur vtrum logica sit vnus habit' scientific' rōa lis ab alijs distinct'. Et arguit pmo cōtra primaz partem. quia mo-

res cui' ē modus. sed logica ē mod' sciēdi. g logica non ē habit' scientificus. Minor p3 p phm scdo methaphysice capitulo vltimo dicēte q' absurdū est simul q'rere sciaz et modū sciēdi vbi per modū sciēdi fm cōmetatōrē itelligit logicam. Scdo arguit cōtra scdam ptem. logica cōtinet multos p cessus demonstratiuos et multos habitus cōclusionū in ea demonstratāz. ergo logica non est vnus habitus. Tenet oīa. quia habitus scientificus ē vnus ab vnitatē cōclusionis demonstratē. Nec valet dicere q' ex pluribus habitibus partialib' diuersaz cōclusionū sit vnus totalis habitus scientificus q' ex nullis plurib' alteri' et alteri' rōnis v' posse fieri aliqd vnu nisi altez sit in potētia ad reliquū per phz septimo methaphysice. sed diuersi habit' diuersaz cōclusionū cōstitutarum ex alijs et alijs extremis sūt alteri' et alteri' rōnis non se hñtes tāq' act' et potentia. ergo ex ipis non potest fieri vnus totalis habitus. Prima ps minoris p3. qz cum scientia vnus cōclusionis stat aliqd errare circa aliam cōclusionē. Scda ps patet. quia cum talis habitus totalis sit accidens nō videtur posse cōponi ex actu et potentia fm phm septimo methaphysice. Arguit tertio cōtra tertiaz ptem qz logica est ens reale predicamentale de prima specie qualitatis. ergo nō est rōnalis. C4. arguit vltimā pte. cōtentialis distinctio noticiarum est ab obiectis. sed noticie siue habitus methaphysice et logice est idem obiectum. ergo non sunt scientie inter se distincte. Maior videtur nota ex scdo de aia. Minor pbatur ex. 4. methaphysice vbi dicitur q' circa idēz laborant methaphysic' sopbista et

Logice

Inaug- 265
Bibl. Jag.

dialectic'. In oppo^m est Ari. et cōsopiatetici.

Primo sciendum ē q' p declarationē pmi termini ponuntur tres difficultates. Prima difficultas ē. cuius potentie logica ē habitus. Rñdetur pynam distinctionē et vnum dēm. Distinctio est bec. in omni substantia incorporea duplex ē potētia. s. intellectus et voluntas. Intellectus est potestas qua aia p't intel ligere. Sed voluntas est prās q' aia p't velle. Dēm est istud. logica est habitus intellectus. patet quia regulat potentiam intellectuiam ad bene diffini endum diuidendū et discurrendū. g rē Scda difficultas. p quem actum intellectus generatur in nob logica. Rñdetur pynam distinctionē et vnum dēm. Distinctio est bec. actū intellect' alijs ē ade quatus vt itelligere. ali' ē inadequatus q' subdi uidit i sex. Quoz pmi ē simpliciu appbēsi p quē formant diffinitiones. Scds ē appbēsi cōpositio et oio p quem fiūt enūciationes. Tertius ē cōpositorum et diuisorum discursus p quem fi unt silli. Quart' ē decipi p quem fiunt sillogismi ignorantie siue falligrafi. Quintus est opinari p quem fiunt sillogismi dialectici. Sextus ē certifi me cognoscere p quē fiunt sillogismi demonstratiui. et illoz solū ponuntur tres ab Aristo. a quoz tertio. s. a discursu vocatur intellectus: ratio: que sic ab isac diffinitur. Ratio ē virtus aie intellectua lis faciēs currere causam in causatus. Dēs ē istd. et si oēs act' intellectus quarto exemplo cōferant ad generandū sciam: a sexto tamen d'r pncipaliter scia generari. quia p sillogismū demonstratiuum scientia pncipaliter generatur. Tertia difficultas ē. quoz sūthitus intellectus quibus nō cōtingit dicere falsū. Rñdetur pmittendo quatu or distinctiones et cōsequenter vnu dēm. Prima distinctio ē h. habituū intellectus alijs ē isu sus: et est ille qui ab extrinseco sine actu potentie iprimitur. Alius est acquisit' q. s. mediante actu potentie acquiritur. et sic diffinitur habitus in cōmuni. Habitus ē aliqd supadditū potētie natu rali inclinans animam ad pmpre facilliter delectabiliter et expedite operandum. Scda distinctio. habituū acquiritorum. ali' est spiritualis. et ē ille cuius potentia est in aia subiective. alijs ē corporalis et ē ille cuius potētia ē i corpe subieue Tertia distinctio. habituū spūaliū alijs est intellectualis q' subieue est in intellectu. Alius est voluntarius siue moralis qui est subiective in voluntate cuiusmodi sūt vtutes morales. C4. di nictio. bituū intellectualiū alijs ē quo ipossibile ē

A z

*Ad maiorem sciētiā acquisitionē per demonstrationē sed logica nō arguitur q' demonstratōe q' non est scia
Maior probatur ex pte dēti pte Et minor probatur. quia si logica acquiritur per demonstrationē
habetur. tūc autē logica ē sit alia logica p'm q' arguitur q' demonstratōe q' non est scia
nota p'ma cōsopiatetici Et sit in intellectu et in voluntate in cōsopiatetici. cōp'etici sciaz
cōmuniū Logica nō arguitur q' demonstratōe. et notat p'ma cōsopiatetici
p'ma*

Proemium

dicere vtz vt error z ignorātia p me dispositōis. alius ē quo impossibile ē dicere falsum vt scia. ali^o ē quo possum^o dicere vtz z falsū vt opimo. ¶ **Di**ctū ē istud. qnqz sunt bit^o intellectus qb^o ipō^o bile est dicere falsū. s. sapiētia sciētia itellectus prudētia z ars. vñ sapia ē intellect^o. z sciētia honorabili^o in nā. Sz intellect^o ē habitus pmoz pncipioz. Scia vñ ē habit^o cōclusiōis p demonstratiōē acq^oit. Et ars est recta rō rerū a nobis factibiliū. Prudētia āt ē recta rō rerū a nobis agibiliū.

Secundo sciendū ē q p declaratiōē scdi termini mouet talis difficultas: qua vnitate ē bitus logice vn^o? Rñdetur p vnam distinctionē z vnū dēz z vnā supponē. Suppō ē hec. cuiuscūqz scie z habit^o vnitas eēntialis z itri seca sumitur ab vnitate subi. Distictio ē hec. obm logice sic cuiuslibet alterius habitus pōt dupliciter cōsiderari. vno modo material^o. s. cū pōlione a suis principiis. Alio mō formaliter hoc est scōz eius rōem formalē quā quidē rōez trahit ex suis pncipiis. Dictum ē istud. bitus logice in eodē intellectu ē vn^o numero. p3. qz vnitas habitus sumitur ex vnitate obiecti formalit^o cōsiderati. s3 quozūcūqz in logica cōsideratoz ē vna rō formalis. obiecti na igitur oīuz in logica cōsideratoz ē vn^o habitus scientificus numero saltem in vno eodem intellectu. ¶ **Aliter** rñdetur per vnāz supponēz z duo dēz. Suppō ē hec. vnitas formalis z itrinseca cuiuslibet habitus sumit^o ab vnitate rōnis formalis subiecti attributionis. ¶ **Primū** dictū. habitus affectiuus z moralis z habit^o scientificus inter se dueniunt qz sicut ex vno actu tēperatiē generalē tota realitas tēperatiē eēntialit^o qūis in gradu imperfecto z per alios actus sequētes non acquirūt noua realitas s3 tū perficit^o z intendit^o habitus tēperantiē prius totus acq^oitus scōz totā suā essentiam p primū actū tēperatiē. Sic etiā cū aqua calefit tota eēntia z realitas caliditatis acquirūt in primo actu calefactionis qūis in gradu valde imperfecto. Sed p actus sequētes nō acq^oitur noua caliditas sed solum perficitur illa caliditas que prius erat acq^oita scōm eē imperfectū. ita cō similiter dicendū est de habitibus intellectualib^o vt si quis acquirat vnā noticiā vnius cōclusiōis logice p vnicā demonstratiōē etiā p illam demonstrationē generatur in ea tota eēntia z realitas logice. licet scōm eē imperfectū. Et cū acq^oit noticiā alterius cōclusiōis non acquirūt aliquā realitatem logice sed solum pficitur logica prius acq^oita z iterum per aliam cōclusiōem magis perficitur

z sic deinceps. ¶ **Scōz** dictū. habitus morales vel affectiuus z bitus cognoscitiui quo ad suāz generationē tū in hoc differūt qz habitus affectiuus generant^o z augent^o ex cōsiliis actibus z eius dēz spēi. Sed bitus cognoscitiui generant^o z augentur per actus difformes z distinctos spē quia habitus acq^oisitus per vnū actū intelligēdi circa vnū pncipiū augentur per alium actū intelligēdi habitū de cōclusiōe z acq^oit respectū ad illā z per aliū actum circa aliquā cōclusiōē intendū āplius z pficit^o ille habit^o pncipioz z q^oto ad ptes cōclusiōis h3 respectū tāto plurium cōclusiōnū ē ille habitus z ēt ad ptes act^o inclinās. **Aliter** rñ det per duas distinctiōes z tria dicta. ¶ **Prima** distinctio ē hec. habitus sciētis. ci duplex ē vnitas. s. vnitas formalis z itrinseca. **Alia** ē vnitas obiectiua z extrinseca. ¶ **Secda** distinctio. noticie diuersaz cōclusiōnū demonstrataz in termino vel terminis differētū pōt duplt^o cōsiderari. vno mō i pticulari z sub pzijs rōib^o suis nō habēdo respēz ad aliq^o p^o obiectū in quo huiusmodi cōclusiōes virtualit^o cōtinet^o. Alio mō pōt cōsiderari bñmōi cōclusiōes nō i se s3 inq^oti virtualit^o cōtinetur in pmo obobabit^o sciētis. ci. ¶ **Primū** dēz ē istud. cuiuslibet habit^o sciētifici vnitas formalis z itrinseca sumit^o a ppo gradu vltimate pfectionis eēntialis illi^o habit^o. p3. qz a quo capit res entitatē ppiā z vltimatā ab eodē capit vnitatē formalē z intrinsecā. sed a nullo extrinseco capit res formalit^o entitatē. igitur neqz vnitatē. Sz relinq^oitur qz ab vltimo gradu pfectionis eēntialis rei bz res qz sit formaliter tale ens z vnū ens. ¶ **2°** dēz. cuiuslibet bit^o intellectualis creati sumit^o vnitas extrinseca ex vnitate primi obiecti in quo ille habitus continetur virtualiter sicut cāptiali. ¶ **3°** dēz ē. si in logica tot sūt sciētifici piales quot sūt cōclusiōes demonstrate spē difficite: tñ oīuz cōclusiōnū logicaliūz ē vn^o habit^o genere vnitate obiectiua z extrinseca. **Prima** ps p3. qz quilibet demonstratio aggenerat sciētiā de sua cōclusiōe. igitur tot erunt sciētie partiales quot erunt cōclusiōes per diuersas demonstrationes demonstrare. ¶ **Secda** ps p3. qz vnitas totat^o logice obia z extrinseca sumit^o ab vnitate primi obiecti virtualiter cōtinentis mediatus vel immediat^o omnes veritates scibiles de illo subiecto. sed obm primūz scie logice ē vnū genere. ergo omnium cōclusiōnum logicalium ē vn^o habit^o genere. **Admōz** patet. qz cōclusiōes logicales inter se minus differūt qz habitus diuersaz cōclusiōnum quarum vna ē logica z alia mo-

Logice

ralis. sed prime due conclusiones in genere differunt. qd bitus oiu conclusionu logicaliu dicent minus qd genere differre et psequens oium earum erit vnus habitus genere.

Tertio sciendi e qd p declaratoe sui termini mouet talis difficultas. vtz logica sit sit bitus scientificus et modus sciendi. Rndet p tres distinctioes et tria dicta. ¶ Prima distinctio e bec. duplex e modus sciendi. i. obiectiuus et ille e modus sciendi qd e natus terminare obiectiue actu intellectus. Alius e modus sciendi directiuus qd e qda habitus natus dirigere intellectum circa modum sciendi obiectiuum. Vbi gra. iste modus sciendi qd e argumentatio pot considerari p copationes ad scientias ad qd e applicabilis. Alio modo pot considerari in particulari et sub ppa ratione formali et qd ita ipsius et sic e obm aptum natu terminare obiectiue actu intellectus nri. Et sic vocatur modus sciendi obiectiuus. Acceptus autem vel habitus de tali obiecto dicitur modus sciendi directiuus. ¶ Secunda distinctio. modus sciendi obiectiuus pot considerari dupliciter. vno modo in vti et aptitudinaliter. et sic tunc sunt tres modi sciendi. scilicet. definitio et diuisio. Qd p. q. culz ignoto d. cor. r. d. e. pro prius modus notificandi siue sciendi illud. modo ignotus e tunc triplex. igitur et modus sciendi erit tantus triplex. Minor p. q. vti ignotus e complexus et illi cor. r. d. e. modus sciendi. qd e argumentatio siue discursus. Vel e ignotus icomplexum quod iterum est duplex. quia vel ipsum e ignotum qd iterum ad suam qd itatem essentialem. et sic ei cor. r. d. e. distinctio ta qd p. p. r. modus p quem notificatur. vel tale incomplexum e ignotum quantum ad sui confutiones vel p. r. t. e. et sic diuisione notificatur. et consideratur modus sciendi in particulari et in executione siue instrumentaliter. et sic argumentatio distinctio et diuisio in particulari dicuntur tales modi sciendi. ¶ Tertia distinctio. modus sciendi directiuus est duplex. quidam e modus sciendi directiuus circa modum sciendi obiectiuum in vniuersali. Alius e modus sciendi directiuus qd dirigit intellectum nri circa modum sciendi obiectiuum in particulari. ¶ Primo dcm. logica docens non e modus sciendi obiectiuus. p. q. modus sciendi obiectiuus e ipm obiectiuum de quo e scia i ipsa logica. ergo logica non est modus sciendi s. e de mo sciendi. ¶ 2o dcm. logica docens e modus sciendi directiuus pmo mo. p. q. logica docens e quedam noticia siue qdam habitus directiuus nri intellectus circa modum sciendi obiectiuum de quo pncipalr e logica. ¶ 3o dcm.

logica vtens e modus sciendi directiuus et modo dictus. et ita no e scia sed e duxat modus sciendi de quo loquitur Ari. 2o metaphysice cum dic. absurdum e sit qd scire sciaz et modum sciendi. ¶ Ex qbus inferuntur duo correlaria. Primo e. logica vtens et logica docens sunt bitus realiter distincti qd vnus e scientificus alius vero non. ¶ 2o correlariuz. logica docens et logica vtens pnt separatim existere. p. q. a sit qd musica vtens et musica docens possunt separatim existere nam multi sunt habentes habitum musice docentis q tamen non habent musicam vtentem.

Conclusio rñsalis. logica e vnus bitus scientificus rñsalis ab alijs distinctus. conclusio satis patet ex notabilibus et duobus sequentibus.

Primo dubitat. Utrum vnitatis extrinseca bitus immediatus sumatur ab actu qd ab obiecto. Respondetur ab aliquibus per quattuor dca. ¶ Primum dcm e istud. bitus acqritur ex actibz circa pñm tñ e alius ab habitu conclusio nis. p. q. casus sit p se siue casus q. non sp distinguitur a suo cato. sed bitus pncipij e causa altero istoz duoz modoz bitus conclusionis. cum dependat i cognosci ex suis pncipiis. igitur e alius bitus pncipij et conclusionis. ¶ 2o dictu. actus et habitus vniormiter se habent penes idēitatem et diuersitatē ita qd bitus e vnus ab vnitatem actus et no ab vnitatem specifica formalis obi. patet qd bitus no respicit obm neqz i ratōe obiecti. nec i ratōe causae nisi mediante actu. igitur idēitas vel diuersitas bitus magis debet attrēdi ex idēitate vel diuersitate actus qd obiecti. An p. q. bitus non iclinat ad obm nisi qd iclinat ad actum. nec causatur ab obiecto nisi mediante actu. igitur habitus non respicit obm nisi actu mediante. ¶ 3o dcm pncipij et conclusionis e vnus bitus qd dñ sapia. et ille bitus equalenter e scia et intellectus licet non realr et formalr qd tunc non esset bitus distinctus ab eis. Prima p. p. q. vnitatis bitus attenditur ex vnitatem actus. s. respectu pmissarum et conclusionis pot esse vnus actus itelligendi sicut respctu ppositio nis composite ex terminis multis. ¶ Secda p. p. patet. qd sapia est vnus bitus qd est respectu pmissarum et conclusionis sit. qd p. p. Ari. 6o ethico. capitulo. 6o certissima iquit vtiqz sciaz erit sapientia. oportet igitur sapientem non solum ex pncipiis que sunt scire sed etiam circa pncipia verum dicere quare vtiqz erit sapia intellectus et scia. Ex auctoritate patet euidenter qd sapia est respectu

Prohemium

principiorum et conclusionum et quod est intellectus et scientia equaliter quod est respectu illorum quorum est intellectus et scientia. ¶ 4^m dicitur tot sunt habitus scientifici i logice quot sunt conclusiones demonstrative differentes i subiecto vel predicatione vel in ytroque patet quia circa quamlibet talem conclusionem est alius et alius actus intellectus. igitur etiam erit alius et alius habitus. Et confirmatur quia impossibile est eundem intellectum de eodem obiecto complecti simul habere habitus oppositos. sed potest idem intellectus habere notitiam principiorum aliquarum demonstrationum logicalium et scientiam conclusionum illarum demonstrationum: et simul potest habere ignorantiam prave dispositionis respectu alterius habitus conclusionis. respectu cuius est error. igitur illarum conclusionum non erit idem habitus sed necessario erunt distincti habitus. ¶ Ex quibus inferuntur duo correlativa. ¶ Primum est. habitus suam unitatem extrinsecam capit ab actu et non ab obiecto. ¶ 2^m. quod tota logica nec intrinsece nec extrinsece potest dici unus habitus in numero licet possit dici unus habitus unitate ordinis ad modum quo exercitus dicitur unus.

Secundo dubitatur. Utrum habitus logice sit realis vel rationalis. Et videtur primo quod sit realis quia habitus logice est ens reale. et non est aliud ens quam quidam habitus. ergo habitus logice est realis. Respondetur per unam distinctionem. habitus aliquis potest dupliciter denominari realis. uno modo denominatione intrinseca et formali et tunc ille habitus est realis qui est verum ens reponibile in predicamento qualitatis. illud autem de rationale precise quod habet est i apprehensione rationis sicut chimera. Alio modo potest denominari habitus realis denominatione extrinseca ab obiecto. et tunc ille habitus scientificus dicitur realis cuius obiectum est ens reale sicut physica vel metaphysica. sed ille habitus de rationalis cuius obiectum est ens rationis. Ex quo patet quod habitus scientificus logice formaliter et intrinsece est realis de predicamento qualitatis. licet obiective denominetur rationalis. ¶ Ad rationem i oppositum dicitur quod iste due determinationes que sunt reale et rationale si adderentur enti vel qualitati tunc ex communi modo utendi vel accipiendi dicuntur rationalitatem vel realitatem intrinsecam. si vero adderentur scientie vel habitui scientifico dicuntur realitatem vel rationalitatem extrinsecam et obiectivam. Ex quo patet quod

licet logica sit ens reale vel qualitas realis tamen est scientia rationalis.

Tertio dubitatur. Utrum logica sit scientia specialis vel communis. Respondetur per unam distinctionem et unum dictum. ¶ Distinctio est. quatuor de causis potest aliqua scientia dici communis. primo quod talis scientia predicatur de omnibus aliis: et sic nulla scientia est communis. 2° quod subiectum est predicabile de subiectis aliarum scientiarum et sic metaphysica est scientia communis. 3° virtualiter est applicativa quod scilicet eius subiectum est applicabile omnibus scientiis. 4° per considerationem quod scilicet considerat de omnibus aliis que in aliis scientiis considerantur. ¶ Dictum est istud. logica non est communis primo modo aut 2° modo: sed est communis tertio modo et quarto modo ad istum sensum quod logica considerat de omnibus circa que contingit alias scientias laborare. prima pars est nota de se. Secunda pars patet primo quantum ad eius primam partem quod subiectum logice est applicabile cuilibet scientie. igitur 2^a secunda pars patet per philosophum. 4° metaphysice videtur quod logica circa omnia entia laborat.

Ad rationes ante oppositum. prima soluitur i tertio notabili. Ad secundam respondetur ut prius. et ad replicam patuit quomodo plurimum conclusionum in se considerata non est unus habitus sed plures. tamen istarum considerata rum per similitudinem ad unum primum obiectum in quo virtualiter continentur est unus habitus ab unitate primi obiecti. Ad tertiam patuit quomodo logica licet sit qualitas realis tamen est scientia rationalis. Ad quartam patuit quod logica et metaphysica non dicuntur laborare circa idem quia sunt de eodem obiecto. sed quia quelibet illarum scientiarum considerat de omnibus circa que contingit alias scientias laborare. et hec de questione sequenti.

Veritur secundo. Utrum logica sit pars philosophie utilis et necessaria ad acquisitionem omnium aliarum scientiarum. ¶ Contra primam partem primo arguitur. tot

sunt partes philosophie quot modis contingit definitionem variari. sed contingit tribus modis duntaxat definitiones variari. quod vel definitio concernit motum et naturam sensibiles et sic est physica. vel concernit materiam intelligibilem abstrahendo a motu et materia sensibili et sic est mathematica. vel abstrahendo ab omni motu et materia sensibili quam intelligibili. et sic est metha-

Logice

phica. nulla illarū est logica. ergo ipsa nō ē pars philosophiæ. ¶ Et sic. nulla scia inest nobis a nā. qz aia nostra in pncipio sue creatōis est tanqz tabula rasa in qua nihil depictū ē depingibilis tñ virtutibus et scientiis. sed logica inest nobis a nā. ergo logica non est scientia. et per consequens nec pars philosophiæ. minor patet de multis idiotis qui discursus et rōinationes sine tamen acquisitione logice faciūt. similiter bruta. sicut patet d cane transeunte aquam vel foueas. et de lupo se replente terra vt grauior sit i aggressu. de catho similiter extrahente clipesdram vt liberi pices edat. igitur logica inest nobis a natura. ¶ Tertio sic. multe scientie acquiruntur. et sunt acquisite preter logicam. vt patet de hypocrate et de multis studentibus iura et canones nō habendo logicam. ¶ In oppositum sunt omnes logici. ¶ Circa istam questionem

Primo notandum est qd pro declaratiōe primi termini mouetur talis difficultas. Utrum scilicet logica cōtineri possit sub aliqua parte philosophiæ prius enumerata i primo argumento. Respondetur per duas distinctiones et vnum dictum. ¶ Prima distinctio ē hec. philosophia potest capi dupliciter. vno modo generaliter. et tunc ab aliquibus sic diffinitur philosophia. Est apprehensio veritatis cuiuscūqz entis siue a nobis siue a natura causati. Sed sic diffinitur ab alberto. Est apprehensio cuiuslibz admirabilis per principia eius qd admiratur Et ab eodem diffinitur. Admiratio est agonia mentis suspensioqz cordis ex stupore magni prodigij in sensu apparentis cum desiderio inveniendi causam. Sed admirabile est cuius causa est occulta inuentioqz rara. Secundo modo capitur philosophia specialiter vt est apprehensio veritatis cuiuscūqz entis a nā causati. ¶ Secunda distinctio. philosophia generaliter dicta diuiditur i rationalem siue sermocinalem realem et moralem. Philosophia sermocinalis siue rationalis sub se continet grāmaticam logicam et rhetoricā. Philosophia realis sub se continet pbificam que est de entibus naturalibus et mobilibus. et mathematicam que est de abstractis secundum rōnem a motu et a materia sensibili. etiam continet metaphisicaz que cōsiderat de abstractis a motu a materia sensibili et intelligibili. cuiusmōi sunt substantie separate. Philosophia moralis continet quatuor partes. Prima dicitur ethica que traditur a phi-

losopho in libris ethicorum. et illa tractat de modo viuendi in cōmuni. hoc est de his que sūt communia ad omnes modū viuendi. Secunda pars dicitur politica tradita ab eodem in politicis que considerat de modo viuendi politice et ciuili siue de regimine vnius totius ciuitatis vel regni. Tertia dicitur yconomica que traditur in yconomicis. Et cōsiderat de modo viuendi domesticē siue de regimine vnius domus vel familie. Quarta dicitur monastica considerans de modo viuendi solitarie siue de regimine vnius solius hominis particularis et ista pars non inuenitur tradita a philosopho. ¶ Dictum est istud. logica sub nullo mō philosophiæ specialiter dicte cōtinetur. patet. quia philosophia specialiter dicta solum se extendit ad scientias reales speculatiuas. sed logica non est scientia realis. igitur sub ea non continetur sed continetur sub philosophia generaliter dicta tanquam pars eius.

Secundo est notandum. qd pro declaratione secundi termini ponitur talis difficultas. Utrum eadem ratione dicatur logica vtilis et necessaria. ¶ Respondetur per duas distinctiones et duo dicta. ¶ Prima distinctio ē hec. vtile capitur quadrupliciter. vno modo dicitur vtile qd propter se non est appetibile sed tantū propter aliud qd tamen sine eo haberi potest. et sic distinguitur contra bonum delectabile et bonum necessarium. ¶ Secundo dicitur vtile qd et si de se non habeat rationem appetibilis appetitur tamen propter alterum qd sine illo haberi non potest. et sic distinguitur contra bonū honestum et bonum delectabile. ¶ Tertio modo dicitur vtile qd est appetibile propter se et propter aliud qd sine illo haberi potest. et sic distinguitur contra necessarium. ¶ Quarto dicitur vtile quod est appetibile propter se et etiam propter aliud qd sine alio haberi non potest. et sic vtile coincidit cum bono honesto delectabili et necessario. ¶ Secūda distinctio. duplex est necessitas quedam est absoluta qua. si res habet esse sic qd nullo modo potest non esse. et sic est tantum vnum necessarium in toto vniuerso. videlicet deus. Alia est necessitas conditionata que conuenit rei non absolute sed per respectū ad aliquid aliud siue ex aliqua suppositione. ¶ Primum dictum. logica est vtilis quarto. patet quia ipsa est appetibilis propter se et etiam propter aliud. eius. n. sūt multe utilitates pp quas ē appetibilis. Prima vtili-

Prohemium

tas ē facilitas discernendi vepz a falso. Nam per
ipam facilius iudicatur qd vepz qd falsum in oi
mā. Scda est pmpitudo argumenti r rādedi qz
p logicam docet qd est anis r qd anis qd repugnās
r quid ipitines: qbus cognitis pmpite r facilius
cōtingit arguere r ad argumentatiōes rridere.
3^a vtilitas ē facilis solutio oīuz palogismoz pec
cantū in forma qz in logica docet oīs modus sil
logizandi r arguendi formalr. valet etiā ad soluē
dum palogismos peccātes i mā qz hac scia tradū
tur certe regule r ifallibiles: qbus pōpte r facillr
dissolui pnt argumētationes sopbistice cōcluden
tes ex veris falsum vel eō qd trī facile non eēt im
mo qsi ipossibile sine logica. ppter qd sepe dicit
Aristo. q potissima cā erroris antiquoz fuit igno
rantia logice. Quarta vtilitas est pmpitudo dis
finiedi diuidēdi r generalr oēs argumentatiōes
cōponēdi. ¶ Scdō dictum. logica est necessaria
z^o mō. p3 qz alie scie acgrī nō possunt sine ipa.

Tertio notandum est q p declaratiōe ter
tij termini ponitur talis difficultas
Utruz possit aliqsbītus scientif eius acquiri sine
logica. Rndetur p duas distinctiōes r tria dicta
¶ Pria distinctio ē bec. duplex est logica. s. nālīs
q est qdam ptās intellectus nrī qua nālī itellect^o
magis assentit vero qz falso ex quo assensu pro
cedit de notitia noti ad ignoti notitiam. Alia est
logica artificialis q est quidam bītus itellectus ac
quisitus q iudicam^o de rectitudie cuiuslibz ratio
tinationis r sic disiniturab Alberto. Logica est
scientia que a fantasīs que videntur r non sunt
nos liberat. errores damnat. falsitates offendit r
in omni ope contemplationis lumē rectū prebet.
Al boetio sic disinit. Logica ē rō discernendi ve
rū a falso. Al doctore sācto sic disinit. ē scia rōnal
directiua actuuz rōnis. ¶ Scda disti^o logica ar
tificialis duplex ē. qdam ē iudicariua siue resolu
toria: q. s. docet resolvere rē i sua pncipia r cās: si
cut bītus demonstratiuus. Alia est logica iuentiua
que docet iuenire multa media ad probandum
vnaz cōclusionē sicut ē bīt^o argumētādi dialectice.
¶ Primuz dēm ē. logica naturalis siue vsualis
nō fuit pmo iuēta p logicā qz logica nālīs nō ē scia
sed ē qdam modus sciendi quodāmō inatus no
bis. Et a qbusdā vocat nālīs idustria vel qdā inge
niositas qua facilius itellectus pōt assentire vero
ex quo pōt aliud vepz inferre. ¶ Scdō dictuz. lo
gica artificialis primo fuit iuenta r acquisita per
logicā naturalez. patet. qz per logicam naturālē
formamus vnam particularem demonstratiōem

que vocat demonstratio naturalis. r illa non sciv
tur nec cognoscitur nisi iperfecte. r ex illa notitia
ipsecta frequēter iterata generat bītus logice
artificialis. Nec ē intelligendū q naturale r ar
tificiale sint differentie essentiales demonstratio
nis vel logice: sed solum sunt differentie acciden
tales cum possint iuenire eidem demonstratio
ni. ¶ 3^m dictuz. r si possit acquiri quidaz bīt^o
fidei vel opinionis sine logica. tamen nō potest ac
quiri bītus scientificus. p3 qz logica ē bītus di
scernens r iudicans de rectitudine argumēta
tōis. r cū oīs scia per argumentationem acquirat
tur sequitur q non bñtes logicā non habēt rectū
iudicium de argumentatione nec de rectitudine
argumētatiōis. igitur nec p cōsequens acquirūt
scientiam licet sibi aggenerent credulitatē vlf ba
bitū opinatiū: pp quod dicit albr^o q bñtes alias
scias sine logica sic se bñt ad suū scire sicut ignis
ad cōburere. Nā sicut ignis cōburit r nescit cau
saz sue combustionis: sic r illi dicunt se scire: tamē
rōnem sui sciti ignorant.

Cōclusio responsalis. artificialis logica ē
pars pbie generaliter dicte vtil
r necessaria ad acquisitionem oīum sciarum. cō
clusio satis p3 ex notabilibus.

Primo dubitat. vtruz logica isit nobis a
natura. ¶ Respondet albertus
ponens inchoatōez formarum q quelibet scia i
est nobis a natura inchoatiue sicut quercus i pnci
pio habuit esse in glande. sed illud eē erat iperfe
ctum. erat tamē aliquid ipi^o arboris in glande qz
alias non plus creuisset quercus ex illa glāde qz
ex pomo. Sic etiā oēs scie sūt inchoatiue i aia
nostra i pncipio sue creationis. qz nisi sic esset aia
nostra non plus posset acquirere sciam qz aia bo
uis vel asini. Per exercitiū autē r demonstratiōes
acgritur r pficitur in nobis scia fm esse pfectum
vt dicit victorinus. natura facit habilem. ars fa
cilem. vsus vero potentem. Aliter rridetur per
vnam distinctionem r duo dicta. ¶ Distinctio ē
bec. duplex est logica vt prius patuit. quedaz est
natural. alia ē artificialis. ¶ Primū dictū. logi
ca artificialis nō inest nobis a nā. sed inest nobis
per logicā nālem siue vsualem. s. exercitādo nos
r frequenter varias demonstratiōes eliciēdo.
Sed logica nālīs inest nobis a nā. ita q a nā inē
aie nostre quedam potentia naturalis per quaz
nālīter possumus magis facilius assentire vero
qz falso. r ex hoc consequenter discurrere de no
titia noti ad ignoti notitiam. ¶ Scdō dēm. bñ

Logice

nis nullo modo inest logica nec artificialis nec nā
lis lz eis insit nāliter aliqua potentia sensitua per
quā possunt obiectū eis debite p̄sentatus leniter
cognoscere z ex vna cognitiōe lēsitua aliā quo
dāmodo inferre. z ideo quodāmodo videtur discer
rere de vno in aliud. propter quod dicit Aristot
eles i prohemio methaphysice q̄ bruta parum
experimenti participant.

Secundo dubitat. Utz logica sit de gñe
bonestū. z v̄r q̄ non n. qz bonum
bonestū videt̄ getare z simplr̄ satiare appetitum
eius cuius est. sed logica n̄ est h̄mōi. ergo. R̄nde/
tur p̄ duas distinctiones z vnū dictum. ¶ Prima
distinctio est bec. triplex ē bonū. quoddā ē bonū
v̄tile qd̄ de se nō appetit̄ sed pp̄ aliquē finem cō/
sequendū. sicut diuitie sunt bone subueniendi ne
cessitati humane. Aliud est bonū bonestū qd̄ sic a
tullio diffinit̄. Bonū bonestū ē qd̄ sua vi nos tra/
bit z sua dignitate nos alicit̄ sicut b̄tudo eterna
Aliud est bonū delectabile qd̄ cā delectationez
in potētia z ip̄az getat. ¶ Sc̄da distinctio. duplex
ē bonū bonestū. quoddā ē qd̄ pp̄ se solū est appe
tibile z nō pp̄ aliud bonū cōsequendū. z sic sola be
atitudo est bonū bonestū qz solū pp̄ter se appeti
tur abboiceā non ordinando ad aliqd̄ aliud bōū
Aliud est bonū bonestū qd̄ est appetibile pp̄ter
se z pp̄ aliud bonum cōsequendū de quo dicit
Tullius q̄ bonū bonestum secū assert̄ multas v̄ti
litates. ¶ Dictum ē istud. logica est de genere bo
nesti z̄ mō. p̄ qz ex quo est bonū quodāmodo z
perfectio aie vnde est pp̄ se appetibilis: eius etia
sūt mltē v̄litates vt patuit in 3° notabili. igitur
logica est bonū bonestum secundo modo.

Tertio dubitat. q̄t sūt ptes phie rationalis
siue fermocialis. R̄ndetur p̄ vnū
dictum. Nam sicut in phia reali penes diuersū
modū diffiniendi sumitur diuersitas p̄rium phie
realis: sic penes diuersū modū notificādi ignotū
distinguntur ptes phie rōnalis. Nam quandoq̄
notificatur ignotum ex signis generantibus p̄su
asione. z sic est rethorica. aut ex aliquibus fictis
cātibz delectationez. vel abhoiationē z sic est
poetria. vel p̄cedit ex p̄babilibus cuiuslibet sci
entie applicabilibus. z sic est dialectica. v̄r p̄cedit
ex proprijs principijs z causis effectus. z sic ē de
monstratiua. aut ex his que apparent z non sunt
z sic est sophistica. vel p̄cedit ex aliq̄bus que r̄i
dentem puccant vt dicat illud qd̄ sentit de re. et
sic est rēpratiua. Ex quo p̄s q̄ fm̄ variationez ra
tiocinationis z diuersum modum notificādi igno

tum variantur scientie rationales.

Ad ratiōes ante oppositū. Ad p̄mā dici
tur q̄ maior ē vera capiēdo
phiaz specialiter non aut̄ capiēdo generalr̄ cui
logica est pars. ¶ Ad sc̄dam dī q̄ sicut patuit in
p̄mo dubio logica artificialis nō inest nobis a nā
lz bene naturalis. z ideo rustici z idiote suos dis
cursus non regulant p̄babitum logice artificial
sed dūtaxat p̄ logicam nālē. dī insup q̄ tales ex
perientie brutoz non fiunt p̄ discursum logicū
sed potius p̄ quēdā instinctū nālem. ¶ Ad tertiā
dī q̄ lz ypocras z alij phi non habuerit logicā ar
tificialē. habuerunt tñ logicā nālem p̄ quāz facilr̄
potuerūt discurrere d̄ notitia notī ad ignoti noti
tiam. dī insup q̄ iuriste z canoniste sine logica n̄
acquirunt sciam sed dūtaxat acquirunt quādā
credulitatem que potest vocari fides vel opinio
Et bec de questione secunda.

Veris tertio. Utz silis sub eius
ratione vniuersali nō pre
cisa sit subiectū totius logice. Et v̄r q̄
non qz subiectū libri p̄p̄ est silis. igit̄
non ē subiectū toti^o logice. z̄ cōia qz nihil idem est
subm̄ toti^o z p̄tis. ¶ Sc̄do sic. logica ē hitus rea
lis cū sit qdam qualitas intellectus. igit̄ silis non ē
eius obiectū cū sit ens rōnis. z̄ cōia qz effect^o nō
est maioris entitatis sua causa. modo obm̄ est cā
hitus p̄ducti de ip̄o. ¶ Tertio sic. subz alicuius
hitus sciētifici debet virtualr̄ cōtere oēs v̄itates
illius hitus. lz sillogismus non ē bz. igit̄ nō ē subz
logice. maior declarabitur in notabilib^o. lz minor
p̄batur qz imperfectius non cōtinet virtualiter
magis p̄fectum. sed sillogismus cuz sit ens rōnis
ē ip̄fectior qbusdā p̄prietatibus realib^o illogica d̄
monstrabilibus. cuiusmodi sūt iste. eē in subo. ha
bere cōium. z suscipere magis z minus. igitur sil
logismus non contiet virtualiter tales passiones
¶ In oppositū arguit̄ qz de sillogismo p̄suppōi
tur quid ē z qz est z de ip̄o demonstrant̄ passiones
p̄ sua p̄ncipia. determinat̄ etiā d̄ suis p̄tib^o subiujs
z generalr̄ quecūq̄ in logica considerata habent
attributionem ad ip̄m. igitur ip̄m est subiectum:

Primo notandū est q̄ p̄ declaratiōe q̄si
ti solent poni tres distinctiones.
¶ Prima distinctio est. Subiectū capio octo mo
dis vt patet in his versibus. Obiectū verna possi
tum sub cuiq̄ inheret Oz prius ē copula p̄prij
logicaliter: infra Oz simul ars z bz bis sunt subie
cta quaterna. Et solū de octauo est sermo in pro
posito. Secunda distinctio. triplex est subiectum

Prohemium

.i. comune. et est illud quod verificatur de omnibus principaliter consideratis in scientia cuius est subiectum. Aliud est subiectum speciale. et illud vocatur subiectus attributionis. cuiusmodi est argumentatio in logica. Aliud est subiectum specialissimum. et illud est principior pars subiecti attributionis. sicut syllogismus in logica. Et distinctio duplex est subiectus considerationis. quodammodo est coe coitate predicationis et est illud quod recto verificatur de omnibus consideratis in scientia. et sic ens rationis est subiectum logice. Aliud est subiectum coe coitate adaequationis. et sic argumentatio est subiectum et ad ipsum tres additiones requiruntur quod continentur in ista definitione. Subiectum attributionis est quod coissimum in scientia principaliter consideratum non transcendens metas illius scientie: verificabile in recto vel in obliquo de omnibus in illa scientia principaliter consideratis. et ad quod omnia minus principaliter considerata habent ordinem et attributionem. Et per has tres distinctiones ponitur alia distinctio. Syllogismus potest dupliciter considerari ut latius patebit in principio primi libri priorum. Uno modo quantum ad suam rationem generalem precisam que est universalitativa et sic est subiectum in libris posteriorum. Alio modo consideratur quantum ad suam rationem generalem non precisam sed ut ambat omnes rationes speciales de quibus specialiter tractatur in primis libris logice. et sic est subiectum totius logice

Secundo notandum est quod per ampliori declaratione istius termini subijciuntur tres difficultates. Quarum prima est hec. Utrum subiectum adequatum hitus scientifici necessario contineat omnes veritates illius hitus. Et videtur quod non. quia distincte quiditates cognoscuntur per diversas rationes cognoscendi. sed subiectum et passio sunt distincte quiditates formales. ergo ad eas cognoscendas non sufficit una ratio cognoscendi. et per hoc subiectum non continet virtualiter suas passiones. tenet enim. quia contineri virtualiter in aliquo est contineri in illo tantum in eo quod est ratio cognoscendi illud. Maior patet. quia quaelibet realitas de se nata est care suam speciem in intellectu. igitur quaelibet realitas habet propriam rationem cognoscendi. Respondetur per tale dictum. de ratione primi subiecti alicuius hitus scientifici est virtualiter continere totam notitiam illius scientie cuius est subiectum primum. patet exemplo et ratione. Exemplo probatur sic. quia si aliquis habeat plenum et perfectum conceptum quiditatis linee in se. ex tali cognitione cognoscet virtualiter passiones et proprietates demonstrabiles de linea: et habebit totam scientiam linee virtualiter: et habebit notitiam per quam facilius poterit concludere et elicere proprietates et passiones de linea demonstrabi-

les. Ratione probatur sic. quia si subiectum primum non contineret virtualiter notitiam totam illius hitus cuius est subiectum tunc ipsum non erit adequatum scientie. et per consequens scientia excederet subiectum. et ita ipsum non erit primum. quia idem est primum et adequatum. verumtamen non omnia continentur equaliter continentia virtualiter in notitia alicuius primi subiecti. quia passiones et proprietates verificabiles de subiecto per propriam rationem formalem eius continentur in illo virtualiter actualiter: sed passiones et proprietates partium subiectivum illius subiecti quod non conveniunt subiecto per rationem illius subiecti sed per rationem partium subiectivum eius continentur virtualiter potentialiter in notitia illius subiecti. Et ad rationem factam quod oppositum respondetur per unam distinctionem quod duplices sunt quiditates distincte. quedam sunt penitus distincte et de illis intelligitur maior. alie sunt quiditates que sunt formaliter sunt distincte una tamen virtualiter continetur in alia: et de illis maior est falsa. quia ad cognoscendum tales quiditates distinctas sufficit una ratio distincta cognoscendi ita quod ex ratione cognoscendi ipsius subiecti faciliter et expedite deuenimus in cognitionem omnium hitatum contentarum in illa ratione cognoscendi. sed quia ista solutio videtur petere principium. quia idem videre tur esse virtualiter contineri in aliquo. et ipsum esse rationem cognoscendi illud. ideo aliter et probabiliter respondetur quod maior est intelligenda de quiditatibus absolutis ad inuicem formaliter distinctis. si autem de duabus distinctis quiditatibus quarum una est absoluta et alia respectiva. cuius ratio est quia nullus respectus de se natus est gignere propriam speciem eius in intellectu. ergo neque propria cognoscibilitatem. antecedens patet. quia nullus respectus est de genere actiuorum. Dicitur ultra quod intellectus a specie fundamenti vel ambobus extremorum mouetur ad cognitionem respectus causati inter illa duo extrema. modo omnis passio cum sit quedam aptitudo est quidam respectus aptitudinalis formalitatis fundamentalis. ideo non habet propriam rationem cognoscendi aliam a subiecto. Et si obijciatur. si sic. sequeretur pari ratione quod subiectum contineret virtualiter omnes relationes per accidens verificabiles de ipso. et per consequens essent scibiles de eodem. quod est subiectum. Respondetur quod duplex est relatio. quedam est que immediate fundatur in ratione formali et quiditativa subiecti. et omnis talis virtualiter continetur in illo subiecto et necessario ve-

Logice

verificabilis est de eodē et etiam sciibilis. cuiusmodi sunt passionēs subiecti. Alię sunt relationes quę non fundantur immediate tanq̃ in proprio fundamento neq̃ i rōne formali et quiditativa subiecti: neq̃ i rōne formali et quiditativa suoz p se inferiorū: et tales nō cōtinent virtuatē i subiecto: nec sūt sciibiles de eo. sed tñ per accidens verificabiles.

Tertio notādū est q̃ fa diff. cultas est bec. Utrum subm scie necessario sit in dependens. et vñ q̃ nō. qz subiecto manente eodē et passionibus variatis diversificat scie. igr non minus dependet scia a passione q̃ a subiecto. et p oīs subm non est oio independens. Rñdet p tale dictum. Subm habitus scientifici est oio independens. a quo tñ dependent oēs veritates illi⁹ habitus ad hunc sensum q̃ in talibitu científico nō cōtinet p̃us notū qd sit cā notitię subiecti. s; ipa notitia subiecti est prius nota q̃ cā notificationis cuiuscūq̃ veritatis illi⁹ h̃bit⁹. p̃batur sic. qz tale subiectum ē p̃m. igr oio independens. tenet oīa. qz p̃m sēper est idē p̃dēs respectu posteriorū. Ad rōnem factam in oppositum rñdetur q̃ peccat per fallaciam equocatōis. qz hic non capitur subm p subo materiali sed p subiecto formali qd est qdam rō formalis sub qua consideratur in scia tale subiectum: siue talis rō sit passio siue aliqd huiusmodi. et iō i respectu diversaz passionū non subordinatarum maneat idem subm materiātr tñ respectu cuiuslibet talis passionis diversificatur ratio formalis talis subiecti. **Tertia** difficultas est. Utrum oīm habitus scientifici sit causa omniū veritatum illius habitus. Et videtur q̃ non. qz ip̃fectū non hz rōnem cause respectu pfectionis. sed forma que ip̃ortat per passionē ē pfectionis materia que ip̃ortat per subm. igitur subm non est causa passionū verificabilium de eodem subiecto. Rñdetur per vnam distinctionē et duo dicta. **Distinctio** est bec. duplex ē cā. qdā ē q̃ ē pductiva sui effectus q̃tū ad eē verū qd ē eē realis existentie. Alia ē cā q̃ est pductiva sui effectus q̃tū ad esse cognitum qd est esse diminutum. **Primum** dictū. nullum subiectum est cā primo modo suarum per se passionum. patet: qz nihil idē reālī tribuit sibi ipsi cē reale. sed subiectū et sua per se passio sunt idem realiter. igitur subiectum non tribuit effectiue esse reale sue passioni. **Secundum** dictum. obiectum habitus scientifici est causa secundo modo omnium veritatum contentarum in illo habitu: patet. quia obiectum

est sufficiens motiū intellectus ad gignere notitias de suis passionibus in eodem intellectu. igitur subiectum est causa notitię suarū passionum de ipso verificabilium. Antecedens patet exemplo. quia linea est sufficiens motiū intellectus ad causandum notitiam suarum passionum in eodem intellectu. **Ad** rationem in oppositum factaz respondetur premittendo vnam suppositionem. scilicet q̃ in artificialibus materia habet duplicem conditionem. Una est esse obiectum circa quod fertur actio agentis. Alia conditio est esse susceptivum factionis agentis. per quam factiones educitur forma de materia. tunc dicitur negando minorem. scilicet q̃ subiectum sit materia. et passio forma eius. Sed pro tanto dicitur obiectū scientie materia circa quaz propter similitudinem quam habet cum materia artificiali quo ad primam conditionem. Naz actus proprius scientis non videtur terminari ad speciem intelligibilem nec ad aliquid quod sit formaliter in intellectu. Sed potius terminatur ad obiectum extra qd tantū obiectiue est in intellectu. i; tñ actus scientis non recipiat in tali obiecto. extra. sed manet in intellectu.

Conclusio responsalis. sillogismus consideratus sub rōne eius vniuersali non precisa est subm attributionis logice. patet. qz sibi conueniunt tres cōditōes subiecti attributionis posite in secūdo et tertio notabilibus. Nā sillogismus cōtinet virtualiter oēs veritates logice. et est oio independens. est ē cā oīum passionum demonstrabilium in logica.

Primo dubitatur. vtrū logica cōsideret p se d scōis itētoibz. Rñdetur p vnam supponē et vñū dictū. **Supponē** est bec. Intentio scōa est quidam respectus rōnis effectiue causatus ab actu comparatiuo intellectus in obiecto cognito ad aliud comparato derelictus. et in tali obiecto cognito quodāmodo extris. sicut cū intellect⁹ n̄ p apprehendit humanitatē s; ei⁹ ppriaz naturā et eā videt tanq̃ cōicabilē multis. tunc ipam sic cognitā p suū actum cōparatiū cōparat ad multa dīa numero qbus illa natura ē cōicabilis: et ex illa cōparatōe consurgit et derelinquitur vna relatio rōnis q̃ vocat sp̃ētas. concretiue aut significatur per hoc nomen sp̃ēs. et talis relatio p fūdamēto p̃ximo hz humanitatem fm eius esse cognitū et p terminobz multa differentia numero etiā cognita. s; p cā efficiente hz

Prohemium

intellectu et actu comparatiui. ¶ Secunda suppositio. Prima intentio est obiectum cognitum vel cognoscibile super quo nata est fundari intentio secunda. ¶ Ex quo sequuntur tria correlaria. primus est quod si intentiones tam ad esse quam ad seruari de pendent ab intellectu. ¶ 2^m correlarium. Idem iterum extrema si intentiones sint realia et realiter distincta. tamen nulla si intentio est relatio realis eo quod talis relatio confurget iter illa extrema non ut si realia sed ut sunt entia rationis tantum habentia esse cognitum. ¶ 3^m correlarium. Nulla si intentio proprie est in aliquo subiecto sed solum habet esse in intellectu obiecto. improprie tamen dici potest esse in subiecto obiecto cognito: sicut dicimus modos significandi esse in voce subiecto.

Secundo dubitatur que sit ratio formalis subiectiua logice. Respondetur per unam suppositionem et unum dictum. ¶ Suppositio est hec. ex parte suarum causarum tria tripliciter possunt secundum intentiones distinguere. primo quod omnis intentio secundum causam ab intellectu mediante actu eius. sed tria sunt tres actus intellectus. ergo tria tripliciter possunt ille si intentiones distinguere ex parte suarum causarum. Minor primo quod primus actus intellectus est simpliciter intelligentia. et illo actu causatur hec intentio si complexum vel generis generalissimum species distinctio et huiusmodi intentiones de quibus determinatur in libro predicamentorum cum libris suis administrantibus. Secundus actus intellectus est compositio et diuisio quod si apprehendimus complexa. ut boiem currere vel alium non currere. et illo actu iste intentiones secundum complexum obiecti propositio enunciatio causatur et huiusmodi de quibus determinatur in libro periarum menias. Tertius actus est ratio vel discursus quod si apprehendimus rationationes et argumentationes. et illo actu causantur iste intentiones si inuentiuum iudicativum falsitas et huiusmodi consimiles de quibus determinatur in tota noua logica. ¶ Dictum est istud. ratio formalis subiectiua logice est ratio deueniendi de notitia noti ad notitiam ignoti. primo quod illud est ratio formalis subiectiua alicuius scientie ad quam habent attributionem omnia principaliter considerata in illa scientia. sed ratio deueniendi de notitia noti ad ignoti notitiam est huiusmodi. minor primo quia in tota logica principaliter et adequate determinatur de his que causantur per tres actus intellectus prius enumeratos. sed omnia ista habent attributionem ad istam rationem formalem. que est ratio deueniendi. et etiam cum per quolibet illorum actuum pos-

sit intellectus deuenire de notitia noti ad ignoti notitiam. Et confirmatur. quia logica dicitur principaliter rationalis quia est directiua actuum rationis sed per quemlibet talem actum potest ratio siue intellectus deuenire de notitia noti ad notitiam ignoti. igitur logica erit quidam habitus docens omnes modum deueniendi de notitia noti ad notitiam ignoti. et cum cuilibet habitui correspondeat proprium subiectum sequitur quod subiectum adequatum logice erit aliquid cui tanquam subiecto conueniet ista ratio formalis que est esse notitiam siue rationem procedendi de notitia noti ad ignoti notitiam. Ex quo inferatur quod neque ens rationis neque si intentio neque argumentatio neque falsitas est proprium et adequatum totius logice subiectum. primo quia nulli illorum competit adequate ratio formalis subiectiua logice.

Tertio dubitatur. Utrum cum principali questione prius posita possit stare sillogismus non esse subiectum logice. Respondetur per unam distinctionem et duo dicta. ¶ Distinctio est hec. logica potest capi dupliciter. uno modo put est tradita a philosopho in libris logice. et ratio tum considerat de uno modo sciendi ratio per tertium actum intellectus. non enim dicitur Aristoteles in logica spalem tractatum aut librum de arte distincti aut diuidendi. sed tria docet modum arguendi. Alio modo potest capi logica ut est complete et perfecte tradita. et talis considerat principaliter de omni modo sciendi qui est triplex ut patuit in tertio notabili prime questionis. ¶ Primum dictum. sillogismus est subiectum logice primo modo dicte. primo quia illud est subiectum de quo principaliter determinatur et de quo et eius partibus demonstrantur proprie passionibus per sua principia. et ad quod omnia minime principaliter considerata habent attributionem. Idem falsitas est hec. Non enim in logica consideratur de alijs partibus argumentationis nisi minus principaliter et per quod habent attributionem ad sillogismum. si enim de his principaliter determinatur in logica non videtur in quo libro logice nisi in libris priorum vel topicorum. Sed hoc non. quia si in illis libris determinatur principaliter de illis speciebus que sunt inductio emptimema et expositio: sequetur quod falsitas simpliciter non esset subiectum libri priorum. sed argumentatio simpliciter. Sequetur et quod falsitas dialectica non esset subiectum libri topicorum sed argumentatio dialectica. ¶ 2^m dictum. modus sciendi est subiectum logice 2° modo dicte. primo quia illud est subiectum primus et adequatum logice cui primo et adequate competit ratio formalis

Logice

subiectiua logice. sed mod^o sciendi ē h^o. ergo rē.
Minor p^o. q^o rō formalis subiectiua logice ē rō
demonstrandi. Modo talis rō competit cuilib^z
modo sciendi r soli tali. igitur modus sciendi est
p^oimum r adequatū subiectū logice.

Ad ratiōes Ad p^oam d^o q^o patuit quō
fillogi^o m^o simplr cōsiderat^o
fm suam rōnez p^ocisā est subiectū libri p^oz. ipe at
cōsideratus fm eius rōnem generalē nō p^ocisā ē
subi^o totius logice. ¶ Ad s^oz d^o q^o obiectum ē
cā equiuoca r partialis: ideo nō est inconueniēs
obiectū eē mioris entitatis q^o scia pducta d^o ipo.
¶ Ad tertiā d^o q^o logicus non cōsiderat entia
realia neq^z demonstrat passiones reales vt rea/
les sūt. sed vt bñt eē cognitū r vt sūdamenta illa
rum itentionū: r bec de qōne tertia.

Verif 4. Utrum logica sit scia
speculatiua vel practica.

Et videtur q^o sit practica. q^o ois scia
que est directiua praxis ē practica. s^o
logica est directiua praxis ergo est p^octica. Ma/
ior est nota. q^o ex eo d^o aliqua scia practica quia
est directiua praxis. vel in practi. minor patet. q^o
logica est directiua operationis boīs fm electio/
nem. igitur est directiua praxis. tenet cōia. q^o pra/
xis fm eustarcii est boīs fm electionē operatio
¶ 2. sic. logica docet cōstituere suū subiectū
igitur est practica. tenet cōia. q^o per hoc distiguit^o
scia speculatiua r scia practica quia speculatiua
docet cognoscere suū subiectū. practica docet
cōponere r cōstituere suum subiectū. ¶ 3. sic.
ois notitia directiua conclusiōis fillogismi pra/
ctici est practica: s^o logica est bñōi. igr rē. maior
videt esse de intentione Aristo. in 3. ethicor^z. mi/
nor p^obat^o. q^o logica docet q^o sic est diffiniēduz
sic diuidendū: r sic arguendū. nō ite conclusiōes
sūt conclusiōes fillogismi practici. igr rē. ¶ In
oppositū arguitur. obiectū logice non ē praxis ne
q^z practicabile. vt patebit in corpore questionis.
igitur logica non est practica.

Primo notandū q^o p declaratiōe huius
termini praxis a qua denomina/
tur scientia practica ponuntur due distinctiōes.
¶ Prima est commentatoris primo ethicor^z cō/
mento p^omo volentis q^o praxis r energia sūt idē.
ideo praxis siue energia potest capi quadrupl^o.
p^omo capitur large: r sic praxis ē operatio cuius/
cūq^z virtutis siue libere siue naturalis. 2. modo/
capitur stricte. r sic praxis siue energia dicit^o eē
omnis operatio consequens cognoscentē in quā

tum cognoscens est. r isto modo omnis cognitio
r generaliter omnis actus cuiuscūq^z potentie
cognitiue vel appetitiue. r et passioēs appetit^o r
delectatiōes r tristitie dñr energie siue praxes. 3.
modo capitur praxis siue energia strictius. r est
operatio exñs in nostra potestate. quia ois ope/
ratio que pōt esse virtuosa vel viciosa isto modo
dicit^o praxis. sed omnes actus exñtes i nostra po/
testate possunt esse vitiosi vel virtuosī: igitur oēs
tales sunt praxes. 4. modo capitur praxis siue
energia strictissime. r est opatio elicitā cō sōz mē/
dictamini rōnis r electioni voluntatis r semper
sequit^o consiliū intellect^o practici. ¶ Secūda di/
stinctio. ad verā praxem qnq^z requiruntur. p^omo
requirit^o intellectus ostendens volūtatī finē r ea
que sunt ad finē. secūdo post istam ostensionem
finis sequitur volitio finis r consiliū de his q^o sūt
ad finem. 3. post consiliū r inquisitiones sequit^o
vel potest sequi sententia dictatiua de his q^o sūt
ad finem. 4. post sententiam dictatiuā qua intel/
lectus dictat vnū esse eligendum r aliud eē su/
giendū legi vel pōt legi electio q^o volūtas pponit
vt pacceptat illd qd ē dictatū eē eligendū r fugit
qd ē sētētiatū nō esse eligendū. 5. post istā electiōez
sequitur immediate illud quod sic est dictatus r
sententiatū nisi aliorū pueniat impedimentū.
Exēplū vt i firmo pñtatur sanitas volūtatī per
intellectū ex qua pñtatione capit intellect^o pra/
cticus vnū pñcipiū respectu finis quo dictat
r sententiat q^o sanitas est accipiēda vel acqui/
renda. 2. post illud dictatum sequitur volitio in
voluntate desiderante sanitatē. s^o forte nō neces/
sario sequatur talis volitio. r 3. post istā volitōez
sequitur consiliū intellect^o practici vel inquisi/
tio quo inquit per quid potest facilius r melius
attingere ad istam sanitatē. vtz. s. per ambulati/
onem vel per potionem vel per exercitiū aut p
quancūq^z aliā viā. 4. post istud consiliū sequi/
tur snia qua determinate shiat intellectus pra/
cticus. q^o sanitas melius acquiritur per hoc me/
dium determinate. puta per potionē q^o p aliud
medium. r post istud dictamen intellect^o segit^o
electio illius mediū determinati qua. s. voluntas
vult determinate capere potionē. Et post illaz
electionez sequitur immediate sumptio potiōis
nisi fiat impedimentum.

Secundo notandum est. q^o de hac mā ē
vna opinio cuius tota intētio
videtur stare in quatuor difficultatibus. quarū
due p^ome se tenent ex parte praxis. nā i ipa pxi

Prohemium

duo sunt consideranda. si ipa vox significans et res significata per vocem. ratione primi oritur talis difficultas. Quid significet hec vox praxis. Rñdetur per duas suppositiones et duo dicta. Prima suppositio est hec. Omnis actus liber exis in nra potestate potest recte et non recte fieri. Secūda suppositio est. Omnis potentia que pōt recte et non recte agere indiget aliq regulate ipam opando si actus eius debeat semper esse rectus. Primum dictum est istud. praxis realit̄ nihil aliud est q̄ quidam actus liber sequens naturalit̄ aliquem actum intellect⁹ cui tanq̄ regule natus est conformari talis actus liber vt sit rectus. Ex q̄ sequitur fm dictum. ista vox praxis de significatiōe materiali importat precise actum liberum. sed de significatiōe formali importat p̄cise duplicem respectum aptitudinalem ipius act⁹ liberi ad actum intellectus qui est eius regula. Iste aut̄ duplex respectus aptitudinalis est prioritas naturalis siue essentialis et conformitas ipi⁹ act⁹ liberi ad p̄dictū actū intellectus. Secūda difficultas que sumit̄ ex parte rei significat̄ per hāc vocē praxis est hec. Vtq̄ aliquis actus intellectus possit vere dici praxis. Rñdetur per quatuor dicta. Primum dictum est istud. praxis est operatio alterius potentie q̄ intellectus. p̄ dupliciter. primo. quia nullus actus alicuius potentie dicitur extendi ad alium actum eiusdem potentie. sed solū ad actus alterius potentie. sed ois praxis ē actus ad quē directiue extendit̄ aliquis actus intellect⁹. omnis igr̄ praxis ē act⁹ alteri⁹ potētie q̄ intellectus. maior p̄ q̄ quid nois hui⁹ vocabuli extensio. Nam extensio dicitur quasi extra se tēsisio. minor p̄ per p̄cedētem difficultatem. 2⁹ sic. cuiuslibet regule ad suum regulatum necessario est essentialis ordo prioritatis. Sed ois praxis necessario regulatur per aliquē actū intellect⁹. ergo ois praxis habet eēntiale ordinē posterioritatis ad aliquē actū intellectus. modo null⁹ actus intellectus ad aliū actū habet essentialē ordinē q̄ quocūq̄ dato pōt alius eiusdē rōnis p̄cedere. ergo nullus actus intellectus erit praxis. sed erit necessario actus alterius potentie ab intellectu. 3⁹ dictū. praxis est act⁹ naturaliter posterior intellectū. ista probatur sic. q̄ act⁹ pure naturalis cuius modi sunt actus potentie vegetatiue appetitiue et sensitiue quatenus p̄cedunt intellectum et voluntatem non dicuntur praxes. ipi ve ro vt sequentes intellectū et voluntatem per q̄s

moderantur et regulantur possunt aliquo modo dici praxes. igitur nullus actus prior intellectu et voluntate est praxis. et per cōsequēs praxis erit naturaliter posterior intellectiōe. Ex istis duobus dictis sequitur cōzelarie q̄ omnis praxis est actus elicitus vel imperatus a voluntate. Tum primo. q̄ solus talis actus habet essentialē ordinem ad intellectum. Tum secūdo. quia omnis praxis est actus siue operatio libera existens in nostra potestate. sed tantum actus elicitus vel imperatus a voluntate sunt in nostra potestate. Ergo solum actus elicitus vel imperatus a voluntate est praxis. Maior patet per philosophum sexto ethicorum dicentem q̄ artifex indiget virtute regulatiua vel moderatiua ad recte agendum. sed non indiget regula nisi respectu operationis que est in sua potestate. ergo praxis si sit operatio a nobis regulabilis. sequitur q̄ erit in nostra potestate. Tertium dictum. praxis est apta nata elici conformiter dictamini seu sententię siue iudicio recte rationis. Probatur quia omnis electio vel operatio necessario requirit rationem rectam cui conformetur per philosophum sexto ethicorum. sed praxis est electio seu operatio nostre voluntatis. igitur si debeat esse recta necesse est q̄ conformetur rationi recte. ex quo sequitur q̄ actus elicitus voluntatis est primo praxis. actus vero imperatus est solus attributiue et per accidens praxis. patet dupliciter. primo sic. quia omnis praxis est nata conformari rationi recte. Sed actus imperatus a voluntate non est conformis rationi recte nisi q̄ est cōfōrmis actui elicitō. qui actus elicitus immediate et primo natus est conformari rationi recte. igitur actus elicitus immediate et primo natus est conformari rationi recte. igitur actus elicitus erit p̄mo praxis. minor patet. q̄ actus imperatus non est bonus neq̄ malus moraliter nisi per attributionem ad actum elicitum qui immediate dicitur bon⁹ vel malus moraliter. Quartū dictū quod sequitur ex p̄cedētib⁹ est istud. null⁹ actus intellectus est vere praxis. pbatur. q̄ sibi non conuenit diffinitio praxis que pōt ex trib⁹ dictis declarari p̄ns elici. Est enim praxis operatio alteri⁹ potentie q̄ intellectus naturaliter posterior ipsa intellectuone nata conformiter elici ratioi recte ad hoc q̄ sit recta.

Tertio notandum est q̄ alie due difficultates se tenent ex parte notitię ipi⁹

Logice

Præce & pma talis est. Utrum eadez scientia possit dici speculatiua & pctica. Respondetur p vnam suppositionem & vnâ distinctionē. Suppositio ē bec. nulla cōclusio practica pōt resolui in pncipia speculatiua. p3 q2 alias de eodē obiecto formali bēretur scia speculatiua & practica. Distictio est bec. dupl'r pōt aliqua scia dici practica. vno mō immediate & pmo. q2. s. immediate est nata extēdi ad praxi. Et sic nulla notitia eadē sit ē speculatiua & practica. Alio mō pōt aliqua scia dici practica mediate. q3 nō sit immediate nata extēdi ad praxi: i se tñ vtuāl'r cōtiet aliquā veritatem q̄ immediate nata ē extendi ad praxi. & talis lz sit simpl'r practica tñ scōz quid pōt dici speculatiua. sicut notitia b' ppositionis. deus est trinus. lz immediate nō inclinet ad praxim. tñ in se & vtuāl'r icludē vnam vritatem q̄ iclinat immediate ad eligendū deū sub rōne trinitatis. & ideo tal' notitia simpl'r est practica. lz scōm qd possz dici speculatiua. ¶ 2ª difficultas est. vtrū speculatiuū & pacticū sint dñe p se scie. Rñdetur p vnâ suppositionē & vnū dictū. suppositio est bec. sicut dictū ē de ista voce praxis ita cōformiter dicēdū ē de ista voce notitia practica. s. q̄ d significatōe māli iportat p̄cise habitū vel actum intellectus. & significatōe formali iportat duplicē respectū aptitudinalē p̄positatis scilicet & directiuitatis seu conformitatis ipius habitus v' actus intellect' ad praxim. Ex quo patet q̄ si dōmificator haberet man' truncatas sic q̄ nūq̄ opetur: tñ ad huc haberet notitiam practicā de dōmo. Similiter ista vox scientia speculatiua de significatione materiali iportat p̄cise habitū v' actum intellectus & de significatione formali iportat negationē illius duplicis respect' ad praxim. Dictū est istud. speculatiuū & practicum sūt dñe accidētales sciētie. patet q2 rō formalis practici cōsistit i duplici respectu aptitudinali. & ratio formalis speculatiui cōsistit in negatione illius duplicis respectus. modo nec ille duplex respectus nec eius negatio ē de essentia notitie cuius sunt. igitur speculatiuum & practicum sunt dñe accidētales scientie. Veruz tñ qdam posteriores dixerunt q̄ practicus & speculatiuū possunt vno mō capi p illo duplici respectu vel eius negatione & sic sūt due dñe accidētales. Alio mō possunt capi p rōe fundamentali intrinseca ipius notitie q̄ fundat tales respectus: & sic sūt dñe eēntiales scientie. & hoc mō dicunt Aristo. cepisse euz diuidit scientiam in speculatiuum & practicum. Sed alij sequaces dixerunt q̄ speculatiuum & practicum

sunt respectus fundamentales vel aptitudinales aduenientes notitie tanq̄ passio disiuncta. & iō sūt dñe p se notitie icoi licet non essentielles.

Conclusio rñsalis. logica est simpl'r speculatiua. p3. q2 illa notitia est simpl'r speculatiua q̄ caret duplici respectu aptitudinali ad praxi. s3 logica ē bñmōi. igit' zc. Minor p3 quia logica solum est directiua actuum intellectus. s3 nullus actus intellectus est p̄xis vt patet it. g logica n̄ h3 respectū p̄positatis & cōformitatis ad praxim. & p̄cis est scientia speculatiua.

Primo dubitatur. Utrum p̄xis sit subiectie i voluntate vel in intellectu. p dubio supponit q̄ est vna opinio cuius tota intentio videtur terminari in quattuor difficultatibus. Quaz due p̄me se tenent ex pte ipius p̄xis. illaz duaz pma est bec. vtrū ois actus liber sit p̄xis. Rñdetur p tres suppositiones & vnus dictum ¶ Prima suppositio ē bec. intellect' p̄cticus differt ab intellectu consiliatiuo eo q̄ intellectus practicus est respectu pncipioz practicoz & conclusionum practicaruz. s3 intellectus cōsiliatiuus ē tñ cōclusionum practicar. Prima ps patet. & primo q2 intellectus practicus est respectu pncipioz. q2 intellect' practic' dictat & iudicat q̄ tal' finis ē appetendus. s3 tale iudiciū siue dictamē ē pncipiū practiciū. sicut p3 p Aristo. 6. ethi. q̄ sic se h3 finis i agibilib' sicut pncipium i speculabilibus. g intellectus practicus est respectu pncipioz practicoz. q̄ aut' sit respectu cōclusionū p3. q2 omnis notitia cōclusionis practice cōfesse. i. cōformiter se h3 appetitū recto. ergo talis notitia ē practica. Secūda ps p3. s3 q̄ intellectus cōsiliatiuus sit tñ cōclusionū practicar. q2 pp solā cōsionem finis p intellectū volūtas vult & appetit illū finē. s3 q2 talis finis pōt acqri p diuersa media ideo cōsiliat' intellectus p quod medium pōt facilius & melius acqri. post vero multaz inuestigationē intellectus practicus concludit q̄ per aliquod medium determinatum & respectu illius conclusionis dicitur intellectus consiliatiuus. ¶ Secunda suppositio. duplex est praxis. quedam est virtuosa & illa est operatio existens in nostra potestate nata conformiter elici rationi recte ad hoc q̄ sit recta. alia est praxis viciosa que est operatio existens in potestate voluntatis nata disformiter elici rationi recte v' conformiter elici ratioi erronee & false. ¶ Dictuz est istud. omnis actus liber est vere praxis. patet dupliciter. p̄rio. q2 omnis operatio q̄ ē i nra p̄tate est praxis. sed ois actus liber est bñmōi. g zc. Maior

Proemium

per diffinitionē praxis. ¶ 2. sic. ois opatio virtuosa vel viciosa ē praxis. s. ois actus liber ē virtuosus vel viciosus. igit. rē. Maior p. ex secūda suppositiōe. minor declarat. q. ois actus liber est cōformiter elicitus rationi recte. et sic est virtuosus. vel nō. et sic est viciosus. Ex quo p. q. actus cognitiui volitiui et actus sensitiui p. q. to sequitur actū volūtatis p. t. dici vere praxes. q. vt sic sūt in nra pte. ¶ Et si arguatur q. ois hitus qui non solū h. p. sine actū quem elicit imo etiā actū quē dirigit ē pure practicus s. ois hitus intellectu alis est h. q. p. t. directiue extēdi ad actū q. est in nra pte igit. ois hitus intellectualis erit practic. q. ē incōueniens. ¶ Rndetur distinguendo maiorē q. vel talis hitus h. h. actū nedum p. sine s. p. obiecto et sic concedit maior. vel h. h. actū tā. q. elicitū vel directū nō aut vt obiectum et sic negatur maior. nō. n. glibet hitus intellectualis nat. est inclinari ad actus nostros vel ad opus n. tan. q. ad obm. ¶ Scda difficultas ē illa que mouebatur in dubio. ad quā rndetur p. distinctiōem q. duplex est praxis. q. d. ē praxis elicitā et illa ē subiectiue i voluntate cū sit actus elicitus ipi. voluntatis. Alia est p. is i perata. et illa est duplex. q. d. ē q. est actus potētiā inferior ad intellectū et volūtātē i peratus t. a volūtate. et talis p. is est subiectiue in p. iis potētiis inferioribus. Alia est p. is i perata q. ē quidā actus intellectus i peratus etiā a voluntate et illa ē subiectiue i intellectu. Et q. sit aliqua talis p. is p. tripli. primo sic q. aliq. actus speculandi vel intelligendi est i nra pte. igit. ē p. is. ¶ 2. sic. ois act. se q. n. electionē et c. s. lūm ē p. is. S. aliquis actus intelligēdi ē h. p. t. est. n. aliquis considerare an debeat studere et q. d. q. lūter et q. d. q. n. ergo studiū sequens h. c. siliū est p. is. ¶ 3. sic. ois actus directus p. actum intellectus mediante actū volūtatis est p. is. s. aliquis actus intellectus dirigitur p. alium mediante actū volūtatis. igit. ille actus directus erit vere p. is et actus dirigēs erit practic. ¶ Sustinēdo p. mām opiniōez ad ista tria sit p. t. rīderi q. non q. libet actus i peratus a voluntate ē p. is s. solū ille q. est alterius potētiē ab intellectu. nec etiā quelibet extēso act. intellectus est p. tica. Sed solum illa q. est ad actū alterius potētiē. ¶ Contra banc solutionē replicat q. ois actus q. est terminus extēsiōis d. p. is s. m. p. mām opiniōem. s. vna intellectio est terminus extēsiōis alteri. actus intellectus. ergo illa intellectio erit praxis. Minor p. q. act. q. denominat bon. vel malus

moraliter p. p. t. cōformitātē eius ad actū rectū terminat extēsiōē illius actus. Sed vna intellectio respectu alterius ē h. igit. ¶ Rndetur p. primā opiniōem q. extēsiōis intellectus duplex ē terminus. q. d. ē immediatus et intrinsecus. Et sic vnus actus intellectus p. t. ē terminus alterius actus. nec p. p. t. dicetur p. is. s. magis dicetur p. is vel practic. eo q. sibi p. t. c. s. firmiter elici alius actus alterius potētiē q. dicere ē p. p. is. Alius est terminus extrinsecus et vltimatus q. s. ē extra potētiā cuius est extēsiō et talis terminus ē vere p. is. Dicitur t. a q. b. u. d. a. alijs q. alijs actus intellectus d. t. sit impat. a volūtate p. t. eque dici p. is sicut actus cuiuscūq. potētiē alterius q. ad vnū actum intellectus p. t. alius directiue extēdi. Et hoc sufficit ad p. m. nō. n. extēdere ē extra se tendere sed est actus cuiuscūq. potētiē directiue attigere. Et ideo logica diceretur ē p. tica q. dirigit et regulat actus discursiuos in intellectus ideo dicunt illi q. prima opiniō est solū probabilis.

Secundo dubitatur. Vtrū aliqua cōclusio simplici p. tica possit dūci ex p. n. c. ijs pure speculabilibus. pro solutionē supponitur q. alie due difficultates se tenent ex p. t. notitiē practice. et est p. m. talis. per quid distinguat scia practica a speculatiua. Respondetur p. tale dictū. scientia speculatiua et practica seipis distinguuntur intrinsece et formalit. extrinsece vero et causalit. distinguuntur p. finem aut efficientem. S. per conclusiones scitas distinguuntur tāq. p. p. p. sibi. Istud dictū p. batur primo quātū ad primam p. t. q. scientia speculatiua et practica sūt forme simplices. igit. se ipis formalit. distinguuntur et intrinsece. t. n. tenet q. forme simplices se ipis formalit. distinguunt. Scda p. s. q. vnū q. d. q. ca. p. t. ē formalit. et ē distinctū ab alio. Tertia p. t. patet q. necessario est alia cōclusio scita p. noticiā p. ticas. et alia scita p. noticiā speculatiuā. q. scia speculatiua et p. tica distinguuntur p. conclusiones scitas tanq. p. sibi. p. p. as. An s. pater. q. i cōclusiōe scita p. noticiā speculatiuā nihil cōp. b. nditur opabile a nobis. cum scientia speculatiua non sit de opibus nostris. in illa aut. conclusionē que scit. p. noticiā p. tica p. t. ur aliq. opabile a nobis cū s. c. c. t. a practica sit de opibus nostris. ¶ Secunda difficultas inest nota in dubio ad quā rndetur p. tale dictū. conclusiones simpli. p. tice scilicet mediate vel p. t. iat. deduci p. t. ex p. n. c. ijs vere speculatiuis. Probatur rōe. signo. et duobus c. xē

Logice

Bibl. log.

plis. rō ē ista qz p etia speculabilia possumus exercere aliquas opatiōes dictatas a rōne recta. Nam fm variationē entiu pure speculabiliū z suaz cōclusionū diuersimode eliciunt opationes nostre. g ex pncipijs pure speculabilib⁹ pnt ferri cōclusiones simplr pteice. Signo sic pbat. aliq scia pctica subalternat scie speculariue. g signū ē qz 2° simplr pctica pōt duci ex pncipijs simplr speculabilib⁹. anis pz qz musica q ē pctica subalternat arist^o q pu re ē speculariua. anis t3. qz pncipia scie subalternate deducunt ex scijs subalternantib⁹. Exemplo pbat sic. qz ista ppō. terra est dura. pure ē specularia. Et tñ ex ea deducunt plures cōclusiones pteice. Nam ex eo qz ipa ē dura o3 qz frangat aliq duro ad h qz ipa sit apta ad actiōes q3 agricola circa eā vult exercere. z^m exēplū qz ista ppō. hō ē coleric⁹ v^l tal cplexionis ē pure specularia. z tñ ad eā segt ista pctica qz ex eo qz hō ē tal vel talis cplexiōis o3 ad sui cōseruationē talē vel talem adhibere mediciaz. pōt dici qz illa pncipia pure speculabilia sūt virtu atz pctica qz nullū ē pncipiū adeo speculabile quā aliq mō se beat ad pxi3. Volētes sustinere hāc opinionem possēt ridere ad cōfirmationes triū dictorum i z^o notabili. Ad pma rōnē cōfirmatē pmutz dictū pōt negari maior. qz ad extēsiōnē actus pteici sufficit qz se extēdat ad voluntatē z ad quēcunqz alium actum tāqz ad obm mediātē actu voluntatis. mō vn^o act⁹ intellectus pōt ē obm alteri⁹ act⁹ intellectus mediante voluntate. iō vn^o actus intellectus ad aliū sufficienter extendi pōt. Ad scōdaz cōceditur pmutz pcessus ad illū sensū qz oēm pxiū pcedit aliqua itellectio sicut oēm actus voluntatis pcedit aliqua itellectio. Et silt diceretur ad cōfirmationē secūdi dicti. Ad rōnem cōfirmatē 3^m dictum dō qz cōfirmari dictam recto ē conditio pxi3 bone qd vult arist^o. i z^o ethicor⁹ z suis cōmentator. S3 non est conditio pxi3 in cōmuni.

Tertio dubitatur. Utz act⁹ exteriores potentiaz inferiorz ad intellectū z voluntatem sint. Ve z p pxi3. est vna opinio qz ridet affirmatiue qd declarat duplr p qz duo supponūtur. pxiū qz intellect⁹ pteic⁹ respicit contingētia opabilia a nobis. z^o qz rō pxi3 pmo sumit a fine n aut ab obō. Tūc sic format rō. op⁹ qd intellect⁹ h3 p fine nēcio est circa contingētia z opabilia a nobis. S3 tale op⁹ est actus exterior potētie inferioris. ergo talis actus vere z p dō pxi3. z^o pbat idem auctoritate gregoriij sup ezechielē dicentis. qz virtus opis ē sub volatu cōtēplationis. ergo pxi3 est sub actu intellectus z voluntatis. mō talis est pre

cise actus potentie inferioris. ergo talis ē vere f pxi3. imaginatur enī ista opinio qz itellectus pteic⁹ qui versatur circa contingētia inquit quid sit pxi3 sequendū z quid fugiendū z quid diligendū z qd p dimittendū. i qz inquisitionē sequit electio voluntatis q eligit z respuit dxiū. post at b3 electionem impat voluntas alijs virib⁹ inferiorib⁹ vt obediāt. z cōfir illō qd ē pteictū a voluntate. tale vō iperū voluntatis ē actio transiens i vires inferiores. z talis actio viriū inferiorum est formalr z p pxi3. Alia ē opinio qz ridet p talem distinctionem. Notitia pteica est duplex. qdā est pctica dictatiua z est illa qz de terminate dictat siue indicatur aliquid eē faciendū. vel fugiendū z in isto sensu forsan pcedit pma opinio adducta i z^o notabili z isto⁹ logica z retborica nō sūt pteice neqz qdūqz ars mechanica qz nulla istaz dictat aliquid eē fugiendū vel nō fugiendū. Alia ē not⁴ pctica cōsiliua q nō dictat aliqd eē faciendū p eandū v^l fugiendū. s3 tñ cōdit op⁹ q pōt fieri vtute cui⁹ notitie si itellect⁹ dicret illud eē faciendū z voluntas velit statim pōt pfecte opari. sicut ars edificatiua cōdit qz dom⁹ cōponit ex lignis lapidib⁹ sūdāmēto tali z parietib⁹ talib⁹ z tali tecto. S3 nō dictat qz dom⁹ sic ē faciēda nec qñ nec in q tpe sit faciēda imo ad prudētiā ptiēt dictare qz tali tpe ē faciēda. Et sic logica z cetera artes mathe matice sūt tñ cōsiliue z nō dictatiue. s3 tñ sint directiue frequēter hñtes nō pxi3 sed obm pxi3 p obiecto. sic ars domificatiua h3 domū p obiecto z non ipsaz opatiōez q ē pxi3. z isto mō sola prudētia eēt pctica eo qz sola prudētia h3 dictare. Et si arguatur. qz si solū prudētia sit practica segt qz scia libri ethicor⁹ eēt prudētia. anis ē sltm qz scia libri ethicorū ē d vniuersal. b⁹. mō prudētia ē de particularib⁹. ridet qz prudētia duplicem actū respicit. vnū qz cogitare qz sic ē faciēdū. z istū actū nō reglat prudētia. sed magis elicit sic sic pmissē cōpate ad cōclusionē nō regulat ipsa s3 magis eliciūt. Et generalr qdūqz virtus cōpat⁹ ad suū pxiū actū magis dicit elicitū⁹ qz regulatiuus. qñ vero bit⁹ cōpat⁹ ad aliū actū qz ad suū ē regulatiuus. z respectu illi⁹ dicit pteic⁹. sic i pposito prudētia respicit aliū actū. scilicet extēsiōnē. z istū actū nō elicit sed regulat. silt diceret de arte. qz ars actū iteriōrē elicit z nō reglat. s3 actus extēsiōrē vt puta domificare regulat z nō elicit. cā at qz prudētia v^l ars actū iteriōrē nō reglant est ex eo qz voluntas circa gdirates v^l ideas nūqz pōt errare cū circa eas nō habeat actū liberū s3 solū actū simplicis cōplacētie. ideo nulla est notitia pteica directiua voluntatis circa b3 quiditates z ideas.

Libet

Ad rationes an oppositū. Ad pma pba-
tiones minoris videtur q
ad h q aliq scia sit practica n sufficit q sit directia
opatiois hois. sz cu hoc regit q talis opatio sit al
teri potetie ab intellectu sicut paruit in 2. notabili
Ad secunda distinguit an. qz vt docet constitut
suu subm p opatione intellect pctici. z sic negatur
an. vt opatione intellect speculatiui z sic cedit
Ad tertia negat minor z videtur ad pbationes
q no ois scia q docet q sic est agendu est practica
sed solu illa scia q docet q sic est agendu in opatio
ne alteri potetie q intellectus. mo diffinire z vni
dere sut passioes intellect. io no sut praxes neq co
clusioes snt pctici. z snt pot rnderi ad oia argumē
ta z obiectiones q possent fieri circa istas opinionē

Veritur 5. Vt hui scie subz
attributiois sit vte qd

q ē gen ad gnq vlia. Arguitur p q
no qz vt capi vte p pma itetione vel
p 2. No p pma qz pma itetio est res ipa cui ac
cidentat r est vniuersalitas cu nihil sit i re vnu sz
quacuqz vnitatē qd sz illa vnitatē p ciam sit i po
tetia. pma ad plura pdicatioe dicete sz hoc. er
go nulla pma itentio pot ee gen ad gnq vlia. nec
etiam pot capi vte p 2. intentione qz 2. itentio
vte est secundari cōcept rei. vte est quida respect
rōis p intellectū catus i obo cognito. sz vtroqz mo
2. itentio ē vni accidēs i numero. q no pot ee ge
n ad gnq vniuersaliū. Arguit sic 2. qz vte ē ge
nus ad gnq vlia ergo erūt sex pdicabilia. p 3. oia
qz sut gnq pdicabilia z pter bec ē ipm vte cōeqd
est pdicabile de bis gnq. ergo erūt sex pdicabilia
Arguit sic 3. oē subz alicui scie dz habere pas
sionē vel passiones adeqtas demonstrabiles de ipo
subo. sz vte nullā bz passionē adeqtā. ergo non est
subm attributiois. hui libri. maior ē nota p aristō.
in p posterioz. minor declaratur. qz nullū inferius
ē passio adequata respectu superioris. Sz ois passio
ctinet sub pprio qd ē spēs illi vniuersal ergo ei
non ē assignāda aliq passio adeqta. In oppositum
arguit auctoritate oium logicoz famosorum.

Primo ē notandū q p declaratioe termi
noz ponuntur sex distinctioes. p
ma distinctio ē bec. istud nomē vte sit z qdlibz aliō
crectū pot capi duplr. vno. p suo significato mā
li qd est ipa pma itetio substrata scde itetioni z ab
eodē denotata. z talis pma itentio siue res suba
secunde itentioi qd idē ē. qnqz iuenit i aia sic sunt p
uatiōes negatiōes signēta intellectus. z gnat oia
entia rōis. Qnqz iouenitur i reb extra aiaz sic

sut decē pdicamēta. alio. pot capi vte p suo pmo
significato formali. Et illud ē secunda itetio q ipa
nā denotatur formali vliis. C 2. distinctio. ad cō
pletā z pfectam rōnē vliis logici regitur duplex
respectus aptitudinalis. primus est coicabilitas i
ue aptitudo ad coicari multis. z talis respectus ē
p se passio ipi nāe de ipa pdicabilis in 2. mo dicē
di p se ex nā rei. z pter quēcūqz actū intellectus. ali
us respectus ē pdicabilitas siue aptitudo ad pdica
ri de pluribus. z talis aptitudo p accidēs cōuenit
nature cu sibi oueniat p actū intellectus opatis ipaz
nām ad ea de qbus apta nata ē pdicari. Et qz tal p
dicabilitas ouenit vli logico p actū intellectus idē ē
q vte logicū nō bz ex nā rei ē cōpletū sz tmbz ē
fudamētale ex nā rei z cōpletum ab intellectu
C 3. distinctio. pdicabile pot duplr accipi. vno.
coiter vt. f. ē vna 2. itetio cois oia illi qd ē aptum
natū pdicari siue illd sit vte siue singulare siue vni
uocū siue equocū siue limitatū siue illimitatū. z
sic pdicabile nō ē passio vliis cu sit plusqz vte. alio.
capit spāliter z ppe. f. p 2. intentione fudata sup
nā limitata nata pdicari de plurib vniuoce. z sic
cōuertit cu vti tanqz ppria passio ei. C 4. disti
ctio. pdicatū pot capi duplr. vno. gñaliter vt. f. ē
vna 2. itentio cois oia extremo p pōis posito post
copulā. alio. capit spāliter p 2. itetioe fundata so
lū sup eo qd ē natū pdicari i ppōne terminabili p
artē dialecticā. Et itez pdicatū vtroqz mo supit z
pdicabile pnt capi duplr. vno. pme itetioaliē. z
sic nō distinguūtur nisi fm actū z potentia. alio. se
cūde itentionalr z sic sut diuerse itentioes dispa
tebntes diuerfa fudamēta ppinqua. z diuersos
terminos. C 5. distinctio ē bec. bec dictio. tm. qñ
q accipit pprie vt. f. facit ppōnē exclusiua exponi
bile gñ aietatis. qñqz vo capit iprope vt. f. facit
ppōnē de excluso extremo vt propōnem exclusi
uā exponibile gñ pñtatis vt lati p 3. exponibilib
C 6. distinctio. vte ēē gen ad gnq vlia pot tri
plr intelligi. vno. q pma itetio sit genus ad ali
as pmas intentiones. 2. q secunda itetio sit gen
ad pmas. z 3. q scda itentio vñtatis sit genus ad
oēs scdas intentiones vliū. vte pmo. non ē gen
sz est trāscendēs repibile i oia vli. vte 2. mo ē acci
dēs z non genus. Sz vte 3. mo est gen vel saltē
bz modū generis cu pdicet i quid z vniuoce de gn
qz itetionib vniuersaliū tāqz de pluribus spē di
stinctis. z pot addi qd ē genus subalternū tm i nul
lo predicamento p se z pmo reponibile cum non
sit verum genus sed tantum habet modum gene
ris eo q est enerationis.

Predicabiliū

Secundo notādū q̄ lib̄ p̄dicabiliū i q̄ d̄rer
minat porph̄i. de q̄nq̄ p̄dicabili
b̄tinet tres tractat̄. q̄z p̄m̄ q̄tinet vnicū c̄m̄ ē
phēia. Et c̄tinet q̄tuor cōclōes. q̄z p̄ia tāgit itē
tōez b̄scie ad istructōez gr̄isarori sui discipuli. zē
h̄. i. b̄li. de f̄minādū ē de. 5. v̄lib̄. quā sic pbat por:
q̄ de illis de f̄minādū ē i b̄li. ḡiter alios libros lo
gice ē prim̄ ordie doctrie. q̄z cognitio ē v̄ril z ne
cessaria ad sciaz p̄dicam̄toz. diffōuz. diffonū z de
m̄ratōuz cū de ip̄is principāl̄ ad logicū spectet d̄
terminare. S̄z cogni. q̄nq̄ p̄dicabiliū ē v̄ril z necia
ad ista q̄tuor p̄dcā. q̄ ad hūc lib̄z spectat determina
re de ip̄is. ¶ 2^a tāgit modū p̄cedēdi facit̄ i bac
scia. z ē h̄itētio p̄as ē p̄ declaratōe istoz. 5. v̄lium
p̄p̄ere v̄nū tractatū breuē z v̄tile p̄ modū introdu
ctōis abstīnēdo a q̄oib̄ difficilib̄. q̄oēs h̄o faciles
leui mō declarando. ¶ 3^a declarat q̄oēs a q̄b̄
vult porph̄i. abstīnere ē bec. i. ope p̄rii abstīnēdū
ē a trib̄ q̄onib̄ difficilib̄ q̄ formari p̄nt de v̄li. q̄z
prima ē. v̄tz v̄lia sint subsistētia c̄x intellectuz aut
sint posita in solis nudis purisq̄ intellectib̄. 2^a q̄o
est bec. posito q̄ v̄lia sint c̄x aiam subsistētia v̄trū
sint corpalia v̄l icorpalia. 3^a questio ē h̄. si v̄lia sint
corpalia v̄tz sint in singularib̄ s̄sibilib̄ vel extra
singularia z a s̄sibilib̄ s̄epata. has tres q̄oēs non
soluit porph̄. sed dicit q̄ altissimū est h̄ negociuz
z maioris egēs ingitōis q̄. v̄z. eas terminare per
tinet ad metaphysicū. ¶ 4^a simul tāgit suā in
tēdēm modū p̄cedēdi in boc li. z est bec. i. bac sci
ētia dicēdū ē de. 5. v̄lib̄. insequēdo de antiquoz
z maxime de c̄a peripateticoz. i. arist̄o. z sequaciū
ei. Nā arist̄o. cognominat̄ p̄ipateticus. iō seq̄ces
eius peripatetici vocati sunt.

Tertio notandū ē q̄ circa hūc textū icidūt
q̄tuor difficultates. Prima est bec
gs sit titulus hui⁹ libri. R̄ndetur q̄ talis est. Inci
piunt isagoge porph̄irij ad categoricas Arist̄o.
Dicūtur enī isagoge ab ias q̄o est intro z gogos
ductio q̄si introductiones ad p̄dicamēta Arist̄o. In
q̄ titulo tangunt̄ q̄tuor c̄ae hui⁹ libri: p̄ h̄enī q̄ di
cit introductiones tāgit̄ c̄a formalis. s. modus p̄ce
dendi q̄ est iroductorij. p̄hoc enī q̄ dicit̄ pophi
rij tāgit̄ c̄a efficiens. z p̄ h̄ q̄ dicit̄ ad p̄dicamēta tā
gitur c̄a finalis. Et subditur arist̄o. ad oīam p̄di
camētoz dionisi ariopagite z alioz q̄ de p̄dicam̄
tis tractauerūt. ¶ 2^a difficultas. ad q̄ z quor ē bec
scia v̄tilis. R̄ndetur cū textū q̄ ad q̄tuor. p̄ ad p̄
dicamēta q̄ i libro p̄dicamētoz determinatur d̄
coordinatōe gūez z sp̄ez. q̄sūt enī de p̄petatib̄
z passionib̄ p̄dicamētoz q̄ oīa facit̄ cognosci nō

p̄nt nisi cognitis istis v̄lib̄. 2^a est v̄tilis ad diffini
tōes q̄z q̄o diffinitur ē sp̄es q̄ d̄z diffiniri p̄ genus
z d̄raz. z aliq̄n diffinitur p̄ accidentia q̄nq̄z p̄p̄a
q̄nq̄z oīa. de quib̄ oib̄ tractat ista scia. 3^a est v̄tilis
ad diffōes q̄z q̄dā est diuisio ḡn̄is i suas sp̄es v̄l dif
ferētias. q̄dā aut̄ subiecti i acci⁴ vel p̄p̄a v̄l coīa d̄
q̄bus tractat ista scia. 4^a est v̄tilis ad demonstrati
ones q̄z ē v̄tilis ad diffinitiones. s̄z diffinitio porissimū
locū obtinet i demonstratione v̄tz p̄mo poste
rior. ḡ etiā valet ad demonstratiōes. ¶ 3^a difficul
tas. v̄tz tres q̄stiones quas mouet porph̄irij⁹ pos
sint terminari p̄ artē logice. r̄ndetur p̄ duas suppo
sitiones z duas diffinitiones. Prima suppo ē bec. por
ph̄irius magis mouet istas q̄ōes de generibus z
sp̄eb̄ q̄z de alijs v̄niuersalibus. q̄z genus z sp̄es di
cūt p̄fectiorē modū p̄dicādi cū p̄dicētur in quid. iō
magis videntur subsistere per se. Etiam alia v̄lia
p̄tinetur i ḡnē z sp̄ē. ¶ Scda suppositio. facultas
ē facit̄ p̄as q̄ aliq̄s p̄t aliq̄d facere ad nutū. Sed
difficultas ē p̄as difficultia aliq̄d aquirendi cū stu
dio vel labore magno. ¶ Prima diffictio bec est.
iste q̄oēs p̄nt dupl̄r itelligi. moueri de v̄niuersali:
vno mō de v̄li sūpto z itentionāl̄. Alio mō d̄ v̄li
sūpto p̄me itentionāl̄. ¶ Scda diffictio. p̄dictas
q̄oēs posse terminari p̄ facultatē logice p̄t dupl̄r
itelligi. vno mō analethice. i. resolutorie seu d̄mō
stratiue z a p̄ori p̄ sua p̄icipia logice. Alio mō tho
pice z p̄babil̄ p̄ topicā v̄tētē. tūc ponūtur duo vi
cta. ¶ Primū ē istud. p̄dicte q̄ōes itellecte d̄ v̄li
se itentionāl̄ sūpto sūt analethice terminabiles per
facultatē logice. p̄z. q̄z v̄t sic h̄nt attributionem ad
sub̄z logice cū v̄t sit pars sub̄i logice. ¶ 2^a d̄m̄.
p̄dicte q̄ōes itellecte d̄ v̄li p̄me itentionāl̄ sūpto
nō p̄nt p̄ facultatē logice analethice t̄minari i b̄n
thopice z p̄babil̄. p̄ma p̄s p̄z. quia eaz terminatō
d̄p̄det ex rōe entis q̄o ad metaphisicū p̄tinet. scda
p̄z. q̄z logica h̄z viam ad p̄ncipia oīuz methadoz.
¶ 4^a difficultas. q̄d ē subsistere z q̄d itelligit̄ por
ph̄irius p̄ intellectū solū purū z nudū. R̄ndetur
per v̄nā diffictionē z v̄nū dictū. ¶ Diffictio ē bec.
subsistere capis dupl̄r. vno. v̄t idē ē q̄d in se z p̄ se
ēē z sic tātū mō idiuinduis de p̄dicamēto sub̄e ope
tit p̄p̄e subsistere. Alio mō capis ḡnāl̄ v̄t idē est q̄
ēē z tūc d̄uēt oib̄ d̄ q̄b̄ h̄e enūciai h̄ h̄bū ē h̄z ad
iacē. Et h̄ mō forsā cepit porph̄yri⁹. D̄z ē istē. itel
lect⁹ nud⁹ ē itellect⁹ carē s̄p̄eb̄ itelligibilib̄. sic itel
lect⁹ n̄r q̄ i p̄ncipio sue creatōis ē tāq̄z tabla rasa i q̄
nihil depictū ē. S̄z itellect⁹ pur⁹ ē q̄nō ē mixt⁹ ali
cui fatalie sicut itellect⁹ agelic⁹. Intellect⁹ at solus
ē itellect⁹ diuinus q̄ v̄nic⁹ ē z solus zē.

Liber

Conclusio nialis. vlt qd ē gen^o ad quicq^q vltia ſupra ſcōde itētiōalr ē ſōz attributiōis b^oti. p^o ps pz qz vltē p^odicat i qd d iſtū. ſ. vltib^o tāq^q d plurib^o ſpē diſticti. q^o zc. anſ pz qz vltē vlt ſūptū ſz rōez cōez p^odicat v^onoie r rōe d iſtis. ſ. vltib^o c^o p ſe dīe ſūt cē predicabile de multis in qd aut in qle p q^os dīit rō vltis ad iſta. ſ. vltia q^o eſt gen^o vniuoce r in quid predicabile de iſtis. ſ. vltib^o. ſed q^o ſint uñ. ſ. vltia. p^obatur qz oē vltē aut p^odicat in qd aut in quale. Si p^om. vel p^odicat totā eēntiaz. et ſic ē ſpēs. vel p^otem eēntie r ſic eſt gen^o. Si in qua le hoc eſt dupl^r. vel p^odicat aliquod p^otiēs ad eſ ſētā ſubi per modū denoiatiōis r ſic eſt dīa. vel p^odicat aliquid cōis eēntiā ſubi. r ſic ē dupl^r. vel p^odicat ouertibit^r r ſic ē p^opūm vel nō r ſic eſt acciēs. 3^a ps pz qz ſibi opetūt tres adiōes p^ous enumerate in tertia quēſtione prologi.

Primo dubitatur. vtrum itētiōes ſecun de nate ſint denoiare p^omas. Et v^o q^o nō. qz ſecunde itētiōes ſūt i intellectu ſubiectiue. nō aut in p^omis. igr nō ſūt nate denominare p^omas. R^ondet p^o quatuor diſtinctiōes. r tria dca. C^o 1^a di. ē h. in qualz re ſūt duo cōſiderāda. p^om ē ipa gditas rei ſiue eēntia. 2^a ē modus eēndi ſiue apparētia illi rei. C^o 2^a di. duplex ē concept^o. qdā eſt eēntialis q^o. ſ. intellect^o gditatē rei p^oitelligit. ali^o ē concept^o ac cīntialis q^o. ſ. intellect^o iutelligit aliqd ſupadditū eſſē tie rei. vbi grā: iſta re q^o ē bō p^oſiderāda ē gditas. ſiue eēntia bōis absolute. c^o eēntie concept^o rep^o ſentatiū d^o conceptus eēntial. 2^a cōſiderādi ſunt mo di eēndi ſiue apparentie ipi^o gditatis ſicut ſunt iſti modi. nō eſſe i alio. eſſe ſubm. eē rōale. eſſe aiatum eē ſenſibile. eſſe ibi. bic r nūc. in mā ſignata. r eſſe i pluribus vel in vno ſolo. Cōceptus at^o q^o intellectū i telligit eēntiā hominis. ſ. humanitatē nō absolute ſed vt ē in pl^oibus numero diſtictis. aut ē ſub aliq^o alio. eſſendi vocat^o accīntialis. C^o 3^a di. tā prima q^o 2^a intentio p^oit dupl^r cōſiderari. vno. in abſtracto. alio. in cōcreto. prima itētiō in abſtracto ē primus conceptus eēntialis rei q^o iutelligit p^oeēntiā rei abſo lute. Sz pria itētiō i cōcreto eſt ipa res cōcepta il lo conceptu p^o. Sz ſcōda intentio in abſtracto eſt ſecū dus conceptus r accīntialis rei quo. ſ. intellectus itel ligit aliqd eſſentie rei ſupadditū. ſ. eſſe in pluribus vel in vno ſolo. 2^a rō intentio in cōcreto eſt ipa res ſic concepta ab illo accīntali conceptu. C^o 4^a di. ſecun de itētiōes p^oit dupl^r cōſiderari. vno. p^oer reſp^ocūz ad intellectū a quo effectiue cātur r in quo ſubicc tiue exiſtunt. r ſic ſūt vera entia realia d^o gbus eſt r a ſcia real^o puta p^obia nālis. alio. p^oit cōſiderari p

reſpectū ad oba cognita denoiata p^o ipas r ſic bñt modū entis rōnis. cū ſint entia diminuta: r ſic de ipis ē ſcia rōnalis. ſ. logica. C^o 1ª dcm. ē iſtud. taz p^oma itētiō q^o ſcōda i abſtracto dependēt i eē r cō ſuari ab intellectu in quo cōſiſtūt tāq^o r a entia rea lia realr in p^odicamēto reponibilia. pz qz ſūt quidā act^o itelligēdi ab intellectu cauſati. modo ois act^o itelligendi ē qualitas real^o de p^oma ſpecie quali tatis in intellectu ſubiectiue exiēs. C^o 2ª dcm. nec 2ª itētiō nec p^o in cōcreto dependēt ab intellectu ſz preter quēcumq^o actū intellect^o bñt v^oz eē i re. nō i vno p^odicamēto ſed in plurib^o reponibiles. p^obaſ. qz itētiōes in cōcreto ſūt eēntie vel modi rez circui entes omne p^odicamēti r hñtes ſuum eē preter actū cuiuſcūq^o intellect^o. C^o 3ª dcm. nec p^o nec 2ª itētiō in abſtracto p^odicat^o v^oz affirmatiue d^o p^omis l^oz 2ª itētiō in cōcreto designata p^odicet^o dnoiatue d^o p^o itētiōe ſignificata p^o nomē cōcretū. pz qz iſta eſt r a p^odicatio denoiatiua. homo eſt ſ. ſ. C^o 2^a d rō nē dubij r iſdeſ q^o duplex ē denoiatio. quedā ē iuri ſeca que ſumit a forma ſubiue exiēti in quo deno minat. vt albedo exiēs in pariete denoiat parietē albū. Alia ē denoiatio extriſeca q^o ſumit a forma ſubiectiua in alio ab eo qd denoiat. ſicut loc^o dno minat locatū in quo tñ nō eſt ſubiectiue ſz in locan te. r tali denominatione extriſeca predicatur de nominatiue ſecunda intentio de prima.

Secundo dubitaſ. v^oz gditas ſub aliq^o eē diminuto dicat^o p^oma itētiō. R^ondet ab aliquibus per duas ſuppōes r q^otuor dicta. Prima ſuppō ē h. iſte cōdiōes q^o ſūt exiētia. dura tio neceſſitas. cōtingentia. eē in aia r cē aiāz. r cō ſites nō ſūt gditates. ſed ſūt modi neceſſario cōites quiditatem. a quib^o modis quiditas in eē quidita tiuo d^o abſtrahere. iō dicūt q^o quiditas in eē gditatiuo eſt quiditas in ipſo eſſe in quo abſtrahitur ab omnibus conditionibus prius enumeratis. C^o 2^a ſuppoſitio. prima intentio in propoſito eſt illa per quam ſit vel exercetur p^odicatio. Quod ſic dcla ratur qz vna prima intentio de alia predicatur. ſz conſtat q^o vnus actus itelligendi aut volendi de alio non predicatur. ſicut animal de homine p^odicatur. l^oz actus itelligendi animalis non p^odicatur de actu itelligendi hominis. C^o 1^a p^omiū di ctum eſt iſtud. nec act^o itelligendi nec ſpecies in telligibilis eſt prima intentio. pz quia omnis act^o itelligendi vel eſt ſpecies itelligibilis. vel eſt q^o litas. ſed aliq^o p^ome intentiones nō ſunt qualitates ergo nō omnis actus itelligendi vel ſpecies itel ligibilis eſt pria itētiō. maior ē nō. r mīor declara

Predicabiliū

nur. qz bō z aīal sūt pme itētiōes. z tñ nō sūt qli-
tates. imo sube. g. zc. Et cōfirmat. qz oīs act^o itelli-
gēdi de alio nō p̄dicat. cū sūt duo idīiūdua diuer-
saz spēz vel eiusdē speciei. s. vna p̄ma itentio de
alia p̄dicat. vt h̄ est vā: bō est aīal. ergo act^o itelligē-
di nō est p̄ma itētiō. z^m dictū. p̄ma itētiō nō est qdī-
tas obiecti p̄ducti i eē cognito. p. 3. qz vel talis qdī-
tas est p̄ducta i tali eē cognito ab intellectu nostro.
vel ab intellectu diuino. nō ab intellectu nro. qz tale
eē cognitū habuerunt qdītates ab intellectu nro ex
tpe z nō ab efno. mō stādo in p̄mis itentionib^o bec
fuit ab eterno vera. bō est aīal. ergo eē p̄mam iten-
tionē quiditati nō uenit ab intellectu nostro. nec
etiā ab intellectu diuino. qz bō vere fuit aīal ante q̄
p̄ducere i eo eē cognitū. ergo eē p̄ductū in eē co-
gnitū n̄ ē cā q̄re qdītas sit p̄ itētiō. ¶ Tertiū dēz.
p̄ itētiō nō ē qdītas i esse itelligibili. p. 3. qz illud qd
cōuenit qdītati ex se nō sibi cōuenit per respectū
ad aliud. sed hōi sūpro vt ē vna p̄ma itētiō cōpetit
ex se z qdītatiue q̄ sit aīal. ergo sibi nō uenit i q̄tū
ē itelligibil. qz eē itelligibile dīc respectū ad intel-
ctum. ¶ Quartū dictū. quiditas i esse quiditatio
veraciter est p̄ma itētiō. p. 3. quia oēs demōstratio
nes p̄cedūt ex qdītatibus in eē qdītatiuo. sed oēs
demōstratiōes p̄cedūt ex p̄mis itētiōibus saltez
in sciētijs realib^o. g. p̄ itentio ē quiditas i esse qdī-
tatiuo. Et cōfirmat p̄ viā diffōnis. qz oēs diffōnes
dātur de qdītatib^o i eē quiditatiuo. z tñ dātur de
p̄mis itētiōib^o. z hoc i sciētijs realib^o. ergo p̄me itē-
tiōes i esse quiditatiuo sūt quiditates.

Tertio Dubitat. Utruz scde itētiōes nate
sūt p se p̄dicari de p̄mis. R̄ndetur
p duas distinctiōes z duo dicta. Prima distinctio
est bec. Obiectū cognitū siue illud qd cognoscit
h̄ duplex eē. s. eē intentionale z eē reale. Esse itē-
tionale ē spēs itelligibilis vel illd quod cognitum
formatr z obiectiue ē in cognōte. z tale esse inten-
tionale attribuit obiecto p actū intellect^o cognoscē-
tis. sed eē reale ē illud quo formatr vel realr res
existit i esse p̄ter quēcūqz actū intellect^o. z illud eē
reale h̄z obiectū p actū realē agētis. ¶ Secunda
distinctio. intellectus duplex est actus. quidam ē
simplex. quo scilicet intellectus apprehendit obie-
ctum simplr z absolute z finel^o p̄prias naturam.
Alius est opatiuus quo. i intellect^o cognoscit obie-
ctū nō in se sed in opatione ad aliud. ¶ Primum
dē m̄ est istd. p̄ma itētiō est obīi cognitū vel co-
gnoscibile sup quo nata ē sūdari scda itētiō. sed
itētiō z^a ē rō rōnis effectiue causata ab actu cō-
paratiuo intellect^o d̄relictā i obiecto cognito z cō-

parato ad aliū in tali obō cognito subiectiue ex n̄s
Ex q̄ sequitur z^m dictū. s. qz z^a itētiō nata ē p̄dica-
ri nō p se sed tñ p accūs. de p̄ma itētiōe patz. qz
scda itētiō ē respect^o rōis p accūs. causatus ab intel-
lectu in obiecto cognito qd est p̄ma itētiō. ergo
etiā bec opio satis declarata est in tertia. q. plogi.
¶ Aliter r̄ndet opinio recitata in scdo dubio per
duo dicta. Primū ē. itētiōes scde non sūt res pe-
ctus rōis ab intellectu circa p̄mas itētiōes fabrica-
ti. p. 3. pmo qz p̄ter quēcūqz actū intellect^o in reb^o
reperiūtur itētiōes scde. ergo nō sūt respect^o rōis
Aliis patz. qz v̄le est scda itētiō. sed p̄ter quēcūqz
actū intellect^o repit̄ur in re tota rō v̄lis. nam natu-
ra specifica h̄z de se nālem aptitudinē ad cōicari
p̄libus idīiūdis. mō nō videt eē aliud d̄ rōne v̄lis
nisi q̄ sit p̄libus aptū natū cōicari. ergo zc. ¶ z^m
dictū. Itētiōes scde sūt aptitudines siue respect^o
sūdamentales cōueniētes ex nā rei quiditatib^o v̄l p̄-
mis itētiōib^o i eē quiditatiuo. p. 3. qz aptitudo ad
cōicari p̄libus idīiūdis adueniēs hūanitati ē vā
rō spēi. sed h̄z aptitudo cōuenit qdītati solū habēti
eē qdītatiuū. ergo eē spēi cōuenit qdītati hominis
i eē qdītatiuo. mō eē spēi ē z^a itētiō. g. zc. Et sicut
dē m̄ ē d̄ spēi ita p̄portōabilit̄ dicēdū est d̄ gñe. q. s.
aptitudo cōicabilitatib^o p̄lib^o specieb^o adueniēns
aīalitati ē rō gñis. sic etiā v̄l cōstitutiuā siue distin-
ctiuā adueniēs rōali dat sibi eē d̄riā. z sic d̄ sibi b^o.
Ex his duob^o dictis vna cū alijs cū p̄cedēti dubio
declaratis iferūtur tria correlaria. Primū ē istd
Nec p̄ma itētiō nec scda depēdēt ab intellectu in
esse z i cōuersari. nec habēt eē i intellectu subiecti-
ue. s. tñ h̄nt eē obīiū i intellectu. prima p̄s patet.
qz tā p̄ma itētiō q̄ scda p̄cedūt suū eē in intelle-
ctu. ergo nullo mō h̄nt ab intellectu q̄ sint p̄ma i-
tentio vel scda. Scda p̄s p. 3. qz sunt obiecta apta
nata t̄minare actū intellect^o. ergo h̄nt eē i intellectu
obiectiue. nec ē itelligēdū qz bō post q̄ ē intellect^o
n̄ sit vere p̄ma itētiō: immo z an̄ intellectiōnez si-
ue post intellectiōnez sp ē vna p̄ma itētiō. sed illud
eē in intellectu n̄ dat sibi eē p̄ illaz intellectiōnem
sicut hō alb^o ē aīal. z tñ albedo dat hōi esse aīalis.
¶ Scd̄z correlariū. Itētiōes scde sūt respect^o
sūdamentales p̄dicabiles p se necie z intrinsece de
qdītatib^o quaz sūt. nō tñ i grediūtur eēntialr qdī-
tatē. s. sūt posteriores ipa qdītate. id nō p̄dicat̄ur
eēntialr nec in p̄ mō dicēdi p se sed tñ in secūdo
mō de qdītatib^o v̄l primis itētiōib^o. ¶ Tertiū cor-
relariū. Scde itētiōes sūt qdaz entitates trāscen-
dētes in nullo genere p̄dicamētali p se pomibiles
p. 3. qz scde itētiōes cōueniūt qdē qdītati cuiusl̄z

Liber

gñis pñtal. ergo circūit omne gen^o. et per se qñs
sūt trāscendētes. pōt tñ dici q^d lz realr non sūt in
gñe dēfīnato: tñ qñtatiue pñt dici de gñe refo
nis qz in suo ceptu sūt ad aliū rē.

Ad rationes Ad p^m dñ q^d capitur vñe
p scda itētiōe. Et vltra
dñ q^d lz scda itētiō dñelicta in obiecto cognito per
actū itellect^o sit vna in nūero: tñ ab ea pñ itellect^o
abstrahere vnū ceptū cōmunē puta ceptū vñis.
¶ Ad 2^m dñ q^d lz vñe qñtū ad ei^o ceptū cōmunes
pñcidat a gñqz vñibus ita q^d formaliter nō sit aliqñ
illoz. tñ realr est aliqñ illoz gñqz. iō nō ponit nūme
rū illa gñqz sicut aial de se nec ē hō nec brutū soz
malr. et tñ ppterea nō segit q^d sit aliqñ aial quod
neqz sit hō neqz sit brutū. ¶ Ad tertiā dñ q^d pñca
bile pōt capi vt qñ pñius et vt mod^o. et sic pñcabi
le continetur sub proprio. Alio mō pōt capi pñca
bile vt modus et sic nō continetur sub proprio: s; est pas
sio conuertibilis cum vñi.

Veritur Utruz genus dicatur
equiuoce de suis trib^o
q^d acceptionibus. arguitur primo contra
suppositum. quia aristoteles quito me
thaphisice enumerat qñtuor modos generis. ergo
ñ sūt tātū tres. ¶ Secūdo arguitur sic. quia dñr
aliqui trahere genus ab arte vel scientia alicuius
vt aliqui dicunt platōici a platōe: et aliqui aristo
telici ab aristo. id est a doctrina eius quā sequeunt^r
et tñ ille mod^o nō ē aliqñ illoz triū. ergo rē. ¶ Ter
tio arguit^r cōtra qñtū. Huc negatōes eqpollent vñi
affirmatōi. modo dicit text^o vñ at neqz genus neqz
spēs simplr dici. vbi in hoc verbo icluditur nega
tio. ergo genus et spēs dñr simplr vñiuoce. ¶ In
opposituz arguit^r. qz qñcūqz aliquid conuenit vñi
p impositionē et alteri p trāspōitiōē illud dñ equo
ce de illis p f3 modū equiuocatōis. sed genus cō
uenit duob^o pñmis modis p pōitiōē et tertio per
trāspōitiōē. ergo equoce pñcatur dñ illis.

Primo Sciēdū est q^d p declaratōe termi
noz ponunt^r quattuor distinctōes
Prima distinctio ē bec. acceptio capi^r dupliciter
Uno modo p primo et adequato significato termi
ni. et sic ois ē minus habēs pñes acceptiōes seu mo
dos est equiuoc^o alio mō accipit^r acceptio siue mo
dus p supposito significati primi. Et sic non omne
habens pñes modos et acceptiōes est equiuocus
sed pōt esse vñiuocū sicut dicit aristoteles q^d qua
litas est de numero eoruz que multipliciter dñr
¶ Scda distinctio fm aristoteles qñto methaphi
sice. gñis sūt quattuor acceptiōes. pñmo mō dñ

genus cōtinua generatio aliquoz eandem spēs
habētū. et ille mod^o coicidit cum pñmo modo por
phiri. Scdo modo dñ genus illō a quo sūt talia
sic a p mouēte. et ille coicidit cū scdo mō porphy
ri. Tertio mō dicit^r gen^o supficies figuraz supfi
cialiū. vt corp^o respcū solidoz qz ē subz differētie
eorz. Et adhuc pōt pñeri ille mod^o sub scdo modo
porphiri. 4° modo dicit^r qd i diffōnibus ē prin^m et
pñcat in eo quod quid cuius dñe qñitates dñr. et
ille mod^o coicidit cū tertio mō porphiri. ¶ Ter
tia distinctio: hoc verbū videt^r potest tripliciter accipi
Uno modo vt est expñsiū veritatis appentis tñ
et sic icludit negatiōē et sic capi^r in prin^m: elenchoz
cū dñ q^d elenchus sophisic^o est ex his que vident^r
et non sūt apparēs. Secūdo capitur videtur vt est
expñsiū veritatis pbabilis. et sic capi^r p pñmo
thopicoz cū dñ. pbabilia sūt que vident^r omnib^o
et. Tertio capitur vt est expñsiū vñtatis necie. et
sic capi^r p pñposito. Et istis duob^o modis nō inclu
dit negatōē. ¶ 4° distīn^o bec dictio simplr quicqz
mōis pōt accipi. vño: id ē q^d sine additōe. 2° vt id ē
est q^d vñiuersalr. 3° vt id ē q^d i actu. 4° vt id ē
q^d inōcte. 5° vt id ē q^d vñiuoce. et sic capi^r p pñpo.

Secundo Sciēdū ē q^d scds tractat^r dēf
minat i spālī d quicqz vñb^o. et cō
net quicqz capla. In p dēfīnat d pñdicabili qd ē
gen^o. et cōnet duas pñes. Jqz pñ pōit acceptiōes
gñis. et cōnet vñā dēfōē. q est h. Videt^r aut neqz
gen^o neqz spēs simplr dici. h est gen^o et species dñr
equiuoce et vñiuoce. Scdas pñes pñis. s. q^d spēs
dicat^r equoce reliquit porphiri^o pbādā i capitulo
seqñti. s; primā pñez. s. q^d dicatur genus equiuoce
nūc pbat porphiri^o intēdendo tales rōnem. illud
qd h3 pñalitatez significatoruz dicitur equiuoce:
sed genus est bñiūsmodi. ergo rē. Minorem pro
bat enumerādo tres acceptiōes generis. Quaz
prima est bec. genus in prima eius significatione
dicitur collectio multorum ad vnū primum et ad
seinuicē. vt collectio romanoruz ppter habitudi
nez affinitatis et cōsanguinitatis ad se inuicē et ad
vnū principiū p qd talis collectio differt ab omni
alio gñe. qd quidez prin^m est romulus et dñ vnū ge
nus. Scda acceptio gñis est fm quā genus dicit^r
pñcipiū alicui^o gñatōis. Et hoc duplr qz vel bñmōi
prin^m sumit^r a pñe qui genuit vel a loco in quo gñ
genit^r est. de vtroqz mēbro ponit porphyrus duo
exempla. vt borestes habet genus a tāralo qui su
it pater borestis. similiter bilus habuit gen^o ab her
cule q fuit pñ ei^o. Alia duo exēpla sūt d patria. sic
plato fuit gñe athemēsis qz d athēis nat^o. Et pñda

Predicabiliū

r' fuit theban' gñe eo q' fuit de theb. Q' at p'ia v' loc' sit gen' pbat porphiriū. q' p'ia ē pñ' gñatōis quēadmodū z p'. Et subdit q' secūda acceptio generis ē p'issīma. i. pfectioz z magis v'itata. pbat dupl'r. p' sic. q' quecūq' p'etas ouenit cāe z cāto: pfecti' cōuenit cāe q' cāto. sed eē gen' cōuenit p' me acceptōi generis. z ēt secūde q' ē cā p'me. g' zc. minōrē declarat duob' exēplis. q' romani denominat' a romulo a quo descēderūt z ciclopides dicit' qui ex genere ciclopi descēderūt. z⁴ rō. qd ē p' us tale ē magis tale. sed eē gen' p' attributū est generi secūdo mō q' p' mō. c' signū ē. q' gen' secūdo mō ē cā distinctōis gñis primo mō. Nāq' diuidentes z ab alijs separātes dicebamus illā collectōez eē romanoz gen'. z³ acceptio gñis ē h'. gen' est cui supponit spēs. Et subdit oueniētia p' similitudinē generis vltimo mō sūpti qd ē gen' logicū cū oua b' p'oribus acceptōib' q' genus logicū ē pñ' multat' spēz sicut gen' secūdo mō dcm ē pñ' multo rū ab eodē descēdētū. Sit' sicut gen' p' mō dcm cōtinet multitudinē collectoz. sic genus z³ modo dcm cōtinet multitudinē specierum.

Tertio Sciēdū ē q' circa hūc textū incidūt tres difficultates. p' ē h'. q' z q' t' reg' r' ad h' q' aliqd sit gen' p' dcm. R'ndet' q' tria. p'muz. q' ibi sit collectio mltōz bñtū habitudinē ad vñū pñ'. vt romani ad romulū. C² m. q' habeāt adin uicēbitudinē cō sanguieitatis. C³ m. q' illd pñ' d'if ferat ab alijs generib'. C⁴ m. q' d'if. quō d'it genus logicū ab alijs duabus acceptōibus gñis. R'ndet' q' sūpta ouēictia declarata i pcedēti notabili. sic d'if ferūt. q' gen' z² dcm ē pñ' extrinsecū z effectiū. genus v'o logicū ē pñ' intrinsecū z formale suarūz spēz. sed gen' p' dcm h'z modū totius integrat'. iō nō p'dicat in recto de illis quoz est gen'. sed gen' logicū ē totū v'le respectu suaz spēz de quibus p'dicat in recto. Ex quibus inferūt tria correlaria. p'm est q' mā z forma nō sūt gen' z² dcm. q' z sint pñ' māle z formale tñ nō sūt pñ' effectiū. C² m. correlariū. mater nō ē genus z² dcm. q' mater est pñ' passiū ministrās mām ex qua gñat' ples. si v'ro dicat' m' effectiue sit occurrere ad gñatōez p'is. tūc m' ē genus secūdo mō dcm. z cōtiet' s'p're. nā pater potest accipi p'p'e vt includit sexum. alio' capitur gñat' vt absoluitur a sexu vt tñ valet sic pater. C³ m. correlarium. tps nō est genus z² dcm q' tempus magis est cā corruptōis q' gñationis. C⁴ m. difficul. v'z locus sit principium gñationis quēadmodū z p'. Et arguit' q' nō q' p' est p'icipiū per se. locus aut' per accidēs q' nō manet. igr' zc. In

oppositū est porphiriū z rōe pbat sic. illud ē p'incipiū generatōis per accidēs quo medianēte x' r' generantis principalis recipitur in generante secundario quemadmodū se habēt corpora celestia z inferiora. bō enī z sol generāt hoīem ex secundo p'ibicoz sic q' sol generat p'ncipaliter. homo vero secundario. nam agēs secundariū nō generat nisi tute primi. Sed locus est id immediate quoztus generatōis principalis recipit' in omni generāte secundario. vt p'z. igitur. minor p'z q' virtus celestis coniungitur corpi per locū p'ie cōtinentē. qui locus nihil aliud est q' terminus corpis cōtinentis immobile primū vt habetur quarto p'ibicoz. Dui' signū dat ptolemēus in q'dripartito. q' boies b' patrie magis accipiūt figuraz z colorem. C² Alduer tendū tamē q' locus h'z duplicem naturā: vñaz q' lificatiua per quam generat z cōseruat in q' tūm in ea recipitur aliqua virtus infusa a corporibus supercelestibus que virtus nata est coadiuuare ad generationem z cōseruationem corporis locati. z iō locus medius in quo nos sum' ē p'icipiū boīs z alioz aīaliū. vñ p' talem virtutē sibi infusaz potest dici locus cā efficiēs. Aliam habz nām locū. s. q' titatiua p'ni quam cōtinet. z sic nō est causa efficiēs. quia quantitas nō ponitur de genere actiuorum. Ad rationem dico q' locus est p'icipiū gñationis effectiūm per accidēs. tamen si attendat' si militudo ex parte cause tunc locus est p'incipiū generationis quemadmodū z pater. si vero attē datur similitudo ex parte modi cauandī. tūc p'pō nō est vera. q' pater est p'incipiū per se gñatōis locus vero per accidēs.

Cōclusio responsalis. Gen' equiuoce dicitur de tribus predictis acceptionibus. Prima pars p'z per porphiriū dicentē q' genus nō d'it simpl'r. modo simpl'r idem valet sic vniuoce. Secunda pars p'z q' omne genus vel ē dictum ad similitudinē alterius vel nō. si primum sic ē gen' z² si z³. hoc ē dupl'r. vel tale genus est aliqd vñū z sic est genus scōo mō. vel nō est aliqd vñū z sic est genus primo modo.

Primo dubitat'. v'z d'iffo generis data in rōne predicabilis sit sufficiens. pro solutione supponit' q' aristo. in secūda parte huius capituli intendit duas conclusiones. Quarum p'ma est hec. l'z genus dicatur tripliciter solum tamē de tertio est sermo apud philosophos. C² Secunda conclusio tangit diffinitionem generis in rōne p'dicabilis. z est hec. Genus ē quod de pluribus differētibus specie in eo quod qd predicat'. Pro

Liber

cuius probatione intendit talem rationem. ista diffinitio nihil superfluum continet. nec diminutum. quod est bonum. autem per quod predicatur de pluribus facit dicitur genus ab individuis quod uno solo predicatur. Et predicatur de omnibus specie facit dicitur genus a specie et a proprio. quod si species predicatur de pluribus non tamen predicatur de omnibus specie sed numero. ut cum homo sit species predicatur de sorte et platone. quod si omne numero aialis homo cum sit genus predicatur de boue et boie quod omne specie. et non numero. solus. sicut proprium si omne predicatur de una specie et de individuis quod si illa specie. ut risibile solus predicatur de boie et de opticularibus boibus. genus vero predicatur de pluribus omnibus specie. sed predicari in eo quod quid facit dicitur genus a dicitur ab accensione quod non predicatur in eo quod quid. sed in eo quod quod. nam per dicitur et accidens convenienter ridentem ad interrogatorem scilicet per quod. ut si querat. qualis est homo. convenienter ridentem respondit. et si querat. qualis est corvus. convenienter ridentem per est niger. modo rationale est dicitur. nigrum vero est accensum. et dicitur et accensum predicatur in quale. quod autem genus predicatur in quod probatur quod per genus non convenienter ridentem ad interrogatorem scilicet per quod. ut si querat quid est homo. convenienter ridentem aialis. modo aialis est genus hominis. et genus predicatur in quod. Ex quibus concludit porphirius nihil in superfluum neque minus continet generis data descriptio.

Secundo dubitatur. utrum predicatio diffinitionis generis convenienter sit data de secunda intentione vel de prima. Et videtur quod non de secunda. quod si intentio generis solus predicatur in quod de hac intentione et illa. que solus numero dicitur. et diffinitio non dat de quarta intentione. contra tamen quod quilibet per diffinitionis dicitur semper predicari de diffinito. Et sic quod non debet de prima intentione quod ens predicatur de pluribus omnibus specie in eo quod quid. et tamen non est genus. ergo etc. Rationes de tres distinctiones. et unum deinde. Et prima dicitur. huiusmodi potest capi dupliciter. uno. per non coincubili pluribus speciebus. Alio modo capi genus secunde intentionis. scilicet per respectu predicabilitatis nature communis de multis omnibus specie. quod de respectu in abstracto vocatur generalitas et in concreto vocatur genus. Et quarta dicitur. est duplex et actus. quod dam est exercit. alius est signatus. Actus dicitur exercitui quod sit vel est. si actus movendi exercet quod fortiter movetur. Sed actus dicitur signari quod per propriam significat exerceri. ut si proprium. fortiter movetur significat fortiter exercere actum movendi. Sicut ille actus qui est predicari de pluribus omnibus specie exercet in primis intentionibus mediante hoc verbo est. ut dicendo. homo est aialis. equus est aialis. sed ille idem actus dicitur significari quando exponitur per secundas intentiones mediante hoc verbo predicatur. sicut dicitur de genus predicatur de pluribus omnibus specie. Ex quo licet talis regula. quod omnis predicatio de actu signato constituta ex secundis intentionibus. debet exerceri in primis. id non sequitur. genus predicatur de pluribus omnibus

speciebus. ergo species est genus. sed dicitur predicatio exerceri in primis intentionibus. ut dicitur. omnis homo est animal. equus est animal. Et quarta dicitur. diffinitio capit dupliciter. uno. per illo quod diffinitio siue per illo quod per diffinitionem explicatur. vel de quo diffinitio gradatue predicatur. et sic intentio quarta generis est diffinitio in predicata diffinitione. alio. capitur diffinitio per illo cui actus diffinitionis attribuitur siue per illo per quod potest exerceri actus significati in tali diffinitione. et sic diffinitio est prior intentio. Et deinde istud. in predicata acceptio generis logici consideratur in ratione predicabilis diffinitionis secunda intentionis. patet etiam per hoc. per quod illud diffinitio logici quod per se consideratur. sed logicus per se consideratur intentionem secundam et non est secundum vel aggregatum ex re et intentione. ergo diffinitio intentionis quarta. Et sic quod talis diffinitio non dat de prior intentione nec de aggregato ex priora et quarta. sed solus intentio quarta diffinitio. prima per anteceditis per dupliciter. per quod prima intentio generis est res realis quando per se consideratur logicus. et neque diffinitio. Et sic quod prior intentionis accipit predicari de pluribus omnibus specie. et etc. Secunda per autem per quod aggregatum ex prima intentione et secunda est unum ens per accensum. et non potest diffiniri quod entis per accensum non est diffinitio. Et deinde rationes dubii dicitur quod si secunda intentio generis predicatio exercita solus predicatur de hac intentione vel illa que solum numero dicitur. tunc actu signato predicatur de pluribus omnibus specie. Et ultra dicitur quod si aliud est quod diffinitio et cui diffinitio attribuitur. non oportet tamen quod quilibet per diffinitionis predicatur de eo quod diffinitio. Et deinde secunda dicitur quod ens per predicatur de omnibus specie genere et non specie. Secundo dicitur quod ens non predicatur in quod quod ad interrogationem factam per quid non convenienter ridentem ens. eo quod questio quid est supponit questionem si est. modo res. consilio de ente est responsio ad quoniam si est. Tertio dicitur quod illa de quibus ens predicatur in quod potest dupliciter considerari. uno modo per operationem ad suum genus sub quo continentur et sic differunt specie. alio modo per operationem ad ens. et sic non differunt specie eo quod entis non sinit dicitur per quas rationis entis specie possit diversificari in illis que participant ens.

Tertio dubitatur. utrum genus possit salvari in unica specie. Et respondetur per unam distinctionem et tria dicta. Et distinctio est hec. in genere sunt duo consideranda. per consideranda est generalitas vel essentialis ipsius generis. ut aialitas. Secundo consideranda est potestas generis que est quodammodo relatio fundamentalis vel aptitudinalis que dicitur coincubitas habens pro fundamento essentialis ipsius generis et pro termino adequato habet species oppositas. et talis potestas non distinguitur ab ipsa essentiali eo quod omnis respectus fundamentalis vel aptitudinalis foras est identificatus suo fundamentum

Medicabilium

ro. p^{ri}m^o dcm ē istud. tota eētia gñis pōt saluari in vnica spē. qz eētia gñis ē simplex ⁊ indiuisibil. ḡ vbi ē tota ē. sed ē in vnica spē. ergo tota pōt saluari in vnica spē. Scdm dcm. tota potestas gñis sūda mētrā ⁊ subīne pōt saluari in vnica spē. p³ qz tota eētia gñis que est fundamētū potestatis eius pōt saluari in vnica spē. ergo etiā tota potestas. t³ pñā qz vbiqz ē sūdamētū alcui⁹ relatiōis ibi pōt re- periri aliq relatio. Tertiū dcm. tota potestas gñis cōpletīue ⁊ terminatiue non pōt cōseruari in vnica spē. p³ qz potestas gñis est quedā relatio sūdamē talis vt apitudinalis ipi⁹ eētie terminata ad spēs oppositas. ergo terminatiue ⁊ cōpletīue nō pōt seruari nisi in spēbus oppositis. Sed si ḡs velet capere potestate p pñib⁹ potestatis. cuius modi sunt due dñe oppositē tē euident⁹ ē q pñs gñis nēcio requirit

Ad rationes Ante duas spēs. oppo^m factas. ¶ Ad pñā patuit solutio ex pñotabili. ¶ Ad secūdā dñ q il l plures denotiati ab arte vt scia alie⁹ nō dicuntur pñū gen⁹ eo q nō hñt adiuicē cognationē. ¶ Ad tertiā patuit in pñmo notabili q hoc vbi vñ nō capitur pñatiue. sed capitur positīue.

Clertur Uiz due diffinitōes date de spē tā in rōne subijcibilis q̄ i rōe pñicabilis a porpbi rio sint sufficienter assignate. Arguit⁹ pñā qz gen⁹ est diffinitū p spēm. ergo male diffinitur spēs p gen⁹. añā t³ qz ipōte est circulo diffinitur posse. sic est ipōte circulo demonstrare. vt habet⁹ p posterior. ¶ 2° arguit⁹ scdm diffinitionē. qz cōuenit cuilibz pñicabili. nā qdlibz pñicabile ē species vñs. ergo cuilibz cōpetit pñicari de pluribus differētib⁹ numero in eo qd qd. ¶ 3° arguit⁹ sic. B diffinitū secūda intētio sic p⁹ dcm ē de gñe. sed nulla secūda itentio pñicaf in qd de re pñe intentiōis cū sit accidēs rei. ergo spēs non pñicatur i quid.

¶ In oppositum tñ est Aristoteles.

Primo sciēdū ē q p declaratiōe termino ruz ponit⁹ qnqz diffinitōes. pñā distinctio ē hec. spēs capis duplr. vno⁹ pñe intēti onatr p nā cōmunicabili plurib⁹ differētib⁹ numero. alio⁹ secūde itentionatr scz p respēcū pñicabilitatis d plurib⁹ differētib⁹ nūero ceteriue signato a q qdē respēcū tal⁹ nā dñ formaliter spēs. 2ª disti. duplex ē spēs. qdā est spēs subalterna. ⁊ tal⁹ facit pñicabile gñis. Alia ē spēs spālissima. q facit pñicabile spēi. 3^a dñ intentio gñis pōt duplr considerari vno⁹ vt ē qd. i. vt ē dñm p se terminatū act⁹ intellect⁹. ⁊ sic gen⁹ nō dicit respēcū ad pñā intētiōē s³

solū dicit habitudinē ei⁹ ad secūdas intētiōes lfe. riores ad hāc intētiōē gñis. ⁊ ad hāc. de qb⁹ hec i tētio. gen⁹ pñicaf tāqz de dñtib⁹ nu⁹ in qd. cūz ipa sit spēs vñs. Alio⁹ pōt capi hec itentio gen⁹ vt est modus siue rō intelligendi pñā itentioē. ⁊ sic ipa ē accñs pñicatiōe exercita pñicabile denotiatiue de pñā itentioē. s³ tñ eadē itētio pñicatiōe signata sit pñicabilis i qd d plurib⁹ differētib⁹ spē. 4^a dñ. itē tio secūda cuiuslibz pñicabilis pōt duplr compari vno⁹ pōt cōpari ad actū intellectus quem p se teri- nat. ⁊ isto⁹ mō est qd. nec sibi vt sic cōpetit. pñe si- gnata pñicatio. s³ tñ pñicatio exercita de secūdis itētiōib⁹ inferiorib⁹ ad ipaz. alio⁹ pōt cōpari ad rez subaz siue ad pñā itentioē quā denotat. ⁊ sic vo- cat⁹ modus. ⁊ etiā vt sic sibi cōuenit pñicatiōe exerci ta pñicari p accidēs ⁊ denotiatiue de pñā itentioē s³ pñicatiōe signata possit pñicari p se ⁊ in qd. 5^a dñ. distinctio. subijcibile ⁊ pñicabile capiunt⁹ duplr. vno mō secūde itentionatr. ⁊ sic sūt opposita relatiue. ⁊ possunt eidem inesse respectu diuersoz. Alio mō capiuntur pñe intentionaliter. ⁊ sic nō sunt oppo- sita immo pñicantur de se inuicem.

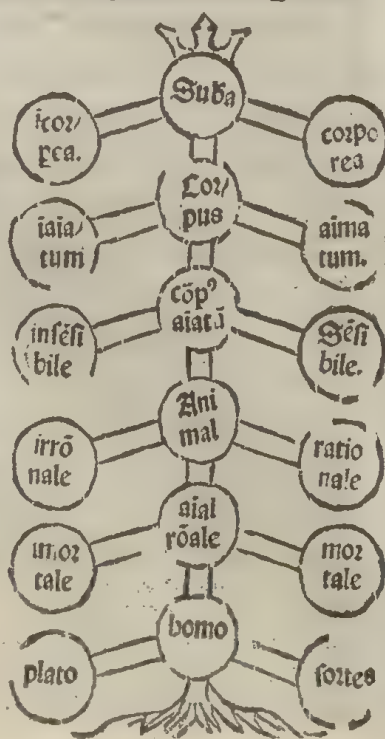
Secundo sciēdū q secūdū capitulū i quo determinat porpbin⁹ de pñicabi li spēi diuidit⁹ i qttuor pres. In pñā pñe itendit qn qz cōclusiones. Quarum pñā tetigit i capitulo de gñe ⁊ est hec. spēs dñ equoce. cui⁹ inuit talē rōnez qz spēs bz plures acceptiōes siue plura significata ergo spēs dñ equoce. añs declarat ponendo duas acceptiōes spēi. Quarum pñā ē hec. spēs ē vñus cuiusqz forma. capiēdo formā nō p forma isformā te. s³ vt tñ valet sic pulcritudo vel formositas. sic spēs pñā. i. pulcritudo dicebat⁹ ēē digna imperio. Scda acceptio spēi est hec. spēs ē q ponit⁹ sub assi gnato gñe. pbat⁹ trib⁹ exēplis. nā bō ē spēs aīalis ⁊ albū. i. albedo ē spēs coloris. ⁊ fil⁹ triangulus ē spēs figure. ¶ 2^a dñ. scda acceptio spēi q a logico dñ ē sufficiēs. p³ qz in diffinitione gñis pñs data ponebat⁹ spēs. ergo. i diffinitioē spēi d³ poni gen⁹. t³ pñā. qz in diffinitioē cuiuslibz relatiui d³ poni su um pñuz correlatiui. saltē vbi termin⁹ depēden tie relatiui ē ignor⁹. s³ gen⁹ relatiue dñ ad spēz ⁊ e³. ergo nūc bñ diffinit⁹ spēs p gen⁹. sic pñs gen⁹ dif finiebat⁹ p spēz. ¶ 3^a dñ. pñā agit cōplemētū scde acce pñiōis spēi pñs date. ⁊ est hec. spēs ē q ponit⁹ sub assignato gñe. ⁊ de quo gen⁹ in eo qd qd pñicatur Uerūm dicit⁹ qdā q i b tangūt⁹ due diffinitiones spēi. alij vñ dicūt q illa clausula ⁊ de q gen⁹ ⁊ c. nō est diffinitio spēi s³ q ē quedā declaratiō pñis dif finitiōis. ⁊ ita dicit⁹ q hec diunctio copulatiua ⁊

Liber

nō tenet ibi copulatiue. s; expōitiue: vt tñ valet
 sic. i. vt sit sēsus. spēs ē q̄ ponit sub assignato gñe.
 2. p̄ idēst. 2. de q̄ gen^o i eo qd qd p̄dicat. ¶ 4.º cōto
 tagit diffōnē spēi i rōe p̄dicabilis. 2. ē bec. spēs ē q̄
 de p̄lib^o dñtib^o nūcro i eo qd qd p̄dicat. ¶ 5.º cōto
 opat tñā diffōnē ad duas p̄dcās. 2. ē bec. tertia dif
 finitio spēi solū uenit spēi specialissime. que solū
 est spēs 2 nō genus. sed alie due diffōes ueniunt
 tā spēi special. sime q̄ spēi subaltne q̄ etiā ē gen^o
Tertio Scien^m ē q̄ ibac fā p̄te itēdit por
 p̄biri^o dclāre p̄mā diffōnē spēi su
 perioratāi q̄ dicebat. spēs ē q̄ ponit sub assignato
 gñe. 2. trinz duas p̄ticias. i. q̄ p̄tāgit q̄tuor dñes
 ¶ 2.º q̄ ē p̄ncipal^o bui^o scōe p̄tis ē h. p̄dcā prima
 diffō spēi ē sufficiēt assignata p̄ q̄ itēdit talē rōnē
 q̄ p̄dcā diffō dat ad exp̄mēdū bitudinē speciei ad
 gen^o s; bitudo spēi ad gen^o ē ipsā eē sub gñe. modo
 ita ē q̄ spēs ē sub gñe. ergo dca diffō q̄ dicit spēs
 eē sub gñe ueniēter explicat habitudinē ip̄i spēi
 ad suū gen^o. 2. p̄ cōis ē bona. q̄ aut spēs sit sub gñe
 p̄bat porp̄biri^o. q̄ i ynoq̄ p̄nto ē vnū sup̄mū qd
 ē gen^o qd nō est spēs. 2. sūt aliq̄ iferiora q̄ sic sunt
 species q̄ nō genera. 2. illa iferior vocant spēs spā
 listia. it̄ at spālistia 2 gñalissima sūt aliq̄ it̄media q̄ p̄ bi
 tudinē ad iferio^a sūt gñā 2 p̄ bitudinē ad sup̄io^a sūt
 spēs 2 spēs eo dī spēs q̄ hz gen^o s; se. 2. p̄ cōis ita ē
 q̄ spēs ē

id g^o aīis
 b^o p̄fili
 dclāt p̄o.
 per ex^m.
 nā in p̄n^o
 s; bē i sup̄
 mo situ
 pōit fba.
 s; b q̄ pōit
 cozp^o s; b
 corpe cō
 p^o aiātū.
 s; b q̄ pōit
 aīal. sub
 aīali pōit
 aīal rōa
 le s; b q̄ po
 nit bō. s; b
 boīe po
 nunt indi
 quāficut
 sortes 2
 plato 2 c

¶ Secunda conclusio est bec. predictum exem
 plum tangit coordinationem predicamentalem.
 p̄bat sic. q̄ i ynoq̄ p̄nto seu cōcordatōne p̄ntali
 it̄ gñā gñalissima spālistima 2 it̄media. ista. n. tā
 gunt in p̄dcō exēplo. i. ḡ cōueniēter explicat coor
 dinatōes p̄ntalē. minor p̄z q̄z subltātia ē gen^o gñā
 listimū cū solū sit gen^o 2 nō spēs. bomo xō ē spālisti
 mū cū sit spēs 2 nō gen^o. sed cor^o resp̄ctū subltātie
 ē spēs. resp̄ctū vero corpis aiātū ē gen^o. Corpus xō
 aiātū est spēs corporis. 2 ē gen^o aīal. aīal xō ē spēs
 corpis aiātū. 2 est gen^o animalis rōalis aīal rōale ē
 spēs aīalis. 2 est gen^o bōis. bō xō ē spēs aīalis rōal
 nō at ē gen^o p̄ticulariū boiū s; solū ē spēs illoz.
 ¶ 3.º cōto p̄dcā coordinatiōe p̄ntali bō ē spēs spā
 listima. p̄bat q̄z subltātia eo q̄ nullū gen^o hz sup̄ se
 vocat gen^o gñalissimū. bomo xō post se nō hz aliq̄
 aliā spēm inferiorē sub se. nec aliq̄ aliō cōe qd vl
 terius possit in dīas diuidi. sed solū sub se hz indi
 uidua. vt fortē platonē socratē. 2 sic de oībus aliis
 p̄ticularibus boibus. i. ḡ bomo ē spēs spālistima.
 it̄ cōia p̄ locū a filii. q̄ sicut subltātia ē genus gñā
 pp negationē sup̄ioz. s. q̄ nō hz gen^o sup̄ se. ita ē
 bō dī dīci spēs spālistima pp negationē inferiori
 q̄. s. nō hz sub se aliq̄ cōe qd p̄ dīas diuidi possit
 2 it̄media cū hēant sp̄iora 2 iferiora. iō dīcūt ge
 nera 2 spēs. Ex q̄bus inferūt duo cor^a. q̄ruz p̄m ē
 cuiuscūq̄ p̄dicamēti seu coordinatiōis p̄dicamē
 talis it̄media hnt duas bitudines. s. habitudinē
 q̄ ē ad sua sup̄iora p̄m quā habitudinē dicunt esse
 spēs illoz sup̄ioz. hnt ēt bitudinē ad sua inferiora
 s; quā bitudinē dicunt esse gñā illoz iferiorz. 2^m
 correlariū. Extrema hnt tātū vnā bitudinē p̄z. q̄z
 gñalissimū hz bitudinē ad sua inferiora. cuz ip̄m sit
 gen^o oīuz. nō aut bābz habitudinē ad sup̄iora
 cū sit sup̄m 2 p̄m oīuz. sūt spālisti^m hz bitudines
 ad sua sup̄iora resp̄ctū q̄z ē spālisti^m s; nō hz bitudinē
 ad iferiora. s; dī spēs ididuoꝝ velut ea cōtinēs. dī
 ēt species spā^a sup̄ioz q̄z ab eis cōtiet. ¶ 4.º cōto
 git tria cor^a. q̄z p̄m cōtiet duas d̄scriptiōes. q̄z p̄
 ē gñā ē qd cū sit gen^o nō ē spēs. 2^a d̄scriptiō gñā
 ē sup̄ qd nō ē aliō gen^o sup̄ueniēs. 2^m cor^m tāgit
 tres d̄scriptiōes. p̄^a ē. spā^m ē qd cū sit spēs nūq̄ d
 uidit i spēs. 2^a ē q̄ sit spēs nō ē gen^o. 3^a ē. spā^m ē q̄
 d p̄libus differētib^o nū? i eo qd qd p̄dicat. 2 sic p̄
 q̄ d spēs sūt gñā diffinitōes q̄z due p̄me q̄ date i
 sup̄ x̄sus sine ueniūt tā spēi spālistime q̄z s; balte
 ne. tres x̄o vltie nup̄ date tñ ueniunt spēi spā
 listi^m cor^m tāgit vnā d̄scriptiōne it̄mediōz. it̄
 media sūt genera 2 species ad aliō 2 ad aliō sup̄
 genera dīco subalterna 2 non genera gñalissim

Predicabiliū

Conclusio Rñsalis diffinitiones spēi dāte de spē tāi rōne subijcibilis q̄ i rōne p̄dicabilis sūt a porphirio sufficiēter affignate. p̄z satis ex dictis. Et l̄z subijcibile z p̄dicabile sūpta z itetionālī oppositē relatiue ad iuicē n̄ possint verificari de eodē respectu eiusdē. tñ possunt verificari respectu diuersoz:

Primo dubitat. Utr̄ respectu decē coordinationū p̄dicamētaliū sit aliq̄d gen^o d̄ ip̄is i qd̄ dicibile. p̄ dubio supponit q̄ porphirius ibat z^a p̄ricula declarat coordinationē p̄dicamētālē p̄ site ad ordinē nālē z itendit q̄tuor cōclusiones. Quaz p̄ma ē hec. p̄dicta coordinatio p̄dicamētalis i q̄ dicebat q̄ i vnoquoq̄ p̄dicamēto sit aliq̄ gñalissima spālissima z itē media ē ouenient̄ posita. pbat q̄ sic ē i coordinationibus ciuilib^o ita ē i logicalib^o. S̄z in ciuilib^o vt in linea cōsanguineitat̄ ē aliq̄s qui tñ ē pater ita q̄ nō ē fili^o. sic iuppi^o. z aliq̄s qui tñ ē fili^o z nō pater sicut agamenō. Alij aut̄ sūt q̄ respectu diuersoz sūt patres z filij sicut atrides z pelopides z tātāides. ¶ Scōa z^a. Coordinatio i logica differt a coordinatione ciuili. p̄z q̄ i coordinationib^o ciuilib^o plures coordinationes reductuntur ad vnū p̄mū p̄m^o. vbi gñā ad iouē. sed i gñerib^o. i. coordinationib^o p̄dicamētali^o p̄les coordinationes n̄ p̄nt reduci ad vnū p̄mū gen^o. q̄ ad iuicē differūt. z^a p̄s aītis pbat tribus rōnib^o. q̄rū p̄ma ē hec. si decē p̄dicamēta reducerētur ad aliq̄d cōe gen^o illud maxie eēt ens. s̄z nō. neq̄z enī ē cōe gen^o oīum. neq̄z oīa sūt eiusdē gñis fm̄ vnū su p̄mū gen^o quēadmo^o dicit Ari. Scōa rō. nihil est p̄us p̄mo. s̄z decē p̄dicamēta sūt posita p̄ma i p̄dicamētis vt gñā gñalissima q̄ nihil ē p̄us eis. z^a rō. oē ge^o d̄r vniuoce d̄ his respectu quoz ē gen^o. sed ens nō d̄r vniuoce s̄z equoce de decē p̄dicamētis q̄ r̄c. minor p̄z. q̄ p̄dicari vniuoce est p̄dicari vno noīe z rōne. sed ens nō p̄dicat de decē p̄dicamētis fm̄ nomē z fm̄ rōnē. nā decē sūt p̄ncipia coīa fm̄ nomē solū z nō fm̄ rōnē diffinitionis q̄ fm̄ nomē ē Scōa p̄s minoris p̄z q̄ ens p̄dicet equoce. q̄z si q̄s oīa vocet entia. equiuoce iqt̄ ea nūcupabit z non vniuoce. Ex h̄ satis p̄z q̄ d̄ intētiōe porphirij ens ē equiuocū ad decē p̄dicamēta. ¶ z^a z^a tangit numerū gñalissimoz spālissimoz z idiuiduoz z ē hec decē sūt gñalissima. s̄z spālissima sūt i numero qdā certo s̄z nāz. nō tñ indefinito. i. certo qd̄ ad nos. Indiuida aut̄ q̄ sūt post spālissima infinita sunt. ¶ 4^a z^a r̄c̄it duo correlaria. Prīmū ēē descēdntēa gñalissimis ad spālissima iubet plato q̄scere i spālissimis. pbat duab^o rōnib^o q̄z p̄ma ē hec. descēsus

fit diuidēdo cōe p̄ d̄rias specificas. sed spēs spālissime nō h̄nt d̄rias specificas i quas possint diuidi ḡiea est stat^o. z^a rō. p̄cessus diuisiuus ē sciētific^o s̄z indiuidua relinquēda sūt ab arte q̄ sūt infinita z cōfusa. z de infinito nō ē sciētia. ergo diuidēdo terminū nādū ē in spē spālissima. z^a correlariū. d̄scēdētib^o a gñalissimis necē est p̄ multitudinē ire. ascedētib^o v̄o a spālissimis ad gñalissima necē est colligere multitudinē. Itō correlariū tñ valet ac si dicere^o q̄ ascēsus d̄z fieri p̄ collectionē multoz i vnū. z descēsus d̄z fieri p̄ diuisionē vnū i multa. Prīma p̄s p̄z. q̄z ascēsus sit a singularib^o ad cōe s̄z oē cōe ē collectiū. ergo ascēsus sit p̄ collectionē multoz in vnū. minor p̄z. q̄z collectiū multoz est vna spēs i vnā nāz z gen^o magis est collectiū q̄ spēs. Prīma p̄s p̄z q̄ p̄ticipatione spēi p̄les boies sūt vnus homo. Scōa pars correlarij p̄z q̄ d̄scēsus sita coī ad singularia z iferiora. mō singularia semp sūt diuisiua illi^o quod est cōe. ergo descēsus sit p̄ diuisionē. minor p̄z q̄ vnus bō. s̄. coīs consideratus i vnitāte specifica ē p̄les. i. plurificatur i p̄ricularib^o. vnde ex ista pte textus coīter eliciunt̄ sex p̄pōnes. Prīma ē q̄ spēs est collectiua multoz in vnā nāz. z^a ē q̄ gen^o ē magis collectiū q̄ spēs. z^a. p̄ticularia z idiuida semp diuidūt i multitudiez id qd̄ ē vnū. 4^a. p̄ticipatiōe spēi p̄les homines sūt vn^o bō. 5^a. p̄ticularib^o aut̄ vn^o z coīs plures. 6^a. p̄ticularē z singulārē semp est diuisiuum: commūne aut̄ est collectiū semp z adunatiuum.

Secundo dubitatur. Utrūz spēs tñ nata sit p̄dicari de indiuiduis. p̄ solutione supponit q̄ in tertia pte hui^o capituli itendit porphirius d̄clarare scōaz z tertiā diffinitiones spēi. z itendit tres cōclusiones. q̄rū p̄ma est epilogatiua p̄dcōz. z est hec. Assignato. i. ostēso qd̄ sit genus. qd̄ sit spēs. z qd̄ ē vnū gñali^o spēs aut̄ spālissime multe. eo q̄ diuisio generis sp̄ ē i p̄les spēs. nē vidēdū q̄liter se h̄z gen^o ad spēs. z spēs ad idiuida. ¶ z^a z^a diffinitio speciei i qua dicebat. spēs ē de qua gen^o in eo qd̄ qd̄ p̄dicat. ē rōnabil^o. p̄z quia gñā ap̄t̄ p̄dicari de spē z nō cō spēs h̄z p̄dicari d̄ genere. ergo r̄c. aīis p̄z. q̄z oē qd̄ p̄dicat aut̄ ē equale. aut superi^o respectu illi^o d̄ q̄ p̄dicat. s̄z gen^o ē superi^o ad spēs. ergo p̄dicat de spē. spēs at̄ necesse ē q̄lis nec supior ad gen^o. iō n̄ p̄dicat d̄ gñe. maior b^o filli p̄z. q̄z oīz eq̄ d̄ egs p̄dicari. i. ouertibile d̄ conuertibile. vt binibile d̄ eq̄. aut maiora d̄ minorib^o. i. supiora d̄ iferiorib^o. vt aīal d̄ boīe. miora v̄o d̄ maiorib^o mīme. h̄ ē q̄ ife. n̄ p̄dicat d̄ supiorib^o. n̄. n̄. d̄ cīm aīal boīez ēē q̄nadmodū dicim^o boīez ēē aīal.

Liber

C3^a 2° tertia diffō spēi in qua dicebat. spē ē qđ de plurib⁹ et dñtib⁹ numero in eo quod qđ pđicat ē sufficiēs. p3 q2 oīa superiora pđicant in quid de suis inferioribus. sed spē sub se nō habz inferiora nisi individua que dñt numero. ergo bene dictum est qđ spē predicatur de pluribus differētib⁹ nūero in eo quod quid. maior p3. q2 de his de quibus species predicatur de his necessario pđicatur gen⁹ illi⁹ speciei et etiam gen⁹ illi⁹ generis et sic ascendendo vsqz ad generalissima. vt si ista ē vera. Aristo. est homo. et ista. homo est aīal. et etiam ista. animal est substantia: Sequitur etiam qđ iste erunt vere. socrates est animal et socrates est substantia. Ex quo p3 qđ generalissimū predicatur in quid de oib⁹ generibus subalternis spēb⁹ et indiuiduis sub se positis. sed gen⁹ quod est spē. i. subalternum pđicat de oib⁹ spālissimis et indiuiduis. sed spē solū pđicat de indiuiduis. Tunc dñ ad dubium qđ l3 spē nata sit pđicari pđicatione indirecta de suo genere. vel etiam pđicatione ouertibili vel de ppo vel dñia sua constitutua. tamen pđicatione directa fundata super ordine participātis ad participatū nata ē solū pđicari dñ indiuiduis.

Tertio dubitat. vtrum eadez spē possit ēē totum et pars. p dubio supponitur qđ aristo. in quarta parte h⁹ capituli declarat de indiuiduo et intendit quatuor cōclusiones. **C** pma tāgit primā diffōem indiuidui que est. Indiuiduum est quod de vno solo predicatur. p3 quatuor exēplis. quia socrates est indiuiduum et pđicat solū de seipso. et sic hoc albus. hoc viuens. et siffionici filius si solus sit ei filius etc. **C** Secunda cōclō tāgit secundā diffōem indiuidui que est. Indiuiduum ē qđ constituit ex qbusdā ppietatib⁹. quaz collectionē repitur eadē i aliquo ptiulari. vt ppetates socratis nūqz erūt eedē i quolibz alioz ptiulariū. **C** Tertia cōclusio tāgit dñiam iter ppetates speciei et indiuidui. q2 ppetates hois in cōmuni erūt eedē i pluribus. i. in oibz particularibus. s3 ppetates indiuidui nūqz sunt eedem i pluribus: **C** 4ª cōclusio tāgit dñiaz iter genus. speciei et indiuidui. et est hec. genus est quoddā totum: sed indiuiduū est ps spēi. species vero est ps respectu generis et totuz respectu indiuiduoz. et hoc itelligitur dñ toto vli et parte subiectiua. Ex quo cōcludit qđ indiuiduū etineit sub specie et spē sub genere. Et cōsequenter recapitulat quecūqz dicta sūt de genere specie et indiuiduo.

Ad rationes An oppositū. ad primam dñ qđ genus et spē sūt re-

latiue opposita iō p se mutuo diffiniri possūt sicut lati⁹ patebit i pđicamētis capitulo de ad aliquid **C** Ad scđaz dñ qđ l3 qđlibz pđicabile sūptū vt qđ sit spē capiēdo spēz vt modus si tñ capiatur qđlibet pđicabile vt mod⁹ et etiā spēz vt modus tñc il la qtuor pđicabilia nō sūt spē. **C** Ad tertiaz dñ qđ l3 scđa itērio sūpta vt qđ solū pđicet pđicatione exercita dñ suis p se inferiorib⁹ tñ pđicatione signata pōt pđicari i qđ de pma itentione

Queritur ^{vtz differētia sit vniū} pđicabile ab alijs dñi cū. **C** Arguit⁹ p qđ nō q2 oē qđ pđicat dicit totum ēē illius de quo pđicat.

s3 dñia nō dicit totū esse speciei de qua pđicatur sed solū prem. ergo etc. **C** Scđo sic. forma nō pđicat in qđ pđicatione dicēte hoc ē hoc de suo toto. Sed dñia est forma spēi vt dñ in textu ergo non pđicatur de spē pđicatione dicente. hoc ē hoc. et per dñs non erit pđicabile. **C** Arguit⁹ 3° qđ nō sit distinctum ab alijs. q2 vel igitur seipā distinguit ab alijs vel non. Nō pmiū. q2 nihil hñs conceptum resolubilem distinguit seipō ab alijs a quibus dñt. Sed dñia cū sit spē vli s3 conceptum resolubilez. igit seipā non pōt ab alijs pđicabilibus distingui. nec est vandum secundū. q2 si dñia non distinguitur seipā ab alijs pđicabilibus tunc sequitur qđ distigue retur ab alijs p aliā dñiam. sed hoc non q2 differētie non est dñia. alias ēēt pcessus in infinitum quare relinquitur qđ differētia non erit pđicabile ab alijs distinctum. **C** In oppositum est porphirius

Primo notandum est qđ p intellectu qđstri ponūt quinqz distinctiōes. **C** Prima est hec. dñia capit duplr. Vno mō capitur pluraliter et adiecte. et tūc dñia sunt illa qcūqz in aliq cōi cōueniunt. et in aliq spālī dñt. Alio mō capitur singulariter et substantiue. et sic capitur in pposito **C** Secunda distinctio. dñia substantiue sūpta pōt capi duplr. Vno mō. p intētionālī. videlicet pronā contractiua qđitatis generice et constitutiua spēi sub genere. Alio mō capit⁹ secunde intētionālīter v3 p respectu cāto in ipā nā pactum itellectus cōpantis eam ad naturaz genericā quā diuidit et ad nām specificā quam cōstituit. et sic capit⁹ in pposito. **C** Tertia distinctio. dñia sūpta pme intētionālī pōt dupliciter considerari. vno mō in abstracto et sic non pđicatur de specie in recto pđicatione dicente. hoc ē hoc. cum sit ps eius. Alio mō pōt considerari in concreto et sic pđicatur de spē pđicatione dicente. hoc est hoc. vt bec ē ha homo ē rōnā nalis. **C** 4ª distinctio. forma pōt capi tripliciter

Predicabilium

Uno modo pro quadam entitate actuali educibili de potētia materie toti cōpositi cuius talis forma est pars. Et sic differētia nō est forma spēi. Secūdo mō capis forma methaphisicalis pro omni qditate cōdicabili. et sic tam species q̄ genus et differētie dicent forme quedaz. 3. capitulū p qditate cōdicabili. de se contracta alterius qditatē ex cuius contractio ne resultat etia entitas ex nā rei distincta ab utraqz illaz quiditatum. et sic genus dī mā speciei. et dīa dicitur eius forma. ¶ 5. distinctio. dīa sūpta secūde intensionaliter potest capi duplī: vno mō. vt quid. et sic ē spēs vltis. et h3 dīam per quam distinguit ab alijs. et talis differētia ē p̄dicari i q̄le. vt inferius patebit. Alio mō pōt cōsiderari vt modus. et sic dīa nō ē spēs. Sed ē p̄dicabile distinctū a spē. et sic non h3 dīaz nec p cōis diffōnē qditiuā.

Secundo ē notādū q̄ tertiū capitulum in quo porphirius determinat d̄ tertio predicabili quod ē dīa cōtinet duas ptes. ¶ In p̄ma ponit diuersas acceptiones dīe. et itē dīc decē cōclusiones. Quarū p̄ma tāgit p̄mā diffōnē dīe trimembz. et hec ē. dīarū alia ē cōis cōi/ter dēā. Alia est p̄prie dicta. 3. ē magis p̄prie dēā ¶ Secūda cōclusio. dīa cōis est qua alie differt ab altero alteritate quadā quocunqz mō vel a se vel ab alio. p3 tribus exēplis. p̄mū exēplū. sor/tes dīr a plōe alteritate quadā. i. aliq̄ dīa. fm exēplū. sor. puer differt a seipso iāz viro. Tertiū exemplū. orbes gescēs differt a seipso faciēte aliquid. ¶ Tertia cōclusio. dīa p̄prie ē qua alie differt ab altero īsepabili accidēte. p3 tribus exēplis vt nāsi curvitas cecitas oculor. cicatrix cū ex vulnere ocaluerit. i. indurauerit. ¶ Quarta cōclusio. dīa magis p̄prie est qua alie differt ab altero dīa specifica. quēadmodū hō differt ad eq̄ dīa specifica putarōnali qualitate. et ex his infert vñū corollariū scilicet q̄ oīs dīa vniuersaliter cuilibet adueniēs facit alteratū. Cuius rō potest esse talis ex textum. q̄ oīs dīa facit differe. Sed illud qd differt est alteratū ab eo a quo differt. igitur oīs dīa facit alteratū. I3 diuersimode quia dīa cōmunis et p̄prie faciūt alteratū solū. sed dīa magis p̄prie cū hoc q̄ facit alteratū facit vere aliud. ¶ Quinta cōclusio tangit secūda diuisiones q̄ est hec. dīarū quedā faciūt aliud. i. differre accidētālī. alie vero faciūt differe eēntiālī. ¶ Sexta cō. tāgit duas differētiās iter mēbra diuisionis predictē. Quaz p̄ma ē hec. dīe faciētes aliud vocātur specificē dīe vt rōnale adueniēs animalī facit aliud scilicet spēm aīalis. S3 differētie faciētes alteratū vocantur dif-

ferētie simplr sicut moueri et quiescere faciunt alteratū solū. 2. dīa. quia fm dīa faciētes aliud sunt diuisiones generū in spēs. et cōponūt diffōes spēz. nā diffō cōstituitur ex genere et h3 dīis. I3 h3 dīas faciētes alteratū solū sola alteratio cōstituit. i. distinctio accēntialis et aliquo mō se habēdi pmutatio. ¶ 7. cō. tangit tertiā diuisionē dīe que ē secūda p̄ncipalis et ē hec. dīaz quedā sunt sepabiles: vt egrū eē. sanū eē: et sic d̄ alijs. Alie sunt īsepabiles. vt eē aqlū eē simū. eē rōale irrōale. ¶ 8. cō. tāgit quartā diuisionē que ē hec. dīaz īsepabiles alie sunt p se vt mortale rōale. Alie sunt īsepabiles per accēs. vt aqlū eē. simū esse sūt dīe ī sepabiles que tñ īsūt p accidēs et nō p se. ¶ 9. cō. tāgit duas dīas iter dīas p se et dīas per accēs: Quarū p̄ma ē hec. dīe q̄ p se ponuntur in diffōne eēntialis rei. et faciunt differe eēntialiter. Sed dīe p accidēs non accipiūtur i rōne sube. nec faciunt aliud sed alteratū solū. Secūda dīa q̄ dīe per se non suscipiūt magis neqz minus. Dīe vero per accidēs siue sint sepabiles siue īsepabiles itētionē et remissionē recipiūt. p̄ma pars p3. q̄ genus et differētia nō pnt fm magis et minus p̄dicari d̄ illis d̄ quibz p̄dicatur. ergo non suscipiūt magis et min⁹. Alia p3. q̄ dīe p se sūt ille que cōplēt rōez vniuersi iusqz spēi. mō eē cuiuslibet spēi est vñū et idē neqz itētionē et remissionē suscipiēs. q̄ aut dīe p accēs suscipiāt magis et minus pbat. q̄ aqlū esse vel simū esse vel coloratū aliquo mō itēdit vel remittitur. ¶ Decima cōclusio. tāgit q̄ntaz diuisionem dīe. et est hec. dīaz p se alie sūt h3 quas diuidim⁹ genera i spēs. alie sunt h3 quas ea que diuisa sunt specificant. id est dīaz. alie sunt diuisiue generuz. Alie sūt cōstitutiue spēz sicut illa dīa q̄ est aīatus et sensibile sūt diuisiue et ē cōstitutiue sube. i. distinctiōis aīalis. Est enim aīal suba aīata sensibilis. sed ille dīe que sūt mortale imortale rōnale irrōnale sunt dīe diuisiue aīalis cū p eas diuidat aīal in suas spēs. Ex quo p3 q̄ eedē dīe sunt diuisiue et cōstitutiue. Nam respectu gnis qd diuidūt vocātur diuisiue et ille cedē respectu spēz quas cōstituūt vocātur cōstitutiue. Ex qbus cōcludit porphir⁹ q̄ i isto capto maxime itenditur d̄ dīis specificis. q̄ vtpatuit i p̄bēio hui⁹ iste liber ordinat maxie ad diones et ad diffōes. I3 dīntijs specificis maxime op⁹ ē ad diones generū et ad diffōes. Non autē op⁹ ē dīis p accidēs. igit potissime i isto libro itelligitur de differētijs specificis.

Tertio notandū est. q̄ circa hunc textum i cōdūt tres difficultates. Quaz p̄ma

est hec. vtz idēz possit dici dīa r accidēs cū tamen
sūt p̄dicabilia distincta. R̄ndetur q̄ idēz sub diuer
sis bitudinib⁹ pōt dici dīa r accēs. Nā idēz cōside
ratū sub bitudine ibesione ad subz absolute dicit
accēs. ipsū vero cōsideratū sub bitudine p̄ncipij di
stinctiui a subō i quo est ab alio dicitur dīa. Sitr
dīa magis p̄pā si cōsideret vt est d̄terminatiua r
iformatiua generis sic vocatur forma. Si vero cō
sideretur vt p̄ talē d̄terminationē cōstituitur aliqd
i certo gradu entis sic vocatur spēs. ipa at cōside
rata vt est p̄n^m diffictū talis cōstituit ab alijs sic vo
catur dīa. ¶ 2^a diffictas. quomō potest stare q̄
oēs dīe faciāt alteratū. Et q̄ alique faciāt aliud
r nō alteratū sic videtur dicere text⁹. R̄ndetur p
vnā diffictionē. alteratū pōt capi triplr. vno mō
cōiter vt. f. dīc q̄cunqz diuersitatē siue subales si
ue accitales. r sic oīs dīa fac alteratū. alio mō capi
tur altatū put dīc diuersitatē accitales. r sic relati
uū accitīs diuersitatis diffictū tra hoc relatiuū
aliqd qd ē r l^s diuersitatis sube. r sic capitur i scda
diuisione i qua dī. dīarū quedā faciūt alteratum
alie vero aliud. Tercio capitur magis p̄pē p̄ alte
ratōe p̄hica r nāli que sit p̄ trāsmutatōez p̄hica sic
albefactio r frige factō faciūt alteratū. Et isto mō
sola dīa cōmunis sūpta ab aliqua qualitate d̄ ter
tia spē q̄litas fac alteratū. ¶ 3ª diffictas. vtruz
oēs dīe p̄ accēs suscipiāt magis r min⁹. r̄ndetur
p̄ duas diffictiones r duo dicta. ¶ Prima distin
ctio ē hec. duplex ē forma. qdam est forma subalis
de gñe sube. Et dīa a tali forma nō suscipit magis
neqz min⁹. qz oē subale i indiuisibili cōstitit eo q̄ im
mediate causat ab inuariabili r vniiformi influxu
dei creatis. Alie sūt forme accitales. r illaz esse
nō cōstitit i indiuisibili eo q̄ nō sūt ex seipsis cōplete et
p̄fecte cōminate cōmino p̄prio r intrinseco. sed termi
nant ad aliqd extrinsecū. puta ad subz quo varia
to cōtingit i ipis variatio. r ideo i termino sui esse i
troducūtur tales forme r remittūtur eo q̄ imme
diate cānt a suba creata q̄ mutabilis ē r non simul
atqz indiuisibilr p̄ducti suos effect⁹. ¶ Scda disti
ctio. duplex ē for^a accitales. qdā ē qbz dīrū cū quo
ē p̄missibil. Alie sūt q̄ nō hnt dīrū. ¶ Primū dīrū
ē istd. forme accitales bñtes dīrū itēdūtur p̄ sepa
tione a dīo r remittūtur ex p̄mixtiōe cū suo dīo.
p̄ p̄ phz 3° thopicoz dicētē. q̄ albu ē qd est nigro
impmixti⁹. ¶ 2° dīrū. informalib⁹ accitales nō hnt
tib⁹ dīrū cōitēsionis r remissiois puenit ex pte bitu
dinis vt dīspōnis subī respcū illi forme vt ille bō ē
r̄sibilior q̄ habilior ē ad admirādū. r q̄ min⁹ ē habi
lis ad admirādū min⁹ ē habilis ad ridēdū.

Conclusio r̄salis. dīa ē vnuz p̄dicabile
ab alijs distinctū. p̄. qz b̄z p̄
p̄ia subijcibilia sicut spēs quā cōstituit r inferiora
etēta sub tali spē d̄ qb⁹ ipa dīa nata ē p̄dicari. h̄z
etiā vnū modū p̄dicadi qui ē p̄dicari in q̄le eēntia
le distinctū ab alijs p̄dicabilib⁹.

Primo dubitat. q̄t sūt diffōnes dīe. Pro
so^one supponit q̄ Ari. ibat f̄a p
te p̄legi d̄ acceptōe dīe d̄ q̄ p̄ncipalr itendit in h̄
ca. r itēdit gñz p̄nes. Quaz p̄^a t̄git p̄mā diffōnē
dīe q̄ est h̄. Dīa ē q̄ abūdat spēs a gñe vt bō abun
dat ab aiali p̄stas duas dīas q̄ sūt rōale mortale
Aial. n. nūbil boz ē. h̄ est aial siue gen⁹ i suo formali
ceptu q̄ d̄tatiōe neutra dīa icludit. Spēs h̄o sp
i suo ceptu forali icludit alterā dīā. Contra hāc
diffōnem obijcit por. naz ex q̄ spēs abūdat a gñe p
dīaz. r nūbil abūdat illo qd nō b̄z. id ex p̄cedēti dis
finitōe vt seg q̄ spēs b̄eat dīaz. vt igit b̄bit illaz
a gñe vt a nullo. Nō a nullo qz aliqd iaz fieret a nū
bilo. nec a gñe. qz si spēs habeat dīaz a gñe. se q̄re
tur q̄ gen⁹ p̄us habeat eā. Et q̄ rōe vna spēs habz
dīaz a gñe pari rōe r spēs oppo^a b̄bit oppositaz
dīaz a gñe. r sic oppo^a erūt sūt i eodē. R̄ndet por
pbiri⁹ q̄ spēs habebit dīā a gñe cū gen⁹ b̄eat vtrā
qz dīaz p̄tate solū r nullā i actu. r nō ē h̄icōueniēs.
¶ 2ª cōclusio t̄git f̄am diffōnē dīe. r est hec. Dīa
est q̄ de p̄lib⁹ d̄rntib⁹ spēs in eo qd q̄le p̄dicatur. Ut
timā p̄culā pbat triplr. f̄er. signo r aliti. Ex p̄plo
sic. rōale r mortale sūt dīe. r tñ p̄dicātur de hoie
i qd q̄lis est bō r nō in eo q̄ qd. ḡ rē. Signo sic. illud
p̄dicat in quale p̄ quod cōuenienter r̄ndetur p̄ qd
nez factū p̄ q̄le. S̄z dīa ē b̄mōi. Nā si querat. q̄lis
ē bō cōuenienter r̄ndere debem⁹ est rōalis. igitur rē.
Aliti pbat sic. sicut est i nālibus ex mā r forma cō
stantib⁹ ita est i logicalib⁹. S̄z in reb⁹ nālibus illud
qd b̄z modū forme p̄dicat i q̄le. ergo etiā i logicali
bus dīa q̄ est forma vel habet modū forme p̄redi
catur i quale. Qz aut dīa sit forma vel b̄eat modū
forme pbat porpbiri⁹. qz sic statua cōponit ex ere
tāqz ex mā r figura. tanqz ex forma. ita r bō cois r
sp̄alis. i. spēs hois cōponitur ex gñe tanqz ex mā. et
ex dīa tanqz ex forma. Nam hoc totum. animal
rōnale mortale est bō. quemadmoduz illa statua
est supple cōposita ex ere r figura. ¶ Tercia con
clusio tangit tertiā diffinitionē dīe que est h̄. dīa
est qd aptū natū est diuidere genus r ea que sunt
sub genere vt rationale r irrationale diuidunt bo
mines r equum. id est faciunt differre hominem r
equum que sunt sub hoc genere quod est animal.
¶ Quarta cōclusio tangit quartam diffinitionem

Predicabiliū

dñe que est b. Dñia est qua dñt a se singula. i. sin-
 gule spēs sub eodē gñe dñte. p. q. spēs nō dñt p
 gen. imo dñt in gñe. q. spēs adiucē dñt p. p
 prias dñas cōstitutiuas ear. Et confirmat. q. su-
 m. aialia nos r. irōalia. s. rōale additū nob. sepat
 nos ab illis. Sitr sum. enī rōales nos r. dij. s. mor-
 tale additū nobis sepat nos ab illis. ¶ 5. tangit
 cōplēntū pdcē dñōis quarte. r. ē bec. Nō oē qd
 aptū natū est diuidere gen. r. ea que sub genere. ē
 dñia specifica. Sed cū hoc regit q. dñat genus ad
 eēntiā spēi r. ei. effētie sit ps. p. q. illa passio q. ē
 aptū natū ad nauigādū dñit aial. Dicim. enī aiali-
 um aliq. sūt apta nata ad nauigādū. alia nō. etiam
 distinguūt spēs aialis inter se. r. tñ nō est dñia specifi-
 ca cui. cā pñcia ē eo q. nō ponit in dñōe alic. spēi
 aialis. q. ista 4. pñcia cōueniēter addit pdcē dñ-
 fōi. Ponit tñ quibuscūq. 5. dñō dñe que sub hac
 forma assignat. Est q. dñit gen. ad eē spēi r. eius
 qd ē eē rei pars ē. r. sic i. toto erūt qnq. dñōes dñ-
 ferētie. Ex qb. q. sūt r. vñū correlariū. s. q. dñe speci-
 fice sūt ille que cūq. faciūt alterā spēm r. q. cūq. ac-
 cipiūt. i. pñciatū in eo qd quale. Postremo epilo-
 gat. De differentiis autem dicta sufficiant.

Secundo dubitat. vtrum dñō dñe i. qua
 dicebat. dñia est qd pñciatū de
 plurib. dñtib. spēi in eo qd quale sit. pñcia dñfinitio
 differentie in rōne predicabilis sūpt. Rñdēt
 per duas dñfictōes r. quatuor dñā. ¶ 1. dñfinitio
 ē bec. duplex ē dñia. quedam est generica. Et illa
 ē que ē cōstitutiuā generis subalterni sicut sensi-
 bile. Alia est specifica que ē cōstitutiuā spēi sic rōale.
 ¶ 2. dñō dñia pōt dupl. dici specifica. vno. q. q.
 est cōstitutiuā spēi r. sic omnis dñia eēntialis ē spe-
 cifica. Et hoc modo cepit porphiri. cū dixit. Dñia
 magis pñā ē quā vñū differt ab alio specifica dñ-
 ferentia. Alio modo dñ dñia specifica q. est cōstitu-
 tiuā spēi spālissime tñ cū ea ouertibilis. ¶ 3. pñmū
 dñm. ois dñia tā generica q. specifica facit pñca-
 bile pñrie dñm. p. q. q. quelz. tal. pñciatū vñū de
 pluribus. ¶ 4. dñm. dñia generica nō facit pñca-
 bile dñfictū a dñia specifica nec ecōtra. p. q. q. pñdi-
 cabilia distinguunt per diuersos modos pñciadi.
 sed dñia generica r. specifica hñt eundē modū pñ-
 candi qui est predicari in quale eēntiale. ¶ 5. dñ-
 ctum. pñdicta dñfinitio non datur de dñia i. rōe pñ-
 cabilis sūpt. p. q. quia talis dñfinitio nō ouertit
 cū dñia que est predicabile ab alijs dñfictū. igit
 r. an. p. q. ex quo dicitur dñia generica r. specifi-
 ca non constituunt predicabilia diuersa vel diuer-
 sos modos pñciandi. sed sub eodem predicabi-

li orinēt. sequitur q. cōtinebūt sub dñia. vt est pñ-
 cabile ab alijs dñfictū. mō dñā dñfō nō opetit spēi
 spālissime. q. r. ¶ 4. dñm. pñā r. ouertibilis dñf-
 finitio dñe i. rōe pñcabilis est bec. dñia est qd pñ-
 cat de plurib. i. eo quod quale. p. q. q. ista dñfō cōue-
 nit cuilibet contento sub predicabili quod est dñā
 Et cōplectitur pñrium modum pñciandi q. ē
 pñciari in quale. per quem distinguunt ab alijs
 predicabilibus. igitur r. Et confirmatur quia sic
 porphirius dedit aliquas dñfōes spēi cōuenien-
 tes tantum spēi spālissime. r. aliquas cōueniētes
 tam speciei subalterne q. specialissime. ita in pre-
 senti capitulo videtur porphirius posuisse vñam
 dñfōem solū cōueniēte dñe generice cuiusmodi
 est illa dñfinitio. Dñia est quod pñciat de pluribus
 spēi dñtib. in eo quod quale. Et alias dñfōes cō-
 uenientes tā dñe generice q. specificē nō explicā-
 tes tñ pñrium modum pñciandi illius pñca-
 bilis quod est dñia. iō in fine istius capituli posuit
 vñam dñfōem que posset dici sexta per quam vid-
 tur explicare pñrium modum pñciandi dñe. et
 vt ē predicabile ab alijs dñfictū r. illa dñfinitio
 est bec. Differentia est quod pñciatur de pluri-
 bus in eo quod quale sicut patuit i. correlario du-
 bi precedentis.

Tertio dubitat quot sūt act. dñe. Rñdēt q.
 sunt tres. quoz prim. ē diuidere ge-
 nus a quo dñ dñia formaliter diuisiua generis. 2.
 est constituere spēm a quo dñia dñ formaliter con-
 stitutiua speciei. 3. est facere differe a quo differē-
 tia dñ formaliter dñia. Et isti tres actus sunt prop-
 etates ex natura rei cōuenientes dñe prime ite-
 tionaliter sūpt. super qua mediantibus illis ac-
 tibus fundatur illa secunda intentio dñe cuius p-
 prius modus est predicari de pluribus in eo qd q.
 le sicut dictū est prius. Et si obijciatur. pñū r. ac-
 cidens pñciatur de pluribus in quale. ergo ab
 eis nō dñt dñia. 2. sic. si dñia generica r. dñia spe-
 cifica faciant vñum predicabile pñpter cōuenien-
 tiam earum in illo modo pñciandi cōi qui est p-
 dicari in quale sequeret. q. gen. r. species faciant
 vñū predicabile inter se quia cōueniunt in illo
 modo pñciandi qui est predicari in quid. r. solū
 differunt eo q. genus pñciatur de pluribus dif-
 ferentibus specie r. species de pluribus differen-
 tibus numero. ¶ Ad primam dicitur q. pñca-
 ri i. q. le equoce dñt dñe pñp. r. accñti. q. dñā. pñ-
 cat in q. le per modū dñfinitis essentialis. sed p-
 pñm pñciatur in q. le per modū dñfinitis accide-
 taliter r. ouertibiliter. r. accidēs pñciatur p mo-

Liber

dū denoiantis accitāl r n̄ ouertibilē. iō pp̄ ouer-
nientiā illoz triū pdicabiliū i illomō pdicandi eg-
uoco nō debēt cludere ipā facere vnuū pdicabi-
le. ¶ Ad scōaz dī q̄ genus r spēs oueniūt in mō
pdicādi i qd q̄si i quodā eguoce. S; dīa generica
r specifica oueniūt i mō pdicādi in q̄le tāq̄ in mō
pdicādi vniuoco. iō differētia generica r specifi-
ca nō faciūt nisi vnuū pdicabile. I; genus r spēs fa-
ciūt diuersa pdicabilia. nā gen^o pdicāti quid per
modū terminabilis. r spēs pdicāti in qd p̄ modus
determinātis. iō mod^o pdicādi i qd ouenit eis eg-
uoce. S; dīa tā gñica q̄ specifica pdicatur in q̄-
le p̄ modū determinātis cēntialiter. iō ille mod^o p̄
dicādi ouenit eis vniuoce r sic faciūt vnuū pdicabile

Ad rationes Ad p̄mā dicitur q̄ I; dīa
in abstracto non dicat to-
tū esse spēi de qua pdicāti tū dīa sūpta in cōcreto
rōne modificādi cōcreti cōplete dicit totūz eē spēi.
¶ Ad 2^{am} dī q̄ I; dīa nō pdicet in abstracto de
spēi predicatōe dicēte hoc ē h̄. tū in cōcreto. r h̄ est
vera. hō est rōalis. licet ista nō sit vera. homo est
rationalitas. ¶ Ad tertiā patuit solutio in p̄mo
notabili.

¶ Alii Utrūz propriūz r acci-
dens sint pdicabilia ad
inuiem disticta. ¶ Arguit^r p^o q̄ non
q̄ nulla secūda intentio pdicāti. iō p̄ma
intētiōne in abstracto. S; p̄prium in abstracto
pdicāti de p̄ia i tētiōe vt dicēdo risibile ē p̄petas
ergo p̄prium nō ē i tētiōe scōa. r p̄sequēs non est
pdicabile. ¶ Arguitur 2° nulla secūda intentio
pdicāti cēntialiter de p̄ma. sed accidēs cēntialiter pdicāti
de p̄ma. vt bec ē pdicatio essētiāl. Qualitas est
accidēs q̄ntitas ē accidēs ḡ accidēs nō ē predicav-
bile. I; dīa q̄ omne pdicabile est secūda intentio
¶ Arguit 3° in diffinitione p̄prij ponitur accidēs
ergo p̄prium r accidēs non sunt predicabilia distin-
cta. an̄s p̄z q̄ p̄prium a porphirio sic diffinit. p̄o-
prium ē qd accidit vni soli r semper. In oppositū
est porphirius.

¶ Primo est notādū q̄ p̄ intellectu quesiti
ponuntur qnq̄ distinctiōes. Qua-
rum p̄ma est bec. p̄prium pōt capi dupl̄r. vno mō
p̄ime intentionaliter. r tunc est quoddā cōcretūz
denominatiue dictū ab illo abstracto qd est prop-
etas. r in hoc sensu conceditur ista vera. risibile ē
p̄prietas. Alio modo pōt capi propriū secunde
intentionaliter r tunc est quoddā cōcretum deno-
minatum a quādā intentione secūda que ē quidā
respectus rōnis cātus in ipā proprietate p̄ intelle-

ctum comparantē ipāz p̄prietatem ad spēs suam.
r talis respectus rationis significatur abstractiue
p̄ hoc totum intentio p̄prij. ¶ 2^a distinctio. acci-
dens pōt capi dupl̄r. vno mō p̄ime intentionaliter r
sic ē quoddā cōcretū denoiantie dictū ab illo abstra-
cto qd est accidētalis. r h̄ mō capit Alri. q̄nto meta-
phisice cū diuidit ens in substantiam r accidēs. Alio mō
capitur accidens secunde intentionaliter r sic est qd
dam concretum denoiantie dictum ab vna itenti-
one scōa abstractiue circumlocuta p̄ hoc totum in-
tentio accidentis. ¶ Tertia distinctio. accidens
sumptum secunde intentionaliter cum sit quoddā
concretum pōt dupliciter capi. Vno modo p̄ re-
subiecta siue pro denominato. alio modo p̄ se sig-
ficato quod est quidā respectus rōnis derelictus
in nā accidentis per actum intellectus comparā-
tis talem nām ad suūz subm̄ de quo talis natura
nata ē predicari denominatiue. ¶ 4^a distinctio.
res subiecta intentioni accidētis potest dupl̄r cō-
siderari. Vno modo in abstracto r sic super ea nō
potest fundari secunda intentio accidentis. I; sup-
ea possit fundari intentio generis vel speciei. p̄i-
ma pars p̄z q̄ nulli nature debetur intētiō accide-
tis nisi vt comparatur ad subiectum respectu cui^o
est r de quo predicantur in quale. modo abstracta
de nullo predicantur in quale. ergo super ipis nō
pōt fundari intētiō accētis. Secunda pars p̄z q̄ bu-
iusmodi abstracta possunt comparari vel ad suūz
superius vel suūz inferius in eadem linea predi-
camentali. modo tales comparatōes causant in-
tentiōes generis vel spēi sicut intellectus compa-
rans istud abstractum color ad albedinēz r nigre-
dinēz tanq̄ ad sua per se inferiora specie dīa cau-
sat intētiōem generis in tali abstracto. Si r intel-
lect^o comparans istud abstractum albedo ad colo-
rem tanq̄ ad suūz superius dicibile in quid de
ipsa albedine causat in tali abstracto intētiōez spe-
ciei. Et ex hoc potest elici tale documentum. ois
natura fundans aliquam intentionē secūda dīz
semper cōcretiue significari r nunq̄ abstractiue.
¶ Quinta distinctio. accidens secunde intentio-
naliter sumptum potest dupliciter capi. vno mo-
do vt idem est quod predicatum non essentialē. r
sic idem est quod esse in. I; q̄ esse in. diffinit^r dī
ci de. nā dici de. est predicatum esse essentialē. Et
sic capitur accidens in diffinitione p̄prij. Alio^o
capitur accidens vt est intentio sumpta a proprie-
tate rei. sub qua. s. proprietate r eius opposita pōt
intelligi res cuius est proprietate sine repugnātia
cōceptuum. r sic accidens facit predicabile distin-

Predicabiliū

etiam a proprio. Ex quo p3 qd accidens non dicitur inseparabile eo qd non possit separari s3 q2 cu3 difficultate pōt separari a subo cui iest. nam ad h3 qd aliquid sit accidēs inseparabile sufficit qd subo de nā sua nō repugnet esse subopposito accētis sibi acciden- taliter inherētis rē.

Secundo notandū ē. qd quartus capitulū in quo porphirius determinat de pdicabili ppriū cōtinet duas cōclusiones quaz pma ē hec. Proprium dī qdruplīr. hāc cōclusionē pbat porphirius enumerādo qtuor modos pprii. pmo dī ppriū qd accidit. i. ouenit soli spēi r non oī. vt boiem eē medicū rē. 2o dī ppriū qd acci- dit oī. s3 non soli. vt boiem eē bipedē. 3o dī pprium qd accidit oī soli s3 nō sepe. vt canescere cōuenit boī in senectute tñ. Quarto mō dī ppriū qd iest oī soli r semp. p3 duobus exemplis. pmo exēplū. rīst bile est ppriū boīs. r l3 tñ non semp rideat actu tñ est in potētia. 2m exēplū. vrbīnibile est priū eā. cōr in quinto capitulo in quo determinat de pdica- bili accētis tāgit qtuor cōclusiones. q2 pma tāgit diffinitionē accētis q est hec. Accētis est qd adest vt abest pter subiecti corruptionē. C2^a 3o tāgit vna3 diuisionem accētis que ē hec. accētū aliō sepa- bile. aliud inseparabile. vt dormire ē accētis sepa- bile s3 nigrū ē inseparabile respectu coru3 r ethiopsis. C3^a 5o remouet qddā dubiū. posset enī aliq3 dicere qd ista diuīsiō repugnat diffinitioni nup̄ date. eo qd ac- cētis inseparabile nō abest vel adest pter subī corru- ptionē. Rndet porphirius qd l3 accētis inseparabile. pu- ta nigredo nō possit p realē separationē separari a co- ruo. pōt tñ coruus subitelligi albū. r ethiops nītes candore ad istū sensū qd coruus pōt subitelligi s3 opposito nigredinis sine repugnātia acceptū. eo qd coru3 de nā sua non h3 repugnātiā ad standum sub albedine. C4^a 2o recitat duas diffinitiones accētis datas ab aristo. i. thopicoz. Prima ē hec. accidēs est quod cōtingit eidē in ē. 2a. accētis ē. qd neq3 ē gen3 n3 spēs neq3 dīa neq3 ppriū. sp̄ at ē i subo subsistens. cōr epilogat s3l tngēdo ea d qd intendit determinare in seqūti capitulo. r dicit. Di- cto de gñe spē dīa pprio r accēte dicendum est/ que ei sunt coia r propria. i. dicendum est de con- uenientijs ip̄orum r differentijs.

Tertio notandū est qd circa hunc textū inci- dunt due difficultates. q2 pma est hec. vtz ppriū r accētis aliqua sit diffinitio qditari- na a porphirio data. Rndetur p vna3 distinctionē r duo dicta. Distinctio ē hec. adesse vel abesse pōt capi duplīr. Uno modo pme intentionālī. r sic adeē

tñ valet sicut alicui subo realī inherere. r abesse valet tñ sicut alicui subo realī nō inherere. alio3 pōt capi secunde itentionālī. r sic tñ valet sic pdi- cari affirmatiue vel negatiue d aliq3 subo extra c3 eēntiam ponūtur. vel sunt alteri3 gñis a subo. r sic capiunt i diffinitionē accētis. p̄m3 dictū. diffinitio ppriū quarto mōlūpti ē quiditatiua. p3 q2 datur p pprium genus r pprias dīas. igr rē. an3 p3 q2 p illud relatiū qd intelligitur ppriū gen3 qd ē pdi- cabile. r per istā p̄ticulam. accidit. intelligit cois modus pdicandi eēntialis qui ē pdicari i quale ac- cidentale. Et p istas p̄ticulas. oī soli r semp. expri- mitur pprius modus pdicandi qui est pdicari cō- uertibiliter. r p illas duas dīas dicitur illud gen3 quod ē vniuersale vel pdicabile ad ppriū. ita qd sit sensus diffinitionis. pprium ē vte quod pdicat in quale accidentale ouertibilī. 2m dictū. p̄ma dif- finitio accētis a porphirio data ē qditatiua. p3 sic pcedens. nā p illud relatiū. qd. intelligit gen3 qd ē vte vel pdicabile. r p istā p̄ticulā adest. intelligit mo- dus pdicandi cois. i. pdicari in quale accidentale. r p illā p̄ticulam. abest. intelligit modus pdicandi nō cōuertibiliter. r p illas duas dīas. p se dicitur vte ad accidēs. vt sit sensus diffinitionis. accidēs ē vte qd pdicatur de plurib3 i qle accidentale nō ouertir- biliter. C2^a difficultas. vtrum inherētia sit de eēntia cuiuslibet accidentis tam absoluti q̄ respe- ctui. Rndetur p tres distinctiones r tria dicta. p- ma distinctio est hec. duplex est inherētia quedā est actualis que est actualis vniō accētis ad s33 Alia est aptitudinalis. que ē aptitudinalis vniō ac- cidentis ad subm. C2^a distinctio. aliquid pōt di- ci respectiū tribus modis. vno mō effectiue tñ q2 dependet ab alio tāq3 a cā efficiente. r sic oē es creatum est respectiū. Alio mō subiectiue. q2 d- pendet ab alio i quo est subiectiue. r sic omne acci- dens est respectiū. 3o mō terminatiue. q2 h3 termi- num ad quem refertur fm mutuā depēdentiā. Et sic ad aliqd r sex vltima pdicamēta sunt entia re- spectiua C3^a distinctio. Alig3 pōt dici absolu- tum tribus modis. vno mō a cā efficiente. q2. f. effe- ctiue a nullo h3 esse sed tñ h3 esse p se r a se sicut d- us Alio modo dī aliqd absolutum a subo l3 non a cā sicut subā q h3 eē p se l3 non a se. 3o dī aliqd ab- solutum a termino r non a subo sicut q̄litas r q̄ti- tas q nec a se nec p se hnt esse. l3 in alio. Accētis ho- est respectiū tertio modo. q2 nec habet eē a se nec p se s3 in alio r ad aliud. Primū dictū. nulla in- herētia est d eēntia accidentis. p3 q2 nullus respe- ctus est d eēntia sui fundamēti. s3 oīs inherētia ē

Liber

respectus fundatus in accēte ergo 2^a. 2^m dictum: inherētia actualis p accētiōificatur de eo cui⁹ est. p3 qz inherētia actualis ē sepabilis ab accēte cū accidēs nō semp vniat suo subiecto. 2 idē ē q talis inherētia realit^r distinguit ab accēte cū possit ab eo dē separari. 3^m dictū. Inherētia aptitudinalis ē p pā passio accētis. id accētiō nō pōt eē sine inherētia aptitudinali sic subm non pōt eē sine sua passione.

Conclusio rialis. Proprium 2 accidens sūt duo pdicabilia ab alijs distincta specie 2 ad se inuicem. 3^a p3 ex dictis.

Primo dubitatur. Vt destructis speciebus 2 dñs alicui⁹ gñis possit manere gen⁹. Pro dubio supponit qz terti⁹ tractat⁹ in quo determinat porphirius de cūeniētijs 2 differētijs pdicabiliū intra se cōtinet duodeci capitula in qz p determinat de cūeniētijs oīuz pdicabiliū ad inuicē ponēdo talē cōclusionē. cōe ē oībus pdicabilibus de pluribus pdicari. i. de multis. p3 i ductiue. qz genus pdicatur de spēbus 2 indiuiduis. vt aīal pdicatur d equis 2 bobus que sūt spēs. 2 etiā de h equo 2 de hoc boue q sūt indiuidua. sed dñia pdicat de spēbus 2 indiuiduis. vt irrōnale pdicat de egs 2 capris q differūt spē 2 de picularib⁹ egs 2 capris q differūt numero. spēs hō pdicatur de his indiuiduis q sunt sub ea. 2 hō solū pdicatur de picularibus hōib⁹. p3 priū aut pdicat de vna spē 2 indiuiduis illi⁹ spēi. vt risibile de boie 2 de picularibus hōib⁹. 3^a accētiō pdicat de spēb⁹ 2 indiuiduis. vt nigrū pdicatur de spē coruoz 2 de picularib⁹ coruis. Sitr accētiō sepabile sic moueri pdicatur de boie 2 de eq. 2 de indiuiduis. 3ª pncipaliter pdicatur de indiuiduis 2 2° de spēbus. cōr in 2° capitulo tangit duas ptes. i. pma pte ponit tres cōueniētiās gñis 2 dñie. pma ē q tam genus qz dñia cōtinet sub se plures spēs. 3ª dñia nō tot cōtineat quot gen⁹. vt rōnale 3^a nō cōtineat sub se aīalia irrōnalia sic aīal. tñ cōtinet deū 2 boiem que sūt species aīalis. 2 ibi capitur dñia p dñia generica. loquitur 3ª opinionē 3 stoicoz q ponebāt ples deos 2 dicebāt eos eē aīalia rōnalia. 2ª cūeniētia est bec. qz sic quicqd pdicatur de genere vt gen⁹ ē. pdicat ē de spēbus illi⁹ generis. sic etiā qz pdicat de dñia vt dñia est. etiā pdicatur d spēbus ei⁹. vt sicut d aīali fm q aīal pdicat ista duo predicata que sunt subā 2 aīatū ita etiā predicantur de oībus spēbus aīalis 2 etiā de oīb⁹ indiuiduis ei⁹. sitr sic de rōnali fm q est dñia pdicat h qd est vti rōne. ita etiā pdicatur d spēbus cōtēntis sub rōnali. 3ª cōuenien

tia sic dñstructo gñe dñstruitur oīa q sub ipō sūt. sic dñstructa dñia dñstruunt oīa q sub ipā sūt vt si dñstruat aīal āpli⁹ nō est equ⁹ neqz hō. ita si nō sit rōnale nullū erit aīal qd vocat rōnale. ¶ In 2ª pncipula tangit sex dñias generis 2 dñie. Quaz pma est bec. genus pdicatur d pluribus qz alia pdicabilia. p3 qz aīal pdicat d hōie equo 2 serpente. sed hō qui ē spēs ei⁹ pdicat de suis indiuiduis. quadrupes hō cū sit dñia pdicatur solū d hōitibus qtuor pedes. bimbile qd est p3 priū solū pdicatur d equo 2 d indiuiduis ei⁹. Et sitr accidens pdicat d paucioribus qz genus. Et addidit q loquitur in ppositio de dñia diuisiua generis 2 nō d dñia cōstitutiuā generis subalterni. 2ª dñia. qz gen⁹ cōtinet pte suas dñias. 3ª non eē. sicut aīal cōtinet pte rōnale 2 irrōnale 3ª non eē. 3ª dñia. genera sunt pōra dñis que sūt sub eo. id destructo genere destruitur spēs 2 dñie eius. 2 non eē. vt sublato aīali aufertur rōnale. 2 irrōnale nō ē. nā si oēs dñie aīalis iteriant ad huc. tñ pōt intelligi subā aīata sensibilib⁹ que ē aīal. 4ª dñia q genus pdicatur in qd. dñia hō in quale vt prius patuit in capitulo de genere. 5ª dñia qz vni⁹ speciei ē tñ vnum gen⁹. sed vnius speciei multe sūt dñie. vt illius spēi q ē hō vnum ē genus qd ē aīal 3ª ipius hōis plures sūt dñie de qbus ab alijs dñis fert. vt ratiōale mortale susceptibile disciplinē. 6ª dñia genus h3 modum mae dñia hō h3 modū forme. Et subdit q generis 2 dñie multa sūt alia coīa 2 p3 p3. ista tñ p nunc sufficiunt. Tūc rādetur ad dubium. gen⁹ manere destructis suis spēb⁹ 2 dñis pōt intelligi dupl^r. vno mō sic q maneat qditas generis hñs verum eē quiditatū vel esse eēntie 2 sic non manet. qz nulla quiditas h3 verum aliqd eē nisi vt est pducta extra cām. 2 vt habz eē in singularib⁹ suis. Alio modo q illis spēbus 2 dñis destructis maneat qditas generis hñs eē diminutuz sub quo esse ipa quiditas nata est terminare actū intellect⁹ nostri. Et sic pōt manere vt v⁹ dicē text⁹.

Secundo Dubitatur vtrum genus sit naturaliter prius ipis speciebus. et videtur q nō. quia omne prius naturaliter potest absoluti a suo posteriori. sed genus est prius naturaliter suis speciebus. igitur pōt absoluti a suis speciebus 2 per consequens pōt gen⁹ habere veruz esse reale 2 existere pter suas species. consequens est inconueniens. ergo illud ex quo sequitur. ¶ In oppositum est porphirius. ¶ Pro solutione supponitur qz tertium capitulum cōtinet duas ptes. In pma ponit tres cūeniētiās siue cōitate in ge

Predicabiliū

Tertio dubitatur. vtrum speciebus intere-
pris simul interimatur sua propria
passio & contra. Et videtur q̄ non. quia postero.

22

Liber

do dñt qz gen^o pñcipat equaltr se duon accñs. qz itñsione z remissione suscipit accñtiū pñcipatio. generū vñ minime. 3° dñt qz genera pñora sunt indiuiduis. accñtia vero sūt eis posteriora. Al sic potest poni ista dñia qz accñtia per pñs dñr de indiuiduis qz de generibus vel spēs^o. Sñā at pñs dñr de spēsbus qz de indiuiduis. Et vterqz modus videt eē cōson^o textui: pñ hoc enī qz dicit qz accñtia indiuiduis pñcipaltr subsistūt itē dñt qz per pñ^o dñr dñ indiuiduis qz de spēsbus. Cum at dicit genera vñ z spēs nātr pñora sūt indiuiduis hoc intē dñt qz i h dñt ab accñtib^o qz ipā accñtia sūt posteriora ipis indiuiduis. z fm hoc pñt assignari duplex proprietās seu dñia. 4° dñt qz genus pñdicatur in quid. accidens vero in quale. quod pñ. qz si aligs iterrogaret qualis est ethyops cōueniēter rñdet qz est niger. sñ si quis iterrogaret quemadmodū se bz fortēs. cōueniēter rñdet qz sedet vel ābulat. Tūc rñdetur ad dubium qz spēs^o interemptis infimū suā pñria. pñ qz spēs z pñrium sūt adinuicē cōuertibilia z adequata. ergo vñō destructo destruitur reliquum z cō. z ad rōem factā in opp^m dñt pñs qz lz spēs ex suo cōceptu formali nō repugnet eē sine sua pñia passiōe. tñ sibi repugnat propter realem identitatem eoz adinuicem.

Rōnes ante oppositum solvūtur ex pñ nota bili. zc.

Queritur vñtrum oē nātr pñ^o possit rñl^o existere sine suo

posteriori: **C** Arguitur primo qz sic. qz nñl quod oīo ab aliquo est indepēdens bz repugnātiā ad eē sine illo. sed omne nātr pñs vt sic est oīo independens a suo posteriori. ergo nō bz repugnātiā ad eē sine suo posteriori. z per cñs potest reatr existere sine suo posteriori. **C** Secūdo sic qz omnis respect^o fundat^o in rōib^o formalibus quiditatum semper inuenitur in gñs cumqz inueniūtur ille quiditates. Sed ordo prioritatis naturalis est respect^o fundat^o in rōib^o formalib^o quiditatum. igitur in quocumqz inueniūt ille quiditates inueniūt z iste ordo. modo quiditates sū dantes ordinē pñoritatis z posterioritatis natural^o inueniūt in nāli exñtia illarum quiditatu. z per cñse quens vñā illaz qditatū nāliter pñs existet in qz pñ ori nō dñl existet quiditas posterior. **C** Arguit sic tertio. Si nātr pñori repugnaret existere sine suo posteriori. maxime hoc eēt pñ identitatē reālē pñoris z posterioris sicut gen^o z species que sūt idēz realiter. Similiter subiectum z sua passiō. Sed talis identitās realis nō prohibet talem ordinem

ergo zc. minor patet quia nñl quod per se inest alicui quiditati tollitur per aliud quod sibi cōuēit per accidēs. sed naturalis ordo prioritatis aut posterioritatis per se conuenit quiditatibus cum sū detur talis ordo in rōnibus formalibus quidit^o atū Identitas autem realis conuenit cuilibz per accidens quia per aliquid quod est extrarōez formalem quiditatis. ergo stante identitate reali adhue manebit ordo prioris z posterioris inter illas quiditates. z sic prius vñā potest existere qz alia. z cōfirmatur per porphy. in 3° tractatu c^o 2° dicentem. Differentie autem nō auferunt genus. gen^o autēz auferit dñias. Et in eodē c^o 2° dicit. Genus vñō cum sit nō oīo erit spēs. Et capitulo quarto dicit sic. nā neqz si animal est homo est. z capitulo decimo. et species quidem ante subsistit qz proprium. postea vero pñrius in specie fit. z declarat. oī autē homine zc vt sit risibile. Ex quibus omnib^o videtur eē de intentione porphy. qz genus pñt eē pñ^o qz spēs z species potest eē prius qz sua passiō. **C** In op^m arguitur qz quecumqz sic se habēt qz vñū pñt si ne altero realiter existere illa distinguuntur realiter. ergo si omne pñ^o nāliter possit sine suo posteriori z realiter existere. tunc omne naturaliter pñ^o realiter distinguitur a suo posteriori. quod ē falsū non enī semper gen^o z differentia distinguuntur realiter a specie nec spēs a pñpo nec a suis indiuiduis

Primo est notandū qz pro declaratiōe terminoz que sūt ponit vñā suppositio z sex distinctiones cum duob^o dictis. Suppositio est bec. in pñposito non capitur pñ^o vel posteri^o pñ ipso respect^o prioritatis aut posterioritatis. sed pro denominatis ab bñmōi respectibus. **C** pñma distinctio est bec. duplex est prius naturaltr. quoddā est quod distinguit a suo posteriori realiter sic sñstantia z accidens. z de illo patebit inferius i quodam dubio. aliud est prius quod realiter identificatur cum suo posteriori sicut subm quod naturaliter est prius idēficatur reatr cum sua passiōe z de illo pñcipaliter est questio mota. idēō de tali solum dicetur in presenti notabili. **C** Secunda distinctio. aliquod prius naturaltr esse sine suo posteriori potest dupliciter intelligi. vñō modo sine posteriori particulariter sūpto. Et sic in pñposito nō intelligitur. alio modo sine suo posteriori vñiuerfaliter sumpto: z sic de illo principaliter hic intenditur sicut animal realiter potest existere sine eq. quia equo non existente poterit animal realit^o existere in homine. Sed vñtrum nulla specie animal nondum existente possit animal realiter existere

Predicabiliū

de hoc ē difficultas p̄is. ¶ 3ª distictio duplex est ordo. s. effēctialis qui fūdat̄ immediate in rōe formali quiditatis absolute sumpte sicut ordo gñis ad spēm. Alius est ordo accīdēntialis qui fundat̄ immediate nō in rōe formali quiditatis sed i aliquo mō cōsequēti rōnem formalem quiditatis cuiusmodi est ordo qui est iter idiuidua eiusdē spēi. ex q̄ elicitur tale documētum. Ois ordo vel respect^{us} fundatus in rōnib^{us} formalibus quiditatum est effēctialis. ordo vero v^{el} respectus fūdat^{us} in aliquo modo sequēte rationem formale quiditatis dī accīdēntialis. ¶ 4ª distictio. inter aliqua dupl^{ix} potest attendi ordo nature. Uno modo sūm nālem intellectōez quādo. s. vñū est de se aptum natum cōcipi p̄us et alterum posteri^{or}. Al^{ter} potest intelligi sūm existētiāz rei quādo. s. in re ipsa ponitur talis ordo sine quacūq^{ue} habitudine ad intellectum. ¶ 5ª dist^{ictio} est h^{ab}. dīa est inter aptitudinē et potentiā qz aptitudo est naturalis inclinatio siue nō repugnātia alicui^{us} sūm se in aliquo ita qz aptitudo fūdat̄ in rōe formali quiditatis. Sed potētia est quidam ordo ad actū ideo nibil dī esse in potētia ad aliquem actum nisi talis actus sit sibi cōpossibilis sicut cec^{us} l^{ib} sit aptus nat^{us} videre nō tñbz potētiā ad vidēduz eo qz actus visionis nō est cōpossibilis ceco. ¶ 6ª dist^{ictio} gdi tas potest dupliciter cōsiderari. Uno modo q̄tuz ad ei^{us} rōem formalem absolute. alio modo v^{el} ē pducta cum omnib^{us} suis modis consequētib^{us} ipaz rōem formale i effectuz. ¶ p̄mum dictum. et si oē natural^{iter} p̄us sit aptum natuz existere sine suo posteriori nō tñ actual^{iter} pōt existere sine aliq^{uo} suo posteriori. Prima pars p̄z quia vñū quodqz aptuz natum est habere illud quod sibi nō repugnat ex sua rōe formali. sed nulli priori natural^{iter} ex sua rōe formali repugnat prioritas existētie realis ergo vñū quodqz natural^{iter} prius est aptuz natū existere sine suo posteriori vñūsaliter sumpto. minor patet quia prioritas existētie nō repugnat priori nisi per accīdens. videlicet propter identitatem realem prioris cū suo posteriori. Secūda pars patet quia actus existētie non est cōpossibilis quiditati p̄scindenti a suo posteriori. ergo nullū prius naturaliter potest existere realiter sine suo posteriori. antecēdēs patet quia realitas siue idētitas realis prioris cum suo posteriori. vel preuenit existētiā vel simul est cum existētiā. ḡz. ¶ Secundum dictum. et si nulli priori repugnet essential^{iter} existere sine suo posteriori vñūsalit^{er} sumpto tamen actualiter repugnat eē sine suo posteriori. prima pars patet qz nullus respectus dī

essēctialis nisi qui fundatur immediate in rōe formali quiditatis. Sed talis repugnantia prioritatis in existendo nō fundatur in rōe formali quiditatis. sed tñ aliquo modo cōsequēte ipam rōnez formalem qui est mod^{us} identitatis realis prioris et posterioris. ergo nulli natural^{iter} pōt repugnat natural^{iter} esse sine suo posteriori. Secūda pars p̄z. qz illa dīa est accīdēntialis que fundat̄ in aliq^{uo} mō cōsequēte rationez formale quiditatis et illa repugnātia est realis que fundatur immediate in realitate ipsius quiditatis. Sed repugnātia prioritatis in existendo fundatur realiter in identitate reali que est quidam modus cōsequēs rōem formale quiditatis. ergo natural^{iter} priori repugnat actualiter et realiter esse sine suo posteriori. Ex quo inferuntur duo correlaria. Primum est qz ordo nature ē ordo eēctialis cum fundetur in rōe formali quiditatis cuius est talis ordo. et consurgit immediate postis extremis. ¶ Secūduz correlariū ē qz illud dī pri^{us} natura cui prius essentialiter nō repugnat esse sine suo posteriori.

Secundo notādum est qz 6^m capituluz in quo porphirius enumerat cōbinationes comparationum predicabilium adinuicem continet duas cōclusiones. Quarum p̄ma est hec. quinqz predicabilia comparātur adinuicē viginti comparationibus seu differentiis. patet. quia vñū predicabile debet comparari penes differentiam ad alia quatuor predicabilia. et sic ipsius predicabilis erunt quatuor comparationes. et cum sint quinqz predicabilia et quodlibet eorūz seorsum habeat quatuor comparationes quibus penes differentiam comparetur ad alia quatuor sequitur qz vñūsaliter erunt quinquies quatuor idēst viginti comparationes seu differentie omnium predicabilium adinuicem. ¶ Secūda conclusio. predicte viginti comparationes quinqz predicabilium reducuntur ad decem. patet. quia due comparationes adinuicem reciproce non faciunt nisi vñū. ergo cum illarū viginti comparationum decem sint cum alijs decem reciproce sequitur qz tantum erunt decem comparationes. Nam eo qz differt genus a differentia illo eodem differet differentia a genere. et quo gen^{us} differt a specie eodē differt a genere. et quo gen^{us} differt a proprio eodem modo differt propriuz a genere. et sic de alijs predicabilibus. Ex quo patet qz generis sunt quatuor comparationes seu differentie quibus ipsuz comparatur ad quatuor sequentia. Sed differentie tantum sunt tres comparatiōes

Liber

quibus comparantur ad illa predicabilia sequen-
tia. Non enim omnia comparantur ad genus. quod ut dictum est
illo quo genus comparatur ad omniam eodem com-
parantur omnia ad genus per speciem. Species autem
tamen duas habet comparationes quibus compara-
tur ad proprium et ad accidentis. proprium veroba-
bet unicam comparationem qua comparatur ad
accidentis. Accidentis vero nullam habet compara-
tionem ad alia quatuor predicabilia non reciproca.
Nam per que distinguebantur alia quatuor predica-
bilia ab accidente per eadem distinguitur accidentis
ab alijs quatuor. ideo in toto sunt tantum decem
comparationes. scilicet quatuor. tres. due. una. ¶ Cō-
sequenter in sexto capitulo tangit duas partes.
In prima ponit duas convenientias inter differentias
et speciem. Quarum prima est hec. quod omnis omnia et
species equaliter participantur a suis singularibus: ut
particulares homines equaliter participant hominem.
et etiam illam omniam que est rationale. ¶ Secunda cō-
venientia. quod omnia et species semper predicantur de suis
per se subiectibilibus. semper enim socrates rationalis est et
semper est homo. Quam sit intelligendum quod ille pro-
positus. socrates est homo. socrates est rationalis et filius spiritus
vere patebit in postdicamentis. Et signatur in eodem
opponere didictoria. ¶ In secunda parte ponit quatuor
omniam. quarum prima est hec. proprium est omnia per
dicari in eo quod quale. Species vero predicatur in eo quod
quod. et ideo omnia predicatur in quale non est tamen simpliciter et es-
sentialiter qualitas sicut albedo. sed per rationem omniam quali-
tas. quod omnia adueniens generi subit ipsi constitutendo
speciem. ¶ Secundo differunt quod differentia saltem ge-
nerica predicatur de pluribus speciebus. Species
vero de solis individuis predicatur sicut quadrupes
predicatur de pluribus animalibus specie omnibus sicut ho-
mo cum sit species solum predicatur de individuis
que sunt sub una specie. Tertio differunt quod differē-
tia est prior specie. nam ablato rationali simul interi-
mitur homo. sed homine interempto non auferitur ra-
tionale cum maneat deus. Quarto differunt quod una
differentia ponitur cum alia ad constitutiones spe-
ciei sicut rationale et mortale componunt diffiniti-
onem hominis. Species vero cum alia specie non
componitur ut generet aliquam aliam speciem.
Iz enim quedam equaliter permisceatur cuidam asino
ad generationem cuiusdam muli. tamen equaliter sim-
pliciter secundum speciem inserta cum asino nun-
quam perficiet mulum.

Tertio

notandum quod octauum capitulum conti-
net duas partes. In prima ponit
duas convenientias inter differentiam et proprium

Quarum prima est. differentia et proprium equaliter
predicantur de suis subiectibilibus. quia que
cumque sunt rationabilia et risibilia sunt equaliter ratio-
nabilia et risibilia. Secundo conueniunt quia differē-
rentia et proprium semper predicantur de suis sub-
iectibilibus. et subdit quia ridere actu non est prop-
rium hominis: sed esse aptum natum ad ridendum. si
militer nec est esse bipedem est differentia hominis
essentialis. sed aptitudo ad esse bipedem est differē-
rentia hominis quia si mutetur pes adhuc manet
subiectum cum naturali aptitudine ad esse bipedem.
In secunda parte ponit duas differentias. quarum
prima est hec. quia differentia sepe predicatur de
pluribus speciebus ut rationale que est de homine
et deo. Sed proprium predicatur de sola specie cu-
ius est proprium. secundo differunt quia differen-
tia non semper predicatur conuersim de speciebus
de quibus predicatur. proprium vero predicatur
conuersim. ¶ Consequenter in nono capitulo tan-
git duas partes. prima continet duas conuenien-
tias inter differentiam et accidentis. quarum prima
est hec. commune est differentie et accidenti predi-
cari de pluribus. Secundo conueniunt in hoc quod
differentia et accidentis inseparabile predicantur
semper de omnibus suis subiectibilibus sicut bipes
semper predicatur de omnibus hominibus. et esse ni-
grum semper predicatur de omnibus canis. In
secunda parte ponit tres differentias. quarum pri-
ma est hec. eadem differentia continet plures spe-
cies et non continetur ab eis. sed accidentia quedam-
modo continentur sua subiecta eo quod sunt in pluribus
et sua subiecta. Et quodammodo continentur a
suis subiectis cum subiecta non sint susceptibilia
vnius accidentis sed plurium. Secundo differunt
quia differentia non suscipit magis neque minus. ac-
cidentia vero suscipiunt magis et minus. Tertio
differunt quia due omnia contrarie sunt permixte et
non permiscuntur vni tertio. sed accidentia omnia sunt permi-
xta sicut fors caliditas frigiditas in tepido. vel di-
cuntur permisceri eo quod successine prout est in eodem sub-
iecto quod non contingit in differentijs tribus. ¶ Cōsequenter
recapitulat dicens quod dicte sunt cōitates et proprietates
omniam et aliorum predicabilium et species ad genus vel
ad omniam in quantum dictum est quo modo differunt
genus et differentia a specie. ideo nunc restat dice-
re de omnia speciei ad proprium et ad accidentis.

Conclusio

responsalis. Iz omne prius na-
turaliter identificatum realiter
cum suo posteriori quantum est de se aptum natum sit esse
sine suo posteriori. realiter tamen sibi repugnat esse

Predicabilium

sine suo posteriori. p3 quia si sic. sequeretur qd idē s3 perfectā identitate simul realiter existeret et nō existeret qd implicat contradictionē. cū p3. quia suppositis duob3. pmo qd spēs q est naturaliter prior sua passione sit eadē realiter sibi. Scdo qd species existat realiter sua passione nō exite: tunc sequitur qd illud idem esset et non esset passio. Et arguatur sic expositorie s3 demonstrato illo eodē existit realiter et hoc eodē sp demonstrato nō existit realiter. ergo qd existit realiter nō realiter existit. prima ps an cedentis patet. quia per casū spēs realiter existit et illud demonstratum est species. ergo illud demonstratum realiter existit. Secundaps p3 qd passio non existit. s3 illud demonstratū ē ipa passio. g3: illud demonstratū non existit.

Primo dubitat vtrū sit vep. proprium semper actu predicari de spē cuius est proprium. Pro solutione supponit qd decimus capitulum continet duas ptes. Prima ponit duas convenientias inter spēs et propriū. Quarū pma ē bec qd spēs et propriū conveniūt in eo qd ueritabiliter predicant de se inuicē ut sicut oīs hō est risibilis ita oēs risibile est homo. Scdo conveniunt qd spēs et propriū predicantur equaliter s3 suis subijcibilib3. In scda pte ponit quattuor ppetates siue differentias inter spēs et propriū. Quarū pma est h3. spēs. s. subalterna pōt esse gen3 respectu aliaz spēs sed propriū vnius spēs nō pōt esse propriū alterius spēs. Scdo differūt quia spēs subsistit a nōq3 propriū. sed propriū postea subsistit in spē. nā o3 boiem prius ēē ut sit risibile. 33 dñt qd quor3 termini. i. diffōes sūt differentes: ipa s3 oīa. S3 propriū et spēs diffōes sunt differentes. ergorē. Mior p3. qd diffō spēs est esse semp sub genere et predicari d plurib3 differentib3 numero in eo qd qd. Sed diffō propriū est adesse oī soli et sp. Quarto differūt qd spēs semp actu adest subō idest semper spēs predicat actu de suis subijcibilib3. Sed propriū nō semp adest i actu subō. sed solū aliquādo s3 semp insit fm potestate ut socrates semp ē actu hō: tamē non semp actu ridet q3uis aptus natus sit ēē risibilis. Et capit ibi porphiri3 propriū p actu ad quē terminat respect3 qui dī propriū. et nō capit propriū p illo respectu quia ille respect3 sp subiecto inest. Cōsequēter i undecimo caplo tangit duas ptes. in pma oñdit convenientiam vñā int spēs et accidens que est bec. spēs et accidentis cōmune ē predicari de pluribus. Et subdit quia rare sunt alie coitates ppter ea qm plimū distāt a se accidens et subm cui accidit. In scda parte ponit quattuor ppetates.

Quarū pma est. species predicatur i qd et accidens in quale. Secundo differūt qd vna suba idiui dualis nō pteipat nisi vñā spēs sed pteipat plura accitia siue sepabilia siue inseparabilia. 33 differunt qd spēs pntelligit accidēte etiā si sit inseparabile. Nā oportet p3 ēē subiectū ut illi aliquid accidat. Accidētia vero sūt de genere posteriori et aduētia nāe. Quarto modo differūt qd spēs equaliter pteipat a suis subijcibilib3. sed accit3 siue sepabile siue inseparabile nō participatur equaliter a suis s3 bis sicut vñ3 ethiops h3 colorē nigrū magis itensū vel remissū q3 alius ethiops. Et subdit epilogando qd tūc restat determinare de proprio et accidente ex qd propriū differt a specie a oīa et a gñe. Dictū est in ipsozū differentijs ad propriū. Tunc respōdetur ad dubium qd propriū potest capi dupliciter. vno modo p respectu sūdāmētali vel aptitudinali ipsius nature ad actū tminantē huiusmodi aptitudinem. et sic propriū actu ē aptū predicari actu de eo cuius ē propriū cuz ab eo sit inseparabile ppter idētitatē realē ei3 ad suū subiectū. Alio mō capit propriū p actu ad quē terminat aptitudo ipsius nature. et sic propriū non semp aptū natū est predicari actu de eo cui3 est propriū eo qd talis act3 non sp3 uenit suo subiecto. et de proprio sic sūptō loquebatur porphiri3 in q3ta oīa ipsius ad speciem.

Secundo dubitatur. Utrum accidens in separabile insit semp et inseparabiliter cuilibet individuo spēs respectu cuius est accidens. Pro dubio supponitur qd in duodecimo capitulo qd otinet duas ptes apat porphiri3 p propriū ad accidens. In pma ponit duas cōuenientias. Quarum prima est qd propriū et accidens inseparabile nunq3 subsistūt pter sua suba ut quēadmodū hō nō subsistit pter risibile. ita ethiops non subsistit pter nigredinē. 23 ueniūt qd sic propriū adest sp et oī individuo illi3 spēs cuius ē propriū. sic et accidens inseparabile adest sp et oī. In scda pte ponit tres dñas. Quarum prima est quia propriū adest vñi soli speciei sicut risibile solum inest soli homini. sed accidens inseparabile non inest solum speciei sicut nigrum non inest soli ethiopi. sed inest coruo car boni et bebeno quod est lignum nigrum siue quer cus nigra. C Secundo differunt. quia propriū predicatur conuersis. non autem accidens inseparabile. C Tertio differunt. quia propriū participatur equaliter a suis subijcibilib3. Accidens participatur secundum magis et minus. et subdit. pter communitates et proprietates iaz dictas sunt

alio ipso vni^m. sed he que dicte sunt sufficiant ad discreptiones. i. ad distinctione eorum predicabilium et ad introductione cōitatis. i. ouenientie iporum. Tūc respōdetur ad dubium. quia duplex est accidēs inseparabile. quoddā est quod osequitur subm non prōnem individui sed prōnem spēi vel generis si cui coloratum vel figuratum. videntur enim esse accidentia inseparabilia respectu boīs et aīalis. et tale in. si sp et omni. aliud est accidens inseparabile quod inest subo p pncipia cōplexionantia ipi^m individui et tal. inest sp l3 non omni. Et pōt addi tertius modus. nāz quoddā est accidens inseparabile qd inē i b iecto ex aliqua cā extrinseca in eodē subiecto diu manente sicut cicatrix pueniēs ex vulnere. et tale accidens nec inest omni nec semp l3 possitq semel insuit sp insit eidem pōita constantia subiecti.

Tertio dubitat. Utrq eē nāliter pri^o realit^r distinctum a suo posteriori possit fieri sine suo posteriori et cō. Et v^o q nō q oēs ptes sūt sumpte sūt nāliter pōres toto a quo realiter distinguuntur et tū v^o absurdum omnes ptes simul eē vnitas toto non existente. et arguitur d secunda ptem qz accidens est nāliter posterius substantia a qua realiter distinguitur et tū pōt eē sine substantia ut p3 de sacramento altaris ergo nāliter posterius pōt esse sine suo pōri ab eodez realiter distinctus. Tertio sic. si oē nāliter pū possit eē sine suo posteriori a quo realiter distinguitur. sequeretur qz fortes eēt pater platonis. Et nī fortes nō bēret paternitatem. cōia pbat. qz si sic. tunc deus posset influere ad pductionez platonis a forte sine h^o qz influeret ad pductione paternitatis. Et q ipa est eēntialiter posterior ipis duob^o extremis quo dato for. erit p^r platonis. ex quo ipz gennit. et i eo nō erit paternitas. ¶ In opposituz arguitur per regulā generalez scoti. qz quicūq aliqua sūt eēntialit^r ordinata et realiter distincta potest de^o facere p^o sine suo posteriori. Sed ordo nature ē ordo eēntialis ut patuit i p^o notabili. qz oē nāl^r p^o realit^r distinctū a suo pōseiori pōt fieri sine suo pōseiori. Rū det p vna distinctione et vnum dictuz. ¶ Distinctio est hec. duplex ē ordo eēntialis. quidā ē necessari^o necessitate simpliciter et iste p nullaz potentia commutari potest sicut ordo relatiōis ad suū fundamētū. Non enī posset de^o relationez pducere sine fundamētō. l3 bñ ecōtra. Alius ē ordo eēntialis qui ē necessarius necessitate non simpliciter sed scōm qd et tal^r ordo l3 a natura commutari nō posset: posset deus tamē talem commutare ordinē. et talis est ordo sube ad accidēs. Nam l3 nā non posset accidens

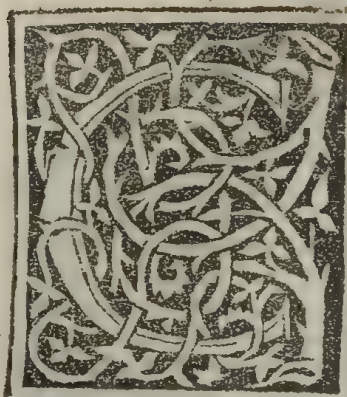
producere sine sō hoc tū posset deus et de vtroq membro posset assignari tale exēplū. Nam ordo qui est actus santificandi ad actum intelligentiā ē eēntialis et necessari^o soluz secundū quid quia solū ē necessari^o p isto stato. posset enim deus facere forte et tiaz intelligere sine qdēqz actu santificandi p uio sed actus intelligēdi ad actum volēdi ē ordo eēntialis et simpliciter necessari^o nā impossibile ē actū amādi vel volēdi eē sine actu intelligēdi. ¶ Dictū ē istud. oē nāl^r pū realit^r distinctum a suo pōseiori potest per diuinā potentiam fieri sine suo posteriori. p3 qz suū pū agēs qz tū est ex se omni niter agit nec in agendo potest ab aliquo necessariari. si habeat virtutes pductiuā duorū realiter distinctorum vno iporum productio potest cessare a productione secundi. quo dato erit pū posteriori nondum productio. ¶ Ad rōnes factas in oppositum dicitur qz nō est in cōueniēs omnes partes simul vni^r. et tamen compositum nō resultabit. nā sicut angelus potest vni^r corpori sicut motor mobili. et tamē ex corpore et āgelo nō resultabit vnu totū compositū. sic etiam posset animā vni^r corpori. nō quidem per modum i^oformātis corpus. sed solum sicut motor mobili. et tunc ex corpore et āia nō resultabit vnum totum. ¶ Ad secundam dicit^r qz accidētis ad subiectum nō est eēntialis ordo ne necessari^o simpliciter. ideo potest deus cōseruare accidētia in sacramento altaris sine subiecto. Vel posset dici qz ordo eēntialis inter accidēs et subiectum debet attendi ex parte inherētie apitudinali nō autē ex parte inherētie actualis. quia accidētis cōsiderati quātum ad actualem inherētiā ad subiectum est ordo secundū quid. ideo potest tal^r ordo commutari. ¶ Ad tertiam dicitur qz nō est in cōueniēs deum influere in fundamētum relationis nō influēdo ad ipsam relatiōem si fundamētum sit realiter distinctum a relatiōe. et sic poterit deus facere qz fortes et plato sint. et tamē in forte nō erit paternitas nec i platōe filiatio saltem actualis et formalis. sed tātum fundamētalis que nō realit^r distinguitur a suo fundamētō.

Ad rationes ante oppositum factas solvuntur omnes in primo notabili.

¶ Explicit liber predicabilium.
¶ Incipit liber predicamentorum.

Predicamentorum

Initi-
uz li-
bri predicamento-
um. Aristotelis
querit. Utz de
cem predicamen-
tis sit aliqd vnu
intentionale cōe
vniuocuz qd sit
subm i libro pdi-
camentorum. Ar-
guir p q non. qz
nihil est puz pri-
mo. s. de cez pci

camēta dicuntur dē pma pncipia. igr ipis nihil ē
cōe vniuocum puz. ¶ 2. arguit. 3. secundam pte
qz subm v3 virtualiter cōtere oēs veritates siue
passiones demonstrabiles i illa scia. s. i libro pdi-
camentoz oriuntur multe passiones reales d pdi-
camentis q passiones nō pnt cōtineri vtuatr in aliq
scda intētiōe. igr nulla scda intentio pōt ēē subm
i libro pdicamentoz. Minor pz. qz nullū pfectū cō-
netur vtuatr i ipscōi. ¶ Arguit. 3. cōtētia vtuatr
ē cōtētia cālitate. mō ens reale ē pfectius ente
rōnis. g nulla ppetas realis cōtēti vtuatr in aliq
secūda intētiōe qē ens rōnis. ¶ 4. arguitur. q
aliq vox sit subm. qz scia capit denotationē a suo
subiecto. sed ista scia dnoiat sermōnalitē q cō-
siderat de sermone siue d voce significatiua. z nō
nisi tanq d subo. g aliq vox significatiua erit sub
iectū. ¶ In oppositū arguitur. scia capit deno-
minationē a suo subiecto. sed ista scia denominat
rōnalis. g eius obiectum est aliquod ens rōnis.

Primo sciendum q p declaratione termi-
noz ponunt vne distinctiones. pzi-
ma ē q pdicamentū seu genus generalissimuz pōt
capi dupl. vno mō p supmo genere alicuius co-
ordinationis. alio mō pōt capi p ipa tota coordi-
natione. Unde porphirius in capitulo d genere i illa
pte. Planū ē aut dicit q in aliquo gne pdicamen-
tali extrema hnt vnā bitudine tñ. vt puta supmūz
gen⁹ hz tñ vnā bitudine ad inferiora. z ifima spēs
bz tñ vnā bitudine ad supiora. Intermedia vō hnt
vriusq bitudines. bz aut bitudies simul sumpte
dicuntur facere vnā coordinationē. ita q in pposi-
to p coordinationē debem⁹ itelligere istas bitudi-
nes sit sumptas. ¶ 2. distinctio ē hec. q illa decē
pdicamēta pnt tripliciter cōsiderari. Uno modo s. p
pcifas suas qditates z tūc pmo z p se cōsiderāt a
methaphisico. p accēto vō a logico tāq fūdamēta

remota itētiōnū secūda. 2. cōsiderāt in qtu-
bz hnt ēē obiectū i intellectu. z sic cōsiderāt a logico tāq
ppinā z p se fundamēta itētiōnū secūda. 3. pnt
capi put ipis cognitis attribuitur quedam ppi-
etates intelligibiles ab intellectu. z sic cadunt sub
principali cōsideratione logici.

Secundo sciendum ē q isti⁹ scie qdā dicunt
ens dicibile icōplexū ordiabile
in genere fm sub z sup ēē subiectū. sed hec opinio
vī min⁹ sufficiens. qz sic pōt improbari. qz tē segetur
q ista sciētia ēēt alicui⁹ entis p accidēs vī illō sub-
iectum ēēt nugatoriū. cōia p pma pte pz. qz s. 3. opi-
nantes h dicibile capi in pposito put tñ valet
cut p vocē significabilē. Sed accidit subiecto hui⁹
scie significari p vocē. igr de subiecto b⁹ scie hētur
scia subrōne accidētali ei⁹. minor pz qz vt lati⁹ pa-
tebit illa scia est rōnalis cui⁹ pncipiū subm pncipa-
lē ē aliqd ens rōnis cōe vniuocū decē pdicamentis
cui accidit significare p vocē. g zc. 2. pbat cōia p
scda pte qz vel capi dicitur p pdicabili z tūc est
nugatio. s. sibi addendo illud totū. s. icōplexū ordi-
nabile in genere fm sub z supra. qz dē predicabile
fm qz hic intendit Aristoteles de predicabili ē qd
incomplexum habens ex sua ratione ordinem su-
periorum z inferiorum ergo zc.

Tertio sciendum est q aliter posset assigna-
ri i subm hui⁹ scie ponēdo aliqd iten-
tionale cōe vniuocū decē pdicamentis i eis ab itel-
lectu cōpante cātuz qd pōt nominari h nomē gñā-
lissimū vī pdicamentū. ¶ Nec obstat q qdā dicūt
vī subrōne ordinabilis ēē subm qz vel tale qd ac-
cipit p aggregato ex vī z ordinabili. z tūc est ens
p accidēs. z p cōis nō pōt ēē subm alicui⁹ scie. vel
capitur p ipo vī cōtracto p rōnem ordinabilitatis
z sic hētur ppositum. qz ipa ordinabilitas nō est ali-
ud q qdam coordinatio q forte exprimit p hoc no-
mē gñālissimū vel pdicamentum vī p hoc aggrega-
tuz vī sub rōne ordinabilis. z si obijciatur qz nul-
lum accidentale denominatiū d vniuoce de his
respectu quorum est accidentale. sed ois itentio secū-
da cōtētiue significata ē accidētalis denominatiua
respectu pme intētiōis. ergo nulla intentio secū-
da ē cōis vniuoca respectu pma⁹ intentionuz. z p
cōis decē pdicamentis nō ē aliqd intentionale cōe
vniuocū. Rīdetur qz illud intentionale cōe nō sit
vniuocū s. denominatiū respectu decē pdicamē-
toz pmo mō aut scdo mō cōsideratoz. tñ capiēdo
pdicamēta tertio mō z formaliter eis est aliqd cōe
vniuocū z vniuoce dictū. qd pz. qz suba est gen⁹
gñālissimū. z sic de alijs pdicamentis. z qd libz babz

Liber

spēs sub se. et nō bz aliud gen^o supueniēs. q̄ genus gñalissimū dī de decē pdicamētis fm idē nomen et eadē rōnē. q̄ vniuoce. aliter pōt dici q̄ aliō ē dicere alqđ vniuoce pdicari de multis et ē vniuoce cū pdicatu. i. vniuoce pdicari de multis qz denotatiui. vt puta albu qđ i se ē vniuoce pdicatō multis nō tñ vniuoce s; denotatiue. ita i pposito ali qđ intentionale qđ i se ē vniuoce pdicatō decē pdicamētis nō qđ ē vniuoce s; denominatiue et.

Conclusio rñsal. dē pdicamētis ē aliqđ itētiōale cōe vniuoce qđ ē s; bz libri. et pōt vocari s; noie pdicamētū vī gñā^m. p; qz p rōnē fofalē gñalissimū vī pdicamētū dīmōstrāt passiōes cōes p se de pdicamētis. q̄ ipz ē sub; aīis p; qz illa passiō q̄ pdicari vniuoce de suis inferiori b^o et sūtr iste passiōes q̄ sūt diuidi spēs vltēri^o diuisibiles i alias et ēt nībil bēre sup se qđ ad ipm dīcē dat p dīfōnē dēmōstrāt de decē pdicamētis vī p rōnē generalissimū vel pdicamētū.

Primo dubitat. vīp scia libri pdicamētōz sit fermocinalis. et vī q̄ sic. qz illa scia ē fermocinalis q̄ cōsiderat de vocib^o et terminis. scia libri pdicamētōz ē bz. q̄ et. Minor p; auctoritatib^o et rōne. Prima auctoritas ē dama scēni i sua logica caplo. 22. o; iquit cognoscere q̄ dē sūt oia pdicamēta. i. gñā gñalissimā sub qb^o refert ois vox simplr dicta. ē aut s; b; vt lapis et bō. 2^a ē boeci^o dicētis. liber pdicamētōz ē dē dē vocib^o decē genera rez significātib^o. 3^a ē ari. i. pñ; tractat^o scōi b^o libri q̄ sic igit. cor; q̄ fm nullā cōplexiōnē dīcūt i singulū aut significat s; bz aut q̄litate aut q̄litate et. S; significare est passiō vocis vt vult grāmatic^o q̄ relinqt q̄ ista scia ē de vocibus et terminis. 2° pbat dicta minor rōne sic. qz liber pdicamētōz cū libris sibi adminiculātib^o cōsiderat de mō sciēdi dīfinitio diuisiō. nō q̄ doceat formā dīfinitēdi aut diuidēdi. s; qz docet mālia dīfinitiois et diuisiois q̄ sūt termini simplices. vt puta genus spēs et dīa et bz. et qb^o cōstituitur dīfinitioes et diuisioes. g^o ista scia ē de terminis simplicib^o. In op po^m ē auicēna volēs eē logica de scōis itētiōnib^o adiūctis pñis. Itē rōne pbatur sic. sub; hui^o scie ē p se ps integralis sub; libri pyermenias. sic sub; libri pyarmentias ē p se ps integralis sub; libri pōz qđ ē illis sed passiōes p se sūloz cūeniūt illō nulla voce exite. cūtr et passiōes p se enūtiatiōis cūeniūt enūtiatiōi i illa pōitate q̄ enūtiatio ē prior voce g^o et passiōes p se sub; hui^o scie vere poterunt dēmōstrari de illo sub; in illa pōetate q̄ prescinita voce. et p cōis sub; hui^o libri erit pñs nāliter voce significatiua. p; solutiōe auctoritatū p;e

mittūt due dīfinitioes. pma ē q̄ duplex ē significatio. qđā ē q̄ attribuit signo significati ab iustitio ne volūtaria. et talis significatio cūenit pmo vocib^o et p voces scripturis. cceptib^o s; minime. alia ē significatio attributa signo repñtatiuo nō p quā cūq; ipositioē factā circa illud signū. s; qz ipsum nālter ē repñtatiuū. et signū nālē sui significati. et huiusmodi significatio p se cūenit cceptib^o et passiōibus aīe nālter res ipas repñtātibus in bitudie. ad quos cōcept^o voces et scripture iponūtur ad significandū. Alia dīfinitio ē boeci^o sup cōmēto libri pdicamētōz q̄ voces significatiue pñt cōsiderari duplr. vno^o vt sūt iposite ad significādū et sic non cōsiderant a logico. qz vocib^o p reb^o vñt vt dicit ari. i. elēcōz. dicēs. Nā qm nō ē ipas res disputare ferētis eas semp ad disputationes. s; noibus p reb; vtimur notis. qđ accidit i noib^o i reb; quoq; arbitratū accidere velut in cōpositis rōcinantib^o. Alio^o cōsiderant voces significatiue vt ipis significātib^o isunt pñtates cāte ab intellectu cuius modi sūt modi significādi. et de his vt sic cōsiderat grāmatic^o. et p hoc p; qđ sit dicēduz ad rōnes ante oppositū scās. nā logicus cōsiderat vocē significatiuā solū vt ē repñtatiua rei. Ut pōt dici q̄ auctoritates date p verbum actiuū debēt expmī p verbū passiū. Et si dicere q̄ inter voces nō ē ordo p oris et posterioris eēntialiter. dī q̄ i; ipaz vocum absolute sūptaz nō sit ordo p oris aut posterioris ipaz m cōsiderate p bitudinē ad res quas repñtāt ē sūt ordo sicut in reb; pñtatis.

Secundo dubitat. vīp scia libri pdicamētōz sit real^o vī rōnal. Et vī q̄ sit real^o. qz i b; libro dēmōstrātur passiōes esse pdicamētū s; sūū eē reale. g^o ista scia est dē reb^o. In oppositū arguit qz sic ē aliq̄ scia q̄ cōsiderat p se de reb^o cuiusmodi ē metaphica et alie scie reales. et est aliq̄ scia q̄ p se cōsiderat de vocib^o sic grāmatica et retborica. ita o; eē aliqū sciaz q̄ cōsideret p se de cceptu me^o iter rē et vocē. et i^a ē logica. g^o logica nō cōsiderat dē reb^o et si dicat logica cōsiderat p se de cceptib^o. sed ccept^o sūt qđā q̄litates aīe de pma spē q̄litis. g^o logica cōsiderat de reb; rñdetur q̄ hic non capit concept^o p spē itelligibili vī actu itelligēdi. s; capit p eo qđ format^o terminat actū comparatiūz intellectus per quem actum causatur ipse cōcept^o i obo cognito. Et p intellectu rōnis adducte in oppo^m ē aduertēdu q̄ ex q̄ logico p se cōsiderat itētiōes scēdas nō abstractiue s; cōcretiue et i bitudine ad res significatas. ideo ex cōti et p accēsio logig^o cōsiderat res ipas. qđ p pmo p aristotelē in pñbicoz. vbi vlt q̄ qđ bz cōsiderare sātātē i yria

Predicamentorum

h3 et considerare vnam vt e h3 sciatatis. Itē idē ari. z: phy. dic q qd h3 considerare formā i mā h3 considerare māz vsq ad qd. si q logic considerat itē dōes scōas i cōcreto significatas. z vt dnoiant res. seqt ē q cōsiderat res. Scōz h3 pōt mderi ad rōez scōz v3 q i h3 lū: enūerāt aliq passiōes reales n tū enūerāt vt p se ptinētes ad hāc scia. s3 tū p accūs: vt. f. sc fūdamta valētia ad notitiā qdūdā passiōis i tēcionalium de quibus principaliter consideratur in hac scia.

Tertio dubitat. vtz scia libri predicamētoz sit scilicet respectu scie libri predicabiliū. Et vt q sic qz s3 b3 libri dicit s3 libri predicabiliū. q ista scia scilicet respectu scie libri predicabiliū: aūs p3 qz s3 libri predicabiliū ē vte z s3 b3 libri ē vte ordiabile siue predicamēto qd idē ē. q zc. Ad dū m rīdēt negatie z ad rōez dī q ad scilicet sciatatis n suffic s3 b3 ad s3 alteri. s3 regit q s3 subalternatis dbat p dīaz qccntalē cuius mōi n ē h. Et si dicat. ordiabilitas ē passio vltis. z ē ex cceptū foralē ei. q ordiabilitas ē dīa accntalis respectu ipi vltis. z p cūs ista scia s3 alternat scie predicabiliū. Rīdēt q ordiabilitas ē qdā respectu fūdamtal. mō respectu fūdamtales n dicūt aliq rōez realē ex rōem fundamenti sui.

Ad rōes an op. Ad p. dī q predicamēta p me itē dāt sūpra bñ hñtaliqud p iō n dīr simplr p. s3 p gñā d q alias. i pñt āt dī qz s3 predicamēta scōe itē dāt sūpra s3 se n bñt aliqd p eis tū zī dīdāt p bñtudiez ad passiōes itē dāles dñōstrabiles d ipis hñt aliqd itē dōale p eis vt patuit. Ad z. patuit qd sit dīcēdū i z: ou. vt p dīcīz h3 passiōes seu ppterates reales d bñt expo ni scōe itē dāt. Ad etiā sōlo p3 ex p dū. vltra tū dī q si logica aliq mō dicat scia fmōi dāt vt vī ex itē dātione nois qz dī logica a logos qd est fmō h tū ē pp dīnētā quābz ccept de q ē logica cū fmone. nā cōcept ē imēdiatū significatū pvocē. similt passiōes cōcept cuiusmodi sūt cōplexio z icomplexio significare verū significare falsū cōueniūt vti significatiue z h de questione.

Ueritur Utz dē predicamētoz sint tū tres mōi p dīcā di simplices. C Arguit p q sint pauci ores qz itē dīctoria n ē dāt mediū. s3 vniuoctū z eguocū sāt sub extremis dīctiōis. gō itē ea nō ē dāt mediū. Et p cūs tū erunt duo mō di p dīcā di simplices. s. modus p dīcā di eguocus z modus p dīcā di vniuoct. maior ē nota ex aristo. in isto capitulo dī oppositus z i p posterior vbi dīc. q dīctiō ē oppo ē s3 se nō ē dare mediū minor de clarat qz rō eguoci ē nō hñc eādē rōnē. rō dō vniuocti ē hñc eādē rōnē. mō hñc eādē rōnē z nō hñc eādē

rōnem dīcūt gō zc. C Arguit z: sic pbādo q sūt ptes. qz qd libz p dīcā mētiū h3 vñū ppuz modū p dī cā di simplice ab alijs dīstictū. s3 decē p dīcā mēta sūt. i gī erūt tot mōi p dīcā di simplices. In oppo arguitur auctoritate aristotelis qui tantum ponit tres modos p dīcā di

Primo notādū ē q p declaratiōe fmioz qōis p mītū f dūe suppos. pma ē q i q libz p dīcā mēto tria sūt pncipalr consideranda. s. mōus p dīcā di. z: suba ei. 3: ordo ipi p dīcā mēti iō gīa h i pñ: b3 libri dētermiat ari. de qbusdā valētib3 ad cognitionē istoz triū i p dīcā mēti repto rū. z talia vltio z cōi noie solēbāt vocari anp dīca mēta q sūt i gñe tria. p mū ē dīffinitio q cōfert ad cognitionē modi p dīcā di cuiuslibz p dīcā mēti. z ē dī uisio q valz ad cognitionē dīditionis sbe subijcibili um i pntis repto. 3: dī regula. q valet z ordinat ad cognoscēdū ordinē subijcibiliū z p dīcā mēti in p dīcā mēti repto. C Scōa suppo. q p mū ante p dīcā mēti qd est dīffō ē triplex. s3 q sūt tres dīffō nes. s. eguocatoz vniuocto z dēnoatiuo. q sic adiūicē dīstinguunt. qz dīffō vniuocto v3 ad cognoscēdū mōz p dīcā di supioz alie gñis pnt alis dī suif inferiorib3. z qz vniuoctio z eguocatio opponunt z vñū oppo cōfert ad notitiā alī. iō pponit dīffō eguocoz pp maiorē notitiā dīffōis vniuocto. C 3: dīffō. ē dēnoatiuo. q v3 ad cognitionē mōi p dīcā di accntia dī sba q ē dēnoatiu. p p p p cā suppoit q dīa ē itē vniuoctū p dīcā di z mōz p dīcā di vniuoce qz ad h3 q aliqd p dīcā di sit vniuoctū suffic q bēat vñū nom cōe z vñā rōez eādē s3 illd nomē siue illa rō fuerit eēntial sūfō siue accntal. S3 ad mōz p dī cā di vniuoce regit q p dīcā di bēat vñū nomē cōe z vñā rōnē formalē eēntialē respectu subī.

Secundo notādū ē q ista liber ē lib pnto rū i q Ari. itē dī pncipalr dēter miare d dē pntis. Et orinet tres ptes seu tractat pntiales. In p dēterminat de qbusdāz anitib3 valentibus ad cognitionē p dīcā mētoz q cōi noie anp dīcā mēta dīr. z ille tractat orinet tres pnticas. in quaz pmo dēterminat de qbusdāz antecētib3 cognitionēz p dīcā mētoz qz ad modū p dīcā di. Et istud capitulū dīct tres ptes. In qz p3 pte mītū dīffōnē eguocoz. d. Egua dīr qz solum nomē ē cōe z fm illud nomen ratio subē ē dīuēsa vt aīal ē eguocū ad aīal vñū z aīal pīctum seu qd pīngit qz illoz solū nomē ē cōe. sed rō illd nois fm vñū quodqz illoz ē dīuēsa. qz si quis intēdat dīffō nire aīal pīctū z aīal vñū iquātū sūt aīalia ipe cui liber illoz attribuet aliā z aliaz dīffōnem. In scōa parte bui libri ponit dīffōnē vniuocto que talis ē

Liber

yniuoca dñr quoz solū nomē ē īmune ⁊ fm illud nomē rōe subē ē eadē vt aial est yniuocū ad boiez ⁊ ad bouē. qđ pbat qz boi ⁊ boni nomē aialis est cōe. ⁊ rō eius ē eadē. Et hāc vltimā pculā pbat. si qđ velit diffinire boiez ⁊ bouē iqtū sūt aialia assi gnabit eadē rōez. In etiā pculā pōit diffōnē deno minatiuoz. d. qđ dñoiatia dñr qđcūq ab aliq solo casu dñā sūt ⁊ hz illd nomē hñt appellationez. vt a grāmatica grāmatic⁹ a fortitudine fortis.

Tertio notādū ē qđ circa hūc texrū icidunt tres difficultates. qđ p⁴ ē h. qđ res sit equuocatio. Ad quā rñdet pmittēdo vñā diffictōez qđ bet. Equiuocatio ē duplex. quedaz ē equiuoca tio actiua que ē relatio vocis ad significatū. Alia ē equuocatio passiua qđ est relatio significati ad vo cē. Et fm hoc dñr qđ cū equuocatio sit quedā signifi ficatio ē ē duplex. Nā quedā ē equuocatio actiua ⁊ ista ē relatio quedaz supponis vocis tanqđ signi ad plura signata. Alia ē equuocatio passiua ⁊ illa ē quedā relatio suppois vocis equuocatoz ad vocē equuocantē. Et pter bas duas ē vna alia equuocatio nentralis qđ est qđā relatio egparantie vnus equo cati ad reliquū vt canis latrabilis non soluz dicit ē equiuocū equiuocatū respcū hui⁹ vocis egno te canis ⁊ etiā respcū hui⁹ vocis equo ce piscis ma rin⁹. ex quo pz causa qre Ari. diffinit equoca egno cata ī plari numero. Nā fm Ari. qnto methaphi ce. relatiua egparantie sicut sūt flia eqilia ⁊ bz de bēt diffiniri ī plurali numero. Sed equoca equoca ta sūt relatiua egparantie vt patuit. igit rē. Et sicut dñm est de equiuocatiōe ita pōt distigui de yniuo catiōe. C² diffictas. vtz diffō equiuocatorū sit qđitatia. Rñdet qđ sit. tñ data p additamētū vt pz qz diffō flatiui data p sūdāmētū ⁊ tminū ē qđitati ua p additamētū. ista ē bz igit rē. Adioz pz qz ī dif finitōe equuocatoz pmittit ista dictio dñr. ⁊ tñ va let sic dñcipiū siue sūt ccepta. p qđ dñt itelligi sū damēta equuocatois passiue qđ sūdant ī ipso equoca tois cceptu. ⁊ pōniū ī diffōe solū nē ē cōe. p qđ dñt itelligi tmin⁹ illi⁹ rtonis. Ex qđ pz qđ diffō equiuoco rū sic dñt itelligi. Equoca dñr. i. sūt ccepta quoruz cceptoz sola vox ē cōis. ⁊ ccept⁹ eēntial illoz cce ptoz accept⁹ hz illā vocē ē diuersus. ⁊ pñt pōt pōi diffō yniuocoz. C³ diffictas. qđ ē pdicatio dño minatiua. ad quā pmittunt due diffictōes. p¹ia ē qđ duplex ē pdicatio. s. eēntialis cui⁹ pdicatū est tota essentia vel pars essentie subiecti. Alia est predicatō accñtal cuius pdicatū ē ex cceptū eēn tialē diffiniti. ⁊⁴ diffictio. pdicatio eēntialis est du plex. quedaz est cuius extrema sunt abstracta vl

timata abstractōe cuiusmodi ē abstractio nature a suppositis vt ē ista. equinitas ē equinitas Et illa ⁊ p¹mū gđū pdicatōis quiditatie. Alia est pdicatio eēntial c² extrēa sūt aliqñliter ccreta ccretiōe. s. ad suppo⁴ c² ē ista. hō ē aial. Tūc dñr qđ pdicatio dño minatiua ē pdicatio accñtal alie ccreti vt adiecti ui d eo respcū c² adiacentē sñgtur vt ē ista hō ē alb⁹. ⁊ hz hoc pōt sic itelligi diffō dñoiatiuoz. dñoiatiua dñr eē noia ccreta qđ a suis abstractis dñt in suo mō significādē qđ ē significare p modū adiacētis. ⁊ scdm illud nomē adiectiuū hz virtutē dñoinādī seu dñoiariue pdicādī d sbo.

Cōclusio rñsalis. ⁊ si oē pdicatū sit yniuo cū vt equuocū tres sūt tñ mōi p dicādī eēntialr aduicē difficti. p¹ia ps patuit ī p²o argumēto an oppo^m. Scda ps pbat qz oē pdica tū. vt hz eadē rōez respcū eoz d qđ pdicat: vt n. si scdōz sic ē mod⁹ pdicādī equoc⁹. Si p^m. h ē duplr vt qz rō ē eēntial sbo ⁊ sic ē mod⁹ pñdi yniuoc⁹ vt ē exnea ⁊ accñtal sbo ⁊ sic ē mod⁹ pñdi dñoiatiu⁹

Primo dubitat. Vtz ī aliq sēsu possū ista ccedi. equocū ē yniuocū. Uel cō. p soloe pmittunt due diffictōes. p¹ ē h. qđ duplex ē equocū: qđ dñ ē equocū equocās aliō ē equocū equuocatū. ⁊⁴ di. qđ tā equocū equocās qđ equocū equuocatū pñt duplr capi. Uno: pñe itentionalr: alio: scdē itētōalr h mō aduicē pñt capi duplr qz vt pñt capi vt qđ vt mod⁹. h suppo: rñdet p tres ppōes. p¹ ē h. equoca equocata pñe itentionalr sū pta sūt yniuoca yniuocata pñe itentionalr sū pta. pz qz piscis marin⁹ ⁊ celeste ⁊ canis latrabil sūt equoca equocata respcū b⁹ nois canis. ⁊ sūt yniuo ca yniuocata respcū b⁹ nois corp⁹. ⁊⁴ ppō. equoca equocata scdē itentionalr sū pta sūt yniuoca yniuo cata ⁊ itētōalr sū pta. ⁊ h capie: equoca vt qđ. ⁊ yniuoca vt mod⁹. pz qz equoca equocata yniuo canis ī b noie cōi qđ ē equoca equocata. ⁊⁴ ppō. ca piēdo yniuoca ⁊ equoca scdē itētōalr ⁊ vt rñqz vt qđ vt vt mod⁹ h ē flā equoca equiuocata sē yniuo ca yniuocata. pz qz yniuoca ⁊ equiuoca sē due in tētōes s pēcificē diffictē. gñeul pōt bē affirmari d alia ⁊ sformi pñt formari tres ppōes d equiuocis equiuocatib⁹ sic sē formate d equiuocis equuocatis

Secundo dubitat. Vtz aliq pdicatio dño minatiua sit yniuoca. Ad qđ rñde tur p vñā diffictōez ⁊ quicq ppōes. C¹ Di. ē h. qđ pdicatio dñoiatia ē triplex. vna ē qđ sūt a posteriori eēntialr vt puta ab accñte. ⁊ h mō ista ē dñoiatia. hō ē iust⁹. alia ē pdicatō dñoiatia qđ sūt a b aliq eēn tialr pōzi qđ tñ nē ē d cceptu soli postēioz. ⁊ h mō

Predicamentorum

gen^o predicat^o denotatiue de d^oria. Et sicut scdm fran-
ciscu ens predicat^o d^onominatiue de decē generib^o et
p se cōtētis sub illis. **Tertia** ē predicatio denota-
tiua q̄ accipit ab aliquo pōri cēntialr qd̄ tamen ē
pceptus formalis sui inferioris. Et hoc mō gen^o
et d^oria denotatiue predicant de sp̄e quā cōstituant.
Prima ppō ē hec. nulla predicatio cēntialr cui^o
extrema sūt abstracta vltima abstractōe ē aliquo
mō denotatiua. Probatur qz ad oēs predicatiōē d^ono-
minatiua regit^o predicatū assignari cū qdā cōcretio-
ne ad sub^o sicut dicitur illi p^oculā appellati-
onē. modo i tali predicatiōe nulla ē cōcretio. ergo rē.
Secūda ppō. nulla tal^o predicatio vltimate abstra-
ctior in creatis ē vera p idētitatē. Sed ois talis ē
formalis. p qz in oī tali passione denotatur extre-
ma eē oimode eadē et nullo mō distincta. in diuinis
vero tales predicatiōes pnt esse vere p idētitatē l3
non sint formales et hoc ppter infinitatē per quam
oia attributa in deo realr idētificant^o cū deo. ex q̄
elicit talis regula scōtificata. Ois ppō vltimate ab-
stractior cui^o ambo extrēa sūt infinita vel alterū mō
ē infinitū. l3 nō sit formalis. est tñ vera p idētitatem.
verū tñ vt dicit^o qdā qz l3 i predicamentis nulla tal^o
predicatio rep^oat^o vera nisi formal. tñ i transcendentib^o
bus ppter ambitū sue cōitatis tales predicatiōes vlti-
mate abstractis facte pnt eē vere per idētitatē.
p qz rō entis vltimate abstractōe abstracta videt^o
posse dici d^o oib^o rōib^o qd̄itatis eo qz oēs ratiōes
qd̄itatis sūt quedā entitates nisi fuerit abstractio
p scdās itētiōes cū d^o quiditas boīs est quiditas
entis vel rō humanitatis formalis est rō formal en-
tatis tales ppōes sunt false. **Tertia** ppō. ois
predicatio cēntialis in q̄. s. predicatū est p essentia
subi^o est denotatiua. hoc p qz ois p cū non sit oīo
eadē cū suo toto predicatur denominatiue et cōcreti-
ue de illo. iō gñaliter quodcūqz superi^o cēntiale et
qd̄itativū cū sit pceptus formalis sui inferioris p
dicatur de illo denotatiue. **4^a** ppō. ppōes d^ono-
minatiue. 2° et 3° modis sūt yniuocē. p^oma p^o patz.
qz in talib^o predicatū est cēntialr p^ous et yniuocuz re-
spectu subiecti. 2ª pars p^o qz i talib^o rō predicati in-
cludit in rōne sub^o i deo predicatiōes denotatiue
3° cū hoc qz sūt yniuocē cēntiales sunt etiā quidi-
tatiue. sed predicatiōes denotatiue de scdō mō.
l3 sint cēntiales non tñ qd̄itatiue cu3 qd̄itas predi-
cati non cōtineat i quiditate sub^o. **Quinta** ppō.
nulla predicatio denotatiua p^omo mō ē yniuoca. p^o
qz in tali predicatiōe predicatū ē qdā accūs posteri^o
subiecto. ideo nulla talis est essentialis. et per con-
sequens nec yniuoca

Tertio dubitatur. Utrū termin^o equiuoc^o
significet sua significata copulatiue.
Ad qd̄ breuiter rñdetur fm egidiū de roma in cō-
mento sup p^omo elenchōz qz termin^o equiuocus
pōt dupl^o cōpari ad sua significata. vno modo p
ipōnem ea importat. et sic significat ea copulatiue
non qz i sua significatiōe copulationēz iportet. Alio
mō pōt cōpari ad sua significata vt per intellectū ad
ipsa referit. et sic significat ea disunctiue non etia3
qz in sua significatiōe disunctiōz iportet sed p p^oli
militudinē quā bz cū disunctione.

Ad rationes an oppo^o. Ad p^omas dicit^o
qz bene cōcludit pro prima
pte cōtōnis rñsalis. s. qz oē predicatū vel est equi-
uocū vel yniuocū. cū hoc tamē stat qz tres sūt mo-
di predicādi cēntialr distincti vt patuit. **Ad 2^{am}**
cedit qz in spālī sunt p^oles modi predicādi trib^o istis
tñ oēs cōtinent^o sub p^odictis trib^o.

Veritur Utrū due diuisiones
et due regule ante pre-
dicamenta sint sufficiēter assignate.

Arguit^o p^otra primaz diuisione m.
qz corp^o aiata nec d^o cum cōplexione nec sine cōple-
xione. g^o diuissio ē insufficientis. An p^o p^oma pte. qz
corp^o aiatū ponit i recta linea pntali. mō nullū cōple-
xū ponit in pnto vt inferi^o patebit. g^o rē. **Secūda** ps p^o
qz cōtinet p^oles voces significatiuas. ergo non ē voc-
icomplexa. **Arguit^o 2° p^otra scdaz diuisione3** qz
dici de subō ē predicari noīe et rōne. et eē in subiecto
ē predicari noīe vt inferi^o patebit. Sz ipōtē est ali-
qd̄ idē predicari noīe et rōe. et tñ nō predicari noīe. g^o
male d^o. alia qdē de subō d^o in subō nō nullo sūt
Arguit^o 3° p^o p^oma regulā. qz nō seg^o yfocheles ē
triangulus. et triāgul^o p^o bz tres angulos. g^o yfoche-
les p^o bz tres qz p^ome due sūt vere et 2° est falsa. et tñ
arguit p^o p^oma regulā g^o rē. **Arguit^o 4° p^otra scdām**
regulā. qz figura ē spēs q̄titatis. et ē spēs q̄lita-
tis. g^o regulā ē insufficientis. **In oppo^o ē p^ohs.**

Primo notādū ē. qz p^oma diuissio valet ad
cognoscendū cōditionē eorū que
p se reponunt in predicamēto que qdem conditio
ē in cōplexo. o3 enī qd̄libz p se reponibile i pnto eē
icomplexū. 2° d^o qz scdā diuissio valz ad cognoscē-
dum subā3 seu p^opriā entitatē vel q̄litatē reponibi-
liū in pnto. o3. n. qd̄ cūqz in predicamēto reponibile
entitatiue eē subā3 vt accidēs v^ole. vel p^oticulare q̄
q̄ttuor circūloquunt^o p suas passiones in scdā diui-
sione qd̄rimembri. nā p esse in subō tāgitur p^oprie-
tas accidētis et circūloquitur accūs. et p non eē i
circūloqz subā p dici de v^ole. et p nō dici de singula

Liber

re. 3. dicitur quod prima regula valz ad cognoscendum ordinem eorum quod ponuntur in recta linea eiusdem categorice. Est enim talis ordo quod quicquid est prius priore est prius posteriore. et quicquid superius est superius inferiore. et talis ordo precise significat per primam regulam. 4. dicitur quod illa regula valz ad cognoscendum ordinem eorum quod ponuntur in diuersis categoriis seu predicamentis: Est enim talis habitudo. quia nihil unius categorice est superius essentialiter ad aliam alterius categorice.

Secundo notandum est quod in hoc casu determinatur aristotele. de quibusdam antibus que valent ad cognitionem predicamentorum. Quia ad cognitionem subiecti. Et continet duas partes. In prima ponit tale diuisionem dicens quod eorum que dicuntur. quedam dicuntur secundum complexioneem ut homo currit. alia vero sine complexioneem. ut currit vincit et sic de similibus. finis simplicibus. In secunda parte ponit secundam diuisionem: eorum vero que sunt quedam dicuntur de subiecto: in subiecto vero nullo sunt. ut homo dicitur de quodam particulari boie. et tamen non est in aliquo subiecto. Alia autem in subiecto quidem sunt: et de subiecto nullo dicuntur. Et addit quod esse in subiecto dicitur illud quod est in aliquo. non sicut per se. sed impossibile est esse sine eo in quo est ut quedam grammatica est in aliquo subiecto puta in anima. sed de subiecto nullo dicitur. Et quodammodo albi est in subiecto. puta in corpore. quod omnis color est in corpore de subiecto nullo dicitur. Alia vero et de subiecto dicuntur et sunt in subiecto. ut scia est in quodam subiecto. puta in anima et tamen dicitur de subiecto puta de grammatica. Alia vero neque sunt in subiecto neque de subiecto dicuntur. ut aliquis homo. aliquis bos. Nihil eorum enim est in subiecto neque de subiecto dicitur. et addit quod vult quod cumque sunt indiuidua numero singularia de nullo subiecto dicuntur. sed tamen nihil prohibet quedam eorum esse in subiecto ut indiuidua de genere accidentis non dicuntur de subiecto: sed tamen sunt in subiecto. Consequenter in 3. c. determinat de quibusdam antecedentibus ad cognitionem predicamentorum. Quia ad ordinem ipsorum. Et continet duas partes. In quarum prima ponit tale regulam. quando alter predicatur de altero. ut de subiecto quicquid dicuntur de eo quod predicatur et omnia dicuntur de subiecto. ut homo predicatur de quodam homine et animal predicatur de boie. ergo et animal predicatur de aliquo boie. ut quedam homo est homo et animal. In secunda parte ponit secundam regulam quod diuersorum generum et non subalternati positorum diuerse sunt species et dicitur ut animalis et scie que sunt diuerse genera sunt diuerse species et dicitur. quod gressibile volabile bipes sunt dicitur animalis. sed nulla eorum est dicitur scie quod vna scientia non differt ab alia eo quod est bipes vel volabile. Et addit quod notat dicitur diuersorum generum et non subalternati positorum. quod diuersorum generum subalternatis positorum nihil prohibet easdem esse differentias quia superiora predicantur de suis

inferioribus que quecumque differentie sunt predicantur eedemerunt et subiecti.

Tertio notandum est quod circa hunc textum inveniuntur aliquae difficultates. quod prius dictum est in principio hanc sciam non esse de vocibus et terminis. Et tamen dicitur est passio termini complexio autem et incomplexio est passio vocis. que videtur quod prima diuisio non est vtilis ad cognitionem predicamentorum. Ad hoc respondetur quod in predicta diuisione dicuntur dicitur capi per complexioneem. Alterius dicitur quod complexio et incomplexio sunt passiones vocum conueniunt tamen primo conceptibus. Secunda difficultas. quod dicitur de presuppositione esse in. ergo vult quod quicquid est de subiecto est in subiecto. quod est contra secundam diuisionem. Ad hoc dubitationem respondetur per duas suppositiones et per duas distinctiones. Suppositio est hec quod in secunda diuisione ille ablatiuus subiecti capitur equivoce. nam qui dicitur cum ista propositione i. tunc significat subiectum accidentis. Sed quando dicitur cum ista propositione de. tunc significat inferius alicuius per se sui superioris. Distinctio est hec quod esse in subiecto capitur dupliciter vno modo prime intentionis. et tunc tamen valet sicut inherere alicui tanquam subiecto vel tanquam supposito sicut dicimus naturam esse in supposito. Alio modo intentionis. et tunc significat tantum predicationem denotatiuam alicuius accidentis de subiecto. tunc dicitur quod capiendum esse in subiecto prime intentionis dicitur de presuppositione esse in. Non autem capiendum sed de intentionis sicut capit in diuisione. Tertia difficultas. vult quod prima regula teneat vniuersaliter. Respondetur breuiter quod affirmatiue vel negatiue tamen in omnibus terminis duabus additionibus observatis. Prima est quod prima sit affirmatiua et facta vltis siue affirmatiua vel negatiua. Quarta difficultas. que dicantur genera subalternati posita et non subalternati posita. Respondetur quod illa dicuntur genera subalternati posita quorum vnum participat quod dicitur alio et e contra et sunt eiusdem categorice sicut subiectum et corpus. Et per oppositum genera non subalternati posita sunt illa que continentur in diuersis categoriis nec vnum quid dicitur participat reliqua sicut animal et color.

Conclusio responsiva. due diuisiones et due regule antepredicamentales sunt in textu sufficienter assignate. 2. satis per. per declarationem earum bita ex notabilibus dictis.

Primo dubitatur. Vtrum complexio sit in puncto propter soloe est supponendum quod Aristoteles in 2. tractatu determinat de punctis. et continet. 6. capitula. In quorum primo determinat de ipsis predicamentis ponendo vnam generalem enunciationem illorum. et continet duas particulares. In quibus primo dicitur tale diuisionem. eorum quod finem nullam

Predicamentorum

plexione dñr singulū eoz aut significat sbāz aut
qlitatē: aut q̄titatē aut aliqd aut vbi: aut qñ: aut si
tū: aut bñe: aut agē: aut pati. Et d̄ q̄lz eoz dat ex^m
dicēs. Est q̄t sbā vt dicat figurat. i. exēplar. bō
equ⁹. q̄t itas vt bicubitū tricubitū. qualitas vt al
bū nigrū. ad aliqd vt magis et min⁹. vbi vt in loco.
qñ vt heri. sitū vt iacet. bñe vt eē armat⁹. agere vt
secāe. pati vt secari. Cōsequēter i z^a p̄ticta auctor
dicit talē cōlōez. s. q̄ nullū p̄dicamētoz significat
affirmatiue vel negatiue. quā cōlōez pbat duab⁹
rōib⁹. q̄z p̄ma est. nullū dicibile cōplexōe cū alio
resultat affirmatio vel negatio significat affirmati
ue vel negatiue. sed singulū p̄dicamētoz ē tale. q̄
nullū eoz significat affirmatiue vel negatiue. nec
p̄ cōis aliquod eoz est cōplexū qz solū cōplexū signi
ficat affirmatiue vel negatiue. z^a rō est ista. ois af
firmatio vel negatio significat verum vel falsum.
sed nullū p̄dicamentoz significat verum vel fal
sum. ergo nullū p̄dicamētoz significat affirmati
ue vel negatiue.

Secundo dubitat. Vt p̄dicamēta disti
guant cōueniēter p̄ suos modos
p̄dicādi. Et vñ q̄ sic qz illud qd̄ diuidit imēdiate in
decē p̄dicamēta ē ens cuius nō sūt dñe. q̄ decem
p̄dicamēta nō potuerūt distingui p̄ dñas. reliquitur
q̄ distinguūt p̄ modos p̄dicādi. añs p̄ p̄te nouū
est. sed p̄ scda declarat. qz dñia semp ē ex rōez ei⁹
quod diuidit. ergo si ens haberet dñias ille eēnt n̄
ens. mō nullū nō ens est constitutū alicui⁹ positi
uientis. ergo p̄dicamēta n̄ p̄nt cōstitui sub ente p̄
dñas ei⁹. ¶ In opp^m arguitur qz modus p̄dicā
di sequitur modum essendi q̄ distit⁹ per modos p̄
dicādi posterior est distinctione modozum essendi
et p̄ cōis nō ē p̄ma. ¶ Ad dubiū respōdet p̄ vnaz
distinctionē qz p̄dicamēta p̄nt dupl^r cōsiderari.
vno modo p̄me itētiōaliter et metap̄hysicālr. et sic
dicuntur duo dicta. p̄mum q̄ sic ens p̄ma sui diui
sione diuidit p̄ finitū et infinitū creatū vñ increatū
ita et similt^r ens creatū et finitū imēdiate diuidit in
decē p̄dicamēta. ita q̄ nulla sit p̄or diuisio bimē
bris. z^m dictū. q̄ ens finitū p̄ma et imēdiate sui di
uisione d̄scendit in decem p̄dicamēta nō qdē p̄
modos p̄dicādi distinctos s̄z p̄ quosdāz modos
eēndi p̄pos distinctos ex nā rei quoz quilibet h̄z
rōnem d̄ctiui respectu entis et cōstitui alicuius p̄
dicamēti. Alio mō capiunt p̄dicamēta scde intē
tionalr et logice. Et sic etiam dicūtur duo dicta. p̄
mū dictū. decem p̄dicamēta sumpta scde itentio
nalr sūt decē intentiones scde ad inuicē numeralr
distincte. ita q̄ bec intētiō cōis gnāissimūz vñ p̄

dicamēti variat vel terminatur i istis decēz p̄di
camentis tñ numeraliter. cū h̄ tñ stat q̄ q̄libz h̄az
itētiōnū singulariū ē p̄dicabilis de plurib⁹ differē
tib⁹ spē p̄dicatiōe signata. s̄z nō exercita. z^m dñm.
ex quo secūde itentioes cāntur p̄ actū opatiū in
tellectus. iō decē p̄dicamēta q̄ sūt decē itentioes
secūde causantur p̄ actū itellect⁹ opātis qd̄itates
p̄dicamētales cognitās ad p̄mā sbāz quaz diuersi
mode h̄nt denominare. ex quo vñ q̄ prima distin
ctio antep̄dicamētoz logice cōsideratoz sumitur
per diuersos modos p̄dicandi sicut distinctio re
spectuū sumitur ex distinctione terminoz.

Tertio dubitatur. Vt deus sit in p̄dicamē
to. ad qd̄ breuiter respondet p̄ tria
dicta. P̄mum dictum. oē reponibile per se et di
recte i p̄dicamento necesse ē i se habere ordinē
superioris vel inferioris. qz vñ hoc significari per
hoc nomē p̄dicatū qz in sua significatione vñ ipor
tare q̄dā coordinationē. ¶ z^m dictū. superi⁹ eēn
tiale et qd̄itatiū ē ps sui inferioris qz i cōceptu for
mali inferioris icludit superi⁹. et cū hoc aliqd aliud
qd̄ ē tractatiū et d̄terminatiū supior. ergo supe
rius est ps eius. ¶ z^m dñm. deo repugnat h̄re par
tē. qz deo repugnat q̄cunq̄ imp̄fectio. s̄z ps vñ de
se iporare quādā imp̄fectionē sui toti⁹. Ex q̄b⁹
videt sequi q̄ deus non est in p̄dicato.

Ad rationes añ oppositas. ¶ Ad p̄mā
dñ q̄ h̄z corp⁹ aiatū h̄z vocē
sit cōplexū sibi tñ cōr̄idet imēdiate c̄cept⁹ icōple
x⁹ et a p̄te rei sibi cōr̄idet qd̄itas simplex. iō tal⁹ cō
plexio vocal⁹ n̄ p̄bibz simplicitatē regitām ad hoc
q̄ aliqd sit in p̄dicamēto. ¶ Ad scda dñ q̄ p̄dica
ri noie pōt capi dupl^r. Vno mō p̄cise vt tātū valet
sic p̄dicari f̄m nomē et nō h̄z rōnem et sic p̄dicari no
mine et rōne nō icludit p̄dicari noie. sed ex opposi
to distinguit. Alio mō capitur p̄missiue. vt. s. secū
p̄mittit rōnē p̄dicati p̄dicari d̄ subō. et sic oē illd̄ qd̄
p̄dicat noie et rōe p̄dicat ēt noie. ¶ Ad tertiam
dñ q̄ nō d̄bite arguitur eo q̄ minor non est vniuer
salis. si aut̄ minor fuerit vñs. tunc bene sequitur.
sed sicut c̄clusio erit falsa. ita etiā minor. Dicitur p̄
terea scdm franciscū q̄ ista r̄la vñr tenet in oibz
terminis p̄me itentiois. sed qñ sit variatio per ter
minos secunde intentionis. c̄clusio nō t̄z. sic autez
arguit in p̄posito ex parte minoris. ¶ Ad quar
tam dñ q̄ figura potest dupl^r cōsiderari. vno mō
mālr vt est. s. q̄t itas determinata termino vñr ter
minis. et sic ē in gñe q̄t itatis: alio modo capitur
formālr. s. p̄ clausura seu p̄ terminatione linearū
in superficie et sic est de genere qualitatis. mō nō ē

Liber

icōueniēs idē equoce inueniri in diuersis pntis.

Meritur Utruz sba pma sit magis substantia q̄z^a.

q **Arguit** p̄ q̄ nō auctoritate rōne.

pma est auctoritas aristo. in hoc li. volentis q̄ sba nō suscipit magis nec minus. Secūda est porphi. in capitulo de dīa. vbi vult q̄ cēstāntiale vniu. cuiusq̄ est vñū r idē neq̄ intensio nem neq̄ remissionē suscipiens. Rōe sic. nulla forma que nō est p̄tibit acq̄sibilis per motū suscipit magis r min⁹. s3 sba nō est for^a p̄tibit acq̄sita per motum vt videtur sentire aristo. in 7° physico rum. ergo vna substantia nō est magis substantia q̄ alia nec valet dicere q̄ hic capitur substantia secūde intentionaliter. q̄ talis secunda intentio nō acquiritur per motū cum nulli⁹ mor⁹ sit termin⁹ formalis. ergo capiēdo substantiā secūde intētiōali ter vna nō est magis substantia q̄ alia. **In op^m** est aristo. in hoc p̄nci capitulo:

Primo notādū est q̄ p declaratōe finio rum premittuntur due distinctio nes. s^a est. substantia p̄t capi dupl^r. vno modo sū damentāl^r r p denominato. s. pro ipa entitate sū stantie denominata ab actu substandi. alio modo potest capi substantia formaliter. s. p ipso actu sub standi. **C^a** dī⁹ est bec. actus substandi potest ca pi dupliciter. vno modo prime intētiōaliter. r hoc modo iterum dupliciter. vno modo p ipso actu sū standi in actu. r sic est acc̄s cōtingēt adueniēns substantie. alio modo capitur p ipso actu substandi i aptitudine. r tunc est quidam respectus aptitudi nalis fundatus in substantia r tminat⁹ ad actum sū standi in actu: r hoc modo uenit substantie i secun do modo dicendi per se tanq̄ passio p̄portionaliter sic aptitudinalis inherētia uenit acc̄ti. s3 alio⁹ p̄t capi acc⁹ substandi scōe itētiōal^r. r tūc est qdā respect⁹ rōis aptitudinalis q̄ est ad posse subijci in p̄pōne essentiali vel dēnominatiua.

Secundo notādū est q̄ in 2° c. determi nat aristo. d̄ p̄dicamēto sube. r tinet duas ptes p̄ncipales. In quaz pma deter minat d̄ suba diffinitive r diuīsiue. Et ista pars ad buc tinet duo p̄cta. In pmo ponit diffōes p̄me sube r scōe: r p̄supponēdo quandā diuīsiōnez sub stantie in p̄mā r sam dicit q̄ pma substantia est que p̄prie maxime r p̄ncipāl^r subitare dī. vel sic est q̄ neq̄ d̄ subo dī neq̄ i subo est. vt aliquis homo ali quis bos. s3 scōe sube sūt spēs in quibus sūt pri me sube que dīr p̄ncipales sube. Et hāz speciez ḡna. vt aliquis homo est i boie. sub boie tanq̄ sub

spē. r aial est gen⁹ illius spēi. **Cōsequēti** i scōo p̄cto dēclarat dictas d̄scriptiōes. r tinet duas p tículas. In quaz pma dēclarat d̄scriptiōnē prime sube. p quo itendit q̄tuor dēclōnes. **C^a** pma est q̄ eoz que d̄ subo dīr. necesse est nomē r rōnez d̄ subo p̄dicari. quā dēclōnē reliquit notaz ex p̄ba bitis. v3 ex diffōne vniuocoz r ex prima regula antep̄dicamētalī dēclarat tū eaz per exemplū. q̄ hō dīr d̄ subo r p̄dicat⁹ noie r rōe de eo. vt qdam hō est hō r est aial rōnale mortale. p̄sset tū pre ter textū assignari alia rō. q̄ vt prius patuit in se cunda diuīsiōne antep̄dicamētalī esse i subo r di ci d̄ subo capiunt ibi scōe itentionāl^r. v3 esse i sub iecto p̄ predicari acc̄tāl^r r dēnominatiue: r dici d̄ subo capi⁹ p̄ predicatōe cēntiali. mō s̄tat q̄ i pre dicatōe cēntiali non soluz nomen. s3 etiā ratio p̄i p̄dicat⁹ d̄ subo. ergo q̄cūq̄ dīr d̄ subo p̄dicant⁹ noie r rōe d̄ eo. **C^a** 2^a dēclō. eoz que sūt in subo. i. que denominatiue p̄dicantur de subiecto vt s3 se vel secūdum sua cōcreta. in plurimis quidem nec nomē nec rō p̄dicatur de subiecto. vt acc̄tiā in abstracto considerata. sed in aliquibus nihil p̄i bet nomen p̄dicari aliq̄ de subiecto. rōne vero ē impossibile p̄dicari. vt album cū sit in corpore vti subiecto p̄dicatur de eo fin nomē r dēnominatiue. vt bec est hā denominatiua. corpus ē album sed rō albi nunq̄ p̄dicatur de corpore. **Tertia** conclusio est. oia alia a primis subiectis aut dicun tur de subiectis p̄ncipalibus vt de subiecto. i. p̄i dicantur de primis subiectis tanq̄ de suis inferi oribus. aut sunt in eis vt in subiectis. i. p̄dicantur d̄ primis denominatiue. Hanc cōclūsiōnē p vtraz parte declarat aristo. per duas cōias. Quarum p ma est q̄ bene sequitur. aial p̄dicatur de homine: ergo aial p̄dicatur de aliquo homine. cōia tenet q̄ ex opposito cōitis infertur oppositum antēden tis. vt si aia de nullo homine p̄dicatur nec oīo de homine p̄dicabitur. Secunda cōia ē bec. q̄ bene sequitur. color ē in corpore. ergo ē in aliquo corpo re. r3 cōia sicut p̄i⁹. q̄ ex opposito cōitis infertur op positum ant̄is. nam si color non est in aliquo singu lariuz corporū nec oīo erit in corpore. Et sic ex du abus cōitis p̄dictis concludit aristo. q̄ oia alia a primis subiectis aut dicuntur de subiectis p̄nci palibus vt de subiectis. aut sunt in ipis vt in sub iectis. Ex quibus tribus conclusionib⁹ vult aristo. habere q̄ p̄me sube dicuntur maxime r p̄ncipa listime eo q̄ omnibus subijciuntur predicationib⁹ siue cēntialibus siue denominatiuis. cōir per mo dum correlarij infert quartam cōclūsiōnem q̄ ē bec

Predicamentorum

q̄ nō exītib⁹ p̄mis subijs ip̄ole ē aliqd aliorū esse. q̄ vt patuit in cōclusionē tria oīa alia a primis substantijs aut dīr d̄ primis vt de subiectis. aut sunt in eis vt in subiectis. ergo zc.

Tertio notādū est q̄ circa hūc textū oriūnt̄ aliq̄ difficultates. Prima ē: vtrū aliq̄s hō aliquis bos dicatur prime substantie. Ad quā r̄r̄ p̄ duas distinctiones. Prima est. idiuuū capis dupl̄r vt i p̄posito sumit̄. vno mō p̄ aggregato ex quiditate z oīa idiuuūali p̄cise. alio mō capis p̄ aggregato ex quiditate z oīa idiuuūali existēti cū oīb⁹ accitib⁹ circūstātionib⁹ q̄ fm̄ porphy. i. e. de sp̄e z oīa. sūt septē cōtenta hoc v̄su. Forma si gura loc⁹ stirps nomē p̄ria t̄ps. Indiuuū p̄mo mō vocat̄ idiuuū vagū. s̄ idiuuū z? d̄r esse i diuūū circūstātionatū. ¶ 2^a distinctio. Aliq̄s hō pōt capi dupl̄r. vno mō p̄ aggregato ex termino coi z signo p̄ticulari z sic nō ē p̄ma suba. sed poti⁹ d̄r ē ens p̄ accit̄. Alio mō pōt capi put circūlocutione rep̄ntat idiuuū p̄mo modo qd̄ est idiuuū vagū. z sic est p̄ma suba. ¶ 3^a difficultas. quare a p̄ho p̄me substantie vocant̄ in textu p̄cipales substantie. D̄r q̄ iō sit qz p̄cipali⁹ substantia vt patet p̄ suā diffōnem in q̄ ponit̄ p̄prie ad excludēdū accit̄ia q̄ p̄prie nō dīr substantare qz i p̄ posterior̄ d̄r q̄ ista est p̄ se. lignū ē albū. s̄ ista est p̄ accit̄. albus est lignū. eo q̄. i. subm̄ nō subijciť s̄ se s̄ rōe sui m̄lis qd̄ ē subm̄ albedinis. z? ponit̄ p̄ncipalr̄ ad excludēdū scōdas subas: q̄ z si substant̄ in p̄pōib⁹ t̄n̄ adhuc p̄ncipalius substant̄ p̄me sic deducebat aristo. in duabus cōsequētis p̄dictis. Ponitur tertio maxime ad excludēdū tā accit̄ia q̄ substantias scōdas. vel ad excludēdū sp̄es q̄ et si magis substant̄ q̄ genus nō t̄n̄ maxie. ¶ Tertia difficultas. vtrū sit possibile aliqd̄ p̄dicatū p̄dicari de subō s̄z nomē z t̄n̄ nō p̄dicari fm̄ rōnez cū tamē de quocūq̄ p̄dicatur d̄r finitū z etiā sua diffō. R̄ndetur q̄ p̄dicatuz p̄dicari fm̄ rōnem de subō potest̄ itelligi dupl̄r. Uno modo tāq̄ rō subī. z sic in p̄dicatōib⁹ p̄ accidens p̄dicatur vt nomen p̄dicati z non vt rō. alio modo pōt̄ itelligi rationē p̄dicari de subō non quidez vt ratio subī. s̄z vt qd̄cūq̄ p̄dicatū. vt sit i p̄positionibus denotatiuis. sic nomen p̄dicati p̄dicat̄ denotatiue de subiecto. ita z etiā ratio illi⁹ p̄dicati p̄dicat̄ etiā denotatiue de illo subiecto.

Conclusio r̄n̄salis. Prima substantia ē magis substantia q̄ 2^a qz illa suba ē magis suba q̄ p̄lib⁹ substant̄ tā i p̄dicatōe accit̄iali q̄ eēntiali. s̄z p̄ma suba ē huiusmodi vt patuit i 2° notabili. ergo.

Primo dubitat̄ vtrū cuiuslibet p̄dicamēti idiuuūa sint p̄me sube z ḡna et sp̄es sint scōde sube. p̄ro quo ē aduertēdū q̄ Ari. i b̄ scōdo p̄ucto declarat de scriptiōez scōdaz substantiaz. z itēdit tres cōclusiones. Prima ē hec. de numero scōdaz subaz sp̄es ē magis suba q̄ gen⁹. quā cōclōnē pbat duab⁹ rōib⁹. Prima rō est ista. qz illud qd̄ ē p̄p̄inquius p̄me sube ē magis suba. s̄z sp̄es est p̄p̄inquior p̄me sube. q̄ zc. minores pbat. qz illud est magis suba per qd̄ cōuenienti⁹ z manifestati⁹ assignat̄ qd̄ de p̄ma suba. s̄z p̄ sp̄ez cōuenienti⁹ z manifestati⁹ assignat̄ qd̄ de p̄ma suba q̄ per gen⁹. q̄ zc. minor p̄ sili declarat̄ p̄ exēplū. qz si q̄ diffiniat̄ qn̄ daz boies manifesti⁹ assignabit boiem q̄ aial. qz illud cōuenienti⁹ assignat̄ in diffōne alicuius quod est sibi magis p̄p̄riū. s̄z hō est magis p̄p̄riū respectu alicui⁹ bois q̄ aial qd̄ ē cōe. ergo diffiniēdo quen daz hominē cōuenienti⁹ diffiniū p̄ boiem q̄ per aial. Sili si quis vellet diffinire qd̄ daz arborē cōuenienti⁹ assignabit in sua diffōne arborē q̄ plantā. Scōdo pbat eadez cōclusio. qz sicut se h̄nt p̄me substantie ad oīa alia ita se h̄nt sp̄es ad genera. s̄z p̄me substantie ex eo dīr maxime z p̄ncipales sube. qz oībus alijs substant̄: z n̄ ecōtra. ergo cū species substat̄ ip̄i ḡni z nō econtra seq̄r q̄ sp̄es est magis suba q̄ genus. Ex quo cōcludit̄ Aristo. q̄ d̄ numero scōdarū subaz sp̄es ē magis suba q̄ genus. ¶ Secunda cōclusio. de numero sp̄ez sp̄alissimaz que sūt scōde substantie vna nō ē magis suba q̄ alia: pbat̄. qz assignādo qd̄ de aliq̄ prima suba nō cōuenientius nec manifestati⁹ assignat̄ vna sp̄es q̄ alia. vti que rat̄ qd̄ sit sortes nō familiari⁹ r̄ndetur q̄ est homo q̄ si q̄rat̄ qd̄ est morellus. r̄ndet̄ q̄ ē equ⁹. Et subiūgit icidenter q̄ de numero p̄marū substantiarū vna nō ē magis substantia q̄ alia. vt aliq̄s homo nō ē magis substantia q̄ aliq̄s equus. ¶ Tertia cōclō. nihil ē suba fa nisi genera z species de genere substantie. cui⁹ assignant̄ due rōes. quaz prima. ille dīr substantie q̄ idicāt̄ qd̄ de prima suba. s̄z t̄n̄ genera z sp̄es de p̄dicamento substantie sunt h̄. ergo zc. minor pz. qz illa sola indicāt̄ qd̄ de prima suba q̄ p̄dicant̄ in qd̄ de prima suba: sed solū genera z sp̄es de p̄dicamēto substantie p̄dicant̄ i quid vt si q̄s q̄rat̄ de aliquo boie. vt puta de sorte quid ē sortes. cōuenient̄ r̄ndet̄ q̄ ē hō z q̄ ē aial. z vt patuit familiari⁹ r̄ndetur q̄ ē homo q̄ q̄ ē aial. si quis vero r̄nderit q̄ sortes ē albus vel q̄ currit. vel qd̄ aliud taliū accit̄iū. nō assignabit qd̄ sed assignabit eīnea q̄ sūt extra quiditatē. Secūda rō. ē sicut se h̄nt p̄me s̄be ad oīa alia. ita se habēt scōde substantie

Liber

ad accidentia. Sed prime sube se habet ad oia alia sic
q. dñr pñciples sube eo q. oibus alijs subijciunt
vel fm pñcatione eñtiale vel fm denoiatiuam.
ergo gñā z spēs de gñe sube cū post illas subijciāt
accidētib⁹ merito debēt dici scōe sube. Minor dñ
claratur q. eo q. aliquē hominē dicis esse grāma
ticum. ergo hominē z aīal dicis esse grammaticū.
similiter autem in alijs.

Secundo

dubatur. Utrum due cōsequē
tie quas Aristoteles adducit ad
pbandū tertiā cōclusionē sint sufficientes. Et vide
tur q. nō q. in ipsis committitur fallacia cōsequen
tis. arguēdo affirmatiue a superiori nō distributo
ad inferius. hic dñ q. pñctie dñe sūt sufficientes. pro
pterea q. loc⁹ a superiori ad inferi⁹ affirmatiue. bene
valet in pñctis eñtialib⁹. l. nō in pñctis accñ/
talibus. Qd p. p. p. porphyriū. in de cōitibus ge
neris z dñe. vbi vult q. q. dñ verificatur de genere
in qñtū genus est. z de dñā in qñtum dñā est. etiam
verificatur p. quolibet cōcepto sub ipsis. ¶ Secō
patet idēz per Aristotelē scōo topicorū. vbi docet
terminare p. bleumata de spē. z dicit q. pmo aspi
ciendum est vtrū sit generi. z si sic. cōstituēda sūt p.
bleumata ex q. b⁹ videi patere q. locus a superiori
ad inferius tenet affirmatiue l. z hoc sit verū. vtrū tamē
minus sufficiēter dñ q. in predictis cōsequentijs
nō solū arguit i pñctis eñtialib⁹. l. z etiā arguit
i accñtalib⁹ z denoiatiuis. vtrū p. in regula cū dñ si
color est in corpe. ergo ē in aliquo corpe. Ideo ali
ter rñdetur ad dubiū pñmittēdo vnā talē distinctio
nē. s. q. triplē cōtingit arguere a superiori ad infe
rius affirmatiue z sine distributione. vno mō distri
ctiue sicut qñ terminus cōis supponit dñminatē.
tūc sub ipso licet descendere ad sua inferiora distri
ctiue. Secōdo modo cōtingit arguere a superiori ad infe
rius distinctim sicut quando terminus cōmūnis
supponit cōfusiōnē. Tercio copulatiue ad quod l. z
suorū inferiorū seorsuz. z isto mō nō cōtingit descen
dere sub suo superiori nisi ipm distribuā. Tunc dñ
ad dubiū q. l. a superiori ad inferi⁹ nō semper
teneat. cñtia formaliter 3.º. tñ formaliter l. z cñtia
a superiori ad inferiora pño vel scōo mōis sumpta.
in quo sensu accepit aristo. in pñctis cōsequentijs
ad cuius demonstrationem arguebat aristoteles
a superiori ad inferius.

Tercio

dubatur. Utrum hoc sit verū q. nō
exñtib⁹ pñmis substantijs impossibi
le est aliquod aliorū esse. Et videtur q. non p. por
phyrium in de cōitibus gñis z dñe. vbi vult q.

sublato genere auferunt dñe s. nō ecōtra. q. si oēs
dñe iterimerent adhuc itelligi pōt substantia ani
mata sensibilis ex quo videt innuere q. ad destru
ctionē posterioris non sequit destructio priorū.
Item q. aristote. in scōo thopicoz vult q. loc⁹ ab
inferiori ad supi⁹ nō teneat negatiue. ¶ Ad dubiū
duplicitē pōt respōderi. vno modo metaphisica/
liter. z tūc dicunt duo. Primū. q. pñmis substantijs
non existentib⁹ impōte est aliquod aliorū manere
in actuali existentia de scōis subijs. p. quia actua
lis existentia ē qdaz mod⁹ qdātatis qui segtur becei
tatē. mō destructo priori destruitur posterius. ergo
destructis pñmis substantijs destruitur beceitas qdā
tatis vtrū scōe sube. destruit etia actualis existentia
que segtur beceitate de accñtib⁹. Secūdo patz.
q. accidentia medicant suā exñtiā in suis subiectis
Sed inter omnia accidentia esse actualis existen
tie est prius. ergo remoto vel destructo esse existe
tie a subiecto remouentur etiam accidentia que
non existunt preter subiectum saltem naturalē.

¶ Secundum dictum. pñmis substantijs non exi
stentibus in actuali existentia possibile ē secūdas
manere inesse obiectiuo vel quiditatio. quod pa
tet. quia nullo singulari existente adhuc potest qdā
tas itelligi z terminare actus intellectus sicut pa
tet de rosa in hyeme. Aliter potest solui logice p.
quo premititur vnum dictum q. a logico cōfili
deratur prima substantia secunda suba z accidēt
vtrū in eis fundatur relatio rōnis que dicit secūda
intentio. sicut prima suba cōsideratur sub ratione
subijcibilitatis. z secūda suba cōsiderat sub rōne p.
dicationis eñtialis. z accidens sub rōne pñca
tionis accidentalis. z hoc dictum patuit in secun
da diuisione antepredicamentali. z in 2.º. dubio. p.
cedentis qōis. Tunc dicitur ad dubiū q. destru
ctis pñmis substantijs impossibile ē aliq. eorū esse. p.
q. relatiua posita se ponunt z pempta se perimūt
Sed pma substantia dicitur relatiue ad secūda
z accidens vtrū patuit. ergo rē. Si vero itelligatur
de destructione logica que exercetur per predica
tionem exercitam negatiua. tunc erit. s. s. q. qñ
cunq. aliq. predicatū vere negatur de omnibus
pñmis subijs impossibile est idēz pñctatū affirmari
de scōis. ¶ Ad auctatem porphyrii. Dñ q. porphy
ri⁹ itellexit q. destructo posteriori vel inferiori
potest manere superius in esse quiditatio. Et ad
auctoritatē aristo. respondetur q. aristoteles vlt
q. ab vno inferiori ad superius nō valet locus ne
gatiue. bñ vtrū ab inferiorib⁹ sit rñptis.

*Ad hoc q. dñt q. si destruitur posterior vel inferior
potest manere superius in esse quiditatio. ad hoc q. dñt q. si destruitur
posterior vel inferior potest manere superius in esse quiditatio.*

Predicamentorum

Ad rationes an opp^m. Ad p^ma aut cō
cedit de suba p^o: s3 negat
de sba z^o: Silr tñ ad secūdā auctez. Ad rōez tñ
sicut p^o q^o capis hic sba scde itētiōalr. z ad replica3
tñ q^o suscipere magis z min^o pōt dupl^r cōsiderari.
vno^o pñne itētiōalr put tñ valet sicut sba3 aliquā
b^re latitudinē z gradūz sic nō cōuenit sbe scde in
itētiōalr sūpre. alio^o pōt capi scde itētiōalr. vt tñ
v3 sicut subijci vel predicari de aliq^o cū h aduerbio
magis z minus. z sic sba secūdē itētiōalr bñ susci
pit magis z min^o. Et si vlt^ri dīca^r q^o mod^o bñcā
dī supponit modū eēndi. rñdē vt sup^ri dīcā ē q^o si
cut modus predicandi de actu significato sit in se
cūdis itētiōnibus. ita silr mod^o eēndi sup^r q^o sūda
tur mod^o subijcibilitatis v^r predicabilitatis t3 sic
rī i primis itētiōib^o. v3. in substātia z^o: dicta.

Meritur Utrū due prime ppe
tates sbe sint sufficien

tes. ¶ Arguitur p^o p^{ri}ma q^u vel nō eē i
subō capiti p^{ri}e itētoatr vel secūde itē
toatr. n̄ p^o q^u logic^o n̄ p^o se cōsiderat res vel p^{ri}as itē
toes. nō ē t^o z^o q^u tūc nō ueniret oī. nō enī cōueni
ret p^{ri}mis substantijs. q^u p^oba^t q^u nō eē i s^ubō scōde
itētoatr t^om̄ ualet sicut p^{re}dicari de aliquo z nō de
noīatiue. Sed ad p^{ri}mas substantias nulla est p^{re}di
catio. q^u zē. ¶ z^o arguit q^u uenit c^oimere z entib^{us}
fictis cū nō sit in subō. igr zē. ¶ 3° arguit s^u cōdā
p^{ro}prietatē. oīs dīffō cōstituit ex genere z d^{is}ta. sed
d^{is}ta nō est d^{is}ta. q^u d^{is}ta eēntialis nō h^{ab}z dīffōez. z per
d^{is}ta nō p^{re}dicat vniuoce. ¶ In op^om̄ est aristo.

Primo notādū ē q̄ p declaratōe t̄minoz
ponūtū due diffictōes ⁊ duo dca
¶ 1^a dī: est bec. Sūhā pōt capi dupl̄r. vno: p̄rie i
tētoatr. alio: secūde intētoatr. ¶ 2^a dī: esse in sub
iecto capī dupl̄r. vno: prime intētionatr ⁊ sic p̄
diffiniebatur ab aristō. q̄ ē esse in aliquo nō sic ps
eius. sed impossibile est eē ipm sine illo in quo est.
alio: capitur secūde itētoatr. vt tñ valet sicut pre
dicari denoiatiue. ideo f̄z hoc pōt prima p̄p̄ietas
dupl̄r exponi. vno: prime intētoatr ⁊ tūc ē s̄sus.
cōe est oī substantie b̄re eē ⁊ illud eē b̄re per se. ⁊ nō
in alio tanq̄ i subiecto. Secūdo potest exponi se
cunde intētionatr. ⁊ tunc est sensus. cōe ē oī s̄be p̄
dicari de aliquo vere ⁊ affirmatiue. ⁊ de nullo de
noiatiue. ¶ 1ª primū dcm̄ est istud. lz substantia scōe i
tētoaliter sūpra sit in subdō de quo p̄dicat denoiati
ue p̄dicatione exercita. predicatione tñ signata
p̄dicat cēntialtr. ⁊ nō denoiatiue. verūtñ talis pre
dicatio cēntialis debz exerceri in primis intētoni
bus. ¶ 2ª dcm̄. predicari vniuoce ē predicarino

mine & rōne sic q̄ rō predicati sit cēntialis subō.

Secundo notandum est quod in 2ª parte istius capituli dicitur ari. de proprietatibus et communitatibus substantie que sunt numero sex. quarum prima est. eodem est omni substantie in substantia non esse. quod prius factum est in substantia nec 2^a est substantia. et non sunt plures subiecte. secundum eodem est omni subiecte in substantia non esse. maior pars prius parte per quod prius substantia nec est substantia nec dicitur de substantia ut per per diffinitionem eius. 2^a pars per quod homo non est in substantia neque animal non est in substantia dicitur de substantia et sic de alijs. secundum nulla 2^a substantia est in substantia 2^a probatur idem quod nullo: leonem qui predicantur nomine et ratione sunt in substantia. secundum ois 2^a substantia predicantur nomine et ratione. 3^a tunc minor pars quod homo predicatur secundum nomen et 3^a rationem de aliquo homine. et similiter animal secundum rationem et secundum nomen predicatur de homine. ergo ois 2^a substantia predicatur nomine et ratione. Verumtamen ista proprietates non conveniunt soli substantie sed et conveniunt dicitur essentiali. quod nihil quod predicatur nomine et ratione est in substantia. sed dicitur essentialis predicatur nomine et ratione. ergo dicitur non est in subiecto. minor pars. quod bipes et gressibile sunt dicitur hominis constituentis hominem. et tamen non sunt in homine ut in subiecto. eo quod predicantur de homine 3^a nomen et secundum rationem. Nam de quocumque predicatur nomen dicitur ut de subiecto. de eodem predicatur ratio? **C**onsequenter remouet quoddam dubium. potest aliquis sic dubitare quod partes subiecte non sunt subiecte eo quod sunt toto quod est quoddam subiectum. Ad hoc respondet aristoteles quod partes non sunt in toto quasi in subiecto eo quod si non sunt in eo sicut accis in subiecto. vel tanquam extrinsecum sed magis tanquam principium intrinsecum constitutum. **S**ecunda proprietates est ista. quod ois 2^a subiectis et dicitur eorum conveniunt numero predicari de primis. Et probatur sic. quod quocumque predicantur de speciebus et indiuiduis videtur de subiectis predicantur numero. sed secunde subiecte et dicitur differentie predicantur de speciebus et indiuiduis quod a principio principali substantia illa est predicatio secundum tunc. maior declarat quod quocumque predicantur nomine et ratione predicantur numero. secundum quocumque predicantur de speciebus et indiuiduis predicantur nomine et ratione. ergo predicantur numero. maior patet quod illa que predicantur de speciebus et indiuiduis sunt secunde substantie et dicitur earum. nam species predicatur de indiuiduis. genus vero predicatur de speciebus et indiuiduis. et similiter dicitur predicatur de speciebus et indiuiduis. sed prima substantia recipit rationem generis et specie. Quocumque enim de predicato dicuntur eadem et de subiecto dicuntur. Similiter species et indiuidua recipiunt rationem dicitur. secundum differentia predicatur de speciebus et indiuiduis nomine et ratione. et per consequens numero. quod numero dicitur quorum non est commune. et ratio est eadem.

Liber

Tertio

notād. est q. circa hunc textū inci-
dunt tres difficultates. p^a est. vtruz
dīa substantialis sit substantia. Et videt q. nō q. dīc
aristo. p^{ma} p^{ri}etatem substantie nō cōuenire soli
substantie eo q. cōuenit dīe. ergo dīa nō erit sta-
tū dīa neq. est p^{ma} substantia cū dicatur de sub-
iecto neq. etiam est secūda subā cū nō sit neq. spe-
cies neq. gen^{us}. ergo nō est substantia. Pro r^{ati}one
ponitur vna dīstīn^{ctio}. q. substantia pōt dupl^r con-
siderari. vno modo p eo solū qd ē quiditatiū in
p^{re}dicamēto sbe. Et h^{ic} rōem p^{ri}ncipātis vel p^{ri}cipa-
ti. et sic dīa substantialis nō est subā. 2° capī subā p
oi eo qd eēntial^{iter} est in predicamēto substantie siue
p^{ri}cipet p^{re}ceptū formale substantie siue nō. et h^{ic} mō
dīa subālis est subā. Et ex h^{ic} p^{ri}ncipio ad obiecta.
C^{on} 2^a difficultas. ex quo dīa substantialis nō h^{ab}et dīf-
fōem vtz sibi cōueniat p^{re}dicari vniuoce de p^{ri}mis
substantijs. R^{ati}onē q. si dīa nō h^{ab}eat rōem. i. dīffōez
q^{ui}ditatiū. h^{ab}et t^{er}m rōem. i. p^{re}ceptū formale quiditatiū
et eēntialē f^{ine}m quē sibi cōuenit p^{re}dicari vniuoce d
p^{ri}mis. C^{on} 3^a dīffī. vtz p^{ri}a p^{ro}p^{ri}etas cōueniat p^{ri}mis
substantijs. Et v^{er} q. sic. q. v^{er} dī in textu cōuenit oi
subē. q. cōuenit p^{ri}mis substantijs. C^{on} In opp^o argu-
itur q. a p^{ri}ncipali subā nulla ē p^{re}dicatio. Ad dubiū
r^{ati}onē q. ista p^{ro}p^{ri}etas exposita p^{ri}me intētiōal^{iter} cō-
uenit gnāl^{iter} omnibus substantijs. si tamē expōat
scōde itētiōal^{iter} solū cōuenit scōdis substantijs eo q. p^{ri}-
me substantie nō cōuenit p^{re}dicari. pōt t^{er}m p^{ro}babil^{iter} di-
ci q. siue exponat p^{ri}me itētiōal^{iter} vel scōde intētiōal^{iter}
semp cōuenit oib^{us} substantijs. Et ad argu^{mentum} iⁿ oppo^{sitione}
cū dī q. a p^{ri}ncipali subā nulla ē p^{re}dicatio. modo
ista p^{ro}p^{ri}etas exposita scōde itētiōal^{iter} significat p^{re}dicā-
tiōnē de aliquo. et respēctū illi^{us} p^{re}dicari nō denoiat
dī q. h^{ab}et p^{ri}ma subā nō p^{re}dicet de aliquo tāq. dī sō-
iecto seu de p^{ri}se inferiori. p^{re}dicat t^{er}m p^{re}dicatiōe ef-
fēntial^{iter} de sē ipsa et de sua dīa indiuiduali cū ipsa
cōuertibili. et hoc sufficit ad verificandū dictam p^{ro}p^{ri}-
etate de ipsa p^{ri}ma substantia.

Conclusio

r^{ati}onalis. due p^{ri}me p^{ro}p^{ri}etates
substantie sūt sufficiētes. vt
p^{er} p^{er} deductionē pōitam in p^{ri}notabili.

Primo

dubi^{um} al^{iter}. vtz determinatio maio^{ris}
sit in genere q. in spē. p^{ri}ncip^{alis} dētermina-
tiōne est supponēdū q. aristo. in tertia p^{ri}cipula po-
nit tertiā p^{ro}p^{ri}etate que est bec. q. ois subā v^{er} h^{ab}et ali-
qd significare. et hoc verbū v^{er} nō est expressiū ve-
ritatis sed similitudinis. q. in quibusdā substantijs. vi-
delz in p^{ri}mis est idubitatē v^{er} q. nō significant h^{ab}-
aliquid. i. vniū numero. de quibusdā aut v^{er} sūt
dinat^{ur} sicut dī substantijs scōdis que vidēt^{ur} signi-

ficare hoc aliquid sub appellatione et figura. hoc ē
p^{ro}p^{ri} similitudinē significati quod est hoc aliquid cū
significato secūda^{rum} substantiar^{um} quod ē qd cōe ad
appellata sed t^{er}m est hoc v^{er} sed magis significat
quale quid q. secūde substantie nō significant ali-
quod submⁱⁿū numero quē admodū et p^{ri}me sube
sicut homo vel aīal dīr de plurib^{us}. C^{on} Cor^{re} circa
illam p^{ro}p^{ri}etatem remouet dubiū. Nam ex h^{ic} qd
dictū est. i. q. secūde subē significat quale quid. vi-
deret^{ur} fortasse q. significaret aliquod quale acci-
le. sicut albū quod t^{er}m nō est ita. nō enī scōde subē si-
gnificant simpl^{iter} quale quid sicut albū. q. albus nī-
bil aliud significat nisi qualitatē. s. gen^{us} et spēs cir-
ca substantiam qualitatē determinat. hoc est signi-
ficat aliquā subām qualificabilem. et addit q. iⁿ g^{en}e
amplior sit determinatio q. in spē. q. aīal p^{ri}ncip^{alis} p^{ro}p^{ri}-
etate q. homo. ideo per plures dīas eēntiales potest
gen^{us} determinari q. spēs.

Secundo

dubitat. Utrū abstractum et cō-
cretū idē significant. Pro cuius
solutione sunt permittēde due difficultates. p^{ri}ma
est. vtz substantia p^{ri}ma vel secūda sint voces v^{er}-
termini. Nam vocis vel termini est significare. s. p^{ri}-
ma subā significat hoc aliquid et secūda significat
quale quid. igitur v^{er} q. p^{ri}a subā et secūda sint vo-
ces vel termini. C^{on} Ad quam r^{ati}onē per duo dēcā:
p^{ri}ma est q. significare hoc aliquid est significare qui-
ditatē vltimate determinatā per differentiam idi-
uiualem. sed significare quale qd est significare
quiditatem vlt^{er}ius clarificabilem seu p^{er}termina-
bilem per dīam indiuidualē. C^{on} 2^a dēcā ē. q. ista
p^{ro}p^{ri}etas dī exponi logicā et in t^{er}minis supponibili-
b^{us} māt^{ur}. vt sit sensus. p^{ri}ma subā significat h^{ab} aliqd
i. t^{er}mini singulares significantes p^{ri}ma subā signi-
ficant hoc aliquid. S. ista p^{ro}p^{ri}etas. 2^a subā significat
quale qd. sic exponit. t^{er}mini cōes significantes se-
cūda subā significat quale quid. C^{on} 3^a dīffī. vtrum
albū significat solā qualitatē f^{ine}m q. dī in textu. Et
v^{er} q. nō per aristo. 3° thopicoz vbi vult q. album
et cetera creta nō sūt in predicamēto p^{ro}p^{ri} duplex
significare. R^{ati}onē per vna^m dīffictōem q. album
pōt cōsiderari dupl^r. vno^{modo} vt ē nomē adiecti^{uum} adie-
cti^{uum} tētiū et sic significat solā qualitatē. et nō differt
a suo abstracto nisi in modo significandi gramma-
ticali. alio^{modo} pōt capi vt ē nomē adiectiuium substan-
tiatiū et hoc dupl^r. vno^{modo} vt h^{ab}et supponēz simplicē
et sic significat. quoddam aggregatū ex subō et al-
bedine. alio^{modo} potest capi vt h^{ab}et supponem persona-
lē. et sic probabit^{ur} potest dici q. significat qualita-
tem et cōnotat subiectum pro quo supponit.

Predicamentorum

Tertio dubitatur. Utz ptes sbe sint sbe. Et vi
del qd nō. qz vel eēt spēs e^o sūt ptes
vel nō. n̄ p^m qz tūc p nō distingueret a toto cui^o est
ps. n̄ z^m. qz tūc to^m z ps distingueret eēntialr. ¶ In
opp^m arguit qz p physicoz dī q ex n̄ sba nō fit sba
sed ex pnb^o sube fit subā. q ptes sbe sūt sbe. Ad du
biū rñdet per duas diffictōes. pma ē auicēne i sua
metba^o dicētis q subā pōt capi duplr. vno^o vt est
gen^o analogū. z sic diffiniū. subā ē ens nō in sbo. et
isto^o de^o mā z for^o z gñalr ptes subē sūt subē. alio
modo capitur sba vt ē gen^o vniūcū. z tūc sic diffi
niū. sba est ens p se bñs qditarē substantiālē p se eē
tiālē. z nō in subō. Et sic negat de dō z de mā z for
ma. z etiam ipa vt sic ē gen^o gñalissimū z nō p nō
¶ 2° di^o ptes subē sūt in triplici dīa. qdā sūt ptes
quiditatie cuiusmōi sūt gen^o z dīa. z de talib^o non
ē incōueniēs q sint p se sbe. Alie sūt partes eēntia
les cuiusmodi sūt mā z for^o que eēntialr cōstituit
totū cōpositū. Alie sūt partes qditaratie. q. s. nō con
ueniūt sbe in qdum sba est. sed i qdum ē quanta z
extēsa. z istis duob^o modis ptes sbe lz sint reducti
ue in vno pdicamēto cū suo toto nō tñ p se eo qz n̄
sē ētia apta nata p se existerē. sed solū i toto e^o sunt
ptes. Posset tñ pbabitr dici q sūt sbe p se capien
do subām p oī eo quod eēntialr ē i pnto substantie.

Ad rōes an opp^m. Ad pma p3 solō in secū
da diffictate tertij notabil. ¶ Ad
secūda z rñdet q ista ppetas nō ē mere negatiua.
s3 p supponit vnam affirmatiuā. s. eē vt patuit ip^o
diffictate tertij notabilis. mō chimere z entibus
fictis non ouenit eē. iō nec ouenit eis illa ppetas.
¶ Ad tertiā p3 solutio in secūda diffictate tñ
notabilis. Et hec de questione.

Veritur Utz tres vltime ppi
etates sbe sint i textu

q sufficiēter assignate. ¶ Arguitur p
3 primam pte qz omnis forma q pōt ef
se termin^o mor^o bz dīum cū oīs mutatio vel mor^o
sit de dīo i dīū. p p3. s^o phy. s^o for^o sba s pōt ef
se termin^o mor^o. ergo forma subālis bz dīum. et p
oīs sba hēbit cōtrariū. minor p3 qz oīs forma bñs
latitudinē graduū infra eadē spēm pōt eē tminus
mor^o. sed forma subālis ē buiusmodi vt patebit in
fra. q pōt eē termin^o mor^o. ¶ 2° s^o secūda qz oīs for
ma habēs grad^o eiusdē rōis sūt cōponibiles in eadē
pte subī potest intēdi z remitti. sed forma sba s
buiusmodi. q sba suscipit magis z min^o. minor p3.
qz quod ē pfectionis i pfectioni nō d3 negari pfe
ctiori. sed accit a que sūt impfectiona subā habēt
gradus eiusdē rōis sūt cōpossibiles i eadē pte sba

iecti. ergo etiā sba poterit hēre tales gradus. nō. n.
vī qn deus possit facere vna z aiā pfectionē p m
substantiaz qz aliaz. ¶ 3° arguitur 3 tertiā qz mu
tatio substantie vocat gñatio vel corruptio ab ari.
qnto physico. sed per gñatōē vel corruptionē sba
manēs eadē in nūero nō est susceptibilis dīoz. q
subā cum sit vna z eadem numero p sui mutatōē
n̄ ē susceptibilis dīoz. ¶ In opp^m ē ari. in textu.

Primo notandū ē q p declaratōē tñmo
rū ponūtur tres distinctiones. qz
pma ē duplex ē dīetas. s. actitatis z denoiatōis
Contrarietas actiuitatis est repugnantia duarū
formaz actiuarum z passiuaz adinuicem mutuo
se expellētium ab eodem subiecto: z sic capitur i
pposito. cum dicitur q substantie nihil ē contra
rium. sed contrarietas denominationis est repu
gnantia quarumcūqz formaz a quibus pnt capi
incompossibiles denoiationes respectu eiusdem
subī z sic nō capit in pposito qz tūc due dīe subā
les z gñalr quecūqz diuerse spēs dīr contrarie:
¶ Secūda di^o aliquid dī suscipere magis z min^o
duplr. vno modo formaliter z terminatiue. z sic
illa forma que est termin^o mor^o itensionis z remissi
onis suscipit magis z minus. Alio^o māl^o z sūue. z
sic illō suscipit magis z minus quod est subz forme
susipientis magis z minus. z sic subā suscipit ma
gis z min^o. ¶ Tertiā di^o aliquid dī suscipere con
traria duplr. vno modo logicaliter. z sic illud dici
tur suscipere cōtraria de quo predicatur denoi
atiue termini contrarij denoiatione intrinseca z suc
cessiue. alio modo phicalr. z sic illud dī suscipere
dīa cui p sālē inherētia pnt successiue due forme
dīe ouenire. z vtroqz modo subā suscipit dīa.

Secundo sciēdū ē q in hac particula pbs
ponit quartam ppietatez subē
que est hec. q subē nihil est dīum. quam pbat in
ductiue. quia prime subē quid erit cōtrarium. qst
diceret nihil. Sīlr secūde substantie nihil ē dīuz.
qz homini nihil est dīum nec ēt animali. Verūn
hec ppietas nō ouertit cū sba. sed ouenit plurib^o
alijs. vtputa qditarati. bicubito eni n̄. bil est dīū nec
similiter decem nec alicui taliū qditarati est aliqd dī
riuz. ¶ Circa tamē predicta obijcit q aliquis for
te posset dicere multum z paruum adinuicem cō
trariātur. z similiter magnum z paruum. z tamen
sunt qditates. ergo qditarati erit aliquid dīū. Hāc
obiectionem soluit aristo. per interemptionem di
cens q nullum boz predictorū contrariatur alte
ri. cuius rōnem assignabat in predicamēto quan
titatis. ¶ Consequenter ponit quintam ppieta

Liber

rem substantie. s. q. videtur substantia nō suscipe
magis ⁊ minus. Nec hoc obstat qd p^o dcm ē. s. q.
p^{ma} subā ē magis subā q^z secūda. q^z l^z subā acce/
pta p actu subādi suscipiat magis ⁊ min^o. tñ s bā
p eo accepta qd subijci tali actui nō suscipit ma/
gis ⁊ min^o. Et hoc declarat per ex^m: q^z vnus bō in
vno tpe nō est magis vel min^o bō q^z i alio tpe. nec
vn^o ē alteri homini magis ⁊ min^o bō. Sicut idem
corp^u i vno tpe d^r magis ⁊ min^o albū ⁊ ē magis vl^o
min^o calidū q^z in alio tpe. Cōn^r ponit sex t^a ⁊ vl^o
timā ppetatē que est hec. q. maxie p^pū v^r ēē subē
cū sit vna ⁊ eadē numero q. sit susceptia d^rioz. dīc
tñ qdā q. ista dī: maxie ē nomē adiectiū vt cōstrui
tur cū h^o genitiuo subē: vt sit s^esus. maxie subē. i. p^p
me subē ē p^pū. Et illa ppetas est p^pa 4°. mō p^pme
subē q^z ouenit oī ⁊ soli. vt p^pductiue q^z subā cum
sit vna ⁊ eadē numero est capax d^rioz. vt qdaz bō
cū sit vn^o ⁊ idem numero aliqñ quidē sit magis al
bus: ⁊ aliquādo minus: aliquādo palidus: aliquan
do frigidus. ⁊ prauus ⁊ studiosus. Sed i nullis ali
is a subā hoc videt^r ouenire. q^z idē color cū sit vnus
⁊ idem numero nō erit albus ⁊ niger. nec eadem
actiō vna ⁊ eadem numero manens erit praua et
studiosa. C Sed circa hāc ppetatē mouet aristo.
duas obiectiones. p^{ma} obiectio est de orōne que
manēs vna numero quandoq^z est vera et quando
q^z falsa. vt hec oratio. sortes sedet est v^a sorte se/
dēte. et falsa ipō surgēte. et tñ verū et falsū s^t d^ria
q^z ead^e o^o nū^o suscipit d^ria. ⁊ 4° ob^o ē d^r visu. i. opioe
q^z cū sit vna et eadē nūcro qñz ē vera et qñz falsa.
vt si q^z opine^r aliqñ sedere ipō sedēte v^ex putat
sed eo surgēte falsum opinat^r. has duas obiectōes
simul soluit aristo. dupl^r. primo per distinctionem:
q^z aliqd potest intelligi recipe d^ria dupl^r. vno mō
fm sui mutationē sicut albū mutatū sit nigrum. et
frigidū per sui mutationē sit calidū et c. ⁊ sic opio
vel o^o nō recipiūt d^ria. alio modo aliqd d^r recipe
se cōtraria per mutatōnē alteri^o et sic opio ⁊ o^o re
cipiūt cōtraria. nam orōne ⁊ opioe nō mutatis sit
vera vel falsa per mutatōnē rei. C Secūdo sol
uit p^pdictas obiectiones. per interēptionē dicens.
q. oratio et opinio nō recipiūt d^ria et b^mōi. rōez af
signat: quia illud quod recipit d^ria mutat et patit^r
ab eis: sed nec o^o nec opinio ex eo q. vera est vel
falsa nō mutat. nec aliquid patit^r. sed passio sit cir
ca rem de qua est o^o vel opinio q^z ab eo q. res est
o^o d^r vera vel falsa. et nō i eo q. sit capabilis id est
receptibilis d^rioz: maiorē declarat aristoteles q^z
subā suscipit langorē et sanitatē et candorē et ni
gredinē per sui mutatōnē. ideo p^prium erit sub

stātie q. sit vna et eadē numero fm sui mutatōnē
ēē susceptibile d^rioz. C Cōn^r recapitulat.

Tercio sciendū ē q. circa hūc textū incidunt
tres difficultates. C Prima ē. v^rz
veritas sit ens absolutum vel respectiū. Ad quā
rādet^r p tres distinctōes. quaz p^{ma} ē. duplex ē veri
tas. q^z quedā ē in reb^o. ⁊ alia in intellectu. C 2^a d^r: i
reb^o veritas dupliciter sumitur. vno modo abso
lute. alio^o comparatīe. s. per comparatōnē rei ad
intellectum cognoscentem. veritas in re abso
lute sumpta est cōformitas seu similitudo fm muta
tionem vel adequationem rei p^pducte ad produ
centem. Dicitur secūdū mutatōnem propter ve
ritatem rerum creataz que imitant^r exemplar di
uinum vel creatum a quo producunt^r. ⁊ cui in ali
quo modo assimilatur. Secundo d^r vel adequati
onē propter veritatē que inuenitur in filio dei q
est veritas in qua est sūma ⁊ adequata similitudo
ad primum producentem. Sed veritas in rebus per
comparatōnem ad intellectum cognoscentem ē
propria rei entitas pro quāto de se est manifesta
tiua sui cuiq^z intellectui potenti ipam cognoscere
⁊ est propria rei entitas p quanto de se est mani
festatiua ⁊ pro quanto est sibi assimilatiua intelle
ctu mediante. s. actu vel specie intelligibili mediā
te qua assimilatiōne res est in intellectu sicut cog
nitum in cognoscente. C Tertia distinctio. ve
ritas in intellectu est duplex secundū q. duplex
est operatio intellectus. Una est veritas simplex
correspondens actui simplici intellectus. Alia est
veritas complexa correspondens actui comple
xo intellectus. Unde veritas simplex ⁊ incom
plexa est cōformitas actus simplicis ad obiectū
intelligibile simplex ⁊ huic veritati non opponitur
falsitas sed tantum ignorantia quia simplex act^o
intellectus nunq^z est formaliter falsus secundum
q. videtur sentire aristoteles 3° de anima dicens.
q. intellectus circa suum quod quid est semper ē
verus. sed veritas complexa est cōformitas seu
aptitudo cōformitatis actus compositi intellect^o
ad obiectum complexum cui veritati priuatiue
opponitur ignorantia. ⁊ contrarie opponitur fal
sitas. Ex quo patet q. entitatiue veritas est respe
ct^o. Et si querat^r. vtrum sit realis vel rōnalis. R. nō
tur q. veritas que ē in reb^o ē respectus realis. v^ritas
aut^r que ē i intellectu ex pte sui sūdamēti est realis.
ex parte termini est respectus rationalis. p^{ri}mūz
patet q. veritas fundatur in actu intellectu qui est
quedam qualitas absoluta realis. sed eius termi
nus est obiectum cognitum quod vt sic non habz

Predicamentorum

est reale s3 diminutū. ¶ Scda difficultas. in q est subiectiue veritas sūdamētalī r realis. ad illā iā p3 solo q3 xitas sūdamētalī r realis est i rebus subiectiue. Sed veritas intellectus r formalis est subiectiue i actu simplici vel cōplexo intellectus. r si dicatur q in sola opōne r diuisione intellectus est veritas vlt falsitas s3 aristotelē primo peryermenias p nūc respōdetur q in sola opōsitione r diuisione intellectus ē veritas obiectiue vel falsitas nō qdē subiectiue sed obiectiue. nā intellectus aliquā reflectit super suū actū compando ip3 ad obiectū. vtrū vide licet sit sibi sibi r conformis vel nō. r i illa cōparatione intelligit ipam cōformitatē que ē formaliter ipa veritas. Talis autē reflexio nō est sine compositione r diuisione intellectus q3 i sola opōne r diuisione intellectus ē veritas obiectiue. ¶ Tertia difficultas. vtrū eadē ofo numero fm sui mutatōez recipiat cōtraria. ¶ Ad quā rīdetur per quattuor dicta. ¶ Primū est. impossibile est duo predicata ōria formaliter r intrinsece denominare idē subiectū si ne mutatione ipsi. ¶ 2° dictū. veritas r falsitas generant respectū ofoīs mentalis q3 vt patuit veritas ofonis mētalīs ē cōformitas ipsius ofonis ad obiectū vel significatū respectū ei³ r falsitas est ipsi³ disformitas. ¶ 3° dcm. mutatōe scā circa terminum alicui³ respect³ variat³ ille respectus. r ideo re mutata corrūpit³ cōformitas ofonis ad rem r ex cōtrā corrūpit³ xitas ofonis. ¶ 4° dcm. qd segitur ex pcedētib³. ofo vna r eadē nūero manēs est susceptria ōrioz. p3 q3 ē susceptoria veritatis r falsitatis q3 ōriant. Quid q dicēdū ē ad auctē aristo. q dicit q ofo dī vera vlt falsa nō p mutationē sui s3 p mutationē rei. scdo dicit q nō suscipit ōria. Ad p mū dictū Ari. rīdet³ p vna distinctionē q duplex ē mutatio. quedā est mutatio ad se qn. s. aliqd subiectū mutat scdm aliqd absolutū. r de tali loquitur aristo. q3 nulla talis mutatio est scā. in ofone sed tū in re dicit ofo vera vel falsa. Alia ē mutatio q est ad aliqd qn. s. aliqd mutat fm aliqd respectus: r sic ofo bene mutat. Ad s3 p3 qd sit dicēdū i p notabili. ofo. n. bñ suscipit ōria dnoiatōis s3 nō actiuitatis.

Cōclusio rñsalis. tres vltie pprietates sbe sunt sufficientē assignate. g rē. p3 p dclaratōez iu primo notabili.

Primo Dubitat. Ut p suba in sua entitate heat grad³ fm q3 ipa suscipit magis r minus. Rīdet³ ab aliqb³ negatiue q3 rōes scē sūt i oppo³ pter q3 adducit alia rō. q3 oīs gradus forme adueniēs rei cōstitute in eē cēntiali est accñt ei³. s3 si forma sbalis hret grad³ tūc vltim³ gradus

aduēiret sube cōstitute in suo cēntiali. ergo ille gradus erit accñs illi³ sube: r p oīs suba in sua nā nō suscipit magis neq3 min³ s3 accñtal³ solū. Alij rīdet³ q suba cōsiderat³ duob³ modis. Vel fm suā pccisam qditatē r cēntiā. r sic nō suscipit magis r min³. Alio mō cōsiderat³. q3 tū ad suā naturā siue quātū ad suā qditatē nō pccisā s3 vt cōicabilis ē suis indiuiduis. r sic suscipit magis r minus. ¶ Alij ponunt aliā distinctionē p qua pmittit³ vna distinctio trimēbris. de quoz quolibz mēbroz ponunt aliqua dicta. Distinctio est bec. sube triplex ē mod³ quoz nullus ē essentialis sibi. Primus est mod³ substādi p se r pmo oīb³ accñtib³. Et d hoc pmo modo ponunt aliq dicta. p³ dcm ē. modus substādi est p prius sbe. p3 q3 ab illo mō substādi iponit³ sbe nomē. q3 suba dī a substādo. r sic loq³ aug³ cū dicit. q deus pprie nō dī dicit substātia. vñ dicit i gnto de trini. c. z. Manifestū est deū abusiue substātiā vocari. ¶ 2° dcm. Modus substādi ē accidental³ sube. patet. q3 substare ē qdā ordo seu respectus subī ad aliud. iste āt ordo nō ē de itriseca rōe substātie. ergo ē sibi accñtalis. ¶ 3° dictū. Mod³ substādi est substantie in ordine ad posterius. p3. q3 modus substādi ē qdā ordo veniēs sube i ordie ad accñtia. mō accidēs ē postēi³ sbe. g rē. ¶ 4° dcm. Modus substādi ē positiu³. q3 vt iā patuit iste mod³ ē qdā respect³ c³ vtrq3 extremū ē positiuū. g rīpē respect³. An s3 p3 q3 ille respect³ q ē substare sūdat³ i sba substāte r ē/minat³ ad accñs cui sbe substat. mō tā sba q3 accñs sūt etia positia. g rē. ¶ 2° mod³ sbe ē eē p se r nō eē i alio subie. r d hoc mō ponunt tria dca. Primū est q eē p se siue nō eē in alio subiectiue. qd idē ē dicit³ sbe i ordine ad p³. p3. q3 eē per se ē qdā ordo ipsius sbe ad aliqd p³ s3 i q nō eē subiectiue. ¶ 2° dcm. eē p se ē mod³ iōralis r negatiu³. p3 q3 vt patuit eē p se ē ordo sbe ēminat³ ad extremū forlī negatiuū. g ille ordo ē forlī negatiu³. an s3 p3. q3 ille ordo siue respect³ q ē eē p se sūdat³ i sba r ēminat³ ad nēs. q3 illō in q sba vī eē sūci i sbo ē nihil. 3° dcm. eē p se ē mod³ accñtal³ respectū sbe. tūz p3 q3 negatio ē ex rōem forlī sui positi. tū z q3 nega³ r ducit³ ad gen³ siue affirmatiōis oppo³. s3 affirm³ siue mod³ positiu³ cui oppo³ iste mod³ negatiu³ est eē p se r nō i alio. g³ ē d gñe accñtis. 3° mod³ sbe ē p se stare siue eē ēa p se r d isto ponitur tria dca. Quoz p³ ē. mod³ substādi i se veniē sbe i ordie ad se. 2° dcm. mod³ substādi i se ē accñtal³ Ista duo dca. parebūt i dclaratōe sūci dci qd ē tale q mod³ i se vlt p se ē mod³ cēndi negatiu³ fm rez s3 s3 rōez sit positiu³. p3 q3 iste mod³ cēndi soluit³ i duplicē modū cēndi pōrē. v3 in modū cēndi per se r n

Liber

in alio subiecto. et ille est conceptus negatiue accidentalis. et erit modus negatiue vel re soluitur in modum essendi et est in se subiectiue. modo esset in se subiectiue nihil aliud est quam non habere aliquid per se. et talis modus est negatiue. ergo et per se dicitur. sed ille modus sit positiuus secundum rationem patet. quia subsistere per se vel esse per se non est aliud quam esse in se. modo est in se formaliter positiuus dicitur relationem rationis eiusdem ad seipsum. quia nihil realiter et positiuus est subiectum sui ipsius. quia tunc id est esse subiectum et accipere. ergo nihil refert ad seipsum et non ad relationem reale. tamen ad subiectum realiter et positiuus sed tamen secundum rationem. et per omnes modus standi per se qui tantum valet sicut esse in se ipso subiectiue est modus positiuus secundum rationem. Et sic eadem substantia qua substat accidentibus subsistit in se. sed substantiam substantiare accidentibus est terminare deperditionem accidentis ad ipsam. ergo subsistere in se est terminare deperditionem sui ad se. quod deperditionem est ratio rationis. ergo modus standi per se habet realiter sit modus negatiue. tamen habet rationem est modus positiuus. Hoc supposito ab eisdem ponitur talis distinctio quod substantia potest capi dupliciter. uno modo quantum ad eius proprium modum essendi. et est esse per se et non in alio subiecto. et est quodammodo negatiue ut patuit. et sic substantia non suscipit magis nec minus nec infra eandem speciem nec in diuersis habet latitudinem graduum. et sic intelligitur dictum aristotelis cum dicit substantiam non suscipere magis nec minus. Et generaliter omnes auctoritates aristotelis. videntur habere sonare. et debent intelligi capiendum substantiam isto modo conceptum. scilicet ad modum essendi per se. Alio modo potest capi substantia quantum ad entitatem substractam huic modo essendi. Et infra eandem speciem sic habet latitudinem graduum habet quos suscipit magis et minus. quod probat primo per articulum parisiensem in quo dicitur quod quicquid dixerit aristoteles non est perfectior et nobilior est anima iudei puris naturalibus error. et ratione sic. per qua supponitur quod sunt duo corpora naturalia eiusdem speciei et eiusdem dispositionis quantum omnia excepta sola realitate et entitate: quorum unum sit duorum pedum et aliud sit unius pedis. et corpus duorum pedum condense quantum ad dimensiones eius quousque veniat ad quantitatem unius pedis hoc totum est possibile. quo supposito arguitur sic. Quod corpus secundum substantiam excedens aliud manente eius tota substantia ut tota super excedit habet substantiam illud. sed corpus duorum pedum habet substantiam excedit corpus unius pedis. et ipso addito remanet ipsa tota substantia eius. ergo postquam erit condensatum et reductum ad quantitatem unius pedis illud excedet aliud corpus unius pedis. et erit maius eo. sed non magis extensius. ergo est necessario magis intensius. et per omnes una substantia est magis substantia quam alia intensius eiusdem speciei. et sic substantia suscipit magis

et minus. Et itez oem quod mutat formaliter et terminatiue parti est in imino a quo: et parti in imino ad quem ex sexto phico. sed dicitur cometator hoc habere veritatem in quatuor generibus. suba quantitate quantitate et ubi. ergo substantia in sua entitate et non habet partem et pre non quantitate. ergo gradualis. et ad rationem per me opinionis rideat quod dupliciter intelligitur aliquid esse accipere. uno modo quod est alterius generis ab eo cui aduenit non faciens per se unum numero cum eo. et sic et gradus forme subalis adueniens primo gradui vel ipsi forme non est accipere. quia facit unum per se cum primo gradu et et cum ipsa forma. Alio modo intelligitur accipere per oem eo sine quo res potest esse: et sic et gradus forme est accipere respectu primi. quia primus potest esse sine secundo

Secundo Dubitatur quod sit gradus formaliter et entitatiue. Rndetur premitendo duas distinctiões. prima est quod duplices sunt gradus entiales. quidam sunt gradus entiales siue entia et isti gradus omnes sunt ultime perfectiones entia secundum quod quilibet entia est limitata ad certum genus et ad certam speciem. et ex his gradibus constituitur ordo vniuersi. Alii sunt gradus perfectionum vniuersiue dicitur in eadem esse etia. et isto modo est sermo de gradibus. Et distinctio. alicuius forme specificæ. et duplices possunt assignari partes. quidam sunt partes effectuales ut materia et forma. Aliæ sunt partes gradatiue sicut genus et species. Aliæ sunt partes perfectionales secundum quas appetit sibi totalitas seu quantitas perfectionalis. Et aliæ sunt partes materiales. cuius modi sunt partes subiectiue. Tunc rñ detur ad dubium quod gradus forme est quedam portio perfectionalis forme specificæ et ei conceptum quiditatiuum. ipsa tamen forma specificæ infra suum conceptum includit coincidens cum eadem essentialiter. et inclusa realiter intra conceptum indiuidui vagi vage et determinati determinate. Et ex ista descriptione tanguntur sex additiones gradus forme. prima additio est quod gradus est quedam portio perfectionalis. quod forma specificæ de se est limitata habens quadam totalitatem siue quantitatem. Et illi totalitatis gradus est pars siue portio. Secunda additio est quod sit extra conceptum gradatiuum et specificam forme. quia nisi sic. sequeretur quod ubi cumque repiret forma specifica ibi esset oem istum gradum et sic tanta esset perfectio in uno indiuiduo quanta esset in omnibus istis suis partibus. 3^a additio est quod gradus est quod includit formam in suo conceptu gradatiuo quia in quolibet gradu saluat ratio forma specificæ. quod non esset nisi includeret gradatiue in ipso gradu. 4^a additio est quod gradus est idem essentialiter cum sua forma specificæ. quia gradus additio forme sic habet formam quod facit unum essentialiter cum ea. 5^a additio est quod gradus includit realiter eum conceptum indiuidui quia forma specificæ gradatiue supra abstrahat et prescindat a gradu: tamen ut ex his est necesse conuenit aliquem illo graduum. modo forma specificæ non existit nisi in indiui

Predicamentorum

duo. id gradus forme realiter includit in conceptu indiuidui. Sexta additio quod gradus vage includat in conceptu indiuidui vagi et determinate in conceptu indiuidui determinati. nam sicut duplex est indiuiduus. scilicet vagus et signatus sic etiam dicendum est de gradu.

Tertio dubitatur. Ut gradus forme sint ad inuicem realiter distincti. Respondetur quod non. sed omnes cadunt in unam realitatem actualem. quod ex distinctione in actu non potest fieri unum nisi aliter sit in potentia ad aliud. si illi gradus essent actu realiter distincti non possent constituisse unam realitatem actualem. Aliud respondetur per sex dicta. Primum est. sic pres in linea constitunt unam lineam totalem et quantam quantitate extensiva sic et plures gradus forme constitunt unam formam totalem et quantam quantitate intensiva. Secundum dicitur. sicut partes in linea quam constitunt habent indiuisiōem et unitatem. ita gradus forme habent in forma quam constitunt unitatem et indiuisiōem. Tertium dicitur. sic partes sunt unitate in linea sunt lineae non totales et simpliciter. sed partiales et secundum quod. ita gradus ut sunt unitate in forma sunt forme non totales et simpliciter sed partiales et secundum quod. 4^m dicitur. sicut partes ut sunt unitate in linea sunt in actu existēdi ut sunt in actu subsistēdi. ita gradus ut sunt unitate in forma habent eam in actu existēdi ut sunt in actu subsistēdi. Quintum dicitur. sicut partes lineae siue sint actu diuise siue coniuncte in actu distinguuntur realiter. sic et gradus forme siue sint actu diuisi ad se inuicem siue actu uniti in se inuicem distinguuntur realiter. quod autem distinguuntur realiter quoniam sunt actu diuisi satis est manifestum quod quicumque separati existere possint illa distinguuntur realiter. sed partes lineae actu diuise et etiam gradus forme actu diuisi a se inuicem existunt separati. ergo distinguuntur realiter. probatur etiam quod distinguuntur realiter quod si esset unitas in se probatio per motum supponit. prima suppositio est. respectus realis actualis supponit extrema realia in actu. 2^a suppositio. respectus qui requirit distinctionem extremorum non potest esse realiter in actu nisi extrema sint realiter actu distincta. tunc sic formatur ratio. unio partium in linea vel unio graduum forme in forma est respectus qui non potest esse nisi inter extrema distincta. quod idem uniti sibi ipsi includit additionem. sed tota linea vel etiam tota forma existente in actu. unio suarum partium vel graduum est realiter in actu. ergo ille respectus erunt distincte realiter et actualiter si illi gradus erunt ad inuicem distincti realiter et actualiter. Sextum dicitur. sicut partes lineae autem diuisione non dicuntur multe lineae simpliciter. sed multe lineae secundum quod et partiales ad inuicem distincte. non ad inuicem realiter et actualiter existētes post diuisionem partium actu dicuntur multe lineae simpliciter plures subsistētes. ita gradus

ut sunt uniti in forma non dicuntur plures forme simpliciter. sed plures secundum quod. et partiales realiter et actualiter existētes. et post diuisionem forme in partes graduales illi gradus plures dicuntur plures forme simpliciter et multe et subsistētes.

Ad rationes an oppositum. Ad primam ad maiorem respondetur per distinctionem. quod tria potest capi dupliciter. uno modo cōiter. scilicet per mutationem vel per quicumque impossibilem et sic cedit maior illo modo. Alio modo proprie et sic negatur quod ad unitatem et ubi est motus qui tamen non habet tria potest capi. et ad maiorem conceditur quod forma substantialis potest esse terminus motus. Et si arguatur quod forma substantialis est terminus generationis. si ipsa sit terminus motus sequitur quod generatio erit motus quod est contra Aristotelem quinto physicorum. negatur cōsequencia quod forma substantialis sit terminus generationis tamen gradus consequens illam formam que intenditur non introducit per generationem. sed per motum intentionis. Ad secundam patet solutio in primo dubio. Ad tertiam dicitur quod alicuius potest esse mutatio dupliciter. uno modo formaliter et terminatiue et sic generatio dicitur esse mutatio subiecti. Alio modo subiectiue et materialiter. et sic alteratio et quicumque alius motus vel mutatio potest esse ipsius instantie tamquam sibi. Et hoc dicitur quod non.

Veritatem Ut quantitas sit unum genus generalissimum ab alijs distinctum. Arguitur primo quod non quod nullum genus predicatur de nominatiue de suis speciebus. sed quantitas predicatur de nominatiue de suis speciebus ut hoc est vera. superficies est quanta linea est quanta. ergo non est genus. Arguitur secundo. quod omne genus habet unam rationem. primam equaliter participatam ab omnibus illius generis. Sed quantitas non habet unam talem rationem. ergo ratio minor. quia talis ratio vel esset ratio mensure vel ratio diuisibilitatis. non primum quod ratio mensure prius conuenit quantitati discrete quam continue. Nam vel non conuenit mensurare nisi secundum quod in se ipsa replicatur. igitur ratio. nec secundum quod ratio diuisibilitatis prius conuenit continuo quam discreto. Nam numerus causatur ex diuisione continui tertio physicorum. ergo cum quantitas non habeat unam rationem equaliter participatam sequitur quod non erit genus. In oppositum arguitur pari. ponente unitatem esse unum de decem predicamentis. sciendum est quod per intellectum questionis ponitur una difficultas. videlicet ratio mensure sit propria ratio unitatis. Ad id quod quidam respondent affirmatiue cuius rationem assignat

Liber

qz in isto libro. aristo. pbat rōnem esse q̄titatez. qz ei conuenit ratio mensure. q̄ rē. p̄terea aristo. disti-
guit spēs q̄tutatis p rōnem mensure sicut sup̄fici-
es z locus ponūtur eē spēs distincte. qz lz non disti-
guantur in rōne diuissibilitatis distinguunt tñ i rōne
mensure. ex quo cōcludit ipas spēs distinctas. de
inde cōtra f̄ obijciunt. qz rō generis eque p̄est su-
is spēs. Sed rō mensure pri^o conuenit q̄tutati di-
crete q̄ continue vt patuit in 2° argumēto ante
oppositū. Et ad rōnes f̄ p̄bates pōt rīderi q̄ ari-
stoteli rōnem eē q̄tutate. z s̄līr distinguit spēs q̄tuta-
tis p rōnem mensure nō q̄dem tanq̄ p rōne. eēnti-
alem z priam sed tanq̄ p p̄p̄ia passionem ei^o ita
q̄ mēsurā nō est p̄p̄ia rō q̄tutatis. sed est quedāz
passio consequens p̄p̄iam rōnem eius.

Secundo notandū ē. q̄ i t̄terio capitulo
determinat aristo. de q̄tutate. z
continet duas ptes p̄ncipales. In quaz p̄ma de-
minat de q̄tutate quātum ad eius eēntiam. z ista
ps cōtinet duas p̄tulas. In quaz prima d̄termi-
nat de quantitatibus p se. z cōtinet duo p̄icta. In
quoz primo determinat de quantitatibus discre-
tis z intendit q̄ttuor cōclusiones in quarum prima
ponit duas diuisiones q̄tutatis. q̄rum p̄ma ē. q̄ti-
tatis aliud continuū aliud discretū. Et nō est vis
sinon dicat alia. qz adiectiuū substantiuatū i neutro
pōt vere dici de masculio femino z neutro. vt vir
est aliqd z mulier est aliqd. Et vir est aliqd aliud a
muliere. Et mulier ē aliud a viro. vel pōt sic expo-
ni q̄tutatis. idest p̄dicamēti. Quantitatis aliud ge-
nus. s̄ subalternum ē cōtinuū z aliud discretū. z^a
diuissio ē ista. q̄tutatu q̄dā cōstant ex p̄tibus h̄ntib^o
positionem adinuicē. alia h̄o cōstant ex non h̄ntibus
positionez. C^a z^a cōclusio rāgit declarationē ḡnalez z
exemplarez p̄me diuissiois dicēs q̄ q̄tutatis discre-
ta ē vt numer^o z rō. sed q̄tutatis cōtinua est vt linea
superficies z corp^o aut locus aut temp^o. Et iste d̄ne
vltime spēs. s̄ temp^o z locus enumerant cū quadā
interruptiōe ad denotandū fortitam. q̄ iste due ha-
bent alium modū mēsuradi q̄ tres p̄ores eo q̄ mē-
surat extrinsece z tres p̄me mēsurat intrinsece. vel s̄
fit ad denotandū q̄ sunt q̄tutates per accidens vt
videtur innuere Aristo. 5° i metaphisice vbi dicit q̄
tempus z motus sunt q̄tutates per accidens.

Tertio sciendū ē. q̄ circa hunc textum mo-
uetur vna difficultas. q̄sit p̄p̄ia rō
q̄tutatis p quam eēntialiter distinguit ei^o species
Ad quā rīdetur breuiter p duas p̄p̄ones. p̄ma
ē diuissibilitas i ptes eiusdē rōnis nō ē eēntialis rō

q̄tutatis. p̄z qz nullus respectus formalis est p̄p̄ia
rō absoluti. sed diuissibilitas est respectus formalis
qz dicit q̄dā aptitudinē ad diuissionē. ergo diuissi-
litas nō est p̄p̄ia rō eēntialiter q̄tutatis. z sic. potē-
tia z actus diuidūt oē ens. sed act^o diuidēdi nō iest
eēntialiter q̄tutati. qz tunc q̄tutatis spēs eēt actu diuisa.
ergo nec potentia ad diuidēdū ē eēntialis q̄tutati
ex eo quo p̄z q̄ talis p̄p̄ietas q̄tutatis ē diuissibilis
i partes eiusdē rōnis. z s̄līr ista q̄tutatis ē mēsurati-
ua substantie. nō sūt p se in p̄mo mō s̄ i 2° qz ibi p̄di-
cat passio s̄ suo subiecto. C^a z^a p̄positio. habere p-
tes eiusdē rōnis ē p̄p̄ia rō q̄tutatis: p̄z qz diuissi-
litas in partes eiusdē rōnis est prima passio q̄tuta-
tis cōsequens p se rōnem ei^o. s̄z consequit^o b̄ qd est
h̄re ptes eiusdē rōnis. ergo illud est p̄p̄ia rō q̄tutatis
quā tñ aristo. circūloquit^o per diuissibilitatem
tanq̄ p p̄mā passionē eius. vnde ex diuersis locis
eliciunt a p̄ho quattuor passionēs q̄tutatis sic se-
b̄ntes per ordinēz. p̄ma passio ē diuissibilitas i ptes
eiusdē rōnis. Scda est eē finitum v̄l infinitū. 3^a
est equale vel ineq̄ale. 4ª est rō mensure. nā oīs
mensura p se intelligit^o eē equalis v̄l ineq̄lis mēsu-
ratio qz mēsuratū ē eēle v̄l ineq̄le. iō mēsurā.

Conclusio r̄n̄talis. q̄tutatis est genus gene-
ralissimū ab alijs distinctū. qz
bz vnum modū eēndi siue vnam rōnem eēntialem
distinctā a rōne cuiusq̄ alteri^o p̄dicamenti p̄ticipa-
bilem eēntialiter ab oib^o illi^o p̄dicamenti. z est di-
uissibilis in plura vltēus formaliter diuissibilia vt
patuit in secūdo notabili neq̄bz aliquod gen^o sup̄
se qd cōtrabat. ergo ē genus generalissimū.

Primo dubitatur. Vt p̄ numerus z ratio
sint spēs q̄tutatis discrete. p cui^o
solutione supponēdū ē q̄ ari. in hac parte probat
istam conclusionem que est tertia. s̄ q̄ numerus sit
q̄tutatis discreta. qz illud est quantitas discreta cu-
ius partes ad nullum terminum copulantur. sed
partes numeri sunt b̄. ergo rē. minor p̄z primo i
partibus aliquotis quia quinq̄z z q̄nq̄z sunt partes
denarij z tñ non coniungunt^o ad aliquem terminū
cōmunem sed sp̄ vna pars manet discreta z sepa-
ta ab alia. z 2° probatur idem de partibus non ali-
quotis. qz tria z septem sunt partes non aliquote
denarij. z tñ ad nullum terminum coniunguntur
sed sp̄ vna est discreta z separata ab alia. C^a 4^a
conclusio. oratio est q̄tutatis discreta. qz sibi compe-
tit mēsurare. nam per orationem mēsurat^o s̄illa
ba breuis z longa. z hoc intelligitur d̄ oratione vo-
cali z non de mentali. qz de oratiōe vocali dicim^o

Predicamentoz

q̄ syllabe sunt longe. ⁊ debent p̄ferri tempore longo. alie aut breues. ⁊ debent p̄ferri tempore breui. sed q̄ sit discreta p̄z q̄z ad nullū terminū cōmunez p̄uicte. ei⁹ copulat. n̄ enīz aliquis termin⁹ cōmunis est ad quē syllabe ⁊ voces copulantur sed quecunq̄ syllaba est diuisa ab alia.

Secundo dubitat. Utrum i oratione sint aliq̄ partes aliq̄te ⁊ non aliq̄te sicut in numero. R̄sio patebit in solōne duarum paruaz difficultatum. Prima ē. qd sit ps aliquota ⁊ quid non aliq̄ta. r̄idetur q̄ ps aliquota ē q̄ aliq̄tiens sumpta reddit totū adequate vt qnq̄ est ps aliquota denarij. nā si quicq̄ bis accipiatur reddit numerū denariū adequate. sed ps nō aliq̄ta est q̄ aliq̄tiens sūpta nūq̄ reddit suū totum adequate sed plus vel min⁹ vt tria vel septē sūt ptes nō aliq̄te d̄narij. nā tria nō p̄nt accipi aliq̄tiens vt reddāt denariū adequate s̄z plus v̄l min⁹. ⁊ s̄t̄r septē. C̄ ⁊ d̄i. ficultas. vtz ōfo sit q̄t̄itas cū nō enumeret. s̄. metaphice iter spēs q̄t̄itatis. d̄r q̄ sic eo q̄ sibi cōpetit ratio mensure. ⁊ sic diff. nitur. Oratio est q̄dam forma numeri adherens distinctis p̄tib⁹ vocis i prolatiōe otinua sibi inuicē succedētib⁹. Alr̄ r̄idetur ad difficultatē negatiue q̄ sicut dicit cōmentator q̄nto metaphice. aristoteles i p̄dicamētis m̄tra locutus est non s̄m h̄itatē s̄z q̄ cōsuetū erat loqui cōmuniter ⁊ maxie q̄t̄uz ad illa quoz speculatio veritatis spectabat ad alias ptes p̄ncipales p̄bi. s̄. n̄alis vel metaphice. Et q̄ tpe suo consuetum erat dicē q̄ oratio erat q̄t̄itas. iō hic posuit orōnē tanquam speciez quantitatis cum tamen hoc nō v̄i eē verum. ⁊ iō nec tpe in q̄nto metaphice ōfo nem enumerat inter spēs q̄t̄itatis.

Tertio dubitatur. vtrum numerus sit spēs q̄t̄itatis. ⁊ v̄i q̄ nō. quia ois spēs est vna sed partes numeri semp sunt separte adin uicē. nec videt̄ qualif possit facere vniū. q̄ numer⁹ n̄ ē spēs quantitatis. C̄ Ad dubiū r̄idet q̄ nūerus ē spēs q̄t̄itatis discrete. ⁊ d̄i v̄ltra q̄ v̄iūcr⁹ ē vniū formalr̄ v̄ltia v̄nitatē nō absolute sūpta. s̄z ad p̄io res v̄nitates opata tāq̄. s̄. t̄min⁹ aggregatōis ordinate. S̄z i hoc arguit q̄ null⁹ respectus est formalr̄ forma eēntialis alic⁹ absoluti. nec fac aliud eē for m̄a realē al. c⁹ absoluti. sed opatio v̄ltime v̄nitatis ad p̄ores est formalr̄ respect⁹. q̄ nō ē forma eēntialis numeri nec fac illā v̄nitatē eē formā eēntialē eius. Iō alr̄ r̄idet ad dubiū q̄ numer⁹ ē vna spēs q̄t̄itatis ⁊ ē v̄n⁹ formalr̄ a sua forma specifica q̄ ē p̄p̄a discretio ex̄is in qnq̄ v̄nitatib⁹ si sit numer⁹ q̄nari⁹ tanq̄ in sua m̄a ita q̄ qnq̄ v̄nitates sūt m̄a

ha quinarij. ⁊ p̄p̄a discretio ex̄is in illis quinque v̄nitatib⁹ est forma specifica illius q̄narij. Uerū t̄n b̄mōi forma nō est nobis noiata. p̄t t̄n dici q̄ rō p̄ quam ouenit q̄nario diuisibilitas ē p̄p̄e forma q̄narij. Et si arguat. oē acc̄is h̄z v̄nū subm̄. sed nūc rus nō h̄z v̄nū subm̄. ergo nō ē v̄nū acc̄is. ⁊ p̄ ōis nō ē vna spēs q̄t̄itatis. minor p̄z q̄z nūer⁹ ē i diuēsis subis puta in diuersis v̄nitatib⁹ m̄alib⁹. R̄idetur q̄ aliquid eē in diuersis subis p̄t dupl̄r itelligi. vno. q̄ s̄m se totum sit in vno quoz subō. Et sic est imposse v̄nū acc̄is numero eē in diuersis subiectis. alio modo p̄t intelligi acc̄is in numero esse in diuersis subis rōne suaz partiū s̄m q̄ vna ē in vno subō ⁊ alia ps in alio. ⁊ sic idē acc̄is numero p̄t eē in diuersis subis. Et si dicat q̄ ex illis v̄nitatib⁹ nō fiet aliquod v̄nū per se sicut neq̄ ex subis illarum sit v̄num per se. R̄idet q̄ ex illis v̄nitatib⁹ sit v̄num discretū per se ⁊ t̄n ex subis illarum nō sit v̄nū per se. v̄nū n̄b̄l p̄hibet eē maiorē v̄nitatem in accidentibus q̄ in subiectis. Et si itez obijciatur q̄ acc̄is ponit suā v̄nitatē a suo subō. R̄idetur q̄ accidens capit v̄nitatem m̄alē a subō. nō at formalez. iō non est icōueniens acc̄is habere maiorē v̄nitatem formalez q̄ suū obiectū

Ad rationes ante oppositum. Ad priam dicitur q̄ ista linea est quāta ⁊ consimiles sunt distinguende quia vel ista dictio q̄t̄ū valet tantū sicut habens q̄t̄itatem tanq̄ formā p̄ se inherētem. ⁊ sic cedit q̄ q̄t̄ū predicatur denominatiue de eo de quo predicatur. et tunc iste sunt false. linea est quāta. superficies est quanta. alio modo capit quantū vt t̄atū valet sicut h̄is partes eiusdem rōnis. ⁊ sic ista est vera. linea est quanta. nec p̄p̄ie est denominatiua. s̄z possit dici denominatiua large. C̄ Ad sc̄daz p̄z quid sit dicendū q̄ nec rō mensure nec rō diuisibilitatis ē p̄p̄ia rō eēntialis q̄t̄itatis sed sunt passionēs illius. hoc aut qd est h̄re partes eiusde rōnis est propria ⁊ in eēntialis ratio eiusde quantitatis.

Ueritur Utrū sint t̄n q̄tuor spēs q̄t̄itatis habētes p̄nē i otino. s̄. linea superficies corp⁹ ⁊ locus. arguit p̄ q̄ nō. q̄ positio est t̄n b̄n tiū locū. s̄z linea ⁊ superficies nō b̄nt locum. q̄ soli corpi d̄bet locus. ergo r̄. C̄ Arguitur sc̄do. q̄ lo ci nō ē locus. q̄ alias esset p̄cessus i infinitū. q̄ loc⁹ nō h̄z positionē in suis p̄tib⁹. C̄ Tertio sic. si numerus h̄z ordinē ⁊ p̄manētiā in suis p̄tib⁹ q̄ ⁊ p̄nē ⁊ per ōis nō sunt tantū q̄tuor spēs in suis p̄tib⁹ p̄nēz b̄ntib⁹. C̄ In oppositū est aristoteles.

Liber

Secundo norandū est q̄ in hoc sc̄do p̄
cto determinat aristo. de sp̄s⁹
quantitatis continue. ⁊ intendit nouem conclusio
nēs. Quarum prima ē. linea superficies ⁊ corp⁹
sunt sp̄s quantitatis continue. de linea. p. 3. q. 2. linea
h. 3. copulari ad aliquē terminū cōmunē. s. ad p̄ctū
⁊ eadē rōne p. 3. de superficie q̄ sit q̄ntitas cōtinua.
q. 2. ptes ei⁹ copulātur ad aliquē terminū cōez. s. ad
lineā. similr corpus h. 3. vnū terminū cōez. s. sup̄fi
ciē ad quē p̄ctie ei⁹ copulāt. Jgit linea sup̄ficiēs
⁊ corp⁹ sunt q̄ntitates cōtinuē. ¶ Sc̄da conclusio. rē
pus ⁊ locus sunt quantitates continue. de tempo
re p. 3. q. 2. partes eius copulantur ad aliquē termi
nū cōez. s. ad p̄s: iō est itelligēdū q̄ ista ps text⁹ in
q̄ dī q̄ p̄s tps copulat ad p̄teritū ⁊ futurū ē in
telligendū ouertēdo passiuū i actiuū ita q̄ sit sen
sus. p̄s tps copulat p̄teritū ⁊ futurū. s. 3. q̄ loc⁹ sit
q̄ntitas cōtinua p. 3. q. 2. ptes corp̄is copulāt ad aliquē
terminū cōez: q̄ ⁊ p̄ctule loci. s. 3. q̄ nā ptes loci
tinet singulas ptes corp̄is sicut enī tor⁹ loc⁹ cōtinet
totū corp⁹. ita ptes loci cōtinet ptes corp̄is. ergo p
t̄cule loci copulāt ad eadē t̄m⁹ cōez ad quē copu
lāt p̄ctule corp̄is. ¶ 3. 2. resumit aliā diuisionem
p̄ tactā. ⁊ ipam declarat. ⁊ ē h. s. q̄ntitatū alia cōstat
ex p̄tib⁹ h̄ntib⁹ pōnē i suo to. alia t̄c ex n̄ h̄ntib⁹ p̄
nē. ¶ 4. 3. linea. s. f̄ficiēs. corp⁹ ⁊ loc⁹ h̄nt p̄ntē su
is p̄tib⁹. d̄ linea p. 3. q. 2. illd c⁹ ptes h̄nt sitū i toro. ⁊ d̄
qb⁹ p̄t ondi vbi q̄lq̄ sita sūt ⁊ copulata ad aliquē ter
minū cōez. ⁊ h̄nt p̄manētiā. h̄nt pōez i suis p̄tib⁹.
s. 3. linea ē b̄mōi. ergo rē. s. s̄līr p̄ba⁹ de sup̄ficie tpe

et loco. ¶ 5° numerus non habet positionem in suis partibus. quia si
 lud non habet positionem in suis partibus et partes non habent situm nec co-
 pulantur ad aliquem finem. ¶ 6° numerus non habet positionem in suis partibus quia
 illud non habet positionem in suis partibus cuius partes non
 simul permanet. sed partes temporis sunt semper. ergo etc. ¶ 7° remouetur
 dubium. quia ex quo partes temporis non habent positionem videre alicui quod nec habent
 ordinem. hoc remouetur dubium dicens quod tempus magis habet ordinem partium quam totius. tempus qui-
 dem aliud est prius. aliud posterius. Similiter par-
 tes numeri habent ordinem eo quod prius numeratur
 unus quam duo et duo quam tres. et ideo partes numeri ha-
 bent ordinem quandam. positionem vero nullam
 recipies. ¶ 8° oratio non habet positionem in suis par-
 tibus. quia partes orationis non habent permanere. quia quod verum
 est non potest amplius sumi. quam non habet positionem. ¶ 9° con-
 cluditur per duas divisiones declaratur. et est hoc. ita quod quodita-
 tum alie constant ex partibus que in eis sunt positio-
 nem inuicem habentibus. Alie autem ex non habentibus.

Tertio sciendum est. quod circa hunc textum incidunt
 tres difficultates. ¶ Prima est. utrum
 linea superficies et corpus possint inueniri eodem subiecto
 et videi quod non. quia si linea incideret alicui subiecto tunc sibi in-
 beret et longitudo sine latitudine et sic non inbereret
 sibi superficies. et si superficies inberet alicui subiecto tunc eidem
 inberet latitudo et longitudo sine profunditate. et per consequens non
 poterit sibi inberere corpus. ¶ Rides quod ista tria nunquam
 inueniuntur in re sepata. licet in forma et in generatione se
 parent. Ideo ad obiectionem rides quod negationes ille
 non sunt negationes simpliciter ideo non valet obiectio. et cum
 dicitur quod linea est longitudo sine latitudine. quam si inueniamus
 in aliquo subiecto in eodem non inuenire latitudinem verum
 est quod in illo subiecto non inuenire latitudinem que sit
 ipsius linee. sed potest inueniri latitudo que est su-
 perficiem. Si sit et superficies si sit in aliquo subiecto in
 eodem non inuenitur profunditas que sit ipsius super-
 ficiei. sed potest inueniri profunditas corporis. ¶ Se-
 cunda difficultas videtur quod linea componatur ex punctis
 Responderetur quod non. quia nullum continuum componi-
 tur ex indiuisibilibus ut patet in sexto philosophorum.
 Dicunt tamen quidam quod punctus habet duplicem
 considerationem. vno modo pro suo fluxu imagi-
 nario. et isto modo dicitur materia linee. alio mo-
 do potest considerari ut est terminus unius partis
 per modum finis et alterius per modum principij.
 ¶ Ratione cuius sibi conuenit copulare et unire
 partes linee ad inuicem et sic punctus habet ratio-
 nem forme respectu linee. Et similiter vice

Predicamentorum

tur de linea q: ipa put est in potentia ad fluxu cōtinuū in latum dī eē pncipiū māle sup̄ficie. ipa ar cōsiderata in se et absolute vt. s. ē mēsurā rei. s. lōgū dī eē spēs distincta a sup̄ficie et sūtr dicere de sup̄ficie in ordine ad corp⁹. ¶ 3ª difficultas. vtz linea habeat multitudinē p̄tium in actu vlti potētia tñ rñdetur p distinctionem qz aliqd dī b̄re in actu multa dupl̄r. vno mō in actu subsistēdi. et sic in lēa nō est multitudo p̄tium actu. alio mō i actu existēdi et sic nedum est multitudo partium actu in linea sed infinite partes in actu.

Conclusio rñsalis. tñ sūt qāttuor species q̄tatis in suis partib⁹ positi/ onem habentes. p3 per secundum notabile.

Primo dubitatur. vtz pter spēs enume/ ratas sint alique q̄tates p acci/ dens. pro cui⁹ rñsione est supponēduz qz ari. in h3 puncto determinat de q̄titatib⁹ p accidēs et itē dīc duas cōclusiones. qz p̄ma tangit intentū et ē hec. q̄tates quas dicim⁹ p̄p̄ie sūt q̄tates. i. spēs q̄tatis cōtinue et spēs q̄tatis dīsc̄rete. sed oīa alia ab istis si dicantur q̄tates h̄ est p accidēs. ¶ 2^a q̄cūqz dicunt q̄tates a p̄dictis spēbus q̄tatis enumeratis sūt q̄tates p accidēs. p̄batur qz q̄cūqz dicunt q̄tates solum p̄bitudinē ad q̄tates distinctas tales dicuntur q̄tates p accidēs sed q̄cūqz alia a p̄dictis q̄tatis sibi eant q̄tates dicuntur solū q̄tates dēnotatiue a p̄dictis q̄tatis. ergo q̄cūqz q̄tates p̄ter illas dicunt q̄tates p accidēs. minor p3 exemplariter qz albus dī multum eo qz sup̄ficies sit multa. et actio longa eo qz temp⁹ multū sit longū et mor⁹ multus. ergo album et actio sūt q̄tates p accidēs. qd rōne sit p̄batur. qz illud cui⁹ q̄tates notificatur p alia q̄tatem est q̄tates p accidēs. sed q̄tates albedinis et actionis et aliorū similium cognoscunt p alia q̄tatem. g. oīa illa sunt q̄tates p accidēs et i bitudie solū ad alias q̄tates. minor p3 quia si qs assignet quanta sit actio tempore diffinet dicendo eē ipaz nūc. similr assignans quantū sit albu diffinet id est notificabit ei⁹ quantitātē p sup̄ficiem qz quāta est sup̄ficies tantuz albu fore dices. id cōcludit qz sole ille quantitates que dicte sūt sūt quantitates p se. nihil aut aliarum erit quantitas per se l3 fore posset dici per accidēs.

Secundo dubitatur. Vtz tps et locus sint mēsure extrinsece. Ad dubiū rñdetur p tres distinctiōes. ¶ Prima ē. duplex ē motus. quidā est motus cōmunis cuiusmodi ē motus p̄mi mobilis in eo subiectiue realiter existens

alius est mot⁹ spālis cuiusmodi sūt motus p̄cula rium mobilium et gñabiliū et corruptibiliū. ¶ 2ª distinctio. duplex ē tempus. quoddā est cōmune et generale. qd per realem inherētiā cōuenit motui p̄mi mobilis. et nulli alteri motui. Aliud ē tps speciale. qz per realem inherētiā cōuenit particula ribus motib⁹ p̄ticulariū mobiliū. ¶ 3ª distinctio. locus pōt capi dupl̄r. vno mō māliter seu fundamē talr. et sic ē sup̄ficies corporis cōtinētis cōcaua. alio mō capit formātr. et sic est respect⁹ extrinsecus ad ueniēs fundatus i sup̄ficie cōcaua corporis cōtinētis et terminatus ad sup̄ficiē cōuexam corporis cōtenti qui qd ē respectus vocatur locatio actiua vlt locatiuitas. tñc ponunt quattuor dicta. p̄mū dcm est cōparando tps cōe ad motum cōem et spāle ad motū spālē. tps est mēsurā intrinseca. p3. qz vt patuit ē realr et subiue i motu quē mēsurat. ergo tē. 2^m. cōparādo tps cōe ad mot⁹ spāles tñc tps est mēsurā extrinseca. p3 qz nō est i eo qd mēsurat subiecti ue. mēsurat enī mot⁹ p̄ticularēs in qbus nō est subiectiue sed i motu cōi. 3^m dictum. locus materialit̄ captus respectu corporis continentis ē mēsurā intrinseca. et respectu contenti ē mēsurā extrinseca. p̄ma p3 p3. qz locus materialiter captus ē sup̄ficies que subiectiue existit i corpore cōtinēte. ergo est ei⁹ mēsurā intrinseca. 2^a p3 p3. qz separatur a corpore subiectiue cōtento. ergo nō est mēsurā ei⁹ intrinseca s3 extrinseca. 4^m dictum. locus formalit̄ captus nullius est mēsurā. p3 qz soli quantitati competit rō mēsure. sed loc⁹ formalit̄ captr non ē q̄tates. sed respect⁹ extrinsec⁹ adueniens d̄ genere vbi. ergo non sibi competit mēsurā.

Tertio dubitatur. ex quo partes temporis nūqz sunt. sed semp vna est p̄terita et alia est futura. quō temp⁹ pōt eē q̄tates cōtinua. Ad dubiū rñdetur p duo dicta. p̄mū dictum ē. aliud requirit ad exnāz entiiū permanētiū. et aliud ad exnāz entiiū successiuoz. qz ad exnāz entiiū permanentium requiritur qz omnes partes simul actu existant. sed ad exnāz entium successiuoz sufficit qz partes sint copulate ad vnū indiuisibile quod est continuatiuum partium entis successiui. Secundū dictum. l3 instans non sit tempus nec pars temporis. tñ p̄pter sui existentia dicit totū tempus existere. Et generaliter vnūquodqz successiuum dicitur existere si indiuisibile continuati uuz partium ei⁹ existat quod p3 a sūti. qz l3 nasus hoīs non sit hō. tñ p̄pter similitudē nasi totus homo dicitur simus. eo quod simitas non est nata conuenire homini nisi per nasum. similiter qz existentia

Liber

si ē nata uenit ēti successiuo nisi p idisibile ōtiua
tiui ptiū ei. iō pp existētiā ipi idisibil totū ens
successiuū dī existere. Et si q̄ratur ex quo ōtinui/
tas cōuenit motu sicut tēpori q̄r ari. nō posuit mo/
tū inter spēs q̄tatis sicut tps. rīdetur p vna3 di/
stinctionē qz motus pōt triplē cōsiderari. vno mō
māliter. s. p ipā forma fluxu. et sic ē in eodē gene/
re cū suō termino ad quē. 2. mō pōt capi p respe/
ctu mobilis transmutati ad mouens transmutās q
qdē respect⁹ ē extrinsec⁹ adueniēs de genere pas/
sionis. 3. capitur mor⁹ p fluxu forme q nō est nisi
qdā successio ptiū ei fm p̄us et posterī. et sic isto/
uenit motui cōtinuatio alia formāl a cōtinuitate
magnitudinis et tps. qd p3. qz quoz p̄ncipia cōtinua/
tiua sūt alia formāl et ipse cōtinuitates sunt alie
formaliter. sed p̄ncipium cōtinuatiūz motus
quod ē motū eē vel mutatiū eē ē aliō formāl a p̄n/
cipio cōtinuatiūo tps qd ē instans. et a p̄ncipio cō/
tinuatiūo magnitudinis qd ē p̄ctus. ergo cōtinua/
tio motus ē alia formāl a cōtinuitate temporis
et magnitudinis. Ex h ad dubiū dī q forte aristo/
motū cōprehēdit sub tpe. qd vī innuere p hoc qd
in textu dī. Actio enī dī longa ex eo q tps sit lon/
gum et mot⁹ multus. vī pōt dici q iō aristo. nēnu/
merat motū qz forsan q̄titas sua nō distinguitur
a tpe ex eo q illa successio fm p̄us et posterī vī eē
tps. qz p̄us et posterius in motu ē tps 4. p̄bisi. Et
bec oīa p̄babiliter et breuiter sūt dict a. qz deter/
minatio ei⁹ magis ad realē phicā q̄ ad logicā p̄ter

Ad rationes Ante oppositū. Ad p̄mas
dī. Positio potest capi du/
p̄tr. vno mō p respectu p̄mū permanētiūz ad to/
tū in quo hnt vnionē et copulationē. et sic positio bī
uenit lineē superficiē et loco. alio modo capī po/
sitio p ordine vel respectu ptiū pmanētiū ad totū
et ad locum. et sic tñ corpi cōuenit. ¶ Ad secun/
dā rīdetur p idem. ¶ Ad tertiā q h nō sufficit. sed
cū h regritur q partes sint copulate ad aliqū ter/
minū cōmunē. nō sic aut de numero.

Veritur Uīz q̄titas hēat con/
trariū. Et vī q sic. qz
ois mor⁹ ē de ōrio i ōriūz. s3 ad q̄tita/
tez ē p̄se mor⁹. q̄bz ōriū. In op̄m ē ari.

Primo sciendum q p declaratiōe q̄stio/
nis mote ponit talis distinctio. quā/
titas pōt capi dup̄tr. vno mō p p se et abstraente
vt abstrahitur ab omni posteriori. puta a qualitate
sensibili et a motu. et p̄ns a substantia iquātum sen/
sibilis est et vt sic p̄inet ad metaphicū et ad logicū
put sup ea fundatur intentio logica. nec etiā vt sic

bz ōrium: nam in quātitate ōtinua nō ē minimum
nec in quātitate discreta ē maximū. Alio mō. con/
siderat phice iquātū cōcernit s3 bz nālē. et ē termi/
nus corporis nālīs. et sic bz ōrium qz in vno q̄bz cō/
posito nālī ex mā et forma subali transmutabili est
ponere maiūz mediū et minimū habens latitu/
dinem fm quam ab vno i alteruz pōt fieri motus
qui ē proprie ad quātitatē.

Secundo notandū ē q i hac secūda pte d
terminat aristo. de trib⁹ pprie/
tatib⁹ q̄tatis. et ōtinet tres p̄tulas. In quaz p
ma ponit tres cōclusiones. Quaz p̄ma ē. āpli⁹ q̄ti/
tati nihil ē ōrium. vt bicubito tricubito vel alicui/
taliū. ¶ 2. cōclusio tāgit vnā instātiā i istā p̄p̄ietate
tē. qz magnū et puū multū et paucū adinuicē ōrian/
tur et tñ sūt q̄titates. q̄ q̄titati est aliqd ōriū. ¶ 3.
cōclusio tāgit solutionem instātie iā facte. et qz in dēā
instātia assumebat̄ duo. s. qz magnū et puū multuz et
paucū eēnt q̄titates. et secūdo q eēnt ōria. iō p̄di/
ctam instātiā soluit p duas cōclusiones partiales
Quarum p̄ma ē. qz p̄dicta quattuor nō sūt q̄tita/
tes. p̄bat̄ duab⁹ rōnibus. Quaz prima ē. nihil qd
nō dī per se sed in sola relatione ad aliud ē q̄titas
s3 multū et paucū magnū et puū sunt bz. q̄ non sūt
q̄titates. minor p3 p quo ad p̄mā p̄tez. qz si magnū
et puū diceret̄ p se nūq̄z dī ei mōs pu⁹ s3 sēp mōs di/
ceret̄ magn⁹ et milū puū. s3 h ē falsū. qz mōs dī pu⁹
respectu alteri⁹ montis. et milū dī magnū respe/
ctu alteri⁹ milij sui gnis. 2. p̄batur minor quo ad
secūdā p̄tē. qz nisi multum et paucū diceret̄ in rela/
tiōe ad aliud nūq̄z diceretur boies eē multos i do/
mo et paucos i teatro vī plures i vico et paucos
in ciuitate. cū multo plures sint i ciuitate q̄ i vico
s3 h ē falsū. ergo etiā non dicitur p se sed in rela/
tione ad aliud. 2. rō. qz dicubitur et tricubitur et
vni qd qz taliū significant q̄titatē. magnum hō et
puū non significant q̄titatē sed magis ad aliqd
ergo magnū et puū paucū et multū sunt ad aliquid
et nō q̄titates. ¶ 2. cōclusio. p̄tialis magnū et par/
uū multū et paucū nō sūt cōtraria. p̄bat̄ duab⁹ rō/
nibus. prima est. nihil quod nō dicitur per se. s3 dī
in relatione ad aliud habet ōriū. sed multum pau/
cum. magum et puū sūt huiusmodi. ergo non hnt
contrarium. Secunda ratio que ducit ad duo in/
conuenientia. quia si magnum et paruū sint cōtra/
ria contingit idem concipere seu recipere contra/
ria et idem sibi eē contrarium. prima pars conseqn/
tis p3 quia idem simul ē magnū et puū. ergo si ma/
gnū et paruū sunt contraria idem simul recipere
cōtraria. Alīcedens p3. quia idē comparatū ad aliō

Predicamentoz

ē parū. ⁊ illud idē comparatū ad aliud ē magnū. er
 go cōtinget idē ⁊ in eodē tpe esse magnum ⁊ puū.
 Falsitas cōsequētis patet. qz lz substantia idē nume
 ro videatur suscipere cōtraria. hoc autē non est sit ⁊
 in eodē tēpoze. quia nullus ē bō qui sit simul san⁹ ⁊
 simul eger nec albus ⁊ niger. ergo videturqz nihil
 idē simul suscipiat cōtraria. Impossibilitas cōtē
 quo ad scdā partē pz. qz magnū ⁊ paruum sunt
 cōtraria. sed idem simul imposē est magnus ⁊ par
 uum. ergo idem est sibi cōtrarium.

Tertio sciendū est q[uod] iuxta hunc textū mo-
net aristoteles quādā dubitationē
vtrū. s. locus sursum ⁊ locus deorsū adinuicem con-
trariantur. Et probat sic. q[uia] philosophi ponūt sur-
sum contrariari illi quod est deorsum. sed sursum
⁊ deorsū sunt differentie loci. ergo locus habet cō-
trariū. sed locus est quāritas. ergo quāritas habet
cōtrariū. Hanc obiectionē non soluit aristoteles.
pōt tamen ad instantiā rīderi per distinctionem.
quia loc⁹ pōt dupl'r considerari. vno mō materia
liter pro superficie corpis continentis. ⁊ sic q[ua]ritas non
habet cōtrariū. Alio mō capitur locus p[ro] superficie
corpis continentis cui adest virtus conservatiua sui
locati. ⁊ sic loc⁹ sursum ⁊ loc⁹ deorsus rōne diuersarū
virtutū in ipsis continentarū contrariātur.

Conclusio responsalis. Quantitati nihil est contrarium, patet per declarationem factam in secundo notabili.

Primo dubitat. Utz quantitas suscipiat
magis et minus. Et videt qd sic. qz
vna quantitas e maior alia. ergo tce. Pro resposi
one supponendu est qd Aristoteles in hac secunda
particula ponit duas proprietates quantitatis. Quaz
vna e hec. Quantitas non suscipit magis nec minus
vt bicubitum non e magis bicubitum. nec etiam gnarius
non suscipit magis nec minus. sicut tria vt quinq non di
cuntur magis vt minus. nec tepus alio tempore magis
vt minus. de ergo quantitas non suscipit magis nec mi
nus. unde in tertia particula ponit tertia proprietate qd
maxie est propriu quantitati s3 ipz equale vt inequale
dici. qd p3 inductive. qz corpus equale vt inequale
de. et numerus equalis vt inequalis. sicut tria. et sicut de
alijs speciebus quantitatibus. qd ipa est proprie propria quantita
ti. qz in nullo alio inuenitur qd quantitate. vt affectio
.i. dispositio non de equalis et inequalis. s3 siles. sicut al
bi non dicitur multum equale vel inequale sed siles. qd propriu
e quantitati s3 ea equale vt inequale dici. Et ad rone
rident qd quantitas bene suscipit maius et minus, sed
non minus et magis.

Secundo dubitat quomodo differunt magis
et minus et maius et minus. videtur
per quod dupliciter conveniunt. per quod utrobique est quedam comparatio.
secundo quod utrobique est relatio disquisitivae quae oritur
ex dissimilitudine et dissimilitudine terminorum. scilicet differunt
quibus modis. quod maius et minus importat comparationem
unius ad unum persone in se et sine ratione. scilicet magis et minus im-
portat comparisonem unius ad unum non persone sed in com-
paratione alicuius tertij quod participat. ut puta alicuius forme
et differunt. quod magis et minus sunt adverbialia. ideo disti-
nguuntur sic modis. scilicet maius et minus sunt nomina ideo accipiuntur
in modum adiectivi scilicet nominaliter. et significant formas non autem
modos forme. 3. differunt. quod magis et minus non dicuntur de
forma participata sed de ipso participato. scilicet maius et mi-
nus est ratio. 4. differunt. quod magis et minus sumuntur pe-
nes intentiones forme. scilicet maius et minus extenditur de se. 5.
differunt. quod magis secundum pre-suppositionem in forma maius et minus est.

Tertio dubitat. vtz magnū z puū z multuz
z paucū sint q̄ritates. p c^o solōe po
nūt tres diffictōes. ¶ p^o ē. magnitudo z multitudo
p̄it capi dupl̄r. vno^o p sūdamētis excessus. z sic sūt
q̄ritates: alio^o p ip̄is excessib⁹ z sic sūt relationes:
¶ z^o di^o magnū z multuz p̄it capi dupl̄r. vno^o vt
sūt denoiatiua magnitudis z multitudinis p mō.
z sic sūt q̄ritates. qz magnū idē est qd q̄ritas ma^g
z multū idē est quod q̄ritas multa. alio^o p̄it capi
vt sūt denominatiua magnitudis z multitudinis z^o
mō. z sic sūt relatiua. ¶ z^o di^o magnū z paruum
p̄it capi dupl̄r. vno^o p denoiatis. z sic oia corpa sū
ue subē siue accētia p̄it dici magna vel parua. m̄t
ta vel pauca. alio^o p significatis: f. p multitudie z
magnitudie. z sic possunt dici quantitates vel re
lationes. Rationes soluyuntur ex dictis.

Veritur ^{vix eē ad sūt pp^o mod^o essendi ōctiu^o eēntia tr}
entis ad 3^m pdicamētū qđ ōr ad aliqd
super quo fūdet mod^o pdicādi b^o pdica
mēti. ¶ Arguit p^o qđ eē ad nō sūt mod^o b^o pdicamē
ti. qz eē i. nulli^o pdicamēti ē pp^o mod^o. s3 aliq^o alia
res ē c^o eē i. mod^o ē. g^o a sūt eē ad. nulli^o pdicamē
ti erit mod^o. s3 aliq^o alia res cui uenit talis mod^o.
¶ 2° arguit sic. qđ nō ōbit ens eēntia tr. qz cceptu^o
absolut^o n^o pōrcludi i cceptu respectio. s3 cceptu^o
entis ē absolut^o. g^o nōcludit i cceptu relatiōis. 7 p
ōis nō ōbitur eēntia tr ad hoc pdicamētum. mi
nor patet. quia ens potest concipi nullo alio intelle
cto. ergo conceptus eius est absolutus. ¶ Ter
tio arguitur sic ad idem. ¶ Ratio formalis relatio
nis ē ad aliqd. sed ratio formalis entis non est ad

Liber

aliud. ergo ratio formalis relationis non includit ens. ¶ 4. arguit sic. iste modus est ad. non constituit hunc predicamentum ad aliquid. quia quia ratio occurrat ille modus est esse ad. ad constitutionem ipsius predicamenti. eadem ratio videtur occurrere ille modus est esse in. sed ex illis duobus modis. scilicet esse in et esse ad non videtur posse constitui unum quodammodo quidditas predicamentalis. tunc primo quia isti duo modi videntur esse omnino diuersi rationum et non respicere se invicem in ordine potestatis et actus. tunc secundo. quia tunc tale predicamentum non esset simplex ex quo proponeret ex illis duobus modis qui sunt esse in et esse ad. ¶ In oppositum arguit quod esse ad includitur in ratione formalis relationis et non tamquam color et contrahibile. ergo includitur tamquam modus contractionis coloris quod est ens.

Primo sciendum est quod per declarationem terminorum ponitur due difficultates. prima quid est esse in et quid est esse ad. videtur per esse in tantum valet sicut inherencia aptitudinalis. et est quiddam re fundametalis fundat in natura cuiuslibet nominis predicamentorum accidentalium terminatur ad subiectum quod identificantur realiter cum suo fundamento. et inde est quod non potest constituere predicamentum distinctum a suo fundamento. 2. dicitur quod esse ad est quidam re actualis formalis inter duo extrema. a quibus realiter distinguitur. secluso quocumque actu intellectus. ¶ 2. difficultas quid significet hoc nomen ad aliquid. Ad quam respondetur per tria dicta quorum primum est quod dicitur dicentium quod hoc nomen ad aliquid conveniuntissime significat naturam huius predicamenti secundum quod est genus generalissimum ab alijs distinctum. cuius rationem assignat quia totum esse et tota natura huius predicamenti est ad aliud que quidem habitudo signat convenienter per hoc nomen ad aliquid. ¶ 3. dicitur est aliorum dicentium quod hoc nomen relatio significat naturam illius predicamenti. et non hoc nomen ad aliquid nec hoc nomen relatiuum. Cuius talem rationem assignant. quia genus debet predicari per se primo et essentialiter de speciebus et omnibus per se contentis in illo genere. sed hoc nomen relatio est habitudo. non autem hoc nomen relatiuum vel ad aliquid ergo et minor pars quia per se contenta in isto predicamento sunt abstracta cuiusmodi sunt paternitas et filio. sed de talibus predicatur essentialiter et per se hoc nomen relatio et non relatiuum. nec ad aliquid quod autem entia concreta cuiusmodi sunt relatio vel ea que sunt ad aliquid non continentur per se in isto predicamento tamquam species vel per se inferiora secundum reductivum. probatur dupliciter. primo ratione ostensiva quia illud quod est aggregatum ex rebus diversorum predicamentorum non per se in aliquo uno genere. sed id quod significatur per terminum concretum acciden-

talem est aggregatum ex rebus diversorum generum. ergo non est per se in aliquo uno predicamento et per consequens quod significatur per ista nomina concreta pater et filius et similia non sunt per se in aliquo uno predicamento. maior pars quia illud quod est per se in genere dicitur esse per se ens et per se unum sexto metaphisice. Sed aggregatum ex rebus diversorum generum non est per se ens. nec per se unum. quia in 3. topicorum dicitur quod album non est in genere per se suum duplex significare: 2. probatur idem sic. quia omnis propositio negativa est falsa in specie unius generis remouetur a specie alterius generis primo posterio. ergo si pater et filius et huiusmodi concreta essent per se in isto predicamento. sequeretur quod quilibet similis propositio esset vera. nullus homo est pater nullus homo est filius. et similis. et contra quia quilibet tali negatiue predicamenti relationis dicitur specie predicamenti subesse. 3. dicitur est quod hoc nomen ad aliquid potest dupliciter considerari. uno modo ut hec propositio ad denotat habitudinem termini ad terminum ad quem sicut paternitas significat bitudinem patris ad filium tamquam termini ad terminum. Et hoc modo hoc nomen ad aliquid dicitur nomen et sunt synonyma. Et neutrum est generis generalis simum. Alio modo consideratur hoc nomen ad aliquid ut hec propositio ad denotat vel significat habitudinem vie ad terminum. Exemplum. sicut paternitas habet habitudinem ad filium non tamquam termini ad terminum sed tamquam vie ad terminum. et tunc hoc nomen ad aliquid est synonymum cum hoc nomine relatio. idem sicut relatio predicatur per se dicitur speciebus illius predicamenti. et est generis generalissimum. sic etiam hoc nomen ad aliquid.

Secundo notandum est. quod in hoc capi. de terminat Aristoteles dicitur tertio predicamento quod est relatio siue ad aliquid. Et continet duas partes principales. In prima determinat de relatiuis secundum opinionem platonis. et aliorum antiquorum. Et continet duo puncta. ¶ In primo determinat de relatione secundum suum esse essentialiter. Et iterum tres quodestiones. ¶ In quaprima tangit diffinitionem relationis. et hec est. ad aliquid vero talia dicitur que cunctis habet hoc ipsum quod sunt. id est secundum esse suum quod habent dicitur. id est referunt aliorum. id est ad alia subbitudine genitui casuali. vel dicuntur quomodo libet aliter ad aliud id est sub quocumque alia bitudine ab habitudine genitui casuali. puta sub habitudine actui casuali vel ablativi. ¶ 2. dicitur est bimedietas. et tangit declarationem diffinitionis predicte sub utroque membro eius. prima pars conclusio est hec. relatiua secundum suum esse referunt ad aliquid sub bitudine genitui casuali. probatur inductivum per in relatiuis secundum esse quia maius secundum hoc ipsum quod est dicitur alterius. idem refert ad aliquid subbitudine genitui casuali. hoc est quia dicitur maius alicuius maius et dupliciter hoc ipsum quod est

Predicamentorum

de alteri^o q^o dicitur duplici alicui^o duplici. et sicut alia
relatia s^z e^o sunt h^o et d^oclarat i^o flatu s^z dicit^o. q^o b^oit^o
affect^o disciplina et positio sunt ad aliqd. et s^z sunt esse
d^oit^o alioz. nec d^oit^o a^oit^o ad aliqd. i^o n^o referunt s^z alia
bitudine q^o g^oti. v^ot^o b^oit^o d^oit^o alicui^o b^oit^o. Et p^o alicui^o
p^o s^z sic de alijs. ¶ 2° p^o o^ontis e^o ista. aliq^o relatiua
d^oit^o quolibet a^oit^o ad aliqd. p^o q^o magnu^o e^o ad aliqd.
et n^o referi ad aliqd sub bitudine acti^o n^o g^oti v^ot^o magnu^o
d^oit^o ad pu^o magnu^o. et e^o simile d^oit^o alicui^o s^z sic de
alijs. ¶ 3° remouet vna dubitatione arist. quia
ista q^otuor b^oit^o. accub^oit^o. statio. et sessio sunt p^ones et
positio e^o ad aliqd. i^o ista q^otuor sunt ad aliqd. i^o poss^o
aliq^o dubita^o. v^ot^o ista o^ocreta sedere iace^o. v^ot^o stare
sunt d^oit^o p^ois et p^ois ad aliqd. R^ondet ari^o q^o b^oo co
creta n^o sunt p^oes. s^z s^z q^oda p^oes d^onotatiue dicte.

Tertio sciend^o e^o. q^o circa huc tex^o. om^o vna
diffic^oltas. v^ot^o gen^o g^onalissim^o h^o p^o
dicam^oti r^oferat ad aliud sub bitudine alic^o obliq^o ca
sus v^ot^o sit p^on^o r^ofer e^o di t^om. ¶ Et arguit^o p^o o^o p^ote.
q^o si gen^o g^onalissim^o h^o p^odicam^oti r^oferat ad aliqd. cu^o
relatia sunt s^z n^o q^o r^oe genus g^onalissim^o erit genus
g^onalissim^o ead^o r^oe terminus ad que referi e^o gen^o
generalissim^o. et p^o o^ois i^o p^odicam^oto sunt duo g^ona
g^onalissima. o^oia t^oz. q^o ex quo vnu^o relatiu^o non est
p^ous neq^o o^omuni^o alio. i^o n^o e^o maior r^oo q^ore vnum
relatiu^o sit magis gen^o g^onalissim^o q^o aliqd. ¶ Contra
sc^odam p^otem arguit^o sic. q^o si genus generalissim^o
huius p^odicam^oti sit p^on^o r^ofer e^o di. ergo sequit^o v^ot^o
p^ous q^o erit duo g^ona generalissima i^o hoc p^odicam^oto.
o^oia t^oz. q^o si genus generalissim^o sit p^on^o r^ofer e^o
di aliq^o extrema signent^o illa i^o extrema. b. z. c. Tunc
arguit^o sic. aliq^o est relatio ipius. b. ad. c. et alia fla
tio mutua i^o p^o. c. ad. b. S^z illa extr^oea sunt e^oq^o coia et
e^oq^o p^oma. g^oille due r^oones quib^o illa extr^oea referunt^o
mutuo erunt e^oq^o p^oma. et p^o o^ois erunt duo extr^oea g^ona
generalissima. ¶ Ad difficultate^o r^ondet^o q^o genus
g^onalissim^o huius p^odicam^oti q^o e^o relatio n^o refer
tur. s^z e^o p^on^o r^ofer e^o di t^om. Ad r^ond^o e^o factaz d^oit^o q^o h^o
coe generalissim^o relatio e^o p^on^o r^ofer e^o di n^o diuer
sa extrema adiucit^o sed id^o ad seipm. puta hoc co
mune relatiu^o ad seipm. Na^o d^oit^o relatiu^o relatiu^o
relatiu^o. Et i^o sicut extr^oea illius relatiu^o sunt id^oez.
ita ille r^oones n^ote sunt eadem. ¶ Et si arguat^o. q^o
r^oto i^o g^one generalissimo s^z p^ota d^oit^o esse realis sicut et
quodlib^o p^odicam^oti e^o reale. s^z relatio eiusde^o ad
seipm non e^o real^o. ergo relatio i^o g^one generalissimo
s^z p^ota non est p^on^o r^ofer e^o di i^o numero ad seipm.
R^ondetur q^o s^z relatio vna numero que e^o p^oncipiū
refer e^o di eiusde^o in numero n^o sit real^o sed r^ondis t^om
relatio vna i^o sp^o vel in genere que est refer e^o di p^on^o

eiusde^o in g^one vel in sp^o ad seipm bene e^o realis et sic
e^o in p^oposito. Et si v^oter^o dicat^o. iter q^ocuq^o duo fla
tiua e^o bitudo aliq^o vna s^z m^o n^oez. g^o r^oto erit vna z^o
numez. Dicit^o q^o vnu^o numero cap^oit^o dupl^o. vno
m^o v^ot^o distinguit^o o^otra vnum g^one vel sp^o: et sic ne
gatur o^oia. alio m^o capitur vnu^o numero p^o eo q^o
cu^o alio potest o^ostituere binarium numez et sic co
ceditur a^ois et consequ^os.

Conclusio r^oisalis. esse ad. e^o modus ess^oti
alis o^octiu^o ess^oti aliter e^ois ad
hoc r^otm super quo fundat^o modus p^odicandi ist^o p^o
dicam^oti. o^o p^oria p^ote p^oz p^o argum^oti factū in
oppositum. et p^oultima p^ote p^oz. q^o r^oto denoiat^o s^z baz
in eo q^o e^o ad aliud se habere. s^z iste modus denoi
nandi fundatur in isto modo essendi que est e^o ad.
ergo relinq^oitur o^oclusio vera.

Primo dubitatur. Utrū relatio distincta
realiter sit a suo s^zdam^oto. ¶ Et
arguitur q^o n^o. q^o si sic. sequeretur q^o aliq^o erit si
militudo q^o n^o erit q^olitas. o^oia t^oz q^o r^o ab alia real^o
distinctaz p^oot de^o face^o sine alia re. ergo si s^zitudo
realiter distinguit^o a qualitate poterit deus facere
s^zitudo sine qualitate. ¶ 2° q^o si sic. sequeretur q^o
ignis exist^os parisi^os et ibi calefaci^os aliq^o calefa
ctibile ne^ocio calefacere^o aliqd calefactibile rome et
i^o quocūq^o alio loco q^o r^ouicūq^o distante a parisi^os.
o^oia tenet. quia calefacto parisi^os aliq^o calefacti
bili fiet noua similitudo in calido ex^onte rome sed
calefaciens n^o agit nisi calefaciendo: ergo ignis
ex^ons parisi^os calefacit rome aliq^o calefactibile.
et e^o totum spaciū q^o est parisi^os vsq^o romaz. eo q^o
agens n^oale p^ori^o agit in p^opinquaz q^o i^o distas. ¶ 3°
sic. q^o si sic. sequeretur q^o sortes p^oot e^o p^o platonis
que n^oq^o genuit. et q^o sortes n^o esset p^oat ciceronis
que t^om genuit. Primum iconueni^os p^obatur. q^o
q^ocuq^o res existit i^o p^ore platonis p^oot de^o oino ead^o
de creare in sorte. s^z p^omitas e^o quedam res p^o qua
p^o platonis d^o formaliter p^o ipsius platonis. ergo
ead^o p^omitatem oio p^oot de^o creare de nouo i^o sorte
et sic sortes erit p^o platonis que t^om n^oq^o genuit. s^z m
iconueni^os p^obat. q^o si p^omitas sortis erit real^o disti
cta a sorte et a cicerone filio suo poterit deus real^o
destruere illā p^omitate reman^otib^o sorte et cicerone.
et tunc sortes n^o erit p^o ciceronis que t^om genuit
¶ In oppo^o arguit^o. q^o impo^ote e^o sit et semel ead^o
formaz it^oedi et remitti: sed r^oto it^oenditur quādo tui^o
s^zdam^oti remitti: et e^o q^o s^zdam^oti it^oditur r^oto
remitti. ergo r^oto et suū s^zdam^oti n^o sunt vna for^o
real^o. Maior p^obatur q^o it^oendi et remitti sunt mor^o
s^zrijs: m^o ipote e^o sit id^o moueri morib^o s^zrijs. M^oio:
E

Liber

pbatur qz suppo^o qz fortis sit magis alb^o qz plato.
 z remittatur albedo fortis. tūc fortis fiet magis
 filis platoni. si vero albedo fortis remittatur tūc fū
 et min^o filis platoni. eo qz cōtinuo albedo fortis re
 cedit a gradu albedinis platōis. ¶ 2° sic. nulla ea
 dez res limitata vltimate potest formatr cōtinere
 opposita fm pfectā idētitatē eandē sibi. sed in eo
 dez fūdamēto simul fūdantur opposite relationēs
 formaliter. ergo q rōne cōtinet vnā pidentitatem
 pari rōe cōtinet aliā relationē. ¶ Tercio sic. si
 uolū v^o eē psonas i diuinis cōstitui formatr ex en
 tibus rōnis cū sint realiter distincte. s3 p^ose diuine
 formatr cōstituuntur relatōib^o. ergo relatio erit eē
 reale. ¶ Quarto sic. qz vnio ipostetica xbi diuini
 cū natura humana est distincta realr a naturis vni
 bilib^o. z tamē est relatio. g^o relatio ē realiter distin
 cta a reb^o absolutis. Maior p3. quia nisi sic seque
 tur qz verbū possz eē icarnatō absqz eo qz assume
 ret nāz humanā vel aliquā aliā naturā. nō est icō
 ueniens. t3 cōtia. qz deus fecisset nām illā eandē
 quā mō assūpsit sine eo qz eā assūpsisset ex q vnio
 ipostetica ē eadē realr cum nā vnibili. z tūc fuis
 set nā vnibilis. s. verbū z natura humana sequere
 tur qz tūc erit vnio ipostetica xbi cū natura sine
 assūptione ip^o nature z per cōis fuisset incarnatō
 verbi sine assūptione nature. qz incarnatio non ē
 aliō qz ipostetica vnio xbi diuini cū natura. pro
 pter istas rōnes z alias cōsimiles rīdetur affirma
 tiue ad dubiū z ad rōes in oppositū. ¶ Ad p^omā
 dī qz oēm rem pōrez distinctā realr ab alia potest
 deus separare. sed nō postēiore p^o essentialē ordi
 nem z dependentiā. quā bz posterior a priori. mō
 rō posterior est eēntialr suo fūdamēto. iō non pōt
 relationē separare a suo fūdamēto. sed dicitur qz
 de^o nō possit facere similitudinē sine q^olitate possit tū
 facere duo alba sine similitudine. Ad hoc dī qz deus
 pōt facē duo alba sine similitudine actuali z realiter
 distincta. tamē illa alba crūt sitia similitudine fūdamen
 tali. vel dī qz positio fūdamēto z termino necessa
 rio cōsurgit relatio intrinsec^o adueniēs. iō positio duo
 b^o albis nēcio cōsurgit similitudo nō necessitate de
 pēdētē pōis ad postē^o. s3 necessitate nālis exītie
 eo mō quo dicerem^o qz posita totali cā in eē natu
 raliter agēte z in actu ponit effect^o. ¶ Ad scōdam
 dī qz calefacto p^ois aliquo calefactibili fit noua
 rō in calido vel calefacto exīte rome. nō tū oz qz i
 eo gñetur noua caliditas. z cum dī qz calefaciens
 nā agit nisi calefaciēdo vep^o est i actōe nāli. sed actio
 ne metaphica pōt pducere nouā relationē in quo
 cūqz distīti. qz agens metaphisicū abstrahitur a

situ. Et si querat^o vtz aliud distās in quo agens re
 motū causat relationē mutet. Dicū qz scōz itē cōem
 pbi qnto phisicōz videt^o eē p^oriū relatōi qz acgrat
 i aliq p se solā mutationē alteri^o. v^o pōt dici qz di
 cit simplicius sup p^odicamenta qz aliqd mutat ou
 pliciū. s. i se. Alio mō ad aliud. adueniēte aut relati
 one subz mutat ad aliud. ¶ Ad t^o p3 satis qz pp
 naturalē coexigētiā extrēoz ad relatōez nō pōt rō
 dīrui fmanētib^o extrēmis nec pōt aliqua rō sup
 aliq fūdamēto fūdata i ordie ad aliqū tminū repi
 ri i alio fūdamēto eadē i numero l3 tū i spē v^o in gñe
 possit reperiri.

Secundo dubitat. Vtz ois rō sit in p^onto
 relatōis. pro cui^o solone ponun
 tur octo distinctōes. z vniū dēz. ¶ 1ª distinctio ē
 qz duplicia sūt flatiua. qdā sūt flatiua s3 dici. Alia
 sūt relatiua fm eē. flatiua fm dici sūt illa q de suo
 pncipali significato nō ipotāt relationē. sed solum
 de cōnotato suo. S3 flatiua fm eē sūt q de suo p^ou
 cipali significato ipotāt relationē. ¶ Scōda disti
 ctio duplex ē rō. qdā ē relatio rōnis o depēdet ab
 intellectu i esse z cōseruari. z ē i aia obiecti cōiūsmo
 di sūt scōbz itētiōes. Alia ē rō realis que. s. potest
 existere secluso quocūqz actu intellectu^o. ¶ 3^a disti
 ctio. qz flatiōnū realitū qdāz sunt reales i altero ex
 tremo tū z sūt ille quoz altez extrēmus depēdet
 ab alfo. s3 nō eē. v^o rō scie ad scibile. v^o creature
 ad creatozē. alie sunt reales i vtroqz extrēo. quaz
 s. extrēa depēdent a se mutuo v^o flatio p^ois ad fi
 liū. ¶ 4^a distinctio. quedā sūt relatōes ois que parē
 tie quaz. s. extrēa sūt alius z alteri^o rōis v^o p^oni
 tas z filiatio. Alie sūt flatiōes eggentie quaz extre
 ma sūt eiusdē rōnis v^o similitudo e^olitas. ¶ 5^a disti
 ctio. quedā sūt flatiōes sup^opnis que sūt pncipa
 les sic dīniū. Alie sūt sup^opnis que sūt i feriores si
 cut fuitus. ¶ 6^a. duplices sūt flatiōes reales. q/
 dā sūt aptitudinales v^o fūdamētales que. s. requi
 rūt tminū solū i aptitudine. z p^odicant de suis fun
 damētis p se i scōdo mō. Nec ēt distīguunt pncipa
 liē aut realr a suis fūdamētis sic assitabilitas. l3. n. nī
 eēt nisi vnū albū ad huc ipm assitabile eēt alicui al
 bo poli. Alie sunt relatōes actuales q regunt fun
 damentū z terminū actualiter z realr existere cō ē
 similitudo. Nā si solū eēt albū l3 ips eēt assitabile n tū
 ē sile. z tal rō p^odicat cōigent z p accis o suo fūda
 mēto a q ēt distīguūt realr. ¶ 7^a dī rō actualis ē
 duplex. qdā ē intrinsec^o adueniēs q nēcio cōsurgit posi
 tis extrēis. Et dīr intrinsec^o adueniēre eo qz cōequunt
 nāz fūdamēti z tmi. Alie sūt extrinsec^o adueniētes q. s.
 nō cōsurgūt immediate posito fūdamēto z tmi v^o po

Predicamentorum

ita po^a actia ignis et posita passiva stupe ignis nō agit i supā nisi pōr fiat approxiatio eorū adiuicē. **C** Octava distinctio relationū intrinsec^a aduenientium. quedā distinguūtur reāl^r a suo fūdamēto sicut paternitas et similitudo. quedā vō nō sicut creatio. et de talibus dat^r regula scotistica. oīs relatio cui⁹ fūdamēto repugnat eē sine termino ē eadem reāl^r cum suo fūdamēto l³ non formal^r. Dicitur ē istud. ad h³ q⁹ aliqua relatio sit i p^rdicamēto relationis q⁹tuor cōditiones requiruntur. Prima est q⁹ talis relatio sit fm eē et per hoc excludunt^r relatiua fm dici. 2^a q⁹ sit realis. et p^r hoc excludūt^r secū de itentioēs. 3^a q⁹ sit actualis. et p^r h³ remouēt^r relationes fūdamētales et aptitudinales que sūt eiusdem p^rdicamēti cū suis fūdamētis. 4^a q⁹ sint intrinsec^a aduenientes et p^r hoc excludūt^r sex vltia alia p^rdicamēta cū sint qdā respect⁹ extrinsec^a aduenientes.

Tertio dubitat. Vt^r omnis relatio formaliter cōtineat^r sub aliquo p^rdicamēto. Ad dubiū rīdetur p^r duas distinctioēs et vnū dictum. **C** Prima distinctio. ad relationē actuale et realem intrinsec^a adueniēte q⁹tuor cōditiones requirunt^r. p^rma q⁹ extrema sint realia. sic q⁹ in rōne fūdandi vel terminādi nō depēdeat ab intellectu. 2^a est q⁹ sint reāl^r distincta. 3^a ē q⁹ oriatur ex natura extremor⁹ et non cōsurgat in eē p^r actum cōparatiū intellectus. 4^a est q⁹ iter extrema sit bitudo mutua. ita q⁹ hēant adiuicē mutuā depēdentiā. **C** 2^a distinctio. qd⁹ sunt relationes q⁹ fundāt^r sup^r re ali cuius p^rdicamēti et iste dicūt^r p^rdicamētales alie sūt relationes q⁹ nō fundant^r sup^r eē alicui⁹ p^rdicamēti s³ q⁹ i oī p^rdicamēto reponūt^r. et iste dicūt^r relationes transcēdētes quaz⁹ sūt q⁹tuor genera. p^rmu genus est relationū q⁹ cōueniūt^r enti i quātū ens vt. s. abstrahit ab oībus p^rdicamētis et eor⁹ passionib⁹ et h³ mōi sūt bitudines ordis et diuisiones que sūt inter ens et passiones eius. que quidē passioēs sūt vnū v⁹ bonū aliquid et res. 2^m gen⁹ ē relationū idēitatis et diuersitatis. idē enī et diuersū diuidūt^r ens. 3^m genus est sicut superius et inferius gen⁹ et spēs et s³iles que cuilib³ generi cōueniūt^r. Et si q⁹rat^r v⁹ relatio supioris et inferioris generis et spēs sit real^r. Rīdet^r q⁹ tales relatioēs p^rnt dupl^r cōsiderari. vno mō formal^r. s. vt sūt respect⁹ derelicti i obo p^r actū cōparatiū intellect⁹. et sic sūt respectus rōis. Alio⁹ p^rnt capi fūdamētales. s. p^r actibus sup^r quib⁹ fundat^r intellect⁹ illos respect⁹ rōis. et sic sūt respect⁹ reales transcēdētes de q⁹ i p^rposito est sermo. 4^m gen⁹ ē relationū que sūt in deo cuiusmodi sūt relationes originis et oēs relationes cōes. et de oībus

his relationib⁹ transcēdētib⁹ a quib⁹ dā datur talis regula. Omnis relatio que nō est reāl^r distincta a suo fūdamēto est ex se transcēdēns q⁹ oīs relatio que ē directe in g^re relatiōis vel in aliquo alio⁹ sex vltimor⁹ p^rdicamētor⁹ est acci⁹s realiter a suo fūdamēto p^rdictum. Relatio aut⁹ que ē eadem cū suo fūdamēto nō ē acci⁹s sibi. g^r talis relatio nō erit p^rdicamētal^r. quare relinquit^r q⁹ erit transcēdēns. pōt^r tū forsā dici q⁹ h³ mōi relatioēs transcēdētes quiditatie sunt in g^re relationis. l³ de notatiue repiat^r in quol³ genere. **C** Dicit^r ē istud. oīs relatio realis actualis et nō transcēdēns est i aliquo septē vltimor⁹ p^rdicamētor⁹ q⁹ oē tale v⁹ ē intrinsec^a adueniens. et sic est de p^rdicamēto relationis. si vero fuerit extrinsec^a adueniēs tūc reponit^r in aliquo sex vltimor⁹ p^rdicamentor⁹.

Ad rōnes ante oppositum. Ad p^rimā d^r q⁹ non est simile de esse in et de eē ad. q⁹ eē i est qdā respect⁹ aptitudinal^r v⁹ fūdamētal^r nō distict⁹ a suo fūdamēto. Jō nō facit aliud spāle gen⁹ p^rdicamētale vt patuit ex vltimo dubio. Sed cē ad. est respect⁹ formalis et actualis distict⁹ reāl^r a suo fūdamēto. et l³ latinis cōueniat eē i et eē ad. nō tamē eodē mō q⁹ eē ad. ē de formali et qdita tiua rōe ei⁹. sed eē in. segtur eā p^r modū cui⁹ dā p^rpetatis. et iō rō nō p^rponit^r qdita tiue ex eē i. et eē ad. q⁹ eē in. in l³ i⁹ absoluti vel respectiui acceptu formal^r reponit^r. **C** Ad scdā d^r q⁹ p^rcept⁹ entis nec ē absolut⁹ nec respectiui⁹ s³ abstrahit ab vtroq⁹ sicut diuisiū in suo p^rceptu formal^r abstrahit a diuidētib⁹. Et cū p^rbat^r q⁹ ens pōt^r itelligi nullo alio cōceptu intellecto d^r q⁹ illud nō solū ouēit absolute q⁹ ex opposito diuidit^r o^rtra respectiuiū s³ etiā p^rpetit indifferenti siue enti cōi diuiso q⁹ fm suā rōne formalē nec ē ad se. nec ad aliū. **C** Ad terciā d^r q⁹ sicut hō ex sua rōe specifica ē hō formal^r. et nō per alia priora p^retia i sua qdita tiue. sic relatio p^r suā rōne specificā ē ad aliud l³ nō oīa sua priora intrinseca sint formal^r. et ad aliū. Et si obijciat^r. ergo relatio non dicit^r p^r se vnū p^rceptū. q⁹ p^rpositū ex absoluto. et respectio nō est p^r se vnū. Rīdet^r q⁹ ex potētia cōt^rin⁹tiā l³ et actu p^rpo sit vnū per se. modo ens qd⁹ includit^r qdita tiue in relatiōe sicut in alijs generibus dicit^r entitatē potentialem respectu relationis contra bens et determinantis ipsum ens ad certum genus. ideo ex ente et p^rpria rōne relationis tantum sit vnus per se conceptus relationis. **C** Ad quartam patuit ex prima solutione quia relatio quiditatie nō p^rponit^r ex eē i. et eē ad. s³ eē ad ē p^rceptu formal^r relatiōis. et eē i. ē q⁹ passio sup^r addita qdita tiue.

Liber

Veritur

Utr oia relatiua dicā
tur ad cōuertentiā. Ar /
q
guir primo q nō. qz dici ad cōuertentiā
ē cō simul nā. sed nō oia relatiua sūt sūt
nā. q nō oia dicuntur ad cōuertentiā. minor pbat
duab⁹ rōnib⁹. Prima ē qz scibile z scia sunt relati
ua. z tñ nō sunt sūt nā. q nō oia rēta sūt sūt natura.
maiorē pbat aristo. qz scibile pū ē scia. ergo sci
bile z scia nō sūt sūt nā. Anō pbat aristo. tribus rō
nibus. pma. qz in pluribus res pēxistūt ante qz de
i pīs bēam⁹ sciam. ergo in paucis videm⁹ sciam z
scibile sūt accipi. Sed arō. scibili destructo destru
itur scia. sed scia destructa nō destruit scibile. ergo
scibile est pū scia. anō p vtrāqz pte p3. qz si scibi
le nō sūt scia non est. sed si scia non sūt nō o3 scibile n
ē. nam si qdra⁴ circuli sit scibilis nōdum tñ est e⁹
scia. 3^a rō. sciēte sublato nō ē scia. tñ cōtingit plura
ē scibilia. ergo scibile pū est qz scia. 2ª pbat p di
cta minor q nō oia relatiua sūt simul nā qz sensus
z sensibile nō sūt sūt nā. z tñ sūt relatiua. q nō oia re
latiua sunt sūt nā. maior p3. qz sensibile pū est sen
su. ergo sensibile z sensus nō sūt sūt nā. anō p3 dua
bus rōnibus qz destructo sensibili destruit sensus
s3 destructo sensu nō destruit scibile. ergo sensibi
le pū est sensu. anō p prima pte p3. qz destructo se
sibili destruitur corp⁹. g^o destructo sensibili destru
itur sensus. t3 cōa qz sensus est circa corpus. vel i
corpore. anō p3 qz oē corpus est sensibile. 2ª pars
anō p3. qz destructo aiali destruit sensus. tñ nō d
struitur scibile. ergo sēsu destructo nō destruit
scibile. minor p3 qz destructo aiali adhuc rema
net corp⁹ calidū dulce z amāz. ¶ 2^a rō. sensus sūt
est cū sēfato: sed scibile pū ē sēfato ergo sen
sibile pū ē sensu. maior p3 qz simul sit aial qd ē sē
fatu z sensus. mior p3. qz ignis z aq z alia ex qb⁹ cō
stat ipum aial pū sūt qz aial. In oppo^m est aristo.

Primo

sciendū ē. qz p declaratione termi
norum ponūtur due difficultates
-Prima est. quid est dici ad cōuertentiā. Ad quā
dicit q relatiua dici ad cōuertentiā ē ipa sic se bē
re qz si vnum refertur ad aliud. ita aliud refertur
ad iēm. iō cōuertentiā est passio terminoz bñtiuz
ad se iuicē mutuā depēdentiā. ¶ 2ª difficultas. qz
requiruntur ad hoc q aliqua ad se iuicēz mutuo
referantur. dicitur q quinqz. f. subz relationis. sū
damētum. termin⁹ a quo. termin⁹ ad quē. z ipa re
latio. vnde subm relationis est illud qd refert per
ipam relationem. sed fundamētū est rō qua ipa re
latio est in ipo subo. sed termin⁹ a quo est ipm rēm
z terminus ad quem ē correlatiuū. relatio vero ē

bitudo media inter illos duos terminos verbi grā
p⁹ refertur ad filium p paternitatem que est qdaz
bitudo media inter patrem z filium. sed subm illi⁹
paternitatis est aial quod genuit. fundamētū hō
est potentia actiua patris. z terminus a quo ē hoc
relatiuū p⁹. sed termin⁹ ad quē est hoc correlatiuū
filius. Verū tñ adhuc est dōia inter terminū z cor
relatiuū qz termin⁹ i illud qd ē sūdāmētum rela
tionis oppositē sicut terminus paternitatis est po
tētia passiua filij sup qua sūdatur filiatio.

Secundo

sciendū est qz ibac secūda pte
principali determinat Aristo. de
propriatibus relatiuorum. Et cōtiet quinqz pū
cta. In quorum primo ponit pnam pprietatez re
latiuorum que est bec qz contrarietas est in relatiōe
idest in relatiuis vt virtus contrariatur vicio z di
sciplina contrariatur ignorantie. z tñ ipa sūt ad ali
quid. verū tñ ista pprietas non conuenit omnibus
relatiuis. qz non conuenit relatiuis fm esse vt du
plo nihil est contrarium neqz triplo neqz alicui ta
lium. In secundo pūcto ponit secūdam pprietatē
que est bec. relatiua videntur suscipere magis z
minus. p3 qz simile dicitur magis vel minus simi
le. z equale dicitur magis vel min⁹ equale. Et tñ
vtrūqz ē relatiuum qz simile dicit alicui simile. z
ieqle dicit alicui ieqle. z pcedens pprietas nō cō
petit omnibus relatiuis. qz dupluz non dicitur ma
gis vel minus duplū. in tertio pūcto ponit tertiāz
pprietatem que ē bec. oia relatiua dicūtur ad cō
uertentiā quam pbat duplū. p⁹ in his que refe
runtur ad iuicē sub bābitudine eiusdem casus. z
hoc tribus exēplis. Primus est. qz seruus d⁹ dñi
seruus. z dominus serui dominus. Secūdum ex
emplum. duplum d⁹ dimidiū duplum. z dimidiūz
dupli dimidiū. Tertium exemplū. maius d⁹ mīo
re maius. z minus d⁹ maiore minus. 2ª pbat duo
bus exemplis in his que referuntur ad iuicē sub
bitudine diuersoz casuum vt disciplina d⁹ disci
plinati disciplina. z disciplinatu disciplina discipli
natum. 2^a exemplū vt sensus d⁹ sensati sensus. z
sensatum sensu sensatum. 2ª ponit pbs vnum im
pedimētum pp qz cōtingit relatiua non dici ad cō
uertentiā z est istud qz quādocunqz non est con
ueniēs assig⁹ relatiui ad suum correlatiuū tūc re
latiua nō dicūtur ad cōuertentiā. vnde talis in
cōueniens assignatio pōt contingere duobus mo
dis. vno modo qñ correlatiuo nō ē nomē ipositum
vt si ala assignetur ad auem tūc nō d⁹ ad cōuertē
tiam. qz ala non d⁹ ala auis in eo qz auis sed in eo
qz alatu. qz multa sūt alata que nō sūt aues. si tñ si

Predicamentorum

eret assignatio ueniens tunc bene diceretur ad conuertentiam. ut ala dicitur alati ala. et alatum dicitur alati alatum. Ideo contra illud impedimentum ponit aristoteles. unum documentum. scilicet quod quicunque correlatio alicuius rei non est nomen ipsi situm tunc necesse est fingere nomen correlatiui a nomine relatiui. quod probatur tribus exemplis. quorum primum est dicitur ala et alato de quo iam dictum est. secundum exemplum. si remus assignetur relatiue ad nauem non erit conueniens assignatio. quia remus refertur ad nauem in eo quod nauis. quia multe sunt naues quarum remi non sunt. id est si correlatiui remi signati sunt denominatione a remo tunc illo conueniens est assignatio. et diceretur ad conuertentiam quia remus dicitur remi remus et remi dicitur remi remi. tertium exemplum est de capite. quia si assignetur relatiue ad animam tunc non est conueniens assignatio. quia caput non refertur ad animam in eo quod anima. multa enim sunt animalia non habentia capita. id est correlatiui fingere sunt denominatione factam ab ipso nomine caput. et tunc erit conueniens assignatio et diceretur ad conuertentiam. ut caput capiti caput et capiti capiti caput. Ex istis concluditur suum documentum dicens quod quicunque correlatio non erit nomen ipsi situm. tunc nomen correlatiui fingatur ex nomine relatiui. ut ab ala fingatur alatum. et a remo remi. et tunc sic fiet conueniens assignatio et sic dicetur oia relatiua ad conuertentiam. 2° potest contingere inconueniens assignatio quando relatiui correlatiui est nomen ipsi situm. et hoc sit si relatiui non assignetur ad suum proprium correlatiui. sed ad aliquod accedens sui correlatiui. tunc non erit conueniens assignatio. ut si seruus non assignetur ad dominum sed ad hominem et ad hominem tunc erit inconueniens assignatio. et sic hoc capit accensum pro eo quod est extra essentiam alicuius.

Tertio notandum est quod circa hunc textum incidit una difficultas quod ex quo contingit conuenienter assignare relatiui ad suum correlatiuum quod modo poterit sciri quando erit conueniens assignatio. et quando non. Ad hanc dubitationem respondet aristoteles. per unam regulam quam stat in duabus contrariis. Quarum prima est. si circumscriptis quibuslibet accedentibus quod accidunt ipsi correlatiui relicto solo illo correlatiui ad quod relatiui est assignatus. si adhuc dicatur illud relatiui ad correlatiui assignatus conueniens erit assignatio. et diceretur ad conuertentiam. Hanc contrariam declarat aristoteles. per exemplum quod si a domino per intellectum prescindatur quicunque sibi accidit in quantum dominus. ut puta esse bipedem vel esse percipibilem scire et esse hominem remanente sola illa ratione que est esse dominum. adhuc seruus dicitur ad dominum. dicitur enim seruus domini seruus. et dominus seruus domini. id est conueniens assignatio serui ad dominum et adinueniens dicitur ad conuertentiam. Et 2^a contra est hec. si circumscriptis omnibus aliis que ac-

cidunt correlatiui in quantum correlatiui relicto solo proprio correlatiui ad quod tale relatiui est assignatus non dicatur ulterius ipsum relatiui ad correlatiui. erit inconueniens assignatio. hanc contrariam declarat aristoteles. per duo exempla. primum exemplum est quod seruus assignetur ad hominem tanquam ad correlatiui. ut per intellectum prescindatur ab homine quicunque sibi accidit in eo quod homo non ulterius refertur seruus ad hominem. id est erit inconueniens assignatio. nec diceretur ad conuertentiam et quod si seruus dicitur hominis seruus non tamen contra dicitur homo seruus homo. 2^m exemplum est dicitur ala quod si referatur ala ad auem inconueniens erit assignatio quod si ab aue remoueat esse alatum tunc ala amplius non erit ad aliquid quod cum non sit alatum non erit ala alicuius.

Conclusio Responsalis. si fuerit conueniens assignatio relatiui ad correlatiui. oia relatiua dicentur ad conuertentiam. conclusio per ex secundo et tertio notabilibus.

Primo dubitatur. Ut relatiua sunt simul nam. ad quod dubium in quarto puncto respondet aristoteles. dicens quod in pluribus relatiuis. verum est ipsa esse simul nam. per quod quicunque posita se ponunt et permutata se permittunt sunt simul nam. sed relatiua sunt habens genus et terminum. minor per primo quo ad primam partem quod duplici et dimidiui sunt relatiua et tamen posita se ponunt. ergo relatiua posita se ponunt. minor per duobus exemplis. quia cum duplici est dimidium est et e converso. sicut cum sit seruus dominus est. et e converso. 2° per minor quo ad secundam partem quod relatiua se auferunt ad inuicem. ergo relatiua per se permutantur. Aliis per quod si non sit duplici non erit dimidiui neque e converso.

Secundo dubitatur. Ut esse simul natura sit. proprium quod relatiuis. et videtur quod non. quia pater et filius sunt relatiua. et tamen non sunt sicut natura. ergo et e converso. minor per quod patet est prior filio. In oppositum tamen arguitur quod relatiua mutuo referunt ad inuicem. et dicuntur ad conuertentiam. ergo unum non est prius altero. dicitur quod relatiua sunt sicut natura. tamen relatiua esse simul nam duplici potest intelligi. uno modo quantum ad esse dependens siue esse ad aliud quod esse est eis proprium in quantum sunt relatiua. alio modo quantum ad esse existentie quod quidem esse accidit relatiuis in quantum relatiua sunt. et sic non oportet relatiua esse sicut natura. quia non oportet quod si patet existat quod filius existat. et confirmatur per aristoteles. cum dicit quod si aliquid relatiui fuerit conuenienter assignatus ad aliquod correlatiuum tunc illa dicitur sicut ad conuertentiam et esse sicut natura. aliter respondetur quod relatiua dicuntur esse simul natura non solum quantum ad esse dependens sed etiam quantum ad esse existentie. quod tripliciter probatur. primo quod dicit aristoteles. sciam et sciibile non esse simul nam eo quod sciibile perexistat scire. 2° per

Liber

cū dicit q̄ seſus ⁊ ſeſibile nō ſūt ſit nā eo q̄ ſeſibi
le p̄ ſit q̄ ſeſus. Ex quo v̄ ſequi q̄ ari. per ſit nā i/
telligat ſit tate nō quidē de pēdētie t̄m ſz exiſtētie.
S3 arguit. ſortes puer differt a ſeipſo ſene. ſed ſor/
tes ſene ⁊ ſortes puer nō ſit exiſtūt. q̄ rē. dī q̄ iſta
r̄ſio itelligit de relatiō q̄ in h̄ predicam̄to reponū
tur. mō relatiōes ⁊ dīe nō reponū in h̄ predicam̄
to. 3. dīfirmat per auguſtinū in ſuis p̄dicamētis di/
cētē. relatiua ſit eē nā q̄rum ad ortū ⁊ ad occaſū.
nā q̄cūq̄ incipiūt eē ſimul ⁊ deſinūt eē ita q̄ neu/
trū eſt cā alterius dīr ſimul eē nāli exiſtētia. ſed
relatiua ſunt huiusmodi. ergo rē.

Tertio dubitat. vtz relatio ſminet ad aliq̄
absolutū vel reſpectiū. Et v̄ q̄ ad
reſpectiū q̄ ad illud ſminat relatio ad q̄ ip̄z re/
latiū referit. ſed ad illud referit ad q̄ dīceret cir/
cūſcripto oī alio. illud at eſt correlatiū et non eſt
quid absolutū. q̄ relatiū ſminat ad correlatiū ⁊
nō ad aliquod absolutū. C. 2. ſic. ari. ponēt reglāz
de dīuerſitā relatiū dicit q̄ ſi ab aliquo corre/
latiū circūſcribat eē relatiū apli nō referit ad il/
lud correlatiū. ⁊ cū illud relatiū terminet ad il/
lud ad quod referit. ſeq̄ q̄ terminet ad aliq̄ reſpe/
ctiū ⁊ nō ad aliquod absolutū. R̄ndet q̄ relatio
terminat nō ad relatiōes oppoſitā ſz ad ſūdamētūz
oppoſite relatiōis. q̄ circūſcripto oī reſp̄ū ab albe/
dine q̄ ē in ſorte. ad huc plato alb⁹ dīceret ſit ſor/
tis. ſz nō eē. ⁊ t̄m in ſorte nō videret aliqd reſpectiū
q̄ poſſit terminare ſititudinē platonis ad ſortem
q̄re relinquit q̄ albedo ſortis ſminabit dependen/
tiā ſititudinis platonis ad ſortē. cū hoc t̄m ſtat q̄ q̄
dā relatio ſūdat in absoluto p̄mō. ⁊ ſminat ad ab/
solutū ſicut ſimilitudo que p̄ ſūdamētū bz vñā al/
bedinē. ⁊ p̄ termino bz aliā albedinē. Aliq̄ at ſun/
datur i reſp̄ū ⁊ ſminat ad reſpectū vt diſtictio in/
ter duas ſititudines. aliq̄ aut ſūdat in absoluto. ⁊
ſminat ad reſpectiū ſicut r̄lo poſitatis qua funda/
mentum dī eē p̄us r̄lone ſūdata in ip̄ſo. Aliquādo
vero ſūdat in reſpectiū ⁊ ſminat ad absolutū ſic
r̄lo poſterioritatis qua r̄lo poſterior ē ſūdamētū.

Ad rationes an oppoſitū quas mouet
ariſto. ctra p̄maz p̄p̄ietā
tē n̄ ſoluēdo pōt dīci vtz eē d̄ relatiūis ſm dīci. d̄
gb⁹ relatiūis nō itelligitur ſed d̄ relatiūis ſm eſſe.
vtz tamē ſcia ſit reſpectus vel nō. patebit in ſexto
p̄p̄yicoz. ⁊ hec de quēſtione.

Teritur Utum relationū de
terminatio ſpecifica
ſumit ex d̄terminatiōe fundamentoz
⁊ terminoz ⁊ d̄terminatio numeralis

ex diſtinctione numerali ſuboz. C. Arguitur p̄
mo contra p̄mam partē quarundāz relationū fun/
damenta ḡne diſtinguunt ⁊ t̄m oēs relationes ſunt
eiū d̄ ē generis. g. diſtictio relationū nō poſſit ſu/
mi ex diſtinctione ſūdamētūz. An̄ p̄z d̄ p̄mitate q̄
ſūdat ſup ḡnatiōe actiā ⁊ ſiliatio ſup ḡnatiōe paſſi/
ua. C. Arguit 2. ſic. cuiuslibet rei diſtictio ſpeci/
fica cū ſit eēntial ſumit ab aliq̄ q̄ ē d̄ eēntia illi⁹.
ſz nec ſūdamētū nec ſmin⁹ ſūt d̄ eēntia relatiūz. q̄
ip̄ſaz diſtictio ſpecifica nō ſumitur a ſūdamētū v̄
ſmin⁹. C. Arguit 3. ſic. ſcōs p̄tez q̄ ſit q̄ ſic. ſe
q̄retur q̄ ſititudo ⁊ diſſititudo eēnti d̄ nūero. eō
ſeq̄ēs ē falſū. q̄ ip̄e diſtinguuntur. g. nūero. patet
t̄z oīa. q̄ ſititudo ⁊ diſſititudo p̄nt eē i eodē ſubō
nūero. C. In oppo^m arguit auctē ari. ⁊ oīum logi/
coz diſtictiū r̄lone p̄ d̄terminatōz absolutoz.

Primo ſciendū eſt. q̄ p̄ declaratione ter/
minoz ponūtur quattuor diſticti/
ones. C. prima eſt q̄ relationū triplex eſt identi/
tas. ſ. generica ſpecifica ⁊ numeralis. vnde ille re/
lationes dīcūtur eedem genere q̄cūq̄ ſūt eiū d̄ez
p̄dicamētū. ⁊ ille dīcūtur eedē ſpē quāz fundamē/
ta ⁊ ſminit ſūt eiū d̄ ſpē ſicut oēs ſimilitudines ſū/
date ſup albedinē. ⁊ oēs p̄mitates ſundate ſup eā
d̄ potētiam actiuā. Sed idētitas numeralis re/
lationū ſumitur ex idēntitate numerali ſuboz ⁊
ſūdamētūz. C. 2. diſtictio relationū triplex eſt
d̄terminatio. ſ. generica ſpecifica ⁊ numeralis
vnde ille r̄lones dīcūtur diſtingui genere q̄cūq̄
cōtinentur ſub diuerſis generib⁹ itelligendo de
genere ſubaltēno vt fundamēta p̄mitatis ⁊ ſiliati/
onis q̄ diſtinguuntur genere. iō iſte r̄lationes q̄ ſunt
p̄mitates ſiliatio diſtinguuntur genere ⁊ nō q̄dem
ḡnaliſſimo ſz ſbalternō. ſz ille dīcūt diſtingui ſpē q̄
rū fundamētū vni⁹ ſpē diſtingui a ſūdamētū al/
teri⁹ v̄ ſmin⁹ vni⁹ ſpecificē diſtinguitur a termi/
no alteri⁹. ex q̄ ſequi q̄ ad d̄terminationē ſpeci/
ficā relationū ſufficit altez illoz diſtingui. ſ. q̄ ſū/
damēta diſtinguuntur ſpē vel q̄ termini ſpē diſtin/
guntur. ille h̄o relationes dīcūtur diſtingui nu/
mero quāz fundamenta diſtinguuntur numero. Et
iſta d̄terminatiōe iſerūtur duo correlaria. p̄mūz
ē q̄ nō oēs ſititudines ſūt eiū d̄ ſpē ſaltē ſpāliffi/
me. p̄z de ſititudine ſūdata ſup nigredine. ⁊ alia ſū/
data ſup albedine. 2. correlariū ē. q̄ nō oēs ſititu/
dines ſūt eiū d̄ ſpē ſpāliffime. p̄z. ſic p̄us d̄ ſititu/
dine ſūdata ſup nigredie ⁊ alia ſūdata ſup albedi/
ne. C. 3. di. relationū diſtictio numeralis ē duplex
quedam eſt numeralis ſeu ſubiectiua. Et ſic om/
nia accidentia ex̄tia in eodem ſubiecto numero

Predicamentorum

sūt eadē i numero. Et gñat̃r quēcūq; accidentia sūt i maia i q̃. Alia ē distinctio numeralis formalis. sic tūc illa accidētia dñr distingui numero q̃ distinguūt̃r reat̃r cuiusmodi sūt relatōes fūdātē sup fūdāmētis reat̃r distinctis. ¶ 4ª distin^o p̃ relationū duplex ē distinctio quedā ē intrinseca z eēntialis. Et tal̃ fit p̃ dñam intrinsecā z eēntiales. vtp̃ta distinctio specifica p̃ ppriā dñam specificā. z distinctio numeralis per ppriā beccitatē seu p̃ dñam numeralē. Alia ē distinctio rlonū p̃ extrinseca que sumitur ex pte distinctōis fundamētōz z fininoz. z in hoc sensu p̃cefferunt tres p̃me distinctiōes.

Secundo sciendū ē q̃ in hoc q̃nto capto mouet aristō. vnam dubitationē. Et continz octo cōclusiones. In p̃ma cōclusionē tāgit ip̃az dubitationē. z est bec. vtz. si aliqua sba sit ad aliqd. ¶ 2^a s. est ista. nulla p̃ma sba est ad aliqd. p̃z q̃z p̃me sbe nec fm̃ se totas nec fm̃ ptes sunt ad aliqd. ergo nulla p̃^a sba est ad aliqd. ¶ 2^a p̃m p̃te aūtis pbat duob^o exēplis. q̃z aliqs bō non dñr alic^o aliqs bō. Nec aliqs bos dicitur alicui^o aliqs bos. Scdā ptem antecedentis pbat sūt duob^o exēplis. q̃z quedā man^o nō dñr alicui^o quedā man^o nec quoddam caput alicuius quoddam caput. lz bene dicat̃ alicui^o caput vel alicui^o man^o. ¶ 3^a cō est h. scdē sbe s̃z se totas nō sūt ad aliqd. pbat̃r trib^o exēplis. q̃z bō non dñr alicui^o bō nec bos alic^o bos nec lignū alic^o lignū s̃z alicui^o possessio. ¶ 4^a cō ē h. z sbe fm̃ suas ptes vidēt̃r eē ad aliqd. pbat̃r duob^o exēplis. q̃z caput dñr alicui^o caput z man^o dñr alic^o man^o. z tñ caput z man^o sūt partes scdāz subaz. ergo scdē sbe vidēt̃r eē ad aliqd. ¶ 5^a s̃z dēfīnat̃r bītātē cōclusionis p̃cedētis. z hoc cōditionat̃r p̃ duas cōditionales. Quaz p̃ma est bec. Si p̃cedēs dīffō eoz que sūt ad aliqd sit sufficiēs tūc min^o difficile aut impossibile ē saluare quin aliq̃ sba sit ad aliqd. ¶ 6ª cōclō tāgit scdāz cōditionalē z est. si p̃us assignata dīffō ad aliqd nō sit sufficiēs s̃z dēf alia dīffō talis q̃ ad aliqd sūt quibus hoc ip̃z eē ē ad aliud quodāmo sbe tūc forsan nulla sba erit ad aliqd. ¶ 7ª cōclusio tangit dñiaz inter duas istas dīffōnes. q̃z p̃ma dīffō cōuenit oibus relatis tā fm̃ eē q̃z fm̃ dici. s̃z ista scdā solū cōuenit relatis fm̃ eē quoz totū eē ē ad aliud. ¶ 8ª cōclusio respōdet catēgorice ad p̃dēz q̃nē tactā i quarta q̃ōne. Et ē bec. ptes scdāz subaz nō sūt ad aliqd. q̃z siqs dīffīnite nouerit vnus relatiuoz dīffīnite nō nerit z reliquū. sed aliqs pōt dīffīnite noscere ptes scdāz subaz non cognoscendo illa quoz sūt ptes ergo ptes secundaz substantiarum nō sūt ad ali

qd. Maiorē pbat duob^o exēplis. quoz p̃mum est. si qs dīffīnite nouerit duplū dīffīnite nouerit cui^o est duplū. z^m exēplū. si quis dīffīnite nouit q̃ ali^o quid ē meli^o. statim dīffīnite nouit quo melius ē. s̃z ista sūt relatiua. ergo si quis dīffīnite nouerit vnus relatiuoz dīffīnite nouerit z reliquū. Minor rōis p̃ncipalis pbat̃r. q̃z si qs dīffīnite nouit qd est caput vel qd est manus nō est necessariū scire cui^o ē manus. vel cui^o est caput. Et tñ manus z caput sūt ptes scdāz subaz. Ergo ptes scdāz substantiaz nō sūt ad aliqd. neq; p̃ dñis aliqua scdā substantia ē ad aliqd. ¶ Cōsequēter vltio se excusat de dictis in hoc capitulo dicēs. q̃ forasse ē difficile cōfīdēt̃r declarare aliqd de istis nisi sepe sint p̃tractata z dīsp̃tata. ideo dubitare de singl̃is dubitationibus nō est inutile. dubitare quidē p̃ rōnes pbabiles ad vtrancq; ptem q̃z tales iducunt ad inq̃sitionem veritatis demonstratiue.

Tertio sciendū est. q̃ iuxta hunc textum dicunt due difficultates. Quaz p̃ma est. Videtur enī q̃ ptes substantie sunt ad aliquid. q̃z ptes relatiue dñr ad totū. ¶ Ad difficultates respōdet̃r vñā dīffīctionē. q̃z totū z pars possunt dupl̃r capi. Uno modo pro significatiōe scilicet p̃ ip̃a totalitate vel partialitate. z sic sūt vere relatiua fm̃ esse. Alio modo possunt capi pro denominatiōe scilicet p̃ rebus que denominant̃r p̃ partes z totū. vtp̃ta pro manu vel p̃ pede. sic sunt relatiua fm̃ dicinet̃r sūt eēntialiter ad aliqd sed tātū accidēt̃r z denoiatiue. ¶ 2^a difficultas. sup quib^o z quot p̃dicamētis potest fūdari relatio. Ad quaz rīdet̃r q̃ sup duobus p̃dicamētis. s̃z q̃litate z q̃titate. q̃d p̃z. q̃z oia relatiua cōtinēt̃r sub tribus modis relatiuoz enīe ratis ab Aristotele q̃nto metaphisice. s̃z oia relatiua illorū triū modorū fundāt̃r super qualitate z q̃titate. ergo zc. Minor p̃z. quia relatiua p̃mi modi sunt illa que referūt̃r modo nūeri z vnus vt duplū dimidiū simile dīff. mile equale z inequale. sed vnitas z numerus sunt de genere quantitat̃is discrete. ergo relatiua p̃mi modifundāt̃r super quantitate discreta. Sed relatiua secūdi modi sunt illa que referunt̃r modo potentie. z fundant̃r super naturali potentia actiua vel passiua. sed talis potentia naturalis reponitur omni in secunda specie qualitatis. ergo relatiua secūdi modi fundant̃r super qualitate. Et relatiua tertij modi sunt illa que referunt̃r modo mēsure. non quidem intelligendo de mēsurā quantitatiua sed de mēsurā entitatiua sicut scia refert̃r ad scibile tanq̃ mēsuratū ad suaz mēsurā. z etiaz s̃z sus ad

Liber

sensibile. et illa fundantur super prima specie qualitatibus ergo flatus itij modi fundantur super qualitate. et per consequens omnia relativa fundantur super quantitate et qualitate. Et si dicatur quod pars fundatur super generatione actus. et filius super generatione passiva. ergo aliqua relatio fundatur super actione et passione. Respondetur quod quedam sunt relativa que reguntur duplex fundamentum. unum scilicet quantum ad suum fieri. et aliud quantum ad suum esse et permanere. verbi gratia paternitas quantum ad suum fieri fundatur super actione patris. quod dicitur per ille qui genuit. sed quantum ad suum esse et permanere fundatur super naturali potentia activa patris. et filialitas quantum ad suum fieri fundatur super passione filii. sed quantum ad esse et permanere fundatur super naturali potentia passiva. ex quo patet. quod aliqua relatio quantum ad suum fieri possit fundari super actione et passione omnia tamen quantum ad significatum esse et permanere tamen fundantur super quantitate et quantitate.

Conclusio rationalis. distinctio specifica rationum sumitur a distinctione specifica fundamentorum vel terminorum. ita quod istud distinctum distinctio specificatio fundamentorum vel terminorum est causa sufficiens adcludendum determinationem specificarum. probatur. quod distinctio specifica cuiuslibet sumitur a principibus distinctionis illius. scilicet ratione distinctum per suum fundamentum et terminum. ergo congrue potest sumi distinctio specifica ex parte eorumdem. Sed distinctio numeralis relationum sumitur a distinctione numerali fundamentorum et subiectorum. patet. quia accidens capit unitatem numeralem ab unitate sui subiecti hoc tamen stat quod relationes intrinsece et essentialiter distinguuntur specie vel numero a propriis officiis sui generis. quod tamen propter suam minimam entitatem latent nobis. hoc distinctio differentie innotescit per terminos vel fundamenta tamen quod nobis notoria. Tota specifica distinctio. vel numeralis relationum attestantur ex distinctione specifica vel numerali fundamentorum vel terminorum.

Primo dubitatur. Utrum in subiecta vel relatione immediate possit fundari relatio. Et videtur quod non. quod accidentia imperfecta ibi erant subiecta mediate quantitate. sed rationibus esse debilibus. multum iter omnia predicamenta secundum commentatorem duodecimo metaphysice. ergo ibi erant mediantibus alijs accidentibus. et illa accidentia quibus mediantibus ideo relatio subiecti dicitur fundameta relationis. In oppositum tamen arguitur. quod subiecta preedit quodcunque accidentis. ergo illa positas fundatur immediate in subiecta. Ad dubium respondetur per unam distinctionem quod duplex est relatio. quodammodo est transcendens quod potest recipi in principibus predicamentis sicut relatio proportionis causalitatis distinctionis identitatis et cetera. et tales immediate fundantur in subiecta quod subiecta priora et ac-

cidentibus. et est causa cuiuslibet accidentis. potest et fundari immediate in relatione. quod una relatio est distincta ab alia. et aliqua relatio est eadem sibi ipsi. alie sunt relationes predicamentales que immediate fundantur super re alicuius predicamenti. et tales fundantur in subiecta mediate quantitate et quantitate. nec immediate fundantur in subiecta vel relatione. Probat albertus ponendo duas divisiones inter accidentis absolutum et relativum. Prima est. quod de ratione accidentis absoluti est tamen una dependentia. scilicet aptitudinalis ibi erant ad subiectum. Sed de ratione accidentis respectivi sunt due dependentie. una est ad subiectum que sibi convenit in quantum est accidentis. Alia est ad terminum et illa sibi convenit in quantum accidentis tale est respectivum. Secunda differentia est hec quod accidentis absolutum immediate causatur a suo subiecto: non autem respectivum imo solum causatur in subiecto mediate accidente absoluto. ex hoc patet quid sit dicendum. ad argumenta ex utraque parte.

Secundo Dubitatur. Utrum unum relativum sit de conceptu quiditativo alteri. dicitur quod sic. quod patet per porphyrium dicentem quod necesse in utroque rationibus utriusque uti. Secundo sic. esse essentialis relativum est ad aliud. sed distinctio indicat esse essentialis distinctio ergo distinctio relationi debet indicare suum esse ad aliud quod non esset nisi in distinctio ponere suum correlativum. Tertio sic. illud per quod convenienter et adequate explicatur non alicuius ponitur in distinctio illius. sed per correlativum convenienter et adequate explicatur non alicuius. ergo relativum debet finire per suum correlativum. Quarto sic. dicitur ari. quod si quod distinctio novit unum flatus distinctio non erit et si quod quod non videtur esse verum nisi in conceptu quiditativo unum flatus ponere correlativum. Aliter respondetur per unam distinctionem et tria dicuntur. Distinctio est hec duplex est distinctio. quedam est pure quiditativa que explicat principalia essentialia distinctio. et talis vocatur distinctio explicatio conceptus quiditativum eo quod in tali distinctio nihil potest nisi quod est distinctio intrinseca ratione est. Alia est distinctio non pure quiditativa sed data per additamentum. puta quod datur per extrinsecam sic per subiectum vel terminum. Primo dictum. unum relativum non est de conceptu pure quiditativo alteri. patet. quod unum non est distinctio intrinseca distinctio alteri. Secundo dictum. ne utrum relativum potest distinctio distinctio quiditativa relationi alteri. patet. quod neutrum est per necque notum. Tertium dictum distinctio distinctio data per additamentum unum relativum distinctio per suum terminum debet per suum fundamentum sui correlativum. patet. patet quod si fundamentum correlativum terminat dependentiam flatus. et est per et notum ipso flatus. ergo et pars patet. quod si fundamentum flatus terminat dependentiam correlativum. et est naturaliter prius et notum ipso correlativum. ergo et.

Predicamentorum

Tertio dubitat. Utz pater bñs plures filios habeat tot pateritates quot hēt filios. rñdetnr q sic qz determinatio numeralis relationū sumit a distinctione numerali sūdamēto rum. sed pater quotbz filios totbz sūdamēta disti cta numero. s. distinctas gñationes actiuas. g. habe bit tot paternitates distinctas numero. nec pp hoc debet dici plures patres. qz accidētia eiusdē spēi n̄ habent dare vni subō nisi vnā denoationem. nec etiam est incōueniēs duo accētia sola numero dīa cē in eodē subō. aliqui tñ rñdent p duas ppōnes

¶ Prima ē. pñitas p termino adequato n̄ habz hūc filium vel illū sed filiū cōi ita qz intendit qz i pñcamēto relationis nō sūt indiuidua. ¶ 2ª ppō distinctio numeralis relationū sumit ex distinctio re numerali subōz r nō sūdamētoz. qz ipōtē ē idē accidēs i spē pñficari numero nisi p diuisionē subī

¶ Rōnes i oppositū solūntur i pmo notabili.

Veritur Utz pñcamēti qua litatis sint tñ qñtuor spēs. ¶ Arguit p cōtra suppositūz. qz nullū equocū ē pñcamēti. s. qualitas ē quoddā equocū. g. nō ē pñcamēti. minor pz per textū vbi dī. ē aut qñtas eoz q dicūtur multiplici ter. ¶ Arguit 2° qñtum qz aristo. s. methaphisice inter oēs modos qñtatis nō enumerat nālē po tentiā vñ impotētiā. ¶ Arguit 3° sic. eadē qñtas in numero cōinetur sub pma specie sub 2^a r etiā sub tertia. g. nō sūt diuerse spēs adiuicē distictē. añs pz de calore r frigore. ¶ 4° arguit sic. cursor r pugi lator ponūtur i pma spē qñtatis. r etiā i secūda. g. ille spēs n̄ distiguūtur adiuicē. In opp^m est aristo.

Primo sciendū est. qz p declaratione que sit ponunt sex distictiōes. ¶ Pri ma ē. triplex ē qñtas. qdā ē qualitas eēntialis r est illa q qñficat genus r eēntiā r cōstituit spēm cō est dīa. Alia ē pure accētal. q. s. cōsequit indiuiduūz r vocatur qñtas id. uidui. Alia ē pñtēntialis r p tiz accētal. r est illa q nēcō cōsequit pñtēntia eēntialia spēi cui tñ aduēit post suū eē cōpletū cuiusmodi ē ppria passio. ¶ 2ª distictio. hīr capī duplr. vno. vt ē respect^o extrisec^o adueniēs dīrelict^o i corpe ex adiacētia ornamēti vel vestimēti ad corp^o. r sic nō ē spēs qñtatis sed est vñū pñcamēti distictūz a qualitate. Alio mō capitur hīr p qdā qñtate inbe rente potēne ipam iclinātē ad operādū siue talis sit spēs itelligibīl^{is} siue act^o itelligēdi siue habit^o cau satus ē x talib^o actib^o. r sic capitur i pposito. ¶ 3ª disti^o. potētia capitur duplr. vno. s. iñcathegoreu matice. s. p qdā sīncathegoreūate āpliāte ad pñs

r ad futurū ad sētiū q dicim^o qz potē ē ēmin^o amplia tiū. alio. capī cathegoreumatice p qdāz entitate q. dī eēpñ^m q aliqd agit sic dicim^o qz po^o itellectiua ē pñ^m quo aīa pōt pducere actū itelligēdi. r sic ca pībīc. ¶ 4ª disti^o. passio capitur duplr. vno mō p p r imēdiato effectu actōis. r sic ē gen^o gñalissim^o alio. p qñtate facīl^{is} mobili. r sic capitur b. ¶ 5ª disti^o. for^o capitur duplr. vno. gñat^o. vt. s. dī ab i formādo. r sic oē illud qd dat alicui esse aliqle siue subale siue accēntale dī for^o. alio. capitur spāliter vt dī a foris manēdo. r sic capitur i ppo. ¶ 6^a dī. signū capī duplr. Vno mō mātr. s. p qñtate ēmi nata. alio. forīr. s. p qñtate cōite ēminatiōes qñta tis r tal^{is} qñtas si cōpet ad aliqd ex^o puta ad qñtatez dī si^o. s. vno cōpet ad itra. s. ad formā subale rei dī for^o

Secundo sciendū ē. qz i hoc ca. dēstīnat aristo. de qñto pñcamēto qdē qñtas. r oīz tres ptes pñcipales. In qz p^o dēstī nat de qñtate abstractie significata r cōinet. 7. cō clōes. pma cō. tāgit dīstōez qualitatīz r ē h. qñtas ē fm quā quales eē dicimur. ¶ 2^a cō. tāgit vñū no tabile r ē bec. qñtas ē de nūero eoz q multiplic^o di cunt. i. hīr sub se multas spēs. ¶ 3^a cō. tāgit pma speciem qualitatīz. r est h. p^o spēs qñtatis ē hitus r dīspō. quā celōez pbat ponēdo duas dīas iter bitū r dīspōez. pma dīa ē. hīr ē pmanētiōz r diu turniōz dīspōez qd pz exēplo r signo. exēplo sic. qz hīrutes r scie q sūt quidā hīr^o videntē ēē permanen tiores r de diffīcili mobiles a subō vt sīgs sumat p secte vel mediocriter scīaz nō de facili admittit eā nec facīlter separatur a subō nisi grādīs permuta tio facta sit vel ab egritudine vel ab aliquo bō. sic ēt hīrutes morales iusticia r castitas nō vident^o posse moueri nec facīlter permutari a subō. sed affecti ones idēst dīspōsitiōes sūt facīlter mobiles r ci to permutabiles seu auferibiles a subiecto. vt ca lor r frigiditas egritudo r sanitas. Homo enim circa eas quodammodo afficitur r cito permuta tur ab vna in alterā. vt homo ex calido cito fit frigid^o r ex sanitate cito trāsīt i egritudine. nisi forte per longitudinem temporis transferantur in nām subiecti. Sed tunc ampliū non dicerentur dīspō sitiones immo habit^o. ¶ Secūdo pz signo sic. qz dīscipulī nō multū retinētes sed facīl^{is} obliti dīcū tur hīrū non habere qñuis ad dīsciplīnas sint meli us vel peius dīspōsiti. ideo habitus est qualitas de diffīcili mobilis r dīspōsitiō de facili mobilis. Secūda dīa. quia habit^o sunt dīspōes. sed non ē necesse qz dīspōsitiōes sint habit^o. pz signo sic. qz qbitū retinent quodā mō dīspōsiti sunt peius vel

Liber

melius ad ea q̄ hñt. sed q̄ di' positi sūt n̄ omnes habent bitū. ¶ 4ª tangit secundam speciem q̄litas. et est hec. Aliud genus qualitatis ē fm̄ quā pugillatores et cursores salubres vlt̄ isalubres vicū et simit̄r quecūq; dicitur scdm̄ nālem potētā vlt̄ ipotentiam. hanc cōclusionē declarat p̄ bitudinem ad primā spēm. q̄ posset credere aligs q̄ cursor et pugillator diceret denotatiue a dispositionib⁹ vlt̄ habitibus et ita erūt in p̄ma spē qualitatis. illud remouet dicens q̄ hic capitur cursor et pugillator nō fm̄ q̄ dispositi sūt ad illos act⁹ s; s; q̄ hñt nāle potentiam ad h̄ facili ter faciendū vel resistendū ne a quib⁹libz pat. antur. et h̄ declarat p̄ quattuor exēpla. Primū ē. sanatiui dicuntur q̄ hñt naturales potētā vt̄ nihil a quib⁹libet accitib⁹ patiant. 2^m exēplum. egrotatiui dicūt q̄ hñt naturalē potētā nihil patiendi. 3^m exēplū. durum dī quod bz naturalē potētā nō cito secari. 4^m exēplū. molle est qd̄ habent naturalem potentiam cito secari.

Tertio notandū est q̄ circa hunc textū incidunt tres difficultates. Quap̄ p̄ma ē. vtz cū multiplicitate qualitatis stet ipaz cē genus generalissimū. Ad quā ridetur p̄ vnam distinctionem. q̄ duplex est multiplicitas. vna est multiplicitas significator. et cū tali nō stat vniuocatio nec p̄ oīs stat tale multiplex esse gen⁹. Alia ē multiplicitas suppositor. et cū tali stat vniuersalis rōnis for̄ mal. et p̄ oīs vniō tali antē multiplicitate dī q̄litas multipliciter. ideo stat ipam esse genus generalissimū. ¶ 2^a difficultas. vtz habitus et dispositio se habeant sicut superi⁹ et inferius vt̄ dī in textu. rideatur p̄ duas distinctiones. p̄ma est. dispositio pōt capi dupl̄r. vno mō coiter. et hoc modo se extendit ad oēm qualitatem de facili mobilez. et de difficili mobilem. et sic est quoddā superius ad habitum. alio spāt̄r capit vt̄ se extendit ad q̄litas faciliē mobiles a s̄bo. et sic differt ab habitu sicut p̄fectum ab imperfecto in eadem spē. nā fm̄ boeciū simpliciu habitus et dispositio non differūt genere nec spē sed tñ numero. q̄ differūt tñ sicut puer et senex eo q̄ habitus ē dispositio firma. et dispositio est habit⁹ isfirm⁹. ¶ 3ª distinctio: habit⁹ capit dupl̄r. Vno mō coiter. vt̄. s. se extendit ad oēm qualitatem acquisitam de difficili mobile. et tūc se extendit ad oēm habitū tam aīe q̄ corporis. et sic capit in p̄posito. alio mō capitur habitus p̄ qualitate acquisita i aīa p̄ actū ei⁹ disponētē ipam ad cōsimiles actus. et sic capit in primo eribicoz. et est quoddā inferius ad habitum p̄mo mō sūptum. ¶ 4^a difficultas. vtz oēs actus

potentiaz aīe sint in p̄ma spē qualitatis. et oēs potentie aīe sint in secunda. R̄ndet̄. p̄babiliter quoad vtrāq; ptem affirmatiue. primū p̄. q̄ nulla actio de p̄dicamēto actionis pōt esse suprema p̄fectio agentis. sed omnis actus aīe est suprema p̄fectio agentis. ergo nullus actus aīe est in p̄dicamēto actionis. maior p̄. q̄ anteq̄ agens agat oīs q̄ sit suprema p̄fectum. minor p̄. q̄ intelligere et speculari est suprema p̄fectio aīe. vt̄ tñ tales act⁹ q̄ ad sua connotata possunt dici de p̄dicamento actiois q̄ cōnotantur respectu ad agens. secundū p̄ q̄ actus et potentia sunt ei⁹dē generis. sed actus aīe sunt de genere qualitatis. ergo potentie ei⁹ erunt de genere qualitatis nec est intelligendū q̄ potentia vel impotentia significant aliquid qd̄ sit de genere qualitatis eēntialiter cū sint noīa respectiua sed tñ significant aliquem modū qualitatis vt̄ potentia significat modū qualitatis scdm̄ tñ q̄ ipa ē p̄ncipiū operationis et impotētia significat vnum modum qualitatis scdm̄ q̄ ipa est principium difficulter agendi vt̄ facili patiendi. et q̄ tñ huiusmodi qualitates nobis ignote sunt. nobis tñ inorescūt p̄ habitudines ad operationes quarum sunt principia. iō qualitates hui⁹ spēi cūenienter noīamus noībus significantibus illas qualitates non quidē absolute s; ad bitudinē ad suas operationes. vt̄ calefactiū significat qualitatem fm̄ q̄ ipa est p̄ncipiū illius operationis que est calefacere.

Conclusio r̄isalis. predicamenti qualitates sūt tñ quattuor spēs. p̄ma p̄. s. q̄ sit p̄dicamentū. q̄ est genus generalissimū habens sub se genera et spēs. 2^a p̄. q̄ oīs qualitas vel se tenet. ex pte materie. et sic est quarta species qualitatis. vel se tenet ex parte forme. et hoc est dupliciter. quia vel talis qualitas est terminus actionis. et sic est tertia species. vel ipa est principium actionis. et hoc dupliciter. q̄ vel est principium p̄pitiū et ē p̄^a vt̄ principium remotūz sic est 4^a spēs.

Primo dubitatur. Vtrūq; albedo et alij colores illati ex aliqua passione putati ex timore vel verecundia sint qualitates dī tertia specie qualitatis. ¶ Pro responsione est supponendum q̄ aristoteles in quinta cōclusiōe hui⁹ partis tangit tertiā speciem qualitatis. et ē hec. 3^a h̄o species qualitatis sunt passibiles qualitates et passiones hoc est illa ponuntur in 3^a spē q̄litas q̄ dicuntur a passione vel a passibili qualitate. hanc cōclonē declarat p̄ oīs exēpla quoz p̄^m ē. dulcedo amaritudo et austeritas et oīa cognata. i. eis silia

Predicamentorum

Sunt passionēs vel passibiles qualitates. *z^m* exēpluz
vt calor et frigus. albedo et nigredo. et q^{ia} ista sint q^u
litates p^{er} q^{uod} s^{ed} ea dñr quales. ergo sūt q^ulitates. mi
nor p^{er} q^{uod} mel dñr dulce eo q^{uod} dulcedinē suscipit. et
corp^{us} dñr albu eo q^{uod} albedinē suscipit. *z^o* probat q^{uod}
sint passibiles qualitates duab^{us} rōib^{us}. p^{ri}ma rō. pas
sibiles qualitates dñr nō q^{uod} subiecta q^{uod} suscipiunt
illas qualitates aliqd patiātur ab eis. sed q^{uod} iserūt
passionē sētib^{us}. sed dulcedo color et b^{us} iserūt passi
onē sētib^{us}. q^{uod} sūt passibiles qualitates. maior p^{er} du
ob^{us} exēplis. p^{ri}ma ē q^{uod} mel nō dñr dulce q^{uod} aliquid sit
passū dulcedis v^{el} a dulcedie. *z^m* ex^m. calor et frig^{us}
non dñr passibiles q^ulitates eo q^{uod} sua subiecta sint
aliquid passa. sed q^{uod} singulū boz infert passionem
suo sē sui vt dulcedo isert q^{uod}ā passionē fm gustū
et calor fm tactū. et sic de alijs. *z^a* rō. q^{uod} qualitates
dñr passibiles vel ipassibiles q^{uod} iserūt passionē sen
sui vel q^{uod} iserunt a passiōe. s^{ed} albedo et nigredo et
alijs colores lz iserāt passionē sē sui. s. visui tñ plerū
q^{uod} iserūt a passiōib^{us}. q^{uod} colores sūt passibiles
qualitates. minor p^{er} q^{uod} p^{er} aliq^{uod} passionē sūt mltre
mutatōes color. erubescēs enī aligs rube^{us} factus
ē. et timē palid^{us}. sed q^{uod} b^{us} mōi colores a passiōib^{us} il
lati sint passibiles qualitates pbat per locuz a s^{ed} i:
q^{uod} colores inati cōueniētes corpi sūt passibiles q^u
litates. sed colores qui iserūt ex passiōib^{us} sunt si
miles illis colorib^{us} que nāt^{ur} insūt corpori. q^{uod} s^{ed} i^{tem} d^{icitur}
bent dici passibiles qualitates. minor declaratur
vno exēplo. q^{uod} affectio. i. qualitas que nūc scā est
circa corpus per vrecūdiāz eadē etiā sit per nālē
passionē. ita vt nāl^{is} color sit s^{ed} i^{tem} s^{ed} i^{tem}. ¶ *6°* c^o. tāgit du
as differentias in^{ter} passiōes et pass^{us} biles qualitates
p^{ri}ma ē. passibiles qualitates causant a passiōib^{us} de
difficili mobilib^{us} a subō. et non sūt facit^{ur} mobiles a
subō. sed passionēs causant a passiōib^{us} cito trāscē
dētib^{us}. iō sūt facit^{ur} mobiles. *z^a* differētia. q^{uod} passi
biles qualitates denoiant nos quales simpl^{iter}. non
āt passionēs. istas dñas pbat dupl^{iter}. p^{ri}mo in qualitati
bus corpis q^{uod} palor et nigredo pueniētes ex egri
tudie longa vel ppter cñū denoiant nos simpl^{iter} q^u
les. et sūt de difficili mobiles. et iō dñr passibiles q^u
litates. s^{ed} palor et rubedo pueniētes ex timore sē
facit^{ur} mobiles nec fm eas dicimur q^ules. Nā ille
q^{uod} p^{er} vrecūdiā rubicūdus fact^{us} ē nō dñr rube^{us}. nec il
le cui palor inest p^{er} timorē dñr palid^{us}. s^{ed} magis ali
qd passus. *z^o* p^{er} idē in qualitatib^{us} aie. q^{uod} q^ulitates
aie que sūt de difficili mobiles sūt passibiles qu^uli
tates et fm eas dicimur q^ules. vt fm iracūdiā di
cimur iracūdi. et fm demētiā dñr demētes. Sed il
le q^ulitates que sunt de facili mobiles sūt passiōes

nec fm eas dicimur quales. q^{uod} ille q^{uod} irascit^{ur} ppter
tristitiam nō dñr iracūdius. sed magis aliqd passus
iō p^{er} hoc tales pprietates sūt passionēs et nō qua
litates. ¶ *7^a* c^o. tangit quartā spēm qualitatis. et
est bec. *4^m* vno gen^{us} qualitatis ē forma et circa hoc
aliqd cōstās figura: vt rectitudo et curuitas. Et q^{uod}
ille sint qualitates p^{er} q^{uod} fm eas dicimur q^uales.
Et fm triāgulatē aliquid dñr triangulatū. Et s^{ed} i^{tem}
quadratiōem quadratū. fm rectitudinē rectum
Et fm curuitatē curuū. Et q^{uod} aliq^{uod} possēt credere
q^{uod} ista quatuor raz. vensum. aspez et lene essēt de
quarta spē qualitatis. ideo dicit aristo. q^{uod} nō sunt
qualitates sed sūt pōnes. p^{er} q^{uod} significāt q^{uod}ā passi
onē partiū sicut p^{er} suas diffōes. Nam spissū
ē cui^{us} ptes adiucē sibi ppique sūt. raz^{us} vno ē cuius
ptes sibi iucē distāt. et lene est cui^{us} ptes in rectum
iacēt. et aspez est c^{uius} vna pars est iserior et alia su
perior. Cōcludit final^{iter} q^{uod} multi sunt modi qualita
tis. tñ isti predicti sunt principales.

Secundo dubitat. vtz passio illata a pas
sione sit qualitas. p^{ro} c^{uius} solōne
ponūt due difficultates. p^{ri}ma ē. vtz passio inferat
passionē. q^{uod} si sic. idē eēt cā sui ipsi^{us}. Ad quā rñdēi q^{uod}
dupl^{iter} pōt capi passio. vno^{us} capīt passio p actu ap
petit^{ur} sensitiui sequēte cognitionē sē situiā. vtpu
tā cū timore et vrecūdiā et b^{us} et p delectatione v^{el} tri
stitia cōtib^{us} b^{us} mōi act^{us} appetit^{ur} sensitiui. et sic intelli
gitur illud q^{uod} dicit aristo. dulcedinē efficere quāā
passionē circa gustū. et calorē circa tactū. Alio^{us} ca
pit passio p quāā q^ulitate sensibili cōte b^{us} mōi act^{us}
appetit^{ur} sensitiui. q^{uod} q^{uod} q^{uod}litas est de difficili mobi
lis a subō. et sic intelligit^{ur} illud q^{uod} dñr in tex. q^{uod} passio
ē inferēs vel illata a passione. et cōtine^{re} sub *3^a* ipē q^u
litis. ¶ *2^a* difficul. est qual^{iter} intelligit^{ur} q^{uod} dñr in
textu. b^{us} mōi sūt passionēs dñr. qualitates vero mi
nime. quia gen^{us} semper p^{re}dicat^{ur} de suis speciebus.
q^{uod} cū passio cōtineat sub ētia specie qualitatis de ea
erit verum dicere q^{uod} sit qualitas. Ad hoc rñdētur
per distinctionem quia qualitas potest capi dupli
citer. Vno modo generaliter pro quadam quali
tate constituyente subiectum siue diu permanente
in subiecto siue non. et hoc modo diffinit eā in prin
cipio b^{us} capituli. et ē vt sic passio est qualitas. Alio
modo capitur qualitas stricte pro qualitate diu p
manente et permanentē denominante subiectuz
sic capit aristo. in assignādo dñam inter pass^{us} biles
qualitatem et passionē et dicit passionē non eē qua
litem. Et si vlt^{er}ius diceretur q^{uod} fm passionem
non dicunt^{ur} quales sed aliquid pass^{us}. ergo nullo mō
passio eēt qualitas. Rñdēi q^{uod} fm passionem dicūt

Liber

quales a q̄litate p̄ mō s̄z n̄ sc̄do mō. ¶ Preterea circa textū incidit vna alia difficultas. quō d̄nt forma et figura. R̄ndet̄ q̄ d̄nt sicut sup̄i⁹ et inferi⁹. q̄ figura conuenit tā aiatis q̄ inaiatis. sed forma conuenit tñ aiatis. primū p̄z. q̄ figura est termin⁹ siue clausio rei quāte. talis autē clausio ind̄nter conuenit tam aiatis q̄ inaiatis. s̄z. 2. p̄z. q̄ forma ē p̄c̄bri tudo siue turpitudine f̄m quā aliq̄s d̄r nō format⁹. s̄z formosus aut turpis. mō talis formositas solū conuenit aiatis. s̄z. 2. Dicūt tñ aliqui q̄ aristo. in p̄posito capit formā et figurā p̄ eodē ita q̄ ista diuictio et teneat expositorie ita q̄ sit sensus. 4. gen⁹ q̄litas est forma. id est figura distans circa corpus. Et huius rō pōt esse q̄ tam forma q̄ figura d̄nt esse termini qualitat̄is. mō termini qualitat̄is cōtinēnt in quarta specie qualitat̄is.

Tertio dubitat. vtz p̄cedē quatuor spēs q̄litas sint aduicem realr̄ distincte. Ad dūm̄ r̄ndet̄ dupl̄r. p̄ negatiue: sed tñ sūt quatuor modi q̄litas explicātes diuersas quatuor habitudines qualitat̄is ad s̄b̄m. que q̄dem bitudines plures p̄nt eē in eodē sub̄o. vt color op̄at⁹ ad s̄b̄m tanq̄ p̄ficiens ip̄m d̄r eē in p̄ma sp̄e qualitat̄is s̄z inq̄trum ē p̄n̄ actionis realis ē in secūda sp̄e qualitat̄is. put̄ at̄ est p̄n̄ operationis immutationis sensus tunc reponitur in tertia specie qualitat̄is. Et isti dicūt d̄riam eē inter modū et sp̄em. q̄ sp̄es addit d̄riam eēntialē sup̄ illud c⁹ ē sp̄es. sed mod⁹ addit tñ d̄riaz acc̄ntalē sup̄ illud resp̄cū c⁹ d̄r modus. vt albū et nigrum d̄nt eē modi resp̄cū hominis. eo q̄ sup̄ hōiez nō addūt nisi d̄riam acc̄ntalē que ē albedo vel nigredo. 2. r̄ndet̄ ad dūm̄ affirmatiue et ad apparētia aliorū d̄r q̄ loco d̄riaz eēntialium nobis ignorataz vt̄ aristo. illis d̄riis acc̄ntalibus que sūt facill̄ vel difficill̄ mobiles eē p̄n̄ opandi. inferre passionē s̄c̄ui. et exteri⁹ disponere s̄b̄m et per illas d̄rias acc̄ntales sic possēt distigui quatuor spēs qualitat̄is q̄ tam forma q̄ figura exterior est dispō sub̄stācie et passio et passibilis q̄litas ē per se imutatiua sensus. sed nālis potētia vel ipotētia est q̄litas que est per se p̄n̄ naturale operādi vel patiēdi. sed p̄ma sp̄es que ē habit⁹ et dispō n̄ videt̄ per se sumi ab aliqua d̄ria positiua. sed solū a priuatione d̄riarum trium p̄cedārum sp̄ez ita q̄ ista qualitas que est facill̄ vel difficill̄ mobilis a sub̄o. nec ē dispō exterior sub̄i nec p̄ se p̄n̄ nāle agendi vel patiēdi. nec ēt est per se imutatiua s̄c̄ui. q̄ talis q̄litas d̄r esse prima sp̄es qualitat̄is. Et h̄z iste d̄rie sint acc̄ntales tamē forme substracte illis d̄riis acc̄ntalibus sunt differentie eēntia

les eēntialr̄ distiguetes spēs qualitat̄is inter se. **Ad rationes** ante oppositūz. Ad p̄ma³ d̄r q̄ solutō patuit in p̄notabili. Sed p̄ secūda r̄nsiōe supponit̄ q̄ aristo. q̄nto metba. enūerat quatuor modos qualitat̄is. prim⁹ ē s̄z quē d̄ria s̄b̄alis cōstitutia sp̄i q̄litas. 2. ē forma et circa hoc aliq̄d cōstās figura. Terti⁹ ē passio et passibilis qualitas. Quart⁹ vero mod⁹ est bit⁹ et dispō. super quo dicit̄ cōmētator q̄ nālis potētia vel ipotētia sunt quedā preparatōes vel quedā potētie. vt autē sunt potētie cōtinēntur sub quarto modo. sed vt sunt quedā preparatōes tūc nō sūt nisi quedā p̄uationes impedimētōz nec sunt aliq̄d positiuum. ideo nō enūerant̄ inter p̄cedēs modos. Dicūt tñ quidā q̄ nāles potētie vel ipotētie sūt quedā habilitates siue resp̄cū s̄b̄damēntales nō distincti realr̄ a suis s̄b̄damētis. id nō ponunt̄ in alio predicamento a suis s̄b̄damētis. Dicūt vlt̄erius q̄ tales nāles potētie vel ipotētie sūt quedā passiōes eoz sup̄ quib⁹ s̄b̄damēnt. id nō faciūt predicamētūz distinctum nec sp̄em predicamētū distinctā a suis s̄b̄damētis. ¶ Ad tertiā dicitur q̄ si calor capiatur cū illa p̄c̄sione que est p̄ncipiū opandi. tūc est in 4. specie qualitat̄is. Et si capiatur vt est q̄litas imutatiua per se sensus p̄scindendo ab alijs differētijs tunc est in tertia specie qualitat̄is. Sed si capiatur vt est qualitas permanēs et p̄ficiēs sub̄i p̄scindendo a quibuscunq̄ differētijs aliarū sp̄ez tunc est in prima specie. ¶ Ad quartam dicit̄ q̄ cursor et pugillator possunt denoiari a qualitatib⁹ permanentibus non naturalr̄ innatis s̄z acq̄sitis. et tunc ponunt̄ in prima specie q̄litas. v̄t possunt denoiari a qualitatibus permanentib⁹ nō acq̄sitis sed naturaliter iexistētib⁹. et sic sūt in secunda specie qualitat̄is. Et bec de questione.

Veritur Utrum q̄litati sit p̄p̄ magis et min⁹. ¶ Arguit̄ p̄ cōtra p̄mā partē q̄ qualitas nō pōt eē termin⁹ ad quē motus. ergo nō habet contrarium. cōtra tenet q̄ omnis motus sit de cōtrario in cōtrariū et de q̄libz cōtrario in suū cōtrariū contingit motus fieri. ans patet quia in alteratione que est mor⁹ ad qualitatē p̄us o3 terminum a quo corrumpi et t̄minuz ad quē acq̄ri. et per cōns non poterit terminare motum. minor patet quia qualitas in termino a q̄cōrūp̄it per remissionem graduū eius. s̄z cuiuslibet forme intensibilis vel remissibilis in finitū sūt grad⁹. ergo per remissionem nunq̄ deueniet ad vltimū gradum qualitat̄is remissibilis. Et cū in quol3 ḡdu

Predicamentorum

saluetur rō formal' qualitatis remissibilis. seq̃ q̃
nō poterit corrūpi forma per remissionē graduū
ei'. 2. per cōs qualitas in termino a quo nō potest
corrūpi. ¶ Arguitur 2° secūda pte qz iustitia sa
nitas 7 egritudo sūt qualitates 7 tñ nō suscipiunt
magis 7 minus. cū vna iustitia nō sit magis iustitia
q̃ alia. vt dī i textu. ergo qualitas nō suscipit ma
gis neq; min'. ¶ In opp^m est aristo. in textu.

Primo sciēdū est q̃ p intellectu quesiti po
nitur vna distīn' 7 vñ dēm. Disti
ctio est bec. duplices sūt gradus forme. quidā sūt
gradus specifiici. alij sūt gradus indiuiduales. vñ
grad^o specifiicus est vltima pfectio eēntial' cōstituti
ua eēntialr speciei. sed grad^o indiuidualis est q̃daz
portio pfectōis essēntialis forme specifice cōstituti
ua eēntialr indiuidui. ¶ Dēm est istud. aliqua qua
litas necessario hz grad^o eiusdē rōis cōpossibiles i
eadē parte subiecti. pma pars p3 qz impote ē for
mā aliquā reatr plurificari in plurib' nisi sit diuisi
bilis in plures ptes. sed aliq̃ qualitas vtputa albe
do est reatr plurificabilis i plures albedies. g̃ ne
cessario erit diuisibilis i plures partes hz illas plu
res albedines. tales aut partes i pposito vocātur
gradus. ergo aliqua qualitas necessario hz grad^o.
2ª pars p3. s. q̃ sint eiusdē rōis. qz in hoc distīguū
tur grad^o specifiici a gradib' indiuisibilib'. qz grad^o
specifiici eo q̃ sūt alteri' 7 alteri' rōis cōstituunt di
uersas spēs. ergo ad destructōem cōtis si gradus
ididuales nō cōstituāt diuersas spēs sed tñ diuer
sa indiuidua sub eadē spē. sequit' q̃ erūt eiusdē rō
nis. 3ª pars p3. s. q̃ sint cōpossibiles in eadē pte sub
iecti. qz eadē albedo numero que pri' in eadē pte
subi est remissa in eadē pte poster' est itēsa 7 eē. g̃
grad^o remissionis 7 grad^o itēsiōis se cōpatiūt i ea
dē parte subiecti.

Secundo sciēdū ē q̃ in ista secūda pte pñ
cipali determinat aristo. de cō
creto qualitatis. s. de q̃līz itēdit vñ cōclōez. 7 est h
Qualia vō eē dñr illa cōcreta que sūt qualitates p
dictas dñr denoiatiue vel quolibz aliter ad aliud
dñr denoiatiue ab ipis q̃lītatib'. Hāc cōclōem pro
vtraq; parte sui declarat ari. 7 p pma per tria exē
pla qz grāmatic^o dñr denoiatiue a grāmaticaz iust^o
a iustitia. 7 cādīd^o a cādore. 2° declarat secūda par
te. s. q̃ aliqua dñr qualia a predcis qualitab' aīr
q̃ denoiatiue. quod cōtigit dupl'r. p qñ abstracto nō
est nomē ipositum vt cursor 7 pugillator sūt q̃ di
cūt nāles potētiās a nulla qualitate dñr denoiati
ue qz sūt q̃ huiusmodi abstractis eoz nō ē nomē
impositum. sed sūt q̃ cursor 7 pugillator dicūt di

spositionē vel habitū tūc abstractis eoz a quib' di
cuntur denominatiue ē nomē impositum vt a di
sciplina disciplinatores 7 a pugna pugnatores. se
cūdo qualia dñr nō denoiatiue quādo abstracto
est nomen impositum. sed tamē cōcretum nō debi
te formatur ab abstracto. vt studiosus dicitur nō
denominatiue a virtute. ¶ Consequenter in ter
tia parte pñcipali determinat aristo. de pprietati
bus qualitatis 7 cōtinet tria pūcta. In quozum p
intendit tres cōclūsiōes. quarum prima est. qua
litatebus inest cōtrarietas. probatur tam in quali
tatibus q̃ in qualibus. In qualitatebus quidē sic.
quia iustitia contrariatur iniustitie 7 albedo nigre
dini. In qualibus vero sic probat' quia iustum dñr
atur iniusto 7 album nigro. ¶ Secūda cōclūsiō
est bec. nō omnis qualitas habet dñrīz. quia rube
um pallidum 7 ceteri colores medij nō habēt dñrī
um. ¶ Tertia cōclūsiō ē bec. si vñ dñrīz fuerit q̃
le reliquū erit quale. pbat' exemplo qz si iustitia
dñratur iustitie 7 iustitia sit qualitas. ita iniustitia
erit qualitas. qz nec erit quāritas nec ad aliqd nec
vbi nec aliquid eoz que nō sūt qualitates: g̃ erit
qualitas. ¶ In secūdo pūcto rāgīr secūda pprie
tatē qualitatis 7 intendit tres cōclōes. pma ē. qua
litas suscipit magis 7 minus. p3 trib' exēplis. qz
album est magis 7 min' albū. 7 vñ calidū ē magis
vel min' calidū altero. 7 sūt iustū. ¶ 2ª cōclūsiō. bec
ppietas nō cōuenit oib' q̃lītatib'. p3 qz aliquis pōt
dubitare vtz iustitia suscipiat magis 7 min'. qz iu
stitia nō videt' magis 7 min' iustitia: nec sātās. nec
etiam grāmatica. Et hz eoz qualia indubitātē su
scipiāt magis 7 min'. qz vñs homo indubitābīr ē
iustior 7 sanior altero. tñ eoz abstracta nō vident'
suscipere magis 7 minus. vt vna sanitas nō ē ma
gis sanitas q̃ alia. ¶ 3ª cōclūsiō. qualitates de quarta
specie qualitatis nō suscipiūt magis 7 minus. qz
triāgulus 7 q̃driangulus nō suscipiūt magis 7 mi
nus nec i cōcreto nec in abstracto. ergo 2c. aīz p3
qz oēs qualitates de quarta spē qualitatis recipi
unt rōnem circuli vel trianguli. vel recipiūt rōem
alicui' alterius figure. sed ille figure que recipiūt
rōnem circuli vel triāguli nō suscipiūt magis neq;
min'. g̃ a sūt neq; alie que suscipiūt hñōi rōes. mi
nor p3 qz q̃cūq; recipiūt equat' rōez circuli vt tri
āguli sūt equat' circuli vel triāguli. sed q̃cūq; reci
piūt rōem triāguli vel circuli recipiunt eam equa
liter. ergo sunt equaliter circuli vel triāguli. 7 per
cōs nō suscipiūt magis neq; minus.

Tertio sciēdum est q̃ circa hunc textū in
cidūt due difficultates. pria ē. vtrū

Liber

quale et qualitas et generaliter abstractum et secretum faciunt
diversa predicamenta. Respondetur probabili quod non quod unum
quodque reponitur in predicamento secundum suam essentiam. modo ab
abstractum et secretum eadem essentia importat. et solum sunt per
notata. ergo non faciunt distincta predicamenta. **C**um
difficiliter. ut per qualitati in abstracto designate conveniunt
et suscipere magis et minus. Respondetur ab aliquibus nega
tive. sed quicunque forma suscipit magis et minus
per habitudinem ad subiectum quod informat. quod confirmatur
per tribus auctoritatibus. prima auctoritas est aucto
ritas sex principiorum qui dicit quod forma est in simplici
et invariabili essentia eternis. Secunda est aristoteles. 8. methaphysica.
ubi vult quod forme sint fundamentales sicut numeri.
ita quod sicut numeri sunt indivisibiles sic quod nihil sibi
potest addi vel remoueri quod variet speciem numeri. sic est
quod forma est indivisibilis cui non potest aliquid addi vel
remoueri quod variet formam specificam. Tertia est in pre
dicamentis et auctoritas aristoteles. ut argutum est ante
opponitur. Sed ab alijs respondetur per unam distinctioem quod forma
abstracta a subiecto potest dupliciter considerari. uno modo secundum gra
dum eius specificum precise ut. scilicet prescindit a suis suppositi
tis. et tunc non suscipit magis et minus. sed est indifferens
ad omnem gradum differenter. et sic de se nullum habet per se.
Alio modo potest considerari forma secundum gradum suos individua
les quos habet in suis suppositis. et sic sibi convenit susci
pere magis et minus. verumtamen in modo gradum individua
les non sunt de essentia forme sed cum ea sint idem essentia
sed sunt ex acceptu formale ipsius forme a quibus for
mularum prescindit et abstrahit. et ad duas primas aucto
ritates dicitur quod intelligitur de forma considerata quantum
ad eam esse specificum et esse quidditativum eius. Et ad aristotelem
predicamentis dicitur quod aristoteles. locus est de forma secundum si
bi competit existere. Et quod qualitas non existit nisi si
ne subiecto ideo dicit qualitate suscipere magis et mi
nus secundum esse quod habet in subiecto et secretive. Vel po
test dici quod ibidem aristoteles. loquitur cum ambiguitate ut
clare patet intuenti.

Conclusio rationalis. proprium est qualitati ha
bere trium et suscipere magis et
minus. probatur quod omnis forma habet plures gradus propor
tionales in eadem parte sibi suscipit magis et minus. scilicet quali
tas est in modo ut patuit per notabili. quod suscipit magis
et minus. Et quod habeat trium patuit in 2. notabili.

Primo dubitatur. utrum idem univoce dicatur
in genere relationis. et in genere qualitatis.
per solobus supponendum est quod aristoteles. in hoc 3. puncto d
terminat d. 3. per se qualitatis et dicit tres conclusiones quod
prima est hec. proprium est qualitati secundum esse sile vel dissimi
le dici. et quod si sit maxime proprium per quod secundum solas quod

litate dicitur aliquid sile vel dissile. ergo proprium est quali
tati secundum esse sile et dissile. dici. **S**ecunda 2. tangit
quandam dubitationem quod posset aliquis credere quod ari
stoteles insufficienter determinavit de relationis eo quod de
terminando de quantitate multa interposuit de relatis
nam prius dictum est quod habitus et dispositio sunt
ad aliquid. et dicitur habet quod sunt in prima specie qualitatis.
Tertia conclusio tangit duas solutiones predi
cte dubitationis. quarum prima est quod ad aliquid dicitur ef
se duobus modis. uno modo secundum suum genus. et isto ha
bitus et dispositio sunt ad aliquid. Alio modo dicitur
aliquid esse in genere secundum se. et sic habet et dispositio
sunt in genere qualitatis. et ita non est inconueniens generalia
esse ad aliquid cum tria singula illorum generum. scilicet per
et individua non sunt ad aliquid. ut disciplina est ad
aliquid. quod est alienius disciplina. sed grammatica
non est ad aliquid quod non est alienius grammatica. igitur ali
cuius disciplina. similiter musica non dicitur alienius musi
ca. sed alienius disciplina. 2. solutio per se dicitur dubitatio per
interpretationem. quod non est inconueniens idem esse quale et rela
tiuum. et ideo non est inconueniens enumerari in utrisque gen
eribus. Dicitur tamen extra textum quod si aliquid implicet in se ro
nes diversorum generum predicamentorum non debet po
ni species alicuius illorum generum ut vult aristoteles. quar
to topicorum. sed oportet sibi assignare genus compositum ex
tribus illorum predicamentorum simplicium. Et ideo ad
aristotelem posset dici quod hic loquitur dubitative
nihil asserendo. vel quod intendit quod aliquid idem potest
esse proprie de uno genere et improprie de alio ge
nere sicut habitus et dispositiones proprie sunt de
genere qualitatis. igitur improprie possent dici de ge
nere relationis. et possent vocari relatiua secundum
dici. et sic de alijs.

Secundo dubitatur. Utrum forma remissa et
posteriorius intensa maneat idem
in numero. Et respondetur quod si sic sequeretur quod idem nume
ro bis generaliter. igitur una quod per omnes motum generaliter termi
nus ipsius motus. sed per motum remissionis gene
ratur forma remissa. et per motum intensificationis ge
neratur forma intensa. ergo si forma intensa et for
ma remissa sunt una secundum numerum. sequitur quod idem
numero bis generabitur. **I**n oppositum tamen
arguitur. quia nisi sic. sequeretur quod aliquid ha
beret esse de nouo. cuius tamen non posset assi
gnari aliqua causa per se. quod est inconueniens.
Tenet consequentia. quia si ab aliquo calido re
mittat frigidum decem graduum in uno gradu. tunc cor
rupto per gradum remanet frigidum remansum. igitur gradum quod
accepit esse de nouo cum prius non fuerit. ex quo est aliud

Predicamentoz

numero a frigido decem graduū. et tñ illi⁹ frigidū nouem graduū nō vñ esse aliqua cā p se. ergo et. minor p qz vel causatur p se a calido remittēte d cūm graduū. sed hoc non. qz nullum contrariū ē cā p se cōtrarij. vel causatur a frigido. sed hoc nō qz vel hoc ēē a frigido pcedēte vel a frigido seqn te. sed hoc nō qz existēte frigido nouē graduū non āplius est frigidū pcedēs. et nō dū est frigidū seqns. vel causat ab aliquo frigido circūstante et pñte. sed hoc nō qz potē est q nullū sit ibi pñs. quare reliqui tur q a nullo cābit cū nō videat aliqd aliud a quo posset cāri. Et ad pōrē rōnem ridetur q per mo rum itentiōis l3 acqratur nou⁹ gradus nō tñ noua forma. qz vt patuit i pñdicamēto sube l3 vnus gra dus ab alio sepatus sit forma. tñ vt est cōiunct⁹ nō est forma sed solū ē pō? perfectionis forme. et iō in motu quores pficiū vel maiora nō acqrit simplr nou⁹ termin⁹ l3 rō terminādi possit nouiter acqri. dubitat. Que sit pñsa rō suscipiēdi magis et min⁹. Ad qd varijs opinio nibus omīssis pbatū rñr. q rō pñsa suscipiēdi magis et minus est latitudo graduū i forma speci fica cōpossibiliū i eadē pñtūdi. p3 qz nihil extrise cū forme vñ ēē pñsa cā suscipiēdi magis et min⁹ ergo aliqd intrinsecū erit b3 cā. sed nō aliqd qd sit de conceptu formali qz ex quo tor⁹ ille cōcept⁹ in cludit formālī i qlibz indiuiduo forme seqret qz qd libz indiuiduū seorsū hēret oēs pñfectiōes forme. q sibi cōuenit p aliqd qd sic est intrinsecū forme q nō ē extrinsecū aut accidētale respectū illi⁹ forme cō sī gradus ergo et. anō pñcipale p3 qz qd cūq extrin secum forme denotatur a maiortate vel minori tate ipi⁹ forme vt puta subm dicū magis vel mi nus albū a maiortate vel mioritate forme albedi nis i eo existētis. Et cōf. rmatu p simpliciū i pñdica mētis i capitulo de q̄litate. vbi cōmendat archibz: dicēs sic. mirabilis archibres breui sermōe cām ē⁹ qd suscipit magis et minus īsinuat dicens qualitas enī īfinitatē quādā pñcipat. ideo fm rōnē ei⁹ b3 q suscipiat magis et minus nō ex pñcipatibus. ex quibus verbis p3 clare q qualitas suscipiat ma / gis et minus pp suam īfinitatem. hec autē īfīni tas non videtur esse nisi quedam latitudo gradu / um vel illīnitatio forme.

Ad rationes

Ante oppositum. Ad pñmā dñ q sicut i lica sē duplices pres. quedā sūt potentiales sicut sūt pres eiūsdem pportionis et ille sunt īfinitē. Alię sūt pres actua les que dicūtur pres eiūsdē q̄litate. Et iste sunt fi nite. sic etiā i latitudie forme sūt quidā gradus po

tētales qui sūt īfinitē. Et alij sūt gradus actua les qui sunt finiti. Ad secūdam patet solutio i scōo. notabili. Et hec de tractatu qualitatē.

Veritur

qz min⁹ cōueniēter assignētur proprie tates pñdicamētorum actionis et passi onis. Arguitur primo cōtra suppositū. qz que cūq sūt idē realiter et numerat⁹ nō sūt pñdica men ta disticta. s3 actio et passio sūt idē realr et numera liter. ergo nō sunt pñdicamēta disticta. maior p3 qz pñdicamēta distinguūtur genere. q nō sūt idem nu mero. mior p3 qz actio ē act⁹ actiui. et passio est ac tus passiui. sed idem numero est actus actiui et pas siui. p3 p aristotelē scōo de aia. igitur actio et passio sūt idē realr numerat⁹. Arguitur scōo q non babeāt cōtrarium qz actio et passio n pñt esse termi ni mot⁹. q n hnt cōtrariū. t3 cñā qz d qlibz et cōtrario ctingit moueri in aliud cōtrarium. anō p3 p aristō. 3⁹ pñficorum vbi vult q ad actionem n ē motus p se qz si sic motus esset motus. Et p idē pbatu q n suscipiūt magis et minus qz oīs forma īrensibilis vel remissibilis pōt esse p se termin⁹ motus sed ac tio et passio nō pñt esse termini motus. ergo n susci piūt magis et minus In oppositū est aristō. i textu.

Primo

sciēdum ē q p declaratiōe ques ti ponūt tres distictiōes. Priā ē h. duplex ē respect⁹ qd ē est respect⁹ intrinsec⁹ adue niēs q cōsurgit īmediate posito fūdāmēto et termino Alius est respectus extrinsec⁹ adueniēs qui non cōsurgit īmediate posito fūdāmēto et termino. s3 requiritur aliqua alia dispositio vt puta appropxi matio terminoz vel huiusmodi. Scōda distictio. duplex est actio. quedam ē transiēs. et illa q d se respicit terminū. vel est illa q ē p se pductiua alie⁹ termini. et talis actio ē de pñdicamēto actiōis. alia ē actio īmanēs q de se n respicit aliqūē fminū. et ē qdā q̄litas se hñs p modū act⁹ scōi null⁹ remini pductiua s3 ipa est finis et termin⁹ pductiui. et tal actio ē de genere qualitatis. 3⁹ distictio ē. du plex ē actio. qd ē est q nihil aliud ē q respect⁹ quo agens refertur ad patiēs. et ista est pñdicamētu di stinctū a passiōe. Alia ē actio acta q est qdam esse ctus prioris actionis. et illa identificatur realr cūz passiōe. Et istam distinctionē vñ ponere simplici⁹ sup pñdicamēta querēs quare facere ponit in pre dicamēto et nō actio. Ad qd respondet q ideo ē q factio dñ de actione et de effectū actionis. Ex quo sequit q effectus actionis est factō. et non illa q ē predicamentum sed factio facta.

Liber

Secundo

sciendum est. q̄ in hoc capitulo se expedit aristoteles de sex ultimis predicamentis. et continet duas conclusiones. **¶** Prima tangit duas proprietates actionis et passionis. et est hec. Recipit autē facere et pati contrarietatem. et etiā magis et minus. p̄ma pars. q̄ calefacere et frigesacere sunt contraria. similiter calefieri et frigesieri. et tñ ista sunt agere et pati. ergo agere et pati habent contrarium. Secunda pars pars q̄ aliquid dī magis vel minus calefacē. et aliquid magis et minus calefieri. sed ista sunt agere et pati ergo agere et pati suscipiūt magis et minus. In secunda conclusione breuiter se expedit de quattuor ultimis predicamentis. et est hec. de situ dictum ē ip̄dicamēto ad aliqd. De alijs autē nihil dicitur nisi ea que dicta sūt i p̄mo capitulo huius tractatus. s. q̄ habere significat habituatum eē vel calciatum esse. et vbi significat esse in loco et sic de alijs. Et iō ista que dicta sūt sufficiunt de istis generibus. et videndum est quot sūt modi oppositionis.

¶ Tercio sciendum est. q̄ circa hunc textum incidunt due difficultates. **¶** Prima est. quid ē actio et quid ē passio. r̄ndet ab auctore sex principiorum q̄ actio est forma accidentalis secundum quam in id qd̄ subicitur agere dicimur. et passio est effectus illatioq̄ actionis. **¶** Secunda difficultas. vtz calefacere et frigesacere contrarietur. Et vñ q̄ non. q̄ conueniunt simul eidem subiecto. n̄ contrariatur. Alio p̄ de aqua tepida cui si im̄pōatur manus frigidissima ip̄az calefaciet. Si hō sibi ponatur manus calidissima ip̄az frigesaciet. respōdetur q̄ calefacere et frigesacere p̄nt dupl̄r cōsiderari. Uno modo p̄ p̄ se significato qd̄ ē ip̄a calefactio actiua. et sic non contrariantur. Alio modo possunt capi pro denoiato siue p̄ sūdāmēto illaz actionū q̄ sūt calefactio et frigesactio. et sic oriānt. Et ratio distinctionis est. q̄ nulli respectui in quatuor respect⁹ cōpetit haberi contrariū nec suscipi magis et minus. sed tantum sibi conuenit per accidēs rōe scilicet fundamenti vñ termini. vt si sint duo alba in alio et in alio gradu p̄p̄t̄ itēfionē vel remissionē alicui⁹ illarū albedinū intenditur vel remittitur si multitudo que est inter duo alba.

¶ Conclusio responsalis. actio transiēs formaliter accepta. s. p̄ respectu agentis ad passum. et passio sunt predicamenta distincta quibus per accidens insunt predictae proprietates. Prima pars patet. quia habent sub se genera et species et nō habent aliquod genus super se. et habent etiam diuersos modos denomi-

nandi substantiam agentem vel patientem. ergo sunt predicamenta distincta. Secunda pars patet in secundo notabili. et q̄ eis conueniant per accidens patet ex tertio notabili.

¶ Primo Dubitatur. Utrum actio et passio sunt entitates formaliter absolute vel respectiue. et videtur p̄ de actione q̄ sit entitas absoluta. quia nullus respect⁹ est finis. et vltima perfectio potentie actiue. sed actio ē vltima perfectio et vltimus finis potentie actiue secundum aristotelem nono methaphisice. vbi dicit non enīz videmus vt visum habeamus. sed e contra. ideo habemus visum vt videamus. Ad dubium respōdetur q̄ sunt respectus extrinsecus aduenientes quod probatur. quia illud quod essentialiter ē ad aliud est essentialiter respectus. Sed actio est essentialiter ad aliud. Nam impossibile est concipere actionem quin concipiatur aliquid quod sit per ipsam. modo dicit aristoteles in predicamento relationis q̄ illud quod non potest in se cōcipi nullo alio cepto est essentialiter relatio. q̄ actio erit essentialiter respectus. Et cōfirmatur quia ois forma absoluta que potest ab agente naturali produci in subiecto pducit mediāte actione de predicamento actionis. Si igitur actio sit forma absoluta et pducatur ab agente naturali in subiecto pducetur mediāte actione et sic actionis erit actio qd̄ ē falsum. Sed q̄ sit respectus extrinsecus adueniens pars quia nō cōfurgit immediate positus terminio et sūdāmēto. q̄ posita potentia naturali actiua ignis et potentia passiva aque nōdum erit actio nisi aduicem approximentur. Ponunt tamē quidā alio modo differentiam inter respectum intrinsec⁹ adueniētem et respectum extrinsecus adueniētem. quia respectus extrinsecus adueniens est ille c⁹ alterum extremorum est perfectio extrinseca alterius. vt agens aliquo modo extrinsece perficit passum et locus locatum. et habitus fundamētum suū et quādoq̄ rē temporalem. sed respectus intrinsecus adueniens est ille cuius⁹ alterum extremum nō perficit extrinsece alterum sicut patet discurrendo per omnes modos relationis. Nō enim duplum perficit dimidiū nec ecōtra. licet relatio dupli sit perfectior relatione dimidiij. Similiter pater in quātum pater nō perficit filium lz perficiat ip̄m per actum generationis per quē filius accipit eē. nō tñ perficit ip̄m per respectum paternitatis. Et ad rōnem factam in oppositum r̄ndet per distinctionē maioris quia respectus potest dupl̄r considerari vno modo fm se et formaliter. vt. s. excludit suum

predicamentorum

terminū sicut calefactio excludit calorem gēitū. et sic nullus respectus est ultima perfectio nec finis alicuius. alio modo considerat respectus non ut excludit. sed ut includit aliquo modo terminum quem attingit. et sic actio vel etiam respectus potest esse ultima perfectio rei ratione termini quem attingit:

Secundo dubitatur. Ut actio formaliter et subiective sit in agente et passio in ipso patiente. et utrum non. quod si sic. sequeretur quod agens in quantum agens pateret. et non est falsum. per tria. quia quod agens in quantum agens recipit actionem. et sic patetur ab ea. et confirmatur quod si actio esset in agente et non transiret in passum itaque in subiectum. sequeretur quod omnis actio esset immanens quod est falsum. confirmatur etiam per aristotelem secundum de anima ubi dicitur quod actio et passio sunt in patiente et non in agente. Ad dubium respondet affirmatiue quod probatur quod omnis forma realiter et formaliter informans idem subiectum potest de illo predicari et ipsi denotare. si actio sit realiter et formaliter in patiente sequitur quod patientis in quantum patientis erit agens. confirmatur quod in eo est actio subiective in qua est principium elicitiui actus. sed in agente est actiuitas que est potentia ad elicendum actum. si actio est in agente subiective. et ad primam rationem in oppositum respondetur per distinctionem quod forma dupliciter potest recipi in aliquo. uno mediante passione. et sic tunc illud quod sic recipit formam patientis. alio modo potest forma recipi in alio non mediante passione. sed tamen mediante inherencia illi forme recepte in subiecto quod quidem inherencia est de genere relationis. et in tali receptione recipiens non patientis. sic autem actio recipitur in agente et non primo modo. Ad secundam respondetur quod actio potest dupliciter dici immanens uno forma. scilicet quod formaliter maneat in agente. et sic omnis actio est immanens. alio modo potest actio dici immanens causaliter. quod scilicet nihil relinquit extra se. et sic non omnis actio est immanens. et ad auctoritatem aristotelis. et consimiliter ad omnes videntes si idem sonare debet quod intelligitur de actione acta. et non de actione que est respectus. Ex quo patet quod actio et passio realiter distinguuntur quia sunt duo respectus in diuersis subiectis realiter subiectati.

Tertio dubitatur. Ut quattuor ultima predicamenta sint entitatis absolute vel respectiue. ad quod respondetur per quattuor dicta. primum est. ubi est circumscripcio corporis locati a circumscriptione loci. precedentis que distinctio data ab auctore sex principiorum sic est intelligenda. Nam ex applicatione suppositi deane corporis locatis ad corpus locatum dereliquit in ipsa superficie quam respectus extrinsecus adueniens quod vocatur ubi actiui vel nomine simplici locatiuitas cuius concretus est locus. et ex parte corporis locati dereliquit alius respectus mutuus extrinsecus

adueniens qui vocatur ubi passiuus. et de illo ubi passiuo datur predicta distinctio. Et secundum deum. quoniam est quod ex adiacentia temporis in re temporali derelinquntur. per cuius intellectum est aduertendum quod ex applicatione seu adiacentia temporis mensurantis ad rem temporalem quam mensurat dereliquit duplex respectus mutuus quorum unus fundatur in tempore et terminatur ad rem temporalem quod vocatur quoniam actiui. et alius fundatur in re temporali et terminatur ad tempus qui vocatur quoniam passiuus de quo datur dicta distinctio. Et tertium dictum: positio est quodammodo situs et generationis ordinatio. ad cuius euidentiam supponitur quod ex applicatione prout loci ad locatum derelinquntur duplex respectus mutuus. quorum unus fundatur in partibus loci. et terminatur ad partes locati. et vocatur situs actiue dictus. Alius fundatur in partibus locati et terminatur ad partes loci qui vocatur situs passiue dictus. Et quartum deum. bitus est corpus portus et eorum que circa corpus sunt adiacentia. Ad cuius intellectum conformiter sicut ad precedentem supponitur quod ex applicatione seu adiacentia vestimenti vel cuiuscunque ornamenti ad corpus confurgit duplex respectus extrinsecus mutuus. quorum unus fundatur in vestimento applicato et terminatur ad corpus et ille vocatur bitus actiue dictus. alius fundatur in corpore et terminatur ad vestimentum quod vocatur bitus passiue dictus.

Ad rationes Ad primam conceditur quod actio acta et passio sunt idem realiter et numeraliter. sed actio que est respectus distinguitur realiter a passione et est predicamentum distinctum a passione ut patuit in primo dubio. Ad secundam patuit solutio in tertio notabili quoniam dictum est quoniam neque actioni neque passioni sicut nec cuiusque respectui conuenit per se terminare motum vel habere contrarium vel etiam suscipere magis et minus sed tantum per accidens scilicet ratione suppositi vel termini.

Meritur Unus oppositio sit entitas realis cuius unus est ad oppositionem relationem contrariam priuatiuam et contradictoriam. Et arguitur primo quod sic argumento communi quod quicunque in intellectu non est certus de aliquo uno conceptu et dubius de duobus necessario conceptus de quo est certus est alius ab illis duobus de quibus est dubius. sed intellectus noster est certus quod oppositio priuatiua est oppositio et etiam quod oppositio contradictoria est oppositio. et tamen potest dubitare utrum sit oppositio priuatiua vel oppositio contradictoria eo quod potest dubitare utrum sit priuatio vel sit purum nihil sic est neque que est extre

mum dictionis. g. necessario est ali. acceptus op-
positionis in se a ceptibus oppositionis puate
7 oppositionis dictione de qd. m. verificat eentia
liter. g. est cois. vnioc. eis. In oppositu arguit. ni-
hil e coe vniocu enti 7 nullo. s. aliqua illaz oppo-
sitionu e ens 7 alia e nihil vel saltem ens ronis. er-
go oppositio non e cois vnioca respectu illarum
quattuor oppositionum.

Primo sciendu e. q. p. declaratione termi-
noz ponit vna distinctio 7 quattu-
or dicta. **C** Distinctio e bec. oppo pot capi duplr.
vno mo fundametalr p eo. s. qd e fundametu oppo-
nis ad modu q dicimus albedine e fundametu si-
militudinis. alio mo capit formalr pro ipa. s. rone
formali oppositionis qua aliqd subm denoiat for-
malr oppositum. 7 sic est formalis repugnacia duo-
ru extremoz no pmittenti se sit in eode respectu
eiusde. pmu dictu. ens reale posituu pot ee fuda-
mentu oppois. p. de oppone tria 7 relatiua quaz
abo termini sut positiui. 2. dictu. ens reale puati-
uu pot ee fundametu oppois. p. de oppoe puatia
que fuda sup puatiode bnte vez ee reale pter ani-
ma. qd pbat qz hitus non remouet formalr ab aliq
subo nisi pp aliqd icopossibile sibi positiuu vel pu-
atiuu. s. lumen est hitus siue forma positiua q forma-
lr 7 realr remouetur ab aere. ergo h erit pp aliqd
positiuu vel puatiuu existes formalr i aere et cui
lum e bz incopossibilitate. sed tale no pot ee positiuu
eo q lum e no bz forma positiua tria sibi. g. illd qd
rmouet lumen ab aere erit puatio hns m esse forlr
7 ex na rei in aere. 3. dictu. puru nihil pot ee fun-
dametu oppois vt p. de oppone dictione e. fun-
dametu vt terminus e negatio simplr q e puru ni-
hil. q aut talis negatio sit puru 7 nihil pbat. qz si
negatio eeti re pter aiam vel in aliquo subo de q
vere diceretur hoc eeti potissime qn sua affirmato
no eeti in tali subo. sed h non. qd p. qz si negatiodes
eenti realr in subis de qbus vere dicuntur qn i eis-
dem sue affirmatiodes no sunt sequeret qz vbicun-
qz sue affirmatiodes no eenti qz deberet poni ille ne-
gationes. sed hoc n qz affirmatio no iuenitur i qdi-
tate subo illius negatiode. igitur i eadem debet po-
ni illa negatio. vbi gra. Illa negatio q est n lapis ve-
re de de boie. ergo si ex na rei iuenit in boie seque-
ret qz illa affirmatio q est lapis non iuenit i qditate
hominis qz in eadem debuit poni sua negatio q est
n lapis. qd e falsu qz de nulli entis positi qditate e
negatio aliq g illa negatio q est n lapis n erit de q-
ditate hois. 7 p. nns nullu hēbit ee extra aiam. 4. m
dictum. oppo dictione e ens ronis. p. qz oppo rea-

lis bz vtrunqz extremu extra aiam. ergo ad destru-
ctione consequens oppositio q n bz. anibo extrema
extra aiam n erit real. sed oppo dictione bz nega-
tiodes p altero extremo q n e ens realr s. ronis.

Secundo notadu e. q. i h. 3. tractatu de
terminat ari. de postpdicamēto
7 dicit quinqz capitula. i. quoz pmo dterminat de
postpdicamēto oppois. 7 contier duas ptes pn-
cipales. i. p. dterminat de qtuor spibus oppois 7
ctinet qtuor puncta. quoz pmo ctinet sex clus-
iones. Quaz pma est. q. alteruz d. oppoi altero q
druplr. pmo mo. sicut relatiua vt duplum dimidi-
um. 2. vt tria vt bonu 7 malu. 3. vt pu. 7 cecitas
7 visus. 4. vt dictione vt affir. 7 nega. vt sedet
n sedet. **C** 2. d. e bec. relatiue opposita sut illa que
cuqz boc ipm qd sut alioz dicunt vt quolibz aliē
ad aliud. hac cōclusionem declarat. p. in his que re-
feruntur sub habitudine eiusde casus vt duplu d.
alicui. s. dimidiu duplu. 2. declarat s. his q referu-
tur sub habitudine diuersoz casuum. vt disciplina d.
disciplinati disciplina 7 disciplinatu d. disciplina
disciplinatum. **C** 3. clusio tangit d. tria d. triorum
a relatiuis. 7 est bec. contraria differunt a relatiuis
quia contraria non referuntur adiuicem sicut rela-
tiua. pbatur duobus exemplis. qz bonum n d. ma-
li bonum. sed malo d. rium. s. r album n dicitur ni-
gri album. sed album dicitur nigro d. rium. **C** 4.
clusio tangit vnam diuisionem contrarioum. 7 est
bec. q. d. riorum quedam sunt mediata. alia vero i-
mediata. hanc cōclusionem n pbat aristoteles. sed
eam inuit ex duab. cōclusionibz sequētibz. **C** 5.
cōclusio tangit diffinitionem contrarioum immedia-
torum 7 est bec. contraria imediata sunt quoru ne-
cesse est alterum inesse suo pprio susceptibili. pro-
batur duobus exemplis qz lago 7 sanitas sut cō-
traria imediata respectu corporis aialis. qz neces-
se est aial semper esse sanum vel languidum. simi-
liter par 7 impar sunt cōtraria imediata circa nū-
rum eo qz necesse est oēm numerum esse parez vt
imparem. qz omnis numerus est bndans vel perfe-
ctus. **C** 6. cōclusio tangit diffinitionem contrarioum
mediatorum 7 est bec. contraria mediata sut quoz
no est necesse alterum inesse pprio susceptibili. p-
batur duobus exemplis qz album 7 nigrum sunt
cōtraria mediata respectu corporis. 7 non e neces-
se omne corpus semper esse album vel nigrum qz
pot ee fuscum vel palidum. similiter prauus 7 stu-
dioum sunt cōtraria mediata respectu corporis
qz no est necesse vnuquodqz esse prauum vel studi-
osum. 7 subdit qz contrarioum mediatorum que

predicamenta

dam sunt quorum media habet noia iposita sicut iter albu et nigrum sunt ista media que sunt susculi et palidum. alia sunt contraria mediata quorum media non habet noia iposita. sed noiant per negationes utriusque extrinseci ut sunt prauum et studiosum est medium quod neque est prauum neque studiosum sicut forsitan opera puerorum que non sunt neque mala neque bona eo quod non sunt sed deliberationes.

Tertio sciendum est. quod circa hunc textum icidunt tres difficultates. Quarum prima est huiusmodi utrum conuenienter assignentur quattuor genera oppositorum. Et videtur quod non. quia omnia coincidunt in unum medium. ergo non distinguuntur adinuicem. Aliis patet. quod omnia opposita sunt relatiua cum secundum suum terminum esse sint ad aliud. ergo communis oppositio est relatio. contra tenet per maximam thopicam. sicut cretum et creto. sic et abstractum in abstracto. et per consequens omnes opposites coincidunt cum ratione. vel saltem continentur sub relatione. Ad difficultatem respondetur. quod omnia opposita sunt relatiua. et quod omnis oppositio est relatio sed cum hoc stat quod non omnia opposita sunt relatiue opposita nec etiam omnis oppositio est oppositio relatiua. quod oppositio relatiua est quodam respectu disparationis fundatur sub duobus relationibus que adinuicem relatiue opponuntur. modo non omnis oppositio est talis ratio disparationis sed forsitan magis ratio eparationis sed omnis oppositio sit ratio non tamen omnis oppositio est relatiua oppositio. **Secunda** difficultas. videtur in textu conuenienter distinguatur tria a relatiuis per hoc quod relatiua referuntur adinuicem non autem contraria. Et videtur quod non. quia illa que dicitur in habitu ad aliud adinuicem referuntur. sed contraria sunt habet. nihil enim per se ipsum est contrarium. sed tamen in habitu ad aliud. ergo adinuicem referuntur. et confirmatur. quia conuenienter dicitur trium trium trium. ergo referuntur adinuicem. **Ad** difficultatem respondetur per unam distinctionem et duo decem. Difficultas est hec. contraria prout dupliciter considerari. vno modo per se significato. scilicet per ipsam contrarietatem que est quodammodo habitudo inter duo extrinsecas contraria. alio modo prout capi per denotatioem per quantitatibus super quibus fundatur talis habitudo cuiusmodi sunt album et nigrum. **Primum** dictum est istud. contrarie opposita sunt relatiue opposita. et adinuicem referuntur sub habitu obliqui casus. et hoc capiendum contraria formaliter. et per se significato. patet. quia tria opposita sunt quodammodo relationes equiparantie super quibus potest fundari vna ratio disparationis que est distinctio siue oppositio illarum relationum adinuicem. sed talis ratio disparationis est relatiua oppositio. ergo contrarie opposita sunt relatiue opposita. quod et referantur adinuicem patuit prius quia contrarium dicitur trium trium et econtra. **Et** dictum. capiendum tria fundamentaliter non sunt relatiue opposita nec adinuicem referuntur

primus patet. quia tria ut sic non sunt relatiua sed sunt qualitates absolute. ergo non sunt relatiue opposita. respondetur contra. quia relatiua opposita fundantur super relatiuis. ut iam patuit. **Secunda** patet. quia album non dicitur nigri album ut dicitur in textu. quod non referuntur adinuicem. **Et** tertia difficultas videtur sint aliqui contraria immediata. ut videtur dicere textus. Et videtur quod non. quia si aliqui essent talia tunc ipsa secundum se non haberent medium. ergo non essent tria sed dictoria. tenet contra. quia dictio est oppositio cuius secundum se non est dare medium. Respondetur quod si tria immediata non haberent medium formale haberent tamen medium subiectum quod natum est subijci utriusque trium. sed dictoria non habent subiectum medium quod subijciatur utriusque eorum cum alterum semper sit non ens cuius non est aliquod subiectum.

Conclusio responsalis. oppositio a toto genere non est entitas realis contra ens vniuoca ad quattuor genera oppositionum prius enumerata. **Prima** patet. quia illud quod in sua significatione includit ens rationis non est a toto genere ens reale sed oppositio in ambitu sue significationis includit oppositum dictoria que est ens rationis. ergo oppositio a toto genere non est ens reale. **Et** patet. quia entitas realis et ens rationis non est aliquod commune vniuocum. sed aliqua oppositio est ens reale et aliqua est ens rationis. ergo oppositio non est eis contra ens vniuoca. **Maiores** patet. quia vniuoca habent identitatem in eo in quo vniuocantur sed ens cum non ente non est habet. ut patet per Aristotem. 4. metaphisice dicentem. Nec non ens est nec ens non est idem aut dixerim. ergo et cetera.

Primo dubitatur. Utrum eodem genere oppositi omnia opponantur abstracta et sua contra creta. **Pro** dubio supponendum est quod aristoteles in hoc 3. puncto determinat de oppositis per uia. et ite dicit tres conclusiones. Quarum prima tangit diffinitionem per uiaue oppositorum et est hec. per uiaue opposita sunt illa que habent fieri circa idem subiectum ordine irreuocabili et tpe determinato. **Prima** patet. quia cecitas et visus sunt per uiaue opposita. et habent fieri circa oculum tamquam circa idem subiectum. alia pars patet. quod habent fieri ordine quodammodo et tpe determinato. quia edentulus non est ille qui non habet dentes. neque cecus non est ille qui non habet visum. sed qui non habet quod est apertus habet. **Prima** patet. quia multe sunt generationes. id est generata que neque habent dentes neque visum. et tamen non dicitur edentata neque ceca. **Secunda** conclusio tangit tria in ter per uationem et per uari. et etiam iter habitum et habere habitum. Et est hec. per uari non est per uatio neque etiam habere habitum est habitus. **Pro**batur exemplo et ratione. exemplo. quia visus est habitus. et tamen habere visum non est habere neque est habere habet visum. sed habere visum est habere habitum. sicut cecitas est per uatio. sed non est per uari. sed cecus esse sit per uari. ergo per uari non est per uatio. neque habet

Post

bere habitum est habitus. Secundo probatur rōe. qz si illa eēt eadē tūc p̄dicarēt de eodē. nīs ē falsū. g. z. aī. S. falsitas nīis p̄. qz hō dī cec. z. nī hō nō dī cecitas. ¶ 3° pōt oueniētīa inter illa duo abstracta que sūt p̄uatio z. hī^o ad sua creta q̄ sūt p̄uari z. hīe habitū. z. est hī. ista duo creta que sūt p̄uari z. hīe habitū eodē mō opponūt sicut sua abstracta que sūt p̄uatio z. habitū. qz sicut cecitas opponit visui. ita cecū eē opponit hīe qd ē visū hīe. ¶ Cōsequēt in 4° p̄ucto determinat de dīctoriis z. intēdit duas dīctōes. p̄ma est. qz res que subiaccēt affirmatōi z. negatōi nō sūt ip̄a affirmatō z. negatō. p̄. qz affirmatō est oīo affirmatiua z. negatō ē oīo negatiua. sed illud qd subiaccēt affirmatōi z. negatōi. s. significatū eoz nō est oīo affirmatiua vel negatiua. g. rē. ¶ 2° pōt oueniētīa inē affirmatōi z. negatōi z. sua significata q̄ subiaccēt eis. z. est bec. sicut oīo affirmatiua z. oīo negatiua opponūt adiūcēt dīctorie. ita significata q̄ subiaccēt affirmatōi z. negatōi vt sedet z. nō sedet opponūt contradictōie rē.

Secundo dubitat. vtrum hī^o z. p̄uatio ordine quodā insūt suis subiectis. Et vī qz sic. qz p̄uatio dicit corruptōez habitū. sed corruptio p̄supponit eē z. t̄minat ad nō eē. g. p̄ua? p̄supponit hīū in subō. ¶ In op^m arguit. qz si sic. sequeret qz null^o dīceret cec^a a natiuitate: qd ē falsum. Ad dubiū rīdet per tres dīstīctōes z. duo dīctā. ¶ p̄ma dīstīctio ē aristo. 5° mēba. qz quadru p̄l^r t̄git p̄uatiōē z. hīū fieri circa idē sūm. vno mō circa idē sūm in nūcro. z. sic sōtes dī cec^a. alio mō circa idē sūm in sp̄e. z. sic bō dī cec^a. alio dīctur circa idē sūm in ḡne p̄ximo z. isto mō talpa dī ceca qz sūm suū gen^o qd ē aīal ē apta nata vīdē 4° circa idē sūm in genere remoto. z. sic plāra dī ceca. qz sūm suū gen^o remotū quod ē vīuēs vel aīal pōt vīdē. ¶ 2^a dīctū pōt capi dūpl^r. vno? p̄ p̄pria forma positiua iherente alicui subō. alio? ca p̄t magis cōit. s. p̄ ip̄a forma positiua vī p̄ p̄ximis dīspōnib^o cōnālib^o imēdiate dīspōnētib^o ad talem formā. ¶ 3^a dīctū p̄ua? pōt dūpl^r capi. vno? p̄ corruptiōe act^o seu forme positiue exīstis in subō z. sic opponit hīū p̄ mō. alio? capī p̄ua? p̄ corruptiōe p̄ncipioz seu dīspōnētū cōnālib^o imēdiate dīspōnētū ad formā. ¶ p̄m^o dīctū. p̄uatio p̄suppōit i subō hīū p̄mo mō sūptū. p̄. qz cū corruptio sit mutatio deperditīua semper p̄supponit formā que p̄ ip̄am corruptiōē deperdit. sed p̄uatio p̄ mō dīct corruptiōē hīū p̄ mō. g. rē. ¶ 2^{m^o} dīctū. p̄uatio z^o dīctā p̄supponit in subō hīū z^o l^oz non p̄mo mō

p̄. sicut p̄. qz talis priua? ē corruptiō hīū p̄ modo: **Tertio** dubitat. vtrum sit aliqua p̄pō realis cōstituta ex rebus. z. hoc modo dīstīnguendo res i signum. Ad dubiū respondei probabit per quatuor dīctā. ¶ p̄mū dīctū. nūlla qdītas in potētia obiectiua exīstet bz aliquod eē reale. p̄. qz vel ergo talis quiditas bz aliquod esse a se vel ab alio. nō a se. qz tē esset de? cū sol^o dīs habeat esse indepēdēt a se. z. oē aliud bz eē dependēs a deo. Et cōfirmat per illud Joānis p̄. Oīa p̄ ipsū facta sūt. Et etiam per aristo. 12° mēba. vbi vult qz in dīuersitate entīū est vñ^o p̄m^o princeps a q̄ oīa capiūt eē depedēter. nō ē ab alio qz nīl bz esse ab alio nīst per productiōē. ergo si quiditas in potētia obiectiua habeat aliquod esse reale ab alio sequeretur qz erit producta anteq̄ sit p̄ducta. qd est falsum z. inconueniens. ¶ Secundū dīctū. dīquiditatibus in potētia obiectiua formari possūt aliq̄ue p̄positiōes. p̄. quia de ip̄is verum ē vīcere qz habent esse producibile. z. generaliter oīs p̄positiōes de p̄mo z. secundo modis dīcendi p̄ se possunt formari de quiditatibus in potētia obiectiua. ¶ Tertium dīctū. p̄pō est compō vel non est sine compositione extremoz. p̄. quia in oī p̄positiōe necesse est predicatum vniri subō. p̄ hoc etiam dīstīnguitur a terminis z. alijs nominibus que nō sūt p̄pōnes quia in ip̄is nō est debita compō extremorum que necessario exigitur ad p̄pōnem. ¶ Quartū dīctū. talis compō extremorum p̄pōnis est ens rationis. p̄. quia ad compositionem realem requirit qz extrema habeant eē reale. talis compō non est realis. sed extrema compositionis p̄pōnis nō habēt eē reale vt p̄ per p̄m^o dīctū. g. talis compō nō ē realis. Ex hoc iherūt duo correlaria. ¶ p̄mū est. qz ad hī qz aliqua extrēa vniant in p̄pōe suffic qz habeāt eē cognitū. p̄ correlarium de p̄pōibus formatis de quiditatib^o in potētia obiectiua. ¶ Secundū correlariū quia nulla p̄positiō est realis adīstū sensum qz extrema vt sic sunt vere res habentes verum esse reale. patet. quia p̄positiō formata de quiditate habente esse in potētia obiectiua siue esse producibile non est realis vt prius patuit. ergo nulla alia consequētia tenet. quia nō videt maior rō de vna q̄ de omnibus alijs.

Ad rationes Ante oppositum dicitur ad minorem qz intellectus non est certus de aliquo conceptu sed de aliqua voce tūc communi equiuoce predicabili de quatuor generibus oppositionum.

predicamenta

Queritur Anum de qditatibus

hūitib⁹ eē i potētia obie
ctia possint formari ppōes affirmatiue

vere i qb⁹ p⁹dicatū dicat de i bō p⁹dicat

q

tōe dicēte hoc est hoc. ¶ Arguit p⁹ q⁹ n⁹ q⁹ s⁹ scotū
i oī tali ppōe denotat idēitas extremorū. sed qd/
tatib⁹ in potētia obiectiua nihil pōt eē idē: q⁹ de ip
sis n⁹ pōt formari ppōes v⁹ p⁹dicatōe dicēte hoc ē
hoc. minor p⁹ per aristo. s⁹ metba. vbi dicit q⁹ solū
ens dī idē vel diuersū. sed qditates i potētia obie
ctiua sūt puz nihil: ergo nulli dīr eē idē. Et cōfir/
mat per aristo. in hoc passu qm dicit q⁹ socrate exi
stēte altera illarū est vera. socrates est san⁹: vel so
crates lāguet. sed cū socrates oīo nō sit neutra ea
rum est v⁹ a predicatōe dicēte hoc ē hoc. ¶ In op/
positum arguit q⁹ nisi sit: sequeret q⁹ p⁹iret oīs sciē
tia q⁹ scia est iū rex p⁹scidētū ab oīe exītia. z cōtin
gētia. sed b⁹ sūt quiditates in potētia obiectiua. q⁹
de ipīs formari pōt ppōes affirmatiue v⁹ scibiles

Primo sciēdum ē q⁹ p⁹ declaratōe terminio

rum ponūt aliqua dicta. ¶ p⁹mu⁹
dcm. qditas ē oē illud quod significat per t⁹minuz
positū in rōe formali alicui⁹ siue talis rō sit dīssō q
ditatiua siue n⁹. sicut aīal z rōales sūt quiditates euz
ponāt in dīssōe formali hoīs. ¶ 2⁹ dcm. potētia
obiectiua ē illa s⁹ quā res dīr esse pducibiles aū
q⁹ pducant. z habeāt exītia: ¶ 3⁹ dcm. veritas
ppōis est quidam respect⁹ s⁹formitatis act⁹ intel
lect⁹ siue ppositionis mētalis ad rem de qua for
mat talis ceptus. ¶ 4⁹ dcm. duplex est eē qd/
dā est eē potētiāle siue pducibile z obiectiū. Ali
ud est eē actuale. z illud itez est duplex. q⁹ quod
dā est eē actuale veruz: z est illud s⁹ qd ouenit rei
t⁹minare actionē agētis realis producētis rē cū su
am cām. Ideo tale eē tū ouēit rei exīti in actuali
exītia. Aliud est eē actuale diuinitū. z est s⁹ q⁹ cō
uenit rei t⁹minare actum intellect⁹ p⁹quē dī res p
duci in eē cognito. z tale esse ouēit denoiatiue tā
rei exīti q⁹ n⁹ exīti. ¶ 5⁹ dcm. si quiditas in potē
tia obiectiua habeat eē potētiāle vel ēt eē actua
le diuinitū. n⁹ tamē b⁹ aliquod v⁹ eē. nec essētie
nec exītie. primū p⁹ quia qditas in potētia obīua
tū habz esse tūale in suis causis possibilib⁹ eaz p
ducere. ergo b⁹ eē potētiāle. z⁴ pars p⁹. q⁹ v⁹ sic n⁹
sibi repugnat intellectui. imo ab eterno fuit intel
lecta ab intellectu diuino. ergo pōt esse cognita qd
est eē actuale diuinitū. 3⁴ pars p⁹ q⁹ si qditas
in potētia obiectiua haberet aliq⁹ v⁹ eē reale si
ue eēntie siue exītie sequeret vel q⁹ deus n⁹ eēt oī
potēs vel q⁹ res simul haberēt entitatē aliquā rea

lē z nō haberēt aliq⁹ entitatē realē. quod pbat. q⁹
vniū quodq⁹ aliud a deo capū suū eē reale a deo.
q⁹ si qditas pducibilis habeat aliquod eē reale illō
habeat a deo. vel ergo poterit de⁹ illaz realitatē
destruere vel n⁹. Si n⁹. ergo n⁹ est omnīpotēs. q⁹ po
test aliquid facere. quod n⁹ potest destruere. Si sic
igitur destructa illa realitate ipius quiditatis vel
ipā quiditas itez est pducibilis vel nō. si n⁹. seque
ret p⁹us q⁹ de⁹ nō eēt oīpotens. quia non posset p
ducere illud qd potuit pducere. si sic. ergo cū esse
pducibile sit eē reale sequeret q⁹ illa quiditas ha
bebit eē reale. z tamē tale eē pōbat destrui a dō.
ergo simul eē reale z n⁹ hēbit eē reale z sic de alijs.

Secundo notādum est q⁹ i ista secūda par

te p⁹ncipali determinat aristo. d
dīssō inē spēs oppōis. Et cōtinet. s. cōclusiones. p⁹
est bec. priuatiue opposita dīnt a relatiue opposi
tis. probat⁹ duabus rationib⁹. q⁹ relatiue opposita
referunt adinuicē sub habitu die alicuius obliqui
casus. non autem priuatiue opposita vt vīsus non
dī cecitas vīsus nec eē. l³ bene dicat vīsonis pri
uatio. Secunda rō quia relatiua dicunt⁹ ad ouer
tētiā. non autē priuatiue opposita q⁹ l³ cecitas
dicatur vīsonis cecitas: tamen vīsus non dicitur
cecitatis vīsus. ¶ Secūda⁹ est bec. q⁹ priuatiue
opposita differūt a dīe oppositis. probat⁹ duabus
rationibus. Prima est bec. quia omnia contraria
vel sunt mediata vel immediata. priuatiue oppo
sita dīnt tam a contrarijs mediatis q⁹ immediat⁹
ergo p⁹uatiue opposita dīnt a dīe oppositis. Mi
nor p⁹ z primo de dīijs immediatis. quia necesse
est semp⁹ aliquod dīriorum immediatoz in eē suo
susceptibili. sed nō est necesse alterum p⁹uatiue op
posito⁹ in eē suo susceptibili. quia ille q⁹ nondū b⁹
tempus determinatum a natura ad videndum nō
dī cecus neq⁹ videns. secūdo p⁹ idem in dīijs me
diatis quia nunq⁹ ē necesse alterū dīrio⁹ mediato
rum semper in eē suo proprio susceptibili. vt nō
est necesse omne corpus esse calidum vel frigidū
nisi alterum insit a natura quia medium potest in
esse. Sed in priuatiue oppositis aliquando est ne
cesse alterum illoz in eē p⁹prio susceptibili. s. p⁹
tempus determinatū. Q⁹ autem in contrarijs me
diatis quorum alterum in eē a nā sit necesse altez
determinate in eē suo susceptibili p⁹. quia in ta
libus contrarijs si vnum insit natura⁹ impossibi
le est sibi reliquum in eē vt igni a natura in eē
calidum z nūi esse candidam. Impossibile est. n.
ignem esse frigidum z nūi nigram. sed in p⁹ua
tiue oppositis utrumq⁹ indifferenter potest in eē.

Post

Secunda rō. quia in oibus dīis tam mediatis q̄
immediatis cōtingit subīn mutari de vno in aliud.
et eō nisi alter am insit a natura sicut igni inest a
natura esse calidum. Sed in priuatiue oppositis
l3 possit fieri mutatio ab habitu in priuationem n̄
tamē eō. Prima pars p3 quia sanus potest fieri lā
guidus et ecōtra. Et candidus potest fieri niger et
ecōtra. Etiam studiosus potest fieri prauus et ecō
tra prauus potest fieri studiosus. Nam si prau⁹
sit deductus ad meliores exercitationes et ad do
ctrinas. ita q̄ assuescat in bonis operib⁹ bodie faci
endo vñū bonum. Et ē similiter modicū profi
ciet vt melior sit hoc ē erit dispositus ad bonitatē.
sed si semper assuescat in bonis operibus et sūpse
rit modicum clementum in bonum palam est q̄
aut perfecte mutatur de prauitate in bonitatem.
aut sumet satis clementum in bono. si enim meli
or fiat dispositio ad virtutem vel sumpserit a p̄n
cipio quodeūq̄ clementū in bono erit verisimi
le et probabile eundem sumere ampli⁹ clementum
in bono. Et si istud clementum magis ac magis fi
at. tūc prau⁹ restituet perfecte in dīū habitū. s. in
bonū nisi tpe forte suspensū sit. hoc est nisi tale cre
mentū p lapsu tps fuerit diuisum. et pars maioris
p3 q̄ nō cōingat de priuatione fieri regressū in ba
bitū. hoc pbat tribus exēplis. qz cec⁹ non itez fiet
vidēs nec calu⁹ itez fiet comar⁹. nec edētar⁹ q est
sine dētibus rursus p̄nt ei oziri dentes. ¶ 3^a dī
dictorie opposita d̄nt ab omnibus alijs oppositis.
p3 qz in dīdictorijs necessario semp alterū ē verū
et alterū falsū. Sed hoc nullis alijs oppositis cōue
nit. ergo rē. anis p3 qz aliqua sūt cōtraria icōplexa
vt lāgor et sanitas et aliqua relatiua vt duplum et
dimidiū. et ē sūt aliqua p̄uatiue opposita incōple
xa vt visus et cecitas. mō nullā incōplexū est vtz
vel falsū. sūt i super aliq̄ alia dīa cōplexa. vt ista
socrates est san⁹. dīat isti. socrates ē lāguidus. si
militer aliqua sūt p̄uatiue opposita complexa. vt
socrates ē cec⁹. socrates est vidēs. et i talib⁹ si sūm
sit necesse ē alterū eē vtz et alterū falsū vt socrate
exīte necesse est q̄ sit lāguidus vel san⁹. sed socra
te nō exīte neutz eoz est vum. sed abe sūt false. s3
in dīcōrīs siue subīn sit siue nō sit semp ē necesse
alterū eē verū et alterum falsum. vt siue socrates
sit siue nō sit necesse est alterū eē vum. s. socratem
lāguere vel socrate nō lāguere. ¶ Quarta dī. p̄p
etates dīorum sunt qnqz. hāc ocīdem inuit aristo.
enumerādo illas quinqz proprietates. p̄ma est. bo
no sp cōtrariatur malum. sed aliquando malo cō
trariatur malum et aliquando bonum. Primum p3.

qz sanitas cōtrariatur lāgori et iniustitia iniustitie. et
forti debilitas. Secundum p3. quia egestati siue
defectui contrariatur superabundantia quorum
vtrumqz est malum. in valde tamē paucis reperit
malum malo dīari. sed in pluribus malo contra
riatur bonum. Secūda p̄p̄etas. si vnum cōtrariopz
sit in nā nō est necessarium reliquū esse in nā vt oi
bus exītib⁹ sanis sanitas erit et tamē suum dīri
um quod est lāgor nō erit. sūt oibus exītib⁹ al
bis albedo erit nigredo vero nō erit. Tertia p̄p̄
etas. impossibile est cōtraria simul cōuenire eidē
vt si plato sit sanus ipm impossibile est languere.
Quarta p̄p̄etas. omnia dīa habent fieri nāliter
circa idē subīn in genere vt lāgor et sanitas circa
corpus animalis et albedo et nigredo habēt fieri
circa corpus. aut sūt circa idem subiectum i spe
cie. vt iustitia et iniustitia circa aiām. Quarta p̄p̄
etas. necesse est cōtraria aut esse in eodē genere
ut album et nigrū in genere coloris. eorum enim
genus est color. aut in diuersis gñibus. ut iustitia
in gñe v̄tutis et iniustitia in gñe negtie. aut ipa erūt
diuersa genera vt bonum et malum.

Tertio sciēdum est q̄ circa predicta tāgun
tur due difficultates. Quaz prima
est. vtrū. quecūqz predicata indīter possint v̄r
ficari de quiditatibus i potētia obiectiua. ad quā
suppositis prius in primo notabili probabilit̄ rī
detur per tria dicta. ¶ Primum est de quiditate
habente esse in potentia obiectiua precise nulla
propositio dicens. hoc est hoc. potest annunciari
vera: patet qz veritas est quedam conformitas
ad suum signatum. sed quiditas vt precise est in
potentia est purum nihil. ergo vt sic non videtur
p̄p̄o posse sibi conformari cum talis conformitas
videat esse quidam respect⁹ positius requirens
terminū positium. ¶ Secūdum dictū. p̄dicata
contingentia et per accidens nō possunt verificari
de quiditate nisi iam exīte. p3 quia in essentialē
ordinatis prius non inest nec posterius. sed in or
dine contingentium exītia est primo cōtingens. q̄
si non insit quiditati nec etiam alia posterioza cōti
gentia sibi inbēbunt. ¶ Tertium dictum. per
propositionem affirmatiuam veram dicentem.
hoc est hoc. possunt enunciari predicata per se de
quiditatibus habentibus esse actuale diminutū.
l3 etiam habeant esse in potentia obiectiua. pater
quia ad veritatem talium propositionum sufficit
extrema habere esse conceptum. sed quiditates
habentes esse actuale diminutum habent esse cō
ceptum. ergo rē. maior patet quia veritas propo

predicamenta

fictionis est circa compositionem et diuisionem intellectus que primo concipit terminos autem vniat. **¶** g. videtur quod esse conceptum terminorum sufficiat ad veritatem propositionis ex ipsis constitute. **¶** sic. fundamentum et terminus sufficienter dispositi nident esse sufficientes causa respectus fundamenti in eis. sed veritas propositionis est quidam respectus rationis fundatus in actu complexivo intellectus. et terminatus ad obiectum cognitum. ergo esse conceptum termini non est actus completiuus intellectus videtur sufficere ad veritatem propositionis. **¶** non bene aliquid esse reale. **¶** hoc est quod videtur dicere scotus in ista distinctione primi quod intellectus diuinus qui habet esse simpliciter per suam intellectionem dat quidam rationibus esse cognitum quod est esse secundum quod veritate cuius ipse quiditates habet veritate motiuam intellectus nostri ad cognoscendum veritates sincere et incommutabiles. **¶** 3^a difficultas. vtrius impossibile sit igne esse frigidum et nigrum esse nigrum. **¶** v. sic. quod calidum et frigidum contrariantur. **¶** 3^a tria nata sunt fieri circa idem subiectum. **¶** si ignis sit esse calidum poterit sibi conuenire esse frigidum. Et confirmatur per philosophum. **¶** 2^a thopicorum ubi dicitur quod si alicui subiecto assignetur aliquod predicatum contrarium esse ostendere si contrarium illi sibi possit inesse. **¶** si non. destruedum est. **¶** pbleuma. Ad difficultatem responde per tria dicta. **¶** 1^a **¶** Primum est quod non est possibile saltem igne esse frigidum et nigrum esse nigrum. **¶** 2^a **¶** Secundum. aliquod caliditas est nata separari a suo subiecto ut puta ab aqua calida. ergo et caliditas est nata separari ab igne. **¶** 3^a **¶** Tertia. quia omnis caliditas est eiusdem rationis. **¶** 3^a **¶** Quartum. quod caliditas potest capi per quidam qualitatem de 3^a specie qualitatis. **¶** et sic sibi non repugnat separari ab igne. Alio modo capitur per quidam naturam potentia de secunda specie qualitatis et sic impossibile est eam separari ab igne. **¶** Ad arguendum rursum quod non oportet circa quodlibet subiectum fieri unum fieri quod circa idem reliquum naturam fieri. **¶** 3^a **¶** sufficit quod circa aliquod subiectum circa quod naturam fieri unum sit naturam fieri reliquum. **¶** et sic 3^a **¶** frigiditas non sit nata fieri circa ignem 3^a **¶** frigiditas et caliditas nata sunt fieri circa idem subiectum puta circa aquam. **¶** et sicut possunt dici ad confirmationem. **¶** v. dicere quod consideraciones topice sunt vere ut in pluribus.

Cōclusio **¶** Rursus. ostenditur quod bñtib⁹ eē i potetia obiecta pñtformari ppones affirmatiue ad se sū iā declarati. h⁹ p⁹ ex ois rē.

Primo **¶** dubitat. **¶** Utr inter ea que mutuo se consequuntur sit ordo. per respectum supponendum est quod ari. in 3ª capitulo determinat de 2° postpredicamento quod dicitur prius. et terminet quod conclusioes secundum quas sunt quod modi poris. Quare prima est hec. quod prius modus est poritas terminis secundum quem modum illud esse quod sententia antiquis dicitur prius. **¶** 2^a **¶** est quod 2° modo dicitur prius quod non conuertitur secundum contrarium subsistendi. et vocatur

tur contra subsistendi quod arguit respectum b⁹ ubi est de secundo adiacente in ante ad illud ubi est de secundo adiacente in consequente. et secundum istum modum unum est prius duobus. **¶** Duo bus. n. ex tribus actu mox unum esse necesse est. vno autem ex ante non necesse est duo esse. **¶** 3^a **¶** est hec. quod 3° aliquid dicitur prius 3° quodam ordine non quodcunque. **¶** 3° **¶** 3° ordine nature et proportionis ut in geometria elementa sunt pora bis quod scribuntur. ut in gramatica elementa. id est littere sunt pora sillabis. et in oratione. i. i. rethorica. phemium prius est narratio. **¶** Quarta **¶** quarto modo dicitur prius quod est dignius et honorabilius. id est conueuerunt primi honorabiliores et a se magis dilectos apud se poras dicere. et ille est alienissimus modus poris. **¶** Quinta **¶** conclusio. hoc modo dicitur prius natura. scilicet. quando aliquod duo conuertuntur secundum eandem contrariam. et unum est causa alteri. illud. n. quod est causa vocatur prius ut res et oratio de ipsa re conuertuntur. et res est causa veritatis orationis. id est res est prius natura veritate orationis. maiorē. probatur. quod si est hoc tunc ha est oratio quod hoc est. et si ista pro homo est sit ha tunc ita est in re quod homo est. **¶** 2° **¶** probatur minor. quod oratio non est causa rei. **¶** 3° **¶** res videtur quodammodo esse causa veritatis. vnde eni res est vel non est oratio ha vel falsa dicitur esse. **¶** Consequenter in hoc 3° capitulo determinat de tertio postpredicamento quod est sit. et inedit tres conclusiones. Quare prima est. primo modo dicitur sit quod generatio est in eodem genere et est in eodem tempore. quia illa quod generatio est in eodem tempore vnus nec est prius nec posterior. ergo sunt sit. **¶** Secunda **¶** conclusio. quodcunque conuertuntur secundum eandem contrariam. et neutrum est causa alteri dicitur esse sit natura. ut dupliciter et dimidiū iter se conuertunt. quod si dupliciter est dimidiū est. et si dimidiū est dupliciter et neutrum est causa alteri. ergo sunt sit natura. **¶** Tertia **¶** conclusio. quodcunque diuiditur aliquod genus dicitur sit sit natura ut gres sibile volatile et aquile videtur sit genus quod est animal. quod n. la bax dicitur est por aut posterior alca. igitur sit sit natura.

Secundo **¶** dubitat. **¶** Utr illud a quod non conuertitur contra subsistendi sit prius natura. Et videtur quod non quod si sic sequentur tria inconuenientia. **¶** 1^a **¶** quod genus prius esse sine suis diuisis. **¶** 2^a **¶** quod genus possit esse sine suis speciebus. **¶** 3^a **¶** quod species omnibus suis indiuiduis seclusis possit existere. contra declaratur. quod a specie vel diuisis ad genus non conuertitur contra subsistendi nec sicut ab indiuiduis ad speciem. **¶** 1^a **¶** species prius est natura suis indiuiduis. et sicut genus est prius natura suis speciebus. et est diuisis diuisis ei. modo 3° scotus et frācisus prius natura dicitur esse illud quod potest existere sine alio et eo. ergo genus poterit existere sine suis speciebus vel diuisis et species sine suis indiuiduis. Ad dubium responde affirmatiue. quod genus non posse esse sine suis speciebus potest intelligi dupliciter. quod videtur intelligi quod genus potest sine suis speciebus collectivē superius et sic non oportet imo ipse est cum genus non sit propter suas species. Alio modo potest intelligi quod genus potest esse sine suis

periermenias

spēbus diuisione sup̄is. et sic dicitur intelligi gen^o posse
eē sine suis spēb^o vt aīal pōt eē sine boie eo q^d pōt
saluari i bauto. sicut potest esse aīal sine bauto eo q^d
pōt saluari i boie. et sicut dicitur de spēi ordine ad sua
idiuidua. Aliter posset rāderi ad dubiū per vnā disti
ctionē q^d aliq^d eē p^o nā potest intelligi dupliciter
Vno: sicut nāle itelligētiā. q^ui. s. vnū sicut suū acceptū
formale et completū nātū ē itelligi prius alio. et sic
capitur prius nā in. 2. mō pōris. nec o^z de tali p^o
posse existere sine posteriori. alio: pōt intelligi p^o
nā scōm naturalem existentiam rei q^ui. s. vnū pōt
existere sine alio q^d depēdet inesse ab ipso. et non
econtra. et sic forsan intelligit terti^o modus pōris
et etia^z p̄dicta disto data a scoto hui^o q^d ē p^o nā.

Tertio Dubitat. vtum illud q^d alteratur
necessario moueatur alijs motib^o.
p^o nōsione ē supponēdū q^d aristo. in hoc q^uo ca^o de
terminat de quarto postp̄dicamento q^d ē motus.
et intendit quatuor cōclusiones. Quarū p̄ma ē q^d
sex sunt species ad inuicem disticte. p^o q^ui gñatio
nō est corruptio neq^z augmētatio ē diminutione
q^z alteratio ē loci mutatio. C^o 2ª cōclusio. illud q^d
alterat nō est necesse moueri p^o aliquā spēm motus.
p^o q^ui cōtingit aliquid p̄ies mutari sicut p^o passionē et
passibiles q^ui rates. vt puta d^o albedine i nigredine
et tamē nō augebitur neq^z minuet neq^z ab alio mo
tu mouebit. ergo. 2^a ratio ad idē. q^ui si sit necesse id
q^d alterat mutari alijs motib^o. tunc alatio erit ea
de^z cum alijs mutatioib^o. sed hoc est falsū. q^ui si sit
eadē cu^z alijs mutationib^o. sequeret^o q^d illud q^d
mouet aliquo alio motu alteret. et ita illd q^d auge
tur alteret. s^z hoc est falsū q^ui quadrāgulus circū
posito gnomone crenit. et tñ nulla est facta altera
tio circa quadrāgulū cū nō sit mutata spēs quadrā
guli. ergo alteratio nō est eadē alijs motib^o. C^o 3^a
cōclusio. quies simplr contrariatur motui s^z ali
quādo mot^o motui contrariet. p̄ma p^o pat^z idu
ctiue q^ui gñationi corruptio est d̄ria. et augmētatio
ē d̄ria diminutioni. et mutationi sicut locū maxie ui
dei d̄riari quies sicut locū. Scōda p^o p^o q^ui mutatio
nō ē ad locū sursum d̄riatur mutatio que est ad
locū deorsum. C^o Quarta cōclusio. nō est facile affi
gnat quid d̄riatur motui alterationis: p^o q^ui motui
alterationis nō v^o aliqua res sibi opponi. s^z possit
dici q^d alteratiōi scōm vnā q^ui ratē. vel alia muta
tio scōm aliam alterationē contrariam. vt album
fieri cōtrariat ei q^d est album non fieri. vel etiam
alia mutatio scōm qualitatem cōtrariam que est
nigrū fieri. C^o Consequenter in. 5. et vltimo ca^o
determinat arisl. de vltimo postp̄dicamēto q^d ē

h^ore de quo hēdit vnā p̄elonem. s. q^ui h^ore d^o multis
modis. 2. p^o iductiue enumerādo ei^o modos q^ui sūt
nūero octo. p̄im^o mod^o est h^ore affectū. i. dispōez.
aut habere aliquam aliā q^ui ratem vt habere disci
plinam vel virtutem. Scōd^o modus est h^ore q^ui ratē
vt h^ore bicubitū. Terti^o ē h^ore ea q^ui sunt circa corp^o
vt vestimētū vel tunicā. Quart^o ē h^ore aliq^d p^o mo
dum ornāmētū sicut h^ore annullū in digitū. Quin
tus est h^ore mēbrū seu p̄tē integrale. vt habere ma
num. Sextus est habere contentū vt lagena con
tinet vinū. Septimus est habere possessionem vt
habere domū vel agrū. Octauus ē habere vxorē
Et iste ē alienissimus modus. q^ui nō est aliud ha
bere vxorem q^ui cū ea habitare. modo sicut cū mulie
re bitat vir ita mulier cum viro. et addit vltorius
q^d forte apparebunt alijs modi sed magis vltati pe
ne enumerati sunt.

Ad rōnes Ante oppositus. C^o Ad primā
dicitur q^d s^z quiditates in potē
tia obiectiua nō bēant eē reale habēt tamē eē cō
ceptū. et sicut illud eē h^ore idētitatem sufficientē ad
verit. candū p̄pōm de ipsis. C^o Ad cōfirmationē
p^o q^ui aristo. arguit de p̄dicamētis cōtinentib^o et per
accēs q^ui non oueniūt q^ui d̄itati i potētia obiectiua. s^z
tñ q^ui d̄itati b̄iti existentiam. Et hec de questione
vltima predicamentorum

Finis p̄dicamentorum.

In circa in
u^o p^o
mi libri perier
menias querit
Vtrū scriptu
re sint ad placi
tum signa vo
cūz et voces pas
sionum anime.
passiones vero
rerum natura
les sicut radines
Arguit p^o d^o pri
ma p̄tictas. q^ui

illd significat termin^o q^d p̄dicat. s^z i p̄pōne scripta
termin^o script^o nō p̄dicat voces sed res. nec i p̄pōe
vocali sicut minus vocalis p̄dicat passiōes aīe s^z res.
ergo scripture nō sūt signa vocū. nec voces passio
nūz. mōz p^o q^ui termin^o in p̄pōe sup̄ illud p̄dicat
p^o quo i p̄pōe sumit. s^z in p̄pōe scripta termin^o su
mit p̄reb^o et nō p̄voci^o. et sicut i p̄pōe vocali vocū
bus p̄reb^o vtimur et nō p̄passionib^o aīe. g^o termi scri
pti v^o vocales p̄dicat res et nō voces v^o passiōes aīe.

Primus

Et confirmatur. qz voces et scripture sunt eadē apud oēs. ergo non significant ad placitum s; nāliter. Anis pz. qz ex similib; elemētis constituit iste termin⁹ scriptus vel vocal⁹ hō a q̄cūq; et cuiuscūq; idiomatis scribat⁹ vel pferat⁹. q̄ est idē apud oēs. ¶ 2° arguit sic. Tertiā p̄ticiā. qz cōcept⁹ diuersificant apud diuersos. ergo nō significant nāliter. Anis pz. qz de eadem re oīo formant⁹ diuersi diuersos concept⁹. ¶ In oppositum est aristoteles.

Primo sciendū est qz p declaratiōe termin⁹ ponit⁹ aliq̄ dicta. ¶ Primus est. in pposito solū sit mētio de voce articulata q̄ a boecio sic diffinit. Et illa q̄ ē copulata cum aliq̄ sensu. i. ceptu mētis ei⁹ glōg⁹ et pferit. ¶ 2° dictum. scriptura est qdā ptractio lraz ad placitū iponen- tis. instituta ad aliqd significandū. ¶ 3° dictū. signifi- care nāliter ē intellectui sui significatū nulla ipōe voluntaria pcedere. reputare. et significare. ad placi- tū est mediāte ipōne voluntaria suū significatū rez p̄ntare. ¶ 4° dictū. p modū cuiusdā supponis ad hō intellect⁹ itelligat videtur q̄tuor occurrere. p̄mū ē obm qd ē res ipa cognita. 2° est ipē intellect⁹. 3° est spēs intelligibilis. 4° est actus cognoscēdi q̄ ē ipa intellectio. ¶ 5° dictū. pa? aie nō ē obm co- gnitū. pz. qz obm est ipa res. sed passio aie nō est. p̄pria res. s; pa? aie ē nālis similitudo rei. ergo pas- sio aie nō est res siue obm cognitum pp idē. nō ē ēt intellect⁹. qz intellectus nō ē nālis similitudo rei sic ē ipa pa? ¶ 6° dictū. passio nō ē spēs itelligibilis q̄ uis ipa sit nālis similitudo rei. pz qz pa? sequit actū intellectus quem terminat. s; spēs itelligibilis p̄ce- dit actum intellectus cū ab ipa causet. ergo pa? non est spēs itelligibilis. Nec pp idē est actus intelligē- di qz ipa passio terminat actū intelligendi. et ē termi- nās et terminata. ¶ 7° dictū. nihil reale hñs esse subiū i aia vel extra aiam ē pa? aie. pz satis ex vi- ctis. ¶ 8° dictū. pa? aie est ens rōnis. qz est qdam nālis similitudo rei ad extra ficta tanq̄ idolum ab actu ipi⁹ aie hñs eē in aia solum obine. ita qz eius eē est i eē cognosci ad modū qz domificator vidēs domū ad extra fingit qdā idolū qd est similitudo ipius dom⁹ in suo intellectu hñs eē obiuus tm. et tale idolum vocal⁹ passio aie.

Secundo sciendum ē qz liber p̄termenias i. de interpretatione seu enūcia- tione p̄tinet duos libros p̄tiales. in quoz p̄ deter- minat⁹ de ppōne de in eē. cuius. s. subm et p̄dicatū sūt simplicia. et cōtinet tres tractat⁹. quoz p̄m⁹ est p̄hemū i quo t̄git it̄tione suā q̄ cōtinet vnū ca- pitulum et vnā cōclusionē q̄ ē bec. o; p̄ cōstituerē. i.

diffinitione ostendere qd sit nomē qd vbum. et postea qd negatio. i. oīo negatiua et affirmatio. i. oīo affir- matia. et qd enunciatio. i. quid oratio. ¶ Cōfir i 2° tractatu determinat de p̄tibus enunciatiōis et con- tinet tria capitula. i. quoz p̄ inquiri aliquas p̄ticia las ponēdas i diffinitiones p̄tū orationis. et cōtinet sex cōclusiones. qz p̄ma est bec. Ea que sūt i voce. i. voces sunt note eaz passionum que sunt i aia. et ea que scribuntur. i. scripture sūt note eaz q̄ sūt in voce. ¶ 2^a cōclusio t̄git cōuenientiā iter voces et scripturas. et est bec. sicut littere nō sūt eedez apud oēs sic nec voces sunt eedē apud oēs. ¶ 3^a tan- git cōuenientiā iter passiones aie et res ad extra qz sicut res sūt eedē apud oēs ita passiones aie que sūt nāles similitudines rez sūt eedē apud oēs. Ex his cōclusiōib; pōt cōcludi qz signoz aliqua sūt sigi- ficatiua ad placitū vt voces et scripture. aliq̄ hō sūt significatiua nāliter vt passiones aie. ¶ 4^a s. am- plius nō determinat de his reb; sed magis spectat ad librum de aia. ¶ 5^a cōclusio. quēadmodū in aia aliquotiēs ē intellect⁹. i. cōceptus q̄ est sine vero vt falso. aliquotiēs hō ē ceptus qui significat verū vel falsū. sic est etiā in voce. qz qdā sūt q̄. s. sūt p̄ple- re verū vel falsū significātes. vt enūciatiōes. qdā icōplete nō significātes verū neq; falsū. vt noia et vba. p̄mā ptem cōclusionis pbat qz circa spōnem vt diuisionem intellect⁹ ē veritas vt falsitas. scdāz ptem pbat. qz noia et vba sine cōplexiōe et diuisiōe sūpta sūt similia intellectui q̄ est sine hō et falso. qz hō vel albū si sibi nō addat aliqd nō significat verū et falsū. ¶ 6^a s. nomē p se sūptū nō significat verū et falsū. pz p locū a maiori. qz s; hñm ycoūus aliqd sigificet. nō tm sigificat verū et falsū nisi sibi addat eē vt nō ē simplr vt fm tps. i. nisi sibi addat vbum p̄ntis tps vel p̄teriti aut futuri tps.

Tertio sciendū ē qz p intellectu qōnis inci- dūt tres difficultates. ¶ Prima est q̄liter se hñt ad enūciationē p̄us enumerata. rñdetur qz diuersimode. qz nomē et vbum se hñt ad enū- ciationē tanq̄ p̄tes itegrales. et affirmatio et nega- t̄q̄ p̄tes subine. oīo hō et enunciatio sicut partes quiditatie. oīo hō se habet vt genus ad enūcia- tionem. cui⁹ oīa circunloquit⁹ p hoc qz adducitur et enūciatio. ¶ Secunda difficultas. q̄re aristo. nō p̄missit se determinaturū de p̄positione ipothe- tica. rñdetur qz id fecit. qz nōn dñt a car⁴ nisi sicut ynum et multa. iō cognita categorica facilius co- gnoscitur ipothetica. Vel dñt qz hoc fecit qz p̄posi- tio ipothetica nō significat veritatem absolutam s; solum conditionatam. s. ex sup̄pōne suarū p̄tūz

periermenias

mō in demonstratiōe ad quā pncipalr ordinaf iste liber ē vitas absoluta. 7 pp eandez cām ptermisit tractatum de sillogismis ipoteticis. ¶ 3^a di. vtrū cōceptus sic 7 res sint idē apud oēs. scripture aut 7 voces sint diuerse. ad quā rīdetur per vnā disti ctionē 7 duo dicta. Distinctio est hec. aliqd eē idēz vel diuersū apud oēs pōt duplr intelligi. vno? i si gnificando 7 repntando. alio? i eēdo. ¶ Primū dictū est istd. scripture nō sūt eedē apud oēs i si gi ficando 7 repntando. sed tñ in eēdo. pma ps ps qz nec significant nec repntant idē apud oēs. 2^a ps ps qz scripture sūt qdā res quaz eē nō variat pp di uersitatem idiomatū. verū tñ l3 sint eedē in eēdo fm spēm nō tñ fm numez. sūr idē ps de vocib⁹. qz sūt eedē in eēdo apud oēs. n tñ i significando. 7 hū intelligēdo de significato volūtario ad qd. s. signifi candū fuerūt ad placitū iſtiture. qz significatione nālī pnt apud oēs idē repntare. s. seipās. ¶ 2^a di ctum. passiōes aīe sūt eedē apud oēs in significādo 7 etiā in eēdo pnt dici eedē spē l3 nō fm numerū. pma ps ps. qz spēs lapidis exntis i intellectū greci vlt intellectu latini sēp idē repntat. s. lapidē. 2^a ps ps. qz per aliam speciem numero apprehēditur vn⁹ la pis. 7 per aliam ali⁹ 7 sic de alijs.

Conclusio rñsalis. scripture sūt ad placi tum signa vocū 7 voces passi onū. passiōes vō sūt rez nāles similitudines. pñū ps. qz latin⁹ non scit legere scripturā grecā. 7 bui⁹ nō vī cā nisi qz ignorat voces qb⁹ scripture ordinā tur i significādo. qz scripture ad placitū sūt signa vo cum. Et cōfīr secūda ps ps. qz latini non itelligunt voces grecas eo qz ignorāt cōceptus qbus ille vo ces subordināt i significādo. qz similes voces apd grecum repntāt aliqū cōceptū quē tñ nō repntāt apud latini. vī qz voces ad placitū sūt signa cōce ptuū. 3^a ps ps. qz passiōes sunt nāles similitudines nālīter res repntātes. ergo apud oēs.

Primo dubitat. vīp enūciatio sit subm h⁹ libri vel interpretatio. Ad qd rīde tur p duas distictiones 7 vnū dictū. ¶ Prima di stinctio ē hec. Interpretatio capīf duplr. vno? vt est vni⁹ lingue p aliā expositio. vel vt ē expō vni⁹ noi nis minus notī p aliud magis notū. 7 sic nō capitur hic. alio? capīf p voce significatiua. 7 h⁹ duplr. vno mō generat. 7 sic diffiniā cōmētatoze. Interpre tio est explicatio rei p sermonē fm vnūquēqz mō dū. ab altero sic diffiniū. est qd de re vt in verbis est vtimur ad rez explanationē vt sūt vt nō sūt vlr. Et a boecio sic diffiniū. Interpretatio ē vox p seipaz

aliqd ad placitū significās siue sit dplexa siue mco plexa. Ex qua diffinitioē iſerunt tria correlaria. p. mū ē istud. qz sincat begoreumata nō sūt interptatiōes. qz p se ipas nihil significāt. 2^m qz voces nālīr significātes nō sūt interptatiōes qz magis sūt nate ad expmēdū cōceptū qz ad eū iterptādū. 3^m corre lariū ē qz iterptat⁹ sic accepta ē cois ad noīa 7 vba 7 ad oēs oſoos. 7 sic ē i plus qz enūciatio. sed alio? capīf interpretatio spālīr. vt est oſo enūciatiua i qua vepz 7 falsū iuenit 7 sic iterptatio enūciatio 7 ppō ouertuntur. Ex qz diffinitioē iſerūt duo correla ria. pñū qz nomē 7 vbi nō sūt iterptatiōes sed ma gis ptes iterptatiōis. 2^m oſo de pcatiua 7 alie oſo nes nō idicatiue nō sūt iterptatiōes. qz magis ordi nātur ad recoſfirmādum mētis affcū qz ad signifi cādū cōceptū vepz 7 falsū. ¶ 2^a di. interpretatio seu enū? pōt capi duplr. vno? pme intētiōalr p dno miatio. s. p oī oſone dplexa ex ſbo p dca. 7 cōpta. d qz ſbo oſoe dnoiatie p dca i 2^a itē. enū? alio? capīf scde itētiōalr p significato. s. p qdā relatiōe rōis ſūdāta sup tali oſone dplexa 7 termiata ad ſuuz ſi gnificatū. 7 sic enū? nō est aliqd dplexū nisi forſan p dcatioē māli eo mō quo dicerem⁹ albū eē corp⁹ vlt ſubam. Dictū ē istud. enū? scde itentionalr ca pta ē ſubm attributiōis bui⁹ libri. ps qz vt pñs pa tuit i 3° notabili enū? bz pncipia formalia 7 qditati ua ptes itegrales ptes ſubiuas etiā passiōes que ſē ſiſificare verū vlt falsū. oppō egpollētia 7 ouer ſio 7 ſibi iueniūt cōditōes ſbi attributiōis. qz d ea ē ſcia tāqz d ſbo b⁹ libri. qz enū? est ſubiectum. 2c.

Secundo dubitat. vīp vox idifferenter ſi gnificet conceptū 7 rē. qd nō vī qz ſi ſic ſeqretur qz qlibz vox eēt equoca cu3 pla ſi gnificaret. ¶ Ad dubiū rīdet qz vox ſignificat cō ceptū 7 rē ad ex dfferenter tñ qz ſignificat cōceptū vt a quo emanat ſua ſignificatio. sed ſignificat rē ad extra obiectiue vt ad quā iponiſ ad ſignifican dū. Ex quo iſerūt duo correlaria. pñū ē qz in ſi gnificādo talis ē ordo vocis vel scripture ad cōce ptū qz qñcūqz cōcept⁹ corrīdēs voci ſignificat rez ad ex tra tūc nece ē qz vox corrīdēs illi cōceptui ſi gnificet illā eādē rem. 2^m corre^m ē qz scripture vo ces 7 cōcept⁹ ſic ſe hñt p ordiem qz scripture ſignifi cant mediātibus vocibus. 7 voces mediātib⁹ con ceptibus. 7 cōceptus ſignificāt ipas res ſcīptis ime diate. 7 non p aliqd aliud. ideo ſi cōceptus per poſ ſibile vlt ipossibile mutarētur ſecūdum ſuaz ſigniſi cationem ē vt vox 7 ſcriptura mutaret. ¶ Ad rōez rñr qz vox non dī equiuoca tñ ex eo qz ſignificat

Primus

diuersa sed qz significat diuersa obiectiue. modo vox nō significat obiectiue diuersa. qz significat mentis conceptus vt a quo emanat uox in significando. sed significat rem ad extra ut obiectum.

Tertio Dubitatur. Utrū in sola opōne r diuisione intellectus sit veritas uel falsitas. Suppositis quibusdam prius deis circa sextā ppositionem. scilicet ultimam. q. predicamentorum nū per duas distinctiones et tria dicta. Prima distictio dupliciter est veritas. qdam ē i reb⁹. alia est intellectū. C. 2. distictio: veritate ēē i aliq pot qrupl r considerari. qz vel ē i aliq subiectiue uel obiectiue. ut tāq i cognoscēte. ut tāq i signo. ut tāq i cā. C. 3. distictio. veritas rei ē i re tāq i sbo cū sit qdam cōformitas rei ad suā cām pducētem. et est i ppōe tāq i signo. i intellectū tāq i cognoscēte et i pducēte re ipsā tāq i cā. C. 4. distictio. veritas intellectus ē qdā cōformitas actus eius ad obiectū ē i intellectu subiectiue et i actu eius iudamētalr. et i sbo cognito i minatiue. i re monēte intellectū cālis. et i ppōe uocali tantū i signo. Ex q sequitur duo corollaria: p. q intellectus uel ppō mētalis denotat a veritate denotatōe intrinseca. sed res uel ppō denotat a veritate denotatōe extrinseca. 2. corollarium: cessante qz actu intellectus nulla ppō for n aliq cēt a uel falsia. qz iudamēto destructo destruitur i actu intellectus. qz ipso destructo destruitur et ipsa veritas. C. 5. distictio. fin mētē pbi. qz i sola opōe r diuisione intellectus ē veritas uel falsitas obiectiue. p. qz veritas ē qdā cōformitas. et falsitas ē qdāz disformitas. 3. talis cōformitas uel disformitas n cognoscit nisi ab intellectu reflectēte sup suū actū opando ipm. s. ad obiectum penes cōformitatē uel disformitatē. talis at opatio r reflexio n ē sine opōe r diuisione. qz i sola ppositione r diuisione intellectus ē veritas uel falsitas obiectiue.

Ad rationes Hanc oppositiū. Ad pma dicitur q terminus predicat idēz qd significat obiectiue. iō vox semp predicat re quā significat obiectiue. nō at conceptū quē significat tāq id a quo emanat vox i fin? Ad cōfirmationē dicitur q apud oēs voces uel scripture sūt eedē in eēdo n at i significatōe. uel repntatōe. C. Ad secūdā dicitur q l3 de eadē re sub alia et alia formalitate possz ab eodēz uel a diuersis formari diuersis conceptus i spē tñ d eadē re oio r sub eadē formalitate l3 possint formari diuersi conceptus i numero. n tñ i spē.

Veritur Utrū diffictio: nois i q dicitur nomē ē vox significatiua ad placitū sine tpe c. nulla ps sepa ra significat sit sufficiens. C. Arguit p. q non qz aliquis conceptus mētalis ē nomē. et tñ nō est

vox. nec ē significat ad placitū. ergo male dicitur q nomē ē vox significatiua ad placitū. C. Arguit 2. sic. oē ens nāle tpe mēsurat. sed vox ē ens nāle. qz tpe mēsurat. s. nomē ē vox. ergo mēsurabil tpe: et p nō significabit cū tpe. C. Arguit 3. sic. qd est ut potest ēē extremū ppositionis p se significat. s. aliq ps nois oppositi sepa ta pt ēē extremū ppōis. qz ptes nois oppositi sepa te s p se significatiue. an p3 d ista dictiōe p famlias. cui⁹ ptes sepa ti sūpte pnt ēē extrema ppōis vt dicendo homo ē p r r regit famlias suas. C. In oppositum est aristoteli.

Primo sciēdū est q p intellectu terminorū ponunt tres distinctiones. p. ē nomē pot capi dupliciter. vno: scēde itētiōalr p p se significato. et tē significat qdā itētiōez scēdaz q ē qdā r tō rōnis derelicta i signo p actū intellectus comparatū signum ad suū signatum. Alio mō capitur p denotatio. s. pro ipso sig de q dnoiatie p dicit illa relatio rōnis. C. 2. distictio: nomē sumptum p dnoiato ē triplex. i. mētale. vocale et scriptū. nomē mētale ē cōcept⁹ mētis nāl r repntatiū rei q p se apt⁹ nar⁹ ē esse s b m enūciatōis mētāl. nomē vocale ē vox cathegorica ad plm repntatiua sui significati q p se r significatiue sūpta pot ēē s b m enūciatōis vocalis et ppor tōabilr diffiniri pot nomē scriptū. C. 3. distictio: vox pot capi dupliciter. vno: vt est termin⁹ pme itētiōis et tūc ē qdā qlitas realis d 3. spē qualitatis se b m ad nomē sē s b m ad accēs. et tūc ista ē p dicitio māl s b m s. de accēte nomē est vox. alio: caput vox scēde itētiōalr et tūc significat vñā relōnē rōnis quā intellect⁹ cāt in voce opando ipaz ad suū significatū i ponēdo eā ad significandū. et tūc posset dici genus nōis. et tunc erit p dicitio formalis generis d spe cie dicendo. nomen est vox.

Secundo sciēdū ē q i h 2. c. dicitur ari. d p t b m integralib⁹ enūciatōis et cōtinet duas ptes. i qz p. 4. itēdit. s. cōlōes. pma tāgit diffōem nois. et ē bec. nomē ē vox significatiua ad placitū sine tpe c. nulla pars ē significatiua sepa ta. hanc vltimā particulam pbat ari. qz partes nominis oppositi que magis vident significare nihil significāt. nā in h noie equifer⁹ partes ei⁹ nihil significāt per se quēadmodū est in orōne q ē equ⁹ fer⁹. C. Secūda cō: nō sūtr se b m ptes nois cōpositi s ptes nois simplicis. p. qz ptes nois simplicis nullo sunt significatiue sepa rate. sed partes nois cōpositi apparent aliquid significare eo qz habent potētiā ad significandū: non tamen actu aliquid significant quia nō habent significatōez sepa tā a toto uel ab alia parte cui per cōparatiōez vñiūtur.

periermenias

C3^a conclusio. nomen significat ad plm. p3 q2 non si-
gnificat nāliter. g. significat ad plm. anis p3. q2 no-
men solum significat qdo sit nota. i. qn ab infōne
voluntaria imponitur ad significandum. Et ofir/
matur. q2 illrati soniferaz non sūt noia eo q2 signi-
ficant nāliter. ergo nullum significans naturalr ē
nomē r p nōs nomē significat ad plm. **C**4^a conclu-
sio. nomē infinitū nō est nomē fm logicum. p3 q2 nō
bomo non est nomen nec est ei nomen ipostum q
posset nominari vel appellari. q2 nec ē oīo affirma-
tina nec ē oīo negatina. s3 pōt vocari nomen infini-
tum. g. nomē infinitū nō ē nomē f3 logicū. **C**5^a p3
noia obliqua nō sūt noia secūdum logicum. p3 in-
ductiue. q2 catonis catoni non sunt noia sed casus
noiu3. conueniūt tñ r dñt noia obliqua cū moibus re-
ctis. cōueniūt quidē i rōne. i. in significato. q2 nomē
rectum r nomē obliquū hñt idem significatum. s3
differūt. q2 si noi recto addat h verbz ē fuit vlerit
significat verum vel falsum. sed si illud id addat
noi obliquo. vt dicendo. catōis est vel catonis fuit
vel erit nūdum significat verum vel falsum. sic ex
illa pte textus solet elici cois auctas q2 verum vel
falsum p̄supponūt cōgruum vlcōgruum.

Tertio sciendum est q2 circa hunc textum
icidūt tres difficultates. p̄ma ē. vtz
p̄dicta diffinitio. nois conueniat oī noi mēali vo-
cali v̄l scripto. rñr duplr. p̄mo ponēdo duo dicta.
p̄mum q2 nomē dicitur analogice de noie mēali
vocali vel scripto ita q2 nomē vōle sit p̄ncipaliua
analogum. **C**2^m dictum q2 qñ diffinitū est analo-
gicum tūc totalis diffinitio debet conuenire p̄nci-
pali analogato. r sufficit q2 fm aliquas ptes diffini-
tionis conueniat ceteris analogatis. Ex quibz
h̄erūt duo correlaria. p̄mū q2 h diffinitio nō in sua
tota cōitate. vt. s. p̄dicat d nomē mēali r vocali r
scripto. **C**2^m cor^m. q2 h dñt: conuenit istis. 3. analogat-
io. s3 dñt q2 tota dñt: f3 oēs suas ptes conuenit nomi-
vocali. s3 alijs tñ conueniūt aliq ptes diffōis. alr rñr
q2 p̄dcā dñt: so^m dat d noie vocali c^ro p̄t ēē q2 lib
iste ordinat ad. sciaz d fillo: i qua p̄ncipali⁹ agit de
filis vōlib⁹ p̄ q̄s p̄mpt⁹ r magis expedire possum⁹
disputāe. Et si dicat q2 logic⁹ n̄bz cōdrāe voces vt
sepi⁹ patuit. ccedit capie⁹ vocē p̄me itētoalr. h̄ at
diffinitio mē vocale r sedē itētoalr sūptū. 2ª dñt: v-
tz vacuū cbiera vocerū r sitia sūt noia. r vt q2 h
qnibz sūt. Rñr q2 sius cōis supponēs mediāte
xbo significati actū aie iōrē āpliat ad stādū p bis
q2 s̄ vel fuerit v̄l erit. v̄l p̄nt imaginari ēē subfor⁴
fmi supponētis. id ē ista nōia n̄ significēt aliqd qd
ē. tñ significāt aliqd imaginabile. Vel p̄t dici q2 ni-

bil iponit ad significādū p vocē nisi vt ē ceptus v̄l
cognitū. id ē significatū illaz diffōz nō habeat el
se v̄l reale bz tñ ēē cognitū qd suffic ad h̄ q2 per
vocē significet. **C**3ª difficultas. vtz partes nois
p̄positi sepate aliqd significēt. rñr p̄mā diffictio ē
r duo deā. Diffictio ē h̄ ptes nois p̄positi p̄nt duplr cō-
derari. vno⁹ vt sūt ptes nois siue vniunt ad cōstitu-
tionē vni⁹ nois p̄positi. 2° p̄nt cōsiderari vt sūt ex
nomē r hoc duplr. vno⁹ vt sūt in oīone tāq ptes
ei⁹. alio⁹ extra oīonē. r his duob⁹ modis nō sunt p-
prie partes nois p̄positi q2 p̄prie nihil dñt ps nisi
vt i actu vnita ē alteri ad constitutionem totius.
C p̄mū deā ē istud. nois p̄positi ps aliq alteri nō
vnita dictōaliter vel alteri vnita oīoaliter ē signi-
ficatiua. p3 de hac dictōe ferus que si per se sūt
vel sit actu vnita in hac oīone equiferus. est signi-
ficatiua. **C**2^m deā ē istud. null⁹ nois p̄positi pars
alteri dictōalr vnita vel ab alia separat intellecta est
significatiua. r i hoc s̄sū pbat ari. partes nominis
p̄positi sepate nihil significare.

Conclusio rñsalia. diffō nois ē sufficiēnt
assignata i textu. Conclusio
satis patet ex scdo notabili:

Primo dubitat. Vtruz iste voces bus bas
sint significatiue ad placitū siue
tpe. Rñdetur p tres diffictiones. **C** Quaz p̄ma
est bec. significatiū pōt capi duplr. vno⁹ vt dicie
potētiā ad significādū r sic tñ vtz sic potē significā-
re r h̄ mō bus bas r gñaliter oīs vox ē significatiua
eo q2 pōt iponi ad significādū. alio⁹ pōt capi signi-
ficatiū vt dic aptitudinē ad significādū r tñ vtz si
cut aptū natū significare. r h̄ mō sola vox actu im-
posita ad significādū ē significatiua. **C**2ª diffictio
aliq vocē significare ad plm potest duplr intelligi.
vno mō sic q2 significat ad plm p̄mi iponentis vel
alie⁹ cor⁹ cōitatis. scdo mō dñt significare ad placitū
q2 significat ad plm cuiuslibet volētis eā iñstiuere
sic nomē n̄ dñt significare ad plm s3 p̄ mō mō. **C**3^a
diffictio. nomē significare sine tpe pōt intelligi triplr
vel put h̄ dictō sine h̄gē exclusionē circa significa-
tū vocis r sic i⁴ vox dñt significare sin tpe c⁹ signif-
catū v̄l ptes significati n̄ ē tps nec ps tps. r sic m̄
ta noia cū sūt tps dies ān⁹ mē n̄ dñt significā sin
tpe. Vt illa dñt sine dñt exclusionē circa significatio-
nē vocis r sic illa vox dñt significare sine tpe q2 nō si-
gnificat suū significatū i tpe l qñ tps ē r sic ad huc
m̄ta noia imo forte oia n̄ dñt significare sine tpe.
3° pōt intelligi. put h̄ dictō sine significat exclusionē
circa modū significādū ipsi⁹ vocis. r sic illa vox di-
citur significare sine tpe q2 p̄ter suū p̄ncipale si

Primus

gnificatū d' suo mō significādi n' repntat tps vt aliqz
draz tps. z sic nom' d' significat sine tpe. z h' mō p3
rñsio ad dubium zc.

Secundo dubitat. Utrū nomē infinitū sit
vox icomplexa aliquid ponens
Rñdetur p duas distinctōes z duo dca. C' Prima
distinctio ē bec. duplex ē vox. s. plexa z icoplexa.
Uox plexa ē c' significatū d' pēdet a significato
suaz ptiū sic q' significatū ptiū sit ps significati to
tius z totū significatū sit significatū toti'. sed vox
icoplexa ē cui' totū significatū ē adeqz vocī. ita
q' ps significati n' corrīdeat pti vocis nec econtra.
C' Scda disti' i noie duplex pōt opō accipi. quedā
ē itriseca q' est opō qlitatis a qua nomē iponū cuz
suba cui nomē iponit. Alia ē opō extriseca que cō
uenit noi vt ē ps ofonis. Ex hoc sequunt' tria cor
relaria. Primū est q' negatio addita noi negās cō
positōem extrisecā reddit negatiuā ppōem. z^m q'
negatio addita noi negās cōpōnem itrisecā tm fac
nomē infinitū q' tm negat opōnē qlitatis de suba.
C' 3^m cor^m. nomē infinitū ē c' pūata ē qlitas dēmi
nata remanēte suba infinita. Primū dcm. nomē infi
nitū n' est vox icoplexa. p3 qz pponit ex noie finito
z negatōe. C' 2^m dcm. nomē infinitū nihil ponit. qz
illd d' aliqd ponere qd ē verificabile d' aliquo po
sitino dēminare. s3 nomē infinitū indifferenter pre
dicat d' ente z nō ente ideo nihil ponit.

Tertio dubitatur. vtz nomē obliquum sit
nomē p'm logicū. Et v' q' sic. quia
pōt eē subm enunciatōis sic p3 in ppōne modali.
C' Ad dubiū respōdetur p distinctōz qz nomē po
test capi duplr. vno mō cōit' p oīeo qd pōt subijci
respcū xbi psonal' vel impersonalis siue modi finiti
vel infiniti. z sic nomē obliquū pōt dici nomē. Alio
mō pōt capi nomē p eo qd pōt subijci in ppōne re
spectu xbi psonalis pntis tps indicatiui modi tm
z sic obliquū nō est nomē scdm logicum.

Ad rōnes an oppositū. C' Ad p'mā d' q'
cept' mētis n' est nomen voca
le d' quo pncipalr diffinitur. patuit in 3° notabili.
C' Ad 2^{am} d' q' hic capli' vox z' intēdōat' v' patu
it i p' notabili C' Ad 3^{am} pceditur q' psonis opōsi
ti vt nō est alci vnita dictionalr vel etiaz vt est vni
ta alci ofonalit' ē significatiua nō autem vt est ps
nois opōsiti z alci dictionalr vnita vt patuit i t'io
notabili. z bec d' questione.

Meritur vtz diffō xbi sit i textu
sufficiēter assignata.

q Et arguit p'mo q' non. qz in ista diffōe
nō ponit gen' d' finiti. g' nō ē sufficiēs

Alis p3. qz vox significatiua ad p'm ē gen' respcū
nois z xbi. g' sicut ponit i diffōne nois. ita d3 poni i
diffōe xbi. C' Arguit 2° i hac ppōne. de' ē trinus.
istud verbū ē. nō significat tps. Tū qz ipa fuit ha
anqz tps eēt. videlicet an creationē mūdi. Tū qz
eē diuinū n' infurat tpe. g' male d' q' verbū est qd
significat tps. C' Tertio sic. i hac ppōe. bō currit.
h' p'dicatū currit ē xbi. z tm n' ē nota eoz q' de alfo
dñr. ergo d' diffōnē. C' In oppo^m est aristoteles.

Primo sciēdū ē q' p intellectu qōis ponū
tur due distinctiones z vñū dictuz
C' Prima distinctio est bec. q' aliud est significare
tps z aliud ē significare cū tpe. Qz significare tps
ē de significato pncipali iportare tps sicut ista no
mina ānus dies. s3 significare cū tpe ē pter pncipa
le significatuz de suo mō significādi iportare aliqz
draz tps. z hoc mō xba z pncipia dñr significare
cū tpe. C' 2ª disti' ē bec. aliqd d' duplr significare
cū tpe vno q' vel significat cū tpe determinate vt
idetermine. Significare cū tpe determinate est si
gnificatū pncipale iportare p'cise sub vna d'ia tps
sic q' n' sub alia. z h' modo xba dñr significare cuz
tpe: Nā istud xbi amo significat actū amādi esse
vt fieri i tpe pnti. Sed significare cū tpe idetermi
nate ē suū significatuz pncipale iportare sub vna
d'ia tps z nō tm p'cise s3 qñqz sub alia rōe alicuius
addit. z hoc mō pncipalia dñr significare cū tēpore
idetermine sic hoc pncipiū amās qñ addit xbo pnti
tis tps: tūc significat eē vel fieri p tpe pnti. S3 qñ
addit xbo pteriti tēpōis tūc significat actuz amā
di fuisse i pterito. si vero addat xbo futuri tēpōis
signif. cat actū amandi fore i futuro. veritatem re
spectu cuiuscūqz xbi cuiuscūqz tps sumat hoc p
ncipiū amās semp est pntis tps. qz l3 aliqñ signifi
cet actū amādi fuisse i pterito vel fore i futuro. B
n' est nisi p quāto tale tps fuit vel erit pntis. Dictū ē
istud q' petr' hispan' cōsiderās xbus p'cise vt dñlin
guitur o'tra nomē z ofoem nō habuit ponere i dis
tinctione verbi istā pticulā. z est eoz que de altero
dñr nota. S3 p' hō cōsiderās xbi vt distinguitur o'tra
quod l3 extremū ppōis. z o'tra quālibet parte ex
tremi: ita q' xbi qd ē pars subiecti vel p'dicati non
meretur dici verbū apud logicū eo q' nō copulat
p'dicatū cū subiecto nec talē copulaz icludit. ideo
ponit ista particula i diffōe xbi data a p'ho.

Secundo sciēdum ē q' in hac scda pte de
terminat Aristo. d' verbo quod
cōtinet quattuor cōclusiones. C' Prima tāgit diffi
nitionē xbi. z ē bec. verbuz aut est qd cōsignificat
tps cui' nulla pars extra aliqd significat. z ē semp

periermenias

eorum que de altero predicantur nota. prima pars patet. quia cur-
sus est nomen. currit vero est verbum. et huiusmodi verba esse
quia currit significat tempus non autem cursus. Ultima
partem probat quia verbum est semper nota. id est signum unio-
nis et compositionis eorum que predicantur sine essentialiter sine
nec essentialiter de subiecto. **C** 2^a 2° est. verbum infinitum non est
verbum apud logicum. patet quia non currit non laborat sunt
verba infinita. et tamen non sunt verba. **C** 2^a 3° maior pars. quia tali
ordine verbi cuiusmodi non currit non laborat non est no-
men impossibile. sed tamen potest dici verba infinita. minor
pars quia non currit non laborat significat tempus: et sunt
note eorum que predicantur de alio. non sunt tamen verba
sed sunt infinita verba quia simpliciter predicantur de
libris quod est et quod non est. **C** 3^a 2° verba obliqua non
sunt verba quia amavit amauerat sunt verba ob-
liqua et tamen non sunt verba sed sunt casus verbi. Dis-
sert enim verbum a verbis obliquis quia verbum com-
significat tempus presens. sed obliquum verbum com-
significat tempus preteritum et futurum que complectuntur
et copulantur ad presens. **C** Quarta conclusio mouet
quoddam dubium. ex quo enim dictum est quod verbum est
nota eorum que de altero predicantur posset aliquis
credere quod verbum secundum se et per se est proprium dictum non
esset nota nec vox significatiua. hoc remouens di-
cit quod verba secundum se dicta sunt nomina et significant
aliquid quia ille qui dicit verbum solitarie sumptum con-
stituit intellectum simplicem. et qui audit gescit. et
ita ipsum verbum sic solitarie sumptum significet aliquid
tamen nondum significat aliquid verum vel falsum. nec
affirmatiuum nec negatiuum. quod patet exemplo. quia
si hoc verbum est puer dixeris. id est acceperis solita-
rie sine compositione et diuisione ipsum quidem nihil est. hoc
est non significat aliquid affirmatiue vel false quia significat
quoddam propter quod sine compositione. id est extrinsecus non est intelligere:
Tertio sciendum est. quod circa hunc textum inci-
dunt tres difficultates. prima est.
vix verbus sit ignota eorum que de altero dicuntur. Ad
quod respondeo tres distinctiones et tria dicta. prima di-
stinctio est haec. duplex est verbum. scilicet substantiuum et est hoc
verbum secundum se est quod significat quendam actum comple-
xiuum extremorum propriis. Aliud est verbum adiectiuum
quod id est adiectiuum quia in sua significatiue aliquid
addit ultra hoc verbum sum es est. **C** Secunda distinctio:
quolibet verbum adiectiuum includit duo. scilicet actus
generalis qui importat hoc verbum est. Et actum specia-
lem qui dicitur res verbi importata per principium descendens a tali
verbo. **C** Tertia distinctio. duplex est predicatum quod
dam est predicatum formale. et a quodam sic videlicet ab
alberto diffinitum. Est quod ita se concipit formam per

quam retorquet id quod inest ad aliud cui inest. et
de quo dicitur ut de subiecto. Talis autem forma est ipsa compositio
quam verbum intra concipit per hoc quod significat actum
alteri inherere: ideo hoc verbum est predicatum formale
quod est copulatiuum predicati materialis cum subiecto. Aliud est
predicatum materiale quod est res verbi significata per principium vel
aliquid significatum per nomen. **C** Primum dictum est istud:
hoc verbum est semper est nota eorum que de altero predicantur.
patet quia hoc verbum est ex eo quod intra se concipit
compositionem est nota siue signum unionis predicati cum
subiecto. **C** 2° dictum. nullum verbum adiectiuum est de se
nota eorum que de altero predicantur. patet. quia nota
compositionis distinguit a quolibet extremo compo-
sitionis. sed verbum adiectiuum in propositione sumptum ipsum est
extremum vel per extremum propriis. ergo de se non sibi co-
uenit esse nota eorum que de altero predicantur. **C** 3° dictum.
quodlibet verbum vel secundum se. vel secundum aliquid sui
est nota eorum que de altero dicuntur. prima pars patet
de hoc verbo est eo quod est copula et non extremum nec per
extremum. id est de se est nota eorum que de altero predican-
tur. De secundo patet quia verba adiectiua a ratione acci-
dentiali que includunt virtutem copulandi predican-
tum cum subiecto. ergo verba adiectiua per aliquid suum habent
quod sunt note eorum que de altero predicantur. **C** 4^a diffi-
cultas. vix verba secundum se dicta sunt nomina. respondetur
primo per distinctionem quia nomen dupliciter accipitur. vno
simpliciter. vix. puta est per orationem ab alijs distincta. et sic ver-
ba non sunt nomina. alio: caput nomen generaliter ut id est
est quod notamen. id est nota mentis seu signum conceptus. et
sic verba sunt nomina. aliter respondetur per vno dicta. primum
est. quod verba secundum se solita et extra orationes sumpta ab
solutum a compositione exercita siue ab accidentali uni-
one predicati cum subiecto. nunquam tamen absolute a compositione
apud logicum seu concepta quia adhuc sunt nata poni in
propositione per modum vni extremorum. **C** 2° dictum. ver-
ba dicta secundum se. id est solita et extra orationes accepta sunt
nomina. id est sunt nominibus. patet quia nomina accepta secundum se aliquid si-
gnificant non tamen repugnant verum vel falsum. sed tamen re-
pugnant conceptum simplicem. sic etiam verba extra orationem
capta cum absoluatur a conceptione exercita non signifi-
cant aliquid verum vel falsum. sed representant
conceptum simplicem. **C** Tertia difficultas est
vtrum verba obliqua et infinita sint verba secun-
dum logicum. respondetur per vnam distinctionem
et vnum dictum. Distinctio est hec. enunciativa potest
capi dupliciter. vno modo coiter pro ratione significante ali-
quo: verum vel falsum siue hoc significet primum et per
se finite et determinate siue non. 2° caput enunciativa: spe-
cialiter per orationem que per se finite determinate signu-

Primus

fiat verum vel falsum. ¶ Deinde est istud. Verba obliqua et infinita sunt noia obliqua et infinita sunt partes enunciationis. Superius non tria sunt: et quod logicus principaliter capit enunciationem: id est obliqua obliqua vel infinita vel est noia obliqua et infinita non sunt noia apud logicum.

Conclusio in talis. diffinitio verbi est sufficiens in textu assignata. conclusio per ex dictis prius.

Primo dubitatur. utrum infinitum verbum aliquid ponatur. respondetur per duo dicta. primo. omni. quod ad hoc quod aliquid verbum possit infinitari due rationes reguntur. prima est. quod tale verbum significat actum spalem ratione est. hoc verbum est quod tamen significat actum generale non potest infinitari. ¶ 2^a ratio. quod talis actus spalis sit finitus et non infinitus. de se cum est hoc verba infinita non possunt infinitari. ex quo inferitur diffinitio verbi finiti. et est per hoc quod actus spalis remanente actu generali indeterminato. ¶ 3^a ratio. omni. verbum infinitum nihil ponitur. per quod per negationem infinitam additam verbo negatur quicquid positum erat in illo verbo. cum tamen actus generalis in verbo sit identificatus cum actu spali. id negato actus spalis negatur et actus generalis. Et confirmatur ratione textus. quod nihil positum predicatur idem de esse et non esse. sed hoc verbum infinitum predicatur de esse et non esse eadem. nihil ponit.

Secundo dubitatur. utrum verbum infinitum in ordine positum maneat infinitum. Respondetur per non: quod negatio de sua virtute se habet fieri ad rationes principales. sed pro predicato cum subiecto quod accipitur in actu generali ipsi verbi principalior est in propositio est propositio actus spalis cum actu generali. si negatur addita verbo in propositio super pra negabit propositum predicati cum subiecto. et per contrarios verbum erit negatum et non infinitatum. et confirmatur per ari. quod ari. 2^a non docet propositum multiplicare quod sunt de aliis verbis ab hoc verbo. aliter quod illas de hoc verbo est de 2^a adiacente. Sed propositum de hoc verbo est de 2^a adiacente non multiplicatur penes predicatum finitum et infinitum. si nec propositum de aliis verbis. et per contrarios verba non quod infinitant in enunciatione. Aliter respondetur quod verbum infinitum in ordine positum manet infinitum. Quod confirmatur triplici auctoritate. prima est aristoteles. in textu dictis quod verbum infinitum est nota eorum quod predicatur de aliis nisi verum actus sumitur in propositio. hoc verbum manet in propositio infinitum. 2^a auctoritas est aristoteles. in textu dictis quod verbum infinitum sit est quod quod est et quod quod non est. quod contra sic exponitur. Verbum infinitum idem dicitur predicatur tam de ente quam de non ente. Non enim predicatur nisi verum est enunciatione. ergo positum in enunciatione manet infinitum. 3^a est auctoritas aristoteles. per posteriora faciens talem demonstrationem. quicquid non scintillat est prope: sed planete non scintillant. ergo planete sunt prope. ibi enim demonstratur

ratione hoc verbum non scintillat est infinitum et non negatum. et hoc verbum in ordine positum manet infinitum. minor per quod si hoc verbum non scintillat. fuerit verbum negatum tunc argueretur minore negatione in prima figura ex quo nihil sequitur. Itaque est argueretur ex duabus negationibus ex quo est nihil sequitur. Et ad probationem precedentis opinionis dicitur quod negatio infinitas addit verbo per propositum et facit unam enunciationem cum eo. ideo talis negatio solum negat propositum in se. secum verbi que est compositio actus spalis cum actu generali et relinquit compositum extrinsecum que est compositio actus generalis cum subiecto affirmata et non negata et ad auctoritatem respondetur quod locum ab auctoritate negariue non igitur. ratione tamen quod aristoteles. non docuit multitudinem talium propositum hoc fuit. quia non est facile cognoscere rationem etiam inter propositum de predicato infinito et aliam propositum negatiuam de predicato finito.

Tertio dubitatur. utrum verbum possit absolui a notatione temporis. Respondetur per non: dictionem et duo dicta. ¶ Distinctio est hec. verbum absolui a notatione temporis potest dupliciter intelligi. uno modo sic quod nullum tempus determinate nec indeterminate significet. Alio modo potest intelligi absolui a notatione temporis sic quod nullum tempus significet sed omne indeterminate. ¶ Primum dictum est istud. hoc verbum est utroque modo potest absolui a notatione temporis. De primo per quod quicquid verbum potest intellectus seorsum a conceptu simplici intelligere potest et illa vniuersalia per unum actum simplicem unire et copulare. sed intellectus potest accipere hoc et alia duobus conceptibus simplicibus precisus a notatione temporis. ergo per unum actum simplicem prescindente a notatione temporis poterit illos duos conceptus copulare. sed talis actus copulativus est verbum. ergo verbum potest absolui a quocumque notatione temporis. De 2^a per quod multe sunt propositiones necessarie et demonstrabiles formate de hoc verbo est. sed in talibus hoc verbum est non notat aliquid tempore determinate. sed omne indeterminate. igitur. minor per quia in propositionibus demonstrativis esse debet dici de omni posteriori ad quod regitur veritas temporis et veritas subiecti. ¶ 2^a ratio. omni. verbum preteriti vel futuri temporis non potest absolui a notatione temporis. per quod nihil fuisse nisi coexistere tempore preterito: nec etiam fore nisi coexistere in futuro. ergo ratio.

Ad rationes an oppositum. Ad primam dicitur quod iste particula vox significatiua ad placitum satis intelliguntur ex diffinitione posita prius data. ¶ Ad secundam respondetur quod in ista propositio. deus est trinus. ex quo est necessaria. id hoc verbum est prescindit a notatione temporis. et si quis dicat ipsum non absolui a tempore. tunc sensus erit

periermenias

q^d deus in pñti tpe est trinus. distinguitur in illa p^opositio q^d deum esse trinum in tpe pñti pōt dupl^r intelligi. vno modo q^d mensuretur tpe pñti z sic ē falsa: vel q^d coexistit tempore pñti z sic est v^a. nec sequitur inconueniēs. ¶ Ad tertiam dī q^d l^z h^z verbum adiectiuum currit de se non sit norma eorū que de altero dicunt^r in rōne actus generalis in eo inclusi dī eē nota eorū q^d de altero p^odicantur.

Veritur

Utrū diffinitio orationis indifferenter cōueniat tam orationi pfecte q^d imperfecte. Et arguit^r primo contra suppositum q^d si oratio esset vox eē significatiua natural^r vel ad pñm. non natural^r q^d non idem repñtat apud oēs. neq^z etiam ad pñm. q^d impos^s est pat^r dictiōis z vocis incomplexe. ergo oratio nō significat ad pñm. p^ons non ē vox significatiua. ¶ Arguitur z^o sic. legitur ē oratio q^d subordinatur cōceptui complexo z p^oportionabili. z in partes ei⁹ nihil significant ergo male dī cuius partes aliquid significant se/parate. ¶ 3° arguit^r sic. p^opositio ipotetica est o^o z tamen ptes eius separate aliquid significant vt affirmatio vel negatio: ergo male dicitur non vt affirmatio vel negatio. ¶ 4° arguitur. equiferus est oratio imperfecta q^d subordinatur cōceptui cōplexo imperfecto. z in eius ptes separate nō significant aliquid. ergo diffinitio orationis non cōuenit orationi ipfecte. mior p^z q^d ptes dictiōis compositę figure separe nihil significant. ¶ In oppositum arguitur q^d nihil ponitur in diffinitione orationis p^o q^d excludatur oratio imperfecta. q^d indifferenter cōuenit tam orationi pfecte q^d ipfecte.

Primo

sciēdum est q^d pro declaratiōe l^zmi norum ponit^r vnum dēū cum tribus distinctionibus. ¶ Dēū est istud. q^d h^z diffinit^r o^o vocalis z nō mētal^r nec scripta sic dēū ē p^ous de noie z verbo quia o^o mētal^r vel scripta nō est vox significatiua ad pñm. ¶ p^oma dist^o duplex est vox. q^dā est vox simplex z complexa. que. s. nō sponit^r ex pluribus vocib⁹ significatiuis quaz que lib^z pars sit per se vna dictio: vel quaz cui lib^z nō corrñdet in mēte vñ cōceptus. Alia est vox complexa que sponit^r ex plurib⁹ vocib⁹ quaz quelib^z est vna dictio: vel quaz cui lib^z corrñdet aliquis cōcept^r in mēte. ¶ Secūda dī o^o potest capi dupl^r. vno modo scēde itēōat^r. s. p^o per se significato z sic ē quedā re lō rōnis fūdata i voce p^oplexa z t^omi nata ad significatum eius. z hoc mō h^z diffinit^r. alio modo potest capi p^ome intētiōat^r. z p^o denotiato z tunc est quedā vox complexa que dī vna q^d ptes

ei⁹ bñt adinuicē debitā cōnexionē per modum dēminatiōis z determinabilis vel rōne aduerbij vel cōiunctiōis vñētis partes orōnis. ¶ Tertia dist^octio. duplices sūt partes orōnis. quedam sūt p^opin que sicut dictiones. alie sunt partes remote vt l^zre z sillabe. de p^otib⁹ at p^opigs itellig^r p^odēā diffinitio:

Secundo

sciēdum est q^d i hoc secūdo c^o d^o terminat^r ari. de partib⁹ essētiālibus enūciationis. Et cōtinet duas partes p^oncipales. In quaz prima tāgit duas cōclōes. ¶ p^oma ē bec. O^o est vox significatiua cuius partium aliquid sūt significatiue. separatim. vt dictio z nō vt affirmatio. hāc vltimā particulaz pbat aristo. q^d homo est pars orōnis. z in significat aliquid vt dictio z nō vt affirmatio. sed si addat^r ei verbum. tūc erit affirmatio vel negatio. nō tamē quelib^z pars orōis idifferēt. q^d vñca nois sillaba nō significat vt dictio. pbat per locū a maiori. q^d i hoc noie foret ista sillaba for^r nihil significat. sed ē vox sola. verū tamē in duplicib⁹. idēst i noibus cōposite figure ptes aliquid significāt. z non fm se idēst actu vt dēz est prius i p^omo capitulo de noie. ¶ Secūda cōclusio est bec. o^o significat ad pñm q^d non significat tāq^z istrumētū nāl^r ad aliquid deputatum. ergo significat ad placitū. ¶ Cōn^r i scōa pte p^oncipali dēterminat de ipa enūciatiōe. z cōtinet duodecim cōclōes. In quaz p^oma tāgit diuisionē orōnis. sez i iudicatiua i impatiua zē. Et ponit diffōnem enūciationis z est bec. O^o enūciatiua est oratio non ois sed in qua verū vel falsū est. pat^rz. quia oratio dep^ocatiua ē o^o. z tamē non est o^o enūciatiua q^d non est vera neq^z falsa. ¶ Secūda cōclusio elicit oratiōez que p^otinēt ad logicū. z est bec. o^oes alie ab enūciatiua magis sūt rethorice vel poetice cōsideratiōis sed sola o^o enūciatiua ē pñtis speculatiōis. ¶ 3ª cōclusio tāgit p^oma diuisionē enūciationis: z ē bec: Enūciationū alia ē vna alia est plures. ¶ Quarta cōclusio tāgit scōaz diuisionē. z ē bec. enūciationū alia ē affirmatiua alia ē negatiua. ¶ Quinta cōclusio. tangit tertiāz diuisionē. z est bec. enūciationū vñarū. alie sūt simpl^r vñe. Alie sūt cōiunctiue vñe. z he tres vltime cōclusiones tāgantur mixte in textu cū dicit^r est autē vna p^oma enūciatiua: oratio affirmatio deide negatio. alie vero deide cōiunctione vñe. ¶ Sexta cōclusio remouet quoddam dubiū q^d ex quo dictū ē q^d est enūciatio aliq^z vna simpl^r posset aliq^z credere q^d ita esset simpliciter vna q^d nullā haberet cōpositiōem hoc remouet dicens q^d nulla est talis que ita sit simpliciter vna q^d careat cōpositione sed necesse est oēs enūciationē

Primus

eē ex verbo vel ex casu verbi quaz quolibet opo-
sitionem iportet. z cōfirmatur p locum a maiori qz
si aliqua oratio esset enūciatiua sine hbo vel casu
verbi maxime hoc eēt verum de diffinitione. sed h
nō qz diffinitio boīs nō est oratio enūciatiua nisi
sibi addatur hoc hbu est vel fuit vel erit. ergo nul-
la est oratio enūciatiua nisi sit composita ex hbo
vel ex casu verbi. ¶ Septima cōclusio. ista diffini-
tio aīal gressibile bipes significat aliqd vnum non
tū qz ptes iuicem sibi sint ppinque idest cōtinue p-
late. sed qz talis cōtinuitas etiam reperitur i his q
vnum p accidens. ostendere tū quam vnitatem bz
diffinitio est alterius negocij. s. metaphisice cōside-
rationis. ¶ Octaua cōclusio inuit diuisionē enū-
ciationis i vnum z plures ponens diffinitionēz vtri-
usqz membri. pma est hec. enūciatio vna est que
vnum de vno significat vel cōiunctiue vna. Sed
enūciatio plures est q plura z nō vnus significat
vel inconiuncte. ¶ Nonā cōclusio. qz dictū est q
enūciatio vna significat vnum de vno posset ali-
quis credere q significaret vnum sicut nomen
vel verbum hoc dubium remouet tāgendo nonā
cōclusionem. z est hec. nomē vl verbū ē dictio so-
la. iō nō significat sicut enūciatio. p3 duplr. qz cō-
tingit pferre nomen vel verbum vno modo rīdē-
do ad interrogationem factāz. alio mō nō rīdēdo
sed spōte pferēdo nomē vel verbum p se. z vtro-
qz modo nomē vl hbum nō significat sic enūciatio
ergo zc. ¶ Decima cōclusio inuit vnam diffinitio-
nem enūciationis i enūciationem simplicem. z cō-
positāz. Et tāgit diffinitionēz mēbroz. z ē hec. enū-
ciatio simplex est que enūciat aliqd de aliquo vl
aliqd ab aliquo. S3 enūciatio cōposita ē que cōpōit
ex his. s. ex enūciationibus simplicibus. ¶ Unde/
cima cōclusio inuit quādam diuisionem enūciatio-
nis simplicis p enūciationē de pāti de pterito z d
futuro z tāgit diffinitionēz enūciatiōis simplicis q ē h.
enūciatio simplex. i. vna simplr. est vox significati-
ua de eo qd est aliqd vel nō ē quēadmodū tpa diui-
sa sūt. ¶ Duodecima cōclusio tāgit diffinitionēz af-
firmationis z negationis. pma est hec. affirmatio ē
enūciatio alicuius de aliq. s3 negatio est enūciatio
alicuius de aliquo.

Tertio sciendū ē. qz circa hunc textū icidūt
tres difficultates. pma est. vtz oō
fit vox significatiua ad placitūz vel nāliter. Et vī
qz nāliter argūto psonis qz vtutis nālis instrumē-
tū d3 ē nāle. s3 oō ē instrumētū vtutis iūterptatiue
q ē nālis. Est enim instrumētū quo aīa suas cōceptio-
nes iūterptatur. gerit nālis. Et p oīs significabit nā-

liter. ¶ Ad difficultatez rīdetur qz oō significat
ad placitū. z ad rōnē platonis rīdetur distinguēdo
maiorē qz vtutis nālis duplex ē instrumētū. quod-
dam est imediatū z virtuti nāli vnitū. z sic maior ē
vera. aliud est instrumētū remotū. z a vtute natura-
li sepatum z de illo maior est falsa. tūc ad ppositū
vī qz oō nō est instrumētū ppinquū sed nouē instru-
menta q sunt guttur lingua palatum zc. sūt instrumē-
ta ppinqua quibus aīa vni iūterptatione suoz cō-
ceptuum. oō aut ē instrumētū remotū z artificiale
iō significat ad placitū z nō nāliter. ¶ 2^a difficul-
tas. qre in diffinitione oōnis repetitur ista pticula
vox significatiua. z tū non repetitur iste pticule si-
ne tpe vel cū tempore finita z recta. rīdetur p tria
dicta. pma ē qz si ista pticula vox significatiua fu-
erit coīs noi z verbo. z etiam ipi oōni debuit tū in
diffinitione oōnis repeti qz ex eo qz oō cōplectit
plures voces potuissz aliqz dubitare vtruz oō sit
vna vox vel plures voces. Et etiā vī oōnem eē
non significatiuā saltē distincta significatione a si-
gnificatione noīs z hbi. z ideo ad denotādūz qz oō
bz vnu significatū qd est neutrum resultās a signi-
ficatione suaz ptū debuit i sua diffinitione pōi ista
pticula vox significatiua. ¶ 2^a dictū. n fuit nece-
ponere in diffinitione oōnis istā pticulā ad placitū
qz oō nō fuit iposita ad significādū p z p se sed so-
lum rōne suaz ptū. z ex oīi qz nonnulli credide-
runt oōnem significare nāliter. ideo ad excluden-
dum errorez illoz pbat aristo. qz oō significat ad
placitum. ¶ 3^a dictū. i diffinitione oōnis nō debu-
erūt poni iste pticule sine tpe cūz tempore finita z
recta. Tū qz si ponerēt tūc n cōuenirēt oī oōni. tū
z^o qz si ponatur iste pticule n cōuenirēt fm se totū
sed solum rōne suaz ptū z adhuc n cōueniēt par-
tibus rōne qua sūt ptes. sed rōne suoz modorū si-
gnificandi. ¶ 3^a difficultas. vtz diffinitio oratiōis
operat ppōni hypotetice. Et vī qz n qz ptes ei⁹ n
signif. cat vt dictio s3 vt affirmatio vl ne? Ad dif-
ficultatem rīr affirmatiue. z ad rōnez rīr qz istam
pticulam cui⁹ ptūm zc. ponit ad distinguendūz oō-
nem i nomen z hbum quoz nulla ps est significa-
tiua vt dictio. ideo ab eisde sufficenter distinguit
eius oō. s3 aliq ptes necio significāt vt d^o. Nā l3 ptes
remote oratiōis cō sūt lfe z sille nō significant vt
d^o z ptes ppinque oratiōis ipotetice nō significēt
vt affirmatio. tū qz alique ptes vel ppinque vl re-
motē significant vt d^o. ideo eis operit diffō oratio-
nis ad quod denotandum vsus est aristoteles
ista constructione partitiua cuius partium z non
dicit cuius partio.

periermenias

Conclusio rñsalis. dñs oñis idm due nit rñ oñi pñe qñ ipñe. p pñ ex rñe facta añ oppm rñ notabilibus.

Primo dubitat. vñ oñis i affirmm rñ negatiuñ sit oñis i suas spēs. Ad quāñr p duo dñ. pñ ē affir. rñ neg. rñ pñ ac cipit. vñ. p acti itell's quo itell's affirmat vñ ne gat. rñ capñ neg. p iñro negadi. s. p iñro aduer. ne gadiñ. rñ bis duob' modis ñ capñ i pñcā dñs. 3.º capñ affir. p oñe affir. rñ negatio p oñe nega. rñ sic capñ iñ pñcā dñs. C. 2.º dñ. pñcā oñis ē oñis i suas spēs qñ enñciatio pñcā qñ dñ affirma tōe rñ negatōe. rñ affir. rñ neg. oñt plusqñ nūero cum dñant plusqñ due affirmatōes aut due negatōes qñ affir. rñ neg. sūt spēs ipñ enñciatōis. Et si obicere tur qñ cñcūl' pñdēs añ tabñā ē oñis. rñ tñ ñ ē affir. vñ nega. qñ oñis erit iñsufficiēs. maior pñ qñ significat vez vel falsū. nā egpollē videt pñ dñe vñ falsē. si gñificat enī tñ sic h' pñ. h' vñdñ vññ. rñ negatō maiorē. rñ ad pñatōes dñ qñ ad h' qñ aliqñ signū ad placitū significās sit pñ vel oñ ñ suffic qñ signifi cat vez vel falsū. sed regit qñ itali sig ad pñ signifi cate sint pñes qñ se pate rñ dñe subordinē pñalib' pñceptib' pñpñtib' mētalē oñonē cui subordinā ta le signū ad placitū significatiuū. mō i circulo ñ sūt aliqñ pñes qñ subordinātib' illi oñis mētal's. i illa domo vñdñ vññ. C. Item si sit oñis qñ rñ. an sit oñis mētal's vocalis vel scripta. rñ claz ē qñ nullū illoz ē dicēdū. Querit ēr quō ouertit rñ qñ sit sua dñdicto ria rñ sua egpollēs rñ qñ ex ea rñ cū alia poterit fie ri. pñ ypothetica rñ ēr sils. rñ qñ ista ñ vñ facit pos se attribui circulo pñdenti ante tabernam. ideo non videtur esse oñis.

Secundo dubitatur. Utrum sola oñis in dicatiua sit enñciatio. Et vi detur qñ nō quia ista dratio. si nullus peccaret nul lus puniretur ē pñpositio. rñ tamē in ea nullū poni tur xbum indicatiui modi. maior pñ quia pñt ēē pñ missa sillogismi vñ sic arguendo. si null' peccaret nullus homo puniretur. sed nullus homo peccat ergo nullus homo puniet. C. Ad dubiū rñdetur negatiue. rñ ad aristotelē rñdet qñ intellexit de ora tionib' pñfectis que sūt pñpositiōes categorice. rñ de illis que sūt ipothetice. Et si arguat quia illa pñpositio. ego vellē esse bon' cleric' est pñ cathego rica. nō tñ est pñposita ex verbo indicatiui modi. er go. maior pñ quia significat vez vel falsū. vel talr dicēdo. velle ēē mortuus vel mal'. aliquis ñ mē tref. ex quo nō diceret falsum. Rñdetur qñ illa pñ

positio. ego vellē ēē bon' clericus potest duplici tē capi. vñ modo in suo sē su pñprio rñ sibi corrdēte ex significatōe suoz terminoz. rñ sic nō est pñ qñ egpoller isti. ego essē vellēs ēē bon' clericus. mō illa nō est pñ. Alio modo pñt capi vt egpollz isti volūta mea ē qñ sim bonus clericus. rñ sic ē enñ ciatio. Alr potest rñderi. s. affirmatiue rñ tñc dicit qñ tales oñones pñditionales. si nullus hō peccaret nullus hō puniretur. vel si oñs hō curreret nullus homo gesceret. rñ silles nō possunt esse oñones nisi inquantum resoluuntur in oñones indicatiuas. vt ista. si oñs hō curreret resoluñt iñtā. si oñs hō currit null' hō gescit. Dñ vñter. qñ ista. ego vellē ēē bon' cleric'. rñ silles de hñtute smonis ñ sūt hñ neqñ fal se nisi pñ qñto reduciñt ad vñā de pñti vt pñ patuit.

Tertio dubitat. vñ qñlibz pñ mētal' sit es sētiat' pñposita ex plurib' notitijs pñtialib'. s. ex sēto rñ pñdicato sic pñ vocat ex pluribus vocib' pñtialib'. Et vñ qñ ñ qñlibz pñ mētal' talr pñpo nereñ sēqñet qñ essēt due pñpositiones sinonime. qñ rñ vñā ēē rñā rñ poss' bills rñ alia ēē falsa rñ ipñssibi lis. qñ ē iconuñtiēs. pñ qñā qñ iste due pñpñes. oñs hō ē aial. oē aial ē hō. ēēnt due pñpñes sinonime qñ essēt sñstitute ex eisdē terminis. pñcise enī pñponñt ex eisdē subiectis pñdicatis rñ copulis. sūt ēē silles iñfor ma qñ nisi sic. hoc maxie ēē pñ pñtū rñ ordinē sñmio rñ. qñ. s. i vñā sñmin' min' cois pñcedit copulā. rñ sñmin' magis cois seqñ. i alia pñpositione rñ ordie eouerfo ordināñt. s. h' ē falsū qñ in mēte ñ ē sit neqñ ordo ex eo qñ sūt i sbo idiñssibili. C. 2.º sic qñlibz pñpositio mē talis ēē pñposita sēqñet qñ ēēr poss' duo accñna so lū nūero dñā ēē in eodē sbo adeqñe sit ñ faciētia vññ 3.º. oñis ē falsū. oñā pñ. qñ illa mētalī. homo ē homo. homo ē sñm rñ ē predicatū que tñ dñnt nūe ro. C. Ad dubiū rñdet qñ pñpositio mētal's ē vñus simplex actus ñ pñpositus ex pluribus pñtialib' no titijs sicut pñpositio mētal's repñtās boiez ēē aial ē simplex not' ex pñceptu hois rñ pñceptu aial pñ rati ones supradcās. quia tñ dicit aristo. in isto pñ qñ h' x bñ est significat qñdā pñpñē que pñdñ nō est sine ex tremis. ideo vñ ēē dicēdum qñ qñlibz pñpñ siue mē talis siue vocalis est ēēntiat' composita ex suis ex tremis que sūt subñ rñ predicatū. Itē dicit aristo. qñ vñtas rñ falsitas ē circa pñpñē rñ diuñsionē. rñ ali quis intellect' simplex siue pñpositione rñ diuñsione siue vñtate rñ falsitate. rñ alius est pñplexus in quo ē vñtas vel falsitas. Et ad rñes oppositiū dñclēs rñdet primo quo ad primā negatō qñ ille pñpñes sint sinonime. tñ qñ extrēa afr rñ afr capiñt eo qñ ē

Primum

min^o distribuit^r vna n^o distribuit^r alia z cō. Tū ē
q^z n^o ē eadē copula s^z ē alia z alia sp^e distincta q^z s^z
variatioz extrēoz varian^t copule eo q^z copule d^o
pēdēt ab extrēis sic v^t sic ordiatis: z l^z i mēte nul
lus ē sit^r real^r tū ē sit^r enūciatiu^o vni^o de alio z si
tus accipiēdi q^z p^opus accipi^t nāli ordie subm^o q^z p^o
dicatū. ¶ Ad scōam ccedit^r cōia z cōis. z t^o vltra
q^z dcm pbi^z metaphice itel^r d^o gbus^z accitib^o
itēlibilib^o v^t remissibilib^o c^o n^o sūt accepr^o mētales.

Ad rōnes an^o oppo^o scās. ¶ Ad p^omā d^o
q^z o^o ē v^oz significatiua ad p^oz
n^o q^z ipā sit tota iposita ad significādū. s^z q^z suaz si
gnificatiōem trahit ex significatiōe suaz p^ouū que
seorū ad p^om significat^r ex ipōe volūtaria. ¶ Ad
scōam d^o q^z isō xbum legi^t pōt dupl^r cōsiderari.
vno: pure xbal^r. s. p^o eo q^z ex sua significatiōe p^o
p^oia sūt. z sic ē verbū. z n^o o^o. Alio: pōt capi p^o eo
q^z xbal^r significat^r z ē p^o illo q^z significat suū sup^o
positū q^z ē de bōitate itellect^r z cōsuetudine grā
maticoz subintell^r. z sic sibi cōmider i mente acce
pr^o cōplex^o p^opoal^o iō pōt dici p^opo. ¶ Ad etiā patz
soto in 3° notabili. ¶ Ad q^zrtā negat^r aīa. nec suffi
cit ad hoc q^z aliq^z v^oz sit o^o q^z sibi cōmideat cōce
pr^o cōplex^o sed cū hoc requir^t q^z ptes vocis seorsuz
sūpte cōmideat i significatiōe partibus cōceptus.
v^t patuit in dubio primo.

Veritur Utū sint tātum tres
spēs oppōis adiuciez

q^z distincte. s. dīctoria t^oria z subcōtraria
¶ Arguū p^omo q^z n^o quia est aliq^z oppo
sitiō subalterna z relatiua z priuatiua. ergo n^o sūt t^ori
tres. ¶ Arguū 2° iste dīcūt sortes currūt. sortes
n^o currūt. z tū retinēt legē subcōtrariar^z. ergo oppō
subcōtraria z dīctoria n^o dīstinguū^t. cōia t^z. q^z le
ges p^opoū oppostaz diuersificāt^r s^z diuersita
tē oppositionū. maior relinq^t nota. s. minor decla
rat. q^z repugnāt i falsitate z i v^oitate. Prima p^o
suppōit^r v^oa. s. scōa p^o pba^t sic q^z nō repugnāt i v^oi
tate. q^z p^o q^z tpe sortes pōt currere ista pōt ēē
vera sortes currūt. ē p^o quocūq^z tpe sortes pōt nō
currere. ista potest ēē vera sortes n^o currūt. s. p^o vno
z eodē tpe sortes pōt currē. z p^o nō currere. pōt. n.
cras currere. z p^o etiā cras n^o currere. s. p^o vno z eo
dē tpe iste due pōt ēē v^ote sortes currūt sortes n^o cur
rūt. z p^o cōis possūt sūt esse vere. ¶ Arguū 3° sic. dī
ctorie nec repugnāt i v^oitate nec falsitate. ergo in
ter dīctorias nō ē oppositiō. z p^o sequēs oppō
dīctoria nō ē spēs oppōis. Alio p^o p^o. q^z n^o repu
gnant i veritate. q^z iste due cōtradict^r. iste tribul^o
ē sapidus. iste tribulus nō ē sapidus. z tamē sūt

sūt vere. g^o z c. minor p^oz. q^z q^z iudicat ab aliq^z tota
spē illud ē verū. s. alius scōm suā totā spēm indi
cat istud tribulū esse sapidū ergo iudiciū verū q^z
nā i tota vna spē nō deficit. Et p^o sequēs ista est
vera iste tribulus ē sapid^o. sed q^z sua negatiua sit
vera p^oz. q^z homo a tota spē iudicat hūc tribulum
nō esse sapidū: ergo iudiciū ē v^oz. Et p^o sequēs
ista ē vera iste tribul^o nō ē sapid^o. S^z antedēs p^o
scōa pte p^oz. s. q^z dīctorie nō repugnāt i falsita
te q^z iste due dīcūt ego dico salium cum sint sin
gule res diuerse q^zuatis. z tū sūt simul falsē. ergo
dīctorie possūt ēē simul falsē. minor p^oz. z p^omo q^z
ista affirmatiua ego dico falsū sit falsa casu posito
q^z sortes nullā aliā p^opoem dicat nisi istā ego dico
falsū. Tū sic arguū q^z v^ote sortes dicit v^oz vel s^z.
si dicat v^oz. s. v^oz ē sortē dicētē falsū. z tamē nullā
p^opoem aliā dicit nisi istā ego falsū dico. s. ista pro
pō plata a sorte ē falsa. pba^t etiā q^z sua negatiua. s.
ista ego nō dico falsū sit f^ota. q^z sortes nihil dicit nisi
istā p^opoem ego dico falsū. z tū ipā ē f^ota v^t pbatuz
est. s. falsū ē sortēz nō dicere s^otm. z p^o cōis bec p^opo.
ego nō dico falsum erit falsa. z sic habet itētm. s.
q^z iste due ego dico s^otm. ego nō dico s^otm nō oppo
nūt^r. ¶ In oppo^o ē aristo.

Primo sciēdum ē q^z pro declaratiōe ter
minozum ponūt^r quattuor dēa
¶ Primum dictū ē q^z oppositiō v^t hic sumit^r ē
repugnantia duarum propositionum i qualitate
tantum vel i qualitate z i quātitate simul. In veri
tate tātum vel i falsitate tantum vel i veritate z
falsitate simul. per primam particulaz excluditur
oppositiō relatiua z priuatiua. per secundam ex
cluditur oppositiō subalterna que nō est repugnan
tia p^opositiōum i qualitate vel i quātitate simul v^t
i qualitate tātum. ¶ Secundum dictuz. ad hoc q^z
propositiōes cathegozice sint cōtrarie tres. dīctio
nes requiruntur. ¶ Prima est q^z vna sit vniuersa
lis affirmatiua z alia vniuersalis negatiua eiusdē
subiecti z eiusdem predicati. ¶ Secunda condi
tio est q^z terminus distribubilis nō distributua
in vna distribuatur in alia defectu cuius iste nō
cōtrariantur cuiuslibet hominis oculus est dexter
Et cuiuslibet hominis oculus nō est dexter. quia
in neutra distribuatur ille terminus cōmūis ocu
lus. z q^z nō sint contrarie patet. quia sunt simul
vere. quia repugnant legi cōtrariarum. sed con
traria per se est ista. cuiuslibet hois nullus oculus
est dexter. ¶ Tertia conditio est q^z termini nō
teneantur magis. vel minus ample in vna q^z in
alia. defectu cuius iste nō cōtrariantur. omnia

periermenias

homo est mulier. nullus homo est mulier qz in p^a homo tenet ram p masculis qz p feminis. z in z^a p masculis tñ. ¶ 3^m dñm. ad oppoem subōriā tres cōditiones requirunt. p^{ma}: qz vna sit particularis vel indefinita affirmatiua z alia sit particularis vel indefinita negatiua eiusdem subī z eiusdem p^{di} cati. ¶ Secūda cōditio est qz predicatū i vna te neatur particulariter z in alia vlti defcū cui⁹ iste nō subōriātur. homo est aīal z homo aīal nō est. ¶ 3ª cōditio. qz termini teneantur in ytraqz eque ample z eque stricte. z eodē modo appellata. defcū cui⁹ iste nō subōriātur. quidam homo fuit pridie alb⁹. z quidā homo nō fuit heri albus. quia pñt simul es se false. ¶ Quartū dñm. qz quedā sūt cōtradictōrie de lege tñ. que. s. retinet legem dīctoriarum. cuiusmodi sūt due singulares diuersē q^litatis. Alie sūt dīctorie de forma z lege simul. Et ad istaz qñ cōditiones regitūtur. ¶ p^{ma} est qz sint oppositē qualitatis z q^litatis eiusdem subī z eiusdē p^{di} cati. ¶ Secūda cōditio. qz quilibet terminus distri buibilis nō distribuitur i vna distribuatur i alia. z cō. nisi forte talis terminus cōis fuerit determina tio termini singularis. qz iste due cōtradiciunt. sor tes vidēs asinum currit. z sortes vidēs asinum nō currit. z tamē in neutra ille terminus vidēs asinū distribuitur. ¶ 3ª cōditio: qz termini teneāt vniuo ce z nō equivoce. z nō magis vel minus ample vlti stricte seu magis appellate. ¶ Quarta cōditio. qz si in ppōe vlti termin⁹ distribuatur in ordine ad aliūz terminum statim cōfuse tñ. tñc ille terminus di stribuitur in vlti debz i particulari sibi dīdicēte sup ponere determinate z nō cōfū ē tñ. Ideo iste nō dīdicūt. omnis homo est aīal. omne aīal homo nō est. Sed dīdictoria per se est ista. quidam homo nō est aīal. ¶ Quinta cōdi⁹ in ppōe vlti termin⁹ distri butus in ordine ad aliūz terminum sumptum det minate debz in particulari sibi dīdicēte stare cōfū se tñ z nō determinate. defcū cuius iste nō dīdicūt caput habz omnis homo z aliquis homo nō habz caput. sed cōtradictoria per se est ista. oē caput hō nō habz. in qua ly homo supponit cōfuse tñ. Et si dicat qz ille due nō participāt de eodē ordine qz i prima ly homo postponit copule z i secūda pponi tur. Rñdet qz ad hoc qz ppōes dicāt participare vtroqz termino s^z ordine sufficit qz illud qd subij citur in vna subiiciatur i alia z illud quod p^{di} cat in vna predicetur in alia siue obseruetur idē ordo situatis siue nō.

Secundo sciēdū ē qz i hoc 3° tractatu de t^{er}miat aristo. de quadā passiōe in

trifeca enūciationis que est oppō. Et cōtinet qua tuor capitula. in quoz primo determinat de oppōe in se z suis partibus. z continet duas partes pñci pales. in quaz p^{ma} intēdit duas conclōes. ¶ p^a 2ª est. oppositio est. p^z quia i oī affirmatione quaz cōtingit negare. z in oī negatiōe quā cōtingit affirma re est oppositio. Sed oēm affirmationē cōtingit ne gare. ergo oēm negatiōem cōtingit affirmare. er go oppositio est. minorē declarat aristo. tāgēdo q tuor modos enūciādi quoz duo sūt veri z duo fal si. p^{ri}mus modus enūciādi est affirmādo hoc v bum est de ente siue de subō supponēte pro aliq. vt dicendo homo est. z iste modus enūciādi est ve rus. Secūdus modus qui est falsus sit enunci ando hoc verbum est negatiue de ente vt dicēdo. homo nō est. Terti⁹ modus qui est ē falsus sit af firmādo hoc verbum est de nō ēte. vt dicēdo. chimera est. Quart⁹ mod⁹ sit negādo hoc verbum est d eo quod nō est siue de nō ente vt chimera nō est z iste modus est ver⁹. Et addit aristo. qz sicut ex par te huius verbi est pñtis temporis pñt formari q tuor modi enūciandi. ita cōtingit eodē mō i alijs temporibus que sūt extra tps pñs sicut sūt pteri rum z futurū nec etiam solum cōtingit variare hos q tuor modos enūciandi ex parte h⁹ verbi est z ad iacēte. sed ē cōtingit variare cōformiter in ppōib⁹ d est 3ª adiacēte. vt homo est alb⁹. hō nō ē alb⁹. chimera est alba. chimera nō est alba. ¶ Secūda 2^a tā git diffōem oppositiōis sub nō ē dīctionis z ē h. dīctio est affirmatio z negatio oppositē. z debet intelligi iste pticule eiusdē de eodē nō equoce sed ceterē dīctōes posse in diffōe elenchi p^{el}ēchoz vbi determinat de silogisimis sophisticis. ¶ Cō sequēter in secūda parte determinat de spēb⁹ op positōum. z intēdit quatuor cōclōes. p^{ma} tāgit vñā diuisionē enūciatōuz ex parte s^{bi}z quia tale s^{bm} est nomē vel aliquid sūptū loco nois z est signifi catiuuz rei. id pponit vñā diuisionē rez que est h. rerū alique sūt vltē z alie sūt singulares. vltē qui dē est quod natū est p^{di} cati d pluribus. sed singu lare nō est aptū natū predicari de pluribus sed d vno solo. Et vltē istam diuisionē rez applicā do ad ppositum addit qz necesse est qñz enūciare aliquid in eē vel nō in eē alicui eorūz que sūt vltia aut singulares. z sic p^z qz vniuersale z singulare va lēt ad oppōem tāqz ad subiecta propōuz opposi tarū. ¶ Secūda 2ª tāgit diffōem dīctōuz z est bec dīctio sūt ille in quibus enūciat aliquid predicatū affirmatiue z negatiue de aliquo subō vlti vlti sū pto. Et declarat quid est terminū eneri vlti ē ipz

Primus

teneri cū signo vlti. vt ois homo ē alb⁹. nullus hō ē albus. ¶ 3^a cōtāgit dīfōem subōriop. z est bec subōrie sūt ille in quibus enūciatur idē p̄dicatus affirmatiue z negatiue de eodē subō vlti z nō vlti sumpto. Et q̄uis ille nō sūt ōrie tamen cōtingit il/ la que significant per eas esse ōria. Et inuit q̄ vlti nō teneri vlti est terminū cōem samisine signo vlti: quia istud signū oē nō est vlti sed q̄nqz vlti significat .i. denotat q̄ termin⁹ cui additur tenet vlti p̄ oib⁹ suis suppositis p̄ quib⁹ distribuitur per tale signū ¶ Circa hoc tamē remouet vnū dubium qz dcm̄ est q̄ in aliqua ppōe enūciatur vlti per additionē b⁹ signi ois. ideo posset aliquis dubitare. vtruz de beat addi subiecto vel predicato vel ēt ex hoc q̄ dictū est subm̄ aliquādo teneri vlti. posset aliq̄ dubitare an p̄dicatū possz teneri vlti. hoc remouz dī cēs q̄ nulla affirmatiua est vlti in qua de aliq̄ vlti p̄dicatur vlti vlti sumptū. vt ista est falsa. ois homo est oē aial. ¶ 4^a cōtāgit dīfōem ōdictōriorum. z est bec. ōdictōrie sūt ille in quarū vna p̄dicatum affirmatur de subō vlti sūptū. Et illa idē p̄dica^m negatur nō vlti sed particulariter de eodē subō et ē. vt ois homo est albus. nō omnis homo est al/ bus: quidam homo ē alb⁹ vel nullus homo est al/ bus. z sic de omnibus istis. zc.

Tertio sciēdū est q̄ circa hūc textū incidūt tres difficultates. p̄ma est. qualiter intelligi illud dcm̄ q̄ ōdictio est affirmatio vlti ne/ gatio oppositē cum tñ ōdictio sit quedam relatio media inter affirmationē z negationē. z relatio sē per dīfīguatur a suis extremis. Rūdetur q̄ ibi ē p̄dicatō m̄alis in qua p̄dicat sūdamētum vel subm̄ de relatiōe sūdata in ip̄o ad modum quo di/ cerem⁹ q̄ pater est homo. Altr posset dici q̄ ista p̄ positio intelligitur exponēdo c̄retum p̄ abstr^m. vlti sūt sensus. ōdictio ē affirmatō vel negatio oppo/ site. i. oppositio siue repugnātia que ē iter affirma/ tionem z negationem. ¶ Secūda difficultas. q̄li/ ter intelligitur illud dcm̄ textus. q̄n aūt in vltibus nō vlti nō sūt ōrie que autem significantur ēē ōria ē aliq̄n. rūdet q̄ sic debz intelligi. q̄uis enī ppōes i quibus enūciatur p̄ticulariter p̄dicatū de subō affirmatione z negatōe nō sūt ōria s̄m modū enū/ ciādī tñ cōtingit eas s̄m rem significatam ēē ōria ¶ Et hoc est x̄um q̄n sūt in m̄a nālī vel remota qz s̄b ōrie in m̄a remota vlti nālī ē p̄pollēt ōris ¶ 3ª dīf/ ficultas est. q̄lī intelligitur illud dictū textus. illō quod est vlti predicari vlti nō est x̄um. Rūdetur p̄ quatuor dicta. ¶ p̄mum dictū. vlti vlti sūptūz nō est aliquid aggregatūz ex termino cōi z signo

vlti. sed est terminus cōis distributus. ita q̄ ois ter/ minus cōis distributus dī esse vlti vlti sumptū. p̄m⁹ p̄z quia aggregatum ex termino cōi z signo vlti nō est ulē ergo nō est ulē vlti sumptum. z^m p̄z quia ē minus cōis quādo est distributus est quoddā ulē uel igitur tenetur uniuersaliter z sic habetur p̄po/ situm uel tenetur non uniuersaliter. z hoc est falsū. quia tunc nō esset distributus. ¶ Secūduz dcm̄. in qualibz ppōe negatiua cuius p̄dicatum ē ter/ minus cōis p̄dicatur uniuersale uniuersaliter sū/ ptum. p̄z quia cūlālibz p̄positionis negatiue p̄dicatum si sit distribubile distribuitur. S̄z ter/ minus communis distributus est uniuersale vlti sūptū ut patuit ex p̄cedēti dicto. ḡ zc. ¶ Terti/ um dcm̄. in p̄positione affirmatiua q̄nqz p̄dicat uniuersale vlti sūptū. p̄z qz istius p̄pōnis tñ ani/ mal est homo. p̄dicatum distribuit qz infert istam uniuersalē. ois homo est aial. in qua s̄m distribui/ tur. q̄d quidē s̄bīerat p̄dicatū p̄oris p̄pōnis exclusiue. ergo in ista exclusiua. tñ aial ē homo. istud p̄dicatum homo distribuit. Itē in ista p̄po/ sitione. homo ē ip̄emet p̄dicatū distribuitur sal/ tem distributione sigillata. ḡ in p̄positione affir/ matiua vlti p̄dicat aliquādo uniuersale uniuersali/ ter sūptū. ¶ 4^m dcm̄. ad hoc q̄ aliquod p̄dicatūz p̄dicet vlti de subō nō illi p̄dicato addere sig^m uniuersale s̄z subō. z h̄ ē q̄d itendebat aris. in pas/ su p̄allegato. z sic de alijs.

Cōclusio r̄sialis. tñ sunt tres species op/ positionis formales p̄positio nū. cō. satis p̄z ex dictis in secūdo notabili.

Primo dubitat. Utz ōrie repugnēt i vlti te z s̄bōrie i falsitate tñ z ōdōrie formaliter repugnent in vlti z falsitate simul: p̄io dubio supponēdū ē q̄ ari. in secūdo capitu/ lo determinat de quadam p̄p̄etate oppositaz p̄positionum q̄ uocatur lex oppositōz. Et conti/ net quinqz cōclusiones. ¶ p̄ma cō. tangit legē ōri/ arum z ē bec. Contrarie sūt uniuersalis affirmati/ ua z uniuersalis negatiua. ut omnis homo est iu/ stus. nullus homo est iustus. ideo impossibile est eas esse vlti. ¶ Secūda cō. tangit legēz subcontra/ riarum z ē bec. subcontrarie possunt simul ēē vlti ut quidam homo ē albus: quidam homo non est albus. Verumtñ aristoteles non noiat illā oppo/ sitionem subōriam. sed a boetio uocatur oppo/ s̄b contraria. ¶ Tertia conclusio tangit legem con/ tradictōriarum z ē bec. q̄ in contradictōrijs tam uniuersalium q̄ singularium necesse ē alteraz ēē vlti z alteram esse falsam. ut socrates est albus.

periermenias

tocrates non est albus. Et ex hoc possunt elici duo
 correlaria. ¶ Primum est quod sunt quedam dictioe de se
 coi et quidam de se soli singuli. ¶ Secundum correlarium est quod singu-
 laris affirmatio et singulis negatio eorum de extremis
 dicuntur. et id est idem iudicium de ipsis quantum ad opposi-
 nes sic de particularibus et indefinitis quibus conuenit op-
 pō subōria. ¶ 4° repetit legem subōriarum et illas
 probat: et hec. Subōrie sunt simul et se repugnant in fal-
 sitate. Secundam partem supponit aristoteles. et primam partem pro-
 bat quatuor exemplis. primum est istud. iste scilicet subōrie:
 homo est albus. homo non est albus. et tamen sunt simul et se
 ergo due subōrie possunt simul esse. 2° exemplum est
 istud. iste sunt subōrie. homo est probus. homo non est probus
 et tamen sunt simul vere. quod patet quia iste sunt simul et se.
 homo est probus. homo est turpis. Sed ad istam. homo
 est turpis sequitur ista. homo non est probus. ergo iste
 due subōrie. homo est probus. homo non est probus. si-
 mul stabunt in veritate. 3° exemplum est istud. iste sunt
 subōrie. homo est pulcher. homo non est pulcher
 et tamen sunt simul vere. quia iste simul stant. homo
 est pulcher. et homo est sedus. sed ad istam. homo
 est sedus sequitur ista. homo non est pulcher. ergo iste
 due simul stabunt. homo est pulcher. homo non est pul-
 cher. 4° exemplum est istud. iste subōriatur. homo
 est. homo non est. et tamen sunt simul vere quia iste due
 stant. homo est. homo fit. sed ad istam. homo fit sequi-
 tur ista. homo non est. quia quod fit non est. ergo ille due
 simul stabunt. homo est. homo non est. Verumtamen posset di-
 ci quod istud exemplum non ponitur pro quarto exemplo
 ponitur tanquam probatio primi exempli. In quo dicebat
 quod iste due sunt simul et se. homo est albus. homo non est al-
 bus. patet quia iste due simul stant. homo est albus. homo
 fit albus. sed ad istam. homo fit albus sequitur ista. homo non
 est albus. quia quod fit non adhuc est. ergo iste due. homo est
 albus. et homo non est albus sunt simul vere. ¶ 5° de-
 mouet quoddam dubium. dictum est enim quod iste sunt
 simul vere: homo est albus. et non est homo albus.
 ideo aliquis posset credere quod etiam iste debet sit
 esse vere. non est homo albus. et nemo est albus. quia
 ista propositio. non est homo albus videtur esse eadem
 et idem significare cum ista. nemo est albus. hoc du-
 bium remouet aristoteles dicens quod iste propositio. non
 est homo albus. et nemo est albus. nec sunt eodem
 nec idem significat nec ex necessitate sunt simul et se
 Verumtamen extra textum potest dici quod ista propo-
 sitio. non est homo albus. est distinguenda. quia vel illa
 negatio cadit in copulam et supra totum illud quod
 sequitur eam. et sic ipsa equipollet de vi sermonis isti
 nemo est albus. Alio modo potest intelligi quod virtus
 negationis cadat supra illud verbum est. non autem sup-

illud terminum homo: et in hoc sensu dicit aristoteles. quod ipsa
 non equipollet huic. nemo est albus. quia ista. nemo est
 albus est vltima negatiua. sed ista. homo non est homo albus:
 est indefinita negatiua: et hoc affirmatio potest esse quia
 antiqui imaginabatur duas indefinitas diuerse quod
 litatis et eorum de extremorum esse dictorias quibus
 aristoteles. volens contradicere dicit quod ista indefinita ne-
 gatiua. scilicet non est homo albus non equipollet isti vlti-
 negatiue nemo est albus. et ideo indefinita negati-
 ua non contradicit indefinite affirmatiue sibi op-
 posite.

Secundo dubitatur. Utz contradicere sit
 maxima oppositio. Et videtur quod non:
 quia maxima oppositio non includitur in minore. sed
 oppositio contraria infert et includit dictoriam. ergo
 oppositio contraria est summa oppositio: et per consequens
 non dictoria. ¶ Ad obuium respondetur per quatuor
 quod dicta. ¶ Primum est dictoria complexa maxime re-
 pugnat. patet quia repugnat in veritate et falsitate in qua-
 litate et quantitate: quia nulli aliorum oppositorum conuenit.
 contraria enim solum repugnat in veritate quia possunt si-
 mul esse false: et subcontrarie possunt simul esse et se
 repugnant autem in falsitate tantum. ¶ Secundum deinde.
 dictoria incoplexa maxime repugnat extensue:
 patet quia illa maxime repugnat extensue que sub di-
 functione sumpta verificatur de quocumque concē-
 ptibili siue sit ens siue non ens. sed ipsa cum copula-
 tione sumpta de nullo vno conceptu verificari possunt:
 sed contradictoria sunt huiusmodi. nulla enim ratio
 conceptibilis potest alterius contradictoriorum sub-
 fugere quarto metaphysice ergo dictoria maxi-
 me repugnat extensue. ¶ Tertium deinde. dicto-
 ria maxime repugnat intensue. patet quia maxime
 repugnancia intensue sunt illa que habent maxime
 incōpossibilitatem ad esse sicut in eodem. sed contra-
 dictoria sunt huiusmodi quia per nullam potentiam possunt
 de eodem verificari aut esse in eodem ergo etc. ¶ 4° deinde
 contradictoria maxime repugnant exclusiue: patet quia
 excludunt quodcumque commune in quo conueniunt. in
 nullo enim conueniunt contradictoria. ¶ Quintum
 deinde. contradictoria possunt maxime et minime re-
 pugnare et permissiue et subalternaliter: patet quia
 possunt fundari in maxime distantibus et etiam in his
 que minime differunt sicut in his que differunt so-
 lum ex natura rei ut sunt diffō et diffinitū. et ad rationem op-
 positū factam videtur per distinctionem quia contraria
 possunt dupliciter considerari. vno modo precise in sua
 ratione formaliter prescindente a quacumque alia oppositioe. et
 sic non inferunt nec includunt contradictoria. alio modo
 possunt capi non precise sed permissiue ut. scilicet secū per

Primus

mittunt contradictoria. et sic iserunt et cludunt dōcōria

Tertio dubitat utrum vni^a affirmatiōis sit tñ vna negatio opposita. p solone est supponēdū q̄ari. i. h. 3. c. de fmiat de vnitare et pluralitate ppōnū oppositay. et itēdit quatuor dōcōes. **C** pma est. vni^a affirmatiōis ē vna negatio opposita. p. q. negatio d. illud idē negare qd affirmatio affirmat. et etiā de eodē siue illud idē sit vlt. vlt. sūptū vel nō vlt. siue sit singulare. g. vni^a affirmatiōis ē tñ vna negatio. an. p. q. si negatio neget aliud de eodē vel idē de alio: tunc talis negatiōn erit opposita illi affirmatiōi. sed erit ab ea negatiua diuersa. 2. pbat idē exēplariter in duab⁹ spēbus oppositiōis. p in oppōe cōtradictoria per tria exēpla. p. mū exēplū est qd subm tenetur singulariter q. buic affirmatiōi. fortes ē albus: oppōit dōcōrie illa negatio que ē. fortes nō ē alb⁹. 3. exēplū. buic affirmatiōi. ois bō est albus. cōtradictorie oppōit illa negatio. nō ois bō ē albus. 3. exēplū. isti affirmatiōi. aligs bō est albus oppōit illa negatiō: nullus bō est alb⁹. **C** De subcōtrarijs datur vñū exēplū: quia illi affirmatiōi que ē. bō est alb⁹. oppōit illa negatio que ē. bō nō est alb⁹. ergo vni affirmatiōi vna est negatio opposita. **C** Postea epillo/gat ea q̄ dca sūt dices q̄ ex p̄dictis p. q. oppositay. ppōuz alie sūt dōe. alie cōtradictorie comprehēdēdo subcōtrarias in cōtradictōijs. p. ēt q. nō i oibus oppositis si vna est vna reliqua ē falsa. sed i aliqb⁹ tñ. **C** Secūda dōcōsiō tagit dīffōem vnius affirmatiōis et vni^a negatiōis et ē bec. affirmatiō et negatio vna ē illa que vñū de vno significat siue vltē sumatur vniuersaliter siue nō vniuersaliter. vt omnis homo est albus. nullus homo est albus. quidā homo est albus. supposito q̄ album significat vnum. quia si non signif. cet vnum sed plura nō esset propositio vna. **C** Tertia cōclusiō ostendit quid sit enūciatio plures. et est bec. enūciatio i qua ponitur fininus equiuocus ipositus ad significādum diuersa ex quibus non fit vnum est propositio plures et nō vna. patet. quia si hoc nomen tunica i pōitur ad significandum hominem et etiam equū tunc ista propositio tunica est alba. nō ē vna sed plures. quod patet. quia non casu stāte nībil refert dicere. q. tunica est alba vel q. bō est albus. et equus est albus. sed iste multa significant et non sunt vna propositio sed plures. eo q. homo et equ⁹ non sunt aliquid vnum. ergo etiam ista. tunica est alba. non erit propositio vna sed erit propositio plēs. **C** Quar ta conclusiō que est correlaria est bec. in his affirmatiōibus et negatiōibus in quibus terminus

est equiuocus nō necesse est alteram partem esse veram et alteram falsam. Quod posset sic probari. quia negatio poterit aliquid negare quod affirmatio non affirmauerit. **C** Ultra textum potest ad dubium respōderi per vnam distinctionem. q. vel intelligitur textus de oppositiōe cōtradictoria. vt sit sensus. cuiuslibet affirmatiōis ē vna negatio sibi contradictorie opposita. et iste sensus est verus. sed non est de mente Aristotelis qui dicit probatiōem probat in subcontrarijs vt patuit. Alio modo potest itelligi in eodem genere oppositiōis. et sic est sensus q. vniuersali affirmatiue tātum sibi contrariatur vniuersalis negatiua. et particulari affirmatiue tantum subcontrariatur particularis negatiua. vniuersali vero negatiue tantum contradicit particularis affirmatiua. et sic iste sensus est verus et de mēte ari.

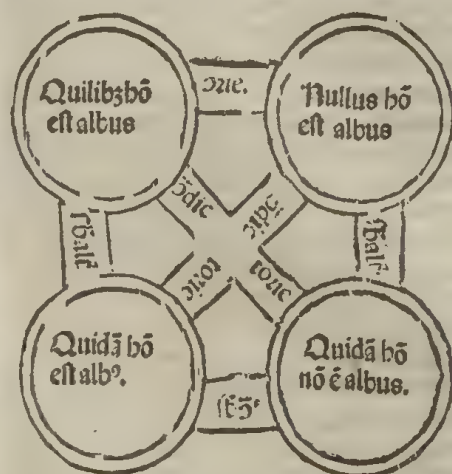
Ad rationes Ante oppositum. **C** Ad p. mam patet solutio in primo notabili. **C** Ad secundam ad probatiōem minoris respondetur distinguendo antecedens et consequens. quia bec determinatio p. eodez tēpore vlt simul. pōt determinare hoc vbum p̄nt et sic cōcedit antecedēs et cōs. sic bene pbat argumētū. Alio mō pōt determinare h. verbū cē. et sic tam an. q. cōs est falsū. **C** Ad tertiā negatiō minor. et ad pbatōne ei⁹ p. pma pte dī. q. tā asinus q. bō recte iudicat. sed tñ nō scquit q. iste cōtradictorie sint sūt h. e. hic tribulus ē sapius. et hic tribulus non est sapius. q. asinus nō iudicat q. hic tribulus sit sapius. q. asinus nō iudicat q. hic tribulus sit sapius. sed q. sit sapius sibi. et illud iudiciū est verū. sic etiā canis iudicat sibi q. ille tribulus nō ē sapius sibi. id fugit illū. s. bō p. appentiā iudicat q. iste tribulus ē sapius asino. et p. experiētiam iudicat q. nō est sapius sibi. et totū hoc ē verū. nec ex istis rectis iudicijs pōt haberi q. ille due sint simul vere. iste tribulus ē sapius asino. et iste tribulus nō ē sapius homini. q. nō dīcunt vt clare p. **C** Ad pbatōnez scdē partis minoris qñ pbat q. iste due sūt sit false. ego dico falsū. ego nō dico falsū. Dicitur q. affirmatiua est falsa casu stante. q. equi pollet isti. ego dico aliquod falsū aliud ab isto. ego dico falsum. que est falsa. s. sua negatiua. s. ista ego nō dico falsū. ē vera. quia equipollet isti vere. ego non dico aliud falsum ab hoc falso. et hoc totum cōfirmatur per talem regulam. Q. terminus nūquam pōt supponere pro toto cuius ē pars. Ideo bec dictio falsum nō pōt supponere pro ista tota propositione. ego dico falsū. sed supponit pro vna alia supponēte falsa. Aliiter respondetur p. q. q. di

periermenias

eta. 3^m dictū. ois ppositio falsificās seipaz ē falsa. patet. qz ad vītate copulatiue regit vītate oium suaz partiū. Sed ipse ē ista duo pdicata uerum et falsū copulatiue sūpta vīficari de eadē ppōne. ergo ppositio significās se esse vām et se esse falsā ē falsa. ex quo nō pōt esse ita sicut p ipsaz significat sed sola ppō significās se esse vām et se esse falsaz vī se pām falsificare. ergo ois ppositio falsificans seipam ē falsa. ¶ Scdm dcm. ista ppositio. ego dico falsū habet duplex signum unū māle et altez psecutiū. Significatū māle ē illud qd habz ppositio ex bitudine suoz tminoz. Sed significatū cōsecutiū ē illud significatū qd i bona cōtia isertur seq ex significato māiali ppōnis. ¶ 2^m dcm. bec ppō ego dico falsū. significat se eē vām et se eē falsam. 3^m. patet. qz cū sit affirmatiua ex sua significatione māiali siue gūali signif. catita esse sicut p eam significat. sed ita eē sicut per ppōnem significatur ē ipam ppōem esse vām. Ergo ipa ppositio ego dico falsū significat se eē vām. s3 q significet se esse falsā patz quia de significato cōsecutionis significat se ipam eē falsam. Nā bene seqt bec ppositio. ego dico falsū ē vera. ergo ita ē sicut per ipsam significatur. Et vltra ita ē sicut p ipsā significatur. sed per ipsam significatur me dicere falsū ergo uerum ē me dicere falsū. mōnibil diconisi istam ppōez ego dico falsū. qd ipa ē falsa. et pōis seqt ad ipam esse vām ipam eē falsa. Ex q isert. q bec ppositio. ego dico falsum. ē una ppositio i solubilis falsificās seipsā. ideo ē falsa ¶ 4^m dictū ista ppositio negatiua ego non dico falsū. nō ē. cōtradictoria istius affirmatiue. ego dico falsum. p3 pmo. qz ē simul falsa cum sua affirmatiua. et facit pposset pbari sicut de pcedente. p3 secūdo suppositio qz ista ppositio affirmatiua. ego dico falsum. si significetur per illam lram. a. et ista negatiua. ego nō dico falsum significetur p. b. tūc sic. a. significat se ipm esse falsum. vt pns. pbatum est. et. b. significat b. non esse falsum. et similiter pbaretur. qd nō dicit. tenet cōia. qz ddictio ē affirmatio et negatio eius de3 de eodē. sed in affirmatiua affirmatur hoc pdictatum esse falsum de ea si in negatiua negetur illud idem pdictatum de. b. ergo non affirmat et negatur idem de eodez. ¶ Quintum dictū. tria isti affirmatiue. ego dico falsum. et ista ego nō dico falsum. put illa negatio non ferī super totam ppositionem. p3 qz ista affirmatiua. ego dico falsum. eqpoller isti ppōni copulatiue mēali. f. verū est me dicere falsum. et falsum est me dicere falsum. modo

copulatiue dicit vna disiunctiua de ptribus dicit tribus. s3 ista. non ego dico falsum. eqpoller vni dīiunctiue mēali de ptribus dīcentibus. f. isti. falsum ē me dicere falsum. vel verum est me dicere falsū. et pōis ipa dicit pōri affirmatiue. Et cōfirmat qz affirmatiua est falsa. sed sua negatiua ē vera et nō possunt simul eē vere. ergo dīcunt rē.

Veritur Utrum aliqua ppositio singularis de futuro contingēti sit determinate vera vel falsa. ¶ Et arguit p q sic. quia bec est de terminare vera. dies iudicij erit. et sū ista. sol orietur cras. et tū sū de futuro contingēti. qd rē. ¶ 2^a arguitur sic. bec ē necessaria futurū cōtigēs ē futurū cum idem predicetur de se ipo. ergo potest modificari modo necessitatis. et sic ista erit vera. omne futurum contingens necessario est futurum. sed illud quod necessario est futurum eueniet de necessitate. ergo omne futurum contingens de necessitate eueniet et per consequens ppositio que ē de futuro contingenti gīt determinate vera. ¶ 3^a arguitur. Deus eque determinate cognoscit futurum contingens sicut presens vel preteritū. ergo futurum contingens est eque determinatū ad esse verum sicut presens vel preteritum. et per consequens aliqua ppositio de futuro contingenti est determinate vera. antecedens patet quia secundum Augustinū super genesim. De nō nouit aliter facta qd fiēda. s3 certū ē qd de fca cognoscit determinate sicut sunt vel fuerunt. ergo determinate cognoscit siēda. prima cōsequētia declaratur quia illud quod nō ē determinate vām ul

primus

falsū ē ab aliquo intellectu determinate scibile vel cognoscibile. *¶* Si futurū contingēs sit a deo determinate scitū sequi quod determinate erit verū vel falsū. *¶* In oppositū ē Ari.

Primo sciendū ē quod per declarationem terminorum ponuntur quique distinctiones: *¶* Prima ē, propositionū alia ē de subiecto utriusque, alia ē de subdistingui. *¶* Secunda distinctio, propositionū quedam sunt de presenti cuius copula ē presentis temporis non ampliata. Alia ē de preterito cuius copula ē presentis temporis. Et alia ē de futuro cuius copula ē futuri temporis. *¶* Tercia distinctio, propositionum quedam sunt necessarie, et quedam sunt impossibiles, et quedam contingentes, unde illa propositionis de necessitate cuius significatū non potest non esse siue non potest esse falsū. Et illa dictio impossibilis cuius significatū non potest esse seu non potest esse verum. Alia de contingēs cuius significatū potest esse et non esse. Ex quo sequi quod illa propositionis de singulari de futuro contingenti cuius subiectū ē terminus singularis et copula futuri temporis et cuius significatū potest fore et non fore. *¶* Quarta distinctio, alia propositionis potest dici determinate triplex, uno, puta illa dictio determinate excludit potentialitatem et possibilitatem ad ipsam per quolibet tempore. Et sic illa ē determinate vera quod sic ē vera quod per nullo tempore potest esse falsa, sicut propter necessitatem. Secundo modo potest dici determinate vera puta determinate vera excludit falsitatem et possibilitatem ad falsitatem, non simpliciter per omne tempore sed per illo instanti per quo ē vera. Et sic illa propositionis ē determinate vera quod sic ē vera quod per illo tempore per quo ē vera non potest esse falsa: cuiusmodi ē propositionis contingēs de presenti. Tercio modo de propositionis determinate vera puta determinate vera excludit falsitatem sed non potentialitatem ad falsitatem eē instanti per quo ē vera. Et sic illa propositionis ē determinate vera quod sic ē vera quod non ē falsa: sed potest esse falsa per illo tempore per quo ē vera. Et illa est determinate falsa quod sic ē falsa quod non ē vera licet possit esse vera per illo tempore per quo est falsa. *¶* Ex quo inferuntur tria correlaria. Primum ē quod omnis propositio ē determinate vera vel falsa secundum ultimum modum. Per quod, quod nisi sic sequeretur quod esset aliqua propositio quod neque esset vera neque falsa quod ē falsū. Secundum correlariū, non omnis propositio ē determinate vera vel falsa primo vel secundo modo, quod aliter nulla propositio esset simpliciter contingēs ad utrumlibet. Tercium correlariū, omnis propositio singularis de futuro contingenti ē determinate vera vel ultimo modo, et non primo aut secundo. *¶* Quinta distinctio, ista propositio non est necesse in futuris contingētibus alterā determinate eē verā vel falsā potest habere triplicem sensum. Uno, scilicet, si quando a quolibet parte distinctionis remouetur necessitas, tunc ē sēsus quod in futuris contingētibus, una pars non est necessaria vera, nec necessario falsa et sic ē vera, quod quolibet pars ē contingēs vera vel falsa, et sēsus attendit quod necessitas negat a tota distinctione.

cruiā, ut sit sēsus, nec distinctio non ē necessaria in futuris contingētibus altera pars est vera vel ipsa est falsa. Tercius sēsus est putat negat necessitas propositionis a propositione categorica de distinctio extremo, et tunc ē sēsus, nec categorica non est necessaria, alia pars est vera vel falsa, et tunc iste sēsus est falsus.

Tertio sciendū est quod in hoc quarto capitulo inquiritur per se in quibus propositionibus sit determinate veritas vel falsitas. Et continet duas partes principales. In quarum prima disputatur inquiri iterū et iterū tres conclusiones. *¶* Prima est hec. In omnibus dictorijs de presenti et de preterito necesse ē unā determinate eē verā et alterā falsā, siue sit de subiecto singulari siue sit de subdistingui tamē in subdistingui hoc non ē necesse sicut probatur est prius. *¶* Secunda. In dictorijs singularibus de futuro contingenti non est necesse alteram partem eē determinate verā et alterā falsā, probatur duobus rationibus. Prima ratio ē ista, quod si omnis affirmatio vel negatio de futuro contingenti eēt determinate vera vel falsa sequeretur quod omnia de necessitate eueniret. Quis ē falsus ergo et animus. Consequētia patet, quod casus positio quod aliquis homo dicat aliquid futurum, puta quod fortis curret, et alius dicat hoc non esse futurum ita quod fortis non curret, tunc arguitur sic, si omnis affirmatio vel negatio de futuro sit determinate vera vel falsa necesse est alterum illorum determinate dicere verum et non utrumque, quod accidit duo contradictoria quod contingit simul eē vera. Et si alter illorum dicat neque determinate tunc necesse ē sic esse vel sic non esse sicut significat ille qui dicit determinate verum, et per contrarium illud de necessitate eueniet. Hanc conclusionem probat aristoteles, per se in illis de presenti, quia si verum est dicere album est: tunc necesse est album esse: et si verum est dicere quod album non est tunc necesse ē album non esse, et contra: ut si est album: verum est affirmare, album esse, et si non est album: verum ē negare album non esse. Et si non est album: tunc ille qui affirmat album eē mētur, et si album est: affirmans album esse non mētur. Ergo a se si alter illorum determinate verum dicit, tunc alterum illorum dictorum necessario erit verum. Et si omnia de necessitate eueniāt, sequi quod nihil fiet a casu aut ad utrumlibet. Illud enim sit ad utrumlibet quod non est magis determinatum ad esse quam ad non eē, ita quod si magis se habet ut fiat quam ut non fiat, sed cum necesse ille qui affirmat vel ille qui negat dicit neque, sequitur quod res erunt determinate ad esse vel ad non esse. *¶* Tercia ratio, si omnis affirmatio vel negatio sit determinate vera vel falsa: sequeretur quod de illo quod nunc est albus semper fuit verum dicere determinate quod erit albus, et sic non potuit fieri determinate, et si album potuit fieri album, tunc impossibile fuit:

periermenias

ipm n̄ fieri albū. z si impote fuit ipm n̄ fieri album
sequit̄ q̄ necesse fuit ipm fieri albū z per dñs si ois
affirmatio uel negatio sit determinate ha uel falsa:
sequit̄ q̄ oia q̄ sūt futura necesse ē fieri. z de neces
sitate eueniet. z sic nihil fiet ad vtrūlibet neq̄ a ca
su. quia illd qd sit a casu n̄ sit ex necessitate. ¶ 3^a
oelo. i. pponibz contradictorijs nece est alterā ptez
esse ham: nec pōt dici q̄ neutra sit ha. Probatur
duabus rōnibus. p̄ma ratio ē bec. qz si affirmatio
sit falsa negatio eiusdē erit ha z contra. ergo zc.
Scda rō. qz si neutra esset ha tolleret origens ad
vtrūlibet. nā si neq̄ ē dicere determinate q̄ aliquid
ē albū: oportet ipm eē albū. z si neq̄ est dicere q̄
aliquid ē magnū. oz illud esse magnum. z si cras
sit neq̄ dicere q̄ illud est albū. etiā illud erit albū.
z si cras sit neq̄ dicere q̄ est magnū: ēt cras erit
magnū. ergo si neq̄ ē dicere q̄ nec erit neq̄ n̄ erit
opz ipsū neq̄ esse neq̄ n̄ eē: qd est dñm attingē
tis ad vtrūlibet quod est idifferēs ad hoc q̄ possit
fieri uel non fieri. ut oportet nauale bellum fieri z
n̄ fieri. ¶ Ex quibus concludit aristoteles q̄ si in
dicatorijs de futuris attingētibz siue sint de subie
cto uli siue p̄dictari nece ē alterā p̄te esse ham z al
terā determinate falsā: sequeret̄ q̄ nihil erit ad vtrū
libet sed oia erūt de necessitate. z per dñs n̄ opor
tebit nos neq̄ consiliari neq̄ negociari eo q̄ con
silia sunt ex hīs que non possunt aliter se habe
re. siue etiā laboremus ad hoc q̄ fiat aliquid siue
non laboremus nunq̄ propter nostrz laborare fiet
aut eueniet aliquid cum omnia sint ex se determi
nata ad sic fieri uel non fieri.

Tertio Sciēdus ē q̄ circa hūc textum ici
dunt tres difficultates. ¶ Prima
est. vtrum consequētia quam facit aristoteles i secū
da ratione probante primam conclusionem sit bo
na que est bec. si omnis affirmatio uel negatio eēt
determinate vera uel falsa sequeret̄ q̄ de illo qd
nunc est album semper fuit veruz dicere hoc erit
album. ¶ Et videtur q̄ non. quia licet de eo qd
nūc est album fuit prius i tempore p̄terito propin
quo presentitunc verum dicere hoc erit album:
non tamē oportet q̄ i toto tempore p̄terito sem
per fuerit verum dicere hoc erit albū. ¶ Ad p̄di
ctam difficultatem res̄ ondetur q̄ consequentia
predicta est bona. ¶ Et ad cauillationem contra
eā factam respondet aristoteles siue ante millesi
mū annum dictum fuerit q̄ hoc erit albus siue in
tempore p̄terito propinquo presenti illud idēz
fuerit dictum nihil refert: quia propter tempus

non mutatur veritas p̄positionis sed est eadem
semper quocunqz tempore p̄feratur. ¶ Secū
da difficultas. vtrum bene sequatur omnis affir
matio uel negatio est determinate vera uel falsa.
ergo illarum duarum contradictoriarum sortes
curret. sortes non curret: altera est determinate
vera necessario. Et videtur q̄ sic. quia hanc con
sequentiam facit aristoteles in prima ratione pro
bante primam conclusionem. Et videtur tamē q̄
non. quia licet postq̄ iste due contradictorie sunt
formate sit necesse alteram determinate esse verā
z alteram falsam: tamen anteq̄ essēt prolate non
erat necesse alteram esse determinate veram z al
teram determinate falsam. ¶ Ad difficultatem
respondetur affirmatiue. Et ad cauillationem in
oppositum factam respondet aristoteles q̄ ad ve
ritatem vel falsitatem illarum p̄positionum ni
hil refert si aliquis affirmat vel negat illas. quia
res eodez modo se habet siue ille affirmet siue ne
get. Non enim propter nostrum affirmare vel ne
gare res erit uel non erit. nec etiam refert siue ali
quis affirmauit vel negauit in millesimum magis
q̄ i alio quolibet tempore. ¶ Tertia difficultas:
vtrum inconuenientia ad que deducunt due pri
me rationes probantes primam conclusionē sint
falsa uel impossibilia: scilicet q̄ omne futuruz de
necessitate eueniet. et q̄ nihil fiat ad vtrūlibet
neq̄ a casu. Respondet aristoteles q̄ sic con
firmando per duas rationes. ¶ Prima ratio:
quia nos sumus principia multorum effectuum
per nostrum consiliū z per nostram negociatio
nem. ergo non omnia de necessitate euenient:
consequentia patet. quia consiliū non est de eo
quod necessario sed contingenter eueniet. Ante
cedens capit aristoteles pro principio quo sub
lato tollitur totus ordo conditionis humane.
¶ Secunda ratio. quia multa sunt que non sem
per actu sunt. immo possunt esse z non esse. fieri
z non fieri. vt impossibile est hanc vestem incidi z
non incidi. quia licet sit possibile ipsam incidi non
tamen inciditur. sed prius vetustate corrumpit̄:
similiter possibile est eam non incidi quia nō esset
possibile eam prius exteri nisi eēt possibile eam in
cidi. ergo nō omnia de necitate euenient. sed que
dam sunt ad vtrūlibet que non sunt magis det̄
minata ad eē q̄ ad non eē. z quedam sunt vt i plu
ribus. sicut contingentia nata. Alia vero contingē
ter vt in paucioribus. sicut contingentia rara. Ex
quo potest elici q̄ triplex est contingens. s. contin

Secundus

genera naturarum, et corrigens ad utrumlibet.

Conclusio Rñsalis. I. aliqua propositio de futuro contingenti sub distinctione ad suam oppositam sit vera vel falsa, nulla tñ indeterminata. Prima pars patebit in secundo dubio sequenti. et secunda pars patet ex declaratione habita in secundo notabili.

Primo dubitatur. Utrū aliqua propositio de futuro contingenti sit aliquā determinata anteq̃ ponatur in esse. Ad dubiū rñdet̃ p̃ tres distinctiones. et quattuor dicta. C. Prima distinctio. duplex est indeterminatio. quedam est que se tenet ex parte cause. et alia ex pte effectus. C. Secunda distinctio. duplex est indeterminatio se tenens ex parte cause. quedam est de inesse et illa est quedam indeterminatio que causa est indeterminata ad agere et ad non agere. Et dicitur ista indeterminatio de inesse: quia respicit extrema de inesse. sed alia est indeterminatio de possibili qua scilicet causa est indeterminata ad posse agere et posse non agere. et vocatur hec indeterminatio de possibili. quia respicit extrema de possibili. siue ut sunt possibilis. C. Tertia distinctio. indeterminatio se tenens ex parte effectus est duplex. quedam est indeterminatio de inesse q̃ effectus est indeterminatus ad produci. alia ē indeterminatio de possibili q̃ effectus est indeterminatus ad posse produci et non posse produci. indeterminatio hō de inesse posterior est illa de possibili sicut agere posterius ē ad posse agere. C. 1^a dictū: quilibet effectus contingens anteq̃ ponatur in esse ē determinatus determinatione de inesse sic q̃ ista est h̃a. antichristus erit anteq̃ iesse producat antichristus. p̃ q̃ nihil ē scitū nisi q̃m q̃ est verum. ergo nihil est determinate scitū nisi qd̃ est determinate verū. s̃ de^o scit determinate antichristum fore. ergo ista ē determinate h̃a antichristi erit. minor pars. q̃ si deus nō cognosceret determinate sed indeterminate et sub distinctione futura contingētia sequeretur q̃ ita certam notitiam possemus habere sicut deus habet. consequens est falsum. patet tamen consequētia. quia de quocunq̃ futuro contingēti nos scimus sub distinctione q̃ erit vlt̃ non erit. Et cōfirmat̃. q̃ bō agens p̃ electionem p̃us determinat illud anteq̃ ponatur in esse. s̃ tale est contingens futurum. ergo futuro contingēti nō repugnat ēē determinatum anteq̃ ponatur in esse. C. Secundum dictum. nullus effectus contingens est determinatus determinatione de possibili. sed est indeterminatus. patet. quia illud quod potest fieri et non fieri. esse et non esse est indeterminatus

indeterminatione de possibili. sed quilibet effectus contingens est h̃. igit̃ rñ. Dicit̃ cni contingens q̃ pot̃ ēē et non ēē sicut voluntas qñ vult tūc ē ibi determinatione de inesse. q̃ ita vult q̃ elicit actū volēdi et nō elicit actū volēdi sibi oppositū. et tñ stante illa determinatione voluntatis. pot̃ velle et nō velle. cū sit libera ergo ē indeterminata de possibili. s̃ fuerit determinata de inesse. Et si obijciat̃ p̃ aristotele in textu ubi vult q̃ i propositio de futuro contingēti nō est determinata veritas Rñdet̃ q̃ s̃ determinate nō possum̃ cognoscere q̃ sit illa propositio que debet enēire. tñ ab aliquo intellectu ē illa propositio determinate cognoscibilis. id ē tale futurū contingens quo ad nos sit indeterminatum. tamen in esse est aliquantulum determinatum C. 3ª dictū. cā contingens distinguit̃ a cā necia. ibi hoc q̃ cā contingens est indeterminata ad effectū indeterminatione de possibili. puta ad posse agere et posse nō agere. tñ pot̃ ēē determinata determinatione de inesse. q̃ vlt̃ talis cā agit. et tūc ē determinata ad agēdū. vlt̃ ip̃a nō agit. et tūc ē determinata ad nō agēdū. sed cā necia ē determinata determinatione de inesse et de possibili. q̃ necio agit et nō pot̃ nō agere. C. 4ª dictū. cū indeterminatione de possibili stat p̃cise contingētia. q̃ i illo stat p̃cise contingētia q̃ posito p̃cise ponit̃ rota rō contingētie. s̃ posita indeterminatione de possibili ponit̃ rota ratio contingentie. ergo rñ. minor pars. q̃ contingens est qd̃ pot̃ ēē et non esse. ista autem pertinet ad indeterminationem de possibili.

Secundo dubitatur. Utrū sicut res se habet ad esse vel non esse sic se habeat oratio formata de re ad veritatem vel falsitatem. pro cuius solutione est supponendum q̃ in hac secunda parte principali huius capituli determinat aristoteles veritatem questionis p̃us mote et intēdit tres conclusiones. Quarum prima est hec. q̃ res secundum se et absolute nō sunt necessarie simpliciter. sed ex suppositione. p̃ q̃ omne quod est quando ē necesse ē esse. Et omne quod non ē quando non ē necesse ē non ēē. non tamen omne quod est necesse ē ēē. nec omne quod non ē necesse ē nō ēē quia non ē idem aliquid necio esse quando ē. et aliquid necessario esse simpliciter. similiter non est idē aliquid non esse quando non est. et aliquid simpliciter necessario non esse. Et illius propositionis posset extra textum assignari talis ratio. quia impossibile est idem simul esse. et non esse. et ideo quando aliquid est impossibile est illud idem simul non ēē. ergo quandiu est necesse est ipsum esse. similiter si aliquid non sit tunc quandiu non est impossibile

periermenias

est ipm esse et per omnis necessarium est ipm non esse quam diu non est quia impossibile non est et necesse equipolent. ¶ Secunda conclusio. res comparata ad suum oppositum non habet necessitatem eandem simpliciter. sed sub distinctione ad suum oppositum. p. q. de quibus est necesse quod sit vel non sit. vel quod sit futurum vel quod non sit futurum. Igitur neutrum seorsum sit necessarium determinate. ut non est necesse nauale bellum fore cras. vel non fore cras capiendo utrumque diuisum. quia talis veritas pertinet ad necessitatem absolutam. tamen sub distinctione vnius ad alterum necesse est nauale bellum fore cras. vel non fore cras. quia hec pertinet ad necessitatem distinctionis. ¶ 3^a s. sic res se habet ad esse. ita se habent orones de rebus ad veritatem. quia sicut sunt quidam res que non sunt determinate ad esse. cuiusmodi sunt ille res que sunt ad utrumlibet. sic et sunt quidam orones que non sunt determinate ad veritatem et falsitatem. cuiusmodi sunt propositiones de futuro contingenti. et sic sunt quidam res que non semper sunt. nec semper non sunt: s. vna est sub distinctione ad aliam. ita etiam sunt aliqui orones in quibus necesse est alteram partem esse veram et alteram falsam. Ex predictis inferuntur duo correlaria. p^o est. quod non est necesse in omnibus orones vnam partem esse determinate veram. et alteram determinate esse falsam. 2° correlarium. non est sile de dicto orones que sunt de futuro contingenti. sicut de illis que sunt de presenti. Ex quibus omnibus pertinet determinatio veritatis questionis moti in primo capitulo huius libri.

Tertio dubitatur. utrum ista sit vera. o. q. d. est quod est necesse est esse. R. n. de p. distinctione quod hec dictio quod potest dupliciter accipi. vno. aduerbia liter. alio modo conjunctione. ut. si. equaliter huic conjunctioni si. sicut p. p. boetii primo libro de syllogismis hypotheticis. ubi dicit quod ita potest fieri aditionalis cum hac dictio cum. sicut cum hac dictio si. nam et ista cum habet est aditionalis. sicut ista si habet est aditionalis. et sunt eiusdem potestatis. p. q. idem est iudicium de hac dictio quod sicut de hac dictione cum. et de hoc secundo membro distinctionis premisse ponuntur tres distinctiones. ¶ Prima distinctio. si hec dictio quod teneat aditionalem. propositio est duplex. quia potest esse propositio hypothetica aditionalis. vel categorica de aditionali extremo. ¶ 2^a distinctio si dicta propositio sit aditionalis. adhuc est duplex. eo quod necesse potest determinare necessitatem esse. et sic est vera quia sensus est. hec propositio est necessaria. o. q. d. est si est ipsum est vel potest determinare necessitatem essentis. et sic est falsa. quia sensus est. o. q. d. est si est de necessitate est. ¶ 3^a distinctio. si dicta propositio fuerit de conditionato extremo. et sic est duplex. vel potest esse de conditionato predicato. et sic est vera. quia sensus est. de quibus de quod est verum dicere quod est. de eo verum est dicere quod necesse est. si est b. Sed si hec dictio quod teneat aduerbia liter tunc n. de

ad dubium pertinet tres distinctiones. ¶ Prima est. dicta propositio potest dupliciter capi. vno. in sensu composito et sic est vera. et tunc est sensus. hec est necessaria. o. q. d. est. est quod est. alio. potest capi in sensu diuiso. ¶ 2^a distinctio est hec. propositio capta in sensu diuiso est duplex. quia vel est temporalis equalis vni copulatione. s. huic o. q. d. aliquod est et tale cum est necesse est esse. et sic ipsa est falsa. quia secunda. propositio est falsa. Vel potest esse categorica. de temporali extremo. ¶ 3^a distinctio est hec. si dicta propositio fuerit categorica de temporali extremo. adhuc est duplex. quia potest esse de temporali subiecto. et si hoc totum o. q. d. est quod est. se tenet ex parte subiecti. et de eo denotatur verificari istud verbum esse cum modo necessitatis. et sic est falsa. vel potest esse de temporalis predicato. et tunc hoc totum o. q. d. est de esse subiectum. et totum residuum se tenet ex parte predicationis et sic iterum est falsa. quia bene sequitur. o. q. d. est de necessitate est quod est. sed sortes est. ergo sortes de necessitate est quod est. conclusio est falsa. ergo et aliquid premissarum. et non minor. quam maior. quod est propositum. quod autem conclusio sit falsa. p. q. h. est falsa h. propositio est necia sortes est quod est ergo hec propositio sortes de necessitate est quando est. consequentia tenet. quia si propositio modalis cuius subiectum est precise terminus singularis sit falsa in sensu composito. erit etiam falsa in sensu diuiso. ergo si ista propositio in sensu composito sit falsa. s. hec propositio est necessaria sortes est quando est. similiter sua correspondens de sensu diuiso erit falsa. s. ista sortes de necessitate est quod est. veruntamen qui busdam conceditur vera ista propositio omne quod est de necessitate est quod est.

Ad rationes Ante oppositum. ¶ Ad primam dicitur quod ista propositio dicitur iudicij erit est determinate vera et necessaria. non simpliciter et absolute. sed supposita reuelatione precedente. sed ista propositio. solus orietur cras secundum mentem philosophorum ponentium mundum esse eternum est vera et necessaria. tamen simpliciter est contingens et non vera determinate nisi penes tertium modum. potest enim solus oriri cras et non oriri. ¶ Ad secundam dicitur quod ista propositio. omne futurum contingens necessario est futurum. potest capi dupliciter. vno modo in sensu composito ut sit sensus. hec propositio est necessaria. omne futurum est futurum. et sic est vera. vel potest dici in sensu diuiso ut sit sensus de quocumque est verum dicere quod est futurum. verum est dicere de illo quod ipsum de necessitate est futurum. et sic illa est falsa. ¶ Ad tertiam dicitur quod aliquod futurum contingens sit determinatum determinatione de inesse. non tamen est determinatum determinatione de possibili. ut patuit in primo dubio. ¶ Et hec de primo periermenias.

Secundus

Ircu^{iniciū}
secū/
di libri pierme-
nias: qritur pri-
mo. Utruz a ne-
gatiua ad affir-
matiuā p̄dicato
variato penes
finitum ⁊ infini-
tum. ⁊ e contra:
sit bona cōtia.
¶ Arguitur p̄
tra p̄mam par-
tem. qz negatiua

nō est causa illatōis affirmatiue. ergo a negatiua nō sequit̄ affirmatiua. aīo p̄ aristotelez. 2° p̄ioz ubi vult q̄ ex puris negatiuis nihil sequit̄. s̄z ex negatiua debeat sequi d̄z sibi addi vna p̄missa affirmatiua. ergo negatiua nō p̄t eē cā totalis iserē di aliquā cōclusionē. Et confirmat̄. qz p̄pō negatiua nihil ponit. sed affirmatiua aliquid ponit. modo ex nihilo nō segtur aliqd. ergo ex negatiua nō segtur affirmatiua. ¶ Arguitur 2° cōtra 2^{am} partē. qz nō segtur. homo fuit n̄ albus. ergo homo nō fuit albus. qz antecedēs p̄t esse verū cōsequēte exīte falso. qz si ponatur q̄ sortes fuerit berī niger. ⁊ q̄ pridie fuerit alb⁹. tūc hec est vera. homo fuit non albus. sed ista est falsa. homo n̄ fuit albus. ergo zc.

¶ In oppositum tamē est aristoteles

Primo Sciendū est q̄ pro declaratione terminoz ponunt̄ due distinctio nes. ⁊ duo deā. ¶ Prima distinctio est hec. duplex ē p̄pō. quedā ē de subiecto finito. ⁊ illa cui⁹ subiectū est termin⁹ finitus. Alia ē de subiecto infinito. ⁊ est illa cuius subiectū est termin⁹ infinit⁹. ¶ 2^a distinctio. p̄positionū quedā sūt de p̄dicato finito ⁊ sūt ille quaz p̄dicata sūt termin⁹ finiti. Alie sūt de p̄dicato infinito. ⁊ sūt ille quaz totale p̄dicatū est termin⁹ finitus. ¶ Ex quo segtur q̄ ille nō sūt de p̄dicato infinito sortes videt̄ n̄ equū. in ri paria sūt nō pisces. sortes p̄t n̄ currere. ⁊ lapis ē lignū n̄ albū. qz i oibus istis totale p̄dicat⁹ nō est infinitū. ¶ Primū de cū. qz p̄positio affirmatiua et p̄pō negatiua d̄ eisdem extremis ⁊ eadez copula differūt adinuiē ex parte dispōnis copule. quia in p̄pō affirmatiua t̄ps importatū p̄ copulā non distribuit̄. sed i negatiua idē t̄ps importat⁹ p̄ copulā distribuitur rōe negatōis. quia ista p̄positio sortes fuit albus. ex poller isti. sortes in aliqua parte t̄ps p̄teriti fuit albus. sed ista. sortes non fuit al

bus. equipolēt isti. sortes in nulla parte t̄ps p̄teriti fuit albus. ¶ Ex quo sequitur q̄ arguēdo ab affirmatiua ad negatiua. cauēdū est ne argua tur a nō distributo ad distributū ex parte t̄ps im portati p̄ copulā. ¶ 2^m dictū. ad veritatē tituli qd nis regitur x̄itas q̄tuor aliaz p̄positionū. Pru ma est. ab affirmatiua de p̄dicato finito ad nega tiua de p̄dicato infinito est bona cōsequentia. 2^a p̄ positio. ab affirmatiua d̄ p̄dicato infinito: ad ne gatiua de p̄dicato finito: est bona cōsequentia Tertia p̄positio. a negatiua de p̄dicato finito: ad affirmatiua de p̄dicato infinito: est bōa cōse quentia. Quarta p̄positio. a negatiua de p̄di cato finito. ad affirmatiua de p̄dicato infinito: est bona cōsequentia. ⁊ oēs iste consequētie tenēt per locuz a cōtradictorijs. de quocūqz enim affir matur aliquod p̄dicatū: de eodem vere negatur oppositum eiusdē p̄dicati. ⁊ tra.

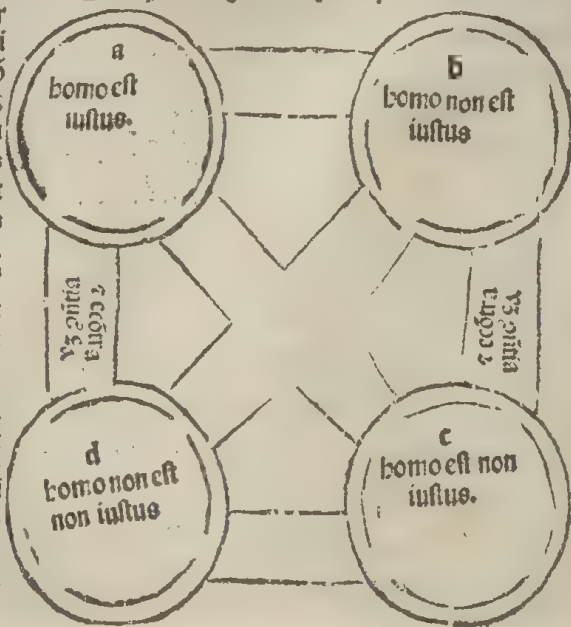
Secundo Sciendū est q̄ i hoc 2° libro de terminat aristoteles de quibus dā passionibus extrinsecis enūciationis. s̄. de cōiis et equipolentijs: que p̄ tanto dicuntur passionēs extrinsece. qz adueniunt enūciationi nō scdm se: sed ratioe alicui⁹ extrinseci. puta negationis in finitantis. aut predicatorum coniuñctorum vel diuisorz: aut modi determinantis enūciatōez. Et continet tres tractatus In quoz primo de cōiis de cōsequentijs p̄positionū de iesse. ⁊ p̄tinet duo capitula i quoz primo determinat de cōsequeñtjs que adueniūt p̄positionibus de inesse ratione negationis infinitantis. et cōtinet tres partes p̄n cipales: i quaz p̄^a itēdit q̄tuor cōlōes. Prima cō clusio ostēdit ex quib⁹ cōstituitur enūciatio. ⁊ ē hec ¶ Ois enūciatio affirmatiua cōpōitur ex noie et x̄bo. v̄l ex infinito noie ⁊ x̄bo. p̄z. qz ois affir? s̄z aliqd d̄ aliq. s̄z illd̄ de quo aliqd significat̄ ē nom̄ v̄l inoiabile. id est nomē infinitum. ⁊ illud quod de alio s̄ḡtur est verbū. ergo ois affirmatio est ex noie. et verbo. vel ex infinito noie. ⁊ verbo. maior patz. qz i oi affirmatōe significatur vnū de vno. ergo ois af firmatio significat aliqd de aliquo. mior p̄cipal declarat̄. qz sicut verbū infinitū n̄ est verbū: sic etiā nomē infinitū n̄ est nomē. s̄z ē inominabile. qz scilicet n̄ significat plura sed quodāmodo significat vnuz qd n̄ est vnū simpliciter sicut nomē finitus quod si gñificat vnā formā determinatā. sed significat ne gatōem alicuius forme. Et qz posset aliquis dubi tare vtz nomē infinitū p̄ se sūptū faciat enūciatio nem affirmatiua. iō remouet illd̄ dicēs q̄ p̄ter ver bū nulla ē affirma? v̄l negatio. ⁊ i h̄ p̄z declaratō cō

periermenias

pleta minoris pars deest. Addit isup q p b u itelligit
 & b u p n t i a p r e r i t i z f u t u r i t p i s . q z q u o d l i b z e o r u z
 o f i g n i f i c a t t p s . ¶ 2° docet multiplicatōez p r o
 p o n z d e ē z^o adiacēte. z ē bec. p p o n s d e ē z^o adia
 cēte multiplicat per duas oppōes. i quaz p⁴ affir
 ma^z z nega^z h o b u ē d e s i o f n i t o . v t h o ē b o m o n
 ē . Et in secūda affirma^z z negatur h o c e b u m e s t
 d e s i o i f i n i t o . v t n o b o m o ē . n o b o m o n o ē . Et ad
 d i t q s i l r p n t m l t i p l i c a r i i t e r m i s v l i b^o v l r s u p t i s .
 v t o i s b o m o ē . o i s b o m o n ē . z s i c u r m l t i p l i c a t p
 p o n s f z h o b u p n t i s t p i s i t a p n t m l t i p l i c a r i o f o r m i t
 p e n e s h o b a p r e r i t i t p i s v e l f u t u r i q s u t s u i t v l e r i t
 ¶ 3° docet multiplicatōez p p o n z d e ē z^o adia
 cēte. z ē bec. p p o n s d e ē z^o adiacēte i d u p l o p l i b^o
 m o d i s v a r i a n t q p p o n s d e ē z^o adiacēte. p z q z p
 p o n s d e ē z^o adiacēte s o l u v a r i a n t p e n e s f i n i t u z
 v e l i n f i n i t u s u b i e c t u . s e d p r e t e r h o c . p p o n s d e e s t
 z^o adiacēte v a r i a n t p e n e s p r e d i c a t u s f i n i t u m z i f i
 n i t u . Et s i c i n p p o i b u s d e e s t z^o adiacēte e r u t q t u
 o r o p p o n e s q u a z p m a e r u t i t e r a f f i r m a t i o n e z n e
 g a t i o n e e i u s d e s u b i z e i u s d e p r e d i c a t u . v t b o m o ē
 a l b^o . b o m o n o e s t a l b^o . v e l b o m o ē i u s t^o . b o m o n ē
 i u s t^o . S e c u n d a o p p o s i t i o ē i t e r a f f i r m a t i o n e e t n e
 g a t i o n e p r e d i c a t i i n f i n i t i d e s u b i e c t o f i n i t o . v t h o ē
 n i u s t^o . b o m o n ē n o i u s t u s . T e r t i a ē i t e r p p o s i t i o e s t
 i n q u i b^o a f f i r m a t u r z n e g a t u r i d e p r e d i c a t u s f i n i
 t u d e s u b i e c t o i f i n i t o . v t n o n b o e s t i u s t^o . n b o n ē i u
 s t^o . Q u a r t a o p p o s i t i o ē i t e r p p o n s i q b^o a f f i r m a t^o
 z n e g a t i d e p r e d i c a t u i f i n i t u d e s i o i f i n i t o . v t n o
 b o m o ē n i u s t u s . n b o n o e s t n o i u s t u s . Et s i l r
 p o s s u t s u m i q t u o r o p p o n s i t e r m i s v l i b^o v n i
 u e r s a l i t e r s u p t i s . v t o i s b o m o ē i u s t^o . o i s b o
 n o n e s t i u s t u s . o m n i s b o m o e s t n o n i u s t u s .
 o m n i s b o m o n o n e s t n o n i u s t u s o m n i s n o n
 b o m o ē i u s t^o . o i s n o n b o m o n o n ē i u s t u s . o i s
 b o m o ē n o i u s t u s . o m n i s n o n b o m o n o n e s t
 n o i u s t u s . Et n o n c o t i n g i t p l u r i b u s m o d i s
 v a r i a r e p r o p o s i t i o n e s d e e s t t e r t i o a d i a c e t e .
 Et h u i c c o n c l u s i o n i a d i u g u t u r d u o d e a . p r i m^o
 q q t u o r p p o n s p m e i n t q s s u n t d u e p m e
 o p p o n e s s i c s e h n t a d i u i c e f m o n t i a m q n e
 g a t i u e s e q u u n t a d a f f i r m a t i u a s v t c l a r e p z
 o r d i n a d o i l l a s q t u o r p p o n e s a d m o d u c u
 i u s d a f g u r e s i c d i c e d u ē i l i b r o p r i o r u m . v t f i
 a f i g u r a q u a d r a t a i n c u i^o p m o a n g u l o q u i
 v o c e t u r . a . p o n a t a f f i r m a t i a d e p r e d i c a t o f i
 n i t o . z i s e c u n d o s i b i o p p o s i t o q v o c e t u r . b . p o
 n a t n e g a t i u a d e p r e d i c a t o f i n i t o . z i n t e r t i o
 a n g u l o q u i v o c a t u r . c . p o s i t o s u b . b . p o n a

tur affirmatiua de predicato infinito. Et in quar
 to angulo posito sub a qui vocetur. d. ponatur ne
 gatiua de predicato infinito. Ex qua figura sic
 disposita patet q affirmatiua non sequitur ad af
 firmatiuam. vel negatiua ad negatiuam. sed ne
 gatiua ad affirmatiuam vel econtra. vt ad ista bo
 mo est iustus: que est i primo angulo. sequitur ista
 negatiua b o n o n ē non iustus. que ē i quarto angu
 lo sibi ad modum subalterne opposito. Similr ad
 istam negatiua b o m o n o n ē iustus. sequi ista affir
 matiua b o m o e s t n o iustus. que etiā p modū subal
 terne opponi p o r i negatiue. z sicut disposite sunt
 iste q t u o r p p o s i t i o n e s i d e f i n i t e . i t a p o s s u t d i s p o n i
 s u e v n i u e r s a l e s c o r r e s p o n d e r e s s i b i . ¶ S e c u n
 d u d i c t u . q n o c o n t i g i t i v n i u e r s a l i b u s a g u l a r e s
 s i m u l e s s e v e r a s . s i c u t i d e f i n i t i s . Et v o c a t p p o s i t i
 o n e s a g u l a r e s p p o n s o p p o s i t a s a d m o d u c i r a r i a z
 v e l c o n t r a d i c t o r i a r u m . ¶ Q u a r t a c o n c l u s i o d o c e t
 m u l t i p l i c a r e p p o s i t i o n e s i q u i b u s p o t u r a l i o v e r
 b u m a b i s t o v e r b o e s t . s . v e r b u m a d i e t i u u . z d i c i t
 q p p o s i t i o n e s q s u n t d e a l i o v e r b o a b h o c v e r b o
 e s t e o d e m o d o m u l t i p l i c a n t s i c u t p p o n s d e ē z^o
 a d i a c e n t e . s . v a r i a n d o s u b m p e n e s f i n i t u z i n f i n i
 t u m . z p r e d i c a t o s e m p m a n e n t e f i n i t o . Et q u o d i
 c u n t a l i q u i q v e r b u m p o s i t u m i e n u n c i a t i o n e n o
 p o t i n f i n i t a r i . z a d d u n t a d h u c q i n p p o s i t i o n i b u s
 v n i u e r s a l i b u s d s u b i e c t i s i f i n i t i s n e g a t i o d z a d d i
 t e r m i o c o i p o s i t o a p r e s u b i . z n o d z a d d i s i g n o v l i
 ¶ S e q u i t u r f i g u r a d e q u a s u p r a e s t m e t r o .

Secundus

Tertio Sciendū ē q̄ circa hūc textū icidūt quinq̄ difficultates. ¶ Prima est quor modis p̄nt multiplicari p̄positiones de ē secundo adiacente. r̄ndetur p̄ duo dicta. p̄mū dcm̄. p̄pōnes de est sc̄do adiacente nō p̄nt multiplicari variando p̄dicatum penes finitum z̄ ifinitū. p̄z q̄z in illis non ponitur aliud p̄dicatūz materiale ab h̄ verbo est. s̄ illud n̄ p̄t infinitari. ergo z̄c. z̄m̄ dcm̄. p̄pōnes de ē sc̄do adiacēte variando subm̄ penes ifinitū p̄nt multiplicari v̄sq̄ ad q̄draginta octo p̄pōnes z̄ viginti quattuor oppōnes. nec p̄nt vltra multiplicari. p̄z q̄z vel subo manente finito de ip̄o affirmatiue z̄ negatiue enūciat h̄bū ē z̄ sic sumūtur due p̄pōnes diuerse q̄litiatis z̄ vna oppositio. vel subo manēte infinito de ip̄o enūciat affirmatiue vel negatiue hoc verbum est. z̄ etiam sumuntur due alie p̄pōnes diuerse qualitatis z̄ vna oppositio. z̄ sic erūt due oppōnes z̄ quattuor p̄pōnes. que si multiplicentur penes vniuersale p̄ticulare idē finitū z̄ singulare erūt sexdecim p̄pōnes z̄ octo oppōnes. z̄ si iterū multiplicētur penes p̄sens p̄teritum z̄ futurūz erūt quadraginta octo p̄pōnes z̄ viginti quattuor oppositiōes. ¶ z̄⁴ di. quot modis p̄nt multiplicari p̄pōnes de est 3° adiacēte. r̄ndetur p̄ vnam distinctionem z̄ duo dicta. distinctio est hec p̄pōnum de est tertio adiacente quedam sūt i q̄b⁹ explicite ponitur nomē vel p̄ticipiū p̄ p̄dicato materiali. z̄ alie sunt in quibus ponitur tm̄ verbum adiectiuum. ¶ p̄mum dictū. p̄pōnes d̄ est tertio adiacēte p̄ modo p̄nt multiplicari v̄sq̄ ad nonaginta sex p̄pōnes. z̄ quadraginta octo oppōnes. p̄z q̄z ex p̄te ubi variando ip̄m penes finitum z̄ ifinitū p̄nt sumi q̄draginta octo p̄pōnes z̄ viginti quattuor oppositiōes sicut dictum est i p̄pōnibus de est 2° adiacente. z̄ q̄z i talibus p̄dicatūz p̄t infinitari. ideo variando p̄dicatum penes p̄dicatum finitum z̄ ifinitum p̄nt totidem sumi. s̄. q̄draginta octo p̄pōnes z̄ viginti quattuor oppōes. z̄ sic i toto erūt nōaginta sex p̄pōnes. z̄ q̄draginta octo oppōnes. ¶ z̄² dictūz. p̄pōnes de est tertio adiacēte secūdo modo dicte eodem modo multiplicā sicut p̄pōnes de ē secūdo adiacente supposito q̄ verbum nō possit infinitari in orōne. sed si dicatur q̄ verbum i orōne positum manet infinitum. tūc tales multiplicantur ad tm̄ numerū sicut alie p̄pōnes de est tertio adiacente i q̄bus ponitur nomē explicite vel p̄ticipiūz p̄ p̄dicato materiali ¶ z̄³ difficultas. qd̄ est h̄ verbum ē p̄dicari fm̄ tertii adiacens. r̄ndet aristo. q̄ istud h̄būc d̄r p̄dicari s̄z tertii adiacens q̄n̄ possit ip̄z po

nitur explicite nomē vel p̄ticipiū p̄ p̄dicato materiali. vt in hac oratione homo est iustus. z̄ l̄z h̄bū est sit z̄^m secūdum situm. tm̄ est tertium secundūz naturam. vniētis z̄ vniibilis. q̄z vniēs s̄p̄ requirit vniibilia. z̄ ex opposito dicit hoc verbum ē p̄dicari secūdū adiacens. q̄z ip̄m est p̄dicatum materiale vel ip̄m includens. ita q̄ p̄ter hoc verbum ē. nō ponitur explicite aliq̄d p̄dicatūz materiale. ¶ z̄⁴ difficultas. quomodo intelligitur istud dictūz tertius. i p̄positionibus vniuersalibus nō similiter cōtingit angulares esse veras sicut in p̄positiōibus i definitis. attingit tm̄ aliq̄n̄. r̄spōdetur p̄ duo dicta ¶ p̄mum dictum. stāte dispositione p̄positionūz i quattuor angulis facta i secundo notabili. p̄positiones ille dicuntur angulares que adinuicem opponuntur modo cōtrario cōtradictorio subcōtrario vel subalterno. ¶ z̄^m dictum. in p̄positionib⁹ vniuersalibus ille que opponuntur modo cōtrario non sunt simul vere. sed ille que opponūtur modo subalterno stant simul i veritate. sed i propositionibus indefinitis tam ille que opponūtur modo subalterno q̄z ille que opponūtur modo cōtrario sunt simul vere. ¶ Quia difficultas. vtz signo p̄ticulari vel vniuersali nō possit sibi addi negatio ifinitas. Ad dubium r̄spōdetur q̄ l̄z signo vniuersali vel p̄ticulari nō possit addi negatio ifinitas p̄t tm̄ addi ne? negans.

Conclusio R̄spōsalis. a negatiua ad affirmatiuam p̄dicato varia to penes finitūz z̄ ifinitum z̄ cō est bona cōia vt patuit ex dictis i primo notabili.

Primo dubitatur. vtrum semp̄ valeat cō sequētia ab affirmatiua ad negatiua p̄dicato variato penes finitum z̄ ifinitum. r̄spōdetur q̄ semper valet quinq̄ casibus obseruatis ¶ Primus est q̄ n̄ arguatur in propositionibus de preterito vel futuro. quia n̄ sequitur sortes fuit n̄ albus. q̄z sortes n̄ fuit alb⁹. quia antecēdēs p̄t esse verum sine cōite. vt prius patuit. ¶ Secundus casus est q̄ nō arguatur i predicatis cōpositis. ideo nō sequitur sortes videt nō asinum ergo sortes n̄ videt asinum. ¶ Tertius casus est. q̄ nō arguat i propositionibus modalibus. ideo nō sequitur sortes p̄t n̄ esse alb⁹. ergo sortes non p̄t esse albus ¶ Quartus casus est. q̄ non arguatur in terminis respectiuis. vt non sequitur sortes est non pater q̄z sortes non est pater. quia p̄t s̄t esse pater z̄ nō p̄r. p̄t enī eē p̄r z̄ n̄ fili⁹ z̄ p̄ cōis p̄r z̄ n̄ p̄r. ¶ z̄⁵ ē q̄ n̄ arguat i terminis obliquis ideo non sequitur bois

periermenias

est nō albus. ergo hominis non est albus. **¶** Aliter videtur qd semper valet cōtra tñ duabus cōditionib⁹ obseruatis. **¶** Prima cōditio qd nō arguatur a nō distributo ad distributum ex pte tempis cōnotati per copulam. et ideo non sequitur sortes fuit nō alb⁹ ergo sortes nō fuit albus. lz bene sequatur sortes i omni tempore pterito fuit non albus ergo sortes nō fuit albus. **¶** 2ª cōditio. qd tale p̄dicatum sit infinitum. defectu cuius cōsequētie facit i vltimis q̄t tuor casibus non tenet. vt p̄ in terminis respectiuis in qbus videtur tenere cōtra. qz lz nō sequatur sortes est non pater. ergo sortes nō est pater arguendo respectu diuerforum. tñ bene sequit arguendo respectu eiusdē. qz impossibile ē siue in absolutis siue i respectiuis dīctoria verificari de eodez.

Secundo dubitatur. vtrum sicut a negatiua ad affirmatiuam subo manēte eodem p̄dicato variato penes finitum et infinitum valz cōtra format. ita etiam teneat a negatiua ad affirmatiuam p̄dicato manēte eodem. et subo variato penes finitū et infinitū. **¶** R̄ndet qd ex negatiua nunq̄ sequitur formaliter affirmatiua nisi posita cōstantia subiecti qz p̄positio negatiua nihil pōit. affirmatiua xō aliquid ponit. aliter videtur p̄ duo dicta. p̄mum. qd a negatiua ad affirmatiuam solū p̄dicato variato penes finitum et infinitū formalit̄ tenet cōtra obseruatis duabus cōditionibus p̄us dictis siue ponatur cōstantia subiecti siue non. qz nō oī ad hoc qd p̄positio affirmatiua ē iesse et de p̄ntis sit xā ponere cōstantiam realez subiecti. ideo bene sequitur homo nō est albus. ergo homo est nō albus. tenet cōtra p̄ locum a contradictorijs. et etiam p̄ p̄mum p̄ncipium i quo dī de quolibet affirmatio vel negatio vera et de nullo ambo simul. **¶** Secūdu dē. a negatiua ad affirmatiuam subo variato penes finitū et infinitū et p̄dicato manēte eodē et ecōtra valet cōtra tribus cōditionibus obseruatis. Prima. qd nō arguatur a nō distributo ad distributū ex pte temporis cōnotati per copulā. Secūda cōditio qd totum subm sit infinitū. Tertia cōditio qd p̄dicatū sit terminus singularis. nā bñ seq̄. nō homo est sortes. ergo sortes nō ē hō. Si r̄ seq̄. nō albu ē sortes. ergo albu nō est sor. et ecōtra. Et dī notāter si p̄dicatū sit terminus singularis. qz si fuerit terminus cōis nō valz cōtra. sicut nō sequitur. nō homo est iustus. ergo homo nō est iustus. nec ē seq̄ ecōtra. Et hoc est quod i tēdebat aristoteles cū dicit qd ille que sūt de subo infinito sūt extra illas q̄ sūt de p̄dicato infinito quo ad cōsequētiā. loq̄tur enim de istis in quibus p̄dicatum est terminus cōis.

Tertio dubitat. Vtrū noia et verba trāspōsta idē significant. pro dubio supponēdū est qd aristoteles i hac scda parte p̄ncipali declarat qdā prius minus bñ declarata. Et intēdit qnq̄ cōclusiones. Quaz p̄ma declarat vnu p̄ncipali dē. et ē hec. i vltibus t̄minis vlt̄ sūptis nō trigit angulares simul esse veras vlt̄ sicut trigit in terminis nō vlt̄ sūptis. p̄z qz iste due. oē aial est iustus nullū aial est iustum. sūt cōtrarie. Sed cōtrarie nūq̄ erūt sūt vere. ergo iste nō sūt simul. he quāuis eis oppositae cap cōtradictorie que adinuicē sūt subcōtrarie sint aliq̄n sūt vere sicut iste. nō oē aial est iustus. aliq̄d aial est iustum. Et vlt̄ra iste due. nullū aial est iustum. et oē aial ē nō iustum. cōuertuntur ad iuicem eo qd vna seq̄tur ad alterā et eō. qd si ista vlt̄ affirmatiua. oē aial ē iustus. nō sūt i veritate cuz ista sua dīa. nullū aial est iustum. nec etiam stabit i veritate cum ista. oē aial est nō iustum. que cōuertitur cum priore vlt̄ negatiua. et per dīs vltibus terminis vlt̄ sūptis nō trigit angulares idēst p̄pōes q̄ mō dīctorie opponūtur simul stare i veritate. Sed qd ad istam. nullum aial est iustum. sequat ista. omne aial est nō iustum. pbat arist. quia bene sequitur nullus homo ē iustus. ergo oīs homo ē nō iustus. qz nisi sic compositum cōis stabit cum ante s̄z op̄positum cōis est. nō oīs homo ē nō iustus. ad quaz sequit. aliquis homo est iustus. Sed ista particu- laris affirmatiua repugnat ātecedēti. sicut. nullus homo ē iustus. ergo p̄ia cōtra fuit bona. sicut. nullus homo est iustus. ergo oīs homo ē nō iustus. qd autem sequat. nō oīs homo est nō iustus. ergo aliquis homo ē iustus. pbat arist. cum dicit. oīs enim esse aliq̄. hoc est. si nō oīs homo est nō iustus. oīs qd aliquis homo sit iustus. **¶** Secūda cōclusio rēo uet quoddam dubium: dē. est enim qd negatiua de p̄dicato finito isert affirmatiuam de p̄dicato infinito. ideo posset aliquis dubitare vtrum ex aliqua responsiōe negatiua data ad aliquam quānem affirmatiuam liceat semper iserre affirmatiuā de p̄dicato infinito eiusdem qualitatē cum ea que interrogat. r̄ndet arist. in terminis singularib⁹ ex responsiōe negatiua de p̄dicato finito licet iserre affirmatiuam de p̄dicato infinito. sed nō in terminis vltibus. vt si querat. est ne socrates sapiēs et r̄ndetur qd nō cōueniēter isertur. ergo sortes est nō sapiēs. sed in vltibus nō sic. vt si queratur. ē ne omnis homo sapiēs et r̄ndetur nō. tūc nō valet iserre. ergo oīs homo est nō sapiēs. sed bene isert nō oīs homo est sapiēs. quia ista dīcit prime. modo dīctorie nō possūt simul esse falsae. Sed ista. oīs

Prinus

bō ē n̄ sapiēs. tria p̄me. mō tria possūt sūt eē false
 C³ cōclō. rēouet aliō dubiū. possz. n. aligs credē
 q̄ noia ifinita p se sūpra eēnt enūciatōes negatiue
 sine x̄bo. n̄det aristo. q̄ n̄ q̄ ois enūciatio negatiue
 ē x̄ba v̄l falsa sed noia ifinita n̄ significāt veruz vel
 falsuz si n̄ addat eis aliquid q̄z q̄ dicit. n̄ bō. n̄b̄il ma
 gis dicit veruz vel falsū q̄ si diceret homo. C⁴
 cōclusio declarat qd̄ prius dicit aristo. s. q̄ p̄pōes
 de subo finito r̄ ifinito sūt extra illas que sunt de
 p̄dicato finito r̄ ifinito. idest sūt iptinētes illis quo
 ad cōiam nec se iucē cōsequūtur. Et hui⁹ dat rōez.
 q̄z bec. p̄pō de subo ifinito ois n̄ homo ē iustus. nul
 li p̄pō de subiecto finito ē eadē nec significat idē
 Similiter nec sua opposita. n̄ omnis n̄ homo ē iu
 stus. q̄uis tamē ista. n̄ homo est iustus. significet
 idem sicut sua negatiua de subiecto ifinito. ois n̄
 homo n̄ est iustus. C⁵ Quia cōclusio remouet qd̄
 dā dubiū. nā sepe p̄dicatuz p̄pōis subiecto. ideo
 posset aliquis dubitare vtrū hoc esset incōueniēs
 vel q̄ essent noue p̄pōes. illud dubiuz remouet
 p̄b̄is. r̄ dicit q̄ noia r̄ x̄ba trāspōsita idem signifi
 cant. vt iste due. albū ē homo. r̄ est homo albus. si
 gnificant idēz. p̄z. q̄z nisi sic tūc vnius affirmatiōis
 essent plures negatōes. cōis est falsū. q̄z dictū est
 vt in p̄ncipio huius p̄z. q̄ vni⁹ affirmatiōis est tri
 vna negatio. p̄z tri cōtia. q̄z negatiua isti⁹. est alb⁹
 homo. est ista. s. nō est albus homo. ergo si iste due.
 est homo albus. r̄ est albus bō. essent distincte p/
 pōes: tūc negatio istius. est homo albus. erit ista
 nō est nō homo albus. vel ista. nō est albus homo.
 nō prima. q̄z ipsa ē negatio istius. ē nō homo alb⁹.
 ergo secūda. ista. nō est albus homo. sed ipsa ea/
 dē opponi b̄uic. ē albus homo. r̄ ē diuersa ab ista
 negatiua. nō ē albus homo. ergo vnius affirmatio
 nis erūt due negatōes. s. istius affirmatiōis. ē alb⁹
 homo. erūt iste due negatōes. nō ē homo albus. r̄
 nō ē albus homo. r̄ per cōis trāspōsitōe noia r̄ x̄bi
 eadē sit affirmatio r̄ negatio. C⁶ Et si dicat q̄ ari
 stoteles petit p̄ncipiū accipiēdo illud qd̄ d̄z pro
 bare. accepit enī istā negatiuā. nō ē homo alb⁹. eē
 negatiuā istius affirmatiōis. ē homo albus. qd̄ est
 probandū. R̄idet Boetius q̄ hoc accipit aristo.
 pro p̄ncipio manifestō: eo q̄ idem r̄ de eodē ne/
 gat illa negatio de quo affirmat affirmatio.

Ad rationes ante oppositū. Ad p̄maz
 dicit q̄ duplex ē p̄positio
 affirmatiua. quedā est affirmatiua formalr: equi
 ualenter tri negatiua. et talis b̄n sequit ad negati
 uā. nec etiam oportet talē de necessitate aliquid
 ponere in re. Alia est affirmatiua simplr: nulli ne

gatiue equiualens: r̄ talis n̄ segtur formalr ad ne
 gatiuā. Et per idē respōdet ad cōfirmatōez. C⁷ Ad
 scōz patuit solutio i primo dubio r̄ cetera.

Veritur Utrum a diuisis ad cō
 iuncta sit bōa cōtia for

malis. r̄ videtur q̄ n̄. q̄z n̄ sequit. sortes
 ē albus r̄ ē aial. ergo sortes ē albū aial.
 nec s̄tr sequitur. sortes ē bō. r̄ est aial. q̄z sortes est
 bō aial. r̄ tamē arguit a diuisis ad cōiuncta. ergo r̄
 C⁸ Scōo arguit sic. n̄ sequitur q̄nq̄ sūt duo r̄ tria
 ergo quicq̄ sūt duo r̄ quicq̄ sūt tria. nec etiam seq̄
 affn⁹ ē volās si habet alas. ergo affn⁹ ē volās r̄ tri ar
 guit a cōiunctis ad diuisa. q̄z r̄. C⁹ arguitur. n̄ seq̄
 sortes ē magn⁹ r̄ ē cleric⁹. ergo sortes ē magn⁹ cleri
 c⁹. nec seq̄. Iste canis ē p̄r r̄ ē tu⁹ ergo ē p̄r tu⁹. r̄ tri
 arguit a diuisis ad cōiuncta. ergo r̄. In oppo^m ē ari:

Primo sciēdum ē q̄ pro declaratiōe ter/
 mioz ponūtur due distinctiōes et
 tria dicta. C¹ Prima distinctio ē bec. predicata pos
 sūt dici cōiuncta siue vnita duplr. Primo mō q̄z cōi
 gūtur p aliquam cōiunctōem vt sortes ē alb⁹ r̄ mus
 cus. Alio modo possūt dici cōiuncta p negatiōez me
 dij. r̄ sic illa dñr cōiuncta quoz vnuz imediate r̄ sine
 medio addit alteri: vt dicēdo bō albus. C² Scōa
 distinctio. p̄dicata possūt dici diuisa duplr. Uno⁹
 ppter adiunctiōem alicui⁹ medij vniētis vel copu
 laris illa p̄dicata. vt sortes ē homo r̄ alb⁹. Alio mō
 pōt dici diuisa p negatōem medij copulantis vel
 disiūgētis: vt sortes ē homo ābulās. C³ p̄r^m d̄z.
 p̄dicata dñr i p̄posito sumi diuiz q̄z sumūtur cuz
 cōiunctiōe media vniēte illa p̄dicata: r̄ dñr sumi cō
 iūctiz quādo sumūtur sine cōiunctiōe sed tñ habēt
 vniōez d̄c̄miatiōis r̄ determinabilis. C⁴ z^m d̄ictuz
 arguere a diuisis ad cōiuncta ē arguere a pluribus
 p̄dicatis sūptis diuiz p cōiūctōez mediā ad eadez
 p̄dicata sūpra cōiūctiz sine cōiūctōe. s̄z arguere a cō
 iūctis ad diuisa ē arguere a plib⁹ p̄dicatis sūptis
 cōiūctis sine cōiūctōe ad ipa eadē p̄dicata sūpra di
 uiz r̄ p cōiūctiōez mediāz. C⁵ z^m d̄c̄m. cōia qua ar
 guitur a diuisis ad cōiuncta aut ecōtra n̄ est formalr.
 sed maīialis. p̄mu3 patet. q̄z n̄ tenet i omnibus ter
 minis. vt patebit i notabili sequēti. z^m patet. quia
 i multis talib⁹ cōtijs oppo^m consequētis n̄ potest
 stare cuz antecēdēte.

Secundo notādūz ē q̄ i hoc: z^o c. d̄eteriat
 arist. de cōtijs p̄pōum de iesse
 pueniētib⁹ rōe p̄latis p̄dicatoz cōiūctoꝝ vel di
 uisoꝝ. r̄ cōtinet tres p̄es p̄ncipales i quaz p̄ia oñ
 dir quid sit enūciatio p̄les. r̄ cōtinet quattuor con
 clusiōes. C¹ prima cōclusio ē. enūciatio plures est

periermenias

i qua affirmatur vel negatur pta de vno vel vno de pluribus vel plura de pluribus duobus tri ex illis pluribus nisi at vno 3^m. ¶ 2^a 2ª declarat qualiter ex illis pluribus duobus fieri vnum ad hoc quod enunciatio i qua ponitur illa pta sit enunciatio vna. et est h. ad hoc quod enunciatio compositura ex illis pluribus sit vna quod ex illis pluribus fieri vnum non vocaliter sed essentialiter vel unitate determinata et determinabiliter. ut est hec. enunciatio vna. homo est animal mansuetum bipes. si ista non est vna homo est albus ambulans. dato etiam quod illis pluribus esset vnum nomen impositum quod p3. quod ex boie et abulante non fit vnum 3^m. id si aliquis affirmet vnum predicatum de illis vel illa de aliquo subiecto non erit affirmatio vna. sed solum erit vox vna. affirmationes vero multe et simpliciter plures. ¶ 3^a 2^a est h. propositio homo est albus ambulans. est simpliciter plures et non vna. p3 quod illa enuntiatio est plures simpliciter et non vna ad quam dyaletice interrogata non d3 dari vna responsio: sed ad illam dyaletice interrogata non d3 dari vnica responsio ergo etc. maior patet. quod dyaletica interrogatio propositio est petitio. propositio autem est vniuersalis contradictoria ¶ 4^a 2^a interrogatio quod quid est non est dyaletica. p3 quod dyaletica interrogatio interrogat vtrumque premissarum contradictoria et petit alteram sibi dari determinate. si quod quid est solum propositio vna premissarum contradictoria. ut si querat quid est animal ibi est questio quod est. Si vero querat vtrum homo sit animal vel non. tunc est ibi interrogatio dyaletica. Consequenter i secunda parte ostendit qualiter valet enuntiatio a diuisis ad coniuncta. et iterum duas conclusiones. ¶ 1^a 2^a est h. eorum quod predicant quod predicant diuisis et quod coniuncti quod d3 non. Et i hac diuisione inuit ari. quandam quod d3. Nam cum ita sit quod a diuisis ad coniuncta quandoque valeat enuntiatio et quandoque non quod est ratio dicitur. et probando de casibus conclusionem arguit ad vtrumque premissarum. primo ad premissam affirmatiua duobus exemplis. Nam si sequitur sortes est albus et est bipes. ergo est albus bipes. et si sequitur sortes est homo et est albus ergo est homo albus. Deinde probat premissam negatiua exemplo et ratio. ne. exemplo sic. quod non sequitur. sortes est bonus. et est pistior. ergo est bonus pistior. ratio ducit ad inconuenientia. probat sic quod si semper valeret consequentia a diuisis ad coniuncta sequeretur duo inconuenientia. scilicet processus in infinitum et nugatio. Primum p3 duobus exemplis. nam cum homo est homo et albus. et iterum homo est homo et albus idem homo esset homo homo. et albus albus. et sic in infinitum sepius repetendo. Si vero quia cum sortes sit albus et musicus et ambulans. sequitur quod sortes est albus musicus ambulans. et sic in infinitum. Sed quod sit nugatio patet vno exemplo sic arguendo. sortes est bipes et albus. ergo sortes est bipes albus. ¶ Secunda conclusio videtur ad quod nec minus motus. et hec est. a diuisis ad coniuncta bene val3 consequentia semper duabus conditionibus obserua

ria. prima est quando cum quod predicata diuisa predicant de se inuicem vel de tertio sed accidens tunc a diuisis non quod contingit inferre coniunctum. patet duobus exemplis: quod non sequitur sortes est albus et musicus. ergo sortes est albus musicus. quia si sit verum dicere album esse musicum. hoc tamen non est per se sed secundum accidens. Similiter non sequitur iste est bonus et est pistior. ergo est bonus pistior. Sed quando predicata diuisa non predicant de se inuicem aut de tertio per accidens. tunc ex ipsiis licet inferre coniunctum. quod bene sequitur. sortes est animal et bipes: igitur sortes est animal bipes. quia animal et bipes non predicant de se inuicem sed accedens. ¶ 2^a 2^a additio quod quoniam vnum predicatum. scilicet 2^m includitur in primo est bona enuntiatio. quod non sequitur. sortes est homo et est animal. ergo sortes est homo animal

Tertio sciendum est. quod circa hunc textum occidunt tres difficultates. Prima est. vtrum enunciatio plures sit enunciatio. Et videtur quod non. quod secundum aristotelem primo elenchorum idem est propositio. et propositio vna. Ad dubium respondetur quod sic animal dicitur analogice de animali picto et vero. Et propter hoc ista est falsa de virtute sermonis. animal pictum est animal. propter istam regulam analogi per se positum stat per famosioris significato. Tamen ista potest esse vera. animal est pictum propter istam regulam Talia sunt subiecta qualia premituntur ab eorum predicatis: hoc est subiectum equiuocum in propositione sumit per illo significato cui natum est conuenire predicatum. similiter dicendum est de enunciatione que analogice dicitur de enunciatione vna. et enunciatione pluribus. quod enunciatio vna est vere et simpliciter enunciatio. sed enunciatio plures est enunciatio secundum quid et secundum similitudinem eo. scilicet quod in ipsa est aggregatio plurium vocum sicut in vera enunciatione. ideo de virtute sermonis ista est falsa enunciatio plures est enunciatio. sed ista potest concedi vera enunciatio est enunciatio plures. ¶ Secunda difficultas. qualiter intelligitur illud dictum textus. quoniam nec hoc ipsum quid est interrogatio dyaletica est. cum tamen in octauo topicorum doceat terminare problemata de diffinitione. Respondetur quod dupliciter potest formari questio de diffinitione. vno modo per istud signum interrogatiuum quid ut querendo quid est homo vel animal. et talis non est dyaletica eo quod non conuenienter potest responderi per utramque partem dicitur. sed pertinet ad demonstrationem. alio modo potest formari questio de diffinitione per ista signa interrogatiua ne vel an. ut querendo est ne animal rationale diffinitio bovis vel non. et talis non est questio quid sed est interrogatio dyaletica ad quam per utramque partem contradictionis potest conuenienter responderi

Secundus

C 3ª difficultas: vtz bet ppositio. homo est albus sit fm se. 7 bec. albu e musicu sit fm accns cu tñ in vtraqz sit pdicatio per accns. rñdet q ppō potest dici fz se duplr. vno? vt ly fz se tñ valet sic p se et eēntialr. 7 sic opponit ei quod est p accns. Et h mō nulla illaz ē fm se. alio? capī vt opponitur ei qd ē p aliō siue huic qd ē grā alteri? 7 sic ista ē fz se hō ē albus qz albu n iest hōi rōe alicuius tñ cui vtrū qz accit. sed ista est fm accns. albu ē medicū qz medicū nō iest alboni rōe alicuius tertij. vtrūta for tis 7 platonis cui accidit eē albu 7 musicū.

Cōclusio rñsalis. a diuīsa ad diūcta ē cō sequēs format supposita gram maticali cōgruitate locutōis nec variata significa tōe determinatiuē determinabilis aut suppoē vel appellatiōe. pbatu qz nō ē dabilis istātia. sō nō bñ segl. iste canis ē pī 7 ē tu? 3 ē pī tu? qz in p^a tu us appellat possessionē illius canis 7 i secūda pos sessionem parernitatis.

Primo dicitur. Vtz ois enūciatō i q enū ciat vñū de vno sit enūciatio vna 7 ois alia sit enūciatio plures. Rñdet p qnqz disti ctōes: p^a ē. enūciatio vna duplex ē. qdā est enūcia tio vna. alia est plures. C 2ª dicitur: enūciatio plures ē du plex. quedā est in q explicite pdicatur pīa de vno vel vñū de plib^o vel plura de plurib^o 7 icōiūcte. alia ē enūciatio plures implicite tñ cuius alterū extrēoz ē termin^o equoz. C 3ª dicitur: enūciatio vna ē du plex. quedam est s. mpr. alia cōiūctōe. C 4ª dicitur: enūciatio vna diūctōe est duplex quedā ē enūcia tio vna diūctiōe ppōum in quibus scz explicite vel implicite cōiūgūtur due ppof tōnes cathego rice per aliquam cōnexionem explicitam sicut in ista ppōe y. porbetica vñ cōsimili: fortes currit 7 pla to disputat. implicite hō sicut in ppōe exponibili. vt tñ hō currit 7 asili. Alia ē enūciatio vna diūctiōe fmioz i qua. s. altez terminoz cōplectī plures fmi nos cōiūctos per aliquam cōiūctōez vel aliqd ad uerbiū equales diūctiōi: vt dicēdo. fortes est alb^o music^o. C 5ª dicitur: enūciatio vna s. mpr ē duplex. qdā est c^a ambo extrēa sūt termini simplices 7 vni uoci. vt dicēdo hō ē aial hō ē alb^o. alia ē vna enun ciatio simplr c^a altez extrēmoz vel ambo extrēa complectunt plura se habentia per modū deter minationis 7 determinabilis sicut dicēdo. aial ē s^o stantia aiata sensibilibi: vel fortes est homo albus. Sed obi cū duplr. p auctoritate boetij dicētis qz si de his que subiectis aut predicatis nō fiat vñū nō est ppō vna. 7 paulopost addit qz si ex his que sub i. cis aut predicatis nō fiat vñū sicut ex sba aiata se

sibili nō ē ppositio vna. Secūdo obijciunt auctori tate aristotelis uolentis qz si predicentur plura d vno vel vñū de pluribus ex quibus nō sit vñūz nō ē enūciatio vna sed plura. postea dicit: quecū qz fm accidēs dicuntur de eodem vel alterum de altero bec nō erūt vñū. vt album 7 homo dicūt de se inuicem secūdam accidens. ergo ex istis nō sit vñū sufficiens ad vnitatem enunciationis. Ad omnia simul respōdetur qz nō oportet ex plu ribus subiectis vel ex pluribus predicatis fieri vñūz essentialiter 7 quiditative sed sufficit qz vñū se habeat ut potētia 7 ali^o ut actus ei^o. Et ex ipsa fiet unum sicut ex determinatione 7 determina bili 7 sic de alijs.

Secundo dubitatur. Utrum ex diūctis p dicans semper liceat inferre ip sa pdicata diuīsa. C Ad dubiū rñdet ari. i 3ª par te b^o capituli ponēs talem conclusionē. s. qz ex cō iūctis licet inferre diuīsa duobus casibus de pīs si cut bñ segtur. quidā homo ē homo albus. 3 quidā homo est homo 7 ē albus. Unī p^omus casus impe diēs bñmōi cōiam est qñ est repugnātia in adiecto. qz nō sequitur. adam ē hō. 7 ē mortu^o. ergo adā est homo mortuus. Et ad cognoscēdū qñ ē repugnā tia in adiecto dat ari. tria exēpla. p^omū exēplū. quādo dīdictoriū determinabil^o pdicat de appōsita determinatōe sicut dicēdo. homo mortuus ē nō hō. 2° exēplū qñ ppō sit falsa ppter hoc qz talis det^o minatio additur determinabili ita qz ipm det^o mia bile non potest predicari de se ipso cum additōe talis determinationis. ut bec est falsa. hō mortu^o est homo. 3° qñ loco determinationis uel deter minabilis ponitur sua diffō ita qz si diffō det^o mia tionis repugnet determinabili. vel diūctiōe det^o miabil^o repugnet determinatōi tunc est repugnā tia in adiecto. Secūdos casus ipediēs bñ cōiaz ē qñ alterū pdicatoz cōiūctoz inest alteri fm accns tūc nūqz ex cōiūctis licz inferre diuīsa. ut nō sequit aristoteles uiuit ut artista. ergo aristo uiuit 7 est artista. nec ē segl. chimera ē ens oppiabile. ergo chimera est 7 est ens. qz ens nō denotatur inēē chi mere simplr. fz fz accns siue fz qd i qstū. s. ipz ens ē oppinabile qz oppinō nō solū est ei^o qd ē fz ē b^o quod nō est. C Dīsuper 7 ultra textū qz illa pdica ta dñr se habere per accns ad aliquod 3^m q ex cō respiciunt illud 3^m 7 nō unū per alterū: Et ex op posito illa predicata dñr se habere p se ad aliqd f tium qñ nō ex equo respiciūt illud 3^m sed vñū inest illi tertio per reliquū sic qz 2^m sebz ad p^omus sicut determinatio ad suū determinabile.

periermenias

Tertio dubitatur. vtrū bene sequat. sortes
ē homo mortuus. ergo sortes est hō
Ridetur per duas distincōes ⁊ duo dicta. pma
di. ē bec. mortuū pōt capi dupl. vno. p uatue vt
s. importat puationē vite in subo vel in corpe qd p
us habuit vitam. sicut pportionabilr cec. dī ipor
tare puationē visus in oculo q prius habuit visus
⁊ sic ē determinatio diminues de rōe hōis. nec po
testificari de boie aut aliquo toto aiali sed solū
de corpore puato aia sic ē cadauer mortuū. alio.
capitur mortuum vt ē picipiū pteriti tps descen
dens ab hōbo morioz moreris. ⁊ sic āpiat ēminu3
cōem pcedētē ad supponēdū p pntib. vel preteri
tis nec est plus determinatio diminues. nec etia3
alia participia preteriti tps. ⁊ vt sic capū nō ē vi
ficabile de corpore puato vita s3 de toto aiali po
sito ex aia ⁊ corpore. Sed q sic possit accipi pat3
dupliciter. qz bec ppositio cōiter conceditur. s. ali
quis hō est mortu. si ergo illud pdicatū mortuus
diminueret de rōe hōis tūc inferret cōtradictoriū
hōis cui additur ⁊ sic sequerē q aligs hō esset nō
hō. qd implicat cōtradictionē. cōia posset cōfirma
ri a simili de ista. vidēs ē cec. ad quā seg. vidēs ē
nō vidēs. ⁊ p3 idē. quia bec cedit. cesar ē mortu.
aut ergo cesar accipit p aggregato ex aia ⁊ cor
pore. ⁊ sic habet intentū aut pro corpore tñ. ⁊ hū
cū corpus eius nō sit nūc. ¶ ⁊ di. ē bec. hō mor
tuus pōt capi dupl. vno. p humanitate resultant
te ex ynone aie cū corpe q de se abstrahit ab esse
ex tñe ⁊ ab omnibus accitib. q accitāt se hāt ad
viueret ad mori. Alio. capit hō mortu. equoce. s.
p altera parte ppositi vt p uita p corpore i q fuit
vita. ¶ Primū dñ. capiendo mortuū p mō ⁊ bo
minē mortuū secūdo mō. bec cōia nō valet sortes
ē homo mortuus. ergo sortes ē hō. p3 qz ibi ē repu
gnācia i adiecto. Et cōfirmat qz sicut dolabra abla
ta eius forma nō est dolabra nisi equiuoce. sic hō
mortu. cap. p corpe sepato ab aia ci. nō est hō ni
si equiuoce. ¶ ⁊ m. dñ. capiendo mortuū secūdo
mō ⁊ boie3 mortuū p mō p dca cōia ē bona. p3 qz
bñ segtur. sortes ē homo mortu. ergo sortes fuit
hō qz nūc ē hō mortuus nisi pūs fuerit hō. vltra
bñ seg. sortes fuit hō. ergo sortes ē homo. ergo d
primo ad vltimū bñ seg. sortes ē homo mortuus
ergo sortes ē homo. secūda cōia p3 qz in ppōib.
q sūt ppetue veritatis a ppositiōe de preterito ad
ppositionē de pnti ⁊ econtra vel a propositione
de presenti ad propositionem de futuro ⁊ econtra
semper est bona consequentia. sicut bene sequit
deus fuit. ergo deus est ⁊ deus erit.

Ad rationes Ante oppositum dicitur
q solute sunt ex declara
tis in primo notabili.

Veritur Utz ad habendū dñ
ctionē in modalib. ne

q
cesse sit ⁊ sufficiat ponere negationem
ad modū. Et arguit p cōtra suppositū
sc3 q nulla sit ppō modalis: quia vel ipa ē cathgo
rica vel ypothetica a sufficiēti diuisiōe: sed nō ē ypo
thetica cū nō cōplectat plures categoricas tanq
pres pncipales sui: nec etiā categorica cum i ea
sint plures copule. q nulla erit ppō modalis ¶ ⁊
arguitur sic. iste due nō sūt dīctorie aial esse ho
minē est possibile ⁊ aial nō esse hominē nō est possibi
le. cum possint simul ēē. ⁊ tamē in vna eaz mo
dus negatur: q ad vandum contradictionē nō suffi
cit modus negari. Et cōfirmatur qz iste due dīcūt
sortē necesse est currere. sortem posse est nō curre
re ⁊ tamē in neutra negatur modus: q ad vādū dī
ctionem in modalibus nō sufficit modus negari.
¶ ⁊ sic. si sufficeret negationem poni ad modū
iste esset dīctorie sortē currere ē necesse ⁊ sortē
currere nō est necesse: sed hō est falsum. qz c. minor
p3 quia si sic vna cōtradictoria3 sequerē ad aliā.
nam bene sequitur. sortē currere est necesse. er
go sortē currere est possibile: vt dicitur in textu.
⁊ vltra bene segtur. sortē currere ē possibile. qz sor
tem currere ē cōtigēs qz possibile ⁊ cōtigēs cōuer
tunt. ⁊ vltra bene seg. sortē currere ē cōtigēs er
go sortē currere nō est necesse: p conuersionē in op
positam qualitatē. ergo de p ad vltimū bene seg.
sortē currere est necesse. ergo sortē currere nō est
necesse. ⁊ per cōsequens nō sunt adinuicem con
tradictorie. ¶ In opp. ē ari. ⁊ omnes logici.

Primo sciendū ē q p declaratiōe terminio
rum ponūtur due distincōes. et
tria dicta. pma di. est bec. ppō modalis ē duplex
quedā est modalis pposita in qua. s. modus deter
minat totū dictū videlicet totū aggregatū ex sub
iecto ⁊ predicato dicti vt sortē currere ē possibile
que equipollet buictalis ppō. s. sortes currit ē pos
sibilis. Alia est ppositio modalis diuīsa cuius
modus nō determinat totā pōnem dicti sed de
minat copulam dicti ⁊ res significatas per sub
iectum ⁊ predicatum dicti. ¶ Secunda distincio
est bec. ppositiones modales diuise sunt dupli
ces. quedam sunt in quibus ponitur idem modus
Alie sunt in quibus ponitur alius ⁊ alius modus.
¶ pimum dictum. sicut in ppositionibus de iec
se habent signa vniuersalia. vel particularia q ad

Secundus

oppositiones. et equipollentias sumendas ita proportionabiliter se habent modi in modalibus. p3. q2 sicut illis de inesse signa vltia vel particularia significat diuersas acceptōes subī p omnibus suis suppositis copulatiue vel disiunctiue. sic etiam in modalib9 modi significat diuersas acceptōes extreme p oī tpe copulatiue vel disiunctiue. ergo sicut in illis de inesse sumit oppō et equipollētia nō solum ex parte. dispōnis copule penes affirmationes vlt negationē. sed et ex parte dispōis subī q vocat q3 titas suppositoꝝ. sicut in modalib9 oppō vel equipollētia nō solum est sumēda ex parte affirmatiōis vel negatiōis copule. sed ex parte q3 titatis temporis i portati per modū. ¶ 2m dcm. sicut ad habēdū dictionē i illis de inesse que sūt de diuersis signis sufficit negatiōem ferri ad copulam precise. sic ad habēdū dictionē in modalib9 de diuersis modis sufficit negationē ferri ad copulā dicti. pma pars p3 dicit p3 q2 iste cōtradicit. oīs homo est albus. quidā homo nō ē alb9. et tamē in neutra earum negatur signum sed tū copula vbalis. 4a pars p3 per pma dcm. p3 etiam aliunde q2 iste dicit oēm boiēz necesse est esse albū. quēdam boiēz possibile est nō ēē album. cū sint in lineis dicitib9. et tamē i neut4 negatur modus sed solū copula dicti. ¶ 3m dcm. sicut in illis de inesse de eodem signo nō habet dictionē nisi simul negetur modus et copula. sic i modalib9 de eodē modo nō habet dictionē nisi simul negetur modus et copula dicti. pma pars p3 per pma equipollētiarū regulā. in qua dī q negatio preposita signo equipollēt suo dictionario. g ad habēdū dictionē de eodē signo o3 q neget signū. Et cōfirmat p ari. i primob9 vbi vult q iste due indefinite diuerse q3 tatis homo est alb9. homo nō est alb9 nō dicit eo q simul scāt iūitate. g videt q nō necesse sit quātitatē subīnegari ad dādū dictionem affirmatiue sibi pponēdo negationē. vt dicēdo nō homo est albus. 4a pars p3 q2 isti ppōi oēm boiēz necesse ē esse album dicit ista. quēdam boiēz nō necesse ē esse album. et nulla alia videtur sibi opponi dictionē. ergo rē. Et cōfirmat per ari. vbi vult q huius possibile est ambulare. s3 negatio nō est ista. pōte est nō ambulare. sed ista nō possibile est ambulare. in qua modus negatur. ergo ad dīcēdum in talibus necesse est modus negari.

Secundo sciendū est q i hoc tractatu definitur ari. de oppōnib9 et equipollētijs ppōum modalium. et cōtinet tria capitula In quoz primo determinat de oppōe ppōuz modalium et cōtinet tres conclusiones. ¶ pma cōtāgit i

tētum. et est hec. Determinatis de his. s. oppōib9 et cōsequētijs ppōum de inesse. nūc perspicieduz ē quō se hnt affirmatiōes adiūcē in ppōib9 modalib9. Cuius ratio est. quia tales propositiones habēt aliquas dubitatōes alias ab his que sūt in ppōib9 de inesse in quibus nō ponitur aliquis mod9. ¶ Secūda cōtāgit vram questionem. vtrum. s. ad dādū dictionē in modalibus sufficiat negatiōem ferri ad verbum. i. ad copulam sic q modus nō neget. Et primo probat q sic. quia dictionē est oppositio formalis. ergo videtur q similiter sit sumēda i oībus enūciatiōibus. sed in ppōib9 de inesse cōtradictio fit ferēdo negationem ad verbum. ergo similiter in modalibus sumitur dictionē per negatiōem latam ad verbum. maiorem probat primo i ppositionibus in quibus ponitur hoc verbum est. vt istius affirmatiōis. homo est. negatio est ista. nō est hō nō autem ista: nō homo est. Similr istius affirmatiōis que est homo albus: negatio est ista. nō est hō albus. et nō est hec: est nō albus homo. q2 si ista. est nō albus homo sit negatio illius affirmatiōis. ē albus homo tūc sequeretur q si ista sit falsa. lignum est homo albus. ista erit vera. lignum est homo nō alb9 cōtra t3: quia de quolibet affirmatiō vel negatio vera. et de nullo ambo simul. sed cōtra est falsum. imo sunt simul false. ergo iste nō dicit. lignum ē hō albus. lignum est homo nō albus. ¶ Cōsequēter declarat predictam minorem in ppositionibus i quibus ponitur aliud verbum ab hoc verbo est. q2 istius affirmatiōis ambulat homo. cōtradictoria nō est ambulat nō homo. sed ista nō ambulat homo q2 nihil refert dicere boiēz ambulare et boiēz ambulātem esse nec etiam ambulat homo. et est ambulās homo. ideo videtur q similiter sumatur negatio vnius. sicut et alterius. s. ferēdo negatiōem ad verbum. ¶ Cōsequēter arguit ari. ad ptes negatiuam questionis. quia si contradictio sit in modalibus sumēda ferendo negationem ad verbum sequeretur q contradictorie essent simul vere. cōsequēter est impossibile. ergo et illud ex q segit. cōtra p3. q2 si sufficeret negationem ferri ad verbum tūc iste essent cōtradictorie. possibile ē eē. possibile est non esse: possibile est ambulare possibile ē nō ambulare. et si iste. possibile est diuidi. possibile ē nō diuidi. et tamē sūt simul vere. quia illud quod ē possibile cum sit ad vtrumlibet et nō est semper actū. ideo tunc potest sibi competere negatio actus et sic quicquid est ambulabile potest nō ambulare et quod est diu sibile potest nō diuidi. ergo iste erit simul vere. possibile est esse. possibile est nō esse. et

periermenias

per dñs nō sufficit ad cōtradiciendū in modalibus negationem ferri ad verbum. ¶ Tertia conclusio determinate ridet ad questionem prius motā et hec. ad sumēdum dīctoriam in modalibus necesse est modū negari. p3 duabus ratioibus. pma ratio est ista. quia ad contradicendum in modalibus o3 dicere negationem ferri ad modum vel dicere cōtradictorias simul stare in veritate. sed ista secūda pars est impossibilis. ergo pma pars ē eligenda. in qua dñr q3 o3 modū negari ita q3 isti affirmacionis possibile est esse. negatio est ista. nō possibile est esse. et sicut dīcendū est de cōtingēti necessaria et impossibili. Secūda ratio est hec. sicut se habēt esse et nō esse in illis de inēē. ita se habz mod⁹ in modalibus. sed in illis de inēē et nō esse sunt oppōnes. i. copule. et subiectum tēdicatū dñr res subiecte. ergo similiter in modalibus modi erūt oppōes. i. copule. tales enim modi nō sūt determinaciones sūiecti vel predicatorum sed sunt oppōes determinātes veritatē aut falsitatem pōum sicut esse et nō esse sūt oppōes determinantes veritatē aut falsitatem pōum de inēē. modo ad cōtradiciendū in illis de inēē oportet ista verba eē et nō esse negari. q3 sicut in modalibus ad sumēdum dīctionem oportet modum negari. p3 per singulos modos q3 istius possibile ē nō eē negatio ē ista. nō possibile est nō esse eius vero que est. possibile est eē negatio nō ē hec. possibile est non esse q3 vt patuit possumus simul stare in veritate et se inuicem consequuntur. id est iserunt se mutuo per ouersionem in oppositam qualitatem. et hoc capiēdo potest pōtingeri ad vtrumq3. sed iste. possibile est esse. potest est nō eē contradicunt nec simul stāt. et cōsimiliter iste. potest est non esse. et nō possibile est nō esse. que nūq3 sunt simul vere aut false. Similiter istius affirmacionis. necessarium est esse. negatio non est ista. necessarium est non esse. sed est ista. non necessarium est esse. et similiter istius. necessarium est nō eē. negatio ē ista non necessarium est non esse. Et similiter iste due. impossibile est esse. non impossibile est esse. contradicunt. et similiter iste due impossibile est non eē. et non impossibile est non esse. Ex quibus concludit aristoteles q3 vniuersaliter oportet dicere q3 in propositionibus modalibus esse et nō esse se habēt sicut res subiecte ad quas nō est ferenda negatio ad habēdum contradictionem sed est ferenda ad vnum tñ videlicet ad modū ita q3 modales in quarum altera negatio fertur ad modum putāde sūt cōtradictorie vt possibile. nō potest. cōtingēs nō cōtingēs impossibile non impossibile. necessarius nō neces-

sarium. verum nō verum. Et in hoc innuit q3 verum et falsum cōstituunt propositiōem modalem: sciēdū est q3 circa hūc textū icidunt tres difficultates. pma ē. vt ad cōtradictionem ppositionū de inesse sufficiat addere negationem copule. Et vt q3 sic. q3 dicit aristoteles in textu q3 istius affirmacionis que ē eē albū boiēz negatio dīctoria est ista. non esse albū boiem. Et similiter istius affirmacionis. ambulat homo. negatio est. nō ambulat homo. ¶ In oppositum arguitur per aristoteles. p3 huius in fine primi capituli tertij tractat⁹ vbi dicit. opponi aut affirmacionē negationi dico contradicitorie q3 vniuersaliter significat ei qd ē nō vtr. vt ois homo albus est. nō ois homo albus est. ergo negatio lata ad copulam nō sufficit ad contradictionē. Rñdet per distinctionē q3 duplex est propositio de inesse. quedam est propositio singularis que est de subiecto singulari. Et ad cōtradictionem in talibus sufficit negationem ferri ad copulam. vt iste contradicunt. sortes currit. sortes non currit. alie sunt propositiones de subiecto communi. Et ad contradicendum in talibus duorequiruntur. prio disparitas quantitatis subiecti ita q3 in vna subiectum teneatur vniuersali⁹ et in alia particulariter. Secūdo regitur disparitas copule penes affirmacionem et negationem. Et ad aristotelem in textu ridetur q3 non vult tales opponi contradicitorie. sed tantum intendit q3 negatio non facit contradictionem nisi addatur copule. non autem quādo additur alicui extremo propositionis. ¶ Secūda difficultas. vtrum propositiones modales in quibus negatio postponitur modo sint aliquo modo repugnātes et adiuices opposite. Et arguit q3 nō q3 tales pnt simul eē vt pbat aristoteles. de istis pōibz. potest est ābulare. potest est nō ābulare. potest est diuidi. potest est nō diuidi. Rñdet per tria dicta. ¶ Pmū. pōes modales de diuersis modis. scilicet de necessario poli et i poli in q3 negatio postponitur. mō dīcūt nec pnt simul stare i veritate. ¶ 2mū. pōes modales de eodē modo. s. de necessario vel impossibili i quaz altera postponitur negatio modo repugnāt i veritate. pnt enim simul esse false. p3 q3 sūt dīe. vt necesse est eē. necesse est nō eē. impossibile eē. impossibile nō eē. ¶ Tertium dñm. pōes de poli vel cōtingēti in quibus negatio solum fertur ad verbum nō repugnāt i veritate s3 bñ i falsitate. p3 q3 sūt subcontrarie vt possibile est esse. possibile est non esse. cōtingēs esse. contingens non esse. et de illis tantum locutus est aristoteles cuius dicit. pōes modales

Secundus

i q^b negatio ponitur ad v^b nō dīcere sed simul
 stare in vⁱitate. **T**ertia difficultas. vtrum illud
 verbum infinitiui modi esse se teneat in moda-
 libus ex parte subiecti. vel ex parte copule. Et vi-
 detur q^d ex parte subiecti. per aristotelem. qui di-
 cit vniuersaliter ei quemadmodum dcm est esse
 quidem et nō esse oportet ponere quemadmodum
 subiecta. Respondetur per duo dicta. **P**ri-
 mum est q^d ad similitudinem materie que subijci-
 tur forme subiecti et p^rdicatum que sunt materia-
 le i propositione dicitur res subiecte. et ad simili-
 tudinem forme que apponitur. idest aduenit ma-
 terie copule p^rpositionū cum dicuntur esse p^r se
 oppositiōes. Ex q^o patet q^d p^rem subam aristo. nō
 intellexit subm et etiā p^rdicatū male. q^d patz cū di-
 cū subiecte v^o res hoc q^d albū p^r q^d itelligit p^rdicatū
 male illud v^o bō p^r q^d itelligit subm vt satis haberi
 pōt ex suis exēplis p^rus dictis. **C**z^o dīz. imodali-
 bus eē et nō eē nō sūt subiecta nec se tenēt ex parte
 subī sed ex pte copule. patet quia nihil quod est
 vniuium extremorum propōis ē subiectū v^l se
 tenēs ex pate subī sed hoc v^bū infinitiui modi eē
 est vniuiū extremoz p^rōis modalis. ut inferi^r pa-
 tebit. ergo nō est subm nec se et ex parte subī. Et ad
 ari. respōdet q^d solū vult dīcere q^d in modalibus
 esse et nō eē hnt silitudinez cū rebus subīs. qz sicut
 negatio addita rei subiecte. idest subō vel p^rdicato
 materiali in illis de iesse nō facit dīctiōem nisi simul
 ferat ad copulā. sic et in modalib⁹ negatio lata ad
 v^bū p^rise sic q^d nō ad modū nō facit dīctiōem. Et il-
 la silitudo p^r intertu. cū dī. esse q^d et nō esse o^z po-
 nere quē ad modū subiecta. i. ad silitudinē rei sub-
 ieete. negatōez vero et affirmatōez hoc faciētē. scz
 dīctōez oportet opponere ad v^{nū}. i. tātūmodo ad
 modū. quasi dicat. ex quo ex pte de ly eē vel non
 eē nō sumitur affirmatio vel negatio in modalib⁹.
 iō eē et nō eē se bēbūt tāq^z res subiecte. Et qz ex pte
 modi sumit affirmatio v^l negatō iō mod⁹ dī copla

Conclusio Rⁿsalis ad cognoscēdū dī-
 ctionē i modalib⁹ que sūt dēo
 dē mō nō sufficit negatōez ferri ad v^bū sed requi^r
 mod⁹ negari. Hec conclusio satis patet ex dictis.

Primo dubitat. Vt p^r p^rōnes de impossibi-
 li et necessario sequat^r contradictorie
 ad p^rōes de possibili et contingēti. **P**ro declara-
 tione terminoz p^rmo p^rmittit v^{nū} dictū. q^d illa pro-
 pō dī seq^r contradictorie ad alias q^z sit sibi equipolēs
 per negatōez prepositaz modo. i. mō dissiliter se

habēte. s. illa p^rō dicit^r seq^r dīe ad aliā q^z sit sibi eg-
 pollēs p^r negatōez latā ad verbū tū. illa v^o dicit^r
 ad aliam sequi cōtrarie et contradictorie q^z sit egpol-
 lens per negatōez p^rpositā et postpositaz. mō h^o sup^r
 posito negatiue. Rⁿdet aristo. ad dubiū i. z. c. bu^o
 tractat^r i quo dēminat de equipollētis et dīctis
 modalib⁹. et cōtinet q^ztuor dēclōnes. Quaz p^rā tūgit
 ordinem p^rōnum modalib⁹ fm ātq^z et est hec. an-
 tiqui posuerūt istas p^rōnes se inuicē p^rsequi et eg-
 pollere p^r p^rimā lineā. s. possibile ē eē. et igēs ē eē. nō
 impossibile est esse. et non neēio ē eē. sed i scda lineā
 posuerūt istas egpollere. s. pole ē non eē. et igēs
 ē nō esse. nō im pole est non eē. et non neēium ē non
 eē. In t^ria vero lineā posuerūt istas. nō pole ē esse
 non et igēs ē eē. impole ē eē. et neēe est non eē. In
 quarta posuerūt istas equipollere. s. non pole est
 nō eē. nō et igēs ē nō esse. ipossibile ē nō eē. et neēe
 eē. Et addit aristo. q^d iste ordo potest clare patere
 describēdo figuraz q^zdrangulārē. **C**z^o dēclūso oī
 dit in quo bñ dixerūt antig. et ē hec. Ad nō impole
 sequunt^r dīctorie. i. modo dissimilit^r se habente ad
 pole et ad et igēs. et ad non pole. et non et igēs sic
 bñ dixerūt antig. Et hoc ē itelligēdū referēdo sin-
 gula singulis. ita q^d ad impossibile sequat^r nō pole
 et nō et igēs. et ad non impole segtur pole et et igēs.
 ita q^d ad negationē dī impoli segtur affirmatiua dī.
 poli et econuerso. **C**z^o dēclūso. oīdit in q^z defece-
 rūt antig. que ē hec. antig male ordinauerūt p^rō-
 nes de necessario in primaz secūda lineis. patz q^z tū-
 tuor rōibus. **P**rima ratio est ista. qz nō necesse
 eē et possibile eē nō egpollēt. et tamē eas ordinauerūt
 in p^rima lineā. Alicēdēs patet. qz necesse non eē. et
 possibile eē opponūt^r contradictorie. ergo iste nō eg-
 pollēt. possibile eē. et non neēe eē. **S**ecda ratio.
 p^rpositiones p^rimi et tertij ordinis contradicunt. sed
 iste non contradicunt. necesse non eē. et non necesse
 esse. ergo in primo ordine non debet poni ista non
 necesse esse. cum in tertio ordine ponatur illa. ne-
 cesse non esse. Aliiter due contradictorie essent si
 mul vere. quia iste due necesse non esse et non ne-
 cesse esse. sunt simul vere. **T**ertia ratio. neces-
 se et impossibile opponuntur contrarie ergo ad in-
 uicem equipollent contrarie. idest per negationē
 latam ad verbum dicti et per consequens si in p^r-
 ma lineā negetur impossibile et affirmetur dictus
 esse negabitur etiam necesse. et eius dictū. **P**ri-
 ma consequentia patet. quia iste equipollent
 necesse esse. Impossibile non esse. et iste. impos-

periermenias

sibile eē: necesse n̄ eē. Quarta ratio. si iste eppollēt
possibile eē. et non necesse eē tūc dīctorie seq̄ren
tur adinuicē. Consequēs est impole. ergo et anice
dēs. Consequētia p3. q2 bene segtur. necesse eē. ergo
pole esse. tūc si possibile eē sequat. ergo n̄ necesse
esse. ergo de primo ad vltimū sequet necesse esse.
ergo n̄ necesse esse. que sūt contradictorie. q̄ autēz
necesse sequatur possibile esse. patz. q2 nisi sic: tūc
eius dīctoriū sequitur. i. simul stat. s. n̄ possibile eē
et ad non pole esse. sequit ipossibile esse. quod non
potest stare cū necesse eē. ¶ Quarta 2^a ordiat p
dictas ppōes scōm opinioēz p̄rias: et ē hec. Ad
istam. possibile ē eē. segtur ista n̄ necesse ē nō esse
et sic n̄ debēt pōi i eodē ordie. Conclusio p3 duab⁹
rōnib⁹. Prima ē. q̄ ad possibile esse n̄ segt necesse
eē. nec necesse non eē: nec etiā n̄ necesse eē et tamē
ad possibile eē. oportet sequi aliquam de nēcio g
ad possibile eē segtur ista. non necesse est non eē
Antecedēs p̄ma pte p3 q2 cum possibile esse. stat
possible n̄ eē. sed quod ē necesse esse non ē possibile
non eē. ergo ad possibile eē. non segtur necesse esse.
¶ Scda ps antecedētis p3. q2 ad possibile esse. n̄
ē necesse non eē. ergo ad possibile esse. non segtur
necesse non eē. Sed tertia ps antecedētis. patet. scz
q̄ non segtur. possibile esse: ergo necesse esse. pbatuz
ē i questione pcedēti. ¶ 2^a ratio. ē ista. q2 ad non
possible eē. sequit impole esse. et necesse non esse.
ergo ad pole esse. quod ē dīctoriū an̄tis sequit n̄
ipossibile esse. et nō necesse non esse. que sūt dīcto
ria p̄ntis. Hāc conclonē non pbat aristoteles. sed
posset pbari: eo q̄ i terminis ouertilib⁹ si ad an̄s
sequitur aliquod cōsequēs. tūc ad oppositū an̄tis
sequitur oppositum consequentis.

Secundo ^{dubatur.} sit particularis negatiua. fortez
possible ē non esse. Et videt q̄ non. q2 sua dīcto
ria ē negatiua. igit ipa ē affirmatiua. cōsequētia t3.
quia propositiones dīctorie dñr esse diuerse q̄li
tatis. Antecedēs p3 p̄m in textu. c. pcedētis sic
dicētē. eius vero que ē pole non eē negatio ē. nō
possible ē non esse. Ex qua auctoritate. patet istā
eē negatiua. non pole est non eē. et per cōs sua op
posita erit affirmatiua. ¶ 2ª sic. q2 sicut se habet
verbū i illis de iesse. ita modus i modalib⁹. sed i il
lis de iesse verbo non negato manet ppositio sēp
affirmatiua. ergo sūt i modalibus si modus non
neget ppositio erit affirmatiua. Et confirmatur.
q2 istius ppositiouis sortem possibile ē non esse.
nec tota copula nec p̄cipalior pars copule nega
tur. ergo ē affirmatiua. cōsequētia t3. q2 ppositio

denotat affirmatiua vel negatiua ex pte copule.
Antecedēs p3 p̄ma parte. q2 illi⁹ p̄pōis copula ē
hoc totū. pole ē eē. mō illud totū n̄ negat. ergo co
pula n̄ negat. ¶ Scda ps p3 quia mod⁹ ē p̄cipa
lior ps copule. cum a modo denomietur ppositio
modalis. Et tamē mod⁹ nō negatur. ergo p̄pō n̄
est negatiua. ¶ In oppositū tamē arguit q2 eius
contradictoria ē affirmatiua igitur ipsa ē negatiua. t3
cōsequētia. q2 due cathegorice contradictorie repu
gnāt i vitate. Aliis p3 q2 sibi contradicit ista affirmati
ua fortez necessario ē esse. Et confirmat q2 ipa equi
poller vni negatiue. s. isti sortem nō necesse ē esse.
Ad dubiū rñdet ponēdo vnam distictiōem et duo
ocā. Distictio est hec. Quāritas p̄pōum pōt atten
di penes tria: primo modo ex pte dicti. et sic ois p
positio modalis pōt dici singularis. Alio modo ex
pte subiecti dicti. et tūc p̄pō modalis ē eiusdē q̄ti
tatis cū sua p̄iacente. vocat enīz p̄iacens p̄pō cor
respōdēs dicto. Tercio pōt attēdi q̄titas ex par
te modi. et sic oēs propōnes modales dñr eē vles
vel p̄ticulares. q2 oēs de contingentī vel possibili
sūt p̄ticulares ex parte modi. Et oēs de neces
sario et ipoli sunt vniuersales ex parte modi. Ex
qua distictiōne elicit tale documētū. q̄ ad oppo
nem vel eppollētā modalīū o3 attēdere n̄ solū ad
q̄titatez modi: sed ad q̄titatez modi et subiecti di
cti simul. q2 iste nō contradicit simplr. quoddā aial
necesse ē esse hominez: et qddā aial pole ē non eē ho
mines. s3 si variēt q̄titas subiecti dicti erūt simplr
contradictorie. ¶ Primū dēñ. Ista ppositio fortē
pole ē non esse est singularis ex parte subiecti di
cti: et p̄ticularis ex pte modi. ¶ 2^m dictū. q̄ ipsa
ē simpliciter negatiua patet. quia p̄cipalior pars
copule negat. puta hoc verbū esse. ergo ipa est ne
gatiua. q̄ autē iste ifinitiu⁹ eē sit p̄cipalior ps co
pule patet. q2 illud est p̄cipalior ps copule scōm
cui⁹ exigētā grāmaticaliē ordinant extrema p̄pō
nis. sed extrema istius ppositiōis ordinātur p̄m
huius verbi exigētā ifiniti modi eē. Nam subm
ponit i accusatiuoyt possit sibi reddere suppositū
et p̄dicatū iclusū i ipso ifinitiuo. sūt ponit i actio vt
possit cōstrui cū isto ifinitiuo eē. et. Aliqui tamen
rñdēt per distictiōē quia ista ppositio potest ou
pliciē considerari. vno modo inq̄tū ē ppositio ca
thegorica et sic ē negatiua. alio modo potest con
siderari inq̄trum ē modalis. et sic est affirmatiua eo
q̄ modus non negat. Tamen respōsio prior vide
tur melior. eo q̄ affirmatio vel negatio conuenit
propositioni inq̄trum modalis. Et ad rationes fa
ctas ante oppositum. Ad primā dñ q̄ aristoteles

Secundus

per negationem intellexit contradictoriam. **C** Ad secundam patuit qd nō ē oīno simile. **C** Ad tertiā cōcedit qd tota copula nō negatur. sed ps principa-
lior. Et h̄ sufficit. Et l3 ppositio denominetur mo-
dalis a modo. non tñ sequitur qd modus sit pncipa-
lior ps copule. qm̄ lēp sit denoiatio a pncipali.

Tertio dubitatur. **U**tr ppositio modalis et
de inesse differant specie. R̄ndetur
per duo dicta. **C** p̄mū est qd sūt eiusdē speciei sub
alterne. qz sūt pponēs cathgorice. **C** Secundum
dictū. qd differūt spē specialissima. p3 qz habent op-
positiones et formas spē distinctas. Itē bñt diuersas
passiones proprias. differūt etiā eēntialiter plus
qz due ppositiones de inesse. sed ppositiones de
inesse differūt numero. ergo ppositio modalis et
ppositio d̄ inesse differūt plus qz nūero. et p̄ns dis-
ferūt specie. Et si q̄rat vtz ista sit de inesse vel mo-
dalis sortes pōt currere. R̄ndetur p distinctionē
qz vel pōt resolui i istā sortē possibile est currere. et
sic est modalis. vel pōt resolui i hāc. sortes est potēs
currere. et sic est simplr de inesse. qz copula eius non
est modificata. Nam hoc verbū est dicitur eē pre-
cise copula. et h̄ totū potēs currere ē p̄dicatū m̄ale

Ad rationes

Ante oppositū. **C** Ad pri-
mā dī qd p̄pō modalis est
cathgorica. qz cōplectatur p̄s coplas p̄iales
habet tamen vnam copulam totalem aggrega-
tam ex h̄bo et modo modificante. **C** Ad secundam
dī qd cōtradictū de modo et cōtrariū de dicto legē
subcōtrariā retinētes. Et ad cōfirmationē patuit
quomō i ppositionib⁹ de diuersis modis ad h̄ndū
contradictoriam nō o3 modū negari. l3 tñ qñ sūt
de eodē. **C** Ad tertiā cōceditur p̄ma cōia. et cum
isertur. qz si sic. seq̄retur vnum cōtrariū sequi ad
reliqū. rñr qd ad necesse eē sequitur possibile eē ca-
piendo poss. bile p poss. bili alto. et n̄ p possibili qd
ouertitur cū cōtingenti ad vtrūlibet.

Veritur

Utrū ad necesse. eē se-
q̄tur possibile esse. et ar-
guitur qd non qz q̄qd sequitur ad cōis
bone cōie seq̄tur ad ei⁹ aīo. sed ad pos-
sibile eē sequitur possibile nō eē. ergo d̄ p̄mo ad vl-
timum bene seq̄t necesse eē. ergo possibile nō esse
qd est falsum. qz cōis contradicit aīcedēti. minor
p3 per aristo. itextu dicētem. qd idē v̄r possibile ici-
di et nō icidi. et etiaz eē et non esse. qd ad pole eē. seq̄t
pole non eē. **C** In oppositū ē aristo. i suo textu.

Primo

sciendū ē qd p intellectu quesiti po-
nuntur due distinctōes. **C** p̄⁴ dī-
ē bec. duplex est v̄r. quoddā ē i p̄dicādo. i. qd pre-

dicat de alio eēntialiter et non conuertibili. et sic
possibile est v̄r respectu necessarij. qz oē necesse
eē ē possibile esse. sed nō oē pole eē. ē necesse esse.
intelligendo de possibili alto. et sic itelligēdo d̄ pos-
sibili alto ista cōia tenz ab inferiori ad supi⁹ necesse eē.
qz possibile eē. aliū ē v̄r i distribuēdo qd itez ē. du-
plex. qz quoddam distribuit quo ad supposita sic
signū v̄r. vel aliqd sibi equipollēs quod distribu-
it cōem terminū cui addit pro oibus suis supposi-
tis copulatiue. aliud ē v̄r quod distribuit quo ad
tpa et est illud quod facit tenere copulam copulati-
ue p pluribus d̄iis t̄pū et hoc modo et ista cōia
a toto in cōtitate ad suā partem. hoc est necesse eē. er-
go hoc ē impossibile eē qz ly necesse distribuit p oī-
bus d̄iis t̄pōz copulatiue et ly possibile facit co-
pulam accipi pro pluribus differētijs t̄pōz di-
stinctiue. adhuc est aliud vniuersale in ampliando
quod. s. ampliat terminū ad stādū p plurib⁹ disse-
rentijs t̄pōz copulatiue cuiusmodi est ne-
cesse. sic ista consequentia necesse eē. ergo possibi-
le esse tenet per locum a tota copulatiua ad dis-
tinctiua cōstitutā ex eisde p̄pōibus. et sic patet qd tri-
bus modis potest ista cōia. necesse eē. ergo possibi-
le eē probari vera. **C** Secūda distinctio possibile
potest capi duplr sicut cōtingēs cum quo ouertit.
primo capitur pro possibili alto quod ē commune
tā ad illud quod ē necessarium qz ad illud qd nō ē
necessariū dum tamē nō sit impossibile. Et sic ista
cōia. necesse eē. ergo possibile eē. et per locū ab in-
feriori ad superius vt prius patuit. alio modo capi-
tur pole p possibili determinato. et hoc duplr s̄m
qd eius due sunt species. qz vel capitur p possibili
quod est necessariū et sic predicta cōia et per locū
a ouertibilibus. quia tūc necesse et possibile cōuer-
tūtur. vel capitur possibile pro illo quod nō ē ne-
cessariū nec impossibile. Et istud diuiditur i tres
modos. s. possibile. natū. raz. et ad vtrūlibz. et sic nō
sequitur. necesse eē. ergo possibile esse vt deducit
ratio facta ante oppositum.

Secundo

sciendū est qd in hoc 3o capitu. ari-
sto. docet ordinare determinate
ppositiones modales. et cōtinet quatuor cōclusio-
nes. prima ponitur sub forma dubitationis que ē
hec. vtrum ad necesse eē sequat possibile eē. et ar-
guit ad vtramqz partē dubitationis. p ad partem
affirmatiuā qz si nō sequit necesse eē. ergo pole esse
tūc d̄dictorium cōtis seq̄tur ad aīo. sed d̄dictoriū
cōtis. s. nō pole esse nō stat cum antecēdēte. igitur
et. Et si aliquis dixerit qd cōtradictoria istius pole
eē nō est ista. nō poss. bile eē. tunc erit ista pole nē eē

periermenias

sed utreque sunt false. illa de necessario exite hā. g. quecumque fuerunt dicta istarum contradicere isti. possibile eē. nō stabit cum ista necesse eē. et ad partē negatiuam arguit sic. sicut argutum fuit supra aīe oppositum. ¶ Secunda conclusio continet duas diuisiones quas aristoteles premitit p. solutiōe dubitationis. pma diuisio est. q. potentiarum quedaz sunt rationales. et iste manentes eedem sūt pluriū cōtradictoriarum. id est potētie rationales valent ad opposita. Alie sunt irrationales. Et harum quedam valent ad opposita. alia hō nō. sicut vis. calefactiua ignis ē potētia irrationalis. et non valet ad opposita. quia nō pōt non calefacere. Et ex hac diuisione soluitur argumētū factum ad ptem affir- matiuam p. interēptionē antecedentis. nō enī ad pos- sibile esse. sequit possibile non esse. ¶ Secunda di- stinctio ē. possibile dicitur equiuoce quia aliquid ē possibile quod iam actu ē sicut illud ē possibile qd cōiūctum ē actui vt pōt est aliquē ambulare qn actuābulat. Aliud ē pōt qd pōt esse vel agere. et tale vocat possibile distās ab actu vel pōt ante ac- tum. et sic ille pōt ābulare quinōdū ambulat. sed in futuro ābulabit. et est oīa inter ista possibilīa quia pōt secūdo mō dictum. solū reperitur in reb^o mo- dalibus. i. transmutabilibus generabilibus et cor- ruptibilibus. sed pōt pmo modo dictum repit tā in rebus imobilibus qm in rebus mobilib^o. ¶ Ter- tia cōclusio tangit solutionem dubitationis mote et est hec. possibile quod v3 ad opposita non sequit ad necesse. sed possibile qd nō v3 ad opposita bene sequitur ad necesse. Similiter pōt ante actum nō sequitur ad necesse sed si capiat coiter. s. p. illo qd non est impossibile tunc sequitur ad necesse. qd p- bat aristoteles. q. possibile sic sumptum est cōe ad necessariū. et se h3 sicut totū vniuersale respectu necessarij. modo ad particulare segtur vniuersale. g. ad necesse eē sequit possibile eē. s3 nō oīo. i. vniuer- salitē pro qualibet spē possibili vt patuit. ¶ Quar- ta cōclusio. collectiua que sequit ex pdcis ē hec. for- tasse necessariū ē pmus mod^o iter oēs modos. pro- bat aristoteles coupl^r. pmo ponēdo figurā modaliū i qua pponit ppos de necessario. scdo illas d. pos- sibili. 3. de cōtīgēti. et ultimo de impossibili. scdo pro- bat rōe. quia sēpiterna et illa que sēper actu sunt. sūt pōra. sed necessariū sēper ē. ergo. Ex hoc ifert vnaz diuisionē cōiū. q. quedam sūt sēper i actu sic pme sube vt de^o et intelligētie. Alie sūt actu et p- tate in qbus act^o nō pōr ē. sed tpe posterior. Alia vero nūq sūt actu s3 solū p- tate. sic cōtinuus ē in potētia

ad diuidi i infinitū sed nūq erit actu diuifuz. et. **Tertio** notādū ē. q. circa hūc textūz icidūt due difficultates. ¶ Pri^a est. vtrū valeat illa oīa quā facit aristo. si ad necesse eē nō sequit possibile eē. ergo oppositū bñ sequit. et rīde q. n. Et ad aristo. potest dici q. lra fuit corrupta ex trāslatiōe vel ex uicio scriptoz. ut pōt dici q. loco hui^o ubi sequit. o3 itelligi hoc h3bz stat. q. quodli- bet cū quolibz uel ei^o oppo^o stat. ut p3 ex pmo pōz. ¶ Secda difficultas. utz irrōalis ualeat i opposi- ta. Respōdet distinguēdo de duplici potētia. quia quedā ē potētia actiua. et tal potētia i irrōabilib^o nō usi opposita q. ut iam patuit. licet ignis possit cōburere nō tñ pōt nō comburere. Alia ē potētia passiua que se tenet ex parte materie. et illa poten- tia in irrationabilib^o ualet in opposita. ut materia ignis potest calefieri et frigescri. sed posset obijci. quia potētia bruti est irrōnalis et tamen brutū po- test ābulare et nō ambulare. ut de se satis p3. ergo potētia actiua irrōnalis ualet ad opposita. ppter hoc aliter respōdetur per vnum dictum et vnam distinctionem. ¶ Dictum est istud. potētiā rati- onalem vocat aristoteles illā que secūdam dīcta- men et rectionem rationis potest agere cuiusmōi ē intellectus et volūtas. sed potētia irrōnalis est q. h3 dictamē rōnis nō potest agere. sicut sunt bruta et alia inanimata. ¶ Distinctio est hec. potētiāz va- lere ad opposita potest dupliciter intelligi. Uno modo q. possit ad opposita contradictorie. ita q. posse ad opposita sit idēz quod posse agere vt pos- se non agere. et sic non tantum potētia rationalis sed etiam irrationalis potest ad opposita. vt bru- tum potest ambulare et non ambulare. Alio mo- do sumitur posse ad opposita contrarie. scilicet q. possit producere effectus contrarios. et sic sola po- tentia rōalis valet ad opposita. non tamen in qua- cūqz opposita. sed ad illa que sequit actuz vo- lendi vel nolendi. et h3 intellectus quandoqz possit ad opposita sicut ad actus intelligēdi oppositos. et ad actus exteriores. nō tamē potest ad q. cūqz op- posita nec sēp. q. quādoqz nō ē in potētia aīe in- telligere et non intelligere aut assentire alicui p- positioni vel non assentire eidem imo generaliter potētia rōalis respectu primi actus intelligēdi nō plus pōt i opposita q. ignis calefacē et nō calefacē. s3 volūtas sp. nata est producere velle vel nolle. **Conclusio** rīsalis. ad necesse esse sequit possibile esse capiēdo pos- sibile pro possibili alto. vel possibili necessario. :

periermenias

requiritur et sufficit veritas vnius propositionis i qua modus materialiter predicatur de propōne correspondente dicto vel de nomine demonstrāte illā ppōez vt ad veritatē isti⁹ modalis cōpositē. album esse nigrum est possibile requiritur veritas illius propositionis. hec ppositio album eē nigrus ē possibilis. sed ad veritatez modalis diuise requirit^r et sufficit veritas vnius propositionis i qua predicat^r modus de orōne cōposita ex p̄dicato et pnoie dicti demonstrāte illud p quo sup̄pōit subiectū dicti. vt ad veritatē isti⁹ ppōnis diuise. albū eē nigrum ē possibile sufficit veritas illius propositionis hoc esse nigrum ē pōle. p ly hoc demonstrando parietem v^l aliquod subiectum album. et si subz dicti fuerit termin⁹ cōis non cōnotatiuus sicuti ista. omne astrus esse supra nostrū orizontem ē possibile requirit^r q^d modus possit p̄dicari de oratione composita ex p̄dicato dicti singularibus illius termini cōis vel pnoie demonstrante illa singularia. vt dicēdo h⁹ astrū eē supra nostrum orizontem ē possibile. et hoc astrū esse supra nostrū orizontem ē possibile. et sic d^r alijs ita q^d p ly hoc demonstratur aliud et aliud astrū.

Tertio dubitatur. Utrum omnes ppositio nes de contingēti reponantur in eis/ dem lineis vel i diuersis. Rndet per q̄tuor dicta **C¹** primū q^d ppōes dē cōtingenti alto reponūt^r i eisdem lineis. sicut ppōnes de possibili. ppōnes at de possibili reponūt^r i diuersis lineis vt. deducit aristo. i textu. **C²** Scdm dictū. ppōnes de cōtingenti necessario. reponuntur i eisdem lineis. sicut ppo pōnes de necessario. p3 q2 adinuicem cōuertūt^r **C³** Tertiū dictū q^d ppositio de cōtingenti nō neces sario egpollet vni copulatiue cōstituite ex duabus ppōnibus de possibili i quaz vna dē nī negatur et i alia affirmat. sicut ista. sortes ē cōtingēs ad vtrūli bet currere. egpollet isti copulatiue. sortē currere ē pōle. et sortē pōle est nī currere. cui⁹ contradictoria erit vna disiunctiua cōstituta de ptibus dīcētibus puta ista disiunctiua sortem non possibile ē currere v^l sortē nō possibile est nō currere. **C⁴** dictuz. ois ppō affirmatiua dē cōtingenti ad vtrūlibz i qua .s. modus nō negat. ponitur i duabus lineis. i p̄ia et in scda. Et ois negatiua de b⁹ cōtingenti i q̄. s. mo/ dus negat ponit^r i duab⁹ lineis. s. i tertia et i q̄rta.

Ad rationem. Ante op^m factā soluta ē ip⁹ notabili. et h⁹ d^r q̄stione.

Veritur Utrum cōtrarietas in enunciationib⁹ vocali

bus sit sumenda penes contrarios mo dos enūciādi aut penes predicata cō/

traria. **C¹** Arguitur primo q^d Penes predicata cō traria. q2 dicit aristo. in p̄dicamētis. q^d ista. socrates est languidus. contrariatur illi. socrates est sanus ergo contrarietas sumitur penes p̄dicata cōtraria et non penes cōtrarios modos enūciandi **C²** Ar/ guitur secūdo sic. contrarietas enunciationum su mit^r a d̄rietate oppositoz et d̄rietat^r oppositoz a d̄ri etate rez enūciat^r. ergo d̄rietat^r enūciatiōis hē sumitur ex parte rerum. **C³** Arguitur tertio. plus opponuntur enūciatiōes de contrarijs p̄dicatis q̄ ille q^d sūt de cōtrarijs modis enūciādi. ergo ma/ gis sumitur cōtrarietas ex pte d̄rio^r p̄dicatorum an⁹ p3. q2 plus requiritur ad verificandū affirma tiuā de p̄dicato d̄rio q̄ ad verificandū illā dē mō enū ciandi contrario. **C⁴** In oppositum arguitur per aristotelem.

Primo notandum est. q^d p declaratione terminorum ponūt^r due distin/ ctiones. **C¹** Prima distinctio. cōtrarietas capit^r dupl^r. vno mō special^r put ē repugnantia duaz ppōnum cōtrariar. et sic non capit^r hic. Alio mō ḡnāliter p q̄cunq^z repugnātia q̄rūcūq^z ppōnū op positarum aliquo triū generū oppōnis ppōnis. et sic capi^r hic. **C²** 4^a distinctio. aliqua dicuntur d̄ria dupl^r. vno mō formal^r et intrinsece et sic illa sunt cō traria q̄ sunt prima fūdāmēta contrarietatis sicut res significat^r p oppōnes cōtrarias. Alio mō ali q̄ dicūt^r esse contraria extrinsece et obiectiue et sic illa dicuntur contraria quoz obiecta v^l significa ta sūt contraria sicut sunt enūciatiōes vel opposi tiones. **C³** primum dictum. illi modi enūciandi q^d eorundem extremorum. quorum vnus ē affirma tiuus et alius est negatiuus dicuntur contrarij. sed illa predicata dicuntur contraria quecunq^z habēt repugnantiam ad simul et semel verificari de eo/ dem subiecto lz bene successiue. sicut albū et nigrū **C⁴** Secundum dictum. cum termini se teneant ex parte materie propositionis et modus enūciandi ex parte forme. ideo propositiones que sunt de cō trarijs modis enūciandi simpliciter magis debent dici contrarie quam ille que sunt de predicatis cō trarijs patet quia denominatio magis sumitur ab eo quod se tenet ex parte forme q̄ ab eo quod se tenet ex parte materie.

Secundo sciēdum est q^d iboc tertio tracta tu qui tenet vnicum capitulum inuestigatur ex parte cuius attenditur contrarie tas in enunciationibus et oppōibus. continet vnaz conclusionem principalem quam format per mō dum q̄stiois. vtrum. s. propōi affirmatiue d̄riet^r p

Secundus

positio de modo enūciandi contrario. aut contrarie alia
propositio affirmatiua de predicato trios sic si hinc p
positio affirmatiue. ois hō ē iustus. tria ista nega
tiua nullus hō ē iustus. aut ista ois hō ē iust^{us}. r^{ati}o
isti. ioh^{annes} ē iust^{us} triatur ista ioh^{annes} nō ē iustus. Ad
banc questionem respondet ari. q^{ue} predictarū enūci
ationum ille que sunt de triis extremis nō sūt cō
trarie. sed ille que sūt de trio modo enūciandi. q^{uo}
pbat. q^{ui} sicut se hnt enūciationes mētales q^{ui} ad
trietatem r nō trietate sic se hnt enūciatiōes vo
cales. q^{ue} ea q^{ue} sūt i voce sunt note eoz q^{ue} sūt i mēte
sed o^{mn}es mētales q^{ue} sūt de trio modo enūciandi
sūt trie r nō ille q^{ui} sūt de triis extremis. q^{ui} sūt est i
enūciationibus vocalib^{us}. minorē pbat aristo. octo
rōnib^{us}. quaz p^{ri}ma est bec. opiniones trie nō pnt si
mul eē vere. s^{ed} ois opinio q^{ue} opina^{tur}. q^{ue} bonū ē bonū
r illa q^{ue} opina^{tur}. q^{ue} malū ē malū sūt sūt vere r t^{ri} bo
nū r malū triatur. q^{ue} opiniones q^{ue} sūt de reb^{us} vel d^e
extremis triis nō sūt trie. ¶ 2^a rō. de bono ē vna
opinio q^{ue} opina^{tur} q^{ue} bonū est bonū r ē v^{er}a. r etiā alia
opinio qua oppina^{tur} q^{ue} bonū nō ē bonū. r alia q^{ue} op
pina^{tur} bonū eē aliqd q^{uo} nec ē nec pōt eē sicut si op
pina^{tur} q^{ue} bonū ē malū. r p^{ro}ter bec ē aliq^{ui} alia opinio
q^{ue} oppinatur bonuz nō eē illud q^{uo} ipm est. v^{er}ū q^{uo} oēs
iste triatur p^{ri}me affirmatiue v^{er}ū solū secūda q^{ue} ē ne
gatiua. s. ista bonū nō est bonum. p^{ri}ma non ē di
cendum. q^{ui} cum tales sint infinite opiniones seq^{ue}
ret q^{ue} idē in infinitū cōtrariaret. q^{ui} relinquit^{ur} 2^a. s. q^{ue}
ista negatiua. bonū non ē bonū. tria ista. bonū est
bonū. rōne trii modi enūciandi. ¶ 3^a rō. iter illas
enūciationes ē p^{ri}ma trietas i q^{ue} ē p^{ri}ma falsitas. sed
p^{ri}ma falsitas ē inter modos enūciandi trios. ergo
ē p^{ri}ma trietas. minor p^{ri}ma falsitas ē inter il
la inter q^{ue} sūt generationes r corruptiōes. s^{ed} q^{ui}ati
onoca r corruptiōes sūt iter eē r nō eē q^{ue} sūt trii mo
di enūciandi. ergo rē. ¶ 4^a rō. opinio v^{er}a s^{ed} m se cō
trariat opinioni false s^{ed} m se. v^{er}ū opinio q^{ue} oppiamur
bonū eē bōuz ē v^{er}a s^{ed} s^{ed} se. sed opinio q^{ue} opiamur bo
nū nō eē bonū. est s^{ed} se falsa illa at q^{ue} oppiamur bo
nū eē malū secūdu accidens est falsa eo q^{ue} non ac
cidit bono eē malum. ¶ 5^a rō. opiniones trie vnt
plurimum distare. s^{ed} opinioes de triis modis enū
ciandi plus distāt q^{ue} ille sūt de reb^{us} triis. ¶ 6^a rō
opiniōi vere r simplici tria opinio falsa r simplex
sed opinio boni q^{ue} bonū ē. est vera r simplex. opinio
boni q^{ue} nō ē bonū ē falsa r simplex. nō at opinio bo
ni q^{ue} est malū. q^{ue} implicat aliā r nō ecōtra. ¶ 7^a rō.
cōtrarietas cū sit repugnātia formalis vniiformit^{er}
v^{er}ū sumi in oibus terminis s^{ed} penes trietatem rep^{er}
v^{er}ū terminop^{er} nō pōt sumi cōtrarietas i oibus opinio

nibus. v^{er}ū p^{ri}ma in bis q^{ue} nō hnt triuz sicut ē homo. g^o r^{ati}
¶ 8^a rō. sicut se hnt iste. bonū ē bonum. r nō bonū
ē bonū. ita iste. bonū nō est bonum. r nō bonum ē nō
bonum. q^{ue} p^{ri} locū a. trāsmutatis p^{ro}portiōe. sic se hnt
iste nō bōuz ē bōuz r nō bonū ē nō bonū. ita iste bonū ē
bōuz r bonū nō ē bōuz. sed due p^{ri}me sūt trie ergo ē
due secūde erūt trie. minor p^{ri}ma. q^{ue} isti nō bonū ē bo
num. nō cōtrariatur ista. nō bonum est malū. nec ista
non bonum nō ē malum. quia ille tres sūt simul v^{er}e
r nō simul false. reliquit ergo q^{ue} isti. nō bonum nō est
bonum. cōtrariatur ista. nō bonum ē bonum. r per
cōsequens. eadem rōne isti. bonum ē bonum con
trariabitur ista bonum nō ē bōum.

Tertio notādus ē. q^{ue} circa hūc textū icidūt
due difficultates. p^{ri}ma. Utruz due
idefinite diuerse q^{ue}litaris sint aduicem cōtrarie. r
v^{er}ū q^{ue} sic per ari. in textu dicentem. q^{ue} nō bonum est
bōum. triatur bōum nō ē bōum. Respōdet aristo
teles q^{ue} nihil refert q^{ue}litarum ad itētionem suam pōe
re vniuersalem vel indefinitam. q^{ue} p^{ri} indefinitam in
tellexit vniuersalem affirmatiuam cui cōtrariat
vniuersalis negatiua. Et cōtradicit particulari ne
gatiue. sicut isti. omne bōum ē bonum. cōtrariatur
ista nullum bonum ē bonum. r cōtradicit isti aliqd
bonum non ē bonum. ¶ Secūda difficultas. v^{er}ū
due cōtrarie possint simul esse vere. Respōdet
aristoteles q^{ue} enūciatio vera non pōt esse contra
ria enūciationi vere quia sicut contraria in enun
ciando non contingit simul esse in eodem subiecto
secūdu realez iberentiam s^{ed} bene successiue. ita
etiam due enūciationes r. oppinōes contrarie
nūq^{ue} pnt simul eē vere. s^{ed} aliq^{ui} successiue sint v^{er}e.

Conclusio R^{ati}onalis. In enūciatiōibus
vocalibus ē sumenda cōtrari
etas penes trios modos enūciandi. nō autem penes
predicata contraria. conclusio pater ex dictis i se
cundo notabili.

Primo dubitatur. Utrum i propositioni
bus vocalibus mētalibus et opinio
nibus anime reperiat^{ur} eodem modo cōtrarietas
Respōdetur per duo dicta. ¶ p^{ri}mu dictum.
q^{ue} i ipis partim eodem modo reperitur contrarie
tas. r partim nō. p^{ri}mu p^{ri}ma. quia sicut cōtrarietas
opinionum attēditur penes cōtrarios modos opi
nandi sic r in mētalibus r vocalibus enūciationi
bus attenditur cōtrarietas penes contrarium mo
dum enūciandi. Secūdu patet. quia quedam
propositiones vocales aut mentales non sunt for
maliter r intrinsece contrarie. cum possint simul eē
in eodez subiecto. sed tāū opponūtur quo ad eē

periermenias

simul veras sed oppoſiōes mētales habēt simul re/pugnantiā quo ad eſſe ſimul in eodem intellectu Cuius ratio forſan poteſt eſſe quia opinio vltra ppoſitionem mentalem addit aſſenſum. modo impoſſibile eſt ſimul aſſentire ppoſitionibus contrariis vel contradictorijs. ideo ille opiniones ſeu aſſenſus dicuntur inter ſe habere repugnantiā non ſolum q̄ntum ad nō eſſe ſimul ſed etiam quantum ad ſtare in veritate in eodem ſubiecto ſive in eodem intellectu q̄ impoſſibile eſt eundem intellectum ſimul aſſentire contrarijs vel contradictorijs. ¶ Secundum dictum. contrarietas prius conuenit ppoſitionibus mentalibus q̄ vocalib⁹ aut ſcriptis. p̄. q̄ illis prius conuenit contrarietas. quibus prius conuenit veritas aut falſitas. ſed ſic ē de enūciationibus mentalibus cuſ ſignificēt naturaliter et a nā bñt q̄ ſint vere vel falſe. alie xō ad plac⁹.

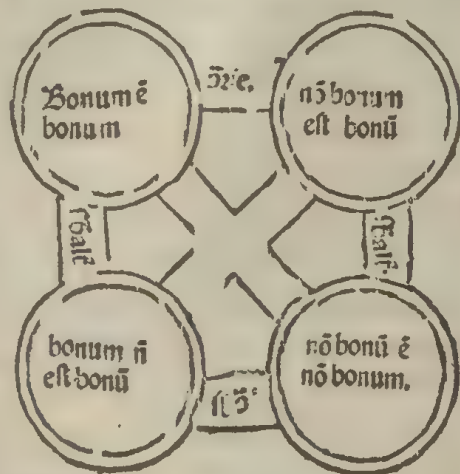
Secundo dubitatur. que propoſitio dicitur primo et per ſe falſa. et que ppoſitio dicitur ſimplex. Reſpōdetur per vnam diſtinctionem et duo dicta. ¶ Diſtinctio eſt hec. propoſitio pōt dici primo et per ſe falſa dupliciter vno mō quia inter predicatum et ſubiectum nihil mediat p quod poſſit oſtendi predicatum falſe ineſſe ſubiecto et ſic iſta eſt primo falſa. bonum eſt malum. ga ſecundum ariſtotelem primo poſteriorum illa propoſitio in qua predicatur oppoſitum de oppoſito ē falſa. Alio modo pōt dici primo et per ſe falſa. q̄ aīe ſpam non eſt alia magis falſa ad quam ſit reduci/bilis. et ſic illa in qua negatur idem de ſeipſo eſt primo et per ſe falſa. non autē illa in q̄ predicatur vñi cōtrarium de alio contrario. ¶ Primum dictum ē illud. propoſitio primo et per ſe falſa dicitur in propoſito eſſe illa cuius extrema ſunt termini gnationis. et corruptionis. q̄ p̄. quia eſſe et non eſſe ſunt termini gnationis et corruptionis. et ſic ſūt modi enūciandi contrarij. et prima predicata que poſſūt vere vel falſe p̄dicari de aliquo. ¶ Secundum dicim⁹. illa propoſitio vocatur in propoſito ſi n̄ plex reſpectu alterius que nec implicat nec in̄ert aliā. ſz implicat et inferitur i alia. ſicut iſta. bonum non eſt bonum. i ordi⁹ ad iſtā bonū ē malū et c.

Tertio dubitatur. Utra n̄ iſte ſint cōtrarie bonum n̄ eſt bonum et bonum non eſt bonum ſicut videtur dicere ariſtoteles i textu. Reſpōdetur per diſtinctionem n̄ q̄ contrarietas pōt capi dupliciter. Vno modo large vt ſe extēdit ad omnem oppoſitionem propoſitionum vtroq̄ termino participantium repugnantiā in qualitate

et ſic bene dicuntur cōtrarie. vel ſunt ſubcontrarie. Alio modo capitur cōtrarietas ſpecialiter pro repugnantiā duarum propoſitionum vniuerſaliū in qualitate et veritate repugnantiū. et ſic nō ſūt contrarie licet tamen participant legem contrariarum. quia non poſſunt ſimul ſtare in veritate et equipollent duabus vniuerſalibus. ſicut quelibet indefinita de materia naturali equipollet vñi vniuerſali. hoc eſt q̄ intellexit ariſtoteles cum dicit manifestum eſt igitur cū nihil intereſt nec vniuerſaliter ponemus aſſeruatue. eo q̄ intellexit de ppoſitionibus indefinitis in materia nāli q̄ ad veritatem vel falſitatem egpollent vlibus. ideo ſi fuerit diuerſe qualitatis dicuntur cōtrarie.

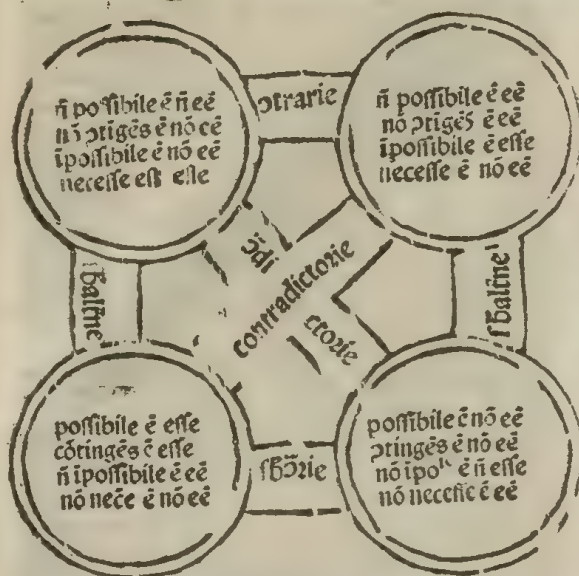
Ad rationes Ante oppoſitum. ¶ Ad p̄mam dicitur p ariſtoteles ſolum voluit eas eſſe enunciationes de predicatis contrarijs non autem voluit eas eſſe contrarias ¶ Ad ſecundam dicitur q̄ res pōt capi duplici. vno modo generaliter pro omni ſignificabili ſive complexe ſive incomplexe. et ſic cōceditur aīcedens. Alio modo capitur res ſpecialiter pro vera entitate cuiuslibet realiter exiſtentis et habētis ēē verum eſſe reale et ſic negatur aīcedens. ¶ Ad tertiam negatur aīcedens. reſpōdetur ad probatiōem q̄ concesso aīcedente negatur cōtra. q̄ diſtūctiua de partibus cōtradictōibus plus opponuntur copulatiue q̄ copulatiua copulatiue.

¶ Explicit liber periermenias

Priorum primus

Area iniri
uz p
mi libri prior
querit primo.
Utz ad huc p
mū libz noue
logice qvocat
libz pox spectz
determinare d
sillogismo sim
pfr dco. Et ar
guir p q nō d
pma partē qz
scia cū sit acci

dēs spāle tpe nō mēsurat: sed nouitas z vetustas
sūt qdātpuz dīe: g vna scia nō dī noua z alia vet?
C 2: arguit qz i veteri logica determinat d ter mis
z ppoib⁹ pcedētib⁹ sillo^m simplr. g illa pars logice
magis meretur dici prior qz logica noua. C 3: ar
guitur sic. ad totam logicam spectat determinare
de sillogismo simplr. ergo nō tū ad hāc partē logi
ce. C In oppositum tamē est aristo.

Primo sciēdū qz p declaratōe tēioz po
nūt. 4. disti. pma dī ē bec. aliqua
scia pōt dīei ver⁹ vel noua duplr. vno⁹ i ordine ad
tempus qz. f. vna fuit p⁹ tpe mēsurata: z sic nulla
scia dī ver⁹ vel noua. alio⁹ scia potest dici ver⁹ vel
noua p m ordinē nature eo. f. qz subm vnius est p⁹
nā. f. dō alteri⁹. z sic illa pars logice q tradit⁹ libris
pcedētib⁹ dī ver⁹: z illa pars logice que datur in

solit: z sequētib⁹ dī noua eo. f. qz i logica ve
teri determinat de tēis z ppoib⁹ q sūt pres sillo
d q nō determinat i noua logica. mō pres ordie na
ture pcedūt sūt totū igr zc. C 2^a dī. scia de sillo
duplex ē. qdā ē inētina q. f. docet pnciptr modū
inueniēdi mediū ad qdēcūqz ppositū facit onde
dū seu pbabit. sic ē scia libri thopicoz z elēcho
rū. alia ē scia d sillo q dī resolūtia siue iudicatiua
vel analetica q pncipatr docet modū resolūdi
sillo^m i sua pncipia cō ē scia pox z posterioz. z l3
i libro pox doceat ari. artē inueniēdi modū q libz
sillo. z i 2^a posterioz doceat inuenire qd qd est n
tū dī scia inētina. eo q nō docet talē inētione m
vt in ea sūtat. f. vt eo ineto vltēri⁹ sillo^m i sua p
ncipia resoluat. C 3^a distinctio. duplex est resolu
tio. quedam est resolutio cōsequētie q. f. resolu
sillogism⁹ i sua pncipia sibi cōuenientia rōne il
lationis. cō sūt termini z ppoēs. modus z figu
ra z de hac resolutione cōsideratur i duob⁹ libris
porum: Alia est resolutio cōtis qua resoluitur
necessariū i sua pncipia necessariā propter quo
rū necessitatē ipm cōtis est necessarium. zqz resolu
tio cōtis posterior est resolutione cōie. quia vbi cū
qz ē resolutio consequētis. ibi est resolutio cōie. z
nō ecōtra. ideo liber i quo agit de folutōe cōie uo
cat⁹ liber prioruz analetico z. idest priorū resoluti
onuz. analetis enīz grece ē idēz qd resolutio latie.
liber hō i quo agit de resolutōe cōtis itulatur li
ber posteriorum analeticoz. idest posterioz reso
lutiōum. C 4^a dī. sillo simplr pōt capi duplicif.
vno mō vt ly simplr tū valet sicut vlr. quātū scilicet
ad oia sua pncipia. z oēs suas pres. tam itēgra
les qz subiectiuas. tam ppinquas qz remotas. qz tū
etiaz ad suas pres subiectiuas: passiōes. z sua p
ncipia. z sic de ipso determinat in oibus libris logi
ce. Alio modo capit sillo simplr ut ly simplicif tū
valet sicut incōtracte quātū. f. ad ea que sibi cōue
niūt gratia sue forme i omni mātia indifferēter:
abstrahēdo tū ab hac mātia vel ab illa determinate
z sic de ipso agit i libris pox.

Secundo Sciendum est qz iste liber inti
tulatur liber prioruz analetico
rum cōtinens duos libros partiales. In quorum
primo determinatur de sillogismo simplicif quātū
ad substantiam. z cōtinet septem tractat⁹. in quozū
primo determinat de quibz daz requisitis ad gene
rationē z formatōem sillogismoz. z cōtinet quor
capitulā. Quoz pmiū est pñemiale. quod cōtinet
vnicū cōclutionē in qua tūgit itērum. z est bec:
Oportet dicere circa quid z de quo est intentio

*in secundo
libro
de
sillogismo
simplici
quod
dicitur
de
terminando
quid
z de quo
est intentio*

priorum

[Faint handwritten notes]

Tertio sciendū q̄ circa hūc textū icidunt. 6.
difficultates. ¶ P̄ma ē: q̄re i pbe
mio pōit illa p̄ctia: z demōstratiua disciplia. cū tū
i hoc libro n̄ determinet de fillo d̄mōstratio. R̄nde
tur p̄ diffinitionē. q̄z fillo demōstratiuus pōt dupl̄
cōsiderari. vno modo q̄stuz ad ratiōez eius cōem
i qua uenit cū alijs fillogisfinis. que quidez rati
cōis est necessitas illatiōis c̄clusiōis ex premis p̄
z adequate cōueniēcia fillogisimo simpliciter. z sic in
isto libro determinatur de fillo demōstratiuo. alio
modo cōsideratur fillogisimus demōstratiuus q̄stū
ad eius ratiōez specialē que est necessitas z euidē
tia premissaruz. propter quā necessitates z euidē
tia c̄clusio efficitur necessaria z euidēs. z de ip̄o vt
sic determinat aristoteles i libro posterioruz. p̄pter
rū magnaz ueniētiaz i istis libz cū libro postero
ruz sit problemati i isto libro pro ābobus libz. naz
per hoc q̄ dicit circa demōstratiōez tāgit necessita
tez illatiōis c̄clusiōis d̄ qua p̄cipaliter itēdit i li
bro. per hoc q̄ addit z d̄mōstratiua disciplia tāgit
necessitatē z euidētiāz premissaruz de qua p̄nci
paliter tractaturus est i duobus libz posteriorum
¶ Secūda difficultas. quare iste liber habet cōne
xiōē cū libro posteriorū magis q̄ cū libro elēcho
rū vel thopicoruz. R̄ndet egidius de roma q̄ ra
tio ē quia fillo de quo p̄cipaliter cōsideratur in h̄
libro imediate ordiat ad fillo demōstratiuū i quo
maxie reperitur bōitas z perfectio fillo simpl̄. Itē
etiā vt patuit p̄ius i hoc libro determinatur de re
solutiōe q̄re. z i libro posterioruz de resolutiōe cō
sequētis. cū ergo vtriusq̄ libri scia sit resolutio. id
maxiaz cōnexiōez habere videtur. ¶ Tertia diffi
cultas. qualis sit diffinitio propositiōis p̄ius data
R̄ndetur q̄ illa diffinitio proprie nec debz dici dif
finitio nec descriptio. eo q̄ nullū genus diffinitur
p̄ suas differētiāz diuisiuas modo affirmatiuuz z
negati^m sūt differētie diuisiue propositiōis. Ideo
q̄ meli⁹ debet dici quedā notificatio explicatiua d̄

Primus

uisionis ppōis que notificatio inuenit ppōi ea
theozice. et in ppōi ypothetice. eo qd ypothetica p
prie nec ē affirmatiua nec negatiua. ¶ 4. difficul
tas. qre demonstrator inuēgat sic dyalecticus. Re
spondet egidius qd demonstrator pcedit ex veris in
curando dōcē su rntis. eo qd o3 addicētē credere
i. asserire pncipijs dñatōis. s3 dyalecticus ē obiecti
uus. et ideo qrit dñatōis rntis. vt ex ocessis vltēri va
leat arguere. et de hoc tractabil p posterior. Cau
sa autē qre ppositio dyalectica sumit vtrāq pte dñi
ctōis pte ē ex eo qd nīhil phibet qdaz falsa qbus
dā xis ēē pbabiliora: ut dñ. s. topicor. et qz dyale
ticus pcedit ex pbabilib. iō sumit utrāq pte3 tra
dictionis. cum sit pbabilis. ¶ Quinta difficultas:
quare filis dicitur o3o. et nō o3ones. Respondet
boecius qd viciō fillogisimū ē intelligēda. Sil
logisim⁹ ē o3o. i. o3geries o3onū i qd qbus dā. s. duab⁹
pmissis: positis. i. dispositis i mō et figura. aliō qdē
s. o3to qd ē alia ab his qd posita sūt. i. a pmissis debi
te dispositis accidit. i. sequit de necessitate. eo qd hic
sūt. i. ppē debita dispositionē pmissaz. ¶ Sexta
difficultas. qd ē substantiū istoz duoz adiectiuo
rum alicui⁹ aut uni⁹ et pluriū positoz i diffōibus sil
logisimi pfecti et impfcti. Rndet qd illoz adiectiuoz
naria sūt substantiua. fm qd dupl⁹ h3 diffōnes pnt
expōi. nā uno: sic exponit diffinitio filii i pfecti.
ē ille fillo⁹ qd uni⁹ idiget. i. uno. s. ouersione uel tran
spositione. aut pluriū. i. plurib⁹. s. ouersione et tran
spositione fil. Alio mō sic pōt exponi. fillogisim⁹ ipse/
ct⁹ ē qd idiget vni⁹. i. ouersione vni⁹ ppōis. aut pluriū.
idēst ouersione pluriū ppōis et trāspōe fil. que qdē
sūt necessaria. i. g fillogisimi hnt euidētē necessita
tem illatōis p sūptos fminos. idēst qd maneāt idē
fmini. nā aut p sūptas ppōnes. qz nō manēt eedem.

Conclusio Rñsalis. Ad hūc libru primū
noue logice spectat dēstina
re d fillo simplr. i. icōtracto. p3. qz de cōiorib⁹ et ma
gis vltibus pñ⁹ ē dēterminādū. s3 fillo simplr ē o3ior
et magis vltis qd dñatio cū oīs dñatio sit filis. et nē.
maior ē pñi pbe: phicoz. minor ē ari. i. pñi pmi. ca:
scōittractat⁹ hui⁹ libri. i. g. 3. ka.

Primo dubitat. vtrum filis simpliciter sit
subm h⁹ libri pñ⁹. Et videt qd nō. qz
filis simplr est sub3 toti⁹ logice g non ē sub3 istius
pris. t3 cñā. qz nībil idē ē sb3 et toti⁹ et pris. ¶ 2. sic.
filis simplr trāscēdit methas b⁹ scie. ergo nē subm
t3 cñā. qz subm d3 ēē adeqū scie. añs p3. qz fillo.
simplr se extēdit ad fil3 dyalecticū et demonstratiū
de qb⁹ nā agit in h⁹ libro s3 in libro thopicor. et poste
rior. ergo filis simplr nō ē sub3 b⁹ libri. ¶ 3. sic. fil

logisim⁹ simplr nō significat d pncipat⁹ cōsideratis i h⁹ li.
ergo nē ē sub3. t3 cñā. p dñatōes sbi attributōis. añs
p3. qz i hoc libro pncipat⁹ cōsiderat d. 4. spēb⁹ argu
mētatōis. qd sūt iductio. ēptiema: ex. m. et filis. modo
fillo nō significat de illis spēb⁹. ergo zc. ¶ In oppo
t⁹ ē ari. et oēs sui expostores. ¶ Rndet ad dubiū p
duas diffictōes. et duo dca. ¶ Pri⁹ diffictio. fillo/
gisim⁹ simplr. i. nō tract⁹ sine addito pōt dupliciter
cōsiderari. vno: fm rōnē ei⁹ gnālē pñi. nō de scēden
do ad aliquā ei⁹ rōnē spālē. et tūc fillo⁹ dñ ēē cñā sui
cñtis hē illatiua. vel alio: cōsiderat fillo⁹ fm rōnēz
ei⁹ gnālēz nō pñi. et tūc fillo⁹ ē cñā sui cñtis vere il
latiua. et vere vel appenē pbatiua. ¶ Scōda diffi
ctio. fillo⁹ simplr pōt cōsiderari dupl⁹. vno: pñi i
rētoalr. et sic ē qdaz o3o pposita ex ante et cōsequēte
Alio mō pōt capi scēde itētiōnalr et tūc ē qdaz respe
ct⁹ rōnis sūdar⁹ sup bitudine antis et cōsequētiā. pñi
dcm. fillo⁹ simplr pñi itētoalr quātū ad rōnem ei⁹
gnālē nō pñi cōsiderat⁹ non est subm libri pñ⁹. p
ma pñ pat3. qz fillo⁹ sūpt⁹ pñi itētoalr ē qd cōplexū
g: nē est sub3. scōda pñ p3. qz fillo⁹ cōsiderat⁹ quātū
ad rōalem eius gnālē nō pñi trāscēdit methas b⁹
scie. vt pñs deducebat i scōdo argumento. ¶ Ad
rōes dubij. Ad primā dñ qd fillogisim⁹ simplr cōside
ratus qdū ad rōem gnālē eius non pñi est subm
toti⁹ logice. s3 ipē cōsiderat⁹ qdū ad eius rationē
gnālēz pñi est sub3 hui⁹ libri. Et p idē respondet
ad scōdam. Ad etiā dñ qd fillogisim⁹ simplr qui pone
bat esse subm h⁹ libri nō ē species argumētationis
s3 cū ipa argumētatōe ouertit. qz habet eandē rōez
formalē pñi. nā argu⁹ in gnālitate sua sūpta nō
videt icludē i sua rōe formalis nīff hēutē illatiua3:
quā pñi icludit fillogisim⁹ simplr. vt patuit. et sic ac
cepit ysidor⁹. 9. et hui⁹ logiaz dicēs qd filis grece
idēz ē qd argu⁹ latie. ideo sicut argumētatio est vici
cabilis de ēptimemate inductōe et exēplo. ita ēt fil
logisim⁹ simplr de eisdē significat Scōm dcm. fillo⁹
simplr sūpt⁹ scēde itētoalr et qdū ad rōnēz eius ge
neralē pñi est subm libri pñ⁹. quia fillo⁹ sic cōsi
derat⁹ habet ptes s diuas. cuiusmodi sūt fillogisimi
facti i barbara et celarent. zc. vt isra patebit. Habz
etiaz pñi pñia que sūt in triplici dñā. nāz quedam
sūt mālialia. sicut fmini et ppōnes. quedā vero for
malia. sicut modus et figura. et quedā regulariua
siue probatiua. sicut sunt vici de oi. et vici de nul
lo. Habet etiaz pñi pñes de ipō demonstrabiles.
vt sunt iste. scilicet constare ex tribus terminis. cō
stare ex duab⁹ ppōnibus. concludere vniuersaliē.
concludere particulariter. concludere affirmatiue
vel negatiue. ergo est subiectu3.

priorum

Secundo dubitat. utrū sillo⁹ simpliciter sit gen⁹ respectu sillogismi dīatiui. dīalerici. & sophistici. Et videt^r q^d sic p^r aristotē. p^r thopicorū correlarie inferētē. spēs igit^r ut figuraliē sic cōpleti affirmatiue sūt que dicta sūt. in quo v^t innuere q^d sillo⁹ dīatiuus dīaleric⁹ & sophistic⁹ sūt species sillogismi simpli^r. ergo sillo⁹ simpli^r est genus. Secūdo sic. sillo⁹ simpli^r vere p^rdicatur in q^d debis tribus tanq^m de differentiib⁹ spēs. ergo ē gen⁹ corū. cōsequētia t³ p^r dīf^r nitionē gn^{is}. antecedēs p^r priap^rte p³. q² si querat^r quid est sillo⁹ dīaleric⁹ cōueniēter rīdetur q^d est sillo⁹ & sic de alijs. z⁴ p^r patet. q^d sillogismus dīatiuus & sillo⁹ dīalericus plus dīnt q^m duo sillogismi dīalerici inter se. aut q^m duo sillogismi dīatiui iter: s³ duo sillogismi dīalerici adiūce^r. aut etiāz duo s³ illi dīatiui differūt nūcro inter se. ergo sillo⁹ dīatiuus & dīalericus dīnt plusq^m numero: & p^rsequens differūt specie: Tercio sic: q² sillogismus simpli^r se habet ad illos tres sillogismos sic genus vel totū in modo ut v^t a sufficiēti diuisione: non z⁴. q² totū in modo est terminus sūptus sine addito respectu sui p^rius sūpticiū addito: sed sillogismus simpli^r nō est terminus sūptus sine addito: s³ potius cū addito: ut puta cū illo addito simpli^r: ergo relinquitur q^d erit genus. ¶ In oppo^m arguit^r. q² si sillogismus simpliciter sit genus ad illos sillogismos: seq^ret^r q^d ad lib^rū p³z simul spectaret dīterminare de sillogismo simpli^r dīalerico & dīatiuo q^d est falsū. ¶ Rīdet^r ad obui⁹ p^r quinq³ dīcā. p^rim⁹ est istud. q^d genus v³ bī ad suas spēs p^r dīas essēntiales & formales. nōāt māles. p³. q² que sūt diuersarū spēs bībīt eandē māz. sicut bō & asinus. sed nūq^m possūt bīre eandēz formaz vltimatā & eis adēquatā. ideo dīa mālis nō fac^r dīas specificā sed potius nūeralez. ideo si gen⁹ dīatur ad aliqua inferiora sua p^r dīas mātales tūc p³ dīas talia inferiora differrent nūeratr nū & nō specificē. ¶ z⁴ dīcā. ex p^rte forme sūlti v^t cuius cūq³ alteri⁹ dīe formalis. 4. vident^r se tenere. p^rim⁹ est q²ritas p^rponū rōne cuius sūlti facti in barbara & in dārj non sunt eiusdem forme eo q^d p^rmissē non sunt eiusdem q²ritatis. Secūdū. ē qualitas p^rpositionū. rōne cui⁹ sillogismi facti i barbara. & sūlti facti in celarēt non sunt eiusdem forme. ex eo q^d p^rmissē nō sūt eiusdēz qualitat^{is}. 3⁴ est q^d copula t³ p^rncipalis q^m min⁹ p^rncipalis. cuiusmodi sūt t³ p^r & modus āpliationis & restrictionis copularūz rōe cuius sūlti cōstituti ex p^rpositionib⁹ de inesse. & sūlti cōstituti ex p^rpositionib⁹ mod alibus non sunt eiusdēz forme. 4⁴. est situs & ordo terminorūz &

p^rpos^rtionū: virtute cuius ordinis dīclusio segetur forāl^r ex p^rmissis. dīsectu cui⁹ sūlti p^rme figure nō sūt eiusdē forme cū sūltis se dē aut t³ie figuraz. S³ ex p^rte matie sūlti se tenēt t³mi & p^rmissē & ēt dīditiones earū dēz. ut v^titas falsitas. necitas & p^rbabilitas. notioritas. zc. ¶ Tercū dīcā. sillo⁹ dī dīatiuo p^rpter necitatē p^rmissaz. q². s³ p^rmissē sūt necessarie. & sūlti dī dīalericus p^rpter p^rbabilitatē p^rmissaz. q². s³ p^rcedit ex p^rmissis p^rbabilib⁹ ut ari. v^t innuere in z⁴ dīa quā ponit iter p^rpōz dīatiuā & dīalericā. Ex quib⁹ correlarie sequit^r q^d esse dīatiuū ē dīalericū sūt dīe māles sūlti. q² sillo⁹ dī dīatiuo ut patuit p^rpter necitatē p^rmissaz. & dī dīalericus p^rpter p^rbabilitatē earū dē. mō necitas & p^rbabilitas sunt dīditiones se tenēt^r ex p^rte māc. g² ē dīatiuū & ē dīalericū sūt dīe māles sūlti. ¶ 4⁴ dīcā. sillo⁹ simpli^r nō est gen⁹ respectu sūlti dīalerici dīatiui. pat³. q² gen⁹ v³ bī ad suas spēs p^r dīas forāles & nō māles sed sillo⁹ simpli^r bī ad illos sūltos p^r dīas māles. bī ē p^r illas dīas que sūt ē dīalericū & ē dīatiuū. s³ iste sūt dīe māles sūlti. g² zc. ¶ 5⁴ dīcā. sillo⁹ simpli^r ē totū in mō respectu sūlti dīalerici & dīatiui: p³. quia sillo⁹ simpli^r ē terminus sūptus sine addito. s³ sūlti o⁹ dīaleric⁹ aut dīatiuus est idē termin⁹ sūptus cū addito. ergo zc. Et si obijciat^r q^d totū in mō v³ v^t p^rdicari dī suis p^ribus. sic ista est vera oīs oīs bō albus ē bō. sed sillo⁹ simpli^r nō significat v^t de sūlti dīalerico dīatiuo. nā iste sūt falsē. sillo⁹ dīalericus ē sillo⁹ simpli^r. sillo⁹ dīatiuo ē sillo⁹ simpliciter quia sillo⁹ dīalericus est sillogismus contractus ad materiāz p^rbabilē: dīatiuus vero ad materiāz necessariā. sed sillogismus simpliciter est sillogismus non contractus. modo ista ē falsa. sillo⁹ contract⁹ ē sillo⁹ contractus. ergo sūlti ista erit falsa sillogismus dīalericus est sillogismus simpli^r. Rīdetur q^d sillogismus simpli^r est sūlti non contractus. idēz est in sua rōne formali p^rscindēs a q²cūq³ mā dīterminata sicut cōprobatione vel necessitate. sillogismus hō dīalericus non sic p^rscindit. sed in rōne formali icludit materiā p^rbabilez. & sillogismus dīatiuus materiā necessariā. & idē bīuimodi contractio vel incōtractio nō ipedit verificationē vnius de alio. ¶ Ad rōes ante oppositū dīcitur q^d aristotē. cepit species large. v³ p^ro quocūq³ minus cōmuni respectu magis cōmunis: siue illud minus commune fuerit species vel pars in modo. ¶ Ad secūdā dīcitur q^d sillogismus dīalericus & dīatiuo nō plus differūt eēntial^r in rōne sūlti simpli^r q^m duo demonstratiui inter se. vel duo sillogismi dīalerici inter se: tamen plus differūt in rōne sūlti probatiui. sicut

Primus

homo albus et homo niger essentialiter non plus
dñt i gñe aialis q̃ duo boies nigri q̃ tñ dñt nu:
q̃uis tñ i gñe totali. yz. coloris plus differat quia
dñt sp̃e. ¶ Ad tertij dñ q̃ ista dictio simplr: nō ē
determinatio istius termini sillogismus: s; ē determi
natio nri modi accipiēdi. vt sit sensus. sillo⁹ simplr
id est. sillogism⁹ considerat⁹ simplr scz cū p̃cisiōe a q̃
cūq; mā. Et iō cum dicis sillo⁹ simplr nō exprimit⁹
termin⁹ cum sua determinatiōe sed tñ terminus
per se sumptus. ideo bene dicitur eē totus i modo
respectu silli demonstratiui et dialectici.

Tertio dubitat que sint sp̃es silli simplr. et
cui⁹ generis sillogismus dialectic⁹
et demonstrati⁹ sūt sp̃es: Ad p̃mam p̃tē pōt rñderi q̃
sp̃ebus sillogismi simplr nō sūt noia imposita. s;
si. a. imponere ad significādū sillo^m hñtē ordinez
p̃missaz penes qualitatē et quantitātē. et penes dñi
tā subiectionē et p̃dicatiōez suoz terminoz: et tute
c⁹ ordiatōis segtur formalr clusio i p̃ma figura:
tūc a eēt sp̃es vna p̃ma sillogismi simplr: et si b im
poneret ad significādū dispōem p̃missarū p̃m exi
gētiaz scdē figure. tūc b eēt vna alia sp̃es silli sim
plr. et c diceret alia sp̃es si imponeret ad significā
dū sillos ordinatos i p̃missis fm di⁹ pōem tertie
figure. Vel pōt dici q̃ isti modi barbara celaret et
sic de alijs sūt sp̃es silli simplr. qz de eis p̃dicat es
sētiāl^r et i quid sillogismus simplr et hñt ad illas
sp̃es p̃ dñas hñtes formā sillogisticā. et ita resp̃cū
illoz modoz posset dici genus cum vltierius pos
set determinari. qz mā silli simplr dñt ē tres termi
et due ppōes. sed for⁹ eius est debita ordiatio tri
um terminoz et duaz ppōum: et tute cuius ordis ē
sequitur formaliter ex p̃missis. Et qz isti modi bā
bara celaret icludūt eēntiāl^r hñt debita ordiatōez
trium terminoz et duaz ppōum. ideo pñt dici dif
ferētie formales respectu sillogismi simplr. et silli
facti in illis modis dñt formaliter et specificē disti
gui: ideo pñt dici species sillogismi simpliciter.
¶ Ad secūdā p̃tem dubij rñr per duo dicta. p̃mū
dñt est. qz mā sillogismi probatiui sūt termi et p
pōes. sed eius forma dicitur eē notioritas p̃mis
saz respectu cōclusiōis rōe cuius notioritatis p̃
missibñt vñtutem probādi cōclusiones. Et ideo
ex quo iste dñe que sūt eē dialecticum et eē dñmō
stratiuū icludūt eēntiāl^r hñt notioritatem p̃missa
rum. ideo pñt dici dñe formales respectu sillogis
mi probatiui cōtrabētis ip̃s ad istas sp̃es que sūt
sillogismus dialecticus et sillogism⁹ demonstratiu⁹
¶ Secūdū dictum. sillogismus probatiuus ē ge
nus respectu sillogismi demonstratiui et dialectici.

pz qz sillogismus probatiuus predicatur d̃ ip̃is in
quid. et hñtur per ip̃as ad dñas formales. cuius
modi dñe sūt eē dialecticum et eē demonstratiuum
q̃uis tamē hñmōi dñe sint māles respectu sillogis
mi simplr. ergo sillo⁹ p̃batiuus est gen⁹ respectu
silli demonstratiui et dialectici.

Ad rationes an opposituz solunt in p̃
notabili. Et hec de qōne

Veritur Utrū dici d̃ omni et di
ci de nullo sint principi⁹

q regulatiua sillogismorum. Et videtur
qz nō. quia prima principia regulatiua
sillogismoz debent esse vera et necessaria. sed iste
due orationes dici de omni. et dici de nullo nō sūt
vere et necessarie. cum nō sint enūciationes. ergo
nō sunt sufficientia principia regulatiua sillo^m
¶ 2ª arguitur sic. sillo⁹ expositorius est bonus sil
logismus: cum eo vt aristo: tanq̃ bono sillo: et tñ
non regulat per dici d̃ omni et dici d̃ nullo. cū neu
tra p̃missarum sit vniuersalis. ergo 2^a. ¶ 3^a ar
guitur sic. silli reglati per dici d̃ omni et dici d̃ nul
lo sunt perfecti. sed multi sunt sillogismi imperfec
i ergo per hñmōi p̃ncipia non sufficiētē regulantur
omnes silli. maior pz qz aristo. cludit sillos p̃me
figure fore perfectos eo qz regulantur per dici de
omni et dici de nullo. minor patet. quia sillogismi
secunde et tertie figurarum sunt imperfecti. vt pa
tet per aristotelem qz ad eorum perfectiōes docet
eos reducere ad modos prime figure. ¶ In op^m
est aristoteles:

Primo sciēdū ē qz p̃ declaratiōe termino
ram ponitur tres difficultates. p̃^a
est. ex quo. cui⁹ sillo⁹ competit distō sillogismi sim
plr quare dicitur aliquis imperfectus. Rñdetur
p̃ distinctiōem qz sillogismi duplex ē perfectio. qdā
est perfectio essentialis que consistit i debita dispō
ne et ordinatione trium terminoz et duaz ppōum
et i tali perfectiōe q̃libet sillo⁹ cuiuscunq; figure est
perfectus. alia est accñtalis que consistit i euidēti il
latiōe conclusionis que euidētia ouenit sillo⁹ eo qz i
mediate regulatur p̃ dici d̃ oī si sit affirmatiu⁹ aut
dici d̃ nullo si sit negatiu⁹. et i tali perfectiōe accñta
li dñr sillogismi p̃me figure esse perfecti. sillogismi
secunde et tertie figurarum dñr imperfecti. qz vt p̃fi
ciātur indigent reductiōe ad sillos siue modos pri
me figure. vnde reducere sillos imperfectos ad p̃fcs
ē oñdere euidēti illatōez necessariam vñius sillo
gismi qz est icuidens per aliā necessariā illatōem q̃
ē euidēs. ¶ Secūda difficultas. qd ē silli regula
ri qz dici d̃ oī aut dici d̃ nullo. Rñdet qz est tres ter

Quare sillo
imperfectus

priorum

miol debita for^a fillogistica formatr ordiare fm
exig^a tñ maioris i q̄ ē dici de oi aut dici de nullo.
¶ 3ª dñi. qre dici de oi r dici de nullo dñr eē pñ
cipia regulatiua fillogismoꝝ. Rñdē p duo dñā.
p^m ē istud. null^o fillo ē bon^o nñsi regulet p dici de oi
si sit affirmatiu^o vel dici de nullo si sit negatiu^o. s3
dñter. qz filli pñe figure imediate regulā pñi oi
picipia: sed filli secūde r tertie figuraz cū sint im
pñci solū regulā indirecte r mediate. s. p^o reductio
nē ipoz ad modos pñe figure. ¶ 2ª dñi. ista oñ.
dici d oi circūlogi nobis vnā ppōez verā maximā
r euidētē. s. istā. q̄qd dñr de subō distributo dñr de
quolibz cōtēto sub eo. p quā maximā regulā oēs
fillogismi affirmatiui vt si q̄s neget cñaz factam i
barbara pōt sic probari qz q̄qd dñr de subō distri
buto dñr de quolz cōtēto sub eo. s3 i barbara maior
extremitas dñr de medio distributo i maiore ppōe
q̄ dicef de quolz cōtēto sub eo. mō minoz extreitas
ē quoddā suppositū mediū. q̄ cōlōe maior extreni
tas dicef de minoz. r sitr posset dici de oib^o alijs cō
sequētijs affirmatis. Cōsitr r ista oñ ipscā dici de
nullo egpoller isti maxie. q̄qd remouet ab aliq̄ sb
iecto distributo illud idē remouet a quolz cōtēto
sub eo. fm quā maximā regulā oēs fillogismi ne
gatiui. vt facit patere potest inuēti.

Secundo sciēdū ē qz i 3° cō. determinat ari.
de picipijs egulatis filloꝝ que
sūt dici de oi r dici de nullo. Et itē dñt duas cōclū
ones. pma ē h. altez eē i altero toto. r altez pñica
ri de altero onēdū ē vtr. hē dici de oi r eē i toto
sūt idē. iō sufficit diffinire altez illoꝝ. ¶ 2^a cō. tā
git diffōem ei^o q̄ est dici d oi r ē bec. dicim^o eni de
oi pñicari qñ nihil ē sumere sub sbō de quo alterū
s. pñicari nō dicat. Et addit qz sitr pōt accipi dñf
f^o q̄d est dici de nullo. r ē qñ nihil ē sumere sb sb
iecto subia quo nō remoueat pñicari. Et dicēgi
dius qz aristo. dicit sbi r n subō vt dñr bēdat tā par
tes subiectiuas q̄ ptes integrale. qz l3 ptes sbine
posite sint sub ipō toto q̄d ē quoddā sbi. tñ ptes i
tegrales i ppōe dñr eē sub suo toto tanq̄ sub sbō
vtreqz tñ partes sūt toti^o vt sbi. Et si dicat i hac p
pōe: for. currit nihil ē sumere sub sbō de q̄ n dicat
pñicari. eo qz sub for. nullū sit iserius. r tñ ibi nō ē
dici de oi. q̄ rē. Rñdē qz ista dñr nō dñt illigi pñ
negatiue. sed egpoller isti affirmatiue dici d oi ē p
pō vltis in q̄ pñicari denotat vtr uenire cuilibet
supposito sub i. Et sitr exponi posset dñf: ei^o q̄d est
dici de nullo. sic. s. Dici de nullo ē ppō vltis negati
ua i qua predicatum denotatur vtr remoueri a q̄
libet supposito subiecti.

Tertio notādū qz circa hūc tex. icidūt trēs
difficul. p^a est. vtr dici de oi r eē in
toto sint pñise sñmo^a. Rñr qz l3 sñnt idē s3 rē tñ dñf
ferūt fm rōez: qre n sūt sinonima. nā eē i toto ē cō
ditio respe^a sñi i ordie ad pñicari. qz pñicari cōti
net totū sñc sup^o suū iseri^o. s3 dici de oi ē cōditio re
spectiua pñicari ordie ad subm. qz. s. pñicari dñr d
oib^o suppositis sbi. ¶ 2ª difficultas. vtr in hac p
pōe. hō ē aial sit dici de oi. r vtr qz sic. qz pñicari
dñr de quolz supposito sbi. q̄ rē. ¶ 3^a op^o tñ ar
guif qz pñicari nō denotat vtr icē cuilz supposito
sbi. q̄. rñr p vñā diffinitionē. qz duplex ē dici de oi.
q̄dā ē pñisicū r ē pñicari dici affirm^o d sbō distri
buto. vt ois hō ē aial. Aliud ē dici de oi posteriori
sñcū q̄d ē pñicari affirmari de sbō p quolz ei^o sup
posito r p quolz tpe. sicut i qualz ppōe directa in
mā nāli. Tūc dñr qz i hac ppōe. hō ē aial ē dici d oi
posteriorisicū. r n dici de oi pñisicū. ¶ 3ª dñi. q̄
h cōueniūt r dñt dici de oi posteriorisicū r dici
de oi pñisicū. Rñr qz duplr uenit r triplr dñf
ferūt. uenit pñi qz repit in eadē ppōe. vt p3 i
ista. ois hō ē aial. ibi enī ē dici d oi priorisicū eo qz
pñicari dñr affirmatiue de sbō distributo r ē dici
de oi posteriorisicū q̄d tñ n iuenit i sua ouertēte
qz pñicari dñr de affirmatiue de sbō p quolz sup
posito r p quolibz tpe. 2ª uenit qz qñqz i ppōe
ouerfa repit dici de oi posteriorisicū vel pñisicū
q̄d tñ n iuenit in sua ouertēte. sicut in ista. hō ē ani
mal ē dici de oi pñisicū quod tñ n inuēit i sua cō
uertēte. s. ista. quoddā aial est hō. sitr i ista. ois hō
currit ē dici de oi pñisicū. r tñ in sua ouertēte q̄
ē ista. quoddā currēs est hō n est dici de oi pñisicū
Dñt aut pñi sic qz dici de omni priorisicū re
pitur solum in ppōe vniuersali. Sed dici de oi po
steriorisicū potest reperiri tam i ppōe vlti q̄ parti
culari vel indefinita. Secūdo differūt quia dici d
oi priorisicū reperitur tam in ppōe vera q̄ sal
sa vel impossibili. Sed dici d omni posteriorisicū
reperit solum in ppōe vera r necessaria. Tertio
dñt quia ad dici de omni priorisicū sufficit vltas
suppositorum. Sed ad dici de oi posteriorisicū
regritur vltas suppositor r tēpoz simul.

Cōclusio rñsalis. Dici de oi r dici de nullo
sūt suffi^a pñicipiare regulatiua fil
logismoꝝ. p3 quia per illa duo pñicipia p r dire
cte pñt probari filli pñe figure r mediate vltidire
cte pbāt filli scōe r tñ figuraz per reductōez eo
rū ad fillogismos pñe figure.

Primo dubita: ur. vtrum sit necesse cōclu
sionem eē aliam a pñmissis. rñdē

Primus

¶ conclusio debet esse alia a pmissis copulatiue sū-
ptis et a qualibz premissarum seorsū sūptaz qz illō
intendebat aristoteli. per illam particulā positā in dis-
fōe sillogismi. aliud quidem. per quā particulā ex-
cludunt affirmatiōes siue tñe quibus arguit a to-
ta copulatiua ad quamlibz eius partē et ab expo-
nētiua ad expositam qz in talibz dō debet esse ea-
dē cum ante vel cum altera parte eius. Aliter nūc
per tres distinctiōes et sex dēa. ¶ pma distinctio ē
hec: terminorum positōz in sillogismo quidaz vo-
cantur ppōales cuiusmodi sunt subm et pdicatū.
quidam vero vocant sillogistici cuiusmodi sūt ma-
ior extremitas. minor extremitas et medius. ¶ 2^a
distin. ppōnum in sillogismo positaz quedā dicū-
tur generales et tales in sillogismo tñ sūt due. scilicet
et tñ accipiēdo ante p copula cōstituta ex maiori
ppōe et minori. Et tñ capiti p cōclōe. qdā autē dicū-
tur sillogistice et iste sūt tres in sillo. scilicet maior minor et
dō. ¶ 3ª distin. terminoz et ppōz silli duplex est
alietaz quedā ē vocalis scilicet qñ vox illi ē alia nō soluz
mātr i voce alteri sic chimera icoceru sūt diuer-
se voces. alia ē alietaz officij. scilicet qñ vna vox qrit ali-
quod offm quod nō qrit alia cuiusmodi sūt vox tbi
et vox predicati. ¶ pma dēa ē istud: i quolz bono sil-
logismo sūt sex termini sū vocē mātr distincti. p3. qz
in quolz sillo sūt tres ppōes: quaz quelibz cōstitu-
itur ex duobz tñis. ¶ 2ª dēa. i quolz bono sillo tā-
tū sūt duo termini ppositionales et officialr distin-
cti. p3. qz qlibz terminus posit in sillo vel ē pdicatū
vel est subm. ¶ 3ª dēa. in quolz bono sillo tñ sūt
termini sillogistici et officialr distincti. p3. qz quilibet
terminus positus in sillogismo vel est maior extremi-
tas vel est minor extremitas vel medium. ¶ 4^a
dēa. si in quolz sillo sint tñ due ppōes gñales. tñ
requirūtur tres ppōes sillogistice. pma ps p3 qz i
quolibz sillo sufficiūt ante et tñs que dñr eē ppōes
gñales. 2ª pars p3 qz in quolibz sillo ē maior ppō.
minor et dō. ¶ 5ª dēa. ad bonū silm sufficiūt tres
termini sillogistici officialr distincti. et tres ppōes si-
logistice officialr distincte. p3. qz hē bonū sils. ex op-
positis i cesare nulla disciplina ē sophia. ois disci-
plina est sophia. ergo nulla disciplina ē disciplina
et tñ tñ sūt duo termini vocalr et fm significatū di-
stincti. scilicet disciplina et sophia. et sūt tres officialr disti-
cti. vnus qz gerit officium maioris. alius minoris
ali^o medij. et silr tñ sūt due ppōes vocalr distincte.
sed tñ sūt tres officialr distincte. quaz pme cōue-
nit offm maioris ppōis. secūde minoris. et tertie cō-
clusionis. ergo cū predict^o sillo sit bonus. sequit^r qz
ad bonitātē sillogismi sufficiūt tres termini et tres

ppōes habentes distinctiōē ex parte officij. ¶ 6^a
dictū. ad bonū et ad vēr silm nō requiritur conclusio
nē eē aliā vocalr vt s3 significatiōē a premissis
copulatiue sumptis et a qualibz seorsū. sed sufficit
ipam distinguī officialr solū. p3. qz bene seqt. ois
disciplina est sophia. ois disciplina est disciplina: q
ois disciplina est sophia. ista tñ et in barbara. et tñ
dō est in voce et significato precise eadē cū maiore.
a qua solū distiguit officialr: ergo ad bonum sillo-
gismū sufficit qz sit alia officialiter a qualibet pre-
missaz seorsū sūptaz: Qz autē pdictus sillo sit bo-
nus p3 quia ille sillogismus ē bon^o ad quē reducit^r
ali^o. vt appareat euidēs et necessarius. s3 in pdcis
sillois factis in oppositis in cesare pbat eē euidēs
p reductionē eius ad pmi silm factū in barbara:
capiendo opp^m triū cōclusionis de cesare p mi-
nore de barbara. et maiore p maiore iferendo tri-
um minoris. et arguitur vt prius.

Secundo

dubitatur. vtz dō sit de essentia
sillogismi. et de hoc dantur. com-
muniter tres opiones. quaz pma est hec. qz dō est
de eēntia silli quā pbat duab^o rōnibus: pma ē. cō-
clō ponitur in diffōe silli. Dñ eni sils oīo in q qbus
dā positis aliud quid ē. scilicet qz cōclō includit in
eēntia silli. ¶ 2ª sic. cōclō sola variata variatur et
modus. et ex cōnti sils. ergo dō videtur eē de eēntia
sillogismi. ante p3 qz barbara et baralipton sūt mo-
di distincti qui tñ solū distiguitur ex parte cōclu-
sionis. g variatio cōclōis variat modū. ¶ 3ª opio
et prem negatiua. scilicet qz nō est de eēntia silli. p-
bat quadrupl^r. p qz effect^o nō est de eēntia sue cāe
sed cōclō est effectus sillogismi. ergo nō est de es-
sentia eius. et sic. forma eēntialis sillogismi que ē
mod^o et figura saluat in premissis tñ. ergo est pter
eēntialē formā sillogismi. et per cōsequēs ē ex eēn-
tiam ei^o. ¶ 3ª variatio aliquo qd est de eēntia ali-
cuius variatur et illud: sed cōclō variata nō varia-
tur sillogismus. q cōclō nō est de eēntia sillogismi.
minor p3 per pmi et huius. vbi vult qz idē sils po-
test inferre plures cōclōes. ¶ 4ª sic: aristoteli. huius
finē primi huius docet resolvere silm in tres tñi
nos et duas ppōes. ergo vt q conclusio sit aduē-
ticia et preter eēntiam sillogismi. ¶ 3ª est opio q
consistit in vna distinctiōe et duobus dictis. Disti-
ctio est hec. sillogismus potest capi quadrupliciter
vno modo pme itentionalr. et sic est vna oīo cōpo-
sita ex duabus premissis. et vna conclusione cum
nota illationis q dñ esse hec cōiunctio. ergo igit^r vel
silis. Secūdo modo potest capi sillogismus secū-
de intentionaliter. v3. vt est quidam respectus rō

priorum

nis fūdat sup̄ habitūdine p̄missarū in ordine ad cōclusionē. 3.º capitur p̄ ip̄a necessaria bitudie p̄missarum ad cōclusionē. 4.º modo capitur s̄lls p̄ actu discursu intellect⁹ quo discurret a p̄missis ad cōclusionē. ¶ p̄m̄ dictum est istud. si capis s̄lls tribus vltis modis cōclusio nō ē d̄ eēntia s̄lls. p̄ p̄ q̄ nec p̄mississe hoc modo sūt de eēntia isti. secūde i tētionis que est s̄lls cum habeat rōes fūdamētū remoti vel termini respectū isti. incētiōis secūde q̄ ē sillogismi. tū sc̄do q̄ fūdamētū et terminus non sūt de eēntia respectū mediū. sed p̄mississe et conclusio se habēt tanq̄ fūdamētū et terminus respectū habitūdinis necessarie p̄missarū ad cōclōez. tum 3.º q̄ nec p̄mississe nec cōclusiones sūt de eēntia actus intelligēdi quo intellectus discurret de p̄missis ad cōclusionē. ¶ 2.º dē cōclō est de eēntia s̄lls p̄ modo sumpti. p̄ q̄ s̄lls sumptus primo mō formaliter et intrinsece est oratio p̄posita ex p̄missis et ex cōclusionē cū nota illationis. ergo intrinsece et eēntialit̄ complectitur cōclusionē. et ex hoc p̄ q̄ sit dicendum ad dubium.

Tercio dubitatur: vtrum ad v̄ritatem s̄lls requiratur q̄ copule p̄missarum sint eiusdem t̄pis. Et v̄t q̄ sic: q̄ n̄ sic: sequeret ex hoc falsū. p̄ q̄ n̄a sic arguendo. ois homo est albus. adaz fuit homo. ergo adaz est albus. R̄s̄ per duo dē. ¶ p̄m̄ dē. q̄ i bono sillogismo cauetū ē ne arguatur a minus amplo ad magis āplū cū distributione magis āpli. v̄le cōtra. sine distributione ēt cauetū est q̄ medium sit magis āplū in p̄missa i qua maior distribuitur q̄ in p̄missa in qua minor distribuitur. dicitur autē terminus teneri magis āple q̄ in vna p̄pōne supponit pro aliquo pro quo nō supponit in alia. Et sic in hac p̄pōe: hō currit. iste terminus hō tenet magis āple q̄ i ista. aliq̄s hō currit. q̄ in p̄ma supponit idēter p̄ viro et muliere. in secūda autē supponit p̄ viro t̄m̄. ¶ 2.º dē ad bonitātē s̄lls non requirit q̄ p̄mississe sint eiusdē temporis. q̄ b̄n̄ seq̄. ois hō currit. ois hō est animal. ergo ois homo currit. vel sic. ois homo est albus. q̄daz hō fuit niger. ergo aliqd q̄ fuit nigrus est albus. Et cōfirmat. q̄ n̄ sic sequeret q̄ n̄ sic valeret sillogismus ex vna de inesse et alia de modali. cuius oppositum dicitur infra.

Ad rationes ante d̄p̄positū. ¶ Ad p̄m̄ patet in primo notabili quomodo per dici de omni et dici de nullo intelligunt due p̄positiones vere et manifeste que sunt principia cōplexa regulatiua sillogismoz. ¶ Ad

secundam dicitur q̄ dici de omni et dici de nullo sunt p̄ncipia regulatiua sillogismoz. Quorū mediū est terminus cōmunis nō autē illorum quorū mediū terminus est discret⁹. Potest ēt dici q̄ nullus sillogismus expositiuius tenet gratia forme nisi i virtute dici de omni vel dici de nullo. Et ideo ois vna p̄missa egpollere vni vniuersali. in qua sit dici de omni vel dici de nullo. ¶ Ad tertiam dicitur q̄ illi sillogismi sunt perfecti qui regulantur immediate per dici de omni vel dici de nullo illi vero qui mediate regulantur d̄n̄ imperfecti.

Veritur Utrum conuersio in f̄

q̄ ab argumētatione distincta. Et arguit p̄ q̄ nō ē p̄m̄a partē q̄ cōuersio ē p̄dicati in subm̄ mutatio et cōuersio. q̄ nō ē cōn̄a. Et cōfirmat q̄ i cōuersione nō ē nisi vni āns. q̄ cōuersio nō ē cōn̄a. t̄z cōn̄a q̄ ex vno nihil eḡt. ¶ 2.º arguit sic ē secūdam p̄tē. q̄ cōuersio nō ē in terminis oib⁹ retēta s̄lls forma arguēdi. ergo nō est cōn̄a formalis. āns p̄ q̄ nō ē in terminis obliquis nec in terminis ampliatiuis. ¶ 3.º arguitur ē tētiā p̄tē q̄ cōuersio est cōn̄a entimēmatica. ergo n̄ est cōn̄a distincta ab argumētatione: āns p̄ q̄ cōuersio ē cōn̄a et nō ē cōsequētia sillogistica nec exēplaria nec inductiua: ergo est entimēmatica: cōsequētia t̄z a sufficiēti diuisione. ¶ In oppositum est aristoteles.

Primo sciendū est q̄ pro declaratiōe terminoz ponit vna distinctio et vni dictum. Distinctio ē bec. cōuersio pōt capi dupl̄r. p̄ pro mutatione logicali situs predicati in situm t̄bi et cōuersio. et sic cōuersio ē passio terminoz et nō p̄pōnū. alio mō capis cōuersio pro necessaria habitudine p̄pōnis cōuertētis ad cōuersas. et sic est passio p̄pōnū. q̄ iterū est duplex. nā q̄daz est que causatur ex parte mutatiōis q̄litate cuiusmodi ē cōuersio i oppositā q̄litate: alia cā ex mutatiōe p̄dicati in s̄b̄m̄ et cō. et illa vocat cōuersio i terminis q̄ sic cōiter diffinit. Cōuersio in terminis est duarum p̄pōnum categoricaz vtroq̄ termino participatium vnius ad alterā formal cōsequētia. ¶ Dicitū est istud. argumētatio in sua cōitate sūpta sic potest diffiniri. Est cōn̄a i c̄ ante ponit mediū n̄ positū in cōite. ex qua diffōne eliciunt due cōditiōes regite ad hoc q̄ aliquid sit argumētatio. p̄ma est q̄ sit cōn̄a necessaria. Secunda est q̄ in ante talis cōsequētie ponat vnius termin⁹ n̄ positus i cōite. q̄ terminus ois ē mediū i reductione tal argumē. atōis ad s̄llm̄. Et per hoc excludit cōuersio vbi

Primus

tum in ante q̄ in ante sūt precise idem termini.

Secundo sciendū est q̄ aristo i b. 4. c. d. d. minuat de p̄ncipio p̄fectiuo fillogisimoz. s. de cōuersione. et cōtinet duas ptes principales. i. quaz p̄ma determinat de cōuersione propositionū de iesse simplr. et cōtinet tres cōclusiones p̄ncipalr. i. quaz p̄ma tangit tres diuisiones valētes ad cognitionē q̄ p̄positionū alia est de simplici inesse alia ē de nēcio inesse. et alia ē de cōtingenti inesse

Secūda diuissio. p̄positionū s̄m vñquāqz locutionē alia ē affirmatiua alia est negatiua. **Tertia** diuissio. p̄positionū tam affirmatiuaz q̄ negatiuaz alia ē v̄lis. alia est p̄ticularis. et alia indefinita **Secūda** cōtangit quatuor regulas de cōuersione p̄positionū d̄ iesse. p̄ma regula ē h. necesse ē v̄lez negatiuā de inesse simplr cōuerti i terminis. vt si nulla voluptas ē bōnz nullū bōnz ē voluptas **4^a** regula est. non est necesse v̄lem affirmatiuam conuerti v̄lr. s̄z necesse ē eā cōuerti in p̄ticularē. vt si ois voluptas sit bonū necesse ē quoddā bonū esse voluptatē. **Tertia** regula ē. necesse ē p̄ticularē affirmatiuam cōuerti p̄ticulariter in terminis. vt si q̄dā voluptas sit bonū. quoddā bonū erit voluptas

4^a regula ē. non v̄st necesse p̄uatiuā p̄ticularē conuerti simplr in terminis. q̄ nō est necesse q̄ si bō n̄ inest alicui aiali q̄ etiā aial non inest alicui bōi. **3^a** conclusio tāgit p̄bationes p̄dictaz quattuor regularū p̄rōnes formatas i terminis nō significatis. p̄mā regulā pbat sic. q̄ bene sequitur nullū. b. ē. a. ergo nullū. a. erit. b. q̄ ex opposito cōt̄is. s. aliqd. a. ē. b. inferitur oppositū. āntis. s. aliqd. b. ē. a. Hoc probat aristo. p̄ s̄m expositiū. q̄ si ista q̄dā. a. est b. q̄ est cōdictoria cōt̄is sit vera. tūc erit aliqd vñū et idē q̄d erit. a. et b. et sic. c. tūc argi sic. p̄ s̄m expositiū. c. ē. a. c. ē. b. ergo. b. ē. a. et illa ē cōdictoria āntis

2ª regula pbat sic. bñ seq̄. oē. b. ē. a. ergo quoddā. a. ē. b. q̄ ex opposito cōt̄is ifert opp^m cōd̄cōriuz āntis. vt si nullū. a. sit. b. tūc nullū. b. erit. a. q̄d ē cōriū isti. oē. b. ē. a. **3^a** regula pbat q̄ bñ seq̄. q̄dā. b. est. a. ergo q̄dā. a. est. b. p̄z q̄ ex opp^m cōt̄is. s. nullū. a. est. b. inferit opp^m āntis. s. nullū. b. est. a. **4^a** reglā sic pbat. q̄ nō seq̄. q̄dā. b. nō ē. a. ergo quoddā. a. n̄ est. b. p̄z q̄ ponat q̄. b. sit aial. et a. sit bō. tūc nō sequit̄. si aial n̄ sit bō q̄ bō n̄ sit aial

Tertio sciendū ē q̄ circa hūc textū icidit quatuor difficultates. **1^a** p̄ma ē. q̄re i p̄ria d̄isione p̄pōnis non enūerat p̄pōez de possibili nec illā de impoti. rō est q̄ p̄pōes de possibi cōuerti sicut ille de contingēti et ille de impoti

sicut ille de necessario. vt infra patebit. **2^a** difficultas. v̄tz p̄idē p̄n^m adeq̄te possint p̄bati quatuor regule p̄dictae. R̄ndet q̄ nō. sed p̄n^m p̄bandi p̄pōnem v̄lem negatiuā est sillogisimus expositiū p̄ncipiū vero p̄bandi v̄lem affirmatiuā est ista maxima. Quodlibet cuius quolibet vel eius oppositum stat. Principium aut̄ probādi cōuersionē p̄ticularis affirmatiue est ista maxima. Ois illa cōia est bona in qua ex opposito cōsequētis ifert oppositū āntis. **Tertia** difficultas. q̄re p̄ticularis negatiua non conuertit̄ simpliciter i terminis. Ratio est duplex. p̄ma q̄ ex v̄is nō sequitur falsū **Secūda** q̄ argueretur a non distributo ad distributum. hoc totū p̄z conuertendo istā. quoddā aial nō est homo. in hac. quidā homo nō est aial. **4^a** difficultas. quare aristo. non fecit mētionē de cōuersione per contrapōnem. ratio est quia determinat aristo. d̄ cōuersione p̄t̄ ē p̄ncipiū perfectiū sillogiz. sed i reductione sillogiz imperfectoz n̄ debēt accipi noui t̄mi. s̄z i cōuersione per cōtrapōnē accipi unū noui t̄mi. mutatur. n. t̄mi finitiū i finitiū finitos. Ex quo sequitur q̄ tantum sūt due species cōuersionis. s. cōuersio simplex et per accidēs. Est enī cōuersio simplex mutatio p̄dicati in subm̄ et cōtra manēte eadē q̄litate et q̄titate s̄z quā cōuertit̄ v̄lis negatiua i seipsā. et p̄ticularis affirmatiua i seipsā. sed cōuersio per accidēs ē mutatio p̄dicati i subm̄. et eō manēte eadē q̄litate sed mutata q̄titate. et s̄m hac cōuertit̄ vniuersalis affirmatiua in p̄ticularē affirmatiuā. et v̄lis negatiua in p̄ticularē negatiuā. **Quarta** difficultas. v̄rū ista p̄pō homo. albus sit cōtingēs vel necessaria. R̄spōdetur per duo dicta. **1^a** dictum est vna regula que pōt elici ex textu. s. q̄ quolibet p̄pō p̄ticularis affirmatiua ifert duas p̄missas sillogisimi expositiū. in quaz p̄ma p̄dicatur subm̄ de p̄nomine d̄ratiuo demonstrante aliqd̄ singulare et in sc̄da p̄dicat̄ p̄dicatū de eodē p̄noie demonstratiuo. vt ista. quoddā. a. ē. b. inferit istas duas singlares hoc. s. c. ē. a. et hoc. s. c. est. b. **2^a** d̄c̄m ista p̄pō. bō albus ē albus p̄babiliter dicitur eē cōtingēs. patet q̄a inferit duas p̄missas cōtingētes. ergo ipsa est contingens. tenet cōsequētia. q̄ ex necessario n̄ segtur nisi necessariū. āns patet supposito q̄ per p̄nomē demonstratiū per se s̄p̄tū possit solū demonstrari suppositū terminū absolutū. q̄ si debeat demonstrari suppositū per talē terminū vt si dicat̄ hoc est album solū d̄ratur subiectū albedinis. sed si dicatur hoc album ē albū tūc demonstrat̄ suppositum albi.

priorum

Cōclusio rñsalis. Conuersio in terminis est
cñia formalis ab argumentatio
ne distincta.

Primo dubitatur. vtz ad seruadū forma
litate cñie in conuersionibus sit
conueniens ponere ad subm̄ conuertētis illud additū
quod est. Rñdē q̄ illud quod est i bñ p̄cise conuer
se d3 eē p̄dicatū conuertētis. z eē. Et ex hoc multoti
ens cōgit errare nō sumēdo debite subm̄ z p̄dica
tū p̄cissū in ppōib⁹. ideo ad euitādū istū errorē po
nunt quatuor regule. C̄ p̄ma ē. qñcūq; in aliqua
ppōe ponit̄ x̄bū p̄me vel secūde p̄sonaz aut x̄bū
accepte actionis sine supposito tūc illud suppositū
quod dat itelligere d3 eē subm̄. vt dicēdo. sū istu
dio. ego est subm̄. C̄ Secūda regula. qñcūq; i ali
qua ppōe ponit̄ x̄bū adiectiuū. tūc illud ē resoluē
dum in suū participiū. z in hoc x̄bo est. z sic totū il
lud quod sequet̄ hoc x̄bū est erit p̄dicatū. vt dicē
do. sortes videt equū. d3 sic resolui. sortes ē vidēs
equū. z tunc hoc totū videns equū erit p̄dicatū
C̄ Tertia regula. si in aliqua ppōe ponat̄ obliqu⁹
hoc pōt eē dupl̄r. qz vel talis obliquus ponit̄ a par
te s̄bi vel a pte p̄dicati. si a parte p̄dicati vel po
nitur sine recto. vel cum recto. si sine recto tūc re
soluēdum est x̄bū in suū participiū. z sic aggre
gatum ex obliquo z participio erit p̄dicatū. vt di
cēdo. panis est in furno. d3 sic resolui. panis ē exis
in furno. vbi hoc totū. s. exis in furno ē p̄dicatum
Si autē obliquus sumatur cū recto tūc aggrega
tū ex tali recto z obliquo ē p̄dicatum. vt dicēdo
brunellus est asinus sortis. Si x̄o talis obliquus
ponat̄ a parte subiecti. hoc est dupl̄r. vel ponit̄ cū
recto vel sine recto. si ponat̄ sine recto tūc obliqu⁹
debet resolui in ista tria. s. i suū rectū. in illud ver
bū est. z i illud p̄nomē qui vel quis eiusdē casus
cū obliquo. z tūc suus rectus erit subz. z illud ver
bū est erit p̄ncipalis copula. z totū sequēs b̄ ver
bū ē erit p̄dicatū. vt dicēdo regis iter est. debet sic
resolui. rex est cuius iter est vbi iste terminus rex ē
sūm. z hoc verbū est d̄r p̄ncipalis copula z totum
sequēs hoc verbū ē. s. cuius iter est est p̄dicatū. Si
x̄o obliquus ponatur cū recto. hoc est dupl̄r. vel
rectus p̄cedit obliquū. z tunc aggregatum ex re
cto z obliquo est subiectum vt dicēdo capa fortis
est alba. hoc totū capa fortis est subm̄. Sed si obli
quus p̄cedit rectū tūc talis obliqu⁹ resoluēdus ē
in suū rectū z illud verbū ē. z etiā i illud relatiuū
gs vel q̄ eiusdē casus cū obliquo. ga resolutioe sa
cta suus rectus erit subz. z illud verbū est i ipso iclu
tū erit copula. z totū residuū erit p̄dicatū. vt dicen

do bois oculus ē dexter. d3 sic resolui i ista. bō ē c̄
oculus ē dexter. vbi ly bō ē p̄cise subm̄. Et totū se
quēs hoc verbū ē. s. hoc aggregatū cui⁹ oculus ē
dexter ē p̄dicatū. C̄ 4^a regula. si aliq̄ determinatio
addat̄ p̄dicato conuerse d3 illud totū poni p̄ sūo cō
uertētis. vt nullus hō false ē aial. totū b̄ exis false
aial. d3 eē subz cōuertētis. ex quib⁹ p3 qz ad seruā
dū p̄cisionē z totalitatē subz i p̄dicati d3 addi ad
subm̄ cōuertētis illud additū qd ē. Nā b̄ additum
conuertibiliter equalit̄ p̄ncipio isti⁹ x̄bi ē. z qz p̄m
isti⁹ x̄bi ē p̄dicatū vlt̄ ē ps p̄dicari. iō ad huc cū illo ad
dito sit de p̄ciso p̄dicato p̄cissū subz.

Secundo dubitat. Vtz ad seruadū forma
litate cñie i conuersionibus. neces
se sit ponere i cōuertētē aliq̄ additū qd faciat ter
minos eodem modo supponere sicut i cōuerſa. rñ/
detur p̄vñā distinctionē z c̄tuor dēa. Distinctio ē
hec. duplices sūt supponēs. quedam sūt oio repu
gnantes. z sunt ille que sic se habet. qz f̄m̄n⁹ suppo
nēs f̄m̄vñā supponē n̄ potest iſerre seips̄ supponē
tē f̄m̄ aliam. Alię sūt p̄tim cōueniētes z p̄t3 diſſe
rentes quando. s. f̄m̄inus supponēs f̄m̄vñā suppo
sitionē iſert seipsū supponētē sc̄dm̄ aliam z nō eē.
C̄ p̄mū dictū est. a suppoē simplici ad persona
lem non v3 cōſequentia. nec eē. vt nō ſequitur bō
est spēs. ergo aliquis homo o est spēs nec econtra.
C̄ 2^m dēa. a suppoē materiali ad p̄sonalē vlt̄ simpli
cē non valet cōſequentia. nec eē. vt non ſequitur
homo est dictio diſſillaba. ergo aliquis homo ē di
ctio diſſillaba nec econtra. C̄ Tertiū dēa. a sup
positione determinata ad diſtributā nō valet con
ſequentia. ſed bene econtra. quia tūc argueretur
a non diſtributo ad diſtributū. C̄ Quartū dictū.
a suppoē confuſa t̄m̄ ad d̄terminatā non est bona
cōſequentia remanētē ſincat̄ begoreumate cōſū
dente. ſed b̄n̄ econtra. ex quibus patet qz ad ſeruā
dum formalitatē cōiequentie in cōuerſiōibus ne
ceſſe ē ponē i cōuertētē qdā additū qd faciat ter
supponere eodē modo ſicut in cōuerſa. Et ad cō
uertendū istam. homo ē dictio diſſillaba debet ali
qd addi. q̄ qdam dictio diſſillaba est ista dictio bō.

Tertio dubitat. Vtz ad ſeruandū forma
litate cñie cōiequentie in cōuerſiōibus
ſit ponēdū aliq̄ additū in cōuertente qd faciat ter
minos teneri eque ample. z eā ſtrictē. z eque ap
pellate ſicut in cōuerſa. Rñdē qz ſic. vt iſta. nul
lū mortuū est hō. d3 conuerſi ſic. ergo nihil quod ē
homo ē mortuū. Et iſta. null⁹ homo ē mortuus de
bet cōuerſi. ḡ nullū mortuū ē vlt̄ ſuit bō. Si iſta
nullus homo ē mulier debet cōuerſi. ḡ n̄ iſta mulier

primus

Et alijs bō. sed ista. fortes pmittit tibi dñariū. dñet
 sic ouerti. ergo qdā pmittēs dñariū ē fortes. Ex
 his tribus dubijs possūt elici q̄tuor regle reglre
 ad ouersionē. que si obfuerit in ouerfis cōuersio
 nū nō erit dabil instantia. P̄ia ē q̄ dñite sumatur
 subm̄ p̄dicatū. Et illd qd p̄cise ē subm̄ iyna sit p̄
 dicatū i alia: et cō. et hoc scōz artē datā in p̄ dubio.
 C² q̄ n̄ arguat a suppone repugnāte. ad suppo
 sitionē repugnāte. et hoc fm̄ artē datā i scō dubio
 C³ q̄ tēmi teneant ēque stricte et eq̄ āple i cō
 uersa et in ouertēte. C⁴ q̄ non fiat variatio ap
 pellationis sicut patuit in tertio dubio.

Ad rationes An opposituz soluuntur
 ex āte dictis. et hec de que
 stione dicta sufficiāt.

Veritur Urū oēs ppositiōes

de necario et oēs affir
 matine de contingēti eodē mō cōuertātur
 sic ille de iesse. negatiue vō d̄ contingēti
 n̄ necio ouertant opposito mō sic ille d̄ iesse. C¹ Ar
 guit p̄tra p̄maz p̄tē. qz nō segtur. nullū boiez esse
 ridetē ē nece. g^o nullū ridetēz esse boiem est nece.
 Itē nō segt oēs grāmaticū ēē boiem ē nece. g^o
 alique boiez esse grāmaticū ē nece. itē non sequit
 creantē esse deū ē nece. ergo nece est deū esse
 creatē. ergo ille de necessario non ouertunt eodē
 modo sic ille de inesse. C² Arguit z^o p̄tra scōdam p
 tem. qz non sequit. oē aial contingit esse sanuz. ergo
 quoddā sanū contingit ēē aial. cū aīo sit vez et conse
 quens sit falsū eo q̄ oē sanū de necessitate est aial.
 ergo p̄pōnes affirmatiue de contingēti. non conuer
 titur eodē mō sicut ille de inē. C³ Arguitur ter
 tio cōtra tertiam partē. quia bene segtur. nullā tu
 nicaz contingit esse albaz. ergo nullū albū cōtingit
 esse tunicā. ergo v̄lis negatiua de cōtingēti eodez
 modo ouertitur sicut vniuersalis negatiua d̄ iesse.
 Antecedēs patet i textu. Et affirmatur quia par
 ticularis negatiua de contingēti nō necessario nō
 pōt conuerti simplr. ergo p̄pōnes negatiue de cō
 tingēti non necessario nō se habēt opposito modo
 ad illas de inesse. Antecedēs patet. quia arguere
 tur a n̄ distributo ad distributū. C⁴ In opp^m ē ari.

Primo sciēdū est q̄ p̄ declaratiōe terminio
 rum ponunt q̄tuor distinctiōes.
 C¹ P̄ia distin^o ē hec. p̄pōnes modales p̄ntre du
 plice sensū. s. p̄positū et diuisū. in conuersionib⁹ aut
 illaz p̄cedēdū est a sēsu p̄posito ad sēsu compositū
 vel a sēsu diuiso ad sēsu diuisū et nō a sēsu diuiso
 ad cōpositū vel cōne committat fallacia p̄pōis et diui
 sionis. C² Scōda distin^o. p̄positionū modalū qdaz

sūt affirmatiue in quibus. s. deū manet affirmatū
 siue modus neget siue nō. Alie sūt negatiue i q̄b⁹.
 scilicet negatio fertur ad deū siue mod⁹ neget siue n̄
 ita q̄ in p̄posito modales dñr affirmatiue in quib⁹
 negatio n̄ est lata ad deū siue fuerit lata ad mōm
 siue n̄. Et ille dñr negatiue in q̄b⁹ negatio fertur ad
 deū siue fuerit lata ad modū siue nō. Similr in p
 positio vocant ille v̄les vel p̄ticulares que sūt v̄les
 vel p̄ticulares ex p̄te subī dicti. C³ 4ª distinctio. p
 pōnū modalū qdā sūt d̄ necessario in quib⁹. s.
 ponit ille mod⁹ contingēs capt⁹ in sua cōmunitate p
 contingēti alto. alia est de contingēti necessario in q̄ po
 turisse modus nece. Naz dñā ē inter p̄positiōez
 neciaz et p̄pōez de necio. qz nec oīs p̄positio neces
 saria ē de necio nec cō. Alia ē p̄pō de contingēti nō
 q̄ ipa sit contingēs. sed eo q̄ in ipsa ponit mod⁹ cō
 tingēti. Alia est d̄ contingēti possibili i qua. s. po
 nit ille mod⁹ contingēs capt⁹ p̄ contingēti necessario. et
 alia dñr d̄ contingēti nō necessario i qua ponit contingēs
 captū p̄ nō necessario. C⁴ 4ª distinctio. duplr pōt i
 telligi modales ouerti. Uno modo fm̄ se totas. ita
 q̄ modus fiat subz et totū dictū fiat p̄dicatū et cō
 tra. et de tali ouersione n̄ tractat arist. i textu. Alio
 mō pōt i telligi q̄ ouertant f̄z suas p̄tes. s. quo ad
 deū. ita q̄ p̄cisiū p̄dicatū dicti fiat p̄cisiū subm̄ dicti
 et cō. et d̄ tali ouersione modalū tractat arist.

Secundo sciēdū ē. q̄ i scōda parte p̄ncipal
 lib⁹ capituli determinat arist.
 d̄ ouersione p̄pōnum modalū. Et cōtinet duo p̄nu
 cta. In p̄mo determinat d̄ conuersionibus p̄pōnuz
 d̄ necessario et itē d̄t duas cōclones. Quaz p̄ma ē
 hec. oēs p̄pōes d̄ necessario ouertuntur sicut ille d̄
 inesse. patet qz v̄lis negatiua ouertitur in v̄lez ne
 gatiua. sed v̄lis affirmatiua et p̄ticlaris affirmatiua
 ouertunt in p̄ticlarē affirmatiua. P̄ma ps p̄z.
 qz bñ segt nullū. b. ēē. a. ē nece. g^o nullū. a. ēē. b. ē ne
 cesse. qz oppo^m d̄ sequēti repugnat aīti. ergo d̄ se
 quēti ē bona. Antecedēs p̄z. qz oppo^m cōtis est ista
 quoddā. a. contingit ēē. b. ad quā sequit ista. qdā. b.
 contingit ēē. a. q̄rum v̄traq̄ ps repugnat antecedēti
 z¹ ps p̄z. qz bñ segt. oē. b. nece ē ēē. a. ḡ qdā. a. nece
 ē ēē. b. qz ex opposito cōtis. s. nullū. a. contingit ēē
 . b. insertur oppositū aītis. s. nullū. b. cōtingit ēē. a.
 et silr p̄bari pōt conuersio particularis affirmatiue.
 C² Scōda cōclusio. p̄pō particularis negatiua de
 necessario non conuertit simplr p̄pter causaz p̄us
 dictā in conuersionib⁹ p̄positionuz de iesse. In z²
 p̄ucto d̄terminat arist. de conuersionibus p̄pō
 nū de contingēti. et cōtinet qnq̄ cōclusiōes. p̄¹ d̄ tangit
 v̄nā diuisionē contingētis. et est hec. contingens

priorum

dicat tripl'r: Nam quoddā ē contingēs necessarius, aliud est non necessarius. et aliud contingens al-
tum qđ cōuertitur cū possibili. ¶ 2ª conclusio. oēs
ppōes affirmatiue d' contingēti cōuertūt sicut ille d'
ieē. et d' nēcio. p3. q2 bñ sequitur oē. b. vñ quoddā. b.
cōtingit esse. a. g. aliquod. a. contingit eē. b. q2 ex
opposito cōtis. f. cōtingit nullū. a. eē. b. iferī opp^m
antis. f. cōtingit nullū. b. esse. a. ¶ 3ª ppōes ne-
gatiue d' cōtingēti alto eodē mō cōuertūt sicut ille
de ieē. p3. q2 vniuersalis negatiua cōuertit i vlem
negatiuā. et p'ticularis negatiua nō cōuertit in ter-
minis. Prius p3 p' duo exēpla. Primū exēplū
est d' cōtingenti necessario. nā bñ seq' cōtingit nullū
equū ē boiem. ergo cōtingit nullū boiez eē equū
Scdm exēplū est de cōtingenti nō nēcio quia bñ
sequitur cōtingit nullā tunicā eē albā. g. cōtingit nullū
albū eē tunicā. q2 opp^m cōtis repugnat antedēti.
Nam opp^m cōtis est. nō cōtingit nullū albū eē tunicā
qđ egpolet huic. nece est quoddā albū eē tunicā
que sic conuertitur. nece est quandam tunicam
esse albā. et vtrāq' illaz repugnat anti. f. huic. con-
tingit nullā tunicam esse albā. Et addit aristo. q' p-
ticularis negatiua de cōtingenti alto nō cōuertit
simp'r p' causā pri^o dictā. ¶ 4ª conclusio. ppōes
negatiue de cōtingēti ad vtrūlibet nō cōuertūt simp'r
sicut ille de ineē. q2 vñ negatiua de cōtingēti nō
cōuertit simp'r. f3 p' accidēs tñ vel in oppositā q'lita-
tē. sed p'ticularis negatiua bñ conuertitur simp'r
in p'ticularē negatiuāz vt iferī videbūt capitulo d'
cōtingēti. S3 q2 dicit p'us istas negatiuas. contin-
git nullū hominē esse albū. nece est nullum homi-
nē eē equū crederet aliq' q' iste sūt simp'r negati-
ue: iō ad hoc remouēdū posuit aristo. quintā con-
clusionē. f. q' ppōes in qbus modus affirmatur et
vñ negat non sūt negatiue. imo bñ affirmatiuā
figurā: idē sūt de spē ppōnum affirmatiuaz patz
q2 sicut se bz esse et nō eē in illis de iesse. ita se babz
mod' in modalib'. Sed in illis de ineē: ille dñr sim-
p'r affirmatiue in qbus affirmat hoc verbū est. g.
in modalib' ille sūt simp'r affirmatiue i qbus affir-
mat modus. Minor p3. q2 iste sūt simp'r affirma-
tiue. est nō bonū. est nō albū. et vñ qñ dñr ē non hoc
et q2 nō feci mentionē de conuersione p'positionū d'
p'di catiis infinitis cō sūt iste. est nō bonū. est nō albū
crederet aliq' q' alio? conuenterent q' dictuz sit.
hoc remouēs dicit q' huiusmodi ppōes d' p'dica-
tis infinitis eodem mō conuertūt sicut alie affirma-
tiue de qbus dictū ē sup' in p'tibus locis et cetera.

Tertio

sciendū est. q' circa hūc textuz inci-
dūt quatuor difficultates. ¶ Prima

vñ sit vñ illud qđ dñr i textu. f. q' in oib' affirmā-
tiuis de cōtingēti sūt se habebāt fm conuersio-
nē sicut in illis de inesse. Et vñ q' n. q2 nō sequitur cō-
tingit ad vtrūlibz oē ens esse deū. ergo contingit
ad vtrūlibz quendaz deū esse ens. cūz añs. sit vñ
et consequēs falsū: Rñr per duo dca. Primum q'
in hoc caplo p'ncipal'r itendit aristo. de modalibus
in sēsu composito q' conuertunt sicut ille de iesse:
Quaruz conuersio pōt pbari per illud p'ncipium
si añs est necessarium consequēs erit necessariū. et
si añs sit contingens cōsequēs erit cōtingēs. ¶ 2^a
dcm q' p'dicta conclusio text' d3 intelligi de ppōi-
bus de cōtingēti in sensu composito et capiēdo
cōtingens p' cōtingēti necessario vel p' cōtingēti al-
to q2 p'positio de cōtingēti ad vtrūlibet nō cōuertit
tur in illā de eodē modo. f3 in vñaz de cōtingēti
alto. q2 nō sequitur. cōtingit ad vtrūlibet oē animal eē
hominem. g. cōtingit ad vtrūlibet quendā hominē
esse aīal. cū añs sit vñ et cōsequēs falsū. Sed si in añ
cedēte capiat cōtingens p' cōtingenti ad vtrūlibz
et in cōsequēte p' cōtingenti alto et tūc bñ valet con-
sequentia. ¶ 2ª difficultas. q're est q' vñ negati-
ua de cōtingenti nō cōuertit simp'r. sed bñ p'ticula-
ris negatiua. rō p'mi ē q2 vñ negatiua d' cōtingenti
ad vtrūlibet equipolet vñ affirmatiue q' nō cōuertit
simp'r. sed tantum p' accidēs. iō neq' vniuersalis
negatiua sibi equipollēs pōt conuerti simp'r. Rō
scōi ē q2 p'ticularis negatiua d' cōtingenti ad vtrū-
libet est egpolēs vñ p'ticulari affirmatiue q' pōt cō-
uerti simp'r. iō rē. ¶ Tertia difficultas. q'lī ē sal-
uabile p'positiones modales i qbus verbū negatur
solū. et nō modus. eē affirmatiuas. cū tamē i scōo
periarmēias tales dicte sint negatiue. Rñdetur p'
vñā distictōem et duo dicta. ¶ Distinctio est bec.
ppōes modales in quibus verbū negatur et nō
modus sunt duplices quedam sūt de sēsu diuiso.
Alie sūt de sēsu composito. ¶ Primum dictum.
est istud. p'positiones modales de sensu diuiso. i q-
bus dictuz negatur solū et nō modus dñr simplici
negatiue. quia i talib' pars p'ncipalior copule ne-
gatur. vt i scōo periarmēias dicebatur. ¶ 2^a d3.
modales p'positae i qbus solū verbū negatur et non
modus sūt simp'r affirmatiue per ratōem textus
additam ad hanc cōclusionē. patet etiam aliunde
quia nūq' p'positio redditur negatiua nisi copula
p'ncipalis negetur. Sed i modalibus compositis
modi includunt hoc verbum est quod debet esse co-
pula p'ncipalis i ipsis. Nam tātum valet contin-
git sicut cōtingēs est. tale autem verbum i ipsis sclu-
sum nō potest negari per solam negatōem latam

primus

ad dictum. Sed cum hoc requiritur qd negatio se-
ratur ad modum includētes talem copulā verbale.
Ultra dī qd in modalibus cōpositis si pter modū
ponatur explicite hoc verbū ē. idicatuū modi tūc
ad dandā negatiuā sufficit negationē ferri ad illud
x̄bū ē. l3 nō ferat ad modū. vt ista ē affirmatiua ne-
cesse est nullū. b. eē. a. z tñ ista est negatiua necesse nō
ē. b. eē. a. i qua tñ ne? n cadit supra modū. Sitr ista
dī negatiua. x̄tingens nō ē. b. eē. a. nō qz ne? cadat
supra modū. sed qz cadit supra copulā iplicataz i s̄
verbo contingit. ¶ 4ª difficultas. vtz idē requi-
ritur z sufficiat ad x̄itates ppositionum de oibus
modis x̄tingentis. Rndetur qd non sed ad x̄itates
ppositionis de cōtingenti alto regitur z sufficit qd
ita possit eē sicut significat p ei⁹ dictuz. ideo ad cō-
tradictoriam ei⁹ dandā oz dare vnam negatiuā
de possibili. sed ad x̄itatē ppositiōis de cōtingen-
tinecō requiritur. z sufficit illud idē qd verificat
ppositio de cōtingenti necō. z sit daret contradi-
ctoria eius sicut daretur dīdictoria de necō. Ad ve-
ritatē at ppositiōnū d cōtingenti nō necō regit ve-
ritas vnius copulatiue cuius prima pars sit nega-
tiua de necessario. z secunda sit negatiua de ipos-
sibili. z id o ad dandum ei⁹ contradictoriam oz da-
re vñā disiunctiuam de ptribus contradicentibus.

Conclusio responsalis. oēs propositiones
d necessario vt cōtingenti ne-
cessario tam affirmatiue q̄ negatiue z oēs affirma-
tiue de cōtingenti z oēs negatiue de cōtingenti
alto cōuertunt eodē modo sicut ille de iesse. sed ne-
gatiue de cōtingenti nō necessario opposito mō
cōuertuntur. qz vñs negatiua cōuertitur per acci-
dens. z particularis negatiua simplr. s̄ q̄rum ad
omnes suas ptes satis pbata est in textu.

Primo dubitatur. Vtz modales cōposite
possint cōverti q̄ ad se totas. z mo-
dales diuise possint cōverti q̄ ad dictuz. ¶ Ad pri-
mā partē dubij rndetur p duo dicta z vnam di-
stinctionem. ¶ Primū dictū est istud. modales
cōverti fm se totas ē modū qd directa p̄dicatiōe p̄-
dicatur de dicto fieri subm. z dictū fieri p̄dicatū
¶ Secūdū dictū. modales cōposite de vi sermo-
nis sūt simplr categorice de iesse. z singulares
vt alias patuit in 2° p̄merias. ¶ Distinctio ē h̄.
duplices sūt modales. qdam sūt i quib⁹ p̄ditur mo-
dus designatus aduerbialiter q̄ pprie dicunt^r mo-
dales diuise. z ille nō possunt cōverti fm se totas
cū aduerbiū nō possit subijci p se nec p̄dicari. Alie
sunt modales in quibus modus designatur noialr
z tales pprie vocantur modales. cōposite. z ille

possunt cōverti fm se totas. qz ista est bona cōuer-
sio hominē eē aial ē necesse. ḡ necesse est hoiez eē aial
qz oppo^m m̄tis. s. nō necesse est hoiem eē aial. nō pōt
stare in veritate cū aīte. z l3 modus debeat sp̄ p̄di-
cari directa z ordinata p̄dicatiōe pōt tñ subijci p̄di-
catiōe idirecta z oēs tales cōuersiōes sūt cōuersio-
nes simplices ¶ Ad secūdā pte dubij rnd p vñaz
distinctionē q̄ ē bec. modales diuise cōverti q̄ ad
dcm pōt dupl̄r itelligi vno mō. put cōuer⁹ idē ē qd
d p̄ciso s̄bo dici facere p̄cisū p̄dica^m. z eē. z sic cōiē
solz capi cōuersio i modalib⁹. nec h̄ mō modales di-
uise pnt formalr cōverti i modales diuise. qz n̄ seg-
tur. creatē eē deū ē necesse. ḡ deum eē creatē ē necesse
qz i sensu diuī o aīis ē verū z nō falsū. Alio⁹ pnt
modales diuise cōverti capiēdo cōuertere. put idē
est qd facere illud. p̄nomē hoc demonstrās illud. p q̄
supponebat subm dicti eē p̄dicatum dei z eē z sic
modales diuise formalr cōuertunt i modales diuise.
vt bene segt creatē eē deū est necesse. ḡ deuz
eē h̄ est necesse demonstrando. p ly hoc illud p quo
supponebat creans i subo dicti.

Secundo dubitatur. Vtz propositiones d
possibili cōuertantur eodē mō sicut ille de cōtingenti
z ille de impossibili cōuertantur eodē mō sicut ille de
necessario. Rndetur pbabilr qd sic. p̄ma pars p3. qz cōtingens z possibile cōuertū-
tur. lēda ps p3. qz p̄pōes d necessario inēz. z p̄posi-
tiones de necō non inēz. cōuertūtur eodē mō. sed
p̄pōes de impossibili iēz equallet illis de necō n̄ in-
eē. ergo p̄positiones de impossibili eodē mō. cōuertū-
tur sic ille d necō. nec ē itelligēdū qd affirmatiue d
ipoli cōuertātur eodē? sic affirmatiue d necō. z nega-
tiue d ipoli sic negatiue de necō. qz bene segt oēm
hoiez eā aial est necesse. ergo qddā aial eē hoiez est
necesse. z tñ n̄ segt oē aial eē hoiez ē ipole. ḡ quēdaz
hoiem eē aial ē ipole. sed ē itelligēdū qd p̄pōes de
impossibili cōuertūtur eodē? sicut ille de necō quib⁹
equipollēt. z qz ista. oē aial eē hoiez est ipole. egpol-
let vni p̄riculari negatiue de necō. s. isti quoddaz
aial non eē hoiez est necesse. que non pōt cōverti. tō
nec p̄cedēs vniuersalis potest cōverti.

Tertio dubitatur. Utrum propositiones d
necessario negato cōuertantur eo-
dem modo sicut ille de necessario affirmato. z ille
de cōtingenti negato sicut ille de cōtingenti af-
firmato. respondetur per vñaz distinctionem tres
suppositiones z duo dicta. ¶ Prima suppositio ē
bec. propositiones dicuntur de cōtingenti nega-
to i q̄b⁹ feri negatio ad cōtingēs. vt dicendo. hoiem
eē aial non est cōtingēs. z ille dīr de necō negato

priorum

in quibus negatio fertur ad modum ut dicendo. oem animal esse boiem non est necesse. ¶ 2^a suppo. ppo dmo negato non apti⁹ meret⁹ dici de illo. s3 de alio. cui equipollet. sicut negatiua distinctiua non ppe⁹ d⁹ distinctiua sed magis coniectiua de p⁹ib⁹ d⁹dicentib⁹. ¶ 3^a suppositio. oes ppones de neccio negato equipollet vni de contingenti affirmato et de dictis d⁹dicentibus. sicut ois ppo de contingenti negato equipollet vni de necessario affirmato. ¶ p⁹m⁹ dcm est istud. ppones de neccio negato debet conuerti sicut ille de contingenti affirmato. quib⁹ equipollet ut ista quedam boiem esse albu non est necesse. sic conuertit⁹ quoddam albu esse hominem non est necesse. q⁹ sua equipolles de contingenti affirmato. s. ista nullu boiem esse albu e contingens conuertit⁹ simplr. ex q⁹ sequit⁹ q⁹ ista o⁹ aial e boiem non e necesse. sic d⁹conuertit⁹. q⁹ qndam boiez e aial non e necesse cu⁹ aial sit veru⁹ et ois falsu salt⁹ in sensu copposito. et hoc e id q⁹ illa equipollet vni p⁹iculari negatiue de contingenti affirmato. s. isti quoddam aial non esse boiem e contingens. q⁹ non pot⁹ conuerti. q⁹ nec precedens v⁹is poterit conuerti. ¶ 2^m dcm. ppositiones de contingenti negato eode⁹ mo conuertunt⁹ sicut ille de necessario affirmato quib⁹ equipollet. ut ista quedam boiem esse aial non est contingens sic conuertit⁹. q⁹ qd aial e homine non e contingens. q⁹ sua equipolles e necessario. s. ista quedam homine esse animal est necesse. conuertitur simpliciter.

Ad rationes

Ante oppositu. Ad p⁹maz d⁹ q⁹ si i illis trib⁹ conuersionib⁹ arguat⁹ a sensu copposito ad sensum coppositu e consequentia erit bona. sed sicut ois e falsum. ita et aial. Si ho arguatur a sensu diuiso ad sensu diuifuz etia⁹ oia erit bona et t⁹ aial et ois erit x. si aut⁹ a⁹ arguatur committit⁹ fallacia coppositionis et diuifiois. ¶ Ad secundam d⁹ s⁹tr. ¶ Ad tertiam d⁹ q⁹ ista ppositio e de contingenti alto et non de contingenti non necessario q⁹ q⁹cuq⁹ in aliqua ppositione accipit contingens sine additioe de vi sermois i illa ppositione stat p⁹ contingenti alto. ¶ Ad confirmatione dicitur q⁹ i illis de inesse semp est inconueniens arguere a non distributo ad distributum non autem semp⁹ inconueniens est in modalibus.

Veritur

Utr⁹ quattuor cobinationes vales p⁹me figure sint formales oie. ¶ Arguit⁹ p⁹mo q⁹ si q⁹ non sequit⁹ ois e⁹ntia diuina est pater ois filius in diuinis est e⁹ntia diuina q⁹ ois fili⁹ indiuinis est pater. et t⁹ ibi est dispositio p⁹me cobinationis. ergo in p⁹ma cobinatione non est consequentia formalis. ¶ Arguit⁹ secundo sic. non sequit⁹. nullum vi

uens gnabitur. ois ho est viuens. ergo nullus homo generabit⁹. et t⁹ ibi est dispositio secunde cobinationis. igit⁹ et. ¶ 3° sic. non sequit⁹ oes es est nalis. statua est es. ergo statua e nalis. ergo tertia cobinatio non est formalis oia. ergo et. ¶ Arguitur 4°. non sequitur. nullu dextru e sinistru alicui⁹ hois. oculus e dexter. q⁹ alicui⁹ hominis oculus non e sinister. et t⁹ ibi est dispositio quarte cobinationis. g⁹ et. In oppo⁹ e aristo.

Primo sciendu e q⁹ p declaratione teriorum ponunt⁹ due diffinitiones et vna distinctio. ¶ p⁹ma diffinitio est. si⁹ est possibilis triu terminorum ordina⁹ penes subectionem et predicationem. Et diuiditur i tres figuras quaz diffinitiones patebunt⁹ i textu. ¶ 2^a diffinitio est hec. cobinatio siue modus qd id e. e duaz pponu s3 debetam qualitate et q⁹ntitate possibit⁹ dispositio. ¶ distinctio est hec. triplr e distributio. qd est distributio in termino q⁹ sit q⁹ d⁹do singlares alicui⁹ v⁹is non sumitur aliquis terminus extrinsecus. sed subz ppositionis v⁹is singularizat⁹ p hoc p⁹nom⁹ demonstratiuum. s. ut singularis istius vniuersales o⁹ aiatu est corpus si fiat distributio in termino debent sic dari hoc animatum est corpus. et hoc aiatum e corpus et non est aliquod animatu quin sit corp⁹. alia est distributio extra terminu quando singlares expli cantur addedo aliq⁹ extrinsecu. ut singlares p⁹dc⁹ p positionis vniuersalis sic explicantur hoc qd e aiatum est corpus. et illud qd est aiatum est corp⁹ nec e aliquid qd sit aiatum qn sit corp⁹. ¶ Tertia distributio est extra numerum qn. s. singlares alicuius vniuersalis explicantur per aliu numerum a numero subz vniuersalis sicut singlares dicte vniuersalis sic explicantur hec que sunt aiatum s⁹ corpus. et ea q⁹ sunt aiatum sunt corpus p⁹ h⁹ et illa demon strando ptes corporis aiatu. s. manu et pedem. et non sunt aliqua que sunt aiatum quin illa sit corpus. Ex ista distinctione elicitur tale documentum. Si in maiore p⁹dictarum combinationum sit distri⁹ tam in termino q⁹ extra terminum tami numero q⁹ extra numeruz tales cobinationes erunt oie formales. Si autem in ipis sit solum distributio i termino etiam erunt oie formales.

Secundo notandum est. q⁹ in hoc secundo tractatu determinat aristo teles de formatione sillogisimorum ex propositionibus de inesse. Et corinet⁹ q⁹tuor capitula. quoz p⁹m⁹ est in quo docet formatione silloz ex ppositionibus de inesse in p⁹ma figura. et t⁹inet⁹ deez conclusiones In quaz p⁹ma pponit⁹ it⁹et⁹. et est hec. bis determinatis q⁹ sup⁹ sunt declarata. iaz dicendu e p⁹ q⁹ ad finio

primus

et quo ad propositiones. et quoniam quo ad figuram et quoniam
quod ad modum fiat omnis syllogismus. et postea dicendum est de modo
stratione. et hoc cum assignat. quod syllogismus est uniuersalior
quam demonstratio. quod prius determinandum est de syllogismo sim-
pliciter quam de demonstratione. ante propter quod omnis demon-
stratio est syllogismus. sed non omnis syllogismus est demonstratio. **C 2^a**
propter tangit definitionem prime figure et est bec. quoniam igitur
tres termini sic se habent ad invicem. ut postremus. id est
minor extremitas sit in toto medio. id est subiecti-
us. et affirmatiue respectu medij et medij sit in to-
to primo sic. vel non sic id est subijciatur veli affirmati-
ue vel negatiue respectu maioris extremitatis et
necesse est syllogismum perfectum esse extremitatum id est
concludere extremitatem de extremitate. Et decla-
rat terminos dicens quod medij est quoniam ipse est in alio. s.
in maiori extremitate. et alio. s. minor extremitas est
in ipso. s. medio et haec positio medij positio vel me-
dij. Sed extrema sunt quorum unus est in medio et in alio
est medij. et in hac conclusione continentur due combina-
tiones utiles que faciunt secundam et tertiam conclusiones:
prima combinatio est bec. ex duobus veli b^o affirmatiuis
in prima figura fit bonus syllogismus. propter quod si. a. de oi. b. z. b.
de oi. c. predicari necesse est. a. de oi. c. predicari. quod talis syl-
logismus regulatur per dici de oi. **C 3^a** combinatio est ex
duobus veli b^o quarum prima est negatiua et secunda veli a
affirmatiua. fit bonus syllogismus in celarent. propter quod si. a. de
nullo. b. z. b. de omni. c. predicetur necesse est. a. de nul-
lo. c. predicari. quod talis syllogismus regulatur per dici de
nullo. **C 4^a** conclusio. maiore veli affirmatiua et mio-
re veli negatiua. non fit bonus syllogismus in prima fi-
gura. propter quod in tali combinatione sunt dables termini
in quibus oi et in quibus nulli. termini in quibus omni. ut
aial homo equus. termini in quibus nulli. ut aial homo la-
pis. **C 5^a** conclusio. ex ambabus veli b^o negatiuis in
prima figura nihil sequitur. propter quod in tali dispositione et in
tali combinatione. sunt dables termini in quibus oi et in
quibus nulli. termini in quibus oi sunt scia. linea. medi-
cina. termini in quibus nulli sunt scia. liea. vnitas. **C 6^a**
conclusio quod maiore veli affirmatiua et minore particulari
affirmatiua. fit bonus syllogismus in darji. **C 7^a** 3.
maiore veli negatiua et minore particulari affirmatiua fit
bonus syllogismus in serio. **C 8^a** conclusio. ex vna veli
et altera particulari dispositis aliter quam duobus mo-
dis predicis nullum fit bonus syllogismus. sed combina-
tio inutilis. et ad declarationem terminorum addit quod
maior extremitas est terminus in quo est medij. sed
minor extremitas est terminus quoniam est in medio. Con-
stat per tres predictas conclusiones. s. sextam septimam et octa-
uam. Et per probat sextam quod si. a. insit. oi. b. z. b. alicui. c.
tunc necesse erit. a. alicui. c. inesse. quod talis syllogismus

regularatur per dici de oi. **C 6^a** conclusio. probat sic. quod si
a. nulli. b. insit. z. b. alicui. c. tunc necesse est. a. alicui. c. in-
inesse. quod talis syllogismus regulatur per dici de nullo
Et addit quod siue minor fuerit particularis siue indefi-
nita dum tamen fuerit affirmatiua semper fit bonus syllogismus

Tertio sciendum est. quod circa hunc textum inci-
dit vna difficultas. Utz. s. oes syllo-
gismi prime figure sint perfecti: et vbi quod non. quod syllogis-
mus perfectus est qui de necessitate et euidenter infer-
suam conclusionem. Sed in prima figura sunt multi syllogis-
mi quod de necessitate nullam conclusionem inferunt sic in illis in
quibus dispositio iueniuntur in quibus oi et in quibus nulli. propter
hoc est supponendum quod aristoteles ibi per probat octauam co-
clusionem que continet sex combinationes iuitiles. **C 1^a** est
bec. maiore particulari affirmatiua. et minore veli af-
firmatiua. **C 2^a** est maiore particulari negatiua. et mino-
re veli affirmatiua. **C 3^a** est maiore particulari affirma-
tiua et minore veli affirmatiua. **C 4^a** est maiore
particulari negatiua. et minore veli negatiua. **C 5^a** est
minore veli affirmatiua et minore particulari negati-
ua. **C 6^a** est maiore veli negatiua et minore particu-
lar affirmatiua. Duas primas combinationes sicut probat
ari. quod si. a. alicui. b. inest vel non inest. z. b. oi. c. inest. non
sequitur conclusio. sed sunt dables termini in quibus oi et in
quibus nulli. Termini in quibus oi sunt. bonum hit^o pru-
dentia. Et termini in quibus nulli sunt. bonum. hitus indi-
sciplina. Est. n. indisciplina hitus oppositus prudē-
tie. Tertia et quarta combinationes simul probat. quod si
b. nulli. c. inest. a. homo alicui. b. inest. vel non inest. non erit
syllogismus. quod dables sunt termini in quibus oi. ut al-
bum equus cignus. et etiam termini in quibus nulli. ut al-
bum. equus. cornus. Et addit quod siue maior fuerit p-
ticularis siue indefinita idem erit iudicium **C 5^a** combi-
natio probatur. quod si. a. quidem oi. b. inest z. b. alicui. c.
non inest. vel non oi inest. non erit syllogismus. sed erunt dables ter-
mini in quibus oi. ut aial. homo albus. et termini in quibus nul-
li. ut al cignus. et nix. **C 6^a** combinatio probat. quod si. a.
nulli. b. insit. z. b. alicui. c. insit non erit syllogismus. sed erunt
dables termini. in quibus oi ut animatus homo. nix
et termini in quibus nulli. ut inanimatus. homo cignus: et
probatur due ultime combinationes. s. quod minore particu-
lari negatiua. et maiore veli siue affirmatiua siue ne-
gatiua non erit syllogismus. quod minore veli negatiua
nihil sequitur. et etiam minore ex parte particulari nega-
tiua nihil sequitur. tertia contra per indefinitam. quod quod non
sequitur ad ante non sequitur ad contra. sed velis negati-
ua est ante ad particularem negatiua vel indefinitam
et si ad uniuersalem negatiua non sequitur contra nec etiam ad
particularem negatiua sibi subalternam. et ex hac
ratione elicitur ista ratio contraria. quod non sequitur ad ante non

priorum

sequitur ad consequens. **C** Nona conclusio p3. quia ex duabus particularibus vel altera indefinita et altera definita. i. particulari aut etiam ab ab indefinitis quilibet tercia dispositio non sit illogica. sed datur termini quibus oī. ut aīal: albi. bō. et termini i quibus nulli. ut albi lapis. **C** 10 conclusio. oēs illogici facti i hac figura p3 dispositioem quatuor combinationum vtilium sunt perfecti. p3 q2 oēs tales regulantur immediate p dici de oī si sint affirmati. vlt p dici de nullo si sint negatiui. Concludit vlti9 correlarie q p hac figurā ostenditur oīa gna pblemata. i. vlt affirmatiui et vlt negatiui. particulare affirmatiui et particulare negatiui.

Conclusio rīsalis. 4. sunt combinationes vtilis pme figure q sunt oīe for males tribus conditionibus observatis. Prima q se per in maiori fiat vlti9. tam i termino q extra terminū. 2a q illud p cise qd est subiectū vlt p dicitū in vna sit subm vel p dicitū i alia. 3a q termini teneantur vni formiter passioni siue variatiōis logicum. scilicet supponis. aplicationis. appellatiōis. et sic de aliis.

Primo dubitatur. Vtrū ccedēs oīam eē bonā i qua datur termini i quibus oī et i quibus nulli possit deduci ad aliqd icōueniēs. respondetur p quatuor dicta. **C** 1um dictū. i formatione illogisimoz pme figure vti aī. istis tribus līteris. a. b. c. p. a. intelligēdo maiorez extremitatē. p. b. mediū. p. c. minorez extremitatē. **C** 2m dictū. gbuscūqz tribus terminis datis illogizabilibz. i. prima figura d3 capi pimus p maiori extremitate. secundus p medio. et terti9 pro minori extremitate. **C** 3m dictū. termini i quibus oī sunt tres termini ex quibus constitui pnt due pmissse vere cū quibus stat in veritate vna vltis affirmatiua cōposita ex extrēvitatibus illaz pmissarū. Sed termini i quibus nulli sunt tres termini ex quibus constitui pnt due pmissse. he cū quibus stat i veritate vna vltis negatiua cōposita ex extremitatibus illaz pmissaz. **C** 4m dictū. ccedēs oīam i q inueniūtur termini i quibus oī et in quibus nulli eē bonam: deducunt ad alterum istoruz icōuenientū vlt q ex veris sequitū falsū. vlt q due oīe vlt dīctorie sunt sit he.

Secundo dubitatur. Vtrū p aliqz maximam possit reprobari oīa in q datur termini in quibus oī et i quibus nulli. respondetur p duo dicta. **C** 1um dictū. oīs combinatio i vtilis i probat generat eo q in ipa datur termini i quibus oī et in quibus nulli. et eōtra. oīs combinatio vtilis est bona. et pbatur eo q ipa regulat per dici de oī et dici de nullo. **C** 2m dictū. com

binatio ad quaz datur termini i quibus oī et in quibus nulli pbatur esse mala oīa. p istam maximā q ad aliquod aīis nūqz seqt aliqd oīs cū quo antecede te stat aliqd icōpossibile ipi cōsequenti. ideo ad premissas de oī non sequitur q de oī q cū illis premissis stat q d nulli q ē icōpossibilis conclusio d oī.

Tertio dubitatur. Vtrū pbatio p indefinitaz teneat in veritate alicuius maxime responderetur p duo dicta. **C** 1um dictū. q p batione per indefinitā est ostendere aliquam ppositionem non sequi ad particularem vel indefinitam ex eo q non sequitur ad suam vniuersalem q est aīis ad particularem vel indefinitā. **C** 2m dictū. pbatio p indefinitam tenet in vtrute ista maxime qd nō seqt ad aīis bone oīe. nō sequitur ad ei9 cōsequens. et etiā i vtrute ista qd nō sequitur ad aī cedēs cū aliquo addito nec seqtur ad consequens cū illo addito. **C** Rationes ante oppositum sol uuntur in pnotabili.

Veritur Vtrū sint tñ quatuor combinationes vtilis secundum de figure. **C** Arguit q nō. q2 due pme combinationes solū differūt penes transpositionem pmissaz. ergo nō sunt distincte. **C** 2o sic. minore negatiua i pma figura nihil seqt neqz in secūda. **C** 3o sic. nō sequitur quibz singularis alicui9 vltis est ha. sed ista p pō singularis. sortes est aīis nō est ha. ergo ista p pō nō ē singularis alicui9 vniuersalis. et tñ arguit in quarta combinatione. q et c. **C** In oppositū est aristoteles.

Primo sciēdū ē q p declaratione terminorum ponitur quqz dicta. **C** 1um dictū valet ad cognoscēdū dispōnem debitarū scdē figure. et ē istd. quicūqz mediū p dicitur i vtraz pmissarū talis illogisimus ē i secūda figura. alia dicta valet ad cognoscēdū debitarū qritatē et qritatē pmissarū secūde figure. quoz pmiū ē istud. maiore particulari i secūda figura nihil seqtur. p3 tripl9. primo q ex ho sequeretur falsum. secūdo argueret a nō distributo ad distributum ter q2 in tali dispositione sunt dabiles termini i quibus oī et in quibus nulli. et ex hoc dicto isertur aliud. i. q i 2a figura maior sp debet eē vniuersalis. **C** 3m dictum. ex puris affirmatiuis i secūda figura nihil sequitur. p3 tñ primo q2 ex vero sequeretur falsum. tñ secūdo q2 argueretur a non distributo ad distributum tñ 3o q2 i tali dispositione sunt dabiles termini i quibus oī et in quibus nulli. tñ quarto q2 propter conuenientiaz aliquorum extremoz in aliquo medio cōi non sequitur conuenientia illorū inter se. **C** 4m dictū

primus

¶ in secunda figura sp̄ concluditur negative. p3 q2 in scda figura sp̄ alia est affirmatiua ⁊ alia negativa. sed si altera pmissarū fuerit negativa conclusio debet ēē negativa. ergo in secunda figura semper concluditur negative.

Secundo sciēdū ē q̄ in hoc scdo capitulo determinat de sillogismis scde figure. ⁊ diuidit i tres partes. Quaz p̄^a cōtinet quī q3 cōclusiones. Quarū p̄^a tangit diffōez secūde figure. ⁊ ē bec. Quādo vero idē buic qdē oi illi hō nulli icti vel vtriq3 oi vel nulli figurā quidē huius modi voco scdaz. ¶ Secūda conclusio tāgit diffōnez mediū. ⁊ est bec. Mediū i hac figura est qd̄ p̄di tatur d̄ vtrāq3 extrēitate ⁊ ponitur i oras extrēitatum ⁊ est prius ēminus pōne. ¶ 3^a conclusio tangit diffōnez extrēitātū. ⁊ est h̄. extrēitates sūt de qbus p̄dicatur mediū. ¶ 4^a tangit diffōnez maioris extrēitatis ⁊ minoris. ⁊ est bec. maior extrēitas ē que iuxta mediū posita ē. ⁊ ē mediū terius pōne. sed minor ē que longius sita ē a me? ⁊ est vltimus terius pōne. ¶ 5^a tāgit duo correlaria: p̄^a ē. nullus sills se figure ē p̄cū. z^m ē q̄ i hac 2^a figura. potest fieri sills vltis vel particularis. Ultra textū ponuntur duo dicta. p̄^a dictum q̄ aristo. in formatōe sillogismoz se figure vtitur bis tribus lris. m. n. x. p. m. itelligendo mediū per .n. maiorē extrēitatē. ⁊ p. x. minorē extrēitatez z^m ocm q̄ mediū d̄ esse foras extrēitātū. eo q̄ extra ambitū maioris extrēitatis. iō ē d̄ p̄^a t̄min? pōne eo q̄ d̄ alijs p̄dicat. S3 maior extrēitas d̄ sita iuxta mediū q̄ p̄dicat d̄ minori extrēitate sic me^m ⁊ d̄ mediū terius pōne q̄ sub̄ respectū mediū ⁊ p̄dicat respectū minoris. s3 minor d̄ ēē lōgi? sita a me^o. q̄ mediū sp̄ p̄dicat ⁊ minor nūq3 p̄dicat. s3 sp̄ sub̄ iicit. ex q̄ p3 q̄ qbuscūq3 trib? t̄mis datis ex gb^o d3 fieri sillogismus i z^a si^a p̄^a t̄min? d3 capi. p me^o z^o p̄^a maiore: ⁊ 3° p̄^a minori extrēitate.

Tertio sciēdū ē q̄ i z^a pte b^o. c. docz ari. formare obiatōes viles scde fig. ⁊ o3z 6. cōclusiones. ¶ p̄^a ē bec. q̄cūq3 ābe p̄misē sūt vltis dūmō altera fuerit affirmatiua ⁊ altera fuerit negatiua id̄nter sp̄ erit bon? sills. ⁊ i h̄ tāgit duas obiatōes viles. p̄ma. maiore vlti negatiua ⁊ minore vlti affirmatiua sit bon? sills in cesare. p3 q2 bñ seq̄. si. m. de. n. qd̄ nullo p̄dicat de. x. hō oi. g. n. qd̄ de. x. nullo p̄dicat. p3 q2 ouersa maiore simpli h̄ēt 2° mod? p̄me figure. 2ª obiatō est ista. maiore vlti aff^a ⁊ minore vlti neg^a sit bon? sills vlti si. m. p̄dicet de oi n. ⁊ n. de nullo x. tūc necē ē. m. d̄ nullo x. p̄dicari. nā

minore ouersa simpli ⁊ p̄misē trāspōitōis h̄ebit sills in z^o p̄me figure. ¶ 3^a tāgit p̄fectōez tāliū obiatōez ⁊ ē bec. tales obiatōes p̄nt reduci p̄ impossibile ad p̄mā figū. nā ex oppo? d̄cōrio cōclusiōis cū p̄misē affir^a sequitur opp^m p̄misē negatiue i d̄arij. ¶ 4^a tāgit p̄mā obiatōē inutile et ē bec. q̄n ābe p̄misē sūt vltis affirmatiue tūc non erit sills. q2 ibi erūt d̄abiles termini quib? oivt s̄b statia. aial. hō. ⁊ termini i gb^o nulli. vt s̄b aial. lapis. ¶ 5^a tāgit aliā obiatōē inutiles ⁊ ē h̄. q̄n am be p̄misē sūt vltis negatiue tūc non sit sills. q2 d̄abiles sūt termini in gb^o oi. s̄. linea. aial. hō. ⁊ termini in quibus nulli. s̄. linea. aial. lapis. ¶ 6^a tāgit quoddā correlariū. Si in scda figura debeat fieri sillogismus vniuersalis necē ē terminos sic se habere vt dictum est.

Conclusio r̄isalis. Tm sunt quattuor cōbinationes viles in secunda figura. s̄. due vltis ⁊ due p̄ticulares. d̄ duabus vniuersalibus patuit in secundo notabili. de duabus p̄ticularibus patebit i dubio sequēti.

Primo dubitatur. Vtrū altera vlti tm vel ambabus vltibus quālcūq3 ois positis sp̄ valeat sills i secūda figura. pro solōne supponitur q̄ aristo. in tertia. parte hui? capituli determinat de formatione sillogismoz particulariū ⁊ continet octo conclusiones. ¶ Quaz p̄ma ē. q̄n cūq3 maior ē vltis ⁊ minor particularis dūmō. dō sint oppōire q̄litas semp erit bonus sills. i hac cōclusionē tāgunt due cōbinationes viles. q̄z p̄ma ē. maiore vlti negatiua ⁊ minore particulari affirmatiua sit bonus sills. vt si. m. insit nulli. n. ⁊ insit alicui. x. necesse est. m. alicui. x. non inesse. p3 q2 si conuertatur maior q̄ est vltis negatiua tunc erit sills p̄me figure in ferio. Secunda cōbinatio est bec. maiore vlti affirmatiua. ⁊ minore particulari negatiua sit bonus sills. vt si. m. insit oi. n. ⁊ alicui. x. non insit etiam necesse est. n. alicui. x. non inesse p3 reducendo talē siltm ad barbara per ipossibile capiēdo oppositum conclusionis cum maiore in se rendo oppositum minoris in barbara. ¶ Secunda conclusio tangit duas cōbinationes inutiles. p̄ma est. maiore particulari negatiua ⁊ minore vlti affirmatiua nō sit sills. q2 i tali dispōne sūt d̄abiles termini. in gb^o oi. vt aial. suba. coruus. ⁊ termini in quibus nulli sicut aial. album coru^o. 2^a cōbinatio ē h̄. maiore particulari affirmatiua ⁊ minore vlti negatiua non sit bon? sillogisin^o. q2 sūt d̄abiles termini i gb^o oi sic suba. aial. lapis ⁊ termini gb^o nulli sic suba. aial. scia

priorum

Tertia conclusio tangit vnam regulam generalem et est hec. ex vna vltima et alia particulari ambabus ex tribus affirmatiuis vel negatiuis non fit sillogismus. ista regula continet quatuor obiectos iutiles. prima maiore vltima negativa et minore particulari negatiua nihil sequitur. per dupliciter quia ibi sunt termini dabiles in quibus ois et in quibus nulli. termini quibus nulli sunt nigrum. nix. aial. sed termini in quibus ois non sunt dabiles si minor comparatur suam subcontrariam. quia ex illa conclusione de omni cum a minore infertur oppositum dictorum subcontrarie minoris et sic due dictorie essent simul he. Secundo probatur per indefinitam. quia quando minor est vltima negatiua nihil sequitur. ergo neque quando ipsa est particularis negatiua. **Q**uarta conclusio tangit secundam combinationem inutilem. et est hec. maiore vltima affirmatiua et minore particulari affirmatiua non fit bonus sillogismus. per quia sunt dabiles termini in quibus nulli ut sunt albus. cignus. lapis. Sed termini in quibus ois non sunt dabiles. si minor secundum comparatur suam subcontrariam propter causam predictam. ubi tamen dea minor non compateretur suam subcontrariam. bene patet dari termini in quibus omni. sicut substantia aial homo. potest etiam talis combinatio probari inutilis per indefinitum quod ex duabus vniuersalibus affirmatiuis non fit sillogismus in secunda figura. ergo neque ex maiore vltima et minore particulari affirmatiuis non fiet etiam sillogismus. **Q**uinta tangit tertiam combinationem. et est hec. maiore particulari et minore vltima ambabus ex tribus negatiuis non fit sillogismus. per quod sunt dabiles termini in quibus omni. ut sunt album aial. coruus. termini in quibus nulli. sicut albus. lapis coruus. **S**exta conclusio tangit quartam combinationem inutilem. et est hec. maiore particulari affirmatiua et minore vniuersali affirmatiua nihil sequitur. quia sunt dabiles termini in quibus omni ut sunt. albus. aial. cignus. et termini in quibus nulli. ut sunt album aial. nix. **S**eptima conclusio correlaria ex predictis est hec. altera particulari tamen et altera vniuersali ambabus ex tribus similibus qualitatibus non fit sillogismus. per ex dictis. **O**ctaua conclusio est hec. ambabus particularibus quibuscumque dispositis penes qualitatem non fit sillogismus. et illa conclusio continet quatuor combinationes iutiles quas declarat aristoteles. quia in tali dispositione sunt dabiles termini in quibus omni sicut album. al. homo et termini in quibus nulli. ut albus. aial. iaiatum. consequenter epilogat dea dicens. manifestum est ex dictis quod si termini sic se habeant adiuncte. ut dictus

est. tunc fit sillogismus de necessitate. infert postea duo correlaria. primum est quod omnes sillogismi huius figure sunt imperfecti. perficiuntur autem per reductiones ad primam figuram. scilicet per conversiones vel per impossibile. Secundo correlariu. quod in hac figura non fit sillogismus affirmatiuus. sed omnes sunt negatiui concludentes conclusionem negatiuam. ex quibus oibus per quod in ista figura sunt sexdecim combinationes quarum quatuor sunt utiles et duodecim iutiles.

Secundo dubitatur. **U**triusque reductio sillogismorum imperfectorum ad perfectos per conversiones aut per impossibile teneat in virtute alicuius maxime. **A**d dubium respondetur per duas suppositiones et duo dicta. **P**rima suppositio est hec. ad reducendum sillogismos secundae figure ad sillogismos primae per impossibile oportet capere maiorem pro maiore et oppositum contradictorium conclusionis per minorem. et inferre oppositum minoris. **S**ecunda suppositio ad reducendum sillogismos tertie figure per impossibile ad primam oportet capere maiorem per minorem et dictorum conclusionis per maiorem et inferre oppositum maioris. **P**rimo deinde. reductio sillogismorum per conversionem imperfectorum ad perfectos et in virtute istius regule quicquid sequitur ad consequens bone consequetur. sequitur ad eam antecedens modo conuertens est consequens conuerse. ergo illa conclusio quod sequitur ad conuertentem in sillogismo perfecto sequitur etiam ad conuersas in sillogismo imperfecto. **E**t deinde. reductio per impossibile sillogismorum imperfectorum ad perfectos et in virtute istius maxime. ois illa conclusio sillogistica est bona in qua ex opposito conclusionis cum altera premissa inferatur oppositum alteri premissae.

Tertio dubitatur. **U**triusque maiore vniuersali et minore particulari in secunda figura sint dabiles termini in quibus ois. videtur per duo dicta. **P**rimum dictum. ubi minor non comparatur suam subcontrariam. tunc in tali dispositione bene contingit dare terminos in quibus ois. sicut lapis aial homo. Sic arguendo. nullum aial est lapis. quod a homo non est lapis. cum illis duabus his stat ista vltima affirmatiua. ois homo est aial. si vero ambe sint affirmatiue. tunc termini in quibus omni sunt substantia. animal homo. arguendo sic. ois aial est substantia. quidam homo est substantia. cum illis stat ista vniuersalis affirmatiua. ois homo est aial. **E**t deinde. quicunque minor secundum comparatur suam subcontrariam tunc in tali dispositione non sunt dabile termini in quibus ois. patet. quod tunc duo dictoria statentur si in veritate. patet consequentia ex maiore vniuersali negatiua et conclusione que ponit vniuersalis affirmatiua conclusa per terminos in quibus ois concludit vniuersalem negatiua dictoria forme minoris. modo ista contradictoria stat in veritate

Primus

cū illa pmissa de oi. z illa pmissa de oi stat in vitate cū subcōtraria minoris. g de pmo ad vltimū. vltis negatiua q̄ dicit subcōtrarie minoris stabit i veritate cū illa subcōtraria. verbi grā arguēdo sic. nullum. m. ē. n. oē. x. ē. m. z ista sit cōclusio affirmatiua d oi. ex istis duab⁹ sequit icelarēt. ergo nullū. x. ē. m. mō ista cōclusio vltis negatiua dicit isti pticulari affirmatiue. qd dā. x. ē. n. q̄ ponit eē subcōtraria minoris. z vltra ista cōclusio stat i vitate cū minore. f. cū ista. oē. x. est. m. q̄ fuit con⁹ de oi z q̄ stabit i veritate cū illa subcōtradictoria qd dā. x. est. n. ergo d pmo ad vltimū ista vltis negatiua nullū. x. ē. n. stabit in vitate cū illa pticulari affirmatiua sibi cōtradictoria. quoddam. x. est. n.

Ad rationes Ante oppositū. ad pma dī q̄ lz sola pmissaz transpositio nō variet figurā bene tñ variat modū. Ad secundā negat cōtra qz nō est simile eo q̄ i secundā figura illa pmissa debet eē affirmatiua q̄ post reductionē ad pma efficiat minor cū minore pticulari negatiua nihil sequat. Ad tertiā dī q̄ bene sequit sicut ē est falsa. ita maior. Et hec d questione:

Queritur Utrum i tertia figura minore negatiua z cō-

9 clusione vniuersali valeat formati cōtra z vī q̄ sic. qz bene sequit. ois sol est lucidissim⁹ planeta. nullus sol ē luna. ergo nulla luna ē lucidissim⁹ planeta. C Secūdo sic. bene sequitur. aliquis hō ē fortis. nullus hō est asinus. ergo nullus asinus ē fortis. C Tertio sic. bene seqt. ois hō ē aial nullus hō ē asinus. ergo nullus asinus ē aial. C 4. sic. plus pnt due vles q̄ vna vltis z alia pticularis. sz vna vltis z alia pticularis cōcludūt pticularē. ergo due vles pnt i ferre vnā vlem. Et cōfirmat. qz cōclusio semper debet eē eadem alicui pmissaruz C In oppositum est aristoteles:

Primo notandū est. q̄ p declaratiōe teriorū ē supponedū q̄ aristo. in tertio capitulo determinat de formatiōe sillogiz in tertia figura. Et cōtinet tres partes principales. In quaruz pma ponit qdā pambula q̄ cōtinentur i sex cōclusionib⁹. C Prima ē hec. Si autē eidē buic qdē omni illi hō nulli est vel ambo nulli vlti. figurā qdēz hō voco tertiā. C 2. cōclusio. mediū i tertia figura ē de quo p̄dicātur ābo extrema z ē foras extrematū. z est vltim⁹ termin⁹ positiōe C 3. ē hec. ex extremates sūt q̄ p̄dicantur de medio: C 4. ē est hec. maior extremitas ē que longius sita ē a medio C 5. ē est hec. minor extremitas ē q̄ iuxta mediū posita ē. C 6. cōclusio tangit duo correlaria q̄ ex

bis p̄dictis i ferunt. pma ē q̄ i tertia figura nulli sūt sillogismi p̄fecti. Scd correlariū. i tertia figura pōt fieri sillogism⁹ pticulariter ex pmissis vltibus. z etiā ex pmissis nō vltib⁹. sed altera exiēte pticulari. C Pterea vltra textū ponūt tria dicta. pma dictū. q̄ i tertia figura vti aristo. istis lris. p. 2. s. ita q̄. p. ē maior extremitas. 2. ē minor extremitas. z. b. est mediū. iō quibuscūqz trib⁹ terminis datis ad sillogizandū i tertia figura dī prim⁹ terin⁹ capi pro maiore. secūdus p minore. z tertius p medio. Scdm dictū q̄ncūqz mediū subicit in vtraz pmissaz tūc ē dispositio tertie figure. Tertū dictū. arguere a nō distributo ad distributū ē arguere ab vno termino nō distributo i ante ad eūdē terminū distributū i cōte. z talis argumētatio nō vī. qz talis terminus nō distributus se bz vt cōis respectu termini distributi. ideo arguēdo a non distributo ad distributū. arguitur a pōne cōsequentis ad positionem antecedētis. ideo cōmittitur fallacia cōsequentis:

Secundo sciendum ē. q̄ i secundā pte pncipali docet ari. formare sillogismos in tertia figura. z continet duas pticularas. pma docet formare sillogismos ex duabus vltibus. z cōtinet qnqz cōclusiones. C Prima ē hec. ex ambabus vltibus affirmatiuis sequit pticularis affirmatiua in darapti. vtoē. s. est. p. oē. s. ē. 2. ergo qd dā. 2. ē. p. Cōsequentia pbat tripliciter. p p conuersionem. qz conuertēdo minorem p accidēs fit sillogism⁹ i tertio p. C Secūdo pbat p impole capiēdo opm cōclusionis p maiorem z minorem p minorem ad i ferendum oppositū cōtrū maioris i celarēt. 3. pīz idez p expōem. i. p sillogismū expōitū. nā si pmissis illi sillogismi sint he tūc erit aliqd suppositū medij de quo p̄dicātur ambe extremitates. z sit. n. z arguat sic. h. f. n. est. p. hoc est. 2. ergo quoddā. 2. ē. p. ista cōclusio seqt ad pmissas sillogismi expōitorij. ergo etiā sequit ad pmissas vles: qz quicqd sequit ad consequens sequitur ad antecedens. modo due vles sūt anīs ad duas pmissas sillogismi expōitorij C Secūda conclusio tāgit secundā cōbinatiōez vtilem. z ē hec. maiore vlti negatiua z minore vlti affirmatiua sūt sillogismus cōcludēs particularem negatiuā i selapton vt nullus. s. ē. p. oē. s. ē. r. ergo quoddam. r. n. est. p. Et tot modis pōt probari ista cōtra sicut precedens. qz pōt probari primo reducēdo ad serio. minore conuersa per accidēs. z secūdo reducēdo per impossibile ad barbara capiēdo oppositum contradictorium conclusionis cum minore ad i ferēdum cōtrū maioris. Sed tertio mō. s. per expōitionem nō probat aristoteles. posset tñ

priorum

pbari sicut pcedēs. ¶ 3^a 2° tangit primā cōbinatiōem 2° est bec. maiore vli affirmatiua 2° minore vli negatiua n̄ fit slls. qz i tali dispositiōe sūt dabiles termini i quibus oī. vt aial equ^o bō. 2° termini i qbus nulli vt aial equus bō. ¶ Quarta 2° tangit secundā cōbinatiōem iutile 2° est bec. ambab^o pmissis vli bus negatiuis n̄ fit slls. qz ibidē sūt dabiles termini i quibus oī. vt sūt aial equ^o iaiatuz. termini i quibus nulli sūt bō equus aiatū. ¶ Quinta 2° epilogat oēs cōbinatiōes prius dictas. cōr in secūda p̄ticu/ la docet formare slls ex altera p̄ticulari. 2° cōtiet sex cōclusiones. ¶ p̄ma 2° ex duabus affirmatis quaz vna ē vli 2° alia particularis fit bonus slls. Et illa cōclusio cōtinet duas cōbinatiōes viles. p̄ma ē maiore p̄ticulari affirmatiua. 2° minore vli af/ firmatiua sequit cōclusio p̄ticularis affirmatiua. i disamis. vt quoddā. s. ē. p. oē. s. est. r. g. quoddā. r. est. p. Nam maiore 2° cōclusiōe cōuersis simplr 2° p̄missis transpositis fit sillogismus in tertio prime. Secunda combinatio est bec. maiore vniuersali affirmatiua 2° minore particulari affirmatiua fit sillogismus concludens particulare 2° affirmati/ uam in darsi. vt oē. s. est. p. quoddā. s. ē. r. ergo qd dam. r. est. p. qz minore cōuersa simplr fit slls i da/ rij. Et addit aristo. qz iste cōbinatiōes sicut 2° pcedē tes p̄nt triplr pbari. s. p cōuersionē. per ipossibile 2° p expositionem. ¶ Secūda cōclusio tāgit tertiā cōbinatiōem vilem 2° ē bec. maiore p̄ticulari nega tiua 2° minore vli affirmatiua fit sillogismus con/ cludens p̄ticularem negatiuā i bocardo. vt quod/ dam. s. nō est. p. oē. s. est. r. g. quoddā. r. nō ē. p. istaz cōbinatiōem pbat aristo. duplr. primo reducendo p ipossibile qz ex opposito dīdictorio cōclusionis cū minore iserr oppositū cōtradictoriū maioris. fbar bara. Secūdo pōt pbari sine deductione p ipossi/ bile. s. p expositionē sumēdo aliqō p̄ticulare sub. s. s. n. Et arguat. sic. h. s. n. n̄ ē. p. h. ē. r. g. qddā. r. n̄ ē. p.

Tertio sciendū ē qz circa hūc textuz icidunt tres difficultates. ¶ p̄ma est. vtruz maiore vli 2° minore p̄ticulari vel eō diuerse q̄lita tis indifferenter valeat sillogismus i tertia figura. ¶ R̄ndet aristo. p. 3. cōclusiones. ¶ p̄ma ē. maiore vli affirmatiua 2° minori p̄ticulari negatiua non fit sil logismus: qz sunt dabiles termini in quibus oī 2° in quibus nulli. termini i quibus oī vt aiatum bō aial 2° termini i quib^o nulli nō sūt sumēdi. qz minor secū dpatitur suā subcōtrariā. qz ex maiore 2° sua subcō traria iserr dīdictoriū cōclusionis de nulli. vbi tñ mi nor nō cōpatit suā subcōtrariāz dabiles sūt termi ni i quibus nulli. s. aiatū lapis aial. 2° p̄z idē p̄ idēfi

nitū. qz ex maiore vli affirmatiua 2° minore vli ne gatiua seq̄ nulla 2° ergo necqz maiore vniuersali affirmatiua 2° minore particulari negatiua. ¶ 2^a 2° maiore vniuersali negatiua 2° minore particulari affirmatiua fit sillogismus concludens particula rē negatiuaz in feris. vt nullū. s. est. p. aliquod. s. ē. r. ergo aliquod. r. nō est. p. p̄z qz minore cōuersa simplr fit sillogismus i ferio. ¶ 3ª cōclusio. maiore particulari affirmatiua 2° minore vniuersali nega tiua non fit slls qz dabiles sunt termini in quibus omni. vt aial bō leo. termini i quibus nulli vt aial sciencia ferruz. ¶ 2^a di. vtruz ex puris p̄ticlarib^o vlt ex puris negatis alfa p̄ticulari tñ. valeat sillogis mus i tertia figura. R̄ndet aristoteles p duas con clusiones. ¶ p̄ma est bec. ex duabus negatiuis al tera vniuersali 2° altera particulari non fit sillogis mus. Ista conclusio cōtinet duas cōbinatiōes in utiles. p̄ma est bec. ex duab^o negatiuis maiore p̄ti culari 2° minore vniuersali nō fit sillogismus. qz sūt dabiles termini in quibus oī vt sūt animal homo ferrū. 2° termini i quibus nulli vt sūt aial scia ferrū. Secunda cōbinatio inutilis est bec. ex puris nega tiuis maiore vniuersali 2° minore particulari non fit slls. termini in quibus nulli sunt coruus nix al bū. termini i quibus oī nō sunt sumendi sll minor cō patiatur suam subcōtrariam. qz ex ista conclusi one de omni 2° ista subcōtraria minoris sequeretur cōtradictoriū maioris in darij. pōt etiā dicta cō binatio probari inutilis p indefinitū. quia ex dua bus vniuersalibus negatiuis nō sequitur aliq̄ con clusio. ḡ nec qm̄ maior est vli negatiua. 2° minor p̄ti cularis negatiua. ¶ Secūda cōclusio. ex puris p̄ti cularibus vel indefinitis nihil sequitur. 2° cōtinet quattuor combinatiōes inutiles quas aristoteles simul probat esse inutiles dādo terminos in qui bus omni. vt animal homo album. 2° terminos in qb^o nulli. vt animal inaiatum album. Cōsequen̄ infert epilogatiōem predictarū.

Conclusio R̄nsalis. in tertia figura mino re negatiua particulari nihil se quitur. nec etiaz pōt cōcludi vlt̄er. Tum primo. qz ex veris sequeretur falsum. Tū secūdo quia mul totiens argueretur a nō distributo ad distributuz vel ex parte maioris extremitatis quia in maiore non distribuitur 2° in cōclusionē distribuitur. 2° hoc si maior fuerit negatiua vel ex parte minoris extre mitatis que in minore non distribuitur. 2° i cōclusi sione distribuitur si maior fuerit vliis.

Primo dubitatur. Utrum oēs slls i t̄riuz si guraz reducātur ad modos vles

Primus

pme: Pro dubio supponendū est qd ari. in hac etia
 pte ex oibus figuris ifert quinqz correlaria. p^m ē.
 ex puris p^rictarib⁹ siue affirmatiuis siue negatis
 i aliq⁴ si⁴ nihil sequit. ¶ 2^m corre^m: maiore affir⁴
 siue vli siue particulari. z minore vniuersali nega
 tiua valet sillo⁹ i oi figura ad cōcludēdū indirecte
 minorem extrēitatem d⁹ maiore. z in h⁹ tūgit duos
 mōs generales ad oēs figuraz. s. fapesimo z frifeso
 mox d⁹ gbus exēplificat. z eos pficit p cōuersionē
 simplicem z p trāspōnē pmissaz. Tertiū cor
 re^m. d⁹ p^rictularibus z indefinitis ē idem iudiciū qd
 ad sillos. ¶ 4^m corre^m. oēs silli imperfecti pficiūt p
 p^mā figurā. p³ qz oēs silli imperfecti perficiuntur
 oīsue. s. per cōuersionem aut per impolē. z vtroqz
 mō pficiunt p reductōez ad p^mā figurā. ergo zc
 ¶ Quintū corre^m. oēs silli triū figuraz reducū
 tur ad mōs vlēs prime figure. p³ qz oēs sillogismi
 z² figure z omnes sillogismi particulares pme fi
 gure z oēs sillogismi etie figure reducunt ad mōs
 vlēs pme figure. qz zc. Anis p prima pte p³ qz sillo
 gismi vlēs fe figure reducunt ad modos prime fi
 gure p cōuersionē vniuersalis negatiue. z modi p
 ticularēs fe figure reducuntur p impolē. secunda
 pars antip³ patz qz modi p^rictulares pme figure re
 ducunt per impolē ad modos vniuersales fe figu
 re. sed modi vlēs fe figure reducunt ad mōs vlēs
 pme figure. ergo zc. Maiorē pbat ari. reducēdo
 darij ad camestres per ipolē capiēdo cōtradictō
 rium cōclōis p maiore. z inferēdo cōtradictōriū mi
 noris. z silf^rerio reducūt ad cesare capiēdo cōdictō
 riū cōclōis p minore z maiore. p minore. z inferē
 do cōdictōriū minoris. 3^a pars antedētis p³ qz silli
 vlēs etie figure reducunt immediate p impolē ad
 modos vlēs pme figure. z modi particulares i q
 bus altera pmissaz est p^rictularis reducuntur ime
 diate ad modos p^rictulares prime figure p cōuer
 sionem: z modi p^rictulares pme figure reducuntur
 ad mōs vniuersales eiusdē figur. qz zc. Et ex oib⁹
 illis cōcluditarist. qd oēs silli triū figuraz reducūt
 ad mōs vniuersales pme. Silr extra textuz p³ qd
 arist. vti tū duob⁹ modis reducendi sillogismos
 ipsectos ad pfectos. s. p cōuersionē z reductōez p
 impossibile dūctiōe ex indefinito vel p expōnēz
 nō vti arist. reducēdo sillos ipsectos ad pfectos
 qbus tū vti ad pbandū bōitātē alicui⁹ oīe.

Secundo dubitat. vtrū sillo⁹ expositio⁹
 sit he silf^rerēs formalis z d⁹ neci
 tate suam cōclōnē. ¶ Rndet p quattuor dēa. p¹ p^ri
 mū est illud. silf^ris expositio⁹ est sillo⁹ in aliqua triū

figuraz dispositus pcedēs ex alfa pmissarū affir
 matiuā cui⁹ mediū est termin⁹ singularis singulari
 ter z vniuoce tētus. Ex ista diffōne eliciūtur tres
 additiones regite ad bonū silf^rm expositio⁹. ¶ 1^a
 est qd talis sillo⁹ sit dispositus i aliqua triū figuraz:
 Scda qd alfa pmissaz sit affirmatiua. qz ex puris ne
 gatiuis nihil seqt. Tertia qd mediū sit termin⁹ sin
 gularis singularit^r z vniuoce tētus. z d⁹ terminus
 singularis ad d⁹az sillo⁹z quorū mediū est termin⁹
 cōis. D^r etiā singularit^r tēt^r ad d⁹az termini singu
 laris matiali tēt^r. d^r vniuoce. ad d⁹am termini sin
 gularis equoce tēt^r. ¶ 2^a dēa. mediū silf^ri expositi
 toriū d^r teneri singularit^r z vniuoce quādo sibi pōt
 addi illō. s. oē qd ē. Ex quo inferūtur qttuor corre
 laria. p^mū ē qd oīs sillo⁹ expositio⁹ de se est iper
 fectus. 2^m qd talis sillo⁹ d^rz perfici addēdo terminō
 singulari hoc totū dē quod ē. ita qd semp a terminō
 discreto ad vnāz de oī si sit affirmatiū⁹ valeat cōia.
 vel si sit negatiū⁹ qd a terminō discreto ad vnā de
 nullo valeat cōsequētia. 3^m correlariū. oīs sillo⁹ ex
 positio⁹ d^rz regulari per dici d^r oī vel dici de nul
 lo. s. nō imediate. 4^m correlariū. oīs sillo⁹ exposito
 rius reductie ē i aliq⁴ triū figuraz. ¶ Tertiū dēz:
 oīs silf^rs expositio⁹ ē he sillo⁹. pbat triplr. p¹mo.
 qz oīs sillogism⁹ q regulat^r per necessariā p^rincipia
 z per maximas p se notas est he sillo⁹. s. sillo⁹ expo
 sitorius est huiusmodi. ergo zc. mior p³ qz omnis
 sillogism⁹ expositio⁹ affirmatiuus regulatur
 per istā maximā. Quēcūqz vni z eidē singulari sūt
 eadē. illa iter se se eadē z h⁹ itelligēdo d^r singlari sin
 gularit^r z vniuoce tēto. Sz oēs silf^ri expositio⁹ ne
 gati^r gularit^r istā maximā. Quorūcūqz duoz vniū
 ē alicui singl^ri idē cui alterz ē diuersū: illa sūt iter se
 diuersa. 2° pbat idē qd sillogismo expositio⁹ que
 nit cōpleta vti d^r silf^ri cū hēat duas pmissas i figura
 dispositas: quod patz addēdo medio hoc totum
 omne quod est. ¶ Quartum dicitur. sillogism⁹
 expositio⁹ est cōsequētia formalis. quia te
 net in omnibus terminis cōsimili forma arguen
 di retenta. Et si obijciatur quia sillogism⁹ expo
 sitorius non tenet in terminis communibus. sed
 soluz in terminis singularibus. ergo non est cōse
 quētia formalis. negatur cōsequētia. quia ter
 minus cōmunis variat similit^r formam arguēdi
 cum variet cōt^ritatem ppositionis.

Tertio dubitatur. Utrum sillogism⁹ tertiē
 figure possint probari per expositi
 onem. id est per sillogism⁹ expositio⁹. ¶ Re
 spondetur per quattuor suppositiones z vnum

priorum

vnū dcm. C p⁴ suppo^o est bec. qd^o seg^o ad conse
quēs bone cōsequēne. seg^o ad ei^o aīis. C z⁴. quelz
pricularis affirmatiua p^oferre duas p^omissas silli
expositorij vt patuit in 3° notabili t^oie questionis
hui^o p^omi p^oz. C 3⁴ suppositio. nulla p^oct^oaris ne
gatiua grā forme p^ot i^oferre duas p^omissas saltē ex
positorij. qz sp^o alfa p^omissaz silli est affirmatiua. s3
nūq^o ex negatiua seg^o affirmatiua. C 4⁴ suppo^o. p^o
misse cuiusq^o silli t^oie figure possūt inferre duas p^o
missas silli expositorij. vt bñ seg^o. ois homo ē aial.
ois homo ē risibilis. q^o aliq^o ē aial. z illud idē est risi
bile. Ex quo sequit^o q^o i p^ocessu p^obationis p^o expositi
onem dñr eē tres p^ocessus. vn^o est a p^omissis silli
p^obādi ad p^omissas silli expositorij. z^o ē a p^omissis silli
expositorij p^obādi ad cōclonē p^obādā. 3° est a p^ore
missis sillogismi p^obādi ad cōclonē p^obādā. p^om^o
p^ocessus 1° i virtute q^orite suppo^ois. z^o i virtute silli ex
positorij. 3° i virtute p^ome suppositionis. C Dcm est
istud. oēs z soli silli t^oie figure possūt p^obari per ex
positionē. patz. qz anq^o aliq^o sillis possit p^obari p^o ex
positionem requirit^o q^o p^omissa talis sillogismi sint
eiusdem subiecti. S3 hoc conuenit oibus z solis
sillogismis t^oie figure.

Ad rationes an oppo^o. Ad tres p^omas
dñr q^o ille dñe sūt bone grā
matie. z n^o grā forme. qz i alijs ē mis ē dabil istātia.
C Ad 4° dñr q^o due v^oles p^ont. plusq^o alfa tñ v^olis
q^ontū ad euidētiā illationū cōclusionis. z n^o q^ontū ad
q^ontitātē illationis cōclusionis illate. C Ad 2° r^omati
onē dñr q^o cōcl^o q^o cōclusio debet esse semp^o similis
alicui p^omissarū in q^ontitate z nō i q^ontitate.

Verit vnū ex p^omissis de necio
vel altera de iēē z alfa de
necessario eodē modo sit sillogizādū si
cut i illis de iēē. C Arguit^o primo q^o n^o
q^o nō seg^o oē albū de necessitate est coloratū. oē al
bū de necessitate est suba. ergo qdā suba de neces
sitate ē colorata. ergo zc. Et cōfirmat^o q^o non sequit^o
ois hō albus de necessitate est alb^o. ois homo alb^o de
necessitate est homo. ergo quidā hō de necessitate
ē albus. z tamē arguit^o ex puris de necessario. q^o zc
C Arguit^o scdō. nō seg^o ois hō de necessitate ē
aial. oē grammaticū de necessitate ē homo. ergo
oē grāmaticū de necessitate ē aial. Et cōfirmatur.
qz nō sequit^o. ois grāmaticus de necessitate est grā
maticus. ois grāmaticus est hō. ergo aliquis hō de
necessitate est grāmaticus. z tamē arguit^o ex vna d
iēē z altera de necessario. C Arguit^o tertio. nō
seg^our. nullus hō de necessitate est asin^o. oē currēs
est asinus. ergo nullū currēs de necessitate est hō.

qz p^omissis existentibus veris: cōclusio potest eē
falsa. Itē q^o non sequitur i p^oma figura: oē animal
currit. ois homo de necessitate est aial. ergo ois hō
de necessitate currit. z tamē arguit^o ex vna de necio:
z alfa de inesse. ergo zc. C In oppositū est ari.

Primo sciēdū. q^o p^oro de claratiōe termin
orum ponitur vna diuisio quaz po
nit aristoteles in tertio tractatu. vbi determinat d
generatiōe sillogismoz ex illis d^o necessario. Qui
qdē tractat^o 2° r^oinz duo capitula. quoz primū dē
minat de gnatione sillogismoz vniformi de necio
z 2° r^oinz octo cōclusiones. Quaz p^oma tāgit vnaz di
uisionē. Et est bec. p^opositionū quedam sūt de sim
plici inesse. quedā hō de necessario inesse. z alie d
origēti inēē. Et iste sūt diuerse. quod p^ob^oat. qz que
cūq^o possūt adinuicē separi sunt diuersa. sic est de
p^odictis. quia aliquod cōtingit inesse boi. Et tamē n^o
inest sibi. sicut cōtingit boiem esse albū. licet actu nō
sit albus: Et etiā aliquid inest homini puta album
q^o non iest d^o necessitate. C z⁴ cōclusio. est bec. ex
p^omissis de inesse d^o necario z d^o contingenti diuer
si sūt sillogismi. C 3⁴ cōcl^o. ex puris de necessario
fere eodē mō sillogizat sicut in illis de inesse. Et ta
mē in hoc differētia. qz p^opositiones de necessario
addunt supra illas de inēē illū modū necē. C 4⁴
cōcl^o est. sicut sillogismus ex ambab^o d^o inēē i^ofert
cōclonem de inesse. ita sillo^o ex ambab^o de necessa
rio i^ofert cōclonē de necessario. Et similiter regu
lat talis sillo^o d^o necessario p^o dici de oi si sit affirma
tiuus vel p^o dici de nullo si sit negatiuus. C Qui
ta cōcl^o. in sillogismis d^o necessario sūt conuertitur
p^o p^onegatiua sic in illis d^o inesse. z etiā eodē modo
sumitur dici d^o oi z dici de nullo sicut in illis de in
eē. C 6⁴ cōclusio. silli d^o necario perficiūt^our per cō
uersionē sicut in illis d^o inesse. C 7⁴ cōcl^o. non ē idē
mod^o p^obādi sillogismos d^o necario factos i bocar
do z in baroco sicut in illis d^o inēē. qz in illis d^o inēē
p^oficiūt^our silli facti in illis duob^o mōis. reducēdo p^o
imposse ad p^omaz figuraz: sed silli d^o necessario per
ficiūt^our p^o expōnem. idē per silliū expositorij sic
sillogismi d^o inēē facti in illis modis q^o prius p^obati
sūt per silliū expositorij. ita silli p^obati possūt sillo
gismi d^o necessario vt patebit intuēti.

Secundo sciēdū ē. q^o p^om capitulū ē istud
in quo d^oterminat aristo. d^o gene
ratione difformi seu mixta sillogismoz ex altera
p^omissarū d^o necario. z altera de inēē. Et cōtinet
quattuor p^otes. p^oma est de formatione talium
sillogismoz in prima figura. Et cōtinet quattuor
cōclones. C p^o4 ē i mōis vlib^o p^ome figure ex maiore

Primus

de necario et minore de iesse sequitur de lo de necario, pbat aristo. explicando de istis tribus litteris. a. b. c. et quod tales sint perfecti per quod regulatur immediate per dici de omni et dici de nullo. ¶ **2^a** in eisdem modis. maiore de iesse. et minore de necario non sequitur de necario. per duplicem. quia si sic. tunc ex conclusione de necario. et minore de necario sequeretur subalterna maioris de necario que tamen plerumque est contingens. ¶ **3^a** sic. quia si ad tale dispoitionem sequeretur conclusio de necessitate tunc ex veris sequeretur falsum. arguendo sic. oem aial mouet. ois homo de necessitate est animal. ergo ois homo de necessitate mouet. Et si idem sequeretur arguendo in celaretur maiore negatiua ex eisde terminis. ¶ **3^a** conclusio. in modis particularibus premissa vltima exiit de necario. sequitur de necario. ut pbat aristo. arguendo de istis tribus litteris. a. b. c. et quod tales littere sint perfecti per quod regulatur per dici de omni et dici de nullo. ¶ **4^a** in istis particularibus. si premissa particularis fuerit de necario. non sequitur conclusio de necario ut potest deduci sicut deductum est in modis vltimis. In ista parte docet formare syllogismos ex vna de ineis. et alia de necario in secunda figura. et continet quatuor conclusiones. Quare prima est hec. si illis vltimis et figura negatiua exiit de necario. erit de necario. probat aristo. syllogizando ex istis terminis. a. b. c. et perficiendo tales syllogismos per conversiones vltis negatiue. ¶ **Secunda** in modis vltimis secunde figure si affirmatiua fuerit de necario non erit de necario. per triplicem. primo modi vltis se figure perficiunt reducendo ad primam figuram per conversionem simplicem vltis negatiue. que post conversionem efficiuntur maior in prima figura. modo maiore de iesse et minore de necario non sequitur de necario in prima figura. et quia si sequitur de necario. tunc ex illa conclusione et premissa affirmatiua quoniam de necario inferitur subalterna maioris de necario quod ut in pluribus est contingens. Tertiario. quia si sic tunc sequeretur ex veris falsum arguendo sic. nullum albus est aial. ois homo de necessitate est aial. ergo nullus homo de necessitate est albus. ¶ **Tertia** in modis particularibus se figure vltis negatiua existere de necario sequeretur conclusio de necario. ut potest deduci sicut deductum est in modis vltimis quod per arguendo in istis terminis. a. b. c. perficiendo tale syllogismum per conversionem simplicem vltis negatiue de necario. ¶ **Quarta** in baroco quecumque premissa fuerit de necario non est necesse conclusio esse de necario quia si sic tunc ex veris sequeretur falsum arguendo in istis terminis. homo. albus. aial. ¶ In ista parte docet idem in tertia figura. et continet quatuor conclusiones. Quarum prima est hec. si ambe premissae sint vltis tunc altera indifferenter exiit de necario sequitur conclusio de necario.

per arguendo in istis tribus litteris. a. b. c. et perficiendo tales syllogismos per conversionem. ¶ **Secunda** in istis vltimis et negatiuis si negatiua sit de necario conclusio erit de necario. et si affirmatiua sit de necario non oportet conclusionem esse de necario. prima pars per exemplum. secunda pars per triplicem. primo sic. quia syllogismi tertie figure vltis negatiui reducuntur ad primam per conversionem per accidens vltis affirmatiue. que post reductionem efficitur minor in prima figura. modo minor de necario in prima figura non sequitur conclusio de necario. ¶ **Secundo** sic. quia ex illa conclusione de necario et premissa affirmatiua que ponitur de necario. inferitur subalterna maioris de necario. que plerumque est contingens. Tercio sic. quia tunc ex veris sequeretur falsum ut sic arguendo. nullus equus est bonus. ois equus de necessitate est aial. ergo quoddam aial de necessitate non est bonus. et similiter idem sequitur si caperetur illi termini. vigilans. animal. equus. ¶ **Tertia** conclusio in modis particularibus tunc figure si premissa vltis sit de necario conclusio erit de necario. Sed si particularis fuerit de necario. non oportet conclusionem esse de necario. prima pars patet arguendo in eisdem terminis sicut prius et perficiendo tales syllogismos per conversiones. Secunda pars per duplicem. primo quia post reductionem talium syllogismorum ad primam figuram premissa particularis efficiuntur minor et non maior. modo minor de necario in prima figura non sequitur conclusio de necario. ¶ **2^a** sic. quia tunc ex veris sequeretur falsum arguendo sic. quoddam aial de necessitate est bipes. oem aial vigilat. ergo quoddam vigilans de necessitate est bipes. ¶ **Quarta** conclusio. si syllogismus particularibus et negatiuis tertie figure. si vniuersalis negatiua sit de necario conclusio erit de necario. sed si vltis affirmatiua vel particularis negatiua fuerit de necario. non sequitur conclusio de necario. Ex quo sequitur quod in bocardo quecumque premissa fuerit de necario. non sequitur conclusio de necario. prima pars patet arguendo in eisdem terminis sicut prius. et pars patet. quia tunc ex veris sequeretur falsum arguendo sic. primo quando vltis affirmatiua est de necario quidam homo non vigilat. ois homo de necessitate est animal. ergo quoddam aial de necessitate non vigilat. et quando particularis affirmatiua est de necario arguendo sic. nullum albus vigilat. aliquod album de necessitate est aial. ergo aliquod albus de necessitate non vigilat. 3° patet idem quando particularis negatiua est de necario ut quoddam aial de necessitate non est bipes. oem aial mouet. ergo aliquod quod mouet de necessitate non est bipes. ¶ In quarta parte principali inferitur tria correlaria que sunt tres conclusiones.

priorum

Quaeritur prima. si o^o non est de inesse nisi utraq; premissarum fuerit de inesse. sed sillo^o est bñ de necessario si altera premissarum sit de necessario. vel potest formari octo non est de inesse. nisi abe premissae sint de inesse. 13° possit esse de necessario. si altera premissarum sit de necessario. ¶ 2^a in oibus sillo^o siue affirmatiuis siue negatiuis necesse est octones similes esse alicui premissarum. ita qd si 2° sit de inesse alia premissarum 2° esse de inesse. sed si cōtō fuerit de necessario necesse est altera premissarum esse de necessario. ¶ 3° nūq; 2° est de necessario si nulla premissa rñ fuerit de necessario. nec potest sequi 2° de inesse si neutra premissarum fuerit de inesse. ¶ 4° sequenter epilogat de oibus prius dictis.

Tertio sciendum est qd circa hūc textū icidunt quatuor difficultates. ¶ Prima est hec qre ari. determinat de gnatione sillo^o ex ppoib^o de necessario et contingenti cum tamē sillo^o simplr abstrahat a mā neccia qd pbabili. Rñdet p nā distinctionem qd neccius et contingēs possūt duplr considerari. vno^o p me itētoalr vel categorice. et isto^o sūt additōes māles ppois. Aliomodo possūt capisim^o vel se inētoalr. et sic sūt quedā determinatiōes addite ppoibus pcedētes a mātia ppois vel sillogismi qd ppo contingēs vel de necessario potest esse vera et falsa. positis et impolis. contingēs et neccia. ¶ 2ª difficultas. qre in diuisione posita in principio b^o tractat^o nī fac ari. Noteles mētoez d^o qd est possibil^o inesse et nī possibiliter iesse. Rñdet p duo dicta. p^o est qd possibil^o iesse puerit cū eo qd est contingēt inesse. mō d^o egpollētibus idēz ē iudiciū. ideo nō facit aristō. mentionē de eo quod ē possibil^o inesse. ¶ Secūdu^o dcm. qd libet ppositio de impossibili cui^o modus non negat egpollēt vni de necessario. ideo eodē mō sillogizandū ē ex illis de impossibili sicut ex illis de necessario qd egpollēt. et inde est qd aristō. nō facit mentionē de eo qd est possibil^o inesse. ¶ Tertia difficultas. vtrū sit eodē mō sillogizandū ex ambab^o de necessario sicut ex ambab^o de inesse. et videt^o qd nō. qz nō sequitur in bocardo. qd dā aīal ēē albū nō ē necesse. oē aīal de neccitate est sensitīuū. ergo qdā sensitīuū de neccitate ē nō ēē albū. ¶ Rñdet p duo dicta. p^o mū est qd ppositio de necessario dī ēē illa ppositio in q ponit ille modus necesse nō negat^o. qz ppositio in qua negat ille modus necesse nō ē ampli^o de necessario sē de contingēti. ¶ Scdm dcm. ex ambab^o de necessario eodē mō sillogizandū ē sicut in illis de inesse. obseruato qd nō arguit^o a sensu diuiso ad sensum apositū vel cōtra. Ad obiectionē dī qd nō a.

guit ex puris de necessario. sed maior est de contingenti et minor de necessario. ad quā dispōnem nō sequitur cōclusio de necessario: vt patebit in tractatu sequenti. ¶ Quarta difficultas. vtrū maiore de inesse et minore de necessario in prima figura sequatur aliqua octo. Rñdet pbabilr qd in quolibet mō triū figurarū ex vna de necessario et alia de inesse quēcūq; sit illa idifferēter sequit^o octo de inesse. p^o. qz quicquid sequit^o ad 2° sequēs sequitur ad aīas: sed ppositio de necessario ifert suā piacētē de inesse. mō ex ambab^o de inesse semp sequitur octo de inesse. ergo etiā ex vna de necessario et alia de inesse semp sequitur conclusio de inesse.

Conclusio rñsalis. Ex ambab^o de necessario sit eodē mō sillo^o sicut ex āba^o bus de iesse in quolibet figura. sed maiore de necessario et minore de iesse sequitur conclusio de necessario i prima figura. et nūq; aliter saltez gratia forme. Sed i scda si vlt^o negatiua existēte de necessario et alia de iesse sequitur formaliter conclusio de necessario et nūq; aliter. In tertia vero figura vniuersali existēte de necessario quo ad modos affirmatiuos et vniuersali negatiua existēte de necessario quo ad modos negatiuos semper sequitur conclusio de necessario et nunq; aliter. Ex quo sequitur qd in baroco et bocardo ex vna de necessario et altera de iesse nūq; sequitur conclusio de necessario hec conclusio quo ad oēs suas partes satis patet ex primo et secūdo notabilibus.

Primo Dubitatur. vtrum maiore de necessario et minore de inesse sequatur formaliter conclusio de necessario i prima figura. Et videtur qd nō. quia nī sequit^o i barbara. necesse est oēmboiem esse aīal. oē currēs est homo. ergo necesse est oē currēs ēē aīal. quia ambe premissae sunt vere supposito qd solus homo currat. et tamē conclusio erit falsa. ergo et cetera. ¶ Rēspōdetur per duo dicta. p^o mū est qd in hoc secūdo capitulo istius tractatus loquitur aristoteles de propositionibus de necessario i sensu composito. ¶ Scdm dictum. arguendo ex mixtis de necessario et de iesse debet capi ppositio de iesse simpliciter et non ppositio de iesse vt nūc. Vocatur autem ppositio de iesse simpliciter illa cuius predicatum semper conuenit subiecto: et est vera semper. Sed ppositio de inesse vt nūc est ppositio in qua predicatum conuenit aliquādo subiecto et aliquādo nō et est vera pro nūc licet non sit vera pro semper. sic sunt ppositiones de materia contingenti. ¶ Ad

Primus

obiectionē respōdetur q̄ minor est de inēē vt nunc ideo n̄ valet cōia. ¶ Sed aliter r̄ndetur ad dubiū q̄ p̄babilī p̄ tria dicta. ¶ Primū. i. secūdo capitulo hui⁹ tractat⁹ loquitur aristo. de p̄positionib⁹ d̄ necessario i sensu diuiso. p̄ tripl̄. primo q̄ nisi sic. sequeretur q̄ prima cōclusio hui⁹ capituli i q̄ dicit aristo. q̄ maiore de necessario z minore de iesse cōmuniter siue sit de iesse simplr siue de iesse vt nūc eēt falsa. cōis est falsum. ḡ zc. cōia p̄. q̄ maiore de necio i sensu cōposito z minore de necio vt nūc. n̄ sequit⁹ d̄ de necio i sensu cōposito vt dicebat p̄cedens opinio. ergo debet capi maior i sensu diuiso. quod aut̄ ibac cōclusionē itēdit aristoteles de p̄positiōe d̄ iēē cōiter patebit i secūdo dicto. ¶ Secūdo arguit⁹ ad idē q̄ i hoc secūdo capitulo itēdit aristo. de sillogismis cōstitutis ex p̄positiōib⁹ d̄ necio vt distinguūtur ab illis de iesse. sed p̄pōnes de necio i sensu cōposito nō distinguūtur ab illis de iesse vt patuit i secūdo p̄merenias. ergo itēdit de p̄positionibus d̄ necio i sensu diuiso. maior p̄ p̄ aristo. circa p̄ncipiū p̄mi capituli hui⁹ tractatus sic dicentē. mani festū aut̄ q̄n sils vnūq̄q̄z boz diuisū erit. z nō silr se b̄nibus terminis sed hic qdē necessarius ille x̄o ex his que simplr i sūt. ille aut̄ ex cōtingentib⁹ z sequitur cōclusio i necessarijs qdē fere similr se bz vt i his q̄ i sūt. ergo zc. Ex quo textu v̄ satis notū q̄ aristo teles i hoc tractatu itēdit d̄ sillogismis cōstitutis ex p̄pōnibus de necio que distinguūtur ab illis de inēē. ¶ 3. sic q̄ i tractatu sequenti determinat ari. de sillogismis cōstitutis ex p̄positiōib⁹ de mā cōtingēti i sēsu diuiso. ergo a simili i hoc tractatu itēdit de sillogismis factis ex p̄pōnib⁹ de necio de s. su diuiso. maior p̄ p̄ ari. i p̄mo capitulo sequētis tractatus vbi itēdit de p̄positiōibus de cōtingēti quaz subiecta āplian. tales sūt i sensu diuiso z patuit i secūdo p̄merenias. ergo zc. h̄ aut̄ itēdit cū dicit. q̄n aut̄ cōtingere h̄ qdē iesse hui⁹ dupl̄ est accipe. aut enī cui iest h̄. aut cui cōtingit h̄ ipm eē. ¶ Scd̄z dictū. i. hoc secūdo capitulo capit aristo. p̄positionē d̄ iesse cōmuniter vt se extēdit ad p̄positionē de iēē simplr z ad p̄positionē d̄ iēē vt nūc. p̄ tripl̄. primo sic. q̄ aristo. nō videtur equiuoce capere p̄positiōem d̄ iēē i p̄capitulo z i secūdo hui⁹ tractat⁹. s̄z i p̄mo capitulo capit p̄positionē de iēē cōiter. ḡ z i secūdo. minor p̄ p̄ ari. sic dicentē. nā multa i sūt n̄ tñ ex necessitate. ¶ 2. sic. rep̄bādō cōbinationes iutiles aristoteles accepit p̄positiones d̄ iēē vt nūc vt patuit i secūdo notabili. sed talis ip̄probatio nō v̄r sufficere nisi ex illa de iesse vt nūc cū alia d̄ necio pos

set fieri cōbatio vti. ¶ 3. sic. q̄cūq̄ cōclusio sequitur ad aliquā p̄positionē iuctā cū alia eadez videt⁹ sequi ad aliam p̄positionē similis forme iuctā cū eadē p̄missa. sed p̄positio de iesse vt nūc z p̄pō de iēē simplr sūt similis forme. ergo si ad p̄missa de inēē simplr cū vna de necessario sequatur cōclusio d̄ necio. ita similr ad p̄missa de iēē vt nūc cū vna de necio debet sequi d̄ de necio. ¶ Tertium dictū. maior de necio z minore de inēē siue sit de inesse vt nūc siue de iēē simplr sequit⁹ formatr 2. de necessario i p̄ma figura. dū tñ subm cōclusiōis restringatur p̄ illud additum qd̄ est. ne arguatur a minus amplo ad magis āplū cū distributiōe magis āpli ex parte subiecti cōclusiōis qd̄ n̄ ampliatur i minore cum sit subm p̄positionis de inēē de p̄nti. z i cōclusiōe ampliatur ratione modi determinātis copulam dicti. p̄batur q̄ nūq̄ inuenitur instātia. Et ad obiectionem dubij r̄ndetur q̄ si maior sit de sensu cōposito non valet cōia. si vero fuerit de sensu diuiso tūc bene sequitur 2.

Secundo dubitatur. Utrum ex vna de necessario in sēsu cōposito z alia de inēē valeat sillogismus. Respōdetur per vna z distinctionem. z duo dicta. ¶ Distictio ē bec. modales cōposite p̄nt dupliciter considerari. Uno modo secundum se totas. Alio modo quātum ad sua dicta. ¶ Primum dictum est istud. modales cōposite primo modo capte sūt singulares ideo ex ipsis fit sillogismus expositorius tantum sicut ex p̄positionibus singularibus de iēē vt bene sequitur in prima figura. omnem hominem eē aial est neces. c. aliquod verum est hominez eē animal ergo aliquod verum est necessarium. Similiter bene sequitur in secunda figura quoddam contingens est omnem hominem currere. quoddam verū est oēm bōiem currere. ergo quoddā verū ē cōtingēs. in tertia figura etia z bene sequitur oēm hominē currere est cōtingēs. oēs hominē currere est possibile. ergo quoddā possibile ē cōtingēs. ¶ Secundum dictum. si modales cōposite cōsiderant⁹ quātū ad sua dicta tñ tūc ex ipsis fit sils ex altera de necessario z altera de inēē sicut ex illis de necessario in sensu diuiso. hoc addito. i. q̄ p̄missa de inesse debet capi de inesse simpliciter. z non de inesse vt nunc.

Tertio dubitatur. Utrum ex altera de necessario z alia de inesse vel ex puris de necessario valeat sillogismus in baroco z bocardo. Et videtur q̄ nō quia illa consequētia non est

priorum

bona in cuius ex opposito consequens non potest inferri
oppositum antecedens sed ex opposito conclusionis ad
baraco cum altera premissa non potest inferri oppositum
alteri premissa ut vult aristoteles. in textu ergo tales con-
sequentes non sunt bone. Respondetur quod ex puris de ne-
cessario bene sunt syllogismi in baraco et bocardo. et potest hanc
premissam esse bona reducendo per impossibile ad barbara. scilicet
quod in tali reductione debet capi oppositum conclusionis quod
est de contingenti: et aristoteles non determinavit de
formatione syllogismorum ex propositionibus de contingenti. ideo
ne peteret principium non probat eos reducendo per impossi-
bile ad primam figuram. sed probat eos per exponendum. per
bare autem per exponendum secundum aliquos est probare per syllogismum
expositorium accipiendo. scilicet aliquod singulare sub me-
dio et de illo enunciare abas extremitates secundum quanti-
tatem premissarum ut satis patuit in primo notabili. Ali-
ter dicitur quod particularis negatiua de necessario
equipollet vlti negatiue. ideo in omni syllogismo particula-
ris negatiua potest poni loco sue vltis vel eorum. et ideo
probare per exponendum est loco particularis negatiue
accipere suam vltimam negatiuam. Aliiter dicitur quod probare per
exponendum est loco particularis negatiue accipere vnam
vltimam negatiuam in qua subijcitur aliquid inferi. contingenti
sub subo particularis negatiue cum isto addito quod est.
ut sic fiat syllogismus in baraco. o. b. de necessitate
est. a. quoddam. c. de necessitate non est. a. ergo quod-
dam. c. de necessitate non est. b. tunc debet sumi aliquid sup-
positum sub. c. ut puta. d. sic arguendo. o. b. de neces-
sitate est. a. nihil quod est. d. de necessitate est. a. ergo
nihil quod est. d. de necessitate est. b. et sic infertur
exponens conclusionis de baroco. Et iste secun-
dus syllogismus potest perfici reducendo ad celarent minorem et
conclusionem conuersis simpliciter et premissis transpositis sic
arguendo in celarent. nullum. a. de necessitate est. d. o. b.
de necessitate est. a. ergo nullum. b. de necessitate est
d. ad quam conclusionem sequitur per conuersionem simplicem
nihil quod est. d. de necessitate est. b. et illa est exponens con-
clusionis ad quam cum. d. sit suppositum ipsius. c. sequi-
tur quod. c. de necessitate non est. d. et per omnes debet per ad vltimum
ista sequitur ad premissas de baroco. et sicut per bocardo.

Ad rationes ante oppositum. Ad primam
dicitur quod si ambe premissae summa-
tur in sensu opposito vel ambe in sensu diuiso conclusio
bene sequetur. sed sicut conclusio est falsa ita aliqua
premissa necesse erit falsa. Si ergo altera premissarum su-
matur in sensu opposito et alia in sensu diuiso non valet
conclusio. sed committitur fallacia compositionis et diuisio-
nis et similiter dicitur ad confirmationem. Et similiter
ad secundam rationem dicitur quod si maior sit de sen-
su composito non valet consequentia eo quod minor est

de inesse ut nunc. Si ergo maior fuerit de sensu diui-
so tunc bene sequitur conclusio. sed sicut conclusio est
falsa ita etiam et maior est falsa. Et similiter dice-
retur ad tertiam rationem.

Veritur Utrum definitio conti-
gentis sit sufficiens. In
qua dicitur. contingens est quo non exi-
sente necessario posito esse vel non esse nul-
lum sequitur impossibile. Et arguitur primo quod si
quod ista definitio non conuenit omni contento sub diffi-
nito. ergo non est sufficiens. ans per quia non conuenit
contingenti necessario. ergo etc. Arguitur 2º de
um esse est contingens. Et tunc deum esse est necessarium
in male dicitur. contingens est quo non exi-
tente necessario et maior per quod deum esse est possibile. ergo est contin-
gens. quia potest et contingens conuertitur. Argu-
itur 3º si ista definitio esset bona sequeretur quod boiem
esset asinum esset contingens. ans est falsum cum sit impossi-
bile. per tunc contra. quod boiem esset asinum non est necessarium
et boiem esset asinum posset esse vel boies esset asinum possi-
tum non esset nullum sequitur impossibile cum ista sit
vna disiunctiua. cuius secunda pars est vera. In
oppositum est aristoteles.

Primo sciendum est quod pro declaratione ter-
minorum ponuntur due distinctio-
nes. Quarum prima est hec. duplex est disjunc-
tum. quoddam est disiunctum per se. ut sortes currit
vel non currit. et ad veritatem talis disiuncti requi-
ritur et sufficit veritas vnius partis. Aliud est disjunc-
tum conditionatum. et ad veritatem talis disiuncti
requiritur veritas vtriusque partis. quod tale disjunc-
tum equipollet copulato. ut si dicatur. siue sor-
tes sit siue non sit ipse est homo. Et ad veritatem istius
disiuncti conditionati requiritur veritas illius co-
pulatiue. ut si sortes sit ipse est homo. et si sortes non
sit ipse est homo. Secunda distinctio. ista propositio. s.
contingenti posito esse vel non esse nullum sequitur in-
possibile. potest habere duplicem sensum quia vno modo
potest esse vna disiunctiua cuius vtraque pars sit condi-
tionalis. et tunc est sensus. si contingens ponatur in-
esse nullum sequitur impossibile. vel si contingens po-
natur non esse. nullum sequitur impossibile. et tunc
sortem esse asinum est contingens. quod per suas expo-
nentem. sic enim exponitur. sortem esse asinum posito in-
esse nullum sequitur impossibile vel sortem esse asinum
posito non inesse nullum sequitur impossibile. illa dis-
iunctiua est vera cum secunda pars eius sit vera. er-
go ista erit etiam vera. sortem esse asinum est con-
tingens. Alio modo potest esse vna condicionalis cuius
antecedens est vnum disiunctum. ita quod sit sensus

primus

si contingens ponatur esse vel non esse nullum sequitur impossibile. Et ad veritatem huius requiritur veritas istius copulatiue. si contingens ponatur iesse nullus sequitur impossibile et si contingens ponatur non inesse sequitur impossibile quia quodlibet disiunctum conditionatum equipollet conditionali copulato. Illud autem disiunctum vocatur conditionatum quando alicuius conditionalis ans est vni totum disiunctum. vt si forte sit vel non sit ipe est bonum.

Secundo sciendum est. quod iste est quartus tractatus in quo philosophus determinat de generatione syllogismorum ex propositionibus de contingentibus et continet decem capitula. Quorum primum quod est de quibusdam parabulis valentibus ad suum propositum continet sex conclusiones. **¶** Quare prima tangit determinanda et est hec. quod prius formationem syllogismorum de necessario dicemus de contingenti quoniam ad figuram et quomodo quo ad modum. per que quo ad terminos et quo ad propositiones. et sic erit syllogismus de contingenti. **¶** 2^a conclusio tangit diffinitionem contingentis et est hec. contingens est quod non existente necessario posito aut esse vel non esse nullum sequitur impossibile. quasi dicat contingens est quod nec est necium. nec impossibile. ista diffinitionem probat aristoteles supponendo quod contingens equiuoce significat contingens necium. et contingens non necium. hoc supposito probat sic diffinitionem quia si contingens esse. impossibile esse. et necium non esse equiualeat in tertio ordine modalium. vel se inuicem consequuntur. quod sue oppositae. scilicet contingens esse non impossibile esse et non necesse non esse equiualeat et per contrarium contingens nec esse necessarium nec impossibile. primam autem probat aristoteles quia de quolibet est affirmatio vel negatio vera **¶** Tertia conclusio. omnes propositiones de contingenti differetes solum penes affirmationem vel negationem dicti conuertuntur adinuicem. per duplimum primo inducendum tam in vltimis quam in particularibus quam indefinitis. quod ista contingit esse conuertitur cum ista. contingit non esse de vltimis. vt ista contingit omni inesse conuertitur cum ista. contingit nulli inesse. de particularibus etiam. vt ista contingit alicui inesse conuertitur cum ista. contingit alicui non inesse et sic de alijs. **¶** Secundo per idem rationem sic. quod illud quod contingit esse non est necesse esse. et quod non est necesse esse. possibile est non esse. et si contingat ipsum non esse sequitur quod illud quod contingit esse contingit non esse. Ex quo remouet quoddam dubium. quod videtur est quod propositiones que opponuntur penes affirmationem et negationem dicti conuertuntur adinuicem. posset aliquis credere quod iste esset simpliciter negatiue. Illud dubium remouet dictis quod propositiones negatiue de dicto habent affirmatiua figuram. scilicet sunt simpliciter affirmatiue. quia contingens simpliciter

in modalibus sicut esse in illis de inesse.

Tertio sciendum est quod circa hunc textum incidunt aliquae difficultates. prima est. vtum ad necessitatem propositionis oporteat subiectum semper manere **¶** Secunda difficultas est. vtum casus et fortuna contingat in contingenti ad vtumlibet. Pro solutione istarum difficultatum supponendum est quod aristoteles in quarta conclusionem capituli tangit vnam diuisionem contingentis et est hec. contingens dicitur duobus modis quia quoddam est contingens natum. et est illud quod plerumque fit et aliquid deficit. ideo non est necessarium vt boiem canescere augeri vel minui. Et quod tale contingens non est necessarium probat aristoteles. quia boies canescere non est necesse. eo quod homo non semper est imo interdum corrumpitur: tamen quando bonum est aut vt in pluribus. aut ex necessitate sibi conuenit canescere. Aliud est contingens infinitum quod. scilicet potest esse et non esse. fieri et non fieri. vt aial ambulare vel aiali ambulare fieri tremere. Et generaliter quaecumque sunt a casu dicitur fieri contingenter et ad vtumlibet. quod nullum tale est magis determinatum sic esse quam e contrario. **¶** Quarta autem tangit vnam conuenientiam. et duas diuisiones inter ista contingentia. Et est hec. vtumque contingens conuertitur in oppositam qualitatem. sed non eodem modo quod propositio contingenti nato conuertitur in propositum de contingenti raro vt boies contingit canescere. ergo boies contingit non canescere. conuersa est de contingenti nato et conuertens de contingenti raro. Si contingens raro conuertitur in contingens natum quod euertit vt in pluribus. vt ista contingit matrem odire filium quod est de contingenti raro conuertitur in ista de contingenti nato. quod contingit matrem non odire filium. Sed contingens infinitum conuertitur in idem genus contingentis. **¶** Secundo differunt. quod ex contingentibus infinitis non sunt demonstraciones. sed ex contingenti nato bene sunt demonstraciones. quia pene omnes orationes dyaletice et affirmationes sunt ex contingenti nato. et ex contingenti infiniti nullo non fiat syllogismus demonstratiuus. tamen ex ipso fit bona forma syllogistica. et fiunt boni syllogismi formales. sed tamen non ponatur aut queratur in scientia demonstratiua. ideo ad perfectam scientiam habendam de forma syllogistica et de modis formalibus syllogismorum congrue determinatur hic de filiis constitutis ex propositionibus de contingenti nato. **¶** 6^a conclusio. tangit duos sensus propositionis de contingenti. et est hec. propositio contingenti potest dupliciter exponi. quod vltimum significat predicationem iesse contingenter illi cui inest subiectum. aut significat predicatum iesse contingenter illi cui contingit inesse subiectum. vt ista propositio. quoddam bonum contingit esse. a. equiualeat isti disiunctiue quoddam quod est. b. quod contingit esse. a. vel quod contingit esse. b. contingit esse. a. cuius rationem innuit tale. quod propositio de possibili habet duos sensus.

g. r. ppō de cōtigēti habebit duos sensus. 13. oia qz in ppōe nihil dñt ponere cōtigēs aut pole. a. p. qz ista ppō. oē. b. est pole eē. a. equipollet isti dñtūcti ne. oē quod ē. b. pole est eē. a. vel oē quod pole est eē. b. pole est eē. a. Ad dñt pterea modū pcedēdi in gnatione sillogismoꝝ de cōtigēti qz p determinā dū est de gnātōe silloꝝ de cōtigēti sub ista accepti one qd cōtingit eē. c. cōtingit eē. b. r. quod cōtingit eē. b. cōtingit eē. a. Et dñt determinat de gnātōe sillogismoꝝ de cōtigēti in qb^o subm accipitur p pñtib^o. v3. sub ista acceptione. qd ē. b. cōtingit eē. a. Et rō ordis ē qz sicut in gnatione silloꝝ de nēcio p us determinādum est de gnātōe vniiformi qz d ge neratōe mixta. ita a simili pñs determinādū ē de gnātōe vniiformi sillogismoꝝ de cōtigēti qz de ge neratōe disformi mixta. Sz i gnātōe vniiformi q ē ex ābab^o de cōtigēti accipit cōtigēs put facit sñm teneri n solū p pñtib^o sed p futuris r possibilibus : v3. in isto sensu. qd cōtingit eē. b. cōtingit eē. a. Sz in gnātōe mixta ex vna de inēē. r alia de cōtigē ti accepit cōtigēs sñm qz facit subm accipi p pñti bus. g. rē. Hoc supposito dñt ad pñā difficulta tē qz ad nēcitātē ppōnis affirmatiue n requit subm manere nisi forsā pñdicatōib^o accñtalib^o. ideo ista ppō. bō canescit nō est necessaria sz cōtigēs. Ad secūdā difficultatē dicitur qz casus sit i cōtigēti ad vtrūlibet. vt patuit in pñā cōclusionē b^o notabilis cuius tamē oppositum communiter tenetur scōo pñsicoꝝ. r ibidem patebit.

Cōclusio rñ. a. l. dñfinitio cōtigētis i textu posita ē sufficiēs. p3 satis c. p rō nem babitam ad secūdā partem bui^o capituli

Primo dubitat. vtz sola negatō lata ad hū bum dicti faciat ppōez modalē ne gatiuā. Et videt qz n p ari. in textu q dicit qz iste p pōes. cōtingit quoddā. b. n esse. a. r cōtingit nullūz .b. esse. a. sūt simplr affirmatiue: r tñ in ipis negat hū dicti. ergo rē. In opp^m arguitur p ea q de termiata sūt pñs in secūdo pyarmenias. Rñdet p duas difficultōes r tria deā. C pñā dñstin: est ista. ppōum modalū quedā sūt de necessario. quedaz de impossibili r quedā de cōtigēti. r qz illarū ad huc ē duplex: quia qdā est de sensu composito. alia de sēsu diuiso. C Secūda dñsti: ppō modalis de cō tigēti de sēsu composito ē triplex. qz quedā est de cōtigēti alto. alia est de cōtigēti necessario. r 3ª est de cōtigēti n necessario. C pñm dñm est istō: nulla ppōitio modal de sēsu composito est nega tiua nisi mod^o aut copula inclusa i modo negetur

C 2^m dñm. ois ppōitio modalis de sēsu diuiso alia ab ea in q ponit cōtigēs n necessarium censet ne gatiua per solā negationem latā ad hū dicti. Ista duo deā satis patēt ex 3° notabili quarte qñtionis huius pñi. C 3^m dñm: negatiō lata ad hū dicti n sufficit reddere ppōitioē de cōtigēti n necessa rio negatiuā: p cuius pbatōne ponit due suppo sitiones. C pñā suppositio est hec. due conditōes necessario requirūtur ad hoc qz aliquid sit contin gēs n necessarium que elici possūt ex dñfōe conti gētis in textu posita. Prima est hec. qz ipm nō sit necessariū. Secūda qz ex ipō nullū sequat impos sibile: id est qz ipm nō sit impossibile. Ex ista suppo sitione sequit secūda regula. ois ppōitio de conti gēti n necessario equipollet vni copulatiue cuius prima pars est negatiua de necessario: r secūda ē negatiua de impossibili: r ista copulatiua per eq polletiam infert vnam aliam copulatiuam cuius vna pars ē de cōtigēti in qua nulla ponit nega tio: r secūda ē de cōtigēti in qua ponit negatio lata ad hū: vt ista. quoddā. b. cōtingit esse. a. capiēdo cōtingit pro cōtigēti n necessa: eq pollet isti copulatiue. quoddā. b. cōtingit eē. a. r qd dam. b. cōtingit n esse. a. Sitr ista. quoddāz. b. con tigit non esse. a. equipollet isti copulatiue. quoddā .b. cōtingit esse. a. r quoddā. b. cōtingit non eē. a. Istis suppositis probatur dictū sic. nulla ppō cēse tur negatiua nisi illa cui^o pñcipalis copula negat sed cuius sz ppōis de cōtigēti nō necessario copu la pñcipalis est cōiunctio copulatiua ex quo equipol let vni copulatiue. ergo nulla talis cēset negatiua nisi cōiunctio copulatiua neget. modo cōiunctio copu latiua nō negat nisi per solā negationē latā ad mo dū cū in eo accipiatur hū cōiunctio copulatiua. g. so la negatio lata ad modū i ppōnib^o de cōtigēti nō necessario sufficit reddere ppōitioē negatiuāz.

Secundo dubitat. vtz ab inēē ad cōtigē inēē valeat rñā. Rñdetur per tres suppoēs r vnum dñm. C pñā suppo est h. ar guere ab inēē ad contingere iēē est arguere a p pōe de inēē ad ppōitioē de cōtigēti manēte eo dem subo eodē predicato r eadēz copula dicti: vt .a. est. b. ergo. a. cōtingit eē. b. C Secūda suppo ē hec i ppōitioe cōtigēti subm āpliat ad ea q sūt r pñt eē sub formatēmi supponētis. sz in illis de inēē restringitur ad subm ad supponēdū p his que sūt sub forma terminī supponentis. saltem si copula sit pñtis temporis. C Tertia suppo ē hec: in ppōne vli de subo ampliato. sensus v3 dñtico

primus

pulatiue vel copulatiue. sed i. ppoe pticulari vel i definita se sus obet dari disunctiue vel disunctim. **C**Dez est istud. i. ppob idem definitis vel pticularib ab ice ad otigere ice. e formalis oia z no extra. l3 i ppob vlibus a otigere ice ad ice est formal oia saluata copula de preseti. z capi edo contiges pro otigenti alto. sed ne cōtra.

Tertio Dubitat. vtrum otigēs i sua cōitate sūptū sit pēiū z adequatū diffinitū p dīcte diffōis. Rūderur per vnā diffinitionē z tria dēa. Diffinitio est h. cōtigēs pōt capi triplr. pmo pōt capi p cōtingēti alto. z p cōtingēti neōio. z 2o p cōtingēti nēōio. **C**3o dēi est istud. qnādoctūq aliquid est cōmune plurib. z alii illoz n est nomē ipositū. tūc ex vsu z modo loquēdi illud cui n ē nomē impositū vocat noie illius cōis sic contigēs altum est cōe ad necessariū z n neōium. modo cōtingēti neōarioē nomē impositū. vocatur. n. necessariū. alii hō n ē nomē impositū ideo qūcūq ponit otigēs sine addito ex vsu loquēdi z p restrictionē vsualē cōtingēs accipit p cōtingēti nēōio. iō l3 i rigore fmonis. ista sit pcedēda dēū eē est contigēs. tamē ex vsu z modo loquēdi est falsa. **C**2o dēi est istud. pēiū z adeqūm diffinitū p dīcte diffinitionis n ē contigēs acceptū p cōtingēti alto. qatūc diffinitio n competeret cui l3 otento sub diffinito. **C**Tertiu dēi. pēiū z adequatū diffinitum est contigēs non neōariū. q l3 ponat sine addito. tamē per restrictionē vsualē restringit ad stādum pēise p cōtingēti non neōario.

Ad rationes ante oppositū due prime solūtur ex vltimo dubio. Et tertia solūtur ex primo notabili

Veritur Utrum solum i prima figura z tertia est sillogismus ex ambabus de cōtingenti nō aut i secūda figura. **C**Et arguitur q nō. primo q nō sequit oē album eē boiez est otigēs: vē risibile eē album est otigēs. ergo oē risibile eē boiem est cōtingens. Et cōfirmatur. q ad pmissas eē cōtingentes nō sequitur cōclusionē eē cōtingentes. ergo i prima figura ex ambabus de cōtingenti nō sequitur cōclusio de otigēti. **C**Secūdo arguitur. vniuersalis negatiua de otigēti bene cōuertitur simpliciter. ergo in secūda figura ex puris de cōtingenti sit bonus sillogismus. aūs p3 q bene segt nullum boiem otigit currere ergo nullus currens otigit eē boiem. q ex opposito cōsequētis qd ē aliquod currens neōesse est eē boiem infertur oppositū autis quod est aliquēz boiem neōesse est currere.

CTertio arguitur. nō sequitur i tertia figura oēm boiez cōtingit eē coloratū. oēm boiem otigit eē album. q quoddā albū cōtingit eē coloratū. z tū arguit ex puris de otigēti. q zc. In oppo^m est ari.

Primo sciēdū q illud capitulū in quo do cet ari. formare fillos ex puris de cōtingenti otinet sex cōclusiones. **C**Quaz prima ē bec. ex duab vlib affirmatiuis de cōtingēti sit fillogism^o pfectus ad cōcludēdū vlem affirmatiuā d otigēti i barbara. p3 q bene segt oē. b. cōtingit esse. a. oē. c. cōtingit eē. b. ergo oē. c. cōtingit eē. a. q at sequat pbat ari. qz immediate rlat p dici de oi. qz si maior resoluat fm modū pū dictū sic q oē qd cōtingit eē. b. cōtingit eē. a. tūc sub. b. directe sumitur. c. cū oi oē qd otigit eē. c. cōtingit eē. b. qz dire/cte segt p dici d oi. **C**2o cōclusio ē bec. maiore vli negatiua de otigenti. z minore vli affirmatiua d otigēti sit fillo^o pfect^o ad cōcludēdū vlem negatiuā d otigēti in celaret. p3 qz talis fillo^o immediate regulat p dici de nullo. quod posset declarari sicut pcedens **C**3o ex puris de otigēti maiore vli affirmatiua z minore vli negatiua sit bon^o fillo^o in 3a figura. l3 i pfect^o qz p sūptas ppōnes nulla segt 2o vt patuit p in gnatione filloz de inē. ouersa tamē minore in oppositā qlitatē z cōclusiōe sit bon^o fillo^o ex abab^o affirmatiuis in barbara. **C**4o ē bec. ex ababus vlibus negatis de otigenti sit bon^o fillo^o cōcludēs vlem negatiuam de cōtingēti. p3 qz ouersa minore in oppositam qualitatē sit bon^o fillo^o in secūdo pme. vel ouersis vtrisq in oppositā qualitate z sit fillo^o in p pme. Cōcludit ex dictis q minore negatiua vel ambabus negatiuis non sit fillo^o pfectus sed bene sit fillo^o imperfectus q pficif p conuersionē in oppositam qualitate. **C**Quinta cōclusio maiore existente vniuersali z minore particulari siue ambe sint affirmatiue siue ambe negatiue siue altera affirmatiua siue altera negatiua semper valet sillogismus ex puris de cōtingenti. Hanc cōclusionem probat aristo. exemplificando i istis terminis. a. b. c. Addit tamen q quando minor est affirmatiua tales sillogismi sunt perfecti. sed quādo minor est negatiua tales sū imperfecti. perficiūt autē per ouersionē in oppositā qualitatē. **C**Sexta cōclusio. maiore particulari qlitercūq pmissē disponat penes otitatē n sit fillo^o ex puris de otigēti. p3. 3. rō. b. p. rō ē b. qz si maior sit pticularia pōt ē sbz maiorz trāscēdē z eē i pl^o q p dū. z iō minor p pō pt eē xā qz ad illō stz i q maior ex cōdbar p dū ca^m sic nllā eēt otuctio extrēitatū i me^o. z p pns nulla 2o quia 2o nō sequitur nisi virtute ynonis et

priorum

anexiōis extremorū i medio. 2^a rō qz in tali dispō-
ne sūt repibiles tñi i gb^o de necitate oī t termini i qui
b^o de necitate nulli. termini in quib^o de necitate oī.
sūt aial albū bō. vt sic arguēdo. quoddā albū cōtin-
git eē aial. oēz boiez cōtingit eē albū. cū illis stat ista
vltis affirmatiua de necio. ois homo de necitate ē
aial. t cōfīr posset exēplificari in eis dē tñis formā
do ābas pmissas negatiuas. S3 tñi i gb^o de necita-
te nulli sūt aial albū veltis sic arguēdo. quoddā al-
bū cōtingit nō eē aial. oēz veltis cōtingit nō eē albū cū
illis duab^o veris stat vltis negatiua de necessario.
ois veltis de necitate ē aial. C 3^a rō qz ois sills vlt
ē de iee vel de necio vlt de cōtingēti. s3 maiore pti-
lari n̄ sit sills de iee nec de necessario. vt supi^o on-
sum ē. nec de cōtingēti qz vlt cōm ē. in tali dispōe s3
dabiles termini in quib^o de necessitate oī: t in qui-
b^o de necessitate nulli. C Cōfīr ex predictis inferi. z.
correlaria. pmiū. maiore n̄ exīte particulari ex pu-
ris de cōtingēti siue ābe sint affirmatiue siue negati-
ue semper sequitur cōclusio de cōtingēti pma si^a
l3 dīnter. qz si minor fuerit affirmatiua sit sills p-
sect^o. qñ vero minor ē negatiua sit sills impscūs.
C 2ª corr^m. in istis sillis d3 capi cōtingēs s3 qz p-
us ē diffinitū. f. p cōtingēti nō necessario.

Secundo sciēdū est qz gntū cap^m bui^o tra-
ctatus in quo aristo. determinat
gnationē sillōz ex ambab^o de cōtingēti in secūda
figura cōtinet sex cōclusiones. C pma ē bec. ex am-
bab^o de cōtingēti siue sint affirmatiue siue negati-
ue siue vltis siue ptiulares nō sit sillogismus i se-
cūda figura. C Secūda cōclō est bec. ex affirma-
tiua de iee t altera de cōtingēti nūqz sit sillo^o in se-
cūda figura. C Tertia^o ex negatiua de iee
t altera de cōtingēti semp sit sillo^o bon^o i secūda fi-
gura. C Quarta cōclusio. in secūda figura eodē
modo sillogizādum est ex vna de necessario t alte-
ra de cōtingēti sicut ex vna de iee t altera de cōtin-
gēti. ita qz loco illius de iee ponat ppo de neces-
sario. C Quinta^o eodē mō d3 capi cōtingēs i sillo-
gismis secunde figure. sicut in sillogismis prime
figure ille cōclusiones posteri^o declarabuntur.
C Sexta cōclusio tāgit vñū quod ē supponēduz
in gnatione sillogismoz de cōtingēti in secūda fig^a
t est bec. vltis negatiua de cōtingēti nō cōuertitur
in vltē negatiuā de terminis trāspōitis. vt n̄ seq-
tur. nullū. b. cōtingit eē. a. qz nullū. a. cōtingit eē. b. ca-
piēdo semper cōtingēs pro cōtingēti nō necessa-
Et probat aristo. tribus rōnibus. Prima ratio est
bec. si vltis negatiua de cōtingēti cōuerteret simpⁱ
citer in terminis. etiā in vltis affirmatiua de cōtin-

gēti nō cōuerteretur in terminis quod ē falsū. cō-
sequētia p3. qz vniuersalis negatiua de cōtingēti t
vniuersalis affirmatiua de cōtingēti eodē mō cō-
uertūt. qz si vna cōuerteretur simpliciter in termi-
nis: ita t alia. Secūda rō ē bec. ois illa cōnā est ma-
la in qua aliqd repugnat cōsequēti quod n̄ repu-
gnat aīti. sed cū eo stat in vltate. sed qñ vltis nega-
tiua de cōtingēti cōuertitur simpliciter in terminis
aliquid repugnat cōsequēti quod stat cū aīte. er-
go tē. minor p3 sic arguēdo. nullū boiez cōtingit esse
albū. ergo nullū album cōtingit eē boiez. naz ista.
aliquid albū necesse ē nō eē boiez. stat in vltate cū
isto aīte. nullū boiem cōtingit esse album. t tñ re-
pugnat isti cōnti. nullum albū cōtingit esse boiez. er-
go tē. Tertia rō. in oī bona cōnā ex opposito cōntis
potest inferri aliquid icompossibile aīti. sed i cōnā
qua vltis negatiua de cōtingēti cōuertit simplr ex
dictorio cōntis nō inferri aliquid icompossibile aī-
cedēti. ergo tē. minor p3 qz in ista ouersione. nullū
.b. cōtingit eē. a. ergo nullū. a. cōtingit eē. b. opposituz
cōntis est. nō cōtingit nullū. a. eē. b. ex qua nō sequit
ista. aliquid. a. necesse est eē. b. qz ista. nō cōtingit nul-
lum. a. eē. b. habet duas cās siue veritatis. f. vel qz
aliquid. a. necesse est eē. b. vel qz aliquid. a. neces-
se ē nō esse. b. sed a ppoē habēte plures cās siue ve-
ritatis ad vñā istaz nō valet cōnā. ergo tē. Ex quo
isert aristoteles. qz contradictoria istius. cōtingit
omne. b. eē. a. est ista disiunctiua necesse est aliquid
.b. esse. a. vel necesse est aliquid. b. nō eē. a. t ista
eadē disiunctiua cōtradicit isti. nullum. b. cōtingit eē
.a. C Cōfīr aristo. repetit vñā partē pme cōclusio-
nis. f. qz ex puris vniuersalibus de cōtingēti nūqz
sit sillogismus in secūda figura iquam probat dua-
bus rōnibus. pma est bec. qz vel tales sillogismi p-
ficerentur per conuersionem. vel per impossibile:
nō per cōuersionem quia vniuersalis negatiua d
cōtingēti nō potest conuerti in terminis vt proba-
tum est. nec per impossibile quia cōclusio de con-
tingēti habet pro contradictorio vnam disiunctiua:
cuius vna pars est affirmatiua de necessario. t alia
pars est negatiua de necessario. modo talis disiū-
ctiua non potest esse premissa in sillogismo saltem
cathogorico: de quo aristoteles intendit principa-
liter in hoc libro. Secūda ratio est bec. quia in se-
cūda f. gura ex ambabus de contingenti vel segē
cōclō de iee vel de cōtingēti. nō pmiū. cū neutra p-
missaz sit de iee. nec z^m qz in tali dispōe dabiles
sunt termini in quibus omni. vt aial homo albū t
termini in quibus nulli. vt equ^o homo album. Re-
petit consequenter pnam cōclusionem quo ad il-

primus

Iam partē videlicet q^d ex ambab⁹ de cōtigēti siue ambe sint particulares siue altera tm̄ nunq̄ sit fillogismus in secūda figura. q^d in tali dispositione n̄ sūt dābiles termini in quibus omni z in quibus nulli. sicut dati sunt in vniuersalibus.

Tertio sciēdū est q^d istud ē octauū ca^m in q^d docet aristo. formationes sillōz ex puris de cōtigēti in tertia figura. z tinet decē cōclusiones. quaz p^{ma} est hec. Ex ambab⁹ de cōtigēti vel altera tm̄ sit fillo⁹ in tertia figura. Ista cōparabit in sequētib⁹ C^o Secūda cōclō est hec. quādo vtrāq^{ue} premisaz est de cōtigēti vel altera est de cōtigēti z altera de in eē sequitur cōde cōtigēti. C^o Tertia cōex vna de necessario sit affirmatiua. seq^u cōclūso de cōtigēti tātm̄. sed si sit negatiua sequit^r duplex conclusio. i. negatiua de cōtigēti z negatiua de inesse. C^o Quarta conclusio. cōtigēs capit i hac figura sicut in figuris pcedētib⁹. C^o Quinta cōclūso. ex duabus vltibus affirmatiuis de cōtigēti sequitur cōclūso de cōtigēti in darapti. patz q^d minore uersa per accēs sit fillo⁹ in tertio mō p^{me} figure. C^o Sexta cōclūso. ex duab⁹ de cōtigēti maiore vlti negatiua z minore vlti affirmatiua seq^u cōclūso de cōtigēti in selaptō. p^z q^d minore cōuersa per accēs sit fillo⁹ in q^{arto} mō p^{me} figure. C^o 7^a conclusio. ex ambab⁹ negatis de cōtigēti. sit bon⁹ fillo⁹ z imperfect⁹. q^d vtrūq^{ue} cōuersis i oppositā q^ulitatē sit fillo⁹ i darapti. si mior tātm̄ cōuertat^r fiet fillo⁹ in selapton. C^o Octaua conclusio. in modis particularibus ex ambab⁹ de cōtigēti valet fillo⁹ vel nō valet sicut in illis de inēē. Et o^z intelligi ista sititudo q^utm̄ ad q^utitatē p^opōm. n̄ autē q^utm̄ ad q^ulitatē q^d in illis de inēē mior negatiua in 3ª figura n̄ sit fillo⁹. sed in illis de cōtigēti mior negatiua bñ sit fillo⁹ eo q^d pōt cōuertī i oppositā q^ulitatē. hāc cōclusionē pbat aristo. p^o q^utm̄ ad datis p^o cōuersiōez simpliciē minoris. z q^utm̄ ad disamis per conuersionē simpliciē maioris z cōclusionis cū trāspōne p^omissaz. scōdo q^utm̄ ad serison p^o conuersionē simpliciē mioris sit fillo⁹ in serio. de bocardo at n̄ facit aristo. mētionē. tm̄ p^o pbari q^d maiore z minore et conelone conuersis in oppositā qualitatē sit fillo⁹ i disamis. C^o 9^a conclusio. in modis p^octicularib⁹ etie figure ex puris negatis de cōtigēti n̄ sit fillo⁹ p^ofect⁹. sed vtrūq^{ue} conuersis vel altera conuersa i oppositā qualitatē sit fillo⁹ i aliquo p^odictoz modoz C^o Decima conclusio. ex puris p^octicularib⁹ vel ide finitis n̄ sit fillo⁹ q^d in tali dispositione sūt dābiles termini i quib⁹ de necitate o^z vt aial. homo. albi. z

termi in quibus de necitate nulli. vt equ⁹ bō albi rñsal. ad q^utm̄ ex puris de cōtigēti sit bon⁹ fillo⁹ i p^oma figura z i tertia duab⁹ conditionib⁹ obſuatis s^z nūq^{ue} i secūda figura. C^o p^oma conditio est. q^d in p^oma figura maior sit semper vltis. C^o Secūda conditio. q^d i tertia figura alca p^omissaz sit sp^o vltis. conclusio p^o o^z sua parte p^z ex predictis.

Primo dubitat^r. vtz combinationes iurales ex puris de cōtigēti sufficiēter possint reprobati dādo terminos in quib⁹ o^z i q^ub⁹ nulli. Rñr per duas suppositiones z vñū dēz C^o p^oma suppositio ē hec. ad hoc q^d aliqua combinatio iurilis reprobetur per terminos i q^ub⁹ o^z i q^ub⁹ nulli requirit^r q^d conclusio de o^z ex sua nā repugnet cōclūsiōi de nulli. C^o 2ª suppo. vltis affirmatiua z vltis negatiua de cōtigēti ex sua nā n̄ repugnāt imo ēt ex sua nā ouertūt z simul stāt. Ex quibus seq^u q^d ad dādu terminos in quib⁹ o^z i q^ub⁹ nulli i obinatōib⁹ de cōtigēti n̄ sufficit dare vltz affirmatiuā z vltm̄ negatiuā de cōtigēti q^d ille ex sua nā n̄ repugnāt: sed ad dādu terminos i quib⁹ o^z o^z dare tres terminos ex quib⁹ fiat due p^omissae de cōtigēti vere cū quib⁹ stat in h̄itate vltis affirmatiua de necessario. Ad dādu enim terminos i q^ub⁹ nulli: o^z dare tres tm̄os de q^ub⁹ sūt due p^omissae de cōtigēti cū quib⁹ stat vltis negatiua de necessario. C^o Dcū est istud. obinatōes inutiles ex puris de cōtigēti sufficiēter reprobant^r dādo terminos in quib⁹ o^z i in quib⁹ nulli. q^d si cum aliquib⁹ p^omissis stet vniuersalis affirmatiua de necessario ipōtē ē ad illas p^omissas sequi q^utm̄q^{ue} negatiuā siue illa negatiua fuerit de inēē siue de necessario siue de cōtigēti cum quelz talis repugnet z sit incōpossibilis affirmatiue de necessario. Si vñ cum aliqb⁹ p^omissis stet vltis negatiua de necessario tūc ad illas p^omissas nulla potest sequi cōaffirmatiua cū quelibz affirmatiua de inēē de necessario aut de cōtigēti sit incōpossibilis negatiue de necessaria mō vt patebit impōtē est ad aliquod a^ois sequi aliqd a^ois sic q^d cum illo a^oite stet aliquod quod sit incōpossibile consequenti.

Secundo dubitat^r. vtz negatiua de cōtigēti n̄ necessario possit ouerti simpliciter in terminis. rñr per tres supposones z vñū dēz. p^o 1ª suppo est hec. vltis negatiua de cōtigēti bz dupli^o cem sc̄sum. s. cōpositum z diuisum. C^o 2ª suppo: q^d si vltis negatiua de inēē sit cōtigēs. etiam vltis negatiua de terminis trāspōsitis erit cōtigēs. C^o 3ª suppo. q^d cuiuslibet vltis negatiue de cōtigēti sbr̄m āpliat

priorum

ad supponēdū p his que sūt r pnt eē sub for⁴ ter
mini supponētis. Deū est illud. vltis negatia d cō
tinenti nō necessario bñ pōt auerti simplr in tēis
duab⁹ additionibus obseruatis. C¹ pma est q in tā
li ouersione arguatur a sensu pposito ad sensū cō
positum: qz arguēdo a sēsu diuiso ad sensū diuisū
nō est formalis cōia. vt nō sequit. oēm boiez cōtigit. si
eē albū. q oē albū cōtigit nō eē boiez. qz aliquod
albū. vtpura cignus necessario nō ē homo. C² cō
ditio. q nō arguatur a magis āplo ad min⁹ āplum
cū distributione magis āpli. vt bene sequit. bec est
cōtigēs. nullus homo currit. q bec ē cōtigēs. nullū
currēs est homo cum nō sit dabilis instantia.

Tertio dubitatur. qualiter debet dari cōdi
ctoria de contingēti nō necessario.
ridetur per duas supponēs r vñū dictum. C¹ p⁴
suppositio est bec. illa sola ppositio dī de contigē
ti non necessario in qua nō negat contigēs nō neces
sarium. C² Secūda suppositio. quelibz ppositio
de contingēti nō necessario equipollet vni copulati
ue cuius vna ps est negatiua de impossibili pōse
idē dictū s. cur in illa de contingēti r alia ps ē nega
tiua de necessario. bz etiā idē dictum sicut illa de
cōtingēti. C³ Dictum est istud. cuilibz ppoi de cōtin
genti nō necessario in qua modus nō negatur cō
tradicit primo r immediate vna ppō de contingē
ti nō necessario in qua modus negatur. vt isti. for
tes contingit currere. contradicit ista. fortes nō cō
tingit currere. sed quia quelibz ppositio de con
tingenti non negato equipollet vni copulatiue. iō
sua contradictoria de contingenti negato equipol
let vni disiunctiue cuius vna pars est affirmatiua
de necessario tam de dicto qz de modo r alia est
de necessario negatiua quo ad dēū tū. iō talis di
siunctiua potest dari pro contradictoria pme:

Ad rationes ante oppositū. C¹ Ad pma
distinguitur maior. qz vel
ambe premissae sunt de sensu composito. r sic non
sequitur conclusio. nam si antecedēs est falsū ita
non oportet consequēs esse falsum. sed potest esse
verum. ita conformiter nō sequitur q si premissae
sint contingentes q conclusio sit contingens. vel
ambe premissae sumuntur in sensu diuiso. r sic be
ne sequitur. quia sicut conclusio est falsa ita etiam
maior. r per hoc patet solutio ad confirmationē:
C² Ad secundam patet solutio in secundo dubio.
C³ Ad tertiam dicitur. q si conclusio sit de sensu
composito r premissae de sensu diuiso. non sequit
conclusio. sed committitur fallacia compositionis
Si vero premissae r conclusio sumantur in sensu

diuiso: tūc bñ valet cōia. r bec de questione.

Veritur Utrum in oī figura ex

altera de inēē r alia d
contingenti valeat sillogismus. E¹ vñ
tur q non. qz nō sequit. oēm boiem cō
tingit ridere. oē currēs est homo. ergo oē currens
contingit ridere. C² Secūdo arguitur qz si sic tūc
argueretur a minus amplo ad magis amplū cū
distributione magis ampli. p³ cōia quia cum in p¹
ma figura minore de inēē subiectum stat pro pre
sentibus tñ. r in conclusione que est de contingē
ti illud idem subiectum stat pro presētib⁹ r futuris
ergo rē. C³ Tertio arguitur. nō sequitur: oē albus
cōtingit eē animal. oīs homo est albus. q oēm boiez
cōtingit eē aīal. C⁴ arguit. nō sequitur. oīs homo
est risibilis: quēdam boiem cōtingit nō ridere. ergo
quēdam hominem cōtingit non esse risibilē. C⁵ In
oppositum est aristoteles.

Primo sciēdum ē q istud ē 3^{ca} in quo
aristo: determinat de formationē
sillogismorum ex vna de inēē r altera de contingē
ti in prima figura. r continet quatuordecim cōclu
siones: C¹ Prima est bec. maiore de contingenti r
minore de inesse sit sillogismus perfectus conclu
dēs conclusionem de contingenti ad vtrumlibz. r
hoc intelligendo q maior capiat de contingēti:
cuius subiectum restringitur ad supponēduz pro
his que sūt. hanc conclusionem probat aristo: exē
plificādo in barbara r in celarēt per istos terminos
a. b. c. r regulando sillogismum factum in barba
ra per dici de omni. sillogismum autem factum in
celarēt per dici de nullo. C² Secūda conclusio. ma
iore de inesse r minore de contingenti sit bon⁹ sil
logismus imperfectus cōcludens conclusionē de
contingēti capro pro possibili. Qz autem talis sillo
gism⁹ sit ipsec⁹ p³. qz ex opposito conclusiōis cum
altera premissarū iherēdo oppositum alteri⁹ pmiss
se perficiūt. C³ 3ª argit vñū pñ⁹ supponēduz
i hoc ca⁹ r est bec. cuiuslibet bone cōie si aīo sit pos
sibile cōis ē ē pōte. p³ qz si nō sit ita. tūc datur op^m
s. q aīo sit pōte cōie existente impossibili. Tūc ar
guitur. si antecedens est pōte cōsequēte existente
impossibili. ergo antecedēs poterit fieri sine cōite
r per cōis aīo poterit esse sine cōite quod est falsū
quia si aīo est oportet necessario cōis esse. Secun
da cōia p³ quia oē quod sit qñ factum est: ē. C⁴
3^a in proposito non solū capitur possibile pro possi
bili distante ab actu. sed pro possibili coniuncto ac
tui. C⁵ Quinta conclusio remouet quoddā dubiū
dictum est enim q ad. a. segtur. b. r qz si. a. sit possi

primus

bile q̄ ē. b. ē pole: posset aliquis credē q̄ p. a. p̄s intelligat vna solā ppōz q̄beat eē aīs. Rīderi ari. q̄ n. qz ex vno nihil segit supple sillogistice. sed sp̄ debēt eē ad min^o due ppōes: iō p. a. n̄ intelligitur vna ppō cathe^a. s̄ vna ppō ypoth^a copulatiua cōstituta ex duab^o p̄missis. ad quā copulatiua sequitur formatr^o. ¶ 6^a 2° ex ante falso z n̄ impoti nū q̄ sequitur ipole. l3 bene sequat falsū. p3 qz si aīs nō sit ipole tūc ip̄merit pole. z si sit pole oīs etia3 erit pole. z p̄ oīs si ex poti l3 falso seq̄t impole idē simul erit pole z impole. ¶ Septima 3° tāgit probatōez secūde cōclōis. s̄ ex maiore de inēē z minore de cōtingēti. sequit^o 3° de cōtingēti p̄ poti qz ex opposito cōclōis cū minore posita inēē sequit^o opp^o maioris in tertia figura. sicut exēplificat aristo. in barbara z celaret. Et q̄ ista deductio sufficiat ad pficiēdū talē sillo^g pbat aristo. qz l3 minor sit falsa n̄ est tamē impossibilis. modo ex falso z nō impoti quod sequitur n̄ d3 eē impole. ¶ Octaua 3° i cōbinatōe illa in qua maior est de inēē. z minor d̄ cōtingēti d3 capi maior de inēē simpliciter z nō de iēē vt nunc. p3 quia si maior caperet de inesse vt nūc. in tali dispōe essent dabiles termini i quibus oī. s̄ mouens. homo. aīal. z termini in quib^o nulli. s̄ mouēs. homo. equus. ¶ Nona conclusio. maiore d̄ inēē z minore de cōtingēti semp sequit^o 3° de cōtingēti poti. p3 qz in tali dispōe n̄ sequitur formaliter conclusio de cōtingēti ad vtrumlibet. nec 3° d̄ cōtingēti nō necessario. sed aliquādo sequitur vna z aliquādo alia. ergo formaliter sequitur illa de cōtingēti alto. siue de cōtingēti capto p̄ possibili. Aīs pro prima parte patet sic arguendo. nullum itelligens est coruus: oēm boiem cōtingit eē itelligentē. ergo nullū hominē cōtingit eē coruuz. ista conclusio n̄ est de cōtingēti ad vtrūlibz. sed est de cōtingēti necessario. Secūda ps p3. sic arguēdo. nullū sciēs mouetur. oēm boiez cōtingit esse scientē. ergo nullū boiez cōtingit moueri. ista cōclusio nō est de cōtingēti necessario. sed de cōtingēti ad vtrūlibz. ¶ Decima cōclusio. minore negatiua de cōtingēti vlt̄ ābabus negatiuis i prima figura sit sillogism^o mixt^o. z imperfectus. z debet perfici p̄ conuersionē minoris in oppositaz qualitatē. ¶ Undecima cōclusio minore negatiua de iesse n̄ sit sillogismus. quia sūt dabiles termini i quibus oī vt. aīal. albū. nix. et termini i qbus nulli vt aīal. bō. albū. Et ex p̄dictis i fert aristo. q̄ in modis vlt̄ibus maiore de iesse z minore de cōtingēti sēper sit sillogismus. ¶ Duodecima cōclusio. maiore vlt̄ de cōtingēti siue affirmatiua

siue negatiua. z minore particulari affirmatiua de iesse sit sillogismus perfectus i varij vel i ferio p3 qz talis sillo^g regulatur per dici d̄ oī si sit affirmatiuus z dici de nullo si sit negatiuus. ¶ Tredecima cōclusio. maiore vlt̄ de iesse. z minore particulari de cōtingēti siue ābe sint affirmatiue siue negatiue siue vna sit affirmatiua z alia negatiua sēper sit sillo^g imperfectus qui p̄t eodez mō perfici sicut dicitur est i vlt̄ibus. ¶ Quartadecima cōclusio. minore negatiua de iesse vel maiore particulari qualitercūqz premisse disponātur nō sit sillo^g. quia i talibus cōbinationibus dabiles sūt termi i quibus oī z i qbus nulli. De p̄ia cōbinatione termi i quibus omni. sūt albū. aīal. nix. sed termini de quibus nulli sūt albū. aīal. pix. De secūda cōbinatione termini i quibus de necessitate oī. sūt albū. aīal. bō. z termini in quib^o de necessitate nulli sūt. albū. animal. tunica. ¶ Preterea addit aristo. q̄ si ambe premisse sint particulares vlt̄ indefinite non sequitur conclusio sed dabiles sunt termi in qbus oī z in qb^o nulli q̄ dati sunt i precedēti cōbinatione qua maior ponebatur particularis

Secundo sciēdū est. q̄ hoc est sextū capi tulū in quo aristoteles agit de generatiōe sillogismorum ex vna de iesse z alia de cōtingēti in secunda figura z continet nouē cōclusiones. ¶ 1^a est. bec. in modis vlt̄ibus secūde figure negatiua existēte de cōtingēti z affirmatiua de inēē non fit bon^o sillo^g patet. quia i tali dispōe dabiles sunt termini in quibus de necessitate oī. vt sanū. aīal. homo. z termini in qbus de necessitate nulli. vt sanuz. equus homo. ¶ Secunda conclusio. est. bec. in modis vlt̄ibus secunde figure vniuersali negatiua existēte de inesse. z altera de cōtingēti. segtur cōclusio de cōtingēti. par3. quia bene segtur in cesare. nullū. b. est. a. omne. c. cōtingit eē. a. ergo nullum. c. cōtingit esse. b. patet. quia minore conuersa simpliciter sit sillogismus i celaret z similiter exēplificaretur in camestres conuertēdo minozē z cōclusionē simpliciter z premissis trāspōsitis fiet sillo^g in celarent. ¶ Tertia conclusio. ex ābabus negatiuis altera de inesse z altera de cōtingēti sit sillogism^o imperfectus qui perficitur conuersa illa de cōtingēti in oppositā qualitatez. ¶ Quarta cōclusio in modis vniuersalib^o vtrifqz p̄missis affirmatiuis vna d̄ cōtingēti. z altera de iesse nō erit sillogismus. qz dabiles sūt termini in quibus de necessitate oī. vt sanū. aīal. homo. z termini in qb^o de necessitate nulli. vt sanum. equus. bō.

priorum

Quinta conclusio. eodem modo fit sillogismus in modis particularibus sicut in modis vltibus. Nam in modis particularibus secundum figure affirmatiua exite de inesse siue fuerit vltis siue particularis. et negatiua de contingenti non fit sillogismus. quia inueniuntur termini in quibus de necessitate omni et in quibus de necessitate nulli. sicut dati sunt in prima conclusione.

Sexta conclusio. ex vlti negatiua de inesse et particulari affirmatiua de contingenti fit sillogismus concludens conclusionem de contingenti possibili. per quod conuersa simpliciter vlti negatiua fit sillogismus in serio.

Septima conclusio. in modis particularibus si ambe premissae sint negatiue et vltis fuerit de inesse fit sillogismus imperfectus qui perficitur per conuersionem in oppositam qualitatem premissae de contingenti.

Octaua conclusio. si premissa de inesse fuerit particularis negatiua et alia de contingenti siue affirmatiua siue negatiua non sequitur. quia non inueniuntur termini in quibus de necessitate omni. ut sanum. animal. homo. et termini in quibus de necessitate nulli. ut sanum. equus. homo.

Nona conclusio. si ambe premissae sint particulares vel indefinite vna de contingenti et altera de inesse. quatercunq se habeant penes affirmationem et negationem nulla sequitur conclusio. probatur sicut precedens dando terminos in quibus omni et in quibus nulli.

Contra ponitur septimum capitulum in quo determinat aristoteles de generatione sillogismorum in tertia figura ex vna de contingenti et alia de inesse. et continet octo conclusiones.

Quay prima est hec. in tertia figura ex vna de inesse et altera de contingenti sequitur solum conclusio de contingenti. nuncq de inesse.

Conclusio. in tali mixtione de inesse et contingenti erit vel non erit sillogismus. sicut in illis de inesse intelligendo de similitudine quo ad quantitate et in quo ad qualitate propositionum.

Nam minore negatiua de contingenti fit sillogismus in tertia figura non autem si fuerit de inesse.

Tertia conclusio. ex duabus vniuersalibus affirmatiuis quaecunq fuerit de contingenti sequitur conclusio de contingenti. quia si maior fuerit de contingenti minore conuersa per accidens tunc fiet sillogismus in darij. Si vero maior fuerit de inesse per conuersionem eius per accidens cum transpone premissarum fit sillogismus in darij.

Quarta conclusio. ex ambabus vltibus maiore negatiua et minore affirmatiua quaecunq illarum fuerit de contingenti. sequitur conclusio de contingenti. quia si maior fuerit de contingenti. minore conuersa per accidens fit sillogismus in serio. Si vero econuerso minor fuerit de contingenti ipsa conuersa per accidens fiet sillogismus in serio.

Quinta conclusio. ex ambabus vltibus minore negatiua de contingenti siue maior fuerit affirmatiua siue negatiua fit sillogismus

imperfectus qui perficitur per conuersionem minoris in oppositam qualitatem.

Sexta conclusio. ex vna vniuersali et alia particulari si ambe sint affirmatiue. vel si vniuersalis sit negatiua. fit sillogismus. quod per reductionem ad primam figuram.

Septima conclusio. maiore particulari negatiua. et minore vniuersali affirmatiua fit sillogismus. probatur sicut probatum est in illis de inesse capi edo. id est oppositum conclusionis cum minore inferendo oppositum maioris.

Conclusio. ex puris particularibus vel indefinitis non fit sillogismus. quia vabiles sunt termini in quibus de necessitate omni. ut animal. homo. album. et termini in quibus de necessitate nulli ut equus. homo. album.

Tertio sciendum est quod circa hunc textum inueniuntur tres difficultates. prima. quid requiritur ad possibilitatem contrariis. Respondetur per vnam superiorem et vnam inferiorem. suppositum est hec. quod ex per notabili preter elici quatuor regule consequentiarum. quarum prima est. si ans est. contrarium est. que sic non debet intelligi. quia si propositum que est ans sit. quod sit etiam illa que est consequens. Sed sic debet intelligi quod si sit ita in re sicut significatur per ans sic etiam est in re sicut significatur per contrarium.

Secunda regula. si ans est potest consequens est potest. id est si possit ita esse sicut significatur per ans ans potest etiam ita esse sicut significatur per contrarium.

Tertia regula. ex ante possibili nuncq sequitur contrarium impossibile.

Quarta regula. si ans sit necessarium contrarium est necessarium. id est si sit necessarium ita est sicut significatur per ans etiam necesse est ita esse sicut significatur per contrarium.

Decim est istud. quod ad possibilitatem contrariis requiritur quod ipsum per se totum sit potest ita. id est quod si consequens componatur ex pluribus per potibus requiritur quod ambe sint possibiles et adiutem compossibiles. Et ideo ad impossibilitatem consequentis sufficit vel quod vna sit impossibilis vel vtraque sit impossibilis. vel quod vna sit impossibilis alteri.

Secunda difficultas. vtrum ex mixtis de contingenti et inesse si maior sit de inesse conclusio debeat esse de inesse simpliciter. Et videtur quod non. quia aristoteles ad probandum octauam conclusionem positam in primo nota bili videtur istud sillogismo. nullum sciens mouetur. omnem boiem contingit esse scientem. ergo nullum boiez contingit moueri. vbi tamen maior est de inesse. ut nunc.

Respondetur contrarietatem quod maior est de inesse simpliciter ad hunc sensum quod nullum sciens mouetur. scia. eo quod scia habet vtrumque firmum et immobile.

Tertia difficultas. vtrum secunda combinatio tacta in secunda conclusione secundum ordinem tabilis possit perfici per primam figuram. Et videtur quod non. quia talis perfectio fieret per conuersionem simplicem conclusionis de camestres quod non potest conuer

Primus

si simplr cū sit vniuersalis negatiua de contingēti. nō def q̄ sicut i p̄ma figura maiore de inēē z minore de contingēti sequit̄ 2° de contingēti p̄ possibili. ita in secūda figura ex vlti negatiua de inēē et vlti affirmatiua de contingēti sequit̄ 2° de contingēti p̄ poti. modovltis negatiua de contingenti p̄ poti cōuertitur eodē modo sicut illa de inesse. vt patuit h̄sus p̄ncipium huius primi.

Conclusio n̄salis. ex altera de iēē z alia de contingenti est formal' cōia ad concludēdū in omni figurā cōclusionē de contingenti quo ad p̄mā figurā. p̄z quatuor conditionib⁹ obſuatis. C^o p̄ma q̄ maior sit vniuersalis. C^o Secūda. q̄ minor nō sit negatiua de inēē. C^o Tertia. q̄ maior de inēē sit de inesse simpliciter: z nō de inesse vt nūc. C^o Quarta. si minor sit de inēē subz cōclusionis que est de contingēti d̄z restringi p̄z exigētiā copule minoris: Et ḡnāliter in prima si⁴ si maior sit de contingēti tūc fillo⁹ est perfect' cōcludēs cōclusionē de contingēti n̄ necessario. si h̄o minor fuerit de contingēti fillo⁹ est imperfectus. z cōcludit cōclusionem de contingenti p̄ possibili. quo ad secūda figurā p̄z duab⁹ conditionib⁹ obſuatis. C^o p̄ma. q̄ maior sit vniuersalis. C^o Secūda. q̄ illa de inēē n̄ sit affirmatiua. quo ad tertiā p̄z ēt duabus conditi onibus obſuatis. C^o p̄ma. q̄ altera p̄missarum sit vltis. C^o 2^a. q̄ minor nō sit negatiua de inēē.

Primo dubitat. v̄z ex vna d̄ contingēti z altera de necessario valeat fillo⁹ p̄⁴ si⁴. p̄o dubio est supponēdū q̄ aristo: in B 4° ca^o determinat de ḡnātione mixta filloz ex vna de cōtingēti. z alia de necessario. z cōtinet quatuordecim cōclusiones. q̄z septē sūt per modū q̄rūdā regularū ḡnālū. p̄ p̄mittit ordinē. z cōn̄r quasdā relinquēdo notas aliquas pbat: C^o p̄ma ḡ 2° est h̄: in mixtione de necio z contingēti sit fillo⁹ in oib⁹ modis i q̄b⁹ fiebat i mixtione de inēē z contingēti dū tū loco p̄mis se de inēē ponat illa de necio. Lūi⁹ rō ex textū p̄t assignari: q̄ illa de inēē cū sit necia claudis in illa d̄ necessario. z ip̄am ifert. iō q̄cqd p̄t illa de iēē. etiā p̄t illa de necio. C^o Secūda 2° maiore de contingēti z minore de necio sit fillo⁹ p̄fect⁹: dū n̄ maior fuerit vltis z minor nō fuerit negatiua. vt p̄z q̄z regularat p̄ dici de oī z dici de nullo. C^o 3^a 2° si abe p̄ misse sint affirmatiue 2° erit de contingēti. z nō d̄ in eē z per cōis neq̄ de necessario. diuersimode tam q̄z si maior sit affirma⁴ de contingēti ad vtrūlibz seq̄t 2° de cōtingēti ad vtrūlibz. si vero maior fuerit de necessario z minor de cōtingēti ad vtrūlibz sequitur conclusio d̄ cōtingēti p̄ poti. C^o 4^a cōclō. imo

dis negatiuis si illa de necessario fuerit affirmatiua seq̄t cōclō de cōtingēti z nō de inēē neq̄ de necessario. C^o 5^a cōclō. in modis negatiuis si illa d̄ necessario sit negatiua p̄t sequi 2° de cōtingēti pro poti z etiā negatiua de inēē. C^o Sexta 2° i hac mixtione cōclusio de contingēti d̄z eodē modo capi sūt in precedēti mixtione. s. in modis perfectis p̄ contingēti ad vtrūlibz. z in imperfectis p̄ contingēti poti C^o Septia 2° in hac mixtione nō seq̄t cōclusio de necessario negatiue postposita. sed bene sequitur 2° de necio negatione p̄posita. modo h̄az cōclusionū quatuor tū pbat. s. secūda. q̄rtā. ḡntā. z septimā Et p̄ pbat septimā. nā si premisse sint vltis affirmatiue z maior sit de necessario. minor vero de contingēti sequit̄ cōclusio n̄ de necio s̄z de contingēti p̄ possibili. vt bene sequitur. oē. b. de necessitate ē. a. oē. c. contingit eē. b. ergo oē. c. contingit eē. a. Qz aut talis fillo ḡisim⁹ sit imperfect' cōcludēs cōclusionē de contingēti p̄ possibili p̄z q̄z ex opposito cōclusionis cū minore posita in eē inferi oppositū minoris in bocardo. Scdō. declarat secūda cōclusionē q̄z b̄n sequitur. oē. b. contingit eē. a. oē. c. de necessitate contingit eē. b. ḡoē. c. contingit eē. a. quia regulatur per dici de oī. C^o 3° declarat ḡntā cōclusionē z p̄ q̄ sequatur 2° nega⁴ de inēē. vt b̄n seq̄t. oē. b. de necessitate n̄ est. a. oē. c. contingit eē. b. ergo nullū. c. ē. a. q̄z ex opposito cōclusionis cū conuersa maioris inferi opp^m minoris. sed q̄ sequat̄ cōclusio d̄ contingēti p̄ poti p̄z. q̄z q̄cqd sequit̄ ad cōis seq̄tur ad an̄s. sed ad talē dispōez sequitur negatiua de inēē ad quā sequitur nega⁴ de contingēti p̄ possibili. ergo ad talē dispōem b̄n sequitur cōclusio negatiua de contingēti pro poti. C^o Quarto pbat quartā cōclusionē q̄ cōtinet duas p̄tes. p̄⁴ p̄s ē q̄ in modis negatiuis affirmatiua exite de necessario z negatiua de contingenti sequitur cōclusio de contingenti ad vtrūlibz. p̄z quia in p̄ma figura negatiua de contingēti z affirmatiua de inesse sequit̄ cōclusio de contingenti ad vtrūlibz. ergo eadē cōclō sequitur si loco affirmatiue de inēē ponat affirmatiua de necio. cōia t̄z per p̄mā cōclusionē. Secūda p̄s cōclusionis. q̄ in tali mixtione nō sequitur cōclusio de iēē vel de necessario. quā pbat dupl̄r. q̄z talis nega⁴ de contingēti est maior. modo maiore d̄ contingēti in prima figura semp sequitur d̄ de contingēti z nunq̄ de inēē. C^o Secūdo sic. q̄z si sequeretur cōclō de inēē tūc talis modus arguēdi nō posset d̄ duci per ip̄ole. nam si ex opposito cōclusionis cum maiore sumatur oppositum minoris erit cōbinatio inutilis in secūda figura. sed si capiatur opposituz cōclusionis cum minore ad inferēdum opposituz

priorum

maioris fiet combinatio iustis i3 figura. C 8^a 2° mi
nore nega⁴ de contingenti sit fillo⁹ ipse et q⁹ pficit p con
uersione i opposita qualitate. C 9^a 2° minore nega⁴
de neccio qliscuq⁹ sit maior n⁹ v3 fillo⁹. q⁹ si dables
fini in gb⁹ de neccitate oi. vt aial albu⁹ nix et termi
i quib⁹ de neccitate nulli. vt aial albu⁹ pix. C 10^a 2° i
modis pticularib⁹ pme figure negatiua exnte de
neccio pot sequi duplex cōclusio. scilicet de inee q⁹ de
contingenti p possibili. pbatur ista cōclō sic qnta p⁹
pbata. C Undecima 2°. in modis particularib⁹
negatiuis si illa de necessario sit affirmatiua. et alia
de contingenti negatiua sequit cōclusio de contingenti
ad vtrūlibz. pbatur eodē mō sicut quarta. C Du
odecīa cōclō. si vlis affirmatiua sit de neccio et pticu
laris affirmatiua de contingenti sequit cōclō de con
tingenti et posset pbari sicut in modis vlibus. C Tredecīa
2° maiore particulari vel ambab⁹ pticularib⁹
qlitercuq⁹ disponatur n⁹ sit fillo⁹. q⁹ dables sūt ter
mini i quib⁹ oi et in quib⁹ nulli. Nā minor ē cōtingēs
et vlis et maior ē pticularis de neccio. tmi q⁹ oi sit aial.
albu⁹ homo. et termini in quib⁹ de neccitate nulli sūt
aial albu⁹ tunica. quādo aut maior est particularis
cōtingēs de possibili et minor vniuersalis negatiua
de necessario. termini in quib⁹ de neccitate oi sit
aial albu⁹ coru⁹. et termi in quib⁹ de neccitate nulli.
sūt aial albu⁹ pix. si v⁹ minor fuerit vlis affirmatiua
de neccio. et maior particularis de contingenti. termi
in quib⁹ de neccitate oi sūt albu⁹ cign⁹ aial. et termi i
quib⁹ de neccitate nulli sūt aial albu⁹ nix. Vbi v⁹
ambe sūt pticulares termi in quib⁹ oi sūt aial albu⁹
bō. termi in gb⁹ nulli sūt aial. albu⁹. inaiatus. C De
cima q⁹ta cōclusio epilogat pdicta et est h. oēs cōbi
natōes viles in mixtiōe de inee et cōtingenti sūt et
viles in mixtiōe de neccio et cōtingenti. vūta illa de
neccio ponat in loco illi⁹ de inee. Est tñ dīa i hoc q⁹
si illa de necessario sit negatiua et alia de contingenti af
firmatiua sequitur duplex 2° scilicet negatiua de inesse
et negatiua de contingenti p possibili. sic at nō erit in
mixtiōe de inesse et contingenti.

Secundo dubitatur. vtz ex vna de neces
sario et alia de cōtingenti valeat
fillo⁹ in secūda figura. Pro solutiōe supponēduz ē
q⁹ in hoc nono cap⁹lo determinat aristo. de mixtiōe
filloz ex vna de necessario et altera de cōtingenti
in secūda figura. et cōtinet duodeci cōclusiōes. q⁹
pma est bec. in secūda figura vli affirmatiua de cō
tingenti et vli negatiua de necessario sequitur duplex
cōclusio. scilicet de inee et de cōtingenti p poli. Q⁹ autez
sequat 2° de cōtingenti probat aristo. arguēdo i ce
sare et reducēdo ad p⁹mam figurā per cōuersionez

simplicē in illis de necessario. Sed q⁹ seq⁹ cōclō d
ineē pbat aristo. q⁹ ex opposito cōclusiōis cū ma
iore inferi opp⁹ minoris. Dicit p⁹erea q⁹ de cā cōclō
sit pbari pot arguēdo in camestres. C 2^a cōclō. i
modis vlibus secūde figure ex affirmatiua de ne
cessario et negatiua de cōtingenti nulla seq⁹ cōclō. p
q⁹ nō sequat cōclō de cōtingenti p3 q⁹ in tali dispōe
stat cōclō de necessario que opponit cōclusiōi d
contingenti arguēdo istis terminis. homo. albu⁹. ci
gn⁹. 2° pbat q⁹ q⁹ nō seq⁹ cōclusio de neccio duab⁹
rōib⁹. pma est h. In 2^a figura nō sequit cōclusio d
neccio nisi alia pmissaz vel saltē vlis negatiua fue
rit de neccio. sed neutz istoz est i ista mixtione. er
go rē. 2° sic q⁹ cū tali dispōe stat vlis affirmatiua d
neccio arguēdo in istis terminis. mouēs. aial. vigi
lās. et cap⁹ mouēs pro motu sēsus vel imaginatio
nis. q⁹ oē vigilās mouetur quātuz ad spūs missos
a corde ad sēsus exteriores. ideo reputat ari. istaz
eē verā. oē vigilās de necessitate mouēt. C 3^a con
clusio. in tali mixtione ex ambab⁹ negatis sit fillo⁹
q⁹ illa de contingenti conuerfa in opposita qualita
te sit fillo⁹ in cesare vel camestres. C Quarta cō
clusio. In tali mixtione ex ambabus affirmatiuis
nulla sequitur cōclusio. Primo q⁹ non sequatur
cōclusio de inesse vel de necessario p3 quia in se
cūda figura semp concluditur negatiue. modo 2°
negatiua de inee vel de necessario nō sequitur nisi
altera pmissaz sit negatiua de inee vel de necessa
rio. 3° q⁹ nō sequat cōclusio de contingenti siue af
firmatiua siue negatiua p3 q⁹ in tali dispositione
stat vlis negatiua de neccio q⁹ iterimit cōclusiōe
affirmatiua de contingenti sic arguēdo in istis tri
b⁹ terminis. albu⁹. cign⁹. bō. C 5^a cōclō. in modis p
ticularib⁹ secūde figure si maior fuerit vlis nega
tiua de necessario. et minor pticularis nega⁴ de cō
tingenti sequit cōclō de contingenti p poli. p3 q⁹ cō
uerfa simp⁹ illa de neccio sit fillo⁹ in serio. C 6^a 2°
in modis particularib⁹ secūde figure affirmatiua
exnte de neccio et negatiua de contingenti non sit
fillo⁹ pbatur sicut secūda 2° pcedens. C Septia
2° in modis particularibus secūde figure ambab⁹
affirmatiuis non sequitur cōclusio. probat sicut
quarta cōclusio. posset etiā pbari penes indefini
tum. C Octaua cōclusio. ex ambab⁹ negatis illa
tñ de necessario exnte vli sit fillo⁹ imp⁹fect⁹ qui pfi
citur conuertēdo in opposita qualitate illā de con
tingenti. C Nona cōclusio. ex ābab⁹ pticularib⁹ vel
indefinitis non sit fillogism⁹ q⁹ sūt dables tmini i
quibus de neccitate omni. sicut album. animatū
animal. et termini in quibus de neccitate nulli. si

Primus

cut albi iatiati aial. **C**Decima conclusio epilogat p dicta. z e h. ex pdcis manifestu e q i sa figura uti exnte d neccio fit sillo cludens duplicem actionem. s. de iesse z de contingenti p possibili. **C**Undecima c i mixtoe de contingenti z de neccio eode mo sillogizadu est sic ex mixtoe de contingenti z de inee. itelligedo q sp loco illi de iesse ponatur illa de neccio. **C**Duodecima c clo. manifestus est ex pdcis q oes sillogismi se figure sunt imperfecti. perficiuntur autem per rdu ctione ad primam figuram:

Tertio dubitat. utz in tertia figura ualeat sillogism ex mixtione de contingenti z neccario. **C**Pro solone est supponedu q arist. i decimo capitulo desinat de gnatoe mixta de co tingenti z neccario in tertia figura. i quo intendit duo decim ctoes. **C**Quaru pma e bec. in tertia figura ex mixtis de contingenti z neccario ababus affirmatiuis sequit cclusio de contingenti tantum. z n de inee **C**Secda conclusio. in modis uniuersalibus negatiuis tertia figure illa de necessario existere affirmatiua segtur cclusio de contingenti z n de inee **C**Tertia c clo. in modis ulibus negatiuis si illa de neccario sit negatiua segtur duplex cclusio. s. de inee. z de contingenti p possibili. **C**Quarta c in tertia figura ex mixtis de contingenti z neccio nuq seg tur cclusio de neccio. **C**Quita c in tertia figura minore negatiua de contingenti sit sillo imperfectus qui perficitur p couersionem ei in opposita qualitate. sed si dca minor fuerit negatiua de neccario n sit sillo quia sunt dables termini in quibus d neccitate omni. ut sonus equi dormiens ho. capiendo ly homo p medio. z ly somn p maiore. z equi dormiens p minore. tmini in quibus de neccitate nulli. ut sonus equi uigilans homo. **C**Sexta c clo in modis pticularib affirmatiuis tertia figure una de neccario z alia de contingenti segtur cclusio de co tingenti solu. **C**Septima c in modis particula ribus negatiuis tertia figure affirmatiua exnte de neccio z negatiua de contingenti sequit cclusio d co tingenti solu. **C**Octaua cclusio. ex eisdem modis si illa de neccio fuerit negatiua sequit duplex cclusio. s. de inesse. z de contingenti pro possibili. **C**Nonac cclusio. ex una uniuersali z altera par ticulari z minore negatiua de contingenti sit sillo imperfectus qui perficitur per couersionem mi noris in opposita qualitates. **C**Decima cclusio. in pda dispositione. si minor fuerit negatiua de necessario nulla sequitur cclusio. probatur sic d modis uniuersalibus. **C**Undecima cclusio epi logat pdicta z est bec. ex predictis manifestus est

quando z quod erit sillo i tertia figura. z quando segit cclusio de contingenti vel de iesse. **C**Duodecima c oes sillogismi bui figure sunt imperfecti. pficiuntur ar p reductioem ad pma figuram. **C**Ex pdcis rnde ad tria dubia. primo ad pmu q i pma figura sep valet sillo ex altera de necessario z altera de con tingenti: duab additoibus obseruatis. prima e q ma ior sit uniuersalis. Secda e q minor no sit negatiua de necessario. **C**z: respodetur ad z dubiu. q in scda figura valet pdicta mixtio duabus additoib obseruatis. pma q maior sit vliis. Et scda q illa d necessario sit negatiua. **C**Tertio rndetur ad ttiu dubiu q i tertia figura valet etia pdicta mixtio dua bus additoib obseruatis. prima q altera pmi fa sit vliis. Secda q minor no sit negatiua d neccario: **Ad rationes** ante oppositu. **C**Ad pma z ad tertiam sit responderi q no bn arguit eo q i tali mixtoe pmissa de inee dz esse de iee simplr. hic autem minor ponit de iesse vt nuc. **C**Ad scda d q subm actionis debet re stringi ad standu paise p eisdz sicut subm minoris. **C**Ad quartam cedit q no segit. eo q minore negatiua i 3 figura nihil segit. si ho minor que est negatiua de contingenti ouertat in opposita qlitate. tunc bene segtur c no qde negatiua sed pccularis affirmatiua de contingenti. Et bec de questione.

Veritur Utz ois sillo sit i aliq triu figuraz. Et vt q n qz iste e bon sillo. ois ho e aial. o e aial e suba. g ois ho e suba. z n n e i aliq triu figuraz. **C**z: sic ex ppoib exclusiuis r duplicatis z infinitis sit bon sillo z n n e i aliq triu figuraz. g z c **C**z: arguit sic. iste e bon sillo fortes vidz oez equi brunell e equi fortes vidz brunellu. z n n e i aliq triu figuraz. g z c. **C**In oppositu e aristo.

Primo sciendu e q p dclaratoe tmiop qo nis ponit qtuor distinctoes z vna suppo. p di: e bec. duplex e sillo. qda e cathegori c c vtraz pmissaz e ca. ali e ypotetic c vtraz v lta pmissaz e ypo. z. duplex e sillo cathego ric. qda e c me e tmin cois coit ter. ali e c me e tmin singlaris singlarit ter sic sillo expositori. z di: sillo cathegoric itez e duplex. qda e constitut ex rctis. qdaz ho ex obliq. 4 di: sillo cathegoric e duplex. qda e ostensu q assumit duas pmissas in mo z figura dispositas. t ture c ois pdis infert sua actione. ali e sillo ex ypotetig ex ccesso a rite iert. actione ex c iter e ptoe infert sua c cloe pbada. z iste itez e duplex. qz qda e sillo ad ipote. d q dicet i z b a si e sillo ad trasu pti q se trasfert ad aliq ypotetiz

priorum

ex q̄ ypothefi ſcludit ppoſituz. vt ſi oppones ve
lit pbare q̄ aia hois eſt immortalis. tūc petio oſe ſu
rntis q̄ ſimile ē iudiciū de aia equi ⁊ hois ſe tranſ
fert opponēs ad pbādū q̄ aia equi eſt immortal. q̄
pbato iſert pncipale ppo^m videlz q̄ aia hois eſt
immortalis. ⁊ hoc ppter cceſſionē reſpōdētis ſibi ta
tā. ¶ Suppō ē hec. aliquē ſilū eē i aliqua triū fi
guraz. eſt ipm bfe duas pmiſſas in quib⁹ extremi
tates cclutionis vniūtur i aliquo medio diſpoſito
fm exigētiā diſpōis alicuius figure.

Secundo Sciēdū ē q̄ quinq⁹ tractat⁹ in q̄
aristo. declarādo prius ſuppoſi
ta i gnatōe ſilloz tam vniſormi q̄ diſſormi docet
reſolōnē ſilloz i ſua pncipia. ⁊ cōtinet quattuor ca
pitula. quoz p^mū eſt i quo oſtēdit⁹ numerus figu
raz ſillogiſticaz. ⁊ cōtinet pncipaliē duas cclones.
p^{ma} eſt hec. oēs ſilū i impfecti pſciunt⁹ per redu
ctionē ad mōs vſes p^{me} figure. quaz cclōnē reli
quit norā tā ex dictis q̄ ex dicēdis. tum q̄ dictuz
eſt q̄ ſilū impfecti pſci pnt pductōem ad primā
figurā. Tū q̄ ſtati pbabi⁹. q̄ oēs ſilū ſūt i aliq̄ triū
figuraz. ¶ 2^a q̄ ē pncipalis bui⁹ capituli eſt hec.
ois ſilū ē i aliq̄ triū figuraz. p³. q̄ ois ſilū ſiue af
firmatiu⁹ ſiue negatiu⁹. ſiue vſis ſiue p^{ti}cularis eſt
oſſu⁹ vel ex ypothefi. ſed ois talis ē i aliqua triū
figuraz. g^o. ⁊ c. Mōzē pbat aristo. p^{mo} q̄ tū ad ei⁹
p^{ma} pte. ſ. q̄ ois ſilū oſtēſu⁹ ē i aliq̄ triū figuraz
cur⁹ pbatōz inuit in qnq⁹ cclōibus. quaz primā
tāgit in illa pte textus. ſi ergo oporteat. a. de. b. ſil
logizare. ē hec. Ad ſillogizādū aliquā ppōez necio
eſt ſumere vna ppōem n pncipatē vtroq⁹ terminio
cū ppōe ſillogizāda. vt ad ſillogizādū iſtaz cclōez
b. ē. a. n o³ accipe p ante iſtā eandē ppōnē. b. ē. a.
ſz vna aliā. q̄ tūc petereſ pncipiū. ex quo ppō ſum
pta ē eadē cū ppōe ſillogizāda. ¶ 2^a q̄ tangitur
ibi. Si aut. a. de. c. ē hec. Ad ſillogizādū aliquaz p
pōnē n ſufficit capere vna⁹ pmiſſaz etiā in quacū
q³ figura. q̄ ex vna pmiſſa nihil ſeqtur formalit⁹
⁊ ſillogiſtice. ¶ 3^a cclūſio que tāgit⁹ ibi. Si g^o ſuma
tur. a. de alio. eſt hec. Ad ſillogizādū aliquā cōclu
ſionē n ſufficiūt quecūq³ due pmiſſe ſed op³ quāz
illaz pncipare vno tmino cū ppōe ſillogizāda. ſic
itelligēdo q̄ ſi vna pmiſſaz participet vno terminio
q̄ altera pncipet altero tmino ⁊ abe nō pncipent
eodē tmino. p³ q̄ ſi ad ſillogizādū iſtā cclōnē. b. ē. a
ſumaf aliq̄ ppō nō cōicans in aliquo terminio cum
iſta ppōe ſillogizāda: nihil pbibet fieri ſilū^m. a. d.
b. aut nō erit pea que ſūptā ſūt: hoc ē talis ſilū
non ccludet iſtaz. b. ē. a. eo q̄ altera pmiſſaruz ſp
erit i p^{ti}nes ⁊ nō cōicās in alfo tmino cum cclūſio

ne. ¶ Quarta cclūſio que tāgit⁹ ibi. Qino enī di
cimus. eſt b. Ad ſillogizādū aliquā cclūſionē o³
cape terminū mediū q̄ aliquo mō ſe habeat ſubij
ciēdo vel p^{di}cādo i ordine ad tminos ppōis ſillogi
zāde. patet q̄ ſicut ſilū⁹ ſimplr q̄ nō ē cctus ad ali
quaz cclōnē pcedit ex pmiſſis ſimplr ⁊ non cctis
ſeu copulatis ad aliquā cclōnē. ſic etiam ſilū⁹ cō
tract⁹ ad hanc cclōez vel ad illā o³ pcedere ex pre
miſſis copulatis ad talē cclūſionē. ſz pmiſſas copu
lari ad aliquā cclōnē. ē ipſas cūenire i aliquo
terminio medio q̄ p illas pmiſſas ſe habeat ſubijciē
do vel p^{di}cādo i ordine ad terminos cclōis ſillogi
zāde. ex quo ccludit⁹ ari. q̄ necesse eſt mediū
eſſe cōmune vtriq⁹ extremitatū. nō quidē cōmuni
tate p^{di}cātōis. ſz cōmunitate copulātōis extremo
rum cclūſionis. ¶ 5^a cclūſio. que tāgit⁹ ibi. ergo ſi
necesse eſt hec. ois ſilū⁹ oſtēſu⁹ eſt i aliq̄ triū figura
ruz. Patet. q̄ i ois ſillogiſmo oſtēſu⁹ ſumitur ali
quod mediū cōmune vtriq⁹ extremorum. ⁊ hoc tri
plicif. quia vel illud cōmune ſubijciūt vni extremoz.
⁊ p^{di}cāt de alio. ⁊ ſic eſt p^{ma} figura. vel p^{di}cāt
de vtraq⁹. ⁊ ſic eſt ſa figura. vel ſubijciūt vtriq⁹.
⁊ ſic ē t^{ta} figura. Et ſz aliq̄ cclūſio poſſit ſillogiza
ri p vnu mediū vel p p^{la}. ſemp tamē redibūt eadē
figure. q̄ ſi mediū variet⁹ variabit⁹ ſillogiſm⁹. ⁊ ſic
qualitercūq³ mediū variet⁹ necesse eſt ipm ſe bfe
ad extrema altero triū p^{di}cātōz modorū. ideo ois
ſilū⁹ erit i aliqua triū figuraz. Ex his qnq⁹ cclūſio
nibus poſſet formari talis rō ad pbādū p^{ma} pte
p^{de} minoris. q̄ in ois ſillogiſmo oſtēſu⁹ necesse ē ac
cipere aliquā ppōnē p quā oſtēdit⁹ p^{di}cātū cclō
nis de ſubiecto: vel ergo illa ppō ſumitur ſola. ⁊
ſic nō ſit ſillogiſm⁹. vt dicebat ſcda c^o. vel ergo illa
ppō ſumitur cū vna alia. ⁊ hoc dupl⁹. vel ille due
ppōes cōmunicāt vtroq⁹ terminio cū cclōe ſillogi
zāda. ⁊ ſic nō ſit ſilū⁹. ſed petitur pncipiū. vt di
cebat p^{ma} cclūſio. vel ergo i nullo terminio p^{ti}ci
pant. ⁊ ſic itez nō ſit ſillogiſmus. q̄ ſunt imp^{ti}nen
tes reſpectu cclūſionis ſillogizāde. vt dicebat ter
tia cclūſio. vel participāt in altero terminio tantū.
⁊ h^o dupl⁹. q̄ vel ille due ppōes copulant⁹ ſubijciē
do vel p^{di}cādo vnu tertij mediū cū extremo ppō
nis ſillogizāde. vt tangebāt in quarta cclōnē. vt
nō. ſi nō. tūc ſit ſilū⁹. ſi ſic. hoc eſt dupl⁹. vt deduce
bat quinta cclūſio. q̄ vel ille t^{mi}n⁹ medi⁹ ſubijciūt
p^{ma} ⁊ p^{di}cāt in ſcda. ⁊ ſic eſt p^{ma} figura. vel p^{di}
catur in vtraq⁹. ⁊ ſic eſt ſcda figura. ul⁹ ſubijciūt i
vtraq⁹. ⁊ ſic eſt tertia. ⁊ cū nō ſint p^{ti}es habitudines
mediū ad extrēa cclūſionis ſillogizāde ſeq⁹ q̄ ois
ſilū⁹ eſt i aliq̄ triū figuraz. Conſter⁹ pbat ſcda⁹ pte

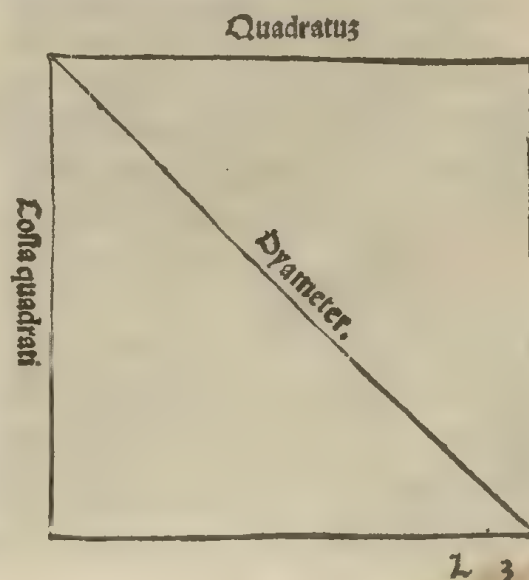

Primus

dicte minoris. f. q. omnis filius ex ypothefi ei aliqua triū figurarū. p. c. p. batione adducit duas cōclufiones pariales: quaz prima est hec. omnis filius ad ipoffibile est in aliqua triū figurarū: p. q. omnis fillogifm^o oftēfiu^o est in aliqua triū figurarū. f. fillogifmus ad impofte quo ad ei^o p. mū p. ceflum ē oftēfiuus. ergo rē: minor p. q. fillogifmus ad ipoffibile ē q. ex ceflo ab aduerfario cū vno māfēfte hō fillogizat aliqōd falſū. ex c. falſitate ifert falſitate p. pōnis conceffe a rīdēte. vt ſi q. p. pōnat ifta p. pōnem. dyameter ē aflymeter. r. rīdens eam negauerit tunc accipitur cōdōria eius. f. q. dyameter ē ſymeter. ex qua inferitur q. ſuperabundātia erūt equalia perfectia. i. q. nūer^o ipar erit equalis nūero pari. quod est impofte. ex cuius impoffibilitate inferitur falſitas illius p. pōnis afſumpre. dyameter est aflymeter r. tamen concluditur veritas ſue cōtradictorie. f. ifti^o. dyameter nō ē aflymeter q. erat conclusio p. bāda. ¶ Secūda cōclufio partialis est ifta. oēs alij fillogifmi ex ypothefi fiūt in aliqua triū figurarū. p. q. i. oibus fillogifmis ex ypothefi alijs fit fillogifm^o ad trāſūptū. f. fillo^o ad trāſūptū fit in aliqua triū figurarū: cūz oftēdat ex aliquo trāſumpto aliquā cōclufionē. ergo omnes fillogifmi alij ex ypothefi fiunt in aliqua triū figurarū. et ſic omnis fillogifmus tam oñſius q. ex ypothefi fit in aliqua triū figurarū. Inferit vltterius q. oīs fillogifmus perficitur per p. mām figurarū: reducēdo ad modos vniuerſales p. rime figure.

Tertio ſciendū est q. circa hunc textum incidit vna difficultas. viz. ifta ſit vera dyameter ē aflymeter. Rīdetur per quatuor ſuppoſitiones r. duo dicta. ¶ p. ma ſuppoſitio est hec. quadratum. est figura habēs quattuor latera eq. lia. ¶ Secūda ſuppoſitio dyameter est linea longiſſima in quadrato diuidēs quadratū in duas p. tes equales p. cedens ab vno cono quadrati ad aliud ſibi oppoſitum contradictorie. ¶ Tertia ſuppoſitio. coſta quadrati est linea qua clauditur quadratum cuius modi ſūt quattuor linee ex quibus perficitur quadratum. ¶ Quarta ſuppoſitio. ſymeter ē idē q. cōmenſurabile coſte q. drati ¶ p. mū dictum. ad hoc q. alique quantitates ſint cōmenſurabiles o. q. habeant vnam menſuram cōmunem que aliquoties ſūpta reddat primaz quātitatē p. ciſe r. illa eadē aliquoties ſūpta reddat ſecundam quantitatē p. ciſe. vt numer^o par r. numerus impar ſunt quātitates cōmenſurabiles. q. habent mēſurā cōmunē. f. vnitatem. vnitatis enī bis ſumpta reddit p. ciſe quātitatez numeri paris et

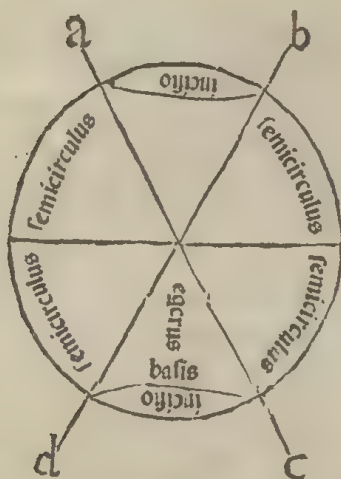
etiā vnitatis ter ſumpta reddit p. ciſe quantitatē numeri imparis. ¶ Secundum dictum. ifta p. poſitio dyameter est coſte ſimeter est falſa. patet q. dyameter est aflymeter. idēſt nō cōmenſurabilia coſte quadrati. ¶ Circa capitulū ſequens oritur etiā vna difficultas. quid est angulus equicrus. reſpondetur per vnam ſuppoſitionem r. vnuz dictū ¶ Suppoſitio est hec. q. a centro circuli ad eius circūferentia p. tenduntur duo recti dyametri cōcludentes vna p. portionez circuli. qui ſcilicet dyametri vocentur. a. b. ex ductu autē illorū duorū dyametrop. a. b. a cētro circuli ad eius circūferentia p. cauſatur angulus qui uocatur triangulus ſemicirculi. r. anguli cauſati ex incidētia linearū. a. b. ſupra circūferentia p. circuli vocantur anguli ſemicirculi. ¶ Secunda ſuppoſitio. q. a puncto .a. ad punctū .b. p. tendatur linea recta concludēs vna p. portionez circuli que linea vocetur baſis: tunc angli cauſati ex icidentia baſis ſupra circūlinz ex vtraq. p. te vocantur anguli inciſiōis: ſignabiles per iftas litteras. c. d. ſed triangulus cauſat^o ſupra lineas. a. b. vocatur triangulus equicrus ſiue equithybiarum. cuius angli cauſati ex p. rotractione ipſius baſis ſupra lineas. a. b. vocantur eq. angli ad baſis. ſignabiles per iftas duas litteras. e. f. ¶ Dictū est iftud. triangul^o equicr^o est triangulus cōſtitutus ex tribus lineis rectis equalib^o. ¶ Pro facilliori declaratione huius p. ſetis textus r. queſtionis. r. maxie tertij notabilis quo ad eius primā difficultatem poni ſolet prima figura ſequens in proxia colūna.

priorum

C Si ad euidētiā scōe difficultatis itij notabit
questiōis pcedētis solet poni figura sequēs.

Conclusio Respōsalis. Ois sillo est in
aliq triū figuraz. Nec cōclu-
sio satis potet per rōnē textus. itelligēdo tamen
cōclusionē de sillo cathēgorico. quia ois sillo^o cathe-
goric^o ē formatr vel reductiue i aliq triū figuraz.

Primo Dubitat. vtz in ois sillo necesse sit
aliquā pmissarū esse affirmatiuaz
et aliquam esse vniuersalem. **C** Pro dubio suppo-
nit q aristoteles in hoc secundo capitulo ostendit
aliqua necessario reqsita ad hoc q aliquis sillo^o sit
dispositus f3 aliquā figurā. et etiet quicq cōclones.
C Quaz pma est bec. i ois sillogismo necesse ē ali-
quam pmissarū esse affirmatiuam. **C** Secūda
cōclusio. in omni sillogismo necesse est aliquam
pmissarum eē vlem. quia si neutra pmissarū eēt
vniuersalis. sequerēt aliquod illoz duoz iconue-
niētū. vel q n ostēderēt propositū. vlt q peteret
pncipiū quoz qdlibet iūdit bonitatē silli saltem
pba iui. cōsequētia p3 qttuor exēplis. Quoz pmiū
ē morale. non eniz sequitur. voluptas est studiosa
sed musica ē voluptas. ergo musica est studiosa. q2
vel i maiori sumit voluptas p musica voluptate.
et sic est petitio pncipij. vlt sumit p aliqua alia volu-
ptate. et sic nō ostēdit ppositū nisi ad subm maioris
addat signū vniūersale. Alia tria exēpla sūt mathe-
matica. quoz pmiū est. anguli semicirculi sūt equa-
les. sed anguli. a. c. et b. d. sūt anguli semicirculi. er-

go iter se sūt equales. Scdm exēplū. anguli icisio-
nis sūt eqles. sed anguli. c. d. sūt angli icisiois g^o
āguli. c. d. sūt equales. Tercium exemplum. si ab
equalibus equalia demantur que remanēt erūt
eqlia. sed āguli icisiois sūt eqles. ergo ab ipsis dē
prio āgulis semicirculi et angulis equicrus erunt
equales. isti sillogismi non valēt. nisi subiecto ma-
ioris addatur signum vniuersale. **C** Tercia cōclu-
sio ē cōclusio vniuersalis nō sillogizatur nisi ex dua-
bus vniuersalibus. sed particularis pōt idifferen-
ter concludi. vel ex duabus vniuersalibus. vel ex
altera vniuersali tantū. **C** Quarta cōclusio. si con-
clusio sit vltis oportet ambas pmissas esse vles. si
tamē ambe pmissae sint vniuersales non oportet
conclusionem esse vniuersalem. **C** Quinta con-
clusio in omni sillogismo necesse est aliquam pre-
missarum esse similem conclusioni. non soluz quā-
tum ad affirmationem et negatōem: sed quantum
ad hoc qd est de inesse vel de contingēti vel neces-
sario. nō tamē oportet huiusmodi similitudinem
attēdere ex pte qritatis pppōm. Cōsequēter epi-
logatoia prius dicta.

Secundo Dubitatur. Utruz ois sillogis-
mus cōstet tātuz ex tribus ter-
minis et duabus propositionibus. **C** Pro cuius
solutiōe supponitur q aristo. in hoc tertio capitu-
lo docet resoluerē sillogismos in sua pncipia ma-
terialia. et cōtinet septē cōclusiones. Quarum pri-
ma est bec. omnis sillogismus habet tres terminos
et non plures. Pater. quia ois sillogismus vnus
unicam habet cōclusionem aut plures. nō plures.
quia tunc non esset vnus. ergo habet tantum vnā.
vel ergo vna conclusio ostenditur per vnicum me-
dium. vel per plura. non per plura. quia tunc sillo-
gismus non esset vnus. ergo per vnum tantum. et
per consequēs i omni sillogismo non est nisi vnus
medium. et duo extrema. et sic non erunt nisi tres
termini. q autem sillogismus non sit vnus. si con-
clusio ostendatur per diuersa media patet. suppo-
sito q conclusio sillogizanda sit. e. que debeat con-
cludi. per ista quattuor media. a. b. c. d. tunc opor-
tet q. a. et b. se habeant sicut totum et pars. quia si
aliter se haberent ex eis nihil concluderetur. Si
vero se habeant sicut totum et pars. tunc vel ex ip-
sis concluditur. e. aut aliquod aliud. Si primum:
sic erunt plures sillogismi. et sic eadem conclu-
sio ostenderetur per plures sillogismos. si non. tunc
frustra assumebantur ille pmissae. **C** Secunda
conclusio. omnis sillogismus constat tantum ex

Primus

duabus propositionibus. patet quia omnis sillogismus habet tantum tres terminos. ergo habet tantum duas propositiones. tenet consequentia. quod ex tribus terminis non fiunt nisi due propositiones partim differentes et partim convenientes. **Tertia conclusio.** si in aliqua demonstratione premissae non sint pares. hoc est sint plures vel pauciores duabus. tunc necesse est quod omnino talis demonstratio non sit sillogistica. vel quod aliqua sint sumpta que nihil faciunt ad illationem conclusionis. **Quarta conclusio.** numerus propositionum sillogismi est perfectus. quia est numerus par. sed numerus terminorum est abundans quia est numerus impar. **Quinta conclusio** est hec. numerus terminorum sillogismi semper excedit numerum propositionum in uno. quia propositiones sunt due et termini sunt tres. **Sexta conclusio.** in sillogismis compositis aliquando termini sunt pares. et aliquando impares. semper tamen termini excedunt numerum propositionum in uno. **Septima conclusio.** numerus propositionum semper excedit numerum conclusionum in uno.

Tertio Dubitatur. Utrum universalis affirmativa sit difficillima ad concludendum. **Pro** resolutione supponitur quod in hoc quarto capitulo ostendit aristoteles que conclusio est facilis ad sillogizandum. et que difficilis. et continet octo conclusiones. Quarum prima est hec. illa conclusio est facilis ad sillogizandum que concluditur in pluribus figuris. et per plures casus. id est per plures modos. et illa conclusio est difficile sillogizabilis que in paucioribus figuris et per pauciores modos concluditur. **Secunda conclusio.** universalis affirmativa solum concluditur in prima figura et in uno solo modo. universalis autem negativa concluditur in uno modo prime figure et in duobus secundae. sed particularis affirmativa concluditur in uno modo prime figure et in tribus tertiae. particularis vero negativa per primam figuram concluditur in uno modo. per secundam duobus modis. et per tertiam tribus modis. **Tertia conclusio.** universalis affirmativa est difficillima ad concludendum. **Quarta conclusio.** propositio universalis est facilissima destruenda: quia destruitur per suam particularem contradictoriam que est facillime sillogizabilis. **Quinta conclusio.** facillime est construere particularem quam destruere. quia particularis non potest destrui nisi per constructionem suae universalis contradictoriae que est difficillima ad concludendum. **Sexta conclusio.** quatuor genera propositionum destruitur per se invicem. s.

universalis affirmativa per particularem negativam: et converso particularis affirmativa per universalem negativam. **Septima conclusio.** propositio universalis non destruitur per propositionem particularem sibi subalternam. sed bene e contra. **Octava conclusio.** facillime est destruere universalem quam construere. quia universalis uno solo modo destruitur sed destruitur duobus modis.

Ad rationes Ante oppositum. **Ad** primam dicitur quod ille sillogismus est virtualiter in prima figura quia non differt a prima nisi per solam transpositionem premissarum que transpositio non diversificat figuram. **Ad** secundam et tertiam dicitur quod tales sillogismi sunt formaliter vel reductivae in aliqua trium figurarum.

Veritur Utrum ad scientiam libri priorum pertineat dare artem inveniendi medium. **Et** arguitur per quod non. quia scia libri priorum est rethorica. sed si daret artem inveniendi medium esset inventiva. ergo non. **Secundo** arguitur. illa scientia tractat de resolutione et non consequentis. ergo non habet resolvere sillogismum in sua principia. et per consequens non habet dare artem inveniendi medium. **Tertio** arguitur. in hac scia determinat de sillogismo non contracto. sed regule artis inveniendi medium solum possunt applicari ad sillogismum contractum cum ibi solum debeant esse antecedentia et consequentia. ergo ad istam scientiam non pertinet dare artem inveniendi medium. **In** oppositum tamen est aristoteles.

Primo sciendum est quod pro declaratione terminorum quibus utitur aristoteles. in textu ponitur sex suppositiones. **Prima** suppositio est hec. omnes combinationes tam utiles quam inutiles significantur per dictiones contentas in his versibus. **Secunda** suppositio est hec. predictae novae dictionum sex prime trisyllabe representant combinationes utiles. et alie tres dissyllabe representant combinationes inutiles. **Tertia** suppositio. quod antecedens ad subiectum vel predicatum conclusionis est terminus qui vere universaliter et affirmative natus est subijci in propositione respectu subiecti vel predicati conclusionis. Sed consequens ad subiectum vel predicatum est terminus qui vere universaliter et affirmative natus est predicari de subiecto vel predicato conclusionis. Extraneum vero ad subiectum vel predicatum conclusionis est terminus qui vere

*Nelra d
medium in
veniendum*

priorum

vlr et negatiue natus est subijci vel predicari d subiecto vel predicato conclusionis. ¶ 4^a suppo. in pdictis sex dictoib⁹ trysyllabis vltia vocalis designat qualitate et q^uantitate conclusionis sillogizade. ita q^u si in vltimo loco ponat. a. designat propositionez vniuersalez affirmatiuam. z. e. designat vniuersalem negatiua. i. vero designat pticularē affirmatiua. s. o. designat pticularē negatiua sillogizadas. ¶ 5ª suppositio. pdictaz dictionū tertia vocal⁹ repñtat totā cōclusionē sillogizandā: sed due p^{ri}me vocales que sūt. a. z. e. repñtant extrema ipi⁹ cōclōis. ita q^u a. repñtat pdicatu. z. e. repñtat s^{ub}iectū cōclōis sillogizade. ¶ Sexta suppo est bec. i. pdictis dictoibus iste tres lre. b. c. d. designat habitudinez mediū ad pdicatu conclusionis. ita q^u b. denotat mediū eē cōis ad pdicatu cōclusionis. z. c. denotat me^m eē aⁿis ad pdicatu conclusionis. d. vero denotat medium eē extraneum ad pdicatu cōclōis. Sed iste tres lre. f. g. h. denotant habitudine ad s^{ub}iectū cōclōis. f. c. f. g. f. denotat q^u mediū d^z esse cōis ad s^{ub}iectum cōclōis. g. h. denotat q^u mediū d^z esse aⁿis ad s^{ub}iectū cōclusionis. sed. b. dēotat q^u mediū d^z eē extraneū ad s^{ub}iectū cōclusionis. Ista suppo p³ p^{ro}pos versus. p^{re}dicat. a. b. sequēs. c. p^{re}cedit. d. sit extra. Et subit. f. sequitur. g. p^{re}cedit. h. sit extra.

Secundo sciendū est q^u i hoc sexto tractatu dat aristo. artē inueniēdi mediu ad quodlibz gen⁹ cōclusionis sillogistice sillogizandū. z. continet tria ca⁴. In quoz p^{ri}mo declarat h^{ab} artē inueniēdi mediū z. cōtinet duas ptes p^{ri}ncipales. quaz p^{ri}ma cōtinet duodeci cōclōes. z. in p^{ri}ma tāgit intētū. q^u est bec. Nūc dicendum est q^uis erim⁹ ydonei ad sillogizadū ad p^{ro}positum. z. p^{ri} quā viā sumētur p^{ri}ncipia ad s^uferendū quālibet cōclusiones. q^u nō solū o^z cōsiderare g^{er}ationē silloz. s. z. etiā o^z habē p^{ri}mp^{ri}ndinē faciēdi eos. ¶ Alie q^uq^{ue} cōclusiones tangūt q^uq^{ue} cōsideratōes g^{er}ales. q^uru^z p^{ri}ma est bec. eoz que sūt. quedā sūt alia que d^z nullo vere z. vlr⁹ pdicant. vt cleon z. callias. z. oē q^u d^z ē singulare z. sensibile. nā pene vñ quodq^{ue} sensibiliū est h^{ab}mo vt de nullo pdicet nisi s^um acc^us. vt dicendo. albū est socrates. veniēs est callias. Alia sūt que pdicant de istis z. etiā alia que pdicant de ipis vt aial predicatur de hoie z. homo de callia. Alia sunt que predicatur de alijs z. de quibus nulla p^{ri}o^zia predicantur nisi s^um opinionē. i. denoiationem q^u alias esset processus in infinitum. quod est falsū quia in sursum pergentibus q^uis statuit. vt patebit p^{ro} posteriorum. ¶ Secunda cōsideratio est bec. da ta aliqua cōclusionē oportet cōsiderare ea que sunt

duertibilia euz terminis illius cōclusionis. sicut sūt diffōes z. p^{ro}prie passiones eaz. ¶ Tertia cōsideratio. o^z cōsiderare aⁿtecedētia z. cōntia z. extranea cōclusionis p^{ro}bande. ¶ Quarta cōsideratio. o^z cōsiderare que sūt illa cōntia que se cōsequūtur eēnti aliter in eo quod quid est. z. que acc^untaliter. ¶ 5^a cōsideratio: oportet cōsiderare que sūt illa que consequūtur s^um veritate z. que s^um opinionē. q^u cōto aliq^u plura talium poterit inuenire tanto magis est ydoneus ad sillogizandum cōclusionē p^{ro}positam z. q^uto talia erunt veriora tanto efficacius demonstrabit. ¶ Alie quinq^{ue} cōclusiones tangūt q^uq^{ue} cōsiderationes sp^{eci}ales. quarū p^{ri}ma ē bec. ad dā dum consequēs alicuius oportet dare illud quod cōsequitur ad ipm totū. i. illud quod pdicatur vlr de ipō. z. ad sumendū antecedētia oportet accipere illud quod antecedit. i. quod subijciatur vlr. non tñ q^u signum vniuersale ponatur ad pdicatu. vt dicēdo hominē eē omne animal. vel musicā eē oēm disciplinam. quia illa p^{ro}positio i qua ponitur signū vniuersale p^{ro}posita ad pdicatu est inutilis z. im possibilis. vt ois homo est oē aial. vt omnis iusticia est omne bonum. ¶ Secūda cōsideratio. ad dā dum cōntia alicuius oportet sumere cōntia p^{ro}pria z. non cōntia que sunt cōia ad vtrumq^{ue} extremū cōclusionis. ¶ Tertia cōsideratio. ad sumēduz extranea alicuius extremi cōclusionis o^z sumere extranea p^{ro}pria z. non cōia subiecto vel predicato. ¶ Quarta cōsideratio. oportet sumere cōntia q^u semper vel vt in pluribus consequuntur. ¶ Quinta cōsideratio. non o^z sumere p^{ro} cōntib⁹ illa que sequuntur ad omnia. ¶ In secūda parte declāt i sp^{eci}ali artē inueniēdi mediū. z. continet duo p^{ri}ncipia. quozum p^{ri}imum continet octo cōclusiones. ¶ p^{ri}ma conclusio est bec. ad concludendū vlr⁹ afirmatiuam oportet capere aliquid quod sit cōsequens ad s^{ub}iectū cōclusionis. z. illud idez sit aⁿis ad pdicatu eius. z. sic fiet sillogismus in barbara. ¶ 2^a conclusio. ad concludendum particulare^z affirmatiuam o^z capere medium quod sit antecedens taz subō q^u pdicatu conclusionis. z. sic fiet sillogismus in darapti. ¶ Tertia cōcl^usiō est bec. ad concludendum vniuersalē negatiuam in secūdo modo p^{ri}me figure. vel in primo secūde. o^z capere medium quod sit consequens ad s^{ub}iectū z. extraneū ad pdicatu ¶ Quarta conclusio. ad concludendū vniuersalem negatiuam in secundo secunde oportet capere medium quod sit consequens ad pdicatum z. extraneum ad s^{ub}iectū. ¶ Quinta conclusio. ad sillogizandū particulare^z negatiuā in secūdo s^utie sūt

primus

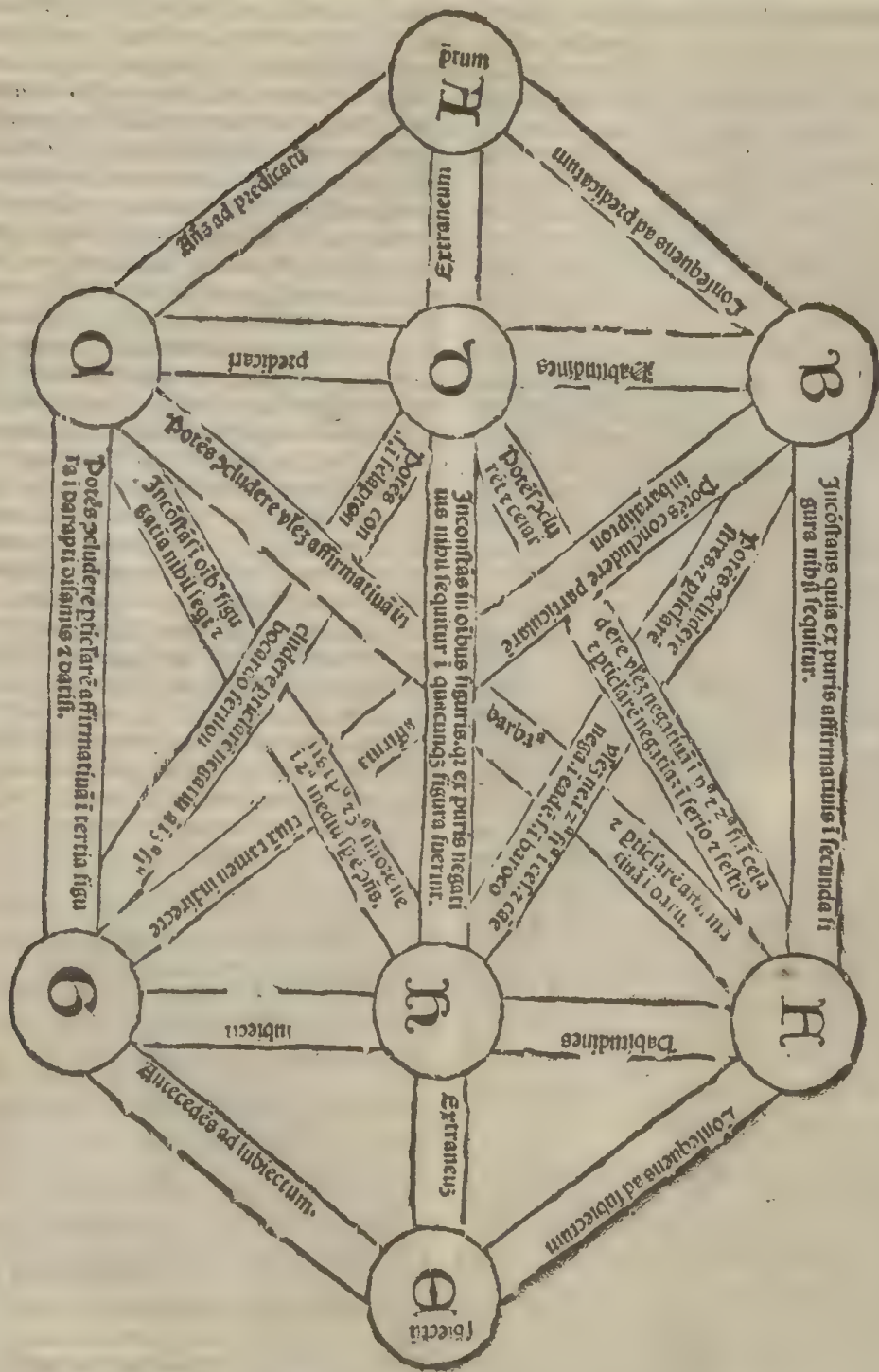
mendum est mediū qđ sit antecedens ad subiectū
z extraneum ad predicatum. Has quinque conclusio-
nes declarat aristoteles per ordinē vno notabili;
supposito. s. qđ predicatum conclusionis significetur
per. a. z per. b. consequens ad ipm. z p. c. antecedens.
p. d. vō extraneum ad predicatum conclusionis. sed
e. sit subiectus conclusionis. z. f. consequens ad ipz.
z. g. antecedens. z. b. extraneum ad subiectū. h. sup-
posito primo probat primam conclusionem. nam si
quis velit pbare hanc conclusionem: oē. e. est. a. d-
bet pro medio capere. c. f. arguendo sic in primo p-
me. oē. c. f. ē. a. oē. c. est. c. f. ergo omne. c. ē. a. Decla-
rat secūdo secundā conclusionē. nam si quis velit
pbare istam quoddam. e. ē. a. debet pro medio ca-
pere. c. g. arguendo in primo tertie sic: omne. c. g. ē.
a. omne. c. g. ē. e. ergo quoddam. e. ē. a. Tercio de-
clarat tertiam conclusionē. nā quis velit probare
istam conclusionem. nullū. e. ē. a. debet pro medio
capere. d. f. arguendo in secundo modo pme. nullū
. d. f. ē. a. omne. e. ē. d. f. ergo nullum. e. ē. a. Quarto
probatur quarta cōclusio. qđ probando istaz nullū
. e. ē. a. in primo secūde debet p medio capi. b. b. ar-
guendo sic. oē. a. ē. b. b. nullum. e. ē. b. b. ergo nullū
. e. ē. a. Ultimo pbat vltimā cōclusionē. nam ad cō-
cludendū in secundo tertie istam particulare z ne-
gatiuam quoddaz. b. nō. ē. a. debet capi pro medio
. d. g. sic arguēdo. nullū. d. g. ē. a. oē. d. g. est. b. ergo
quoddam. b. nō ē. a. Sexta conclusio. ad sillo-
gizandum particulare affirmatiuam. indirecte o-
z p medio capi. b. g. arguendo sic. oē. b. g. ē. a. omne
. c. ē. b. g. ergo. omne. c. est. a. que conclusio si conuer-
tatur infer illam particularem affirmatiuaz quod-
dam. a. est. c. Septima cōclusio. volenti pbare
aliquaz conclusionem inspiciendū est ad antecede-
tia consequētia z extranea predicati z subiecti cō-
clusionis. qđ ad ea inspiciendū ē per que probatur
omne genus conclusionis. hoc autē sit per predi-
cta. ergo zc. Octaua conclusio ē. qđ inspiciēdo
ad antecedentia z consequētia o-
z accipere antecede-
ntia z oīa magis vltia. qđ cuiuscūq; inē minus vltē
eidem inē magis vltē.

Tertio Sciendum ē. qđ in secundo puncto
ponit aristoteles combinationes in-
utiles z continet quinque conclusiones. In quarū
prima resumit combinationes prius enumeratas
Et subdit vnum documentū qđ non o-
z capere illa
que sequitur ad oīa. id est taz ad subiectū qđ ad
predicatum conclusionis quia ex ipis non pōt fie-
ri sillogismus neq; affirmatiuus quia argueretur
ex puris affirmatiuis in secunda figura. neq; nega-

tiuus. cū ipa d nullo possēt negari: **¶** Secunda c-
clusio tāgit primam combinationem inutilez qu-
do mediū est consequens ad vtrūq;. s. ad predica-
tum z ad subiectum conclusionis. tunc talis com-
binatio est inutilis. quia in tali dispositione arguit
ex puris negatiuis in secūda figura. **¶** Tercia cō-
clusio tangit secundam combinationem inutilem
quando medium est antecedens ad predicatum z
extraneum ad subiectum. talis dispositio est inuti-
lis. quia in tali dispositione arguitur minore ne-
gatiua in prima figura. **¶** Quarta conclusio tan-
git tertiam cōbinationem inutilez. s. quando me-
diū est extraneum ad vtrūq;. talis combinatio
est inutilis. quia arguitur ex puris negatiuis. **¶** 5^a
conclusio refutat vnam considerationem antiquo-
rum quam ponebant valere ad concludendū ne-
gatiue. z est hec. data aliqua conclusionē negatiua
oportet videre ad antecedētia z consequētia sub-
iecti z predicati. z videre an illa consequētia sint
sibi ad inuicem contraria. z si sic tunc sunt conue-
nientia media ad concludendum predicatum non
inesse subiecto. z de hoc exemplificat in terminis
non significatiuis. Sed extra textum potest poni
tale exemplū in terminis significatiuis. vt sit ista
conclusio. nulla iustitia est iniustitia. consequēs ad
subiectum est virtus. z consequens ad predicatū
est vitium. ideo vterq; est medium vel saltem po-
test sumi pro medio ad ostendendum istam conclu-
sionem: nam primum quod est virtus potest accipi
pro medio in secundo modo prime figure arguen-
do scilicet sic. nulla virtus ē iniustitia oīs iustitia ē
virtus ergo nulla iustitia est iniustitia. Et similiter
posset exemplificari in primo modo secunde figu-
re. sed vitium potest sumi pro medio in secundo se-
cunde arguendo sic. omnis iniustitia est viciū nul-
la iustitia est viciū. ergo nulla iustitia est iniustitia
Istam considerationē reprobat aristoteles. quia
vel ad concludendum talem conclusionem opor-
tet sumere vtrūq; pro medio. vel alterū tantū.
non vtrūq; quia talis sillogismus haberet plura
media. non alterum tantum. quia alterum nō ha-
bet virtutem concludendi ratione dicte conclusio-
nis. sed primum habet virtutē zcludendi rōe ētie
regle supius date. z f3 rōez q̄rte regle supi^o date.
¶ Ut ars inueniendi medium cunctis sit facilis
plana atq; manifesta. ad eius declarationem po-
nitur sequens figura. que cōmuniter propter ei^o
apparentem difficultatem ponit asinorum nuncu-
patur. licet intellectis dictis in hoc passu omnibus
possit esse familiaris ac intellecta.

priorum

L
 finis
 si sci
 are e
 P
 C p
 nulo
 tinct
 are e
 lis ad
 ti. erg
 gced
 aut co
 ipositi
 ua r v
 sillogi
 oe. a. e
 colid
 cior
 min
 e. a. e
 qua
 clusio
 nor. f.
 e. est.
 g. illa
 sillogi
 ipositi
 ipote
 ne dr
 olesia
 sillogi
 sa. d.
 priu.
 cochi
 se tra
 te. d.
 tare i
 eo pr
 cta. d.
 git en
 ticular
 uentil
 signif
 C 4
 803

primus

Conclusio Rñsalis. ad istā sciaz ptiēt da re artē iueniēdi mediū. p.3 q.2 finis hui⁹ scie est pfecta cognitio filii q̄ n̄ pōt h̄ri nī si sciamus prōpte r facili ter opōere sillogismos. q̄ ars est necessaria i ista scia.

Primo Dubitatur. Utz ars p̄dicta iueniē di mediū valeat i filii ex yporbēsi C p dubio supponēdū ē q̄ aristo. i b̄ secūdo capi tulo ostendit istā artē ēē sufficiētē ad oēs filii. r cō tinct sex cōclusiones. C Quaz p̄ma est bec. p̄dicta ars ē gñal ad oēs sillogismū p ipole. p.3 q.2 ista ē gñā lis ad oēs filii ostēsiuū. vt patuit i capitulo p̄ceden ti. ergo oēs gñalis ad oēs filii p ipole. cñā tenet. q.2 q̄d sillogizatur ostēsiue sillogizat p ipole r e. q.2 alit cōclusio sillogistica ostēsiue possit sillogizari p ipossibile pbat ari. i cōclusionē p̄ticulari affirmati ua r v̄l negatiua. vt sit bec s̄ nullū. e. ē. a. ostēsiue sillogizata i camestres p̄b̄ mediū. b. b. arguēdo sic oē. a. ē. b. b. nullū. e. ē. b. b. ergo nullū. e. ē. a. ista s̄ p eosdē terminos sillogizat p ipossibile capiēdo s̄di ctoriū cōclusionis cū maiore ad iferendū s̄dictoriū minoris arguēdo sic i vari. oē. a. ē. b. b. quoddā. e. ē. a. ergo quoddā. e. ē. b. b. cōclusio ē falsa. ergo r ali qua p̄missa. n̄ maior ergo minor. q̄ ē s̄dictoria cō clusiōis p̄oris sillogismi oñsiui. r tūc vltra illa mi nor. s̄. quoddā. e. ē. a. ē falsa. s̄ sua s̄dictoria. s̄. nullū e. est. a. ē vera. r illa fuit s̄ p̄oris filii oñsiui. Sitr q̄ illa cōclusio q̄ sillogizat p ipossibile possit ostēsiue sillogizari. pbat ari. q.2 ex p̄posito cōclusionis filii p ipossibile cū p̄missa q̄ manet eadē i filio oñsiuo r p ipole iferi oppositū illius q̄ fuit oñsiu ad ipole. r alit possit declarari de p̄ticulari affirmatiua. in b̄ tñ ē oñia iter sillogismū oñsiuū r ad ipole. q.2 i filio ostēsiuo necē ē q̄ ābe p̄misse sumātur tāq̄ v̄e. r in filio p ipole necē est q̄ aliq̄ p̄missa sumāt tāq̄ fal sa. C 2^a s̄ ars p̄dicta ē gñalis ad oēs filii ad trāsū p̄tū. q.2 i sillogismū ad trāsū p̄tū n̄ oñdat p̄ncipales cōclusionē p̄b̄c artē. tñ oñdit cōclusionē ad quaz se trāsferret. ideo quo ad illā cōclusionē idiget illa ar te. C 3^a s̄ ista ars est gñalis ad oēs filios fm q̄li tarē i subiectis. q.2 talis sillogismus sillogizat v̄lē lō co p̄ticularis. q̄ i tali sillogizatiōe idiget arte predi cta. Et etiā ad filii fm inspectiōez p̄ticularēz. cū git enī r alio mō sillogizare q̄dā hoz. vt v̄lia p par ticularē inspectiōez ex yporbēsi. r b̄ ē supposita con uertibilitate terminoz. vt declarat ari. p terminos n̄ significatiuos. taz de v̄l negatiua q̄ affirmatiua C 4^a s̄ p artē dictā sūt sillogismi de mō. q.2 i tali b̄ o.3 aspicere ad antecedētia cōsequētia r extrāea

sicut i illis de iesse. ergo ista ars ē illis gñalis sicut il lis de iesse. Est tñ i b̄ oñia. q.2 i sillogismis de iesse o.3 accipere antecedētia cōsequētia r extranea q̄ similiter insunt vel nō insunt. sed in illis de contin genti oportet accipere antecedētia r extranea q̄ contingunt siue possunt inesse vel non inesse. Ex q̄ bus inferi q̄ non est possibile aliquem sillogismū fieri nisi secundum artem dictam. patet. quia non est possibile fieri aliquem sillogismū quin sit in aliqua trium figurarum. sed omnis talis sit secun dum artem. prius dictam. ergo. r. C Inferi secundo q̄ p̄dicta ars iueniēdi mediū est sufficiēs ac conueniens ad omnem p̄ticipiam disciplinaz r artem. per p̄ticipiam intelligit aristoteles sci enti as speculatiuas. per artem vero scientias fa ctiuas. r per disciplinam intelligit scientias mora les siue actiuas. C Quinta cōclusio tangit tres regulas quibus prompti erimus ad quēlibet sil logismū. p̄ma regula est bec. q̄ ad sillogismū oportet abundare in consequentibus antecedenti bus r extraneis r illa constituere per tres terminos qui sunt mediū r duo extrema. quia sic maxie sillogizat p̄positū. r 4^a rē. alit cōsiderādū ē ad sillogi zandū destructiue. r alit ad sillogizandū constructiue q.2 destruentem oportet aspicere ad extraneum sub iecti aut predicati. non autem construētem. Ter tia regula. q̄ aliter considerandum est ad sillogizā dum secundum veritatem. idest demonstratiue: r aliter ad sillogizandum secundum opinionem. i. thopice r dyalectice. quia ad sillogizandū demonstra tiue oportet capere p̄positiōes veras. sed ad sil logizandū dyalectice sufficiūt p̄positiones proba biles. C Sexta cōclusio remouet quoddāz dubi uz. quia dictū est illaz artem methodūz esse cōma nē ad iueniēdū mediū in qualibet scientia. ideo posset aliquis credere q̄ per istam artem possent sillogizari p̄ncipia scientiarūz. Hoc remouet di cens q̄ p̄ncipia que sunt circa singulas scientias cognoscūtur per experientiaz. sicut p̄ncipia astro nomie que habent sēfuz mēoriaz r experientiam. Nā p̄bi frequēt cōsiderātes i morib⁹ astroz de no cte appētiāz iueniēt p̄ncipia astrologie ex q̄b⁹ p̄nci pijs formauerūt facili rōnes r d̄mōstratiōes. r sicut ē de astrologia ita similr est de alijs sciētijz. Verū tñ i ista ars non sit vtilis ad sillogizandum p̄nci pia. est tñ vtilis ad sillogizandum r demonstrandū ex ipis quia hita cognitione p̄ncipiorum per exi gentiā tūc p̄tinet ad istā artē ponere talia p̄ncipia i forma sillogistica r ex his formalr d̄mōstratiōes

priorum

Nam si nihil omittat fm bystoria id est eorum que fz
veritate dicta sūt de cōsequētibus antibus z extra
neis subtili z vere poterimus formare sillos d his
quoz pōt eē sillo. cognoscem etiam facit quoz
nō pōt eē demonstratio aut sillo. Consequēter epi
logat de oibus prius dictis.

Secundo Dubitat. Utrū ars diuidēdi sit
utilis ad inueniēdū mediū sillo
gismi simpli vel dīcari. Et videt q non qz aristo/
teles reprobāt antiq̄s vtētes diuisione ad sillogi
zandū. Pro solōne supponit qz ari. iboc tertio ca
pitulo reprobāt quādam opiones falsas antiquo
rum circa artē inueniēdi mediū. Dixerūt enī qdā q
diuis. o eēt necaria z sufficiens ad inuētiōē mediū
sillico qz v3 ad demonstrādū diffinitōē d diffinito
in qua demonstratōe saluat potissime rō sillogismi
simpli. z cōtinet q̄tuor cōclōnes. quaz pma est bec.
qz talis via sillogizandi cōtinet aliquo mō sub ar
te inueniēdi mediū prius data. Nam diuisio. i. sillogi
smus diuisiuis est velut infirmus sillo. id est ē sil
logismus quo ad p̄mū p̄cessū. sed ē infirmus id est
indebite dispositiū quo ad 2^m ei⁹ p̄cessū. sed hoc
latuit antiq̄s vtētes via diuisiua ad cōcludēdū dif
finitōē de diffinito q sūt decepti. quia nō intelle
xerūt qz nō cōtingit sillogizare per viam diuisiua3
necq̄ intellexerūt quomō cōtingit sillogizare per
artem prius datam. C 2^a cōclusio. per illū diui
siuum nō pōt cōcludi diffō de diffinito. patet. qz
nullus sillo capies mediū cōmuni⁹ maiori extre
mitate sillogizat vlem affirmatiuam. sed sillo di
uisiuis est huiusmodi. ergo non sillogizat vlem
affirmatiuam. z per consequens non v3 ad sillogi
zandū diffinitōē. qz debet sillogizari de suo
diffinito. C Scda rō. ille sillo ē inutil ad cōcludēdū
diffōē in quo petiū p̄cipiū. s3 in sillo diuisiuiso pe
tiū p̄cipiū. ergo zc. Minor vtriusq̄ rōis pbatur
duob⁹ exēplis. p̄mū ē. oē aial ē mortale vel immor
tale. sed ois bō est aial. ergo ois bō est mortalis vel
imortalis. sed nullus bō est immortalis. g^o ois bō ē
mortalis. in ista cōclusionē est petitiō p̄cipiū. qz d
beret eaz pbare. s. ista. nullus homo est immortalis.
z tamē assumit eam tanq̄ verā. Itē illud mediū
qd est aial est cōius p̄dicato cōclōnis quod ē morta
le z sic ē cōmuni⁹ maiori extremitate. Scdm exēplū.
oē aial mortale ē hñs pedes vel nō habēs pedes.
sed ois bō ē animal mortale. g^o ois bō ē hñs pedes
vñ hñs pedes. s3 nō ois bō ē hñs pedes. g^o ē hñs
pedes. In isto exē⁹ est peti⁹ p̄cipiū ex pte maioris
que est eque dubia sicut cōclusio p̄cipiat. z accipi
tur mediū cōmuni⁹ maiori extremitate. C Tertia

2^a sp sillogismū diuisiū nō cōtingit demonstrare
aliquod alioz p̄dicatoz. puta necq̄ genus necq̄ p
priū necq̄ accidēt. Probat vñco exēplo. vt si quis
velit pbare qz dyameter est symeter. z arguatur
sic. ois longitudo ē symeter vel assymeter. sed dya
meter est lōgitudo ergo dyamet est symet vñ assy
meter. Ibi ē bon⁹ sillo. sed si vterius subsumatur
ista minor dyameter nō ē symeter iserēdo. ergo dya
met est assymeter. ibi ē petitiō p̄cipiū. qz ista minor
sublūpta est eque dubia sicut cōclusio p̄cipialis.
C Quarta 2ª tangit duo correlaria. quoz p̄mū
est qz per diuisionē nō est sillogizare affirmatiue vñ
negatiue p̄positū. p3 qz per eā nō cōtingit sufficiē
ter sillogizare diffōnem de diffinito necq̄ aliquod
alioz p̄dicatoz. C 2^m correlariū. modus diuisiū
nō est utilis ad sillogizandū diffinitōē d diffinito
ad quod tamē videt esse maxime vtil. Consequen
ter epilogat oia dēterminata in p̄cedētibz caplis.

Tertio Dubitat. vtrū ois sillogism⁹ ex ypo
thesi fiat fm artem prius datā. Pro
risione ponūtur due difficultates. pma est. vtrū
p idē mediū possit cōclusio sillogistica p impossibi
le sillogizari ostēsiue vel econtra. C Respōdetur
p tres supponēs z vñuz dēn. pma suppositio est b
In sillo per impōtē sūt tres p̄cessus quoz p̄mū
p̄cedit ex opposito cōtradictorio p̄pōnis negatē a
ridente qui vocat ypotheis cū vna p̄pōne mani
fesse vera ad inferendū vñā cōclusionē māifeste fal
saz. z illuz p̄mū p̄cessū vocat aristoteles silf3 mē
daciū. Scds p̄cessus p̄cedit a falsitate cōclusio
nis p̄mi p̄cessus ad falsitatē vñi⁹ p̄missē. z terti⁹
p̄cessus p̄cedit a falsitate illius p̄missē ad verita
tem sue cōtradictorie que fuit ypotheis negata a re
spondēte. C C 2ª suppo. cōclusio silfi mēdaciū cō
uenit in vno t̄mino cū cōclusionē ei⁹ sillogizata p
impossibile. z in alio t̄mino differt ab eadez. C 3^a
suppo. ille t̄min⁹ in q̄ differt cōclusio silfi mēdaciū
cū cōclōne sillogizata per impossibile debet capi p
medio ad sillogizandū dictā cōclusionē ostēsiue.
C Dēn est istud. cōclusio sillogizata per impossibi
le sillogizatur ostēsiue capiēdo cōtradictoriū con
clusiōis sillogismi mēdaciū cū p̄missa vera infe
rendo cōtradictoriū alterius p̄missē. Ex quo patz
qz nō p idē mediū cōclusio sillogizata per impōtē
sillogizatur ostēsiue. patet. qz mediū per quod sil
logizatur aliqua cōclō per impōtē. bile non ingre
ditur cōclusionē sillogismi mēdaciū. z tamen me
diū per quod sillogizatur ostēsiue eadem con
clusio prius sillogizata per impossibile. ingreditur
cōclusionē sillogismi mēdaciū. ergo z cetera.

primus

Eplū bui⁹ posset sic formari. vt si ista 3° nullū. e. ē
 1a. fillogizatur p impole sic. oē. a. est. b. b. quoddā. e.
 est. a. ergo quoddā. e. est. b. b. cōclusio est falsa. f. ali
 qua pmissa. f. minor 2 vltra. minor est falsa. f. ista
 quoddā. e. est. a. ergo sua dīctoria. f. ista nullū. e. ē
 .a. erit. f. a. ista vltis negatiua ē p impossibile fillogiza
 ta p illud mediū. a. q. nō ostensue fillogizat p medi
 um. b. b. sic arguendo i camestres. oē. a. est. b. b. nul
 lum. e. est. b. b. ergo nullum. e. est. a. ¶ 2^a di. q. lter
 differūt ad inuicē sills ad trāsumptū. sills fm qlita
 tē in subiectis 2 sills fm inspectionē picularē. nū
 q. sic differūt. q. fillogism⁹ ad trāsumptū ē q se trās
 fert ad aliquid magis noni. pbandū. ex quo pba
 to ifertur pncipale itēū virtute cōcessi a ridente
 vt si quis velit pbare q aia sortis sit imortat. 2 ba
 beat cōcessū a ridente q simile ē de aia sortis 2 d
 aia platonis. nūc si opponēs se trāfferat ad pbandū
 q aia platonis ē imortalis. quo pbato virtute con
 cessi inferi q aia sortis ē imortalis. ibi ē fillogism⁹
 ad trāsumptū. sed sills fm qlitatē in subiectis ē q se
 transfert ad pbandū aliquā cōclusionē cōsimilis q
 litatis idest vltatio vel falsitatis cū cōclusionē pnci
 pali. 2 talis trāslatio dupli pōt fieri. Vno mō qū
 sit trāslatio ad aliā ppositionē q cum cōclusiōe pnci
 pali est eadē. secūdū qlitatē idest secūdū affirma
 tiōē 2 negatiōē. 2 secūdū substantiā. i. secūdū ter
 minos cōclusiōis. vt si quis velit pbare aliquā p
 positionē vltm. 2 se trāfferat ad pbandū vnā pti
 cularem ex qua iferat suā vltz. talis sills noie cōi
 vocatur sills fm qualitātē i subiectis. 2 noie speci
 ali pōt vocari sills f3 inspectionē picularē. Alia sit
 trāslatio ad aliā pponem. que cū cōclusiōe pncipa
 li nō cōuenit nec i qualitate nec i terminis vt si quis
 velit pbare q nullū aial est egrū. 2 se trāfferat ad
 pbandū q oē aial ē sanū. quo pbato ifert p locuz
 a dīctorijs q nullū aial est egrū. ibi pprie est sills
 fm qlitatē i subiectis. 2 generalr posset vocari fil
 logismus fm qlitatē in subiectis ille qui se trāffert
 ad pbandū aliquā cōclusionē q cū cōclusionē pncipa
 lib3 aliquā bitudinē locale. virtute cui⁹ bitudinis ex
 ea pbata cōtingit iferre cōclusionē pncipalē. vt si
 quis velit pbare q domificator ē bon⁹. 2 se trans
 ferat ad pbandū q domus est bona. q pbato p lo
 cū ab effectu ad cām. iferat q domificator ē bonū
 ibi ē fillogism⁹ fm qlitatē i subiectis. Ex his p3 re
 sponso ad dubiū. q ois fillogismus ex ypothēsi vlt
 est sills p ipole. vel p trāsumptum. vel secūdū qlita
 tē i subiectis vel fm inspectionē picularē. aut cōtē
 tus ab aliq illoz. sed glibet talis quo ad eius pmi
 pcellum vtitur arte pdicta. ergo omnis fillogism⁹

ex ypothēsi sit fm artē pdictā.

Ad rationes

Ante oppositū. ¶ Ad pri
 maz dī q sicut dictū ē ver
 sus pncipiū bui⁹. ista scia nō solū est inuēta vt sit so
 lum ibi stat⁹. sed vt cōponat fillogismū quo cōposi
 to resoluat ipm. 2 sic finaliter vocatur resolutoria
 ¶ Ad secūdā negatur cōia qz mediū nō solū ē pnci
 piū cōsequētie sed etiā cōsequētis ¶ Ad tertiaz
 rīdetur p tres distinctiōes 2 tria dicta. ¶ Pma di
 stinctio. duplex ē mā fillogismi. quedā ē mā gñalis
 cō sūt termini 2 pponēs. Alia ē mā spālis q magis
 pprie v3 dicit cōditio materie. cō est probabilitas
 ¶ 2ª distinctio. duplex ē pbabilitas. qdā ē gñaliter
 dicta q nō ē aliū qz gñatio credulitatis alicui⁹ cōtie
 Alia est spālis cuiusmodi ē pbabilitas demonstrati
 ua. pbabilitas thopica. 2 pbabilitas sophistica siue
 appens. ¶ 3ª distinctio. duplex est fillogism⁹ con
 tractus. qdā est cōtractus ad materiā gñalr dictā
 2 sic ois fillogismus ē cōctus. qz ois fillogismus con
 stat ex duabus ppositionibus 2 trib⁹ terminis. ali
 us ē cōctus ad cōditionē materie. f. ad pbabilitatē
 i genere. Alius ē cōctus ad pbabilitatē i spē. ¶ Pri
 mū dictū. ista scia cōsiderat d filloctracto ad mate
 riā generalē. qz determinat de fillogismo cōstituto
 ex tribus terminis 2 duabus ppositionib⁹. ¶ 2^m
 dictū. ista scia considerat de fillogismo cōcto ad p
 babilitatē i genere. qz docet artē inuēdi mediūz
 ad quilibet ppositionē fillogizādā. ex qua arte ba
 betur q non glibet termin⁹ pōt eē mediū ad cōclu
 dedū quālibet cōclusionem. qd non eēt nisi in ista
 arte cōsideraret de fillogismo pbatiuo siue cōclu
 sionis ¶ Tertiū dictū. ista scia non considerat de
 fillogismo cōtracto ad materiam specialr dictam
 vlt ad probabilitatez specialiter dictam quia illud
 videtur repugnare rationi subiecti bui⁹ scie q est
 cōtractio. Et p h p3 solutio tertie rōnis.

Veritur ¶ Utrum oratiōes redu
 plicative similiter oēs
 cōsequētie nō fillogistice sint ad sills re
 ducibiles. ¶ Arguitur primo cōtra pri
 mam partem. quia oratiōes reduplicatiue nō sūt
 fillogizabiles ergo non reducuntur ad fillogismūz
 Antecedēs p3. quia si reduplicabiles eēt fillogiza
 biles. hoc eēt potissime addendo reduplicatiōē
 maiori extremitati. sicut deducit aristoteles in tex
 tu. sed hoc nō quia reduplicatio denotat causaz i
 berentie predicati ad subiectūz. sed talis causa at
 tēditur ex parte subiecti. ergo potius debet redu
 plicatio ferri ad minores extremitatē vel ad medi
 uz qz ad maiorem. ¶ Secundo arguitur cōtra se

priorum

cundā ptem. quia cōuersiones sūt cōne non sillogi-
stice. et tñ non reducūt ad silm. ergo nō oīs cōia nī
sillogistica est ad silm reducibilis. minor pz quia in
uersione. tñ sūt duo termini. C³ arguitur. quia
ista ē bona cōia non sillogistica. dom⁹ ē. ergo paries
ē. et tñ nō pōt reduci ad silm. g⁹ rē. minor pz. qz i ea nī
sūt nisi duo termini. g⁹. Et cōfirmat qz in loco a cū-
gatis. et a casib⁹ vbi est bona cōia sē qtuor smi. g⁹ ta-
lis loc⁹. nī pōt ad silm reduci. In oppo^m ē ari. i. textu

Primo Sciendū ē. q⁹ p declaratiōe termi-
norū ponūtur due suppositiōes et
tres distinctiōes. p^{ma} suppo est bec. i. qualibet pro-
positione reduplicatiua qtuor pncipaliter regun-
tur. s. signū reduplicatiuū. termin⁹ supra quem ca-
dit illud signū reduplicatiuū. subiectum principa-
le et p^{dicatum} pncipale. et 4^a suppositio. reduplicatio
nūq⁹ addēda est p^{dicato} sic q⁹ p^{dicatum} sit termi-
n⁹ s⁹ quē cadit dōio reduplicatiua. pz qz talis ppo
eēt falsa et intelligibilis. et id ēset cāiberentie sui ip-
sius. vt ista est intelligibilis hō est aial iquantū rō-
nalis saltē si exponat cātr. C¹ p^{ma} distinctio. re-
duplicatiuū pōt capi dupl^r. Uno mō p^{prie} et sic ē
termin⁹ supra quem cadit immediate signum redu-
plicatiuū. Alio⁹ capitur cōiter. s. p aggregato ex si-
gno reduplicatiuo et terminio supra quē cadit tale si-
gnū. et sic capit ari. i. textu. C² d^{icitur} reduplicatiuū
addi medio pōt dupl^{iciter} itelligi. vno⁹ tanq⁹ con-
structibile alteri cōstructibili. et sic reduplica^m bene
pōt addi medio. Alio⁹ tanq⁹ p^{re} medij. ita q⁹ ipz me-
diū et ipm reduplicatiuū faciāt totū medium. et sic
reduplicatiuum non additur medio C³ d^{icitur} distinctio
est. duplex est cōia. quedā ē sillogistica in qua ponū-
tur due pmissae in modo et figura dispositae. et talis
non est reducibilis ad aliā consequentiā. sed de se
est euidentis. Alia ē consequētia non sillogistica. i. q⁹
s. ponitur antecedēs nō dispositū i modo et figura
lz tñ ex eo sequatur necessario cōis. et oīs talis con-
sequentia est mediate vel immediate ad sillogismū
reducibilis. Ex quo sequitur q⁹ si sit aliqua cōseqn-
tia que nullo modo sit ad sillogismū reducibilis
ipā non est necessaria. sequitur etiam q⁹ omnis cō-
sequentia tenet in virtute cōne sillogistice.

Secundo Sciendū ē. q⁹ in hoc septimo
tractatu determinat aristo. d^{icitur} re-
ductione sillogismorum i modo et figura. et etiam
cōseqnētiāz nī sillogisticarum ad cōseqnētiāz sil-
logisticaz et continet quinq⁹ capitula in quoz pri-
mo determinat de reductione sillogismoz ex ppo-
sitiōibus de iesse et ex terminis finitis rectis et sim-
plicibus. et cōtinet duas ptes. quarū p^{ma} contiet

q⁹q⁹ conclusiones. C¹ p^{ma} conclusio est bec. post
bec que dicta sūt de gnatione sillogismoz nunc di-
cēdū ē quomō reducēm⁹ sillos i p^{dicatas} figuras. et
hui⁹ rationē ē assignat. qz illa cōsideratio restat d^{icitur} sua
tota intētiōe. nā si i^{nter}perim⁹ gnationē sillogismo-
rū et habuerim⁹ potestātē iueniēdi mediū ad quāz
cōclusionē ppositam si post bec reduxerim⁹ sillogis-
mos i p^{dicatas} figuras bēbim⁹ finē illius qd est pro-
positum i principio et etiam p ea cōfirmabuntur. p^{re}
us dicta et appebunt manifestiora. Alie tres sequē-
tes tangūt tria documēta. p^{ma} documētū ē illud:
data aliqua ppositione sillogistica p^{re} o^{mnis} tentare
i. resoluerē sillogismū in duas ppositiones qz fa-
cilius ē diuidere aliquid in maiora q⁹ in minora. lz
ppōnes sūt maiores terminis. eo q⁹ composita sē
per sūt maiora bis ex qbus cōponūtur. Secūduz
documētū. bitis duabus ppōnibus o^{mnis} videre q⁹
illaz se bēat vt totū. i. vt maior. et alia vt p^{re} idē vt
minor. vlt⁹ forte p totū intellexit pmissam vlt⁹. et p
p^{re}z intellexit pmissaz p^{re}icularē. qz si neutra ē vlt⁹
non erit cōia sillogistica. Tertiū documētū. o^{mnis} vidē
re vtz in sillo sit sūptuz aliquod supflūuz vlt⁹ omis-
sū aliquod necessariū. quia tūc remonēdū est sup-
flūū et sumēdū est necessariū. C⁴ cōclusio remo-
uet vnu ipedimētū. qz ex eo q⁹ dicitū ē silm redu-
ci ad duas ppōnes. crederet aliquis q⁹ bis oratio
reducta ad duas ppositiones eēt sillogistica. hoc
remouens dicit ari. q⁹ nō. quod pbat duobus exē-
plis. p^{ma} exēplū est. non substantia interēptis non
interimitur substantia. sed p^{re}ibus subē interēptis
iterimitur subā. ergo ptes substantie sūt subē. lz ista
cōia sit necia et reducta ad duas propōnes. nō ē tñ
sillogistica nisi saltē maior ponatur vlt⁹. sic arguē-
do quibuscūq⁹ interēptis interimitur subā ille sūt
subē. sed p^{re}ibus substantie interēptis interimitur
substantia. ergo ptes substantie sūt subē. Secūdu
exēplū. si homo ē aial ē. et si animal ē substantia ē. er-
go si hō est substantia ē. ista consequentia ē necessa-
ria et reducta ad duas propōnes. non tñ ē sillogisti-
ca pp inordinatū situz terminoz secūdu subiectio-
nē et p^{re}icationēz. tñ posset sic ad sillogismū redu-
ci. oē illud q⁹ posito ponitur aial ē subā. sed boie po-
sito pōitur aial ergo hō ē subā. Et addit ari. q⁹ i ta-
libus decipimur credēdo tales o^{mnis}ones eēt sillogisti-
cas eo q⁹ videmus cōclusionē necio seq. nā lz oīs sil-
logism⁹ cōcludat de necessitate non tñ eō. non enis
oē illd qd cōcludit de necessitate ē sillogism⁹.

Tertio Sciendū est. q⁹ in hac secunda pte do-
cet ari. o^{mnis}ones non sillogisticas ad
sillogismos reducere. et itēdit q⁹q⁹ conclusiones q⁹

primus

rum pma est bec. Habita aliqua cōsequētia nō sillogistica et ipa reducta ad duas ppōnes. reducēda est ad tres terminos quoz vnus pōice in vna et subijciatur i alia. et sic est pma figura. vel vnus illorū pōicabitur i vtraq; et sic est secūda figura. vel subijciatur i vtraq; et sic est tertia figura. Et rō huius est qz si vnus terminoz istoz nō sumeret bis talis oīo nō posset reduci ad sillogismū cū in ea nō esset mediū. ¶ Secūda cōclusio est bec. habita aliqua cōsequētia non sillogistica iaz reducta ad tres terminos et duas ppōnes o3 videre ad cōclusionem si sit vlis vel picularis. qz multotiēs a qualitate vel q3 tate cōclusiōis cognoscitur figura sillogismi. nā si cōclusio sit vlis affirmatiua reducēda ē ad pma figurā ad quā si non possit reduci nō v3 sillogism⁹. si v3 cōclusio fuerit vlis numq; reducenda est cōsequētia ad tertiā figurā. si etiā fuerit affirmatiua nō o3 reduci ad secūda figurā. Addit pterea pbs qz si aliq; p possit sillogizari i diuersis figuris tūc nō solū o3 aspicere ad cōclusionē. s3 ad dispōnē mediij fineni variā dispōnē mediij variat et figura. Alie tres cōclusiōes tāgūt tria ipedimēta. quoz pmiū est istud qz frequēter accidit falli circa fillos credēdo alios fillos q nō sunt ex eo q i tali cōia ē dispō trium terminoz et duaz ppōnū i figura. Et huius dat duo exēpla. pmiū ē istud. aristomenes itelligibilis sēper ē. s3 aristomenes ē aristomenes itelligibilis. g aristomenes sēper est. ista cōia nō ē sillogistica. tū qz neutra pmissaz sumit vltiter. tū qz pmissae sūt v3 et cōclusio falsa. cū aristomenes sit corruptibilis. Si v3 maior sumeret vtr sic dicēdo. ois aristomenes itelligibilis sēper est. tūc ipa erit falsa sicut et cōclusio 2ma exē^m. michal⁹ music⁹ corrupē cras. s3 michal⁹ ē michal⁹ music⁹ g michal⁹ corrupē cras. Ista cōia v3 pp cās p⁹ datat. et subdit q ista dceptio puenit eo q putam⁹ nō oīe ppōez picularē a ppōe vli. se cūdū ipedimētū ē. eo q i resolōe tal oīo ad. 3. f mios capiūt p cretis termi abstracti qd dclarat duob⁹ exēplis. pmiū ē i pma fi^a. vt d necitate nulla egritudo ē sanitas. ois bō ē eger. g d necitate null l⁹ bō ē san⁹. 2ma ex^m ē i secūda figura. nulla egritudo d necitate ē sanitas. oē3 boiem atigit eē sanū. g nullū boiez atigit d necitate eē egr. 3ma exēplū i 3^a fi^a. oī boi atigit iēē sanitatē. oī bōi atigit iēē egritudinē. g alicui egritudi atigit iēē sanitatē. ppidebita ex pōnē terminoz cretoz i abstractos nō segt 3° eo q pmissis exētib⁹ his cōlō ē falsa. Nā rō dria possint oia eidē iēē saltē successiue. nō tūc sibi iuicē iēē. 3ma ipedimētū ē. eo q ad resolūedū fillos i. 3. f mios nō3 tētare sp accipe. 3. f mios simplices. s3 aliqñ

o3 accipi fmin⁹ plex⁹. cui⁹ cās assignat duplicē. pma ē h. qz qñz termino g ē mediū in fillō nō ē nomē simplex ipositū. iō tūc nimis difficile eēt resol uere talē fminū i nomē simplex. 2^a cā qz qñcūq; ex trēa cōlōis se bñt adiucē immediate p pūatōez fmi simplicis. vt figs vellit dmonstrare q triagul⁹ et q crus b3 tres angulos. poterit capi illud mediū simplex qd ē triagulus. s3 ad demōstrādū istā. ois triagulus b3 tres. nō pōt capi aliquod mediū simplex s3 cōplexū quod ē dissō trianguli. Et si ex textum obijciat q in duob⁹ exēplis datis in p impedimēto sit bona cōia necia cū in eidē mediū sit termin⁹ discret⁹ discretet tēt. igr vī 3° seg de necitate p sillogismū expositoriū. pōt dici q illoz exēploz nō requirit verificatio vt patebit infra. Alr dī q forte illa noia aristomenes intelligibit vel michalus music⁹ nō sūt ppria noia. s3 forte in greco sūt noia cōia. Vel potest fciō dici q l3 sequatur cōclusio d necessitate expositorie nō tñ sillogislice et f martē pus datam. Quarto pōt dici sicut videtur sentire arist. q licet mediū sit terminus discretus non tñē bonus sillogismus expositorius nec segt cōclusio d necessitate. p^m p3 qz maior nō ē reducibilis ad vnā de omni. quod tamē necessario requirit ad bonū fillm expositoriū pme figure. Sed3 pat3. quia pōt aīs eē uerū cōsequēte existēte falso. Nā si nunc michalus sit music⁹ et cras dstruat sua musica. tūc ista maior erit v3. michal⁹ music⁹ corrupē cras: qz nō erit cras michalus musicus. et silf minor est vera. et tamen cōclusio ē falsa. s. michalus corrupē cras. qz cras adhuc erit michalus. et inde ē q nō sequitur 3° d necessitate. s3 si maior reducat ad vnā de oī fillō erit bonus sic. arguendo. oē qd ē michalus musicus corrupē cras: s3 michalus ē michalus musicus. g michalus corrupē cras. et sic cōclusio ē falsa. ita etiam maior: nō. n. oē qd ē michalus music⁹ corrupē cras. s3 sola musica michali

Conclusio Rñsalis. Qēs cōie nō sillogislice et oīones rduplicatie sūt ad fillm reducibiles. pma ps p3 ex pdictis et secūda patebit in dubijs sequentibus.

Primo dubitat vtrū ex obligis possit fieri. fill⁹ i oī fi^a. ¶ Pro solōne ē supponēdū q a rist. in hoc fo capitulo de fminat de resolōe fillōz ex obligis et itēdit octo cōclones. quarū p^a ē bec. In fillō non sp o3 capere terminos in recto s3 sepe sumūt i obliq. vt dicēdo drioyn vna ē disci^a et nō dī dria sūt vna disci^a. ¶ 2^a cōcl⁹ ē h: in pma fi^a maiore d recto et miore de obliq segt 3° d obliq vt ois sophia ē disci^a: bōi ē sophia g: bōi est disci^a.

priorum

Tertia 3°. In p^{ri}ma figura maiore de obliquo 7 minore de recto segtur 3° de obliquo. vt cuiuslibet q^{ue}lis. i. 3^{ri}j est disciplina. s3 bonu e q^{ue}le. g^o boni e disciplina. ¶ 4° 3° i p^{ri}a figura vtraq3 de obliquo segtur conclusio de obliq 7 quandoq3 de recto. exēplū p^{ri}mi vt cuiuscūq3 est disciplina illius est genus. s3 boni e disciplina. ergo boni e gen^{us}. Exēplū 3° dⁱcⁱ: cuiuscūq3 est disciplina hoc e gen^{us}. sed bōi e disciplina. g^o bonū est gen^{us}. ¶ Quia 3° i scda figura negatiua exstere de obliquo segtur conclusio de recto. sic in modis affirmatiuis. pbatur duob^{us} exemplis. p^{ri}m^{us} exemplū. nulli^{us} motus aut g^{en}eratio est motus vel g^{en}eratio. sed voluptas est g^{en}eratio vel motus. ergo voluptas nō e mor^{us} nec g^{en}eratio. 2us exemplū. nullius signi est signū. sed ip^{si}us ritus est signū. g^o ipe ritus nō est signū. ¶ 6° 3° i t^{er}cia f. gura eodē modo sillogizat ex obliq3 sic in alijs figuris. pbat vno exēplo. q3 dō nō ē ip^{si}us opportunū. sed dō est etas. ergo etas nō est tempus opportunū. maior patz. q3 deo nihil est p^{er}ficiēs. ¶ 7° conclusio. tāgit vnū documētū. s. q3 in resoluōe silloz ex obliquo termini sūt accipiēti in recto. tū in constitutōe silloz ex obliq3 t^{er}mini p^{ri}nt accipi f^{ri}m quēlibet nominis casū. vt puta f^{ri}m gēitiuū. vt dupli est subduplū. aut f^{ri}m datiuū: vt buic inest h. aut scdm accusatiuū. ut illud feriēs ē vidēs. aut f^{ri}m nominatiuū. vt bō est aīal. vel scd3 quēlibet aliū casū. ¶ 8° conclusio tāgit vnū aliud documētū. s. q3 totiēs p^{re}dicatū dicit^{ur} in eē subiecto quotiēs diuersa sūt p^{re}dicata. hoc est. quotiēs modi p^{re}dicadi variat p^{ri}nt f^{ri}m diuersitate casuū. 7 hoc simpliciter aut secundum quid. vel f^{ri}m terminos simplices complexos. vel penes affirmatōez vel negationē. Et addit q3 huiusmodi resoluōe sillogizadū 7 t^{er}minatū est illud qd meli^{us} est.

Secundo dubitatur. Vtrum in sillogismo reduplicatio obeat poni reduplicatio ad mediū. p solutione sup^{er}ponitur q3 aristoteles iboc tertio capitulo docet resolutionem sillogismorum ex reduplicatiuis. 7 continet duas partes. quarū 3^a prima continet duas conclusiōes ¶ p^{ri}ma est bec. in sillogismis reduplicatiuis reduplicatum semper debet addi maiori extremitati. s3 nū/ q3 medio. p3 quattuor exemplis. primum est. si fiat sillogismus cōcludens q3 iustitie est disciplina i eo q3 bonum. oz reduplicationem poni ad maiorem extremitatē sic arguendo. boni est disciplina i eo q3 bonū. sed iustitia est bona. ergo iustitie est disciplina i eo q3 bonū. Si vero addatur reduplicatio medio sic arguendo. boni i eo q3 bonū est disciplina. sed iustitia est bona i eo q3 bonū. ergo iustitie ē di-

sciplina. maior erit vera 7 minor falsa 7 intelligibilis. Cuius causa extra textum pōt assignari. quia reduplicatio poneretur i predicato minoris. tunc denotaret vniuersalitatē predicati. modo ois p^{ro}positio est falsa 7 i intelligibilis i qua p^{re}dicat vlt^{er} sumptum. salte3 si sit affirmatiua. Secūdu3 exēplū. boni est disciplina inquāru3 bonū. sed salubre est bonū. ergo salubre est disciplinātū iquārum bonū. Tertiū exēplū. non exis ē iopinabile i eo q3 nō exis. sed yocercius est non exis. ergo yocercius est iopinabilis i eo q3 non exis. Quartum exēplū. oē sensibile est corruptibile i eo q3 sensibile. sed ois homo est sensibilis. ergo ois homo est corruptibilis i eo q3 sensibilis. ¶ Secūda cōclusio: non est eadē dispositio mediū ad sillogizandum cōclusionē simpliciter. id est sine reduplicatiōe 7 cōclusionem reduplicatiuam. quia ad sillogizandum aliquam cōclōem simpl^{iter} absq3 reduplicatiōe debet medium capi sine reduplicatiōe. vt ad sillogizandum istam cōclōem nō reduplicatiuam. bonum est disciplinātū. sufficit p medio capere aliquod ens puta bonestum sic arguēdo. oē bonestum est disciplinātū. bonū est bonestū. ergo bonū est disciplinātū. Sed ad sillogizandū cōclusionē reduplicatiuā oz mediū capi cum reduplicatiōe que est minoris extremitatis sic arguēdo: ens est disciplinātū i eo q3 bonestū. sed bonū est ens. ergo bonū est disciplinātū i eo q3 bonestū. Et addit arist. q3 si illd mediū ens fuisset cap^{er}tū sine reduplicatiōe cogente ipm ad ptem subiectuā tūc valuisset solū ad cōcludendū cōclusionem simpl^{iter} 7 sine reduplicatiōe. ¶ In secūda parte ponit documētum ad reducēdum o^{mn}es sillogisticas ad alios sillogismos. 7 cōtinet duas particulas. quā3 prima intēdit septem conclusiones que sūt septem documēta p sillogismis o^{mn}ibus. ¶ p^{ri}mū documētū est illud. In reduplicatiōe nūq3 ad sillogismos oz capere nomē magis notū p nomine minus noto. 7 etiā o^{mn}ē p^{ro}positionē. vt nihil differt dicere suspicabile est genus oppinabile 7 oppiabile nō est quid suspicabile. iō notior illaz duaz p^{ro}pōm potest sumi pro alia i^{nt}eriori. Unde extra textum potest dici q3 iust. icabile 7 oppinabile se habēt sicut min^{us} cōe 7 magis cōe: oppinabile enī dicit firmiorem adhesionē q3 iusp^{er} cabile. ¶ Secūdu3 documētū. in sillogizādo oz capere illos terminos in p^{re}missis qui debēt i^{nt}erferri i cōclusionē. vt si conclusio debeat sumi cum reduplicatiōe oz illam reduplicatiōem poni in altera p^{re}missarum. vt si debeat cōcludi ista 3° voluptas est bonū. nō debet poni in p^{re}missis reduplicatiō: tam

primus

ad sillogizandū istā. voluptas est bonū i eo q̄ bonū
debet i p̄missis poni reduplicatō. ¶ Tertū docu-
mētū. multū refert sumere p̄pōs yles vel p̄ticulari-
res. q̄ ex ylis potest cōcludi q̄ ylis. ex p̄ticulari-
larib⁹ autē nequaquā. dīc enā i prima figura ponē
maiorē ylem y p̄ticularē q̄ si sit p̄ticularis nulla
segt⁹ de neccitate. si hō fuerit ylis sequitur de ne-
cessitate q̄ ylis y p̄ticularis s̄m exigētiam minoris
sibi addite. ¶ Quartū documētū. p̄pter pōnem
exēploz nūq̄ accidit cōueniēs. q̄ nō sumunt tāq̄
vera. sicut gcomet qui dicit lineā pedalē rectā ēē
sine latitudine. que nō ē ita. ideo nō oī exēpla cēta
Expōne. n. vīmur vt nō ita sit. sed vt sētiat qui di-
scit. ¶ Quintū documētū q̄ aliqui un⁹ sillo⁹ persi-
ci per multas sillogizatiōes q̄n. s. maior z minor p̄-
bat⁹. nō tñ oī q̄ huiusmodi p̄ sillogizatiōes fiant i
eodē mō z in eadē figura cū p̄ncipali sillo. ¶ 6^m
documētū. ad uidēdū in qua figura debeat poni
sillogism⁹ multū cōfert asp̄icere ad cōclusionem. q̄
si cōclusio sit ylis nō pōt esse i tertia figura. si uēit
affirmatiua nō pōt ēē i 2^a. Si hō fuerit vniuersalis
affirmatiua tñ pōt ēē i p̄mo p̄nc. ¶ Septimū do-
cumētū. ad iterimēdū vñā diffōnē nō oī destruere
totā diffōnē sed sufficit vñā p̄tē iterimī. ad cui⁹ in-
teremptionē tota diffō destruit sicut ad destruē-
dū istā diffōnē: aqua ē pot⁹ humidus: sufficit dīstru-
ere q̄ aq̄ nō est pot⁹ sic arguēdo. oīs potus ē trans-
mutabilis i substantiā bibentis. sed aq̄ nō ē huius-
modi g: aq̄ nō ē potus. z p̄ cōis nō est pot⁹ humia⁹
Tertio Dubitat vtrū sillogismi ex ypothe-
si possit reduci ad aliquā triū figuraz
¶ Pro solōe supponēdū est q̄ i hac scda pte pōit
aristoteles aliq̄ documēta de reductōe sillogismo-
ruz ex ypothe-
si. Quoz p̄mū est istud sillogismi ex
ypothesi quātū ad totū sui nō reducunt ad aliquā
triū figuraz. q̄ i eis nō sillogizat⁹ p̄positum ex ter-
minis positis sed solū virtute cōccessionis ipsius re-
spōdētis. quāquidē cōccessionē vocat aristo. ad pla-
citū. q̄ respōdēs ad placitū cōcedit istā ypothe-
sim datā. vt si q̄ velit p̄bare q̄ cōtrariōz nō sit eadē
disciplina. z petat sibi cōcedēdū a respōdente q̄ si
mille sit de ptate z de disciplina. z se trāferat ad p̄-
bandū q̄ cōtrariōz nō est eadē ptas sic arguendo.
sanatiui z egrotatiui nō est eadē ptas. sed sanati-
uum z egrotatiuum sūt dīa. ergo dīoz nō est vna
eadē potestas. nā licet ista conclusio sit sillogistice
ostensa z possit iste sillogismus resolui intres ter-
minos z duas p̄pōnes. tamē nondū est sillogizatiū
p̄positū. s. q̄ olum cōtrariōz est eadē disciplina ni-
si virtute ypothe-
sis cōccesse a respōdente. Similiē

sillogism⁹ ad impo-
se nō sillogizat p̄ncipale p̄positū
sed sillogizat aliq̄ impossibile ex cui⁹ impossibili-
tate ifertur vītas p̄positi. ¶ Scdm documētū ē
istud. nam licet sillo ad impossibile z sillogismus ad
trāsūptū cōueniāt i hoc q̄ nō sillogizant p̄ncipale
p̄positū. tamē differūt in hoc q̄ sillogism⁹ ad tran-
sūptū cōcludit p̄ncipale p̄positū ex cōccessione respō-
dentis. vt cōccessa ista ypotesi. si se est de ptate z disci-
plina z sit probatū q̄ cōtrariōz nō ē eadē potestas:
simulerit p̄batū q̄ dīoz nō est eadē disciplina. s. z
i sillogismo ad impossibile nō cōcludit p̄positum vī-
te cōccessionis rīdētis sed p̄ pōnē z cōccessionēz falsi
a rīdēte. vt si q̄ cōcedat q̄ dyamet⁹ ē symet bz ne-
cessario cōcedē istō manif. s. q̄ ipia sūt cōlia pib⁹.

Ad rationes Ante oppositū. ¶ Ad p̄-
maz dicit q̄ reduplicatio-
debet poni ad maiorē extremitatē tāq̄ ps extrē-
ill⁹ cui⁹ maior extrēitas est ps. nō autē tāq̄ redupli-
cās maiorē extrēitatē. ¶ Ad scdm dī q̄ cōtrario-
potest reduci ad sillo p̄ additiōez vni⁹ p̄misse i qua
idē p̄dicatur de seipso sic q̄ cōuersio p̄pōis affirma-
tiue bz reduci ad tertiā figurā z cōuersio negatiue
ad 2^{am} si 2^{am}. ¶ Ad triā dī q̄ ista cōia oī sic reduct
ad sillo. quādociūq̄ dom⁹ est paries est sed dom⁹
ē. ergo p̄ies ē. ¶ Ad q̄rtā dī q̄ loc⁹ a iugatis licz
nō possit reduci ad vñū sillogismū eo q̄ sūt quattu-
or termini. tamen potest reduci ad duos sillos. vt
patet practicātī. ¶ Et hec de questione.

Veritur vtrū ex p̄positionib⁹

q̄ de terminis infinitis eo
dē mō sit sillogizandū sicut de p̄pōnib⁹
de terminis finitis. Et arguitur q̄ non.
q̄ p̄pō affirmatiua de p̄dicato infinito z negatiua
de p̄dicato finito egpollēt. ergo ex eis sūt ē sillogi-
zandū. aīo p̄z. q̄ iferūt se mutuo. vt p̄z i cōuersio-
ne p̄ cōtrapositiōz. ergo egpollēt. ¶ Scdm sic. p̄pō
de p̄dicato infinito ē simplr negatiua ex quo ifert
vñā negatiua ergo ex ea nō ē sillogizandū eodē mō
sic ex affirmatiua de p̄dicato finito. ¶ Tertio ar-
guitur sic. ēminifiniti z ifiniti dīcūt. ergo p̄pōnes
ex eis cōstitue dīcūt. z p̄ cōis nō ē ex ipis eodē mō
sillogizandū. ¶ In oppo^m est aristo.

Primo Sciendū est q̄ istud est quartum
capitulū in quo aristo. determinat
de reductōe figuraz ad se iuicē que sit q̄n eadem
q̄ i vna figura cōclusa ostēditur posse cōcludi i alia
p̄ sillo ostēsiuū nō autem p̄ impossibile. z cōtiet sex
cōclusiones. p̄ma est hec. ¶ Quādo eadēz cōclusio
pōt cōcludi i diuersis figuris sillo⁹ cōcludēs talē
cōclonē in vna figura pōt reduci i aliam figuram

priorum

ubi concluditur eadem cōclō: sicut illis negatiu⁹
p^{me} reducitur ad illis negatiuū secūde z cō. ¶ 2^a
cōclusio. nō oēs illi p^{me} figure p^{nt} reduci ad secū
dā figurā. p³ q² barbara z varij nō reducūt ad 2^{am}
si^{am} eo q^d i^{pa} solū cludūt negatiue. s³ celaret^r rdu
cit ad cesāe z ferio rducit ad festio maiore vtriusq³
modi ouersa simplr. ¶ 3^a cōclō. cesare camestres.
z festio reducūt per conuersionem ad celaret z
ad serio. Baroco autē non reducitur per cōuersionē.
¶ Quarta 2^a non omnes modi tertie figure redu
cūt ad primā nec cō. Secūda pars p³ q² l³ varij z
ferio reducūt ad varij z ferison per ouersionez
minoris: tamē barbara z celaret nō reducūt ad
tertiā figurā per ouersionem eo q^d in tertia fi
gura solū concluditur particulariter. Secūdo p³
ba^a prima pars cōclusionis q² bocardo nō reducitur
ad primā figurā per ouersionē. sed omnes alij mo
di tertie figure reducūt ad primā figurā v^t p³
ouersionem per accidens vel per conuersionem
simplicem. Ex quo infert ynū correlariū q^d prima
figura z tertia adinuicem reducūt per ouersionez
minoris. sic intelligēdo per conuersionē illi⁹ ppō
nis que debet esse minor i prima figura. z ideo l³
disamis reducatur per ouersionez maioris. o³ t³
premissas transponi z tunc illa maior ouersa fiet
minor in prima figura. Similiter prima figura z
secūda reducūt adinuicem per conuersionem
maioris ad sensum nuper datū. ¶ Quinta cōclō.
modi vniuersales secūde figure non reducūt ad
tertiā figurā. cum in tertia figura solum con
cludatur particulariter. nec etiam modi affirma
tini tertie figure possūt reduci ad secūdam figurā
eo q^d in secūda figura nūq³ concluditur affirmati
ue. sed festino reducitur ad ferison p³ conuersionez
simplicē vtriusq³ p³missē. z similiter selapton z feri
son p³ cōuersionem vtriusq³ p³missē reducuntur ad
festino. baroco 4° z bocardo nō reducūt. ¶ 6^a 2^a
tangit tria correlaria. ¶ Quoz p³ mū ē. baroco z
bocardo non possunt reduci p³ cōuersionez ad ter
tiam vel secūdā. sicut nec reducūt ad primā
¶ Secūdū correlariū. q^d illi duo modi soli q³ sūt
baroco z bocardo reducūt p³ impossibile. ¶ 3^m
correlariū. ex dictis manifestum ē qualiter oportet
at sillogismos z figuras reduci adinuicē. non q^ddem
v^t vna p³ aliam pficiatur q² prima per secūdā aut
tertiā pfici non habet. sed vt ostendatur q³liter ea
dē cōclusio pōt concludi i diuersis figuris

Secundo Sciēdum ē. q^d istud quintū capi
tulū i quo art. intendit resolutio
nē sillogismoz i terminis infinitis cōtinet tres partes

In quaz p³ma ostendit q^d negatiua de p³dicato finito
nō egpoller affirmatiue d³ p³dicato infinito. z cōtinet
duas cōclusiones. ¶ Quaz p³ma ē bec. affirmatiua
de p³dicato infinito z negatiua d³ p³dicato finito cui⁹
modi sūt iste due ē nō albū. nō ē albū. nō significāt
idē. p³ q² isti⁹ affirmatiue ē albū negatiua cōtradi
ctoria ē ista. non ē albū. nō autē ista ē nō albū. q³ non
significant idē. Añs p³ tribus rōnibus. quaz p³ma
est ista. simile ē de istis ppōnibus ē albū ē nō albū:
sicut de istis pōt ābulare pōt nō ābulare. scit bonū
scit non bonū. sed istius pōt ābulare cōtradicoria
nō est ista pōt non ambulare sed ista nō pōt ambu
lare. nec etiā isti affirmatiue scit bonū. contradicit
ista scit non bonum. ergo a simili isti affirmatiue ē
album nō contradicit ista est non albū. sed ista non
ē albū. minor p³ q² cōtradicorie nō pōt simul sta
re i³ vitate. sed iste due potest ambulare. potest non
ambulare. simul stāt in vitate. nihil enim refert vi
cere potest ambulare. potest non ambulare. z dice
re potēs ē ambulare. potens est nō ambulare. sed
iste due simul stāt. ergo z sūt equipollētes z p³ oīs
non cōtradicūt. z similī posset p³bari de istis scit bo
num scit non bonū. q² sunt simul v^t. q² ille due q³
bus egpollēt. s. ē sciēs bonū. est sciēs non bonum:
sūt simul v^t cum idē sit sciēs bonū z sciēs nō bo^m.
¶ Secūda ratio ē h³. q² esse non equale z non esse
equale nō significāt idem. ergo a simili est nō album.
z nō ē album. añs patet. q² ista affirmatiua de predi
cato infinito ē nō equale. aliquid ponit. negatiua ve
ro nihil ponit. ergo nō sūt idē. sed q^d ista ē non equa
le aliqd ponat p³bat aristo. q² ad ipam sequit aliqd
hoc ē subiecto istius p³positionis aliquid subiacet
de quo nō ē v^tz dicere q^d ē iequale. alias esset idēz
dicere. de quolibz ē equale vel nō equale. q^d ē s³tm
q² cbimera neutrū boz ē. sed ista negatiua non ē
equale. non idiget tali subiecto. ergo affirmatiua
de p³dicato infinito. z negatiua de p³dicato finito nō
sūt idē. ¶ Tertia ratio. ad affirmatiuā d³ p³dicato
infinito sequit aliquid q^d non sequit ad negatiuā d³
p³dicato finito. q³ non sūt idē. añs p³ q² ad istaz. ē li
gnum nō albū. sequit ista. g² ē lignum. nō autē sequit
ad istam nō ē lignum album. ¶ 2ª cōclusio tēgit tria
correlaria. p³mum correlariū. istius affirmatiōis
ē bo^m: negatio cōtradicōis nō ē ista ē non bo^m. s³
ista nō est bonum. p³ q² de quolibet ē affirmatiō v^t
negatiō vera: z de nullo ambo sūt. sed d³ codē v^tpu
ta de chimera vel de eo q^d v^tr non ē. salū ē vice
re q^d ē bonum: z q^d est non bonum. ¶ Secūdum
correlarium. ista p³positio est non bonum: est af
firmatiua. p³patet. quia omnis oratio est affirma

Primus

tiua vel negatiua. sed ipsa non est negatiua. cum non sit negatiua istius. est bonum. ergo ipsa erit affirmatiua. **Tertium correlarium.** istius affirmatiouis: est non bonum: negatio est ista. non est non bonum. patet quod cuiuslibet affirmationi est sua negatio opposita. sed ista est affirmatiua cui non potest assignari alia negatio. ergo etc.

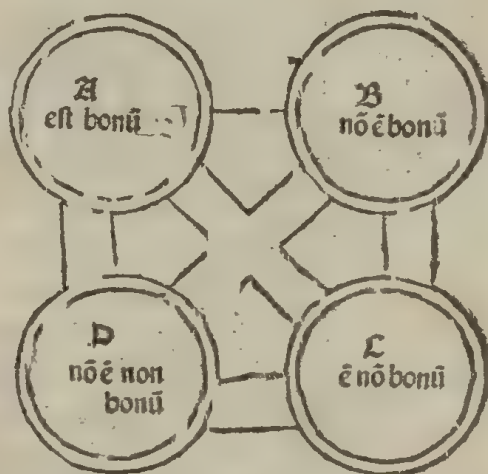
Tertio sciendum est quod circa hunc textum indunt due difficultates. Quarum prima est hec. utrum esse non album et non esse album idem significet. Et videtur quod sic quod ab uno ad aliud est bona consequentia et contra ut patuit in secundo per armenias. ergo videtur idem convertibiliter significare. **In oppositum** videtur esse aristoteles in principio huius capituli. Respondetur per distinctionem. quod ista duo significare idem potest dupliciter intelligi. uno modo quantum ad modum enuncianti. et sic non significant idem. quia una habet modum enuncianti simpliciter negatiuum: et alia habet modum enuncianti simpliciter affirmatiuum. Alio modo potest intelligi quod significant idem quo ad veritatem et falsitatem. et sic sunt idem et significant idem. quod si unum illorum sit verum et reliquum necesse erit verum. si etiam unum sit falsum et reliquum. Et idem est quod in bona contra inferunt se mutuo. Et si obijciatur quod per philosophum in textu. iste due. non est album. et non album se habent adinuicem sicut iste: non est potens ambulare et est potens non ambulare. sed iste due ultime nec sunt eodem quo ad modum enuncianti: nec quo ad veritatem vel falsitatem: nec ab una ad aliam nec eodem modo contra. Respondetur quod aristoteles non intelligit quod sit oio simile de istis et de alijs. sed solum vult quod in istis est iste quod ad modum enuncianti quod si cut ista. est potens non ambulare habet modum enuncianti simpliciter affirmatiuum. ita ista. est non album. et si cut ista. non est potens ambulare est negatiua. ita consimiliter ista. non esse album est simpliciter negatiua. **Secunda difficultas.** utrum nomen infinitum aliquid ponat. Et videtur quod non per aristoteli. per peryarmenias ubi vult partem negatiua esse vera eo quod nomen infinitum equaliter est in eo quod est et in eo quod non est. **In oppositum** arguitur per aristoteli. in presenti capitulo ubi dicitur quod huius quod est non equaliter aliquid subiaceret. quod non videtur verum nisi istud nomen infinitum non equaliter aliquid ponat. Respondetur contra quod nomen infinitum substantiuum nihil ponit: sed nomen infinitum accidentale aliquid ponit. sicut hoc nomen non equaliter ponit suum subiectum quod subiaceat non equaliter. Aliter tamen respondet conformiter ad ea que dicta sunt primo per armenias: quod nullum nomen infinitum siue substantiuum siue adiectiuum aliquid ponit. per quia

nomen aliquid ponere est ipsum virtute sui significati predicari de aliquo ente positivo. sed nomen infinitum equaliter predicat de ente et de non ente. ergo nihil potest. Et ad auctoritatem textus dicitur quod huius non infinitum non equaliter aliquid subiaceret. si equaliter. non quod ipsum ponat: aut quod ad non equaliter sequatur equaliter: sed sibi subiaceret. per predicatores. quia non equaliter predicat de equaliter.

Conclusio realis. Eodem modo sillogizandum est ex propositionibus de terminis finitis sicut et de infinitis: ista est satis patet ex dictis in secundo notabili quod ex dicendis in dubijs sequentibus.

Primo dubitat. utrum affirmatiua de predicato finito: et affirmatiua de predicato infinito possint simul stare. Pro responsione supponendum est quod aristoteles in secunda parte ostendit quod valet contra a propositionem de predicato finito ad propositionem de predicato infinito: et intendit quod conclusiones. quarum prima tangit dispositionem quatuor propositionum in figura: c. prima angulus sit. a. in quo ponatur affirmatiua de predicato finito. s. est bonum. et sit. b. in quo ponatur negatiua de predicato finito: ut non est bonum. 3. c. qui ponatur sub. b. in quo ponatur affirmatiua de predicato infinito: ut est non bonum. 4. vero qui ponatur sub. a. sit. d. in quo ponatur negatiua de predicato infinito: ut non est non bonum.

Sequitur figura de qua loquitur ista conclusio:

Alie quatuor conclusiones tangunt quatuor regulas. Quarum prima est hec. Ab affirmatiua de predicato infinito ad negatiua de predicato finito est bona consequentia: ut bene sequitur. est non album. ergo non est album. per quia ad istam. est non album requiritur ista. non est album vel eius oppositum ista

bit. sed ei^o oppositū nō pōt stare qz iste nō pōt siml
stare. hoc ē nō albū. z hoc ē albū. ¶ Secūda regu
la. a negatiua de p̄dicato finito ad affirmatiuā de
predicato ifinito nō v3 cōia. p3 qz nō sequit. hoc nō
ē lignū albū. ergo hoc est lignū nō albū. qz qd oio n̄
est lignū: nec est lignū albū nec lignū nō albū. ¶ 3^a
regula. ab affirmatiua de p̄dicato finito ad negati
uā de p̄dicato ifinito est bona cōia. vt bñ seqt. hoc ē
albū. g̃ hoc non ē nō albū. p3 qz ad istā. est albū. seg
tur ista. nō ē nō albū vel ei^o oppositū stabit. sed op
positū ei^o nō pōt stare qz iste nō simul stāt. ē albū et
ē nō albū. ¶ 4ª regula. a negatiua de p̄dicato in
finito ad affirmatiuā de p̄dicato finito n̄ v3 cōia qz
nō sequit nō ē lignū nō albū. ergo ē lignū albū. Ex
bis infert duo corollaria. ¶ p̄mū ē. affirmatiua de
p̄dicato finito z affirmatiua de p̄dicato ifinito vt iste.
ē albū. ē nō albū. n̄ pōt simul stare. ¶ 2° corolla^m
negatiua de p̄dicato finito z negatiua de p̄dicato
ifinito nō se iuicē cōsequitur. tamē pōt simul stare
in veritate. qz qd nō ē lignū album nō est etiam li
gnum non album.

Secundo dubitat. vtz ab affirmatiua de p̄di
cato priuatiuo ad negatiuā de p̄
dicato positiuo vel econtra valet cōia. Pro soluti
one supponēdū ē q̃ in hac 3ª parte opat aristo. p
pōes de p̄dicatis ifinitis ad p̄pōes de p̄dicatis p̄
uatiuis: z itēdit qnqz cōclōes. quaz p̄ma est hec. co
dē modo se hñt ad inuicē quo ad cōiam p̄pōes de
p̄dicatis p̄uatiuis z p̄pōis sicut p̄pōes de p̄dicatis fi
nitis z ifinitis. ita q̃ affirmatiua de p̄dicato priua
tiuo infert negatiuā de p̄dicato positiuo. sed n̄ cō. qd
facilr apparebit disponēdo figurā cōilem p̄cedē
ti cuius p̄m^o angul^o sit. a. in quo ponat affirmatiua
de p̄dicato positiuo vt est cōle. secūdus angul^o sit
b. in quo ponat negatiua eiusdē. f. nō est cōle. z ter
ti^o sit. c. in quo ponat affirmatiua de p̄dicato pri
uatiuo vt est ineqle. z q̄rt^o q̃ ponit sub. a. sit. d. in quo
ponit negatiua de p̄dicato p̄uatiuo. f. nō est ineqle.
¶ 2^a cō. pbat vnū p̄us declaratiū. f. q̃ affirmatiua
de p̄dicato ifinito z negatiua de p̄dicato finito n̄
significāt idē supposito q̃ deī aliqua p̄pō vltis in
qua p̄dicatū iest subō p̄ aliquib^o suppositis: z p̄ ali
quib^o nō. sicut posito q̃ aliqua entia sint alba z ali
qua nō. tūc arguit sic. ista p̄pō vltis. oia entia sūt al
ba. est falsa. ergo sua cōdictoria erit v̄a. sed ista affir
matiua de p̄dicato ifinito. oia entia sūt nō alba est
simul falsa cū p̄ma. g̃ n̄ ē cōdictoria p̄me. z p̄ cōis ista
negatiua nō oia entia sūt alba erit sua cōdictoria.
g̃ a sili istius affirmationis ē albū negatio nō ē ista
f. est nō albū. sed ista negatiua. nō est albū. z sic di

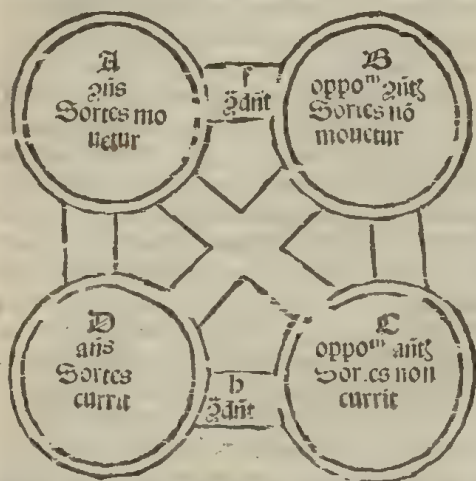
ctū est de ista vlti in plurali numero. oia entia sunt
alba. ita dicendū est de ea in singulari numero. f.
q̃ isti^o. oē ens est albū. cōdictoria nō est ista: oē ens
est nō albū. sed ista. nō oē ens ē album. ¶ 3^a cō. tan
git duas regulas: q̃z p̄ma ē. Affirmatiua de p̄di
cato ifinito eodē mō sillogizat sic affir^o de p̄dica
finito. pbat aristo. rōe z exēplo. R. dē sic qz affir^o d
p̄dicato ifinito n̄ sillogizat eodē modo sic neg^o d p̄
dicato finito. g̃ sillogizat eodē modo sic affirmatiua
de p̄dicato finito. a. nō p3 qz affirmatiua d p̄dicato in
finito ex q̃ est simplr affirmatiua d3 sillogizari i mō
affirmatiuo. z tñ negatiua de p̄dicato finito sillogi
zat in mō negatiuo. g̃ n̄ codē mō sillogizant. z p3
exēplo. qz bñ segtur. oē aial ē musicū. ois hō ē aial
g̃ ois homo ē music^o. ita ēt sequit. oē aial ē n̄ musi
cū. ois homo ē aial. ergo omnis homo ē n̄ musicus
¶ Secūda regula. vltis negatiua sillogizatur tri
bus modis. f. in secūdo p̄me z duob^o p̄mis secūde
sed vltis affirmatiua tñ sillogizat in p̄p̄me. ¶ 4^a
cō. tāgit vnā regulā cōntiaz que cōtinet q̄tuor partia
les regulas. ¶ p̄ma regula est hec. si ad aliq̃d aīis
seqtur aliquod cōis z nō cō. tūc ad oppositū cōis
seqtur opp^o aīis. ¶ Secūda regula. si ad aīis se
quatur aliquod cōis z nō econtra. nō o3 ad oppo^o
aīis seg oppositū cōis. ¶ Tilia regula. oppositū
aīis pōt stare in veritate cū opposito cōis. ¶ 4^a
regula. opp^o cōis nō pōt stare cū aīte. Pro cōla
ratōe istaz regularz cōstituat figura q̄drata c^o p̄m^o
āgul^o fiat i. a. in q̃ ponat cōis. f. fortes mouet. z 2°
sit. b. in q̃ ponat opp^o cōis. f. fortes nō mouet. z 3°
sit. d. in q̃ ponat aīis. f. fortes currit. z 4° q̃ ponatur
sub. b. sit. c. in quo ponat opp^o aīis. f. fortes n̄ cur
rit. hoc supposito pbat p̄ma regula. f. q̃ si ad. c. seq
tur. a. tūc ad. b. segtur. d. qz ad. b. sequitur. d. vlt ei^o
opp^o stabit qd ē. c. stabit cū. b. z vltra ad. c. seqt. a. g̃
si. c. stet cū. b. ēt. a. stabit cū. b. quod ē falsū cū cōtra
dicat. ¶ 3ª regula pbat. f. q̃. a. z. d. pōt simul sta
re. qz. c. quod ē opp^o ipius. d. nō sequitur ad. a. f3
bñ econtra. ergo oppositū ipi^o. c. quod ē. d. stabit cū
a. qz quodlibz cum quolz vel ei^o oppo^o stat. ¶ 4^a
regula pbat. f. q̃. b. z. c. nō stāt simul. qz q̄qd stat
cū. c. stat cū. a. g̃ si. b. staret cū. c. staret ēt cū. a. z sic
cōdictoria sit staret. ¶ 2^a cō. pbat. f. q̃. ad. d. nō seqt
b. qz. d. dat cū. a. ergo si. ad. d. seqtur. b. tūc ēt. a. sta
bit cū. b. qz quicquid stat cū aīte stat cū cōite. sed h̄
ē incōueniēs. quia. a. z. b. contradicūt. ¶ 5^a cō. rēo
uet quādam sophisticam argumētationem p̄ quā
posset pbari. quia ad. d. sequitur. b. supposito q̃. f.
sit negatio cōtradictoria ad. a. z ad. b. z similiter. b.
sit negatio cōtradictoria ad. c. z ad. d. tūc arguit sic

Secundus

ad.c. sequitur. a. g. ad. f. sequitur. b. g. ad. d. qd est oppo^m
de. b. sequitur. b. qd est oppo^m de. f. Rñdet ari. in/
terrimedo suppositū. f. q. vñū z idē cōtradicat ou
obus oppositis. nā si. a. sit eē bonū. z. b. sit non eē bo
nū. tūc ipz a. dicit. b. z. nihil aliud nisi equipolleat
ipi. b. ideo. f. non dicit. a. z. b. seorsū sūptis. qz. f. eq
poller vni disiunctiue z contradicit vni copulatiue
cōstitute ex. a. z. b. mō disiunctiua neutri pti copula
tiue seorsum. sed toti copulatiue dicit:

¶ Sequitur figura superius descripta.

Tertio dubitatur. Utz a negatiua ad affir
matiuaz p̄dicato variato penes fini
tum z ifinitū valeat cōtra. Et vñ q. sic p. aristo. i. secū
do piermenias. In oppositū tñ vñ aristo. i. p̄ceden
ti tertū. ¶ Dñ q. valet cōtra posita constantia subie
cti. Aliter respondetur p. tria dicta. primū dictum
est. ab affirmatiua ad negatiuā p̄dicato variato pe
nes finitū z ifinitū sic q. totū p̄dicatū ifinitet bene
valet cōtra qz de quolibet ē affirmatio vel negatio
vera z de nullo ābo simul. sicut dictū ē i. secūdo pi
ermeias. Scōz dictū. a. negatiua ad affirmatiuā p̄di
cato variato penes finitū z ifinitū bene vñ cōtra
dūti totū p̄dicatū ifinitet. Si hō totū p̄dicatū sit
complexū z altera ps ei⁹ solū ifinitet nō valet cōtra. p.
ma ps dicti patuit i. secūdo piermenias. secūda ps
p. i. p̄cedenti textu. Tertiū dictū. si totū p̄dicatum
ifinitetur. tunc a negatiua ad affirmatiuā p̄dicato
variato penes finitū z ifinitū vniuersaliter valet
cōtra siue ponatur cōstantia subiecti i. negatiua siue
nō. p. qz ista cōtra tenet in virtute p̄mi p̄ncipij qd est
qdlibet est affirmatio vel negatio vera z de nullo
ambo sūt ergo vniuersaliter tenet in oib⁹ terminis

Ad rationes Ante oppositū. ¶ Ad pri
mam dicitur q. l. affirm a
tiua de predicato ifinito z negatiua de p̄dicato fi
nito equipolleat quo ad veritatem z falsitatē nō
tñ quo ad modū enūciandi. modo a diuersis modis
enūciandi abstrahitur diuersus modus sillogizan
di. ¶ Ad secūdā negatur cōtra. qz ad talē illationē
suffic. cōpossibilitas cōtis cū ātecedēte siue nō. ¶ Ad
tertiā conceditur q. p̄positiones cōstitute ex p̄e
dicatis finitis z ifinitis contradicunt ex parte p̄e
dicatorum non tñ ex pte copule. Et hec de p̄porū:

Ira Iniri
tuz se
cūdi libri priorū
qritur. utz ideoz
sills possit plura
cludere. Et vi
detur q. non. qz
conclusio est de
cētia sillogismi
vt patuit p̄bu⁹
ergo idē sillogis
mus nō pōt con
cludere plures
clusiones. C. 3°

sic. vñius cause est vn⁹ effectus. sed conclusio ē ef
fectus p̄mi illarum. vt habetur secūdo p̄hicorū. er
go p. easdē p̄missas nō p̄nt inferri plures conclusio
nes. C. 3° sic. sills p̄cedens p. diuersa media ad eā
dem conclusionē ē plures z non vn⁹. vt patuit p̄b⁹
ergo a simili sills p̄cedens p. idē mediū ad diuer
sas cōclusiones erit plēs z nō vn⁹. In opp^m est ari.

Primo sciendū ē. q. p. declaratione termi
noz questiois ponūtū q̄ttuor sup
positiones. Quaz p̄ma est hec. potestas sillogismi
ē q̄dam p̄prietas silli cūeniēs sillo rōne forme sil
logistice valēs ad veritatis manifestatiōez z falsi
tatis ostēsiōē. C. 2ª suppositio. sex sūt potestates
silloz. q. cōtinentur i. isto h̄so. plu. falsū. circu. con
uertitur. ipos z oppos. C. 3ª sup̄pō. p̄ia potestas
sillogismoz ē eūdē silliū posse concludere plures
conclusiones. qd contingit tripl̄r. p. p. cōuersionez
clusiōis. qñ. f. ex duabus p̄n. issis inferitur vna con
clusio ouertibilis. z. 2° ex eisdē p̄missis inferi ouer
tēs dicte cōclusiones. z. 3° pōt idē sillogismus plura
cludē sumēdo i. post. idest sub medio distributo su
mere plura inferiora cōtra sub eo. 3° mō idē sillogis
mus pōt plura concludere sumēdo i. latus idest su
mēdo sub miore plura supposita illi⁹ minoris. nec
pōt idē sills plura concludere sumēdo sub maiori

extremitate. qz hoc non posset fieri nisi variando maiorē extremitatē q̄ variata variat et sillogism⁹
Quarta supps dñet tres regulas qbus pōt cognosci q silli pñt plura cludere p sūptionē. p̄ia ē. sub termino distributo pōt fieri sūptio. Se/ cūda regula. sub termino nō distributo nō pōt fieri sūptio. 3ª regula. sūptio euīdēs sit solū sub subiecto. ex quo sequitur q̄ sub maiore nō sit sūptio euīdens. quia semp predicatur i p̄ma figurā i qua tñ sit euīdēntior sūptio:

Secundo Sciēdū ē. q̄ secūdus liber priorū i quo determinat ari. de gbus/ dā passionib⁹ sillogismoz dñet tres tractat⁹. In q̄ rū p̄ determinat de potestatib⁹ sillogismoz. et dñet sex capitula. secūdū q̄ sūt sex potestates. i p̄mo de terminat de p̄ma potestate et dñet sex cōclusiones
Quaz p̄ma est epilogatua oīuz determinatio rū i p̄mo hui⁹. et est bec. determinatū ē p̄us i quantis figuris et p̄ quales et quot p̄pōnes et terminos. et quādo quo ad figurā. et quomō quo ad modum pōt for/ mari quilibet silli. determinatū ē etiā ad qd respiciendū ē volēti cludere affirmatiue vel negatiue. et quomō pōt iueniri mediū ad quālibet p̄pōnē p̄positā sillogizandū. **2^a** tagit vnā diuisionē silli. et ē bec. silloz alij sūt v̄les et alij p̄ticulares. **3^a** cōclusio. oēs silli v̄les et oēs p̄ticulares affirmatiui plura cōcludūt p cōuersionē cōclusionis. sed p̄ticulares negatiui cōcludūt vnā solā cōclusionē. p̄. quia oēs alie cōclusiones a p̄ticulāri negatiua cōuertūt. p̄ticulāris autē negatiua nō cōuertit. g cōclusio p̄a. ari. declarat ari. i terminis nō significatiuis. et qz posset aliq̄ credere q̄ conclusio non eēt p̄pōsi remouēs dicit ari. q̄ conclusio ē p̄pō cū sit enūciatiua alicui⁹ de aliquo. **4^a** cōclusio. oēs silli v̄les p̄me figure pñt cludere maiorē extremitatē de oib⁹ cōtētis sub medio. et etiā de oib⁹ cōtētis sub subiecto cōclusionis. et oīuz erit idē silli. ari. etiā declarat ari. i terminis nō significatiuis. **5^a** cōclusio. oēs silli v̄les secūde figure cōcludūt plura sumēdo sub subo cōclusionis. s̄ nō cōcludūt plura. idēst euīdēter sub medio. hāc cōclusionē etiā declarat ari. i terminis nō significatiuis. **6^a** cōclusio. oēs sillogismi tā v̄les q̄ p̄ticulares pñt plura cōcludere sumēdo sub medio s̄ nō sēp. s̄ nulli silli p̄ticulares pñt plura cōcludere sumēdo sub subiecto cōclusionis. Hāc etiā conclusionem declarat aristoteles in terminis significatiuis.

Tertio Sciēdū ē. q̄ circa hūc textū incidunt tres difficultates. **Quaz** p̄ma est bec. vtz cōclusio sit d̄ eēntia sillogismi plura cōclu

dentia. Rñdet per duas distinctiōes et vnū dēf. **Prima** distinctio ē bec. cōclusiōē esse de eēntia sillogismi pōt dupl̄r intelligi. vno q̄ sit de dif/ finitione. eēntiali. Alio q̄ sit p̄ constitutens et componēs sillogismū. sic q̄ sillogism⁹ sit vna oratio totalis eēntialiter cōposita ex duabus p̄missis et cōclusionē. **Secūda** distinctio. euīdē silli pōt con/ cludere plures cōclusiones pōt dupliciter intelligi vno mō per locutionem de p̄ se siue gratia totius ita q̄ totus silli accipiatur p̄ antecēdēte ex q̄ inferuntur plures conclusiones. et sic non est possibile. Alio mō per locutionem grā p̄tis. sic q̄ i sillo sit aliqua pars vel aliqua p̄positio v̄tute cui⁹ pñt inferri plures conclusiones. et sic debet intelligi cum dicitur q̄ idē sillogism⁹ pōt plura cludere. Dicitur ē istd. cōclusio ē de eēntia silli cōcludētis plura. et s̄ p locutionē grā p̄tis. **Secūda** difficultas. vtrū silli cōcludēs maiorē extremitatē de oib⁹ vel de pluribus suppositis mediij diuisim sumptis sit vn⁹ vel plures. Rñdetur per duo dicta. p̄mū est istud. silli concludens maiorem extremitatē de plurib⁹ suppositis mediij est simpliciter p̄les et nō vnus. p̄ qz cōclusionē variata diuērsificatur et silli. s̄ i tali processu sūt plures cōclusiones. ergo sūt plures silli. maior p̄ qz variato aliq̄ qd ē de eēntia alicui⁹ variat et illud. s̄ conclusio ē de eēntia silli. ergo et. 2^m dictū. talis silli ē vn⁹ secūdū qd et p locutionē grā p̄tis. p̄ qz illud qd conuenit p̄i pōt p locutionē grā p̄tis denominare totū. s̄ tales p̄les conclusiones cōcludūt p aliquā p̄te primi silli. ergo talis sillogism⁹ pōt dici concludere p̄les cōclusiones. et eē vn⁹. **3^a** di. vtz ista p̄as teneat i v̄tute alicuius maxie. Rñdet q̄ fūdat i duab⁹ regulis. q̄z p̄ma ē q̄cqd sequit ad cōis bone cōie seqt ad ei⁹ ari. 2ª est. q̄cqd predicat de aliquo termino cōi distributo. dñt et de quolibet cōtēto sub eo. Ex his p̄ q̄ ista scia est v̄tilis dya⁹ ad pbandū suas cōias. ē etiā v̄tilis demonstratori ad augendum demonstrationes su/ mēdo in post vel in latus.

Cōclusio Rñsat. idē silli pōt cludē p̄les cōclones. itelligēdo q̄ sit d̄noia⁹ p locutionē grā p̄tis. Bec cōclusio p̄ ex dictis.

Primo Dubitatur. Vtz tagit ex veris sillogizare cōclusionē falsā. Pro solutōe supponēdū ē q̄ ari. i b. 2^a c. dñeriat d̄ 2^a p̄tate silloz que ē posse sillogizare verū ex falsis. et dñet tres p̄tes. s̄ tres conclusiones p̄ncipales q̄s itē dñt principaliter in hoc capitulo p̄bare. p̄ma p̄s dñet. 4. cōclusiones. **Quaz** p̄ia tagit duas sup/ pōnes. **Prima** ē h. cuiuslibet silli nec ē ābas p̄missi

Secundus

ras eē has. vel ābas eē falsas: vel alterā eē has et al
terā eē falsā. ¶ 2ª suppo. cuiuslibet filli 2° nēcio ē ha
vel falsa. ¶ 2^a 2°: tangit tres cōclōes partiales hui⁹
capituli. pma ē hec. ex pmissis xis nō 2tingit iserre
cōclōem falsā. ¶ Secūda 2°: ex falsis pmissis 2tin
git iserre cōclōem verā. ¶ 3^a 2°: ex falsis pmissis nō
cōtingit sillogizare cōclōem has pp qd. l3 bñ q2.
¶ 3ª cōclō tangit pbatōne pme cōclōis triū pdcā/
rū. f. q. ex pmissis xis nō cōtingit sillogizare falsū
q2 si aīs ē cōis est. et si cōis nō ē aīs nō ē. ergo si aīs
ē vepz cōis erit vepz. et si cōis nō est vepz aīs non erit
vepz. q2 de oppositū. tūc idē simul erit et non erit.
nā aīs. vputa. a. cū sit vepz aliqui erit. et cōis ex q2 tē
est falsū nō erit. et vltra si aīs sit necesse ē cōis eē
et sic idem cōis simul erit et nō erit. ¶ Quarta con
clusio remouet quoddā dubiū. nam in pāicta rōe
vritur aristo. ista lra. a. p ante. et b. p ante. iō posset
aliquis credere q p. a. intelligeret vna solā pmissā.
et tūc nō eēt necesse q si. a. eēt vepz. q. b. eēt vepz. istō
dubiū remouet ari. dicens q p. a. nō intelligit vna
solā ppōez cathegoricā l3 vna copulatiua 2stitu
tā ex duab⁹ pmissis q2 ex vno nihil sequitur de ne
cessitate. nam illō qd segt ex alio ē 2° sed ad iserē/
dū cōclōem regrūt tres termini et due ppōes. q2 tē.
Ex quo concludit aristo. q. a. significat ambas pre
missas. et si. a. i. ambe pmissē sint vne. necesse ē. b. i. cōclō
nē eē verā. alias contingeret idē sit esse et non eē
vt supra pbatum est.

Secundo dubitat. vtz ex pmissis falsis sil
logistice possit sequi 2° vera. p
solutōe supponēdū est q aristo. in 2^a pte b⁹ capti p
bat secūda cōclōionem p⁹ datam. f. q ex pmissis
falsis sequitur sillogistice cōclō vera. quam pbat
aristo. inductiue in omni figura. Et p hui⁹ pbatō
ne itendit sex conclusiones. ¶ Quaz pma ē. i. mo
dis vltibus pme figure ex ābabus falsis i toto vel i
pte pōt tequi conclusio ha. pma ps p3 sic arguen
do in barbara. ois lapis est aial. ois bō est lapis. er
go ois bō est aial. et in celaret sic arguendo. nullus
bō est aial: ois lapis est bō. ergo nullus lapis ē aial
Secunda ps p3. f. ex ambab⁹ pti falsis sic arguen
do in barbara. oē album ē aial. ois bō est alb⁹. ergo
ois bō est aial. in celaret sic arguēdo. nullū album ē
aial. ois lapis est aibus. ergo nullus lapis ē animal
¶ Secūda conclusio. i. modis vltib⁹ pme figure ex
maiore in toto falsa et minore ha. nūq. sequitur cō
clusio ha. sed ex maiore in pte falsa et minore ha se
quitur conclusio vera: p cuius probatione suppo
nit ari. q illa ppositio ē in toto falsa cuius cōtradi
ctoria est ha. hoc supposito pbatur sic cōclusio. q2

qñ maior est in toto falsa sua cōtraria erit ha. ex q
contraria cum minore ha segt tria cōclōionis. l3
imposse est trias simul esse has. ergo si maior sit in
toto falsa et minor ha cōclusio erit falsa. 2^a ps con
clusionis p3 sic arguendo in barbara. oē albū ē aial
ois cignus ē alb⁹. ergo ois cign⁹ ē aial. i. celaret ar
guitur sic. nullū albū est aial. ois nix est alba. ergo
nulla nix ē aial. ¶ Tertia conclusio. maiore ha et
minore falsa i toto vel in pte. segtur conclusio ha.
prima pars p3 arguēdo f. i barbara. ois equus est
aial. ois homo est equ⁹. ergo ois homo est aial. et in
celarent arguit sic. nulla medicina est aial. ois mu
sica est medicina. ergo nulla musica est aial. 2^a ps
p3 f. c arguendo i barbara. ois homo ē aial. oē gres
sibile est homo. ergo oē gressibile ē aial. in celaret
ho arguitur sic. nulla prudētia ē aial. ois cōtēpla
tio ē prudētia. q nulla cōtēplatio est aial. vel sic in
termis notiorib⁹ nulla albedo ē aial: ois color ē al
bedo. ergo null⁹ color ē aial. ¶ 4^a 2°: in modis pri
clarib⁹ pme figure pōt seg vepz ex ābab⁹ falsis siue
in toto siue in parte. vel ex altera falsa siue i toto si
ue in pte. quā cōclōem p omni sua parte probat
aristoteles formando duos fillōs in darij et i ferio.
¶ Quinta cōclusio. in oibus modis secūde figure
potest sillogizari vepz ex ambab⁹ falsis siue in toto
siue in pte. vel ex altera tm falsa siue in parte siue
in toto. hanc cōclōez pbat aristo. in oibus modis.
vt p3 practican. ¶ Sexta cōclō. in oibus modis
tertie figure contingit sillogizare verum ex am
babus falsis siue in toto siue in parte. vel ex vna
vera et altera falsa. aut in toto vel in pte. hanc con
clusionē probat inductiue sicut pcedētes. Ex qbus
insert duo correlaria. ¶ p⁹mu3 est. q si cōclō sit
falsa. necesse ē ambas vel alterā pmissarū eē fal
sam. ¶ Secūdū correlarium. si conclusio sit ha nō
est necesse vtrāq. vel alterā pmissarū eē verā.
Et per hoc p3 responsio ad dubiū.

Tertio Dubitatur. Vtz ad idē aīs affirma
tum vel negatum sequatur idē cōis
¶ Pro dubio supponēdū est q aristo. in hac tertia
parte probat tertiā cōclōionē principalez. f. q ex
falsis non sequatur veruz ex necessitate. i. propter
quid. pro cuius probatione probat tres conclusio
nes. ¶ Quarum prima ē hec. i. oī bona cōia si cōis
sit falsū necesse est aīs esse falsū. p3. q2 qñcūq. aliqua
duo sic se hñt ad iuicē q vno existente necesse est
aliud esse. tūc si secūdū nō sit nec etiā p⁹imū erit. l3
aīs et consequens sic se habent q antecedente exi
stente necesse est cōsequens esse. ergo si cōsequēs nō
sit idest si sit falsum. nec aīs erit. idest erit falsum.

priorum

C 2^a in oib bona dñs si dñs sit verū. non o3 anis ef
te verū. p3 q2 antecedēte non exiite pōt dñs eē. er
go antecedēte exiite falso pōt dñs eē verū. **C** 3^a p
ex falso non sequi verū pp quid. p3 q2 si sic. tūc ad
idē anō affirmatū vel negatū. idest ad duo dīctō
ria seqrēt idem consequēs. qd ē ipote. p3 q2 si duo
dīctōria seqrēt ad idē. tē dīctōria seqrēt ad se
iūicē. qd ē i3. p3 dñs. posito q iste dñs sint bōe. a. ē
albū. ergo. b. ē magnū. 7. a. non. est albū. ergo. b. n. ē
magnū. nam ex opposito dñs sequitur opposituz
anīs. sic arguendo. b. non ē magnū. ergo. a. non ē
albū. 7. vltra p aliā cōsequētiā sequi. a. non ē albū
ergo. b. est magnū. 7. p dñs de pmo ad vltimū seqi
b. non est magnū. ergo. b. ē magnū. vbi vñ dīctō
riū sequeret ad aliud. **C** Tūc dñ ad dubiuz q ad
idem eē 7 ad non eē non sequi aliquid de necessi
tate sed ad anō eē. idest eē verū. sequi cōsequēs eē
verū. ergo ad consequēs nō eē. idest eē falsū n seq
tur antecedens eē. idest eē verū.

Ad rationes Ante oppositū. **C** Ad pri
mam concessio antecedē
te negatur consequentia. q2 i consequēte ē locutio
gratia p3. **C** Ad secundaz dñ q pmissē non sunt
causa cōclusionis in essendo sed i cōsequēdo. **C** Ad
tertiam dicitur sicut ad p3mam.

Clertur Ut p3 sils circularis te
neat formatr in oibus
terminis. arguit p q non p aristo. i. ter
tu qui dicit q tñ tenet in terminis con
ueritibilibus. dicit enī. i. his aut que conuertuntur
est oia mōstrare per se iūicē. **C** Secundo arguit
sillogismus circularis non est vñ sils s3 plures. g
n ē sils. **C** 3ª arguit sic. i. sillo circulari petiū pnci
piū. g nō ē bon sils. **C** In oppo^m est aristo.

Primo sciēdū est q 3^m ca^m in quo de tmi/
nat ari. de 3ª potestate silloz q est
sillogizare circulariter ctinet tres partes. In pma
docet sillogizare circulariter in pma figura. 7. con
tinet. 6. cōclōes. quaz pma describit sillo^m circula
rē. 7. ē bec. sillo^o circularis est q ex cōclōne p3is silli
cū ouersa vni pmissē isert aliā pmissā sic arguēdo
i barbara. oē. b. ē. a. oē. c. ē. b. g. oē. c. ē. a. si capiat^o
cū ouersa mioris ad inferēdū maiorē fiet sils i eo
dē modo. vt oē. c. ē. a. oē. b. ē. c. g. oē. b. ē. a. **C** 2^a p
ē bec. alr n pōt fieri sillogismus circularis. v3. nisi
ex ouersa vni pmissē cū cōclōe iserēdo aliā pmissā.
p3 q2 si in secūdo sillo acciperet aliud mediū a ter
minis in p sillo positū illud mediū nō eēt dīllo cir
culo. Silt si in secūdo sillo sumerētur eedē pmiss
se sicut in p3 et iā ouerse eap tūc nō fiet reuersio

7 per dñs neq3 circulatio. 7 iō o3 ex cōclōne reue
ti ad alterā pmissā. **C** 3ª sillo^o circularis solum
fit in terminis ouertibilib^o. p3 q2 sillo^o circularis so
lū fit per cōuersionē simplicē 7 vniuersalis affirma
tiue. talis aut ouersio solum fit in terminis ouerti
bilib^o. ergo 2^a. **C** 4ª docet sillogizare circulari
ter in barbara 7 est q3 ntimēbris. Primū mēbz
q ex cōclōne p3is sillogismi cū ouersa minoris i
fertur maior in barbara. pbat aristo. eodē ex q p
2^m mēbz. q ex cōclōne p3is sillogismi cū ouersa ma
ioris inferi minor de barbara. p3 simili exēplo. 3^m
mēbz. ex ouertēte cōclōis cū miorē inferi ouertēs
maioris de barbara. vt facto tali sillo. oē. b. est. a.
oē. c. ē. b. ergo oē. c. est. a. potest cōuertens maioris
sic sillogizari circulariter. oē. c. est. b. oē. a. est. c. ergo
oē. a. est. b. 4^m mēbz. ex cōuertēte cōclōis cū ma
iore inferitur ouertēs minoris de barbara. pat3
exēplo. sicut p3us. **C** Quintū membrū. ex conuer
tētib^o pmissāz isert circulari cōuertēs cōclū
onis. vt posset patere exēplo. sicut p3i^o. Ex quib^o
ferunt duo correlaria. Primū est q sillogism^o
circularis potest fieri i terminis conuertibilib^o. i
alijs vero non. 2^m correlariū. q sillogismus circu
laris est vtilis demonstratori. **C** 5ª conclusio do
cet sillogizare circulariter i celarent. 7 est bec. ex
cōclusionē cum ouersa mioris sillogizatur circula
riter maior de celaret. s3 minor n potest sillogizari
circulariter p ouersionē simplicem maioris nisi il
la maior ouerta in vñā affirmatiuam de subo infi
nito. vti ista maior negatiua nullū. b. est. a. non de
bet ouerti i istam. nullum. a. ē. b. sed i bane. cui nul
li est. a. huic oī est. b. que equipollet isti affirmati
ue de subiecto infinito. oē quod n est. a. est. b. vel isti.
oē n. a. est. b. vel si fiat talis sillo^o i celarent. nulluz.
b. ē. a. oē. c. est. b. ergo nullū. c. est. a. potest minor sil
logizari circulari sic arguēdo. oē nō. a. ē. b. oē. c. ē.
a. g. oē. c. est. b. **C** Sexta conclusio docet sillogi
zare circulariter in modis particularib^o p3ie figu
re. 7 est bec. maior nō est sillogizabilis circulariter
sed tātum minor. primuz patet. quia maior est vni
uersalis que n potest cōcludi nisi ex ambab^o vlib^o.
2ª pars patet. q2 ex cōclōne cum ouertente maio
ris isert circulariter mior de darij. 7 similiter in fe
rio ex cōclusionē cū ouertente maioris isert mior. 7
debet maior ouerti i vñā affirmatiuā de subo in
finito. sicut dē ē i celaret. **C** In 2ª pte docet sil
logizare circulari. i. secunda figura 7 ctinet duas
cōclusiones. Quaruz pma est bec. i. secda figura af
firmatiua pmissā nō pōt sillogizari circulariter. s3
bñ pūatiua. prima pars patet. q2 ex q in 2ª figura

Secundus

altera premissarum semper est negatiua. id si premissa affirmatiua debeat concludi circulariter argueretur ex puris negativis. Verumtamen extra textum est intelligendum quod si premissa affirmatiua non sit fillogizabilis per uersionem simpliciter premissae negatiuae: est tamen fillogizabilis conuertendo premissam negatiuam in ueram affirmatiuam de subiecto infinito sicut deum est in celaretur. Secunda premissa coelosis probatur aristotele. quod ex conclusione conuertente premissae affirmatiuae inferitur premissa negatiua. ut patet arguendo in celare et camestres. ¶ 2^a in modis particularibus secundum eandem figure maior quam uelis non potest fillogizari circulariter eo quod talis debet concludi per duas ueltes. sed minor quam est particularis potest fillogizari circulariter capiendo conclusionem conuertente maioris ut patet inductione arguendo in festino et baroco.

Secundo sciendum est quod in 3^a parte huius capituli docet aristoteles fillogizare circulariter in tertia figura. et intendit tres conclusiones. quarum prima est hec. in modis uelibus tertiae figure neutra premissarum est circulariter fillogizabilis. patet. quod premissa uelis non potest fillogizari nisi per ambas ueltes. sed in 3^a figura semper est particularis. ergo ipsa non potest fillogizari aliqua propositio uelis. et per consequens in tertia si ex quo semper est particularis non potest ea fillogizari aliquid propositio uelis. et sic in tertia figura non contingit circulariter fillogizare aliquam premissam modorum uelium: quod modi duarum ueltes non quod sit uniuersalis sed quod ambe premissae sunt ueltes. ¶ 2^a in modis particularibus tertiae figure aliquam potest uera premissa fillogizari circulariter et aliquam non quod in modis affirmatiuis si minor fuerit uelis potest maior fillogizari circulariter. si uero maior propositio sit erit uelis tunc neutra premissarum directe erit fillogizabilis circulariter. § 2^a. aristoteles per primam partem patet in uersam ubi ex conclusione conuersa minoris inferi directe maior. Secunda pars patet in uersam quod ex conclusione conuersa maioris inferitur conuersa minoris. et 2^a uel indirecte ipsa minor. Si uero in modis particularibus negatis premissa uelis non est fillogizabilis circulariter. sed bene premissa particularis. sicut in bocardo ex conclusione conuersa minoris inferi maior. et in ferison ex conclusione conuersa maioris inferitur minor. et illa maior dicitur conuertere in ueram affirmatiuam de subiecto infinito. ut prius dictum est in celaretur. ¶ 3^a tangit quatuor correlaria. quorum primum est. quod in prima figura fillogizatur circulariter per ipsammet primam figuram sicut in modis affirmatiuis. et etiam per tertiam sicut in modis negatiuis. Et si obijciatur quod si fillogizatur circulariter factum in celaretur uidebatur esse factum per primam figuram. Dicitur quod si sit per primam figuram secundum ueritatem. tamen maior habet in se uim tertiae figure quod illa maior negatiua.

nulla. b. est. a. resoluitur in ista. cui nulli est. a. buie oī est. b. in qua iplicatur quod de aliquo termino eodem de quo negatur. a. uel: de illo eodem affirmatur. b. uel. et in hoc tangitur dispositio tertiae figure. ¶ Secunda correlariū. quod in modis uniuersalibus secundae figure aliquam fillogizatur circulariter per primam figuram. sicut in celare. ubi ex conclusione conuersa minoris patet et di recte inferitur conuertens maioris in celaretur. et indirecte inferitur ipsa maior in celare et aliquam per secundam figuram sicut in camestres. et etiam per tertiam figuram si dictum est de modis negatiuis prime figure. ¶ 3^a correlariū. quod in tertia figura semper concluditur particulariter per eandem figuram. id in uersam minor fillogizetur circulariter per primam figuram. sed hoc est indirecte et mediante conuersione. ¶ 4^a corre^m. omnes fillogismi secundae uel tertiae figure nihil fillogizant circulariter per primam figuram. sed solum per se ipsas. et si aliquando fillogizent per primam hoc tamen est indirecte per conuersionem conclusionis.

Tertio sciendum est quod circa hunc textum in ciunt quatuor difficultates. prima est hec. ad quot est utilis fillogizatio circularis. respondetur quod est utilis demonstratori: quod secundum commentatorem 8° physico ratiō. effectus interdum sunt nobis notiores quam ad quod est quod sue cause. id per quod est effectum contingit demonstrare quod est causa: et ite per causam contingit demonstrare per quod effectum. et isto circulo usus est aristoteles. 8° physico. ubi per eternitatem motus demonstrat primum motorem esse immobile. deinde reuertendo per primam mobilitatem primi motoris demonstrat primum motum esse eternum. ¶ Secunda difficultas. utrum fillogizatio circularis solum teneat in terminis conuertibilibus. respondetur quod fillogizatio circularis est per se species certa sub fillogismo simpliciter. modo fillogizatio simpliciter in sua ratione formali cui est causa formalis. ergo est et fillogismus circularis: et per consequens tenebit in omnibus terminis. uerum est tamen quod si fillogizatio circularis debeat procedere ex ueris tamen debet fieri in terminis conuertibilibus. ¶ 3^a difficultas utrum fillogizatio circularis necesse sit aut per uersionem uerius premissae. respondetur per ueram supponem et uerum dictum. ¶ Suppositum est hec. ad perfectum et completum fillogizatum circulariter requiruntur sex processus fillogistici. quorum primum est a premissis ad conclusionem. et secundus et tertius procedunt a conclusione conuersa uerius premissae ad inferendum aliam premissam. quartus et quintus procedunt a conuertente conclusionis conuersa uerius premissae ad inferendum aliam premissam et sextus procedit a premissis conuersis ad conuertentem conclusionem. ¶ Deum est istud. ad fillogizandum circulariter necesse est alteram premissarum uel conclusionem conuertere. patet. quod deest oppositum. et sic non contingeret fillogizare circulariter ueltes affirmatiuas.

priorum

matia. qz vel d: adderet maiori z tunc erit dispō se
cūde figure. in qua nūq̄ cōcluditur affirmatiue. vñ
adderet cōclō minori z tunc erit dispō tertie figure
in qua nūq̄ cōcluditur vñ. ¶ 4ª diffi. vñ conuersio
vñs negatiue in vñā affir^m sit format. z facta con
uersione valeat sillo⁹ in celaret. Ad p̄mū dñ qz talis
cōuersio n̄ ē format eo qz n̄ t̄z in oib⁹ terminis. n. n. se
q̄. null⁹ bō est lapis. g. oē qd nō ē lapis ē bō. sed tñ
t̄z in terminis negatiue conuertibilib⁹. Dñr autē t̄mine
gatiue conuertibiles qñ neuter t̄minoz vere negat
nisi de reliquo. aut de quib⁹ ali⁹ p̄dicatur. iō lapis
z bō nō sūt t̄mini negatiue conuertibiles. sed substan
tia z accñs z ēt termini d̄dictorij sicut bō z nō bō. Ad
secūdā p̄tē difficultatis dñ qz talis sillo⁹ vñ posita cō
stantia terminoz. pp̄ c⁹ defectū nō sequit. oē qd n̄
ē accñs est substantia. nulla chymera ē accñs g. ois
chymera ē substantia cū añs sit vñ z cñs falsum.

Conclusio r̄falis. sillo⁹ circularis forma
liter t̄z tam i terminis conuertibili
bus q̄ nō conuertibilib⁹. b. c. c⁹ satis p̄z ex dictis:

Primo dubitat. vñ sillo⁹ conuersi⁹ sit vñā
potestas sillo⁹ ab alijs dicta. p
r̄fione ē supponēdū qz q̄rū capitulū in quo d̄ter
miat aristo. de q̄rta potestate sillo⁹ q̄ ē conuersiue
sillogizare cōtinet tres ptes. In q̄z p̄ma docet cō
uersiue sillogizare in p̄ma figura et cōtinet. 6. con
clōes. quarū p̄ma tangit diffōem sillo⁹ cōuersi ui. z
ē bec. Sillo⁹ cōuersi⁹ est qz ex oppo⁹ cōclōis cum
vñā p̄missa⁹ infert opp⁹ alteri⁹ p̄missa⁹. Ex q̄ dis
fōe p̄z qz hic ari. n̄ t̄redit de cōuersione p̄pōnuz in
terminis. sed d̄ conuersione i oppositam q̄litate.
¶ 2^a d̄: dupl̄r cōtingit sillogizare conuersiue. vno⁹
capiēdo d̄dictorij cōclōis. vt oī inest. c. z alicui n̄
inest. c. Alio⁹ capiēdo d̄r̄um cōclōis. vt oī inest. c.
nulli inest. c. vel alicui inest. c. z alicui non inest. c.
z sic sub d̄r̄io cōprehēdit op^m subcontrariū. ¶ 3^a
cōclō. in modis vñbus p̄me figure ex oppo⁹ d̄r̄io
cōclōis cū maiore pōt sillogizari cōuersiue d̄r̄iū
minozis z ex d̄r̄io conclusionis cum minore n̄ pōt
sillogizari conuersiue d̄r̄iū maioris. sed solū d̄cō
riū ei⁹. Hanc pbat aristo. inductiue in barbara et
celaret. nam i barbara ex opposito d̄r̄io cōclōis
cū maiore infert d̄r̄iū minozis. in camestres. sed
ex d̄r̄ia eius cū minore infert d̄dictoria ei⁹ iselap̄rō
Sic in celaret ex d̄r̄ia conclusionis cū maiore in
fert d̄r̄ia minozis in celare z ex contraria cōclōis
cū mīore infert d̄dictoria maioris i darapti. ¶ 4^a
conclusio. in modis vñbus p̄me figure ex oppo⁹
d̄dictorio conclusionis cū altera p̄missariū inte
rimitur d̄dictorie alia p̄missa. z n̄ d̄r̄ie. Secūda

pars patet qz in modis vñbus cōclusio est vniuer
salis cuius contradictoria est particularis. modo
cōclusio vniuersalis solum potest concludi ex am
babus vniuersalibus p̄mam p̄tē conclusionis p
bat aristo. inductiue qz i barbara ex opposito d̄di
ctorio conclusionis cū maiore infert d̄dictoria ma
ioris i baroco. sed ex contradictoria cōclusiōis
cū minore infertur contradictoria maioris in bo
cardo. Similiter in celaret ex contradictoria con
clusionis cum minore infertur contradictorium
maioris in disamis. sed ex contradictorio conclu
sionis cum maiore infertur contradictoria mīo
ris in festino. ¶ Quia conclusio in modis p̄icu
larib⁹ p̄me figure ex d̄dictoria conclusionis cū vñā
p̄missa⁹ infert contradictoria alteri⁹ p̄missa⁹. ¶ 6^a
d̄: in eisdem modis ex subcontraria cōclusiōis cū
altera p̄missa⁹ nō cōtingit interimere aliam p̄mis
sa⁹. bec ē extra textum potest sic p̄bari. qz sillogis
mus conuersiue tenet in virtute isti⁹ maxime. qz
a destructione cñtis infertur destructio añtis. mō
vñā subcontraria non interimet reliquas eo qz p̄nt
simul ēē vere. ideo in tali processu non argueret a
destructione consequētis ad destructionē añtis.
Hanc conclusionem declarat aristoteles inducti
ue. quia in d̄arij ex contradictoria cōclusionis cū
minore infertur contradictoria minozis in came
stres. z in eodem modo ex contradictoria cōclusi
onis cum minore infertur contradictoria maioris
in ferison. Similiter in eodem modo l̄z ex subcon
traria conclusionis cum maiore inferatur subcon
traria minozis in baroco. tñ illa subd̄r̄ia non interi
mit minorem eo qz d̄ne subd̄r̄ie possunt simul esse
vñ. sed ex subd̄r̄ia conclusionis cum minore nō cō
tingit interimere maiorem. quia tunc argueretur
ex puris particularibus. Similiter in ferio ex cō
tradictoria conclusionis cum altera p̄missarum
cōtingit interimere d̄dictorie aliā p̄missa⁹. sed ex l̄b
contraria neutra p̄missa⁹ interimit. Et per hoc p̄z
responsio ad dubium.

Secundo Dubitatur. Utrum in omnibus
modis secunde z tertie figura
rum possit quelibet p̄missa sillogizari conuersi
ue. ¶ Pro solutione supponendum est qz in secū
da parte determinat aristoteles de modo sillogizā
di conuersiue in secūda figura. z cōtinet quatu
or conclusiones. Quarum prima est. in secūda fi
gura non concluditur conuersiue contraria maio
ris. sed tantum d̄dictoria eius. pbat aristo. quia
maior secunde figure semper ē vniuersalis z de
bet interimiri per tertiam in qua semper cōcludit

Secundus

pticularis. ergo 2^a. ¶ 2^a conclusio. i. secunda figura minor uer siue iterimū tā contrarie q̄ dictione. has duas conclusiones sūt pbat inductiue ari. i. cesare 2^a casu mestres. qz i camestres ex tria conclusionis cū maiore: potest inferi tria minoris i barbara. 2^a eodē modo ex tria conclusionis cū minore: inferi dictione maioris i felapto. sūt i eodē ex dictione conclusionis cū minore. i. inferi dictione maioris i ferisō. 2^a ex eadē dictione conclusionis cū maiore: inferi dictione minoris in darri. 2^a dicesse similit̄ de cesare sic dēm est de camestres. qz ex tria conclusionis cū minore de cesare infertur dictione maioris in darapti. sed ex dictione conclusionis eius cū minore: iterimur dictione maioris in disamis. tria hō minoris sillogizatur ex tria conclusionis cū maiore i celaret. sed ei⁹ contradictoria concludit i serio capiēdo dictione conclusionis cū maiore. ¶ 3^a conclusio. i. modis pticularibus se figure ex tria 2^a subcontraria conclusionis neutra pmissaz iterimū pp causaz. dictā in p^{ri}ā figura. ¶ 4^a conclusio. i. eisdē modis ex dictione conclusionis iterimū vtraz pmissarū. Has duas conclusiones simul pbat aristo. inductiue. qz in festino ex subcontraria conclusionis cū minore nō potest iterimi maior. eo q̄ ambe premissae erūt pticulares. s3 ex subcontraria conclusionis cū maiore cōtingit inferre subcontrariā minoris in serio. tñ illa subcontraria nō iterimit minorē eo q̄ due subcontrarie pnt simul eē hē. sed in eodē mō ex contradictoria conclusionis cū minore iterimur cōtradictorie maior in disamis. 2^a ex cōtradictoria conclusionis cū maiore iterimū dictione minor in celaret. sūt in bocardo ex subcontraria conclusionis nihil iterimū. sed ex dictione conclusionis cū minore necessario iterimū dictione maior in bocardo. 2^a ex dictione conclusionis cū maiore iterimū dictione minor i barbara. ¶ Consequēter i 3^a pte psequit de tertia figura. 2^a itēdit duas conclusiones. p^{ri}ā est illa. q̄ in tria si^a ex contraria. i. dēst subcontraria conclusionis neutra pmissaz iterimū. ¶ 2^a ex cōtradictoria conclusionis iterimū vtraz pmissarū. p^{ri}mo pbat p^{ri}ā conclusionē inductiue. qz in darapti ex subcontraria conclusionis nihil iterimū. nā si sumat subcontraria conclusionis cū minore fiet sillogism⁹ in p^{ri}ma figura maiore pticulari. sed si subcontraria conclusionis iungat cū maiore bñ inferi pticularis negatiua. i. baroco. s3 illa nō iterimit minorē d̄ darapti. 2ª probat idē i disamis. qz ex subcontraria conclusionis cū minore arguit maiore pticulari in p^{ri}ma figura. 2ª eadem subcontraria cū maiore. arguitur ex puris pticularibus in scda figura. 3ª pbat i datisi quia si

subcontraria conclusio iungat cū minore argueret ex puris pticularib⁹. si vero eadē subcontraria iungat cū maiore. fiet sillo⁹ i baroco. ad cludendū subcontrariam minoris q̄ nō iterimit minorē. Quarto pbat idē in felapto. qz ex subcontraria conclusionis fiet sillo⁹ in p^{ri}ma figura maiore pticulari. si hō iungat cū maiore concludit vna pticularis negatiua que stat i veritate cū minore de felapto. Quito patet idē i ferison quia ex subcontraria conclusionis cū minore arguitur ex puris pticularib⁹. si hō iungat cū maiore concludit tantū subcontraria minoris. ¶ postea declarat faz cōclusiones inductiue. qz i darapti ex dictione conclusionis cū minore inferi contrariā maioris i celaret. s3 ex cōtradictoria conclusionis cū maiore inferimū minor i cesare. pbat idē i disamis. nā ex dictione conclusionis cū minore iterimū dictione maioris in celarent. sed ex cōtradictoria conclusionis cū maiore inferi cōtradictoria minoris in festino. Tertio pbat idē in datisi vbi ex dictione conclusionis cū minore inferi dictione maioris i serio. 2^a ex dictione eiusdē conclusionis cū maiore inferi dictione minoris in cesare. 4^a pbat idē in felapton. nā ex cōtradictoria conclusionis cū minore inferi tria maioris in barbara. 2^a ex dictione eiusdē conclusionis cū maiore inferi tria minoris in camestres. 5^a p^{ri}ā idē in ferisō. ga ex dictione conclusionis cū minore inferi dictione maioris i darri. 2^a ex dictione conclusionis cū maiore inferi cōtradictoria minoris i camestres. De bocardo hō aristo. non facit mētionē. de quo tñ similis ē dēterminatio sicut de alijs. Et ex p^{ri}ncipis inferit tria cor^a. p^{ri}ma ē. sillo⁹ me figure concludit uer siue p secundā 2ª triā figuraz ga minor semp inferimū p scdam figuraz eo q̄ idē p^{ri}dicat in maiore 2^a in conclusionē. iō si sillo⁹ iungatur erit dispō scde figure. sed maior inferimū in tria figura eo q̄ in conclusionē 2^a in minore idē subijciat. 2^a iō si sillo⁹ iungatur erit dispō triē figure. 2^a cor^a. i. sillo⁹ scde figure minor sp inferimū p p^{ri}ma figurā. eo q̄ illud quod ē subijciat maioris ē p^{ri}dicatū conclusionis. iō si conclusio iungat maiori erit dispō p^{ri}me figure. sed maior inferimū p triā figurā. eo q̄ idē est subiectū conclusionis minoris. iō si simul iungat erit dispō triē figure. 3^a cor^a. in 3^a si^a maior sp inferimur p triā figurā. eo q̄ in 3^a si^a idē ē subijciat conclusionis 2^a p^{ri}dicatū minoris. iō si simul iungat erit dispō p^{ri}me figure. s3 minor i 3^a si^a inferimū p faz qz idē ē p^{ri}dicatū conclusionis 2^a minoris. 2^a iō si sillo⁹ iungat erit dispō scde figure

Tertio Dubitat. Quot modis conueniunt 2^a differūt sillo⁹ cōuersu⁹ 2^a sillo⁹ ad im possibile. Rndetur q̄ tripliciter conueniūt 2^a q̄druplīciter differūt. p^{ri}mo cōueniūt ga sūt ex eisdē teris

priorum

et eadē figura. 2. q. idē sillo^o modo ē conuersiuus et ad impole. 3. q. vterq. pcedit ex opposito alicui^o ppois. s. dnt. pmo q. sillo^o ad impossibile n̄ p̄supponit aliquā cōclusionē sillogisticā. s. solū p̄supponit aliquā ppoē negatā a ridente: sillo^o h̄o conuersiu^o semp p̄suppōit aliquā ppositionē sillogizataz. 2. dnt. q. sillo^o conuersiu^o v3 ad onddēū bonitatez p̄ntie. s. sillo^o ad impole v3 ad onddēū veritatem alicui^o ppositionis. 3. differūt. q. sillo^o ad impole semp pcedit ex alēafalsa. s. sillo^o conuersiu^o potest pcedere ex ababū veris. 4. differūt. q. sillo^o ad ipole pcedit tñ ex oppo: dictionis sillo^o conuersiu^o idifferēter pcedit ex opposito dno v3 dictionis.

Ad rationes An oppo^m. Prima soluta ē. Ad hāz dñ q. scōs pcessus ppe dñ dñi circularis: i compatione tamē ad p̄mum. Vel dñ q. potest dici vñ sillogism^o p̄p vnitates tñioz. Ad etiā p̄t dici q. petitio p̄cipij stat cū sillogismo simplr. et hec de qōne:

Veritur Ut vñ affirmatiua possit pbari p impossibili p̄ia figura. Arguit p q. sic. q. q. cūq. conclusio est sillogizabilis ostēsiue

eadē ē sillogizabil^o p impole et cōtra. vt patuit in 5. tractatu p̄mi hui^o versus finē. s. vñ affirmatiua ē sillogizabil^o onsiue i p̄ma figura. ergo et ē p impole. 2. arguit sic. quēcūq. propō sillogizatur p alias figuras: illa eadē p̄t sillogizari p p̄mā figuraz vt vult aristō. p̄ posterī. s. vñ affirmatiua ē p impole sillogizabil^o i aliis figuris. ergo et in p̄ma. 3. sic. ibidē dic̄ari. q. p̄ f. ē potior alijs. g. si i alijs figuris peripole cludat vniuersalis affirmatiua ita et in p̄ma figura. In oppo^m ē ari. i textu: sciēdū ē q. 5. m̄ in quo dēminat aristō. de gnta p̄tate silloz p̄tinct sex octoes. Prima ē in p̄ma p̄tē sui in q. tagit dñ finitionē sillo p impole et ē h̄. sillo^o p impole ē q. ex oppo: conclusionis p̄bade cū aliquo māfesse vero infert vñ māfesse sūm. ex cui^o falsitate infert falsitas vñius p̄misē. et ex ei^o falsitate final^o infert veritas p̄ois negatē a ridente. Ex qua diffōe p3 q. ad sillo^o p impole regitū r̄q̄tuor processus vt satis declaratū ē i p̄moli. l. 4. ca. septimi tractatus.

Primo Hāc diffōem declarat aristō. comparando sillo^o p impole ad sillo^o conuersiuum quia sillo^o conuersiuus et f. llo^o ad ipole fiunt i omnibus figuris et in eisdem terminis. Differūt tamē q. sillo^o ad ipole p̄supponit vñ cōclusionem solū negatam vel cōcessam a ridente: sed sillogismus conuersiuus p̄supponit vñ cōclusionem sillogizatam. ex cui^o

opposito cū altera p̄missa infert oppo^m alterius p̄misē. C. Secūda conclusio. vniuersalis affirmatiua nō sillogizat p impossibile i p̄ma figura. p3. q. b̄ ē ē sumēdo contrariam v3 contradictoriā. n̄ cōtrariāz. q. a falsitate vñius contrariāz n̄ sequit^r veritas alterius. eo q. due contrarie possūt sūt eē falsē. nec fit et sumēdo contradictoriā. q. contradictoria vñis affirmatiue nō pōt eē p̄missa alicui^o sillo^o p̄me figure. nō. n. pōt eē maior. q. contradictoria vñis affirmatiue ē p̄ticularis negatiua: mō i p̄ma figura maiore p̄ticulari negatiua nihil segit. nec ē potest eē mior. q. miorē negatiua nihil segit. Tertia conclusio. p̄ticularis affirmatiua bñ sillogizat p impole i p̄ma figura. p3. q. capiēdo p̄ypothesi dictionis p̄ticularis affirmatiue que ē vniuersalis negatiua. et sibi addēdo miorē sumēdo aliaz sub subiecto infertur vñis negatiua i celaret: vel p̄ticularis negatiua in serio. et ex falsitate illi^o cōtōnis infert^r falsitas maioris q. ē contradictoria p̄ticularis affirmatiue. Et addit ari. q. sumēdo subcōtrariā p̄ticularis affirmatiue nō erit sillo^o i p̄ma figura. q. talis subcontraria n̄ pōt eē p̄missa i p̄ma figura. C. 4. conclusio. vñis negatiua ē p̄ impossibile sillogizabilis i p̄ma figura sumēdo p̄tictare affirmatiua p̄ypothesi et addēdo vñā maiore i qua p̄medio accipit aliqd superi^o ad subm. C. 5. conclusio. p̄ticularis negatiua sillogizatur i p̄ma figura p impole capiēdo p̄ypothesi vñis affirmatiua et addēdo minore sumēdo aliqd sub subiecto maioris. C. Sexta conclusio. p̄ticularis negatiua non sillogizatur p impole. capiēdo suā subcōtrariā. Probat aristō. tribus rōnibus: q. p̄ma est hec. Quia p̄pō sillogizāda i sillo^o p impole cū p̄pōe h̄a dñ iterimere p̄pōem sillogizandam. s. vñā subcōtrariā n̄ iterimit aliā cū possit simul eē vñ. ergo et. C. Secūda rō ē. quia p̄pō sūpta per impossibile que opponitur p̄positioni sillogizāde debet iterimi p̄pter iteremptōem conclusionis. quod tamē nō attingeret si ille due subcontrarie essent sūt vere. q. tūc p̄missa h̄a iterimeretur p̄pter falsitatem cōclusionis falsē. Tertia ratio est. q. i sillogismo p impole cōclusio falsa debet sequi non tamē q. sequatur propter falsitatem p̄positionis assumpte. sed p̄pter falsitatem p̄missē oppositē propōni probande. Sed si talis p̄missa opposita sit subcontraria p̄positioni probande continget eas simul stare in veritate. ideo ex tali subcontraria cum sit vera non sequitur conclusio falsa: Ex quo infert duo correlaria. C. Primū est. ad sillogizandū per impossibile non est sumendum contrariū sed contradictoriū. q. sumēdo contradictoriū

Secundus

cluditur conclusio probanda esse necessaria. si sit
falsus demonstratiu⁹. vlt⁹ cōcludit eā eē pbabilē. i. pro
positio pbabilis si talis falsus fuerit dyalecticus. Se
cū dū correlariū. oēs ppositiones ab vlt⁹ affirmati
ua ostendūtur p impossibile i pria figura:

Secundo sciendū ē. q⁹ i secūda pte hui⁹ ca
pituli docet sillogizare p impossibi
le in scda figura. z intēdit q̄ttuor cōclusiones. qua
rū pma ē bec. vlt⁹ affirmatiua ē p impossibile sillo
gizabilis i secūda figura. p3 capiēdo p ypothēsi cō
tradictoriā vlt⁹ affirmatiue z addēdo vna maiore
sumēdo aliqd iseri⁹ sub p̄dicato. Et addit aristo. q⁹
p ypothēsi nō d3 sumi dria. eo q⁹ a falsitate vni⁹ cō
trarioz nō seq⁹ veritas alteri⁹. C²^a. p. pticularia
affirmatiua ē p impossibile sillogizabilis in secūda
figura. capiēdo. f. p ypothēsi ei⁹ ddictoriā z adden
do vna maiore vel minore. nec d3 sumi subcōtra
ria talis pticularis affirmatiue. pp causā dictaz in
pma figura. C³^a cōclusio. vlt⁹ negatiua ē p impossi
bile sillogizabilis in secūda figura capiēdo p ypo
thēsi ei⁹ ddictoriā z addēdo vna vlt⁹ p maiore
C⁴^a. cōclusio. i secūda figura pticularis nega
tiua sillogizatur p impossibile capiēdo p ypothēsi ei⁹
ddictoriam z addēdo vna vlt⁹ negatiua. C⁵^a cōse
quēter in tertia pte docet sillogizare p impossibile i
ttria figura. Et intēdit q̄ttuor cōclusiones. quaz pma est
bec. vlt⁹ affirmatiua sillogizatur p ipolē in tertia
figura capiēdo p ypothēsi ddictoriā ei⁹ z addēdo
vlt⁹ affirmatiuā p minore. nec debet sumi eius
dria. qz tunc nō cōcluderetur ppositū. C²^a. cōclu
sio. in tertia figura pticularis affirmatiua sillogiza
tur p impossibile. sumēdo p ypothēsi contradictoriā
eius z addēdo vnam vlt⁹ affirmatiuam vel pri
culare z affirmatiuā p minore. C³^a cōclusio. i ter
tia figura p impossibile sillogizatur vlt⁹ negatiua ca
piendo pro ypothēsi contradictoriam ei⁹ z addēdo
vnam vniuersalem affirmatiuā p minore. C⁴^a
cōclusio. pticularis negatiua sillogizatur p impossi
le. capiendo cōtradictoriā eius iūctā cū vna vlt⁹ af
firmatiua minore. nec d3 sumi subcōtraria pp cau
sas dictas i pma figura. Ex quo isert duo correla
ria. p̄mū est. in oī figura sillogizādo p impossibile sēp
sumēda est cōtradictoria cōclusiōis sillogizāde. nō
aut⁹ dria vlt⁹ subcōtraria. z^m correlariū. oīs ppō pōt
sillogizari p ipolē i pma z tertia figuris.

Tertio sciendū est. q⁹ circa bñc textuz incidit
vna difficultas q̄ ē bec. Utz eadem
cōclusio ostēsiue sillogizata sit p ipolē sillogizabilis
z e3. p solutiōe supponit q⁹ aristo. in q̄rta pte hui⁹
capituli pparat sillogizari p ipolē ad sillogizatiuū pe

nes cōueniētiā z dria. C¹^a pma dria est bec. qz
demonstratio p ipolē accipit pmissā ppōnez quam
vult iterimere cui adiūgit vna pmissā verā. ad cō
cludēdū vnu manifeste falsū. f3 sillogism⁹ ostēsiu⁹
ponit ambas pmissas z cōcludit cōclusionēz veram
quā intēdit. C²^a dria. qz i demonstratiōe ostēsiua
nō d3 cōclusionē ante q̄ demonstrē eē pus notam si
ue i vitate siue i falsitate. qz p demonstratiōē notifi
catur ei⁹ vitas. f3 i demonstratiōe ad ipolē d3 cōclu
sionē eē p̄p⁹ notā i falsitate. vt ex ea iterimat assū
ptū. C³^a cōueniūt ēt dupl⁹. p qz vtraz dmonstratio
tā ostēsiua q̄ ad ipolē sumit duas pmissas cōcessas.
differenter tñ. qz i demonstratiōe ostēsiua pmissē
sūt cōcessē simpl⁹ cū sint simpl⁹ vlt⁹. f3 nō in demon
stratione p ipolē. vna enī pmissa. f. vlt⁹ ē cōcessa sim
pl⁹. z alia ē cōcessa nō simpl⁹. f3 ab aduersario. C⁴^a
cōueniētiā. qz sūt ex eisdē terminis. z oīs conclusio
ostēsiue demonstrabilis pōt etiā demonstrari p ipolē z
e3. qz oīs cōclusio affirmatiua z p ipolē sillogizata i
pma figura. pōt ostēsiue demonstrari i secūda figura.
z oīs cōclusio sillogizata p impossibile i secūda figura
pōt ostēsiue demonstrari i pma figura. oīs etiā cōclusio
sillogizata p impossibile in tertia figura si fuerit afir
matiua ē sillogizabilis ostēsiue i pma figura. si vō
fuerit negatiua ē ostēsiue sillogizabilis i scda figu
ra. f3 totū pbat ari. exēplariter i tribus figuris.

Conclusio R⁹alis. Et si vlt⁹ affirmatiua
p ipolē possit cōcludi i pma fi
gura. nō tñ pōt pbari p impossibile i pma figura. p̄ia
ps p3 qz vlt⁹ affirmatiua pōt eē cōclusio p̄mi. p̄ces
sus sillogizati p ipolē facti in pma figura. q̄ z c. z^a ps p3. qz
illa ppō nō ē p impossibile pbabilis i pma figura cui⁹
ddictoria nō pōt esse pmissa i eadē figura. f3 pticula
ris negatiua q̄ ē ddictoria vlt⁹ affirmatiue nō pōt
eē pmissa i pma figura. ergo vniuersalis affirmati
ua nō pōt pbari p impossibile i pma figura.

Primo dubitatur. Utz ex oppositis possit
fieri sillogism⁹ i pma figura. Pro
solutione est supponēdū q⁹ sextū capitulū i quo de
terminat aristo. de sexta potestate sillogismoz q̄ ē
sillogizare ex oppositis. cōrinet q̄ttuor ptes. in q̄z
pma intendit duas cōclusiones. quaz pma tangit
quattuor diuisiones. C¹^a pma diuisio est bec. ppo
sitiōnū oppositarum quedaz sunt oppositē secun
duz vritatē. alie sūt oppositē secūduz locutionē. est
eniz oppositio secūduz locutionē illa que ē inter
affirmatiōē z negatiōēz de eodē subiecto z de eo
dē p̄dicato. C²^a Secūda diuisio. quadruplices sunt
ppositiōes oppositē secūduz locutionē. p̄rie sūt sic
vniuersalis affirmatiua z vniuersalis negatiua. se

priorum

cūde sūt sicut vniuersalis affirmatiua et particularis negatiua. tertie sūt sicut vniuersalis negatiua et particularis affirmatiua. quarte sūt particularis affirmatiua et particularis negatiua. ¶ 3^a diuissio. triplices sūt propositiones oppositae sibi vtriusque. pme sunt vltis affirmatiua et vltis negatiua. secūde sūt vniuersalis affirmatiua et particularis negatiua. tertie sunt vltis negatiua et particularis affirmatiua. ¶ 4^a diuissio duplices sūt ppōnes oppositae sibi vtriusque qdā sūt oppositae vtriusque. sicut vltis affirmatiua et vltis negatiua alie sūt oppositae vtriusque. vt vniuersalis affirmatiua et particularis negatiua. et vniuersalis negatiua et particularis affirmatiua. ¶ 2^a cōclusio. i pma figura non pōt fieri sillogismus ex oppositis. p3 q2 vel talis sillogismus ē affirmatiu⁹ vel negatiu⁹. nō affirmatiu⁹ q2 i sillogismo affirmatiuo o3 vtriusque premissas esse affirmatiuas. s3 ppōnes oppositae sic se habent q2 vna est affirmatiua et alia negatiua. ergo in pma figura nō poterit fieri sillogismus affirmatiuus ex oppositis. nec sillogismus negatiuus ex oppositis. q2 i oī sillogismo ex oppositis pdicat idē in vtriusque pmissis vel subiicitur i vtriusque. sed i sillogismo negatiuo pme figure non pdicatur nec subiicit idē in vtriusque pmissis sed i pma figura aliquid pdicatur o medio. et in secunda mediuz pdicat de alio. ergo i pma figura non pōt fieri sillogismus negatiuus ex oppositis.

Secundo dubitatur. Vt ex oppositis contrariis et vtriusque fiat sillogismus in secunda et terna figuris. p3o solutiōe ē supponēduz q2 aristoteli in hac secunda parte docet sillogizare ex oppositis i secunda figura. et itendit duas cōclusiōes quarū pma ē hec. i modis vniuersalibus secunde figure fit sillogismus ex oppositis contrariis. p3 in ductine p i camestres sic arguēdo. oīs disciplina ē studiosa. nulla disciplina est studiosa. ergo nulla disciplina est disciplina. Similiter i eodē bene seqt oīs disciplina ē studiosa. nulla medicina ē studiosa g nulla medicina ē disciplina. Et ē itelligenduz ex textū q2 i hoc secundo sillogismo maior et minor non sūt simpliciter et directe oppositae. q2 nō sunt de eodē subiecto. sed viciuntur oppositae consecutivae. q2 si istis duabus pmissis addat ista ppō vera oīs medicina ē disciplina. ex minore dicti sillogismi cum ista vlti affirmatiua vna opposita sequitur ista particularis negatiua vna. qdā disciplina non est studiosa. vt arguēdo sic i felapton. nulla medicina ē studiosa. oīs medicina ē disciplina. g qdā disciplina nō ē studiosa. et ista cōclusio vtriusque maioris poris sillogismi facti in camestres. Et addit ari. q2 similia exēpla

darentur i cesare si trāsponerētur pmissae. ¶ **Se** cūda p. i modis particularib⁹ secunde figure fit sillogismus ex vtriusque oppositis. vt sic arguēdo i festino. nulla disciplina ē studiosa. quedā disciplina ē studiosa g qdā disciplina nō ē disciplina. vel sic i baroco. oīs disciplina est studiosa. qdā disciplina nō est studiosa ergo qdā disciplina nō ē disciplina. Ex quibus cōcludit ari. q2 ex oppositis vtriusque et ex oppositis vtriusque fit sillogismus i secunda figura. vtriusque i abab⁹ pmissis fit idē subm respectu eiusdē pdicati. vel saltē q2 subiecta se habeāt sicut totū et pars. i. sic supi⁹ et inferi⁹ c2 se hnt disciplina et medicina. et h dicit pp illas ppōnes q2 nō opponūtur simpliciter. s3 o3 secutivae ¶ Cōsequēter nō tertia pte docet sillogizare ex oppositis in tertia figura. et itendit tres cōclusiōes. ¶ Prima ē. i modis affirmatiuis tertie figure nō fit sillogismus ex oppositis pp cās pūs datā i pma figura. ¶ 2^a cō. i modis vniuersalib⁹ negatiuis tertie figure fit sillogismus ex oppositis vtriusque. pbat vno exēplo. q2 bene seqt i felapton. nulla medicina ē disciplina. oīs medicina ē disciplina. g qdā disciplina nō ē medicina. ¶ 3^a cō. i modis particularib⁹ negatiuis fit sillogismus ex oppositis vtriusque. pbat vno exēplo. q2 bene sequit i ferison. nulla medicina ē disciplina qdā medicina ē disciplina. ergo qdā disciplina nō ē disciplina.

Tertio dubitatur. ad qd v3 sillogismus ex oppositis. p solutiōe supponit q2 in quarta pte ponit ari. ad declarationem predictoz septem notabilia. quoz pmi ē istud. Quādoquēq2 abe premissae sūt vniuersales. tal sillogismus ē ex oppositis vtriusque. sed si altera ē vniuersalis et altera particularis talis sillogismus ē ex oppositis vtriusque. 2° notabile. ad sillogizādū ex oppositis o3 sumere opposita vtriusque vel vtriusque et nūq2 subcontrarie. tū q2 subcontrarie sūt abe particulares. ex q2 nō fit sillogismus. tuz q2 sūt abe vtriusque. idē ex eis nō seqret cōclusio falsa. 3° notabile. si vnu oppositum fuerit cōclusū a ridente o3 sumere alterz p interrogationē vel p sillogismū. 4° notabile. i secunda et tertia figuris sex sūt modi sillogizadi ex oppositis. et sūt tres modi oppositionis. et i quol3 mō oppōnis pnt sumi duo modi sillogizandi pponēdo vel postponēdo affirmatiuā negatiue 5° notabile. l3 ex falsis argat seq verū. tū i sillo ex oppositis sēp cōcludit sillogismus. q2 sēp cōcludit ne. eiusdē de seipso si pmissae sint oppositae simpliciter. vel concluditur negatio superioris de inferiori si premissae fuerint oppositae non simpliciter. sed secundū consequentiā vt patuit. Sextū notabile. sillogismus ex oppositis v3 ad arguendū. i. ad concludendū ypothetico contradictorium. i. contradictio^m con

Secundus

clusionis posite a rñdēte vt si rñdēs posuerit q̄ oē ipar ē par: z tñc sibi cludatur cōtrariū vel cōtradi/ ctoziū talis p̄pōnis. z vocat ari. talē sillogismū ex oppositis palogismū. eo forte q̄ peccat i materia. ¶ 7^m notabile. opposita p̄ que cōcludit idē de se ipo negatiue i sillo ex oppositis nō accipiunt per vnū sillo. q̄ clusio nō cōplecti sit z explicite vtz q̄ oppositorū nisi forte talia opposita sint explici te accepta i maiori p̄pōe. vt arguēdo sic. oē aial ē albū z nō ē albū: ois hō ē aial. ergo ois homo ē al bus z nō est albus. iō dicit aristo. q̄ oī vnū cōtrariū accipe tāq̄ cōcessū a rñdēte. z alit̄ accipe p̄ sillo. vel etiā pōt vtrūq̄ cōtrariū sumi p̄ aliū z aliū sil logismū. z deinde ex ipis tanq̄ concessis a respō dente sillogizare

Ad rationes ante oppo^m. ¶ Ad p̄mā negat cōtra. quia ex illis p̄ missis non segrur aliud nisi q̄ vltis affirmatiua p̄t sillogizari p̄ impossibile. ¶ Ad secundam dicitur q̄ maior habet veritatē de sillogizatōe offensiuā non autē de sillogizatione per impossibile. ¶ Ad terciā dī q̄ l3 prima figura sit p̄fectior alijs q̄tū ad eidentiam illationis mō tamē q̄tū ad plurali tatē sillogizatoz saltē p̄ ipōse. z bec de q̄one.

Veritur Utruz petitio p̄ncipij peccet cōtra sillo m̄ simp pliciter. ¶ Et videt̄ q̄ sic. q̄ in oī sillo simplr conclusio debet eē alia a p̄missis.

¶ 13 i petitione p̄ncipij clusio nō ē alia a p̄missis ergo petitio p̄ncipij peccat cōtra sillo simpliciter. ¶ Scōdo arguitur sic. ois sillo i modificatus pec cat cōtra sillo simplr. sed oēs paralogismi petitiōis p̄ncipij sūt imodificati. vt p̄ aristo. p̄mo elen/ choz. ergo zc. ¶ Tercio arguit̄ sic. petitio p̄ncipij peccat cōtra sillo i dyaleticū. ergo etiā peccat cōtra sillo simplr. t3 cōtra ab inferiori ad supius. ¶ In opo sitū arguit̄. q̄ petitio p̄ncipij peccat cōtra solam p bationē. vt aristo. videt̄ sēire i textu. ergo petitio p̄ncipij non peccat cōtra sillo simpliciter.

Primo Sciendū q̄ secundus tractatus in quo desminat aristo. de trib⁹ pec/ catis siue d̄fectib⁹ icidētib⁹ cōtra p̄tates sillogismo ruz diuiditur i tria capitula. In quoz p̄mo aristo. determinat de p̄mo peccato incidēte circa sillo cir cularē z cōtinet duas ptes. In q̄rum p̄ma ponit sex sup̄pōnea q̄ sūt sex cōclones p̄ncipalr itēre. i p̄ma pte huius capituli ponit sex cōclusiones: p̄ma con clusio demonstrat gen⁹ petitiōis p̄ncipij z est bec. pe tere p̄nci^m ē non demonstrare p̄po^m. ¶ Scōda cō tangit q̄tuor mōs illi⁹ generis. z est h. q̄tuor mo

dis cōtingit non ostēdere p̄po^m. p̄mo qñ pponit ali qd sine pbatōe aliqua z sine sillogizatione. z qñ p positū. i. clusio itēta ostēdit per ignotiora. 3° qñ p positū ostēdit p̄ eque ignotū. 4° quādo p̄us demō stratur p̄ posteri⁹. q̄ ois demonstratio. i. sillo⁹ pba tiuus d3 pcedere ex notioribus z p̄oribus. ¶ 3ª conclusio ostēdit q̄ nō ostēdere p̄po^m z petere p̄nci piū non cōuertuntur z est bec. l3 in q̄tuor p̄dictis modis non ostēdat̄ p̄po^m. nō ē tamē necesse q̄ pe tatur p̄nci^m. ¶ 4^a cō tangit vnā diuisionē p̄ quaz pōt haberi diuisio petitiōis p̄ncipij z est bec. p̄posito z quedaz sūt nata p̄cipi siue cognosci p̄ se. sicut p̄nci⁴ qdā hō cognoscunt p̄ alia sicut cōclusiones que de ducuntur ex p̄ncipijs. ¶ Quia clusio. tangit dif finitionē petitiōis p̄ncipij z ē h. Petere p̄nci^m ē acci pe aliqd vt p̄ se notū qd non ē p̄ se notū. ¶ Sex ta cō tangit vnā diuisionē petitiōis p̄ncipij. z ē bec. Petitionū p̄ncipij alia ē statī. alia non statī. Pete re p̄nci^m statī ē accipere aliqd p̄po^m ad pbandum seipm. S3 petere p̄nci^m non statī ē trāsgressiue aliō assumere ad p̄bādū p̄po^m p̄ qd nō ē natum p̄bari. Illud declarat aristo. p̄ i lris. vt si a. oñdat̄ p̄ b. z b. p̄ c. tñc si. c. sit natū oñdi p̄ a. tñc ē petitio p̄ncipij non statiz. Scōdo pbat idē in t̄mis significatiuis vt si quis p̄bet lineas eē palellas. i. eque distates. eo q̄ n̄ occurrūt. petit p̄nci^m. q̄ lineas non occurrere. d3 p̄bari p̄ hoc qd est lineas eē palellas.

Secundo Sciendū q̄ in secunda pte bui⁹ ondit qualis cōtingit petere p̄nci piū i q̄libet figura. Et itendit sex cōclusiones. q̄z prima est bec. i modis affirmatiuis prime figure si maior sit eque dubia sicut cō⁹ z t̄mini minoris sint cōuertibiles. tunc petit p̄ncipii q̄z ex cōclusiōe cū cōuersa minoris ondet̄ maior p̄ bonū sillo z cōuersiū z p̄batiū. ne p̄p̄ea ē ymaginādū q̄ petitō p̄ncipij ipediatur sillo simplr. l3 bñ ipedit p̄bationes cōclusi onis. z hoc nōt aristo. i textu cū dicit. nūc aut̄ h̄ pro/ hibet sed non modus. i. q̄ modus sillogistic⁹ non p̄hibz petitiōez p̄ncipij eo q̄ i bōa sillogizatōe bñ petitur p̄ncipii l3 illud qd dictū ē videt̄ inotio ritas p̄missa q̄ nō ē nata p̄bari p̄ conclusiōem p̄hibet p̄bationem p̄ncipij. ¶ Scōda cō i mō af/ firmatiuo primo figure. si minor sit eque dubia sic cō⁹ z termini maioris cōuertant̄. tē petit p̄nci^m. q̄z ex cōuertēte maioris z cōclusiōe potest p̄bari minor p̄ sillo^m circularem. has duas cōclusiones deducit aristo. in litteris. ¶ Tercia cōclusio. in secunda z t̄tia figuris cōtingit petere p̄ncipii. ¶ Quarta cō in modis affirmatiuis tertie figure cōtingit pete re p̄ncipii sicut i modis affirmatiuis p̄me figure.

priorum

Consequenter in modis negatiuis cuiuslibet figure contingit petere principium. si negatiua sit eque dubia sicut conclusio. et termini affirmatiui sint conuertibiles quia ex conclusione et conuertente affirmatiue contingit syllogizare negatiue. Et addit aristoteles. quod aliter petiti principium in secunda figura et in alijs modis negatis quam in modis affirmatis. et ratio potest esse. quia propositiones negatiue non eodem modo conuertuntur sicut affirmatiue: nam in proposito est mentio de conuersione simpliciter sed quam non conuertunt vniuersales negatiue immediate et directe. sed oportet eas prius resolui per conuersionem in ynam affirmatiuam de subiecto infinito. ut dictum est in ca. 2 de syllogismo circulari. **S**exta contingit ynam diuisionem. et est hec. quedam est petitio principij in demonstratis et alia in dyalecticis. Petere principium in demonstratis est ostendere aliquid esse per se notum quod firmiter non est per se notum. Sed petere principium in dyalecticis est assumere aliquid per se notum quod per opinionem non est per se notum. nam hec in dyalecticis conclusio sit ignotior quacumque premissarum tamen quod videtur notior et probabilior. ideo per eas cum conuersa vniuersales premissae contingit probare aliam premissam et in tali processu petit principium sed opinionem.

Tertio sciendum quod circa hunc textum incidit yna difficultas que est hec. vtrum maneat contra formalis in syllogismo possit esse petitio principij statim. Respondetur per ynam distinctionem quatuor suppositiones et duo dicta. **D**istinctio est hec duplex est petitio principij. quedam est petitio principij statim in qua eadem propositio per vocem sumit ad probandum seipsum. Alia est petitio principij non statim in qua alius est eque vel magis ignotum conclusione. **P**rima suppositio. syllogismus simpliciter abstrahit a quacumque probatione: ut patet primo huius. patet etiam aliunde. quia si syllogismus simpliciter esset probatiuus: tunc omnis syllogismus esset probatiuus. contra est sicut patet de syllogismo procedente ex falsis. **S**ecunda suppositio. in syllogismo simpliciter non requiritur quod tres termini sint vocati distincti. patet quia est aliquis bonus syllogismus cuius tantum sunt duo termini. ut est syllogismus ex oppositis. est etiam aliquis bonus syllogismus qui non habet nisi vnum terminum. ut patet de isto syllogismo. ex oppositis aliquis bonus non est homo. omnis homo est bonus. ergo aliquis bonus non est bonus. **T**ertia suppositio. non est necesse in bono syllogismo conclusionem esse aliam a qualibet premissa seorsum scripta. patet quia vabilis est aliquis bonus syllogismus ex oppositis in baroco qui si reducatur per impossibile ad barbara habebit conclusionem eandem cum yna premissa. **Q**uarta suppositio de formali ratione syllogismi simpliciter. tantum

duo videntur esse. scilicet dispositio in modo et figura et necessaria illatio. **P**rimum dictum. omnis syllogismus est bonus qui est in modo et in figura dispositus et in quo est necessaria illatio. **S**ecundum dictum. cum petitiue principij statim. stat formalitas consequentie syllogistica. patet quia cum petitiue principij stat stat dispositio in modo et figura cum illatione necessaria. ergo etiam stat formalis contra.

Conclusio Responsalis. Neque petitio principij statim. neque petitio principij non statim peccat contra syllogismum simpliciter. Conclusio patet ex dictis.

Primo Dubitatur. qualiter conueniunt et differunt non cum ut causa. et non propter hoc accidere falsum. Pro solutione supponitur quod secundum capitulum in quo determinat aristoteles. de secundum peccato incidente contra syllogismum patet impossibile quod est non propter hoc accidere falsum continet tres conclusiones. **P**rima conclusio est hec. Non propter hoc accidere falsum contingit in syllogismo ad impossibile. patet quia non propter hoc accidere falsum habet fieri in syllogismo qui accipit premissam contradicentem conclusioni demonstrande. sed hoc fit in syllogismo ad impossibile. ergo contra. maior patet. quia si quis assumat aliquod falsum per se sumptum non committit istum defectum. **C**onclusio. non propter hoc accidere falsum non accidet in syllogismo ostensiuo. patet duabus rationibus. **P**rima ratio est hec. quia in syllogismo ostensiuo non affirmatur aliqua premissa que contradicat conclusioni respondentis. ergo et eo non accidet non propter hoc accidere falsum. **R**atio. non propter hoc accidere falsum sit quod iterum aliqua premissa impossibile qua iterum praenihil minus sequitur conclusio falsa et impossibile. sed hoc non fit in syllogismo ostensiuo. ergo contra. **T**ertia conclusio tangit distinctionem eius quod est non propter hoc accidere falsum et est hec. Non propter hoc accidere falsum est premissa hypothesis in syllogismo impossibile superius. qua posita vel de posita nihil minus sequitur conclusio falsa vel impossibilis. **E**x hoc videtur se qui quod iste defectus sic incidit circa syllogismum ad impossibile quando in syllogismo impossibile ex falsitate conclusionis iterumitur hypothesis que non est causa falsitatis conclusionis. Tunc ad dubium respondetur quod non causa ut causa et non propter hoc accidere falsum conueniunt et differunt. conueniunt enim in hoc quando ex falsitate conclusionis iterumitur aliqua premissa que non est causa falsitatis conclusionis committitur vtrumque. sed differunt sicut superius et inferius. quia non propter hoc accidere falsum se habet per modum inferioris respectu cuius quod est non causa ut causa. quia non

Secundus

et ut ea sit gñatr quādo ex clusione falsa iterimi-
tur aliq̃ pmissa q̃ posita vel deposita nihil min⁹
sequit̃? falsa. sed nō ppter hoc accidē falsum tantū
atigit in sillo p impossibile. quādo. s. ex clusione
falsa interimitur pmissa ypothesis qua posita vel
deposita nihil min⁹ sequit̃ cōclusio falsa. et ideo cū
dī non ppter h̃ accidere falsū: illud pnomē demō/
stratiuū h̃ tān demonstrat pmissā que est ypothe/
sis ita q̃ sit sēsus. non ppter hoc. i. nō ppter ypothe/
sim datam accidit. id est segt. falsū. i. c. falsa

Secundo Dubitat. Quot sūt modi quib⁹
cōmittitur n̄ pp̃ h̃ accidere fal/
sum: ¶ Pro dubio supponit q̃ in fa pte bui⁹ cā
pituli dat p̃s mōsbui⁹ qd̃ ē nō ppter h̃ accidere
falsū. Et itēdit q̃tuor cōclusiones. Prima tangit
duos modos qbus sit nō ppter h̃ accidē falsū. qz
pmus est manifestus. quādo ypothesis non uenit
in aliquo termino cū impossibili illato. ut si cōclu/
sio sillogizanda p impossibile sit ista. dyamet̃ est assy/
met̃. et sumat̃ ista ypothesis. dyamet̃ nō est assyme/
ter. cui addat̃ rō zenonis. sic arguēdo. dyameter n̄
est assymeter. nō cōtingit īfinita ptransire. sed in q̃lz
spacio sūt īfinita pūcta. g. non cōtingit aliqd̃ spa/
cium ptransire et p consequēs nō cōtingit moueri. h̃
conclusio est īpossibilis. g. ista ypothesis dyameter
nō ē assymet̃ est īpolis. et per cūis clusio p̃ncipal/
scz ista dyameter ē assymet̃ erit vera. Secūdo mo/
dus ē non manifestus q̃ sit quādo ypothesis uenit
in aliquo t̃mino cū clusione illata īpossibili. et h̃
dupl̃r. p̃ quādo ypothesis uenit in subo cūz subo
cōclonis. alio mō qn̄ uenit in p̃dicato. Scda est h̃
ppter ypothesim accidit falsū dupl̃r. p̃mo quādo
p scda pmissa subsumit̃ īpossibilis sub subo. Scdo
qn̄ p aliqua p̃ma pmissa sumit̃ aliqua sup̃ p̃dicatū
dūmō ypothesis sit alfa a p̃missa. ¶ Scda clus/
sio tāgit vnū argumētū qd̃ ē. idē īpossibile pōt se/
qui ad duas ypotheses. ergo vna illaz est nō pro/
pter hoc accidere falsū. tenet cōsequētia. qz de q̃li
bet illaz est v̄z dicere q̃ ipsa posita v̄t remota ni/
hil minus accidit īpossibile. ergo q̃libet illarū ē nō
ppter hoc accidere falsū. ¶ Quarta clusio tan/
git solutionē istius argumētī. nā ad hoc q̃ aliqua
pmissa sit nō ppter hoc accidere falsū. oportet q̃
īpa posita vel remota sic q̃ loco ei⁹ nulla alia pona/
tur nihil min⁹ sequat̃ īposse. qz si ponat̃ alia loco
ei⁹ tūc ex illa alia poterit seg idē īpossibile. quia
nihil p̃hibet idē īposse sequi ad duas ypotheses.
sicut ista clusio falsa. que ē. lineas paralellas ocu/
rere. pōt cōcludi per illā ypothesim q̃ ois angulus
extrifecus est maior q̃ angulus ītrifecus. potest ēt

cludi p aliā ypothesim scz q̃ triagul⁹ h̃z p̃les āgu/
los q̃ tres eq̃les duob⁹ rectis. et sic p̃z solo ad du⁹

Tertio Dubitatur que et quot sūt cautele q̃
bus respōdēs potest vitare istō pec/
catuz qd̃ est nō ppter hoc accidere falsū. Pro du/
bio supponēdū est q̃ in hac tertia pte itēdit aristo.
p̃ncipalr q̃tuor cōclōes. ¶ Quaz p̃ma remouet
quoddā dubiū quod accidit circa p̃us ocā. Dcū ē
enim supra q̃ in sillo p impossibile quādoqz sillogiza/
tur falsū qd̃ tamē nō accidit propter ypothesiz fal/
sam datā. ideo posset aliq̃s dubitare. v̄z talis cō/
clusio falsa sequatur ppter p̃missas f̃as. ¶ Hoc
remouet aristo. dicēs q̃ in oī sillo in quo est cclu/
sio falsa necesse ē aliquam p̃missaz eē falsaz. Pro/
batur sic. qz in oī sillo vel sūt due p̃pōes tantū vel
plures q̃ due. si due tantū: necesse est v̄tranz vel
alterā esse falsā. nā ex veris nō erit silles falsus. Si
h̃o sit ex p̃libus p̃pōnibus q̃ duabus qd̃ atigit
qn̄ altera p̃missaz p̃sillogizat̃ vel v̄tranz. necesse
ē alterā p̃pōnem sūptā ad huiusmodi p̃sillogiza/
tionē esse falsā. si cōclō p̃ncipalis fuerit falsa. ¶ 2^a
cōtāgit duo docum̃ta q̃b⁹ respōdēs pōt cauere
ne ppter suā ypothesim datāz accidat falsū. Quoz
pmū ē. q̃ si rīdēs ignorauerit cōclusionē opponen/
tis debet cauere ne ccedat duas p̃pōnes in qbus
bis ponat̃ idē termin⁹. qd̃ si obseruauerit nō pote/
rit opponēs aliqd̃ ccludere ī ipm. qz sine medio n̄
est silles. s. z mediū est qd̃ plerūqz dī. iō si rīdēs non
ccedat idē bis. nō poterit opponēs h̃re mediū ad
sillogizādū. ¶ Scdōz docum̃tū. si rīdēs cognoue/
rit cōclusionē quam itēdit opponens debet cauere
ne det sibi talē dispōnē mediij p quā ccludere pos/
sit suā cōclusionē. et hoc poterit rīdēs cognoscere
sciēdo ī qua figura et in quo modo vnaqueqz cclu/
sio pōt ccludi. quod fuit p̃us declaratū in p̃n. b. ¶
Tertia clusio tāgit tria docum̃ta ex parte op/
ponētis. Quoz pmū est istud. opponēs debet late/
re suā cōclōnē ne rīdēs p̃cipiat eā ita q̃ sillogizet p̃
mo ex necessarijs īferēdo eaz. nec eam p̃us ponat.
¶ 2^a docum̃tū. si opponēs habeat plura media
p que possit suā cōclusionē ccludere. p̃ debet inter/
rogare media remotiora. qz tūc magis latebit rī/
dentē. ¶ 3^a docum̃tū. si opponēs habeat vnūcūz
mediū et non plura ad ccludēdū suā cōclusionē. d̃z
p̃mo interrogare de medio q̃ de maiori vel minori
extremitatibus. qz maior et minor extremitates po/
nunt̃ in cōclusionē. ideo respōdēs interrogādo al/
terā illaz extremitatum facilliter posset ppendere
cōclusionē qd̃ nō cōtingeret īterrogādo mediū. qz
mediū nō ponitur in cōclusiōe. ¶ Quarta clusio

priorum

tāgit qñ sit elēch^o z quādo n̄ erit circa rīdētē. z hoc facit ex eo q̄ ex conamine opponētis cōtra rīdētē cōtingit erdūz elēchus. z est cōtra talis. quādo nos scimus quādo z quomō se habētibus termis sit sillogism^o: ex hoc facili^o possum^o scire quādo sit elēch^o z quādo non. patet. qz si omnes ppōnes date a respondente sint affirmatiue v^l vna affirmatiua z vna negatiua. tūc cōtingit elēchū fieri cōtra respōdētē si respōdens pri^o cōcesserit oppositū bui^o qd̄ cōcludit p̄ illas ppōnes eo q̄ elēchus ē sillogism^o cōtradictorius cōcludēs cōtradictoriā alicuius prius concessi a respōdētē. Si vero respōdens nihil cōcedat imo neget totum tunc ex ppōnibus. datis a rīdētē nō poterit elēchus fieri cōtra ipsuz: patet qz ex talibus ppōnibus cum sint negatiue nō fit sillogism^o. ergo neqz elēchus. cōsequētiā p̄obat aristoteles. quia vbiqz est elēch^o vbi est sillogismus. z non ecōtra. n̄ enī si est sillogismus necesse est esse elēchum. igit^o a destructiōe cōsequētis si ex ppōnibus negatiuis cōcessis a rīdētē nō possit fieri sillogismus: sequitur etiā q̄ nō poterit fieri elenchus. Et addit aristoteles q̄ si rīdētē nō cōcedat aliquam ppōem v^llem nō poterit elēchus fieri cōtra ipm. patet. qz sillogism^o non fit sine ppositiōe v^l. ergo neqz elēchus. cōtiam pbat aristo. qz eadem erit diffō sillogismi z elēchi. nō quidē sic intelligēdo q̄ sit eadē diffō simp^l. cū differant sicut supius z inferius. sed ē intelligēdū q̄ diffō sillogismi necessario erigitur ad diffōem elēchi. ideo si nō sit erit sillo^o neqz erit elēchus.

Ad rationes Alii oppositū. C Ad p̄maz dicitur q̄ nō oportet oēm cōclusionē esse aliam a qualibet p̄missa seorsū sumpta. s̄z sufficit q̄ sit alia a p̄missis s̄l sup̄is. C Ad scdā dī q̄ licet i petitione p̄ncipij sillo^o sit imodificatus quātū ad p̄bationē. n̄ tamē q̄rtum ad illationē. C Ad tertiā dī q̄ arguit ab inferiori ad superius cum dictione icludētē negationem. quia peccat tātū valet sicut non obseruat.

Ueritur Ut sit possibile de eo dē simul b̄ri opioes cōtrarias. Et arguit p̄mo q̄ sic qz iudicam^o p̄ sensū solem esse minōrē tota terra. z tamē s̄z intellectū iudicamus oppositū. ergo possibile est de eodē s̄l habere opiones cōtrarias. C 2° arguit sic. icōtinēs assēt it īsi ppōnī q̄ n̄ est fornicā dum. z simul eidē dissēt it. qz alias n̄ fornicat. q̄ tē. C Tertiū arguit. potest aliqis simul scire oēs mullam ēē sterilē z ignorare hāc mullā esse sterilem. ergo potest simul b̄re opiones cōtrarias. s̄z cōsequē

tia. quia opiniones cōtrarioz sunt cōtrarie. C In oppositum est aristoteles in textu.

Primo Sciendum est q̄ pro declaratio ne terminorum ponitur tres distinctiones. C p̄ma est hec. duplex est cognitio. que dam est appbēsiua qua aliq̄ potētia apprehendit suum obiectū. z sic possibile est eādē potētiam simul cognoscere opposita. sicut intellectus ponens differentiam inter duo contradictoria apprehendit simul illa contradictoria. Alia est cognitio indicatiua que est quidam assensus vel dissensus quo aliquis assentit vel dissentit alicui. z sic nō ē possibile simul cognoscere opposita. saltem cognitio ne assensus. z iter istas cognitiōes sola cognitio indicatiua proprie est opinio. vt alias tangebatur in fine scdū periar mēias. C Scdā distinctio. opinio potest capi dupl^r. vno modo p̄ habitu distinctio cōtra sciētiam z sic nō capitur hic. Alio mō potest capi p̄ assēsu vel dissēsu quo aliqis assentit vel dissentit alicui complexo vel icomplexo. C Tertia distinctio. opiones possūt dici cōtrarie dupliciter. vno modo possūt dici cōtrarie eo q̄ vna est assensus quo assentimus vni opposito z altera alteri opposito. sicut iste due opiniones qbus quis assēt it īsi oīs mula est sterilis. z huic aliqua mula nō est sterilis. cōtrariānt. alio mō dicuntur opiniones cōtrarie quādo vna est assensus de aliquo: z alia est dissensus de eodē. sicut opinio q̄ assēt it^o alicuius propositioni cōtrariānt opioni q̄ dissēt it^o eidem.

Secundo Sciendū est q̄ tertiū capitulum i quo determinat aristoteles de tertio defectu vel peccatū incidente cōtra sillo^o ex oppositis quod peccatū vocat fallacia contrarie deceptionis qua aliquis simul opinatur contraria. continet duas partes. In prima intēdit. quatuor conclusiones. C Quarum prima est hec. sic contingit falli credendo aliquam p̄missam esse propter hoc accidere falsum. que tamen non est propter hoc accidere falsum. ita contingit falli in opinionibus. sicut multotiens opinamur contraria: que tamē non credimus opinari. C Scdā conclusio. si aliquod predicatum secūdum veritatem inest duobus subiectis. z illa duo subiecta veriscentur de vno alio tertio subiecto. Tunc si qis opinetur predicatum inesse primo subiecto. z non secundo. z opinetur illa duo subiecta simul inesse eidem tertio subiecto: Tunc simul opinabitur contraria. Hanc conclusionem declarat aristoteles in litteris. Sed pro faciliore cognitione possunt accipi alij termini. Verbigratia. si substantia

Secundus

predicatur quod inest istis duobus subiectis q̄ sūt aīal et sēnsibile. et hō sit subm̄ tertiū de quo verificet̄ aīal et sēnsibile. tūc si quis opinetur istā. oē aīal ē s̄bstantia. simul opinabitur q̄ oīs hō est substantia eo q̄ oīs hō est aīal. Simil̄ opinās q̄ nullum sēnsibile ē substantia simul opinabitur q̄ nullus hō ē substantia. qz oīs hō ē sēnsibilis. et ita si quis opinetur istas duas p̄positiones oē aīal est substantia. et nullū sēnsibile est substantia. sub quibus p̄nt̄ subsumi due miores. s. q̄ oīs homo ē aīal. et oīs hō est sēnsibilis seq̄t̄ q̄ simul opinabitur istas duas cōtrarias oīs hō est substantia. nullus hō ē substantia. cū t̄z qz opinās p̄missas alicui⁹ s̄liti. simul opinat̄ conclusionē eius/ dez s̄liti. Et s̄t̄e exēplū posset p̄ōi s̄i loco de sēnsibile p̄ōat̄ corp⁹ et p̄cedat̄ vt p̄us. p̄m̄ ex^m dicit̄ ari. eē p̄ media diuersaz cōiugationū. eo q̄ adinuicē non h̄nt ordinem sup̄ioris et inferioris. Secūdū exēplū d̄f eē p̄ media eiusdē iugationis eo q̄ ordinat̄ur in eo termini secūdū sup̄ius et infer⁹. cū sunt corpus et aīal. ¶ 3^a p̄. non ē possibile sine icōueniēti opinari q̄tuor p̄missas iferētes duas cōclusiones trias. qz t̄c aliq̄s opiaret̄ simul tria i p̄p̄a forma. vt si quis s̄it opinet̄ istas quattuor p̄missas. oē. b. ē. a. oē. d. est. b. et nullū. c. ē. a. et oē. d. ē. c. tunc simul opinat̄ istas duas conclusiones. oē. d. ē. a. et nullū. d. ē. a. et sic opiatur tria in p̄p̄a forma simul. ¶ 4^a p̄. possibile ē sine icōueniēti opinari simul vna p̄missa vnius s̄liti cum p̄missa alterius. vel abas p̄missas vni⁹ s̄lilogismi cū vna p̄missa alterius

Tertio Sciendū est. q̄ in hac secūda pte ostēdit̄ ari. q̄ non ē icōueniens de eo dē simul h̄re scientiā et ignoratiā. et intēdit̄ duas cōclusiones ¶ Quaz p̄ma ē. possibile ē scire aliquid i vli. et s̄it̄ ignorare ip̄m i p̄ticulari. pbat̄ ari. triplici ter. p̄mo exēplo et h̄ sic. qz contingit scire q̄ oīs triāgulus h̄z tres angulos. et simul ignorare hūc triāgulum h̄re tres angulos. cū contingat ip̄m ignorare hunc triāgulum eē triāgulum. et sic contingit scire illā in vli. s. triāgulus h̄z tres āgulos. et ignorare ip̄az i p̄ticulari. Secūdo pbat̄ eandē cōclusiones signo sic. qz plato i rōne quā faciebat menoni ad p̄bādūz q̄ nō s̄p̄ scire si erat nisi quoddā reminisci. dicebat nos scire i vli et ignorare ea i p̄ticulari. q̄ sig^m est q̄ nō ē icōueniens scire aliquid i vli. et illud ignorare i p̄ticulari. Tertio pbat̄ hanc conclusionē ratione sic. quia scire in vniuersali et ignorare in p̄ticulari nō sunt contraria. ergo non est icōueniens scire aliquid in vniuersali et ip̄m ignorare i p̄ticulari. aīa. pbat̄ur dupliciter. p̄mo exēplo. quia contingit

opinari in vniuersali hanc mulam eē sterilē opina do istam omnis mula est sterilis. et tamē simul ignorabitur in particulari: quia ab aliquo creditur hāc mulam habere fetum in vtero. eo q̄ habet grossū ventrem. Secundo declarat idē ponendo tres modos scire scilicet scire i vniuersali. scire i agere. et scire in propria forma. et totidem contingit decipi siue ignorare. scilicet in vniuersali in agere. et i propria forma. et inter istos modos non est inconueniens habere scientiam secundum vnum modum. et ignorare secundum alium modum quia non qui libet modus scire opponitur cuilibet modo ignorantie. ¶ Secunda conclusio. contingit opinari contraria incompleta cum inconuenienti. et sine inconuenienti. patet quia si quis opinetur ista contraria bonum et malum simul eidem in esse. tunc si mul opinabitur contraria cum inconuenienti. quia tunc opinabitur bonum esse malum. et bonum esse bonum. et malum esse bonum. et malum nō esse bonum. Secūda pars patet. quia si aliquis opinetur bonum inesse per se alicui. et malum eidem inesse per accidēs. tunc ille simul opiabitur cōtraria. et h̄ sine aliquo inconuenienti.

Conclusio Responsa⁹ is. Impossibile est de eodem habere opiniones contrarias. ¶ probatur. quia impossibile est contraria simul eidem inesse. ergo impossibile est de eodem simul habere opiniones contrarias. ¶ Et hec de questione.

Primo Dubitatur quid sit scire in vniuersali in particulari. et in propria forma ¶ Respondetur q̄ scire in vniuersali est scire aliquod predicatū sc̄se alicui iferiori. eo q̄ sciunt ip̄m inesse suo superiori. vt scimus hāc mulam esse sterilem sciendo istam p̄positionem vniuersalem. omnis mula est sterilis. Sed scire in particulari est scire predicatū inesse ip̄i particulari vt sciendo hanc mulam esse sterilem. Sed scire in propria forma est scire aliquid in seipso et nō i alio. et illud est duplex. scilicet scire in habitu sicut logicus dormiens scit habituater cōclusiones logicales. Aliud est scire in actu. sicut logicus actualiter considerās aliquam conclusionem habet scire actuale illius conclusionis. ¶ Dicitur vltra. q̄ cognitis p̄missis alicuius s̄lilogismi non pertractatis scitur in vniuersali conclusio illius s̄lilogismi. sed cognitis p̄missis pertractatis ad conclusionem dicitur illa conclusio sciri i agere. quando vero i seip̄a cognoscitur. dicitur sciri i particulari.

Secundo Dubitat. Utz fallacia 3re opini
onis sit fallacia in dictione v^l ex
tra dictione. Rndetur p^o duo dicta. p^omu^o est istd. fal
lacia contrarie opiniois est deceptio pueniens i opi
nado eo. s. q^o nō credimus opinari cōtraria i verita
te. q^o tñ opinatur. ¶ 2° dictū. fallacia 3re opinio
nis nec est fallacia i dictione nec extra dictione. cū
non se teneat ex parte rei nec ex pte vocis. sed ex
pte nōstri intellectus opinantis contraria. z de hoc
patebit magis i primo clēchoz.

Tertio Dubitat. Utz q^olibz modus scēdi v^l
opinādi cōtrarie i cuilibz modo igno
rātie. Rndetur p tres suppositiōes z vñū dictum:
¶ 1ª suppo est bec. opinio ē assēsus intellect^o
vel dissensus de aliqua ppōne. ¶ 2ª suppo: cōtra
ria simul opinari est s^{il} duobus cōtrariis assentire
Ex quibus sequit^r tertia suppo que ē ipole s^{il} opi
nari cōtraria. p^o q^o tñ cōtrarij assensus eēnt s^{il} i
codē qd ē ipossibile. ¶ Dictū est istud. non quilibz
modus sciendi vel opinādi 3as cuilibz mō ignorā
di vel opinādi. p^o q^o cōtraria nō pnt s^{il} stare i codē
sed stat eundē intellectū opinari vel scire aliquid se
cū dū vñū modū z opīari vel īgrare f^z aliū modū.
ō nō quibz modus cuibz mō 3re ē. s^z scire i v^l i con
irariatur huic qd est ignorare i v^l i z scire in ppria
forma 3^{riatur} huic quod est ignorare in propria
forma. Et scire in actu 3^{riatur} huic qd ē īgrare i actu
z scire in habitu huic quod est ignorare i habitu cō
trariatur. s^{il} de opinari dicendum ē.

Ad rationes Antē oppositiū. ¶ Ad pri
mam z secūdas d^r q^o bene
possumus opinari contraria per diuersas potenti
as anime. sed nō p eandē. ¶ Ad tertiā d^r q^o sci
re in vniuersali z ignorare in p^oiculari nō opponūt
adinuicem. ideo non est incōueniēs scire aliquid in
v^l i z illud ignorare in p^oiculari. Et bec de qōne.

Veritur Utrū inductio sit redur
cibilis ad sillogismum.

q^o Et arguitur primo q^o nō. q^o inductio
non est possibilis. ergo nō est ad s^{il}l^z re
ducibilis. ¶ 2° sic. in o^o s^{il}l^o sunt tñ tres termini
sed in iductione sūt plures tribus. g^o zc. minor p^oz. q^o
in iductione sumūt^r plura singularia. ¶ 3° sic. in
ductio ē s^{il}l^z. ergo nō est ad s^{il}l^z reducibilis. An^o
p^oz. q^o diffinitio sillogismi cōpetit. In oppo^o ē ari.

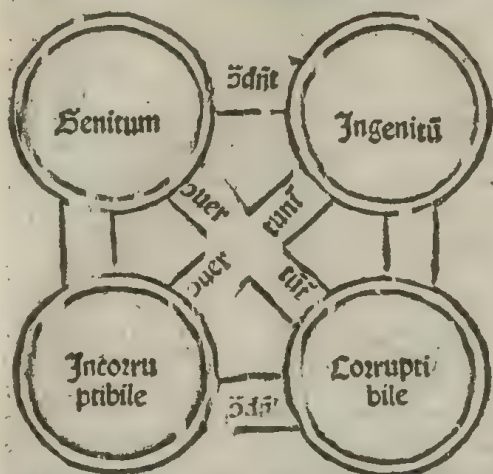
Primo sciendū est. q^o tertius tractatus in
q^o determinat aristo. de speciebus
ipsectis argumētatiōis eas reducēdo ad s^{il}l^z m. cō
tinet sex capitula. quoz p^omu^o cōtinet duas partes. p^o
ma determinat d^o cōuertibilitate terminoz q^o v^z ad

reductionē argumētationū ipsectaz ad s^{il}l^z m. z cō
tinet sex conclusiones s^{il} m q^o sūt sex regule. 1^aia
regula est bec. Si alicui^o s^{il}l^z i extremitates cōuer
tantur iter se. necē ē medium cōuerti cum vtraq^z
extremitate. pbat ari. p^omo i barbara dupl^r. pbat
enī p^omo sic. q^o si extremitates cōuertant^r iter se. ne
cessē ē mediū conuerti cū maiori extremitate. q^o
ex cōuertente cōclusionis cū minore. isertur cōuer
tens maioris. v^l deducit ari. i l^zis. Secdo pbat in
barbara q^o si extremitates cōuertant^r inter se necē
ē mediū cōuerti cū miori extremitate. q^o ex cōuer
tēte conclusionis cū maiore isert^r cōuertes. mioria.
Secūdo pbat p^odictā regulāz in modis negatiuis
trip^r. p^omo pbandō q^o si medium cōuertat^r cū ma
iori extremitate necē est extremitates cōuerti inter
se. q^o ex cōuertēte maioris de celaret^r z minore in
sertur cōuertens cōclusionis i camestres. v^l dducit
i litteris Secdo pbat. q^o si mediū cōuertatur cum
maiori extremitate z cum minore. maior extremi
tas z minor inter se cōuertēt^r. q^o ex cōuertētibus
p^omissarum isertur conuertes cōclusionis. Tertio
pbat q^o si extremitates conuertāt^r inter se. tunc
mediū cōuertēt^r cū maiori. q^o ex conuertente maio
ris cū minore cōcluditur conuertes maioris. v^l s^{il}l^r
dducit ari. i teris. ¶ 2^a regula. si q^otuor termini q^o
rū duo conuertantur iter se sicut genitūz z corru
ptibile. z alij duo etiā cōuertāt^r iter se. sicut igeni
tū z icorruptibile. tūc si p^omo 3° dicit^r tertio. sicut ge
nitum z igenitū. sic etiā secūdo 3° dicit^r quarto. sic
corruptibile z icorruptibile. minor p^oz. q^o corrupti
bile z icorruptibile dicuntur de quolibz z de nullo
ambo simul. g^o contradicūt. An^o p^o prima pte p^oz ar
guēdo sic. oē qd ē genitū v^l igenitū ē corruptibile v^l
icorruptibile. sed oē qd ē genitū vel igenitū. g^o oē
qd ē ē corruptibile vel icorruptibile. Secda ps p^oz
sic arguendo. quicquid est corruptibile vel incor
ruptibile ē genitū vel igenitū. sed nihil idēz ē geni
tū z ingenitū. ergo nihil idēz ē corruptibile. z incor
ruptibile. zp^o an^o corruptibile z icorruptibile con
tradiciunt ¶ Tertia regula. si sint quattuor termi
ni quoz duo primi adinuicem contradicant. sicut
genitum z ingenitū. z duo secundi sicut corrupti
bile z icorruptibile etiam adinuicem contradicāt
tunc si primus conuertatur cum tertio. secundus
conuertetur cum quarto. p^oz. quia detur oppositiū
q^o ingenitum z icorruptibile non conuertāt^r. tē
aliquid erit icorruptibile quod non erit ingenitū.
z si non sit ingenitū tunc erit genitum. z si sit genitū
erit corruptibile. eo q^o genitum z corruptibile cō
uertuntur. z sic de primo ad vltimum idēz erit cor

Secundus

ruptibile et incorruptibile: quod est inconueniens cum adiuncte dicitur. ut p3 i figura sequenti.

Quarta regula. si aliquod predicatum predicetur vlt de duobus subiectis et de nullo alio si vnus illoz subor predicetur vlt de alio. tunc predicatum auertetur cu illo subiecto. ut si a. predicetur vlt de. b. et c. et de nullo alio: si b. predicetur vlt de. c. tunc a. et b. auertetur. p3 q2 o2. b. e. a. et o2. a. est. b. ergo. a. et b. auertetur. an. p pma pte supponitur. Sed secunda pars probatur sic arguendo. o2. b. vel. c. est. b. o2. a. est. b. vel. c. ergo o2. a. e. b. **Quinta regula.** si duo predicata predicentur vlt de aliquo subor. et vtrumqz illoz predicatoz conuertatur cu tali subor. tunc alteruz predicatum predicabitur de alio predicato vlt de si. a. et b. predicentur vniuersaliter de. c. et c. conuertatur cu. d. tunc a. predicabitur vlt de. b. p3 sic arguendo. o2. c. e. a. o2. b. e. c. g. o2. b. e. a.

Secundo sciendum est qd i hac secunda pte tangit aristo. alia regula morale. qd pertinet ad electionem et fugam que talis est. si sint duo predicata opposita quoz vnus sit eligendum. sicut. a. et aliud sit fugiendum sicut. b. et ex alia parte sint duo opposita. s. c. et d. quoz. c. e. fugiendum. et d. est eligendum. tunc si. a. iunctum cu. c. sit magis eligendum qz. b. iunctum cu. d. sequitur qd. a. sit magis eligendum qz. d. Ista regula probatur per duo exempla supponendo duas maximas morales. Quaz pma e. magis eligendum magis fugiendum opponitur. et que eligendum eque fugiendum: et minus eligendum minus fugiendum. Secunda maxima. magis fugiendum additur eque eligendum non facit ipsi magis eligendum. **Ex his** duabus maximis formatur talis ratio. quia si non sit ita. datur oppositum. s. qd. a. non sit magis eligendum. qz. d. vel. qd. sit eque eligendum sicut. a. vel. g. d. erit magis aut eque eligendum

sicut. a. non est additum qd sit eque eligendum. qua tunc oppositum suum eest eque fugiendum. cu eque eligendum sit eque fugiendum oppositum. g. ipsum additum. a. non faciebat. a. magis eligendum. quod est contra oppositum. nec etiam est dicendum qd. d. sit magis eligendum qz. a. quia tunc suum oppositum eest magis fugiendum. cu magis eligendum magis fugiendum opponatur. et p. pns. c. iunctum cu. a. non facit. a. eest magis eligendum. quod e contra suppositum. **Primum** exemplum est istud. velle dare et non dare e magis eligendum qz dare et nolle dare. ergo velle dare est magis simpliciter eligendum qz dare. Et p hoc verbum dare seu concedere intelligitur aristoteles oes actus boni et honesti. **Secundum** exemplum. diligere et non coire e magis eligendum qz coire et non diligere. ergo diligere est magis simpliciter eligendum qz coire. an. probatur arist. qz amor finis est maior qz amor eius quod est ppter finem. cum eius quod est ad finem nullus sit amor nisi gratia finis. Et dicit aristoteles simile eest in alijs concupiscentijs et artibus. **Ex** textu philosophie istae tres regule extrahi possunt. Prima e. qd si sint aliqua duo equaliter eligenda. ut iusticia et veritas tunc opposita eoz erunt equaliter fugienda: ut iniusticia et falsitas. Secunda regula e. si sint aliqua duo qz vnus e magis eligendum qz aliud: tunc oppositum illius qd e magis eligendum erit magis fugiendum qz oppositum alterius quod e minus eligendum. ut habere vitas est magis eligendum qz habere diuitias. ideo perdere vitam est magis fugiendum qz perdere diuitias. **Tertia** regula. finis est magis eligendus qz media ordinata ad finem. ut sanitas e magis eligenda qz amblatio aut amara potio. sicut dilectio f3 amor est magis eligenda qz coire. qz dilectio e finis.

Tertio Sciendum est qd i hoc tertio capitulo dicitur arist. de inductione. et continet tres conclusiones. Quarum prima e hec. non solum dyalectici aut demonstratiui sunt i aliqua triu figura. sed oes silli rethorici. et generaliter ois modus arguendi. patet. qz ois credulitas sit i aliqua triu figuraz. cu3 accipiat per inductionem et silli. ut sub sillogismo comprehendendo eptiema. et sub inductione exemplum. ergo oes isti modi sunt i aliq figuraz. **Secunda** conclusio tangit diffinitionem inductionis. et e hec. Sillogismus ex inductione. i. sillogismus inductiuus e qui sillogizatur maiorem extremitatem de medio per tertium. idest per minores extremitates. ut omne non habens coleraz e longeuum. sed homo equus mulus et sic de alijs non habent coleraz. ergo sunt longeuus. consequentia p3 p quintam regulam superius datam. qz quando cu3 duo predicata predicantur de aliquo subiecto et vnum illorum conuertitur cu3 altero.

priorum

idē aliter illoz p̄dicat de alio vtr. sed nō habere coleraz & esse lōgeuū predicant de subiecto composito ex equo boie & mulo. & sic de alijs. & nō h̄re colerā quertū cū illo subō. ideo eē lōgeuū predicatur vniuersalit̄ de nō h̄re coleraz. ¶ Tertia cōclusio tangit tres d̄nas inter s̄llm̄ & inductionē. Prima est bec. quia inductio pōt ostendere p̄pōnētaz medietas q̄ immedieta. sed sillogismus non potest ostendere p̄pōsitiones nisi immedietas. cū omnis s̄lls fiat per mediū. Secunda differentia: sillogismus ostendit maiore d̄ minori per mediū. sed inductio ostendit maiore d̄ medio per maiore. Tertia differentia. q̄ s̄lls est naturaliter euidētiōr & prior inductione. s̄z inductio ē nobis euidētiōr q̄ s̄llōus. Et si extra textū obijciat. q̄ mediū nunq̄ ingredit̄ conclusionem. ergo inductio non ostendit maiorem de medio per maiore. Responderetur per duas suppositiones et vna distinctionē. Prima suppositio est bec. In sillogismo inductio totū aggregatū ex singularib⁹ debet capi p̄ medio & subiectū passionis p̄ maiori extremitate. passio h̄o p̄ maiori extremitate. vt sic arguendo in 3^a figura: oē qd̄ ē h̄o equū mul⁹. & sic de alijs aialib⁹ n̄ habētib⁹ colerā ē lōgeuū. s̄z oē qd̄ ē equū mul⁹ & sic d̄ alijs n̄ habētib⁹ colerā. ḡ oē aial n̄ habēs colerā est lōgeuū. ¶ Secda sup̄pō. itali dispōe arḡi ētia figura cōclusiōe ex̄ite vtr̄ affirmatiua. & ideo oīa nō t̄z rōne forme sillogistice sed ixt̄ute istī ḡnre regle nuper repetite. ¶ Distictio ē bec. i sillo duplex pōt assignari mediū. q̄ddā ē me^m sillogisticū siue illatiuū & tale nūq̄ ingredit̄ cōcl̄ones. Aliud ē mediū cāle & tale pōt ingredi cōcl̄ones. vnde in predicto sillogismo inductio totū aggregatū ex singularib⁹ ē mediū illatiuū. ideo non ingreditur conclusiōnez. sed subiectū conclusionis quod ē aial nō habens coleraz ē mediū causale. constat enīz q̄ pro priū subiectū semper ē cā inbēsiōis sue proprie passionis ad sua prop̄a inferiora modo aial non habens coleraz ē subiectū adeq̄tū hui⁹ passionis qd̄ ē esse lōgeuū. ideo ē mediū causale inbēsiōis illi⁹ passionis ad equū mulū & ad alias spēs ei⁹.

Conclusio Responsalis. Inductio ē reducibilis ad sillogismūq̄ conclusio satis patet ex p̄cedētib⁹.

Primo Dubitat. Vtrū exēplū sit argum̄tatio reducibilis ad s̄llm̄. ¶ Pro solōne supponit. q̄ i hoc tertio cap̄lo determinat aristoteles de exēplo. & continet tres conclusiōes. ¶ Quarū priā tangit d̄f̄iōnez exēpli. & est bec.

Exēplū est quando ostenditur pri^m de medio per id qd̄ est simile tertio vt thebāos cōtra atheniēses pugnare malum est. ergo thebanos contra focenses pugnare malum est. quia affines contra affines pugnare malum est. ¶ Secunda cōclusio tangit d̄nas differentias iter sillogismū & exēplūz. Prima ē. quia exēplū nō procedit a toto ad partes. nec a pte ad totum sicut sillogismus. sed procedit a parte ad partem. Secunda differentia. quia sillogismus est euidētiōr exēplo. ¶ Tertia conclusio tangit duas differentias inter exēplum & inductiones. ¶ Prima. quia inductio procedit ex omnibus singularibus. sed exēplūz procedit ex aliquibus singularibus tantum & non ex omnib⁹. ¶ Secunda differentia. quia in inductione mediū non copulatur cum extremis. sed bene i exēplo. ¶ His suppositis responderetur ad dubiū. q̄ exēplūz est argumentatio reducibilis ad duos sillogismos. in quorum primo capitur primum singulare pro medio. & predicatum conclusionis exēpli pro maiore. & illud in quo conueniunt duo singulāria pro minore. vt arguendo sic per sillogismū. thebanos contra atheniēses pugnare malum est. sed thebanos pugnare cōtra atheniēses est affines cōtra affines pugnare. ḡ affines cōtra affines pugnare malum ē. sic ē p̄m sillogism⁹. s̄z i secundo sillogismo debet capi p̄ medio illud seruile i quo conueniunt singulāria & predicatum conclusionis pro maiore: & aliud singulare pro minore. vt sic arguendo. affines contra affines pugnare est malum sed thebanos pugnare contra focenses est affines pugnare cōtra affines. ergo thebanos contra atheniēses pugnare malum est. Et sic patet responsio ad primum dubium.

Secundo Dubitatur. Per quid distinguitur deductio ab inductione.

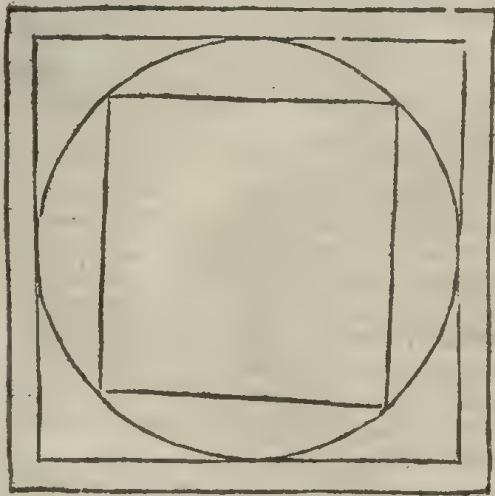
¶ Pro quo supponitur primo quod in isto tertio capitulo determinat aristoteles de quadam specie argumentationis scilicet de deductione & trinet duas conclusiōes. ¶ Quarum prima tangit diffinitionem deductionis. & est bec. Deductio est sillogism⁹ cuius p̄pōsitiō maior est per se nota: et minor dubia. Sed eque aut magis credibilis conclusiōe. ¶ Secunda conclusio tangit duos modos deductionis. ¶ Quorum primus est. quādo maior est per se nota. et minor dubia: verum tamē eque aut magis credibilis conclusiōe. vt omnis disciplina est docilis. virtus est disciplina ergo virtus est docilis. maior est per se nota. & nu

Secundus

non dubia. que si fuerit eque credibilis conclusio
ni aut magis. erit deductio. eo q̄ medium est pro
pinquius scientie q̄ conclusio. facit enim cognitio
nez conclusionis prius dubie. quāuis nō faciat sciē
tiā plenam et perfectam. ¶ Secundus modus est
quia minor licet fuerit dubia. tamen paucioribus
medijs est probabilis q̄ conclusio. vt omne equa
le recti linee potest quadrari. sed circulus est equa
lis rectilinee ergo circulus potest quadrari. Iſ illa
minor sit dubia nō pōt probari per vnicū mediū
scilicet per hoc q̄ portiones lunares aut circula
res circunferentie circuli sunt equales recti linee
et ideo circulus ē equalis recti linee. et quia illa mi
nor tantum habet vnicū mediū. cōclusio vero plu
ra. ideo minor ē propinquior scientie q̄ conclusio
¶ Tunc respondetur ad dubiū q̄ deductio disti
nguitur ab inductione. quia i inductione ostenditur
maior extremitas de medio per minores. Iſ i dedu
ctione ostenditur maior extremitas d̄ minore per
mediū simplr notius cōclusiōe.

¶ Ad maiorem notitiaz dubij precedētis. et maxi
me secūdi modi secunde conclusionis ac exēpli in
eo positi. licite hic pōitur figura sequens.

Tertio Dubitatur. Vtrū in tertia figura pos
sit fieri instantia. ¶ Pro dubio suppo
nitur q̄ aristoteles i quinto capitulo determinat d̄
instantia. et cōtinet quatuor cōclōes. ¶ Quarum p̄
ma t̄git diffōem instantie. et ē bec: Instantia ē propo
sicio propositioni d̄ia. ¶ Secūda cōclusio tangit
differētiā inter instantiam et propositionem d̄ quam
feri instantia et ē bec. Instantia potest esse vniuersalis

vel particularis. sed propositio d̄ quam fit instantia
semper est vniuersalis. ¶ Tertia d̄ instantia fit duo
bus modis. s. vniuersaliter et particulariter. et etiā
in duab⁹ figuris. s. i prima et i tertia figuris. Quia
tē instantia nō fiat in secūda figura sic probat aristo
quia ppositiones oppositae fm̄ quas fit instantia nō
possūt cōcludi in secūda figura. quia in secūda fi
semper concluditur negatiue. ideo nō potest instā
tia fieri in secunda figura. sed tantum in prima et
tertia in quibus pnt cōcludi oppositae p̄pōnes s̄z q̄s
fertur instantia. vt si probemus aliquod predicatum
iesse vniuersaliter sub d̄o feri instantia duplr. vno q̄
p̄dicatum nulli supposito subī inest. et s̄ in p̄ma fi
gura. Alio modo q̄ alicui nō inest. et s̄ in tertia figu
ra. exēplū p̄mi. vt quādo istatur per v̄lem nega
tiuā. vt si fuerit pbatū q̄ oīuz d̄ioz sit eadē di
ciplina: sic istat i p̄ma figura. nulloz oppositoz ē ea
dem disciplina. sed oīa d̄ia sūt opposita. q̄ nulloz
d̄ioz est eadē disciplina. de secūdo dat exēplum
s. q̄ istat per particulare negatiuā sic arguendo:
nulli noti et ignoti est eadē disciplina. sed notum et
ignotum sūt d̄ia: ergo aliquoz d̄ioz nō est eadē
disciplina. ponitur exēplum quādo feri instantia
vniuersale negatiuā. vt si fuerit pbatū q̄ nulloz
cōtrarioz est eadē disciplina. tūc sic istatur p̄mo
p v̄lem affirmatiuā. oīuz oppositoz est eadem di
ciplina. sed oīa cōtraria sunt oppos. ta. q̄ oīuz con
trarioz est eadē disciplina. Sed quomō fertur in
stantia cōtra v̄lez negatiuā per particularem affir
matiuāz patet sic arguendo in tertia figura. cuius
libet sanatiui et egrotatiui ē eadē disciplina. s̄z sa
natiui et egrotatiui sūt cōtraria. ergo aliquoz contra
rio est eadem disciplina. ¶ Quarta d̄ in secūda
figura nō fit instantia. p̄z duabus rōnibus: p̄ria.
quia solum in illa figura fit instantia in qua pos
sunt opposita concludi. sed in secūda figura cū sēp
concludat negatiue non pnt opposita concludi er
go et. Secūda ratio. instantia debet statim esse mani
festa. sed s̄lls sede figure non est statim manife
stus. eo q̄ prius debet reduci ad primam figurā
non enī est necesse reducere s̄llm tertiē figure ad
p̄mam. q̄ s̄lls tertiē figure statim est manifestus
per s̄llm expositorium. Ex hoc infert aristo. q̄ ar
gumentum a signo nō debet fieri in secunda figu
ra: q̄ argumentum a signo debz statim esse mani
festū. Et subdit etiam q̄ oportet inspicere ad ali
as instantias cuiusmodi est instantia ex contrarijs.
ex simili et ex auctoritate. et ad instantias parti
culares: si instantia per particulare affirmatiuā fi
at i p̄a figura. et p̄particulare negatiuā i secūda figura.

Ad rationes Ante oppositum. **C** Ad p^mam dicit^r q^d inductio est polis. nec oportet ad idu^m rōem sufficere iⁿ p^{ri}a forma oia singularia enumerari. sed sufficit aliq^d enumerare et oia alia cōtinere sub isto addito: et sic d^r alijs. **C** Ad scōdaz d^r q^d oia singlaria capiunt^r p^r vno t^{er}mino. scilicet p^r medio. vt patuit iⁿ secūdo notabili. **C** Ad t^{er}tiam dicit^r q^d inductio ē silks r^{ati}onalit^r. eo q^d ē ad sillogismū reducibilis.

Veritur Uⁿz d^r d^r ēptimema tis sit sufficiens. Et v^t q^d n^o q^d em^ptimēa n^o ē sil^l. ergo n^o ē sillogism^{us} ex ycotib^{us} et signis. aⁿs patz. q^d in ēptimema ē tātum vna p^rmissa. **C** Scōdo sic. ēptimema et sillo^g sūt spēs argumentatōis distincte. igit^r ēptimema n^o ē sillo^g. **C** 3° sic. inductio et exēplum pcedūt ex ycotib^{us} et signis. ergo d^r d^r ēptimematis cōuenit eis. aⁿs patz. q^d inductio et exēplum pcedūt ex p^rbabilib^{us}. **C** In oppo^sit^o ē aⁿi.

Primo Sciendum ē q^d p^r intellectu quesi ti ponit^r vna d^r et q^d uor documēta **C** Distictio ē hec. ēptimema ēē sil^l m^o potest dupliciter intelligi. vno modo q^d sit sillo^g actualiter et for maliter sic q^d habeat actualiter duas p^rmissas iⁿ modo et iⁿ figura dispositas. et sic em^ptimema nō ē sillogism^{us}. alio mō r^{ati}onalit^r et reductie ita q^d sit re ducibile ad sillogismum. et sic ēptima est sillogism^{us}. **C** Primū documētū. si aliq^d em^ptimemate sint tres t^{er}mini tātū. termin^{us} nō positus iⁿ cōlōne debet capi p^r medio et p^rdicatū cōlōsionis p^r maiori extrēi tate. sub iⁿ cōlōsionis p^r maiore. **C** 2° documē tū. si p^rdicatū cōlōsionis pōatur in ante tūc tale est maior cui debet addi minor. **C** Tertiū documētū. si sub cōlōsionis pōatur in ante tūc tale aⁿs erit minor et deest maior. **C** 4° documētū. si in aliquo em^ptimemate sint tū duo t^{er}mini sicut ē iⁿ cōuersioni bus tūc v^t addi vna p^rmissa in qua p^rdicat^r idēz de seipso. sed si sint p^rles t^{er}mini q^d tres. tūc tale ēptime ma est r^{ati}onalit^r ad plures sillogismos. vt plures termi sūt reducibiles ad tres terminos.

Secundo Sciendū est q^d sextū capitulū in quo dēminat aristo. dēptime mate cōtinet tres ptes. Quaz p^rma cōtinet sex cōclu siones. **C** Quaz p^rma est h^{ic}. ycos ē p^ro p^rbabilis: Quod sic declarat aristoteles. quia illud quod in pluribus scitur sic esse aut non esse: factum aut nō factum est probabile. sed ycos est huiusmodi. mi nor patet. quia ycos est sicut odire inuidētes et vi ligere amātes. illa autem contingūt vt in plurib^{us}.

ergo cetera. **C** Secūda cōclūsiō. signum est p^r positio dēmonstratiua vel probabilis. patet. quia il lud quo existēte necesse est aliud esse. et quo facto necesse est aliud esse factum. et quo futuro necesse est aliud esse futurū. ipsum est p^rpositio necessaria dēmonstratiua vel probabilis. sed signum est huius modi. ergo r^{ati}onalit^r. **C** Tertia cōclūsiō. cōrelatiua ex pcedētibus tangit d^rffinitionē em^ptimematis: et est hec. Em^ptimema est sillogism^{us} ex ycotib^{us} et signis. **C** Quarta cōclūsiō ostendit iⁿ quibus si guris sit em^ptimema. et est hec. ēptimema sit in tri bus figuris. patet. quia em^ptimema tot modis sit et variatur quot modis variatur signū. eo q^d signū est mediū iⁿ ēptimemate. sed signum variat tri pliciter scōm tres figuras. ergo et ēptimema. mi nor patet exemplo capiēdo mediū quod ē signū cōuertibile cum maiori extremitate sic arguēdo in prima figura. ois mulier habēs lac peperit. sed hec mulier habet lac. ergo peperit. 2° est in t^{er}tia si gura sic arguēdo. p^ritacus ē sapiēs. p^ritacus ē stu diosus. ergo sapiēs ē studiosus. **C** 3° exēplū ē in secūda figura sic arguēdo. omne paries est palidū hec mulier est palida. ergo hec mulier peperit. Et subdit q^d si sumatur tantuz vna p^rmissa sic ē em ptimema. si autē sumatur due sic ē sillogism^{us}. ex em^ptimemate enim sit sillogism^{us} ex additione vnius p^rmissae. **C** Quinta cōclūsiō cōparat ēptime mata trius figurarū adiūces. et est hec. Em^ptime ma p^rie figure si sit ex veris est insolubile. sed ēpti mema quod sit per t^{er}tiaz figuraz quāuis cōclu dat verū tū nō ē insolubile. ēptima vero quod sit in secūda figura oino est solubile eo q^d procedit ex puris affirmatiuis iⁿ secūda figura. **C** Sextaz: cōparat mediū p^rie figure ad media ēptimematz aliarum figurarum. et est hec. illud signum quod accipitur pro medio in p^ria figura vocatur prodigiū eo q^d ē p^robabilissimū maxie verū et facit sci re. sed illa signa que sunt media in alijs figuris ha bent rationes extrēitatz nec dicuntur prodigia sed tantū signa.

Tertio Sciendū est q^d circa hunc textūz incidunt tres difficultates. quarūz p^rima ē hec. quid est em^ptimema esse solubile vel insolubile. Respondetur q^d em^ptimema dicitur insolubile quod habet necessitatem illationis. et ideo dicitur insolubile quasi non solutum a for ma sillogistica. et per oppositum em^ptimema dicitur solubile quod est solutum a forma sillogistica nec habet necessitatem illationis. **C** Secunda

Secundus

estda difficultas: vtruz ēptimema tertie figure ba-
beat necessitatē illationis cui sit solubile. Respon-
detur q̄ emptimema tertie figure duabus de cau-
sis pōt dici solubile. primo quia procedit ex puris
particularib⁹ ex quibus sillogistice nihil sequitur.
h̄ iterdum valeat cōsequentia per sillogismum ex
positoriū vt sic arguēdo. p̄stacus est studiosus. p̄si-
tacus est sapiēs. ergo sapiēs est studiosus. 2º dicit
ēptimema solubile. quia i eo proceditur ab vno p̄-
ticulari ad aliquod certū z determinatū supposi-
tū z m̄ debet solui negādo cōsequētiā q̄ a p̄tici-
lari ad determinatū suppositū n̄ valet cōsequentia
Tertia difficultas. vtr̄ q̄libz ēptimema in se-
cūda figura factū sit solubile. R̄ndet p̄ diffinitionē
duplīciter pōt fieri ēptimema i secūda figura. vno
mō ex puris affirmatiuis. z tale oīo ē solubile. Alio
mō ex altera affirmatiua z alia negatiua z tūc si abe p̄-
misse sint vere tūc ip̄z ē oīo solubile.

Conclusio Resposalis. diffinitio ēptime-
matis est i textu sufficiēter po-
sita. p̄z ex dictis i secūdo notabili.

Primo Dubitatur. vtrū secūdū naturales
passiones transmutantur simul aia
z corpus. C̄ pro solutione supponitur q̄ i secun-
da parte huius capituli dat regulas quibus facili-
ter poterimus cognoscere naturales proprietates
rerū per signa eo q̄ talia signa sūt media i empti-
mematibus. z continet vna z cōclusionem que est
hec. per signa possum⁹ cognoscere naturales pas-
siones rerū. pro cuius probatione ponit aristoteles
duas suppositiōes. C̄ Quarū priā ē hec. si cōcedā-
tur naturales passiōes trāsmutare corpus simul z
animā derelinquendo signū z vestigiū sui i toto.
possibile est nos per illud signū de subiecto cogno-
scere illas passiones naturales. vti si quis adiscēs
musicam secūduz aliquid sit mutatur vtr̄puta secū-
dum animāz non tamen secundum totūz cōpositū
talis mutatio non est naturalis quia non transmu-
tat totum cōpositūz z ideo non habet signum na-
turale i subiecto. sed alie passiōes naturales cuius
modi sunt timor concupiscētia z ira transmutāt
totum subiectum in eo derelinquendo aliquod si-
gnū naturale. C̄ Secūda suppositio. vnicuiqz pas-
sioni secundum speciem suam correspondet aliq̄
certa dispositio corporis que est signum talis passi-
onis. ita q̄ vnius passionis est vnum propriū si-
gnum per quod talis passio potest cognosci. Ex il-
lis duabus suppositionibus infert aristoteles con-
clusionem prius positam que sic posset probari q̄
passio naturalis habet signum i subiecto cuius est:

Secundo Dubitatur. quorū documenta po-
nit aristoteles ad inueniendum
signa passionum naturalium. C̄ Respondet aristo-
teles in tertia parte huius capituli. ponēs duo do-
cumenta. C̄ p̄mum. si aliqua passio inest alicui sub-
iecto vniuersaliter z velimus scire propriū signū
illius passionis tunc oportet cōsiderare cui speciei
n̄ vniuersaliter conuenit talis passio. si tantum ali-
quibus indiuiduis eius conuenit. z aliquibus non
Et cōsequenter cōsiderādum est si sit aliquod acci-
dēs quod cōsequatur talez passiōez i illis plurib⁹
quibus cōuenit quia tale accidēs erit prodigiū ta-
lis passiōis. sic fortitudo reperitur i oibus leonib⁹
z cū hoc i aliquibus boibus z i aliquibus n̄. ideo si
habere magnas sūmitates grossas z bene compa-
giatas sequatur boiez fortēz. tunc habere grossas
sūmitates erit signū illius passiōis que est fortitu-
do. C̄ Secūdū documētū. si i aliquo vno subiecto
plures passiōes naturales sicut leo est fortis z ma-
gnanimus. cum cuiuslibz naturalis passiōis sit ali-
quod signū. si velimus inuenire signū vniuscuiusqz
passiōis debemus inspicere ad aliud subm̄ i quo iue-
nitur vna passio sine alia. z cōsequēter cōsiderādū
est quale accidēs cōcomita⁹ illaz passiōez i subie-
cto quia tale accidēs erit prodigiū talis passiōis i
tali subo cui ambe passiōes inest. sicut leōi test forti-
tudo z liberalitas. signū autē fortitudinis est habe-
re magnas sūmitates. signū vero liberalitatis hic
n̄ nominatur. dicit tñ albertus q̄ habere latam fron-
tem est signū liberalitatis. si ergo velimus scire qd
est signū fortitudinis i leōe cōsiderādū ē ad hominē
z equum z ad alia subiecta i quibus inuenitur for-
titudō z non liberalitas. z videndū si habere ma-
gnas sūmitates consequatur illam passiōem i illis
plurib⁹ subiectis. z si sic. erit signū fortitudinis i leo-
nē i quo inueniūt ambe passiōes.

Tertio Dubitatur per quam figuram possi-
mus iudicare de talibus passiōibus
C̄ Respondet aristoteles q̄ per primam figurā.
quod sic probat. quia signum passionis cōuertitur
cum ip̄a passione z est in plus quam subiectum il-
lius passionis. ergo talis sillogismus debet dispo-
ni in prima figura. antecedens patet exemplo quia
habere grossas sūmitates z esse fortem inter se cō-
uertuntur. quia nisi sic tūc vni⁹ pass. onis nō esset
vni⁹ signū adequatū. z habere grossas sūmitates
est i plus q̄ leo q̄z uenit alijs.

Ad rationes Ante oppositūz dicitur q̄
solue sūt ex primo notabili
C̄ Et hec de secūdo p̄z dicta sufficiāt.

posteriorum

Quæstio
prima

Quæstio prima
libri posteriorū
Querit p. Utz
de sillo dmostra
tuo sit sciētia tā
q̄ d subiecto at
tributiōis scien
tie libri postcrio
rū. ¶ Arguitur
primo q̄ n̄ quia
nulli⁹ corrupti
bilis est scientia.
sed sillogism⁹ d/

mōstratiuus ē corruptibilis. ergo de eo non ē sciē
tia. minor pz qz ois silks demonstratiuus est mēta
lis vocalis vel scriptus. ⁊ quilibet talis est origens
⁊ corruptibilis. ergo rē. ¶ Secundo arguit sic. qz
sillogismus dmostratiui ē ens p accidēs aggrega
tū ex subiecto ⁊ passione. ergo de eo non pōt eē sci
entia. ¶ Tercio sic. ois scientia acqritur per silm
dmostratiui. sed notitia silki dmostratiui nō pōt
acquiri per sillogismuz demonstratiuz. ergo noti
tia silki dmostratiui nō est scientia. minor pz qz si
de sillogismo dmostratiuo haberetur sciētia per
silks demonstratiui. vlt g de tali sillogismo eēt sciē
tia. vel non. nō p̄mū. qz vel de ipso acquireret sciē
tia per seipm vel p aliū. nō per seipz. qz tūc idē eēt
notū ⁊ ignotū. nec p aliū. qz esset processus i infi
nituz. nec ē dicendū z^m. i. de illo alio sillo dmostra
tuo non habeat scientia. quia si d sillogismo dmo
stratiuo non sit scientia. etiā d quolibet p̄culari
sillogismo demonstratio non erit scia. ¶ In oppo
si tū est licōiēsis sup p̄ post erioz q̄ ip̄ncipi o cōm̄i
poni dmostratiōez eē s̄bz i bac scia. p c^o intellectu

Primo

sciendū ē. q̄ p declaratione termi
norum ponunt quattuor distincti
ones. ¶ Prima ē hec. alicuius sciētie duplex est
obiectū. quoddā ē obiectuz totale. ⁊ ē illud quod i
mediate determinat actuz sciendi siue quod ime
diate ⁊ directe scitur. cō ē conclusio demonstrati
onis vel eius totale significatum. ⁊ de eo est scien
tia tanq̄ de scibili propinquo ⁊ totali. Aliud est ob
iectuz partiale sciētie ⁊ illud est subiectum cōclu
sionis demonstrationis vel quiditas significata per
tale subiectum. ⁊ de tali ē scientia tanq̄ de scibili
remoto. ⁊ illud proprie debet vocari subiectum.
precedens vero dicitur obiectum. ¶ Secūda di
stinctio. sillogismus demonstratiuus pōt dupl̄ ca

pi. vno modo prime intentionaliter ⁊ pro denota
to. ⁊ tunc omnis sillogismus procedens ex veris
⁊ immediatis vocatur sillogismus demonstratiuus
prime intentionaliter sūptus. ⁊ de quolibet tali sil
logismo p̄dicatur denominatiue illa intentio secū
da sillogismus. Alio modo pōt capi secunde inten
tionaliter ⁊ p significato ⁊ sic sillogismus ē vna se
cunda intentio que denominatiue p̄dicatur de q̄
libet sillogismo p̄cedente ex p̄missis veris ⁊ immedi
atis. ¶ Tercia distinctio. sillogismus demonstra
tiuus pōt dupliciter capi. Uno modo pro aggrega
to ex quiditate ipsius secunde intentionis ⁊ ex illa
rōne formali que est demonstrabilitas. ⁊ sic ē ens p
accidēs. sic aggregatū ex hōie ⁊ risibilitate ē vni
ens p accidēs. Alio mō pōt capi pro quiditate ip̄i
secunde intentionis sub illa tamen ratione forma
li que ē demonstrabilitas. ⁊ sic est ens per se. ¶ 4^a
distinctio. quiditas significata per illam secundaz
intentionem. sillogismus demonstratiuus. pōt du
pliciter considerari. vno modo quantum ad eius
esse essentie ⁊ quiditatum. ⁊ sic est incorruptibile
Alio modo pōt considerari quantum ad eius esse
particularis exiētie ⁊ sic ē contigēs ⁊ corruptibilis.

Secundo

Sciendum est. q̄ iste liber ititur
latur liber posteriorum analeti
corum. id est resolutionum. ⁊ continet duos libros
partiales. primus continet nouem tractatus i quo
rum primo determinat de sillogismo demonstrati
uo quantum ad eius substantiam. ⁊ cōtinet tria ca
pitula. primum determinat quedam communia
antecedentia ad cognitionem demonstrationis
⁊ continet duas partes principales. In prima ostē
dit necessitatem sillogismi demonstratiui per vna
conclusionem que talis est. ¶ Omnis doctrina ⁊
omnis disciplina intellectiua fit ex preexistenti co
gnitione. Hanc conclusionem inductiue probat ari
stoteles in tribus scientijs. primo. in scientijs dmo
stratiuis per quas acquiritur scientia. quia scien
tie mathematice ⁊ omnes artes demonstratiue fi
unt ex preexistenti cognitione. Secundo probat i
scientijs dyaletticis per quas acqritur opinio. qz
oēs sciētie dyalettice acquiruntur per inductiōez
⁊ sillogismum ergo omnes scientie dyalettice fiunt
ex preexistenti cognitione. tenet cōia. qz silks p̄ce
dit ex p̄cognitiōe alicui⁹ vltis. Sed inductio p̄cedit
ex singularib⁹ q̄ n̄ sūt nobis manifesta. 3° pbat eādē
cōclusionem in scientijs rethoricis que generāt p
suasione quia scientie rethorice generāt persua
sionē p̄ exēpla ⁊ emptemata. s̄z exēpla ⁊ ēpiema

Primus

ta sunt ex preexistenti cognitione. ergo et scientie resbori
ce sunt ex preexistenti cognitione: minor pars quod iductio
et syllogismus sunt ex preexistenti cognitione. ergo et
exemplum et emptimema tunc quod exemplum est induc
tio. et emptimema est vere syllogismus. Ex quibus pars quod ari
sto. per doctrinam et disciplinam non solum intelligit ba
bitum scientiale conclusionis. sed quancumque notitiam ac
quisitam de conclusionem. siue illa notitia sit scientia siue
opinio vel persuasio. quod omnis illa talis notitia. ut
ipse probat fit ex preexistenti cognitione principiorum vi
uerisimode tamen. quod notitia scialis conclusionis fit
ex preexistenti cognitione principiorum verorum et neces
sario. sed opinio fit ex preexistenti cognitione princi
piorum probabilium: persuasio vero fit per aliqua si
gna priora vniuersalia.

Tertio sciendum est quod circa hunc textum icidunt
tres difficultates. **¶** Prima est hec. quod nec
cessitas est syllogismi demonstratiui. Respondetur per duas
suppositiones et vnu dictum. **¶** Prima suppositio est hec. quod in
hoc libro intendit principaliter manifestare per se eenti
alia demonstrationis. **¶** Secunda suppositio. cuiuslibet rei
ordinate ad aliquem finem necessitas sumit ex parte
finis. ut dicitur secundo physicorum. Ex quo sequitur ta
le dictum. necessitas syllogismi demonstratiui est per ipsum
in nobis generari scientiam. quod finis syllogismi demonstra
tiui est scire. ergo necessitas eius sumit ex parte ipsi
us scire. **¶** Secunda diffinitio. ad quid proposuit ari. hanc
propositionem. Omnis doctrina et. Respondetur quod in hoc
libro intendit ari. de syllogismo generatiuo scientie
ideo habuit supponere syllogismum demonstratiuum esse
et etiam ipsum scire esse: cum sit finis syllogismi demonstra
tiui. ad extirpandum tamen aliquas falsas opiniones
destruentes scire habuit in principio operis ostendere
modum quo in nobis scire et scientia generantur.
Et istum modum tangit per illam propositionem.
Omnis doctrina et omnis disciplina intellectiua
fit ex preexistenti cognitione. **¶** Ex qua prima propo
sitiō sic intellecta sequitur primo quod scire de nouo ac
quiritur per demonstrationem. quod est contra achade
micos dicentes nihil contingere scire. sed omnia
ignorari. et etiam contra platonicos asserentes nos
nihil posse scire de nouo. sed quod nostrum scire non
est nisi obliuorum reminisci. Hos duos errores re
mouet aristoteles in sua prima propositione. quia
doctrinam aut disciplinam siue scientiam in nobis
fieri ex preexistenti cognitione. est scientiam in nobis
generari per aliquod argumentum. et non proprie
nisi per verum argumentum quod est argumentum
demonstratiuum. ergo scientiam fieri ex preexistenti co
gnitione est ipsam generari per syllogismum demon

stratiuum. maior pars. quod sciam fieri ex preexistenti cogni
tione est eam fieri. procedendo ab illa cognitione
existenti ad illud de quo sciam acquirere. talis enim
processus est argumentum. ergo sciam fieri ex preexist
enti cognitione est eam acquirere per syllogismum. et potissime per syl
logismum demonstratiuum. **¶** Tertia diffinitio. utrum exem
plum sit inductio. et emptimema vere syllogismus. Respon
detur per tale distinctionem. quod in illis propositionibus potest in
telligi esse predicatio materialis ita quod plura exem
pla sunt materia vnius inductionis et plura exprime
ta sunt materia vnius syllogismi et in illo sensu dicte
propositiones sunt concedende. Alio modo potest esse
ibi predicatio formalis. ita quod exemplum sit formalis
inductio. et emptimema formalis syllogismus. et
sic ille propositiones sunt negande.

Conclusio rursus. de syllogismo demonstra
tiuo est scia tanquam de subiecto libri po
steriorum. prima pars pars quia syllogismus demon
stratiuus habet principia et partes. scilicet dignitates et
propositiones immediatas. habet etiam partes. scilicet
demonstrationem vniuersalem. particularem. affir
matiuam et negatiuam. ostensiuam et ad impossibile. ha
bet etiam passionem de seipso demonstrabilem: scilicet
scire. **¶** Secunda pars patet per definitionem
subiecti attributionis.

Primo dubitatur. utrum omnis notitia fiat ex
preexistenti cognitione. **¶** Et vide
tur quod non. quod notitia sensitiva non fit ex preexistenti co
gnitione neque etiam intellectiua. quod pars. quod tanta est propor
tio inter intellectum et suum obiectum quanta est inter sensum et
suum obiectum. sed sensus apprehendit aliquod sensibile
nouo nullo obiecto prius cognito. ergo similiter intellectu
potest aliquod intelligibile prius apprehendere nullo
obiecto prius cognito vel apprehenso. Et confir
matur quia quicquid potest virtus inferior illud
potest virtus superior. sed intellectus est virtus su
perior ad sensum. ergo cum sensus possit habere no
titiā sensitivā non perinde aliqua notitia sensitiva. ita
et intellectus poterit habere aliquā notitiā intelle
ctiuā nulla notitia sensitiva preexistente. **¶** Et sic. no
titia non generatur ex alia nisi per discursum. sed discursus
est a premissis ad conclusionem. ergo videtur quod omnis no
titia quod generatur ex alia sit completa. et per omnes habe
tur saltem quod nulla notitia intellectiua incompleta
fit ex aliqua notitia intellectiua preexistente. **¶** In
oppositum arguitur per aristotelem probantem quod omnis
doctrina et omnis disciplina intellectiua fit ex pre
existenti cognitione. **¶** Respondetur per quinque
distinctiones et vnu dictum. **¶** Prima distinctio:
duplex est cognitio. quedam est sensitiva. et est il

posteriorum

la notitia quābz sēsus de obiecto sēfibili sibi prēfēto. alia est cognitio intellectua et est illa notitia quam bz intellectus de obiecto intelligibili prēfēto in se vel per propriam spēm vel per spēm alteri virtuali ipm cōtinētis. ¶ Secūda dī: duplex ē cognitio sēstīua. quedam ē interior quam bz sensus interior de obiecto suo. alia ē exterior quābz sensus exterior de obiecto suo. et vtrāq; illarū ad huc ē duplex. quedam ē icomplexa qua. s. sensus interior vel exterior apprehēdit vnum obm sēfibile per se et solitarie. alia est complexa qua apprehēdit vnum obm sēfibile per compationē ad aliud. sicut p3 de illa eclōne. luna eclipsatur. que quādoq; sēsu visus pēcipit. ¶ 3^a dī: cognitio intellectua est duplex. quedam ē icomplexa q̄ ē de obō icomplexo. cuiusmodi ē cognitio intellectua terminorū. alia ē complexa que ē de obiecto complexo. sicut ē cognitio pponum. ¶ 4^a dī: cognitio intellectua cōplexa ē duplex. s. pncipiorum et eclōm. ¶ 5^a dī: cognitio pncipiorū et eclōm est duplex. quedam ē intellectua. alia ē sensitiua. ¶ Denē istud. cognitō intellectua conclōm fit ex pncipiorū cognitōe intellectia pncipiorū. et cognitio intellectia pncipiorū fit ex pncipiorū cognitōe intellectia terminorū. cognitō vero intellectua terminorū fit ex pncipiorū cognitōe sensitiua interiori. sed cognitio sensitiua interiori fit ex pncipiorū cognitōe sensitiua exteriori. et ibi ē status qz cognitio sensitiua exteriori. altem icomplexa n̄ fit ex pncipiorū cognitōe. ¶ Et ad p̄mā rōem rīdetur negādo maiorem. ponēdo duas dīas iter intellectum et sēsum. quarum prima se tenet ex pte obiecti. nam sēfibile quod ē obm sēsus existit in re proportionaliter ipsi sensui. et ideo sēsus apprehēdit statim suum pncipium sēfibile nullo alio p̄cognito. sed intelligibile l3 sit proportionabile intellectui post abstractionē. ante abstractionē nō existit in re p̄portionatum ipsi intellectui. ideo intellectus ad hoc qz intelligat. aliquid p̄regit. indiget enim intellectu agente disponēte obm vt fiat proportio natum intellectui. indiget etiam sensibus exterioribus. quia intellectus noster pro statu vie nō ē nat^{us} accipere notitiā nisi p misterii sēsus. Alia dīa se tenet ex parte potentia. qz intellectui conuenit et discurre de vno in aliud ratione cuius intellēs deuenit de notitia vnius in notitiā alterius. tal autem discursus n̄ ouenit sēsu. immo sēsus tācūz successiue suum sēfibile apprehēdit. ¶ Ad cōfirmatiōem dicitur qz i quodcūq; sēfibile potest sensus sentiēdo. in idem sēfibile potest intellectus ipsum per abstractionem intelligēdo l3 nō similit.

qz sensus p̄cipit sēfibile nulla cognitione p̄estēte. quod n̄ p̄perit intellectui. ¶ Ad secūda rīdetur per distinctionē. nam quadrupliciter potest aliq scia causari ab alia. Uno modo obiectiue. et sic ex notitia sensitiua causatur notitia intellectua. qz notitia sensitiua est sicut obiectum intellectus ideo ex ea causatur obiectiue notitia intellectua. Secūdo modo elicitiue. et sic notitia sensitiua interiori causatur ex notitia sensitiua exteriori. et etiam notitia intellectua ex alia. quia vt vult cōmētator. auicena. et alij expositores. virtus extimatiua siue cognitua ex intentionibus sensatis elicit intentiones nō sensatas. sicut ouis ex motu et figura lupi sensatis sensu visus. elicit speciem inimicitie. nullo sensu sēsatam. sic et intellectus cum sit virtus superior a spēbus accidentium potest elicere speciem substantie. et sic ex cognitione accidentium causatur elicitiue notitia substantie. Tercio modo abstractiue quia ex conceptu confuso albi quo cōfusa et indistincte intellectus concipit albedinem et subiectum eius. potest intellectus abstrahere duos conceptus distinctos seorsum. scilicet conceptum accidentis et conceptū substantie. ergo ex vna notitia cōfusa causatur abstractiue aliqua notitia propria. Quarto modo discursiue causatur vna notitia ab alia qz ex notitia p̄missa. discurredo ad conclusionem causatur notitia ipsius conclusionis.

Secundo dubitatur. vtrum notitia scientifica sillogismi demonstratiui acgratur per sillo^m demonstratiui. ¶ Et videt qz nō. quia sillogismus per quē acquiritur scientia de sillogismo demonstratiuo procedit ex cōibus et non ex propriis. ergo non est demonstratiuus. tenet rōna. quia sillogismus demonstratiuus debet procedere ex p̄p̄is. aīo p3 quia si per aliquem sillogismum acquireret scia de sillogismo demonstratiuo maxime esset per istum. ois sillogismus procedēs ex p̄missis veris et immediatis facit scire. sed omnis sillogismus demonstratiuus est huiusmodi. ergo ois sillogismus demonstratiuus facit scire. sed hoc nō p3. quia ille sillo^m procedit ex cōmuniibus applicabilibus cuilibet materie. ergo non ē demonstratiuus. ¶ In oppositū arguitur quia ois notitia scientifica acgratur p aliquem discursū. ergo notitia scientifi^a sillogismi demonstratiui obz acquiri per discursū. vel ergo ille discursus ē scientificus. vel nō. nō z^m. quia talis est compositus ex duab^{us} p̄missis in modo et figura dispositis. vt patuit arguendo ante oppositum. Si detur qz talis discursus sit sillogisticus. vel ergo erit sillo^m simplr. vel sophisticus. ne curuz

Primus

potest dici. ut de se p3. aut erit dyalecticus. s3 hoc nō q3 sillogismus dyalecticus nō est gnatiuus sciētie. sed opinionis. relinquatur g3 talis discursus est sil3 demonstratiu3 vel oportebit ponere aliquē alium sil3 a p̄dictis. 2 cū oportet ponere alias logicam vocētē illū sil3m. ¶ Ad dubiū rñdet per tres suppos. 2 vnum dictum. Prima suppos. q3d cūq3 aliq3 passio demonstrat de aliquo superiori vtrū sup̄to. ēt ex cūti dñstrat de quolib3 inferiori illi3 superiori. ¶ Secūda suppos. oē illd ex quo pcedit demonstratio d3 ēē notū. 2 illud ad qd tēdit d3 esse ignotū. ¶ 3ª suppos. l3 iplicit dictionē eādē ppōnē ēē sil notā 2 ignotā ab eodē intellectu. tamē nō est incōueniēs idē subit ab eodē intellectu ēē siml notū 2 ignotū respectu diuersorū predicatorū. vt idē intellectus pōt simul scire q3 aliquis hō sit rōalis 2 ignorare de eodē q3 sit alb3 vel sedēs. ¶ Dēz est istud. nō est incōueniēs q3 illa demonstratio pri3 facta an argumētum in opp^m dubij per quā acqritur notitia sciētifica sillogismi demonstratiui sit nota 2 ignota respectu diuersorū p̄dicatoz q3 intellectus noster cognoscēs dñsdz demonstratōis scit illā particulare demonstratōnē ēē demonstratōem. ignorat tamē illā facere scire eo q3 nōdum h3 bitū sciētificū de hac cōclusionē. ois demātio fac scire Et ex hoc satis p3 rñso ad dubiū. ¶ Et ad rationē an opp^m rñdet per vñā dñctionē. Dupl3 cōtingit intelligere demātionē pcedere ex pprijs. Uno3 q3 pcedat ex pp̄is simplr 2 in se. 2 sic non d3 demātionē pcedere ex pprijs. alias nulla ēēt demātio metaphysicalis cum metaphysicalia sint oib3 cōia. Alio3 potest intelligi demātio pcedere ex pp̄is in ordine ad cōlōez. q3. s. p̄misse explicāt pp̄am cām 2 imediatā cōlōis. 2 sic ois demātio d3 pcedere ex pprijs.

Tertio Dubitat. vtz doctrina 2 disciplina sint vñ 2 idē habit3. Pro solutiōe ponuntur tres difficultates. ¶ P̄ma est hec. vtz notū p̄mi principij cplexit doctrina vel disciplina. Rñdet q3 nec sic. nec sic. c3 rō est. q3 doctrina aut disciplina dñ notitia alic3 pp̄is que p̄appet dubia aut falsa. sed prima p̄ncipia nō p̄rvideri falsa aut dubia. ergo notitia p̄moz principioz nec est doctrina nec disciplina. maior p3 per lūconicē dñcētē q3 nō docemur vel adiscimus nisi illud qd cū p̄cipimus est nobis dubium vel apparet falsū. 2 p3 dubitationē 2 dñam opinionē manifestat nobis eius vñtas. mīoz p3. q3 sicut graue de nā sua est inclinātū ad grauādum si nō impediatur. ita intellectus de nā sua inclināt ad assentiēdū vñ sibi p̄ntato. ita

q3 nō potest tali vero sibi p̄ntato nō assentire. cū g3 p̄ncipia sint vera 2 euidentissima nō p̄nt intellectui appere falsa aut dubia. ¶ Secūda diffi. vtz notitia cōclusionis debeat dici doctrina 2 disciplina. rñdetur affirmatiue q3 sic. 2 vt patuit habit3 conclusionis que p̄us erat dubia vtrū apparens falsa vocatur doctrina 2 disciplina. sed cōclusio an demātoez est dubia vel apparens falsa. 2 per demātionē manifestatur eius vñtas: ergo ei3 cognitio vel habit3 cōclusionis vocat doctrina 2 disciplina. l3 dñter. q3 vt vult albert3. habit3 cōlōis dñ disciplina p̄ tātō q3 est habit3 qescēs in aia scientis. sed ille idē habitus dñ doctrina i3struz pcedit a doctore in discipulum. vel pōt dici q3 per doctrinā intelligit aristoteles sciam acqritā mediāte doctore. 2 p̄ disciplinā intelligit sciam acqritā p̄ iuētionē. q3 vtracq3 fit ex p̄xisti cognitione. ¶ 3ª diffi. quis vocatur doctor gnans sciam. Rñdet lūconicē q3 nec ille q3 exteri us docet. nec lra scripta exteri3 vñsa pp̄ie d3 vocari doctor. sed hec duo monēt 2 existūt. sed ver3 doctor est qui mētem illuminat 2 veritatē cōdit. 2 ille est intellectus qui qñ h3 notitiā aliquāz p̄missarū 2 cū hoc videt necessariam illationē alic3 cōclusionis ex illis p̄missis causat in seipso sciaz vel doctrinā illius conclusionis. Ex quop3 q3 idē potest ēē doctor 2 discipulus. nā intellect3 p̄ q̄to cām illam doctrinā dñ doctor. vt vero eā recipit dñ discipulus. Ex his p3 rñso ad dubiū q3 doctrina 2 disciplina sūt idem habitus conclusionis dñtes penes cōnotatōnes. q3 disciplina cōnotat receptionē habit3 in discipulo. 2 doctrina cōnotat progressum habitus a doctore in discipulum.

Ad rationes Ante opp^m. Due prime soluntur in primo notabili. 2 tertia soluitur ex secūdo dubio.

Veritur Utrum tñ sint due p̄ cognitiones. s. quid ē.

q3 2 quia est. ¶ Et videtur q3 non. q3 qñ oz sūt questionēs vere scibiles. ergo q̄tuor sunt precognitiones. tenet cōia quia questio 2 precognitio se habēt sicut certum 2 dubium. et sic sūt opposita. modo tot modis dñ vñū oppositoz q̄t modis dñ reliquū. ¶ 2ª arguitur. tria sūt precognita. ergo tres sunt p̄cognitionēs. 2 cōia q3 quod lib3 p̄cognitum h3 pp̄iam p̄cognitionem. Et confirmatur. q3 precognitum 2 precognitio sūt relatiua. ergo plurificato vno plurificat 2 reliquū. ¶ 3ª sic in quarto metaphysice demonstrat arist. de vñitate quia est. 2 ēt in hoc libro ostendit de subiecto 2 passione quid est. ergo non sunt precognita. et p

posteriozum

omnes non erunt aliquae precognitiões. igitur etc. ¶ In oppositum tamen est aristoteles.

Primo sciendum est quod pro declaratione terminorum ponuntur quatuor distinctiones. Quarum prima est hec. precognitio capitur tripliciter. Uno modo ut est precognoscere actio. et sic precognitio est notitia precedens notitiam scientiam conclusionis. Alio modo precognitio est precogniti passio. Tercio modo precognitio est idem quod est precognitum. duobus primis modis capiēdo precognitionem: quid est et quod est non sunt precognitiōnes sed ipsae sunt precognitiōnes. sed huius tertio modo. ¶ Et distinctio duplex est precognitum. quoddam est immediatum. et est illud quod de alio precognoscitur. et sic quod est. et quod est. sunt precognita. Aliud est precognitum mediatum quod est illud de quo aliud precognoscitur. et sic subiectum et passio et dignitas sunt precognita. Ex quo sequitur quod capitur precognitio per precognitum immediatum. ¶ Et distinctio quod est et quod est possunt dupliciter considerari. uno modo capitur quia est ut ipsum est subiecti vel dignitatis. et sic est precognitio. alio modo capitur ut est conclusio vel passionis et sic est questio. Si autem quid est subiecti absolute considerati est questio. sed quod est subiecti considerati in ordine ad passionem est precognitio. potest etiam dici quod non est inconueniens idem successiue esse certum et dubium. ideo non est inconueniens quod illa duo. scilicet quid est et quod est possint questiones et postea quando fuerit terminatae sint precognitiōnes. nec est simile de per quid. quod post emissionem questionis propter quod ipsa huius est cognitio. sed non precognitio. ¶ Quarta distinctio esse duas precognitiōes potest dupliciter intelligi. uno modo in genere. et sic tamen sunt due. quia illud commune precognitio diuiditur in duas species subalternas. scilicet precognitio nem quod est. et precognitiōes quod est. Alio modo potest intelligi quod tamen sunt due in specie subtilissima. et sic propositum est falsa. quia sunt tres precognitiōes in specie subtilissima. scilicet quod est et quod est. sed quod est diuiditur in quod est subiecti. et quod est dignitatis. et sic erunt tres precognitiōes in specie subtilissima. ¶

Secundo sciendum est quod in secunda parte capituli determinat aristoteles. de precognitione conclusionis syllogismi demonstratiui: et continet tria puncta. In quorum primo determinat de precognitione conclusionis quantum ad sua principia materialia que sunt subiectum et passio. et efficientia que sunt premisse. et continet vna conclusionem. quod est huius. Necessarium est precognoscere dupliciter. id est due sunt precognitiōnes. Patet. quia de aliquibus oportet precognoscere quia sunt: cuiusmodi sunt dignitates. et alia sunt de quibus oportet precognoscere quid est quod dicitur per nomina

sicut sunt passionēs. Alia vero sunt de quibus oportet precognoscere utrumque. scilicet quid est et quia est. cuiusmodi est subiectum conclusionis: ergo tantum sunt ponēde due precognitiōes scilicet quid est et quia est. atcedens predictum patet exemplariter: quia de ista dignitate scilicet. De quolibet est assertio vel negatio vera. oportet precognoscere quod est vera. et de ista passione que est triangulus oportet precognoscere quid est. id est quid significatur per tale nomen. sed de illo subiecto quod est unitas. oportet precognoscere utrumque scilicet quid est quod significat iste terminus unitas. et quod est hoc: est quod est ens non prohibetur nec impossibile.

Tercio sciendum est quod circa hunc textum incidunt due difficultates. ¶ Quarum prima est hec. utrum precognitio quid est sit precognitio alicuius ingredientis demonstratio nem. ¶ Ad quam respondetur per tres distinctiones et sex dicta. ¶ Prima distinctio est hec. scilicet. quid est definitio quid nominis: et quid est definitio quid rei. Definitio quid nominis est oratio explicans rationem vocis ad suum significatum. Sed definitio quid rei est oratio explicans ipsam rem. ¶ Secunda distinctio est hec. dupliciter potest acquiri scientia in nobis. Uno modo potest in nobis acquiri scientia per inuentionem. sicut docet philosophus in fine secundi huius: Alio modo potest in nobis acquiri scientia per doctrinam sicut scientia acquisita in aliquo per actum docentis. ¶ Tertia distinctio. Duplex est demonstratio. scilicet demonstratio propter quid. in qua scilicet demonstratur propria passio de suo proprio subiecto per definitionem quidditativam subiecti Alia vero est demonstratio quia est. que procedit ab effectu ad causas. ¶ Primum dictum aristoteles hic enumerat precognitiōes communes omnium demonstrationum. tam quia quod propter quid. Consimiliter etiam et ipse enumerat hic omnes precognitiōes communes cuiuslibet scientie tam scientie acquisite per inuentionem quam scientie acquisite in nobis per doctrinam. ¶ Secundum deinde definitio quid rei non presupponitur siue precognoscitur in omni demonstratione. Quod probatur sic. nam aliquando demonstratur definitio quid rei de subiecto. et hoc per propriam passionem ipsius subiecti. et satis patet. ergo in tali demonstratione non precognoscitur seu presupponitur quid rei illi subiecti: tenet omnia. quia nihil idem est precognitum et demonstratum ¶ Tercium dictum. quid rei non presupponitur in oi

Primus

demōstratiōe ppter quid: patet. qz iterdum subie-
ctum non habet diffōem quid rei. sed tñz habet
aliquā pñā passiōē per se notā z idemōstrabilem
de ipso p quam demōstratur oēs passiōes posteri-
ores de illo subiecto sicut in methaphisica ibi sūt
demonstrationes propter quid z potissime de ēre:
cuius nō est diffinitio quid rei. ¶ Quartus dñm.
in demōstratiōe ppter quid z simplr potissima
cuius subiectum habet diffinitionem quid rei: ne-
cesse est de subo precognoſcere quid rei. patet. qā
i tali demōstratione diffinitio quid rei subiecti ē
medium. ergo de ipsa oportet habere precogniti-
onem. ¶ Quintum dictum. quid nois debet pre-
cognosci i omni demōstratione tam quia est: qz
propt quid. patet. quia ignorato quid significatur
per nomē de tali nomie nihil potest demonstrari.
¶ Sextū dictū. quid nois est precognitio: n autē
quid rei. patet. quia illud est soluz precognitio qd
in qualibet demōstratiōe precognoscitur necessa-
rio. sed quid nois est huiusmodi. non autem quid
rei. ergo quid nois est precognitio. ¶ Ex his ise-
runt tria correlaria. Primum est. de dignitate oꝝ
presuppōere quid est. p3. qz de dignitate oportet
presuppōere quia est. ergo z quid est. t3 consequē-
tia. qz ignorato quid significatur per dignitatem
n potest sciri qz ipa sit vera. tamē significare aliqd
n cōuēit dignitati nisi rōe suarū partiū. ideo quid
nominis eius nō enumerabit i quarto capitulo tertij
tractatus huius primi cuz dicit. quicquid igitur si-
gnificet prima z que sūt ex primis accipiūt. z se-
quitur. qz autem sint principia quidem necesse est
accipere. idest supppōere. alia quidem demonstra-
re. ergo de principiis presupponitur quid nomis. z
quid est. ¶ Secundum correlarium. de subiecto
oꝝ presupponere quid est. quod explicatur per dif-
finitionem subiecti. ¶ Tertium correlarium. de
passiōe oportet presupponere quid est. idest quid
significatur per ipam. Et per hoc patet responsio
ad dubium. s. quid nominis est precognitio digni-
tatis subiecti z passiōis. ¶ Secunda difficultas
vtrum quia est sit precognitio. ¶ Respondetur p
vnam distinctionem. z tria dicta. ¶ Distinctio est
hec. duplex ē. quia ē. s. complexorū. z icōplexorū
qz ē complexorū ē idem qz esse verum. sed quia est icō-
plexorū est idē qz ēē verum quod est esse existē-
tie vel esse diminutum. quod est esse quiditativū
vel essentie. ¶ Primus dictus. de dignitate oportet
precognoscere quia est. patet quia de ipa pꝛogno-

scitur qz est vera. ¶ Secundum dictus. de subie-
co precognoscitur. quia est. nō quidez quantuz ad
verum esse existentie. sed quantuz ad esse quidita-
tiū vel existentie. prima pars patet. quia multoz
est scientia que nō existunt actualiter. secunda ps
patet. quia ad hoc qz de aliquo sit scientia sufficit
qz ipm n sit ens prohibitu vel impossibile. sed qz ipz
possit esse. ¶ Tertius dictus. de passiōe n pꝛeco-
gnotur quia est. patet. quia nihil idē pꝛecogno-
scitur demōstratur. sed qz est passiōis per demō-
strationē ostēdit. ergo nō pꝛecognoscitur. Ex his
patet responsio ad dubiū. s. quia dicitur esse pꝛeco-
gnitio. quia in oi demōstratione oportet presuppo-
nere premissas demōstrationes esse veras. z qz sū-
icctuz n sit ens prohibitum sed habeat aptitudinē
ad actuales existētiāz

Cōclusio Responsalis. tān sūt due pꝛeco-
gnitiōes. s. quid est z quia est. p3
per rōem textus. p3 etiam aliūde quia sūt tātum
tria precognita. de quozum duobus est vna pꝛeco-
gnitio. nam de dignitate z sūo simul pꝛecogno-
scitur. quia ē. sed de subiecto z passiōe pꝛecogno-
scitur quid est. ergo tātum sūt due precognitiōes.
Et hec de questione.

Primo dubitatur. vtrum possibile sit nos
aliquid scire de nouo. ¶ pro solu-
tōe supponitur qz in hac tertia particula ponit ari-
stoteles differētiā inter pꝛicipia effectiua cōclu-
siōis quā tum ad eozum pꝛecognitiōem z cōtinet vna
cōclusiōez que ē hec. aliqua supple pꝛicipia demō-
stratiōis pꝛi tempore cognoscitur qz cōclusio. tali
qua simul tpe cognoscitur cū cōclōe. p3 quia quā
docūqz aliqs scit aliqz maiorem alicuius sillogismi
demōstratiū z nō scit miorem pertractatā sub
illa maiore. tūc prius scit illam maiorem qz cōclu-
siōem. si vero cognita maiore sciuerit miorem cō-
tineri subvltibus idest esse debite sumptam sū me-
dio vniuersaliter sumpto tūc simul tēpore cogno-
scet pꝛicipia z cōclusiōez. Patet exēplo. quia si qs
sciat illā vltm. omnis triāgulus habet tres: nōduz
scit istam cōclusiōem. qz hec figura in semicirculo
descripta habet tres. sed si cognita illa maiore vni-
uersali simul cognoscat hūc triāgulum qui est de-
scriptus i semicirculo esse triāgulum. simul cogno-
uit hāc cōclusiōem. scilicet qz hic triāgulus habet
tres āgulos. dū mō iter miore extremitatē z medi-
um non sit aliquod medium per quod possit osten-
di medium de miore extremitate. illud autē quod
sic cognoscit inesse medio nō per aliud medium ē

posteriorum

ultimū id est singulare ipsius vniuersalis quod de nullo alio dicitur. **C**ontr in tertia particula dēmiat de precognitione conclōis in suis pncipijs. et continet tres conclōnes. quaz pma est bec. anteq̃ sciat oclōp inductionem aut per sillogismū oportet q̃ quodā modo cognoscatur. et quodāmodo ignoret. ita q̃ sciat in vniuersali et ignoret simpliciter. i. in particulari. sicut illa conclusio. triangulus habet tres aliquo modo scitur in suis premissis. et quodā modo ignorat. hanc conclusionem pbat aristo. rōe ducente ad impossibile. quia si cōclusio nō sciretur quodā modo in premissis nec aliquo modo ignoraretur sequeretur inconuenientia platonis in discipulo suo mēnone. s. q̃ aut nihil contingeret sciri. aut q̃ scire non esset nisi reminisci. et sic intellectus non adisceret aliquid de nouo. sed solus ea que p̃ no nouit. **C** Secunda conclō tangit reprobatoez cuiusdam solutionis quam dabant antiqui ad rōnem platonis. Erat autem ratio platonis bec. ga ille q̃ omnia scit nihil adiscit. vel si aliquid adiscat suum adiscere non ē aliud q̃ reminisci. sed quicūq̃ imperitus in quacūq̃ arte cognoscit omnia. ergo nihil adiscit de nouo. maiorem relinquit notā. sed minore sic declarat accipiendo quendam imperitum in geometria et in quacūq̃ alia scientia quē imperitus interrogabat plato de pncipijs geometrie per se notis: primo declarando terminos. et ex illis terminis constituendo pncipia per se nota. et sic pordinem pcedendo vsq̃ ad conclusiones ad que omnia interrogata vsq̃ ad oclusiones vcz per singula respondebat ille imperitus: hoc autē nullatenus facere potuisset nisi illa p̃us cognouisset. ergo illam conclusionem p̃ius sciebat anteq̃ i sciētia geometrie instrueret aliq̃ modo. et pri mō p̃bare q̃ sciebat pncipia et conclusiones omnium aliarū scientiarū anteq̃ instrueretur in eis. **C** Secundo sic arguebat plato. si quis sciat istas vniuersalem. omnis dualitas est par. et per eam velit adiscere istam particularem. s. q̃ bec dualitas ē par. aut ergo sciendo istam vniuersalem. omnis dualitas ē par scitur simpliciter q̃ bec dualitas ē par. aut simpliciter ignoratur. si simpliciter scitur et adiscatur tunc adiscere erit scitorum reminisci. si vō simpliciter ignoretur. ergo simul ignorabitur ista omnis dualitas ē par. cum ista dualitas quam tu nō scis ē dualitatem sit vere dualitas. **C** Ad istud argumentū respondebant antiqui q̃ sciendo istam ois dualitas est par non scitur vniuersaliter omne dualitatem esse parem. sed solum scitur illam dualitatem esse parem. quam p̃scitur esse dualitatem.

C Istā solutionē reprobatur ari. duplī. primo sic. q̃ illud scitur cuius demonstratio habetur. sed p̃ de demonstratione habetur notitia de oī dualitate simpliciter et non solum de dualitate que p̃scitur esse dualitas. ergo sciendo illam q̃ omnis dualitas est par. scit vniuersaliter de oī dualitate q̃ ipa est par. Secūda rō. nulla p̃missa demonstrationis accipiebatur cum illo addito. quam tu scis ē dualitatem sed accipiebatur simpliciter dō oī dualitate. ergo ē ista conclusio. ois dualitas est par. scitur simplī de omni dualitate. et non solum de dualitate que p̃scitur ē dualitas. **C** Tertia cōclusio tangit verā solutionem ad argumentum platonis que ē bec. nō est inconueniens vt opinor adiscere de nouo illd qd scimus. dūmodo non sciam⁹ illud eodem modo qd adiscimus. vt si sciamus oclusionē i vti. et adiscam⁹ eam simplī. id est in particulari. et in p̃pa forma.

Secundo Dubitatur. vtrum eodem actu intellectus possint cognosci p̃missa et cōclusio demonstratōis. **C** Respondeo p̃ duas suppos: et duo oca. **C** Prima suppositio. Impossibile est plures actus intelligendi simul esse in eodē intellectu. Patet p̃ auicēnam dicēte q̃ sicut iposibile est idē corpus diuersis figuris figurari. ita i possibile est eūdē intellectu diuersis actibus intelligēdi informari. Et cōfirmatur. quia duo actus nō videntur habere maiore incōpossibilitatē q̃ infiniti. ergo si in eodē intellectu posset ēē simul duo actus intelligēdi etiā poterūt ēē infiniti. quod ē icōueniēs. Itē cōtingit plura scire. intelligere vero nō sed hoc nō videtur verū nisi ppter icōpossibilitatē actuum intelligēdi. et cōpossibilitatē habituum. ergo licet p̃les habitus possint simul esse in eodē intellectu. nō tamē p̃les actus. **C** Scda suppositio p̃ aliū actū intellectus noster intelligit p̃pōnem et extrema p̃positionis seorsū sūpra. Patet. q̃ intellectus noster duobus actib⁹ intelligit distincte et seorsū duo extrema p̃pōis et vno actu intelligit totā p̃pōnē. ergo alio actu cognoscit intellect⁹ noster ipam p̃pōnem et extrema illi⁹. **C** p̃m oca. intellect⁹ noster simul et vnico actu intelligit p̃positiones et extrema p̃pōis seu terminos p̃positionis et ipas p̃positiones. patet. q̃ intellect⁹ noster duobus actibus distinctis intelligit terminos distincte. et postea vniūctum actum qui virtualiter cōtinet perfectiōnem duorū actuum p̃cedentiū. et illo tertio actu intelligit simul totā p̃pōnem et terminos eius. non tamē tanq̃ multa: sed p̃ quāto habet rationē vni⁹ complexi. **C** Scd⁹ dictū. et si tribus diuersis acti

primus

bus intelligēdi intellectus nō cognoscat distincte duas
pmissas sillogismi z cōclōnē. tamē eodē actu pōt
sūt cognoscere pmissas z cōclōnē. pma pars pz.
qz cuilibet obiecto intellectus cōrider proprius actus
intelligēdi. sz due pmissē seorsū iūpte z cōclōsio sūt
tria diuersa obiecta intellectus. g in intellectu cōrespōdēt
eis tres diuersi actus intelligēdi. Scda pars patet
qz intellectus vno pmo actu intelligit maiorē. z postea
alio actu distincto a pcedēte intelligit minorē. z po
stea intelligit applicationē siue practicationē pre
missaz ad cōclōsionē: z siue discursus abiectis alijs
actibz pcedētibz format vnu tertiū actū virtualit
tinetē perfectionē actū pcedētū per quē sūt
intelligit cōclōsionē z picipia. Et sic pz responsio ad
dubiu. C. posset tamē pbabilis supaddi vnu dēz
scilicet q non est impōtē ples actus intelligendi sūt
eē in eodē intellectu. qd patet. qz alius ē actus quo
intelligitur extrema alicuius ppositiōis z ipa tota
ppō. qz pma a secūdo sepat: sed illi duo actus sūt stāt
in eodē intellectu. Impōtē ē. n. cōponere simpli
ces tminos z ppositiōnē intelligē sine intellectōe
simplici tminor. ergo sūt stāt. C. Et cōfirmat. qd
alio actu cognoscitur extrema differētie. z ipa dif
ferētia inter extrema. sed intellectus sūt cognoscit
aliqua extrēa z ponit dīaz iter illa. ergo illi actus
sūt stāt. minor videt nota p aristotele z de aia vbi
videt pbare sēssū cōmunē cognoscere obiecta sē
sū piculariū p hoc q ponit dīaz inter illa.

Tertio Dubitat. vtrū maiore z minore co
gnitis: simul tēpore cognoscatur cōclō
C. Rndet p tres distinctiōes. z duo dca. C. Distin
ctio prima ē hec. maior z minor possūt dupliciter
intelligi. vno modo seorsū z distincte: alio modo sūt
z iūcte siue vt sūt ptractate. Dicunt aut pmissē p
tractate. quando minor scit esse debite sūpta sub
maiore. C. z distinctio. aliq dnr sūt tēpore duplici
ter. vno mō similitate adeqtois. z sic illa dnr simul
tpe que sūt in eodem tpe pscise z adeqte ita q tps
mēsurās duratiōes vni pscise mēsurat duratiōem
alteri. sic q in quocūq tpe vez est dicere q vnu
ē: in eodē tpe vez ē dicere aliud eē. z sic pmissē ap
plicate z cōclōnē cognoscitur sūt tpe. Alio modo
aliq dnr sūt tpe similitate immediatōis q sic se habēt
q vnu ē statz post reliquū. ita q iter tps mēsurās
duratiōes vni: z tps mēsurās duratiōē alteri
nō est aliq tps mediū. z sic cognitio pmissis appli
catis sūt tēpore cognoscitur cōclōsio. C. z distinctio.
duplex ē cognitio. scilicet in vniuersali. z in parti
culari. Cognitio in vniuersali ē cognitio alicuius nō in
se: sed i suo antecedēte. sed cognitio in particula

ri ē cognitio alicuius se z i ppria forma. C. Primū
dictū. cōclōsio cognoscitur i vlti simul tēpore simulta
te adeqtois cū pmissis applicatis. sed in piculari
cognoscitur cū pmissis applicatis sūt tēpore simulta
te immediatōis. C. Scdō dictū. pmissē ptractate p
us natura cognoscitur q cōclōsio. sz simul tēpore.
Prima ps patz. qz cā prior est natura suo effectū.
sed cognitio pmissaz applicataz ē cā cognitionis
cōclōsionis. igit cognitio pmissaz prior ē natura q
cognitio cōclōsionis. Scda ps patz qz posita causa
totali sufficiēte z nō ipedita ponit effectus. sz cog
nitio pmissaz applicataz est cā totalis z sufficiens co
gnitiōis cōclōnē. ergo pmissē applicate sūt tēpore
cognoscitur cū cōclōsioe

Ad rationes Ante oppositū. C. Ad pri
mā dicitur q sz cognitio z
qd adiucē opponant. nō tamē qstio z p cognitio: z
ideo tot sūt qdēs quot sūt cognitōes. n aut sūt tot
p cognitōes. C. Ad scdāz patuit solutio ex primo
notabili. C. Ad triā dī q aristo. i qrtō methaphisi
ce ostēdit pmiū picipiū solū a posteriori z per rōes
thopicas. z etiā i hoc libro nō ostēdit diffōem subiecti
z passiōis vt eas ostēdat vt dēmonstret. sed ponit eas
p mōz quarūdā supponū. Et ad cōfirmatōz patuit
solutio ex pmo notabili.

Veritur Utz due diffōes scire
sint i textu sufficienter
assignate. C. Et videt q nō. qz dēte
sz q ens est scia. z tamē ens non habet

cās. g. scire nō acquirit p causā. C. Scdō sic. de cō
tīgētibz natis ē sciētia. z tamē cōtīgētia nata possūt
aliter se habere: ergo scia nō ē eoz que nō possunt
aliē se hēre. C. Tertio sic. de rebus gnabilibz z cor
ruptibilibus ē scia: z tamē possunt aliter se habere
ergo zc. C. In oppo^m tamē ē aristoteles.

Primo Sciēdū q p declaratione termi
noz ponūt qtuor distinctiōes. pma
distinctio. scire fm liconiēse caput qdrupl. scz cōi
ter. pprie. z magis ppe. z maxime ppe. Scientia
cōiter capta ē cōprehēsiō cuiuslibet vītatis. z sic sciū
tur cōtīgētia erratica siue ad vtrūlibet. Sciētia p
prie dca est cōprehēsiō veritatis eoz que semp vt
frequētius vno modo se habēt. z sic sciunt cōtīgē
tia nata. Sz sciētia magis pprie ē cōprehēsiō veri
tatis eoz que semp vno mō se habēt. z sic i mathe
maticis sciūt pzi^a z cōclōsiones. Scia ho ppriissi
me capta ē cōprehēsiō vītatis eius qd ē imutabilr p
cōprehēsiōem cāe imutabilis i effēdo z cādo a qua
ipm habet eē imutabile. z sic caput i diffōe scire.
C. z dī. duplex ē mod^{us} scire. qdā ē scire simpliciter

posteriorum

quod cognoscitur in particulari et in propria forma. alius est modus scire secundum accensum sue sophisticum modo et est cognitio rei in alio. sic quando particulare cognoscitur in vltimo vel per in suo toto. vel accensum in suo subiecto. vel effectus in sua causa. et sic octavo cognoscitur in premissis. ¶ 3^a distinctio hec. propositio scire est eam pro qua res est cognoscere: potest habere duos sensus. primus est compositus. et tunc sic explicatur. scire est cognoscere eam esse eam propter quam res est et sic non capit hic quod est particula sequens. scilicet quoniam illius est causa superflua. Alius est sensus diuisus quod potest sic explicari. scire est cognoscere illam rem pro qua est illa res. ¶ 4^a distinctio. causa potest dupliciter sciri. vno modo absolute et seorsum ab effectu. et talis cognitio cause non facit nos cognoscere effectum. alio modo potest cognosci causa respectiue. videlicet si est applicata ad effectum. et sic facit scire effectum.

Secundo Sciendum est quod 3^a causa huius tractatus continet quatuor partes. In prima prima determinat de fine syllogismi demonstrati: quod finis est scire: et continet quatuor conclusiones. ¶ Quartum prima tangit distinctiones scire. et est hec. Scire autem opinamur vniuersum quod simpliciter et non sophistico modo quod est secundum accensum cum causa arbitratum cognoscere propter quam res est. et quoniam illud est causa. et non est contingere aliter se habere: Hanc distinctionem probat aristoteles a signo per communem estimationem omnium. quod tam scientes quam non scientes videntur aliquo modo scire. sed omnes videntur scire eo modo quo diffinitum est. ergo et minor patet. quod tam scientes quam non scientes opinantur se habere scientiam quod credunt habere eam et non habent. sicut sophistici: sed scientes habent eam et sciunt per eam. ergo signum est quod scire est bene diffinitum. ¶ 2^a distinctio tangit vniuersum correm quod est tale. cuius propositio est scia illud est impossibile aliter se habere. ¶ 3^a conclusio se excusat de determinatione aliorum modorum scire et est hec. si sit aliquid alio modo scire dicitur inferius. ¶ Quarta distinctio tangit eam distinctionem scire. et est hec. scire est per demonstrationem intelligere. ¶ Extra textum est aduertendum quod in prima distinctio scire tanguntur quatuor additiones que videntur exigi adhuc quod de aliquo propositio habeat scientiam. Nam primo requiritur causa ipsius scibilis. quod dicitur notari per primam particulam. cum dicitur cum causa arbitramur cognoscere. et requiritur immediatum cause. quod denotatur per secundam particulam. scilicet propter quod res est. Tercio requiritur applicatio cause ad effectum sue premissarum ad conclusionem. quod denotatur per illam particulam. et quoniam illud est causa. Quarto requiritur proprietates octois scibilis et cause eius scilicet premissarum. quod tangitur per istam particulam. et non est contingere aliter se habere.

Tercio Sciendum quod circa hunc textum occidunt tres difficultates. ¶ Prima est hec. Vtrum ad perfectam notitiam alicuius necesse sit omnes

cas cognoscere. ¶ Respondetur vniuersam distinctionem. et duo dicta. ¶ Distinctio est hec. dupliciter potest aliquid sciri perfecte. vno per perfectionem certitudinis et evidentie. et sic illud scitur perfecte de quo habemus notitiam certam et euidentem per principia certitudinalia et euidenter nota. Alio modo scitur aliquid perfecte perfectione totalitatis et completeness. et sic illa conclusio scitur perfecte isto modo quod scitur euidenter per omnia media per que potest scientifice demonstrari. ¶ Prima dictum ad perfecte aliquid sciendum perfectionem certitudinis et evidentie non est necesse scire quolibet eam eius. patet quia quolibet causa est medium sufficiens ad causandum notitiam scientificam de suo effectu. sed quilibet talis notitia est perfecta perfectione certitudinis et evidentie. ergo et 2^a dictum. ad perfecte aliquid sciendum perfectionem totalitatis et completeness necesse est cognoscere quolibet causas eius quod alias non sciunt omnia media per que talis effectus natus est sciri. ¶ Secunda difficultas. vtrum obiectum scibile debeat esse necessarium et incorruptibile. ¶ Respondetur per tres distinctiones. et duo dicta. ¶ Prima distinctio est hec. duplex est obiectum scibile. scilicet complexum. sicut conclusio. Aliud est incomplexum. sicut subiectum conclusionis. ¶ Secunda distinctio. duplex est necessitas. quedam est necessitas que est differentia vltima passio propositio. et talis opponitur falsitati. et sic illud est necessarium quod non potest esse falsum. alia est necessitas que est differentia entis. et illa opponitur entitati. et sic illud ens dicitur necessarium quod non potest esse non ens. ¶ Tertia distinctio. quiditas significata per conclusionem habet duplex esse. quodam est eadem quod dicitur inueni. et tale esse habuit ab eterno incorruptibile et immutabiliter. habet etiam eadem existentie quod de nouo acquiritur per actionem generantis. et secundum tale eadem quolibet res creata est corruptibilis. ac est possibilis aliter se habere. ¶ Primum dicitur. obiectum scibile complexum est necesse necitate opposita falsitati. patet quia tale obiectum est conclusio demonstrationis que nunquam potest esse falsa. ergo et. ¶ Secundum dicitur. obiectum scibile in complexum necesse et incorruptibile est ens: et habet eadem quod dicitur inueni mutabile et impossibile aliter se habere. ¶ Tercia distinctio. vtrum propositio scibilis notitia sit scia propriissime dicta. ¶ Respondetur per duas suppositiones et vniuersum dicitur. ¶ Prima suppositio est hec. propositio scibilis est propositio necessaria et dubitabilis nata fieri euidentem per propositiones necessarias et euidentem per discursum syllogisticum ad ipsas applicatas. ¶ 2^a suppositio. ad hoc quod aliquid propositio sit propriissime scibilis quatuor additiones requiruntur. prima quod sit necessaria. patet per istas particulas. et non est contingere aliter se habere per quas excluduntur euidentes notitie propositionum contingenti quod non sunt scientifice. Se-

primus

etiam additio. q. sit dubitabilis. q. quelibet conclusio demonstrationis est questio vere scibilis. mo. questio est dubitabilis. ppositio. et p hoc excluduntur oēs ppositiōes p se note que ex quo nō sūt dubitabiles n sūt etiā scibiles. Tertia additio. q. talis ppositio sit nata fieri euidentē p pōres ppositiōes necessarias et euidentes et p hoc excluduntur alię ppositiōes necessarie et dubitabiles que sūt nate fieri euidentes p expiētā. sicut ista ignis ē calidus. Quarta cōditio. q. tales pmissē applicētur cōclusioni p discursū illogisticū. ¶ Dicitur est istud. cuiuslibet ppositiōis scibilis cui opētūt additiōes ppositiōis notitiā ē sciētifica ppositissime dicta. p. p. diffinitioes. ppositiōis scibilis ppositissime dicte ppositiōis.

Conclusio. Responsum. Due diffinitiones scire sūt i textu sufficiēter posite. p. ex dictis i. 2. notabili.

Primo. Dubitat. Utrū due diffinitiones demonstrationis sint i textu sufficiēter posite. ¶ Pro responsiōe supponitur q. aristote. i secūda pte huius capituli dēmiat de filio dēmonstrationis et cōtinet gñq. cōclusiones. ¶ Quaz pma tāgit diffinitioes demonstrationis supā ex pte finis. et ē h. Demonstratio ē filis apoteticō. id est faciēs scire. dī enī apoteticō. ab ypos qd ē de. et dīsus qd ē discipula. quasi filis disciplinalis. vel filis de disciplina. Et addit ari. q. demonstratio dī ēē filis disciplinalis siue sciētialis n q. ea vterētur aliē sciē. s. q. i habēdo eā demonstrationē etiā habem⁹ sciētā. ¶ 2. cōclusio tāgit diffinitioē demonstrationis siue filis demonstrationi supā ex pte materie et ē bec. Filis dēmonstratiū est filis pcedēs ex pmissis veris et immediatis notiorib⁹ et pōrib⁹ causis cōclusionis. Et addit ari. q. talis demonstratio pcedit ex ppositis. eo q. pcedit ex pncipiis pmissis et veris. pncipia autē pma et vera sūt pposita. g. demonstratio pcedit ex propriis. ¶ 3. cōclusio tāgit dīaz iter filis simplr et filis dēmonstratiū. q. filis simplr nō necessario pcedit ex pmissis veris et immediatis. et ideo n facit sciētā. s. fil logism⁹ dēmonstratiū nēcio pcedit ex pmissis veris pmissis et immediatis. et agērat sciētā. ¶ 4. cōclusio declarat pncipulas positas i diffinitioē materialis demonstrationis. et pmo pbat q. filis demonstrationi pcedat ex veris. q. cōclusio demonstrationis ē vā. g. pmissē sūt vā. et cō. q. s. vā n scitur nisi ex pmissis veris. aī p. q. qd nō ē n rigit scire. vt q. dyametros sit symetros. 2. pbat q. pcedit ex pmissis immediatis et idemonstrabilibus. q. cōclusio non scitur nisi p demonstrationē. vt g. pmissē illi⁹ dēmon-

strationis sūt idemonstrabiles. vel n. si sic. habet ppositiū. si n. ergo p eas n scietur cōclusio nisi s. accidēs eo q. tales pmissē n faciūt scire cōclusionē nisi ppositiū fuerit demonstrare. 3. probat q. pcedat ex causis q. cōclusio scit p pmissas. ergo pmissē sūt cause cōclusionis. tenet cō. q. scire ē causā rei cognoscere. Quarto probat q. procedat ex pōrib⁹ et notioribus. q. procedit ex causis. ergo procedit ex notioribus et prioribus. et cō. q. oīs causa ē prior et notior suo effectui. Et subdit q. pmissē n solum sūt pōres altero modo. s. in effendo. sed etiā i intelligendo et sciendo. ¶ Quinta cōclusio ē bec. pōra et notiora dicuntur dupl. s. simplr. et quo ad nos. n enī idē est ppositiū natura. et prius quo ad nos. neq. natura notius et nobis not⁹. dicunt autē quo ad nos pōra et notiora que sūt ppositiora sensui. Sed illa dicunt priora et notiora simplr. que sūt a sensu remotiora. cō sūt vniuersalia. singularia hō sūt sensui proximiora. Et subiūgit q. demonstratio procedit ex propriis q. demonstratio pcedit ex pmissis. vt patuit. ergo pcedit ex ppositis. Idē enī dico pmissis et ppositis.

Secundo. Dubitatur. Utrum ista consequentia sit bona. quod non est non est scire. ergo demonstratio procedit ex veris. Et videtur q. non. quia verum. procedit aliquando ex falsis. ergo si conclusio sit vera nō oportet pmissas esse veras. ¶ In oppositum arguitur per philosophū qui facit illas cōsequētiāz. ¶ Pro responsiōe premititur vna suppositio. s. q. bec propositio. demonstratio facit scire conclusionem. potest habere duos sēsus. vno modo q. sit locutio gratia partis eo modo quo dicimus sanari quia torax sanatur. et sic demonstratio facit scire conclusionem quia vna pars demonstrationis scilicet pmissē facit scire conclusionem. Alio modo potest esse locutio gratia totius. et sic demonstratio n facit scire cōclusionē ex quo cōclusio ē ppositiū integralis demonstrationis. Tūc rīdetur ad dubiū affirmatiue. qd p. q. bene segtur. quod n ē n scitur. q. qd scit ē verū. et vltra qd scit ē verū. ergo qd scit illō scit ex veris. et p cōis demonstratio pcedit ex veris. pma cō. pbat. q. bene segt. quod n est n scitur. ergo quod scitur ē per cōiam cōtrario. Et vltra qd scitur ē. g. quod scit ē verū. quia idē ē esse et esse verū. secūda cō. p. scilicet ista. quod scitur ē verū. ergo qd scitur illō scitur ex veris. quia verū n sequitur ex falsis propter quid nec dēmonstratiue. vt patuit se cundo priorum. Et hoc patet quid sit dicendū ad rationem concludentem oppositum.

posteriorum

Tertio Dubitatur. Utrū ens possit sciri. respondetur p duas distinctiōes. r vñū dcm. C Prima distinctio ē bec. duplex ē nō ens. quoddā ē nō ens cōplexū. r sic quelibet ppositio falsa ē nō ēs. Alio ē nō ens icōplexū. r sic illd qd ē ipse eē vl pbitū dī nō ens. sicut chimera. C 2ª distinctio. ppositio falsa pōt dici ens cōplexū duplr. vno mō i trisece r formalr ita q entitas pponis false sit eti tas cōplexa. r sic quelibz ppō falsa dī ens cōplexus Alio mō extrisece r ab obiecto siue significato ei⁹ r sic illa ppositio ē es cōplexū cui⁹ significatū totale ē ens. sic q ē ita sicut ipa significat. illa at ppō cui⁹ significatū totale ē nō ens dī eē nō es cōplexū. C Di ctū ē in d. nullū nō ens ē scibile. p3 pmo de i enti cōplexo. qz oē scibile icōplexus est diffinibile. sed nō es icōplexū nō est diffinibile. g nec scibile. 2° p3 ides de nō ēte cōplexo. qz nullū falsū est scibile. sed nō ens cōplexū ē falsū. g nō es cōplexū nō ē scibile. maior p3 qz dmonstratio debet pcedere ex veris pmissis q sūt cause cōclusionis. sed verū nō est cā falsi. ergo rē. Et si querat quomodo pmissē sūt cāe cōclusionis. Rndet q pmissē dmonstratiōis pnt capi triplr. vno mō p ipis ppositiōib⁹ vocalib⁹ ex qb⁹ dmonstratiue in fertur vna cōclusio vocalis. r sic pmissē nō sūt cāe cō clusionis. qz vna vox nō est cā alteri⁹ vocis. Alio mō pnt capi pmissē p suo totali significato. r etiā cōclu sio p suo totali significato. r sic pmissē sūt cāe tota lis cōclusionis. qz sic esse sicut significat p pmissas ē cā quare sic ē sicut significat p cōclusiones. Tertio⁹ pnt capi pmissē p notitijs causaz r cōclusio p noti tijs cōclusionis. r sic pmissē sūt cause cōclusionis. qz no titia siue cognitio illaz pmissarum est causa cognt tionis cōclusionis.

Ad rationes Ante oppositum. Ad pma dī q lz entis i sua simplici gditate cōsiderati nō sit aliqua cā. tñ entis cōsiderati p babitudine ad passiones dmonstrabiles de ipso ē bene aliqua cā p quā de eo dmonstrant ille passio nes. C Ad secūdā dī q lz cōtētia nata nō sint sē p. m ppositiōes i qbus pdicant eoz. ppria dī ipis sūt necessarie r sēp vere. C Ad tertiā dī q lz res na turales sint incorruptibiles in esse existentie. sunt ta men incorruptibiles quantum ad eē existentie r gditatiū eaz. C Et bec de qstōe.

Meritur Utrū quelibz ppositio imediata sit p se nota. r econtra. C Et arguit q quelibz ppositio imediata sit p se nota. qz ois ppositio idemonstrabilis. ē p se nota. sed qlibet ppō ime diata ē idemonstrabilis. ergo qlibet ppositio ime

diata ē p se nota. maior p3 qz ppō idemonstrabilis pōt eē nota p se. r nō aliū qz tūc eēt dmonstrabilis ergo p se nota. C 2^a sic illa ppositio ē per se nota qua non ē altera pōr neq notior. sed ppō imedia ta ē b⁹. ergo rē. C 3^a arguit sic. pbādo q non ois ppō p se nota sit imediata. qz aliqua talis ē demō strabilis. ergo nō ē imediata. C In oppo^m ē aristo.

Primo Sciendū ē. q p declaratione termi norū ponitur due diffinitōes. qua rū pma ē ppositionis imediate. q sic i textu diffini tur. ppō imediata est q nō est altera pōr neq notior C 2^a diffinitio ē ppositiōis p se note que sic a qui busdā diffinitur. ppositio p se nota est ppō imedia ta q vel alia sibi equiualens i significando nata est eē naturaliter nota cuilibz vtenti rōne absq indi gētia notitiē alicuius extrinseci. C Ex q diffinitio ne eliciunt qtuor cōditiones requisite ad hoc q aliq ppō sit p se nota. pma ē q sit ppō imediata. qz pro positio p se nota. sic dignitas ē spēs pponis imedi ate. Ex quo sequitur q nulla ppō dmonstrabilis ē p se nota. cū nulla talis sit imediata. 2ª conditio q ta lis ppō nata sit eē naturalr nota cuilibz. vel saltez aliq sibi equiualens i significando. qz eadē ppō nume ro cuilibz nō ē p se nota. 3ª conditio q sit nata esse nota cuilibet vtēti rōne. r p hoc excluditur aliq p positiones q lz sint certitudinaliter note alicui. nō tñ cuilibz. 4ª conditio q sit nota absq idigentia no titie alicuius extrinseci. qz tūc nō eēt p se nota s3 ali ud extrinsecū posset notificari. nō tñ p hoc excludit notitia terminoz qz ipa nō est extri. eca sed in se ca p positioni. r huic diffinitioni satis cōcordat diffinitio ppōis p se note a scoto posite. p q pmittitur due suppositiōes. C Quaz pma ē. nulla ppositio pōt alicui intellectui eē nota sine notitia suoz terminoz sed ois oratio sit nota p terminos. vt p3 p pbm pmo bui⁹ dicētē q pma pncipia cognoscim⁹ iquātū ter minos cognoscim⁹. C 2^a suppo est bec. cu3 dī ppō sitio p se nota. bec determinatio p se nō excludit gene rali⁹ qd cūqz quod pōt eē causa notificatiōis ppo sitionis. sed solū excludit quācūqz causaz vel rōnē que est extra p se conceptū propositionis per se no te. pma ps p3. quia nō excludit terminos vt dicebat prima suppositio. nulla eniz est propositio p se nota seclusa notitia terminoz. Secūda ps p3. quia bec dī terminatio p se excludit oē illud qd pōt eē medium ad dmonstrādū talem propositionem. sed tale medi u3 oportet esse extra per se conceptū terminorū vel saltem alterius termini propositionis C Ex bis duabus suppositionibus isertur talis diffinitio propositionis per se note. Est eni illa que ex pprijs

primus

terminis que sūt aliquid eius. et nō p aliquid aliud qd sit extra terminos bz euidētē veritatē. hoc ē. q p nullā aliā veritatē pplexā cuiuscūq ppositiōis bz euidētia vt ista. oē totū ē mai⁹ sua pte.

Secundo Sciendū q i tertia pte huius capituli docet aristo. de propositiōe imediata. et tendit decē conclusiōes. ¶ Prima conclusio ostēdit qd sit pncipiū demonstratiōis. et est hec. q pncipiū demonstratiōis dēz ē propō imediata. ¶ Secūda ē hec. ppō imediata ē qua non ē alia prior. ¶ Tertia conclusio ē hec. propō ē enunciationis altera pars enunciatōis vnū de vno. ¶ 4^a conclusio ē hec. ppositio dyaletica ē que similitr accipit quālibz pte contradictionis idēter. ¶ Quinta conclusio est hec. ppositio demonstratiua ē ppositio accipiens determinate alterā ptez ditionis. i. ptez veram. ¶ Sexta ē hec. enūciatio est q accipit quālibz pte cōtradictiōis. ¶ Septima conclusio. dicitio est oppositio cui⁹ secūdū se nō ē dare mediū. ¶ 8^a conclusio est hec. affirmatio ē p cōtradictiōis affirmās aliquid de aliquo. Sed negatio ē p cōtradictiōis enūciāns aliquid ab aliquo. ¶ 9^a conclusio inuit quādam diuisionem. et diffinit mēbra illi⁹ diuisionis. diuisio ē hec. propositiōnū immediatāz alia ē ppositio. alia vero dignitas. propositio ē propō imediata quā nō cōgit dīmōstare. et quā nō ē necē quēlibet adiscētē habere. idēst non est necesse illuz qui debet edoceri i aliqua scia cognoscere q talis propositio sit hā. sed dignitas est maxia quā nō est necesse demonstrare tñ ē necesse quēlibet docēdū habere. Et q sint alique tales maxie probat aristoteles q in vīa cōisueuerūt ponere quāsdā maximas. ergo signū ē q sūt alique maxie. ¶ Decima conclusio tangit diuisionem pōnis. et diffinitiones mēbro rumei⁹. Diuisio ē hec. positionū alia ē suppositio et alia est diffinitio. Suppositio est positio quālibet partem enūciatiōis accipiēs. i. affirmatiuā et negatiuā. Sed diffinitio nō est accipiēs quālibz ptez enūciatiōis. q aut diffinitio sit positio et non suppositio probat ari. primo primā partēz. qz i diuisibile fm quātitatē ē diffinitio vnitatis. et tñ ē positio qz arismet⁹ ponit eā. igit⁹ zē. z^m p3. qz indiuisibile fm quātitatē. et ē indiuisibile f3 quātitatē. nō sunt idē sicut nō ē idē vnitās et ē vnitās. sed p mū. i. indiuisibile fm quātitatē ē diffinitio. z^m hō qd ē ēdū uisibile f3 quātitatē ē suppo. g diffinitio nō ē suppo.

Tertio Sciendū est q circa hūc textū incidunt tres difficultates. ¶ Prima est qualiter differūt propositio dyaletica. et enūciatio Et vt q sint idē. qz vtrūq cōpetit eadez diffinitio

. i. hoc qd ē similiter accipere quālibz ptez contradictionis. Rndetur per vnam distinctionē. qz propositiōis duplices sūt ptes. quedā sūt ptes integrales. vt subm et pdicatū. et de istis nihil ē ad pns. alie sūt ptes subiectiue. et iste sūt duplices. qz quedam sumūtur ex pte forme siue copule propōnis. cō sūt propositio affirmatiua. et propositio negatiua. alie sūt que sumūtur ex pte materie vel cōditiōes materiales propositiōis. cō sūt verū. falsū. necessarium. probabile et iprobabile. et isto modo capis in proposito. i. diffinitione propositiōis dyaletice. f3 primo modo sumebat i diffinitioe enūciatiōis: ¶ 2^a difficultas. ad quid pōt cognosci si aliqua propositio sit imediata. Rndetur q p duas conditiones q ex textu eliciūtur. Prima cōditio ē q talis propō sit vera. Secūda cōditio ē. q pdicatū talis propositiōis de nullo prius predicetur q de subo. Ex q sequitur q nulla conclusio demonstrabilis est propositio imediata. Ex textu etiā habentur due cōditiones requisite ad hoc q aliqua propositio possit eē positio. Quaz pma ē. q non sit demonstrabilis Secūda cōditio ē. q nō sit necesse q qlibz adiscēs volēs doceri assentiat ei. siue sciat eaz eē verā. Si mlt ex textu possunt elici due conditiones ipi⁹ dignitatis. pma cōditio ē q sit propositio imediata Secūda est q sit nota cuiuslibet qui debet edoceri. et ista aliquando vocatur maxima. aliquando vero communis animi conceptio et quādoqz propositio per se nota. ¶ Tertia difficultas est hec. Utz ois propositio in qua predicatum est de diffinitione q dicitur subiecti sit per se nota. et etiam econtra. respondetur primo ad primā partem. et hoc negatiue. qz aliq talis propositio cogitis terminis pōt eē dubia vtenti ratione. ergo nō quēlibet talis est p se nota. t3 cōia per diffinitionem propositiōis per se note superius positā. antecedens p3 de ista propositiōe: albedo est color. que est dubia ceco. et etiaz de istis propositiōibus. intellectus est substantia. intellectus est qualitas. que multis philosophis sūt problematice. Dicitur secundo q non cuiuslibet propositiōis per se note pdicatum est de diffinitione quiditatiua subiecti vt p3 d ista. si aliqua eide sunt equalia. illa inter se sūt eqūta.

Conclusio Responsalis. Quēlibet ppositio per se nota ē imediata. f3 non ecōtra. p3 quia propositio per se nota et dignitas idēz sunt. sed dignitas est species propositiōis immediate. ergo etiam propositio per se nota ē species propositiōis immediate. Secūda pars p3. qz propositio in qua pdicatum est de diffinitione qui

posteriorum

dicativa subiecti est immediata, sed non omnis talis est per se nota. Et hec de q̄stione.

Primo Dubitat. vtrū sit necesse magis credere & scire p̄ncipia q̄ cōclusionē. Et videtur q̄ non. quia cōtingit p̄ sēu credere cōclusioni sine demonstratōe: vt si qs videret lunam eclipsari haberet credulitatem de hac cōclusionē luna eclipsat. & tamē ignoraret p̄ncipia illi cōclusionis. q̄ rē. **C** Secūdo sic. credulitas cōclusionis est acq̄sibilis per plura media. ergo magis ē credēdū cōclusioni q̄ p̄ncipijs. tenet cōtra. qz quodlibz mediū demonstratiū auget credulitatez demonstratiōis p̄ ipsū demonstrare. q̄ rē. **C** R̄ndet ad dubium supponēdo q̄ aristoteles i q̄rta b^o capituli comparat notitiā p̄missarū ad notitiā cōclusionis penes magis & minus. & itē dicit q̄tuor cōclusiones. **C** Quā prima ē hec. in omni demonstratiōe p̄ncipia sunt magis nota q̄ conclusio. Patet qz illa que sūt scita ex se. & p̄pter que alia sciūt sūt magis scita. sed p̄ncipia demonstratiōis sūt scita ex se. & propter ipsa sciūtur cōclusiones. ergo ipsa sūt magis scita. maior patet. qz p̄pter vnūq̄d tale. & illud magis. vt illud p̄pter quod amant: magis ē amant. vt si qs amat magistrū p̄pter discipulū: tūc magis amat discipulū. **C** 2° cōclō. impossibile ē magis scire conclusiōē q̄ p̄ncipia. Pro cui^o probatione ponūtur a linconīē tres suppositiones. P̄ria est hec. p̄ncipioz demonstratiōis quedā sūt idemonstrabilia simpliciter. scilicet que nō cōtingūt idēst non sequūtur ex aliqb^o prioribus & que possūt demonstrari. Alia sūt p̄ncipia q̄ sūt simplr idemonstrabilia & cōtingūt idēst sequunt^r ex aliqb^o prioribus p̄ncipijs per que possūt demonstrari. **C** Secūda suppositio. notitia cōclusionis demonstrare vocat^r scia. sed notitia p̄ncipioz siue illa sint idemonstrabilia simplr siue idemonstrabilia fm quid: tamē respectu cōclusionis demonstrare illoz notitia vocat^r intellect^o. **C** Tertia suppositio. ex quo cognitio p̄ncipioz que ē intellect^o ē melior dispositio q̄ scia. hinc ē q̄ habēs habitū huiusmodi p̄ncipioz vocat^r in p̄posito melius dispositus q̄ sciēs & habēs notitiā cōclusionis vocat^r sciēs. His suppositis format^r sic ratio a linconīēse. qz necesse ē magis scire p̄ncipia q̄ conclusiōē. ergo impossibile ē magis scire cōclusionē q̄ p̄ncipia. aīē p̄. qz neq̄ sciēs neq̄ meli^o dispositus q̄ si cōtingerit sciēs magis scit que scit. i. cōclōes q̄ ea. s. p̄ncipia que non cōtingūt. i. nō sequunt^r ex aliqb^o prioribus. ergo sciēs & meli^o dispositus q̄ sciēs magis scit p̄ncipia q̄ conclusiōē. & p̄ cōtra non magis scit

cōclusionē q̄ p̄ncipia. Et confirmat^r. qz p̄pter vnū q̄d tale & illud magis. sed sciēs ē magis dispositus q̄ sciēs assērit cōclusioni p̄pter p̄missas. ergo magis scit p̄missas. **C** Tertia conclusio. non solum opz magis cognoscere p̄ncipia q̄ cōclusionē. imo nībil dī ē ē notū i scia q̄ ipsa p̄ncipia. Hāc conclusiōē nō probat aristoteles sed ex dictis relinquit notā. posset tamē sic p̄bāri. qz oīs p̄positio scita vel ē p̄ncipius. vel conclusio. a sufficiēti diuisione. sed conclusio nō est magis scita q̄ p̄ncipia. vt patuit i q̄stione p̄cedēti. ergo i scia nībil magis scitur q̄ p̄ncipia. Ex hac cōclusionē ifert aristoteles vnū correlatiū. qd ē quarta conclusio. s. q̄ sicut nībil ē notius in scia p̄ncipijs veris in sua veritate sic etiā nībil ē notius i falsitate oppositiōz p̄ncipioz ex q̄bus sit sillogismus 3° rie deceptionis. p̄. qz oportet scientē p̄ demonstrationē simplr esse oīno credibilē cōclusionis demonstrare ex p̄ncipijs. quod non cōtingeret si opposita p̄ncipioz nō essēt euidentissima i falsitate. qz quāto qs dubitat d̄ falsitate oppositiōz. tāto dubitat d̄ veritate illoz p̄ncipioz vt si dubiter de illis p̄ncipijs nō poterit simplr adherere p̄ncipijs. ergo neq̄ cōclusioni. & per cōsequēs non habebit euidentissimā notitiā de cōclōne. **C** Ad rationes dubij respondetur p̄ talem distinctionē notitia siue credulitas cōclusionis potest duplr acq̄ri. vno modo per sensum siue per experiētiā sensitīuā. & sic conclusio potest ēē magis cognita q̄ p̄ncipia. illa tamē notitia nō est sciētifica. Alio modo potest acquiri p̄ demonstrationē. & hoc dupliciter. vno modo. qz vel per vnā demonstrationē tantum. & sic credulitas p̄ncipiorum est maior credulitate cōclusionis. alio modo potest acquiri p̄ plures demonstrationes. & tūc stat credulitatem cōclusionis ēē maiorem q̄ credulitas p̄ncipiorum. qz quilibet demonstratio auget credulitatem cōclusionis i certo gradu. ideo poterunt fieri tot demonstrationes quot conclusio habebit plures gradus credulitatis q̄ ipsa p̄ncipia.

Secundo dubitatur. vtrū ista p̄positio sit vera: p̄pter vnūquodq̄ tale: & illud magis. **C** R̄ndet per vnā distinctionē. & vnū dēm. Distinctio est hec. hoc aduerbium magis potest dupliciter accipi. vno modo itensīue vt. s. dīc intēsiōē forme. & sic non capitur in p̄po^o alio modo capitur vt dīc p̄rioritatem ordinis. & sic sumit^r in p̄posito. **C** Dicit^r ē illud. dēā p̄positio ē vniuersaliter vera duabus conditionibus obseruatis: Prima addi^o q̄ p̄dicatū dicat^r vniuersale d̄ cā & cōtra.

primus

Secunda conditio. q. predicatum dicatur h. magis et minus de causa et causato. accipiendo magis et minus n. vt dicitur intensionem vt remissionem fm ordinem prioritatis et posterioritatis. Ex quo sequi q. ista e. x. pater est magis h. q. filius. q. pater e. p. h. q. filius. **¶** Aliter respondet alij dicentes predicta ppositiorem esse veram. quattuor conditionibus obseruatis. pma est. q. arguat i. causis vniuocis h. est q. predicatur i. quo fit opatio conueniat vtriq. copabilius. ideo n. sequitur aer est calidus pp. sol. ergo sol est magis calidus. q. caliditas n. est formatr sed tantum effectiue soli. Secunda conditio. q. arguatur i. causis p. se. s. q. vnū illoz que sic adinuicē comparantur sit cā alterius. nō soluz i. effedo simplr. sed etiā i. essen do tale. pp. cuius defectum non sequi. domificator et domus sunt albi. sed domus est pp. domificatore ergo domificator e. magis albus. q. l. domificator sit cā p. se domus. non tñ est. causa p. se domus albe **Tertia** conditio. q. predicatum i. quo fit opatio p. ticipetur h. magis et minus ab extremis comparatis ideo non sequitur. filius est h. q. pater. propter patrem. ergo pater e. magis homo q. filius. q. e. hominē non e. natū ab aliquo picipari fm magis et minus. 4. **¶** conditio. q. sit cā sufficiens et adequata respectu illius effectus. ita q. non possit effectus p. duci ab aliqua alia cā. rōne cuius nō sequit. h. est ebrius propter vinū. ergo vinū e. magis ebriū. q. vinū non e. tota lis cā febricitōnis. sed pter hoc requirit assensus su mi ad cerebz. ligatio sē suū. et alia h. **¶** Et h. d. dubio **Tertio** Dubitatur. Utr. sit pncipioz et conclusiois eē eūdem habituz numero et q. bit. pncipioz sit notioz habituz conclusiois. Rñde tur p. talē distinctionē. pncipia pnt cognosci dupl. vno mō i. instanti discursus. Alio mō i. instanti imediate sequēti discursu. intellectus enī primo format vnum actū intelligendi p. quē cognoscit maiore. et ex illo actu frequenter elicitur generatur habitus maioris. et cessate illo actu format intellectus alius actū per quē cognoscit minore. et ex tali actu frequenter elicitur generatur habitus minoris. cessante vero illo actu format intellectus virtute illoz duorum habituum vnū tertū actū qui cōtinet perfectionem actū pcedētiū p. quē simul cognoscit pncipia et conclusiones. et ex tali actu frequenter elicitur generatur vnus habitus quo cognoscimus pncipia et conclusiones. q. tñ reatr distinguitur a duob. actibus pcedētibz. ex quo p. respōsio ad dubiū. quia l. idem numero sit habitus pncipioz et conclusiois. tamē habitus pncipioz crit itensior habitus conclusiois. et hoc itelligēdo de distinctis ha

bitibus principiorum et conclusionis. **¶** Ex quib. inferuntur duo correlaria. pma. q. nullus est melius dispositus q. sciens. q. sciens non solū habet habitū principioz. sed et conclusionis simul. Secūdu correlariū. q. habēs habitū pncipioz iquātum talis est melius dispositus q. sciens siue habens habitum conclusionis inquātū talis.

Ad rationes Ante oppositū. **¶** Ad pma dicitur q. l. nulla ppositio imediata possit eē nota per demonstrationē tñ multe propositiōes imediate cognoscuntur per experientiaz que e. notitia extrinseca illi propositiōi. ideo multe sunt ppōnes imediate q. n. sūt per se note. **¶** Ad secūda d. q. l. ppō imediata sit prior et notior in suo genere. non tñ simplr. **¶** Ad tertia d. q. l. ista ppō imediata. oē totū est maius sua pte sit demonstrabilis demonstratione quia est. nō tñ demonstratione propter quid.

Veritur Utr. sit posse circulariter demonstrare. Et v. q. sic. q. cā pōt demonstrari p effectum. et effectus p causā. ergo cōtingit circulariter demonstrare. **¶** Secūdo sic. cause sibi inuicem sūt cause. vt habet 2. p. phisicor. ergo poterūt sibi inuicē demonstrari. et p. nōs posse e. circulariter demonstrare. **¶** Tertio sic. origit sillogizare circulariter vt prius patuit i. secūdo p. p. ergo et circulariter demonstrare. 13. nō q. termini sillogismi demonstratiui sūt magis susceptibles sillogizatiōis circularis q. sillogismi simplr. q. termini demonstrationis sunt auerribiles. **¶** In oppositū tñ e. aristo.

Primo sciendum est. q. p. declarationē terminorum ponit vna diffinitio. et vna distinctio. **¶** Diffinitio est bec. demonstratio circularis est que ex conclusione prioris demonstratio nis cuz conuertente vnus premisse ifert aliam pmissam. sicut dicebatur de sillogismo circulari in secundo priorum. **¶** Distinctio est bec. quadrupliciter potest itelligi fieri demonstratio circularis. vno modo variando genus demonstrationis scilicet demonstrationem quia est in propter quid. vel econtra. quia quando esse alicuius cause est ignotuz. et esse sui effectus est notum. tunc contingit p demonstrationem quia est demonstrare causas p effectum. si vero esse cause sit notuz. et esse effectus sit ignotum. tunc per demonstrationem propter quid contingit effectum demonstrare per causas **¶** Secundo modo contingit circulariter demonstrare variando vnū gen. cause in aliud gen. cause vt demonstrādo causas finalē p efficiētē. et econtra.

posteriozum

Tertio modo qñ notitia alic' conclusiois acci-
pit p plures demonstratiōes tē conclusio potest esse
notior q̄libet premissaz seorsum sūpta. ideo conclu-
sio potest assumi ad demonstrandū quālibet pmissam.
Quarto modo quando conclusio solū dmon-
strat per vñaz dmonstrationē z ipsa assumitur ad
pbandū z dmonstrandū aliquaz pmissam. non va-
riando gen' dmonstrationis nec gen' cause. z tale
gen' dmonstrationis circularis est ipse. alie aut
dmonstrationes sunt oēs vñitate z possibiles.

Secundo Sciendū est q̄ in h' quarto capto
excludit aristoteles duos erro-
res antiquoz circa pñs dca icidentes. z utiqz qui
q̄ conclusioes. Quarū pñia tangit illos duos erro-
res. z est h'. Ex quo dcm est pñia esse magis cre-
dibilia q̄ conclusioes. z etiam q̄ nihil magis scitur q̄
pñia: videt sequi q̄ pñcipioz ē scia. ideo antiq' igno-
rantes equocationē bui' nois scia inciderūt i vari-
os errores. Quidam enī dixerūt q̄ nihil cōtingit sci-
ri. Alij autē dixerunt q̄ oīum scilz tā pñcipioz q̄
conclonū ē scia p dmonstrationē. z pñs posuerūt dmonstra-
tionē circulare z per quaz pñia dmonstrarent sed
neut' illoz dcoz est vñz necessariū vt dic' aristo:
Secda conclusio tāgit motiū pñi erroris. qz pñ-
cipia non sciūtur. ergo nihil potest sciri. tenet cōtra.
qz si pñcipia non sciūtur nec ēt sciuntur ea que se-
quūtur ex eis. añs pñ. qz vñ esset pñcipius i infinitū
in pñcipijs. vel stat'. si pñmū: tē pñia non sciuntur.
qz impote est infinita ptransire. si sit stat' i pñcipijs
tē erūt aliq' pñia quoz non erit dmonstratio. z per
cōtra neqz scia. z si ipsoz non sit scia: tūc nulloz erit
sciētia. qz si non cōtingit scire pñia nō cōtingit ea scire
que sūt ex his. conclusioes enī non sciunt simplr ne-
qz pñcie sed solū ex cōditione si pñia sciuntur. **C**3^a
conclusio tangit motiū scdi erroris. z est tale oīum
est dmonstratio. ergo oīum ē scia. añs. pñ quia pos-
sūt p se inuicē circularit' dmonstrari. **Q**uar-
ta conclō tangit solonem pñi motiui ponendo ta-
lem conclusionē. non omnis scia ē dmonstratiua
id est p dmonstrationē acquisita. sed aliquoz est scia
idemōstrabilis. Patet. qz pñcipioz est scia z nō de-
mōstratiua sed idemōstrabilis. g' nō oīuz ē scia de-
mōstratiua. mīoz patet. qz status ē i pñcipijs. ergo
scia ipsoz nō ē dmonstratiua. z sic pñia nō sciūtur p
pñia. sed p seipia cognitiois suis terminis. naqz pñia co-
gnoscam' iquātū tñmōs cognoscam'. **Q**uita cō-
clusio tāgit solonē scdi motiui. z est hec. impossibi-
le ē simplr circulo dmonstrare. pñ trib' rōib'. Pñia
rō ē h. oīs dmonstratio sit ex pñib' z notiozibus.

ergo si cōtingeret circulo dmonstrare idē ēt pñia z po-
steri' not' z ignot' respectu eiusdē. quia impote
ē eadē sit esse pñia z posteriora: nūi altero modo.
id est nisi scdm diuersos modos. qz aliqd potest ēē
pñs quo ad nos. z pñia simplr. i. quo ad naturā. In-
ductio. n. pcedit ex notiozibus quo ad nos: z dmon-
stratio ex notiozibus simplr. Scda rō. si dmonstratio
circularis ēt possibilis sequetur q̄ idē possz dmon-
strari p seipz. z q̄ dmonstrare aliqd nō ēt aliud
q̄ dicē: si h' ē: h' ē. pñ cōsequētia. qz si ad. a. sequat.
b. z ad. b. sequat. c. z ad. c. sequat. a. tūc ad. a. sequat.
z sic dmonstrare nō ē aliud q̄ dicere: si. a. ē. a. ē. quod
ē icōueniēs. Et addit q̄ nihil refert siue ponantur
tres termini aut plures aut pauciores q̄ tres. Ter-
tia rō. quēcūqz sūt circulariter dmonstrabilia sūt
uertibilia z in pñmo modo pñie figure sillogizabi-
lia. sed nō oīa sūt uertibilia nec in pñmo pñie sillogi-
zabilia. ergo nō oīa sūt circularit' dmonstrabilia. Et
addit q̄ i dmonstrationē nihil sequitur nisi ponant
adminus due ppositiones.

Tertio Sciendū q̄ circa hūc textū incidūt
tres difficultates. **Q**uapz prima
ē hec. vtrū ad cognitōes ppositionis per se note sui-
ficiat cognoscere suos tñmōs. Et videt q̄ sic p ari-
stotelem in textū dicēte. pñcipia cognoscam' inqz
tum tñmōs cognoscam'. **C** In oppositum arguit.
qz si sic. sequet' q̄ cuiuslibet dmonstratiōis pp qd. cō-
ēet p se nota. tenet cōtra. qz talis cōscit per quod qd
ē sui subiecti. sed illud qd quid est non ē ex p se cōceptū
subiecti. ergo talis conclusio scit ppter solam cog-
nitōē suoz terminoz. **C** Rūdet p vñā suppoem. z
vñū dcm. Suppō ē h. alius est conceptus p se qd
tatis vt distincte importat per diffōez. z alius qd
tatis vt cōfuse z indistincte importat p nomē diffini-
ti. ita q̄ ē ali' cōcept' diffinitionis z diffiniti. patz qz
si essz idē cōcept' per se diffōnis z diffiniti. seque-
retur q̄ in dmonstratione potissima esset petitio
pñcipij. tenet cōtra. qz in dmonstrationē potissima
quod quidē alteri' extremi ē mediū. ergo altera p
missarum nō differt a conclusione nisi sicut diffini-
tio a suo diffinito. z per cōtra si idem precise esset cō-
cept' diffōis z diffiniti sequeret' q̄ altera pmissa
rum erit precise eadem cū conclusione. z sic erit pe-
titio pñcipij. Ex quo sequitur q̄ aliquis potest ha-
bere conceptū diffiniti nō habēdo cōceptum diffō-
nis. **C** Dcm ē istud. ad hoc q̄ aliq' pñpō dicatur p
se nota non requiritur q̄ sit nota propter cognitio-
nem quid rei suozum terminoz. Sed sufficit sci-
re quid nominis. Patet quia multe sunt propōes

Primus

per se note: quare termini non habent quid rei. Ex quo sequitur quod illa propositio dicitur per se nota quod est nota per solam cognitionem quid nominis terminorum. Et quarta difficultas. videlicet sit inconueniens eadem sibi inuicem esse priora et posteriora. Respondetur per duas suppositiones et vnuque dictum. Prima suppositio est hec. illud dicitur per se nota natura quod est prius secundum debitum processum nature. vnde debitus processus nature est processus a causis ad suos effectus. ideo cause sunt priores secundum naturam suis effectibus. Et quarta suppositio. Illud est prius quod ad nos: quod est prius secundum debitum processum nostri intellectus. Debitum enim processus intellectus est procedere a sensibilibus ad intelligibilia. ideo singularia sunt priora quo ad nos. Et dictum est istud. non est inconueniens eadem sibi esse priora et posteriora sibi inuicem secundum diuersos modos prioritatis et posterioritatis. Et quarta difficultas. videlicet in relationibus prioritatis et posterioritatis valeat contra de primo ad vltimum. Respondetur per distinctionem. Duplices sunt relationes: quodam sunt relationes disquigentie. et in talibus est bona contra siue circularis siue non. dum modo non fiat variatio penes mediatum et immediatum. vt bene sequitur si. a. est prius. b. et b. sit prius. c. ergo. a. est prius. c. sed non sequitur. sortes est filius platonis. plato est filius socratis ergo sortes est filius socratis. Illie sunt relationes eque paritatis. et in talibus non valet contra circularis. quia non sequitur sortes est similis platoni. et plato est similis sorti. ergo sortes est similis sorti.

Conclusio rñsalis. Non est posse circulo demonstrare. Hec contra per se nota non tabili. Et hec de questione.

Primo dubitat. Vnde definitio de omni in textu posita sit sufficiens. Pro responsione supponitur quod ari. in quarta tractatu postquam probauit quod demonstratio procedit ex primis veris et immediatis vult probare quod demonstratio procedat ex necessariis. et quia necessitas primo et maxime reperitur in propositionibus habentibus has tres conditiones. que sunt de omni. de per se. et de se quod ipsum. ideo in hoc tractatu interducat in tribus capitulis de terminare de istis tribus conditionibus. Primum capitulum in quo determinat ari. de omni continet quatuor conclusiones. Quarum prima est hec. sillogismus demonstratiuus procedit ex necessariis. Patet quia omnis sillogismus faciens scire procedit ex principiis necessariis. sed omnis sillogismus demonstratiuus facit scire. ergo etc. maior per se quia omnis sillogismus faciens scire facit scire conclusionem necessariam. sed contra necessaria nescitur nisi per principia necessaria. vt infra patebit. ergo etc. maior per sillogismi per se quia omnis sillogismus faciens scire facit illud quod est ipse aliter se habere. sed tale est necium. vt patuit in quarta per yarmenias. ergo omnis sillogismus faciens scire conclusionem fa-

cit scire conclusionem necessariam. Et secunda contra propositum intentum principale. et est hec. accipiendum est. i. considerandum est ex quibus et qualibus premissis vis fuerit demonstrationes. ex quibus quodam ad eentiam. et ex qualibus quodam ad conditiones quia non sufficit premissas demonstrationis esse veras et necessarias. sed cum hoc regitur quod sint de omni de per se. et de secundum quod ipsum. Et tertia contra tangit ordinem de terminandorum. et est hec. antequam ostendam ex quibus et qualibus fiat demonstratio oportet ostendere quid sit de omni. et quod sit de per se. et tertio quid sit vlt. Cuius ratione assignat linconiensis quia iste tres conditiones sine earum diffinitionibus non sunt satis note. ideo oportet eas diffiniri. ne cum fuerint demonstrate intentiones earum sint ignote. Et quarta contra tangit diffinitionem de omni. et est hec. predicatum dico de omni quod vniuersale est non in quodam quod sit. in quodam autem non. nec aliqui quidem sic. aliquando vero non. Probat dupliciter. per duobus exemplis. Primum exemplum. aial dicitur de omni boie. si enim est verum dicere aliquez esse boies. verum est dicere ipsum esse aial. et sic nunc aliter aliquando aliter. Secundum exemplum. omni inest punctus ibi est de omni posterioriasticum. quia punctus est in qualibet linea et semper. Et contra probat eadem signo sic. quia nos ferimus instantias contra propositiones demonstratiuas in quibus predicatum solum inest subiecto pro aliquibus suppositis et per aliquo tempore. ergo signum est quod ad de omni regitur quod predicatum inest per quolibet supposito subiecti et per omni tempore. Ex quo per responsio ad dubium.

Secundo dubitat. qualiter differunt dici de omni posterioriasticum et dici de omni posterioriasticum. Respondetur quod quidam differunt. per quia ad dici de omni posterioriasticum regitur actualis distributio. sed ad dici de omni posterioriasticum sufficit aptitudinalis distributio. Secundo dicitur quia ad dici de omni posterioriasticum regitur vniuersalitas supposito rum et tempum. ita quod predicatum inest subiecto per quolibet supposito subiecti et per quolibet tempore. sed ad dici de omni posterioriasticum sufficit vniuersalitas supposito rum. Tertio differunt. quia dici de omni posterioriasticum solum inuenitur in propositione vniuersali. sed dici de omni posterioriasticum potest inueniri tam in propositionibus vniuersalibus quam non vniuersalibus. Quarto differunt quia propositio in qua est dici de omni posterioriasticum semper est vera et necessaria. sed propositio in qua est dici de omni posterioriasticum potest esse vera vel falsa contingens vel necessaria. Ex quibus patet tres conditiones requirite ad dici de omni posterioriasticum. Prima. quod propositio in qua est dici de omni sit semper. i. semper sit ita sicut significat. Secunda conditio. quod predicatum inest subiecto vniuersalit per omnes suppositis tam actualibus quam aptitudinalibus. tamen existentibus quam non existentibus. Tertia conditio. quod predica-

posteriorum

tū sit subō p qlibz tpe z p quolz supposito subi.

Tertio dubitat. vtz ppō d oi p solā n̄ existē
tiā ē minor suoz sit falsificabilis. Rn̄
detur p duo dicta. C. Prīmū est. qz ppō in qua ē
dici de oi posteriori: cū ē oio infalsificabilis. parz.
qz qñcūqz aliqua ppō c^o termini supponūt p eodē
ē hā z manet sēp hā qdū termini supponūt p eodē.
sed termini ppōis de oi posteriori: scilicet sp supponunt
p eodē. ergo rē. minor pz qz termini talis ppōis
supponūt pro quiditate abstrahētibz ab actua
li exītia. que vt sic hnt ēē incorruptibile. imutabi
le z necessariū. C. 2° dcm. aliq ppō ē d oi qz oīstui
tur ex termis cōibz. quoz nullū singulare actua
liter existit. pz qz in ppōibz de oi sūt p̄dicationes
eēntiales z p se. sed i p̄dicatōibz p se n̄ regrit actua
lis exītia termini rez p qbz termini supponunt: qz
tales termini supponūt p q̄ditatibz qz p actū ge
neratōis trahūt vel trahi pnt ad actuale exītia.

Ad rationes Ante oppositū dicitur qz
soluūtur ex dictis in p̄ no
tabili. Et hec de questione.

6

Veritur Vtz sola ppō que est
in secūdo mō dicēdi p

q se sit p̄p̄e scibilis. C. Et vī qz n̄. qz ppō
in q̄ p̄dicatū dīffō m̄lis de suo dīffinito
ē dem̄abilis p dīffōem suā formale. z tñ nō ē i 2°
dicēdi per se. qz n̄ sola propōe de 2° dicēdi per se ē
p̄p̄e scibilis. C. 2° arguit sic. ista ē scibilis. ysoch
les bz tres. z tñ nō ē in secūdo mō dicēdi p se. cum
subm̄ nō sit de dīffōe p̄dicatū. ergo rē. C. 3° sic. 2° in
qua dem̄atur cā p effectū nō ē in secūdo mō dicē
di p se. z tñ n̄ ē vere scibilis. g. rē. C. In opp^m ē ari.
sciēdū ē qz pro dēclaratōe ē minorū

Primo pōit vna dīffinitio z quoz docum̄
ta. C. Dīffinitio ē h. propō p se h̄z liconiēse ē illa c^o
quiditas vni⁹ extremi egredit a quiditate alterius
C. Prīmū documētū. qñcūqz quiditas subi egre
ditur a q̄ditate p̄dicatū. tūc semp talis propō ē in p̄
mō dicēdi p se. pz qz qñcūqz p̄dicatur dīffō vel ps
dīffōis de suo dīffinito ibi est p̄m^o modus dicēdi p
se. sed qñcūqz p̄dicatur dīffō vel pars dīffōis tūc q̄
ditas subi egreditur a quiditate p̄dicatū. g. rē. Et
quo infert liconiēsis qz i p̄mō dicēdi p se cadunt
oēs ille p̄dicatōes q̄ obliq p̄dicat p se cāz efficiētē.
vel m̄alē. formale vel finale d suo causato. qz illd
a quo aliud bz ēē necio poni in dīffōne quod qd est
ei⁹. ergo qñcūqz p̄dicatum ē cā subi necē ē cōtineri
in dīffōe subi. z p̄ oīs talis p̄dicatio ē in p̄mō dicē
di p se. ergo cōtinet quatuor modos p̄tiales. Prim^o ē

qñ p̄dicatū ē pars dīffōis subi. vt homo ē anima:
Secūdus ē. quādo p̄dicatū est tota dīffō subiecti.
vt homo ē aīal rōale. Terti⁹. quādo p̄dicatum qui
ditatiue vel eēntialr includitur in p̄ genere subi vt
homo ē ens. Quart⁹. quādo p̄dicatum ē dīffō vel
pars dīffōis nō subiecti sed alicuius iclusi q̄ditatie
in subō. vt homo est corpus. C. Secūdū documē
tum. quādocūqz quiditas predicatū egreditur a q̄
ditate subiecti. talis predicatio est i secūdo modo
dicēdi per se. patet qz quādocūqz predicatum reci
pit subm̄ in sua dīffōne. ibi est secūdus modus dicē
di per se. sed quiditas predicatū dicitur egredi a q̄
ditate subiecti quādo predicatū recipit subm̄ i sua
dīffōe. ergo rē. Et quo seq^r fm liconiēse qz in 2°
dicēdi per se cadunt omnia illa q̄ oblique p̄dicant
causatū per se de sua causa per se. pz. qz quādocū
qz quiditas predicatū quod ē accis nō per accidēs
eēntialr egreditur a quiditate subiecti. ibi ē secū
dus modus dicēdi per se. illud autem cui⁹ q̄ditas p
se causat a quiditate alterius ē per se causatū illi⁹
ergo rē. Et cōtinet tres modos p̄tiales. Prim^o mo
dus ē qñ p̄dicatū est p̄p̄a passio subiecti. vt triāgu
lus bz tres. Secūdus modus. qñ predicatū ē pas
sio supioris eēntialr ad subm̄. vt ysocheles bz tres
Tertius modus ē quādo p̄dicatū est passio alicui⁹
inferioris per se ad subm̄. vt figura bz tres. C. Ter
tium documētū. omne illud quod bz ēē per se. sic
qz nullo modo est in alio sicut accis in subō nec su
peri⁹ in suo inferiori. ē per se in t̄tio modo sicut sūt
p̄me substātie. sed illud quod nō ē nisi qz altep ē dī
eē per accis. C. Quartū documētū. quādocūqz
subm̄ est causa quare predicatum sibi iest. talis p̄
positio ē in quarto modo dicēdi per se. qd sit trib⁹
modis. Prim^o qñ subm̄ ē cā immediata qz p̄dica
tum iest sibi z alijs. vt aīal rōale ē risibile. 2° modo
qñ subm̄ includit eēntialr cāz quare p̄dicatū sibi i
est. vt homo est risibilis. 3° modo qñ act⁹ alic⁹ cau
se formalis p̄dicatur de effectu illius cause. vt ca
lesfaciens calefacit. domificans domificat. Et vī
serūt isti modi. quia duo primi modi sunt modi vi
cendi siue predicandi per se. tertius est modus el
sendi per se. z quartus est modus cādi per se.

Secundo sciēdū est qz in hoc secūdo capi
tulo determinat aristote. de mo
dis dicēdi per se. z cōtinet sex cōclōes. C. Quarum
p̄ma tāgū primū modum dicēdi per se. z est bec. il
la predicata. per se primo insunt subiectis quādo
cūqz ponuntur in rōne dicēte quod qd ē ei⁹. patet
deducēti. quia linea per se primo inest trianglo z

Primus

placitū p se primo uest lineae. qz substantia ipoz ē ex
his. hoc est in diffinitione substantiali triaguli ponit
linea. z i diffinitione substantiali lineae ponit pūct⁹
Ex quo ifert aristoteles qz qñcūqz p̄dicata ponun
tur i rōne dicēte qdqd ē idest in diffinitione qdita
riua subiecti illa ifunt p se i primo mō. ¶ Secūda
tāgit z^m modū dicēdi p se. z ē bec. illa p̄dicata
p̄dicantur in secūdo mō dicēdi p se i quoz qdqd
ē pōit subz. p3 sex exēplis. p^m exē^m. vt rectū uest li
nee. z^m. vt circulare uest lineae. tertiū. vt par z impar
ifunt numero. 4^m. vt p^m z p^o i sūt nu? 5^m vt eg
laterū uest yfoplero. Sextū. vt esse altera parte lō
gius uest scalerō i secūdo mō dicēdi p se. Ex quib⁹
ifert tria correlaria. p^mū ē. qñcūqz p̄dicata sunt
talia qz ifūt alicui qd est de rōne dicēte qd ē iporū
illa p̄dicatur per se in secūdo modo dicēdi per se
Secūdū correlariū. qñcūqz p̄dicata ifūt alicui
ifoz duoz modoz ifūt p se. Tertiū. correlariū. qñ
cūqz p̄dicata neutraliter ifūt. idest nō p̄dicantur d
subiectis i p̄rio modo aut i secūdo modo sed p ac
cidens ifūt vt albū z musicū p accidēs ifunt aiali
¶ Tertia cōclusio tāgit tertiū modū dicēdi per
se. z est bec. p se tertio mō sūt illa que continentur in
genere substantie z nō dicūt de aliquo subiecto. p3
exēplariter. qz albū z ābulans nō sūt p se in tertio
modo eo qz p̄dicatur dnomiatue d subiecto. s3 qz
cūqz sūt hoc aliqd illa i sūt p se in tertio modo. Ex
quo ifert qz qñcūqz nō dicunt de subiecto aliquo il
la sūt per se i tertio mō. illa xō qz dicuntur de subie
cto sūt p accidēs. ¶ Quarta cōclusio tāgit quartū
modū dicēdi p se. z est bec. illud est p se in quarto
mō qd uest subiecto ppter ipz. hoc ē quādo subiec
tum est causa qz p̄dicatū sibi uest. sed illud p̄dica
tum qd nō uest subiecto ppter ipsum est per accidēs.
vt bec ē p accidēs aliqūe boiem ābulātē chorufca
uit. qz subm nō explicat vel denotat cām p̄dicati.
eo qz ābulatio nō ē causa chorufcatōis. sed ista ē p
se: intersectū iterit fm intersectiōem. qz subiectū ex
plicat causā p̄dicati. aliqd enī iterit ppter qd interse
ctū est. necē ē. n. intersectū iterire. ¶ Quinta cōclu
sio ppar ifos modos ad demōstratōez ostēdēdo q
liter eis ytaf demōstratoz. z ē bec. i simplr scibilib⁹
idest in cōclusiōibus demōstratiuis iueniūtur scōs
z qrt⁹ modus dicēdi p se. qz iuenit⁹ modus in quo
subm est de rōe p̄dicati. z etiā ille modus i quo p̄
dicata ifūt subis fm qz ipfa. ¶ Sexta cōclusio. qñcū
qz in sūt p se de necessitate in sūt. paret. qz quecū
qz p se ifūt nō contingit ea nō uest. ergo ex necessita
te in sūt. añs patz. qz talia p̄dicata aut sūt simplicia.
aut cōposita. z ytroqz mō ex necessitate in sūt. vt li

nec neēio inest rectū vl obliquū. z nūero par vl im
par. Et subdit qz puatio d̄rietat z d̄dictio sūt i eo
dē gñe. i. habēt fieri circa idē subm z p̄dicatū. po
stea recapitulat ea que deā sūt.

Tertio Sciēdū ē qz circa hūc textū incidū
tres difficultates. ¶ Quarū p̄ma ē
bec. ytrū sex exēpla deducta in scōdo mō dicēdi p
se sint cōuētiā. ¶ Rñdes qz sic. qd facit pōt pate
re ex ipoz diffōnibus. nā impar ē numer⁹ mediu
bñs. sed par ē numer⁹ medio carēs. p̄mū autem ē
numer⁹ qz sola ynitatē pōt numerari. sic fnari⁹. S3
cōpositū ē numer⁹ qz ynitatē vel alio nūero ind̄inter
nūerari pōt. sic nouēari⁹ qz pōt nūerari p nōm ynita
tis. z etiā p tres ternarios. yfocheles vero z scalerō
l3 sint spēs triaguli. tamē hic accipiūtur tāqz passio
nes numeri. ynde yfocheles est numerus qui pōt
diuidi i tres ptes eqles. sic duodecim. Sed scale
rō ē nūer⁹ qui pōt diuidi i duas ptes eqles. z i yñā
ieqlē. sic octo diuiditur p duos ternarios z yñū bia
riū. ¶ z^a diffi. ytrū illa ppō in qz p̄dicat idē d se ipo
sit in p mō dicēdi p se. Rñdes per duas diffictōes.
z yñū dēm. ¶ p^a dī ē bec. ppōnis idēice qtuoz sūt
gradus. p̄m^o ē gñalis. qñ. s. subm z p̄dicatūz suppo
nūt p eodē. z sic in oī ppōe affirmatiua xā ē p̄dica
tio idēica qz in qualibz tali subm z p̄dicatū suppo
nūt p eodē. z^o gradus est spālis. z distiguitur d pre
dicatōem directā z ordiatā. z sic omnis p̄dicatō
affirmatiua vera qz nō ē fm aliqūe modū p̄dicādi
quiqz p̄dicabiliū pōt dici idēica. Et terti⁹ grad⁹
ē magis spālis qñ. s. subiectum z p̄dicatū suppo
nūt p eodē. sed diuerfa cōnotāt. z sic p̄dicatio sy
nonimi d̄ synonymo ē p̄dicatio idēica. sic mar
cus est tali⁹. Quart⁹ ē marie spālis qñ. s. idē s3 rez
z yoces p̄dicatur de se ipo. vt homo ē homo. Et
ad istū quatuor cōditōes requirūt. ¶ p̄ria. qz sit
identitas vocalis subiecti z p̄dicati. ¶ Secūda
qz sit identitas eoz i supponēdo. ita qz precise sup
ponāt p eodez. ¶ Tertia. qz sit idēitas i significan
do. ¶ Et q̄rta qz sit idēitas i cōnotādo. ita qz preci
se idez cōnotent. ¶ Secūda diffictio. duplex ē pre
dicatio idēica. p̄ma ē simplr deā qñ. s. subm z p̄di
catū sūt idez indēmōstrabilr ita qz sint idem inē se
z nō propter identitatem in yno tertio. Alia est pre
dicatio idēica quādo. s. subm z p̄dicatum iunt
idez demōstrabilr. ita qz sint idem propter identi
tatem illoz iter se. vt ista ē idēica. veritas est boni
tas nō qz identificānt iter se s3 propter identitates
quā habent i ente. ¶ Dictum est istud. nulla ppō i
qz est p̄dicatio idēica ppriissime dicta est i primo
mō dicēdi per se. cum tale p̄dicatū nō sit in diffi

posteriorum

nitiōe subī. idē enī nō diffinit seipm. ¶ 3^a diffi. vtz aliqua ppō in q̄ ē p̄dicatio denoiatiua sit in primo modo dicēdi per se. ¶ R̄ndetur per distinctiōē: duplex ē p̄dicatio denoiatiua. q̄dā ē sūpra ab aliq̄ posteriori eēntialr ad sūm. sic ab acc̄nte. z talis di/ stinguīr s̄ p̄dicatōē eēntialē. nec ē in p̄mo mō dicē di per se. Alia ē p̄dicatio denoiatiua sūpra a pte eēntiali vel ab aliquo p̄ori eēntialr. si p̄mū. sic ē i p̄ mo mō dicēdi p se. si 2^m. tūc nō est in secūdo mō di cēdi per se directe. sed reductiue. ¶ 4^a diffi. vtrū ois p̄dicatio in abstracto sit in p̄mo mō dicēdi p se. R̄ndetur per distinctiōē z duo dā. ¶ Distictō est hec. p̄dicatō i abstracto ē duplex. quedā ē ve ra p̄idētitatē. alia est vera formatr. ¶ Primuz di ctū. p̄dicatio in abstracto vera p̄idētitatē nō est i p̄ mo modo dicēdi p se. p3: qz in tali p̄dicatū nō est in diffōe subī. Ex quo p3 qz ista p̄dicatio. bonitas ē entitas. z ista. hūanitas ē hūanitas. non sūt in p̄mo mō dicēdi p se. ¶ Secūdū dictū ē istud. ois p̄dica tio siue in abstracto siue i concreto i qua p̄dicatū p̄i tur in diffōe sibi ē directe in p̄mo mō dicēdi p se.

Cōclusio r̄isalis. Sola ppō in secūdo mō dicēdi per se ē scibilis scia pprie dicta. p3: qz sola talis est dem̄abilis dem̄atiōe p pter qd z potissima. ergo sola talis est scibilis scia proprie dicta.

Primo dubitat. vtz diffi? vltis in qua dici tur. vlt ē quod inest de oī de p se. z de fm qz ipm. sit in textu sufficiēter posita. Et vi det qz nō. qz per se z fm qz ipm idē sūt. vt dī iter. ergo in diffinitōe mittit nugatio. ¶ Pro r̄isōe supponit qz ari. in hoc 3°. c^o. determinat de 3^a additiōe p̄missaz z cōclusionis dem̄ationis. s. de vlti. z conti net tres partes. Quarū p̄ma cōtinet q̄tuor cōclōes. ¶ Prima ē hec. vlt ē illud p̄dicatum qd iest ali cui subo de oī de per se z de secūdū qz ipm. Ex q̄ concludit aristo. quoddā corolarium. nam ex quo vlt ē inest de oī de p se z secundū qz ipm manife stū ē qz q̄cūqz sūt vltia ex necessitate sūt reb⁹. idest subiectis. ¶ 2^a conclusio probat qz vlt ē sūt. s. fm qz ipm. qz vlt ē iest per se. ergo iest s̄z qz ipm. t3 c̄na qz p se z secūdū qz ipm idē sūt. qd probat duobus exēplis. nā p̄tū inest p se linee z etiā fm qz ipm. s̄ p se z s̄z qz ipm idē sūt. 2^m exēplū h̄re tres angulos iest triangulo s̄z qz triangulus. z etiā sibi iest p se ergo idē ē p se z s̄z qz ipm. ¶ 3ª conclusio tangit duas cōditiones requisitas ad h̄ qz aliquod p̄dicatūz di catur vlt. z est hec. solū illud p̄dicatū qd dī de aliq̄ p oī supposito eius z primo. idest adequate dī esse vlt. p3 vno exēplo. qz illa passio que ē habere tres

lz sit demonstrabilis de figura. tñ non dī vltis respe ctu figure. eo qz nō conuenit cuilibz figure. Simili ter illa eadē passio que ē h̄re tres. lz cōueniat cuilz supposito ysochelis de quo etiā ē demōstrabilis. tñ nō est vltis respectu ysochelis eo qz conuenit alijs ab ysochele. nec conuenit adequate ysocheli. s3 qz adequate z primo cūenit triangulo. ideo est p̄dica tum vlt respectu trianguli. ¶ 4ª cōclusio. demō strator primo z per se demonstrat vlt de suo p̄io subiecto sed de alijs puta de inferioribus vel supi oribus ad subiectū demonstratur p̄dicatum vlt q̄ dāmodo. idest per accidens. qz de ip̄is dmonstratur nō primo sed p̄ habitudinem ad primū subiectū. si cut habere tres angulos demōstratur p̄io z per se de triangulo tāq̄ de primo subiecto. De figura at que est superior ad triagulū z de ysochele qui est i/ ferior lz demonstratur p se hoc p̄dicatū qd ē h̄re tres. n̄ tñ p̄. i. immediate. sed p̄ accidēs aliq̄ alio subo p̄ori. Ex illo textu p̄t elici qz duplex ē demonstra tio. q̄dā ē vltis. in q̄ dīatur vlt. i. passio dī suo p̄ subo Alia ē dīatio p̄icularis in q̄ sez dīatur vlt dī supio ri vel iferiori ad subm̄ p̄. ¶ In scda pte r̄ouet quoddā errores qz circa assignatōem vltis cōtingūt: z cōtinet septē cōclusiones. ¶ Prima cōclusio tāgit primum errorem qz ē iste. si sit aliquod cōmune qd non videat habere nisi vnū singulare. tūc si passio illi cōmunis assignet iesse iferiori illi superioris tā q̄ p̄io subo. tūc ē error in assignatiōe vltis. ¶ 2^a cōclusio tangit 2^m errorem qz ē iste. si aliq̄ passio inest multis singlaribus p̄ aliq̄ dīcōē nobis inoiatū: tūc si assignem⁹ illā passiōē alicui illoz singlarium vel oibus simul tāq̄ p̄io subo. cōtingit error i assi gnatione vltis. ¶ Tertia cōclusio tāgit tertiu erro rem. z ē iste. si passio alicui vltis assignet inēē supio ri z p̄ hoc qz superi⁹ videt conuerti cū inferiori cōtingit error in assignatiōe vniuersalis. ¶ Quar ta conclusio tāgit vnū argumētū contra vltimum errorem quia possibile ē habere sciētiam de quo/ libet triangulo in p̄iculari qz habet tres: z tamen ignorare de triangulo in cōmuni. ergo nō ē necē dmonstrare passiōē de illo coi. R̄spōdet aristo. qz si ignota sit nobis quiditas triaguli i cōmuni nūq̄ scimus hāc passiōē que ē h̄re de singlarib⁹ ipsius trianguli. lz n. concluderimus de oibus sin gularibus eius. qz si nō concluderimus de triagu lo i coi. tūc n̄ sciem⁹ eā de singlaribus nisi sophisti comō. ¶ 5^a cōclusio declarat 3^m errorem per exēplū. nāz si illud p̄dicatū. nō decurrere quod ē pa⁹ lineaz palelarum demōstret de lineis rectis tāq̄ dī subo p̄mo ē error. ¶ 6^a cōclusio tāgit ex^m dī errore. qz si

Primus

sub triagulo nō sit nisi una spēs. s. ysocheles. et passio triaguli. s. hēre tres assignet iē ysocheli tāq̃ p̃ sbo ē error. ¶ 7^a 2^a tāgit ex^m de secūdo errore q̃ illa p̃a: p̃portōabilr cōmutari cōuēt mltis. s. nūeris: magnitudib⁹: lineis: t̃pib⁹ et corpib⁹. et cuilibz istoz cōuēt p̃ mediū inoiatū. iō si assignet iesse alicui illoz ife riorz tāq̃ p̃ sbo ē error. ¶ In 3^a pte ponit duo documēta valētia ad debitā assignatōez vltis et cōtiet duas cōclōes. Quaz p̃ma tāgit p̃^m documētū qd ē tale. Si duo sba sint idē f3 rē. et sint penit⁹ synonia sic enis gladi⁹. tūc q̃cūq̃ passio demōstrēt d̃vno tāq̃ de subo p̃: eadē demōstrabitur de alio. ¶ 2^a 2^a tāgit 2^m documētū qd ē tale. Si sint duo subiecta q̃ nō sint nobis manifesta eē eadē et de alio illo rū stat demōstratio: tūc si volum⁹ scire de q̃ illoruz dicat p̃ illa passio opz tali subo addere oia sua g̃na supiora: et oēs d̃ras diuīsiuas et oēs spēs vsq̃ ad in didua. quo scō oz ascēdere et videre qd est illd quo posito ponit passio. et quo remore remouet passio. q̃ illud ē p̃mū subm̃ illi passiois. Et sic p3 r̃sio ad dubiū. Et ad rōez in opp^m r̃ndet liconiēss q̃ p se pōt accipi dupl^r. vno: p̃pē. et tūc per se et f3 q̃ ipz et de p̃ sū idē. et sic capit aristo. cū dic. p se aut et fm q̃ ipz idē dico. Alio mō capī per se cōit. et tūc ē q̃ si gen⁹ ad fm q̃ ipz. et sic capī i diffōe vltis.

Secundo dubitat. vtz ois p̃pō i q̃ p̃dicat p̃pa passio d̃ suo p̃ et adeq̃to s̃b/ iecto sit imediata. et sola talis sit de f3 q̃ ipm. Quā tū ad p̃mā pte r̃ndet p̃ynā distictōez. q̃ duplex est p̃pō imediata. quedā ē imediata imediatōe cause q̃n. s. s̃b̃m ē cā eēntialis et imediata resp̃cū p̃dicati. sic ista. oē aial rōale est risibile. et sic p̃pō in q̃ p̃dicat passio de suo p̃ sbo nō ē imediata cū sit demōstrabilis. Alia ē imediata imediatōe subī in q̃. s. p̃dicatū inest suo p̃ sbo. et sic ois p̃pō in q̃ p̃dicat p̃pa passio de suo p̃pō subō ē imediata. et pōt demōstrari p̃ncipia eēntialia subī. Quātū ad secūdā pte du biij r̃ndet p̃mittēdo g̃nq̃ distictōes. Quarū p̃ma ē. subm̃ passiois ē duplex. quoddā est p̃mū. cui. s. iest p̃ ipa passio. Aliū ē nō p̃mū: d̃ quo nō p̃ p̃dicat ipa passio. ¶ 2^a 2^a vlt⁹ subm̃ p̃mū ē duplex. quoddā est p̃mū primitate adequatōis de quo p̃ et adequate si ue cōuertibilr predicat ipa passio. Aliud ē primuz primitate p̃fectōis q̃z. s. ē p̃fecti⁹ iter oia g̃b⁹ iest ipa passio. ¶ 3^a 2^a vlt⁹ duplex ē s̃cū n̄ p̃mū. quoddā est nō p̃mū p̃p in adequationē. eo q̃ de ipō nō cō uertibilr predicatur ipa passio. aliud est nō p̃mū p̃p in b̃sionē. quādo sibi nō iest passio nisi q̃z p̃ iest alteri. vt calefactiū p̃ iest calori. et per calozē iest igni. ideo ignis est s̃cū n̄ p̃mū calefactiui. ¶ 4^a

distictio. duplex est subm̄ nō p̃mū p̃p in adequati onem. quoddā est quod excedit passionē sicut aial est subm̄ nō p̃mū risibilitatis. Aliud est nō p̃mū quod excedit a passionē et sic fortes est subm̄ nō p̃mū risibilitatis. hic autem ē sermo de subō primo primitate adequatōis. ¶ 5^a vlt⁹ ad predicationē de fm q̃ ipz tria requirūt. p̃ q̃ predicatū sit de oī. 2^a q̃ sit de per se. et 3^a q̃ talis propō egualeat redu plicatione in qua subm̄ est reduplicatū. sed talis re duplicatiua vocatur p̃positio de fm q̃ ipm. Tūc r̃ndet ad dubiū q̃ n̄ sola p̃pō in qua p̃dicat p̃p̃ia passio de suo subō p̃ est de fm q̃ ipm. p3 q̃z ista est de fm q̃ ipm. rōale est risibile. et tū nō predicatur p̃p̃ia passio de suo p̃ subō. ergo r̃c. maior p3 q̃z si bi cōueniūt tres cōditōes prius posite. p̃dicatuz eni cōuenit subō de oī de per se. et cum hoc ista re duplicatiua. rationale fm qd rōale est risibile est vera. ergo r̃c.

Tertio dubitat. quot modis differūt p̃por tio et p̃portionabilitas. et cōmutata p̃ portio. R̃ndet q̃ sic differūt q̃z p̃portio est compa ratio vnius quantitatis ad aliam. vt comparatio q̃tuor ad duo. vel sex ad tria dicitur esse p̃por tio. Ex quo p3 q̃ in qualibz p̃portione sunt duo t̃mini. s. quantitas que opat. et quantitas cui compa rat. Sed p̃portionabilitas est habitudo duarum p̃portionum adinuicem. vt dicēdo. sicut se habēt q̃tuor ad duo. ita se habēt sex ad tria. Ex quo p3 q̃ in qualibz p̃portionabilitate sūt quatuor t̃mini q̃z in qualibz p̃portionabilitate sūt due p̃pōes. et i qualibz p̃pōe sunt duo termi. ergo in qualibz p̃por tionabilitate sūt quatuor termini. quoz duo se habēt sicut aīcedētia: et alij duo se habēt sic cōi tia. quod p3 in exēplo dicto. nam isti duo termi q̃i tuor et sex se habēt sicut aītia. et alij duo termini se h̃nt sicut cōitia. Uex ē tū q̃ ē quedā p̃portionabili tas cōiūcta seu cōtinua in qua sūt tū tres termi. vt sicut se h̃nt tria ad sex. ita sex ad duodeci. Alia est p̃portionabilitas disticta siue discōtinua i qua s̃ q̃tuor termini disticti. vt sicut se h̃nt duo ad q̃tu or. ita se habēt sex ad duodeci. Sed cōmutata p̃ portio ē opatio duoz aītiū et duoz cōitiū ali cuius p̃portionabilitatis adinuicē. vt dicēdo. sicut se h̃nt quatuor ad duo. ita se habēt sex ad tria. q̃ p mutatā p̃portionē sicut se habent quatuor ad sex. ita se habēt duo ad tria. et in ista cōmutata p̃portio ne sūdatur locus a transmutata p̃portionē.

Ad rationes ante oppositum. ¶ Ad p̃ m̄ r̃ndetur distiguēdo ma iorem q̃ duplex est dem̄ratio. quedam ē p̃p quid

posteriorum

et potissima in qua. scilicet demonstratio propria passio de suo per
adequato subiecto per diffinitionem quiditativam suscitatur.
et sic negatur maior. Alia est demonstratio propter quod
non potissima in qua demonstratur quodcumque scibi
le per causam immediatam et necessariam. et sic con
ceditur maior: sed negatur consequentia. Ad secun
dam vero quod habere tres est non scibile de ysochele per
accidens. et sophistico modo. sed primo scitur de trian
gulo. Ad tertiam conceditur quod causa demonstratur
per effectum demonstratione quod. sed non demonstrati
one propter quod que proprie facit scire.

7

Veritur

Utriusque demonstratio
precedat ex necessariis

Et videtur quod non quod aliquae propositiones ex quibus
fit demonstratio sunt affirmative de
inee et de principiis quarum subiecta per nullo supponere possunt
ergo tales propositiones esse falsae. et per omnes demonstrationes non
precedit ex necessariis. autem per se de propositionibus constituitur
ex istis subiectis. rosa. nix. pluvia. Secundo arguitur. quolibet
propositio potest non esse vera. si nulla est ne
cessaria. et per omnes demonstrationes non precedit ex necessa
riis. autem per se quia quolibet propositio potest non esse. ergo quod
libet propositio potest non esse vera. Tercio arguitur sic. ista est con
tingens. homo est animal. et tamen ex ista procedere potest demon
stratio. si ergo maior per se. quod bene sequitur. homo est animal. ergo
propositio est ex corpore et anima. omnis est contingens. ergo
et autem. In oppositum est aristoteles.

Primo sciendum est quod tertius tractatus in
quo ostendit aristoteles ex quibus et quod
libus debeat procedere demonstratio continet quique
capitula. In quorum primo ostendit premissas demon
strationis esse necessarias. et ex his que sunt per se. et
continet quatuor conclusiones. Quarum prima est haec.
Demonstratio procedit ex premissis necessariis. Pro
batur quatuor rationibus: et uno signo. Prima ra
tio est haec. omne impossibile aliter se habere scitur ex
necessariis. sed omne quod scitur est impossibile ali
ter se habere. ergo omne quod scitur ex necessariis
scitur. Secunda ratio. quicquid procedit ex his que
sunt per se procedit ex necessariis. sed demonstratio
procedit ex his que sunt per se. ergo procedit ex ne
cessariis. maior per se quia predicata que per se insunt
necessario insunt rebus. id est subiectis. nam quaecumque
predicata insunt per se aut sunt simplicia. et tunc sunt
de quod quid est subiecti. vel ibi est de quod quod est
illarum. et sic necessario insunt. vel illa predicata sunt
impossibilia. et talia necessario insunt. quod necesse est al
terum oppositorum semper inesse subiecto. Ex quibus in
fert duo correlaria. Primum est istud. si illud quod sci
tur sit impossibile aliter se habere. ergo omnis demonstratio

est ex necessariis. Et correlarium. sillogismus non de
monstrativus potest esse ex veris. sed non ex necessariis. quod
propositum est sillogismo demonstratio est ex necessa
riis. probatur consequenter dictam conclusionem signo.
quod nos proponimus instantias de oppositis demonstra
re nisi per edant ex necessariis. sed hec instantia nul
la est nisi oportere principia demonstrationis esse
necessaria. ergo et cetera. Ex quo inferuntur unum correlari
um. quod illi sunt stulti qui bene oppinant accipere prin
cipia demonstrationis capiendum solum propositioes
probabiles et veras. sicut sophiste qui finem linconie
sem putant se demonstrare. Hanc conclusionem
sciens novit quid est scia. arguendo sic. scire est sci
entias habere. sed habere aliquid novit illud quod
habet ergo sciens novit quid est scia. hec argumen
tatio est contexta ex propositione vera et probabilis so
lum. ideo non est demonstratio quia principium demon
strationis non est propositio probabilis. nec etiam princi
pium scientie. non enim principium scire solum debet
esse verum. sed debet esse primum et proprium circa
illud quod demonstratur. Consequenter adducit
tertiam rationem sumptam a causa ad probandum
dictam conclusionem. quod omne sciens conclusionem demon
strationis debet habere medium propter quod illi con
clusionis. sed non est possibile habere propter quod conclusionis
necessarie nisi per medium necessarium. ergo oportet
demonstrationem procedere ex necessariis. Quarta ratio.
si aliquis non scit conclusionem qui tamen non est cor
ruptus nec alicuius est oblitus. et conclusio est sal
ua. et habet idem medium quod probavit. tamen non
quod scit illam conclusionem. sed sciens per medium con
tingens potest non scire conclusionem. si non sit corruptus
nec alicui sit oblitus. et res sit salva. et habeat eadem
rationem. ergo conclusio non poterit sciri per medi
um contingens. sed solum per medium necessarium.
minor per se. quia cum medium sit contingens aliquando
corruptus. et sic non sciet conclusionem. quia non ens
non est principium scire. et si medium non sit actu cor
ruptum. tamen ex quo est contingens poterit aliquando
corruptum. modo possibile posito in eo nullum debet
sequi impossibile. et tamen si tale medium ponatur in esse
scilicet quod sit corruptum siue falsificatum sequere conclusionem ne
cessariam. Secunda conclusio. quando conclusio est ne
cessaria nihil prohibet medium per quod sillogiza
tur non esse necessarium. quod sicut verum potest sillogi
zari ex falsis ita conclusio necessaria potest sillogi
zari ex non necessariis. Tertia conclusio. si me
dium sit necessarium conclusio erit necessaria. pa
tet. quia sicut ex veris semper sillogizatur verum. sic et

Primus

ex necessarijs semper sequitur necessarium. ¶ Quāta conclusio. si conclusio non sit necessaria. nec mediū erit necessarium. p3. quia si conclusio nō sit necessaria: vel pmissa erūt necessarie. vel nō. si nō. habet ppositū. si sic. ergo cōclusio erit necessaria p cōclō nē pcedētem. et per cōs eadem cōclō erit necessaria. et nō necessaria. quod est ipse. Et de hoc pōit aristo. exēplū in istis terminis. a. b. c. ¶ Cōsequenter recapitulādo insert duo correlaria. ¶ Primū. oportet demonstrātionem procedere ex necessarijs: si conclusio sit necessaria. quia impossibile ē scire de cōclusiōe neq3 pp quid. neq3 quia. nisi per mediū necessarium. ¶ 2^m correlariū. accipies mediū neciū. et oppinās qd nō sit neciūz nō bz sciaz siue pcedat per immediata siue per mediata.

Secundo sciēdū est qd in secūdo capitulo huius tractatus ostendit aristote. qd demonstratio est ex his que sūt per se. et signanter quo ad cōclusionē: et continet duas cōclōnes: Quaz prima est hec. conclusio demonstratiōis ē eorum que per se insunt. Probat duab⁹ rōnibus. Quarū prima est hec. qd si cōclusio demonstratiōis esset illorū que per accēs insunt. sequerē qd de mōstratiōis non esset necessaria. consequēs ē 3° pbat. ergo oportet cōclusionē demonstratiōis esse illorūz accidētūz que insunt per se scōdo mō. quia quodcūq3 aliud accēs pōt nō inē. ergo si ex talib⁹ esset cōdemonstratiōis ipa eēt cōgēs et nēcia ¶ Contra hoc obijcit ari. pbat qd ex pmissis cōtigētib⁹ seq³ cōdemonstratiōis. quia de pmissis cōtigētib⁹ sit interrogatio. vt ex ipis concessis pcedat ad cōclōem inferēdā. ergo l3 ex pmissis cōtigētib⁹ absolute sūptis nō seq³ cōdemonstratiōis. nē ex pmissis cōtigētib⁹ interrogatis et concessis bene seq³ cōdemonstratiōis. Rndet ari. qd l3 ex pmissis cōtigētib⁹ interrogatis concessis sequat cōclusio necessaria necessitate consequētie. nō tñ necessitate consequētis. d qd necessitate ē i pposito sermo. Scda rō. qd dmonstratiō sit ex necijs. sed illa sola sūt necia bz vniūq3 gen⁹ entis qd sūt vnicūq3 gni p se. ergo dmonstratiō ē ex his q sūt p se. minor p3. qd oē qd iest aut iest p se aut p accēs. sed illa q insūt p accēs non sūt necessaria. reliq3 ergo q illa sola sūt necessaria. ergo insūt p se. Ex hoc infert aristo. qd ille fill⁹ nō facit scire propter quid cuius pmissa sunt contingētes. l3 ipe sint vere. sicut sūt filli pcedentes per aliqua signa. vt si probetur. qd omne compositū ex elemētis est corruptibile sic arguendo. oē qd antiquatur tēpore ē corruptibile. sed oē compositū ex elemētis antiquatū tēpore. ergo oē tale ē corruptibile. nā

l3 illi⁹ filli vel cōsimilis premisse si p sint vere. qd tñ ille pmissa nō sūt p se. ideo talis fill⁹ nō facit scire ppter quid. qd probat ari. qd scire pp qd ē scire p causam. modo tales pmissa ex quo non sūt p se sed cōtingētes nō sūt cā alicuius cōclusionis scibit que debet esse p se. ergo per h3 pmissa non scit ppter quid conclusio. ¶ Secunda conclusio. scire propter quid est scire primūz iesse tertio secūdū qd ip3 propter illud quod pimum inest medio. et mediūz tertio secundum qd ipm.

Tertio Sciēdū ē. qd circa hūc textū icidunt tres difficultates. ¶ Quaz pma ē hec. vt eni ari. i pbatōe pme cōclusiōis scōdi capituli cōmittere duo iconuenientia. primo qd petit principium. 2° quia videt cōmittere circulū. quia pri⁹ probauit demonstratiōem esse ex necijs eo qd ē eorū qd per se insūt. nunc autēz pbat demonstratiōem esse eorū qd p se insūt. qd est necariorū. Respondetur qd nō est inconueniens quādo aliqua cōclusio demonstratur p diuersa media ipam accipi ad dmonstrandū circulariter vniū illoz mediozū. modo aristoteles pri⁹ pbatuit demonstratiōem esse neciorū. non solū qd est eorū que per se insunt. sed et ex diffōe ipi⁹ scire. et ille modus probandi siue dmonstrandi fuit potissimus et propter qd. nunc autem demonstratiōem esse eorum que sūt per se eo qd est necariorū ita qd ille modus dmonstrandi sit. qd tantūmodo nō est conueniens circulo dmonstrare mutādo dmonstratiōem propter quid in demonstratiōem quia. Vel posset dici probabiliter qd aristo. bene probat demonstratiōem non esse ex his que sunt per accēdens eo qd est ex necarijs. non autem pbat dmonstratiōem esse ex his que sūt per se. ¶ 2^a difficultas. quot sūt cause corruptionis scie. Rndetur qd sunt quattuor que possunt elici ex qrtā ratione adducta ad probandum pma3 cōclusionēz pmi capituli. ¶ Prima causa est corruptio scientis. vt per mortem vel insaniam. corrupto enim subo corrumpunt accidentia illius subī. Secunda est corruptio seu falsificatio cōclōis scite. Tertia ē corruptio rei si significat per cōclusionem. qd corrupto obō alicui⁹ habet⁹ corrūpitur etiam ille habet⁹. Quarta causa est obliuio scientis. Et pōt poni alia. s. variatio medij. ¶ Tertia difficultas. vtrūz ois ppō per se sit necaria. et cō. Respondetur pbabiliter qd nō. imo se bñt sic superi⁹ et inferius. quia ois ppositio p se ē necia sed non ois ppositio necia est p se. 2^m patet. qd ista. rōnale est aīal. et multe cōsimiles sunt necarie. et tamen non sūt per se. cum pdicatū nec sit de diffinitione subī. nec passioe⁹.

posteriorum

Conclusio Responſalis. Demonstratio pcedit ex necessarijs. Nec concluſio ſatis pz ex rōnibus textus.

Primo Dubitatur. Utz ſit poſſibile demōſtratore deſcendere de genere i genus. ¶ Pro ſolutione ſupponitur qz tertiuſ ca pitulum i quo ariſtoteles oſtendit qz demōſtratio debet procedere ex proprijs continet tres partes ¶ Quarum prima continet vnicam concluſionē que eſt bec. Non eſt poſſibile dmonſtrantez dſcendere de vno genere in aliud genus. ſic intelligēdo qz demōſtrans aliquam paſſionē de ſubiecto ali cuius ſcientie non pōt eam demōſtrare de ſubie cto alterius ſcientie. ¶ Pro cuius probatione pmit tit vnam probationem. ſ. qz in quacunqz demōſtra tione tria ſunt neceſſaria. vnum eſt id quod demō ſtratur. ſ. concluſio. z eſt illud quod ineſt alicui ge neri per ſe. z p concluſionem ſoluſ intelligit paſſio nem. aliud eſt dignitas, ſūt autem dignitates prin cipia ex quibus ſit demōſtratio. Tertium ē gen^o ſubiectum. cuius paſſiones z per ſe accidētia oſtē dit demōſtratio. Ex quibus inferi qz picipia ex quibus eſt demōſtratio contingit eē eadem in di uerſis ſciētijſ. z hoc debet intelligi de picipijs cō munibus z non pprijs. Conſequenter probat di ctam concluſionem tribus rationibus. Quarum p^{ia} qz ſumitur ex parte ſubiecti eſt bec. quicqd ha bet genus propriuſ i deſt ſubiectuſ propriuſ circa quod ſit demōſtratio nō deſcēdit de genere i ge nus. ſed demōſtratio i qualibet ſcientia habet ge nus propriuſ circa quod ſit demōſtratio. ergo nō attingit demōſtratores deſcendere de genere i ge nus. maior pz quia quoruſ genus eſt alteruſ etiā de mīſatōes ſūt alie. z per atōis nō attingit illas demīſatō nes uenire. mīor pz exēplari. qz geometria ē cir ca magnitudines. z ariſmetica ē circa nūeros. ergo paſſiones ipaz nō poſſūt uenire niſi dicat qz ma gnitudines ſūt numeri. i. qz magnitudines atineatur ſub numeris. ſicut inferi^o ſub ſuo ſuperiori. qz dmo ſequeretur qz geometria que eſt de magnitudib^o atinereſ ſub ariſmetica. que eſt de numeris. z ſic cōtingeret per picipia ariſmetica demſare i geo metria paſſionē de ſubō. Qualiter aut vna ſcia cō tineat ſub alia patebit infra. ſ. in p^o capitulo b^o tra ctat^o. Ex his inferi ari. qz ſi demſatorz debeat dſcē dere tūc d^oz eē idē gen^o ſubi. ¶ Secūda rō que ſu mit ex parte pncipioz ē h. in oī demīſatōe nece ē mediū z extrema eē eiūſdē generis. ergo pncipia nō poſſunt eſſe diuerſoruſ genēz. z per atōis non eſt poſſibile deſcēdere de genere in genus. aſijs pz qz

ſi nō eſſet eiūſdem generis. tunc pmiſſe non eſſent p ſe. ſed eēnt accntia. i. per accntō. Ex quo inferi ari. qz geometria nō pōt demōſtrare qz d^oioz eadē ſit ſcia. neqz qz duo numeri cubi ſit v^o cub^o. z gñaliē in vna qz ſcia nō poſſet demōſtrare id qd ē alteri^o niſi ſubm^o vni^o ſcie atineatur ſub ſubō alteri^o. quia tūc vna ſcia poſſet demōſtrare id quod eſt alteri^o. ſicut ſubm^o perſpectiue cōtinetur ſub ſubiecto ge ometrie. quia ſubiectum perſpectiue eſt linea viſu alis z radioſa. ſubm^o vero geometrie eſt linea. ſimi liter ſubiectum armonice. i. deſt muſice quod ē nu merus ſonorus cōtinetur ſub ſubiecto ariſmetrice quod eſt numerus. Tertia ratio ſumitur ex parte paſſionis. z eſt bec. ille qui cōſiderat paſſiones dūē entes gñi ſcibili ſecūdm qz ipz nō deſcēdit de ge nere in genus. ſed quilibz demſator in qualibet ſci etiā demōſtrat paſſiōes ueniētes gñi ſcibili ſcōz qz ipſū. ergo nō eſt poſſibile demōſtrātē deſcēdere d gñe i gen^o. maior pz. qz tale pcedit ex pprijs pnci pijs. mīor pz. qz demōſtratorz nō demōſtrat d lineis p^odicata qz nō ueniūt lineis ſm qz linee ſūt. vt nō de mōſtrat d linea recta qz ſit pulcherrima lineaz. vel qz d^orie linee circulari. qz illa p^odicata nō ueniūt li nee ſm qz linea ē. ſz ſm qz linea ē ſubm^o cōe. ¶ Ex his mīdet ad dubiū qz nō attingit demōſtrātē deſcē dere d vno gñe in aliud gen^o. niſi ſubm^o ſcie ſubalē nātis z ſubm^o ſubalēnate ſint idē ſimpli vel quodā modo. Dñr aut gñā ſubiecta eſſe eadē ſimpli quā do vni^o ē iſeri^o ſimpli reſpectu alteri^o. ſic ſpēs ē iſe rior reſpectu gñis. Sed gñā dñr eē eadē quodam mō quādo vni^o ē inferius quodā modo reſpectu al terius. ſic pars i mō ē qdāmō inferior ad ſuū totū.

Secundo Dubitat. Utz ſit poſſibile diſti ctas ſcias habere eadē pnci^o ¶ Pro ſolōe pmitit qz cuiuſlibz ſciētie duplicia ſūt p^o. quedam ſūt p^oplexa. ſic ſūt dignitates alia ſūt p^oplexa. cuiuſmodi ſunt ſubm^o z paſſio. Intelligēdo d pncipijs p^oplexis mīdet per tres diſtinctōes. Quaz p^oma ē h. duplicia ſūt p^o cipia p^oplexa qdā ſūt p^oplexa que cōſtituunt ex diſſōne eſſētiali ſubi. z quedaz cōmunia que cōſtituuntur ex ſmīs cōmuniōib^o z p^oribus ſubiectis. z vtrūqz mē b^o ſubdiuidit. nam p^oplexa diuerſaz ſciētiaz eē p^oplexa pōt dupl^o intelligi. vno modo qz illa p^oplexa ſūt p^oplexa cōcluſiōib^o diuerſaz ſciētiaz. z ſic diuerſe ſciētie nō habēt eadez p^oplexa. alio mō pōt intelligi qz illa ſint p^oplexa vni cōcluſiōi z cōia vni alteri^o. z ſic di ſtictē ſciētie nō habēt eadē pncipia p^oplexa. Simili^o diſtinctaz ſciētiaz eē eadez pncipia cōia poſſet dupl^o intelligi. vnd^o ſm eadē d^otractōez. alio modo.

primus

fm diuerfas tractationes. sic arismetica dicitur ad nu-
meros illud principium. si ab eolibus equalia demant. s3
geometria illud idem primum tractat ad magnitudines.
¶ Si duo dubius querat de principijs complexis:
rñdet per duas distinctiões. quarum prima est hec. Disti-
ctaz sciaz eē idem subm̄ potest dupl̄r intelligi. vno
modo q̄ sint idē per continētiā ita q̄ subm̄ vni⁹ cō-
tineat sub subo alteri⁹. 2 sic ē potē distinctas scias
h̄re idē subm̄. sicut p3 de scia subalternāte. 2 subal-
ternata. alio mō pōt intelligi q̄ p̄mū 2 adequatuz
subiectū passionū vni⁹ scie sit p̄mū 2 adequatū subie-
ctū passionū alterius scie. 2 sic distinctaz sciētiaruz
necessario sūt distincta subiecta. cū distinctio scie su-
ma ex distinctiōe subiecti. ¶ Scda distinctio. Disti-
ctaz sciaz eē eādē passionē p̄r dupl̄r intelligi. vno
modo q̄ eadez passio demonstrēt de distinctis subis
p̄mis 2 adequatis. 2 sic nō ē possibile. saltē ytraq3 d̄
mōstratiōe exñte potissima. Alio mō q̄ passio vni⁹
scie d̄retur de subiecto illi⁹ scie tāq̄ de subo p̄mo.
2 d̄ subo alteri⁹ scie tāq̄ de subo non p̄mo. 2 sic di-
uerse scie possūt h̄re eādē passionē. Et addit t̄tiuz
modū quando. s. passio subī vni⁹ scientie sit subm̄
alterius scie. 2 sic iterum est potē distinctarum sci-
entiarum habere eādē passionē.

Tertio dubitat. qd sit numerus cubus. Rñ
detur q̄ est ille q̄ resultat ex ductu
vni⁹ numeri in seipm̄ bis. sic octonari⁹ ē numerus
cubus: resultat ex ductu binarij in seipm̄ bis. nam
bis duo bis. sūt octo: Si r̄ vigintiseptē ē numer⁹
cub⁹ resultat ex ductu t̄narij i seipm̄ bis. nā ter tria
ter sūt vigintiseptē. modo si vñū illorū numerorū
cuborū ducatur in aliū numez cubū. vt deducēdo
octies vigintiseptē. 2 vigiesies septies octo resultat
vñ⁹ tertius numer⁹ cub⁹. s. ducētuz sexdecim. 2 iste
numer⁹ cubus iterū resultat ex ductu senarij in se-
ipsum bis. nam sexties sex sexties faciūt ducētuz
2 sexdecim. Et sic patet q̄ ex ductu vnius nume-
ri cubi in aliū numerum cubū resultat vñ⁹ tertius
numer⁹ cubus. sed hoc probare habet arismetri-
cus: 2 nō geometer.

Ad rationes Ante oppo^m. ¶ Ad p̄mā
negat cōs cum ci⁹ p̄batio
ne. q3 l3 rosa nix 2 pluuia possit non eē q̄tuz ad eē
existentie. nō tamē quātū ad eē essētie. modo in p
positione d̄ratina terminī nō supponūt. p̄ his sup-
positis vt actuali exñt. sed supponūt. p̄ his vt p̄e-
cidūt ab actuali exñtia. ¶ Ad scdam d̄r q̄ l3 que
libz p̄pō possit non esse. 2 p̄sequēs nō esse vera
nec necessaria necessitate aut veritate formali 2 in-
trinseca. nō tñ necitate aut veritate extrinseca 2 obi-

ua. ¶ Ad 3^{am} d̄r q̄ l3 actualis p̄pō ex corpe 2 aia
sit cōtingēs: nō tñ p̄pō aptitudinal. vt alias patuit

Veritur Utruz aliq̄ diffō nata
sit eē tota cōclusio v̄lis

q demonstrationis. ¶ Et videt q̄ non.
q3 diffinitio potest demonstrari de

suo diffinito i d̄arij. ergo saltē diffinitio aliqñ erit
cōtō particularis. 2 nō v̄lis. ¶ Scdo arguit. diffō nō
dicit aliqd eē vel nō eē. vt patuit supius. ergo nō ē con-
clusio v̄lis demonstratiōis. ¶ Tertio sic. diffō ē pre-
dicatū dyaleticū natū cōmari per artē dyaleticam
vt p3 p̄mo thopicoz. ergo nō ē cōclusio d̄rationis.

¶ In oppositum ē aristoteles:

Primo Sciē^m ē q̄ p̄ d̄claratōe t̄mior po-
nūtur tres distinctiōes. Quar p̄^a ē.

Duplex ē v̄litas q̄dam ē v̄litas distributiōis 2 p̄ori-
stica. Alia ē v̄litas ibesioniis 2 analetica. 2 isto mō
illa p̄positio d̄r v̄lis cui⁹ p̄dicatū inē subiecto f3 q̄
ipm̄. 2 sic quelz conclusio cuiusl3 d̄monstrationis
p̄pter qd 2 potissime ē v̄lis. Ex quo patz q̄ q̄rere
v̄t3 cō demonstrationis sit v̄niuersalis: est q̄rere
v̄trum cōclusio demonstratiōis sit scdm q̄ ipsum.

¶ Scda distinctio. diffō pōt capi dupl̄r. vno mō
p̄orone indicāte 2 declarāte essētiā diffiniti 2 sic. dif-
finitio nō potest esse p̄ncipiū nec cōclusio demonstra-
tionis. nec etiā tota demonstratio. l3 tamen bñ sit
mediū d̄monstratiōis vel p̄dicatuz conclusionis.
Alio⁹ pōt capi diffō p̄ vna totali p̄pōe in q̄ p̄dicat
diffinitio d̄ suo diffinito. 2 sic diffinitio potest esse
p̄ncipiū v̄l cō d̄monstratiōis. ¶ Tertia distinctio.
quadruplex est diffitio. q̄dam ē data per cāz fialē.
alia p̄ causam efficiētem. alia per cāz formālē. et
alia p̄ causā mālem. Illa aut p̄pō in qua p̄dicatur
diffō materialis d̄ diffinito pōt demonstrari p̄ cām
formalem. 2 formalis per efficientes. 2 efficiēs p̄
finale. Cui⁹ ratio pōt eē scdm linconiēsē. q3 de
monstratiōe debet procedere per causam. mō spēs
siue forma ē cā matie. 2 efficiēs cā forme. 2 finalis
cā efficiētis iquātū efficiēs ē. cū sit p̄n^m motiuum
efficiētis ad agēdū. vt p3 2° phisicoz. Un p̄ d̄ aia
tres assignātur diffōes ire. p̄ria ē mālis que est h̄.
Ira ē ebullitio siue accēsiō sāguis circa cor. Alia ē
diffō formal. que ē h̄. Ira ē appetit⁹ vidicte p̄ do-
lore. 2 per illā formālē pōt diffō mālis sic demon-
strari. ois appetit⁹ vidicte p̄ dolore est ebullitio san-
guinis circa cor. s3 i ira ē appetit⁹ vidicte p̄ volo-
re. ḡ ista ē ebullitio sāguis circa cor. 2 ista diffō for-
malis ē p̄n^m d̄ratōis. s3 materialis ē cōclusio demō-
stratiōis. 3^a h̄o ē p̄pō ex v̄traq3. 2 ē h̄. Ira ē accēsiō
sāguinis circa cor p̄pter appetitū cōtrarij doloris

posteriorum

et ista tertia diffō ē tota dratio. i. cōtinēs omnes tēmi nos positos ī pdicta dratione. i. maiore extrēitatē. miores. et mediū. Dīc tñ positione a dmonstratione ī h q dratio cōtinēt illos terminos s3 q ordinant ī mō et figura. sed p dēā diffō nō sic cōtinēt illos.

Secundo Sciendū ē q ī scda pte b' capitu li oñdit cōclusionē drationis esse ppetuā. et cōtinet q̄ttuor cōclusiones. Quaz pma ē h. dratio ē ex pponib' perpetuis. p3. q2 oē vlt ēst ppetuū sed dratio ē ex vltib'. ergo est ex ppetuis. et p cōis cōclusio drationis necērio erit ppetua. q2 ex ppetuo nō seq̄ nisi ppetuū. Et hac cōclusi one isert aristo. correlative scdaz cōclusiones que ē bec. corruptibiliū nō ē scia neq3 dratio simplr sed soluz fm accidēs. pat3. q2 si cōclusio drationis esset corruptibilis tunc necē esset aliquam pmissarum esse corruptibiles et nō vltm. quod est cōtra cōclusio nez pcedētes. C3 cōclusio. corruptibiliū non est dratio. p3. q2 corruptibiliū non ē dratio. ergo nec diffō. tenet cōsequētia. q2 quedam diffō est p̄m^m drationis. alia ē cōclusio. et alia est tota dratio sola positione differens. C4 Quarta cōclusio tāgit remotionē cuiusdaz dubij. q2 dictū est ppetuoz et icorruptibiliū esse drationes et sciaz. ideo poss3 ali q3 dubitare an eorū q̄ sūt sepe vel frequēter possit hī scia. cū talia nō sint sp. Rñdet ari. q2 eoz q̄ frequēter sūt ī q̄ttū frequēter sūt nō est scia. s3 īquā tum sp. q2 fm q̄ ī dratōe sūt sp sūt. l3 s3 se nō sint sp. sed solū secundū partē. sicut sunt defect' lune.

Tertio Sciendū est q̄ circa hūc textum incidunt due difficultates. Quarum pma incidit circa pbatōes pme. cōclōis et ē h. vtrū sequat dratio pcedit ex vltib'. ergo ex ppetuis. et arguit linconicēsis q̄ non. q2 dratio pcedit ex vltib' repertis ī singularib'. s3 vltia repta ī singularib' sūt corruptibilia: ergo dratio erit ex corruptibilib'. l3 pcedat ex vltib'. Ad hanc obiectionē adducit linconicēsis q̄ttuor modos solvendi. q2 vltimus est. l3 vlt' a sint simplr corruptibilia ad corruptionem singulariū. nō sūt icorruptibilia successiue. pma p3. q2. q2 vltia ī seipsis non corrūpūnt. sed cū idigēt singulari tāq3 differente corrūpūnt p corruptionē dntis corruptibil'. et p3. q2 semp manent vltia p cōtinuā successione singularium. et ad huiusmodi cōtinuā successione saluandū dicit q̄ spēs que sūt ī aliquib' regionibus corrūpūnt ī hyeme. sic mūsa. et huiusmodi saluant et pmanent ī alijs locis habentib' temperiē. non enī est hora tps qn ī aliqua pte tē sit tempies et tps aptū generationi. qd sic nūc suadere. q2 species omnes sūt

ī pfectione essētiāli vniuersi. ergo o3 omnes spēs ī oib' hora manē. alioq3 vltias mūdī quādoq3 ēēt cōpleta et quādoq3 icompleta. quod est iconueniēs C Scda difficultas. quomodo intelligi illd dēm text' q2 eoz q̄ sepe fiunt est scientia non īquānt sepe s3 ī q̄ttū sp sūt. Respondet per distinctionē q2 illa que sunt sepe p̄nt dupl' considerari. vno: l vlt. et sic sūt semp. Alio modo ī p̄ticulari. et sic sūt sepe. et non semp. Hūc tamen modum reprobat li conieniss. q2 vltē non p̄t saluari nisi ī aliquo suoz singulariū. ergo et si eclipsis ī singulari non sit nec ēt erit ī vlt. Alr respondet egidius d' roma q2 illa q̄ sūt sepe possunt cōsiderari dupl'r. vno modo ī q̄ttū ī effectu et sic sunt sepe. et non semp. alio modo vt sunt ī suis rōnibus causalibus et sic sunt sp. Cōtra hūc mōm arguit linconicēsis. q2 nulla p̄ticularis eclipsis ē semp ī suis rōnibus cālīb'. Itē q2 vel ille cāe semp sūt nate pducere talem effectū. et sic semp pducit ipm. et p cōis ille effect' erit semp pduct'. qd est d' opione. vel ille cause nō sūt nate pducere illū effectū. et tūc vel ille effect' erit semp pductus vel nō. si nō habet ppositū. si sic. ergo effectus aliqñ erit et nō erit p cām qd ē iconueniēs. Itō alr rñdet linconicēsis q̄ de illis que sepe sūt pōt esse scia tāq3 de rebus significatis. de q̄b' sūt p̄pō nes ppetue. i. nūq3 falsificabiles. Ita. n. p̄pō. quor tiēscūq3 terra iterponit iter solē et lunā est eclipsis ē hē scita et ppetua ī astrologia. Et si obijciat q2 s3 eūdē linconicēse hīse ē oēs spēs ī oib' hora manere. s3 eclipsis ē spēs. ergo sp erit eclipsis. Rñdet linconicēsis q2 illa p̄pō itell' d' spē significāte aliquā pfe ctōes. mō eclipsis cū sit puatio nō sūt aliq3 pfectōes.

Cōclusio Rñsalis. aliq3 diffō nata ē ēē cōclusio vltis dratōis. p3. q2 aliq3 dratio nata ē p̄dicari ī cōclusionē drationis d' subo fm q̄ ips. ergo nata ē ēē cōclusio vltis drationis.

Primo Dubitat. vtrū cōtingat vniquodq3 p vniquodq3 demonstrare: p̄pō rñtōe supponit q̄ aristo. ī l'tia pte huius capituli ostendit demonstrationē nō pcedere ex cōmunib' et cōtinēt quattuor cōclusiones. C Quaz pma ē bec demonstratio pcedit ex p̄p̄is p̄ncipijs. pbat q̄ttuor rōib'. p̄ria est bec. q̄qd pcedit ex his que sunt per se et de scd3 q̄ ipsū pcedit ex p̄p̄is. sed demonstratio procedit ex his que sunt per se et de scd3 q̄ ipsū. ergo pcedit ex p̄p̄is p̄ncipijs. mior patet. q2 nisi sic sequerē q̄ cōtingeret vniquā q3 cōclusionē demonstrare ex vnoquoq3 p̄n' qd est f'm. Et hac rōne isert ari. qn ois fillo' pcedēs ex vltis idemōstrabilib' et īmediatis est demonstratio.

primus

Secunda rō. si demfatio pcederet ex cōib⁹. nūc con-
tingeret demfate ibetragonismū. i. circulare esse
eqle quadrato sic bñsso demfabat. sed h̄ est icōuē-
ens. ergo rē. maior p3 qz rō bñsionis fiebat p me^m
cōe qd̄ ueniebat alteri ab extremis. r ita n̄ pcede-
bat ex ppjs. Fuit eni talis rō bñsionis. vbi cūqz est
iuenire mai⁹ r min⁹ ibi est iuenire eqle. sed ē iuenire
quadrātū mai⁹ circulo qd̄. s. describit ex circulū. r
ē iuenire qdratū min⁹ circulo qd̄. s. describit infra
circulū. ergo etiam est iuenire qdratū mediū qd̄
erit eqle circulo. p3 eni qz l3 illi⁹ sūti pmissi sint h̄e
idemfabiles. tñ nō sūt de p se. qz mai⁹ r min⁹ ueni-
unt alijs a f⁹. iō illa rō n̄ est demfatio. Tertia rō.
illud qd̄ scit p mediū cōe descēdēs in aliud genus
n̄ scit nisi fm accis. sed demfatio nō facit scire fm
accis. ergo demfatio nō pcedit ex pncipijs cōib⁹.
maior p3 qz nūc scitur fm qz ipsuz nisi cognoscat
ex pncipijs illi⁹ fm qz illius. vt h̄e tres d3 sciri de
triangulo ex pncipijs q̄ insūt triangulo f3 qz triāgle
Quarta rō. qñcūqz mediū ē i eadē p̄ximitate cum
extremis tūc pcedit ex ppjs. sed i demfatiōe me^m
est i eadē p̄ximitate cū extremis. ergo ois demfa-
tio pcedit ex ppjs. minor p3 qz nisi sic. sequeret qz
predicatu nō inēet per se subō. C² 2° rēouet qd̄
dā dubiū. qz atigit demfate aliquid in armōica p
arismetica. ergo nō o3 mediū ē in eadez p̄ximita-
te cū extremis. Rñdet ari. qz nulla 2° armōice pōt
demfari per pñ⁹ arismetice sumpta simplr. i. icon-
tracte. sed debet ibi fm exigentiam subī armoni-
ce. Ex quo isert ari. dñam inēscias supiorē r in-
feriorē. qz scie superioris est demfate propē qd̄. s3
inferioris est demfate ipsū qz. C² Ex hoc isert ari.
tertiā cōclusionē pncipalē b⁹ p̄tis. q̄ est h̄. nō atigit d̄
mfate simplr vnuquodqz ex vnoquoqz prin⁹. s3
quelibz 2° demfate ex suis pncipijs pprijs q̄ ppria
pncipia habent aliqua pncipia communia per q̄
rñt probari. illa autem cōia pncipia considerant
in scientijs communibus. cuiusmodi sunt dyaleti-
ca r methaphica. C² Quarta 2° nulli⁹ sciētis ē de-
mōstrare pñ⁹ sua propria. patet trib⁹ medijs. p̄ri-
mū. quia pncipia ppria sūt prima in illa scia. ḡ in
eadē scia nō atigit illa demfate. 2^m mediū qz no-
titia oium q̄ cōsiderant in illa scia dependet ex illis
pncipijs. 3^m medium qz pñ⁹ magis sciētis q̄ q̄cūqz
alia. ex hoc isert p̄minētā methaphice ad alias
scias. qz methaphica facit magis scire. r ēt maxie
scire eo qz ipa pcedit ex supiorib⁹ causis. C² Ult⁹
isert p̄mam cōclusionē b⁹ capituli declaratā q̄ ē h̄. n̄
contingit demfante descendere d̄ vno ḡne i aliud
gen⁹ nisi sicut dictum est. s. qñ subiecta sunt eadem

simplr vel quodāmodo sicut stringit geometraz d̄/
scendere in matematicas vel imaginatiuas vel
speculatiuas scias. etiam arismetica stringit dīcē-
dere in armonicā per artes mechanicas vel imagi-
natiuas intelligit illas scias que sūt de machinis r
alijs ingenijs bellicosis quib⁹ omicatur castra. s3
per speculatiuas intelliguntur scientie perspectie
r alie huiusmodi.

Secundo dubitat. vtz in q̄libz scia opoz/
teat de pncipijs illi⁹ scie sp̄ qd̄ ē
r qz est p̄supponere. C² p̄ro rñsōe supponit qz ari-
sto. in h̄ 4° c^o. determinat de pncipijs tā ppjs q̄ cōi-
bus demfationis. r cōinet duas p̄tes. In q̄z p̄itē
dit septē cōclusiones. C² P̄ria ē h̄. difficile ē cogno-
scere an sciam⁹ vel nō. p3 qz nō atigit scire aliquā
cōclōez nisi p demfatiōe pcedētē ex ppjs pncipijs.
sed difficile est cognoscere an habeam⁹ propria p̄n-
cipia cōclusionis scibilis. ergo difficile ē nos cogno-
scere an sciamus vel n̄. maior p3 quia sepe oppina-
mur nos scire si habeam⁹ sūtm ex primis h̄is r ime-
diatis. sed in hoc fallimur qz cū hoc regrit qz talia
p̄ici⁹ sūt ppria respectu cōclusionis d̄mfande. C² 2^a
3ª tāgit dīfōem principioz. r est bec. P̄rima p̄m^a
sūt illa que cū sint vera nō atigit demfate. C² 3^a 2°
aparat p̄ci⁹ demfationis tam cōplexa q̄ icōplexa
adinuicem penes ueniētiam r dñam. Cōueniunt
enim in hoc qz de omnib⁹ pncipijs tā complexis
q̄ incōplexis p̄supponitur qd̄ significēt. s3 dñt.
qz de quibzdam. s. de subiecto r dignitate p̄sup-
ponitur quia sūt. sed de alijs. s. de passionibus de-
m̄fatur qz sūt. p3 exēplariter qz de vñitate r linea
in geometria p̄supponitur quid significēt. r sūt d̄
recto r curuo. tamen de recto r curuo demfate qz
est. C² 4^a 2° tangit vñā diuisionē p̄ci⁹ p̄ci⁹ r est h̄.
p̄ci⁹ p̄ci⁹ demfationis quedam sūt ppria vñcui/
qz scie sp̄ali. Alia verō sūt cōia diuersis sciētis sp̄a-
libus. Exēplum de pprijs. vt linea est lōgitudine si-
ne latitudine r p̄funditate. Exēplum de cōibus vt
si ab equalibus eq̄lia auferas reliqua sūt equalia.
C² Quinta cōclusio ondit qualr demfator vtatur
pncipijs. r est bec. demfator nō vtit pncipijs cōi-
b⁹ in sua cōitate manētib⁹. sed vt sūt d̄cta ad genus
ppriū illi⁹ scie sp̄alis. vt arismetica d̄bit illud prin-
cipiū cōe. si ab eq̄lib⁹ equalia demas ad mīeros. et
geometria d̄bit ipm ad magnitudines. C² Sexta
cōclusio tāgit dīfōem ppriorum p̄ci⁹ p̄ci⁹. r est h̄.
ppria pncipia sūt illa de q̄b⁹ supponit qz sūt. r d̄
q̄b⁹ in vnaquaqz scia dem̄fatur passionē. vt vñi-
tas in arismetica. r signa idest puncta. r linee in ge-
ometria. Similiter de passionibus supponitur

posteriozum

qd significet. vt arismetica supponit quid signifi-
cet par et impar. et qd significet triagls et quadriagls
vel cubus. i geometria qd significet circulare. et etia
qd significet reflexu et curuu. ¶ 7° qd est rñsua
ad dubiu e h. nihil pibz qd dñs cias dñratias pre-
dicta tria pñ^a despiciere. ita qd i prin^o libroz n o3 il-
la tria prescribi. nec sp o3 qd doctor illa tria preor-
dinet apud discipulu. cui rō ē: qz qñq3 in sciētis il-
la sunt manifesta et manifeste accepta apud omne
adiscēte abiq3 eo qd prescribāt vel pri^o doceāt. iō
supfluu eēt prescribere vel predocere. hbi grā. in
arismetica o3 spālē mentionē faciendo de nūero
supponere qz ē. co qd nō sit d se manifestu nūerū ef-
se. s3 qd calidū vel frigidū sit n o3 presuppōere faci-
endo spālē mentōez in scia qz ad sēlū notū est cali-
dū vel frigidū sūt n semp ē accipe. i presuppōere
de passionibus qd significet qz interdū sūt manife-
ste. sūt nec de picipijs cōib^o o3 sp presuppōere qz
sūt aut qd significet. sicut de illo pri^o si ab eālibus.
et qz illud prin^o de se ē manifestu. Verūtn addit
ari. qz h tria in pñcipijs libroz n prescribant nec
ē doctor apud discipulu ea preordinet dicendo
discipulo. tu debes supponere d subō qd ē et qz est.
de passiōe quid ē. et de dignitate qz est. tñ i demō-
strāde debēt illa presupponi ac si eēt prescripta vt
apud discipulum preordinata.

Tertio dubitat. Utz d dignitates possit in-
stantia ferri. Et vt qd sic. qz cuilibet
ppōi ē alia ppōi sibi opposita. g d dignitatē atigit
opponere et per dñs instātia ferri. ¶ Pro rñsione
supponit qd ari. in secūda pte b^o capituli opat prin-
cipia demōstrationis adiūce penes dñam. et intrēdit
quatuor cōlōes. ¶ Priā ē bec. dignitas nō ē sup-
pō neq3 petitiō. p3 duab^o rōnib^o. Priā. qz digni-
tas ē princ^o qd nec ē verificari propter ipsum
et quod necesse est esse verum pp ipsū. s3 suppō et
petitiō nō sūt ita. ergo dignitas nō est suppō neq3
petitiō. Sñ h notat lincon qd cognoscit vitas ppōis
affirmatiue cū vt idētitas in substātia subī et p dīca-
ti. ita qd eadē res iportet per subm et p dīcatuz. cōg-
scit ēt necitas sillogismi cū vt idētitas vtriusq3 ex-
tremi cū termino medio. in quacūq3 g ppōne vel
sillō sūt manifeste idētitates ille per se et a minore.
illa ppō ē dignitas. et sillō d pfectus. et rō. suppō
et petitiō pñt pbari per rōnem exteriorē. nāt digni-
tas. ergo et c. minor p3 duab^o rōib^o. Priā ē. qd
pōt pbari p rōez exteriorē idiget sillō. sed dignitas
n idiget sillō. ergo dignitas nō pōt pbari p rōez ex-
teriorē. et rō. d quodlibz quod pōt pbari p rōez ex-
teriorē pōt ferri instātia. sed d dignitatē nō pōt ferri

instātia. ergo dignitas nō pōt pbari p rōez exteriorē.
¶ Secūda d rāgit dñs iter suppositionē et pe-
titionē et questionē. et ē bec. suppō est ppō demōstrabi-
lis accepta vt idētmābilis. dūtmñt p̄abilis adi-
scēti. et talis non ē suppō simp̄r s3 solū quo ad adi-
scēte. Sed petitiō est ppositiō cui adiscēs nec assē-
tit nec dissentit oppinādo dñū ei^o. Questio ē p-
positiō p̄abilis cōrūm oppinat adiscēs. ¶ Ter-
tia d tangit qñq3 dñs iter suppositionē et diffiniti-
tionē. Priā ē. suppositiō significat eē vel n eē. dif-
finitio nō. Secūda dñs. suppō est ppositiō. s3 dif-
finitio non. Tertia qz suppositiō accipit p̄ intellectū
oponētē. diffinitio ē p̄ intellectū simplicē. Quarta
dñs. qz suppō est de nūero pmissarū. qb^o exñtib^o ne-
cesse ē cōclusionē eē. sed diffinitio n. Quia dñs. sup-
pō est vniuersalis vel particularis. n aut diffinitio.
¶ 4° d rāgit remotionē duoz dubioz quoz p^m
est qz aristo. vt inuere qd suppositiō sp ēva. et tamē
geometer supponit lineā esse bipedalē vel rectā q
tñ n est. Rñdet ari. qd geometer n vtit suppositionē
falsa qz nihil demōstrat de linea p̄ticulari. s3 soluz
de linea vti. et dūbiū. qz aliquis posset credere qd
vle esset separatū a singularib^o. Rñdet ari. qd nō.
nam vle n est vnū ex multa sed est vnū i multis. ex
quo isert tres cōditionales et vnā cathegoricā. Pri-
ma cōditionalis. si n est hoc. i. singulare n est etiā vle
Secūda cōditionalis. si vle nō sit. nec medium de-
mōstrationis erit. Tertia cōditionalis. si mediū dñmā-
tionis n sit nec etiam demōstratio erit. Cathegonica ē
bec. mediū i demōstratione est vnum in plurib^o n eg-
uocū. ¶ Ad rōez dubij dñs qd h non capis instātia vt
ē ppōi dñs vel dīctoria. sed capis instātia p dñs
su quo quis dissentit alicui ppositioni cui tñ aliua
assērit. modo null^o potest dissentire dignitati

Ad rōnes An opp^m. due pme soluūtur ex
pmo notabili. ¶ Ad tertiā dñs
qd diffinitio cōsiderata per habitudinē ad p dīcata p
dicabilia notiori modo sibi cōueniētia qd diffinitio ē
p dīcatū dyaleticū. ipa autem cōsiderata p habitudi-
nē ad suū diffinitū de quo nata est vle et affirmati-
ue p dīcari potest esse cōclusio demōstrationis.

Veritur Utz demōstratoz iterro-
get. Et vt qd sic. qz i qñl
bet scia sūt ppe interrogationes. g et
ppa interrogata. et pñs de ipis dñmā-
toz interrogat. ¶ 2° arguit sic. dubitabile est inter-
rogabile. sed cōclusio demōstrōis est dubitabilis.
ergo est interrogabilis. et pñs demōstratoz de ea in-
terrogat. ¶ Tertio arguitur sic. quatuor sūt que-
stiones vere scibiles vt patebit in secūdo b^o. sed qd

primus

hiones vere scibiles n̄ p̄nt terminari nisi p̄us iter/rogetur. ergo necesse est demonstratorem interroga/re. ¶ In oppositū est aristo.

Primo sciēdū est q̄ p̄ declaratiōe t̄mioruz ponunt tres distinctiōes. Quarū p̄ma ē h̄. duplex ē interrogatio. quedā ē cathegori⁴ qua q̄s determinate q̄rit alterā partē dictionis. vt vtz homo sit risibilis. Alia ē interrogatio distinctiua q̄ q̄s querit vnā p̄tē dictionis sub distinctiōe ad aliam. vt vtz homo sit aial vel n̄. ¶ 2^a dī: dīmōstratorē interrogare p̄t dupl̄r intelligi. vno: q̄ in terroget p̄missas. et hoc interrogatōe cathe⁴. Alio: q̄ interroget dclōez s̄l̄r interrogatōe cathe⁴. ¶ 3^a dī: dīmōstratorē interrogare tā p̄missas q̄ dclōez p̄t dupl̄r intelligi. vno: an actualē dem̄fatiōez. et sic potest interrogare tā p̄missas q̄ dclōez: cū sint sibi ad huc dubie. et hoc interrogatione cathegorica. Alio mō in actuali dem̄fatiōe: et sic p̄t interrogatōe cathegorica ad huc interrogare dclōem cū sit sibi ad huc dubia. nō t̄n in actuali dem̄fatiōe interrogare d̄ principiis. q̄ in actuali dem̄fatiōe ōs p̄cognoscere de principiis q̄ s̄nt vera et necessaria.

Secundo sciēdū q̄ q̄ntū capitulū i q̄ dēf/minat ari. qualr scie sp̄ales vtūf principiis cōib⁹ etiet quatuor ptes. Quaz prima cōtinet tres cōclusiones principales. ¶ Prima est h̄. nulla dem̄fatio accipit illud prin^m cōe. nō cōtingit s̄l̄r idē affirmare et negare de eodē nisi cō: affirmet p̄dicatū de subō et simul neget oppositū p̄dicatū d̄ illo subō. et tūc ōs capi maior cū negatione sui oppositi. sed mediū aut minor extremitas nō debēt sumi cū suo opposito q̄ nihil d̄t dicere. homo ē aial et dicere. bō est aial et bō n̄ ē n̄ aial. q̄ aial p̄dicat de alijs abboie. S̄l̄r nihil refert dicere. calias ē aial et dicere. calias est aial. et n̄ calias ē nō aial. ¶ Secūda cō: ondit qualr istud p̄cipiū de q̄lz ē affirmatio vel negatio: ingredit dem̄fatiōe. et est bec. Jnō prin^m ingreditur demōstrationē ad ip̄se nō t̄n sp̄ nec vtr̄. sed solū in q̄tum sufficiēs ē. D̄t atē ē sufficiēs q̄n cōib⁹ ad p̄p̄ū gen⁹ subm̄ circa qd̄ sit demōstratō. ¶ Tertia cō: ifert qdā correlaria. ¶ Pri^m. oēs scie cōicāt. i. vtunt p̄cipiis cōib⁹. rōne c⁹ diffinit cōia prin⁴. Sūt enī p̄ci⁴ cōia illa q̄b⁹ vtūf scie tāq̄ ex his dem̄fantes. nec t̄n sunt illa de quib⁹ demōstrāt. s. subiecta. nec illa q̄ dem̄fant. s̄c passiōes. ¶ 2^m correlariū. dyaletica differt et ouenit cū alijs scientiis: ouenit enim q̄ oēs alie scie cōicāt cū p̄cipiis cōib⁹. sed d̄nt. q̄ oēs alie scie sūt dēfminati generis. i. sūt circa dēfminatū subm̄ scibile. s̄z dyaletica nō ē vni⁹ dēfminati ḡn̄is. ¶ 3^m correla^m

dem̄fator et dyaleticus d̄nt. q̄ dyaleticus iterrogat. dem̄fator aut nō in̄terrogat p̄ id quod nō est in differēs ad vtramq̄ partem dictionis.

Tertio sciēdū est q̄ circa hūc textū incidūt quatuor difficultates. ¶ Quaz prima ē bec. qualr ē p̄se q̄ illud prin^m. nō cōtingit idē s̄l̄r affirmare et negare. ingrediat formalr dem̄fationē. cū t̄n dem̄fatio fiat ex p̄p̄ib⁹ cathegoricis. R̄ndet q̄ illud prin^m p̄t formalr ingredi dem̄fationē si addat ad maiore extremitatē. et tūc faciet vnā cathegoricā de copulato p̄dicato sic arguēdo. ois homo ē aial. et nō est nō aial. calias ē bō. q̄ calias ē aial: et nō est n̄ animal. ¶ 2^a difficul. vtrū illud primū p̄cipiū. de quolibz est affirmatō vel negatio ingrediat oēm dem̄fationē ad ip̄se. R̄ndet p̄ distinctiōez. q̄ duplex est dem̄fatio ad ip̄se quedā ē que ex opposito d̄dictorio ondit veritatez p̄positi. et in tali dem̄fatione ingredit illud p̄ncipiū. Alia est dem̄fatio ad imp̄se q̄ p̄pter nō inherētiaz vni⁹ d̄rii icomplexi ondit inherētiaz alteri⁹ d̄rii. vt il la q̄ ondit numerū eē parē eo q̄ numer⁹ n̄ ē spar. et in tali dem̄fatiōe n̄ ingredit illud p̄ncipiū. eo q̄ n̄ sumit negationē d̄dicētē affirmationi. ¶ 3^a dīf. quare d̄nt methaphica et dyaletica scie cōes. R̄ndet q̄ methaphica d̄t cōis cōitate predicationis. eo q̄ sūū subm̄ predicat de subis oium aliaz sciarū. Sed dyaletica d̄t cōis cōitate vsus et applicatiōis. q̄ subm̄ dyaletice potest applicari ad omnes scias. possum⁹. n. per sillogismū dyaleticū p̄babiliter disputare de p̄ncipiis et cōclusionibus aliaz scientiaz. ¶ Quarta difficul. cū cuiuslibz sciētie sit vni⁹ p̄p̄ium subm̄. quo mō potest stare q̄ dyaletica nō sit determinate alicuius generis subiecti. R̄ndetur per distinctiōe. q̄ vel p̄ gen⁹ subm̄ itel ligitur illud de quo dem̄fant passiōes. et sic dyaletica est determinate alicuius generis subiecti sicut et quelibz alia scientia. Alio modo p̄ gen⁹ subm̄ p̄t intelligi obm̄ totale scientie qd̄ est cōclusio. et sic dyaletica nō est vnius generis subiecti determinate: ad illū sensum q̄ cōclusio s̄l̄r dyaletici nedū p̄t eē fa. sed etiā potest eē falsa. modo cōclusio s̄l̄r dem̄fatiui semp̄ ē vera. ideo demonstratiua scia est dēfminate vnius generis subiecti. Vel sic r̄ndetur f̄z linconiensē. quia dyaletica dupl̄r sumitur. vno: in quantum est scientia et pars philosophie. et sic habz subm̄ p̄p̄ium. s. sillogismū vel secūdas intētiōes applicatas primis p̄ q̄to per eas deuenitur de noto ad ignotum. Alio modo potest capi. dyaletica iōgum est ars et instrumētū p̄bie quo vtitur in qualz scientia. et sic nō habet p̄p̄ium gen⁹ subiecti. sed est

cōis oībus sūtis oī. im aliarum scientiarum.

Conclusio R. n. salis. demōstrator nō interro-
gat. p. q. q. interrogare ē quere
re vñā prē dīctōis sub dīstīctōe ad aliā. s. dīctō
tor nō querit vñā prē dīctōis sub dīstīctōe ad ali-
am. sed sumit alteram partem. ergo rē.

Primo dubitat. vtz in qualz scia sint pro-
pe interrogatōes. ¶ Ad dubiū
rīdet aristo. in secūda pte b. capituli affirmatīe q.
sic. Probat q. in vñāq. scia sūt ppe. ppōnes
ex qb. fit sillo. ergo r. pprie interrogatōes. t. z. n. a.
q. ppō r. interrogatō sillogistica idē sūt. oīs cūi que-
stio quā querit demōstrator postea sit ppō aut c. de
māstōis. ergo oīs questio quā querit demōstrator ē
ex pprijs terminis illi. scie. r. per cōis in demōstratīa
scientia sūt pprie interrogatōes cōstitute ex pprijs
terminis illi. scientie. ergo similiter erit in alijs sci-
entijs. Ex qb. sūt aristo. quatuor correlaria. Pri-
mū ē. q. nō omnis interrogatō est geometrica v.
medicinalis. sed solum illa est geometrica que sit
ex pprijs terminis geometrie ex quib. ē demōstratur
cōclusio in geometria. ¶ Secūda correlariū. geo-
metra p sua ppria prin. bz pbare cōclōnes geome-
tricas. nō tñbz pbare sua ppria principia. ¶ Ter-
tiū correlariū. nō oīs quēlibz sciētē quamlibz inro-
gatōē interrogare. nec ad oē interrogatū rīdere.
oīs tñ eū interrogare rīdere de his que pīnent ad
suā sciētīā. ¶ Quartū correlariū. si quis disputat
cū geometra sūm q. geometra ex his que sūt geo-
metrie bñ disputat. siāt disputet cū geometra ex
his que nō sūt geometrie nō bñ disputat. id nō ē vi-
sputādum de geometria nō geometricis.

Secundo dubitat. quot qōnes mouet ari.
circa interrogatōes geometricas
¶ Ad dubiū rīdetur q. i. 3. pte b. capituli mouet
tres questiones. Prima ē bec. q. dīctū est q. si ali-
que interrogatōes geometricē vtz sint aliq. nō ge-
ometricē. ¶ Secūda. vtz interrogatōes facte sūm
quālibet ignorantīā pncipioz geometrie sint ge-
ometricē. ¶ Tertia. vtz sillogismus ignorātie p-
cedens ex oppositis pncipioz sit sillo. vel palogis-
mus. Est enī duplex sillo. ignorātie. qdā est q. pce-
dit ex falso. r. dī peccare in mā. est tñ sillo. simplr.
Ali. est sillo. ignorantie q. apparet eē bon. r. nō ē. r.
dī peccare in forma sillogismi. sic sillo. q. nō sūt dī
bito mō r. debita figura. r. ille cōi noīe vocat pallo.
discipline. i. apparet sillo. ¶ Ad primā questioē
rīdet aristo. p. duo dicta. Primū est illud. i. interro-
gatōes facte ex alia arte a geometria sūt nō geome-
trice. de hoc nō dat exēplū. sed posset sic dari. vt si

quera in musica. vtz ton. possit diuidi i. duo semi-
tonia equalia. talis interrogatō est nō geometrica
¶ 2. dīctū. q. s. 3. geometriā pnt fieri inrogaatōes
non geometricē. vtz si quis oppine palelas subire
idest lineas equaliter distantes occurrere. est inter-
rogatō nō geometrica. ¶ Ad secūda questioē
respondet aristo. q. interrogatō facta sūm ignorā-
tiam principioz geometrie est quodāmodo geōe-
trica. r. quodāmodo nō geometrica. nā sicut aritbī
nū dī dupliciter. vno modo. q. est sine rithino. h. ē
sine sono. alio modo quia habet prauum sonū. Si-
militer nō geometricū dicitur duplr. vno modo.
quia nō habet aliquid de geometria. Alio modo q. r.
prauē habet aliquid de geometria. sicut est ignorā-
tia que ē ōria principijs geometrie. Sed solutio
tertie questiois patebit in dubio sequēti.

Tertio dubitat. vtz sillo. ignorātie p. quē ge-
nerat error vel deceptio sit sillo. vel
palogism. ¶ Pro solōe dubij ponit aristo. seprē
ōrias inter scias demōstratiuas r. dyalecticas. pri-
ma est. q. in demōstratiuis nō sūt palogismi sic i
dyalecticis. Secūda ōria q. medium in demōstrati-
uis sēper habz duplicē habitudinē ad extrema q.
bz habitudinem ad maiore que predicatur de eo
vtr. r. ad minore de qua predicatur vniuersaliter.
nō tamē sic predicatur vniuersaliter q. signū vte
ponatur ad predicatum. quod autem predicatur
nō dī omne. idest nō sumitur cū signo vti affirma-
tiuo. Tertia differentia. quia illa que sunt in scien-
tijs demōstratiuis sunt manifesta intellectui. sic
visibile visu. sed nō in dyalecticis q. in rōibus dy-
alecticis latent multe deceptiones sicut patet faciē
do talem sillogismū dyalecticū. circulus est figura.
sed carmina. i. metra homeri sunt circulus. q. car-
mina homeri sunt figura. Quarta ōria q. in dyale-
cticis potest fieri instantia. sed non in demōstratis.
quia sillogismus demōstratiuus pcedit ex pmissis
vniuersalib. que sūt vere p. quolz suppo. Quī-
ta ōria. quia in dyalecticis oīs seruare formā sillogi-
sticam. nō autem in demōstratiuis. p. sic quia se-
nes sic arguebant ex puris affirmatiuis in secūda
figura. quicquid generatur in multiplicata analo-
gia. idest in maiori proportione q. sit corpus ex q.
generatur illud cito generatur. sed ignis cito ge-
neratur. ergo ignis generatur in multiplicata ana-
logia. Sexta differentia. in demōstratiuis nō pō-
test demonstrari ex falsis verum. ideo est facilis re-
solutio a veritate conclusionis ad veritatem prin-
cipiorum. patet quia in methaphisicis aīis r. cōis
duertunt in veritate. quia pro med. nō accipiunt

primus

aliquod accidentale. sed diffinitiones auerturur cū extremis. nō sic autem est in dyalecticis. Septima differentia. quia sili dyalectici bene possūt augeri p diuersa media. sed sili demonstratiui nō possunt augeri p diuersa media. sed bene augētur sumendo i post. idest sub minori extremitate. et i lar. idest sub maiori extremitate. vt sit ista conclusio demonstrata numerus est quātus. sub quāto sumit finitū et infinitū. et sub numero sumit par et impar. Ex his p3 respōsio ad dubiū qz sili ignoratīe p quem causat deceptio vel error i scia ē sili. s. peccās in materia non aut ē pallogisim? discipline.

Ad rationes Ante oppositum dicitur qz soluitur oēs ex primo notabili. Et hec d questioe:

Queritur Vtrū sit possibile vna scientia alteri subalternari. Et videtur q n. qz atigit dmo stratorē descendere de vno genere i aliud genus. et tñ cōtingit descendere de vno subalternari. C Secūdo sic. nulla idiuina eiusdē spēi sibi inuicē subalternatur. s3 oēs sciētīe sūt idiuina eiusdē spēi. ergo nulle scie sibi inuicē subalternantur. C 3o sic. totius et pīs ē eadē sciētīa. sed subiectū sciētīe superioris est totū respectu sciētīe inferioris. ergo d subiecto sciētīe superioris et inferioris est eadē sciētīa. et pōis vna n subalternatur alteri. cū idē n subalternat sibi. C In oppositū ē aristo.

Primo Sci dū ē qz p declaratione termini ponunt tres diffinitiones. et trea diffōes. et vnu dcm. C pma diffictio ē hec. duplex est subalternatio. qdā ē subalternatio actia: q alig d subalternare aliō. Alia ē subalternatio passiuā a q aliquid subalternari dī alteri. C Secūda diffictio: si perius potest duplī dī. vno? per dīam eēntialē. vocat aut dīa eēntialis q addita superiori constituit vnu per se inferi? illius superioris vt rōale additū aiali constituit boiem. alio modo pōt dī p dīam accidētalē. Est aut dīa accidētalīs que addita superiori constituit vnum ens per accēs sicut visuale additū linee constituit vnu ens per accēs. C 3a diffictio: ali quā sciam alteri subalternari pōt duplī itelligi. vno modo per denoiatōes intrinsecā ita q subalternatō sit pprietas intrinsece denoians sciam. et sic vna sciētīa alteri n subalternatur. alio modo pōt itelligi per denoiatōē extrinsecā sic q subalternatio sit pprietas intrinsece denoians subm et extrinsece sciam. et sic vna scia alteri subalternat. C Prima diffō ē hec. subalternare ē subm vel mediū alī scie

priatī ministrare. C Secūda diffō. subalternari est ptem subiecti vel medij ab alia scia recipere. Ex qbus sequitur tertia diffō. aliqz sciaz alterā sibi subalternare est illam sciaz alteri ptem subiecti vel medij dare. et sic illa scia dī subalternata q ex alia recipit partē subiecti vel medij. C Dictum est istud. ad h q alique scie subalternentur sibi inuicē quātor cōditiones regunt. C Pma ē q subm scie inferioris contineat sub subō scie superioris. sicut pars in mō sub suo toto. C 2a: q subm scie superioris dīat ad subiectū scie inferioris p dīaz accidētalē. qz si dīberet per dīam eēntialē tūc ipoz eēt eadē scia. C Tertia additio. q talis dīa dībens nō sit causata ab illo superiori. C Quarta additio. q subiectum scie inferioris sit aliquid constitutū ex subiecto scie superioris cū aliquo addito quod additū faciat vnum per accidens cū illo superiori. illud aut facit vnu per accidens cū altero qd p dīcat de altero atigenter.

Secundo Sci dū est qz qtr tractat i q d teriat ari. dī oratiōe qz ē q fac sci re min? pprie atiet duo capla. In qz p ponit dīaz inter oratiōē ppter qd et qz i eadē scia. et atiet sex cōclones. quarū prima inuicē vna diuiffōes oratiōis p diuiffōē ipi? scire qd est effect? ei? naz sicut ē qd dā scire ppter qd est. et aliud est scire. qz ē ita alia ē demonstratio ppter qd. et alia ē demonstratio qz est. Hanc diuiffōem innuit aristo. in pma cōclutione b? capli que ē hec. demonstratio qz est et ppter qd vnt duplī in eadem scia. pmo? qz dmonstratio ppter qd pcedit ex immediatis. et accipit ppriā cāz et z adē qā cōclonīs. S3 oratio qz est pcedit ex immediatis. eo qz p me? accipit cāz rōtā vt effectū itaz auertibile qz n auertibile. z dīnt qz oratio pp qd pcedit p cām immediatā et auertit ilem. sed demonstratio quia est pcedit ab effectū. qz nibi phibet eorum que p dīcant effectum esse notiorē sua cā. ideo per talem effectum atingit dmonstrare cāz ga ē. igr tē. C Secda cōclutio tāgit vnu exemplū de dmonstratōe ga est. que sit p effectum auertibilem. vt oē non scintillās ē ppe. planete erratice n scintillāt. ergo planete sūt ppe. qz at illa dmonstratio non sit pp quid pbat ari. qz non pcedit p cām. non. n. ex eo qz n scintillant prope sūt. sed ppter ilud qz ppe tūt non scintillant. C Tertia cōclutio. tāgit vnum documentū ad cōuertēdum illam demonstratiōem quia ē in vnam demonstratiōem ppter quid. et est hec. si medium sit maior extremitas et dī. tūc erit oratio pp qd. vt sic argu? qd est ppe non scintillāt. sed planete sūt prope. ergo n scintillāt. ibi ē oratio ppter qd. qz pcedit per cāz pma.

posteriozum

¶ Quarta dicitur quod explem ad idem: quod est istud. quod augere circulariter est circulariter. luna augere circulariter. ergo est circularis. ibi est demonstratio quod est procedens per effectum. sed si medium fiat maior extremitas et contra erit demonstratio propter quod sic arguendo. quod est circulariter augere circulariter. luna est circularis. ergo augere circulariter. ibi est oratio propter quod procedens per causam. non enim propter augmentari hoc est. quod augere circulariter circularis est. sed quod circularis est id augere circulariter. Et addit aristoteles. quod etiam oratio sit per effectum non convertibilem: si tamen talis effectus sit notior sua causa. **¶** Quinta dicitur hoc. quando medium est ponitur est causa remota. et tunc non est oratio propter quod sed quod est. eo quod causa remota non est propria causa. Hanc conclusionem declarat exemplo sic arguendo. ovis respirans est animal. paries non est animal. ergo paries non respirat. ibi non est oratio quod est procedens per causam remotam et non per causam propriam et immediatam. quod si non esse animal esset causa immediata hoc quod est non respirare sequeretur quod animal esset causa respirandi. contra est falsum. contra tamen probat aristoteles. per duas regulas. Prima est. si negatio sit causa ipsius non esse. etiam affirmatio est causa ipsius esse. sicut recipe calida et frigida sine mensura est causa non sanandi. ita et recipere calida et frigida cum mensura est causa sanandi. **¶** Secunda regula. si affirmatio sit causa ipsius esse: negatio erit causa ipsius non esse. et intelliguntur. iste regule de terminis convertibilibus tamen. **¶** Sexta dicitur predicta demonstratio debet fieri in se habere figura sic arguendo. quod respicitur est animal. paries non est animal. ergo paries non respirat. Et ratio est. quod medium se habet ad maiorem extremitatem sicut excellens. id est secundum excessum. ideo debet predicari de maiore et per contrarium erit dispositio secundum figure. et est illud medium reorum sicut erat medium anatarcticis qui probat quod in scitis non sunt sibilatores. eo quod ibidem non sunt vites Dicebat enim quod non habere vites erat causa bui? quod est non habere ioculatorum quod est causa multum remota. nam causa fistulae tioris est lascivia mentis. sed acutia mentis est causa dilatatio sanguinis et spirituum ad singula membra. bui? autem dilatatio est calor vini. et causa vini est vitis. ideo habere vites est causa valde remota sibilatois.

¶ Tercio Sciendum est. quod circa hunc textum incidunt quatuor difficultates. **¶** Quae prima est hoc. utrum per effectum non convertibiles possit fieri demonstratio. **¶** Respondetur per unam distinctionem quod est hoc demonstratio fieri per effectum non convertibiles potest quod dupliciter intelligi. uno modo quando medium excedit minorem extremitatem. et convertitur cum maiore. et sic bene fit demonstratio. sic arguendo. quod non scintillat est prope. luna non scintillat. ergo luna est prope. et potest intelligi quod

medium excedat a minore extremitate. et sic bene fit demonstratio particularis. sic arguendo. quod non scintillat est prope. stella non scintillat. ergo stella est prope. **¶** Tercio modo potest intelligi quod medium excedat a maiori extremitate. et sic bene fit demonstratio sic arguendo. quicquid movetur motu progressivo habet animam sensitivam. sed animal movetur motu progressivo. ergo animal habet animam sensitivam. Quarto modo potest intelligi quod medium excedat maiorem extremitatem. et tunc non potest fieri demonstratio quia effectus procedens a pluribus causis non potest alteram illarum concludere. **¶** Secunda difficultas. utrum iste due regule sint vere. si affirmatio est causa affirmationis negatio erit causa negationis. **¶** Secunda regula. si negatio sit causa negationis. et affirmatio erit causa affirmationis. respondetur per talem distinctionem nam iste due regule possunt dupliciter exponi. uno modo logica liter. et tunc prima non valet sicut ista. si ab aliquo prope affirmativa sequatur aliqua prope affirmativa tunc a negativa deducere a priori sequitur negativa contradi cto a priori. sensus vero secunde est. si a negativa sequatur alia negativa tunc ab affirmativa contradicte. a priori sequitur affirmativa deducens a priori. et iste regule solum tenet in terminis convertibilibus. quod si argueretur in terminis non convertibilibus tunc committitur res fallacia contrarii arguendo a destructione contrarii ad destructionem contrarii. Alio modo possunt exponi dicte regule philosophice. et tunc sensus prime est. si aliquis effectus positivus causetur ab aliqua causa positiva tunc effectus negativus sibi oppositus causatur a causa negativa prioris cause opposita. ut si sanitas causetur a commensuratione calidiorum et frigidiorum. ita non sanitas sive egritudo causatur ab incomensuratione calidiorum et frigidiorum. **¶** Tertia difficultas. Utrum de eadem conclusionem possimus habere de demonstrationem quia est et propter quid. Respondetur quod sic in diversis scientiis. per diversa tamen media: et etiam in eadem scientia sed non per idem medium. sed per diversa. ut beatus demonstratio quod est. paries non est animal. ergo non respirat. sed si arguatur sic. paries non habet pulmonem. ergo non respirat. ibi est demonstratio propter quid. **¶** Quarta difficultas. quod est scintillare. Respondetur ab aliquibus quod est extra se ad modum ignis vere vel apparenter ignem emittit. sed hoc non dicitur verum quia planete cum sint magis luminosi magis apparent extra se ignem emittit. et tamen non scintillant. Ideo dicitur aliter quod scintillatio est apparens tremor rei visus. Nam quando res videtur de prope sub maiori angulo videtur. et eam potest visus subtilius ap

Primus

prebēdere et de ea indicare. quā vero res a longe videt: tunc sub minori angulo apparet. nec visus potest subtiliter indicare de tali re visa. id est visu generatur quidā tremor spirituum visibilium. ideo stelle fixe que valde distāt a nobis apparēt scintillare. id est tremere. sed planete qui minus distāt a nobis in eorum aspectu visus nō caligat aut tremat. nec per oculos videntur huiusmodi planete scintillare siue tremere.

Conclusio Responsalis. possibile est vna sciētiā alteri subalternari. quia potest esse quod vna sciētiā sic se habeat adiuvicē quod subiectū vni cōtineat sub subiecto alteri cōtinentia vere subalternationis. ergo etiam possibile ē quod vna sciētiā alteri subalternet.

Primo Dubitatur. vtrum possit sciri propter quod ignorato quod est. pro responsione supponitur quod aristoteles in secundo capitulo ponit duas inter orationem per quid et quia ē in diuersis sciētiis. et continet octo conclusiones. Prima est hec. de demonstratio quia ē. et demonstratio per quod differunt in diuersis sciētiis. quia vniū est scire propter quid alterius vero ē scire quod ē. **Secunda conclusio.** quā quod sciētiā sic se hnt quod subiectū vni cōtinet sub subiecto alteri tūc vna speculat quod ē. et alia speculat per quod. probat quattuor exemplis. quia speculatiua. i. per speciem que speculatur de magnitudine visuāli continetur sub geometria que cōsiderat de magnitudine absolute. 2° exemplū. machinatiua que cōsiderat de edificatione turris et aliorum edificiorum. sub alternatur sferiometrice quod cōsiderat de edificatione absolute seu de cōmensuratione corporum. 3° exemplū. armonica. i. musica que ē de numero sonoro subalternatur arismetice que ē de numero absolute. Quartū exemplū. apparentia id est sciētiā nauallis que cōsiderat signa serenitatis et tempestatis in celo subalternatur astrologie que cōsiderat situs et motus astroz. **Tertia conclusio.** quedam sciētiarum sunt vere vniūce. quedā vero non. patet exemplariū prima pars. quia astrologia. apparentia. armonica et musica que est secundum auditum non autē musica que est de sonis humanis ille omnes sunt vniūce quia conueniunt in vno nomine et in vna nois ratione. sunt enim omnes mechanicę sciētię. De secunda parte. scilicet de sciētiis nō vniūcis nō exemplificat aristoteles. **Quarta conclusio.** sciētiarum sensibiliū. id est inferiorum vel subalternatarum est scire quod est. scilicet mathematicarum. i. superiorum et subalternatarum est scire propter quid. patet. quia sciētię superiores habent demonstratōes cāp. id est principiorum sciētię inferioris. **Quinta conclusio** que est responsiua ad dubium ē.

hec. multoties cōtingit ignorare quia ē quāuis per sciētiā superiorē sciatur propter quod. patet. quia sic se habet vniuersale ad particulare: ita se habet perpter quod ad quia ē. sed cōtingit sepius scire vltē ignorato particulari. sic potest aliquis cognoscere quod ois mulla est sterilis. et simul dubitare vtrum hec mulla sit sterilis. Et huiusmodi cā ē. quia nō applicat vltē ad particularem. sic ēt quādo propter quod quod se habet tanquā causa nō applicat ad quod ē quod se habet tanquā effectus. cōtingit tūc scire perpter quod ignorato quod ē. **Sexta conclusio.** sciētię subalternatę mathematicę differunt penes subiectiones a metaphisicis subalternatis quia sciētię mathematicę subalternatę sunt de subiecto. i. de aliquo abstracto per aliquā cōditionem et vtuntur speciebus id est formalibus principijs que accipiunt a mathematica et que abstracte per aliquā cōditionem malem. sicut sciētię mathematicę subalternatę sunt circa species. et nō circa subiectum id est circa mām siue circa aliquod abstractū per orationem malem. scilicet n. geometria cōsideret de linea quod ē i subiecto. i. i mām. nō tamē vt est i subiecto. **Septima conclusio.** nedum per duas sed etiam per tres sciētiās cognoscuntur quod ē. et propter quod. Patet quia geometria que ē subalternans respectu perspectiue et perspectiua est subalternans respectu sciētię de yride: nam eadem conclusio de qua sciuntur quod est in sciā de yride. eadē scit propter quod aut simpliciter. id est per habitum sciētię perspectiue aut simodoctrinam. i. per habitum sciētię superioris. scilicet geometrie. **Octaua conclusio.** diuersarum sciētiarum adiuvicē nō subalternatarum vna cognoscit quod ē. et alia propter quod. Patet. quia medicina et geometria nō subalternantur tamē medici ē scire quod de hac propter quod. vulnera circularia tardius sanant. et ipsi geometrie ē scire propter quod. scilicet per circuitum ē oium figurarum rectilinearum capacissimū. et cōlata magis distāt. vt arguēdo sic. illa vulnera quod la tera magis distāt tardius sanant. scilicet vulnera circularia sunt huiusmodi. quod vulnera circularia tardius sanant.

Secundo Dubitatur. vtrum prima figura maxime faciat scire. pro solōe supponitur quod quicquid tractatur cōtinet duo capitula. quod primum cōtinet vnicā conclusionem. et est h. **Prima figura.** maxime facit scire. probat signo. et tribus rationibus. Signū ē istud. quia sciētię mathematicę. vt sunt arismetica geometria et perspectiua faciūt suas orationes per primam figuram. ille autē maxime faciūt scire: ergo signū est quod prima figura maxime facit scire. **Prima ratio** est hec. in quacūque figura i qua maxime fit sillo propter quod illa maxime facit scire. scilicet in prima figura maxime fit sillo propter quid. ergo prima figura maxime facit scire. maior patet.

posteriorum

quia scire propter quid. ē maxime scire. ¶ Scda
rō. per quācūq; figuram potest venari qd quid est
illa maxime facit scire. sed solū per pma figuram
potest venari quod quid ē. q̄ sola pma figura maxi
me facit scire. maior pz. qz qd qd est seu diffō. aut est
pim^m demonstratiōis. aut cōclusio. aut tota oratio
positiōe differēs. minor pz. qz qd qd ē. i. diffō p̄dicat
de eo cui⁹ ē vtr⁹ affirmatiue. ei⁹ autē quod qd ē sci
entia affirmatiōis est. vtaial bipes p̄dicat vtr⁹ aff
firmatiue de boie. modo in scda figura semper cō
cludit negatiue. q̄ i ea nō potest cōcludi diffō d̄ diffi
nito. Sitr in t̄tia figura sp̄ cōcludit p̄ticulariter. q̄
i ea nō pōt cōcludi diffō de diffinito. t̄z n̄ia. qm̄
gdem qd qd est vniuersaliuz ē. Scda rō ē ista. illa
figura q̄ sic sebz ad alias q̄ alie idigēt ea t̄ ipsa n̄
idiget alijs illa maxie facit scire. sed pma figura n̄
idiget alijs sed alie idigēt ea. q̄ pma figura mari
me facit scire. minor patet. quia per pma figuram
p̄misse aliaz figuraz cōspiciant. i. cōdēpsant t̄ augē
tur donec ad immediata veniāt. vnde i pposito con
dēpsari ē iter mediū acceptū t̄ extrema accipere
aliū cōmnum immediatiorem pro medio. Sed aug
mētare est supra mediū p̄ceptū accipe plura
alia media immediatiōra.

Tertio Dubitatur. vtz ista sit immediata. nul
luz rōnale ē irrōale. ¶ Pro dubio
supponit q̄ aristo. in h̄ scdo caplo ostēdit q̄liter p
pō negatiua pōt ēē immediata. t̄ intēdit q̄tuor con
clusiones. ¶ Quap̄ pma ē bec. sicut cōtingit. a. in
esse. b. indubitaliter. id est sicut est aliqua p̄positi
tio affirmatiua immediata. t̄ ita etiā pōt ēē aliqua
p̄pō negatiua immediata. Patet. qz p̄pō inme
diata ē illa que nonbz mediū per qd possit demon
strari. s̄z aliq̄ negatiua ē huiusmodi. ergo t̄c. ¶ Cz^a
illa p̄pō d̄r mediata cui⁹ subm̄ vel p̄dicatuz vel
ambo simul sunt in aliquo toto. i. cōtinētur sub ali
quo. sicut spēs sub gne. Cōclusio p̄bat trib⁹ extem
plis fm̄ tres p̄tes eius. que exēpla ponunt ab ari.
in istis l̄ris. a. b. c. s̄z p̄ maiori euidētia ponunt alijs
termini. ¶ P^m exēplū ē istud. nulla substantia est
qualitas. omnis hō est suba. ergo nullus homo est
qualitas. ista cōclusio ē negatiua t̄ mediata. eo q̄
subm̄ ei⁹ ē in toto qd ē suba. in q̄ t̄i non ē hoc predi
catum q̄litas. cū ipm̄ sit quoddā totū. ¶ Cz^m exem
plum ē istud. omnis hō ē substantia. nulla q̄litas est
substantia. ergo nulla q̄litas ē hō. ista cōclusio ē media
ta negatiua. qz p̄dicatū ei⁹ ē in aliquo toto sc̄z i sub
stantia. non autē subm̄. sed ipm̄ est quoddā totū.
¶ Cz^m exēplū. nullū animal ē color. omnis homo ē
animal. ergo nullus homo ē color. ista cōclusio est

mediata cui⁹ subm̄ cōtinēt sub aliquo toto. sc̄z sub
substantia. t̄ p̄dicatū cōtinēt sub alio toto. s. sub q̄lita
te. ¶ Tertia cōclusio. pote est p̄dicatū ēē i aliquo
toto. in q̄ nō ē subm̄. pz ex coordinatiōib⁹ p̄dicamē
toz. qz illa que sūt i diuersis coordinatiōib⁹ n̄ cōne
ctunt adiucē sic q̄ illud qd ē in vna coordinatiōe
sit i alia. Qd pz exēplo. qz isti⁹ negatiue mediate nu
lus hō ē qualitas. subm̄ ē in vna coordinatiōe p̄di
camēti. sc̄z i coordinatiōe p̄dicamēti substantie. tunc
vel p̄dicatū est de eadē coordinatiōe. vel n̄. si non
habet p̄positū. s. q̄ subm̄ ē i aliquo toto i quo non ē
p̄dicatū. si sic. seq̄ret q̄ coordinatio i q̄ ē hoc p̄dica
tū qualitas erit eadē cū coordinatiōe in qua est h̄
subm̄ hō. t̄ sic coordinatiōes erūt permixte. Hanc
t̄i declaratiōez ponit ari. i. istis l̄ris. a. b. c. ¶ Quar
ta cōclusio. illa p̄pō negatiua dicitur immediata c⁹ neu
trū extremoz est i toto. p̄bat ex opposito cōtis. qz
si talis esset mediata tūc alterū extremoz ēēt in to
to. qd patet. qz vel talis v̄lis negatiua demonstra
retur in p̄i^a s̄i^a. vel i scda. non autē in t̄tia. cuz in ea
nō cōcludat vtr⁹. Si in prima. tunc mediuz esset in
toto. qz i p̄i^a figura semper minor ē affirmatiua. Si
in scda tūc necesse est alteram esse affirmatiuam.
qz si vtraz esset negatiua nō fieret s̄l̄s. Si hō al
tera p̄missaz fuerit affirmatiua tunc atq̄ extēo
rum ē i toto. hoc supposito ridet ad dubiū per di
stinctionem. qz duplex est negatiua immediata. que
dā ē falsa q̄ sit per negatiōē supioris de inferiori.
Alia ē immediata v̄a. t̄ illa sit duobus modis. p̄mo.
q̄ neutrū extēoz ē i toto vt nulla suba ē q̄litas.
alio⁹ q̄ vtrūq; extremoz ē i toto. dummodo illa
extrema sint due differētie immediate ex toto diui
dētes idē gen⁹. vt nullū rōale est irrōale.

Ad rationes Antē oppositum. ¶ Ad p̄
mam dicitur q̄ l̄z non cōtin
gat oratorez descendere de vno genere in aliud
genus simpliciter t̄i pōt descendere de vno gne i
aliud qd est idēz simpl̄r vel quodāmodo. cuiusmo
di sūt subiectū scie subalternatis. t̄ subalternate.
¶ Ad scda³ d̄r q̄ l̄z due scie nō subalternent sibi
iucē denoiatiōē intrinseca t̄ formali. b̄i t̄i subalter
nantur denominatione extrinseca t̄ obiectiua.
¶ Ad 3^{am} d̄r q̄ maior ē intelligēda d̄ pte substantia v̄l
integrālī n̄r de pte in modo. Et bec de q̄ōne.

Veritur Utrum deficiente in
nobis aliquo sensu ne
cessē sit deficere scientiam sui proprii
scibilia. ¶ Et videtur quod non. quia
destructo aliquo sensu adhuc possunt remanere
species intelligibiles in memoria. ergo adhuc pōt

Primus

haberi scientia illi⁹ sensibilis. ¶ 2° sic. scientia ē vti
am q̄ cognoscitur p̄ intellectu r̄ n̄ p̄ sensū. q̄ destru
cto sensu nō ē necesse sc̄iam illius sensibilis destru
¶ 3° sic. sensus ē cā p̄ accidēs sc̄ie. q̄ ipo destructo
possum⁹ b̄re sc̄ias. r̄ 3° n̄a. q̄ cā p̄ accidēs ē q̄ destru
cta nihil min⁹ ē effect⁹. In oppo^m tñ ē aristo.

Primo Sciendū ē. q̄ p̄ declaratiōe termi
noz ponūtur q̄tuor distinctiones
¶ Quaz p̄ma ē bec. sensus pōt capi dupl̄r. vno⁹
p̄ actu sentiēdi. r̄ sic n̄ capi⁹ hic. Alio⁹ p̄ potētia sē
ntiua. r̄ sic capi⁹ hic. ¶ 2° di. sensus pōt dupl̄r de
ficere. vno⁹ a natiuitate. r̄ sic capi⁹ h̄. alio⁹ post nati
uitatē. r̄ h̄ dupl̄r. vno⁹ post q̄ accepte sūt spēs ali
que sēbiles. r̄ sic n̄ capi⁹ h̄. c. Alio⁹ ante q̄ accepte
sint aliq̄e spēs sēbiles r̄ sic capi⁹ hic. ¶ 3° di. du
plex est sēbile. q̄ddā ē p̄ se. r̄ de illo ē ad p̄positūz
Aliud ē p̄ accidēs. r̄ de isto n̄ ē ad p̄positūz. ¶ 4°
di. duplex ē sēbile p̄ se. quoddā ē p̄p̄iū. r̄ d̄isto
ē hic ad p̄positū. aliud ē cōe. r̄ de isto nō ē hic ad
p̄positū. Nec valerit stare de substantiis sepatis q̄
sine sensu r̄p̄ sensibilū h̄nt sc̄iam de ḡbus etiā ha
bem⁹ sc̄iam sine eaz sēfatione. q̄ substantiē septe
p̄ sui simplicitatē r̄ p̄fectionē nō idigent ministe
rio sensus intelligendo. ideo sine sensatiōe de reb⁹
sensibilibus h̄nt verā r̄ certā sc̄ias r̄ notitiā. S̄it
habem⁹ scientiā de substantiis sepatis quāru ad cōce
ptū eoz p̄p̄iū r̄ q̄ditiuū. tñ ille ceptus n̄ ē sim
plex. de quo potū⁹ me intelligi q̄stio. s̄ q̄ deficiente
nobis aliquo sensu a p̄ncipio natiuitatis i possibile
est nos habere scientiā simplicem r̄ distinctam de
sensibilibus illius sensus.

Secundo Sciendū ē. q̄ sextus tractat⁹ i q̄
determinat ari. de sillo ignorātie
q̄ generat deceptionē siue errorē. c̄inet duo capi
tula. i quoz p̄mo oñdit quo mō i nobis causatur
ignorātia prae dispositionis. r̄ c̄inet q̄tuor p̄tes
Quaz p̄ma tangit q̄tuor conclusiones. ¶ 1^a p̄ ia
clufio tangit q̄tuor suppositiones. q̄rum p̄ma ē
bec. deceptio facta p̄ sillo ignorantie q̄ p̄cedit ex
oppositis p̄ncipioz nō est ignorātia s̄m negationē
sed ignorātia s̄m dispositionē. 2^a suppositio. igno
rantia prae dispositionis ē duplex. quedā ē eoz
q̄ sunt p̄mo. idest p̄ncipioz. Alius est eoz que n̄
sūt p̄mo. idest cōclusionū 3^a suppositio. ignoran
tia prae dispositionis ē duplex. quedam est sim
plex. q̄ sit simpliciter opinando aliquid eē vel nō
esse. Alia sit p̄ sillogismū quando opinio ip̄i⁹ eē v̄t
nō eē generatur i nobis p̄ aliquā rōnem vel sillo
gismū. 4^a suppo. ignorantia simplex r̄ ignorātia p̄

sillogismū adinuicem differūt. q̄ p̄ma solum sit
vno modo. s̄ opinādo aliquid eē vel non esse. sed se
cūda sit multis modis. v̄t infra declarabit. ¶ Secū
da cōclusio. si sit aliqua v̄tis negatiua imediata et
ha tūc si aliquis sillogizet suā cōtrariā p̄ aliq̄d me
diū. ille erit deceptus p̄ sillo ignorantie. ¶ 3^a con
clusio. v̄tis affirmatiua imediata r̄ falsa pōt cōclu
di p̄ sillo ignorantie trib⁹ modis. p̄mo ex ambab⁹
in toto falsis. v̄t deducit aristoteles in litteris. pōt
tamē sic deduci in terminis. omnis quantitas est
qualitas. omnis substantia est quantitas. ergo om
nis substantia est qualitas. Secūdo ex maiore ve
ra r̄ minore falsa in toto. v̄t omni quantitas discre
ta ē quantitas. omnis substantia ē quantitas discre
ta. ergo omnis substantia est quantitas. Et addit
postea aristoteles q̄ talis propositio non potest sil
logizari ex minori propositiōe vera quia cum cō
clusio sit imediata. eius subiectum non est in to
to. sed si minor sit affirmatiua et vera significabit
subiectum esse in toto. quod tamen non est. igitur
minor propositio semper erit falsa. Tercio modo
potest dicta propositio sillogizari ex ambabus in
parte falsis. sed hoc non deducit aristoteles. potest
tamen sic deduci. omne perfectum est substantia:
omnis quantitas est perfecta. ergo omnis quanti
tas est substantia. ¶ Quarta cōclusio. propositio
vniuersalis affirmatiua imediata r̄ falsa solum
potest sillogizari in prima figura. sed vniuersalis
negatiua falsa r̄ mediata potest sillogizari i p̄ria r̄
secūda figura.

Tercio Sciendum est q̄ circa hunc textum
incidunt quattuor difficultates. qua
rum prima est bec. v̄trum ignorantia sit quid posi
tiuum. respondetur p̄r distinctionem. duplex est
ignorātia. quedā est negatiōis que est simplex ne⁹
sue carētia scientie i subiecto apto nato. s̄ cur cu
aliquis nullā penit⁹ cognitionē h̄z de re. v̄t puer nō
dū h̄ns v̄sū rōnis. r̄ tal⁹ ignorātia n̄ ē pura negatio
q̄ lapis n̄ ignorat. s̄ ē carētia sc̄ie cōnotādo sub̄i
aptitudie ad illā. Alia ē ignorātia p̄ue dispositiois. r̄
ē habit⁹ erroneus quo assēt⁹ oppositis p̄ncipio
rū v̄t cōclusionū demonstratiōis. r̄ sic ignorātia est
quid positiuū. ¶ Secūda difficultas. q̄ modo oppo
nitur ignorantia scientie. R̄ndetur q̄ ignorantia pu
re negationis opponitur priuatiue solum scientie
sed ignorantia prae dispositionis opponitur tri
sc̄ie. cū sit q̄dā habitus erroneus positiuū i p̄ma spe
cie qualitatis responibilis. ¶ 3^a difficultas. cui no
titie opponit⁹ ignorātia prae dispositionis. R̄nde

posteriorum

tur p distinctionem. duplex ē ignorātia praeuol/
positiōis. qdā est qua qd assentit oppositis pncipio
rū. z talis ignorantia opponit ōrie notitiae pncipioz
Alia ē qua quis opinat vel assētit opposito cōclusi
onis. z ista opponit ōrie notitiae cōclusionis q ppe dī
scientia. ¶ 4ª difficultas. quo mō i nobis causat
ignorātia praeuol dispositiōis. Rndet q dupl ino/
bis pōt causari. vno mō simplr qñ. s. aliquis existi/
mat vel opinat oppositū alicui pncipij vel cōclusi
onis sine aliquo ductu rōnis. Alio mō qñ opiat vl
assentit oppositis pncipioz vl cōclusiōis pp aliquā
rōnez quam nescit dissoluere.

Conclusio Rñsalis. Deficiēte aliquo sen
su nece est deficere sciam pro/
prij z p se sensibilis illius sensus. qz ois cognitio in
tellectiua depēdet ex cognitioe sēstiuā. g potētia
sensitiua destructa destruit cognitio intellectiua.

Primo Dubitat. Utz vltis negatiua ime/
diata z falsa possit concludi p silm
ignorantie. ¶ Pro solutione supponit q aristo. i
secūda pte hui⁹ capituli docet cōcludere vltz nega
tiua imediatā z falsam p silm ignorātie. z intendit
tres cōclusiōes. ¶ Quaz pma est bec. vltis negati
ua imediata z falsa pōt i pma figura tribus modis
sillogizari. pmo ex ambabus falsis sicut declarat
aristo. i litteris. pōt tñ sic deduci dēminis. nulla sub
stātia icorpea est subā. ois substātia corpea ē subā
icorporea. ergo nulla substātia corpea ē substan
tia. 2° ex maiore falsa. z minore vā. sicut nullū cor
pus est substātia. oē corporeū ē corp⁹. ergo nullus
corporeū ē substātia. Tercio ex maiore vā z mino
re falsa. vt nulla q̄litas ē substātia. oē corpus est q̄
litas. ergo nullū corpus est substātia. ¶ Scda cō
clusio. vltis negatiua imediata z falsa nō pōt i secū
da figura cōcludi ex ābabus in toto falsis. pz quia si
ābe sint i toto false. tūc sue cōtrarie crūt vā. mō ex
contrariis suis pōt alio mō inferri eadē cōclusio z
sic ex veris demonstratiue sequeretur falsus. ¶ 3^a
cōclusio. vltis negatiua imediata z falsa pōt i secun
da figura tribus modis sillogizari. p ex ābabus in
pte falsis. vt nulla substātia ē alba. oē corpus est al
bū. ergo nullū corp⁹ ē substātia. 2° ex maiore vā z
minore falsa. vt nullū corpus ē icorporeū. oē corp⁹
aiatum ē icorporeū. ergo nullū corpus aiatum ē
corp⁹. Tercio ex maiore falsa z minore vā. vt nul
lū corp⁹ est substātia. oē corp⁹ aiatū ē substātia. g
nullū corpus aiatum ē corpus.

Secundo Dubitatur. vtruz vltis negatiua
mediata z falsa possit cōcludi p

silm ignorātie. ¶ Pro solutiōe supponit q aristo.
teles in tertia pte huius capituli ondit quo mō pōt
vltis negatiua mediata z falsa concludi p silz igno
rātie tam in pma figura q̄ in secūda. z intendit gn
q cōclusiones. ¶ Quaz pma ē bec. vltis negatiua
imediata z falsa p mediū propriū nō pōt in pma fi
gura cōcludi ex ambabus falsis. sed tñ pōt sillogiza
ri ex maiore falsa. z minore vera. probat aristo. p
mittēdo diffinitionem mediij pprij. que ē bec. Me
diū propriū est per quod fit sillo cōtradictionis
i. sillogismus sciētie contradictorius sillo ignorā
tie. tūc sic pbatur conclusio qz in sillogismo ignorā
tie accipit ōria maioris silli scie z fua eadē mior:
g sillo ignorātie p mediū ppuz fit ex maiore falsa z
minore vā. z pōt sic deduci i terminis. nullū aial est
subā. ois bō ē animal. g null⁹ bō ē substātia. ¶ 2^a p
vltis negatiua mediata z falsa eodē mō sillogizat
p mediū nō ppuz sic p mediū ppuz. dūmō tale me
diū p̄dicet vtr de minori. z maior vtr d medio. sic d
ducit ari. in lris. ¶ 3^a p vltis negatiua mediata z
falsa pōt sillogizari p exneū ex ābab⁹ falsis. vel ex
maiore vā z minore falsa. s. nō ē. exēpluz pmi. vt
nullus lapis ē substātia. ois bō ē lapis. g nullus bō
ē substātia. ex^m scdi. vt nulla q̄litas est substātia
ois bō ē q̄litas. g nullus bō ē substātia. tertia pte p
bat ari. qz mediū exneū nō pōt p̄dicari d minori ex
tremitate. g minor ppō nō pōt ēē vā. ¶ 4^a p vltis
negatiua mediata z falsa nō pōt in 2ª figura sillogi
zari ex ābab⁹ in toto falsis. qz tñ ōrie ipaz eēnt vā
ex gb⁹ se q̄ret⁹ in alio. ¶ 5^a p vltis negatiua me
diata z falsa pōt sillogizari i 2ª figura ex altera vā
z alfa falsa q̄cūqz indifferēter exite falsa. ex^m qñ
minor ē falsa. vt oē animal ē substātia. nullus bō ē
substātia. g nullus bō ē aial. ex^m qñ ē. vt nullū
aial ē substātia. ois bō ē substātia. g null⁹ bō ē aial.
¶ Conr in q̄rta pte docet cōcludre vltm affirma
tiua mediata z falsā ponēdo tres cōclōes. ¶ 1ª est.
vltis affirmatiua mediata z falsa nō pōt sillogizari
p mediū ppuz ex ābab⁹ falsis. s. tñ ex maiore fal
sa z minore vā. pz qz eadē minor remanet in vtro
q sillo. s. sciētie z ignorātie. z maior mutat in suaz
ōria ¶ 2^a p eodē sillogizat vltis affirmatiua medi
ata z falsa p mediū alē. coord inatōis. dūmō tale
mediū fit sille me⁹. ppo. vt arguēdo sic ois color ē
aial. ois albedo ē color. g ois albedo ē aial ¶ 3^a p
vltis affirmatiua mediata z falsa pōt sillogizari p
mediū exneū duob⁹ modis. p ex maiore vā z mi
nore falsa. vt ois lapis ē iaiat⁹. ois bō ē lapis. g ois
bō ē iaiat⁹. 2° ex ābab⁹ falsis. vt ois subā ē aial. om

Primus

nis linea est substantia. q̄ ois linea ē aīal. Tercio ex maiore falsa z minore vera. vt ois scia est aīal. ois musica ē sciētia. q̄ ois musica ē aīal. Extra textus dī q̄ mediū ppriū est illud p qd i hō fillo scie pōt fillogizari cōclusio opposita cōclusioni fillogizade p fillo ignorātie. siue illud mediū sit eiusdē coordina- tionis cū extremis. siue nō. s̄z mediū n̄ ppriū simi- le tñ pprio ē mediū alteri p̄dicamēti qd tñ. vtr p̄ dicat de minori. z de cōclusionē p̄dicat vtr maior. s̄z mediū extraneū est illud quod vere potest negari de vtrāq̄ extremitate.

Tercio dubitat. Vtr sine actu scīendi possit haberi scientia. C̄ p̄o responsione supponit q̄ i quita pte hui⁹ capituli itēdit aristote. vna causa ignorantie pure negatiōis que puenit ex defectu alicui⁹ sc̄sus. z ponit vnicā cōclusionē q̄ ē hec. q̄ si aliquis sc̄sus defecerit necesse ē sciētia illi⁹ sensibilis deficere. p̄z q̄ cū sensus sit singulari um apprehensio cū defecerit singulariū apprehē- sio deficiet inductio q̄ sit ex singularib⁹. deficiēte at̄ inductiōe deficiet vtr. q̄z impossibile ē vtrā speculari sine inductiōe. neq̄ inductiōē speculari sine sc̄su. de- ficiēte aut̄ vtr deficiet demonstratio. cū demonstratio pcedat ex vtribus tñ. Deficiēte autē demonstratio- ne deficiet scia q̄ acquiritur p demonstratiōez. q̄ d̄ p̄ ad vltimū deficiēte sensu necesse ē deficere sciam pprii sensibilis illius sensus. tenet cōia. q̄z oē quod addiscim⁹ aut inductiōe aut demonstratiōe addiscim⁹

Ad rationes Ante oppositū. C̄ Ad pri- mā dī q̄ soluta ē in primo notabili. C̄ Ad secūda respōdetur cōcedēdo ante- cedēs z negādo cōiam. q̄z s̄z vtrā cognoscatur per i- tellectū z nō p sc̄su. tñ cognitio vtrū depēdet ex co- gnitiōe singulariū. C̄ Ad tertiā dī q̄ duplex est cā p accidēs. quedā ē que nihil facit ad pductionem sui effectus. vt albū p accidēs domificat. Alia ē p accidens sine qua nō. z talis necessario requiritur ad pductiōez effectus cū est sensus respectu scie.

Meritur Vtr i demonstratiōib⁹ sit p̄cessus i infinitū. Et vtr q̄ sic. q̄z demonstratiōes possūt auge- ri i infinitū. i post sumēdo vel ad latius. vt dictum ē i istō p̄mo. ergo ē p̄cessus i infinitū i dem- strationib⁹. C̄ z̄ sic. p̄mo p̄ncipioz ē demonstratiō. ergo i demonstrationibus ē p̄cessus i infinitū. aīo p̄z. q̄z p̄ncipioz ē sciētia. ergo eoz ē demonstra- tio. tenet cōia q̄z scire ē p̄ demonstratiōē itelligere C̄ Tercio sic. de demonstratiōe ē sciētia. z nō per seip̄as. ergo per alias demonstrationez. z per cōse- quens in demonstrationibus erit p̄cessus i infinitū

C̄ In oppositū ē aristoteles:

Primo Sciendū ē q̄ vtrū liconiēsis iste tractatus sicut nec pcedens n̄ ē cōplemento huius scie. sed solum de bonitate scie- tie. ideo breuiter pertractando diuiditur i quattu- or capitula. In quorum p̄mo premittit quattuor suppositiones. quarum p̄ma ē hec. ois fillo constat ex trib⁹ terminis C̄ Secūda suppositio. cōclusio affir- mativa fillogizatur ex duabus affirmatiuis. z con- clusio negatiua fillogizat ex vna premissa affirma- tiua z alia negatiua. C̄ Tercia suppositio. ex trib⁹ terminis i fillogismo demonstratiuis fiunt due pro- positiōes que sunt p̄ncipia demonstratiōis: C̄ 4^a suppositio. fillo dyaleticus z demonstratiuis disse- rūt triplr. p̄mo q̄z fillogismus dyaleticus solū ge- nerat opiniōē ideo solum procedit ex probabilib⁹ neq̄ demonstrat ppositiones mediatas eas redu- cēdo ad immediatas. sed demonstrator q̄ generat ve- ram sciam debet pcedere ex mediatis. ideo si sibi proponat aliqua ppō mediata eā demonstrat q̄z q̄ ad aliquā imediatā p̄tigerit. z̄ differūt. q̄z fillo de- monstratiū nō pcedit ex hys que p̄dicatur fm acci- dēs. s̄z bene dyaletic⁹. Ex quo isert ari. q̄ p̄dicato- rū qdā p̄dicatur f̄z se. qdā hō fm accidēs. z hoc du- plr. p̄mo quando subiectū p̄dicat de accidēte. vt al- bū ē hō. z̄ q̄ i accidēs p̄dicatur de subo. vt hō est al- bus. illa aut̄ que neutro mō p̄dicatur p se p̄dicant C̄ In secūda pte huius capituli mouet tres que- stiones. Quaz p̄ma ē hec. dato i finito subo. vtrū sit p̄cessus i infinitū sursū ascēdēdo i p̄dicatis illi⁹ subiecti. C̄ Secūda q̄stio. dato supremo predicato. vtrū deorsū sit p̄cessus i infinitū. descēdēdo i subie- ctis illius p̄dicati. Et subdit dīaz iter dictas duas questiones. q̄z p̄ma icipit ab i finito subo z termina- tur ad supremū p̄dicatū. sed secūda icipit a supremo predicato. z terminatur ad i finitū subm. C̄ Tercia q̄stio. vtrū extremis existētib⁹ finitis sit possibi- le media eē i finita. C̄ In tertia pte ponit duas cō- clusiones. Quaz p̄ma ē hec. iste q̄stiones eq̄ possūt moueri i negatiuis sicut i affirmatiuis C̄ Secūda cōclusio. iste questiones n̄ possūt moueri i terminis ouertibilib⁹. q̄z in ipis non ē p̄mū vel vltimū su- premum aut infimum:

Secundo sciendū ē. q̄ in secundo capitulo soluit p̄mo tertiam questionem que ex duabus p̄mis depēdet. z cōtinet quattuor conclusiōes C̄ Quaz p̄ma ē hec. extremis existē- tibus finitis impossibile est media esse infinita. pa- tet. quia si extrema sint finita contingit tunc vnūz predicari de alio. sed si media sint infinita nō posset

posteriorum

vnū de alio predicari cū nō cōligat infinita pertrā
fire. ergo extremis existētibus finitis impossibile est
media eē infinita. ¶ Scda cōclusio tāgit solutionē
cuiusdā obiectionis. nā posset aliquis dicere qd p
dicta rō extrema supponit esse cōiuncta cum aliquo
medior. qd ē fallū. qz cū media sint infinita iter vnū
extremū z aliud mediū sūt infinita media. Rndet
aristo. qd nihil differt an illa media sint cōiuncta. qz si
ue sint cōiuncta siue nō cū ipa media sint infinita nun
qz contingit vnum extremū pdicari de alio. ¶ 3^a
cōclusio est bec. si sit status in affirmatiuis etiaz crit
status i negatiuis. pbat aristo. inductiue i oi figura.
primo i prima figura conclusio negatiua ostendit
ex maiore negatiua z minore affirmatiua. sz si in il
la affirmatiua sit vabile pmi de quo predicat pre
dicatum. etiā erit vabile pmi a quo i negatiua pri
mo remouet pdicatu. ergo si sit status in affirmati
uis. etiā erit status i negatiuis. sicut declarat aristo
teles i terminis non significatiuis. Et posset sic de
clarari p terminos significatiuos. vt sit bec cōclu
sio negatiua. nullus homo est. quantitas cōcludēda
i prima figura p hoc mediū corp^o. sic arguēdo. nul
lū corp^o ē quantitas. ois hō est corpus. ergo nullus
hō est quantitas. Hui^o sūt minor est mediata que
iterū pōt probari i prima figura assumēdo illud me
diū de quo prius vniuersaliter negat quantitas. z
quod affirmatur vtr de corpore. qd mediū sit sub
stantia. z arguatur sic. nulla substantia ē quantitas. oē
corpus ē substantia. ergo nullū corpus est quantitas
ex quo supra substantia non est sumere aliquod su
peri^o qd vtr z affirmatiue verificet de substantia
ergo reliquit qd ē stat^o tā i affirmatiua qz i negatiua
z similr deduci pōt i alijs duabus figuris. ¶ 4^a
solutū quādā obiectionē. posset enī aliquis dicere
qd sz sit status in tali figura. ē tñ pcessus i infinitū
dīmōstrādo idē i diuersis figuris. ¶ Ad hoc ridet
aristo. qd qlibet illaz figuraz p se sūpra ē finita. er
go etiā si sint sūt sūpte nō possūt esse infinite. z oia qz
finita cēties sūpta nō pnt eē infinita.

Tertio Sciēdū est qd tertiū capitulū in quo
aristoteles ondit eē statū i sursū z de
orsū p rōnes logicas trinet tres ptes. In quaz pri
ma intēdit. talē cōclusionē. i predicatis eēntialibus
que pdicātur de suis subiectis i eo quod quid ē ne
cessario ē stat^o. pbat qz nisi sic. sequerē qd nihil cō
tingeret diffiniri neqz diffiniriōe alicui^o cognoscere
qz vtrūqz ē icōueniēs. p3 tñ oia. qz i diffiniriōe ali
cui^o debet capi qctūqz de illo predicātur i eo qd qd
ē. sz si bō pdicata sint infinita nō poterūt oia simul ac
cipi. qz infinita nō ē pertrāfire. ergo necesse ē finiri i

eo qd qd est pdicāta. z vltra. si i predicatis sursū
ascēdendo sit status. vtr etiā qd in subiectis deorsū
descēdendo erit status. ¶ In secūda pte pmitte
qnq suppositiones valētes ad declaratiōem sui
propositi. ¶ Prima suppositio est bec. eorum que
predicantur quedam predicantur secūdū se qn
i. subiectū secūduz se totū z non ratione alteri^o
subijcitur respectu sui accidentis. vt dicendo hō ē
albus. Alia predicantur secūduz accidēs quando
i. subiectum nō secūduz se totū sz ratiōe vni^o par
tis sui significati cui adiacet alia ps significati subij
citur in propositione. z hoc cōngit dupliciter. vno
modo quando subiectum predicatur de accidente
vt dicēdo albus ē lignū. z^o qn predicatur accidēs
de accidēte. vt dicēdo albus ābulat. Dec supposi
tio sic declaratur. nam in hac propositione lignum
ē albū. hoc subiectū lignū secūduz se totū subijcitur
huic predicato albū. quia sensus ē qd lignū ē subm
quod vere factum ē albū. ideo dicitur illa predica
tio fm se. sed i hac propositione albū ē lignū. hoc
subiectū albū nō secūduz se totū sed solū ratiōe i ma
terial significati cui adiacet suū significatū forma
le subijcitur respectu illius predicati lignum. vt sic
sensus. aliquid cui accidit esse album ē lignū. Si
militer cū dicitur. albū ābulat. hoc subiectū albus
rōne sui materialis significati subijcitur huic pre
dicato ābulat. vt sit sensus. aliquid cui accidit esse
albū ābulat. ideo ibi duobus modis dicuntur pre
dicata de suis subiectis pdicari fm accēs. ¶ Se
cūda suppo. ex quo noia significant ad placitū iō
pro declaratione principalis cōclusionis hui^o capi
tuli possumus noia iponere. vt solū illud dicat pdi
cari qd predicatur secūduz se. nō secūduz accēs. p3
qz i declaratione pncipalis cōclusionis hui^o capita
li accipitur pdicatio vt ordinatur ad dēmōstratio
nē. sed i dēmōstratione tāū itrans predicationes se
cūduz se z nō secūduz accidēs. ideo i eadē pbatōe d
bet capi pdicatio pro predicatione scōz se tantum
¶ Tertia suppo. pdicatorū scōz se qdā pdicātur p
modū substantie. quedā vō p modū qlitatis aut qz
ritatis. aut alicui^o aliorū predicamentorū. Et addit
vtr qd qn predicatur vnū de vno predicatur sim
plicitē ibi ē predicatione scōz se. p qd excluditur pre
dicatio in qua pdicātur plura de vno. qz in tali pre
dicatione pōt eē qd z qle sit. vt dicēdo. fontes ē hō
alb^o. ¶ Quarta suppo. illa qd pdicātur in eo qd qd
ē siue p modū lūse dñt ab his qd pdicantur p mo
dū quātitatiū aut qlitatis. z sic de alijs. p3. qz illa q
predicātur in eo qd qd ē sūt illud totū qd ē. i. oī
cūt totā eēntiam subiecti. sic diffi. aut sunt aliquid

Primus

illi qd h̄e est. i. dicēte prem sube vel essentie illius
d̄ q̄ p̄dicant. sic gen^o r̄ d̄ fia. sed p̄dicata acc̄ntalia n̄
significāt aliqd p̄tinent ad essentia sub̄. f. aliqd ac
cidētale sub̄o. vt cū d̄r bō est alb^o. albū nec ē totū
qd̄v̄e est bō. nec est aliqd qd̄v̄e sit bō qz non d̄c̄ to
tam essentia nec prem essentie boīs. f. cū d̄r bō est
aial. bō est qd̄v̄e aial est. qz esse aial est de essentia
boīs. ¶ 5^a sup̄pō. remouet quādam obiectionem.
pos̄t enīz aliqd dicere qz genus z spēs p̄dicant de
suis īferiorib^o in eo qd̄qd est z n̄ n̄ significāt esse
tia nec p̄tē eēntie suoz īferioz imo significāt aliqd
ydeas sep̄atas a suis singularib^o. sic posuit plato.
Ad hāc obiectionē r̄ndet aristo. q̄si derisorie dicen
do. gaudeāt ḡna z spēs mōstra esse. z si sint. n̄bil ad
rōez sūt. hoc ē v̄lia sep̄ata sicut dicebat plato sunt
mōstra. nec valēt ad dem̄strationes qz dem̄strationes
sūt solū d̄ bis q̄ p̄dicat eēntialr z p se de suis sub̄is.
mō si ḡna z spēs n̄ eēnt p se suis īferioribus sed ab
eisdē eēnt sep̄ata de īp̄is n̄ posset eē dem̄ratio.

Conclusio r̄n̄salis. nō at̄git in dem̄rabi
lib^o p̄cedere ī infinitū. p̄z qz sta
tus ē tam ī affirmatis q̄ ī negatis. ergo ē stat^o in oī
bus. aīo. p̄ q̄libz sui parte p̄batum ē in textu.

Primo dubitat. Utz v̄l in oīb^o p̄dicatiōi
bus affirmatis sit stat^o. ¶ Pro r̄n̄si
one supponit qz in 3^a p̄te h^o capituli itēdit arist. du
as r̄elōes. Quaz p̄ma ē hec. ī p̄dicatis affirmatis
dictis fm se nō at̄git ī infinitū p̄nea circula
tionē. p̄z qz oīa p̄dicata aut sunt sub̄stāntialia. aut
acc̄ntalia. sed nulla talia p̄dicata p̄dicant circ̄larit̄
de suis sub̄is v̄trobiz manēte p̄dicatōe f̄z se. ḡ in
īp̄is fm se nō est p̄cessus ī infinitū fm circūlū. mior
p̄z p̄ quo ad p̄dicata acc̄ntalia. qz illd̄ qd̄ ē sub̄m̄ re
spectu vni^o acc̄ntis z de quo illud acc̄ntis p̄dicat f̄z
se nō potest eē acc̄ntis respectu illius p̄dicati. vt
q̄ritas nō est qualitas. ita qz al̄tez sit sub̄m̄ resp̄cū
alteri^o. ergo ip̄ote est in p̄dicatōib^o f̄z se eē p̄ces
sū ī infinitū p̄nea circūlū. t̄z c̄n̄a qz talis p̄cessus
circularis fit ex eo qz illud qd̄ sub̄iicit resp̄cū vni^o
p̄dicat resp̄cū alteri^o z eē. sed talis quertibilitas
p̄dicatōis nō at̄git ī p̄dicatōib^o fm se. ergo in
eisdē nō p̄t eē p̄cessus circularis ī infinitū. z^o pro
bat̄ dicta mior quo ad p̄dicata eēntialia: z hoc
dupliciter. primo sic. qz oē p̄dicatū sub̄ale aut est
genus aut spēs. sed illa nō sūt īfinita. vt aial z bi
pes p̄dicantur de boīe. z homo de calia sed calias
de nullo alio p̄dicatur. z^o oīa p̄dicata sub̄alia
diffiniūt spēs. ergo n̄ ē p̄cessus ī infinitū ī p̄dicatis
sub̄stāntialib^o. t̄z c̄n̄a dupl̄r. p̄ qz n̄ cōtingit īfinita per
transire ītelligētem. z^o qz nō at̄git illud diffinire

de quo īfinita p̄dicatur. ¶ 2^a 5^a ī p̄dicatis affirma
tiuis f̄z se n̄ at̄git p̄cedere ī infinitū. p̄z duab^o rati
onib^o. Quaz p̄ma ē hec. oē qd̄ p̄dicatur. aut p̄re
dicatur in quid. aut in quale. aut ī quātū. z sic d̄ ali
is. sed oīa illa sūt finita. cū genera p̄dicamētorū
sint finita. igitur t̄c. maior p̄z qz v̄nū qd̄qz p̄dicat
quod significat. aut quale aut quātū. aut b̄z. Ex q̄
textu qdam eliciūt duas auctoritates cōmūes. p̄^a
ē. illud p̄dicat termin^o quod significat. z^a. terminus
subit z supponit quod significat. Scd̄a rō. qz si es
set p̄cessus ī infinitū n̄c n̄bil at̄tingeret sciri. simpl̄r.
qz scire simpl̄r est. scire p̄ demonstrationem que re
soluit ī sup̄remaz causaz z īmediataz. si ergo ī b̄z p̄
dicatis eē p̄cessus ī infinitū n̄ at̄tingeret dem̄strati
onē resolui ī sup̄remā cāz z īmediatā. ideo n̄bil cōt̄
geret sciri simpl̄r. Post hec epilogat dicens qz ma
nifestū ē ex p̄dictis p̄rōnes logicas n̄ eē p̄cessus
ī infinitum ī dem̄strationibus.

Secundo Dubitatur. Utrū analetice. i. d̄
mōstratiue possit p̄bari n̄ eē p̄
cessus ī infinitum ī dem̄strationibus. ¶ Pro solu
tione supponit qz quātū capitulū ī quo ari. ondit
statum esse ī sursum z deorsū p̄rōne analeticaz cō
tinet duas p̄tes. ī quarū p̄ma itēdit v̄nā cōclusionē
que ē hec. In dem̄strationibus n̄ est p̄cessus ī in
finitū. p̄bat v̄na rōne analetica p̄mittēdo v̄nā sup
pōnē sc̄z qz sūt duo modi p̄dicādi per se. p̄mus
est. quando p̄dicatū est de diffōne sub̄iecti. vt mul
tudo aut diuisibile sūt de diffinitione numeri: Se
cūdus est. q̄n̄ sub̄iectum est de diffinitione p̄dica
ti. vt numerus est de diffōne imparis. Ex quo for
mat talis rō. Dis dem̄stratio ē ex p̄dicatis per se
sed oīa p̄dicata p se sūt finita. ergo t̄c. mior p̄ba
tur. p̄ de p̄dicatis scd̄i modi. qz si numero īst̄ ip̄ar
z impari īst̄ perfectū. z īmp̄ectū īst̄ alicui alteri
necesse ē qz numer^o sit de diffinitione omniū illoz
ideo nō possibile est qz illa sint īfinita. nam alias
idem poneretur in diffinitione īfinitoz. Scd̄o pro
bat eadem mior in p̄dicatis p̄mi modi. qz omnia p̄
dicata p̄mi modi sunt de diffinitione sub̄iectoz.
ergo est status in īp̄is. tenet c̄n̄a. qz alias n̄bil con
tingeret diffiniri. ¶ Ex quib^o īfert aristoteles duo
correlaria. Quorum p̄mū est. si aliquod p̄dicatūz
p̄dicetur de duobus sub̄iectis vel de pluribus de
se iuicē nō p̄dicātib^o. aut saltem nō p̄dicantib^o
de se iuicē v̄niuersaliter. nō oportet semper qz
illud p̄dicatū īst̄ illis pluribus per aliquod cōmu
ne. p̄z c̄seq̄ntia exēplo z rōne. Exemplo sic. qz yso
cheles yfopleres z scaleron sunt tres spēs triāgu
li. ergo de se iuicēz nō p̄dicant. quib^o tamē ē v̄na

posteriorum

passio cōis. s. habere tres. que eis conuenit per ali-
quod cōe quod est triangulus. non tamen semper
sic se habet q̄ illa passio inest illi communi per aliō
cōe. sed sibi inest per rationem ppriam. 2. probat
ratione sic. quia si illud predicatum inest illis duo-
bus per aliquod commune inest iterum illi per ali-
ud cōe. 7. tunc esset processus in infinitum. 7. sic in
extrema finita essent infinita media. Et addit ari-
sto. q̄ illa duo quib⁹ attribuitur illō commune de-
bent esse eiusdem generis scibilib⁹. dūm tñ illud cō-
mune predicetur p se de eis: q̄ si ipsa essent diuer-
forum generum tunc cōtingeret illud cōe applicā
ad illa diuersa. quod est contra prius dicta. vbi vi-
cebatur q̄ nō cōtingit demonstratorē descendere
de genere i genus. ¶ 2. dictus. ex dictis manife-
stum est. s. q̄ omnis ppositio que habet aliq̄d me-
inter subm̄ 7. predicatum est demonstrabilis. 7. pro-
positiones per quas demonstrat illa ppō si sint ime-
diate sunt elementa. i. p̄n^a demonstratiōis vt sicut
dictum est de ppōibus affirmatiuis. ita dicendū
est de negatiuis. q̄. s. illa negatiua est demonstrabilis
predicatur prius remouet ab aliquo subo q̄ a sub-
iecto illius ppōis. vt ista negatiua est demonstrabilis
nullum corp⁹ est q̄ritas: per illud medium quod ē
substātia. Sed illa ppō negatiua est indemonstrabilis
cuius predicatum remouet ab aliquo subo. nec ē
aliquid subm̄ de quo prius possit remoueri illud
predicatum. sic est ista. nulla substātia est q̄ritas.

Tertio dubitatur. vtrum p quamlibz figu-
ram possint ppōnes mediate ad im-
mediatas reduci. ¶ Pro solutiōe supponit q̄ ari-
in hac secunda parte intendit duas conclusiones:
¶ Quarum prima est hec. ad reducendum pposi-
tiōes mediatas affirmatiuas ad immediatas neces-
se est accipere aliqd qd p̄us predicat de subo q̄ d
p̄dicato illi⁹ ppōis. p̄ exemplo. q̄ ad reducendū
istam affirmatiuā medietā. oē. b. ē. a. necesse ē ac-
cipere aliqd qd prius p̄dicet de. b. q̄ de. a. 7. d. q̄. a.
p̄us dicatur q̄ d. b. 7. sit illud. c. tunc poterit sic d
monstrari. omne. c. est. a. oē. b. est. c. ḡ omne. b. est.
a. 7. si iterum maior sit medietā pcedendum est vt
pri⁹ quousq̄ deuerū fuerit ad vnā ppōez indiui-
sibilem. i. immediatā inter cuius extrema nihil me-
diat. Et subdit q̄ sicut i materialibus illud qd est
simplici⁹ est p̄ncipiū illoz. sicut in graui idest i ḡie
ponderis vncia ē p̄ncipiū. 7. in melodijs idest i cōso-
nantijs musicalib⁹ mimū. idest. ton⁹. sed in mēbris
neruus est p̄mū p̄ncipiū p qd vnū membrū alteri
cōiungit. 7. per cui⁹ rupturā alterū ab altero dissolui-
tur. sic etiā i demonstratiōe ppō immediata que ē

vnā 7. indiuisibilis ē p̄ncipiū cōclusiōis immediate.
Ex q̄ infert aristoteles q̄ in silis demonstratiuis af-
firmatiuis mediū qd assumitur ad reducendū ppō-
nem mediatam ad immediatā nō ē extra terminos p-
positionis mediate. h̄ ē nō ē alteri⁹ generis subie-
cti q̄ sint tales t̄mi. ¶ Scda p̄ ad reducendū ppō-
nes negatiuas mediatas ad immediatas accipiendū
est mediū a q̄ p̄us remoueat maior extremitas q̄
a minore. p̄at⁹ exēplo. sic p̄cedens. 7. licet illud
mediū sūptū sit extra minore extremitatē h̄ ē supe-
rius ad eā: n̄ tamē est supra maiorez extremitatē
sed mediat iter minorem 7. maiorem extremitates:
7. simpliciter se habz in scda figura. s. q̄ mediū non
cadit extra abo extrema. sed i t̄tia figura neq̄ me-
dium ē ex subiectū nec extra p̄dicatū. sed semper
est inferi⁹ ad subiectū respectu vtriusq̄ extremi.
ideo ars reducendi ppōnes mediatas ad imedia-
tas non habet locum i t̄tia figura. quia sumēdo
mediū f̄z dispositionem illius figure magis iretur
ad p̄positiones mediatas q̄ immediatas. vt si ad de-
monstrandum q̄ aial sit substātia sumatur illud me-
dium qd est homo. aut quodcūq̄ aliud inferius ad
quodcūq̄ extremū. tūc p̄z q̄ p̄misit magis es-
sent mediate q̄ cōclusio sillogisada.

Ad rationes Ante oppositum. ¶ Ad p̄-
ma d̄ q̄ aristo. solum loq̄-
batur conditionaliter. s. q̄ si sub minore esset mul-
ta inferiora. tunc demonstrationes possent augeri
in infinitum subsumēdo sub minore. ¶ Ad secūda
dicatur q̄ p̄ncipiorū est sciētia tertio modo. 7. n̄ q̄
to modo. ¶ Ad tertiam respōdetur concedendo
ans 7. negando cōsequentiā. quia est status in demō-
stratione particulari. q̄ demonstrando passionem d
demonstratiōe v̄l. sit ex cōsequenti dōmstrat d p seipa

Veritur Utz demonstratio v̄l sit
sit potior particulari

¶ Et videtur q̄ non tribus ratioibus
aristotelis. 7. primo sic. illa demonstra-
tio secūdūz quā scimus ē potior sed f̄z demonstra-
tionem particulare magis scimus q̄ secūdū dōm-
strationez vniuersales. ergo demonstratio v̄l nō
est potior particulari. maior patet quia facere scire
est tota virtus demonstrationis. ergo illa demon-
stratio que maxime facit scire ē potior. minor pro-
batur. quia illa demonstratio magis facit scire q̄ fa-
cit aliquid scire secūdū q̄ ip̄s. q̄ illa que facit scire
secūdū aliud. sed demonstratio particularis facit sci-
re secūdū. q̄ ip̄s. vniuersalis aut secūdū aliud. ma-
ior p̄sillogismi patet q̄ magis scim⁹ coruscuz esse
musicuz. q̄ cognoscim⁹ q̄ bō est musicus. minor

primus

Declarat. quia demonstratio vltis solū facit scire de triāgulo egritibiaz. idest dysochele. q. habet tres scdm aliud scz secundū q. triāgulus ē. et nō scdm q. ē equitibia. sed demonstratio particularis d. equitibia facit scire q. habet tres secundū q. est egritibia. ¶ Secūdo sic. illa demonstratio ē potior q. ē d. ēte: q. illa que est de non ente. sed demonstratio vltis ē de non ente. particularis vero est de non ente. ergo particularis est potior vlti. patet. q. si vlti ē ēte ens vbiū esset an esset ens aliqd p. singularia. ¶ 3. sic. illa demonstratio ē potior q. non facit errare. q. illa que facit errare. sed demonstratio particularis nō facit errare. vltis autē facit errare. q. particularis ē potior vlti. minor patet. q. demonstratio vltis facit opari vlti esse aliquid p. singularia. vt q. triāgulus ē p. ter singulares triāgulos. et figura p. ter pticulares figuras. et numer. p. ter pticulares numeros. eo q. demonstrat aliqd de aliquo cō analogo sine hoc q. d. ēt de singularib. illi. cois. ¶ In oppositū arguit. q. illa d. ratio ē potior que facit scire fm q. ipm q. illa q. facit scire fm aliud. sed d. ratio vniuersalē facit scire fm q. ipm. q. ē potior pticulari. minor patet. q. d. ratio vniuersalis d. rat de triāgulo q. habet tres fm q. ipm. d. ratio v. particularis d. rat de egritibia q. hz tres sed non fm q. ipm sed fm q. aliud. s. fm q. triāgulus. vt patebit in solōne p. me rōnis. igit d. ratio vltis ē potior pticulari.

Primo Sciendū q. p. declaratione fm noz ponit vna distinctio et due dif. simitōes. ¶ Distinctio ē bec. d. ratio pōt tripl. cōsiderari. vno modo inquantū fillo. et sic ei cōueniunt sex additiones sibi inuicem oppōnez habentes. scz vlti. pticulare. affirmatiuū. negatiuū. oñsiuū. et ad impote. Scdo modo p. cōsiderari d. ratio inquantū d. ratio. et sic ei cōueniūt iste quattuor cōditiones: que sūt pcedē ex pōribz et posteriorib. oñdē ppē quid et q. a. Tercio modo pōt cōsiderari p. p. rationē ad res significatas. et sic ei cōueniunt iste conditiones q. pōt esse ex cōcretis siue magis cōpositis. et ex simplicib. siue magis abstractis. esse de subiecto. et nō esse de sub. ¶ 1. d. ratio vltis ē illa q. d. rat passionē de suo sub. pmo et adequato. ¶ 2. d. ratio pticularis ē illa que concludit passionē de suo sub. nō pmo sicut d. ratio que cōcludit q. ois dysocheles habet tres. Ex q. sequitur q. d. ratio nō d. vltis eo q. cōcludat cōclonem determinatam si gnoy. 2. sequitur q. d. ratio non d. pticularis eo q. cōcludat cōclonē determinatā signo pticulari.

Secundo Sciendū ē q. octau. tractatusi quo d. arat ari. d. ratios penes

additiones q. cōueniūt d. monstrationi inquantū ē fillo. cōtinz tria capitula. in quoz pmo comparat d. rationez vltēz ad particularem penes certitudinez. et cōtinz quattuor ptes. In q. p. p. mouet tres qōes. 1. ē bec. cū sit q. d. d. ratio vltis et alia particularis: dubitat q. illaz ē certior et melior. ¶ 2. q. d. cū sit q. d. d. ratio affirmatiua. et q. d. negatiua dubitat q. illarū est certior et melior. ¶ 3. q. d. cū sit q. d. d. ratio oñsiua. et q. d. ad ipossibile: dubitatur q. illarū ē certior et melior. Et subdit q. illarū triū qōnuz pmo d. terminabit p. m. a. 2. scdaz. et tertio f. r. i. a. In scda parte soluit p. m. a. qōnez ponendo vni eaz cōclusiones. que ē bec. d. ratio pticularis ē potior vlti. pbat ari. trib. rōnibus factis ante oppositū. ¶ In f. r. i. a. pte soluit tres p. dictas rōes sic patebit i. sine qōnis rōdēdo ad rationes factas ante opp. ¶ In 4. pte determinat f. r. i. a. veritates primā que sitionem ponendo vnicā cōclusionē. q. est bec. d. monstrationis vltis ē potior q. pticularis. quā pbat septē rōib. q. patebūt p. b. a. d. cōclonē r. p. s. i. u. a. ad q. s. i. t. u.

Tercio Sciendū q. 2. c. cōtinz vnicā cōclonē que ē bec. d. monratio affirmatiua ē potior negatiua. Probatur. 5. ratiōibus. Quarū prima est bec. illa demonstratio ē potior que procedit ex pauciorib. sed d. monratio affirmatiua pcedit ex paucioribus q. negatiua. ergo d. monratio affirmatiua est potior negatiua. maior ps. q. illa q. pcedit ex paucioribus ceteris paribus velocius facit scire. minor patet. q. licet vterq. fiat ex trib. terminis et duab. p. p. oib. affirmatiua tñ sit solū ex affirmatis. negatiua sit ex vna negatiua et alia affirmatiua. probatur iterū maior exēplo. q. ponat q. illa d. e. a. d. beat probari per illa tria media. scz. b. c. d. verbi g. r. a. in terminis significatiuis. ista cōclusio ois hō ē corp. citius cognoscit q. illa. ois homo est sub. eo q. p. cognoscit per pauciora media. q. tñ per illa duo media q. sunt aial et corpus aiatum. s. scda cognoscit per tria media q. sūt aial corpus aiatum. et corpus. ideo ad cognoscendū secundā ois cognoscere p. m. a. sed non ē. Secūda rō. ex ambabus affirmatiuis pōt fieri d. m. r. a. nō āt ex duabus negatis. ergo d. monratio affirmatiua est potior negatiua. 3. rō. demonstratio affirmatiua nō soluit in negatis sed econtra demonstratio negatiua resoluitur in affirmatis. ergo affirmatiua est potior. antecedēs patet: quia ad reducendum negatiuā mediatam ad immediatā d. cōcludi p. vnam affirmatiuā et vna negatiua. s. ad reducendū affirmatiuā mediatam ad immediatā solū d. cōcludi p. duas affirmatiuas. 4. rō. affirmatiua d. rat negatiua. et nō ē: ergo af-

posteriorum

firmata ē potior negatiua. ¶ 5^a rō. p^{ri}m^o dⁱcatōis affirmatiue ē pot^{ior} p^{ri}ncipio de mōstratōis negatiue. ergo affirmatiua est potior negatiua. aⁿs p³. quia p^{ri}m^o affirmatiue est p^{ro}positio affirmatiua. et p^{ri}m^o negatiue ē p^{ro}pō nega^{ti}a. g^o seg^o q^{uod} p^{ro}pō affir^{ma}tⁱu^m ē potior negatiua. p³ tripl^{ic}it^{er}. p³ q^{uod} ē notior cu^m negatiua sit nota p^{er} affirmatiua^m. et q^{uod} ē p^{ro}p^{ri}a affirmatiua. n. h^{ab}et eē et negatiua signif. car^{it} n. eē. modo esse p^{ri}us est q^{uod} n. eē. 3° q^{uod} affirmatiua ē sine negatiua. sed n. eē.

Conclusio R^{ati}onalis. Uⁿis ē potior p^{ri}ncip^{ali}ari. probat^{ur}. 7. rōnib^{us}. quaru^m p^{ri}ma ē hec. Illa dⁱcatō est melior et dignior q^{uam} magis accipit causam p^{ro}pter quas res b^ez eē. sed v^{er}is est b^ez. ergo et. maior patet. quia dⁱcatō est ill^{ud} cāe p^{ro}pter quid. minor p³. q^{uod} dⁱcatō v^{er}is accipit sub^{ie}ctū v^{er}is cui p^{ri}mo et p^{er} se inest passio. mō talē sub^{ie}ctū ē magis causa p^{ro}dicari q^{uam} sub^{ie}ctū p^{ri}ncipale. g^o et. Sec^{un}da rō. Illa dⁱcatō est potior que p^{re}cedit p^{er} causā magis vniuersalem postq^{uam} n. cōtingit querere alia^m causā p^{ri}ore^m. sed dⁱcatō vniuersalis ē huiusmodi ergo et. Maior p³. q^{uod} si ad aliquod interrogatum de^{bet} aliqd p^{ro}pter quid. tūc v^{er}terius queretur quous^q detur v^{er}itatem p^{ro}pter q^{uod}. et tunc op^{er}inamur nos scire quando habemus v^{er}itatem p^{ro}pter quid. et huius dat duo exempla. p^{ri}mu^m est de causa finali vt si querat^{ur} p^{ro}pter quam fine^m venit ali^{quid} ad foruz. R^{ati}o de^{bet} vt v^{er}edat bladū. si v^{er}it^{as} q^{uod}rat^{ur} q^{uod}re vult vendere bladum. R^{es}pōde^t vt soluat debitoribus. Et si v^{er}terius querat^{ur} q^{uod}re vult reddere debitori. R^{es}pōndetur vt iuste agat. et tunc v^{er}terius non contingit querē. ¶ 2° exemplū ē de cāformali. vt si queratur p^{ro}pter quid anguli eg^{re}tibiaz habēt duos angulos rectos equales. R^{es}pōndet^{ur} q^{uod} sunt trianguli. Et si queratur q^{uod} est triangulus. R^{es}pōndet^{ur} q^{uod} est figura rectilineaz. et ibi est status nec contingit alia^m causam querere. ¶ Tertia rō. Illa dⁱcatō est potior que magis recedit ab infinito. s^{ed} vniuersalis ē huiusmodi. ergo et. Maior p³. q^{uod} si finitū secundu^m q^{uod} si finitū n. est scibile. Minor p^{ro}bat^{ur}. demonstratio vniuersalis est de v^{er}is. q^{uod} magis recedit a singul^{ar}ibus que sūt ifinita. dⁱcatō vero p^{ri}ncipalis est de p^{ri}ncipalib^{us} v^{er}is v^{er}is que magis accedūt ad infinitatē. ¶ Quarta rō. demonstratio v^{er}is plura facit scire q^{uod} p^{ri}ncipalis. ergo ē potior. Aⁿs p³. q^{uod} demonstratio v^{er}is facit scire v^{er}is et p^{ri}ncipale simul saltem mō cōfuso sed dⁱcatō p^{ri}ncipalis tātū facit scire p^{ri}ncipale. ¶ Quinta rō. Demonstratio vniuersalis accipit mediū p^{ro}p^{ri}us p^{ri}m^o q^{uod} p^{ri}ncipalis cū v^{er}is accipiat mediū v^{er}is. ergo est potior. Et subdit q^{uod}

quedam illaz rationū sūt logice. i. cōes. s^{ed} tertia et q^{uarta}. et p^{re}cipue quarta que non videt necessaria eo q^{uod} cognito v^{er}is nunq^{uam} cognoscitur p^{ri}ncipale i p^{ro}p^{ri}a forma. ¶ Sexta rō. cognoscēs v^{er}is cognoscit p^{ri}ncipale vel i v^{er}is vel in p^{ro}p^{ri}a forma et nō ecōtra. ergo talis ē potior. ¶ Septima rō. demonstratio v^{er}is ē intellectuālis et ab intellectu perceptibilis. demonstratio vero particularis ē sensuali^s eo q^{uod} scit illa que sē sūt p^{ri}ncipia. g^o vniuersalis est potior

Primo Dubitat^{ur}. Ut p^{ro} demonstratio ostensiu^a sit potior demonstratiōe ad impossibile. ¶ Pro responsione supponit^{ur} q^{uod} aⁿri. in b^etrio capitulo comparat demonstrationez ostensiuā ad demonstratiōē ad impossibile. Et intēdit tres cōclusiones: quaz p^{ri}ma tangit duas dⁱcatōes inter dⁱcatōem negatiuā et ad impossibile: quaz p^{ri}ma ē hec: Quia demonstratio ostensiu^a negatiua p^{ro}cedit ex altera affirmatiua et altera negatiua. ex q^{uod}bus ostē siue demonstrat cōclusionē negatiuā. sed demonstratio per impossibile ē que ex opposito cōclusionis dⁱmonstrāde cu^m vno manifeste h^{ab}et cōcludit cōclusionē m^{an}ifeste falsam. ex cui^{us} falsitate regreditur ad falsitatē p^{ro}phetis per quam demonstrat v^{er}itas cōclusionis et cōmōstrāde. Ex quo ifert cōueniētiam ipsaz iter se. sunt. n. ex eisdem finis sūt ordinatis tā quo ad figurā q^{uam} q^{uod} ad modū. Secūda dⁱcatō q^{uod} in dⁱcatōe ad impossibile cōclusio debet eē notior p^{ri}missis q^{uod} sit p^{re}cessus dⁱ falsitate cōclusionis ad falsitatē v^{er}is p^{ri}ncipis. sed ecōtra ē i dⁱcatōe ostē siua negatiua. ¶ Secūda dⁱcatō ostensiu^a negatiua ē potior q^{uod} dⁱcatō ad ipolē. patet. q^{uod} illa demonstratio ē potior que sit ex notioribus credibilibus et p^{ro}hibitis. s^{ed} illa ē huiusmodi. g^o et. i. dⁱcatōe h^{ab}et ad ipolē et ē notior p^{ri}missis. g^o et. ¶ 3° dⁱcatō ostē siua affirmatiua ē potior dⁱcatōe ad ipolē. patet. q^{uod} affir^{ma}tⁱu^m ē potior negatiua. vt patuit i capitulo p^{re}cedenti. s^{ed} dⁱcatō affirmatiua est potior demonstratiōe ad ipolē. vt patuit i cōclusionē p^{re}cedenti: ergo dⁱmonstratio ostensiu^a affirmatiua est potior dⁱmonstratiōe ad ipolē. Ex quo patet responsio ad d^um. s^{ed} q^{uod} dⁱcatō ostensiu^a ē potior q^{uod} ē ad ipolē. p³ q^{uod} ois dⁱcatō ostensiu^a ē affir^{ma}tⁱu^m vel nega^{ti}u^m. s^{ed} v^{er}itaz eaz ē potior dⁱcatōe ad ipolē.

Secundo Dubitat^{ur}. Utrum dⁱmonstratio nes possint augeri. Et videtur q^{uod} nō per aristo. i. sine terti^o tractatus vbi dⁱc^{it}ur aut non p^{er} media supple dⁱmonstratōis. ¶ In oppositū arguit^{ur} per aristo. i. tertia rōe posita i 2° caplō b^e tractat^{ur} vbi dⁱc^{it}ur q^{uod} oportet h^{ab}ere accipere p^{ro}dicā

primus

illas qdē augmētata dīmōstratiōe necē ē fieri ples
 Rndet p vnu dictū. r vna dīstīctiōe. Dictū ē istō
 dīmōstratiō dī augeri i pposito. qñ ei pmissē sunt
 mediate r pnt pbari. si vō pmissē sunt imediate ta
 lis dīmōstratiō n dī augmētata. C Distictiō ē bec. d
 mōstratiōes augeri pōt itelligi triplr vno? p plu
 rificatiōe medijs ita. f. p pla media eq pma accipi
 anī ad pbādūz eādē cōclusionē. z? pōt itelligi q au
 gēt ad lat? vī post subsumēdo. f. sub medio distri
 buto ples mīozes extremitates vī sub mīozī ex
 tremitate distributa ples alias mīozes. 3? pōt itel
 ligi dīmōstratiōes augeri pp sillogizatiōe suaz p
 missaz. qñ. f. pmissē vī altera tñ ē mediata vel de
 mōstrabilis. C Tūc rndet ad dubiū q dēmōstra
 tiones n pnt augeri pmo? sic dūducit auctas an op?
 pnt tñ augeri z? vī 3? vt pbant auctates p op?
 Dubitat. vīz dīmōstratiō affirmatiua

Tertio pcedat ex pauciorib? q negatiua. re
 spōdet q dīmōstratiō affirmatiua r negatiua bnt
 pncipia cōlia mālia. vīraq. n. fit ex trib? terminis
 r duab? ppositionib? f. p tāto dī affirmatiua fie
 ri ex pauciorib? q solū pcedit ex affirmatiuis. ne
 gatiua vō fit ex vna affirmatiua r altera negatiua
 Et si qñāli dīmōstratiō pticularis facta i dārij sit
 potior q dīmōstratiō facta i barbara. Rspōdet q
 dēmōstratiō vniuersalis i barbara facta ex eisdē
 terminis sic pticularis facta i dārij ē potior q trum
 ad euidētiā illationis. n aut qñ ad euidētiā cēti
 alē dīmōstrationis. q ē pcedere ex bis que sunt d
 secūdu q ipm.

Ad ratiōes Ante oppositiū. Ad pnam re
 spondet ari. ccedēdo maiorē
 r negādo minores cū ei pbatōe. qñ bē tres n iest
 egubie fm q ē egubia. f. fm q triāgulus ē. qd pz
 qz triāgulus ē quoddā cōe ad equitibiā r p dīcat d
 egubia r alijs triāgulis fm eādē rōnē r n fm eguo
 cationē. f. cū bē tres iest oī triāgulo o3 q insit egu
 bie fm q triāgul? C Ad secūdā rndet negādo mīo
 rē. qz vīa sūt magis ētia q pticularia. qd pz. quia
 quāto aliqd ē magis icorruptibile tāto ē magis ēs.
 f. vī ē magis icorruptibile q pticularē. f. est ma
 gio ēs. C Ad tertiā rndet ari. negādo minorē. r ad
 pbatiōē dicit q nulla ē necessitas opinari vī cē
 vnu pter multa. qd pz p sile. qz pōt dīmōstrari ali
 qua passio d aliquo accidēte sine substantia. r tñ p
 prer bñ segt q sit dare accidēs sine substantia. ita i
 pposito pōt fieri dīmōstratiō de vībus sine appli
 catiōe ad sua pticularia. r tñ pp bñ sequitur q vī
 sit res prer singularia. Et addit q si aliquis hōpie
 tur. tñ cā illius erroris n ē dēmōstratiō sed male au

diēs. i. male itelligēs. Et bec d questione.

Veritur Utz vnitās bīr scien 14
 tifici sumat ab vnitāte

q subiecti. r diuersitas a diuersitate pnci
 pioz. C Arguit p q n. qz diuerse scien
 tie pnt cōsiderare idē subm. ergo vnitās scie n sumi
 tur ab vnitāte subiecti. an s pz qz oēs scie cōsiderāt
 de vī. C Secōdo sic. scia n capit entitatē a subiecto
 f nec vnitātē. f. cōia. qz ab eodē bz res q sit ens et
 vnu ens. C 3? sic. dīstīctiō sciētiāz sumit a dīstī
 ctiōe subiectoz. f. nō a dīstīctiōe pncipioz. f. cō
 sequentia qz idē nō bz diuerfa pncipia dīstīct. an s
 pz p ari. i pmo d aia dicētē q secāt scie quēadmo
 dū res d qb? sūt. C In oppositiū ē ari.

Primo sciēdū ē q p declaratiōe termino
 rū ponit qtuor difficultates. qru
 pma ē bec. vīz vnitās sciētie sumat ab vnitāte sub
 iecti. rndetur p duas dīstīctiōes. r duo dicta. C p
 ma dīstīctiō ē bec. subz alicui? scie pōt capi duplr
 vno? māliter. f. p illa simplici qditate d q dīmōstrā
 tur passiones. Alio modo capiū formatr p ipā qdi
 tate iformata qdā rōne formali q vocat rō subiecti
 ua. C 2? di. aliq scia pōt dici vna duplr. vno? itri
 sece r formatr. alio? extrīsece ab obiecto. C p
 mū dictū ē istud. vnitās scie nec formatr nec obie
 ctue sumit ab vnitāte māli subiecti. pz qz idē subz
 pōt cōsiderari i diuersis sciētijs. C 2? dictū. vnitās
 scie nō formatr s3 obiectiua r extrīseca sumitur ab
 vnitāte formali subiecti. pma ps pz. qz scia ē vnu3
 ēs reponibile i p dīcamēto qūitatis formatr. ergo d
 se formatr r itrinsece ē vna. f. cōia. qz cui3 ētati
 correspondet sua p pzia vnitās. z? ps pz. qz si subz
 sciētie sit vnu i genere scia dī cē obiectiue vna i
 genere. g? rē. C 2? di. vīz dīstīctiō sciētiarū su
 mat pēse a dīstīctiōe pncipioz. rndet p duas dīstī
 ctiōes r duo dicta. C pma di. di. ē duplex. nā qdā
 ē itrinseca q aliqd p dīaz cēntialē r itrinseca dīstīgui
 tur ab alio. r sic dīstīctiō sciētiāz non pōt sumi a di
 stīctiōe pncipioz. Alia ē dīstīctiō que sit p ex
 trīseca. f. quando principium cēntialiter r extrī
 sece dīstīctiū ē nobis i nomiātuz. tūc accipim?
 vnu extrīsece p pncipio dīstīctiū. sicut dīstīgui
 m? potētias p obiecta. C Secunda dīstīctiō. du
 plex ē pncipiū dīstīctiū. quoddā ē dīstīctiū a
 priori. Aliud vero est dīstīctiū a posteriori
 r per concomitantiam C pnam dictum est istud.
 dīstīctiō sciētiarū essentialis r itrinseca non
 potest sumi a dīstīctiōe pncipioz i pms subiecti
 vel dēmōstrationis. pater. quia per nībil extrīse
 cum dīstīnguitur aliquid itrinsece r essentiali

posteriorum

ter. sed principia subiecti vel demonstratiois sunt extrinseca scientie. ergo per ea non potest sumi distinctio essentialis et intrinseca scientie. et ideo quelibet scientia habet unam distinctam intrinsecam et essentialem quam multoties est nobis ignota. per quam differt a quolibet alia scientia. ¶ Secundum dictum. distinctio extrinseca scientie sumit a priori ex distinctione principiorum. et a posteriori sumit penes diversos modos procedendi illa scientia. prima pars per se. quia principia sunt naturaliter priora subiectis. secunda pars per aristotem. per deum dicente quod illa scientia est prior et perfectior quam habet perfectiores et certiores modum procedendi. alie due difficultates patebunt in tertio notabili.

Secundo

sciendum est quod non tractatus in quo aristoteles determinat de operatione scientie ad scientiam. et ad alios virtutes continet tria capitula. In quorum primo tractat de operatione scientie ad scientiam. et continet tres partes. In quarum prima habet conclusionem semper operatur unam demonstrationem ad aliam penes conditiones que debentur ei ratione que est demonstratio. que conditiones sunt quatuor. scilicet esse ex prioribus et esse ex posterioribus. facere scire per quod. et facere scire quod. et secundum hoc ponit duas conclusiones. ¶ Quare prima est hec. Scientia que est prior. id est ex prioribus est certior ea que est ex posterioribus. ¶ 2^a demonstratio que facit scire per quod et quod est. est notior illa que facit scire quod est terminum. has duas conclusiones relinquit aristoteles notas ex prius habitis. ¶ In secunda parte comparat unam demonstrationem ad aliam penes conditiones que debentur ei ratione rerum significatarum. que conditiones sunt quatuor. scilicet esse de subiecto. et esse de non subiecto. esse ex simplicibus et esse ex magis compositis. et continet duas conclusiones. quarum prima est hec. ¶ Scientia que est de non subiecto est certior illa que est de subiecto. et capitulo sub se per materiam sensibili vel per aliquam conditionem materiali sensibili. probat exemplum quod arithmetica que est de numero generis non subiecti. est certior et nobilior quam musica que est de numero sonoro qui dicitur esse subiectum. ¶ 2^a conclusio. scientia que est de simplicibus est certior ea que est de magis compositis aut contractis. ut arithmetica que est de numero est certior quam geometria que est de magnitudine. quia unitas que est principium numeri est simplicior et prior puncto. quod est principium magnitudinis. Addit enim punctus supra unitatem positionem in continuo. ¶ In tertia parte comparat scientias ad invicem penes identitatem et diversitatem. et inter tres conclusiones. quarum prima est hec. ¶ Unitas scientie sumit ab unitate subiecti ita quod illa sint unius scientie que sunt unius generis scibilis. Hanc conclusionem non probat aristoteles. potest tamen probari. quia scientia est quidam motus rationis. sed motus capit unitatem a termino ad quem. terminus autem ad quem scientie est subiectum ipsius scientie. quia in scientiis speculativis solus queritur cognitio subiecti scibilis. et in

scientiis practiciis queritur cognitio constructionis ipsius subiecti. ¶ 2^a conclusio tangit quatuor conditiones requiritas ad hoc quod aliqua scientia dicatur una. Quarum prima est hec. quod talis scientia habeat unum genus subiecti. 2^a est quod tale subiectum ponatur ex aliquibus principijs primis ex quibus procedit demonstratio. 3^a est quod habeat partes subiectivas. 4^a est quod habeat passiones per se de subiecto per sua principia demonstrantes. ¶ 3^a distinctio scientiarum sumit ex distinctioe principiorum. per se. quia ex opposito contrariis infertur oppositum contrariis. nam si principia sint eadem. et scientie erunt eadem. ergo ille scientie erunt diverse quarum principia sunt diversa. 2^a pars idem a signo. quia vicinior scientia subalternata et subalternata est distinctas scientias eo quod habent principia propria et idem demonstrabilia distincta et non eadem. 3^a signum est quod distinctio scientiarum sumitur a distinctione principiorum. Et subdit aristoteles. quod eadem conclusio potest demonstrari per diversam mediam. per in medijs eiusdem coordinationis. et de hoc non datur exemplum. 2^a in medijs alterius coordinationis. sic ista conclusio. omne quod letat transmutatur. potest poni per illud medium quod est gescere. ut omne quod gescit transmutatur. omnis letas quiescit. ergo omnis letans transmutatur. 2^a potest demonstrari per illud medium quod est moveri. ut omne quod movetur transmutatur. sed omnis letans movetur. ergo omnis letans transmutatur.

Tertio

Sciendum est quod circa hunc textum dicunt quatuor difficultates. Quarum prima est hec. utrum virtutes omnium conclusionum sit idem virtutes numero. respondetur probabiliter quod sic. sicut enim calor per primum actum calefactionis causat unum gradum. et per 2^m causat unum alium gradum. et per actum caliditatis tertium cum tertium. et sic infinitum. eadem ex omnibus illis gradibus fit una caliditas numero. sic etiam intellectus per actum quem habet circa primam conclusionem metaphysicalem cum unum gradum virtutis totalis metaphysice. et per actum quem habet circa secundam cum 2^m gradum. et sic contrarium. tunc ex illis omnibus virtutibus resultat unum virtutis totalis quod est unum unitate numerali et cuiusdam totalitatis. dicitur tamen unum in genere per unitatem genericam sui subiecti. ¶ 2^a difficultas. utrum subiecti et passionis et generaliter omnium contentorum in scientia possit esse unus virtutis. Respondetur quod sic. quia subiectum continet virtutem notitiam cuiuslibet contenti sub eo. ideo habitus subiecti per identitatem virtutis continet per dicitur unus cum habitu omnium consideratorum in scientia illa. ¶ Secunda difficultas. utrum scientia de incorporeis et a corpore separet. sit certior quam scientia de corporeis et a corpore ligatis. Et videtur quod sic per aristotem in prima conclusione huius capituli qui dicit quod scientia que est ex prioribus est certior. ¶ In oppositum arguitur per commentatores septimo metaphysice ubi vult quod mathematica est certior omnibus alijs et tamen

primus

de subiectis corpore ligatis. **¶** Ad dubiū secū
dū linconiesem rñdet affirmatiue q sic. p cui^o p
batione supponit q sicut ad hoc q aliqd obiectum
fēibile ab oculo corporali videat regitur q i tali
obiecto ifundat lumē corporale ita q quāto in illo
mai^o lumē ifundit tāto magis ē ab oculo corporali
visibile. ita pportionabiliter ad hoc q aliqd ab itelle
ctu cognoscatur. regit^r q i eo infundatur lumē spi
rituale ita. s. q quāto tale obiectū ē magis recepti
uū lucis spiritalis ipm ē ppiqui^o intellectui z ab eo/
dē magis intelligibile. Hoc supposito format talez
rōnem qz notitia illoz entiu q sūt ppiquiora ipi in
intellectui z lucis spiritalis magis respectiua ē cer
tior. sed entia pma sicut sūt cause vles z intelligen
tie z substantie a corporibus separate sūt h^o. g. zc.
Verūm a nōnullis negatur illud lumen spirituale
necio pexigi ad intelligibilitatē alicui^o qditatis. sed
dicūt vñū qd q i se habere ppiū gradū sue ētatis
z magis sue cognoscibilitatis. hui^o tñ difficultatis
veritatē requirere altioris eget scientie. **¶** Ad rō
nē i oppositū respōdet linconiesis q licet mathe
matica sit certior alijs sciētijs qstū ad intellectū nostrū
grauatū z mole carnis obnubilatū. n tñ qstū ad itel
lectū sepatū a tali mole carnis. **¶** 4ª difficultas
Utz ista cōclusio. letās transmutatur pōt pbari p
ista duo media que sūt moueri z qescere. Et vñ q
nō qz demōstrationes n augentur p media. **¶** In
oppositū ē ari. **¶** Respondetur affirmatiue q sic
z vltra dī q ari. pūs locutus ē de demōstratiōe p
pie dicta z metabaphicali. hic aut logtur magis d
demōstratione naturali q ē minus. ppie dicta de
monstratio z illa pōt augeri p media. **¶** Et p de
claratione exēpli notat linconiesis q i letante sunt
duo motus. s. interior z exterior. Nā anteq letās
lete^o oz q babeat appetitum z spes. visus enī quē
babeat ad rem appetitā vocatur appetitus. s. p
secutio illius appetibilis vocatur spes. post vero
rei executionē illud qd ppius vocabatur appetitus
nūc vocatur amor. qd hō ppius vocabat spes. nūc
dī letitia. Est enī letitia dilatio sanguinis circa
cor letātis. ergo post executionē rei appetite quie
scit quātū ad appetitū. s. tñ ad huc mouetur motu
teriori. qui ē dilatio sanguinis ad cor.

Conclusio Rñsalis. vñitas hī^o sciētifici
sumitur ab vñitate iūbi. z disti
ctio sumitur a distinctiōe pncipioz. bec p̄ satis pz
ex secūdo notabili.

Primo Dubitatur. vñz sensibiliū sit sciētia
¶ Pro solutione supponitur q i
secundo capitulo excludit ari. scientiam a duob^o

generibus rez. s. casualibus z fortuitis. z ab his q
p sensum pciūtur. Et cōtinet duas ptes. In qru
prima itendit qtuor cōclusiones. **¶** Quaz pma
ē bec. ei^o qd ē a fortuna nō ē scia p demōstrationē.
pz qz cui^o ē scia aut ē necessariū aut vt frequēter.
s. illud qd ē a fortuna nō ē necessariū neqz frequē
ter. g. ei^o qd est a fortuna nō ē scia. maior pz. qz ois
dmostratō aut ē p necessarias ppōes. aut p ppōes
q sūt hē vt frequēter. minor pbat. qz illa q sūt a for
tuna sūt extra necessariū. z extra frequēter. ex q i/
fert ari. q si pmissē fuerit necessariē cōclusio erit ne
cessaria. z si pmissē fuerit hē vt frequēter. cōclusio
erit hā. vt frequenter. **¶** Secūda cōclusio. nō cō
tingit aliquid scire p sensū. pbat^r duab^o rōnibus
z duobus signis. pma rō. si cōtingeret aliqd scire p
sensum. seqret^r q scire eēt sentire. vsequēs ē icōue
niēs. ergo z aūs. Scda rō. qz scia ē vñū. s. nō cō
tingit sentire vñ. ergo nō cōtingit scire aliquid. per
sensum. maior pz qz demōstratio ē p ppōes vñes.
minor pbat^r qz sensus nō ē nisi eoz que sūt hic z
nūc. vñ aut nō ē hic nec nūc. sed ē vbiqz z sēper. g.
non cōtingit sentire vñ. Ex quo infert q sentire q
dem necesse ē singula. i. q sentire cōtingit singulari
ter. ē aut scia cognoscendo vñ. **¶** pmiū signū est.
si sensibiliter viderem^o triangulū habere tres. non
dū scirem^o ipm habere tres. sed adhuc qreremus
demōstrationē z causā pp quā ipē bz tres. ergo se
quitur q cōtingit aliquid scire p sensū. **¶** Secūdū
signum. si essem^o supra lunā z viderem^o terraz ob
iectā inter solē z lunā tñ videremus lunā eclipsa
ri. z tñ nō scirem^o causā pp quā vñ deficit. s. so
lum scirem^o causam ppter quam nūc deficit. g. si
gnū est q nō cōtingit aliquid scire p sensū. **¶** 3^a cō
clusio tangit aliqua correlaria. Quoz pmiū est. sen
sus non ē vñū sed ex pluribus singularib^o multoti
ens sensatis venamur vñū vñ. Secūdū correla
rium. vñ ē honorabile quando ostēdit causā passi
onis. Tertiū correlariū. cognitio vñis ē honorabi
lior quacūqz cognitione sensitua z quacūqz cogni
tione q nō ē p causam. Quartū correlariū. cogniti
tio pncipioz est honorabilior quacūqz alia cogni
one. Quintum correlarium. ipossibile est sentiēdo
aliquid scire demonstrabile. nisi aliquis dicat q
sentire sit per demōstrationem scire secūdū illos
qui ponebāt q sēsus nō differt ab intellectu. **¶** 4^a
conclusio tangit remotionem cuiusdam dubij. qz
aliquis posset dicere q sensus nihil faceret ad sciē
tiam. respondet aristo. dicens q quedam sūt que
ignorantur ppter defectum sensus. z si sēterē. eo
rum haberemus sciētiā nō q sēsus sit causa pñ

posteriorum

cipalis scientie. sed qz ex sensu tanqz ex cā occasio
nali deuenit^o i cognitionē ppōnis vltis. ita qz ex
pluribus visionibus z sēsatiōib^o veniamur vlt. vt
si viderem^o poros qz sūt i vitro nunqz dubitarem^o
quo mō lumē pretransit vitru. sed qz sic videm^o in
vno vitro z vir in alijs pluribus vitris. tūc itelligi
mus sic eē i oib^o vitris. z sic p^o sensuz multiplicatū
deuenim^o i cognitionē ppōnis vltis. s. qz oē vitru
pmittit luminis trāsitu. sed qz aliquādo ignoram^o
illū sēsū. s. qz vitru sit pforatū. ideo ignoram^o pro
positionem vltm. z ita impedimur ad sciendū pp
quid vitru ē trāsparens.

Secundo Dubitat. vtz oium sillogismoz
pncipia sint eadē pncipia. C p
responsione supponēdū est qz ori. i tertia pte ondit
qz diuersaz scientiaz diuersa sūt pncipia. z omnet
duas pncipulas. qrum pma tāgit qtuor cōclusiōes.
C pma ē bec. nō oium sillogismoz sūt eadē pnc
cipia. p3 qz sillogismoz qdā sūt veri. alij sūt falsi. s3
sillogismoz verorū z falsorū nō sūt eadē pncipia
ergo nō oium sillogismoz sūt eadē pncipia. z l3 ex
falsis cōtingat sillogizare verū h nō ē nisi semel. h
est non semper. qz si altera pmissaz sillogismi pce
dentis ex falsis p sillogizatur. tūc i tali p sillogizati
one nō cōtinget ex falsis sillogizare verū. C 2^a cō
clusio. non oium sillogismoz falsorū sūt eadē pnci
pia. p3 qz quorūdā sillogismoz falsorū cōclusiōes sūt
vrie. z quorūdā cōclusiōes sūt icōpossibiles. ergo
nō oium sillogismoz sūt eadē pncipia. aīo p3. quia
iste sūt cōtrarie. iustitia ē iustitia. timor ē audacia
z vtraz ē falsa. iste etiā sūt icōpossibiles. hō ē equ^o
hō ē bos. egle ē maius. egle ē min^o. sed tales cōclusi
ones non pnt ccludi nisi ex pncipijs contrarijs fal
sis aut icompossibilibus. talia aut pncipia nō sūt ea
dē. ergo zc. C 3^a cōclusio. nō oium silloz verorum
sūt eadē pncipia. pbatur qtuor rōnib^o. pma est h.
cōclusiōnū genere vntiū pncipia nō pnt eē eadez.
sed multe sunt cōclusiōes hē genere vntes. ergo
eorū pncipia nō sūt eadē. maior p3. qz si cōclusiōm
genere vntium pncipia eēnt eadē. vel ergo hō pnci
pia cōuenirēt i sur sū h est qz termini cōuenirēt fm
dispositionē secūde figurei q. i. mediū semp p dīca
tur. aut cōuenirēt i decorsū. h ē qz sillogismi cōuenirent
i terminis dispositis fm exigētiā tertie figure i qua
mediū subijcūt i vtraz. aut cōuenirēt in termino
exteriori se hntē aut iteri^o. h ē cōuenirēt i dispositi
one pme figure i q mediū subijcitur respectu ma
ioris. pp qz vī eē interiori. z idē mediū p dīcal i 2^a
ppōne de minore. ideo vī eē exteriori. z 1^a rō. si oīus

sillogismoz verorū eēnt eadē pncipia maxie eēnt
pncipia cōmunia. cō ē istud. de quolibz ē affirmatiō
vī ne^o vā. s3 talia nō sūt eadē respēcū oīum cōclusiōz
demonstrandaz. ergo zc. minor p3. qz hō pncipia
cōia cū igrediūtur dmonstrationē cōariātur ad pp
um genus subz. vt pri^o patuit. z frequēter illa sub
iecta sup que sūdātur z eriguntur dmonstrationē
vnt gne. ergo nō oīus dmonstrationū pncipia oīa
sūt eadē. minor p3. qz eoz que eriguntur sub dmon
strationē qdā sunt sub qūitate. qdā sūt sub qūitate.
3^a rō. pncipia nō sūt multo minora cōclusiōnib^o. s3 cō
clusiōes i diuersis dmonstrationib^o nō sūt eadē. g^o
neqz pncipia minor p3. qz cōclusiōes aliqui sūt ex ter
minis assūptis. i. dispositis i secūda vel tertia figu
ris. vī sūt ex terminis admissis. i. dispositis i pria si
gura. ergo zc. 4^a rō. quorūdā cōclusiōnū pncipia
sūt necessaria z quorūdā cōtingētia. s3 necia z cōtingē
tia nō sūt eadē. ergo zc. C 4^a p tāgit remotiōez cu
iusdā dubij. nā l3 nō oīus dmonstrationū vī sit sūpra
rū sint eadē pncipia. tū nō vī obstarē qn qūdā dmon
strationū sint aliqua pncipia eadē. sicut dmonstratio
nū logicaliū sūt eadem pncipia logicalia z geome
traliū geometralia. hndet aristo. qz dicere sic esse
nihil aliud ē qz dicere qz diuersaz sciētiāz sunt di
uersa pncipia. p pzia. z ideo si pp h cōcludit aliquis
oīus dmonstrationū vī eē eadē pncipia. illō ē mul
tū verisimiliū. qz pari rōe diceretur qz oīa etiā sūt ea
dē. qz oīa etiā cōueniūt i h qd ē eē ena.

Tertio Dubitat. vtz oium scientiaz sint ea
dē pncipia. C p solutione suppo
nitur qz aristo. i tertia pncipula itendit duas cōclusi
ones. C Quaz pma ē bec. nō omnium dmonstra
tionū z sciētiāz sūt eadē pncipia. pbatur duabus
rōnibus. qru pma ē bec. qz si sic. tunc de quolibet
demonstraretur qdlibet. s3 illud ē fatuum dicere z
multū ispicēter. ergo zc. oīa p3. qz sumāt iste due
cōlōes q sūt. a. z. b. z capiātur pta pncipia. s. c. d. f.
tūc si per illa possit. a. demonstrari ita etiā z. b. mi
nor p3. qz talis idēia pncipiorū nō cōtingit i sciētijs
matematicis q pcedūt ex oīo imēdiatis. neqz in
resolutorijs q pcedūt abbas que ab imēdiatis ori
ginem traxerūt. C Scda rō. pncipia sūt pposi
tiōes imēdiate. s3 diuersaz scientiaz diuerse sunt
cōclusiōes. qz z diuersa pncipia imēdiata. s3 oīa. qz
cōclusiōes suā diuersitatē sumūt ex suis p p p
pncipijs. vt patuit ex capitulo pcedēti. C 2ª cōclu
sio tāgit solutionē eiusdē obiectiōis. posset enī ali
quis dicere qz pluriū cōclusiōnū dmonstrabiliū est
vnu pncipium imēdiatū. qd tū pōt applicari ad

primus

Diversas conclusiones. Rndet aristo: qd lz pma pnci-
pia sint coia pluribz conclusionibz. tñ i vno qd gñe sci-
bili ē vñ pncipiū pñū speciale. h ē vna pma ppō
imediata ad quā resoluūt oēs conclusiones q̄ deducū-
tur ex pncipijs illius sciētie. z est illa pma ppositio
imediata q̄ subijcit gen⁹ subm respectu sue diffiniti-
onis. Ex q̄ ifert qd n̄ igit demonstrare quodlibz ex
quol3. lz diuersaz sciētiarū nēcō pncipia sūt diuer-
sa. Infert z qd sciētiarū duplicia sūt pncipia. qdaz
sūt ex gb⁹. z illa sūt pmissē ex gb⁹ vlp̄ quas demo-
stratur passioēs de subiectis. Alia sūt pncipia cir-
ca q̄. z illa sūt subiecta sciētiarū circa q̄ scia vsatur
sicut i arithmetica numerus ē sub3. z in geometria
magnitudo. Et subdit qd pncipia ex gb⁹. sūt coia. lz
pncipia circa q̄ sūt ppria.

Ad rationes Ante oppositū. due prime sol-
uunt ex pzo notabili. ¶ Ad
secūdā dī qd negat aīa. z ad pbationē cōcesso aī-
cedere negat cōia. qz bec dictio q̄admodū nō dicit
circūstātiā cōe. lz solū dīc sūtitudinē. Et h de qōne.

Veritur

Utz ab eodē obiecto pos-
sit sūt r̄ semel haberi scia z oppio. ¶ Et
vī qd sic. p pñm i textu. dī dyametro sci-
m⁹ qd ē cōmēsurabilis costē. z sūt opinamur de dya-
metro qd sit icōmensurabilis costē. q̄ de eodē subo-
pōt sūt hī scia z opinio. ¶ z sic. pōt ē eūdē itelle-
ctū sūt hī mediū pbabile z mediū demonstratiuū
ad eādē conclusionē. ergo possibile est sūt habere
scientiam z opinionem de eodem. ¶ Tercio sic.
aliquis pōt primo p mediū pbabile habere oppi-
nionem de aliqua conclusiōe z postea cognito me-
dio ppter quid pōt de eadem habere scientiam. lz
adueniente scientia non destruit precedens opinio.
cū talis adhuc possit probare illam conclusionem
p mediū pbabile. ergo de eodem simul possum⁹
habere scientiā z opiniones. ¶ In oppositū ē ari.

Primo Sciendū est qd pro declaratione
terminorum ponuntur due distin-
ctiones. ¶ Quarum prima est bec. opinio scdm
lincōnientem potest capi tripliciter. scilz. proprie:
communiter: z magis proprie. Opinio communiter
dicta est cognitio cū assensu. z sic non est aliud q̄ si-
des vel credulitas q̄ assentimus siue firmiter siue
non alicui ppositiōi ctingenti vel necessarie. z sic
opinio est gen⁹ ad scientiam: z ad opinionē pprie
z magis proprie dictaz. Ex quo sequitur qd omnis
scientia est opinio. z omne scibile est opinabile. lz
non econtra. Opinio pprie dicta ē acceptio vni⁹
partis contradictionis cum formidine z timore al-

terius partis z tūc cum assentimus alicui propo-
sitioni dubitando tamen de veritate sui contrarij.
talis assensus vocatur opinio. Sed opinio magis
proprie dicta est cognitio veri contingētis scdm
qd huiusmodi. Et ad istam due conditiones requi-
runtur. Primo regit ad bēsiō vel assensus alicui⁹
ppositionis ctingētis. Ex quo sequitur qd nullius
ppositionis necarie potest esse opinio pprie z ma-
gis pprie dca. Scdo requirit qd tal⁹ ppositio con-
tingens ab opināre capiat vt ctingēs. quia si talis
propositio de facto fuerit contingens. z ab opinā-
te accipiat tāq̄ necaria. tūc stare tali iudicio nō pos-
set oppināre de ea hīe oppionem. ¶ z⁹ distinctio:
scientie vlp̄ oppionis duplex est obm. qdā est obm
totale sic est ipa conclusio scita vel opinata. z sic capi-
tu r h. Aliud est obm ptiale. s. obiectū conclusionis sci-
te vel opinatē: z de tali non intelligit q̄stio.

Secundo sciendū ē qd tertium z vltimum
capitulum in quo a risto. deter-
minat dī opatōe scie ad alios bīr ctinget tres ptes:
In quaz p⁹ agit de opatōe scie ad intellectū z opin-
nē. z oīz quorū conclusiones. ¶ Quaz p⁹ ē bec. scibi-
le z scia dīnt ab oppinabili z oppione. p3 qz scia ē
vltis z sūt per ppōes vles z necessarias. sed oppio
ē circa ppōes ctingētes nō necessarias. ergo rē. z⁹
p3 qz scibile ē necessariū z impole aīr se habe-
re. oppinabile hō nō ē necessariū. qz sic pōt aīr se
habere eē impole cū oppinabile sit ctingēs. ¶ z⁹
conclusio tāgit dīam inf intellectū z oppinionē qz itel-
lectus ē pñm scie. oppio aut nō. cū sit ctingētius. z
capit hīc intellect⁹ nō p potētia intellectiua. sed p
habitu cognitiuo pncipioz. ¶ Tercia cō tāgit dīf-
ferētiā inter sciaz z intellēm. z est h. scia differt ab
intellectū. qz scia est habit⁹ ppōis mediate z dīf-
bilis. intellect⁹ hō est habit⁹ ppōis immediate z ide-
mōstrabilis. ¶ Quarta cō scia. intellect⁹. z oppio
oueniunt in h qd sūt veroz z pñt eē circa ppōes
veras. ¶ Ex gb⁹ ifert duo correlaria. quoz pñm
ē. oppio ē circa verū z falsū. ¶ z⁹ ē. qd oppio ē cir-
ca ver⁹ ctingēs quod ē pōt aīr se hīe. p3 trib⁹ rōi
b⁹. p p diffōez oppionis. qz oppio ē acceptio ppō-
nis mediate z nō necessarie. z qz incertū dī de nā
oppiniōis. ergo oppio ē veri incerti siue ctingētis.
z nullus dicit se oppinari cognoscēdo aliqd eē im-
pole aīr se hīe. sed tunc dicit se scire. ergo oppio
ē veri ctingētis. z scia veri necessarij.

Tercio sciendum est qd in secunda pte h⁹ ca-
pituli mouet aristo. duas quēstioēs
z intēdit quatuor conclusiones. ¶ Prima conclusio tā-
git ambas qōnes. quaz pma ē bec. vtrū contigat

posteriozum

idē sciri z oppari. z qd. vtrū scia z oppio sint idē.
Cz¹ qd est disputata tū ē ista. igitur idē sciri z
 pinari. p³ tribus rōib⁹. p¹marō ē h. nihil igitur opi
 pinari qn igitur illud scire. g² igitur idē scire z
 oppari. **C**z² sic. sic scies pcedit p² positiones me
 diatas quousq³ vēiat ad immediatas. sicut z oppinas
 ergo igitur idē scire z oppinari. **C**z³ sic. sic igitur
 scire qz z ppter qd. ita igitur oppinari qz z ppter qd.
 ergo igitur idē scire z oppinari. **C**z⁴ igitur solu
 tōem secūde qōis. z ē h. si aligs habet acgrat p me
 dia q non sūt possibilia at^r se b^re sicut sūt diffōdes p
 q³s sūt demōstrationes. tal^r habit^r erit scia z nō oppio.
 z h²is talē habitū sciet z nō oppinabit. Sed si aligs
 habit^r acgrat p media possibilia at^r se habere que
 nō sūt extremis s²m subāz nec s²m spēm. i. p se. talis
 habit^r erit oppio z nō scia. z h²is talē habitū oppina
 bit z nō sciet neq³ qz neq³ ppter qd. si tū acquirat p
 imediata erit oppio ppter qd. z p mediata erit oppio
 qz. **C**z⁴ igitur solōez p²me qōis ad quā rīdet tri
 p²l^r. p p sūt. nam sic ei²sdē penit^r nō est oppio x^a et
 falsa. z sic nec ei²sdē penit^r est oppio z scia. s² sicut
 quidā dicit incōueniētia sequi ad h² q² ē ei²sdem
 esse oppiōne verā z falsā. vt iconueniēs ē h²e oppia
 ri dyametrū eē cōmēsurabile costē qdrati. sicut seq
 rent iconueniētia ad hoc q² est ei²sdē eē oppioez
 z scientiaz. **C** Secūda solutio. sicut ei²sdē diame
 tri pōt eē opinio x^a z falsa. non tū ei²sdē penitus.
 differt enim secūdū rationem. ita etiā scia z opi
 nio sūt ei²sdē. vt de boie scimus q² x^a ē aial sed
 homine opinamur q² sit ābulans vel currens. **C**z³
 solutio. non cōtingit simul opinari z scire idē qz tē
 aliquis simul opinaretur idē posse aliter se habere
 z non posse aliter se habere. qd ē iconueniēs. Ex
 g²b²us cōcludit correlarie q² ipōt ē de eodē h²e sci
 etiā z opionē. i. z diuer²soz p²dicatoz respectuei²
 dē sūbi pōt haberi scia z opinio. vt de boie respe
 ctu risibilis habet scia. sed de boie respectu huius
 p²dicati currit habet opinio.

Cōclusio Respōsio implicat cōdictōem d
 eodē obo totali. vt de eadez cō
 clusione h²e sciam z opionē siue successiue siue sūt
 siue ab eodē intellectu siue a diuersis. p³. qz scia
 solū ē cōclusione necaria z ipōt aliter se habere.
 mō implicat cōtradictionē eandem p²ponē simul vel
 successiue i eodē intellectu. vel i diuersis esse neces
 sariā z cōtingētē. esse possibīle aliter se habere. z eē
 ipōtem aliē se habere. ergo implicat cōtradictionem
 siue simul successiue siue ab eodem intellectu siue a
 diuersis de eadē cōclōne h²e sciaz z opionē.

Primo Dubitat. vtrū p²ois immediate pos
 sit haberi opinio ppter quid. p²o
 solōe ponitur tres difficultates. p²ma ē h. vtrū opi
 nio possit esse acceptio p²ois immediate. cūz tamē
 qlibet imediata videat necessaria esse. Rīdetur p
 vtrū distinctionē qz vtrū opionem esse acceptōem
 p²ois immediate pōt intelligi dupl^r. Uno mō q
 talis p²o de facto sit imediata z necessaria: acci
 piat tamē ab opināte vt nō necia. z sic opinio magis
 p²pe dēā nō pōt eē acceptio p²ois immediate z necie
 cū sp² sit vtrū igitur. alio: pōt intelligi q² ipsa sit cōin
 gēs. z cū hoc imediata. z sic opinio h²e acceptio p
 p²ois immediate. **C**z¹ diffi. vtrū aliqua p²o igitur
 sit imediata. Rīdet q² sic. qz vt super^r pbatū ē
 sit stat^r tam in p²dicatis eēntialib⁹ q² accēntalib⁹. er
 go sicut sūt alique p²oēs necessarie imEDIATE. ita
 erunt aliq² cōtingētes imEDIATE. Vtrū illa p²o d^r
 cōtingēs imediata qn p²dicatū inest cōtingenter subō
 sic tamē q² imEDIATE z adequate fluat a p²rijs p²
 cū p²is ididui illi sūt subiecti. sicut color cōtingit p²dica
 tur de corpe z imEDIATE fluit a principiis ididui
 alib⁹ corpis. ideo ista ē imediata. corpe ē coloratū.
Cz³ diffi. vtrum sit aliq² oppio ppter qd. Rīdet
 q² sic. quia sicut notitia alicuius necessarij accepta
 p² p²ponēs imediatas z necessarias d^r scia ppter qd
 z etiam notitia alicuius necessarij accepta p² p²o
 nes mediatas z necessarias d^r scia. qz sic etiā noti
 tia alic² veri cōtingētis accepta per p²oēs imedi
 atas z cōtingētes d^r oppio ppter quid z notitia ve
 ri cōtingētis accepta p² p²ponēs mediatas z cōtingē
 tes d^r oppio qz. Ex his patet rīssio ad dubium

Secundo Dubitat. vtrū de eodem obo pos
 sit idem intellect^r simul habere
 sciētiam z opinionem z formidīnē. **C** Ad p²ma²
 partē rīdetur per duo dicta. **C** Primū dictum ē
 de eodez obiecto materialiter sumpto. s. p² abstra
 ctionem a quacūq³ ratione formali possumus re
 spectu diuer²orum p²dicatoz habere sciētiam
 z opinionem non tū respectu ei²sdem p²dicati.
 vt ista. homo est risibilis z scibilis. sed ista est oppi
 nabilis. homo est albus. **C** Secundum d^rm. ipōt
 sibile est de eodez subiecto sub eadem ratione for
 mali habere sciētiaz z opionem. siue respectu
 ei²sdem p²dicati siue respectu diuer²orum. quia
 eidē sūbo sub eadē rōne formali nō pōt inesse duo
 p²dicata qz vtrū inest cōtingētē z aliō necio. **C** Ad
 scdaz p²te dubij rīdet p² duas distictōes z duo dēā
 p²o² d^r ē bec. opinio pōt capi dupl^r. vno: p² actu opinā
 di. alio: p² bitu opinariuo genito ex multis actib⁹

Secundus

opinadi. ¶ 2^a dicitur opinio per adhuc capi dupliciter vno: per actum vel habitum deducendi propositiones probabiliter ex premis-
sis probabilibus. Alio modo potest capi pro actu vel habi-
tu assentiendi conclusioni probabiliter deducte ex premissis
probabilibus. et sic capitur in proposito. ¶ Primum dicitur de
graditate cuiuslibet opinionis est formido. quod opinari est
actualem vel habituale assentire alicui conclusioni proba-
bili cum formidine sui oppositi. ¶ Secundum dicitur. cum
formido sit de graditate opinionis sicut dicitur est de for-
midine in ordine ad scientiam. sicut de opinione dicitur est plus.

Tertio Dubitatur. utrum solertia sit habitus in-
tellectualis. ¶ Pro solutione sup-
ponitur quod aristoteles in tertia parte 7° capitulo definit dicens quod
habitu quocumque solertia. et tunc tres quodestiones. ¶ Qua-
rum prima est hec. utrum sint sex habitus intellectuales.
qui sunt ratio. intellectus. scientia. ars. sapientia et prudentia. de
quorum duobus. scilicet de intellectu et scientia iam visum est. de alijs
autem definire non est presentis intentionis. quod magis
pertinet ad primum dicens aia. et ad sextum ethicorum. ¶ 2^a con-
clusio tangit diffinitionem solertia. et est hec. Solertia est quod
dam subtilitas inveniendi medium in non prospecto tempore. in
tempore breui et paruo. Et aliter inveniendi sic diffinitur
solertia. Est vis penetratiua qua visus mentalis non
gescit super rem visam sed penetrat ipsam usque ad aliam
rem sibi naturaliter coniunctam. ut visus mentis appre-
hendere non gescit in visione illius rei sed ipsam cito pe-
netrat donec apprehenderit causam vel effectum rei visae
se. ¶ Primam diffinitionem declarat aristoteles per tria
exempla. quorum primum est. si queratur quare luna conuer-
sa ad solem amittit splendorem. statim potest dicere solers
quod ratio est quod illuminatur a sole. et 2° exemplum. si quis pau-
per eviderit litigantem cum diuite et dicat rationem esse quod
a diuite pauper accommodatus est argentum. et diues
petit illud: tunc ille est solers. Tertium exemplum.
si quis viderit duos esse amicos qui prius erant inimi-
ci et causam assignat: quod facti sunt amici propter
amicitiam vnius tertij. ille est solers. ¶ 3^a conclusio. so-
lertia est habitus quodam naturalis ordinatus ad scientiam et de-
monstrationem. probatur ratione et signo. Ratio sic. quod
aliquis cognoscens causas mediatas statim cognoscit
ultimas et immediatas in quibus stat tota resolutio in me-
diatore. sed solers eo quod cognoscit causas mediatas
cognoscit ultimas. modo cognoscere causas ultimas vel
immediatas alicui effectus est cognoscere demonstrationem
ue et scientiam illius effectum. ergo solertia ordinatur
ad scientiam et demonstrationem. Signo: quod exemplum prius
dicta reduci possunt ad demonstrationes. ergo signum est
quod solertia ordinatur ad demonstrationem et scientiam. antea
patet reducendo primum exemplum ad demonstrationem
arguendo sic. omne quod illuminatur a sole habet splen-

dorem per conuersam ad solem. scilicet luna illuminatur a so-
le. ergo luna in parte conuersa ad solem habet splendo-
rem. ¶ Ex his respondetur ad dubium quod solertia non est
habitus intellectualis cum non sit habitus acquisitus.
scilicet est quedam naturalis habilitas anime ad cito
et prompte inveniendum causam quesiti.

Ad rationes Ante oppositum patuerunt
soluciones in primo notabili. et
primo dubio. ¶ Et hec de posterioribus

In fine
secundi libri po-
steriorum. querit
primo. Utrum
tantum sint quat-
tuor quodestiones ve-
re scibiles. scilicet
si est. quod est. quod est
et propter quod est.
¶ Et videtur quod
sunt plures. quod sunt
plura dubitabi-
lia quod quattuor

cum sit multa contingencia. multo plures sunt quodestiones
vere scibiles quod quattuor. tenet prima. quia quodestio est
dubitabilis propositio. ¶ Secundo arguitur quod sint pau-
ciores. quia nihil est preteritum et futurum. sed quod est et quod est ante
demonstrationes presupponunt. cum de subiecto oporteat
presupponere quod est et quod est. ergo si est et quod est non sunt
quodestiones vere scibiles. ¶ Tertio sic. illud hec scitur
quod per demonstrationem concluditur. cum scire sit effectus
demonstrationis. sed tantum quod est potest per demonstra-
tionem concludi. ergo tantum est una quodestio vere
scibilis. minor patet. nam quia est queritur de inherencia
predicati dubitabilis ad subiectum. talis autem inherencia
per conclusionem demonstrationis exprimitur. ergo tantum
quia est per demonstrationem potest concludi. ¶ In oppo-
situm est aristoteles.

Primo Sciendum est quod pro declaratione
sententiarum ponitur una distinctio. et due
suppositiones. ¶ Distinctio est hec. interrogatio potest sumi
dupliciter. vno modo generaliter pro omni probatione sumpta
cum signo interrogatio. et sic de propositionibus per accidens
veris potest fieri interrogatio. nec in proposito capitur
sic interrogatio siue quodestio. Alio modo capitur interroga-
tio specialiter. scilicet pro propositione necessaria dubitabili quod
potest demonstrari aut per demonstrationem elici et sic
in proposito capitur interrogatio siue questio. quia
omnis talis est vere scibilis. nec de propositionibus
per accidens potest bene modo fieri interrogatio. ¶ 1^a sup-

posteriorum

pō. q̄ttuor sūt q̄ones v̄e scibiles. q̄ sic adiūicē d̄m̄t q̄ q̄ō s̄ ē q̄rit an res sit. sed q̄stio qd est q̄rit que res sit. q̄ō h̄o q̄ est q̄rit aliqd d̄ aliquo. q̄ō v̄o p̄pter qd q̄rit causā quare hoc iest buic. Ex quo seq̄r q̄ due sūt q̄stiones q̄ q̄rit de eē rei simplr. s̄. si ē. z qd ē. z alie due de c̄plexione rei cū alia re. s̄. q̄ ē. z p̄pter qd ē. Sc̄da sup̄pō. ad c̄pletā z p̄fectā notitiā ali cui⁹ q̄ditatis scibili s̄ufficiūt q̄ttuor p̄dicte q̄ones. p̄z q̄ de nulla q̄ditate scibili pōt aliqd sciri nisi p̄ scia tur an ip̄a sit. ideo p̄ma q̄ō pōtis fieri de aliq̄ q̄dita te scibili est q̄ō s̄ ē. v̄t si q̄rat an triangulus sit. z co gnito q̄ ip̄le sit querit que res sit querendo qd est triangulus. scito autē q̄ triangulus ē z qd ē trian gulus statiz mouet intellect⁹ ad inquirendū an veri tas aliq̄ seu p̄dicatū v̄e possit in eē triangulo qd sit per questionē q̄ ē. v̄t querēdo v̄tz triangulus ba beat tres. quo cognito inquiritur cā q̄re triangu lus h̄z tres. quod sit p̄ q̄onem p̄pter quid. quo sci to nihil v̄terius contingit dubitare. z p̄ oīs neq̄ q̄ rere de triangulo. iō ad c̄pletā z p̄fectā notitiāz trianguli s̄ufficiit cognitio quattuor p̄dicat⁹ q̄onū

Secundo

Sciendū ē q̄ in s̄ secundo libro determinat ari. de scibili. Cui⁹ rō pōt eē eo q̄ i p̄mo libro determinauit de d̄ratōe q̄ ē ḡnatiua sciētie. z ēt de ip̄a sciētia que ad scibi le referi. modo relatiuoz eadez ē scia. ideo in hoc z tractatu determinat de scilib⁹. z c̄tinet. 6. tracta tus. quoz p̄mus c̄tinet v̄nicū capl̄z in cuius p̄ma pte ingit numez v̄e scitoz ponēdo. 4. c̄lusiones. C̄ p̄ ē h̄. q̄ttuor sūt v̄e scita p̄z q̄ q̄stia z v̄e scita sūt eālia numero. s̄z q̄stia sūt quattuor. s̄. si ē. q̄ est. qd ē. z p̄pter qd ē. ergo vere scita sunt quattuor. ma ior patet. q̄ questiones sunt equales numero his quēcūq̄ v̄e scim⁹. S̄z p̄ d̄claratōe minoris ponūt due c̄clones. Quaz p̄ma q̄ est sc̄da i ordie ostēdit qd sit q̄rere q̄ ē sit ponendo ordinē iter istas duas q̄ones. s̄. q̄ ē. z p̄pter qd est. z est h̄. q̄rere q̄. ē quere re v̄tz hoc sit h̄. ponēdo. s̄. i nūez. i. addēdo isti h̄bo ē. v̄nū p̄dicatū qd ponat numez c̄tra ip̄sū. v̄t v̄tz sol deficiat aut nō. cui⁹ signū est. q̄ cū scim⁹ q̄ sol deficiat cessam⁹ querere q̄ est. z si i p̄n. scirem⁹ q̄ d̄ s̄icit nō quererem⁹ an sol deficiat aut non. ḡ. siḡm ē q̄ querere v̄tz hoc sit h̄. est querere. q̄ ē. scito au tem quia est querimus propter quid. v̄t scito q̄ sol deficiat z q̄ terra mouet. C̄ Tertia c̄clusio oñ d̄t qd sit querere si ē. simul ponēdo ordinem inter questionem si est. z inter questionem quid est. z est bec. Querere si ē. est q̄rere v̄trū aliquid sit. v̄t v̄tz cēthaurus sit. aut si de⁹ sit vel nō. z nō ē q̄rere i pte

idei v̄tz cēthaur⁹ sit alb⁹. vel nō. z rursum nos cogi scentes si est. querimus qd ē. z cognito q̄ bō z de⁹ sūt. querim⁹ qd est bō. z quid ē de⁹. Ex q̄bus c̄clu dit q̄ tot sunt vere scita quot sunt v̄e quesita. q̄z q̄ querimus z que inuenientes scimus bec z tot sūt C̄ Ex quibus extra textū possūt inferri duo cor relaria. p̄rimū est. q̄ illa eadez que ante d̄ratōez querim⁹ per d̄rationē scimus. Sc̄d̄z correlariū ē. q̄ q̄ est q̄nq̄ sumit p̄ si ē. v̄t p̄z i littera cum d̄r. co gnitis q̄ ē z si ē. qd ē querim⁹. C̄ Quarta c̄clusio. oīs qd querit si ē mediū. aut qd est mediū. patz. q̄ cū querim⁹. q̄ ē aut si ē. z cū querim⁹ qd est z p̄pter quid. querim⁹ quid ē mediū. an̄s p̄ pria parte p̄z a signo. q̄ cū cognoscim⁹ q̄ ē aut si ē aut simplr aut in parte statice cessam⁹ querere si est mediū z queri mus quid est mediū. ergo signū ē q̄ q̄ ē z si ē que rūt mediū si ē. Et subdit q̄ querere q̄ ē in parte ē querere v̄tz luna d̄ficiat vel augeat. s̄z querere si ē simplr est querere v̄tz luna sit vel nō sit.

Tertio

Sciendū est q̄ circa hūc textum icl d̄t alique difficultates. C̄ Quartū p̄ma est h̄. v̄tz q̄ones sint equales nūero his que v̄e scim⁹. R̄ndet per v̄nam d̄ffictionēz. q̄z aliquid d̄r dupl̄r esse scibile p̄ d̄rationem. v̄no. p̄p̄e tanq̄ id quod scit. z isto. t̄m̄ q̄ est passiois per c̄clusio nem d̄ratōis exp̄ssū p̄ d̄ratōez v̄e scit. Alio. aliqd est v̄e scibile p̄ d̄rationēz elicitive q̄. s̄. bita d̄ratōe elicitive coḡscit z certitudinali. z sic sūt q̄ttuor q̄ nes p̄ d̄ratōez v̄e scibiles. p̄z. q̄z bita d̄ratōe per quā scit passionē iesse subo statiz elicitive b̄t emia tio q̄onis si ē. eo q̄ nulla v̄itas ē v̄e scibilis de aliq̄ subo nisi ip̄z subm̄ beat eē. iō cognito q̄ subo c̄clo nis d̄ficiat aliq̄ pa. statice elic̄t q̄ illd̄ subz beat eē. z. scita c̄clōe p̄ me. q̄ ē ip̄z qd quid ē statice elicitive cognoscit qd ē. z. bita d̄ratōe p̄ quā cognoscit bitu do c̄alitatis p̄missaz ad c̄clōez statice elicitive coḡsci tur qd sit eē sic p̄ c̄clōnē siḡtur. z p̄t sic eē sic siḡtur p̄ p̄missas. z i h̄ elic̄t p̄p̄ qd. C̄ z. d̄ffictas v̄tz qd qd ē sit v̄e scibil⁹ tāq̄ id qd p̄ d̄ratōez scit. Et v̄t q̄ sic. q̄z d̄ic ari. isra q̄ ib̄ntib⁹ c̄āz aliā ab ip̄o qd qd ē p̄t ip̄z qd qd est d̄rari. C̄ R̄ndet p̄ q̄ttuor d̄cā. p̄mū d̄cā. qd qd est ēminabil⁹ ē d̄ffinitive. p̄z. q̄z p̄ illd̄ ēmi nat aliq̄ qd p̄ qd notificat illd̄ qd in tali q̄one q̄rit. s̄z p̄ d̄ffictas notificat illd̄ qd p̄ q̄onē quid est q̄rit. ḡ. qd quid ē ē d̄ffinitie ēminabil⁹. minor p̄z. q̄z d̄iff d̄e oīo indicās qd est esse rei p̄ essentialia. C̄ z. d̄cm est illd̄. qd qd est si est p̄ d̄rationem ēminabil⁹. p̄z. q̄z nihil ē p̄ d̄ratōez ēminabile nisi qd p̄ p̄ talē d̄ra tōez c̄cludit. s̄z p̄ d̄ratōz n̄ c̄cludit d̄ ē s̄z t̄m̄ q̄ ē. ḡ. z. minor patet. q̄z per d̄ratōez solū c̄cludit p̄p̄ d̄cā. s̄z

Secundus

qđ qđ ē. nō ē ppōba. ergo zc. ¶ 3^m dcm. lz vna dif
fō possit per aliā demſari. tñ per talē demſationē
nō fminat ppe qđ quid est. priā ps ps qz diffō māl
potest p formalē demſtrari. sicut pz ifra. z⁴ ps ps
qz p eadē demſtrationē terminat illa qđ p quam
notificat z indicat illud quod querit tal qđ. sz p de
mſationē in qua demſtrat aliqua diffō de suo dif
finito p illā diffōem solum notificatur q talis dif
finitio inest diffinito. ita q. s. tñ scit q ita ē q tale
pdicātū inest subō. nō at scit qđ ē ipm subm. ergo p
talē demſtrationē nō terminat qđ qđ ē sz magis
qz est. Ex quo ifert quartū dcm. lz qđ ē possit dmo
strari de eo c^o est tanqz aliqđ pdicātū eēntiale con
ueniēs subō. nō tñ in eo quod qđ ē. Itud conela
rium satis pz ex dictis.

Conclusio rñsalis. tñ sūt quatuor qōes
de scibiles. ps p sufficiēt iā.
qz ois qđ ē qđ mediū. vel ergo querit si ē medium
vel qđ ē mediū. si p mū. hoc ē duplr. vel nō ponit i
numez. z sic ē qđ si est. vel ponit in nūez. z sic ē qđ
qz ē. Si vō querat quid ē mediū. hoc ē duplr. vel
nō ponit i numez. z sic ē qđ quid ē. vel ponit i nūe
rum. z sic est questio ppter quid.

Primo dubitat. vtz qđ si ē. sit qđ p d mſa
tionē de scibilis. ¶ Pro solutiōe
terminabunt due difficultates. Quar pma ē bec
vtz questio si ē querat eē essentie vel eē existētie
rei. Rñdet per duas distinctiones z tria dca. pri
ma distin^o est bec. esse rei ē duplex. quoddā est esse
eēntie qđ idem est qđ essentia. Est. n. essentia qui
ditas pdicabilis de alio in p modo dicendi per se.
Aliud est eē existētie quod est qdā modus intrin
seus. vel entitas quedā formalr inherēs supposito
quo formalr z intrinsece suppositū existit. ¶ 2^a di
stinctio. esse exntie ē duplex. quoddā est actuale. q
suppositū existit. Aliud ē aptitudinale quo sup^m
formalr denoiat aptū natū existere. ¶ Primū di
cū. qđ si est nō qrit de eē eēntie. pz qz esse essentie ē
idem qđ eēntia. sed qđ quid ē querit de essētia. g
si qđ si est querat de esse essentie nō distingueretur
a qōne qđ ē. ¶ 2^a dcm. qđ si est nō querit de esse
exntie actuali. pz qz esse exntie actuale pdicat cō
tigēter d subō. mō nullū pdicātū origens est de
aliquo vere scibile. ergo questio si est non qrit esse
exntie actuale. ¶ 3^m dcm. questio si est qrit de eē
exntie aptitudinali. pz a sufficiēt i diuisiōe. ¶ 2^a dif
ficultas. vtz eē exntie aptitudinale sit vere d suo
subiecto demonstrabile. Ex videt q nō qz oē d mſa
bile d aliquo per aliquod pri^o z not^o d mſtraf. sz
nihil ē not^o aut p^o notuz d aliquo qđ qđ est ipo exi

nēre. ergo zc. minor pz qz si aliqd eēt not^o maxie
esset qđ ē ei^o. sed h n. quod pz per ari. infra dicētē.
q qre qđ est ignorato si ē nihil est qre. ¶ Rñ
dei p vna suppoem. z duo dicta. ¶ Suppo est h.
ad hoc q aliq questio sit vere scibilis tñ videt tria
exigi. p q ipa sit ignota. z^o q aligs pri^o notuz p sup
ponat. 3° q habeat causā vel mediū per qđ possit
demſtrari. ¶ Primū dictū est istud. esse exntie
aptitudinale ē vere d subiecto suo demſabile. pz.
qz tria predcā sibi conueniūt. nā esse rei qritū ē d se
est ignotuz. z aliquid pre^o upponit p^o notū. s. qđ no
minis subiecti. habet etiā mediū siue causā. s. diffi
nitionē qditatiuam ipi^o subī per quā d mſat ipsum
esse de subō. ¶ 2^m dcm. esse exntie aptitudinale
subī de eodem ppter quid ē d mſtrabile. Pro
bat trib^o rationib^o. qz ois respectus aptitudinalis
vel fūdamēntal ē demonstrabilis demonstratio
ne ppter quid de suo subiecto qditatiue diffinibi
li. sed eē aptitudinalis exntie est respect^o aptitudi
nalis aut fūdamēntal. g de quolz subō diffinibili q
ditatiue potest demſtrari propter quid. maior pz
qz oē pdicātū conueniēs subō in secūdo mō dicē
di per se est ppter quid demonstrabile de illo sub
iecto p pdicata sibi conuenientia in primo mō di
cendi per se. sed ois respect^o fūdamēntalis aut apti
tudinalis formalis predicatur de suo subō in 2° mō
dicendi per se. ergo potest demſtrari de illo sub
iecto ppter quid per diffinitionem quiditatiuam.
ergo de ipso predicatur in primo modo dicendi p
se. Secundo sic. omnis propositio habens mediū
pus se ppter quid z potissimū est demſabilis ppō
quid. sed ois ppō in qua predicatur esse aptitudia
lis existētie de suo subiecto diffinibili quiditatie
habet medium propter quid z potissimum prius
z notius. ergo per illud potest propter quid d mſ
trari. minor patet quia diffinitio quiditatiua sub
iecti continet causam adequatam subiecti z esse
eius conuertibile cum vtroqz. z est naturaliter pri
or z notior suo esse. cum verificetur de subiecto in
primo modo dicendi per se. z ipsum esse existētie
tantum verificatur in secundo modo dicendi per
se. modo pdicata primi modi sunt notiora pre
dicatis secundi modi. ergo zc. Tercio sic. demon
stratio est sillogismus cause. sed quid est causa
ipsius si est. ergo per quid est potest ipsum si est de
monstrari. Minor patet per philosophum in hoc
secundo dicentem. q idem est scire quid est z cau
sam questionis si est. ¶ Ex quibus patet q om
nis scientia habens pro subiecto adequatam quidi
tatem diffinibilem quiditatiue potest a priori. et

posteriorum

pp qd demſtare ſuū ſubm̄ eē. ¶ Ad rōnē an opp^m factā rīdēt q^z l3 quo ad nos eē exītie ſit p^o notū q^z quid ē. tamē ſimplr queſtio quid ē eſt p^o r notioz q^z queſtio ſi eſt.

Secundo dubitat. vtz in oī demſatiōe ne ceſſet ſit de ſubō pſupponere ſi ē. ¶ Et v^o q^z ſic. q^z in oī demſatiōe illud ē ſupponen dū quod ē notū r p^o. r ſine quo ipſe ē aliud ſciri. ſ3 ſi ē. ē huiusmodi. ergo in oī demſatiōe ſupponit ſi ē. minor p3 q^z ſine qd ē ipſe ē demſatorē ſcire ali quid. cū quid ē ſit mediū demſationis. ſed ſi ē p^o cognoscat ipſi quid ē. ergo ſimplr in oī demſatiōe o3 pſupponit ſi ē. minor pſit p3 per pſm in h3 z. dicen tē. manifeſtū ē q^z ſimplr r qd quid erat eſſe nō ſi q^z ſcire ē. r ſequit. ipſe. n. ſcire quid ē ignorantes ſi ē. r paulopost. querere aut quid ē nō habētes q^z ē nihil ē querere. r ſequit. ſed qn̄cūq^z aut in eētia habem^o q^z ē quid ē facile ē querere. ergo ſi ē p^o r notū q^z quid ē. ¶ In opp^m arguit. q^z eſſe exītie quod ſignificat p^o ſi ē. demſabile ē de ſubō ſuo per ipſz quid ē. ergo nō in q^zlibz demſatiōe pſupponit ſi ē. ¶ Ad dubiū rīdēt per diſtinctionēz. Duplr cō tingit a nobis ſi ē ſciri. vno ſimplr qn̄. ſ. cognoscat ſi ē demſatiue r per p^oriā cām ei^o que d^r qd quid ē ſubi per quod demſatur ipſm ſi ē de ſuo ſubō. et ſic nullo modo p^ocognoscat ſi ē an demſationēz vel diſtōez. imo quod quid ē p^ocognoscat ipſi ſi ē. ſic cau ſa p^ocognoscat ſuo effectū. Alio^o pōt ſciri ſi ē p^om qd r imperfecte nō quid ē p demſationē ſed p aliqua accētia. vel per diſtōem deſcripti uā aut etia3 per diſſinitionē quid nois ipſius ſubi. r ſic neceſſe ē p^o cognoscere ſi ē an q^zlibet demſationēz vel diſtōez dicentem quid rei. r in hoc ſenſu pcedunt aucto ritates philoſophi prius babite.

Tertio dubitat. vtrum in demſatione i qd mſatur ſi ē de ſubō debeat p^ocogno ſci ſi ē ſubi. Et v^o q^z nō q^z nihil idē ē p^oſcitur r de mſatū. ſed ſi ē demſatur. ergo nō p^ocognoscat. ¶ In opp^m arguit q^z due p^ocognitiones in qualz demſatione debent p^ocognosci. ſicut declaratu3 ē in primo huius. ſed ſi eſt p^ocognitio. ergo in q^z libet demſatiōe debet p^ocognosci. ergo in illa ea dem demſatione in qua demſatur debet p^ocogno ſci. ¶ Reſponderetur conformiter ſicut ad prece dens dubium q^z in tali demſatione imperfecte pſupponitur eſſe de ſubiecto. per quam tñ ſcitur p ſecte r complete ſubm̄ eſſe. Ex quo ſequitur q^z nō ē inconueniens in qualibet demſatione pſupponere ſi ē de ſubiecto. r tamen per aliq^z demſati onem accipere cauſam propter quam ſubm̄ ē. qd

patet a ſimili: quia ſicut fuit in primo huius decla ratum nō ē inconueniens in aliqua demſatiōe p^o cognoscere q^z ē paſſionis. r per eādēz demſatiōez accipere cauſam ppter quaz talis paſſio in eſt ſub iecto. ſicut cognito q^z lumen apparet per vitz pōt ignorare cauſā ppter quā trāſit r illā per demſati onē accipe. ideo dicit ari. in hoc ſecūdo q^z cognito ſi ē. querim^o quid ē. r vltra ſcire quid ē. ē ſcire cau ſam ipſi^o ſi ē. inuenta ergo cauſa poterim^o demſa re r cognoscere p cauſam illud quod p^o cognosce batur ſine cauſa. Secūdo ſequit q^z nō ē inconue niens idēz eſſe p^ocognitū r ſcitur. q^z ſi ē imperfecte cognoscat an demſationēz. r perfecte cognoscat per demſationem. Tertio ſequit ex oib^o p^oſus dela ratis tñ quatuor eſſe q^zōnes hē ſcibiles. q^z de qua cūq^z re tñ quatuor poſſunt queri. prio. vtrum illa res ſit in re3 natura. ſiue ſit ens nō p^ohibetur. et tūc ē qd ſi ē. Secūdo de quiditate rei. ſ. quid ſit. et ſic eſt qd quid eſt. Tertio de p^optate rei. ſ. que ſit p^optas ſibi ouentēs. r ſic eſt qd q^z ē. Quarto. q^zre ille p^optas inſit illi. r ſic eſt queſtio ppter quid.

Ad rōnes ante oppoſitū. ¶ Ad p^omā ſol uitur ex primo notabili. ¶ Ad ſecūda d^r q^z ſi eſt ſubiecti imperfecte cognitū. r etiā quid nois ipſius ſubiecti ſūt p^ocognitiōes. cum q^z tamē ſtat q^z ſi eſt p^oſecte cognoscat p demſationē r et quid rei ipſi^o ſubiecti. vt patuit in tertio nota3 bili. ¶ Ad tertiam patuit ſolutio in prima diſſicili tate. Et hec de queſtione.

Veritur vtz ois qd vere ſcibi lis ſit qd mediū. ¶ Et videt q^z nō q^z nihil idē eſt p^oſuppoſi tum r queſtū. ſed in qualz q^zōne medi um pſupponit. ergo nō querit. r per oīs nulla ē q^z ſtio mediū. ¶ Secūdo ſic. aliqua p^opōimmediata querit r tamē ipſi^o nō eſt mediū. q^z alias nō eēt ime diata. ergo rē. ¶ Tertio ſic. qd qd ē r qd p^op^o qd ſunt q^zōnes vere ſcibiles. r tamē nō eſt eoz mediū q^z alias in medijs eſſet p^oceſſus in infinītū. ¶ In oppoſitū eſt ariſto. dices. ouenit itaq^z in oib^o qd nibus querere aut ſi eſt mediū. aut quid eſt me^m. ergo omnis queſtio eſt queſtio mediū.

Primo ſciendū q^z p declaratione termio rum ponuntur due diſtinctiones. r duo dicta. ¶ Prima diſtinctio eſt hec. quatuor queſtiones vere ſcibiles adinūcem quadruplici diſſerunt. primo quia queſtio ſi eſt r queſtio quid eſt ſunt ipſius ſubiecti. ſed queſtio quia eſt r ppter quid ſe tenent ex parte predicati cōclutionis. po ſet enim probabiliter dici q^z ſe tenēt i diſſerētē rā

Secundus

ex pte subiecti ex parte predicati. 2° differunt. q^o q^o si
ē. 7 q^o quid est dñr esse q^o nes simplices 7 nō ponē
tes i numez. sed q^o q^o ē 7 p^o quid dñr esse q^o nes
p^o sive ponētes i nūez. Et. n. q^o simplex f3 li
coniesē illa in q^o rō. f. forma rei subiecte. 7 ipa rō si
ue forma rei p^o dicatē nō sūt due sed vna. Sed q^o
p^o sive illa in qua rō subiecti. 7 rō siue forma p^o
dicati sūt due. ¶ 3° dñt. q^o q^o si ē. 7 q^o q^o ē. q^o runt
an sit aliquod mediū. vt querēdo. si est. simplr que
rim^o si sit aliquod mediū per quod possit oñdi sunz
eē. sūt dñ querit de aliquo q^o ē. q^o rñ si est aliq^o me
diū per quod possit oñdi ita eē. sed q^o q^o ē 7 p^o p^o
q^o q^o rñt quod ē illud mediū. 4° dñt q^o q^o si ē. 7 q^o
q^o est. nō q^o runt formatr aliquod mediū sed p^o q^o dñ
comitantia. eo q^o si aliquid sit aut nō sit hoc vel il
lud conueniēs est q^o sit aliquod mediū per q^o possit
oñdi illud eē simplr vel in pte. vnde illud eē q^o q^o
rit q^o si ē. vocat esse simplr. sed illd eē quod q^o rit q^o
rio q^o est. vocat eē in pte. sed q^o q^o ē. 7 q^o p^o p^o q^o
ē. q^o runt mediū formatr ex modo querēdi. Et pos
set subiūgi gnta dñ quia q^o si ē. 7 q^o quia ē. q^o rñt
absolute de medio. an. f. sit aliquod mediū q^o possit
dēfari illud quod p tales q^o nes q^o rit. sed q^o q^o
ē 7 p^o p^o q^o p^o supponit q^o sit aliquod mediū. 7 q^o
rñt quid ē illud mediū. siue ill^o mediū descriptōez
¶ 2° dñt q^o nē eē mediū potest dupl^r itelligi. vno^o
sic q^o ois q^o sit questio mediū tanq^o obieci illi^o q^o
nis. ita q^o mediū sit formatr questū. 7 vltim^o finit^o
talis q^o nis. 2° modo potest itelligi q^o ois q^o sit me
diū tanq^o ali^o ordinabilis in finale questū. ita q^o il
lud mediū sit illd p quod deuenit ad noritiā. illius
quod vltimate querit p talē q^o nē. ¶ Primuz dñ
ctū est istud. nulla q^o est q^o mediū tanq^o obi 7 vltia
te questū. p3. q^o si sic. sequeret q^o habito medio ces
saret demfatio. nō ē falsū. q^o habito medio ad
huc cū hoc regit applicatio mediū ad extrema
tes. nō ē 7 quia habito illo quod p aliq^o q^o nē q^o rit
cessat tūc illa q^o. ergo si mediū sit illud quod q^o rit
sequeret q^o habito medio cessaret ois ingfatio. 7 p
nō cessaret ois dñfatio. Itē si ois q^o sit q^o mediū
tanq^o obi 7 vltimate q^o sit. sequeret q^o in q^o nibus
eēt pcessus in infinitū. p3. nō ē q^o in oī q^o nē querit
semp aliquid dubitabile fieri nobis norū. ergo in
oī questione qua queritur mediū tanq^o obi nō que
ritur aliquod per quod illud mediū dubitabile sit
nobis norū. illud autem aliquod ē mediū. 7 sic me
diū eēt mediū. 7 per nō eēt pcessus in infinitū in
mediū demfationis. quod est incōueniēs. ¶ 2°
dñt. ois questio p^o p^o dicta q^o est alicuius dubitabi
lis inuenibilis est questio mediū. Secūdo mō pba

tur q^o ois questio querēs aliquod finale q^o sitū que
rit illud sine quo tale finale attingi non pōt. sed sine
medio nō pōt attingi illud questū. ergo in querēdo
illud finale q^o sitū querit mediū regituz ad q^o tale
questū sit nobis norū. relingitur ergo q^o ois q^o
est questio mediū.

Secundo sciēdū est q^o in secūda pte b^o ca
pituli itēdit arist. q^o tuor cōclū
ones. ¶ Quaz pma est bec. Ois q^o querit me^o
p^o bat arist. rōne 7 exēplo. Rōne sic: quia ois q^o
querit causam. q^o ois questio querit mediū. 7 nō
q^o cā 7 mediū idē sūt. Exēplo pbat sic. q^o cū queri
tur. vtz sol deficit vel nō. querit vtz sit mediū vel
nō: ¶ Secūda 2° questio q^o ē 7 p^o quid est. q^o rñt
q^o ē mediū. p3. quia cā 7 mediū idē sūt. sed q^o q^o ē
7 p^o quid ē. querit quid est cā. igitur querit q^o ē
mediū. minor p3 q^o v^o querim^o causā subiecti ab
solute. 7 sic est questio quid ē. vt querēdo. q^o ē bō
vel querim^o cām subiecti respectu alicuius p^o dica
ti sibi attributi. vt querēdo cām q^o re homo ē rñsibil^o
vel querēdo. vtz luna deficiat vel vtz triangul^o
sit eq^olis vel ineq^olis. vel vtz terra sit in medio vel nō
in oib^o istis questioib^o querit q^o est mediū p quod
potest cludi predicatū inesse subō. ¶ 3° dñt idē est
querere quid ē 7 p^o p^o quid est. quod p3 q^o idē nō
demus ad vtramq^o q^o stionē. ergo 2°. an p3 duob^o
exēplis. Primū exēplū ē istud. si querat quid est
defect^o lune. rñdet q^o ē puatio luminis a luna cau
sata a terra obiecta. Sūt si querat p^o quid luna
deficit. rñdet q^o p^o p^o puationē lunis causataz a
terra obiecta. Secūdū ex^o. si querat quid ē armo
nia. i. cōsonātia. rñdet q^o ē p^o p^o ratio numeroz i acu
to 7 graui. f3 si q^o rat p^o p^o cōsonat. rñdet p^o p^o p^o
tionē nūeroz in acuto 7 graui. ¶ 4° dñt ois q^o ē q^o
stio mediū. p3 q^o babito medio cessat ois questio. q^o
2°. an p3 q^o q^o nūcūq^o aliquod mediū est sēnsibile 7 nō
sētim^o illud. tūc querim^o de illo. vt si eēm^o s lunam
q^o luna eclipsat. tūc scirem^o mediū p^o quid luna
v^o eclipsat. q^o viderem^o trā obiectā. 7 tūc non que
rerem^o neq^o si ē. neq^o q^o ē. neq^o p^o quid. eo q^o cōg
scerem^o mediū. ergo signū est q^o babito medio ces
sat ois questio. Et subdit arist. q^o si viderem^o lunā
eclipsari. nō p^o p^o hoc nō scirem^o illā p^o p^o nē vtem.
quotiēscūq^o terra in p^o p^o iter solē 7 lunā. tūc ē ecli
psis. q^o dñt ē in secūdo capitulo vltimi tractat^o b^o
p^o mī q^o si esset sentire triangulū quod duob^o rectis
tres āgulos b3. querim^o vtiq^o demfationē. 7 non si
cut fatent quidā scirem^o. ideo dicit nūc arist. q^o ex
sēsu multiplicato pōt elici p^o p^o v^ois que ē cōfita.
l3. n. bene videam^o. tamē nescim^o vtz semper hoc

posteriorum

stingatur ex eo quod sentimur et vult factum est nobis sci-
re resu quid est quod nunc obicit. C. Dilectus re-
capitulat quod dictum est per quod id est querere quid est
et propter quid. sed tamen dicitur quod propter quid respicit sub-
in ordine ad aliquod predicatum quod ei inest per se
ut si queratur propter quid triangulus habet duos rectos
et quod quid est respicit subiectum absolute et non in ordine
ad aliquod aliud predicatum. Demum insuper quod ois
questio est quod medij.

Tertio sciendum est quod in 2. tractatu inquit
ari. disputatio. vix quod quid est possit
per demonstrationem accipi. et continetur quicquid ca. Quorum primum
continetur tres partes. In quarum prima supposito quod a
ambulo remouetur vna quod est. C. Preambulum est istud. vi-
cedum quod demonstratur quod quid est. et quis est modus
cognoscendi quod quid est. et quid est diffinitio et quorum est
diffinitio. et primo modo inquitur et disputatio inquiren-
do. scilicet aliquid quod est per modum oium supiorum. i. oium de-
minadoz. quod per modum istud. vix. scilicet possit idem sciri per
diffinitioem et per demonstrationem. C. Questio est hec. utrum
sit posse scire idem secundum idem per diffinitioem et per demonstratioem
Ad quam respondet aristoteles. ponendo tale conclusionem. si cu-
iuslibet cuius est demonstratio est diffinitio. Probatur quatuor rati-
onibus. Prima est. cuiuslibet est diffinitio illud est vult et predica-
tiuum. i. affirmatiuum. sed non quodlibet est demonstratio
est vult et affirmatiuum. ergo non cuiuslibet est demon-
stratio est diffinitio. maior pars quod diffinitio est manifestatiua ipsi-
us quod quod est. quod predicatur vult et affirmatiue de eo
cuius est. minor pars quod alicuius est demonstratio in secun-
da figura. et illud non est affirmatiuum. sed alicui est
demonstratio in 3. figura. et illud non est vult. Secunda ratio
aliter conclusa in prima figura non est diffinitio. et tamen ipsa est demon-
stratio. ergo et. an pars quod istud conclusio. ois triangulus
habet tres. est demonstratio. et tamen non est diffinitio. quod si ipsius esset
diffinitio cum posset habere diffinitioem sine demonstratioem sequi
retur illud. 1. posset sciri sine demonstratioem. quod est incon-
ueniens. Tertia ratio. demonstratio est eorum que per se vel secundum
accidens sunt subiecto. sed diffinitio non est eorum que per se aut secundum
accidens sunt. ergo et. Quarta ratio. diffinitio est de genere sub-
stantie. sed demonstratio non est substantia. ergo non cuiuslibet
est demonstratio est diffinitio. C. Extra textum ponunt duo
dicta. Primum demum est istud. quod quid est seu diffinitio per
se supra non est vniuersalis. alio aut affirmatiua. sed intelli-
gitur quod diffinitio de suo diffinito nata est semper predicari
vere vult et affirmatiue. et nunquam negatiue et vult. C. 2.
de. h. duplex est demonstratio: quedam est potissima. et illa
sola est eorum que insunt per se. Alia est demonstratio non po-
tissima. et illa indifferenter est tam eorum que insunt per se quam eo-
rum que insunt per accidens. C. Tertium demum. contingit
scire quod quid est alicuius subiecti nullam peni-

tus habens demonstrationem. Probatur per contrarium idem
et tunc. quod in principio geometrie diffinitum lineam. superfi-
ciem. angulum. triangulum. et circulum. et sic habet. et scimus quid
est vniuersum quod illoz. nulla adhibentes demonstrationes.
Et si obijciatur contra vnum primum demum in tertia ratione.
quia diffinitio est quoddam predicatum. ergo male vi-
ctum est quod cognoscentes secundum diffinitionem nullum predi-
catum cognoscimus neque eorum que per se insunt ne-
que eorum que per accidens. Respondetur quod diffinitio
inquit diffinitio non est predicatum. sed tamen ut ponit
in demonstratione bene est predicatum.

Conclusio Rationalis. omnis quod est quod medij
pars ex parte 2. notabilibus.

Primo dubitatur. vix cuiuslibet est diffi-
nitio sit demonstratio. C. Pro solutio-
supponitur quod aristoteles. in secunda parte huius capiti-
mouet secundam questionem. C. Ad quam respondet
ponendo vnam talem conclusionem. non cuiuslibet cuius
est diffinitio est demonstratio. Quam probat quatuor rati-
onibus. quarum prima iacta est. scilicet in quarta ratione con-
fictis probate in tertio notabili. 2. ratio est hec. vni-
us in quantum vnum est vna scientia siue vnius mo-
dus cognoscendi. ergo si aliquid est cognoscibile
per diffinitionem. non poterit cognosci per demon-
strationem. Tertia ratio. quia si omnis illius sit demon-
stratio est diffinitio. sequeretur quod aliquid demon-
strabile sciretur non habita demonstratione. et hoc est falsum.
quia vere scire aliquid demonstratiue est de eo demon-
strationem habere. etiam probatur. quod contingit scire diffini-
tionem alicuius non habita demonstratione. sed diffini-
tio facit scire simpliciter illud cuius est. ergo si illud
cuius est diffinitio sit demonstrabile. sequeretur quod ali-
quod demonstrabile perfecte sciretur nulla habita
demonstratione de eo. Quarta ratio. diffinitio-
nes sunt principia demonstrationum. ergo sunt in-
demonstrabiles. et per consequens cuius est diffinitio
illius non est demonstratio. Primam consequen-
tiam probat aristoteles quia si diffinitiones essent demon-
strabiles tunc principia essent demonstrabilia
et principiorum essent principia. et tunc esset proce-
sus in infinitum in principijs quod est impossibile
ergo necesse est diffinitiones esse indemonstrabiles
C. In tertia parte principali huius capiti. vlti mouet
terciam questionem. scilicet. utrum alicuius eius-
dem sit diffinitio et demonstratio. C. Ad quam re-
spondet per talem conclusionem. nullius eiusdem
est diffinitio et demonstratio. quam probat tribus
rationibus. Prima ratio est hec. quia diffinitio est
ipsius quod quid est. et substantie. sed demonstra-
tio non sit ipsi quod quod est. ergo et. minor patet quia

Secundus

demonstrationes supponunt ipso quod dicitur. ut demonstrationes mathematicae supponunt quod est unitas. et quod est impar. et sicut alie. § 2. Secunda ratio. omnis demonstratio demonstrat aliquid de aliquo. § 3. in definitione non predicatur alterum de altero. cum enim dicitur. aial bipes. neque bipes de aiali. neque aial de bipede predicatur. sicut cum dicitur figura plana. neque planum de figura. neque figura de plano predicatur. Tertia ratio. quod est a quod est differt et est alterum. sed definitio ostendit quod est. demonstratio autem ostendit quod est ergo nullius eiusdem erit definitio et demonstratio. § 3. omnia. quod alterum est altera demonstratio. id est alter modus cognoscendi. nisi illa se habeat sicut pars et totum. quod quoniam aliqua se habet sicut pars et totum illud quod demonstratur de uno demonstratur de alio. ut de triangulo demonstratur quod est habere tres. ideo etiam demonstratur de ysochele. cum triangulus sit totum. et ysocheles sit pars. § 3. quod est et quod est si sic se habet. eo quod neutrum est alterius pars aut totum. Ex his inferuntur tria correlaria responsiva ad tres predictas questiones. primum est. non cuiuslibet cuius est demonstratio est definitio. Secundum correlarium est. non cuiuslibet cuius est definitio est demonstratio. Tertium. nullus eiusdem est definitio et demonstratio. Infertur autem duo correlaria primum est. nec definitio est demonstratio. nec est. nec alter est in altero. et correlarium omnia quae dicta sunt in hoc capitulo dicta sunt disputantur.

Secundo dubitatur. Utrum eiusdem ens possit esse realiter definitio et demonstratio. Responso consistit in terminatione duarum difficultatum. Quarum prima est hec. utrum obiectum diffinitionis vel demonstrabile sit ens in anima vel extra animam. Respondetur per unam distinctionem. et unum dictum. Distinctio est hec. ens potest capi tripliciter. uno modo per omni significabili complecti siue includere et habere siue includere siue false. sicut capiebat aristoteles in postpredicamentis. ubi dicit quod res quod est sub affirmatione vel negatione. non est affirmatio vel negatio. et modo capi per omni significabili complecti vel includere et habere. sic cepit aristoteles in predicamentis in 6. per se subiecte. ubi dicit quod ab eo quod res est vel non est omni dicitur vel falsa. 3. modo capi per ente significabili includere. quod habet esse verum reale vel in anima vel extra animam. et sic capiebat aristoteles in quinto metaphysice ubi dividit ens in ens in anima. et in ens extra animam. Deinde istud obiectum diffinitionis vel demonstrabile nec est ens in anima nec extra animam quod non est ens tertio modo. sed solum est ens primum aut secundum modum. Secunda difficultas. utrum eiusdem sit definitio et demonstratio. Respondetur per tres distinctiones et unum dictum. Prima distinctio est hec. diffinitiones esse alicuius potest dupliciter intelligi. uno. tanquam diffinitionis. et sic illi est definitio cuius simplex essentia per diffinitionem ex-

plicatur. Alio modo. alicuius est definitio tanquam principii et sic illi est diffinitio cuius ipsa definitio est principium vel mirandi vel causandi. Secunda distinctio. alicuius esse demonstrationem potest dupliciter intelligi. uno modo tanquam de totali demonstrato. et sic solius conclusionis est demonstratio. Alio modo tanquam de demonstrato partiali. et sic dupliciter. uno. tanquam de eo quod de alio demonstratur. et sic passionis est demonstratio. alio. tanquam de illo de quo aliud demonstratur. et sic subiecti demonstrabilis siue scibilis est demonstratio. Tertia distinctio. aliquid sciri per diffinitionem potest dupliciter intelligi. uno. potest aliquid sciri per diffinitionem tanquam per inferentiam siue medium explicans. Alio modo potest aliquid sciri per diffinitionem tanquam per medium syllogizans. Dicitur est istud. nullus eiusdem est demonstratio et diffinitio tanquam diffinitio. id est obiectum scibile demonstrationis sit etiam scibile per diffinitionem tanquam per medium syllogizans. non autem tanquam per medium explicans. per se per linconie se qui dicit quod aristoteles non intendit in hoc sermone dicere quod aliqua passio demonstrabilis non diffinitur. sed intendit quod diffinitio facit scire rem aliquam. et eandem sicut non facit scire demonstratio quia diffinitio facit scire rem incomplexam. sicut est quidditas rei. sed demonstratio facit scire rem complexam cuiusmodi est conclusio.

Tertio Dubitatur. utrum una pars diffinitionis sit de altera predicabilis. et totius et partis sit eadem demonstratio. Respondetur ad primam partem per unam distinctionem. et tria dicta. Distinctio est hec. unam partem diffinitionis predicat de altera potest dupliciter intelligi. uno modo in diffinitionem. Alio modo extra diffinitionem. et hoc dupliciter. uno modo quidditative. et alio modo denominative. Primum dictum. nulla pars diffinitionis actualiter predicatur de alia in diffinitione. patet. quod inter partes diffinitionis nulla ponitur copula habilis. Secundum dictum. nulla pars diffinitionis est quidditative de alia predicabilis. patet. quod quilibet pars diffinitionis aut est genus aut diffinitum. sed neque genus predicatur de diffinitum. neque differentia de genere per se et quidditative predicatur. Tertium dictum. una pars diffinitionis extra diffinitionem est de alia parte diffinitionis predicabilis denominative. patet. quod genus predicatur denominative de suis differentiis. Ad secundam partem respondetur per duas distinctiones. et quatuor dicta. prima distinctio. duplex est pars. quedam est pars subiectiva et essentialis. alia est pars in modo et accidentalis. Secunda distinctio. totum et pars possunt ad duplices passiones comparari. scilicet ad passiones superiores. et ad passiones inferiores. Primum dictum

posteriorum

totius in modo et pars in modo sunt distincte scientie. **C** Secundum dictum, totum et pars subiectie respectu passionis totius est eadem scientia, scilicet scientia totius. **C** 3° dem. totius et pars respectu passionis partis est eadem scientia, scilicet scientia partis. **C** 4° dem. totius respectu proprie et adequate passionis sue, et partis respectu sue proprie et adequate passionis sunt distincte scientie ante oppositum. **C** Ad primam paruit quo modo per quoniam queruntur ipsum medium ut demet, sed ut per ipsum si et dubitabile notum. **C** Alie due soluntur in primo notabili.

3

Meritur Utrum quod quid est possibile sit demonstrari de eo cuius est in eo quod quid est. **C** Et arguit primo quod sic quod passio convertibilis cum ipso quod quid est potest esse medium ad demonstrandum ipsum quod quid est, ergo quod quid est potest demonstrari de eo cuius est, ante per quod accitiam magnam partem conferunt ad cognoscendum quod quid est ut habet in premissis de anima. **C** 2° arguit sic, quod quid est male potest demonstrari per quod quid est formale ergo quod quid est potest demonstrari de eo cuius est. **C** 3° arguit sic, quod quid est unius trii potest demonstrari per quod quid est alterius trii, cum unum trium sit principium cognoscendi reliquum, ergo et cetera. **C** In oppositum tamen est aristoteles:

Primo sciendum est quod in 2° causa aristoteles, igitur utrum quod quid est possit probari demonstrative de eo cuius est per terminos convertibiles, et intendit tres conclusiones. **C** Quare prima tangit questionem predictam. In secunda conclusionem tangit quatuor suppositiones. Quarum prima est, omnis sillogismus demonstrat aliquid de aliquo per medium. **C** Secunda suppositio, quod quid est est proprius cum eo cuius est in eo quod quid est. **C** 3^a suppositio, quod quid est predicatur de eo cuius est in eo quod quid est. **C** Quarta suppositio, quod quid est convertitur cum eo cuius est. **C** Tertia conclusio, quod quid est non potest dari de eo cuius est in eo quod quid est. Patet, quod si ipius quod quid est sit ratio, vel ergo ambe premissae sumerentur cum illa reduplicatione in eo quod quid est sic arguendo, omnis numerus mouens seipsum est sibiipsum causa viuendi in eo quod quid est, sed anima est numerus seipsum mouens in eo quod quid est, ergo anima est sibiipsum causa viuendi in eo quod quid est, vel ergo tantum altera premissarum sumeretur cum illa reduplicatione in eo quod quid est, vel neutra, non premissa, quod utrumque peteretur premissa, eo quod in tali modo arguendi oportebit medium esse quod quid est minoris extremitatis, et sic supponitur quod quid est quod debuit ostendi. Si vero neutra premissarum vel tantum altera sumatur

tur cum tali reduplicatione tunc per tale sillogismum non datur quod quid est sed solum legitur conclusio in qua maior extremitas simpliciter et sine reduplicatione predicatur de minori. **C** Consequenter in tertio capitulo intendit aristoteles tribus rationibus probare quod per sillogismum diuisiuius non potest dari quod quid est. Vocat enim sillogismum diuisiuium sillogismum infirmum, qui presupposita aliqua diuisione preeditur ex constructione unius partis ad constructionem alterius, ut omnis homo est rationalis vel irrationalis, si non est irrationalis, ergo est rationalis. **C** 2^a ratio est haec, quod diuisione non est sillogismus, ergo ipse non potest dari quod quid est de eo cuius est, ante per quod sillogismus non est inductiuus nisi inferat de necessitate suam conclusionem nisi per sillogizandum sillogizet seu iterogen vel respondens cedat aliquid necio regit ad illatorem conclusionis. Per quod ob exemplis, premissa est, si volumus probare quod homo est animatus, arguitur sic, omnis homo est animatus vel inanimatus, si non est inanimatus, ergo est animatus, ille sillogismus concludit de necessitate, nisi respondens prius concedat diuisionem esse sufficientem, et nihil aliud contineri sub diuisione. Similiter minor est eque ignota sicut conclusio: ideo petitur principium. **C** 2° exemplum, si quis velit probare quod homo sit gressibilis, et arguatur sic, omne animal aut est gressibile, aut aquaticum, sed homo non est aquaticus, ergo est gressibilis, ista conclusio non sequitur de necessitate, nisi respondens prius concesserit diuisionem esse sufficientem, et etiam hominem contineri sub diuisione, petitur etiam principium modo quo dictum est. **C** Secundo sic, non omne quod vere predicatur de aliquo predicatur de eo convertibiliter, et in eo quod quid est, sed per diuisionem solum probatur aliquid vere predicari de alio, modo ad ipsum quod quid est requiritur quod predicetur de eo cuius est convertibiliter, et in eo quod quid est, ergo per viam diuisionis non potest sufficienter ostendi quod quid est. **C** Tertio sic, in diuisione non est inconueniens ponere aliquid superfluum, aut amittere aliquid de substantia rei, sed diffinitio nihil debet continere superfluum necque amittere necessarium, igitur. Et subdit duas obiectiones, quarum prima est haec, per diuisiones possunt accipi omnes differentie usque ad ultimam, ergo quod quid est poterit notificari per ultimam diuisionem. Respondet aristoteles, quod licet diuisione faciat cognoscere quod quid est quo ad eius differencias non tamen facit cognoscere ipsum quod quid est sillogistice et demonstrative. **C** Secunda obiectio, via diuisionis traditur sub forma sillogistica, ergo potest notificare quod quid est sillogistice. Respondet aristoteles, quod procedat sillogistice ad concludendum unam differenciam cum sua opposita de aliquo, non tamen ad notificandum quod quid est siue concludendum.

Secundus

Secundo sciendum est quod in quarto ca. interdictum aristoteli tres conclusiones. Quare prima est hec. methodus diffinitiva non est conueniens ad demonstrandum quod quid est de eo et. Probatur duabus rationibus. Prima est hec. quod in tali processu diffinitiuo petitur principium cum accipiat illud quod intenditur probare. ergo talis processus per diffinitionem est insufficiens: minor posset probari arguendo sic. omnis oratio indicans quod est per proprium genus et per propriam definitionem propria et ueritabilis cum diffinitio est diffinitio eius. sed animal rationale est huiusmodi respectu hominis. ergo animal rationale est diffinitio hominis. per quod in minore petitur per se. quod etiam ignotum est hanc orationem. animal rationale indicare quod hominis per genus et definitionem ueritabiliter. et eandem orationem esse diffinitionem hominis. Secunda ratio. ad concludendum aliquam conclusionem syllogistice non capitis diffinitio sicut per medium. ergo ad demonstrandum diffinitionem de diffinito non debet capi omnis diffinitio diffinitio per medium. verum si factum aliquod syllogismo neget aliquis hominis processus fore syllogisticum. tunc syllogismus potest accipere diffinitionem sicut ad probandum quod talis processus sit syllogisticus. Secunda ratio. quod quid est unum? trium non potest ostendi per quod quid alterum? trium. ut arguendo sic. esse diuisibile et esse indiuisibile sunt tria. et sicut bonum et malum sunt tria. sed esse diuisibile est diffinitio mali. ergo esse indiuisibile est diffinitio boni. hec ratio per tribus rationibus. Prima est. quod in tali processu est petitio principii. eo quod in minori proponitur accipere quod quid est. quod debet ostendi in conclusionem. nam eque dicitur quod esse diuisibile sit diffinitio mali sicut quod esse indiuisibile sit diffinitio boni. Et subdit secunda ratio. conueniens ad probandum ca. et procedens. quia ille processus est minimus sufficiens qui non concludit de necessitate unitate diffinitionis. sed neque per processum diuisiuum diffinitiuum aut syllogisticum concluditur de necessitate unitatis diffinitionis. ergo omnis talis processus est minimus sufficiens. minor per quod per processum diuisiuum aut syllogisticum potest concludi quod homo est grammaticus et musicus. ubi predicatio non est quod unum sed plura. Tertia ratio. sicut tribus modis predictis. videlicet per acceptionem terminorum ueritabilium in forma syllogistica aut per viam diuisionis aut per diffinitionem conuenientem diffinitionis non potest demonstrari quod quid est. neque tribus alijs modis potest demonstrari. Quorum primum est. quod quid est per demonstrationem propriam quod non potest demonstrari. quod demonstratio proprie quod debet procedere ex prioribus et notioribus. sed nihil est prius aut notius de diffinito quam suum quod quid est. ergo non potest propter quod demonstrari de eo cuius est. et secundus modus est. quod quid est non potest per inductionem ostendi. quod inductio solum procedit ex singularibus. ut si ostendat aliquid de aliquo. non tamen ostendit hoc in e-

buic i eo quod quid est. et secundus modus est. quod quid est non potest ostendi demonstratione ad sensum. quod quod quid est. est omnium intellectus et non sensus. quod quod quid est sensu aut digito aut tactu percipi non potest. et per hoc quod quid est non potest demonstrari demonstratione ad sensum. Ex quibus omnibus extra textum inferitur quod nullo predictorum modorum potest quod quid est demonstrari. per quod ad demonstrandum aliquod predicatum de aliquo subiecto debet capi medium ordinatum ad illud predicatum. sed in omnibus predictis capit medium ordinatum ad hoc predicatum. quod est hoc. oratio est diffinitio hominis subiecti. vel ad concludendum ipsam diffinitionem tamquam quod est predicatum. et non sub ratione qua est quod quid est.

Tertio sciendum est quod in quinto ca. huius tractatus aristoteli adducit nouas rationes ad probandum quod quod quid est non potest demonstrari de eo cuius est in eo quod quid est. et intendit tres conclusiones. Quare prima tangit unam suppositionem que est hec. scientem quid est homo aut quodlibet aliud necesse est scire quod est. per quod de eo quod non est nullus potest scire quid est. id est de eo quod non est contingat scire quod significat rationem vel diffinitionem exponens significationem nominis. ut contingit scire quid significat hoc nomen tragelaphus vel yococerus. sed quid est tragelaphus impossibile est scire. quod tragelaphus non habet esse. Tertia ratio est hec. quod quid est non potest demonstrari. Probatur tribus rationibus. Prima ratio est hec. impossibile est scire quid est non scito quod est. sed non est eadem notitia ipsius quid est. et quod est. ergo cum quod est ostendatur per demonstrationem. sequitur quod quod est non potest ostendi per demonstrationem. Secunda ratio. totum quod per demonstrationem acquiritur est quod est. ergo quod est non potest per demonstrationem ostendi. Et si quis obijciat quod esse siue quod est pertinet ad substantiam siue ad quod quid rei ergo demonstrando quod est demonstratur aliquid pertinens ad quod quid est rei. Respondet aristoteli dicens quod esse aut non substantia est nulla. id est esse siue quod est non est de substantia aut quod dicitur alicui rei. quod possit sic probari quod si quod quid est ingreditur quiditatem rei vel est genus vel differentia. non dicitur quod dicitur est primum distinctiuum et est dicitur. esse aut nullum est primum distinctiuum. sed magis primum conuenientie. non est etiam genus quod ens nullum est genus. ergo neque esse siue quod est. tenet contra quod esse et ens idem sunt. quod quid est probatur aristoteli per exemplum. quod geometer accipit. id est supponit quid significat triangulus. sed de monstrat quod est triangulus. non autem demonstrat quod est triangulus. quod si geometer demonstraret quid est triangulus. tunc per illam demonstrationem scietur quid est triangulus et tunc non scietur quod est triangulus. quod est contra suppositionem prius declaratam. Tertia ratio. diffiniens per diffinitionem quid nominis notificat aliquam quid est

posteriorum

Itz nō notificent quid rei. et tñ nō simul notificat qz
 ē ergo oñdēs qd ē nō sit oñdit siue manifestat qz ē.
 minor pz qz si diffiniat circū^o diffōe qd nois dicē/
 do qz circulus ē sⁱ ex c^o pūcto medio oēs lineere
 cte ad circūferētiā ducte sūt equales. p talē hō dif/
 fōnē sciet qd significat p nomē. et tñ nō sciet qz est.
 eo qz cognita tali diffōe qd nois: adhuc origit que
 rere ppter quid ē circulus. qz per talē diffōez nō ē
 sūpta cā sui eē. Sitr ē si diffiniat mōs ene^o dicen/
 do qz illud ē corp^o eneū vsqz quaqz diffusū. scira at
 tali diffōe origit adhuc qz rere. vtz talis mōs ene^o
 sit in rez nā. sed hoc nō origeret si predcā diffō ma/
 nifestaret qz ē. ergo nō sit oñdit vel manifestat qd
 ē et qz ē. **Tertia** c^o: quod quid ē aliq^o mō per dif/
 fōez ē demābile. pz qz quilibz diffiniēs per suam
 diffōez incedit demāre seu manifestare quid est
 res. aut quid significat nomē. si ergo nulla diffō oñ/
 dat quid ē res. sed tñ oñdit quid significat p nomē
 sequit qz diffō nō aliquid ē qz rō vel oīo explicans
 illud qd significat p nomē. Itz hō ē incōueniēs. qd p/
 bat aristo. trib^o rationib^o. **Prima** ē si diff^o: nō aliquid
 eēt qz ratio dicēs quid significatur per nomē
 sequerent duo inconueniētiā. s. qz nō substantiā et
 etiā rez qz nō sūt eēt diff^o: nā pz. qz nō ens pōt p/
 aliquod nomē significari. sed cuius nōis pōt esse
 rō aliq^o explicatiua illi^o qd per tale nomē significa/
 tur siue illud fuerit in intellectu siue ex intellectu.
Secūda rō. qz si diff^o: sit idē pōise qz oīo explicatiua
 quid nois seqret qz oēs nōe locutiones et disputati/
 ones eēt diffinitiones. pz nā qz cuius oīoni qz est
 cumqz plire potest aliq^o nomē poni corrdēs tali
 oīo qz erit declaratiua illi^o nois. seqret ēt qz yllias
 .i. poema homerī de bello troyano esset diff^o: qd ē
 ridiculosū. ³ ratio. nulla scia demāat quid nois.
 sed i qualz scia pūponit eo qz significatur nois ē
 ad placitū. Itz iterdū demānt diffinitiones. vt in
 fra patebit: ergo diffinitiones nō significant solū no/
 minis itēptationē. et p nōis diffinitiones declarāt
 seu manifestāt ipm qd quid ē. **Conr** epilogat:
 manifestū ē ex dictis qz diff^o: et sūls demātiū nō
 sūt idē. nec ēteiusdē ē diff^o: et sillo^o: et qd quid ē non
 ē p diffinitionē demābile. neqz p demātionē aut
 diffinitionē nois simplr scire qd quid ē. **Ex** quib^o
 oib^o pz qz qd quid ē non potest demāri de eo c^o ē
 quid i eo qd quid ē. **Extra** textū dī qz diff^o: quid
 rei sic a linconiēte diffiniē. ē oratio pposita ex ser/
 monib^o significantib^o res pōdicabiles que sūt possi/
 biles ex natura. et quaz ordinatio et cōiunctio ē pos/
 sibilis natura p modū quo ordinant et cōiūgūt in

sermone diffinitiuo. et tali diffinitione nōbīl diffini/
 tur nisi quod bz verum esse natura. vel saltez qd ē
 ens non pphibitum. Sed diff^o: quid nominis ab eo
 dem sic diffinitur. ē sermo compositus qui intēdie
 explicare re p ptes ex qb^o pōit apō itellcm siue sit
 silis pōi mā siue n. et tal diffō. nō explicat qd sit res
 sed quid significat nomen. siue qd res significata ē
 fm esse quod habet in intellectu. siue habeat esse i
 natura siue non.

Conclusio nō alia. qd quid ē nō pōt dmo/
 strari de eo cuius ē i eo qd qd
 ē. **Hec** c^o: satis pz ex dictis.

Primo dubitatur. vtz qd quid ē possit oñ/
 di p silm dyalecticū. **Pro** solōe
 supponit qz tractatus in qz determinat aristo. ve/
 ritatē eoz que in pcedētib^o sūt disputata d eo qd
 quid est continet duo capitula. In quoz p dat qz
 nērale modū demōstradi ipm quod quid ē. et cō/
 tinet duas partes. In quaz prima cōtinet duas cō/
 clusiones. **Prima** ē hec. speculandū est quid eo/
 rum que dicta sūt sit bene dictum. et quid nō bene
 dictum. et cui^o sit diffō. et vtrū ipsius quod qd sit dif/
 fō demātio aut sillogism^o. **Secūda** c^o: idē est
 scire quid est. et scire causam questionis si ē. pz qz si
 ipi^o sit est necessario ē aliqua causa. vel ergo illa cā
 est eadem cum ipo quid est. et sic habet intētū. vel
 ē alia. et tunc vlt est demōstrabilis vel indēmōstra/
 bilis. Si demābilis. tunc ipius erit alia causa me/
 dia per quam demōstrabitur in prima figura. cuz
 predicetur vtr^o affirmatiue. et illa causa media erit
 quod quid est. **Ex** quibus sūt tria correlaria.
Primū ē. vnus modus demōstrandi quod quid ē
 talis est. s. qz potest dmonstrari per aliud quod qd
 est. qz ppoz medium debet eē propriū. **Se/
 cūdu** correlariū. quod quid ē aliud est demābile
 aliud indēmōstrabile. **Tertū** correlariū. iste
 modus oñdendi quod quid ē nō ē demātiū. sed
 sillogismus dyalecticus. **Extra** textū pbat^o exē/
 plo qūo vnū quod quid est potest per aliud de/
 mārī. Nam virtutis duplex assignat diffō. vna ē
 finalis. s. qz virtus est habitus pcedens ad beatitu/
 dinem. alia est diffō virtutis. scz qz virtus est babi/
 tus per rectam rationē operans. et ista potest de/
 monstrari per primam sic arguendo. omnis babi/
 tus pcedens ad beatitudinem est per rectam ra/
 tionem apparens. sed virtus ē hō. g. zc.

Secundo dubitat. vtrū diffō sit aliq^o mō p/
 demonstrationem notificabilis
Pro solutione supponēdū ē qz in secūda pte

aristo. o
 qz ipz p
 ne tanq
 C Qu
 ali v
 rare qz
 aliqua
 possi. b
 clusio.
 cidēs.
 ē de q
 pūm
 boc q
 scere c
 exēplū
 ē. Quan
 boc qz
 scit p n
 pz qz p
 nōis.
 rere g
 C Qu
 patet
 qz ē fa
 us qz ē
 ē simul
 scim^o in
 nō pue
 qd quid
 son^o fac
 be. tūc
 dedit a
 tremita
 trū. b.
 gie eni
 nube ē
 le diffi
 mōstrat
 clusio.
 dum pa
 Ter
 C pro
 capitulo
 tionē de
 nes. C
 notat vi
 bal pmi
 finition
 fa. sicut

Secundus

Aristo. ostendit qd ipsi qd est sit aliq mō demonstratio. nō qd ipz possit demonstrari. s3 qz pōt ex demonstratio ne tanq mediū elici. Et intendit tres conclusiones. ¶ Quaz p^a ē h. qnq scim⁹ qz ē z ignoram⁹ pp qd. alio vō scim⁹ qz ē z pp qd. s3 ipse ē scire pp qd. z ig⁹ rare qz ē. Sitr aliqn scim⁹ qz ē. i. si ē. z ig⁹ ram⁹ qd ē. aliquādo vero simul cognoscim⁹ si ē z quid ē. s3 im possibile ē scire qd ē z ignorare si ē. ¶ Scda conclusio. possibile ē scire si ē dupliciter. vno scdm accidēs. z de hoc nō dat exēplū. Alio mō p aliud qd ē de qd qd ē ipsi rei. z de hoc ponit qtuor exēpla. p^{ri}mū ē. possum⁹ cognoscere tonitruū esse per hoc qd son⁹ nebularū ē. z^m exēplū. possum⁹ cognoscere eclipsim ēē p hoc qd puatolumis ē. Tertiū exēplū. possum⁹ cognoscere boies ēē p hoc qd aial ē. Quartū exēplū. possum⁹ cognoscere aiaz esse p hoc qd mouēs seipū ē. ¶ Tertia p. qn si ē alicui⁹ scit p mediū accidentale. tūc ignorat ipsū quid ē. p3 qz p mediū accidentale nō scitur si ē nisi secūdu accidēs. ergo tūc ignorat quid ē. tenet cōtra. qz querere qd ē non bēntes qz ē z si est. nūbilit querere. ¶ Quarta conclusio. simul scim⁹ qd ē z ppter qd pater rōne z vno b⁹ exēplis. Rōne sit. qz habētes qz ē facile est bēre quid ē. s3 quid ē est ex causa ipi us qz ē. causa aut z ppter quid idē sunt. g^o scito qd ē simul scit ppter quid. p^{ri}mū exēplū ē istud. quia scim⁹ lunā eclipsari ppter hoc qd est p^{ri}uatio luminis pueniēs ex interpositiōe vmbre terre. z hoc est qd quid ē. z^m exēplū. si sciam⁹ tonitruū ēē eo qd est son⁹ fac⁹ in nubibus ppter extinctionē ignis i nube. tūc ibi ē idē quid ē z ppter quid. hoc exēplum dedit arist. in forma sillogistica. ita qd. c. i. minor ex⁹ tremitas sit nubes. z. a. i. maior ex⁹ tremitas sit tonitruū. b. vero id est mediū sit extinctio ignis. contingit enī demonstrare qd in nube ē tonitruū p hoc qd i nube ē extinctio ignis. Ex quo videt aristoteles vel le diffinitionē p^{ri}dicati siue passionis ēē mediū i demonstratione. qz diffinitio tonitruū qd ē p^{ri}dicatū conclusionis capit ibi p me⁹. quid aut de istis sit dicendum parebit i vltima qōne hui⁹ secundi.

Tertio Dubitat. vtruz p diffinitionē nullo mō atigat demonstrari qd quid est: ¶ Pro solutione supponit qd aristoteles i hoc z^o capitulo ostendit qualiter qd qd ē posset per diffinitionē demonstrari de eo cui⁹ ē. z continet sex conclusiones. ¶ Quaz p^a ē hec. diffinitio formalis de/ notat diffinitionē materialē de suo diffinito. p^{ro}bat pmittendo talē suppositionē. s. qd quarūdā diffinitionū ē altera cā. quarūdā aut nō ē altera causa. sicut diffinitiones facte scdm spēm. i. diffinitio

nes formales nullū hēnt mediū neq causa qd possint demonstrari. s3 diffinitiones facte scdm materiā. i. diffinitiones mōales possunt bēre mediū siue cām. z tūc formatur sic rō. quarūdā ē aliq cā per se. illa pnt p illā causā demonstrari. s3 diffinitio mōalis bēnt cām. s. diffinitionē formale. ergo pōt demonstrari de suo diffinito p causam formale. ¶ Scda z^o diffinitiones qz nō ē alia cā sūt idemōstrabiles de suis diffinitis. s3 diffinitiones quarū ē alia causa sūt de suo diffinito demonstrabiles. p^{ri}a pars p3. qz principia demonstrationis sūt idemōstrabilia z de ipsis p^{ri}supponit. qz ē. s3 diffinitiones qz nō est alia cā sunt principia demonstrationis. g^o sūt idemōstrabiles. z de ipsis o3 p^{ri}supponere qd vēr ē eas in eō suo diffinito. sicut arithmet⁹ sup^{ri}dit qd ē vnitatis. z qd vērū ē diffinitionē vnitatis sibi cōuenire. Subdit tñ arist. qd si alicui nō sint tales diffinitiones manifeste d⁹ diffinito nō debent demonstrari. s3 tñ aliq leui rōne dyaletica p^{ri}bari. Scda ps patu it i conclusionē p^{ri}cedenti. ¶ Subdit tñ aristoteles qd l3 tales diffinitiones bēntes alias cās sint demonstrabiles de suo diffinito. nō tñ demonstrant in eo qd qd ē. ¶ Tertia z^o atigit vna diuisionē diffinitionis. z ē hec. diffinitionū quedā ē o^{ri}o significatiua ipsi⁹ qd qd ē. Alia ē o^{ri}o significatiua ipsi⁹ qd significat nomē. z illa vocat diffinitio quid nois. Alia ē diffinitio qd ē rō demonstrās ppter quid ē. ¶ 4° atigit duplicē d^{ri}as iter duo p^{ri}ma mēbra p^{ri}dicte diuisiōis. s. iter diffinitionē quid nois. z inē diffinitio nē quid rei. p^{ri}a d^{ri}a ē hec. qz cognita diffinitioē qd rei sit cognoscit quid ē res. s3 cognita diffinitioē qd nois atigit q^{ri}ere iterū ppter quid res ē eo qd p^{ri}ta lē diffinitionē qd nois nō scit simplr qz res ē. sed tātū scdm accidēs. Scda d^{ri}a. qz diffinitio quid nois solū ē vna diuisiōe q^{ri} vnitatis erit vnu yllias. i. poema d^{ri} hystoria troiana. s3 diffinitio quid rei ē vna simplicit⁹ q^{ri} dēs vnu de vno nō scdm accidēs. s3 p se. ¶ Ex q^o cludit duas diffinitiones diffinitionis. Quaz p^a ē hec. Diffinitio ē o^{ri}o significatiua ipsi⁹ qd quid ē. Scda diffinitio. Diffinitio ē o^{ri}o demonstrās ppter quid ē. ¶ Quinta conclusio tangit duas d^{ri}as inter diffinitionem quid rei. z diffinitionem propter quid. p^{ri}ma differētia est hec. qz diffinitio quid rei nō demonstrat ipsum qd quid ē s3 diffinitio propter quid demonstrat ipsum quod quid ē. z est tota demonstratio sola positione differens. Secunda differentia est. qz l3 diffinitio quid rei z diffinitio propter quid significet eandem rōnem. hoc est tñ secundum alium z alium modum: qz diffinitio propter quid est illa diffinitio que dⁱ

posteriorum

est q̄ sonat ppter qđ extinguit ignis in nube. 7 signi-
ficat illā rōnem p modū demonstratiōis cōtinue. i.
nō distinet p diuersas ppositiōes eo qđ accipit cō-
tinue oēs terminos demonstratiōis sine ordine et
situ. ipsoz i pōne. S3 diffinitio qđ rei est illa diffi-
nitio que dicit qđ sonitū est sonus ignis extincti
in nubibus: 7 significat eandē rōnem p modū lmi
i. diffinitionis. 7 est solū cōclusio demonstratiōis.
¶ Sexta conclusio colligit tres modos diffinitio-
nū diuersimode ad demonstratiōē se habētū. 7
ē bec. diffinitio qđ est i medio. i. sine medio qđ scilicet
nō h3 mediū siue causaz ē oīno indemonstrabilis. s3
ē p̄cipium demonstratiōis. 7 illa ē diffinitio p̄p̄
quid dicēs. Alia ē diffinitio que dicit qđ tantū. 7 il-
la ē demonstrabilis 7 cōclusio demonstratiōis. Alia
est diffinitio dicens quid 7 ppter quid. 7 illa est to-
ta demonstratiō differens solū a tota demonstratiōe
ne scōmpositiōne 7 ordinē terminoz. ¶ Cōsequen-
ter epilogat dicens. manifestum est ex dictis qua-
liter ipsius quod qđ est ē demonstratiō. 7 quo mō
nō. quonū qđ quid ē pōt esse demonstratiō 7 quoz
non. qđ illoz qđ quid est que habent causaz pōt ēē
demonstratiō. illoz autē que nō habēt causam nō
pōt ēē demonstratiō. mani. estū est etiam quot mo-
dis dī diffinitio. qđ tantū quattuor modis dī. nam
quedam est diffinitio qđ nois. quedam vero quid
rei. quedam dicens quid. quedā vero dicēs quid
7 ppter quid simul. dcm est vltra quo mō qđ quid
est demonstratur. i. inquātū significatur p dmo-
strationē solū significatē qđ est. 7 etiā quo mō nō
demonstrat. i. inquātū significat p diffinitionem si-
gnificatē ppter quid. 7 dcm est quomō diffinitio
sebz diuersimode ad dmonstrationē. 7 quomodo
contingit qđ eiusdem ē demonstratiō 7 diffinitio:
7 quomō hoc nō contingit.

Ad rationes Ante oppositū. ¶ Ad pri-
mā dī qđ ipsum quid ē po-
test demonstrari per p̄p̄iā passiōez demonstratiō-
ne qđ ē et a posteriori. nō autē dmonstratione ppter
quid 7 a priori. ¶ Ad secūdā concedit qđ quod
qđ est pōt demonstrari. s3 nō in eo qđ qđ est. ¶ Ad
tertiā similiter dī qđ qđ quid ē vnius cōtrarij be-
ne pōt demonstrare quod quid est alterius contra-
rij. sed non in eo quod quid est.

4

Veritur Utrū per quodlibz ge-
nus cāe possit fieri de-
mōstratio. ¶ Et arguitur qđ nō. quia
omnis demonstratiō ē ex p̄mis. sed si
nis nō est p̄mū. ergo per causam finalem nō pōt
fieri demonstratiō. ¶ Secūdo arguitur sic. mare

ria nō est cognoscibilis. cum sit ens in pura poten-
tia. ergo nō potest esse p̄cipiū demonstratiōis.
¶ Tertio arguitur. ad esse cause nō requiritur esse
effectus. ergo per causā nō atigit demonstrare. An
tecedens patet. qđ non sequitur. domicator ē. er-
go domus est. ¶ In oppositū est aristoteles.

Primo Sciendū est qđ in quarto tracta-
tu ostēdit aristoteles quo modo p-
pter qđ siue causa se habeat ad demonstratiōem
7 continet tria capitula. Quoz p̄mū in quo ostē-
dit quo modo per diuersa genera causarum pōt
fieri demonstratiō continet duas partes principa-
les. 7 intēdit duas conclusiones. ¶ Quarum p̄-
ma tāgit sex suppositiōes. p̄ma ē bec. scire opi-
namur cū causam cognoscim⁹. Scda suppositiō
q̄tuor sunt cause. nam vna est qđ ē quodqđ erat esse
scz cā formalis. Alia vero est in quā necesse est eē cū
h sit. i. cā material. Altera ē autē qđ aliquid p̄mū mo-
uet. i. efficiēs. Altera vero cuius causā finis. Ter-
tia sup̄p̄. oēs conclusiones demonstratiōis dmo-
stratur p mediū qđ ē causa. Quarta sup̄p̄. cā de-
bet eē talis qđ cū ipsa sit necesse ē effect⁹ eē. Qui-
ta suppositiō. s3 in demonstratiōe solū capiat vna
cā. non tñ debet solū capi vna ppositiō sed due ad-
minu. Sexta suppositiō. ille due ppositiones de-
bent hēre vñū mediū sic dispositū qđ ex tali sit ne-
cesse seq conclusiones. ¶ Scda 2. p qđlibet gen⁹
cause sit demonstratiō. probatur inductiue d oib⁹
causis. 7 p̄mo de cā materiali. de qđ dat tale exem-
plū mathēaticū. ois angulus qđ continet adēqte du-
as medietates duoz rectoz anguloz est rectus. s3
angulus trianguli semicirculo descript⁹ est bini⁹
modi. igit. De cā formali non dat exēplū. s3 dicit qđ
ip̄um quodqđ esset eē. i. cā formalis ē immediata
7 necessaria. i. mediū necessariū ad demonstrādū
effectū. s3 de cā efficiēte dat tale exēplū vt p̄p̄ qđ
bellū medoz factū est 3 atbeniēses. qđ atbeniēses
i medos cōmiserunt. 7 sic demonstratiō sit. oēs qui
cōmiserunt i medos debellati sunt a mediis. s3 atbe-
niēses cōmiserunt in medos. qđ debellati sunt a me-
dis. De cā finali dat duo exēpla. p̄mū ppter qđ
ambulat qđ post cenā vt san⁹ fiat. 7 sic formatur d-
monstratiō. ois faciēs non emiere cibos iuxta os
ventris vult sanus fieri. s3 ambulā post cenā facit
non emiere cibos iuxta os vētris. qđ ambulā post
cenā vult san⁹ fieri. Scd⁹ exēplū. ppter qđ vult sa-
nus fieri. R̄idet vt saluet hoc. i. indiuiduū. Et sub-
dit qđ si iste rationes cōmittentia qđ d̄ maiori extre-
mitate fiat mediū tē vnaqz rōnū apparebit ma-
gis eēp causam finālē. Subdit etiā dīam in cāz

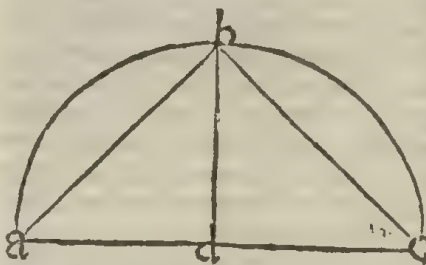
Secundus

efficientē et finalē. qz causa efficiēs gñatiōe pōt est suo effectu. sed effectus causē finalis pūs gñatiōe pducitur qz ipa causa finalis.

Secundo sciendū ē qz in secūda pte b^o capituli intēdit aristo. qnqz conclusiōes. Quaz pma est hec. Eadē conclusio pōt demonstrari p plures cās. p3 duob^o exēplis. p^oimū. vt si querat ppter quid lumē transit per pellē lucerne pōt dupl^r rīderi. p per cām mālem qz lumē est vīuibile in pua corpora que pnt pertrāsire per poros lucerne qui sūt maiores partibus luminis. Et formatur sic demōstratio. Qd vīuibile in pua corpora trāsīt per poros lucerne largiores. sed lumē ē huiusmodi. ergo rē. 2° potest rīderi p causā finalem qz causa finalis ppter quā lumē trāsīt per pellē lucerne ē. vt bñficio lūis de nocte ambulātes nō ofēdā^r pedes. Secūdū exēplum. vt si qrat ppter qd tonat. pōt rīderi p per cām mālem. i. qz tonat p extictionē ignis in nube. igne autē extincto necē ē siccre. i. fremitū facere siue tonari. Secundo pōt rīderi per causā finalem. dicūt enī pitbagorici qz tonat cā minaz. vt. i. bi qui sūt i inferno timeāt. C^o 2° vt in plurib^o effectus naturales sūt ex diuersis causis. qz natura agit ppter finē. et etiā in nālibus actionibus de necessitate regit^r mā. C^o 3° i mālibus et motibus dupl^r repitur necessitas. p3 d la pīde q de necessitate ferī sur sū et deorsū. sed hoc nō ē ppter eadē necessitatem. qz forte necessitate causē fertur deorsū. necessitate autē ipellentis fertur sur sū. C^o Quarta 2° ea que sūt ab itelligētia. i. ab intellectu pctico cuiusmodi sūt artificialia bene sūt ppter finē. sed nō ex necessitate. p3 qz neqz domus neqz effigies sūt de necessitate. sūt tamē ppter hoc. i. ppter finē. C^o 5° illa que sūt a fortuna dnt ab his que sūt a natura vel ab arte. qz illa que sūt a natura vel ab arte semp sūt propter aliquem bonū finem. sed illa que sūt a fortuna nō sūt propter aliquem finem.

Tertio Sciendū qz circa hūc texum icidūt due difficultates. Quaz p^o ē. vtrū angulus triāguli in semicirculo descriptus sit rectus. Rīdet q sic. sicut patz etio euclidis. C^o Pro cuius pbatōne premittunt^r qtuor suppositiones. Quaz pma est hec. describat^r semicirculus qui vocetur. a. b. c. cui^o corda q est dyameter circuli diuidat^r p mediū in pūcto. d. qd quidem pūctus est cent^rū circuli. sup q centro erigat^r linea ppendicularis que tagat circūferētiā circuli in pūcto. b. et ab illo pūcto ducatur due linee recte ad duo pūcta que

sūt. a. et c. Secūda suppo ē. ex his omnibus lineis constituantur duo trianguli. quoz vn^o vocetur. d. b. c. et alijs. d. b. a. Tertia suppo: angulus isti^o circuli. d. c. b. est medietas vnius anguli recti. p3. qz ois triāgulus habz tres āgulos eqles duobus rectis. ergo triāgulus. d. c. b. habz tres angulos eqles duob^o rectis. S3 angulus triāguli. d. b. c. ē rect^o cū causēf a linea ppendiculari. b. d. g^o alij duo āguli oīi triāguli qz vnus est angul^o. d. c. et ali^o ē angul^o. d. b. in circūferētia semicirculi icidētes sūt eqles vni angulo recto. qz isti duo āguli icidētes i circūferētia semicirculi sūt eqles iter se eo q linea ppendicularis. b. et linea. d. c. p qz constitunt^r dicti anguli sūt eqles. g^o quīz illoz duoz anguloz i circūferētia semicirculi icidētū ē medietas vni^o āguli recti. et p cōis āgul^o triāguli semicirculi est medietas vni^o anguli recti. 4° suppo. āgul^o triāguli. d. b. a. est medietas vni^o āguli recti. pbat^r sic pcedēs. Ex his format^r qdā rō. ois āgul^o cōinēs adeqte duas medietates duoz āguloz rectoz ē rect^o. s3 total^o āgul^o. a. b. c. cadēs in circūferētia semicirculi cōner adeqte duas medietates duorum anguloz rectoz. ergo totalis angulus cadēs in circūferētia semicirculi est rectus. C^o Ut ista pateāt hic ponitur ista figura.

dupl^riter est notū. p^oimo. qz pbatū ē qz diffinitio mālis p formalē pōt demonstrari. 2° ē notū p pdictū exēplū datū de cā māli qd etiā ad cām formalem pōt ptinere. nā si in pdicto exēplo mathematico intelligat^r aliqd demonstrari de toto ptes: tunc illud exēplū ptinet ad cām mālem. eo qz ptes separate ad totū hnt rōnē materie. vt dī scdo pñicozū. Si hō itelligatur qz mediū dicte demonstratiōis pōt esse mediū duoz rectoz sit rō dicēs qd qd ē recti anguli. tūc talis demonstratio reducīt ad causam formalem. eo qz ipsum qd qd est h3 rōnē causē formalis.

Conclusio Responsalis. p quodlibet genus causē pōt fieri demonstra

posteriorum

no. Hec conclusio satis patet ex primo notabili.

Primo Dubitat. vtrū p eandē cāz possit de
mōstrari effect⁹ sub diuersis dñis
ipuz. ¶ Pro solōne supponit q aristo. i b scdo ca.
ōndit quō i diuersis reb⁹ sit dñatio p cāz diuersimo
de. scd⁹ q talis cā ē vl nō ē cū suo effectū. z cōtinet
duas ptes. ¶ In p^a pte itēdit vñā cōclonē q ē bec:
i cāis q simul sūt z nō sūt cū suis effectib⁹ sic se hñt
cāe ad effect⁹ q cā fieri demōstrat effectū fieri.
cā in eē demōstrat suū effectū i eē. cā hō i fore vl in
fuisse demōstrat effectū suū i fore vl i fuisse. Hāc
cōclonē pbat liconiēsis rōne sic. qz posita cā totali
ponit effect⁹. iā posita cā i scō eē ponit effect⁹ i fa/
cto eē. z posita cā i fieri ponit effect⁹ i fieri. Sz eadē
pbat ab aristo. duob⁹ exēplis. p^mū ē. si qrat pp
qd scūs ē defect⁹ lune. rñdet q ē ppē h q tra fuit i
medio. vl erit defect⁹ pp hoc qz terra erit i medio.
z ē defect⁹ pp illud qd terra ē i medio. z^m exē^m. si
cristallū sit aq cōdēpsata pp totalē defectū caloris. z
qrat pp qd facta ē cristallus. Rñdet q pp illud q
facta ē aqua condēpsata ex totali defectū caloris.
Sitr rñdet ad eandē qōnē interrogatam sub alijs
differentijs temporū. vt dictū est in pcedēti ex^o.

Secundo Dubitat. vtrū i cāis q nō sunt sit
cū suis effectib⁹ sit idē modus d
mōstradi. sicut i alijs. ¶ Pro solōne supponit q in
scda pte hui⁹ capli itēdit aristo. duas cōclones. q^rū
p^ma tāgit vñā qōnē q ē bec. ¶ Vtrū i cāis q nō sūt
simul cū suis effectib⁹ sit eadē rō. ita q aliorū esse/
ctū sint alie cāe. sic q effect⁹ facti sit cā facta. z ef/
fect⁹ futuri sit cā futura. ¶ z^a tāgit solōnē p^ai
cte qōnis. z ē bec. a facto eē posterioris siue effect⁹
ad effectū cē pōzis. i. cāe ē bona demōstratio. z sit
a fieri posterioris ad factū eē pōzis. sz a pōzi ad po/
steri⁹ nō ē bona dñā: nec a facto eē i fieri. z^m pte p
bat aristo. f. q a facto eē cāe nō seq^r factū eē effect⁹.
qz iter factū eē cāe z iter factū eē effect⁹ est adhuc
mediū. q i illo tpe medio verū ē dicere cām eē. z tū
falsū ē dicere effectū eē. a^{is} p^z. qz duo facta eē nō
copulat adinuicē. qd p^z. qz duo pūctra nō sūt adiuu/
cē copulata. q necqz duo scā eē. t^z cā. qz vtrāqz sūt
idiuisibilia. z^o pbat q ad scūs eē cāe nō seq^r fieri ef/
fect⁹ qz factū eē cāe ē idiuisibile. q nō pōt cōtinuari
ad aliqd fieri. t^z cā. qz aliqd fieri ē diuisibile. patet
etiā cā p simile. qz sicut se h^z pūct^r ad lineā. ita se
habet factum esse ad fieri. sed punctus non copu/
latur ad lineā. ergo nec factum esse ad fieri. maior
patet. quia sicut in linea sunt infinita puncta. ita in
eo quod sit sunt infinita facta esse. z^o probat duo/
b^o exēplis q ad factū eē effect⁹ seq^r factū eē cāe. p^m

ex^m qz bene seq^r. dom^o est scā. g. lapides sūt decisi:
z^m ex^m. qz bene seq^r. fundamētū ē scā. g. necesse ē
lapides eē decisi. abē cōtine patet. qz ex opposito
cōsequētis inferi oppositū antecedentis. nā si lapi/
des nō sint decisi. nec fundamentum ē factum nec
etiā domus est facta.

Tertio Dubitat. vtrū i bis q generat circulari
sit fiat dñatioes circulares. ¶ Pro solōne suppo/
nit q aristo. i b scdo ca. itēdit duas cōclones. Quaz
p^a ē h. i bis aut q gñant circulari sit etiā dñatio cir/
cularis. dū tñ sp arguat a posteriori ad p^{us}. q aut
aliq generent circulari pbat aristo. exē^o. qz ex ter/
ra depluta sit vapor. ex vapore sit nubes. ex nube
hō pluuia generat. z iterū ē ex pluuia gñat deplu/
tio terre. z sic sēp pcedēdo. vt p^z. z i bis cōtingit de/
mōstrare circulari. vt sic dñat q terra ē depluta p
hoc q vapores sursum eleuat. ita ē cō. ¶ z^a p^z. i bis
q sūt l^z sūt s^z p necesse ē cape mediū qd sit vel fiat sp.
z i bis q sūt vel sūt frequēter. oz cape mediū qd sit
vel fiat frequēter. z^m pte pbat aristo. exē^o. z rōne.
exēplo sic. nā q ois hō mascul^o i maxillis sit barba
t^o nō accidit sēp sz sic frequēter. iō ad h^o denotādus
oz cape mediū vt frequēter. Rōe sic pbat. qz si mediū
eēt vel fieret sēp. opoteret talē rē eē vel fieri sēp.
qd ē s^z suppositū. g. i bis q sūt vel sūt vt frequēter
oz capi me^m vt frequēter. Cōsequēter epilogat di/
cēs q dictū ē p^{us} quō qd ē pōt assignari in tñi/
nis sillogisticis. qñ. f. ostēd^r qz qz l^z singula genera/
cārū in oib⁹ differentijs rerū debeāt capi pro medio
demonstratiōis. Dictū est in sup qz l^z ipsius qd qd
est. est demonstratio vel diffinitio. vel non.

Ad ratiōes Ante opp^m. Ad p^mā dñ q l^z
finis sit vltim^o i executiōe. est
tñ p^mus in intētiōe. ¶ Ad scdam qd sit dicēdū p^z
i p^z phicoz q. f. mā de se ē cognoscibilis. p nūc tñ pōt
dici q l^z d se nō sit cognoscibil^z. ē tñ cognoscibil^z i ana/
logia ad formā. ¶ Ad z^m iā patuit q mō ad eē cāe
ad eē effect⁹ valz z nō valz cā. Et h^o de qōne.

Meritur Utrū ptes diffinitionis
debeāt eē in plus qz dif/
finitū. ¶ Et videt q nō. qz dicit aristo.
septimo metaphice qz deneniendū est
ad vltimas differentias quibus habitis tot erūt spe/
cies quot erunt differentie. sed hoc nō esset possibi/
le si quelibet differentia esset in plus qz sua species.
ergo nō quelibet pars diffinitionis ē in plus qz dif/
finitū. Secūdo sic. aristo. in eodem septimo dicit q
nihil est in diffinitione alicuius qz genus z differen/
tie. z q pōte ē vñā diffinitioes cōstitui ex duob⁹ qz
vñū sit gen^o z aliud dñā. sed dñā nō ē ex gen^o. alio

Secundus

qn nō videtur esse diuisa ipi⁹ gñis per se. g^o dñs con/ uertit cū spē. C³ sic aristo. 7° methaphysice dicit sic q^o rō que ē ex dñis videtur ēē spēi r^o act^o. i. forme. ex quo claudit q^o dñs corripit forme. modo cuius spēi ē ppa forma que nulli alteri conuenit. ergo dñs vltima nō excedit spēm. C⁴ In oppo^m tñ ē aristo.

Primo sciendū ē q^o p declaratio ē mior po/ nitur cōter talis distictio. Duplex ē dñs. quedā ē dñs circūloquēs. alia ē circūlocuta. et hoc sic declarat. q^o fm aristo. 7° metha. forme esse tiales rez nō sunt per se nobis note. sed manifestā tur p aliqua accñtia q^o sūt signa illi⁹ forme nō autē p accñtia ppa illi⁹ spēi. q^o talia debent p diffōez d/ mōstrari de spē. ideo forma spēi notificat p aliq^o ac cidētia cōia. r talia accñtia circūloquētia vocātur dñe circūloquētes. que p tātō dñr dñe substan tiales. q^o pducūt ad declarādū formā substanti alē. l³ sūt cōiozes spē. ille vero forme q^o significātur p illas dñas circūloquētes dñr dñe circūlocute. C⁵ Sed istam distictōnez ponūtur due ppōnes. Prima ē. quelibz dñs substantialis sumit a for^a sub stāiali r ppria illi⁹ spēi c^o ē dñs. Secūda ppō. nulla dñs substantialis ē in plus q^o species per ipam cō/ stituta q^o forma substantialis a qua sumit tal^o dñs ouertit cū illa spē. Alī tamē imaginat^o linconieñs. p c^o imaginatōe ponitur vna suppo. vna distictio r vñū dñm. Suppo ē bec. qd^o l³ bz gen^o subalternuz gdiratle r ponitur aliquo mō ex pte sibi māli r ex pte formali. Distictio ē bec. cuiusl³ generis subal terni due sūt pme diuisiones. quaz pma sumitur ex pte forme. r alia ex pte materie. xbi grā. posito q^o corpa celestia sint aialia. tūc i aiali ex pte forme ei⁹ ouēret vna pma dñsio. q^o s. diuideret p rōale r irrōale. l³ aiali ex pte mae ei⁹ q^o ē corpus ouēit vna alia dñsio q^o s. videtur p mortale r imortale. C⁶ Dēz ē istd. dñe formales pus debēt i diffōe ordiari q^o dñe materiales supre ex parte mae. Patz. q^o illd qd^o ē ecñtiali⁹ diffinito d³ pordinari i sua diffōe. l³ dñe supre ex pte forme sūt magis effēciales diffini to. ergo rē. z^m dñm. q^olibet ps diffōnis est i plus q^o diffinitū. l³ totū aggregatū ouertat cū diffinito. p³ ex^o q^o bō diffinit^o q^o est aial r dñale mortale. cñst aut q^o rōnale est i plus q^o bō q^o p casū ouēit corpi⁹ ce lestib⁹. sūt mortale ē i plus q^o bō. q^o ouēit etiā bru tia. sed tñ illa tota oīo de nullo est xificabil^o nisi de boie. iō tota diffō reddit ouertibil^o cū hoie. S³ con tra illaz opionē faciūt ille due ppōnes. Pro soloe tñ pbi dñ q^o tal^o dñs ecñtialis nō est notata nisi per nomē cōe sibi r alī. r ideo dñc quamlibet pte⁹ dñs finitionis esse i plus q^o diffinitū.

Secundo sciendū q^o qñt^o tractat^o i quo ari/ docet venari qd^o qd est orinet. s^o ca⁴. p²m^o docet modū venadi qd^o qd est p vias opō nis: r itēdit quinqz octoes. C⁷ p⁴ tangit itētū r ē h^o qualr cōgscat qd^o qd est. r p⁴ qd accipiat tāq^o me diū i dñatōe. nūc dicēdū ē quō oz venari ea que p dicant i eo qd^o qd ē. C⁸ z⁴ clusio tangit duas dñsio nes. pma ē bec. eoz que p⁴ dicant quedaz sūt i pl^o q^o illa i gb^o sūt. r qdāñ. Dicunt aut illa eē i pl^o q^o p⁴ dicāt vlr d aliq^o r nō solū d illo l³ ē d alio. z⁴ dñsio. eoz q^o sūt i pl^o qdaz sūt ex gen^o illorū gb^o i sūt. r qdaz nō. r d bis duab⁹ dñsionibus dat aristo. vñuz exē^m. q^o ali quid est qd^o inest oī trinitati. sicut ēs iest oī trinita ti. l³ nō solū trinitati. nec etiam iest tantuz numero qui est gen^o trinitatis. ideo ēs ē ex gen^o trinitatis. sed ipar iest oī ternario sp^o r vlr. r est i plus. q^o oue nit quinario. sed tamen non est extra genus ternarij. nihil enim qd^o nō contineatur sub numero dici tur impar. C⁹ Tertia cōclusio tangit tria documē ta ad cognoscendum predicata que debēt ingredi quod quid est. p¹umum est. omnia predicata igre diētia quod quid est debēt esse i plus q^o diffinitum nō tamen debent esse extra genus diffiniti. Secun dum documentum. tot debent accipi predicata q^o totum aggregatum fiat cōuertibile cum diffinito. quia totum aggregatum ex ipsis debet significare essentiam diffiniti. C¹⁰ Ex quibus infer tres diffini tiōes trinitatis. p¹ima est bec. ternarius est nume rus impar vtrobiz p¹imus. Secūda est. ternari us est numerus impar nō potens alio numero men surari. Tertia ē. numerus ipar ex alijs numeris nō est cōpositus. Tertiū documētū. oīa p⁴dicata igre diētia qd^o qd est debent esse necessaria. patet. q^o de bēt esse vlia. mō vniuersalia sūt necia. C¹¹ 4° c^o li cer q^olibet pars isti⁹ oratiōis numerus ipar vtrobiz p¹imus sit i plus q^o ternari⁹. tota tñ oīo simul sum pta est diffinitio conuertibilis cū ternario. p¹ma ps patet. q^o illa particula numer^o ipar cōuenit cuilibet numero ipari. r vltima particula. s. vtrobiz p¹mus conuenit duplici. i. binario. z⁴ pars p³: q^o illud qd^o predicat de aliquo in eo qd^o qd est. vl^o ē genus. vel diffinitio eius. sed predicta oratio p⁴dicat de ternario in eo quod qd est. r nō est genus. ergo est diffini tio ei⁹. p¹ma pars minoris patet. q^o quecunqz p⁴di cantur necessario de aliq^o predicant in eo qd^o qd est. sed p⁴dicta oīo p⁴dicatur necessario de numero. g^o p⁴ dicatur de eo i eo qd^o qd est. z⁴ pars minoris p³. q^o genus semp in plurib⁹ cōicat spetieb⁹. mō p⁴dicta oīo cōuenit solum arboris. i. indiuiduis trinitatis: ergo non est genus trinitatis.

posteriorum

Tertio Sciendū ē q̄ circa hūc textū icidit
due difficultates. p̄ia est. quot mōis
aliquis numerus pōt dici p̄mus. R̄ndetur cū ar/
slo. i. rectu q̄ duobus modis. vno? q̄ sola unitate
mensurat̄ r̄ nō pōt numero mēsurari. r̄ sic oīs nu/
merus impar ē p̄mus. 2° mō dicit̄ numerus eē p̄/
mus q̄ nō cōponit̄ ex plurib⁹ numeris. r̄ sic duali/
tas est numerus p̄mus. Ex pōt addi 3° modus. q̄n
s. talis numerus nō ē cōposit⁹ ex duab⁹ dualitatib⁹.
C² difficultas. vtrū ipar sit de diffinitione ternari/
rij. R̄ndet̄ p̄ distinctionē. q̄z aliqd pōt esse de diffi/
nitione alicui⁹ dupl^r. vno? tanq̄z differētia essētia/
lis essentialiter cōstituēs spēm q̄ diffinit̄. r̄ sic ipar
nō est de diffinitione ternarij. q̄z nulla p̄pria passio
alicuius supioris ē de diffinitione q̄ditatina sui infe/
rioris. sed ipar est passio numeri. ergo r̄c. Alio? ali/
quid pōt esse de diffinitione alicuius per modum
circūloquentis differentia substantialē nobis inno/
minatā. r̄ sic impar bene ponit̄ in diffōne ternarij.

Conclusio R̄nsalis. quelz ps diffinitiois
est in plus q̄ diffinitū. dum tñ
dñe substantiali cōuertibili cū specie diffinita nō sit
p̄pū nomē impositū. Nec 2° patet ex dictis.

Primo Dubitat. vtrū p̄ viā diuisionis pos/
sit inuestigari diffinitio. C¹ p̄ro so/
lutione supponit̄ q̄ in 2° c. docet arist. venari qd̄ qd̄
est p̄ viā diuisionis. r̄ cōtinet duas pres. quarū p̄i/
ma cōtinet duas cōclusiones. C¹ p̄ima 2° tāgit tria
documenta ad inuestigandū qd̄ qd̄ est. p̄mū est si vo/
lumus diffinire aliquā spēs cōueniēs est vt diuida/
mus gen⁹ in suas spēs atbomas. i. diuisibiles r̄ spe/
cialissimas. sicut numerus diuidit̄ i trinitatē r̄ dua/
liratē. r̄ postea o3 tētare. i. assignare diffinitiones ea/
rū. vt diffinitiones recte lineae. circuli. r̄ recti angu/
li. Scdm documentū. diuisio generis suas species
specialissimas si volum⁹ assignare diffinitiones ipsa/
rū oportet p̄mo videre cui⁹ generis sint. vtrū scili/
cet sint de genere quantitatis v̄l qualitatis. r̄ postea p̄/
p̄cipia cōia speculari p̄prias passiones earū. quia
ex his passioibus sūt manifesta qdā atboma. i. diffe/
rētie idiuisibiles ex q̄b⁹ cōponūt̄ spēs. Illud. n. qd̄
est simplex sicut genus r̄ differētia est p̄cipiū oīuz
diffinitionū. Tertiū documentū. si faciliter volum⁹
cognoscere genus r̄ differētiā alicui⁹ tunc vtilēs
sūt diuisiones generū scdm dif. erētiā. r̄ licet pro/
cessus diuisionis nō sit vtilis ad demonstrādū qd̄
qd̄ est. tñ est vtilis ad colligēdū p̄dicata ingredientia
ipsum qd̄ qd̄ est. C² Scda cōclusio tāgit duo docu/
mēta de modo ordinandi illa p̄dicata. primū docu/
mētū est illud. differt p̄ponere p̄us posteriori. r̄ po

steri⁹ priori. vt refert dicere. aial mansuetū bipes.
r̄ bipes aial mansuetū. 2° documentum. nihil relin/
quēdū ē de his q̄ p̄dicant̄ in eo qd̄ qd̄ est. Ad acci/
piēdū autē oīa q̄ p̄dicant̄ in eo qd̄ qd̄ est oportet vi/
uidere genus nō fm diuisionē alicui⁹ suoz inferioz.
quia illa nō cōtinētoīa sua inferioza illi⁹ generis. vt
ista diuīso. aialiū aliud totū pēnatū. aliud diuisum
pēnis nō cōtinet omne aial: sed solū cōtinet omne
aial pennatū. vocat̄. n. aial. totū pēnatū qd̄ h3 alas
integras r̄ cōtinuas. sicut vesperilio. Sed aial diui/
sum pēns ē aial cui⁹ alle distingūt̄ per diuersas
pēnas. sicut coruus. ideo aial debet diuidi sua p̄ma
diuīso. Vocatur autē diuīso p̄ma alicui⁹ in qua3
incidit quodlibet inferi⁹ illi⁹ diuīsi. vt illa ē p̄ima di/
uīso aialis in quā icidit omne aial. r̄ illa ē p̄ima di/
uīso piscis in quā incidit oīs piscis. r̄ illa etiā est p̄i/
ma diuīso auis in quā incidit oīs auis. Ex q̄b⁹ cō/
cludit arist. q̄ si aliqs p̄cedat sici diuidēdo q̄ ro/
tū diuīsi contineat̄ i partib⁹ diuīsiōis. ex h̄ poterit
cōgscere q̄ nihil ē relictū d̄ p̄tinentib⁹ ad diuisionē.

Secundo Dubitat. vtrū necesse sit diffiniē/
te3 oīa cognoscere. C¹ p̄ro solu/
tōe supponit̄ q̄ arist. i. secūda p̄te bui⁹ capli remo/
uet duos errores r̄ trēdit tres cōclones. C¹ Quaz
p̄ima tāgit solutionē p̄mi erroris. dicebat̄ eni qdā
q̄ necesse erat diffiniēte r̄ diuidētē oīa scire. Qd̄
sic probabat̄. q̄ nō est possibile cognoscere differē/
tiā alicuius rei nisi cognoscat̄ qd̄3. neq̄ etiā ē pos/
sibile cognoscere aliquid qd̄ differt ab alio nisi co/
gnoscat̄ a quo nō differt. r̄ a quo differt. r̄ a quo ē
alterū. ergo nō est possibile diffinire nisi cognoscat̄
quodlibet ens. C² Illuz errorē soluit tripl^r. primo
dicit hoc esse falsum scz q̄ oēs differētie faciunt al/
terū. 2° dicit q̄ nō oportet cognoscere oēs differē/
tiā p̄ q̄s aliqd ē alt^r ab alio. q̄ i idiuidis eiusdē
speciei multe sūt differētie q̄ nō faciūt differre se/
cūdū substantiā neq̄ p̄ se. 3° dicit q̄ ex quo p̄ diuīso/
nē accipimus oppositas differētiā. scim⁹ q̄ omne
suppositū diuīsi icidit hinc. i. sub vna differētia. aut
ide. i. sub alia. scimus etiā determinate q̄ spēs diffi/
niēda cōtine. sub hac differētia. tūc nihil differt si
sciamus vel nō sciamus que differētia p̄dicet̄ de
alijs aut nō. q̄ siue sciamus siue nō si p̄cesserimus
eo mō q̄ dictū ē hēmus oēm rōnē sbe. i. totalē diffi/
nitionē sp̄ei diffiniēde. C² 2° tāgit solutionē siue
reprobationē secūdi erroris. Dixerūt. n. qdā q̄ i di/
uīsiōib⁹ semp o3 repetere. i. petere q̄ qd̄3 suppo/
sitū diuīsi cōtineat̄ sub altero mēbro diuīsiōis. Il/
lū errorē excludit arist. dicēs q̄ nō ē necariū hoc
petere. q̄ si illa diuīso fiat p̄ immediata necesse ē oē

Secundus

suppositū diuisi cōtineri sub mēbris diuīs. **C 3^a.** 3^a tres dīrōes ad debite cōstitūdiōne p viā diuisionis. Prima dīrō. q debet capi sola p dicata q p dīcant in eo quod qd ē. Secūda dīrō. q talia p dīcata sūt debite ordinata ita q magis cōe pcedat r min^{or} cōe sequat. Tertia dīrō. q nī bil p rēmittat eoz q p rīnēt ad qd quid ē. Ad saluā dā p mā dīrōne o3 videre de pbleumate accit^r r de pbleumate generis. S3 ad saluādū secūda3 dīrōne o3 q illd qd cōfēi ad alia sit p mū. r babi ro illo o3 videre que sūt sibi p piquiora. r illa sūt p oia. s3 ppter tertia dīrōe3 o3 diuidere gen^{us} s3 dīf ferētias cōtīnētēs oē suppositū diuisi. r sic accipiet oia que p dīcāt in quid de specie arboma cuius dīfōnem querimus.

Tertio dubitat. vtz p via3 resolōnis possit venari qd quid est. **C** Pro solōne supponit q in 3^a ca^{pitulo} docet aristo. inuestigare dīfō nem p viā resolōnis. r cōtīnēt duas cōclōes pncipa les. Quaz pma tāgit vñū documētū quod ē tale. si velim^{us} p viam resolōnis aliqd dīfīnīre o3 p ac cipe aliqd que sūt sūta sūm spēs. r videre si sit eis ali qd cōe. 2^a o3 accipere alia q sūt diuersa ab illis s3 spēm. r videre si sit eis aliqd cōe quousq3 deuenia m^{us} ad vñā cōem rōem. r sic illa cōis rō ē dīfō. si vñ o n possit inueniri vñā cōis rō. s3 tamē due vel ples. tē manifestū ē q tale dīfīnīdū nō erit vñū s3 plura. qd declarat p vñū exēplum. si velim^{us} scire qd ē ma gnaminitas o3 videre ad aliquos magnanios. sic ad alcibiadē. i. herculē. ad achilē. r ad ayace3. isti enī fuerūt magnanimi. r eis cōe erat nō tolerare i iuriā. q3 ppter h alcibiades dimicauit. achiles vñ i sanijt. r ayax seipm iterfecit. cōis o3 videre ad alios magnanios. vt ad alexādru r socratē. r videre qd erat eis cōe. erat enī eis cōe indīnter se bñe ad pro spari r i prosperari. siue equanimiter se bñe i p spe ris r i aduersis. postea o3 accipe illa duo. i. ipassi/ bilitas circa fortunas. r nō tollerātia iuriar. r vi dere si sit eis aliqd cōis rō. r si sic. illa erit dīfō ma/ gnanimiatis. si vñ o ipoz n sit vñā cōis rō. tūc erūt due spēs magnanimiatis. **C** Secūda 3ª tāgit tria correlaria. **C** Primū ē. q ois dīfō ē alic^{uius} vltis. p3 q3 medicus n dīfīnit qd ē sanū i hoc octo. sed vlt dīfīnit sanū sūm diuersas spēs ei^{us}. sicut qd ē sanū in colericis. r quid ē sanum in fleumaticis. **C** 2ª correlariū. facili^{us} est dīfīnīre singulare seu minus vltē q vltē. p3 triplr. p q o3 ascēdere a singularib^{us} ad vltia. 2^a q equiuocatōes magis latēt i vltib^{us} q i atbomis. i. in spēs i pālissimis. 3^a pbat q3 sicut in demōstrōib^{us} o3 accipe aliquid cē ex aliq^{uo} certo. sic

et i dīfōib^{us} o3 accipe quod quid est ex aliquo cer to. hoc aut sit accipiēdo aliqd eoz q singularit^{er} ol cūnt. vt si volum^{us} cognoscere sūte nō accipiemus oē sūte. i. sūte i vlti. s3 accipiemus sūte i corpibus et figuris. sūtr accipim^{us} acutū qd ē i voce. **C** 3^a cor^{relatio} sicut nō tigit dīfīnīre per metapboras. ita ē nō tigit dīfīnīre p metapboras. sicut dicēdo p me thapboram q homo est arbor euersa cui^{us} radices sūt capilli. rē.

Ad rōnes Ante oppositum. patuerunt so lutiones i prio notabili. Et bec de questione.

Queritur Vtz pluriū qōnū pos sit esse idē mediū. **Et**

q vñ q nō q3 vel ille qōnes eēnt subordi nate vel non. nō p mū. q3 media nō sūt subordiata. nō 2^a q3 tūc qōnes ess^{ent} totatr diuer se. r per cōis n possit cōicare i medio. **C** 2ª sic. plu res qōnes pnt oñdi p idē mediū. q eadē qd potest oñdi per plura media. cōis est falsū q3 dīfīnīones non augētur p media. ergo r anō. **C** 3ª sic. mediū demōstrationis 3^a ē p p r ium. ergo pluriū qōtionuz nō pōt esse idē m medium. **C** In opp^{ositione} ē aristo.

Primo sciēdū ē q aristo. in q rto ca^{pitulo} osten dit qūo o3 inuestigare ppter qd. r itendit quatuor cōclōsiones. **C** Quarū pma tan/ git vñū documētum ad inuestiganduz ppter quid quādo ipm ē vñū vocū r notatū r est istud: Si volu mus scire ppter quid. i. p mū subm alic^{uius} passionis. o3 capere superi^{us} siue gen^{us} subm illo3 quib^{us} inest ipa passio. r videre an illa passio insit cu lib3 inferio ri illi^{us} superio3 sic tamē q nulli alteri. r tunc illd superi^{us} erit p mū subm illi^{us} passiois. vt data aliqua passione aialis cuiusmodi ē sōn^{us} aut vigilia. si vo lum^{us} scire q aial sit ei^{us} ppter qd o3 videre si insit oi animali. vt oi aui r oi equo r oi boi. r sic de alijs. r si sic. aial erit ei^{us} p mū subm. **C** Secūda 3ª tangit vñū documētū ad inueniēdū ppter qd qñ ip3 ē in noiatū. r ē istud. si sit aliquod cōe inoiatū quod isit aliquib^{us} vel plurib^{us} o3 videre q necessario cōsequi tur illud cōe. r tūc illud cōe erit ppter qd illo3: vt ad bñe cornua sequūtur duo. i. habere dētes vtro biq3 videl3 in supio3 mādibula. r habere duos vē tres ppter necessitatē ruminatōis. ideo illud com mune quod ē aial habēs cornua ē mediū dicēs ppter quid ille passiones insit illis plurib^{us} aialib^{us}. **C** Tertia 3ª tāgit vñū documētū ad inuestigandū ppter qd in analogis. r est istud. si aliqua passio in sit analogice pluribus o3 capere p medio aliquod cōe analogū quod dicat ppter quid talis passio i

posteriorum

est illis pluribus. vt sepion spina 7 os conueniunt in aliquo cōi analogo qd ē ēē fūdamētū corpis stabi limētū carnis. vñ illud qd vocat os i aiali gressibi li vocatur spina in pisce. 7 illud idē dī sepion i ma lasse. 7 in quibusdā alijs vñib⁹. Est at malasse aial molle carnis creatio ē ex cartilagine. ¶ 4° pluriū qdum ppositay pōt ēē idē mediū. p3 q2 q daz sūt q bñt idē mediū gñe. vt echō yris 7 ydolū. oia. n. sūt ppter repulsionē. s3 nī ille repulsiōes differūt spē q2 son⁹ echō causat ex repulsiōe aeris moti a corpe sonāte ad aliquod corp⁹ cōmū. s3 yris causatur ex repulsiōe radioz solarū ad va pores humidos. ydolū hō apparet i speculo ppter hō imutatio mediū repunt ad speculū. Alia hō sūt pbleumata quoz media adiūicē sūt subordīa ta. vt si queraf ppter qd iundat nylus magis i fine mīs. rñdēf q2 hoc ē pp q2 finis mēsis ē magis plu uialis. 7 si vltra queraf pp quid finis mēsis ē vñior 7 magis pluuialis. rñdēf q2 hoc ē pp hō q2 luna dīfic que bz dominū super humores. 7 iō deficiēte lu mine eius magis commouentur vapores. ex qui bus pluuia causatur.

Secundo sciēduz ē q2 in 5° ca: cōpleto fmo ne dī diffōe oñdit q2 vñi dī mīrati per se 7 nō s3 accīs est vñā cā 7 mediū demīrati. 7 fmo hō sūt due ptes iñ hō: In pma intēdit gñq3 cō clusiōes. In q2 pma tāgit vñā qōnē 7 est bec. vñz cā 7 causatū sūt sūt. ita q2 sicut ad eē causē seqī eē effect⁹. ita eē. s. vñrum ad eē effect⁹ seqī eē causē. Hanc qōnē declarat arist. dñob⁹ exēplis. p3 mū ē. vñrū sicut ad arbores habere lata folia seqūt fo lia arboris fluere. i. cadere. ita ē eē sequat. 7^m exē plum. vñrū ad defectū lune seqūt iñpositiō ire. sic ad interpōnē terre seqūt defectus lune. ¶ 2° si vñius causati nō sūt nisi vñā cā: tūc cā 7 causatū sūt sūt. p3 duabus rōib⁹. p3 ma ē. cuiuslibz cau sati ē aliqua causa. vel g pōsitiō cāto ponit illa cau sa. 7 tūc habet intētum. vel nō ponit illa cā. 7 tē ne cesse ē q2 ponat alia. 7 tē illius causati erit alia cā. Scōa rō. cā 7 cāti p se inuicē demīrāt. ergo sūt sūt. añs p3 p duas demīrationes. p3 ma ē h. oē bñs la tū foliū fluit folio. vitis bz latum foliū. ergo vitis fluit folio. 7 in ista demōstrat effect⁹ p suā cāz. Se cūda demīratio. oē fluens folio bz latū foliū. vitis fluit folio. ergo vitis bz latū foliū. ista ē demōstra tio causē p effectū. ¶ 3° cā est pōr eo cuius ē cā. p3 q2 nō tñgit idē esse p3 7 posterius. ergo cuz iterpōtē sūt cā eclipsis. seqūt q2 eclipsis nō pōt ēē cā iñpōnis. q2 aut iterpōtē sūt cā eclipsis p3. q2 i diffōe eclipsis ponit iterpō 7 nō eē. ¶ 4° p. si vñi

us causati sint plures cause s3 ex ea sequatur esse ctus: nō tamē eē. Hanc cōclusionē declarat aristoteles in litteris. sed sic pōt dēclarari in terminis. nā eē vitupabile conuenit audaci ppter excessum. 7 ti mido ppter defectū. ideo istius cōclusionis aliqd est vituperabile sunt duo media causalīa. s. vel q2 ipm est audax. vel q2 ipm est timidus. 7 ex qualibz earum seorsū cōtigit ferre effectū. vt bene sequit iste est audax. ergo est vituperabilis. 7 etiā iste ē ti midus. ergo est vituperabilis. non tñ sequit eē. vt nō sequitur. iste est vituperabilis. ergo ē audax vñ timidus seorsum. s3 bene sequatur vñrumq3 sub diuisione. ideo ad positionem talis effect⁹ n se quitur positio cuiuslibet cause seorsum. ¶ Qui ta cōclusio. ad causam vñem semp sequitur effect⁹ vñiuerſalis tali causē pportionatus. patet q2 me dium debet esse equale 7 conuertibile cum effici: patet etiā per duas demonstrationes. p3 ma ē Ois arbor habens humidum cōdēpsatū facilius desiccabile fluit folio. sed ois arbor bz lata folia est huiusmodi. ergo 7c. Secūda demōstratio pce dit ab effectū ad causā. vt oē fluēs folio habet hu midum cōdēpsatū facilius desiccabile. s3 ois arbor habens lata folia fluit folio. ergo ois arbor bz la ta folia habet humidum condēpsatū.

Tertio sciēdu est q2 in secunda parte mo uet arist. vñā aliā questionem. 7 in tendit sex cōclusiones. ¶ Quarum pma tāgit vñā questionē cum solone huius. Questio ē bec. vñrū vñius 7 eiusdē effectus possint esse diuerſe cause Ad quas rñdet aristoteles dicens q2 vñius effect⁹ ē tñ vñā causa per se q2 ratio vltimi termini. i. sub iecti est medium siue cā. modo vñius rei est vñica ratio. sed vñius effectus possunt esse plures cause per accidens. ¶ Secūda 5° quādo effectus bz tātum vñā causam per se tūc ipa debet eē propor tionata effectū. ita q2 si effect⁹ sit vñus genere me dium erit vñum genere. 7 si effectus sit analogū medium erit analogus. p3 duobus exēplis. p3 ri mum est. q2 pportionabiliter cōmutari cōuenit nu meris. 7 lineis fmo analogiam. ideo medium ē ana logum. 7^m exemplū similitudo analogice conue nit numeris figuris 7 coloribus. 7 ideo mediū est analogum. ¶ Tertia cōclusio. passio potest dīō strari de duplici subiecto. de vno tanq3 de primo subiecto. 7 de subiecto non primo. si de subiecto p demonstretur tunc debet demonstrari de vno tā q3 de primo subiecto. si dīōstratur de subiecto non primo tunc debet capi ratio primi termini: id est maioris pro medio. ¶ Quarta cōclusio. eadē

Secundus

passio pōt dīfīari de diuersis subiectis p diuersa media. licet demonstret de aliquo cōmuni ad illa plura subiecta per idē mediū cōmune. pbat p duo exēpla. p̄mū est. si illa passio que est habere tres angulos extrīscos demonstret de aliquo cōmuni ad triangulū z quadrangulū per vnā rōnem cōmunē: quāuis tamen de triangulo z quadrangulo dīmōstret illa passio per diuersas rōnes spāles. 2^m exēplū. hec passio que est folio fluere p̄mo dīmōstratur de aliquo cōi ad vite z ad ficūz ad alias arbores hñtes lata folia. z hoc per aliqđ cōmune me^m quod est humidū cōdēmpatū i cōtactu folij ad ramū. z illō mediū est rō p̄mi termi. idest maioris extremitatis. nam z si queratur. qđ est folio fluere. respondet qđ est humidū i cōtactu folij ad ramūz cōdēmpari. ¶ Quia cōclusio est hec. vnus effectus possunt esse plures cause. patet. qđ esse longe vite demonstrasset quadrupedibus aialibus p illud mediū qđ est nō habere colerā. sed d volatilibus demonstratur per illud medium quod est esse siccū. ¶ Sexta cōclusio. si mediū p̄xiū per quod cōuenit aliqua passio aliquibus pluribus nō sit nobis statim manifestū. tunc per plura media oportet demonstrare illā passionē ita qđ pcedendo capiat me^m p̄p̄inqui⁹ subiecto de quo q̄rim⁹ passionē z sic sp̄ ascendēdo a medijs min⁹ vlt⁹ ad media magis vlt⁹ a quousqđ dūeniam⁹ ad aliquod cōe ouerti bile cū ipsa passiōe. Consequenter aristoteles epilogatoia p̄us determinata.

Conclusio Responsalis. Pluriū questionū. idest conclusionū dubitabilū pōt eē idē me^m. Hec cōclō satis p̄ ex dictis

Primo dubitat. vtrū sit necesse demonstratorē dīterminare d̄ habitu p̄ncipioz. ¶ Pro solutione supponitur qđ iste ē sext⁹ z vltimus tractat⁹ huius scđi libri i quo aristoteles ostendit qual^r p̄n⁴ sunt nobis nota. z cōtinet duas partes. In quarū p̄ma t̄git tres cōclōnes. ¶ P̄ma cōclusio cōtinet duas sup̄pōnes. p̄ma sup̄pō est. dicendū est de p̄ncipijs qđ sit habitus illoz. z h̄ p̄mo dubitative. ¶ Secūda sup̄positio est hec. impossibile est non cognoscentem p̄ma principia aliquid scire per demonstrationem. ¶ Secūda cōclusio tangit tres questiones. p̄ma est hec. vtrum p̄ncipiorum immediatoz sit eadem cognitio cū cōclusiōe vel non. 2^a questio. vtrūz omniū p̄ncipioz immediatoz sit scia. vel nulloz. vel alioz sit scientia. z alioz sit aliquis alius habitus. Tertia questio. vtrū b̄t⁹ p̄ncipioz fiant in nobis de nouo. ita qđ in nobis prius nō fuerint. vel si fue

rint in nobis z latuerint nos: ¶ Tertia cōclusio t̄git duo argumenta ad vtrāqđ partē tertie questionis. p̄mū argumentū pbat qđ sit icōueniēs tal^r habitus fuisse i nobis z latuisse nos. qđ incōueniens est certissimas cognitiones p dīmōstrationem acquisitas esse in nobis z latuisse nos. ergo etiam est inconueniens qđ habitus p̄ncipioz qui sunt certiores sint in nobis et lateant nos. Scđm argumentum pbat qđ habit⁹ p̄ncipioz non possit in nobis de nouo acquiri. z hoc sic. qđ omnis illa cognitio que pōt in nobis de nouo acquiri sit ex p̄ex̄nti cognitione. sed cognitio p̄ncipioz non potest fieri ex p̄ex̄nti cognitione. cū sint p̄ma p̄n⁴ et imediata. ergo habitus p̄ncipioz non sit in nob⁹ d̄ nouo. Ex p̄ma ratione infert arist⁹. qđ manifestū est qđ non est possibile nos habere habitus p̄ncipiorum. et qđ lateant nos. Et ex secūda rōe infert manifestū eē qđ non est possibile ignorātes ip̄a p̄n⁴ d̄ nouo acquirere habitū ipsoz p̄ncipioz.

Secundo Dubitat. vtrū habitus p̄ncipioz sit in nobis de nouo acquisibilis. Pro solutione supponitur qđ arist⁹. in 3ª parte tractat⁹ soluit tertiam questionē prius motam. et itendit qñqđ cōclusiōes. ¶ P̄⁴ cōclusio tangit duas sup̄pōnes. p̄⁴ sup̄pō est hec. necesse est acquirētes cognitionē p̄ncipioz habere quandaz potentiam cui⁹ tamen cognitio n̄ est honorabilior neqđ certior cognitōe p̄ncipioz. z ista p̄⁴ videt^r iēē oib⁹ aialib⁹. p̄³. qđ oia aialia hñt qđā potētā nālez iudicatiūā quā vocam⁹ sēsūm. Scđa sup̄pō t̄git tres dīstiones aialū. p̄ma est. i. oia aialia habeāt sēsū. aliqđ tamē habēt mēsionē. i. memoriā sēsibilis i ei⁹ absētia. alia autē n̄. illa autē i qbus n̄ est memoria n̄ habēt cognitōez sēsibilis nisi quādo actu sentiūt sēsibile. Scđa diuisio. aialium i qbus ē memoria quedā hñt rōcinatōez. z quedā n̄. Tertia dīstio. aialius hñtū rōcinatōem. quedaz hñt experimētū z qđā n̄. ¶ 3ª cōclō t̄git mōz gñatōis h̄t⁹ p̄ncipioz. z ē h̄. ex sēsū sit mēoria. ex mēoria āt mltoties scā sit exp̄imētū. p̄³. qđ mltē mēorie hñt vnū exp̄imētūz nu⁹ ex exp̄imēto āt sit vnū vlt⁹ p̄t mltā gescēs i aia acceptū ex oib⁹ singlarib⁹. z illō idē ē p̄n⁴ artis scie. qđ si sit circa gñatōz z factōz agibiliū z factibiliū. tē ē p̄n⁴ artis. si vō fiat circa eē spectabiliū. tē ē p̄n⁴ scie. 3ª cōclō ē h̄. qđ h̄t⁹ p̄ncipioz n̄ sūt nob⁹ d̄ termiati. i. inati. neqđ gñant^r i nob⁹ ex bitib⁹ notioribus s̄ ex sēsū. pbat ari. p̄ sēsū. qđ sic i euerfione machine. i. pugne vno stāte stat alē. z postea alē qusqđ tot aggregēt qđ ex ipsis fiat vnū p̄n⁴ pugne. s̄t^r ex memoria vni⁹ singularis. z ex mēoria alteri⁹ sit ex

posteriorum

perimētū. et ex experimēto fit vlt quod ē p^m ar
tis et scie. ¶ Quarta 2° per sēsum pōt accipi vlt.
p3. qz dū anima stat in cōsideratōe multoz idētūz
in vno cōi. tūc in aia fit vñū vlt. deo licet sēire sit
rei. s. singularis. tamen sēsus. id est aptitudo ad sen
tiendū est rei vltis. vt hominis. et nō callie hominis.
2° pbat a signo. qz ex singularibus indicam⁹ vñū
vlt quousqz veniam⁹ ad vlt im partibile. i. ad p^m
vniuersale. vt ex cognitōe hui⁹ animalis venim⁹
ad cognitōem animalis in cōi. ¶ Quinta 2° nō
cesse est cognoscere p^ma principia ex iductione.
patet qz sēsus facit vlt per iductionē.

Tertio Dubitat. vtrū habitus principiorū
sit intellect⁹. Pro responsione suppo
nit qz aristo. i. vltima pte hui⁹ tractat⁹ soluit p^mam
et scdā questions p^mas ponēdo talē cōclu
sionē. habit⁹ principioz est intellectus. patz. qz habit⁹
p^mincipioz nō est sciētia. ergo habit⁹ p^mincipioz ē intel
lectus. cōtiaz pbat ponēdo vñā diuisionē habitūz
potētie intellectiue. qz qdaz sūt habit⁹ qz semper cir
cavez sūt. vt intellect⁹ et scia. Alij sūt habit⁹ qz sūt in
differēter circa vlt et falsū. vt opio et rō. id est suspi
tio: aīz pbat qz tuoz rationib⁹. i. qz habit⁹ p^mincipio
rum nō sit scia. p^mia rō est h. p^mincipia demonstratio
nuz sūt notiora et certiora cōclusionib⁹. ergo bitus
p^mincipioz erit notior et certior bitu cōclusionis qz vo
cat scia. et per cōis habit⁹ p^mincipioz nō est scia. Scdā
rō. ois scia accipit cū rōne. supple demonstratiua. s3
habit⁹ p^mincipioz non accipit cū rōne. ergo habitus
p^mincipioz nō est scia. Tertia rō. habit⁹ p^mincipiorum
ē verior. i. certior qz sciētia. s3 habit⁹ certissimus i
tellectus ē ille habitus qz vocat intellectus. ergo ha
bitus p^mincipioz est intellectus et nō sciētia. Quarta
rō. p^mū scie nō est scia. sed habitus p^mincipioz est p^m
cipiū scie. ergo habit⁹ p^mincipioz nō est scientia. ma
ior p3. qz p^micipiū demonstrationis nō est demonstra
tio. ergo neqz p^micipiū sciētie ē sciētia. ¶ Ex qui
bus isert duo correlaria. quoz p^mū est. cū null⁹
sit ali⁹ habit⁹ cognoscitūz semper vera scia qz in
tellect⁹. relinqz ergo qz habitus p^mincipioz est intel
lectus. 2° correlariū. scientia huius libri simplr se
habet ad cognitōem omniū rez.

Ad rationes Ante oppositū. Ad primaz
oīz l3 pluriū qstionū id est
conclusionū demonstrabiliū possit idē mediūz cē
in gñe. tamē illaz sunt plura media specie diuersa
et ēt adiucem subordinata. ¶ Ad scdā concedi
tur aīz et negat cōia. et ad pbatōnē respondet qz sic
vni⁹ effect⁹ sunt plures cause. et vni⁹ cause sūt plu
res effectus et glibet pōt capi p medio ēt eadē cō

clusio pōt dīari per diuersa media. et per idē me^m
possūt demonstrari ples cōclusiones. ¶ Ad tīā dī
qz mediū demonstratiōis ē duplex. quoddā est ade
quatū et vltimātū. et tale est vñū tantū. et de illo loq^r
ari. cū dicit qz demonstratiōes nō augent p media.
aliū ē mediū nō adequatū nec totale s3 rātū partia
le. et tale nō est p^mū. immo eiūsdē cōclusionis pnt
esse plura media p^malia. ergo rē.

Veritur Utrū diffinitio subie
cti sit mediū demon
strationis. ¶ Et videt qz nō. qz mediū
demonstratiōis potissime debet esse vñā
pōne mediū. ita scz qz sit prius vñā extremitate. et
posterius alia. sed diffinitio subiecti ē prior vtraz
extremitate. ergo nō ē mediū demonstratiōis potissi
me. 2° sic. dicit aristo. in p^mo capitulo qnti tractat⁹.
qz rō p^mimi termini ē mediū dmonstratiōis. ergo
diffinitio subiecti nō erit mediū s3 diffinitio passiōis.
tenet cōia. qz passio ē p^mimus terminus cūz sit ma
ior extremitas. ¶ Tercio sic. diffō subī se habz ad
passionē in gñe cause efficientis. diffō vero passiōis
se bz tanqz cā formal ad passionē. mō potior est de
monstratio qz sit p cām formalem. qz diffinitio passio
nis erit mediū dmonstrationis potissime. ¶ In op
positū arguit per aristo. i. vltimo. c. qnti tractat⁹ vbi
dīc qz rō vltimi termini ē mediū dmonstrationis po
tissime. s3 vltimus termin⁹ ē subī cū sit mior extremi
tas. ergo diffō subī ē mediū.

Primo Sciēdū ē qz p intellectu quesiti po
nitur talis distinctio. duplex est de
monstratio pp qd. quedā ē demonstratio ppter qd
non potissima i qua. s. demonstratur p^mia passio d
subiecto per diffinitionem ipsius passionis. et in ta
li diffō subiecti nō est mediū. s3 diffō passionis. qd
pbat p aristo. loco palle gato in 2° articulo vbi dīc
qz pōt esse manifestū qz. a. sit i. c. id est qz tonitruus
sit i nube. sed adhuc cōtingit querere ppter qd. illd at
ppter qd erit rō alterius fmini. vt i bis que sūt ipsi⁹.
a. id est erit diffō ipsi⁹. a. mō. a. ē p^micatū. ergo dif
finitio p^micati erit me^m pp qd ad dīandū illd p^m d
catū d subo. et firmitatē eūde ibidē dīcētē qz si dīa
rei tonitruū esse i nube ita qz nubes sit subī. et tōi
truū p^m catū cōtionis dīande. et accipiat p medio
illa oīz qz ē extēctio ignis in nube. tūc accipit illud
me^m dīcēs propter qd. et tū illa oīz est rō ipsi⁹ p^mimi
fmi. i. maioris extēctatis siue p^micati cōctois. diffō
p^micati seu passiōis ē me^m dīcēs pp qd. alia ē dīa
pp qd et potissima ad quā regunt tres cōctōes. p^m
ē. qz i ei⁹ cōctōe p^micat p^m p^mo et adeqto suo subo
vt aliqd qd se bz at p mōz ppe et adeqte passionis.

Secundus

Secunda additio. q. talis passio neōio z incorruptibilis sit subō. **Tertia additio.** q. pcedat ex pmissis immediatis quarū mediū sit vltima cā iberentie passionis ad subm̄ vltra quā non trāgat vlteri⁹ q̄rere. Ex quo legitur q. nulli⁹ orationis potissime diffinitio passionis ē mediū. p. 3. q. 2. ois ppositio i qua p̄dicat diffō passiōis de subō ē mediata.

Secundo Sciendū ē q. de medio dmonstrationis sunt varie opiniones: vna est dicēti nullā diffōnem esse mediū orationis. **Pro q. ponūtur tres suppositiones.** z tria dēa. p̄ma suppo est hec. sola passio c̄retive designata est orabilia z scibilis d̄ subiecto c̄retive designato. p. 3. q. 2. passio in abstracto n̄ p̄dicat de subiecto i abstracto eo q. dicūt diuersas formalitates vt illa n̄ est h̄a. būanitas ē risibilitas. **Secunda suppo.** abstractū ē cā formal c̄reti. **Tertia suppo.** passionēs q̄ sūt alicui tāq̄ p̄ subō cānt a forma totius subiecti z n̄ ab altera pte ipsius subiecti. vt risibilitas n̄ causat a corpe. nec ab aia scōrū. s. a toto cōposito. p̄m̄ dēa. diffō subī n̄ est mediū ad demonstrādū passionē d̄ subō. p. 3. q. 2. passio v̄z p̄us x̄ficari d̄ medio q̄ d̄ subō. s. passio p̄us x̄ficatur d̄ suo subō q̄ d̄ ḡue vel orā que explicant p̄ diffōem suis subiecti. **z m̄ dēa.** diffinitio passionis n̄ est mediū. p. 3. q. 2. mediū v̄z esse p̄us subō. s. diffinitio passionis ē posterior subō. **Tertiū dictum.** q̄ditas subiecti abstractiue designata est mediū orationis potissime. patz. q. 2. talis quiditas ē causa formalis subiecti dicēs causam iberentie passionis ad subiectum. ergo ipsa ē mediū.

Tertio Sciendū ē q. albertiste dicunt diffinitionem passionis esse mediū dmonstrationis potissime. Quoz opio stat in duab̄ diffinitionib⁹. z trib⁹ dēis. p̄ma diffictio ē hec. duplex est oratio. q̄dā ē potissima in qua. s. d̄ratur passio d̄ suo p̄mo z adequato subiecto p̄ p̄mū qd̄ quid ē. siue p̄ mediū qd̄ ē h̄a causa iberentie passionis ad subm̄. ois autem alia demonstratio d̄r non potissima. **z a diffictio duplex ē diffinitio passionis.** que dam ē diffō formalis dicens quid ipsi⁹ passionis. z est illa diffinitio que indicat abstractione eēntiaz passionis p̄m q. ē species subordinata alicui generi. z illa datur p̄ veruz genus z veraz d̄riam ipsius passionis. Alia ē diffō materialis. z ē illa que indicat esse in b̄siū ipsius passionis māl̄ et effectiue causatus a subiecto z a p̄ncipijs subiecti. z illa est duplex. quedā ē que datur p̄ ade q̄tū subm̄ passionis cū naturali aptitudine importata p̄ ip̄m passionē. vt risibile est homo aptus nat⁹ ad ridendū

Alia est que d̄struit ex diffōe completa subiecti z ex ip̄a aptitudine. vt dicēdo q. risibile est animal rōnale aptū natum ad ridendum. z tal diffō dicit quid z p̄pter quid ipsius passionis. **Primū dēz.** diffō passionis formal n̄ est mediū dmonstrationis potissime. p. 3. q. 2. mediū dmonstrationis potissime v̄z dicere qd̄ z p̄pter qd̄ ipsius passionis. s. illa diffō tm̄ dicit qd̄ passionis. z nō p̄pter qd̄. cū nō explicet eē ibesiū ipsius passionis sed solū explicat eē eēntie ei⁹. **Secm̄ dēa.** diffō māl̄s passionis data per ei⁹ subm̄ nō est mediū orationis potissime. p. 3. q. 2. tunc mediū saltē p̄ parte itaret cōclusionē. **Tertiū dēz.** diffō completa passiōis que scz d̄struit ex diffinitione subī z aptitudine importata p̄ passionē est mediū i demonstratione potissima. p. 3. per rōnē aī oppositū. Et cōfirmat. q. 2. tal diffō dicit qd̄ z p̄pter qd̄ passiōis. q̄ ē mediū sufficiens orationis potissime

Conclusio R̄s. Alia. Diffō subiecti z non passionis ē mediū demonstrationis potissime. Patz q. 2. illud ē mediū demonstrationis potissime quod explicat cām vltra quam non trāgit querere p̄pter quid. s. diffō subiecti est huiusmodi. non at passionis. ergo zc. mior p. 3. per aristotelem passu p̄allegato vbi postq̄ dicit q. m̄ dmonstrationis est rō ipsius. a. b. id est p̄mi termini. statiz subdit. si aut iter huiusmodi aliqd̄ mediū sit i reliquis erit rōnibus. q̄si dicat. si p. q. 2. ita est q. b. scz minoris ppositionis dmonstrationis i q̄ scz dmonstrabat lunaz eclī p̄sari p̄ diffōnem eclipsis vel ēr tonitruū eē i nubib⁹ p̄ diffōnem tonitruū qd̄ est p̄dicatū cōclusionis. si in q̄ ita ē q. huiusmodi mioris p̄p̄is sit aliqd̄ mediū per qd̄ possit demonstrari. illud mediū erit sumēdū ex reliquis rōnibus scz ex diffōne ipsius minoris extremitatis que est subm̄ cōclusionis. Ex quo manifeste app̄et eē de mēte aristo. in hoc passu q. sp̄ trāgit q̄rere p̄pter quid in demonstratione quouq̄ accipiat diffō subiecti p̄ medio. z ide o i demonstratione simplr p̄pter quid z potissima diffinitio subiecti est medium.

Primo Dubitat. vtz diffō subī. vt est effectiue causatiua passiōis sit mediū orationis potissime. **R̄ndēt albertiste p̄ duas diffinitiones.** z duo dēa. p̄ma diffictio. subm̄ pōt dupl̄ considerari. vno modo absolute pro ipsa quiditate intrinsece p̄fectā p̄ substantialia sui ḡnis. alio⁹ p̄t considerari p̄ ip̄a q̄ditate. vt ex ipsa z suis p̄ncipijs fluūt z effectiue cānt passionēs tal̄ subī. z aī subm̄ p̄t dupl̄ diffiniri. vno⁹ diffōne indicatē quiditatez ei⁹ absolutā q̄ resultat ex quiditate ḡnis z or̄ie sui subī vt aīal rōnale ē diffō bois. alio⁹ p̄t diffiniri dif

Thopicorum

finitione explicare dicitur subiectum ut est effectus causa
fatiua passionum illius subiecti. et illa constat ex genere et ob
ferentis subiecti et ipsa aptitudine importata per passionem
ut aial rationale aptum naturam ridere. est definitio hominis. et
ista coicidit cum diffinitione completa passionis. ¶ primo dicitur.
diffusio subiecti primo modo considerati non est mensura orationis
potissime. p. q. illa non explicat causam liberationis in his
passionibus. ¶ et secundo dicitur. diffusio subiecti. et secundo considerati est mensura
orationis potissime. p. q. illa coicidit cum diffinitione com
pleta passionis. sed supra probatur est q. diffusio com
pleta passionis est mensura. ergo et c.

Secundo Dubitat. vtz diffinitio plica z logica subi sit me^m d^rationis. ¶ Respondet doctor sanctus p quattuor dicta. Primū ē q^d mediū d^rationis potissime d^r esse vt timū ppter quid. siue vltima cā vltra quam non ē vltcrius q^rere cuiusmodi ē diffō subiecti. z^m d^rz: q^dz passio p^r d^rmonstrari d^r suo subo p diffinitionē ipsius passionis. patz qz diffinitio passionis nā p^r ē ipā passione. ergo p eā p^r d^rmonstrari. Tertium d^rcm. diffinitio passionis d^ratione ppter quid z potissima p^r d^rmonstrari d^r subiecto p diffinitionēz subi. p^rz. qz diffinitio passionis ē eadē cūz passione z habet causaz iberentie ei⁹ ad subm. ista aut cā ē diffō subi. ergo p eandēz p^r d^rmonstrari. 4^m d^rcm. diffō sub siue sit logicalis siue sit pbicalis p^rdicat immediate de subo. ideonon p^r eē d^rabil^r de eo. et q^d concludit q^d diffō sub siue sit logical^r siue sit pbicalis ē mediū d^rationis potissime. l^rz tamē diffinitio pbicalis sit verius medium.

Tertio Dubitat. vtz p diffōnē passionis i d /
monstratione pp qd z potissima pos
sit ofari pa: extrifeca d subo. ¶ Rñdet p talē di
ffictionē. duplex ē pa: alie / subi. quedā ē passio ex
trifeca q p cā totali cū pncipijs itrifecis subi nece
rio p̄regrit aliqd extrifecū. sic eclipsis nō solū cā a
pncipijs lune s3 ē cātur ab aliq extrifeco. s. ab iter
pōe tre. z tales passiōes fm quosdam nezio demō
strantur per diffinitiones illarum passionum. z nō
per diffinitiones subiectoz. cū nō causentur tota
lit a pncipijs itrifecis illi / subi. Alie sūt passiōes in
trifeca que totalit̄ reflectie cānt a pncipijs itrifecis
subi. vt risibiles respectu boīs. z tat ofat p diffō
nē subi. S3 extra eos ponit tat ppō. nulla pa: pōt eē
extrifeca s3o sic qz causeat ab aliq extrifeco quod n
sit pñ^m subi. pz. qz talis pa: destructo illo extrifeco
posset n̄ iesse subō. qd falsū ē. qz pa: p nullā porētiā
sepabilē ē a subō ppt̄ realē idēritatē ei / cū subiecto
Ex quo seqt̄ qz eclipsis n̄ est passio lune: s3 eclipsa
bile. qz eclipsis r̄igenter p̄dicat̄ de luna.

Adrationes. An op^m. ¶ Ad p^ma rīdet
negando maiore: sed v³ sic
intelligi q^d sit causa total^{is} cōlois. r iō v³ eē p^m v³ tra
q^d extrēitate. ¶ Ad scōdā v³ q^d iter subm³ r passio
nē ē duplex ordo. p^mus ē ordo sillogistic³. r sic pas
sio ē p^mim³ t^min³. alⁱ ē ordo nāe. r sic subm³ ē p^mim³.
v³l pōt rīderi p^m distinctōe³ factaz i p^m notabili. ¶ Ad
terciā pcedit aīa r negat cōnā. q^d sufficit q^d me^m sit
causa formalis subⁱ. r bec de scōdo posterior³

act' iclinet bir' ex gb' gñāī. g' dyaletica ē opio ⁊ n̄
scia. ¶ 2' sic. pbabilitas uēit sūllo dñatio. gñ p̄t
ē rō forma' subī dyaletice. ¶ 3' sic. sūllo sub rōne
pbabilitatis n̄ ē sub 3' methaphice. g' nec dyaletice
ñā t3 p̄mētatorē sup q̄rto methaphice q̄ dīc g'
dyaletica. methaphica. ⁊ sophica ueniūt i subō.
¶ In oppo^m ē aristo. ⁊ sui expositores. dīc enī ari:
būc. n. q̄rim' scōm p̄positū ne gociū.

Primo Sciēdū ē q̄ p̄ dēclaratōe ē minorz
ponūtur tres distinctōes. p̄^a distictō
ē h̄. duplex ē dyaletica. s. docēs ⁊ vtēs. Dyaletica
docēs ē h̄it̄ q̄ coḡscim⁹ s̄ilūm dyaleticuz i se in suis
p̄ncipijs ⁊ suis passiōib⁹. ⁊ talē bitū itellect⁹ coḡ
scie formā ⁊ mōz formādi fillos dyaleticos. iō h̄itu
te istū bitū p̄ductū itellect⁹ format vnū actuz sillogi
sticiū p̄ quē format i aliq̄ scia vnū silt̄z dyalet⁹ ⁊ ex
illo ⁊ cōsili actu frēq̄nē elicito i illa scia ⁊ i alijs sciē
tijs ḡnat vnū bitū h̄itute c⁹ ē mis cuiusl̄z scie siue in
q̄l̄z scia p̄t itellect⁹ formare fillos dyaleticos. ⁊ tal
bitus vocat̄ dyaletica vtēs. Ex q̄ seq̄t̄ q̄ dyaletica
vtēs ⁊ docēs sūt bitū distincti. q̄ vn⁹ effectie cāt ab
alio. ⁊ ē vn⁹ ē scia. alio⁹ h̄o n̄. ⁊ dū dyaletica p̄t capi
dupl̄r. vno. p̄ actu vlt̄ bitū dū cēdi p̄nē pbabilēz
ex p̄missis pbabilib⁹ vt ē p̄ bitū affētiendi alicui
cōclōi pbabili dū ducte ex p̄missis pbabilib⁹ ⁊ sic dya
letica ē opio. ⁊ n̄ scia. alio. capiti p̄ actu vlt̄ bitū dū
cēdi p̄pas passiōes silti dyaletici dū ip̄o ex p̄ncipijs

primus

neceſſe ei⁹ v^l ē p actu v^l bitu aſſentiēdi oclōi ſic oclū
cte. ⁊ ſic dyale⁹ ē ſcia acqſita p^l ſilz o⁹ ſatiū c⁹ me^m
ē diſſo⁹ ſilli dyale⁹ ſic ⁊ mior extrēitas ē ſill⁹ dyale⁹
e⁹. ⁊ maior extrēitas ē p⁹ba ⁊ adeq⁹ta pa⁹ ſilli dyale⁹
tici. 3^a di⁹. duplex ē pbabilitas qdā ē i g⁹ne. que t^m
valz ſic fides vel credulitas. ⁊ talis ē paſſio neceſſa
rio ois ſilz ſimplr ⁊ quēlibet ei⁹ ſpēm. aliter nulla
petitio pncipij peccaret d⁹ ſilz ſimplr. alia ē pbabi
litas i ſpē q⁹ i ſua rōe icludit formidinē v^l modū ſor
midis ⁊ cōtigitā v^l rōez cōtigitie. ⁊ tal⁹ ē o⁹ra eēntia
lis d⁹bens ſillogiſmū p⁹bariū ad eē ſilli dyale⁹tici.
Secundo Sciēdū ē q⁹ liber thopicoz in q⁹
deſignat ariſt. d⁹ ſillo dyale⁹tico
o⁹iet octo libros p⁹tales. in q⁹ p⁹ determinat d⁹ ſillo
dyale⁹ticos i ſe. v³. quātū ad ei⁹ partes ſubiectas ⁊
integrales. ⁊ o⁹iet tres tractat⁹. Quoz p⁹m⁹ ē p⁹be
mialis cōtinēs vnicū cap⁹l⁹. i q⁹ p⁹mitit qdā p⁹ambu
la valentia ad declarationē ſui p⁹poſiti. Et cōtinet
tres p⁹tes. i p⁹ma itēdit decē p⁹nes. C⁹ In q⁹rū p⁹ma
tangit itentū. ⁊ ē bec. p⁹poſiti. i. itētio p⁹ntis negotij
ē inuenire v⁹nā methodū p⁹ quā ex pbabilib⁹ poteri
mus ſacit⁹ ſillogizare d⁹ o⁹ p⁹bleumate. ⁊ noſi p⁹ ſu
ſinētes diſputationē nihil dicem⁹ repugnans ſy
ple pōni n⁹re. Et p⁹ dicēdū ē qd ſit ſillo. ⁊ q⁹ ſūt ei⁹s
o⁹ie. i. ſpēs. ⁊ ex ill⁹ ſumat⁹ ſilz dyale⁹tici. q⁹ b⁹ic q⁹
rim⁹ ſcōm p⁹poſiti negotiū. C⁹ Scōda cōtigit v⁹ſi
nitionē ſilli q⁹ ē bec. Sill⁹ ē o⁹ro i q⁹ quib⁹ſdā poſitiſ
aliq⁹ ali⁹ ex neceſſitate accidit p⁹ ea q⁹ poſita ſunt.
C⁹ Tertia cōtigit. Demonſtratio ē q⁹ n⁹ ex p⁹mis ve
ris ſilz erit. aut ex talib⁹ q⁹ p⁹ma ⁊ vera ei⁹ q⁹ circa
ipſam ē ſue cognitionis pncipij ſūperunt. C⁹ 4^a
cōtigit dyale⁹tici ē qui ex pbabilibus eſt ſillogizat⁹.
C⁹ 5^a cōtigit. p⁹ria ⁊ h⁹a ſūt q⁹ nō p⁹ alia ſz p⁹ ſeipſa fidem
h⁹nt. p⁹z q⁹ i diſciplinabilib⁹ ⁊ in ſciētijs nō o⁹z ingre
re d⁹ pncipij p⁹ qd ſint h⁹a. ſz v⁹nū qd⁹ h⁹z fidez. i. cre
dulitatē. C⁹ 6^a cōtigit. Probabilia ſūt q⁹ vident oib⁹. aut
plurib⁹ aut ſapiētib⁹ ⁊ his oib⁹ aut maxie notis ⁊ p⁹
cipiis. C⁹ 7^a cōtigit. Sill⁹ litigioſus ē q⁹ ex his q⁹ vident
pbabilia ⁊ nō ſc⁹ ſillogizat. aut qui ex pbabilib⁹ aut
ex his q⁹ vident pbabilia. ⁊ nō ſc⁹ ē appēs. q⁹ ar⁹ nō ē qd
v⁹ pbabile ſit pbabile p⁹z. q⁹z aliq⁹ ſolū ſc⁹ pbabilia
i ſup⁹ficie. ⁊ nihil hoz h⁹z fantaſiā. i. pbabilitatez. er
go aliq⁹ v⁹ pbabile qd⁹ nō ē probable. a⁹is p⁹z. q⁹z h⁹
ſepi⁹ accit⁹ circa pncipia litigioſaz diſputationū.
illi. n. q⁹ p⁹ua. i. ſubilia poſſūt videre ſtati iudicāt ſal
ſitatē taliū pncipioz falſoz. C⁹ Octava cōtigit
o⁹ram iter ſillm ſophicū peccātē in mā ⁊ peccātēz
in ſor⁹. q⁹z ſillo⁹ peccās in mā eſt ſillo⁹ litigioſus ⁊ ē
ſillo⁹ peccās in ſor⁹ ē ſillo⁹ litigioſus. ſed nō ē ſillo⁹.
eo q⁹ v⁹ ſillogizare ⁊ nō ſillogizat C⁹ Nona cōtigit ſillo

gilm⁹ falſigraphus eſt q⁹ ex v⁹ueniētib⁹ cui⁹dā diſci
pline ſit. nō at⁹ ex veris ſillm⁹ ſacit. vt ille q⁹ deſcribit
ſemicirculos nō ſicut o⁹z. ⁊ induē lineas nō vt ſūt in
ducende. ſacit ſillm⁹ falſigraphum. C⁹ Decia cōtigit
o⁹ram inē ſilz falſigraphū ⁊ alios ſillos. q⁹z ſillo⁹
falſigraph⁹ nō ſillogizat ex p⁹mis ⁊ veris ſic demō
ſtratiū. nec ē pbabilib⁹ ſicut dyale⁹tici. nā in diſſi
nitōe ſilli falſigraphi nō poni⁹ illud qd vider⁹ oib⁹
aut plurib⁹ aut ſapiētib⁹. Ex quib⁹ icludit q⁹ ſpe
cies ſillogiſmorum ſunt ille que dicte ſunt.

Tertio Sciēdū ē q⁹ in ſcōda pte b⁹ cap⁹l⁹ ingre
ph⁹ modū pcedēdi in hac ſcia. ⁊ cō
tinet v⁹nā cōcluſionē q⁹ eſt h⁹. dicēdū eſt v⁹l⁹ de p⁹dcis
oib⁹ ſpēs⁹ ſilli. ⁊ poſtea dicēdū eſt q⁹ d⁹ nullo eoz⁹
ſubtilē rōnē appetim⁹ assignare ſed aliq⁹ ſtulum d⁹
ipſis figurat⁹ dicere q⁹ illud arbitramur eē ſuffici
ens ſm p⁹dictā methodū. ſ. poſſe cognoscere ſm q⁹
v⁹nū quodq⁹ ſit. C⁹ Cōn⁹ in 3^a pte o⁹ndit ad q⁹ iſta ſci
entia ē v⁹tilis. ⁊ cōtinet duas cōcluſiones. Quaz p⁹
eſt bec. iſta ſcia ē v⁹tilis ad tria. ſ. ad exercitationes
ad obuiatōes. ⁊ ad ſm p⁹hiā diſciplinā. Prima
p⁹z. q⁹z illa ſcia ē v⁹til⁹ ad exercitatōes p⁹ quā ſacit⁹
poſſum⁹ argum⁹tari d⁹ q⁹z p⁹o⁹ ſz h⁹ac methodū ſe q⁹n
tes v⁹l b⁹ites d⁹ q⁹z p⁹o⁹ ſacit⁹ argum⁹tari poterim⁹
q⁹ ē v⁹til⁹ ad exercitatōes. ⁊ p⁹z. q⁹z illa ſcia eſt v⁹til⁹
ad obuiatōes p⁹ quā n⁹ ex e⁹xneis. ſz ex p⁹riis poſſu
mus argum⁹tari q⁹cd nob⁹ n⁹ v⁹ve dici. hoc ē p⁹ quā
ſacit⁹ poſſum⁹ d⁹dicere pōni r⁹idētis. ſz iſta metho
dus ē h⁹z. g⁹z. 3^a p⁹z. q⁹z duab⁹ rōib⁹. p⁹ria eſt h⁹. illa
method⁹ v⁹z ad ſz p⁹hiāz diſciplināz q⁹ reddit nos po
tētes ad dubitādū d⁹ v⁹traz pte d⁹ditionis ⁊ ad fa
cil⁹ ſpeculandū qd ſit v⁹z ⁊ qd ſit falſū. ſz p⁹is me
thod⁹ ē h⁹z. g⁹z. 3^a eſt iſta. methodus eſt v⁹tilis ad
p⁹ p⁹ q⁹ ſūt circa v⁹nā quāq⁹ diſciplinā. g⁹ ē v⁹tilis ad
ſm p⁹hiā diſciplinā. a⁹is p⁹z. q⁹z p⁹rin⁹ v⁹nū ſcui⁹ſq⁹
diſcipline nō p⁹it p⁹bari p⁹ aliq⁹ illi ſcientie. ſed ſolū
p⁹batur p⁹ aliq⁹ coia. ſed hoc eſt p⁹riū dyale⁹tice. cū
ſit ingſitiua v⁹itatis ad omniū methodoz p⁹rin⁹ v⁹ā
b⁹is. C⁹ 2^a cōtigit qdā documētū ad docēdū
q⁹ aliq⁹ h⁹z p⁹fecte habitū dyale⁹ticez ē iſt⁹. q⁹icūq⁹
aliq⁹ h⁹z oia necario requiſita ad dyale⁹tice diſputā
dū p⁹fecte h⁹z bitū dyale⁹tice. p⁹z p⁹ ſic. q⁹z iſta metho
dus ſilz h⁹z ſic rethorica et alie poſtreme p⁹ctice ſcie
ſz rethor⁹ nō d⁹ eo q⁹ ſp⁹ oio p⁹ſuadeat. ſz q⁹z nihil omittit⁹ ſit⁹
tit. ideſt ignorat d⁹ necio regiſtis ad p⁹ſuadēdū. ſit⁹
medic⁹ nō d⁹ eo q⁹ ſp⁹ ſancit⁹ ſz q⁹z nihil omittit⁹ d⁹ his
q⁹ ſūt necia ad ſanādū q⁹ ē ſilz ē d⁹ dyale⁹tica. C⁹ U⁹ter
tū d⁹ q⁹ exercitatio i p⁹po⁹ ē qdā p⁹o⁹ptitudo ſacit⁹
di ſillos ex pbabilib⁹. S⁹ obuiatō ē qdā p⁹mp⁹ti⁹ q⁹
ſacit⁹ poſſum⁹ obuiat⁹ pōni r⁹idētis p⁹ rōes pbabiles

Thopicozum

Conclusio

Responſalis. ſillo⁹ ſub rōe for
malis p̄bilitatis eſt ſubiectū
adequatū dyaletice. patet p̄ diſſem ſubi attribū
tōis. ⁊ p̄baſ aliunde. q̄ illud de cui⁹ partibus p̄nci
pijs ⁊ paſſionib⁹ determinatur i aliqua ſcia videtur
eſſe ſubm̄ p̄ncipalr̄ confideratū i eadē. ſz i hac ſcia
determinat de p̄ncipijs ſilli dyaletici ⁊ de partib⁹
ei⁹ integralib⁹. ſ. de q̄ttuor p̄dicatis ⁊ d̄ p̄bleumate
⁊ p̄pōe dyaletica. ⁊ d̄ p̄ribus ſubiectiuis cuiuſmo
di ſūt confideratōes p̄ q̄s deſminant p̄bleumata
q̄ttuor p̄dicatoz d̄ paſſionib⁹ euſdem ſilli ſic q̄ p̄
cedat ex p̄babilib⁹. ⁊ ſic d̄ alijs. ⁊ ſic ſillo⁹ ſub rōne
p̄bilitatis eſt ſubiectum dyaletice;

Primo

dubitat. vtz ſillo⁹ demonſtratiu⁹
⁊ litigioſus adiucē d̄rant. **Et**
videtur q̄ n̄. q̄ vterq̄ ſit i materia ſp̄ali alicuius
ſcie ſp̄alis. **Reſpondeſ** premitte d̄o duas ſuppōes
C p̄ia ſuppō ē bec. duplex ē d̄monſtratio: que
dam ē d̄ratio q̄ eſt. ⁊ d̄ illa nō ē ad p̄pōm. Alia eſt
d̄monſtratio p̄pter qd̄. que iterū ſubdiuidit. quedā
eni eſt ex p̄miſſis ⁊ ſimpr̄ notioribus. ⁊ illa tāgūt
p̄p̄mā particulā diſſōnis ſillogiſmi demonſtratiui
p̄us vate i ſecūdo notabili. Alia ē d̄monſtratio p̄p̄
qd̄ q̄ p̄cedit ex veris ⁊ neceſſarijs n̄ tamē p̄cedit ex
p̄miſis ⁊ notiorib⁹ ſimpr̄. ⁊ illa tāgūt per ſcōam p̄u
culam p̄dicte diſſōnis. **C** **Secūda** ſuppō. ſillo⁹ li
tigioſus ē triplex ſez peccans i mat̄ia tantū qui ex
apparenter p̄babilib⁹ recte ſillogizat vt omnis ſta
tua eſt n̄alis. ſed hercules eſt ſtatua. ergo hercules
ē naturalis. iſte ſillo⁹ p̄cedit ex apparenter proba
bilib⁹: q̄ maior videt eſſe probabil⁹ p̄ vñ ſilli p̄cc
cantē i mā. ſez per iſtū. oē cō eſt naturale. ſtatua eſt
eo: ergo ſtatua ē naturalis. verum tamē q̄ p̄dict⁹
ſillogiſmus obſeruat debitam formam ſillogiſmi.
⁊ p̄cedit ex maiore apparenter probabili. ideo eti
am d̄ eſſe ſillogiſmus peccans in materia ⁊ non in
forma: **Secūduſ** eſt ſillogiſmus peccans in forma
tū qui ex p̄babilib⁹ apparēter ſillogizat. vt ois ho
mo eſt animal. aſinus ē animal. ergo aſinus eſt ho
mo. p̄miſſe ſunt p̄bables cum ſint neceſſarie. ⁊
ibi ſolum ſaluatur apparenter forma ſillogiſmi. iō
d̄ eſſe ſillogiſmus peccans in forma. **Terti⁹** ē ſil
logiſmus peccans in vtroq̄ qui ex apparenter p̄
babilibus ſillogizat. vt omnis homo ē aial. nullum
riſibile ē homo. ergo nullum riſibile ē aial. iſte eſt
apparenter ſillogiſmus. ſed quia arguitur miore
negatiua in prima figura. ideo peccat in forma. ⁊
minor ē apparenter p̄babilis per tales ſillogiſmū
peccatēz in forma. nullū acciō eſt homo. oē riſibi
le ē acciō. ergo nullū riſibile ē homo. **Tūc** d̄ ad

dubium. q̄ ſillo⁹ litigioſus diſſert a ſillogiſmo de
m̄ratiuo. q̄ ſillogiſmus demonſtratiu⁹ ſemp p̄cedit
ex veris ⁊ recte ſillogizat. non aut litigioſus. vt pa
tuit. **Et** ad rōes an opp^m d̄ q̄ ſz ſillo⁹ litigioſus
ſiat in mā ſp̄ali alic⁹ ſcie ſp̄alis ſicut ⁊ demonſtratiuus
capiendo mām cōiter. ſ. p̄pter p̄pōnes ex quibus
cōſtituitur ſillo⁹. nō tamen capiendo mām ſp̄alr̄. ſ.
pro quadam d̄ditione p̄miſſarū ſillogiſmi q̄ d̄
neceſſitas probabilitas vel apparēter p̄babilitas
Et ſi queratur quare nō enumerat ari. ſillogiſmū
tentatiuū hic ſicut in primo elenchopz. **R̄ndet** q̄ ſi
ari. diuidit ſillogiſmū ex parte materie: ⁊ q̄ ſillo⁹
tentatiuus nō determinat ſibi aliq̄ certā materi
am. ſed q̄q̄ ſit ex neceſſarijs. quādoq̄ ex p̄babi
libus: ⁊ quādoq̄ ex impoſſibilibus. ideo cōnetur
ſub dyaletico. ſed in primo elenchopz diuidit ſil
logiſmū ex parte finis. ⁊ quia ſillogiſmi dyaletici
⁊ tentatiui non eſt idem finis. ideo ibidem ipm̄ di
ſtinguit a dyaletico.

Secundo

dubitat. vtrū in hoc libro ſit de
terminandū de oibus ſpecieb⁹
ſillogiſmi. **Et** videtur q̄ ſic. per ariſtorelē qui dicit
vniuerſaliter aut dico de oibus p̄dictis ſpecie
bus ſillogiſmi. **C** **In** oppoſitū argi. q̄ in libro p̄o
rum determinat de ſillogiſmo ſimpliciter. ⁊ i libro
poſteriorū de ſillogiſmo demonſtratiuo. i libo d̄ at
elēchopz de ſillo⁹ litigioſo. g^o. 2c. **R̄ndet** q̄ i hac me
thodo vtr̄ ē determinandū de oib⁹ ſpecieb⁹ ſillogiſ
mi. ſz principaliter de ſillogiſmo dyaletico. de ali
is aut min⁹ p̄ncipaliter. ⁊ p̄ quāto ſubiacent ſub p̄
poſito. **Et** ſi vltra obijciat. q̄ ſcia videt eſſe diſſici
lium ⁊ ſubtilium. ergo inſufficienter videtur dice
re q̄ de nullo conſideratorum in hac methodo aſ
ſignauit rationem ſubtilē. poteſt dici q̄ in hac ſci
entia cuſ ſit communis intendit ſolū coia ad vtrā
q̄ partem contradictionis pertractare. ideo poſſz
dici q̄ p̄ rationem ſubtilem intelligit rationē ſcāz
ad aliquod p̄poſitum alteram partē contradic
tionis determinate complectēs: hic at̄ intēdit d̄ ſillo
dyaletico q̄ ſe extendit ad vtrāq̄ partem contradi
ctionis. ideo dicit q̄ figuratiter vult pertransire.
⁊ nullam ſubtilē rationem vult de illis aſſignare;

Tertio

dubitat. vtrū dyaletice ſcie tācū
ſint tres ſines ſcilz exercitati. obui
atio. ⁊ diſciplina ſm̄ philoſophiam. **Et** videtur
q̄ ſint pauciores. q̄ vñus rei tantū eſt vñus finis
C **R̄ndetur** p̄ vñā diſtinctionē. ⁊ duo dicta. **Diſti**
ctio eſt bec. dyaletice duplex ē finis. ſ. intrinſecus
q̄ eſt perfecta cognitio ſil. i dyaletici quantum ad
principia ⁊ paſſiones eius. Alius ē finis extrinſec⁹

pri mus

eus qui est quidam vsus argumētatōis dyaletice quē habemus ex applicatōe eius ad diuersas sciētiās. **C** p̄mū dcm̄. dyaletice ē vnusf. nis itrisecus: p3. q2 cuiuslibet scie ē n̄m̄ vñ finis p̄cipalis et vlti-
matus. et ille ē finis itrisecus. ergo rē. Scd3 dcm̄. dyaletice tm̄ sūt tres fines extriseci p̄us enumera-
ti. p3. q2 ad scia3 babēdā ad quā finalr tāq3 ad finē extriseci ordia3 dyaletica p̄cipalr tria regritur. p̄mo requiritur vebemēs et fortis retētio vel mēo-
ria. et hoc tāgit cum dīc ad exercitatōem. q2 exerci-
tatio est causa memorie. et ad sciam acquirēdā regritur error extirpatio. quod sit per obuiatōes. 3° requirit v̄itatis iquisitio. ideo subdit ad secūdū p̄hie disciplinas. et isti tres fines adiucem sic ordi-
nant q2 exercitatio coior ē obuiatōe. et obuiatio cō-
muniō ē q2 ille qui est ad scdm̄ p̄stam disciplinas. Et per hoc p3 respōsio ad dubiū.

Ad rationes Antē oppositū. **C** Ad pri-
mam negat aīis cum p̄ba-
tione. q2 dyaletica n̄ dīc iō dyaletica q2 acgrat per
sillm̄ dyaleticū. sed q2 eius subm̄ ē sills dyaletic^o.
C Ad scdā patuit solo i p̄ notabili. **C** Ad etiāz
dī q2 methaphica et dyaletica bñ ueniūt i subo q2
tum ad applicatōem. eo q2 subm̄ vtriusq2 est vni-
cuiq2 scie applicabile. sed nō ueniūt i eadem rōe
formali subiectiua. Et hec de qdē.

Veritur Urū tm̄ sint quattuor
p̄dicata. **C** Et videtur

q2 n̄. quia quicq2 sūt p̄dicabilia. ergo qn
q3 sūt p̄dicata. t3 dīa. quia oē p̄dicabi-
le ē p̄dicatuz. **C** 2° sic. spēs ē p̄dicatum. ergo sunt
plura q3 q̄tuor. aīis p3. quia spēs p̄dicat i p̄p̄oe ter-
miabili per artem dyaleticāz. **C** Tercio sic. tm̄ sūt
tria p̄dicata. s. p̄p̄iū. gen^o et accūs. ergo n̄ sunt q̄-
tuor. aīis p3 per p̄h3 dicentēz q2 oīs p̄p̄o et omne p̄-
bleuma aut est gen^o aut p̄p̄iū. aut accūs. **C** In
oppo^o tm̄ est aristoteles.

Primo Sciendū q2 p̄ declaratiōe imino-
rum ponit vna diffictio. et vnū dēz
diffict^o ē hec. p̄dicatū capis duplr. vno mō p̄me itē
tōalr adiectiue et p̄cipialr. et sic p̄dicabile et p̄dica-
tum n̄ dīnt nisi penes actum et aptitudinē sic ama-
bile et amātū. alio modo pōt capi scē itentōalr et
noialr. et tūc sic diffinit. p̄dicatū dyaleticum est qd
aptū natū est p̄dicari d aliq̄ in p̄p̄oe dyaletica ter-
minabili per artem dyaleticā n̄ reducibilem ad
aliq̄ p̄us eo fm̄ easdē consideratōes. **C** Dcm̄ est
istud. ex p̄dcā diffōe p̄ntelici tres adīdēs necessa-
rio acq̄site ad hoc q2 aliquod sit p̄dicatū. p̄ma ē q2
tale sit natū p̄dicari d aliquo. rōne c^o nullum indi-

uiduū est p̄dicatum. et adīdēs est q2 p̄positio in q̄ p̄di-
catur tale p̄dicatū d suo directo et immediato subie-
cibili sit terminabil per artem dyaleticā. illa enī
p̄p̄o dīc terminabil per artem dyaleticā que potest
esse cōis alicui^o dīe dyaletice. hoc ē que p̄t p̄bari p̄
aliquem locuz dyaleticum. 3° adīdēs ē q2 tale p̄dica-
tum n̄ sit reducibile ad aliquod p̄us eo fm̄ easdē
consideratōes. et hoc additur p̄pter annexa predi-
catorum que n̄ sūt p̄dicata. Et hac additiōe iferū
tur tria. p̄ laltas opinionis dīntiū q2 ad p̄p̄onem
dyaleticā ēminabilez p̄ artem dyaleticā requi-
rit q2 subm̄ et p̄dicatum sint termini coēs. eo q2 sin-
gularia relinq̄da sunt ab arte. quod solum v̄ez
ē q̄tum ad numerū p̄p̄onem et n̄ q̄rum ad predi-
cata substantiālia v̄ificabilia d ip̄sis indiuiduis. 2°
sequitur cōtra eosdē q2 spēs ē p̄dicatum dya-
leticum q2 p̄p̄o in qua p̄dicatur species d suo dire-
cto et immediato subiectioni p̄t terminari p̄ aliq̄
locū dyaleticū. 3° seq̄ q2 ḡnāl q̄l3 dīa siue ḡnica si-
ue specifica ē p̄dicatum dyaleticum. p3 ex iten-
tione p̄hi dicētis q2 dīa substantiā sub ḡne ordinā-
da est. ideo ista duo p̄dicata que sūt spēs et differe-
tia cōinēt sub ḡne. nec faciūt p̄dicatū ab eo diffictū

Secundo Sciendū est q2 scdōs tractat^o cōi-
net q̄tuor p̄tes. in quāz prima
itēdit sex cōsides. **C** Quāz p̄ma est h̄. p̄mū cōside-
rādū ē. ex q̄bus. s. p̄ncipiis cōplexis vel icōplexis ē
p̄fēs method^o et si sup̄ferimus. i. cognouerim^o ex
q̄bus ē ista method^o cōter erit dicēdū ad quod va-
let et ad q̄. et ex q̄b^o sūt cōfones. i. argumētationes.
et de q̄b^o sūt sills. et quōbis abūdām. q̄bus p̄tracta-
tis iussiciēter habebimus p̄p̄o^o declaratū. **C** 2^a
cōclusio. p̄bleumata de q̄bus sills dyaletici et cōfones
i. p̄p̄oes dyaletice ex q̄bus sūt sills dyaletici sunt
eadē et numero eq̄lia. **C** Tercia cō^o tāgit numerū
p̄dicatoz. et est hec. oīs p̄p̄o aut p̄p̄iū aut accidēs
aut gen^o aut diffōez idicat. Et subdit q2 dīa sub ge-
nere ordināda ē. **C** Quarta cō^o tāgit diuisionē p̄-
p̄iū. et est hec. qdādam ē p̄p̄iū qd significat qd qd ē
esse rei. et illud vocat termin^o. Aliud est p̄p̄iū qd n̄
significat qd qd est esse rei. et illi n̄ est nomē ip̄ositū
s3 vocat noie sui cōis. s. p̄p̄ium ex quo ifert ex pi-
ctis esse manifestū q2 q̄tuor sūt p̄dicata. s. termin^o
i. diffō. p̄p̄iū. gen^o et accūs. **C** Quinta cōclusio rēo
uet quōdam dubiū. q2 posset aliq̄ credere q2 ali-
qd illoz p̄dicatoz esset cōplexū. hoc rēouet dicēs.
nēo aut op̄inet nos dicē q2 vnū qd q̄boz p̄dicatoz
per se dcm̄ sit p̄p̄o vel p̄bleuma. s3 ex his sunt pro-
bleumata et p̄p̄oes. **C** Sexta cō^o pōit differeñtiam
iter p̄p̄onem dyaleticāz et p̄bleuma dyaleticūz. q2

Thopicorum

ppō dyaletica solū qrit vnam ptē dīctiōis. vt dī
cēdo putas ne aīal gressibile bipes sit dīffō boīs.
z putas ne aīal sit genus boīs. Sed pbleuma dya
leticū querit vtrāqz partē dīctiōis. vt vtrū pu
tas ne aīal gressibile bipes sit dīffō boīs. vel non. z
ex hoc infert q pbleumata z ppōes dyaletice sūt
eqūlia numero. qz oīs ppō sit pbleuma z ecōtra
transūpto mō interrogandi. Consequēter in scda
parte dēfīnat d qtuor pīcatīs dīffīnitīue. z cō
tinet. 4. ptīculas. in quaz pīma dēfīnat de pīmo
pīcato. i. de dīffōne tāgēdo duas cōlōnes. C p^a
est bec. Terminus. i. dīffō ē oīo quid ē eē rei signi
ficans. Et subdit habitudinem dīffōnis ad dīffīni
tū dīcēs q aliquā assignat oīo p noīe z oīo pro oīo
ne. qz potē est qdam eoz que significatur per oīo
nez terminari. i. dīffīniri. Ex quo concludit eē ma
nifestū q illi qvunt vno solo noīe pro dīffōne nō
bene dīffīnīūt. eo q omnis dīffō est oīo. C 2^a cōlō
idem z diuersū ē dīffīnitīuū. i. ānexuz dīffōnis vt
vtrū bonū sit idē qd bonestū. z vtrū sensus z dī
scīplīna sūt idēz vel diuersa. Probāt cōlō duab⁹
rōib⁹. pīma est bec. qz per idē z diuersum sit plu
rima attritio z maximus labor circa assignatiōez
dīffōnum. ergo idē z diuersū sūt ānexuz dīffō
nis. Secūda rō. quia illud est ānexum dīffīnitīōis
quod terminatur per eādē methodum sicut ipsa
dīffō. sed ipsa pbleumata de idē z diuersa sūt
huiusmodi. ergo zc. mior probatur. qz si probaueri
mus aliqua nō esse eādē sufficiēter probauimus
q vnum nō est dīffō alterius. sed nō cōtra. nō. n. ad
cōstituēdū dīffōnem sufficit ostendere q hoc ē idē
illī. qz si aliqua sūt eādē nō oportet dīffōes earuz
esse eādē. C In secūda ptīcula dēfīnat d
ppīo pōnēdo duas cōlōs. pīma tāgīt dīffīni
tīonem ppīij que est bec. ppīum est quod nō dī
cat qd est esse rei. soli autē iest z pīcatūz d re:
vt esse grammatice susceptibile est ppīum boīs:
qz si homo est: tūc grammatice susceptibile est. z si
grammatice susceptibile est. etiam homo est. qz āt
ppīum cōueniat soli. patet. qz nībil eozum que
alteri sūt est ppīū. ergo signū est q ppīum soli
iēst. aīis patet. qz dormire nō est ppīum boī eo
qz alteri iēst. nō enim necesse est qquid dormire esse
bominem. C Tertia cōlō. id. illud quod soli iēst
per aliquod tempus forte vocabitur ppīum. sed
tamē nō oportet vocari ppīum simpliciter. sed p
pīum quādo. vel ppīum ad aliqd. vt quando
aliquis est a dextris. tūc esse a dextris est sibi pro
pīum quādo. sicut esse bipedē est ppīum boīs ad

aliqd. s. i. ordine ad equum z canē.

Tertio. Sciendum est q circa hūc textum
sūt quīqz dīffīcultates. C pīa
est. quid ē ānexum. Rēspōdetur q ānexum est p
dicatum mīus pīcipale pīcato cui ānectitur so
re termīabile per easdē cōsideratiōes qbus z pī
cipale pīdicatum. C Scda dīffīcultas. vtrū dīf
ferentia sit ānexum generis. vel sit pīdicatum.
Rēspōdetur p vnam dīffīctiōnem z duo dīctas:
Dīffīctio est bec. duplex est oīa quedam est generi
ca. alia est specifīca. pīmum dīctum. nulla dīffe
rentia est pīdicatum. cum quelibet dīfferentia
sit reducibilis ad aliquod pīus ea. z^m dēfī. quelz
dīfferētia est ānexum alicuius pīdicatī. vt oīa
generīca est ānexum bīus pīdicatī quod est gen⁹.
z oīa specifīca ē ānexum spēi. C 3^a dīffīcultas.
vtrū spēs sit pīdicatum vel ānexum ppīij. Rē
spōdet pī duo dēfī. pīmum est. spēs nō est āne
xum ppīij. qz ppīum est pōsterius speciei. Ex q
sequit q idē ppīo nō est ānexū ppīij. qz idē
ppīo aut est spēs. aut ppīuz. s. nec spēs nec
ppīum est ānexum ppīij. ergo zc. z ex illo sequi
tur q ppīum nullū habet ānexum. z^m dēfī.
species est pīdicatum sub genere dētentū. patz
quia sibi cōuenit dīffīnitio pīdicatī superius da
ta. C Quarta dīffīcultas. quot modis dīfferunt
ppīo dyaletica. z pbleuma. Rēspōdetur q ex textu duplex potest elici dīfferentia. pīma
q ppīo dyaletica pīsupponit īberentiam pī
dicatī ad subiectum z querit cōsensum rēspōdē
tis. pbleuma vero nō pīsupponit talem īberen
tiam. Secūda dīfferētia. quia ppīo dyaletica
solum querit alterā ptem cōtradictiōis. pbleu
ma vero querit vtrāqz ptem. C Quinta dīffīcul
tas. quot sūt modi ppīij. Rēspōdetur q ex tex
tu tres modi possunt elici. quia qdāz est ppīū
ad aliqd. vt esse bipedem. qd pro tāto dī ppīum
ad aliqd q ē ppīum respectu boīs comparatī
ad quadrupedia. Et similiter esse grammatīcum
dī ppīum ad aliqd videlz p respectuz ad alios
nō habentes grammatīcam. z sub hoc modo com
pīenduntur duo pīmi modi a pōpīrio assignari.
Aliud est ppīum quando. scilicet quod cōuenit
alicui pro aliquo tempore. vt canescere cōuenit
bomīni in senectute vel dormire quandoqz cōuen
it bomīni. nō tamen necēssario et cōuertībilī
ter. Aliud ē ppīuz simpliciter quod necēssario
cōuertībilīter z accidētalīter cōuenit alicui.
vt rīsbīle cōuenit bomīni.

Primus

Conclusio res p^osalis. tñ sūt quatuor p^odi-
cata. pbat aristo. iductione et
sillogismo. iductōe sic. ois ppositio aut oē pbleu-
ma. aut est ex diffinitōe aut ex genere. aut ex pro-
prio. aut ex accidente. ergo tñ sunt quatuor pre-
dicata. Sillo sic. q^o oē q^o predicat aut p^odicat con-
uersim. aut nō conuersim. si conuersim. hoc ē dupl^r. vt i-
dicat qd ē rei. et sic ē diffō. vel nō idicat qd ē rei et sic
ē p^oriu. Si aut p^odicat nō conuersim. hoc ē dupl^r. ga
vel predicat eēntialit^r ita q^o ponat in diffōe ei^o de
quo p^odicatur. et sic ē gen^o et d^oa. eo q^o diffō ex gñe
et differētis est. vel predicat accēntialit^r ita q^o nō po-
natur in diffinitione eius de quo predicatur et sic
est accidens.

Primo dubitat. vtrū idē et diuersū gñe sit
annexū generis. ¶ Pro solutiōe
supponit q^o in 3ª particula determinat aristo. de
tertio predicato quod est genus. ponēdo duas cō-
clusiones. ¶ Prima tangit diffōem generis q^o est
hec. Genus est quod de pluribus specie differē-
tib^o in eo quod qd p^odicat. vltimam p^oculaz pbat
aristo. quia illud predicatur in quid quod conuenien-
ter rōdetur ad interrogatiōē factā p^o quid. s^z gen^o
est huiusmodi ergo et c. minor p^z q^z aliquis interro-
gatus quid est homo: conuenienter rōdetur q^o est aīal.
¶ 2^a conclusio. idē et diuersū genere est generale. i.
annexū generis. p^z quia. problemata de eodē et di-
uerso genere terminantur p^o eadē methodum sicut
p^oblemata de genere. ergo ē annexū generis. aīis
p^z quia disputantes quoniā aīal est gen^o hoīs et bo-
uis. disputantes et iūmus quoniā aīis sunt sub eodē
genere. Sillo s^onderim^o q^o animal sit gen^o hoīs et
nō est gen^o lapidis. oīderit^r tes erim^o quoniā nō sūt
sub eodē genere. ¶ Cōtr in quarta particula de-
miat de quarto p^odicato quod ē accēns ponendo q^o
tuor conclusiones. ¶ Prima tangit vñā diffōem accē-
tis. que est hec. Accidēs est quod nihil bonū ē neq^z
spēs nec d^oa neq^z p^oriu neq^z gen^o. inest autem
rei. i. subiecto. ¶ Secūda conclusio tangit secūdas
diffōem accētis q^o est hec. Accidēs est qd cōtingit vni
et eidē in eē et nō inesse. vt sedere aliquādo iest ali-
cui et aliquādo nō inest eidem. ¶ Tertia cōtangit
d^oam inter istas duas diffōes. et est hec. q^z secūda
ē melior q^z prima. eo q^o secūda p^o se finita est ad co-
gnoscedū. sed ad cognoscendū p^o mōz scire quid
sit gen^o. quid diffō. et quid sit p^oriu. ¶ Quarta
cōtangit hec. compatiōes s^z magis et min^o facte sunt
annexū accētis. vt vtrū pulchrū et bonū vel quod
magis expedit sit magis eligēdū. et vtrū vita q^o ē

fm virtutē sit suauior illa que ē fm frugalitatē. i. illa
vita que est fm delectatōes sensibiles sicut posu-
it epicurius et sui sequaces. vt recitat ari. p^o et bico-
rū. Hāc conclusiōē pbat ari. quia in oibus accētib^o
pōt fieri questio s^z magis et min^o. ergo cōpario fm
magis et minus est annexū accētis. ¶ Ex his ifert
q^o p^oriu quando et proprium ad aliquid nō sūt
simpl^r p^oriu. sed cōtinētur sub accēte.

Secundo dubitat. vtrum alia p^odicata a
diffōne sint annexū diffōis.
¶ Pro solutiōe supponitur q^o aristoteles in tertia
parte reducit oia p^odicata ad diffōnem. et intendit
sex conclusiones. ¶ Prima est hec. genus propriū
et accidens sūt quodammodo diffinitiuā et annexa
diffōis. patet quia si ostendamus aliquid nō soli i
esse sicut genus. per hoc ostendem^o q^o tale p^odicatū iest
accēntialiter et nō per se in eo quod quid est. sicut p^o
riu et accidēs. simul ostēdem^o q^o nō iest vt diffō
¶ Secūda conclusio. non oīum predicatorū ē vñā
certa methodus. patet quia dato q^o iporum esset
vñā certa methodus tamē nō esset eam facile iue-
nire. et dato q^o inuenirem^o tamē adhuc esset incer-
ta et raro vtilis ad propositum negocium. ¶ 3^a
cōtangit data propria methodo de vtroq^z istorum de q^o
tuor predicatorū facile erit cognoscere vnumq^z
q^z iporum. ¶ Quarta conclusio. idē d^o tripl^r. s. nūe-
ro species et genere. Eadē numero sūt quoru^z no-
mina sunt plura. res vero vñā. vt tunica et vestis.
Eadē specie sūt illa que cum sint plura sūt plura
idifferētia fm species. vt homo est alteri hōi idē i
specie et equus equo. Et nā eadem spēs sunt illa q^z cū
q^z sub eadē specie cōtinētur. Et similiter eadē ge-
nere sunt illa que cūq^z sub eodem genere cōtinent^r
vt homo et equus. ¶ Quinta conclusio tangit soluti-
onem cuiusdam dubij. nam due aque descēdētes
ab eodē fonte vidētur habere aliquā d^oam ppter
d^oas oppositas predictis idētitatibus. eo q^o due
aque eiusdem fontis plus conueniūt q^z specie. quia
plus conueniūt q^z due aque diuersorū fontū que tñ
sūt eiusdē speciei. et tamē plures aque eiusdē fō-
tis differūt numero. ergo iter idētitatē numeralē
et specificam iest vñā idētitas media. Respondet
aristoteles q^o si inter duas aquas eiusdem fontis
sit maior idētitas q^z inter duas aquas diuersorū
fontium. illa tamen idētitas nō est essēntialis sed
accidēntialis eo q^o vñā est validior clarioz et leuior
altera. nam oīnis aqua eadem specie dicitur.
Ex quo concludit q^o illa que sunt eadem numero

Thopicorum

sunt maxime et dubitant eadem. ¶ 6° idē numero dicatur quadruplū. s. idē numero noie qd diffinitū ē. ut tunica ē vestis. idē numero diffōe. ut aial gressibile bipes. et homo. 3° dī idē numero ppo. ut disciplinē susceptible. est idē hōi. et qd nā sur sū fert ē idē igni. Quarto mō idē dī numero accēte. ut sedere et muscū. sūt idē socrati. et vltimū mēbz. s. q accidēs et subm sūt eadē numero pbat aristo. signo sic. qz qñ volum⁹ vocari aliqū ad nos iubem⁹ vocari noie accētis: ut disputatē vlt sedere. oppinātes idē fm nomē et fm accidens significari. ergo signū est q accēs et subm sunt eadem numero.

Tertio

dubitat. vtz diffō sit reponibilis i ali quo pdicamētoz. ¶ Pro soloe sup ponit q in qtra preintēdit quatuor cōclōes. Quaz pma ē bec. tñ sūt quatuor pdicata. quam pbat sic dcm ē in cōclōe rñsua ad qñtū. ¶ 2ª decē sunt pdicamēta. s. qd. quale. qñtū. ad aliqd. vbi. qñ. sūt esse habere. facere. pati. ¶ 3ª sēp accēs genus ppūz et diffō sūt in aliquo istoz pdicamētoz. p3 qz oēs ppōes q sūt ex bis pdicatis significāt aut qd aut q le. et. ¶ 4^a cū n sūt nisi qtuor pdicata et decem pdicamēta o3 vñ illoz i plurib⁹ pdicamētis repiri. et h pōr eē vep d gñe. qz illud qd significat qd ē sicut gen⁹ qñz significat substantias et qñz qñtitatē et qñq3 aliqd alioz pdicamētoz: vti si dicat hō est aial: pdicatus h⁹ ppōis dīc qd ē. i. ē gen⁹ respectu subī. et significat substantiā. iō illd pdicatu qd ē aial reponitur in pdicamēto substantie. s. si aliqs dixerit q albe dō ē color: qd dīc: et qle significat. h ē pdicatum illi⁹ ppōis ē gen⁹ subī. et ē d pdicamēto qñtatis. s. si q dixerit q magnitudo cubitalis est magnitudo: qd dīc. et qñtū significat: eo q pdicatus est gen⁹ respectu subī: et reponit in pdicamēto qñtatis. et sicut exēmplicatū ē qñ gen⁹ iuenit in trib⁹ pdicamētis. ita posset exēplificari de aliis. Ex qb⁹ cōcludit ari. epi logando q illa de quib⁹ sunt disputatōes dyaletice et ex quib⁹ sunt silī dyaletici sunt bec et tanta. ¶ Ex istis dī ad dubium q diffō n fm se totā sed fm suas ptes reponit in pdicamēto. ¶ Pro declaratōe dubij pcedētis dī vltra textum q ad hoc q aliqd sit pprie pdicatum aut annexū tria regunt. Primo q sibi opetatur pprie modus pdicandi. et suo annexo opetatur ex cōti. 2° q habeat p se pprias cōsideratōes p quas possint cōstrui et destrui pbleūta de ipso. et illas habeat annexum ex cōti. 3° q tale pdicatu habeat p se habitudines. et annexum non nisi ex cōti. modo cōstat q pdicatum accētis gñis aut pprijs hnt fm se proprium modū pdicadi. pro prias cōsiderationes et habitudines locales. ideo nō

meretur dici annexum diffōis. sed qz per eadē cōsideratōes cōes cōstruunt et destruunt pbleuma/ta de illis. s. de diffōe: p iāto reducūt ad diffōem:

Ad rationes

Alii oppositum. oēs solū tur ex primo notabili.

Meritur

Utz diffō propōis dyaletice sit sufficiens

q

¶ Et vī q nō. qz nūb qd interrogat est interrogatio. sed propō dyaletica iterrogat. ergo non ē interrogatio. ¶ Secōdo sic. diffō propōis dyaletice ē nugatoria. ergo est i sufficiens aīs p3. qz probabile et diffō probabilis ponuntur si ne cōiunctiōe media. ¶ Tercio sic. nūb qd vī oib⁹ est interrogabile. sed aliqua propō dyaletica vī oib⁹ bus. ergo aliq nō est interrogabilis. et per cōis male dī q propō dyaletica est iterrogatio. ¶ In op postum tamen est aristoteles:

Primo

sciendū ē q pro declaratōe finio/ rum ponunt tres distinctiōes. Pma est bec. interrogatio capī dupl^r. vno⁹ ut est in terrogantis actio. Alio modo ut ē rei interrogare passio. et istis duob⁹ modis nō capitur hic. Alio mō capitur interrogatio pro propōe interrogata. et sic capitur hic. ¶ Secunda distinctio. probabile capī dupl^r. vno mō prout probabilitas ē rō formalis silī dyaletici distincta ē necessitatē et probabilitatē et demonstrabilitatē. et sic non capī in diffōe p pōis dyaletice. Alio modo capī gñā: r prout p babile idē est qd apparens. et sic ē magis cōe q p babile primo modo dcm. et sic capitur hic probabile. ¶ Tercia distinctio. aliquid pōr videri oib⁹ dupl^r. vno modo vere et certitudinaliter. et sic illd qd videtur oibus non est dubitabile. Alio modo dubitatie et apparenter. et sic capitur hic.

Secundo

sciendū ē q in hoc secūdo ca⁹ d terminat aristo. de ptribus itēgli bus et propings sillogismi dyaletici. Et c3 tres ptes. In quarum prima determinat de propōe dyaletica: et cōtinet quatuor cōclusiones. ¶ Pria tangit intērum et est bec. dicendū est qñ sumem⁹. i. abundabim⁹ i silīs dyaleticis: et p que facile poterimus abundare. primo tamē declarabitur quid sit propō dyaletica: et quid sit probleuma dyaletici. ¶ Secunda cōclusio: non oīs propō nec oē pbleuma est dyaleticū. p3 quia nullus qui mentē habet ponet illud pbleuma esse dyaleticū qd nulli videtur idē qd est manifeste falsum: vel qd oibus aut pluribus est manifestū: et talia nullā penit⁹ habent dubitationem. ¶ Tercia cōclusio tangit diffinitionem propositionis dyaletice: et est bec. p

primus

positio dyaletica ē interrogatio pbabilis aut oib⁹ aut plurib⁹ aut sapiētib⁹. et bis vel oib⁹ vel plurib⁹ vel maxime notis nō extranea. hanc vltimā p^o ticolā. s. q^o ppō dyaletica nō sit extranea pbat ari^o sto. q^o dyaletic⁹ ponit illā ppōnē que videt sapiēt⁹ bus nisi sit ōria opionibus multoz. ergo signū ē q^o ppositio dyaletica nō est extranea. ¶ Quarta cō^o tāgit diuisionē ppōnis dyaletice i tria g^{ra}. nā qdā sūt ppōes dyaletice eo q^o sūt siles pbabilib⁹. Alie sūt dyaletice eo q^o sūt extrarie pbabilibus. sūt tam p^o tēse fm contradictionem. Vocat autē ppō ōria s³ dictionē p^o tēsa que ē de predicato ōrio et modo enūciādi dictionio. vt ille. fortes ē albus. fortes nō ē niger. Alie sūt dyaletice q^o sūt oppiones s³ vnā quāq³ artē inuētā. p^o t^o mēbz declarat p^o duo exēpla. quoz p^o mū ē. si sit pbabile ōrioz eē eādē disciplinā. et etiā erit pbabile ōrioz eē eūdē sensū. Secūdū ex^m. si sit pbabile grāmaticā eē vnā numero ēt est pbabile musicā eē vnā numero. et si sit pbabile eē plures grāmaticas. ēt erit pbabile eē plures musicas. De secūdo mēbro dat duo exem^o pla. p^o t^o mū ē. de p^o dicatione ōrijs et modo enūciādi dictionio. vt si sit pbabile q^o amicis o³ bñfacere. erit etiā pbabile q^o amicis nō o³ malefacere. quia amicis benefacere et amicis malefacere ōriā. et ex^m ē de subis ōrijs et modo enūciādi dictionio vt si sit pbabile q^o amicis o³ bñfacere. ēt erit pbabile q^o inimicis nō o³ bñfacere. q^o amicis bñfacere et ini^o micis nō bñfacere ōriā. Et subdit q^o ē quoddā pbabile in pabola c^o. s. subm est ōrium subō pbabi^o lis. et predicatū p^o dicatione copula manēte eadē. vt si sit pbabile q^o amicis o³ benefacere etiā erit pro^o babile q^o inimicis o³ malefacere. Cōt^o repetit ter^o tiū mēbrum p^o dictione propōis dyaletice. palā autē ē qm̄ quecūq³ oppiones fm artes sūt p^o oes dya^o le tice. p³ q^o dyaleticus ponit ea q^o vident eis q^o pba^o ti sūt et experti i sua arte. vt in geometria illa q^o vi^o dent ei qui est geometer. et in medicina que vident ei qui est medicus.

Tertio sciendū q^o circa hūc textū icidit vna difficultas. vtz aliqua ppō necessaria vel impossibilis sit dyaletica. Rñdet p^o ynaz di^o stictionē et vnā sup^o pōem. Sup^o pō ē hec ista tria. s. dyaleticū. pbabile. et oppinabile sūt idē. Distin^o est hec. propō dyaletica pōt capi dupl^o r. vno^o g^{ra} t^o r pro oī propōe cui pōt aliquis intellect⁹ affē tire cū formidine sui oppositi. i. dubitādo de veritate sui oppositi. et sic oīs propō ē dyaletica. p^o t^o r propōe p^o se notam et eius oppositā. Alio mō cap^o t^o r spāt^o r p^o propōe dubitabili cōgēti cuius op^o t^o r est pbabile

intellectui. et sic nulla propō p^o se nota ē dyaletica: sūt nulla propō necessaria aut impossibilis est dya^o le tica. sed oīs propō dyaletica ē cōgēti. nō tamē oīs propō cōgēti ē dyaletica. q^o quedā sūt propōi^o tides cōgēti que sūt similes per se notis. ideo tales nō sūt dyaletice.

Cōclusio Rñ alio. diffō dyaletice propō^o nis ē sufficiēs q^o sic debz exponi. propō dyaletica ē propositio interrogatiua nō extra^o nea pbabilis. i. appens oib⁹ vel plurib⁹ vel sapiē^o tib⁹. et iste p^o t^o r ponit pp multitudinē propōnuz dyaleticarū. cōclusio p³ ex dictis.

Primo dubitat. vtrū diffō problematis sit sufficiēs. ¶ Pro solōe supponi^o tur q^o in secūda p^o t^o r cap^o t^o r determinat ari. de pro^o bleumate dyaletico. et itēdit q^o t^o r cōclōes. Quaz p^o t^o r tāgit diffōem problematis q^o ē hec. problem^o ma dyaleticū ē speculatio procedēs ad electionez vel fugā. vel ad veritatē et sciam. aut vt ipm̄ admicu^o lās aut aliquid huiusmodi aliō. ¶ 2^a cō^o tāgit p^o t^o r diuisionē probleuatiū q^o ē hec. probleuatiū qdā sūt de quib⁹ neutro modo oppinamur. et quedā sūt de quib⁹ plures. i. vulgares ōriant sapiētibus. et sapi^o entes plurib⁹. et quedā sūt de quib⁹ sapiētes ōriatur sapiētib⁹. et plures pluribus. et de his ponit alber^o tus exēplū. de p^o. vtrū mūdus sit etern⁹. aut virum astra sint paria vel iparia. de secūdo ponit. vt vtrū dyaletica sit melior arte sutoria. de isto ōriant plu^o res sapiētib⁹. exēplum de 3°. vt vtrū q^o stella fixa visibilis a nob⁹ sit maior tota terra. de q^o ōriant sapi^o entes plurib⁹. ex^m de 4°. vt vtz ars pelliparia sit melior arte sutoria. de quo plures ōriant inf se. d^o 5°. vt vtrū quiditas g^{ra} tis sit format^o r ex nā rei distincta a v^o rā vel spē. de q^o sapiētes inf se ōriant. ¶ 3^a cō^o tan^o git secūda diuisionē probleuatiū. nā quedā sūt p^o p^o electionē et fugā. vt vtrū voluptas sit eligēda v^o r nā: qdā sūt p^o p^o scire tm̄. vt vtrū mūdus sit etern⁹ vel nā. Alia sūt que volum⁹ nō p^o p^o se s³ p^o aliud. s. vt p^o ipā aliquid aliud cognoscamus. Et subdit q^o probleu^o mata neutra sūt illa de quib⁹ sūt ōrijs fillogismi v^o r ōrie rōes. vt vtrū mūdus sit etern⁹ v^o r nō. ¶ 4^a cō^o tangit tertiā diuisionē probleuatiū. nā quedā sūt probleumata neutra que ad vtrāq³ p^o t^o r habēt rōnes probabiles. et quedā sūt de quib⁹ rōem non hēmus prop^o t^o r eorum difficultatem. vt vtrū mūdus sit eternus vel non.

Secundo dubitat. vtrum oīs propō sit p^o bleuma ¶ Pro solōe supponi^o tur q^o i 3^a p^o t^o r determinat ari^o sto. de pōne ponēdo q^o t^o r cōclōes. Quarum p^o t^o r tāgit vnā diffōez positionis

Thopicorum

que est bec. Positio est opinio extranea alicuius notorum fm philosophia. Declarat tribus exemplis. Primus exemplum. dicere qd non contingit dicere sicut dicebat aristoteles. aut qd oia mouentur sicut dicebat erastus. aut qd oia sunt vniuersa sicut dicebat melissus. Et subdit qd contra tales non debemus disputare. nam in omnibus contraria opinionibus proferere sollicitum esse stultum est. **C** Secunda conclusio tangit secundam diffinitionem positionis que est bec. Positio est propositio de qua rationem habemus. Trias opinionibus. vt qd non omne quod est est factum vel eternum quoadmodum dicunt sophiste: dicit enim musicum esse grammaticum. et tamen non est factum neque eternum. **C** Tertia conclusio: non omne problema est positio sed omnis positio est problema. prima pars patet quia problema neutrum non est positio. Secunda pars patet quia de omni positione triatur sapientes pluribus vel contra. vel sapientes inter se. ergo omnis positio est problema. **C** Quarta conclusio: non omne problema est terminatum. p3 quia problema sensibilia et penalia non sunt terminata. qui enim dubitat vix de eo oportet venerari. et pariter honorare. pena indiget. et qui dubitat vix: nix sit alba sensu indiget.

Tertio dubitat. verum non sunt due species argumentationis dyalectice. Pro solido supponitur qd in tertio capitulo huius tractatus determinat aristoteles. de speciebus argumentationis dyalectice et intendit quatuor conclusiones. **C** Quarum prima est bec. due sunt species argumentationis dyalectice: scilicet inductio et syllogismus. **C** Secunda conclusio. diffinitio syllogismi data est prius. scilicet versus principium huius. **C** Tertia conclusio. Inductio est a singularibus ad vniuersalia progressio. vt gubernator eruditus est optimus. auriga eruditus est optimus. ergo omnino qui est eruditus est optimus. **C** Quarta conclusio tangit trias inter syllogismum et inductionem. quia inductionis est verisimilior planior fm sensum notior et pluribus eorum. sed syllogismus est vniuersalior et ad contradictionem efficacior. Ex quo p3 qd in sunt due species argumentationis dyalectice. empirica et ad sensum reduci. et ex^m ad inductiones.

Ad rationes

Ante oppositum. omnes solute sunt ex dictis in primo notabili.

Veritur

Utique tantum sunt quantum instrumenta abundandi in syllogismis dyalecticis. **C** Et videtur qd non. quia nulla sunt instrumenta abundandi in inductionibus dyalecticis: ergo nec sunt

aliqua instrumenta abundandi in syllogismis dyalecticis. **C** Secundo sic. propositum sumptio necessario requiritur ad syllogismum dyalecticum. ergo non est instrumentum abundandi in syllogismis dyalecticis. **C** Tertio sic. multiplicis distinctio pertinet ad sophisticum. differenciarum inuentio et similitudinis consideratio pertinet ad metaphysicum. ergo non sunt instrumenta abundandi in syllogismis dyalecticis. **C** In oppositum tri est aristoteles.

Primo sciendum est qd in tertio tractatu determinat aristoteles de instrumentis abundandi in syllogismis dyalecticis. Et diuidit in duo capitula. quorum primum continet quatuor partes. In prima determinat de instrumentis prius abundandi in syllogismis dyalecticis. et redit octo conclusiones. **C** Prima tangit numerum instrumentorum et est bec. Instrumenta per que abundamus in syllogismis dyalecticis sunt quatuor. primum est propositio sumptio. 2^m est multiplicis distinctio. Tertium est differenciarum inuentio. et quartum est similitudinis consideratio. **C** 2^a conclusio. tria vltima instrumenta quodammodo continentur in primo quod est propositio sumptio. p3 quia quod distinguimus bonum vel eligendum: in bonum suum et bonum expediens. tunc sumimus propositum. et quando distinguimus sensum a disciplina eo qd amittentes disciplinam possunt eas rursum sumere. scilicet amittentes sensum non possunt rursum recuperare. sicut quod dicimus qd sicut se habet sanarius ad sanitatem. ita se habet enechius ad enechiam tunc sumimus propositum. modo 3^m istorum est multiplicis distinctio. et 2^m est differenciarum inuentio. et 3^m est similitudinis consideratio. ergo quodlibet istorum est propositio sumptio. **C** 3^a conclusio tangit primum documentum ad sumendum propositiones. et est hoc. volens sumere propositiones debet considerare. prius debet considerare ad ea que dicta sunt sicut in propositio dyalectica. scilicet qd sumat opinionem diuam aut plurius aut sapientius. et bonum vel omnium. vel plurius. vel notissimum. Secundo debet sumere propositiones contrarias probabilibus. Tertio debet sumere propositum que sunt vnaquaqueque arte sunt inuenta. 4° debet sumere propositiones contrarias probabilibus p3 resas sunt contradictionem. Quinto debet sumere propositiones similes probabilibus. et de isto dat duo exempla. vti si sumamus contrariorum esse eadem disciplinam. etiam sumere debemus contrariorum esse eundem sensum. Secundum ex^m est: vti si quis sumat qd videmus itus suscipientes aliquid et nihil extra mittentes: potest sumere qd et audimus inter suscipientes et nihil ex mittentes. et olfacimus eodem modo. **C** 4ª conclusio tangit 2^m documentum. quod est tale. volens assu-

Primus

mere ppōes debet assumere illud qđ videri oibus
aut pluribus tāqđ pñ^m verum. ¶ Quia octo tan
git tertium documētum. volens sumere ppōnes
debet sumere diffinitiones et descriptiōes vñum.
vt diffōes boni. et aialio. ¶ Sexta conclusio tangit
quartū documētū. volēs sumere ppōnes debet
capere opiones singulorū. vt ēpedocles dicit esse
4. elemēta corporū. qđ dyalectic^o pōt pōere illō qđ
ab aliquo pbabit^r dictū est. ¶ 7ª conclusio tangit
5^m documētū. oēs ppōes dyalēctice. et oia pbleuma
ta diuidūt p tres ptes. nam qđaz sūt ethice. vt vtz
oporteat magis parētibus vel legibus obedire si
diffētāt. alie logice. vtz vñū contrariorū sit eadem di
sciplina. vel nō. alie phice. vt vtrum mundus
sit eternus vñū. hūmamē ille ppōes nō debēt oēs
a dyalectico diffiniri. qđ difficile est assignare diffō
nes eorū sed sufficit eas cognoscere p exempla. et
atqđ phs habebit diffinire p mōtatem i dyalēctice.
aut secūdu opionē tām. ¶ Octava conclusio tan
git sextū documētū quod ē tale. volēs sumere plu
res ppōnes pmo debet sumere ppositiōes magis
vniuersales. et deinde diuidere eas i singlāres. ut p
mo oportet sumere qđ oppositiō eadē ē disciplina
deinde qđ contrariorū est eadē disciplina. et etiā eorū
que sūt ad aliquid est eadē disciplina et cōtr^a qđ boni
et mali est eadē disciplina. et etiā albi et nigri. sūt
calidi et frigidi.

Secundo Sciēdu ē qđ aristō. i secūda par
te determinat de multiplici di
fictiōe. et dicit. 4. particlas. In pma pōit aliquas
cōsiderationes d multiplici diffictiōe ispiciedo ad
opposita. et dicit. 9. cōfōes. ¶ In pma tāgit tle do
cumētū. nō solū oī determinare de diuersis modis
multiplicis. s3 oī assignare rōes iporū modorū illi^o
multiplicis. ut nō solū oī dicere qđ bonūz dī o iusti
tia et fortitudie. Senecbiū et sanatiū. qđ qđaz dīr
bōa pp hoc. qđ talia sūt. qđā aut pp hoc qđ sūt pfe
ctiua alie. ¶ Secūda conclusio tagit pma cōsideratio
nē ispiciedo ad contraria. et ē h. si ppositū hēat plura
ōria spē et nōie dīa ipz ē multiplex. Declarat trib^o
exēplis. p^m. qđ acuto i voce ōria graue. et acuto in
magnitudie contraria obtusū. iō acutū dīr multipl^r
sicut ei^o contrarium. 2^m exēplum. graui i voce ōria
acutū. et graui in magnitudine contrariatur leue
iō graue est multiplex. Tertium exemplum. bo
no in animali contrariatur sedum. et bono i domo
contrariatur pestilens. ideo bonum est multiplex
¶ Tertia conclusio tangit tertiam cōsiderationē
et est bec. si ppositum habeat plura cōtraria eadē
nomine et specie differentia ppositum est multi

plex. Patet duobus exemplis. quia albo in voce
cōtrariatur nigrum in voce. et albo in colore cōtra
riatur nigrum in colore. vox enim et alba et nigra
dicitur. similiter et color. ergo contraria in voce et
colore sunt eadem nomine. Sed qđ differant spe
cie patet. qđ eorum que sunt eadem specie est idē
sensus. sed istorū non est idem sensus. quia albū
et nigrum in voce indicamus auditu sed album et
nigrum in colore indicamus visu. ¶ Secundū
exemplum. acuto in humoribus contrariatur ob
tusum. et similiter acuto in magnitudinibus cōtra
riatur obtusum. ista tamen differunt specie. quia
vñum percipimus tactu. et aliud gustu. ¶ Quar
ta conclusio tangit tertiam considerationem. si p
positum in vno subiecto habeat contrarium. et in
alio non est multiplex. patet duobus exemplis.
¶ Primum exemplum. delectationi que est i po
tu contrariatur tristitia. sed delectationi que est i
considerando qđ dyameter est coste assymeter. ni
hil est contrarium ideo delectatio est multiplex.
¶ Secundum exemplum. amare quod est scdm
animam contrariatur odire. sed amare quod est
scdm corporealem actum nihil est contrariū. ideo
amare est equiuocum et multiplex. ¶ Quinta con
clusio tangit quartam considerationem. que est
bec. si inter ppositum et vñum suorum contrario
rum sit medium. et iter ipsum et aliud contrarium
sit idē me^m. ppo^m est multiplex. ¶ Sexta conclu
sio tangit quintam considerationem que est. si iter
propositum et vñum suorum cōtrariorū sit vñū
medium. et iter ipsum et aliud cōtrarium. nō sit
idē mediū. ppositū est multiplex. De istis duabus
considerationibus dat vñū ex^m. quia me^m albi et ni
gri coloribus est fuscū. s3 iter albū et nigrū i voce
nihil ē me^m nisi forte raucū. qđā. n. dicit^r raucā vo
cē eē mediā. iō albū erit equocū et multiplex. et sicut
nigrū. ¶ 7ª conclusio tangit sextā cōsiderationē qđ
est. si iter ppositū et vñū suorū contrariorū sint plu
ra media. et iter ipsū et aliud contrariū sit tācū vñū
me^m. ipz ē multiplex. vt iter albū et nigrū i colorib
us sūt plura me^m. s3 inē albū et nigrū i voce ē tan
tū vñū me^m. s. raucū. ¶ Octava conclusio tagit unā
cōsiderationē ispiciedo ad contradictoria. et est bec.
si vñum cōtradietoriorū est multiplex. et reliquū.
vt si nō videre sit multiplex. ita et videre ē multiplex
naz nō videre vno modo tācūz valet sicut non habet
revisū et ei opponitur videre qđ tantū valet sicut
habere visū. Alio modo nō videre tñ valet sicut
non vti visū. cñi contradicit videre quod est vti visū.
¶ Nona cōclusio tagit ynaz cōsiderationē respi

Tbopicorum

tiēdo ad pūatiue opposita. et est bec. si vnus pūatiue oppositorū dicatur multiplex: et reliquū. vt si sentire dicat fm animaz et fm corpus. ita īsensibile dicet hz aīam et fm corpus.

Tertio Sciēdū ē qd aristoteles ītertia particula docet cognoscere multiplex īspiciēdo ad casus. Et itēdit talē cōclusionem. si vnū casuū dicat multipliciter. et reliquū. vt si iuste dicat multiplex. scilicet ī cognoscēdo et ī iudicādo. et iustū dicetur multiplex. et si sanatiū dicat multiplex scz qz est sanitatis effectiuū. aut sanitatis conseruatiū. aut sanitatis seruatiū. et ē sanitatis dī mltiplex. ē effectiue. cōseruatiue et seruatiue. Cōsequēter ītertia particula docet cognoscere multiplex īspiciēdo ad gñā et itēdit duas cōclusiones. Quaz p^a tāgit p^{ma}m cōsideratōem que est bec. si ppositū repiat ī diuersis p^{dicamētis}: ipm est multiplex. Patet tribus exēplis. p^m exēplū. bonū ī cibis ē effectiuū voluptatis. et bonum ī medicina ē effectiuū sanitatis. et bonū ī aīa ē qualesicatiū aīe. facit enī aīaz castā. fortē et iustā. et sūt de bono ī boīe. ideo bonū ē equocū et multiplex. et exēplū. color est genus albi ī corpe. et bene audibile. est genus albi ī voce. Tertiu exēplū. acutū est multiplex. qz vox dī acuta eo qd est velox. et āgulus dī acutus qz minor est recto. et cultellus dī acutus qz habet angulus acutū. **Tertia cōclusio** tangit scōz cōsiderationem: que ē bec. si ppositū ueniat rebus diuersoz generū nō subalternati positoz: ipm est multiplex. vt hoc nomē aīal pōt conuenire ei qd est asīn⁹. et ei qd ē vas. que sūt gñā non subalternati posita. nā asīn⁹ est de gñe sube. et vas ē de genere q^litatis ī q^rta spē. sūbo illa gñā sūt subalternati posita non oī ipm esse multiplex. vt aīal et aīas sūt gñā subalternati posita respectu cornū. cornū. n. dicit aīal volatile bipes. et ē dī aīas. tamē qz aīal et aīas sūt genera subalternati posita: nō oī qd cornū sit multiplex. hoc ē potest fieri īspiciēdo ad contraria. **Consequēter** ītertia particula docet cōscere multiplex īspiciēdo ad dīas. et itēdit quīqz cōclusiones. Quarum p^{ma} tāgit p^{ma}z cōsideratōez que ē bec. datis significatis alie ppositi oī īspicē ad dīfōes eorum. et pempto genere oī videre si p^cise remaneat eadem dīa. et si nō. ppositū est multiplex. vt albu ī corpe sic dīfinit. ē corpus habēs albedinem. sed albu ī voce sic dīfinit. ē vox bene audibilis. modo iterē pto p^prio gñe. scz corpe et voce nō remanet eadem dīfētiā. qz non est idē habere talem colorem. et esse bñ audibile iō album est multiplex. Et subdit qd ī dīfōnibus sepe latet assequens equo

cum. iō oī videre si p^cdicata ī dīfōe posita ueniat ī dīfīnīto hz diuersas rōes. **Secōda cōclusio** tāgit scōz cōsiderationē que ē bec. si significata ppositi non sūt compabilia scōz magis et minus. aut scōm equale. ipm est multiplex. vt vox alba et velox alba nō sūt compabiles. sūt bñ acut⁹. et vox acuta nō sūt compabiles. iō albu est equiuocū sūt et acutū. nā oī vniocū ē compabile scōz magis et min⁹. aut hz equale. **Tertia cōclusio** tāgit tertiaz cōsideratōem que ē bec. diuersoz generū et nō subalternati positoz diuersē sūt differentie et spēs. vt aīalis et scie. iō cōsiderandū ē si ppositū sic dīa diuersoz generū et non subalternati positoz. qz tunc ppositū erit multiplex. qd p^z exēmplo. qz acutum ē dīfētiā vocis et magnitudinis. dīfētiā enī vox a voce eo qd vna sit acuta. et alia sit grauis. sic et magnitudo dīfētiā a magnitudine. iō acutum est equocū. Diuersoz enī generū et nō subalternati positoz diuersē sūt dīfētiē. **Quarta cōclusio** tangit q^rtam cōsideratōem qd ē bec. si ppositum sub eodē noīe habeat dīfētiās diuersoz generū: ipm est multiplex. vt color qd ē ī corpore habet istas dīas qd sūt dīfētiē: et congregare vltū. hz color qui est ī melodīs tales dīfētiās non hz. **Quinta cōclusio** tangit quintaz cōsiderationem que ē bec. cum sit species nullū sit dīfētiā. nam homo et bos nullius sūt dīfētiē. iō cōsiderandū ē si ppositum sub eodē noīe sit spēs vnius et dīfētiā alterius tunc ppositum erit multiplex. vt album ī corpe ē species coloris. et album ī voce est dīfētiā. dīfētiā enī vox a voce eo qd alba sit.

Conclusio Responsalis. tātum sūt quatuor instrumenta abū dādū ī sillogismis dīalecticis. patet per sufficiētiā. quia conigit abundare ī sillogismis dīalecticis ex parte vocis. vel ex parte rei. si primum. hoc est dupliciter. vel ex parte vocis complexe et sic est ppositiōnū sumptio. vel ex parte vocis icomplexe. et sic ē multiplicitas dīfūctio. Si ex parte rei hoc est dupliciter. vel ex parte rei uenīētiē: et sic est similitudinis cōsideratio. vel ex parte dīfētiē. et sic est dīfētiarum iūctio. Et vocatur instrumentum promptitudo quē dī ad repēndū facit et p^ropte plura media ad eandem cōclusionē dīalectice probandū.

Primo Dubitatur. vtrū de similitudinis cōsideratione spectet ad dīalectice tractare tanq^m instrumentum. **P^ro** dubio est supponendum qd arīst. ī tertia pte pncipali b⁹ tractatus determinat de dīaz īuētiōne ponēdo

Primus

duas conclusiones. ¶ Quaz prima tãgit p̃maz cõsiderationẽ que ẽ bec. o3 considerare d̃raz eorum que sunt eiũsdẽ generis. vt quod ẽ illud in quo differt iustitia a fortitudine. ⁊ prudentia a tẽperantia. bec eni oia sũt ex eodẽ genere. s. ex genere virtutis. ¶ Secũda cõclusio tãgit secũdam cõsiderationẽ. o3 considerare d̃raz eoz que sũt i diuersis generib⁹ que tamen non nimii differũt. vt i quo differt s̃sus a scia. nã in his que nimii differunt manifeste sũt oēs d̃rie. ¶ Consequenter i quarta pte p̃ncipali ponit tres conclusiones ad cognitionẽ similitudinis. ¶ Prima tãgit p̃mã cõsiderationẽ que ẽ h̃. o3 cognoscere similitudines eoz que sũt in diuersis generibus qualiter se habet alterum ad alterum nã sic se habet aliud ad aliud. ⁊ sicut se habet discipulus ad disciplinã ita sensus ad s̃satũ. o3 etia3 cognoscere qualiter alterũ ẽ i altero. quia sicut aliud ẽ in alio vt sicut visus ẽ i oculo. ita m̃s ẽ in aia. ⁊ sicut tranquillitas ẽ in mari. ita serenitas ẽ i aere. ¶ Secunda cõclusio tangit secũdam considerationẽ que ẽ bec. o3 cõsiderare similitudinẽ eoz que multũ differũt. quia p̃ ea facilliter poterimus accipere similitudinẽ i alijs. ¶ Tertia conclusio tãgit tertiã cõsiderationẽ. o3 considerare similitudinem eorum que sunt in eodem genere. ⁊ videre si sit ali quod commune quod omnibus iũt vt boi ⁊ equo ⁊ cani test ali quod cõe in q̃ sũt similia. ¶ Hoc supposito respõdetur p̃ talẽ distictionẽ. cõsideratio similitudinis p̃t dupl̃r considerari. vno mō vt rōne ipsius aliud inferatur. ⁊ sic ẽ locus dyalecticus ⁊ non istrumẽtum. Alio modo vt per eaz intellectus accipiat plures terminos qui possũt esse media ad sillogizandũ dyalctice. ⁊ sic ẽ istrumẽtũ.

Secundo

Dubitat. ad qd est vtil̃ multipl̃cis distictio. ¶ Pro solõne supponit q̃ aristo. determinat de vtilitatib⁹ p̃dictorũ istrumẽtoz. ⁊ etia3 tres ptes. i quaz p̃ia itẽdit talẽ cõclusionẽ. multiplicis distictio ẽ vtil̃ ad tria. p̃mo ad manifestandũ p̃positũ. q̃ p̃positũ multiplicis ñ p̃t esse manifestũ nisi sciam⁹ quociẽs ip̃z d̃r. 2º ẽ vtil̃ ad hoc q̃ fiat disputatio ad rẽ ⁊ ñ ad nomẽ. sed si multiplex sit distictiũ tũc opponẽs ⁊ r̃ndẽs si capiũt p̃po^m p̃ eodẽ. ⁊ sic disputat ad nomẽ. s3 si multiplex sit distictiũ tũc opponẽs videbit̃ ridiculosus nisi capiat ip̃z s̃c r̃ndẽs. 3º ẽ vtil̃ ad ñ palogizare ⁊ ad palogizare. q̃ si r̃ndẽs sciat distictiõẽz multiplicit̃is ñ possit palogizari ab opponẽte. ⁊ opponẽs scit̃ distictionẽ multiplicis possit palogizare r̃ndẽtẽ ñ sciẽtẽ distictionẽ multiplicis. hoc tñ ñ s̃q̃ accidit

s3 solũ qñ multiplex i vno s̃esu ẽ verũ. ⁊ i alio falsũ ⁊ subdit q̃ palogizare r̃ndẽtem nō est modus pueniens dyalctice. q̃ verẽdũ ẽ oio dyalctice ad nomen disputare. nisi d̃ p̃po? ñ posset atr̃ disputare.

Tertio

Dubitat. ad quot est vtilis d̃raz iuentio. ¶ Pro r̃sione supponit q̃ i scda pte b⁹ capli docet aristo. vtilitatem iuentiõis d̃raz. ⁊ itendit talem cõclusionẽ. ¶ D̃raz iuentio vtilis ẽ ad duo. p̃mo ad sillos d̃ eodem ⁊ diuerso. q̃ si iuentim⁹ d̃raz aliquoz: oñdemus ea non esse eadẽ s3 diuersa. 2º ẽ vtil̃ ad cognoscẽdũ distictiõẽz vniũ cuiusq̃. q̃ p̃ d̃raz sepamus p̃prias rōnem cuiuslibet sube a quolibz alio. ¶ Consequenter i tertia pte ponit talem cõclusiõẽ. similitudinis cõsideratio vtil̃ est ad tria. p̃mo. ad inductionẽ ⁊ ratiocinatõis quia propter similitudinẽ singularium ex ipsis singularibus aggreditur iducere vniuersale. ergo vtilis est ad inductiones. antecedens pater. quia non est facile inducere ignorãtib⁹ similia. Secõdo est vtilis ad sillogismos ex ypothesi. q̃ probabile est q̃ sicut se bz in vno sillo. sic se habet in relijs. ideo illud quod ostẽdim⁹ de vno sillo possumus oñdere de alijs. Tertio est vtilis ad distictiõẽz assignationẽ. quia per similitudinis cõsiderationẽ possumus cognoscere aliquod cõe in quo aliq̃ conueniũt. quod cõe est gen⁹ si p̃dicetur in quid. nam de numero cõium illud quod maxime i eo quod quid est p̃dicat̃ gen⁹ erit. valet ẽt in illis q̃ nō sunt eiũsdẽ gñis. q̃ illud qd ẽ cõe illis q̃ ñ sũt eiũsdẽ gñis p̃t poni p̃ gñẽ. Hoc declarat per vno exemplũ. Primũ ex^m. tranquillitas in mari. ⁊ serenitas i aere conueniũt in hoc q̃ vtrumq̃ est ges. ideo ges ẽ de distictiõẽz vtriusq̃. Secũdũ exemplũ. punctus in linea ⁊ vnitas in numero conueniũt in hoc q̃ vtrumq̃ est p̃ncipiũ. ideo p̃ncipiũ est de distictiõẽz eozum. nã vnitas est p̃ncipiũ numeri. ⁊ punct⁹ est p̃ncipiũ lineæ. ¶ Consequẽter epilogãdo cõtinuat ocã suã in isto primo determinãda i secũdo. dicẽs. istrumẽta p̃ que sũt sillo dyalctici sũt bec quatuor p̃dicta. Sed loci ad quos predicta istrumẽta sũt vtilia sũt bij qui dicẽdi sũt in secũdo huius.

Ad rōnes

Ante oppositum. ¶ Ad primã dicitur q̃ l3 predicta istrumẽta primo ⁊ per se sint instrumenta abundandi in sillogismis dyalctice. ex cõtuitamẽ sunt instrumenta abundandi in inductionibus dyalctice. vel possz ccedi añs ⁊ negari c̃sequẽtia. quia instrumentum dyalcticum debet reddere boiez p̃mptũ ad statiz rep̃iẽdũ plura media ad eandẽ cõclusionẽ

Thopicorum

dyalctice pbandam: mō eadē conclusio non pōt idu
ctiue probari nisi per vnicū medium. videlz per
aggregatū ex suis singularibus. ideo nulla sunt i/
strumenta abundādi in inductionibus dyalcticis
¶ Ad secūda dicitur qz l3 propositionū iūptio sit
necessaria ad dyalcticum sillogismū. tamē habitus
qui docet nos sumere plures propositiones p quas
pōt eadē conclusio dyalctice pbari ē instrumentū vti
le abundādi i sillogismis dyalcticis. ¶ Ad tertiā
respōdetur ad primā partem qz multiplicis disti
ctio pōt tripliciter cōsiderari. vno modo vt per eā
intētiōes nō intēte remouēantur. z que sūt ad ppo/
sitiū accipiātur z sic ad quālibet scientiāz pertinet
distictio multiplicis. Secūdo pōt cōsiderari vt p eā
argumētatiōes sophistice dissoluūtur. z sic pti net
ad sophisticā. Tercio pōt cōsiderari vt per talez
distinctionem habeamus plures terminos z ex cō
sequenti plura media ad eandem conclusionem p
bandū. z sic pertinet ad dyalcticiū. Ad secūda ptes
rōnis respondetur qz differentiarū iūctio pōt du
pliciter cōsiderari. vno modo vt per eam habeant
tur vñe ad demonstrandū cōclusiones z ad diffini
endū terminos. z sic pertinet ad demonstratorem
z methaphisicū. Alio modo cōsideratur vt per
eam reperiantur plures termini qui possunt esse
media ad sillogizādū dyalctice. z sic ē instrumentū
dyalcticiū z de similitudinis cōsideratiōe. vt patu
it i pmo dubio. Et bec de pmo thopicorū.

Ireca Initi
uz se/
cundi libri tho
picorum. queri
tur. Utrū in ac
cidentibus ab i/
esse ad eē sit for
malis cōsequen
tia. z cō. ¶ Et
videt qz sic. qā
causa formalis
non separatur
a suo effectu. er
go impossibile ē
albedinem alicui inesse z ipz nō inesse albus. z per
cōsequēs abiesse adesse valebit vniuersaliter cō
sequētia. ¶ Secundo sic. accitū esse z eius iesse
sūt idem. ergo ab vno ad aliud valet consequētia:
z cōtra. antecedēs p3 per aristotelez septimo me
thaphisice dicētē qz accidētis esse ē iesse. ¶ Ter
tio sic. ois forma que predicatur denominatiue de
aliquo ē ei realiter iherens. ergo ab iesse ad esse va

let cōsequētia. z cōsequētia. quia oē accidēs dno
miatē p̄dicatur d̄ subo. ¶ In oppositū tñ ē ari.

Primo Sciendū ē qz p declaratione tē
miorū ponitur due suppositiones
z tres distictiōes. ¶ Prima suppositio ē bec. iē
alicui ē esse in illo secūduz aliquē modū essendi in
¶ Secūda suppositio. accitū esse ē ipm predicari
de suo subiecto. Ex quo sequitur qz querere vtrū
ab iesse ad esse valeat cōsequētia ē querere vtrū
a p̄pone significāte accitū iherere suo subo. sequa
tur p̄pō i qua p̄dicat accitū de suo subo. vt albedo
iheret sorti. ergo sortes ē albus. ¶ P̄tia distictio
ē bec. accitū quēdā iūnt subo sub esse p̄fecto. sic
calor in esse iūso. Alia sūt sub esse ip̄fecto. vt calor
i esse remisso. ¶ Secūda distictio. accitū quēdā i
sūt iesse p̄manēti. vt rubedo naturalis. z qdā iūnt
iesse trāsēnti. vt rubedo ex verēcūdia. ¶ Tercia
distictio. accitū quēdā iūnt subo indiuisibili. sic ac
cidētia aie: Alia iūnt subo diuisibili bñti ptes. z illa
sūt duplicia. qz quēdā iūnt toti subo. alia aut solū
iūnt vni parti subo. z itez illa sūt duplicia. qz quēdā
sūt que determināt certā partē i subo: vt simiras
sibi determināt nasū. quēdā xō sūt qz nō determināt si
bi certā partem i subo. z illa sūt duplicia. qz qdā
iūnt maiori z p̄ncipali pti. z qdā iūnt minus p̄ncipali
pti. z illa itez sūt duplicia. qz quēdā sunt talis natu
re qz cuiusqz pti iūnt sufficiūt denominare totum
sicut lesura z egritudo. z alia nō sufficiūt denomi
re totū. sicut albedo dentiz.

Secundo Sciendū qz secundus liber tho
picorū i quo determināt arist. d
pbleumate accidētis diuiditur i duos tractatus
Quorū p̄mus cōtiet vnicū capitulū quod b3 duas
ptes. In quāz p̄ma itēdit tres cōclusiones. ¶ P̄ti
ma cō. tāgit vñā sup̄pōnez que ē bec. pbleumatūz
qdā sūt vñā. vt ois voluptas est bonū. nulla volu
ptas ē bonū. Alia sūt p̄ticularia. vt qdā voluptas
ē bonū. quēdā voluptas nō ē bonū. ¶ T̄a cōclusio
tangit secūda suppositionē qz ē bec. pbleuata vñā
tā affirmatiua qz negatiua sūt p̄ora p̄ticularib3. p3
qz onidēs vñē sūt ostendit p̄ticularē. vt onidentes qz
aliquid oī inest onidim⁹ qz alicui iest. z onidētes qz nul
li iest. sūt onidim⁹ qz alicui nō iest. ¶ Tercia cō. tan
git tertiā suppositionē qz ē bec. pbleuata negatiua
sūt p̄ora affirmatiuis. p3. qz vt in pluribus rñden
tes asserūt p̄positiōes affirmatiuas. iō arguētes
cōtra ipos habēt ipas destruere p̄bādo p̄tē negati
uā ideo probleuata negatiua sūt p̄ora affirmatiuis
¶ Consequenter in z4 p̄buius capituli d̄termi
nat d̄ pbleuata accitū ponēdo quattuor cōclusio

Secundus

nes. Quare prima est. in accñibus difficillimū ē cōueniēte denominationē dūerti. s3 in alijs bene cōtingit. p3 ex2 rōne. Exēplo sic. q3 i diffinitione bñ dūertitur. vt si aial gressibile bipes insit alicui. ip3 erit aial gressibile bipes. Similr in genere. si aial i est alicui ipm erit aial. similr in ppo. vt si grāmāte susceptible iest alicui. ipm est grāmāte susceptible. Rōne sic. quia nihil horum triuz cōtingit scdm quid inest vel non iesse. quia qdlibet horum aut simplr inest aut s. mpr non inest. s3 in accñibus nihil phibet qd aliquid insit scd3 quid. vt albedo v iustitia. iō ad osledēdū aliqd esse album vel iustum non sufficit osledere qd albedo vel iustitia sibi insit

¶ Scda conclusio tāgit duo peccata vitāda a dyaletico 7 ē bec. duo sūt peccata icidētia in pbleūa tibus. p̄mū ē metri. qd accidit qñ dicimus inesse illd. qd non iest. 2m peccatuz ē trāsgredi ppositam locutionem. qd cōtingit qñ noiam res extraneas nominibus. vt si appellenus hominē plantarium. i. arborē cuerfā.

¶ Tertia conclusio tangit vnā cōsiderationē ad terminādū pbleuma accñtis. et est bec. si pdicātū qd inest scd3 modū essendi in aliq ru3 pdicatorū assignatur inest vt accñs. peccatuz ē in assignatione accidentis.

¶ Quarta cōclusio ostendit circa qd pdicatur maxime contingat hoc peccatū. 7 est bec. hoc peccatuz maxime accidit in genere. p3 exēplo 7 rōne. Exēplo sic. quia si quis dicat colozem inesse albedini vt accñs. peccat. q3 n accidit albo colozem esse. cum coloz sit genus albi

Rōne pbatur sic. quia ille qui assignat aliquid inesse vt accñs assignat ipm inesse scdū denomiationē. ergo si quis assignet genus iesse scdū accidens peccat. p3. q3 si quis dicat albedinē inesse coloz. vel ābulātē moueri peccat. q3 a nullo gñe de noiatua predicatio dī. sed oia genera vniuoce de spēbus pdicātur. naz nomē 7 rōem gñis spēs suscipiūt. Ex hoc isert qd dicit albedinē esse colozatā n assignat hoc iesse vt gen3 ppē denoiatōem. neq3 vt ppiū aut dissō. q3 illa n sūt alteri a proprijs subicibilibus. sed mltā alia ab albedie colozatū. vt lignū. lapis. equ3. homo.

Tertio Sciēdū qd circa hūc textū icidūt q̄tuor difficultates. Quarū p̄ma est bec. vtz predicta dissō pbleumatū sit sufficiēs. Et videt qd n. q3 vte 7 pticulare sūt passiōes soli ppo n cōueniētes. sed ppleuma n est ppositio. ergo 7c. Itē sic est aliqd pbleuma pticulare. ita ē aliquod indefinitū.

¶ Rñdetur per talē diffictionē. pbleuma pōt capi duplr. vno modo ppe vt est q̄slio vtrā q3 prem cōtradictōis plectens. Alio modo capi

min3 pprie sc3 p ppoñe datā a respōdēte ad p̄oibleuma p̄mo mō dcm pposituz. 7 sic capi3 bic. 7 per hoc patet solutio ad p̄mā rōem factam. Et ad scdā dī qd pbleuma indefinitam cōtinet sub pbleumate pticulari.

¶ Scda difficultas. quid est pbleūa accidentis. Rñdet qd ē illd quo qñ pdicātū iesse sub cū exp̄siōe ipsius accidētis. vt vtruz color iest corpi vt accidens.

¶ Tertia difficultas. quare p̄s p̄mo determinat de pbleumate accidētis. Rñdet qd ppter tria. primo ppter ei3 difficultatē. 2m ppter eius terminabilitatē. q3 solū est fmi nabile negatiue. 7 pbatur est in textu qd pbleumata negatiua sūt p̄iora affirmatis. 3m ppter cōueniētiā quam habet cū pbleumate simplicis inherētie.

¶ 4a difficultas. vtrū gen3 possit pdicari dī spē denoiatiue. suppositis bis que dca sūt i pdicamētis dī denoiatis p nūc rñdet p duas suppos et duo dca.

¶ Prima suppositio est bec. gen3 pdicari de spē dnoiatie ē cōcretū gñis pdicari de ipā spē abstractiue designata. vt albedo ē colozata. 2a sup pō. passio supioris multoties noiat noie cōcreti ipi3 supioris. vt quantū ē idē qd diuisibile vel habens ptes.

¶ P̄mū dictū. cōcretum generis captum p passione ipsius generis denoiatiue predicat de ipā passione sicut passio. vt linea est quāta. idest linea est diuisibilis vel habēs partes.

¶ 2m dictum cōcretū generis vt generis est. nūq3 pdicatur dī spē. vt ista est falsa. linea est quanta. vt sit sensus. linea habet quātitatem. vel linea est subm q̄titatis. Ex quo p3 rñso ad difficultatem. s. qd nullum genus pdicat denoiatiue de specie. p3 quia dictum est in textu qd a nullo genere denoiatiua predicatio dicitur de specie.

Conclusio rñsalis. in oibus accñtibus ab iesse ad esse. 7 ecōtra. ē forma lis cōia. p3 per rōnes factas an oppositū. Et auctoritas aristo. deb3 itelligi de accñtibus que aut imperfecte insūt. aut in transitu. aut in parte que nō sufficit denoiare totū. Secūda pars debet itelligi de accidentibus que predicantur denominatiue de denominatione intrinseca.

Primo dubitat. vtz pbleuma simplicis inherētie sit fmiabile p locos dyalecticos.

¶ Pro dubio supponit qd in tertio tractatu docet aristo. quat possit terminari pbleuma simplicis inherētie p locos intrinsecos. 7 cōtinet sex partes. In prima terminat pbleuma simplicis inherētie per locum a toto in quantitate ponendo vnā cōclusionē que tāgit talem cōsiderationem. Si ali quod predicatum assignet inesse alicui sub oī vel

Thopicozum

Nulli oꝝ cōsiderare ad suas spēs ⁊ nō ī finitio. Idēst in īdiuiduis. ⁊ si nō sit īstātia ī spēbus oꝝ iterū diuidere vsq; ad īdiuidua. ⁊ si ī aliquo lueniat īstātia destruedū ē pbleuma. vt si volum⁹ ostēdere q; oīum oppositoꝝ ē eadē disciplina. oꝝ pmo videre si eoꝝ q; sūt ad aliqd ⁊ oꝝnoꝝ ⁊ eoꝝ que sunt scōm pūatio nem ⁊ habitū. ⁊ eoꝝ que sūt fm dictionē sit eadez disciplina. ⁊ postea oꝝ videre ad īdiuidua. vt si iustī ⁊ iniusti. dupli ⁊ dimidi. cecitatis ⁊ visus. eē ⁊ nō esse sit eadē disciplina. nā si p̄dicatū alicui istozum nō sit. destruedū ē pbleuma. ⁊ valet etiā iste loc⁹ ad cōstruedum. quia si respondēs videat p̄dicatū tum īesse oībus aut pluribus tūc debet cōcedere p̄positū. aut ferre īstantiā ī aliquo. aliter erit ad icōueniens. ¶ Et p hoc patet ref. onfio ad dubiū.

Secundo Dubitat. vtrū pbleuma simplicis inherētie sit terminabile p locū a diffinitioe. ¶ Pro solone supponit q; aristo. ī secūda parte terminat pbleuma simplicis inherētie p locū a diffinitioe ponēdo vnicā conclusionē q; t̄git talē cōsiderationē. si aliqd p̄dicatū alicui gnetur alicui subiecto īesse. oꝝ videre si p̄dicatū cōueniat diffinitioi subiecti. ⁊ si diffinitio p̄dicatū cōueniat subiecto. ⁊ etiā si diffinitio p̄dicatū cōueniat diffinitioi subiecti. si nō. destruedū ē pbleuma. ⁊ si sic cōstruedū ē. Declarat p tria exēpla. p̄mū ē. si q; dicat deū facere iniuriā: oꝝ videre qd sit iniuriā facere. nā iniuriā facere ē sponte nocere. deo autē nō conuenit sponte nocere. ideo nec deo cōuenit iniuriā facere. ¶ Secundum exēplum. si quis dicat q; studio sus est inuidus. oportet videre quid sit inuidia. Est enim inuidia tristitia de apparēti p̄speritate alicuius ī nutum boni. ⁊ tūc manifestum ē q; studiosus nō ē inuidus. quia esset prauus. ¶ Tertius exēplum. si dicatur q; reprehēsoꝝ ē inuidus. vidēdū ē quid sit vtrūq; reprehēsoꝝ enim est q; tristatur de malozū p̄speritate. sed inuidus est qui tristatur ī bonozū p̄speritatibus. ideo manifestum ē q; reprehēsoꝝ nō ē inuidus. Ex hoc patet ref. p̄posito ad dubiū.

Tertio Dubitat. vtrum pbleuma simplicis inherētie sit pbleuma fm dyalecticum. ¶ Pro dubio supponitur q; ad declarationem p̄dictarum cōsiderationū ponit aristo. tria documēta. ¶ Primū est. si ī diffinitioe subiecti vel p̄dicati acceptū sit aliqd obsecrū. accipiēda est diffinitio subiecti vel p̄dicati vel ipsi termini obsecri donec veniamus ad notitiā p̄positi. ¶ 2^m documētū si respondens velit sumere aliquā p̄positionē p̄ter ⁊ cōtra eā videat īstantiā debet eā sumere cum sua īstātia. nā īstātia ē argumētum ad p̄positum.

¶ Tertius exēplū. res appellāde sūt vt plures eas appellāt. s; q; sūt ip̄is reb⁹ vel nō sūt. si nō ē accipiēdū a p̄b⁹. nā q; sanatiū sit p̄fectiū sanitatis oꝝ dici vt p̄les dicunt. s; vtz sanatiū sit effectiū sanitatis si ē dicēdū vt p̄les. sed vt medici.

Ad ratiōes Ante oppositū. paruerunt solutiones ex dictis.

Meritur Vtz multiplex sit cōstruendum vel destruendum in vtroq; sensu vel in altero tātum. ¶ Er arguitur primo q; non sit cōstruedū ī vtroq; sēsu. quia multiplex ip̄ortat suā significata disīunctiue. sed ad cōstruendum disīunctiue sufficit cōstruere vnam partem. ergo ad cōstruendum multiplex sufficit ip̄m cōstruere ī vno sensu. maior patet per aristotelem ī presenti textu qui ponit significata ip̄ius multiplicis oppositū disīunctiue. sic. opportunum est expediens aut bonum. ¶ Secūdo arguitur q; non sit destruendum ī vtroq; sensu. quia multiplex ip̄ortat suā significata copulatiue. sed ad destruendum copulatiue sufficit destruere vnam partem. ergo ad destruendum multiplex sufficit destruere ī vno sensu. maior patet per aristotele p̄ p̄er yermenias qui dicit q; si tunica significet boīez ⁊ equum. nihil differret dicere tunica ē alba. ⁊ dicere istam copulatiuā. bō est alb⁹. ⁊ equus ē alb⁹. ¶ Tertio arguitur sic. auctoritate aristotelis dicentis. ad cōstruendū vt destruendū aliqd mltiplex sufficit ip̄s cōstruere vt destruere ī vno sēsu. ¶ In oppositū est aristo: dicēs. tē tādū ē ābo cōstruere vel destruere.

Primo Sciendū est q; pro declaratione terminozū ponitur due suppositiōes ⁊ due distinctiones. ¶ Prima suppositiō est hec. multiplex nō ip̄ortat suā significata copulatiue nec disīunctiue. sed icōiūcte. q; qñ terminus ip̄onitur ad significandū vnu suozū significatoꝝ ip̄ositoꝝ nō habet respectū ad aliud significatū. ¶ Secūda suppo. q; libet mltiplex ē distinguendū. ⁊ nullū ē cōcedēdū. supposito etiā q; ī vtroq; sensu esset verum. similr nullū multiplex est negandum īp̄posito etiā q; ī vtroq; sensu esset falsum. ¶ Prima distinctio. duplex ē multiplex. quoddā est incōplexū siue equinoctū ⁊ sub tali multiplici nō cōtin git descendere ad suā significata nec copulatiue nec disīunctiue. Alio ē mltiplex cōplexū ⁊ āpibologici. ⁊ talis ppō nō equalit ppōni copulatiue nec disīunctiue. s; equalit p̄b⁹ categoricis icōiūcte sumptis. ¶ 2^a oī. duplex ē mltiplex. quoddā ē latēs cui⁹ mltiplicitas latet vel opponētē vel ridentes

Secundus

et apud illuz quē latet tale multiplex bz rōnē vni/
uoci. iō sufficit cōstruere vel destruere ipsuz i vno
sensu. Aliud est multiplex manifestū cui⁹ multipli
citas ē manifesta respondēti vel opponēti. z apud
illū cui talis multiplicitas est manifesta debet pro
bari in vtroq; sensu:

Secundo Sciendū est q; in tertia pte hui⁹
capituli docet aristo. terminare pbleuma simplicis
inherētie ispiciēdo ad multiplex z intendit quinq;
cōclones. ¶ Quarū pma tangit vnā cōsideratiōez
in multiplicieguoco latēti q; est bec. si multiplicitas
ppositi lateat respōdētem tūc ppositū ē cōstruen
dum vel destruēdū fm vnū sensum si nō possit con
strui vl' destrui fm aliū sensū. Et subdit q; tale mul
tiplex diuersimode ē cōstruēdū vel destruendum.
q; ad destruēdū ipsum sufficit destruere vnuz sen
sum sine aliq; pccōcessione. s; ad cōstruēdū ipsuz o;
vti pccōcessione. s. q; sicut ē in vno sensu ita ē i alio.
nō. n. verū ē q; si aia hois sit immortalis q; ois anima
sit immortalis. iō pus o; vti pccōcessiōe. s. q; sicut est
in vna aia ita z in omni aia. hoc aut nō trigit i vno
multiplici cui⁹ est vna cōis ratio. sicut geometer p
bat hoc q; ysocheles bz tres angulos eqles duob;
rectis. pōt isferri sine aliq; pccōcessione q; ois triangu
lus habet tres. eo q; oium triaguloz ē vna cōis ra
tio p quā cōuenit hoc pdicatum qd est habere tres.
¶ 2^a rāgit secūdā cōsiderationem de multiplici
equoco manifesto z nō latēti q; est bec. si multiplici
tas ppositi sit manifesta tūc ppositū ē cōstruēdum
vel destruēdū in vtroq; sensu. vt si opportunus sit
multiplex ad expediēs z bonū. tūc ad cōstruēdum
ipsum o; pbare q; oportunū sit bonū z expediēs.
z ad destruēdū ipm o; pbare q; opportunū neq; sit
bonū neq; sit expediēs. ¶ 3^a rāgit tertiā cōsidera
tiōē aspiciēdo ad multiplex nō equocū s; ad mul
tiplex cplexū. z est bec. si ppositū sit multiplex non
fm equocationē sed alio mō. tūc nō o; ipsuz dstrue
re in vtroq; sensu. s; sufficit ipsuz cōstruere in vno
sensu tantū. vt ista ē multiplex hīs tres sēsus. disci
plina ē vna pluriū. vni⁹ sensus ē q; disciplina ē vna
pluriū. vni⁹ tanq; finis. z alteri⁹ tanq; ei⁹ qd ē ad fi
nē. sicut medicina ē faciēdi sanitatē vt finis. z cibā
di. vt ei⁹ qd est ad finē. Secūdus sēsus. disciplina
ē vna pluriū sic q; sit ambarū tanq; finiu; vel disci
plina ē vna cōtrariop. i. tris eniz nihil alterius est
magis finis altero. Terti⁹ sensus ē q; disciplina est
vni⁹ p se z alteri⁹ p accis. vt triangulus p se habet
tres angulos eqles duob; rectis. sed eglatero p ac
cidēs cōuenit. q; accidit triagulo ē triaguli equi
laterē. ¶ 4^a rāgit quartā cōsiderationē q; est h. si

ppositū fuerit multiplex sic q; sit verū i vno sensu
z falsum in alio. o; aspiciere in quo sensu est verū z
in q; falsum. z si hoc nos lateat. tūc ipsuz ē cōstruen
dum vel destruēdū sicut ppositū multiplex. Pa
tet duob; exēplis. Primū exēplū. disciplina potest
esse pluriū tripl' vt prius dictū ē. z^m exēplū. desi
deriū est pluriū. vni⁹ vt finis. sicut sanitas est finis
medicīne. alteri⁹ vt ei⁹ qd ē ad finē. sicut confectio
medicinalis respectu medicīne. Tertiū. desiderū
est alicui⁹ secūdū accis. velut in vino i quo ē ali
quid dulce. desideramus enim viuū nō in eo q; vi
nū. sed qm dulce ē. nā dulce p se desiderat. vinum
autē secūdū accidens. si enim austerū sit iā nō de
siderat. ¶ 5^a rāgit qntā cōsiderationē que ē bec
si in diffinitōe ppositi ponat aliq; nomē icertum
tūc o; se transferre ad aliq; nomen certū. vt p pla
no in opinione sufficit ponere planū vel certū. z p
inuestigare oportet ponere querere.

Tertio Sciendū ē q; in q̄rta parte huius ca
pituli docet aristo. terminare pbleu
ma simplicis inherētie p locū a specie ad gen⁹ z ecō
tra. z intēdit q̄tuor cōclones. pma rāgit vnā cōside
rationē circa locū a genere ad speciē. z ē h. si volu
mus videre an pdicata cōtraria insint eidē vidēdū
ē vtrū insint generi illi⁹ speciei. z si sic cōstruēdum
est pbleuma. pbat vno exēplo. si volumus videre
vtrū cōtingat sentire recte z nō recte. videndū est
vtrū cōtingat iudicare recte z nō recte: mō contin
git iudicare recte z nō recte. ergo etiā cōtingit sen
tire recte z nō recte. cōia tenet. q; iudicare ē genus
ad sentire. q; enim sēnt iudicat quodā modo. ¶ 2^a
rāgit scōdam cōsiderationē circa locū a specie ad
gen⁹. z ē h. si volumus videre an pdicata cōtraria
insint eidē generi: vidēdum ē si insint speciei. z si sic
cōstruēdū est probleuma. patet exēplo. si enim di
sciplina sit praua z studiosa: etiā dispositio erit pra
ua z studiosa. q; dispositio ē gen⁹ discipline. ¶ 3^a
sequēter epilogando dicta sua subdit differētiā in
ter pdictas duas cōsideratiōes. q; pma que ē circa
locū a genere ad speciē non valet ad cōstruendum
probleuma. sed secūda cōsideratio q; ē circa locum
a specie ad genus ē vera ad cōstruendum. ¶ patet.
q; nō ē necessariū q; q̄cūq; insunt generi q; illa spe
ciei insint. nā aial est volatile z qdrupes bō autē nō.
sed quecūq; insunt speciei necessario insunt generi.
si enim homo ē studiosus: necessario aial studiosum
ē. Secūda differētia. q; p^m locus q; ē a genere ad
spēm ē ver⁹ ad destruēdū. scōsus autē ē falsus. p;
q; q̄cūq; generi nō insunt. necesse ē illa spēm nō inel
se. s; quecūq; speciei nō insunt nō ē necesse q; illa ge

Thopicorum

neri nō iſſint. ¶ Pro tertia deluſiōe p̄mittit duas regulas generales. p̄ma ē hec. de quibuscūq; p̄dicat genus: necesse ē d̄ illis specie aliquā illi⁹ generis p̄dicari. 2^a regula. quēcūq; denoiatiue dicūt de genere: necessario dicunt denoiatiue de aliq; ſuarū ſpecierū. De p̄ma regula dat tale exēplū. vt ſi de aliquo p̄dicet disciplina. de eodē necessario p̄dicabit grāmatica vel muſica. vel aliq; aliarū disciplina rū. De ſecūda regula dat aristo. tale exēplū. ſi aliq; habeat disciplinā a q̄ dicat denoiatiue. necesseario habebit grāmaticā. vel muſicā. vel rhetoricam vel aliquā aliarū disciplinarū a q̄ dicet denoiatiue. Ex his duab⁹ regulis iſert aristo. talē cōſiderationē. ſi aliq; p̄dicat carū aſſignet in eſſe generi. vidēdum ē an inſit alicui ſuarū ſpecierū. 2^a ſi ſic. cōſtruedum ē p̄bleuma. 2^a ſi nō. deſtruedum ē p̄bleuma. Hoc patet exēplo. vt ſi q; dicat aiā moueri cōſiderādū ē ſi aiā poſſit moueri ſm aliquā ſuarū ſpecierū. vt puta augeri minui corūpi. vt generari. vt q̄cūq; alia ſpecie mor⁹ moueri. ſi enim aiā ſm aliq; ſpecierū mor⁹ moueat. tūc manifeſtū ē q̄ mouet. 2^a ſi ſm nullā ſpecierū mor⁹ moueat palā ē q̄ nō mouetur. ¶ 4^a 2^a tangit tale documētum. ſi aliq; nō ſit copioſus in arguēdo: tūc d̄z aſpicere ad plures diſſinitioēs vt deſcriptiones p̄poſiti. nā ad diſſinitioēs vel deſcriptiones facilis ē argumentatio.

Concluſio Ratiſalis. multiplex cōſtruedū ē 2^a deſtruedū ē in vtroq; ſenſu. Cōcluſio ſatis nota ē ex primo notabili.

Primo Dubita. vtrū ad eſſe antecedentis ſeq̄tur eē cōtiſ. ¶ Pro dubio ſupponit q̄ aristo. i^a ſexta parte hui⁹ cap. docet terminare p̄bleuma ſimplicis inherētie iſpiciēdo ad antecedētia 2^a cōtiſ. 2^a cōtiſ. docet deluſiōes. ¶ Quārū prima tāgit vnā ſuppoſitionē 2^a ē h. aiā p̄poſiti ē illud q̄ exiſtēte necesse ē p̄poſiti eē. Sed cōtiſ p̄poſiti ē illud q̄ ex neceſſitate ē p̄poſito exiſtente. ¶ Secūda 2^a tāgit vnā cōſiderationē que ē hec. ſi nos volumus cōſtruere p̄poſiti cōſtruedū ē aiā illi⁹ p̄poſiti. 2^a ſi volum⁹ eū deſtruere deſtruedū ē cōtiſ illi⁹ p̄poſiti. ¶ Tertia 2ª tāgit tertiā cōſiderationē q̄ eſt hec. ſi aliq; ponat necesseario ſeq̄ ad aliud. vidēdū ē ſi pro aliq; tēpore nō ſeq̄tur ad illud. 2^a ſi ſic: tūc nō erat ei⁹ cōſeq̄uēs. pater duobus exēplis. p̄mū eſt. augeri nō ſemp necesseario ſeq̄ ad nutrirī. ſemp. n. nutrirī aiā ſalia. nō tñ ſemp augent. 2ª exēplum. reminisci nō necesseario ſeq̄ ad ſcire. q̄z reminisci ſolū ē rei p̄terite. ſed ſcire ē tam rei p̄ſentis q̄ future. dicimur. n. ſcire p̄ſentia 2ª futura. vt q̄n erit de ſect⁹ ſolis. nō cōtingit enim reminisci niſi illud q̄

eſt p̄teritū. ¶ 4^a 2ª tangit vnā ſuppoſitionem. 2ª eſt hec. modus ſorbiſte ē ducēdi ſuū reſpondētē ad materiā in q̄ ſit ydoneus ad arguēdū. 2ª hoc quādoq; ē necesseariū. quādoq; vero ē apparēs. q̄nq; vero neq; apparēs neq; necesseariū ē. Eſt enim necesseariū q̄n opponēs accipit antecedētia aut cōſequētia i qbus ē ydoneus ad arguēdū q̄ tñ ſunt vtilia ad cōſtruedum vel deſtruedū p̄poſitum. quia ſi reſpōdēs negauerit ea. tūc necesseariū ē vt opponēs ſe trāſſerat ad p̄bādū ipſa. Eſt enim apparēs necesseariū q̄n opponēs ſolū ſumit antecedētia 2ª cōſequētia que apparēt eſſe vtilia ad cōſtruedum vel deſtruedum p̄poſitum. ſed nō eſt apparēs neq; necesseariū ſi opponēs ſolum itēdat ſe trāſſerre vt redarguat reſpōdentem. ¶ 5^a cōcluſio tāgit vnū documētū. dyaleticus d̄z cauere ne vtaſ vltimo iſtorū duoz modoz. q̄z vltim⁹ modus videt eē oīno remor⁹ 2^a extraneus a dyaletica. ¶ 6^a 2^a tāgit 2^a documētū. ſi cōtingat opponētē vt iſto tertio mō. reſpōdēs nō d̄z eſſe diſcolus. ſed debet cedere oīa q̄ nō ſūt vtilia ad p̄poſiti. q̄ ex oībus talib⁹ oppoſitiſ nihil poterit opponēs cōcludere cō p̄poſiti. ¶ 7^a 2^a tāgit vnā cōſiderationē. q̄libet p̄poſiti h̄z multa cōtiſa ideo ad deſtruedū p̄poſiti ſufficit deſtruere vnū illoz cōſequētiū. q̄z vno illoz cōtiſū iterēpio iterimur p̄poſiti. q̄ autē p̄poſiti habeat multa cōtiſa probat. q̄z ille q̄ dicit vnū dicit quodā mō multa. vt ille q̄ dicit boīnē eſſe: dicit aiā eſſe. 2^a aiātum: 2^a mētis disciplinā ſuſceptibile eſſe. ¶ 8^a cōcluſio tangit ſecūda cōſiderationē q̄ opponēs debet cauere ne aſſumat antecedēs diſſicilius ad p̄bandū q̄z cōſeq̄uēs vel econtra. ¶ 9^a cōcluſio tāgit tertiā cōſiderationem. ſi fuerint duo p̄dicata quozū necesse eſt alterū illoz in eſſe eidē vobomini egritudinē vel ſanitatē. ſi volumus oſtendere q̄ vnūz illoz p̄dicatorum iſte vel nō iſte cōſiderādum eſt ad reliquum. quia ſi oppoſitum iſte tūc p̄poſitūz nō in eſt. 2^a ſi oppoſitum nō iſte: tūc p̄poſitum i eſt. ¶ Decima cōcluſio tāgit quartā cōſiderationē q̄ eſt h. i diſputatione necesse eſt aliquādo 2^a maxime congruum aſſumere orationem p̄noſic. vt p̄ equanimiō nō debemus capere modēſtum. ſi iſtā orationem equam aiām habēs. 2^a pro magnanimo nō debemus accipere ſortem vel robuſtum. ſz magnū animum habētē. Similiter pro bene ſortunato debemus accipere illū cuius fortuna fuerit ſtudioſa quemadmodum dicit Socrates q̄ bene fortunatus eſt ille qui habet animā ſtudioſam. hāc enim dicebat vnus cuiuſcūq; fortunam eſſe. Ex his patet reſponſio ad dubium.

Secundus

Secundo Dubitat. utrum illud quod ex necessitate uest inest vt i pluribus et eodra. ¶ Pro dubio supponit q i scdo capitulo docet arist. terminare pbleuma simplicis inherentie per locos extrinsecos. z cōinet. 4. partes. In pma docet terminare pbleuma simplicis inherentie inspiciedo ad tria. z cōinet duas pncipulas. qz pma cōinet qtuor cōclusiones. ¶ Prima cōtāgit vna z diuisione que est h. rerū quedā sunt ex necessitate. alie hō sūt vt i plurib. alie hō ad vtrūlibet. ¶ Secūda cōclusio tāgit vnam cōsiderationem qtrinembrem que ē bec. si illud qd inest de necessitate assignetur inesse vt i pluribus. z si illud quod inest vt i plurib. assignetur inesse ex necessitate. z si cōtrariū eius quod inest vt i pluribus assignetur inesse ex necessitate. z illud quod uest ad vtrūlibet assignetur inesse ex necessitate vel vt i plurib. mala ē assignatio. pma pars patet. illud qd ex necessitate inest. oī inest. sed illud qd inest vt i plurib. nō omni inest. z sic assignaret nō omni inesse illud quod omni inest. Secūda pars patet. quia homines sūt prauī vt i plurib. nō tamē sunt omnes prauī nec ex necessitate. Tertia pars pz. qz cōtrariū eius qd inest vt i pluribus inest vt i pauciorib. vt si hoies in plurib. sint prauī i paucioribus erūt boni. ¶ Tertia cōclusio que tāgit tertiam cōsiderationem ē h. si respōdens dicat aliqd pdicatū inesse alicui subiecto nō determinādo vtrū sit ex necessitate vel vt i plurib. tūc apponēs oī ipsum accipere inesse aut vt ex necessitate. aut vt i plurib. fm qz fuerit sibi vtile. vt si respōdēs dicat prauos esse exheredandos tūc opponēs debet capere illud eē ex necessitate. ¶ Quarta cōclusio que tāgit quartā cōsiderationē ē h. si idē ponat sibi pī accidere eo q significat diuersis noibus. mala ē assignatio. vt prodigus. i. talis pbs diuidebat voluptates in gaudiū iocunditatē z letitiā. iō si qz ponat gaudere accidere huic quod ē letari tūc dicit idē sibi pī accidere. Et ex h pz solo ad dubium.

Tertio Dubitat. utrum sit pote tria sūt in eē. ¶ Pro dubio supponitur q tria pncipula intēdit arist. septē cōclusiones. ¶ Quarū pma tāgit vna suppoēm q est bec. tria possūt cōplecti adinuicē sex modis. p quādo pdicata z subiecta sūt tria. z hoc dupl. pmo i istis ppōib. amicis oīz benefacere. z inimicis oīz malefacere. z modo eodra. vt inimicis oīz benefacere. z amicis malefacere. z modo quādo duo tria pdicant de eodē subo. z hoc dupl. vt amicis oīz bñfacere. z inimicis oīz malefacere. z amicis oīz malefacere z inimicis oīz benefacere. ¶ Secūda cōclusio tāgit secun-

dā suppoēm que est bec. due pme cōplexiōes nō faciūt cōtrarietatem. quia illud quod est amicis benefacere nō est cōtrarium ei quod est inimicis malefacere. quia vtraqz sunt eligēda z eiy. dem moris. sūt id qd ē amicis malefacere nō triatur ei qd ē inimicis benefacere. qz vtrumqz ē spernēdū z eiusdem moris. nō videtur autem spernēdum spernēdo cōtrarium esse nisi vnum sit fm superabūdantiā aliud vero fm egestatem. idest defectū. qz superabūdantiā z egestas sūt de genere spernēdorum. ¶ Tertia cōclusio tangit tertiam suppoēm que ē bec. alie quatuor cōplexiōes faciūt cōtrarietate. pz. qz id qd ē amicis benefacere triatur ei quod ē amicis malefacere. quia sūt a cōtrario more. vni enī est boni moris. z aliud prauī moris. z vnum est eligēdū. aliud vero spernēdū. z sūt est in qualibz aīa cōplexiōe qz vnum semp est eligēdū. z aliud spernēdū. z vni est bōi moris. z aliud prauī moris. ¶ Quarta cōclusio tāgit vnam cōsideratōez que ē bec. eidem cōtingit inesse plura tria. vt amicis bñfacere cōtrariū istis duob. s. inimicis bñfacere. z amicis malefacere. ¶ Quinta cōclusio tāgit scdāz cōsiderationem q est bec. si aliqd cōtrarium assignetur inesse alicui subo. vidēdū ē an suū cōtrariū insit. z si sic. destrūedū ē pbleuma. qz impoē ē cōtraria sūt eidem inesse. ¶ 6ª cōclusio tāgit tertiam cōsiderationem. si aliqd predicatū assignetur inesse alicui subo vidēdū est si pp talem assignatiōem cōtingat tria sūt eidē inesse. et si sic. destrūedū est pbleuma. vt si quis dixerit. formas ydeas eē i nob tūc accidit moueri et quiescere eidem incē. et sūt sensibile et insēbile. qz forme vident esse immobiles. s. si sint i nobis erūt mobiles. nam mouētibus nob necessariū ē que i nobis sūt oīa simul moueri. et etiam iste forme sūt insēbiles. et si sint in nobis erūt sēbiles. qz per sēiū vīsus cognōscim⁹ formā que ē in vno quoz singulariū. ¶ 7^a cōclusio. tāgit qrtam cōsideratōem. si aliquod trium assignetur inesse alicui subo vidēdū est an suū cōtrariū possit illi inesse. z si n. destrūedū est pbleuma qz idē ē susceptible trioz. qd pz duob⁹ exēplis. p^m est. si qz dicat odiū esse i appetitu irascibili. vidēdū ē an triū odij. s. amicitia sit i appetitu irascibili et si nō. tūc odiū nō erit i appetitu irascibili sed in cōcupiscibili sicut amicitia. z^m ex^m. susceptible cōcupiscibili. iō suscepibile ignorātie nō ē etiā i appetitu cōcupiscibili. z sūdit qz iste loc⁹ v3 cōstructie z nō cōstructiue. Et sic pz rīso ad dubiū.

Ad rationes Ante oppositūz solute sūt ex dictis in primo notabili

Thopicozum

Veritur ⁹ **U**trum *o*ia ecōtrario
et *o*ia in ipso sint cōsequē
tie formales. Et videtur qd nō. quia nō
sequitur deus ē ens. ergo nō ens est nō
deus. ergo rē. Antecedēs patet. quia vel illa nega
tio tenetur negāter. et tūc ipsa ē falsa cū equiuale /
at isti nullū ens ē nō deus. vel tenetur infinitāter. et
sic ē affirmatiua cuius subiectum pro nullo suppo
nit. ergo ipsa ē falsa. ¶ **Secūdo** sic. nō sequitur p
dignitas ē virtū. ergo liberalitas ē virtus. ergo cō
sequētia in ipso nō est formalis. ¶ **Tertio** sic. non
sequitur albu ē dulce. ergo nigrū ē amarū. nec sequi
tur verū ē cōgruū ergo falsū ē incongruū. qd *o*ia in
ipso non ē formalis. ¶ **In oppositū** ē aristoteles.

Primo Sciēdū ē qd pro declaratiōe ter
minorum ponitur qnqz distinctio /
nes. Prima ē hec. duplex ē cōsequētia. quedam est
cōsequētia econtrario. alia est consequētia in ipso.
¶ **Secūda** distinctio. cōsequētia econtrario ē qua
duplex. quedā est que sit in contradicōis. alia i cō
trariis. alia in pīnatiue oppositis. et alia in relatiue
oppositis. ¶ **Tertia** distinctio. cōsequētia econtra
rio fm quemlibet quattuor p̄dictorum modorum
est duplex. quedā ē cōsequētia econtrario terminoz
alia ē consequētia econtrario p̄positionum. vnde
consequētia econtrario terminoz in contradicōis
est illa in cuius ante dicitur aliquod predicatuz de
aliquo subiecto et i cōsequēte cōtradictōrium subie
cti dicitur de contradicōio p̄dicati. vt ois homo est
aial. ergo omne nō aial ē non homo. Sed cōsequen
tia econtrario p̄positionum i contradicōis ē illa
cuius antecedēs ē vna p̄ditionalis i qua ad aliqd
antecedēs sequitur aliqd cōis. et eius cōis est vna alia
p̄ditionalis i qua ad oppositum cōis. sequitur op
positū cōis. vt si bō est aial ē. g. si nullū aial ē nul
lus bō est. ¶ **Sic** *o*ia ecōtrario terminoz i con
trariis est illa i cōante dī aliquod predicatuz de ali
quo subō et in cōsequēte contrariuz subī dī cōtrario
p̄dicati. vt iniustitia ē virtus. ergo virtus est iniustitia.
sz *o*ia ecōtrario p̄ponum i contrariis est illa cui *o*is
ē vna p̄ditionalis i qua ad aliqd antecedēs sequitur
aliqd cōsequēs. et eius cōsequēs est vna alia p̄ditio
nalis i qua ad cōtrium cōis sequi contrariū cōis. vt si
ois bō currit oē rōnale currit. sz nulluz rōnale cur
rit. ergo nullus bō currit. Et sic diffiniret cōsequē
tia cōtrio fmiorū vel p̄ponum p̄uatiue vel relatiue
oppositaz. ¶ **Quarta** distinctio. *o*ia i ipso est qua
duplex fm quattuor gūa oppōnis. sic dictuz est de
*o*ia cōtrio. ¶ **Quinta** distinctio. *o*ia i ipso fm qdlibet
quattuor p̄dictoz mēbroz est duplex. qz quedam

est cōtia i ipso terminoz. alia est cōtia in ipso pro
positionuz. Un cōsequētia in ipso terminozum i con
tradictōis ē illa in cuius antecedēte enūciatur ali
qd predicatum dī suo subō. et in cōite contradicōis
p̄dicati dī dī contradicōio subī. vt bō est aial. g. si
bomo nō est non aial. Cōsequētia in ipso p̄ponū
in cōtradictōis est illa cōis ē vna conditionalis
i qd ad *o*is sequi aliquod cōis. et eius cōsequēs est vna
alia conditionalis in qd ad contradicōis antecedētis
sequitur cōtradictōis consequētis. vt si bō est risibi
le ē. g. si nullus bō est nullū risibile est. sz cōsequētia
i ipso terminorum i contrariis ē illa in cui *o*is antece
dente enūciat aliqd predicatū de aliquo subō. et
in cōsequente p̄dicati dī dī contrario subī. vt iusti
tia est virtus. ergo iniustitia ē vitium. Cōsequētia
in ipso p̄positionū i contrariis est illa in cui *o*is ante
denotatur aliqd cōis sequi ad aliqd *o*is et in cōite de
notatur cōis cōis sequi ad cōis cōis. vt si aliquid
ē liberalitas illud est virtus. ergo si aliquid est illi
beralitas illud est vitium. Et sic diffiniret *o*ia i ipso
terminoz vel p̄ponum in alijs oppositis. ¶ **Sex**
ta distinctio. duplex potest formari argumētū i op
positis. vno mō arguēdo ab vnico opposito ad reli
quū. sicut arguēdo sic. fortes est nō albu. ergo fortes
nō est albus. et sic nō capitur hic. sed de loco illi *o*is ar
gumēti tractatur a petro byspano in tractatu loco
rum dyalecticoz. Alio modo pōt argui a pluribus
oppositis ad sua opposita. et talis loc *o*is argumēti so
let vocari locus ab oppositis. ¶ **Ex** his inferunt
duo. p̄ qd *o*ia cōtrio solum i contradictōis
et *o*ia in ipso i contradictōis i oppositis alijs. Secūdo
sequit qd in *o*ia cōtrio terminoz negatio dī teneri
infinitāter. et in cōsequētia econtrario p̄ponum nega
tio debz teneri negāter.

Secundo sciēdū est qd i hac secūda pte do
cet arist. terminare p̄bleuma sim
plicis iherentie per cōiam cōtrio et per cōiam i ipso.
et intēdit sex cōclusiones. ¶ **Quaz** p̄ma est hec. in
dicōis semp valet cōsequētia cōtrio affirmatiue et
negatiue et conuertibilr. qd valeat affirmatiue p̄ du
ob *o*is exēplis. p̄mū est. bene sequit. homo ē aial. g.
nō aial est nō homo. Secūdū exēplū. vt bene sequi
si homo ē aial est. ergo si nō aial est nō homo ē. Sz
qd valeat negatiue p̄ qz sicut sequitur. bonū ē sua
ue. ergo nō suaue ē nō bonum. ita sequitur. bonū ē
nō suaue. ergo nō suaue ē nō bonū. qd aut valeat
conuertibilr p̄ qz sicut sequitur bonū est suaue. g.
nō suaue ē nō bonū. ita sequitur nō suaue ē nō bonū
ergo bonum est suaue. ¶ **Secūda** cōsequētia i
ipso valet in cōis. p̄ duobus exēplis. p̄mū. si forti

Secundus

itudo ē virtus ē. g. si debilitas ē viciū ē. 2^m exēplū si fortitudo est eligēdū ē. g. si debilitas ē fugiēdū est. Et similiter valet i alijs. ergo cōtra i ipso valet in oibus contrarijs. ¶ Tertia conclusio. cōtra e contrario raro valet i contrarijs. s. in ipis vt i pluribus valz cōtra in ipso. p. quia bene sequitur enethia ē. ergo sanitas ē. s. non sequitur egritudo ē. g. chachia est. ¶ Quarta conclusio. cōtra e contrario n. v. i puatue oppositis. s. ēp. v. cōtra i ipso. p. q. bene seq. vi sus ē s. sus. g. cecitas ē i sensibilibus. ¶ Quinta conclusio. cōtra i ipso semp. v. i relatiuis. p. trib⁹ exēplis p. mū exēplū. bene sequit. triplū ē multiplex. g. sub triplū ē submultiplex. 2^m exēplū. bene seq. scia ē oppinio ergo scibile ē oppiabile. 3^m exēplū. bene sequit. visus ē sensus. ergo visibile ē s. scibile. Subdit vna instantia. q. non sequitur sensibile ē scibile ergo s. sus ē scia. Soluit^r interēptionē. non enim verū ē q. sensibile sit scibile. multi enī dicūt sensibiliū nō ēē sciam. ¶ 6^a cōclusio. cōtra in ipso bene valet negative i relatiuis. q. bene sequitur sensibile n. ē scibile. ergo sensus non est scientia.

Tertio Sciendum ē q. aristo. i tertia parte docet terminare problema simplicis inherētie per locum a casibus 2 a coniugatis. et cōtinet duas pticulas. quaz p. ma continet tres cōclusiones. ¶ Prima conclusio tangit duas suppositiones. ¶ p. ma est bec. cōiugata sūt illa q. cūq. se hnt sicut abstractū 2 cōcretum nois. vt iustitia 2 iustitia. fortitudo 2 forte. ¶ 2^a suppositio. casus sūt q. cūq. se hnt sicut abstractū 2 concretum aduerbij vt iustitia 2 iuste. fortitudo 2 fortiter. ¶ 2^a conclusio tāgit p. mā cōsiderationē q. ē bec. q. qd. predicat de vno cōiugatorum illud p. dicatur de oibus que sūt eiusdē cōiugationis. dicūt^r aut. coniugata et casus esse eiusdē cōiugationis. vt si iustitia sit laudabilis tūc iustus iustum 2 iuste sunt laudabilia. et sicut iustitia ē laudabilis ita qd. iuste sit laudabil^r sit. ¶ 3^a tangit secūdā cōsiderationē. si aliqd. contrariū p. dicatur de vno cōiugatoz tūc contrariū talis p. dicari p. dicabitur de contrario coniugati. vt si iustitia sit scia iustitia erit ignorantia. 2 qd. iuste sit scientificē sit. iō qd. iuste sit ignoranter sit. ¶ In secūda pticula docet terminare problema simplicis inherētie p. locum a generatione 2 corruptione 2 itēdit duas conclusiones. ¶ Quarum p. ma ē bec. loc⁹ a generatione 2 corruptione t. 3 affirmatiue 2 negatiue. De loco a generatione ponit tres maximas. p. ma ē. quorum generatiōes sūt bone ipa sūt bona. Secūda. quecūq. sūt bona eorum generationes sunt bone. Tertia. si generationes sint male

ipa sunt mala. pro loco a corruptione ponit duas maximas p. ma est. quorum corruptiones sunt bone ipa sunt mala. Secūda. quorum corruptiones sunt male ipa sunt bona. ¶ Secunda conclusio. locus a generabilib⁹ 2 corruptibilibus similiter valz affirmatiue 2 negatiue. probat per. duas maximas: prima est. si generatiua sint bona. 2 ipa genita sunt bona. 2^a. quoz corruptiua sūt bona. ipa sūt mala.

Conclusio R. n. salis. cōsequentia e contrario tenet formāl^r in contradictoni. 2 cōtra in ipso formāl^r t. 3 in alijs oppositis. Nec conclusio satis p. 3 ex dictis.

Primo Dubitatur. vtrum per locum a siti possit terminari problema simplicis inherētie. ¶ Pro solutiōe supponitur q. i q. ta parte huius capituli docet aristo. terminare p. bleuma simplicis inherētie p. alios locos v. valet eos. 2 p. mo per locum a simili ponendo talem conclusionem. ¶ In similibus similiter se habent. vt si disciplina sit vna plurius 2 oppinio erit vna plurius. 2 si visū habere sit videre. simil^r auditum habere erit audire. Et subdit. quoddā documētū q. i similibus o. 3 arguere ea parte qua sunt similia. 2 si ea parte qua dnt. ideo non sequitur q. si scire sit i telligere q. vnum scire sit vnum itelligere. 2 q. plura scire sit plura itelligere. quia contingit plura scire. itelligere autem non. secūdo terminat p. bleuma simplicis inherētie secundum magis 2 minus ponendo talem conclusionē. ¶ Si simplr ad simplr 2 magis ad magis. vt si voluptas sit bonū. magis voluptas erit magis bonū. 2 si iniuria facere sit malū. magis iniuria facere ē magis malū. 2 tenet iste locus tū affirmatiue q. negatiue. Tercio docet terminare problema simplicis inherētie p. locū a maiori ad minus ponēdo talē cōclusionē. ¶ Locus a maiori sit tribus modis. p. q. vnuz predicatū p. dicatur de duobus subiectis. maxia. si cui magis videtur iesse n. iest. nec cui min⁹. 2 si cui min⁹ v. iesse 2 cui magis. 2° sit q. duo p. dicata dicūt^r de vno subo. maxia. si illud qd. magis videtur iesse n. iest. nec illud qd. min⁹. 2 illud qd. min⁹ v. iesse iest. 2 illd. qd. magis. 3° sit q. duo p. dicata p. dicāt^r de duobus subis. maxia. si illd. qd. magis v. iesse n. iest illi cui magis v. iesse. nec illd. qd. minus v. iesse in erit ei cui magis v. iest. Et subdit q. illis trib⁹ modis sit locus a siti. vt deduci p. exēpla.

Secundo Dubitatur. vtrum per locū a siti quid simplr possit terminari pro

Thopicorum

bleuma simplicis ibeientie. ¶ Pro dubio suppo-
nitur qd i hac vltima plicula docet aristo. termina-
re pblema simplicis ibeientie p locū ex appositione
ponēdo tres cōclusiones. ¶ Quaz pma tāgit vnā
cōsiderationē que ē bec. si aliqd appositū alteri fa-
ciat ipz tale. ipm appositum erit tale. vt si aliqd ap-
positū alteri faciat ipz bonū vel albū. illud qd ē ap-
positū erit bonū vel albū. ¶ 2^a cōclusio tangit secū-
dā cōsiderationē qd ē bec. si illud qd ē appositū alteri
faciat ipz magis tale. ipz est magis tale. Et subdit
q solum valet i bis que suscipiunt magis r minus
¶ Tertia cōclusio tāgit tertiā cōsiderationē. que
ē bec. si illud qd fm magis r minus iest ipz simplr iē
q: si aliqd n sit albū vt bōuz. ipz n erit magis aut b^o
albū aut bonū Et subdit q ille loc^o n t3 negatie. qz
fortes nō vī magis vel min^o bō. r tñ n ppterea nō
dō n bō. Cōsequēter i b secūdo pūcto hui^o plicule
docet terminare pbleuma simplicis ibeientie p locū
a fm qd ad simplr ponēdo tres cōclusiones. quarū
pma tāgit vnā cōsiderationē qd ē bec. si aliqd p dīca-
tū iest alicui sūo fm qd cōtingit etiā ipz in eē sim-
plr. r similiter si iustū vel vbi. p3 qz illud qd ē ipole
simplr iē alicui nō iest i sibi sed3 qd. neq3 qñ neq3
vbi. ¶ Secūda cōclusio tāgit. 6. instantias cōtra p-
dictā cōclusiones. pma est bec. isti sunt natura-
liter studiosi liberales r casti. ergo ipsi sūt simplr stu-
diosi liberales vel casti. cōtra non valet. 2ª instantia:
n segtur cōtingit aliqd aliqd corruptibiliū n corrum-
pi. q simplr cōtingit aliqd corruptibiliū corrum-
pi. 3ª instantia. nō segtur expedit vti dicta in locis egrota-
tiuis. ergo simplr expedit vti dicta. ¶ Quarta in-
stantia. nō segt. pōte ē tñ vnū ens eē i hoc loco. ergo
simplr ipole ē tñ vnū ens esse. Quia instantia. nō seg-
tur bonū ē mactare p̄rem in triuallis. ergo simplr
bonū ē mactare p̄rez. Sexta instantia. nō sequi me-
dicina expedit egrotāti. q simplr medicinali expedit.
¶ Tertia cōclusio illud dī simplr qd nullo addito dicit
vt illud dī bonū simplr qd nullo addito dī bonuz.
tō mactare p̄rez nō est bonū simplr. s3 solū ē bonū
alicubi. s3 deos bonozare ē bonū simplr.

Tertio Dubitatur. vtz loci a simplr ad ma-
gis. r ab oppōe. r a scō3 qd ad simplr
formatr teneat. ¶ Ad primaz partē rīdet per ou-
as sūpōnes. tres distictōes. r tria dicta dēā. pma
suppō ē bec. simplr i proposito vocat terminus nō
opatiue sumpt^o cum hoc aduerbio magis. sed ma-
gis in pposito vocat terminus cōparati gradū vī
fm in^o ppositiui gradus sūptus cū illo aduerbio ma-
gis. 2^a suppō. arguere a simplr ad magis ē argue-
re ab ātecedēte i quo ponit aliqd tminus nō opati

uus sine addito b^o aduerbii magis. ad cōsequētes in
quo pōit idem tmin^o cum illo aduerbio magis. vt
arguēdo sic. for. n est alb^o. ergo for. nō est magis al-
bus ¶ 2ª distictio. duplr pōt argui a simpliciter
ad magis. vno mō ab vno simplr ad aliud magis.
sicut nup argutum ē. alio mō arguendo a plurib^o
simplr ad p̄la magis. r hoc fit qñ in ante sūt plura
simplr. r i cōsequēte sunt plura magis. vt arguēdo
sic. albū ē coloratū. ergo magis album ē magis
coloratū. ¶ 2ª distictio. duplr pōt argui a plurib^o
simplr ad plura magis. vno mō i p̄pōib^o categori-
cis quādo. s. antecēdēs ē vna p̄pō categorica i q
sc3 taz subm q3 p dīcatum sūt termi simplr sumpti:
r cōsequens est alia categorica c^o subm: p dīcatū
sūt idē tmi sūpti cū b aduer: magis: vt iustū ē xtu-
sū. q magis iustū ē magis xtuosū. Alio: p̄r argui a
plurib^o simplr ad p̄la magis i p̄pōib^o hypotheticis cōdō
nalib^o. sic qñ aīe ē vna cōdōat i q ad v^m simplr dno-
tat seg aliō simplr. r cōns ē vna alia cōdōat i q ad v^m
magis denotat seg aliō magis. vt si aliqd ē iustū il-
lō ē xtuosū. q si aliqd ē magis iustū. illō ē magis x-
tuosū. 3^a dī: duplr pōt fieri opatio de simplr ad ma-
gis. vno: p opatiōes p̄pōe dēā. qñ. s. dīspōi. q fit cō-
pā: opatiō vtriq3 opabiliū. vni tamē magis certa r
dēfīniata pporiōne q3 alteri. sicut qñ bō r equ^o cō-
pant i albedine. Alr fit opā: a simplr ad magis per
opatiōes abusiūā. qñ. s. opabilia alr se bnt q3 dēā sit:
r de ista nō est hic sermo. ¶ 2^a dī. ab vno simplr
ad vnū magis t3 formatr cōtra negatie. s3 cōuerfo
t3 affirmatiue. pma ps ps. qz bñ segt. erbiops n ē al-
bus. q erbiops nō est magis alb^o. r sic de sūb^o. scōa
ps ps. qz bñ segt. petr^o est melior seu magis bon^o q3
iudas. ergo petrus ē bonus. posset etiā pbari p il-
lā maximā. q opariūus semp p̄supponit sūū posū^m
s3 nē d. 2^a dī. a plurib^o simplr ad p̄la magis argue-
do i categoricis vlr v3 cōtra. qtuor cōdōnib^o obfua-
tis. prima ē. q illa q ponūt ē ē simplr possint reci-
pe opatiōes. dēfū c^o n segt. bō ē aīal. ergo magis
bō ē magis aīal. 2^a. q p dīcat^o de simplr sit q dīcatū
iō nō segt. albū est eptē sū. ergo magis albū est ma-
gis eptē sū. nec segt. albū ē dulce. ergo magis albū
ē magis dulce. 3^a ē. q vnū simplr n dīcat q dīcatie d
alio simplr: r d suo oppo: iō n segt albū ē coloratū:
ergo magis albū ē magis coloratū. qz coloratū dī
q dīcatie d albo r nig^o qd ē opp^m ei^o. 4^a cōditio. q i
ante ponat instantia tmin^o cōtis. iō nō segt formatr:
iustuz ē xtuosuz. ergo magis iustū est magis xtu-
sum. qz posito q oēs homines equatr essent iusti:
aīe esset verum r cōsequēs iustuz. Istis cōditiōib^o
obseruatis formatr tenet cōsequētia. vt segt forma

Tertius

lirer iustū ē virtuosū ⁊ magis iustū ē. ergo magis iustū ē magis virtuosū. ¶ 3° dcm. in ypothetica addi-
tionalib⁹ v3 formalr dñā a plurib⁹ simplr ad plura
magis obliuatis trib⁹ additōib⁹ pdictis. vt bñ seq-
tur. si aliquod ē iustū illud ē virtuosū. ergo si aliqd
ē magis iustū ipm ē magis virtuosū. ¶ Ad secūda
ptē dubij rñdet per vñū dcm. Locus ab oppōe re-
gulatus per duas maximas text⁹ enumeratas in
dubio pcedēti tenet vtr⁹ trib⁹ additōib⁹ obliuatis.
Prima ē. qd illud quod apponit nō sit forma illius
cui apponit. defectu c⁹ nō seqt. albedo addita forti
facit forte albū qui prius nō erat. ergo albedo ē vtr⁹
erat prius alba. nec sequit. anima addita corpi facit
ipsū animatū. ergo anima ē vtr⁹ fuit prius animata
Secūda additio. qd per appōnez vñū ad alterū non
reddat resultās tale per alterationē illoz inter se.
ideo nō seqt. aqua addita calci facit calcē calidam
ergo aqua ē vel erat prius calida. nec sequit. calid⁹
dissimū additū frigidissimū facit resultās tepidū
ergo calidissimū ē vel erat prius tepidū. Tertia cō-
ditio. qd appositum nō faciat aliud tale de per acci-
dens. ideo nō seqt. diuitie apposite bōi reddūt ipm
peiorē. ergo diuitie sūt male. ¶ Ad tertiā partē
dubij rñdetur per vñū dcm. Loc⁹ a f3 quid ad sim-
plr t3 formalr cōstructiue quatuor additōib⁹ obliua-
tis. Prima ē. qd determinatio faciēs dcm f3 qd sit
nata conuenire toti ⁊ nō sit restrictiua ad ptem que
nō sufficiat denotare totū. ideo nō sequit. ethiops
ē alb⁹ fm dētes. ergo ethiops ē alb⁹. Secūda adi-
tio. qd talis determinatio nō conueniat dco simplr solū
fm significatōez attributiua ⁊ min⁹ pncipalē. ideo
nō sequitur. lapis ē homo fict⁹ vel sculpt⁹. ergo la-
pis ē homo. Tertia adi-
tio. qd talis determinatio nō fa-
ciat dcm simplr alr supponere vel p alio. ideo nō
seqt. chymera ē ens imagiabile. ergo chymera est
ens. Quarta adi-
tio. qd talis determinatio ⁊ dictum
simplr nō sint determinatōes accñtales nate se in-
uicem vno modo determinare ⁊ seorsum aliquod
tertium. ideo non sequitur. fortes est bonus faber
ergo fortes est bonus.

Ad rōnes Alio oppo^m. ¶ Ad primaz dicit⁹
qd ad debite arguendum in ddi-
ctorijs requirūtur due additōes. Prima ē. qd nega-
tio teneat infinitāter. Secūda qd añs sit ppō vlis
affirmatiua vel nega⁴ vel pncipalis negatiua. rōe
cui⁹ hec dñā nō valet. nō asin⁹ ē nō homo. g⁹ hō ē as-
inus. nec ista. homo ē animal. ergo non bō ē nō aial.
requirit etiā qd in aīcedēte ponat cōstantia termino
rū cōtis. ⁊ rō ē. qd dñā cōtio terminorū in ddictori-
is equualet ouersioni per dpositionem. ¶ Ad se-

cūdam dī qd ad debite arguendū in dñis o3 argue-
re in pdicatoribus per se ⁊ in dñis inter que non est
medium. ⁊ ad arguendū in puatiuis o3 arguere in
pdicatis per se. q3 puatio habet⁹ superioris restri-
git⁹ per puationem habet⁹ inferioris. sed ad arguē-
dū in relatiuis sufficit arguere i pdicatis per se.
Et per hoc patet responsio ad tertiam. Et hec de
secundo topicoz.

Ircam mi-
rū

tertij libri topi-
corum. Que-
ritur. Utrum il-
lud quod est in
gñe sit magis eli-
gēdū eo qd nō ē
in genere. ⁊ bo-
num simplr sit
melius eo qd ē
bonum alicui.

¶ Et aguitur
primo contra

pmam partē q3 substantia ē magis pprie aliquid q3
accñs. per philosophum quarto methaphysice. er-
go substantia ē magis pprie hoc aliquid q3 accñs.
modo iustū ē substantia. cū sit homo iustus. ⁊ iusti⁴
ē accñs. ergo iustum ē magis pprie hoc aliquid q3
iusticia. ⁊ per añs iustū dicit⁹ ē magis in gñe q3 iu-
sticia. ¶ Secūdo sic. iustū ē substantia. ⁊ iusticia ē
accñs. modo que cūq3 substantia a toto genere me-
lior ē ⁊ perfectior accñte. vt p3 septio methaphysice.
ergo iusticia nō ē melior iusto. ⁊ per añs nō ma-
gis opetir iusticie ēē i gñe q3 iusto. ¶ Tercio sic.
5 secūda3 partē. quia si aliquid ē bonū alicui se-
quit⁹ qd ē bonū simplr per locū a parte i modo ad
suū totū. ⁊ ē econuersio seqt bonū simplr. ergo bo-
nū alicui. ergo vñū nō ē dignius altero. ¶ In op-
positum tamen ē aristo.

Primo sciēdū ē qd pro declaratōe termino
rū ponunt tres suppos⁹ ⁊ vñū di-
ctū. Prima suppositio ē hec. ex pma pte qñis more
cōiter eliciunt tres ppōes. Prima ē. qd iusticia sit
hoc aliquid. ⁊ nō iustus. 2^a ē. qd iusticia sit in gñe.
⁊ nō iustū. 3^a ē. qd iusticia sit melior iusto. ex qua se-
quit⁹ quarta. s. qd aliquod accñs simplr loquendo
meli⁹ ē q3 aliqua suba. 2ª suppositio que facit ad i-
tellectuz suppos⁹ pcedētis ē hec. qd per hoc ali-
quid intellexit philoso⁹ h33 formā q3 forma ē que
dat esse rei. ⁊ ē hoc aliquid. ⁊ nō solū intellexit for-
mā substantiales. sed ē accñtalē qd dat esse aliqua.

Thopicorum

le vel aliquantum sed per nō hoc aliquid intellexit
subm forme. quod inq̃tum huiusmodi est ens i po
tētia. ¶ Tertia suppositio. q̃ arist. in pposito loq
tur de genere boni ⁊ de bono bonitate morali non
aut de bonitate naturali. quod satis p3 p h q̃ sub
iūgit. nam hoc idē in genere boni. illud aut nō. Ex
quo isert tale dictum. de intēdōe arist. esse. q̃ illd
quod est hoc aliquid. s. forma vt iusticia. ⁊ quod ē
in genere boni. melius est eo quod n̄ est hoc aliqd.
nec est ppe in gñe boni nec de per se. sicut iusticia
que est hoc aliquid ⁊ i gñe boni de per se melior ē
bonitate morali q̃ iustuz. i. subm iusticie a q̃ circū/
scribit iusticia. ⁊ illud subm vt sic dī nō hoc aliqd ⁊
ē nō esse in gñe boni bonitate morali. ¶ Pro 2^a
pte quesiti ponitur talis distīn: bonū simplr potest
duplr cōsiderari. vno modo vt simplr tm valet sic
sine addito. ⁊ sic nō capitur hic. Alio modo potest
capi bonū simplr p eo quod est bonū oib⁹ vel plu
ribus. ⁊ bonū alicui capir p eo quod est bonū vni
soli vel paucis. ⁊ sic ceteris paribus bonū simplici
ter melius est eo quod ē bonū alicui. qz ceteris pa
ribus q̃ro bonū conuenit plurib⁹ tāto melius est.

Secundo sciēdū est q̃ terti⁹ liber thopico
rū in quo dēfinit arist. de an
nexo accētis. s. de comparatōe s3 magis ⁊ minus cō
tinet duos tractat⁹. Quoruz p̃m⁹ cōtinet nonez ca
pitula. In primo itēdit octo cōclusōes. Quaruz p^a
est hec. dicēdū est de duobus vel pluribus eligibi
libus quod ipoz sit magis eligēdū. ¶ Secūda
cōclusio. nō o3 dēfīnare de comparatōe eoz que
nimīū distāt. nam nullus dubitat q̃ beatitudo sit
magis eligēda q̃ diuitie. sed dēfīniendū ē d̄ his
d̄ quib⁹ dubitamus quod eoz sit magis eligēdum
eo q̃ nullā videmus vnius ad alteruz p̃eminēti
am. ¶ Tertia cōclusio tāgit vnā cōsideratiōem que
est hec. diuturnius ⁊ cert⁹ est magis eligēdum in
telligēdo ceteris parib⁹. qz homines sūt meliores ali
gnis ⁊ lapidibus que sūt diuturniora. ¶ Quarta
cōclusio tāgit scdaz cōsideratōez que est hec. magis
eligēdū est quod eligir prudens vel bonus vir vel
lex recta vel studiosus circa singula in eo q̃ tales
sūt vel sciētes in vnoquoq̃ genere vel quecunq̃
plures vel oēs eligūt. vt in medicia eligēdū ē qd
plures medicorū vel oēs eligūt. etiā eligibili⁹ ē qd
gnāltr oēs eligūt sic bonum. oia enī bonū appetūt.
¶ Quinta cōclusio tāgit 3^{am} cōsideratiōem. illud est
simplr verius ⁊ magis eligēdū quod est fm meli
orē dīsciplinā. sed illud est magis eligēdum alicui
quod est fm p̃paz d̄ disciplinam. ¶ Sexta cōclusio tan
git quartā cōsideratiōem que est hec. illud quod est

hoc aliquid est magis eligēdum eo quod nō est in
gñe: vt iusticia iusto. iusticia enī est in gñe boni. nō
antē iustum. ¶ Septima cōclusio tāgit q̃ntam cōside
ratōem. quod ē p̃p se eligēdū ē magis eligēdum
eo quod p̃ aliud est eligēdum: vt sanū esse ē ma
gis eligēdum q̃ exerceri. quod ordinat ad sanita
tem. ¶ Octaua cōclusio tāgit sextā cōsideratiōem. illd
quod per se est eligēdum ē magis eligēdū q̃ illud
qd per accētis ē eligēdū. vt magis ē eligēdum ami
cos esse iustos q̃ inimicos. volum⁹ enī amicos eē
iustos. ⁊ si nihil idē debeat nobis fieri. ⁊ etiā si sint
apud idos. sed volum⁹ per accētis inimicos esse iu
stos. vt nihil nobis noceant.

Tertio sciēdū ē q̃ 3^{am} ca^m in quo arist. dēf
minat de bono comparato fm modū
causalitatis cōtinet quatuor p̃cūlas. Quar p̃ma
tāgit duas cōclōnes de bono opato ad gen⁹ cause
efficiētis. quarum p̃ia est hec. Illud quod est cau
sa per se boni magis ē eligēdū eo qd ē p accētis. vt
virtus ē magis eligenda q̃ fortuna. ¶ Secūda
cōclusio. illud qd ē p se causa mali magis ē fugiēdū
eo qd ē causa p accētis: vt viciū ē magis fugiēdum
q̃ casus speciei. ¶ 2^a p̃cūla tāgit tres cōclōnes i
spiciēdo ad cām formālē. ¶ Prima cōclusio tāgit
p̃mā cōsideratiōem. illud qd ē simplr bonū magis ē
eligēdū eo qd ē bonū solūz alicui. vt sanū fieri. qd
ē bonū simplr magis ē eligēdū q̃ secare qd solūz
bonū ē alicui. s. idigēti sectiōe. ¶ Secūda cōclusio tā
git scdaz cōsideratiōem. quod ē bonū a nā ē ma
gis eligēdū eo quod nō ē bonū a natura. vt iusti⁴
q̃ ē bonū a natura est magis eligēda q̃ iusti qd ē
bonū acq̃siti. ¶ Tertia cōclō tāgit t̃iaz cōsideratio
nē. qd meliori ⁊ honorabiliori inest illd ē magis eli
gēdū. vt illd ē magis eligēdū qd inest d̄o q̃ illd
qd inest hōi. ⁊ aīe q̃ corpori. ¶ In 3^a p̃cūla pōit
duas cōclōnes i spiciēdo ad causam mālē. P̃ia ⁊ i
git vnam cōsideratiōem. quod est p̃p̃ius melioris
ē melius illo quod est p̃p̃ium peioris. vt quod dī
q̃ bois. nam l3 de² ⁊ hō bēant cōez conueniētiā. diste
rūt tñ ad inuicē p̃p̃is d̄ijs. ¶ Secūda cōclusio tāgit
secundam cōsideratiōem. quod est in melioribus vt
peioribus vel in honorabilioribus ē meli⁹. vt sani
tas melior ē roboze vel decore. qz sanitas cōsistit in
humidis ex siccis ex quib⁹ p̃ cōstitutum est aīal. s3
robur cōsistit in neruis ⁊ ossib⁹. decor autē est que
dā cōmēsuratio mēbroz. ¶ In quarta parte pōit
quatuor cōclusiōes i spiciēdo ad finē. P̃ima cō
clusio tāgit vnā cōsideratiōem ⁊ est hec. finis ē magis
eligendus q̃ ea que sunt ad finem. ¶ Secūda con
clusio tāgit secundam cōsideratiōem duoz m2

Tertius

diorum ad finē ordinatorum. quod est ppiquū fini
magis est eligendum. Et subdit q̄ illud est magis
appetibile qđ ē ad finē vite qđ ē ad aliū. vt me
diū ad b̄itudinē magis ē eligendū qđ me^m ad pru
dentiā. 2 me^m p̄le. i. facile ē magis eligendū me^o
ip̄sibili. i. difficili. ¶ 3^a cluſio tāgit etiā cōsiderati
onē. duob^o ex̄tib^o effectis cui^o finis ē melior ip̄s ē
meli^o. Et subdit quoddā documētū ad cognosce
dū meliorē finē. 2 ē istū. si vnus finis plus superet
aliū finē qđ ali^o finis superet suū p̄priū effectiuum
tunc p̄mus finis est magis eligendus qđ melior. vt
beatitudo plus superat sanitatē qđ sanitas sanati
uuz. ergo effectiuuz beatitudinis ē meli^o sanitatē.
¶ Quarta 2^a tāgit quartā cōsiderationē: quod
ē meli^o p̄ se 2 honorabilius 2 laudabilius illū est ma
gis eligendū. vt amici diuitijs. 2 iusti^o sanitate et
roboze. nā nlls honorat diuitias p̄p̄ se 2 p̄p̄ aliū.
amicitiā p̄p̄ se. 2 si nihil p̄p̄ eā d̄beat nob̄ iēse.
¶ Cōfī 3^a c^o determinat d̄ bonis cōsideratis penes
p̄tates 2 paucitatem. 2 3^a sex cōclōes. Primatā
git vnā cōsiderationē. quicunq̄ erūt aliq̄ duo sibi in
uicē valde siliā. ita qđ nō possum^o asp̄cere p̄minē
tiā vni^o ad alie^o. videndū est ad quā ip̄oz. qz cui^o
2° nō est magis bonū illū est magis eligendū. si autē
2° nā s̄ mala c^o nō est minus malū. illū ē magis eli
gendū. ¶ 3^a c^o tangit 3^a cōsideratōē. plura bona
sūt pauciorib^o bōis magis eligenda. Et subdit vnā
instātiā. qz vbi ē vnū eligendū p̄p̄ alie^o vnū tū est
eligendū magis qđ vtrūq̄. vt sanitas 2 sanū fieri
nō sūt magis eligenda qđ sanitas per se. eo qđ sanū
fieri eligimus p̄p̄ sanitatē. ¶ 4^a c^o tangit quartā
cōsiderationē. nihil p̄hibet nō bona esse magis eli
genda quibuscūq̄ bonis. vt beatitudo 2 aligū ad qđ
nō est bonū sicut debilitas sunt magis eligēda iu
sticia 2 fortitudine. ¶ 5^a c^o tangit q̄ntā cōsideratio
nē. eadē bona sūt magis eligēda cū voluptate qđ si
ne voluptate. ¶ 6^a c^o tangit sextā cōsideratōē. ea
dē bōa s̄ magis eligenda sine tristi^o qđ cū tristitia

Cōclusio

R̄s̄alis. illū qđ est in ḡnē est ma
gis eligendū illo qđ n̄ est in ḡnē
vt bonū simplr est magis eligendū eo quod ē bo
nū alicui ad sēti declaratū in p̄mo notabili.

Primo

dubitat. vtrū ānerū accētis p̄ locū
a ḡnatōē 2 corruptōē sit cognoscu
bile. pro dubio supponit qđ arist. in 4° c^o deter
minat de bono 2 p̄p̄to ad t̄p̄s ad indigentia 2 ad ge
neratōes 2 corruptiōes. 2 3^a tres cōclūsiōes. p̄ia
tāgit duas cōsideratōes de bono 2 p̄p̄to ad t̄p̄us.
p̄ia ē bec. vnū qđ ē magis eligendū in t̄p̄e in q̄
magis v3. p3. 3. exēplis. Primū exēplū. tristi^o ē ma

gis eligenda i senectute qđ in iuuetute. 2^a ex^m. vt
prudētia est magis eligenda in senectute qđ in iu
uentute. nemo enī iuuenes eligit in duces. eo qđ n̄
cōstat eos esse prudētes. 3^a fortitudo magis est ne
cessaria i iuuetute qđ i senectute. 3^a ex^m. vt tempā
tia est magis eligenda in iuuetute qđ in senectute
magis. n. iuuenes qđ senes a 2 cupiscētis molestāt
¶ Scda cōsideratōē illū qđ i oī t̄p̄e vel i plurib^o ē vti
lius. hoc est magis eligendū. vt iusticia 2 tempā
que sūt sp̄vtilēs sūt magis eligende qđ fortitudo q̄
aliq̄n est vtil. ¶ 2^a c^o tāgit vnā cōsideratōē de bono
cōpato ad indigentia. 2 ē h̄. illū quob̄ito n̄ idigem^o
altero est magis eligendū qđ q̄ bito idigem^o alio.
vt iusti^o est magis eligenda fortitudie. nā floēs ef
sent iusti nihil esset vtilis fortitudo. si autē oēs essēt
fortes ad huc esset vtilis iusti^o. ¶ 3^a c^o tangit vnā
cōsideratōē de bono 2 p̄p̄to ad ḡnatōes 2 corruptiō
nes. 2 est h̄. quoz corruptiōes. i. abiectiōes sūt fugi
ende ip̄a sūt magis eligenda. 2 quoz ḡnatōes 2 sū
ptōes sunt magis eligende. ip̄a sūt magis eligēda
¶ Cōfī 5^a c^o determinat de bono 2 p̄p̄to penes p̄ia
tes 2 silitudiez. 2 itendit. 4. cōclōes. qz p̄ma tangit
vnā cōsideratōē que est bec. qđ est p̄imi^o bono il
lū est magis eligendū. ¶ 2^a c^o qđ est bono sili^o est
magis eligendū. vt iusticia iusto. ¶ 3^a c^o quod ē
meliori si vilius est magis eligendum. vt dicūt q
dā ayacem esse meliorē vlixe. eo qđ ayax sit simili
or achili. Et subdit instātiā qz nihil p̄hibet ayaces
esse similitorē achili. n̄ in eo qđ optimus est. Soluit
qđ si sit solū similis in ridiculosiorib^o nō o3 qđ sit me
lior. vt simia que est similitior bōi qđ equus. 2 tam si
mia nō est meliore quo. ¶ 4^a c^o illū quod est sili^o
meliori illud est melius 2 magis eligendū qđ illū
qđ ē sili^o peiori. Subdit instātiā qz nihil p̄hibet illū
qui ē sili^o meliori p̄p̄ similitē eē. illū autē qđ ē sili^o pe
iori cōtingit esse valde similitē peiori^o. vt si ayax sit
parū similis achili. 2 vlixe sit valdē similis nestori
sic qđ ayax sit p̄p̄ similis achili in peiori^o. 2 vlixe
sit nestori peiori^o valde sili^o in peiori^o. 2 equ^o ē sili^o
or asino in melioribus. simia 2° ē similitior homini i
peioribus. Hāc instātiā nō soluit arist. sed possz sol
uisicut p̄cedēs. Et p̄ hoc p3 r̄s̄is ad dubium.

Secundo

dubitat. Vtrū illud quod ē acq
rēdū difficilius sit magis eligen
dū. p̄ 2o dubio supponit qđ 6^a c^o determinat d̄ bono cō
pato penes nobilitatē 2 difficultatē. 2 intrēdit q̄u
ordē cōclōes. p̄ia ē bec. nobili^o ē magis eligēdū
eo quod ē minus nobile. ¶ Scda cōclūsiō. illū est magis eligēdū
magis enī amam^o cū habem^o qđ n̄ est facile sume

Thopicorum

re. ¶ Tertia conclusio. illud quod est magis proprium est magis eligendum eo quod est cōius. ¶ Quarta conclusio. illud ad quod nulla difficultas sequitur est magis eligendum eo ad quod sequitur difficultas. ¶ Quinta conclusio. si hoc est melius illo: optimus est melius optio illi. ut hoc est melior equus. id est optimus hoc est melior optimo equo. et est. si optimus hoc est melius optimo illius et simpliciter. simili ter hoc est melius illo. ut si optimus homo sit melior optimo equo: et hoc simpliciter est melior equo. ¶ Sexta conclusio. illa sunt magis eligenda in quibus amici participant illa in quibus non participant. ¶ Septima conclusio. illud est magis eligendum quod volumus ad amicum facere quam illud quod volumus ad quemlibet facere. ut iuste agere et bene facere est magis eligendum quam videri benefacere. et amicus volumus benefacere. alijs autem sufficit videri benefacere. ¶ Octava conclusio. illa sunt meliora et magis eligenda que sumuntur cum circumstantijs necessarijs. ut bene vivere quod est bonum ex circumstantia est magis eligendum quam vivere quod est bonum simpliciter. ¶ Non conclusio. aliqui meliora non sunt magis eligenda: ut phari simpliciter melius est quam vitari: tamen idigenti est eligendum vitari magis quam phari. ¶ Decima conclusio. bonum ex circumstantia est magis eligendum bono necessario. ¶ Undecima conclusio. quod non indiget alio magis est eligendum eo quod alio indiget. ut iusticia fortitudie. ¶ Duodecima conclusio. quod est eligendum sine alio: et aliud non est eligendum sine eo. illud est magis eligendum. ut pietas sine prudentia non est eligenda: prudentia vero sine potestate eligenda est. ¶ Tredecima conclusio. quod docuit aliqui duo sic se habet quod negamus alteri nobis inesse ut reliquum videatur nobis inesse. tunc quod volumus nobis videri inesse est magis eligendum. ut ingeniosus esse est magis eligendum quam studere. nam studere negamus ut ingeniosi esse videamur. ¶ Quarta conclusio. si quis amittens duo bona de quibus grauius tristet tunc de tristitia minus est increpandus hoc est magis eligendum. sed si de altero amisso non tristat et magis sit increpandus tunc ipsum est magis eligendum. ut si perdens scias et pecuniā non tristat. et de perditōe scie sit magis increpandus quam de amissione pecunie. tunc scia est eligibilior pecunia.

Tertio

¶ Dubitat. Utrum bonum proprium sit magis eligendum bono cōi. Respondetur per vna distinctionem et tria dicta. Distinctio est huius duplex est bonum proprium. quod dicitur est cōi versus vniuersum non ipeditur vi sū alterius. sic de iure iordie ad visum. Aliud est bonum cōi versus vniuersum ipeditur vi sū alteri. ut pecunia versus equus quod si ab vno possideantur ipeditur vi sū alteri circa ea. ¶ Prima dictio. bonum proprium dictum quod cōi ratio est melius. scilicet per se vel per accis. et sic intelligitur dictum ari. per ethicorum dicitur quod quod bonum est cōi ratio melius est et diuini

sic et intelligitur consideratio superius posita in isto: quod si simpliciter bonum magis est eligendum eo quod est alicui bonum: ¶ Secunda dictio. bonum proprium: modo dictum quod est magis proprium alicui ratio est sibi melius. ut melius est ovis quod vniuersum equus sit solum sui quam si esset sui. et cum hoc alterius. ¶ Tertia dictio. est bonum secundo modo dictum quod est magis proprium tanto sit melius illi non enim sequitur quod sit melius simpliciter. quod simpliciter bonum quod est cōi versus simpliciter melius eo quod bonum simpliciter diffusiuius. Supradictum in superius. 3. difficultates per declarationem textus. ¶ Prima. utrum non bona quibusdam bonis sint eligibilia. Et videtur quod non. quod si sic. sequeretur quod malum in aliquo casu esset eligibile. imo est peccatum mortale esset eligibile si iungeretur cum vno alio maiori bono. Rursus per vna distinctionem et duo dicta et vna superius posita. Supponitur est hoc. si bona dicitur aliqua duo quod vniuersum est bonum et aliud non bonum quod tamen non est malum morale. Distinctio est hoc. duplex est malum. quod dicitur est malum secundum se sic quod propter quemcumque finem fiat ipse est malum sicut est odium dei. Aliud est malum quod secundum se sit malum tamen propter ordinem est ei ad debitum finem potest reddi bonum. ut sustinere famem vel frigus est de se malum. tamen sustinere famem vel frigus propter scientiam consequendam non est malum. ¶ Prima dictio. si aliquid sunt non bona ita quod vniuersum sit malum per modo illa non sunt eligibilia. sicut felicitas et odium dei illa simul sumpta non sunt eligibilia. ¶ Secunda dictio. aliqua non bona. scilicet quorum vniuersum est bonum eminens. et alter est malum secundo modo sunt bene eligibilia sicut esse in luto. et habere centum marcas auri sunt eligibilia quam habere duos denarios tantum. similiter summa felicitas et parua febris sunt eligibilia quam scientia et diuinitas. ¶ Ad rationem dicitur quod si homo eligendo malum primo modo peccaret mortaliter. non autem eligendo malum secundo modo. ¶ Secunda difficultas. utrum si omnes homines essent iusti non indigeremus fortitudine. Respondetur per duas distinctiones et tria dicta. ¶ Prima distinctio est hoc. duplex est fortitudo quod dicitur est corporalis scilicet quod homo potest portare magnam pondus. et de illa non intendit ari. quod quibus boies essent iusti adhuc indigerent fortitudine tali. quia adhuc indigerent labore ad subueniendum necessarijs ad vitam. a quibus non preualet nos iustitia. Alia est fortitudo moralis de qua est in patet sermo. et est quod dicitur habet moderatiōis passionum que sunt timor et audacia. ¶ Secunda distinctio. fortitudo moralis duplicem habet actum. quidam est interior. et est electio ad aggrediendum terribilia. vel ad expectandum vel fugiendum tempore et loco congruis secundum dictamen rationis. Alius vero est actus exterior qui est quedam executio corporalis

Tertius

ut pugnare contra bellicosos vel viciosos. ut circa ferocia animalia. **¶** Primum dictum. si omnes homines essent iusti adhuc indigeremus fortitudine capiendi fortitudinem tam per ipsam virtutem quam pro actu interiori. per quod fortitudo que est virtus et ratio actus eius interior sunt quedam perfectiones anime ipsas intrinsece perficientes. ergo si omnes homines essent iusti adhuc indigeremus fortitudinem. **¶** 2° dictum. si omnes homines essent iusti adhuc indigeremus actu exteriori fortitudinis. per quod adhuc indigeremus exercitio bellico contra feras. **¶** 3° dictum. si omnes homines essent iusti non indigeremus actu exteriori fortitudinis contra homines. per quod si omnes homines essent iusti quisque vellet tribuere alteri quod suus est. et ideo non esset causa belli. **¶** Tertia difficultas. utrum illud quod est difficile sit eligibilius. Respondeo detur per unam distinctionem. et tria dicta. Distinctio est hec. difficultas rei potest dupliciter attendi. uno modo ex parte usus. alio modo. ex parte acquisitionis. **¶** Primum dictum est illud. res que est difficilius usus ceteris paribus non est melior. per quod difficultas acquisitionis est quedam acquisitio malitie et faciens ad minorem eligibilitatem iustitie. ideo dicit aristoteles in textu quod ea ad que nulla difficultas sequitur sunt eligibiliora. **¶** 2° dictum. illa res que est difficilius acquisitionis ante quam acquiratur est minus eligibilis. per sicut procedens. **¶** 3° dictum. res acquisita que cum maiori difficultate fuit acquisita ceteris rebus est magis eligibilis quo ad conservationem. ita quod eligibilis est ipsam conservare quam aliam ceteris rebus. ratio est. quia talis res non ita est facili acquiratur sicut alia res: ergo ratio.

Ad rationes. Ante oppositum satis patet sunt solutiones ex dictis.

Veritur. Utrum illud quod ad dictum est alteri faciat ipsum

q sum magis tale. **¶** Et videtur quod non quia sol facit terram magis calidam quam lignum. et tamen sol non est magis calidus quam lignum. **¶** 2° Secundo sic. parvus ignis cui appropinquatur calefactibile facit ipsum magis calidum quam magnus ignis cui non ita calefactibile appropinquatur. et tamen parvus ignis non est magis calidus quam magnus. **¶** 3° Tercio sic. maior albedo appositae alicui subiecto facit ipsum magis album quam minor albedo. et tamen maior albedo non est magis alba cum idem de seipso non predicetur denominatione minatiue. **¶** In oppositum tamen est aristoteles.

Primo. Sciendum est quod in septimo capitulo dicit aristoteles quinque considerationes de bono comparato penes virtutem. et sunt quinque conclusiones. **¶** Prima est hec. eorum que sunt eiusdem speciei illud quod habet propriam virtutem est magis eli-

gendum eo quod non habet. et utrisque habentibus propriam virtutem. illud est magis eligendum quod maiorem habet virtutem. **¶** Secunda conclusio. illud quod additum alicui facit ipsum bonum est magis eligendum. quam illud quod sibi additum non facit ipsum bonum. et si ab eo faciant bonum. illud est magis eligendum quod facit magis bonum. per se. quia illud est calidius quod calefit quam illud quod non calefit. et ab eis calefacientibus illud quod magis calefacit est calidius. **¶** Tertia conclusio. illud quod facit principaliter esse bonum magis est eligendum quam illud quod facit minus principaliter. ut virtus que facit animam bonam magis est eligenda quam sanitas que facit corpus bonum. **¶** Quarta conclusio. ispicendum est in casibus et visibilibus actibus et operibus. quia si hoc sit magis eligendum. tunc casus usus et operatio huius magis debet eligi. quam casus et operatio alterius. ut si illud quod iuste sit sit magis eligendum quam illud quod fortiter sit. tunc iustitia est magis eligenda quam fortitudo sicut autem et in alijs. **¶** Quinta conclusio. si aliquid additum alteri faciat ipsum magis bonum. et aliud additum sibi faciat ipsum minus bonum. illud quod magis facit bonum est magis eligendum. **¶** 6^a conclusio. illud est magis eligendum cuius superabundantia est magis. eligenda. ut amicitia est magis eligenda pecunijs. quia superabundantia amicitie est magis eligenda quam superabundantia in pecunijs.

Secundo. Sciendum quod i. 8. c. i. 7. conclusionibus capituli. 8. considerationes de bono comparato penes apponere et ablationem. prima est. si aliquid appositum alteri faciat totum aggregatum magis eligendum. et aliud eidem additum faciat totum aggregatum minus eligendum. tunc primum est magis eligendum. Et subdit quod hec consideratio non habet virtutem quinque illorum que adduntur instrumentum illi cui sit additum. et alterum non habet. si scilicet sit magis eligenda quam ferrum. tamen ferrum sociata cum arte fabricatoria magis est eligenda quam scilicet sociata cum arte fabricatoria. **¶** 2^a consideratio. illud est magis eligendum quod remoto ab aliquo illud a quo reuocetur remanet minus bonum. **¶** 3^a consideratio. illud est magis eligendum quod est eligendum per se. quam illud quod est eligendum per gloriam. ut sanitas est magis eligenda quam decor. Dicit autem illud esse ad gloriam quod nullo modo sciatur non festinare iesse. **¶** 4^a consideratio est. quod eligatur per se et per gloriam est magis eligendum quam illud quod eligatur per gloriam tantum. **¶** 5^a consideratio. si aliquo duo sint eligenda per se et per gloriam. quod est honorabilius est magis eligendum. **¶** 6^a consideratio. illud quod ad omnia vel ad plura est utile magis eligendum. **¶** Septima consideratio. quod est per meritum est magis eligendum. ut illud quod est per virtutem est magis eligendum quam illud quod est per declarationem. et simi-

Thopicorum

Iter illud est magis fugiendū qđ est maioris boni i-
peditiuum. vt egritudo magis est fugienda fedi-
tate. i. turpitudine. quia egritudo ē ipeditiua studi-
ositatis huius voluptatis. ¶ 8^a consideratio. illud ē
magis eligendū qđ sepe ē eligendū qđ illud qđ quicqz
eligiendū ē aliqui fugiendū.

Tertio Sciendum ē qđ nonū capitulū cōtinet
duas pres. In pma determinat de bo-
no 3to et nō opato. ponēdo duas cōsiderationes ta-
ctas i duabz cōclusionibz. ¶ Prima ē bec. si illud qđ
ē magis vtile sit magis eligendū etiam vtile est eli-
gendū. vt si honorabilius sit magis eligendū. etiam
honorabile ē eligendū. ¶ 2^a illud qđ nātr est bo-
nū ē eligendū. ¶ In 2^a pre. i. 7. septē cōclusionibz tā-
git septē cōsideratiōes de bono opato et nō otracto:
¶ Pma est bec. qđ ē nātr tale ē magis tale. qđ il-
lud qđ nō ē nātr tale. ¶ 2^a cōclusio. illud qđ facit
aliud tale ē magis tale. qđ aliud qđ nō facit ipz tale. et
si vtrqz faciat talia. illud qđ magis facit tale. ē ma-
gis tale. ¶ 3^a. si duo opant ad aliqđ tertiū et vnum
sit magis tale qđ illud tertiū et aliud sit min⁹ tale. et
p^m est magis tale vtrqz eoz. ¶ 4^a. si aliqđ additū
alteri faciat totū magis tale. et aliud eidem additū
faciat totū min⁹ tale. tūc p^m est magis tale. ¶ 5^a.
illud qđ ab alio remoto facit ipm magis tale. ipm
ē magis tale. ¶ 6^a. illa qđ sūt i permixtura suis 3/
rijs sūt magis talia. vt illud ē albius qđ ē nigro. ip-
mixti. ¶ 7^a. illud cui magis ouenit diffinitio ē ma-
gis tale. vt si diffinitio albi sit color disgregatiuus
visus. illud ē albi⁹ qđ ē magis disgregatiuus visus

Conclusio Resolalia. si aliquod apposi-
tū alteri faciat ipz magis tale
tūc illud ē magis tale. h² 3° intelligi causis efficien-
tibz vniuocis q. s. suscipiūt denotatiōez sui effect⁹.
3° ē intelligi in causis nālibz et nō volūtarijs. ad eā
dē ē faciūt cōditōes p⁹ enumerate in secūda parte
vltimi dubij secūdi libri qōnis vltime.

Primo dubitat. vtz pbleuma pticulare sit
eisdē locis dyaleticis tminādūz sic
pbleūa vte. ¶ Pro dubio supponit qđ ari. i. 2^a tra-
ctatu docet tminare pbleuma pticulare. et 3° duo
ca⁴. In p⁹ itendit. 6. cōclōes 3z sex cōsideratiōes. P⁹ia
est bec. pbleuma pticulare est eodē mō terminan-
dū sicut vte. nā iterimētes vel cōstruētes vte: interi-
mūt vel cōstruūt pticulare. vt si pbat qđ oi inest. etiā
pbatū est qđ alicui inest. et si fuerit pbatū qđ nulli
est. etiā erit pbatū qđ alicui nō inest. 2^a cōsideratio.
ad terminādū pbleuma pticulare inspiciendū ē
ad locūz ab oppositis. a iugatis et a casibz. p⁹ ex
p⁹ in oppositis 3^{ie}. naz sicut seg⁹. si ois voluptas est

bona qđ ois tristitia sit mala. ita seg⁹ qđ si aliqđ volu-
ptas sit bona. qđ aliqua tristitia sit mala. 2^a p⁹ de p-
uaris. vt si aliqđ sensus nō ē in potētia: qđā i se sibi illi-
tas nō ē i potētia. 3^a p⁹ de relatis. vt si qđā oppina-
tū sit disciplinā. qđā oppio erit disciplina. 4^a p⁹ 3°
dictorijz. vt si quoddā iustū sit malū: qđā iustum
erit bonū. 5^a p⁹ de casibus. vt si iustum sit malum:
qđ iniuste sit male sit. et si quoddam delectabile sit
fugiendum: sequitur qđ quedā delectatio erit fu-
gienda per locum a coniugatis. et etiam per eūdez
locūz: seg⁹ qđ si aliqđ delectabile est pficiens qđā
delectatio erit bōa. Tertia cōsideratio. ad terminā-
dum pbleuma pticulare inspiciendū est in gna-
tōibz et gñatis. et sit in corruptōibz et corruptis. p⁹
tribz exemplis. Primū est. si aliquod corruptiū
delectationis et discipline sit bonū quedā delecta-
tio vel disciplina erit mala. 2ª exēplū: si quedā cor-
ruptio discipline sit bona: vel ei⁹ gñatio sit mala. qđ
dam scia erit mala. 3ª exēplū. si obliuisci feda. i.
turpia qđ aliquis egit sit bonū. vel ea reminisci sit
malū. tūc scire illa erit malū. 4ª cōsideratio. ad terminādū
pbleumata pticularia inspiciendū est ad locos a ma-
iori. a minori. et a sibi. Et subdit differentiaz iter istos
locos. qđ locus a maiori solū t³ destructiue vt si di-
sciplina videat⁹ magis bonū qđ voluptas: tunc si ali-
qua disciplina nō sit bōa: etiā aliqđ voluptas nō erit bo-
na. s³ locus a minori solū t³ cōstructiue. vt si volu-
ptas videatur minus bonum qđ disciplina: tūc si vo-
luptas sit bona: etiam disciplina erit bona. Sed lo-
cus a sibi t³ t³ cōstructiue qđ destructiue. vt si qđā
potestas sit bona quedam disciplina erit bona. et si
nulla ptas sit bōa. nulla disciplina erit bona. et hoc
si potestas et disciplina sit sint bōa. 5^a cōsideratio si il-
lud quod maxime videt⁹ iesse nō sit. tūc quod minus
videtur iesse non ierit. vt si prudētia nō sit bona. tūc
nulla alia disciplina erit bona. 6^a cōsideratio. ad tminā-
dū pbleuma pticulare inspiciendū ē ad locū ex ipo-
thesi: qđ si fuerit cōcessum sic eē vel nō ē i oibus sic
ē in vno. tūc si fuerit pbatūz de vno ē pbatū est d
oibus. vt si fuerit cōcessum qđ si aia boīs sit immor-
talis qđ omnes aie crūt immortales: tunc si proba-
uerimus aiam boīs esse immortalem. simul pba-
bimus oēs alias esse immortales.

Secundo Dubitat. qđ modis cōstruunt et de-
struunt pbleumata indefinita.
¶ Pro solutiōe supponit qđ i 3^a c. docet ari. tminare
pbleuma indefinitū. et 3° tres pres. In pma iten-
dit vnam cōclōez. et est bec. pbleuma indefinitum de-
struit vno: sed cōstruit duobz modis. vt istud pbleūa
voluptas ē bonū. destruitur p istā. nulla voluptas

Quartus

est bonū. et destruitur p istas duas omnis voluptas ē bonū. et quedaz voluptas est bonū. ¶ In 2^a pre docet destruire pblemata sup̄ta cū determinatiōe ponēdo talē cōclusionē. pblemata idēfinita sumpta cū determinatiōe dupl̄r destruiuntur. p3 tribus exēplis. primū est. si ponat ista copulatiua. aliq̄ voluptas ē bonū. et aliq̄ voluptas nō ē bonū. pōt destrui p istā ois voluptas ē bonū. et p istā nulla voluptas est bonū. 2^m exēplū. si ponatur ista ppositio idēfinita exclusiua. tānū vna voluptas ē bona. pōt destrui tripl̄r. vel qz ois voluptas est bona. vel qz nulla voluptas est bona. vel quia plures voluptates sunt bone. 3^m exēplū. si positus sit qz sola prudentia sit scia virtutū. pōt destrui qdrupl̄r. vel qz ois virtus ē scia. vel qz aliq̄ alia virtus ē scia. vel qz ipsa prudentia nō est scia. vel qz nulla virtus ē scia.

Tertio Dubitatur qd ē vtile ad terminanduz pblemata particulariter. ¶ pro solutio ne sup̄pōit qz i 3^a pre hui⁹ capituli itēdit ari. ad q. d. bem⁹ inspicere ad terminandū pblemata particularia. et itēdit tres octoes. ¶ 1^a p̄ia ad terminandū pblemata particularia vtile ē inspicere ad singl̄ia. qz si nulli singl̄iū istē destruedū ē pblemata. si vō alicui istē destruedū ē. ¶ 2^a p̄ia inspiciedū ē ad gnia et spēs diuidendo eas vsqz ad idiuidua. et tūc si p̄dicatū sit oī vl̄ plib⁹ destruedū ē pblemata. vl̄ dāda est instantia. ¶ 3^a p̄ia ad terminandū pblemata particularia inspiciedū ē ad spēs p̄dicari accidentalis. vsqz dicat qz ipsa nō mouet vidēdū ē ad oēs spēs motus. et si nulla istē tpi. manifestū ē qz ipsa nō mouet. sicut si volum⁹ pbare qz aia nō ē numerus o3 diuidere numerū. nā ois nūer⁹ aut ē abūdās aut pfectus. iō si aia nō sit nūer⁹ abūdās neqz perfectus nō erit numerus.

Ad rationes Ante oppositum. soluitur ex specificatiōe questiōis
¶ Et hec de 3° thopicoz.

Intra Initiū quartū libri thopicoz aristote. Querit̄ vtrum quiditas generis sit a quiditate differētie realiter distincta
¶ Et videtur qz sic. quia impossibile est idem realiter esse principiū realis conuenientie et differē-

tie. sed quiditas gnis est principium conuenientie realis specierū eius. et quiditas orie ē principium realis differētie illarū specierū. qz qditas gnis et orie sūt realit̄ distincte. ¶ 2^a sic. gen⁹ et oria sumūt a distinctis reb⁹. qz distingūtur realit̄. aīō p3. qz gen⁹ sūt a m̄a. oria vō sumitur a forma. ¶ 3^a sic. genus nō p̄dicat̄ d oria. qz adinice realit̄ distingūtur. aīō p3 p p̄h3 in textu dicēte qz neqz gen⁹ de oria. neqz oria d gnie p̄dicabit̄. ¶ In oppositū arguit̄. qditas gnis nō ē realit̄ distincta a qditate sp̄ei. nec etiam quiditas orie. qz adinice nō distinguntur realit̄ quiditas generis et orie. aīō p3. qz quiditas gnis et orie p̄dicātur p se i primo mō de ipsa sp̄e.

Primo Sciēdū ē qz p declaratione questiōis vna opinio qz ponit tria dicta: p̄mū dictū. i reb⁹ simplicib⁹ abstractis. s. a mā ē tū vna opō talis qz ē opō ex eē et eēntia. i reb⁹ vō mālibus est duplex opō realis. vna ē opō ipsius eēntis eēntia. alia ē opō māe cū forma. 2^m dictū. oē i p̄dicamento reponibile habet eēntiam realit̄ distinctā abesse. 3^m dictū. eadē eēntia precise ip̄onat p nomen generis orie et sp̄ei. i3 tñ illa noia sumātur a diuersis apparentibus realibus. quod sic declaratur. nam rebus simplicibus ē eēntia se h̄ns p modū potēntialis respectu ip̄i eē. iō ab eēntia. sumit̄ nomen generis potēntiale. respectu orie tñ illud nomē adequate significat totū cōpositū ex eēntia et esse. Adhuc i talibus inuenitur ip̄m eē qd se h̄ns p modū actualis respectu essētie. et ab eo sumit̄ nomē orie significās tñ adeq̄te totū cōpositū. et ab vtroqz siml̄ sūpto. v3. a cōposito ex eēntia et eē. sūit̄ nomē sp̄ei. Sed in qditatibus cōpositis ex mā et forma alit̄ sumit̄ gen⁹ et oria. nā a mā qz se h̄ns p modū potēntialis i ordine ad formā sumit̄ nomen generis adequate significās totū cōpositū ex mā et forma. et ab ipsa forma qz se h̄ns p modū actualis resp̄ū māe sumit̄ nomē orie qd etiā significat totū cōpositū adeq̄te et a forma totū qz resultat ex vnione forme part̄is cū mā sumit̄ nomē sp̄ei. ¶ Alia ē opinio qz ponit. 2. dicta. p̄mū dictū. qditas generis nō distinguit̄ realit̄ a qditate orie. qz si sic tē gen⁹ vō negaret̄ d oria. 2^m dictū. qditas gnis et qditas orie distingūt̄ ex nā rei qz illa distingūt̄ ex nā rei d qd⁹ v̄ficat̄ p̄dicata d dicitō qz alit̄p̄ ē reale. s3 gen⁹ et oria sūt h̄s. vt pbat

Secundo Sciēdū ē qz rō an oppo^m q̄r⁹ liber thopicoz i quo dētermiat ari. de pblemate generis diuidit̄ i. 3. tractat⁹ i p̄mo dētermiat d gnie op̄ato ad spēs et orias et nō tractat. et oriet. 6. c. i p̄ docet terminare pblemata generis penes h̄s qz ē p̄dicari i quid. et oriet. 6. c. lōnes

Thopicorum

q̄ p̄ma t̄agit int̄tū. et est h̄: p̄ ea q̄ d̄cā s̄t nūc dicē
duz est de genere et p̄po q̄ s̄t elem̄ta d̄iſſoīs. alie. 5.
et clōes tangunt. 5. cōſideratōes. q̄ p̄ria est bec. si ali
quid assignet eē gen^o alie^o vidēduz est si inſit oib^{us}
et̄eris sub illo. et si de aliq̄ illoz h̄e n̄ p̄dicet: t̄c d̄ſtru
enduz ē p̄bleuma. vt si bonū p̄bat genus volupta
tis: vidēduz ē si aliqua voluptas n̄ sit bonū: et si sic
t̄c bonū n̄ erit gen^o voluptatis. et cōſideratō. si aliqd
ponat genus alie^o vidēduz ē si p̄dicet d̄ eo i eo qd
qd ē: et si nō: d̄ſtruēdum est p̄bleuma. vt album in
qd n̄ p̄dicat d̄ niue. q̄ n̄ ſignificat qd ip̄i niuis. ſed
potius quale qd. ſi ſt mobile n̄ p̄dicat in qd de aia:
mobile. n̄ ſignificat quid ſz ſignificat faciēs qd:
aut patiens. iō mobile n̄ est genus aie. 3. cōſideratio
si aliquid assignet p̄ ḡne vidēduz est: an ſibi iſt d̄ſ
ſō acc̄t̄is: et si ſic: d̄ſtruēduz ē p̄bleuma. vt albedo
reſpectu niuis. et mouere ſeip̄z reſpectu aie cōt̄it d̄ſ
ſō i acc̄t̄is. q̄ vt̄ic̄ eide cōt̄iḡt i eē et nō ieſſe. mō ac
c̄t̄is est qd cōt̄iḡt eide i eſſe et nō ieſſe. 4. cōſideratō
si aliquid assignet gen^o alicuius ſp̄ci: vidēduz est:
an ip̄m et illa ſp̄s ſint i eodē p̄dicam̄to: et si n̄. mala
ē assignatio: vt si genus ſit q̄le ſicut albū. et ſp̄s af
ſignata ſit ſuba ſicut nix vel cign^o: t̄c album n̄ erit
genus niuis neq̄ cigni. ſi ſt diſciplina est ad aliqd:
bonum at̄ et pulch̄z est quale. iō bonum et pulchrū
nō ſūt gen^o diſcipline. nā eoz que ſt ad aliqd. ḡna
ſt ad aliquid. vt m̄l̄plex est gen^o duplicis. et vt̄ū
q̄ ē ad aliqd. Ex quo iſert q̄ vt̄ gen^o et ſp̄s d̄bēt
cōt̄ineri ſub eodē p̄dicam̄to. vt si gen^o ſit ſuba: et
ſp̄s d̄bz eſſe ſuba. ſi vero genus ſit quale: et ſp̄s
d̄bz eſſe qualis. 5. cōſideratio. si aliqd assignet p̄ ge
nere alie^o ſp̄ci: vidēduz est an ip̄m p̄ticipet illam
ſp̄m. et si ſic. d̄ſtruēdum est p̄bleuma. q̄ p̄ticipi
pare est rōem p̄ticipati ſuſcipere. modo ſp̄s ſu
ſcipit rōnē ḡnis. et nō eē. nā si vni^o et entis ponat ge
nus eē ad aliqd. t̄c cōt̄inḡt genus p̄ticipare ſp̄z.
nā de oib^{us} q̄ ſūt ens et vni^o p̄dicat. q̄ et eorum rō:

Tertio Sciēduz est q̄. 2. c. in quo ari. docet
terminare p̄bleuma ḡnis inſpiciendo
ad ſp̄m et̄erit ḡnq̄z conclusiones ſm ḡnq̄z cōſiderati
ōes. ¶ **P̄ria**. si aliqd assignet p̄ ḡne alicui^o ſp̄ci. vi
dēduz ē si talis ſp̄s p̄dicet de aliq̄ de q̄ n̄ p̄dicat ge
nus. et si ſic. d̄ſtruēdum ē p̄bleūa. vt ens et ſciibile
non ſunt gen^o opiabilia. q̄ opiabile p̄dicat de nō
ente. multa enī nō entia opiabilia ſūt. ſz ens et ſciibi
le n̄ p̄dicat̄ur d̄ n̄ ēte. iō ens et ſciibile n̄ ſunt gen^o opi
nabil. ¶ **2. c.** si aliqd assignet ieſſe alicui vt gen^o et
n̄ sit ſp̄s mediata. vidēduz ē si p̄ticipet rōnem alicui
ius ſp̄rū illi^o ḡnis. et si nō. d̄ſtruēduz ē p̄bleuma nā
i poſſibile ē genus p̄ticipare qd nulla ſpecieruz p̄ti

cipat. vt si mor^o ponat gen^o voluptatis vidēduz ē
an volutas p̄ticipet corruptionem vel ḡnationem
vel aliquam aliā ſpecie mor^o. et si non. tunc morus
non erit gen^o voluptatis. nā idiuidua p̄ticipat ſp̄z
et genus. vt aliquis hō p̄ticipat boiem et aial. ¶ **3. c.**
si genus assignatū p̄dicet de pauciorib^{us} q̄ ſp̄s:
d̄ſtruēduz est p̄bleuma. nō enī opiabile p̄dicat de
pl̄ib^{us} q̄ ēs. nā ēs et n̄ ens ſc̄ opiabilia. iō opiabile n̄
est ſp̄s et̄is. ſp̄igitur gen^o p̄dicat de plurib^{us} q̄ ſpe
cies p̄dicet. ¶ **4. c.** si gen^o assignatū et ſp̄s p̄dicē
tur de eq̄lib^{us} d̄ſtruēduz ē p̄bleuma. vt ens et vni^o
et oia trāſcendētia cōuertūt̄ur. oia enī ſūt ēs et vni^o
ideo ēs nō. ē genus vni^o nec eē. Si ſt p̄ncipiū et p̄t
mū cōuertūt̄ur. quia oē p̄ncipiū ē p̄mū. et oē p̄mū
ē p̄ncipiū. ideo neut̄rū ē gen^o alterius. q̄ ſp̄ genus
p̄dicat de pl̄ibus q̄ ſua ſp̄s et d̄ria. ¶ **5. c.** si ali
qd assignet gen^o alie^o et illd̄ h̄eat gen^o qd n̄ cōt̄ieatur
ſub ḡne assignato d̄ſtruēdum ē p̄bleūa. vt si ali
quis ponens lineas iſecabiles et̄erit ſub h̄ ḡne qd
ē diuiſibile mala et̄ assigna^o quia alie liee ſc̄te eius
ſp̄ci cū iſecabilibus ſūt idiuiſibiles et nō cōt̄ient
ſub hoc ḡne qd ē diuiſibile. id̄ntes ei ſibi iuicē ſūt.

ſm ſpecie recte liee oēs.

Concluſio Riſat. qd̄itas ḡnis nō iſt̄iguit
realit̄a qd̄itate d̄rie. h̄ 2. ſatis p̄z p̄ rōnē i oppoſitū

Primo Dubitat. vt̄ū ſit poſſibile eādē ſpe
ciez boni ſub diuerſis generib^{us} nō
ſubalternatiz poſitis. ¶ **Pro** dubio ſuppōit̄ur q̄
in. 3. c. d̄terminat ariſto. de p̄bleumate ḡnis iſp̄i
ciēdo ad aliud gen^o et̄neū. et cōt̄inet. 5. cōſideratōes
in. 5. c. ſoib^{us}. p̄ma est. si alicui ſp̄ci assignat̄ duo ḡna
nō ſubalternatiz poſita d̄ſtruēduz est p̄bleuma. iō in
ſtitia nō est ſp̄s et̄utis et ſcie. q̄ nec h̄t̄ cōt̄inet ſub
ſcia nec ſcia ſub h̄t̄ure. Et ſb̄dit iſt̄at̄ia. q̄ prudētia
ē ſp̄s et̄utis et ſcie. et tā neut̄z cōt̄inet ſub alio. ſol
uit iſt̄at̄iaz d̄icēs q̄ nō cōceditur ab oib^{us} prudētia eē
ſciētiā. et si aliq̄s admittat prudētiā eē ſciētiā tunc
v̄t q̄ ſufficit alt̄ez ſub alſo cōt̄ieri v̄t q̄ ab o cōt̄ineā
tur ſub eodē. 3. ſc̄ h̄t̄us et ſciētia cōt̄inent ſub h̄ ḡne
bit^o et d̄iſpō. ¶ **2. c.** si aliqd assignat̄ tāq̄ gen^o alie^o
ſp̄ci. vidēduz ē si tale assignatū et qd̄libet ſunz ſupe
rius p̄dicentur de ſpe in eo qd̄ qd̄ est. si vero ali
qd̄ ſup̄ioz v̄t ip̄z assignatū nō p̄dicet in qd̄: d̄ſtruē
duz ē p̄bleūa. ¶ **3. c.** si assignatū p̄ ḡne aliqd̄ ſuoz
ſuperiorū p̄ticipet ſpeciem d̄ſtruēduz est problem̄
ma. nullum enī ſuperioz p̄ticipat illud quod ē
inferioris. ¶ **4. c.** ſc̄to. si aliqd̄ assignetur p̄ ḡne vi
dēduz est si aliqd̄ ſup̄ioz illius ḡnis p̄dicetur i qd̄
de ſpe assignata. et si ſic: cōſtruēduz ē p̄bleūa. q̄ si
v̄t ſup̄ioz d̄ aliq̄ p̄dicet i eo qd̄ qd̄ ē. et oia ſup̄ioz a

Quartus

inferiora si predicentur de illo predicabuntur in quid. Et subdit qd si dubitemus vtrum genus assignatum sit genus alicuius speciei non sufficit ostendere qd aliquod superiorum predicetur illi specie in quid. quia illa species potest contineri sub aliquo inferiori illius superioris. ¶ 5^a conclusio. si dubitemus assignatum per genus esse genus. primo videndum est si aliquod superiorum predicetur in quid de specie generis assignati. postea videndum est si illa species contineatur sub aliquo inferiori illius superioris. et si non. tunc assignatus per genus erit genus. ut si latio assignetur per genus ambulationis non sufficit ostendere qd motus predicetur de ambulatione in quid. sed cum oportet videre si ambulatio contineatur sub aliquo alia specie motus. et si non. tunc latio erit genus ambulationis.

Secundo Dubitatur. vtrum necesse sit omnia superiora alicuius generis predicari in eo quod quid est de qualibet specie illius generis. ¶ Pro dubio supponitur qd aristoteles. i. 3. c. determinat de genere comparato ad sua superiora. et intendit. 3. conclusioes. Quarum prima est bec. si aliquid assignetur per genus alicuius speciei. videndum est an ipsum cum omnibus superioribus suis predicetur in quid de specie assignata. et si ipsum generis vel aliquod superiorum non predicetur in quid de specie. destruendum est probetur. ¶ 2^a conclusio. si aliquid assignetur per genus alicuius speciei videndum est an tale genus cum sua specie predicetur de omnibus individuis in quid. et si sic. destruendum est probetur. et si non. destruendum est. Et addit qd genus non oportet esse sub sua specie. sed magis oportet species deesse sub genere. ¶ 3^a conclusio. si aliquid assignetur per genus alicuius speciei videndum est si illius generis predicetur de illa specie et de omnibus individuis participantibus illam speciem. et si sic. destruendum est probetur. si vero videtur in aliquo destruendum est probetur.

Tertio Dubitatur. vtrum necesse sit genus semper predicari de suis speciebus. ¶ Probo. supponitur qd in hoc. 4. c. ponit aristoteles. 9. considerat oes comparationes genus ad omnia. et se omnes erunt. 9. conclusioes in hoc capitulo. prima est bec. si omnia assignentur per genus. mala est assignatio. ut inmortale non est genus dei. quod patet quia omnia nullus est genus. sed inmortale est omnia. genus non est genus dei. maior patet. quia nulla omnia significat. quod scilicet magis qualem. minor patet. quia inmortale est omnia animalis. vicin. n. animalium alia sunt mortalia. alia inmortalia. ¶ 2^a conclusio. si omnia assignentur per specie ipsius generis mala est assignatio ut abundans est omnia numeri id non est species numeri. quia omnia non participat genus. scilicet si ipsa potest species tunc participaret genus. genus omnia non est species. ¶ 3^a conclusio. si species assignetur esse genus sui generis mala est assignatio. ut si continitas assignetur per genus continitatis male assignatur. quia non oportet originem esse continuum sed oportet continuum esse originem. si temperantia est genus mixture quia omnis mixtura est temperantia. quia mixtura siccorum non

est temperantia. si latio non est genus loci mutatio nis. quia non omnis loci mutatio est latio. nam ambulatio non videtur latio esse. eo quod solus motus violentus pene dicitur latio. ¶ 4^a conclusio. si differentia assignetur per species mala est assignatio ut inmortale non est species dei. quod accideret species dici de pluribus quibus differentia. scilicet differentia semper de equalibus aut pluribus quibus species predicatur. ¶ 5^a conclusio. si omnia assignentur per genus sui generis. mala est assignatio ut color non est species congregatiui. neque numerus est species imparis. ¶ 6^a conclusio. si genus assignetur ut omnia mala est assignatio. id mixtura non est genus temperantie. nec loci mutatio est genus latiois. eo quod genus semper predicatur de pluribus quibus differentia. ¶ Septima conclusio. si nulla differentia generis assignati predicetur de specie illius generis ipsum non erit genus illius speciei ut de anima non predicatur abundantia nec perfectio. ideo numerus non est genus anime. ¶ 8^a conclusio. si species assignata sit prior nam quibus genus vel si possit iterimere genus mala est assignatio quia magis videtur contrariari esse. videtur enim genus esse prius natura suis speciebus. et eas iterimere. ¶ 9^a conclusio. si genus assignatum vel eius differentia possint non inesse speciei. mala est assignatio ut moueri non est genus anime. nec verum et falsum sunt genus opinionis. videtur enim genus et differentia sequi speciem. et semper predicari de ipsa quandoque sit species.

Ad rationes Ante oppositum dicitur qd bene probatur genus et omnia equaliter distinguere ex natura rei. scilicet non probatur genus et omnia distinguere ratione rei.

Veritur Utrum genus sit vnum a parte rei. ¶ Et videtur qd non. quia nihil quod essentialiter predicatur de multis essentialiter distinctis est vnum a parte rei. sed genus est huiusmodi. genus et c. maior patet. quia vel habet unitatem sibi propriam ita quod secundum illam unitatem sit natura actu predicari de pluribus quorum quolibet sit ipsum nisi ab intellectu distinguatur. genus nihil quod actu essentialiter est predicabile de pluribus habet unitatem ex natura rei. sic ergo non erit vnum scilicet plures. ¶ Secundo sic. si forma generis ex parte rei esset vnum. vel illa esset eadem cum omnibus speciebus vel non. si sic. ergo non erit vnum scilicet plures sic ipse species sunt plures. si autem sit diuersa. vel generis erit diuersa genere vel specie vel numero. nullum istorum est possibile. ergo non est possibile dicere genus esse vnum a parte rei. ¶ Tertio sic. omnis forma vna dat esse vnum simpliciter. ergo si forma generis esset vna distincta a formis speciebus sequetur quod daretur esse distinctum ab esse specifico. et sic omne esset scilicet plura etia. ¶ In oppositum arguit unitas scientie potentie et passionis realis arguit unitas

Thopicorum

re subiecti et obiecti realis. sed aliqua est scia et etiam potestia que habet per obiecto genus sicut arismetica per obiecto habet hoc genus quod est numerus. et hoc genus quod est color est obiectum visus. ergo sic scientia et potestia habet unitatem realem: etiam obiecta debent habere unitates reales:

Primo Sciendum quod per intellectum quod sit est una opinio que ponit tria dicta. Primum. quod genus est unum unitate conceptus. 2^m. quod genus est unum unitate rationis rationabilis se tenentis ex parte obiecti. non autem dicitur unum unitate rationis rationabilis se tenentis ex parte intellectus. nam a parte rei in quolibet specie corrumpitur una ratio vel unum apparatus eorum a quo apparere est ipso nomen generis. ut in omnibus speciebus animalis reperitur istud apparens eorum quod est sentire a quo ipso est nomen generis. 3^m dicitur. nomen generis dicitur per se significatio non significat multas species sed significat essentiam compositam ex materia et forma vel ex eo et essentia que tamen essentia non est una sed realis est plures species. **Alia** est opinio que ponit unum dictum. scilicet quod quilibet genus significat unam quidditatem realem ita quod sic est una quidditas quod non plures quidditates. licet tamen sit plures significabilis et partibilis a pluribus suppositis: ut animal significat unam quidditatem. scilicet animalitatem distinctam ex natura rei contra omnes quidditates tamen inferiores que superiores que tota sine sui divisione reperitur in quolibet individuo. et in quolibet specie.

Secundo sciendum est quod in hoc sexto. c. ponitur ari. quinque consideraciones de genere. prima est. si aliquid assignetur per genus videndum est an illa species participet contrarium generis assignati. et si sic. mala est assignatio. quia alias simul idem tria participabit. 2^a. si aliquid assignetur per genus alicuius speciei coincantis in aliquo in quo nullus contentus sub illo genere potest coiccare. mala est assignatio. ut numerus non est genus anime quia anima est principium vite et est vivens. sed nulli speciei numerorum lest vivere. 3^a. si genus equivoce predicetur de specie assignata mala est assignatio. quia genus et species sunt univoca. Quarta. si aliquid assignetur per genus alicuius speciei videndum est si illius generis possit esse alia species: et si non. mala est assignatio: quia omnis generis species sunt plures. Quinta. si illud quod transumptum predicatur aliquo assignetur esse genus illius mala est assignatio ut consonantia non proprie predicatur de temperantia sed solum transumptive. omnis enim consonantia proprie dicta est in sonis. idem consonantia non est genus temperantie:

Tertio sciendum est quod 2° tractat in quo de terminat aristoteles de genere tracto et non comparato continet. 4. c. In primo determinat de genere contra tracto ad contraria ponendo. 6. consideraciones. prima est

si aliquid assignetur per genus alicuius speciei: videndum est si species habeat contrarium. non autem genus. et tunc si contrarium speciei sit in eodem genere cum ipsa specie: tunc bona est assignatio. quia contraria debent esse in eodem genere. sed si utriusque sit aliquid contrarium. tunc contrarium speciei debet poni in contrario generis. Secunda. si contrarium speciei assignate non sit in aliquo genere sed sit genus aliorum tunc ipsa non debet assignari per species sed per genus aliorum: ut bonum est genus et non species. ideo malum quod est suum contrarium erit genus et non species. Tertia. si tamen genus quod species habeant contrarium. si in genere et suum contrarium non sit in medio. etiam iter speciem et suum contrarium non debet esse medium. ut inter virtutem et virtutes non est medium. nec etiam iter iniustitiam et iniustitias erit medium. Subditur una instantia. quia iter ista duo contraria bonum et malum est medium. et tamen inter istas duas species egritudo et sanitas nihil est medium. ergo etc. Hanc instantiam non soluit aristoteles. posset tamen dici quod sanitas potest capi per debitam et congruam mensurationem quattuor qualitatum primarum. egritudo vero per improprietatem earundem qualitatum. et sic iter ea non est medium. alioquin potest capi sanitas per bonam proportionem quattuor qualitatum primarum. egritudo vero per improprietatem earundem qualitatum cum excessu facta. et sic dicit medicus iter sanitatem et egritudinem esse medium. Quarta. si iter genus et suum contrarium sit medium solum per abnegationem. tunc probabile est quod iter speciem et suum contrarium sit solum medium per abnegationem. Quinta consideratio. si species habeat contrarium. et non genus et iter speciem et suum contrarium sit medium. videndum est an illud medium sit in eodem genere cum illa specie. et si non. mala est assignatio. in quo enim genere sunt extrema. et medium. ut album nigrum et medij colores sunt in genere coloris. Et subdit instantiam. quia superabundantia et defectus sunt extrema que sunt in genere mali. mediocre autem est medium et est in genere boni. ergo non oportet quod extrema sint in eodem genere cum medio. Hanc objectionem non soluit aristoteles. posset tamen dici quod non sunt contraria proprie sed large. vel etiam quod sunt in eodem genere predicamenter tali. licet non in eodem genere moris. Sexta. si genus assignatum habeat contrarium et non species. mala est assignatio. Subdit instantiam. quia sanitas contraria est egritudini. et tamen febris et optalmia que sunt species egritudinis non sunt contraria. Est ei optalmia quedam egritudo oculorum. Hanc instantiam non soluit aristoteles. posset tamen dici quod febris et optalmia habent contraria nobis in nominata. Consequenter epilogoando resumit tres consideraciones prius dictas. Quarum prima est. si genus non habeat contrarium. et species habeat contrarium. tunc videndum est si contrarium speciei sit in genere. et si

Quartos

hic pbleuma est astruēdū. ¶ Sec^{da}. si iter triū spe
ciei et ipsā spēm sit mediū cōtētū sub eodem gñe
cū extremis pbleuma est astruēdū. ¶ 3^a. si gen²
spēs habeāt triū uidēdū est si triū spēs sit i triō
generis. et si sic. spēs est i gñe assignato: qz si triūz
i triō z ppositū in pposito.

Conclusio R. n. falis. Genus dicit vnum
ex parte rei. ps. qz plus conue
niūt reali homo ⁊ affn. q̄ bō ⁊ planta. g.⁹ ueniūt
aliq. vno reali i quo nō conueniūt bō ⁊ p̄ta. f. siliud
vni reale ē genus. f. aial. g.⁹ gen.⁹ dicit vnu a pte rei.

Primo Dubitai. Utz pbleūa generis sit
ēminandū p locū a coniugatis ⁊ a ca
lib⁹. ¶ Pro solone supponit q̄ i. z. c. ponit aristo:
una ⁊ cōsideratōem ad ēminādū pbleūma d̄ genere
ispiciēdo ad casus ⁊ ad coniugata. ⁊ ē h̄. Ad ēminādū
pbleūa oꝝ aspiciē ad casus. ad coniugata. ad filia. ad
gnatōes ⁊ corruptiōes. ad gñatiua ⁊ corruptiua. q̄ si
unū sit gen⁹ unius alter erit gen⁹ alfi⁹. Exemplū
de coniugatis. vt si iustitia sit disciplina: et quod iu
de sit disciplinate sit. ⁊ cñā iustus est disciplina⁹.
Ex^m de filiis. vt sic se bz suaue ad uoluptatem.
ita pficiens ad bonū. s̄ suaue est gen⁹ uoluptatis
ergo pficiens est gen⁹ boni. Exēplū de generatōi
bus. ut si edificare sit opari edificatū esse est opa
rum esse. ⁊ si discere est reminisci. ⁊ didiciſe est re
cordatū esse. Exemplū de corruptōib⁹. ut si dissol
ui ē corrupti. dissolutū esse est corruptū esse. ⁊ dis
olutio est corruptio. Ex^m de corruptiuis. ut si dis
lutū sit corruptiū: dissolut est corrupi. ⁊ si gñā
tiū est effectiū. gnari est fieri. ⁊ gnatio ē factio.

Secundo Dubitai. Utrū p̄uatio sit eiū dē
generis cū iūo bitu. p̄o soloe
supponit q̄ i. z. c. dēminat aristo. s. cōsideratōes
ad fininādū p̄bleuma generis ispiciedo ad p̄ua
tiue z dīctorie opp^a. p̄ma est bec. si aligd assigne
tur p̄ genere alicui^o babit^o uidendū est an p̄ua^o illi^o
bitus sit in illo genere. z si sic: destruedū est pro
bleūa. qz p̄ua^o simp̄lri nullo codez genere est aut
nō i ultimo. i. in p̄ximo gñe: vt si visus sit sensus ce
citas non erit sensus. ¶ Secunda. si generi z spe
ciei opponat p̄uia^o tunc si p̄uia^o generis non sit
genus priuationis speciei destruedū est p̄bleu
ma. ¶ 3ª est. si p̄uia^o gñis sit gen^o p̄uatōis speciei
tūc destruedū est p̄bleuma. qz si oppo^m i oppositū z
ppositū i ppositio. vt si cecitas sit i sēfibilitas visus
erit sensus. ¶ Alię due cōsideratōes sūt de cōtradi
ctorijs p̄ma est bec. si aligd assignet^r pro gñe. vidē
da n̄ i sī dīctoriū gñis iūt spēi assignate. z si sic. de
struedū est p̄bleuma. vt si suauē sit nō bonū. bonū

n̄ erit gen^o suauis. Scōa est bec. si aliqd assignet^r p
gnē alic^o videdū ē an cōtradictoriū gnīs sit gen^o cō
tradictorij spēi: ⁊ si sic. cōstruēdū est pbleuma. vt si
bonū sit gen^o suauis n̄ bonū erit gen^o nō suauis.

Tertio Dubitat. Vtrum oporteat speciem esse ad aliqd si suu gen^o sit ad aliqd. Pro dubio supponit q^d in. 4. t. ponit arist. octo consideraciones ad terminadu pbleuma de g^{ne} ispiciedo ad relative oppo^a. p^{ma} est bec. si sp^{es} sit ad aliqd tunc suu genus erit ad aliqd. s^z si gen^o sit ad aliqd no o^z q^d sp^{es} eius sit ad aliqd. Ex^{em}plu p^{mi}. duplu est ad aliqd sicut suu genus qd e multiplex. Ex^{em}plu sc^o. vt disciplina e ad aliqd no aut gramatica. ¶ Subdit istatiam. q^z no videt^r v^{er} illud qd d^{ic}it^r e in p^{ma} parte dicte considerat^ois q^z bonu t pulch^r s^ut g^{ne}a et utis t tam^e et us est ad aliqd. bonu et o pulch^r n s^ut ad aliqd. sed qualia. ergo t. ¶ Sec^{da} consideratio. si sp^{es} n referat ad id^e ratiuu s^z se t s^z suu gen^o destruendu est pbleuma. vt duplu o^r dimidiu duplu. t s^ult^r duplu o^r dimidiu multiplex. ¶ Tercia. si sp^{es} sc^om suu genus p^{xi}m^u t sc^om oia sua g^{ne}a p^{xi}a n referat ad id^e ratiuu destruendu e pbleuma. subdit istatiam. q^z scia fm se refer^r ad scibi le s^z fm suu genus quod e bitus t disp^o n est ratiuu scibilis. s^z a^{ri}st. ¶ Quarta consideratio. o^z vide re si sp^{es} referat ad suu cor^{re}^m t etia gen^o ad suu cor^{re}la^m sub bitudine eiusdem casus. t si no destruendu est pbleuma. subdit istatiam q^z o^{mn}s refer^r sub babitudine datiu casus t etiam genitiu t tam^e diuersu qd e gen^o eo^z refer^r sub bitudine ablatiu casus. ¶ Quinta consideratio. si cor^{re}^m. t ratiuu omⁿ referat adiuic^e sub bitudine eiusde casus sic destruendu est pbleuma. vt duplu o^r alie^o duplu. t s^ult^r multiplex o^r alie^o multiplex. t etia ecotrario o^r dimidiu dupli dimidiu. t submultiplex dicitur multiplicis submultiplex. t s^ult^r discipliatu t opinabile referunt ad sua correlatiua sub babitudine ablatiu casus. t tam^e opio t disciplina referuntur ad opinabile t disciplinatu sub babitudine genitiu casus. id opinabile n est gen^o disciplinati. nec opio est genus disciplie. ¶ 6^a consideratio est. si species referatur ad suum cor^{re}^m t genus ad suu sub babitudine equaliu casuu. vt donu o^r alicui^o t alicui. imit^r datio que est gen^o ei^o o^r alicuius t alicui. est eni donu datio irredibilis. t q^z duplu o^r alie^o. t superans aut maius dicuntur aliquo aut secundu aliquod. ideo superans t maius n sunt genera dupli. omne eni superans est maius i aliquo. t aliquid superat. ¶ Septima. si vnus ratiuu sit genus alterius. tunc correlatiuu generis est gen^o correlati

Thopicorum

in ipso sp̄i. vt multiplex est genus dupli. iō sub
multiplex est genus dimidi. Ex quo concludit q
sensus non ē genus scientie. quia nō omne scibile
ē sensibile nam intelligibile quēdā sūt scibilia.
¶ Octaua consideratio. si relatiua quorū vnum
non est in altero ponatur esse in alio. vel si illud qd
necessario ē in altero ponat posse non esse in alte
ro mala ē assignatio. vt mansio scientie que ē me
moriam debet poni in anima et nō in scientia. sed mā
sio scibilis debet poni in scibili et non in anima. Ex
hoc patet solutio ad dubium q si species sit ad ali
quid secundum esse ita etiam suū genus erit ad
aliquid et contra: non autem oportet de relati
uis secundum dici.

Ad rōnes Ante oppositum factas patet
solutio ex predictis.

Veritur Utrum ens sit genus
Et videtur q sic. quia

ens predicatur de pluribus differenti
bus specie in eo q quid ergo est gen?

Antecedens patet. quia si queratur quid ē hoc cō
uenienter respondetur q ē ens. vt si queratur qd
est equus conuenienter ēt respondetur q est ens.

¶ Secundo sic. ens est analogum ergo ista ē ve
ra ens est genus. tenet consequentia quia analo
gum per se sumptū stat pro famosiori significato
q cum dī ens ē gen? ēs sūt p famosiori signif. cato
i. p. subā que ē genus. ergo ista ē vā ēs est gen?

¶ 3^a sic. ēs ē predicabile. et non aliud q genus. er
go ens est genus. maior patet. qz ens ē aptū natū
p̄dicari de pluribus. ¶ In oppo^m tamē ē ari.

Primo Sciendum ē q tertius tractatus
in quo determinat aristo. de pro
bleumate generis contracto cōtinet sex capitula
In primo intendit sex considerationes. Quarum
prima est hec. si actus assignetur pro genere babi
tus aut e contra mala est assignatio. vt sensus non
est motus. quia sensus est habitus. motus autem
est actus. Similiter memoria non est habitus cō
tentiuus opinionis. quia nulla memoria est habit?
s; magis actus. ¶ Secunda consideratio. si quis as
signauerit potentiā cōtem ad habitus p genere il
lius habitus mala est assignatio. vt mansuetudo
non est abstinentia ire neq; fortitudo est abstinentia
timoris. et similiter iustitia non est abstinentia lucro
rum. ¶ Tertia consideratio. si illud quod seq^r ali
ud assignetur pro genere illius mala est assignatō.
nam tristitia sequitur ad iram et oppinio ad fidem.
tamē tristitia nō ē gen? ire nec opinio fidei. ¶ Quā
ta cōsideratio. si genus sit i aliquo vidēdum est si

spēs nata sit eē i illo. et si nō. mala est assignatio vt
timor nō est gen? verecundie. qz verecundia ē i ap
petitu rationali. timor at in aioficare. i. i appetitu
irrationali. similiter tristitia nō est genus ire. qz tri
stitia ē in appetitu occupisibili. ira autem est in ap
petitu irascibili. ¶ Quinta consideratio si spēs p̄ci
pet gen? fm qd mala ē assignatio qz bō nō est aial s; z
quid. nec grāmatica ē disciplina s; quid. Ex quo
isert qz scibile et diuisibile nō sūt gen? aialis. qz aial
scdm quid est sensibile vel visibile. scilicet fm cor
pus. quia scdm aiam non est scibile neq; visibile.
¶ Sexta consideratio si pars integralis assignet
pro genere sui totius mala est assignatio qz nullo
modo pars de toto predicabitur ideo corpus non ē
genus aialis eo q est pars illi.

Secundo Sciendum est q i tertio capitulo
ponit aristo. tres considerationes
de pbleumate generis contracto ad eligibile et fugi
bile. ¶ Prima est. si potētia et possibile assignent
p genere vituperatium vel fugiēdorum mala ē assi
gnatio vt sopbista vel detractor vel latro non est
ille q pōt latenter extraneas furari. Probatur du
pliciter. pmo qz sequeret q deus eē latro et prau?
eē studiosus. patz cōsequētia. qz deus et studiosus
pnt praua agere. falsitas cōsequētis pz. s. qz deus et
studiosus nō sūt prau. qz qz dō prau? fm appetitū.
z sic. ois prās ē eligēda. g. nulla prās est gen? vitu
perabiliū. Aliis pz p locū a minori. qz prauoz pote
states sūt eligēde. eo q qz qd cōtēt deo aut studio
so ē eligēdū. s; deū et studiosū dicimus hēre prātes
suoz. qz pōt deus et studiosus pua agē. ergo zc.
¶ Secunda consideratio. si potestas. possibile vel ef
fectiū ponatur gen? honorabilis mala ē assigna
tio. qz oē honorabile p̄p se ē eligēdū. sed ois pote
stas oē possibile et oē effectiū ē eligendum ppter
aliud. g. zc. ¶ 3^a sic. si iouob? vel pluribus generi
bus sit. et assignet esse i alio illoz tm. mala ē assigna
tio. vt sedu tor vel detractor nō ē ille qui appetit i
possibile et non potest. vel qui potest et non appetit
sed qui potest et appetit simul.

Tertio Sciendum ē q in 3° c. pōt ari. 3. considera
tiones de gne comparato ad dīa. 3. ¶ Prima est. si quis
assignet dīa p gne vel cōtra. mala est assignatō
vt stupor nō est supabundātia admiratōia. nec fides
ē vehemētia opinionis. iō vehemētia et abūdātia nō
sūt genera sed differētie. qd pbat p̄s triplī. pmo
p diffinitionē ipsarum. quia stupor est admiratio
superabundans. et fides est opinio vehemens. er
go opinio et admiratio sunt genera. superabundā
tia vero. et vehementia sunt differētie. z^a proba

Quartus

mir. qz sequet qz iaiata fidem faceret z stupeface-
ret. p3. qz illud stupefacit cui inest inherencia oppi-
nionis vel superabundantia admiratiōis. sed supra-
būdāria admiratiōis ict admiratiōi. iō admiratio
stupefaceret. z uehemētia oppinionis inest oppio-
ni. ideo oppinio fides faceret. 3. pbatur ideo. qz se-
queret qz uehemētia eēt uehemens z supabūdan-
tia superabūdāna. nam fides est uehemēs. ergo si
fides est uehemētia. tūc uehemētia erit uehemēs
Similiter stupor est superabūdāns. ergo si stupor
est superabūdantia tūc superabundantia erit. sup-
abūdāna. ¶ Secunda consideratio. si qz assigna-
uerit passionem eē speciē passi mala ē assigna? ut
imortalitas nō est spēs uite sempiternae sed est eius
passio. p3. qz si cōtigat aliquē ex mortali fieri imor-
talem non dicim? ipz aliā uitā sumere sed dicimus
ipz nouam passionē acqsiuisse. ideo uita nō ē gen?
imortalitatis ¶ 3. consideratō si passio alicuius subi-
assignetur p genere illi? subi mala ē assignatio ut
uentus nō est aer mobilis s3 magis aeris motus. qz
aut uetus nō sit aer mobilis p3. qz remanet idē aer
ipso manēte z geseēte. z sic aere quiescēte fieret mo-
tus. Ex quo infert arist. qz male dicebant antiqui
niuem esse aquā coagulātā z lutū eē terrā humido
tēperatam. qz neqz nix ē aqua neqz lutū terra. S3
male dixerūt antiq qz uinū ē aq putrefacta i uite
sicut empedocles dicit uinū eē aquam putrefactā
i ligno. qz simplr uinū nō ē aqua.

Conclusio

Rationalis. Ens nō est genus. p3
nullū equiuocū ē genus. ens ē
equiuocū vlt saltē analogū. ergo ens nō ē gen? vel
sic pōt pbari sustinēdo qz ens sit yniuocū: qz nullū
gen? p̄dicatur quiditate de differentijs suis. ens p̄
dicat qditate de dījs suis. ergo nō ē genus.

Primo

Dubitar. utroz oē genus sit yni-
uocū. ¶ Pro dubio supponitur
qz i isto. 4. c. ponit arist. 5. consideratiōes ad iueniē-
dum pbleuma gñis īspiciēdo ad trāscendētia. p̄ia
est hec. assignatū p gñe nullius mala est assignatio
Secūda. si oia contenta sub genere assignato sint
eiusdem spēi mala ē assignatio. Tertia. si illud qd
sequitur ad oia ponatur genus vel dīa mala ē as-
signatio. Et subdit qz plura sūt que oia sequuntur
ut ens z vnū. n̄ ens non est genus. qz tunc eēt gen?
oīum. z p oīs eēt genus ynius. modo vnū z ens cō-
uertuntur. ergo vnū p̄dicaretur de equalibus sic
ens z p oīs spēs p̄dicaretur de eqlib? sic iūū genus
qd ē fa? sū. qz o3 spēs de paucioribus p̄dicari. si ho-
dicat ynu3 eē dīaz entis seqtur ad huc qz dīa p̄di-
cabi. ur de equalibus sicut suū genus. qd ē falsus

Quarta. si assignatū p genere sit subiectiue in spē
assignata mala ē assignatio. ut albū subiectiue ē in
niue ideo albū nō ē gen? niuis. Quinta. si genus assi-
gnatū nō sit yniuocū mala ē assignatio. nā de oibus
spēbus p̄dicatur yniuoce genus.

Secundo

Dubitar. Utrum si species su-
scipiat magis z minus sit necesse
qz genus suscipiat magis z minus. Pro dubio sup-
ponitur qz aristoteles in quinto capitulo ponit qn-
q3 considerationes ad terminandū probleuma ge-
neris per locum a maiori ad minus z a simili. p̄ma
est hec. si tā generis q3 speciei sit aliquid dīū. tūc si
illud cōtrariū qd ē meli? ponat i gñe peioris mala
est assignatio. ut ratio melior ē q3 motus. ideo aia
magis d3 dici stabilis q3 mobilis. ¶ 2. si gen? su-
scipiat magis z min? z spēs neq3 s3 se. neq3 secun-
dus rem significat3 per ipam suscipiet magis et
minus. mala est assignatio. nam si virtus suscipiat
magis z minus etia3 iustitia z iustiz suscipiet ma-
gis z minus ¶ Tertia. si illud qd magis uidet vlt
similiter dē eē genus. nō sit gen?. neq3 illud qd mi-
nus aut sit vlt eē genus erit genus. ut tristitia z op-
pinio e3 sit videntur eē gen? ire. cū tristitia. n. irat?
z oppiatur se z exaniat se. z tñ tristitia non ē gen?
ire. ergo neq3 oppinio. z oīs cōside? posset vari d
spē. ¶ Quarta. n̄ o3 qz si aliq duo sic se hēant qz a
bo suscipiat magis z minus qz ynum sit genus alte-
rius. ut bonum z malum suscipiūt magis z minus
z tñ neutri ē alterius genus.

Tertio

Dubitar. Utrum probleuma gene-
ris sit constructiue teriandum. Pro
solutiōe supponit qz i. 6. z vlti. c. ponit ari. 3. cōside-
ratiōes ad cōstructiue terminandū gen?. p̄ma ē. si ali-
qd p̄dicet de plurib? dīntib? spē i eo qd qd illd erit
gen? illoz. 2. si gen? assignatū p̄dicet de spē in eo
qd qd vidēdū ē si possit de pluribus alijs specieb?
p̄dicari. z si sic ipz erit genus. Et subdit. 3. dīas in-
ter genus z dīaz. p̄ma ē qz gen? de pluribus predi-
catur q3 dīa. 2. qz gen? magis idicat quid ē eē rei
q3 dīa. nā q dicit boiez eē aial magis idicat quid
ē homo q3 qui dicit boiez eē gressibiles. quia dīa
sp̄ significat q̄litarē generis. iō qui dicit boiez esse
gress bilē q̄le quid dicit. qz ho dicit hoīem esse aial
dicit qd z n̄ q̄le qd. cū dīa a genere sit. sepanda. z ex
hoc p3 tertia dīa. qz gen? significat qd dīa ho q̄le
qd. Tertia cōside? si vnū cōgator sit gen? yni? et
alterz erit gen? alteri? ut si musicū sit sciēs musica
erit scia. z si ābulans mouetur ambulatio erit mo-
tus. Subdit vnū docu? si aliqd sc̄p sequatur ad/
aliqd z cū eo nō cōuertat difficile ē separare qz non

Elenchorum

fit genus. ut geos sp sequitur ad tranquillitatem. s3 nō
erouerso. 2 diuisibile ad numerum. 2 nō ecouerso.
non tñ oportet qd ipm sit gen^o. p3 dando istā rā. qz
nēs sequitur ad oē qd sit. nā oē qd sit nō est 2 nō couerti
tur. n. n. oē quod nō est sit. 2 tñ nō ens nō est gen^o eius
qd sit. n. n. sūt nō ētis species:

Ad rationes Alio ppo^m. ¶ Ad primaz
dī qd ens predicatur equi
uoce. 2 nō in uoce. vel pōt dici p babilr qd licet bō
2 equ^o differāt specie respectu aīalis. nō tamē respe
ctu ētis. eo qd spēs debēt sub suo gñe distigui per
differēcias formales diuisiūas illius gñis. mō en
tis nulle sūt differentie. ¶ Ad scdaz responderetur
negādo cōsequentiam. 2 ad pbatōem responderē qd
illa reglā habet ueritatē respectu p̄dicatoz p̄ime in
tentionis. nō autem respectu p̄dicatoz 3° scdē itē
tionis. ¶ Ad t̄iam dī qd ēs est p̄dicabile cōiter sū
ptū. 2 nō p̄pue sūptū. Et hec dō libris thopicoz ari.

Intra p̄mi li
bri elenchoz. que
rit. unuz de sillo
sophistico sit sciē
tia sophistica di
sticta ab alijs p̄ti
b^o logice. ¶ Et
arguit p̄mo con
tra p̄mam partē
quia de subiecto
p̄supponēdū est
quid est. 2 qz est.
sed dō sillo sopbi

nico nō p̄supponit qz est. imo inuestigat ipsum esse.
ut patebit in textu. ergo dō ipso nō est scia. ¶ Scdō
sic. scia sophistica ē appens sapia. 2 nō exiēs. ut dī
in textu. ergo sciētia sophistica non ē sciētia. ¶ 3°
sic. sillo dyaletic^o 2 sophistic^o adinuicē opponūtur
sed oppositorū eadem est scientia. ergo scientia so
phistica non ē distincta a dyaletica. de qua dēter
minatur in libris thopicoz. ¶ In opposituz est
aristo. tñ p̄mo. quia in p̄ncipio buius dicit se dēter
minaturū de elēchis sophisticis. 2 de his qd vidētur
elēchi. tñ 2° qz in fine scdū dībui^o dicit se adiuēnī
se istā sciaz. ergo scia sophistica ē scientia.

Primo Sciēdum qd pro declaratione ter
minoꝝ ponuntur tres distinctiōes
Quarum prima est hec. sillogismus sophistic^o pōt
capi dupl^r. vno modo prime intentionāl^r. s. p̄ du
abus p̄missis apparenter obseruantibus tres cō
ditiones vel alterā trium conditionum requisitari

ad verum elēchum. que sunt illatio. contradictio
2 probatio. 2 sic non est subiectū euz sit quid cōple
rū. 2° modo pōt capi secunde intēcionaliter. s. p̄o
vna secūda intētiōe denomiatiue predicabili dō sil
logismo apparēter obseruante tres predictas con
ditiones vel aliquam earū. 2 sic capitur hic. ¶ 2^a
distinctio. sillogismus sophisticus pōt dupliciter cō
siderari. vno^o quātū ad defectū quo peccat contra
verū elēchū. 2 sic ē sola p̄ua^o silli dyaletici. 2 purū
nihil. Alio modo pōt cōsiderari quātū ad illud pōsi
tiūū i quo fundatur apparētia bonitatis. rōne cui^o
sibi cōpetit b̄re cauās 2 p̄ncipia a quibus natura
liter cātur. 2 bz passiōes per illa p̄ncipia demōstra
biles. 2 sic capitur i proposito. ¶ Tertia distinctio
scia pōt dici sophistica dupl^r. vno^o format^r 2 intri
sece ita qd appareat eē b̄tus sciētific^o. 2 tñ erit er
roneus vrl deceptor^o. 2 talis nō ē scia. Alio^o dī ali
q̄ scia sophistica denotiatiōe extrinseca 2 ab obie
cto ita qd ei^o obm sit sillo sophistic^o 2 sic scia sophisti
ca est habit^o vnius cōclōis habētis p̄ subo sillo so
phisticū. 2 p̄ predicato passiōe adeq̄tā silli sopbi
stici q̄ ē denotata per p̄n^o essentialia eius. 2 sic scia
sophistica est scia. ¶ Quarta disti^o aliqua scia pōt
dici vna dupl^r. vno modo intrinsece 2 format^r. 2 sic
ip̄i sillogismi dyaletici 2 sophistici nō ē eadez scia.
Alio modo potest dici vna obiectie 2 extrinsece. 2 h
tripl^r. vno modo ab vnitāte cōclōis demōstrabilis. 2
sic silli dyaletici 2 sophistici nō ē vna scia. Alio mo
do pōt dici vna ab vnitāte obi p̄mi de quo 2 suis
p̄tib^o demōstrant passiōes 2 p̄ncipia eēntialia silli sub
iecti. 2 sic adhuc silli dyaletici 2 sophistici nō ē vna
scia. 3° pōt dici vna ab vnitāte obi p̄mi de quo cōclō
rat oēs veritates 2 oēs defect^o circa ip̄m cōtingen
tes. 2 sic scientia thopicoz 2 elenchozum possēt
dici vna scientia.

Secundo sciēdū ē qd liber elenchoz in q̄ dō
terminat aristo. de elēcho sopbi
stico cōtinet duos libros partiales. In p̄ dēterminat
dō cōstitutōe elenchoz sophisticoꝝ. 2 cōz quatuor tra
ctatus. Prim^o tractat^o qui est p̄hemialis cōz vnicū
ca^m in quo intēdit p̄bare qnqz cōclōes. ¶ 2^a p̄ia cō
clusio agit intētiū 2 est hec. dicem^o incipiēs a p̄
mis fin naturā de elenchis sophisticis. 2 dō his sillo
gismis que vidētur elenchi. nō tñ sūt elēchi sed sūt
palogismi. ¶ Secūda cōclusio sophistic^o ē. p̄s qua
tuor rōibus. Prima ē. quidā sūt silli qui vident eē
silli. 2 sūt vere silli. Alij sūt qui vident esse silli 2 nō
sūt sillogismi. modo tales dīr elēchi sophistici. er
go elenchus sophistic^o ē. aīo p̄s per sille. qz sicut ē i
reb^o. ita ē in oīonibus sillogisticis. sed aliq̄ res

Primus

apparēt esse tales quales sūt. aliq̄ vero apparent
eē tales q̄les nō sūt. ergo ēt erit in sillo. mior p3. z
p̄ i entib⁹ aiatis tā ex pte corpis q̄ aiē. ex pte aiē sic
q2 quidā vidēt habere bonū habitū z hē bñt illum.
aliq̄ autē tribuat. i. de aliqua tribu vidēt habere vt
inflātes z fingētes se habere habitū. ex pte corpis
p3. q2 quidā vidēt pulchri z hē sūt pulchri p̄t de
corē. aliq̄ autē vidēt pulchri s3 nō sūt sed opōnunt
fingūt z ornāt se vt appeant pulchri. z p3 idē iiaia
tis. q2 qdam appent argentea q̄ve sunt argentea
z qdam aurea z vere sūt aurea. alia appent eē au
rea vt argentea z nō sūt. vt litergirea z stānea ap
parent eē argentea z nō sūt. z auricalca z felle tin
cta vidēt eē aurea. z rō. aliq̄ sūt appētes sillo. er
go aliq̄ sūt apparentes elēchi. t3 oīa q2 elench⁹ est
fillo⁹ dīctori⁹. aīa patz q2 vīstātes lōge nō iudicāt
res tales quales sūt. ergo a fillo impiti i arte sillogi
zandi pp suam igniā iudicant aliq̄s esse fillos tñ n
sunt. t3 oīa. q2 imperiti velut dīstantes longe spe
culant. z rō. loc⁹ sūt p̄ noīa factus ē. i. gē elēch⁹
sophistic⁹. oīa t3 q2 locus qui sit p̄ noīa ē ad dēci
ēdum aptissimus z publicissimus. aīa p3 q2 mlti cre
dūt esse i reb⁹ sicut est in nōib⁹. z tñ non est simile. g
z c. maior p3 q2 nos ferim⁹ res ipas ad disputatōes
sed vtimur nomib⁹ notis p rebus. ideo credim⁹
sic esse in reb⁹ sicut est in nōib⁹. quod tñ ē falsū.
nam noīa finita sūt z etiā oīonū finita ē multitudo.
res autē sūt numero infinite. ideo necē ē eandē oīo
nē z nomē vnū significare plura. 4. rō. multi igna
ri sepe decipiunt z sophisticant a facientib⁹ in di
sputatione. ergo aliq̄ sūt fillo⁹ sophistici. oīa nota ē
aīa p3 q2 sicut i nūeris expellunt a sapiētib⁹ illi q̄ n
sunt p̄mpti ferre nūeros. i. ferre cū alijs numer an
do. ita etiā illi q̄ sūt ignari z nō cognoscētes vtutes
noīum facit palogizantur. ergo seq̄ q̄ talis fillo⁹
est apparens z nō ex nō. talis autem vocat fillogis
mus sophisticus. ergo fillogismus sophisticus est.

Tertio sciēdū ē q̄ circa hūc textū incidūt. 3.
difficultates. P̄ia ē. vtum sit p̄ci
piendū a p̄mis fm nām: nīdēt q̄ sic. p̄ q2 i illa pre
terminat qd si est. que p3 naturā p̄cedūt alias qōes:
z q2 p̄ determinat de mēbis que sūt finis artis
sophistice. sed finis nātū ē p̄ior his que sūt ad finē
ergo z c. **Secda** difficultas. vtz sit pōe vnā oīo
nem z vnū nomē plura significare. nīdēt p̄ dīstin
ctionē. q2 nomē potest dici vnū dupl̄r. vno modo
vnitate rōnis significādī. z sic impōe est vnū nomē
plura significare. Alio mō potest dici vnū vnitate
vocis: z sic pōe ē vnā vocem plura significare
Tertia difficultas. vtz elēchus sophisticus sit

pura p̄uatio vi elēchi. Rīdētur per dīstictōes. q2 i
elēcho sophisticō duo sūt cōsiderāda. vnū est mālē
quod ē dūe p̄misse z vna cōclusio. Aliud ē formale
qd ē appēs obseruātia trū cōditōum regitaz ad
hūc elēchū. z talis appētia formalr ē p̄uatio vi elē
chi l3 fūdamētalr sit qd positū. vt dcm est i p̄ no
tabili. nam talis apparetia sēp fūdatur in aliq̄ posi
tūo. vt in fallacia equiuocationis fundatur appē
tia in vnitate dictionis.

Conclusio rīsalis. de fillo sophisticō tāq̄
de subo attributōis est scia io
pbistica ab alijs partibus dīsticta. Conclusio satis
patet ex primo notabili.

Primo dubitat quot sūt opa sapiētis. p̄ro
dubio supponit q̄ ari. in 3. dīctoe
rāgit duo opa sapiētis. p̄mittēs talē sup̄pōez. q̄
magis opere p̄cū ē sophisticū videri sapiēte q̄ esse
z nō videri. p3 q2 scia pbistica ē apparetis scia. z n
ex nō. sophisticus ē uir copiosus ab appenti sapiē
tia z n̄ ex nte. ergo sophisticus magis uolūt videri fa
cere opa sapiētis q̄ facere z nō videri. Sūt. n. duo
opa sapiētis quoz p̄mū se t3 ex parte nīdētis. s. n
mētiri de quib⁹ nouit. z h̄ cōsistit i bī negādo uel cō
cedēdo. z m̄ se tenet ex pte opponētis quod ē men
tiēm manifestare. z hoc cōsistit in bī reprobando
dcm nīdētis. Ex quib⁹ cōcludit q̄ disputatio sophi
stica ē necessaria sophisticis. q2 tal⁹ disputatio maxime
facit sophisticas videri sapiētes. **C4. d. 2. ē** bec. qua
tuor sūt genera disputatōis. s. doctrinal. dyalectica.
tēptatiua z litigiosa. Disputatōes doctrinales sūt
que p̄cedūt ex p̄p̄is p̄ncipijs vniuscuiuscūq̄ disci
pline z nō ex his que vident nīdenti. vltimā p̄tica
lam declarat. q2 o3 credere eū qui dīscit. Dyaleti
ce sūt que ex pbabilib⁹ collectie sūt dīctōis. Tēp
tatiue vō sūt que sillogizāt ex his que vident nīdētī
z necē ē eū scire qui se simulat b̄re sciaz. Sed litig
iose sūt que ex his que vident pbabilīa z nō sunt
sillogizat. de demonstratis dcm ē in analeticis. d̄ di
aleticis vō z tētatis in thopiciis. sed de agonisticis
z litigiosis nūc dicemus.

Secundo dubitat. quot sūt metbe. Rīdēt
ari. ponēdo qntā cōclōez q̄ ē bec.
qnq̄ sūt metbe. s. redargutio. falsū. ioppinabile. so
locism⁹. z nugatio. p̄ p̄mā sophisticus vult videri re
darguere nīdētē. p̄ scdaz vult sibi mōstrare fal
sū. p̄ tertiā vult q̄ dicat d̄ oppionē multoz. pluriū
vel sapiētum. p̄ quartā vult fm locutionē barbari
zare. per qntam vult ip̄z idē si equēter dicere.

Tertio dubitat. vtz oīs p̄p̄o significet se
ipam esse verā. Rīdēt ponēdo qntā
ū

Elenchorum

q̄ descriptōes. q̄mōz suppoēs ⁊ tria dēā. ¶ P̄ma descriptio ē b. ppō isolubil ē illa q̄ bz reflexionē s̄ se. dī at̄ ppō h̄re reflexōes s̄ se q̄ significat se ip̄az aliquat̄r eē vel nō esse. v̄puta esse v̄az v̄l falsā. esse dubiū vel creditam. esse v̄lez vel p̄ticulare. v̄l esse affirmatiuā aut negatiuā. ⁊ hoc rōe alic⁹ termini i ea possit. q̄z l̄z generalis significatiōe ois ppō significet se eē v̄am. nō tñ dī ois ppō isolubil. q̄z nō dī in solubil eo q̄ nullo mō īz cuz difficultate solui pōt. Secda descriptio est b. ppō v̄a est q̄ q̄lreūq̄ significat ita est. Tertia descriptio ppō falsa est q̄ nō q̄lreūq̄ significat ita pōt esse. 4. descriptio ppō possibilis est q̄ q̄lreūq̄ significat ita pōt eē. 5. descriptio ppō necia ē q̄ q̄lreūq̄ significat necessario est esse. P̄ma suppo. in ppōib⁹ affirmatis v̄bis subm̄ ⁊ p̄dicationib⁹ debent p̄ eodem supponere. 2. suppo ē. ppō affirmatiua significat idem esse p̄ quo supponit subiectū ⁊ predicatū. 3. suppo. ppō negatiua significat nō esse idem p̄ quo supponit subm̄ ⁊ p̄dicatū. 4. suppo. ip̄se est eādem ppōnē simul esse v̄az ⁊ falsā. ¶ Pri⁹ dēā. ois ppō mundi significat se eē v̄az. p̄z. q̄z ois ppō mūdi est affirmatiua vel negatiua: sed ois ppō affirmatiua significat idem esse p̄ quo supponit subm̄ ⁊ p̄dicatū. ⁊ ois ppō negatiua significat nō idēz esse p̄ quo supponit subm̄ ⁊ p̄dicatū. q̄ ois p̄ pō significat se esse v̄az. ⁊ 3. dēā. q̄z ppōnēz affirmatiuam esse v̄az est esse idem p̄ quo supponit subm̄ ⁊ p̄dicatū. s̄l̄r ppōem negatiuā esse v̄am est nō esse idem p̄ quo supponit subm̄ ⁊ p̄dicatū. ¶ 2. dēā. omnis ppō significans se esse v̄az ⁊ se esse falsam est falsa. patz q̄z p̄ quartam suppoem impole est eandem propōnē simul esse v̄az ⁊ falsā. ergo si q̄nat̄rcumq̄ ip̄a significat ita est. g. ip̄a est falsa. ⁊ 3. dēā p̄ descriptōem propōis falsē. ¶ 3. dēā. cui libet copulatiue dīcit aliqua disiunctiua p̄posita ex p̄rib⁹ dīcentib⁹ p̄rib⁹ copulatiue. p̄z q̄z tales nō possūt simul esse v̄e neq̄ simul falsē. ⁊ causa falsitatis v̄nius ē format̄ causa v̄itatis alteri⁹ ⁊ eē dūer⁹: nam cā v̄itatis copulatiue est habere ambas p̄tes v̄as. sed ad h̄ seq̄r ambas p̄tes disiunctiue cōstitute ex p̄tib⁹ dīcentib⁹ esse falsas. ergo ad v̄itatē copulatiue seq̄r falsitas disiunctiue sibi dīcentis. s̄l̄r cā falsitatis copulatiue est habere alteram p̄tē falsā. mō ad hoc seq̄r disiunctiue habere alterā p̄tē v̄az quare ad falsitatem tal̄ copulatiue seq̄r format̄ v̄eritas disiunctiue.

Ad rōnes Ante oppositum. Ad p̄mam dī q̄ sicut patuit p̄ posteriorū l̄z dī subo oporteat p̄supponere q̄z ē tñ p̄ dēmonstrationē pōt inuestigari causa p̄p̄t̄ quā ip̄z esse inest subo. v̄l

pōt dici q̄ scia cōis sicut est scia sophistica pōt probare suū subm̄ esse salte⁹ a posteriori sicut a signo qualiter probat aristot. sillogismum sophisticus eē. ¶ Ad secūdā dī q̄z scia sophistica q̄ format̄ ⁊ intrinsece denoiatur sophistica s̄t apparet̄ sapia ⁊ nō cōis: tamen scia que denoiatur ab obo sophistica vere est scia. ⁊ nō apparens tñ. ¶ Ad tertiāz patuit solutio ex primo notabili.

Veritur Urum ois ppō i q̄ ponitur termin⁹ equoc⁹

q̄ sit distinguēda. ¶ Et v̄l q̄ non q̄z ista est simpl̄r negāda ⁊ nō distinguēda. bō ē pictus. ⁊ tamē in ea ponit̄ termin⁹ equoc⁹. g. rē. ¶ Secda sic. nulla ppō in q̄ ponit̄ termin⁹ analog⁹ est distinguēda. ⁊ tamē aliquis terminus analog⁹ est equiuocus. ergo rē maior p̄z. q̄z vel illud analogū ponitur cū dictione restringēte. vel nō. si sic. rē tenetur s̄m exigētiā restringētis. si nō. tñ tenetur p̄ p̄ncipali significato p̄ illā maximā. Analogum p̄ se positum stat p̄ famosiori significato. ¶ 3. sic omnis terminus equiuocus importat suā significata aut copulatiue aut disiunctiue. ergo nulla tal̄ p̄positio est distinguēda. aīz p̄z q̄z nō ē sumere significata alicuius nisi per aliquam coniunctionem.

¶ In oppositum ē ari.

Primo sciēdū q̄ p̄ declaratiōe terminorū ponit̄ v̄na dīstin⁹ ⁊ 5. regule. Dīstinctio ē bec. duplex ē termin⁹ equoc⁹. q̄daz ē a casu q̄ dīuerſis rōib⁹ ⁊ eā p̄ dīuerſa significat. Ali⁹ est a consilio q̄ dīuerſis rōib⁹ plura significat. v̄nū tñ p̄ prius ⁊ alterum per posterius. P̄ma regula. p̄dicatū nūq̄ restringit subm̄ quo ad s̄ḡrū ip̄i p̄dicati. v̄l cū dī hō ē v̄iū. ly v̄iū nō restringit boīez ad s̄adū p̄ boīb⁹ v̄iuis. v̄l p̄z i restrictōib⁹. p. b. z. 4. reg. 4. nlls termin⁹ pōt restringi quo ad significatū restringētis nisi restringēs imēdiate addat̄ t̄m̄io restricto. 3. 4. re. 4. ois t̄m̄in⁹ equoc⁹ a consilio nō restrict⁹ stat p̄ suo p̄ncipali significato iux̄ illud. analogū rē. 4. t̄m̄inus equiuocus a consilio restrict⁹ stat s̄m exigētiā restringētis. 5. ois terminus equiuoc⁹ a casu cui imēdiate addit̄ aliq̄ dēterminia p̄cise dūeniēs alt̄i significator̄ stat p̄cise p̄ illo significato. s̄bo tal̄ sit eguoc⁹ a consilio sūptus respectu p̄dicati dūeniētis dē t̄m̄inate v̄ni significator̄ ⁊ alteri nō. stat p̄cise p̄ illo significato. q̄z talia sūt subiecta qualia permittunt̄ ab eorū predicatione.

Secundo sciēdū q̄ z tractat̄ i q̄ ari. dēterminat̄ dī locis sophisticis continz sex capitula. In primo sunt tres partes. P̄ma continet tres particulas. In prima sunt sex cō

primus

clusiones. **C** Prima conclusio est hec. duo sunt modi arguendi. loquutione. nam quidam sunt dictio. alii extra dictionem. **C** Secunda conclusio. modi arguendi in dictio sunt sex scilicet equuocatio. amphibologia. compositio. diuisio. figura dictiois. et accentus. Probat dupliciter. scilicet inductione. et ratione. Inductione. quia equuocatio est fallacia in dictione. amphibologia. compositio. diuisio. accentus et figura dictiois. sunt fallacie in dictio. et non sunt plures. ergo tantum sunt sex fallacie in dictio. ratione. probatur sic. omnis deceptio facta ex eo quod eiusdem nominibus vel orationibus non idem significamus. est fallacia in dictione. si iste sex scilicet equuocatio et ceterae sunt deceptiones factae ex eo quod eiusdem nominibus vel orationibus non idem significamus. ergo sex sunt fallacie in dictio. **C** Tertia conclusio tangit quattuor ex de fallacia equuocationis. per que tanguntur tres modi illius fallacie. primum exemplum. quicquid discunt sunt sapientes. grammatici discunt. grammatici sunt sapientes. Solutio dicitur quod discere est equuocum ad vtrumque discere. siue ad dare disciplinam. et ad accipere disciplinam. primum maior est haec et minor falsa. et est eadem. et in hoc tangit primum modum equuocationis quod fit quando vna dictio principaliter plura significat. et exemplum. quicquid expedit sunt bona. mala expediunt. grammatica sunt bona. Solutio dicitur quod expeditur de dupliciter. scilicet de expediente in bonis. et de expediente in malis quod est necessarium. primum modum maior est falsa. et minor vera. et modo eadem. et in hoc tangit secundum modum equuocationis quod fit quando vna dictio significat vnum principaliter. et alterum ex transpositione vel ex vultu loquendi. non autem ex ipso. nam expedientia principaliter significat expedientia in bonis. sed secundum quid ex vultu loquendi significat expedientia in malis. Tertium exemplum. quicquid surgebat stat. sedens surgebat. ergo sedens stat. Quartum exemplum. quicquid sanabatur sanus est. laborans sanabatur. ergo laborans sanus est. Istud quartum exemplum soluit aristoteles. quia laborans capit dupliciter. scilicet pilleo qui nunc est laborans. vel pilleo qui fuit laborans. primum modum minor est falsa. et etiam conclusio. scilicet secundum modum minor est vera. et etiam conclusio et in hoc tangit tertium modum qui fit quando vna dictio per se sumpta tantum vnum significat. addita tamen alteri plura significat. ut laborans per se tantum significat laborantem. sed si iungatur per se cum hoc verbo sanabatur. significat tam illum qui est laborans quam illum qui fuit laborans. **C** Quarta conclusio tangit quicquid exempla de fallacia amphibologie. primum est. quod scilicet vellem me accipere vellem quod acciperent me. si pugnantes vellem me accipere. ergo vellem quod pugnantes acciperent me. Secundum exemplum. quicquid scit hoc scit. lapidem scit aliquid.

ergo lapis scit. Solutio aristoteles. maior enim est duplex. quia potest est scire vel sciens significari illa oratione quicquid scit hoc scit. si enim illud nomen hoc construat cum primo verbo a parte post. tunc significat scitum. si vero construat cum et a parte ante ex vi personae. tunc significat sciens. Tertium exemplum. quicquid videt hoc videt. lapidem videt aliquid. ergo lapis videt. posset solui eodem modo sicut praecedens. Quartum exemplum. tu dicis esse hoc quod tu dicis esse. sed lapidem dicis esse hoc. ergo tu lapis dicis esse. soluitur etiam sicut praecedens. Quintum exemplum. quicquid contingit dicere contingit loqui sed tacentem contingit dicere. ergo tacentem contingit loqui. Solutio aristoteles. minor enim est duplex. quia vel significat quod tacens potest loqui. vel quod contingit dicere aliquem esse tacentem. **C** Quinta conclusio tangit tres modos generales equuocationis et amphibologie. vnus est quando oratio vel nomen principaliter plura significat ut piscis. et canis. Alius est quando soluti sumus sic dicere id est quando fit transumptio in significatione dictionis vel orationis. Tertius est quando compositum plura significat. separatim vero simpliciter id est vnum significat. ut scit seculum. ista est duplex. quia vel significat aliquem habere scientiam de seculo. vel seculum habere scientiam de aliquo. **C** Sexta conclusio claudit quod amphibologia et equuocatio sepius sunt circa hos modos.

Tertio Sciendum est quod circa hunc textum incidunt sex difficultates. **C** Quarum prima est hec. vtrum terminus equuocus significet sua significata copulatiue vel disiunctiue. Respondetur per vnam distinctionem. quia terminus equuocus significare sua significata copulatiue vel disiunctiue potest dupliciter intelligi. vno modo scilicet quod talis compositio copulatiue vel disiunctiue coniungat iter istud verbum significare plures sumptum. sicut dicendo quod canis significat canem latrabilem. et significat syduis celestem. et significat pisces marinos. et sic omnis terminus equuocus significat sua significata copulatiue. et etiam disiunctiue. Alio modo quod illa compositio coniungat iter significata termini equuoci. ita quod propositio vocalis in qua ponitur terminus equuocus correspondeat vni. metali copulatiue vel disiunctiue oppositae ex significatis illius termini equuoci. et sic nullus terminus equuocus significat sua signa nec copulatiue nec disiunctiue sed coniunctiue. quia nisi sic sequeretur quod ista propositio et similis. canis est substantia. esset propositio vna equuocum vni disiunctiue vel copulatiue. sequeretur et quod nulla propositio esset distinguenda. et hoc est quod intendit egidius de roma ponens talem distinctionem.

Elencborum

Terminus equuocus potest dupliciter comparari ad sua significata. vno modo ut per impositionem illa importat. et sic dicitur ea habere sub copulatione. id est in suo significato nullam copulationem importet. alio modo ut per intellectum ad ea refertur et dicitur importare ea disiunctie. quod sicut in habendo ea habet quandam similitudinem cum illis. in se tamen non includit disiunctionem. ¶ **2^a difficultas.** ex quobec dictio canis non equipollet termino aggregato ex suis tribus significatis quare est non equuocum. Respondetur permittendo tales suppositiones. non equuocum est terminus significans sua significata diuersis conceptibus totalibus non synonimis. Tunc dicitur quod ista vox canis subordinatur diuisis et seorsum tribus conceptibus totalibus. representantibus sua tria significata. nam subordinantur tam conceptui totali specifico latrabili. et etiam alijs conceptibus. et ideo est quod dicitur non equuocum. ¶ **Tertia difficultas.** utrum signum vel additum termino equuoco distribuatur ipsum pro omnibus suis significatis. Respondetur quod non. quod distribuere aliquem terminum est facere ipsum stare quod ab ipso ad quolibet pro quo distribuitur copulatio descendendo valeat consequentia. sed ista consequentia non valet. ois canis currit. ergo canis latrabilis currit. et piscis marinus currit. et sydus celeste currit. ideo illa vniuersalis equale tribus mentalibus sic dictis sumptis cum signo veli. ¶ **Quarta difficultas.** utrum analogum per se positum stet pro principali significato precise. Respondetur per distinctionem. quod dupliciter potest intelligi analogum per se poni. vno modo ex propositione sit quod sumatur sine quocumque addito. et sic tenetur per utroque significatio differenter. Alio modo potest intelligi quod sumatur sine restrictione ipsum restringente ad statum precise pro significato minus principali. et sic analogum per se positum stat precise pro principali significato. ¶ **Quinta difficultas.** utrum sit ponenda vna fallacia vniuocationis. sicut equuocationis. Respondetur quod non. quod ois parallogismus causatiuo fallacie necesse est aliquam causam apparere esse. sed potest sumi aliquis parallogismus habens causam apparere ex parte equuocationis: non autem ex parte vniuocationis. ergo non est ponenda fallacia vniuocationis. sicut equuocationis. prima pars minoris patet: nam ex quo ois terminus equuocus est vniuocus in materia et forma: appentia est quod et habeat vnum significatum vel vnum modum significandi. 2^a pars minoris patet. quod si aliquis terminus equuocus sit idem in materia et forma non est tamen appentia cum debeat esse diuersus in significato vel in modo significandi. ¶ **Sexta difficultas:** utrum isti parallogismi laboras sanabitur. surgens sedebat. peccat penes tertium modum fallacie equuocationis. Respondetur quod peccat penes fallaciam ac-

cidens vel consequentis. et non equuocationis. pro 2^a probatione ponitur due suppositiones. prima est hec. fallacia in dictione est illa cuius causa appentie se ex parte dictionis ad placitum instituit vel eius considerari onis ita quod non possit fieri talis fallacia sine dictionibus ad placitum institutis vel earum considerationibus. 2^a suppositio. fallacia extra dictionem est fallacia cuius causa apparere se ex parte rei significate vel acceptationis. sic quod potest fieri sine dictionibus ad placitum significatibus vel eorum considerationibus. Tunc sic. fallacia equuocationis cum sit in dictione non potest fieri sine dictionibus ad placitum institutis. sed predicti parallogismi possunt fieri et causare deceptionem dato quod nulla esset dictio ad placitum instituta. ergo non peccant per fallaciam equuocationis. maior est nota per primam suppositionem sed minor probatur. quod isti parallogismi voce causant fallaciam per tales causas apparere. scilicet quod dictio eadem in materia et forma in premissis vel in altera premissarum et in conclusionem deberet teneri per eodem supposito vel per eisdem suppositionibus: sed talis causa appentie inuenitur in parallogismis mentalibus dato quod nulla sit dictio ad placitum instituta. Sed causa defectus est ex eo quod dictio vna capit per diuersis suppositionibus suis propter iunctionem cum alia et alia dictione. sed talis causa potest etiam inueniri in conceptibus vltimatis dato quod nulla esset dictio ad placitum instituta. Aliter potest responderi secundum mentem aristotelis. permittendo talem suppositionem. quod ois deceptio pueniens ex variatione modi significandi grammatice peccat per tertium modum fallacie equuocationis. ut isti parallogismi. quicumque sunt episcopi sunt sacerdotes. sed asini sunt episcopi ergo asini sunt sacerdotes et asinus peccat per tertium modum fallacie equuocationis. Et soluitur per distinctionem. eo quod ista dictio episcopi potest esse quod casus. vel nominatiui casus plus nuncietur. Tunc dicitur quod predicti parallogismi possunt dupliciter considerari. vno modo ut intelliguntur causare deceptionem ex variatione ampliacionis. et tunc peccat per fallaciam accitens et consequens arguendo a magis amplo ad minus amplum sine distributione ex parte subiectoris quod in maiore ampliatur ad supposita presentia vel preterita: et in conclusionem restringitur in suppositione ad standum per presentibus tantum. Alio modo possunt intelligi causare deceptionem ex variatione modi significandi qui est tempus eo quod illud participium sedens potest astrui cum illo verbo surgebat ratione presentis temporis vel ratione preteriti per ipsum connotari. et tunc peccat per tertium modum fallacie equuocationis.

Conclusio Responsalis. Ois propositio in qua predicatur terminus equuocus a casu est distinguenda. Hec conclusio satis patet ex dictis.

Primum

Primo Dubitat. ut penes multiplex potēiale possit sumi aliqua fallacia. **¶** Pro dubio supponit qd ari. i. 2^a p^{er}icula dēfinit de fallacijs peccatib^{us} penes mltiplex potēiale. et itēdit duas cōclusiones. **¶** Quaz p^{ri}ma tāgit. 4^a exempla de fallacia cōpōnis et diuisionis que peccant penes multiplex potēiale i o^{mn}one. p^{ri}mū exēplū. sedēre possibile ē ambulare que ppō si sit composita ē falsa qz significat qd bec ppō est possibilis sedēs ambulat. si vero sit diuisa est vera. qz tunc si gnificat qd bec ē possibilis: hoc ambulat dēmonstrato sedente. 2^m exēplū. nō scribētē scribere ē possibile quod soluitur sic pcedēs. qz si sit cōposita est falsa. si vero sit diuisa ē vera. **Tertium** exemplum. quicūqz scit l^{et}as nūc vidicit illas. si eniz hoc aduerbiū nunc dēfinit hoc verbum scit: est composita et falsa. sed si dēfinit hoc verbiū vidicit est diuisa et vera. et si hoc vbiū vidicit dicat esse pncipaliter dēterminabile tūc hoc aduerbiū nūc sibi additū facit sēsū cōpositū. et ab eo separātū facit sensū diuīsum. **Quartū** exēplū. qui vñ solū pōt ferre pōt plura ferre. si bec dēfinitio solū dēfinit illud dēterminabile vñ: tūc ē diuisa et vera. si vero dēfinit hoc vbiū pōt. est cōposita et falsa. sensus enim diuīsus ē iste aliquid qd est vñ solū ferre pōt plura ferre. s3 sensus compositus ē iste aliquid qd solū pōt ferre vñ pōt plura ferre. **¶** 2ª conclusio tāgit quattuor exempla circa fallaciam diuisionis. **Primū** exemplum est illud. quicūqz sūt duo et tria. ergo quicūqz sūt paria et imparia. ans ē distinguēdū. qz si illa cōiunctio et cōiugat iter l^{et}mios. sic illa ē cōposita et vera. si vñ con iugat iter ppōnes est falsa et diuisa. 2^m exēplū. qd est tātūde et amplius. est equale. sed maius est tantūdem et amplius. ergo maius est equale. pmissē sūt distinguēde. qz vel illa cōiunctio et cōiungit iter l^{et}mi nos. et sic maior est falsa et mior vera. vel iter ppōes. et sic ecōtra maior est vera. et mior falsa. 3^m exēplū: ego te posuī seruū existētē liberū. nam si bec dēterminatio exītē dēfinit hūc accusatiuum seruū tūc est sēsus. ego posui te existētē seruū liberū et sic ē cōposita et vera. si vñ dēfinit hūc accusatiuum libez sic est diuisa et falsa. et tūc est sēsus ego posui te existētē seruū liberum. **Quartum** exemplum. quadragita viroz cētum reliquit diuus achiles. hī ppō ē distinguēda. qz si ille genitiu^{us} viroz dēfinitur per hāc dictionē quiquaginta. sic est diuisa et falsa. et est sensus. de quadragita viris achiles reliquit cētum. Si vñ gtiūs viroz dēfinitur per hanc dictionem cētum. sic est cōposita et vera. et est sēsus. de cētum viris achiles relinquit quadraginta. **¶** Ad

dubiū respōdet qd fallacie dōpōnis et diuisionis peccant penes multiplex potēiale i o^{mn}one. p^{ri}o qz multiplex potēiale est dictio vel o^{mn}o eadē fm subaz diuersa fm formā p^{er}la significās. sed fallacie cōpōnis et diuisionis proueniūt ex idēitate materiali cōpositae vero cū diuisa falsa. vel ecōtra. ergo 2^a. Cōpositio est eorū que debēt diuidi falsa vñio. s3 diuisio est eorū que debēt cōponi falsa separatio et ideo quicūqz sēsus cōposit^{us} ē ver^{us} et diuīsus falsus est fallacia diuisionis. et vñ est falsa dōpōnis

Secundo Dubitat. vtrū fallacia accentus peccet penes multiplex potēiale in o^{mn}one. **¶** Pro dubio supponit qd i tertia cōclusionē p^{re}fētis p^{ar}ticlę ponitaris. duo exēpla de fallacia accēt^{us} p^{ri}mittēs hanc supponem qd fallacia accētus sit magis i scripturis et poematibus qm in voce. eo qd i p^{ro}latione satis p^{ro}spiciūt fallacia accētū. p^{ri}mū exēplū est illud. metuo lōgas pereunte noctes lydia dormis. nā illa dictio metuo pōt ēē vna dictio verbalis. et tūc idem significat qd timeo. vñ potest esse due dictōes. et hoc dupl^{ix}. quia vñ ē vñ nōm cū iteriectione. et sic ē sensus. o lydia dormis longas noctes me supple pereūte metu. id est timore. vñ possunt esse duo p^{ro}noia. et sic est sensus. lydia dormis lōgas noctes me exītē tuo pereunte. vel possunt esse tres dictiones. sc3 duo p^{ro}nomina et vna iteriectio. et tūc est sēsus. o tu lydia dormis lōgas noctes me pereūte. 2^m exēplū. beu qz nam tanti cinxerūt ethera nimbi. bec dictio quia naz. potest p^{er}ferri accētū acuto. et tūc tenet iterrogatiue. vel pōt p^{er}ferri accētū graui. et tūc significat cām doloris. dicunt tamen quidam qd de falsa accētus non posuit aristo. exempla. sed a translatoribus posita sunt ista duo. quoz p^{ri}mū sumptum ē ab oratio. 2^m vñ a virgilio. **¶** Cōsequēter i t^{er}tia p^{ar}ticlā dēfinit de fallacia figure dictionis ponendo duas cōclusiones. quarum prima est bec. fallacia figure dictionis sit quando non idem similt^{er} interpretat^{ur}. vt masculinū et feminēum. vñ ē. vñ qñ neut^{rum} iter p^{re}at masculinū vñ feminēū. Silt^{er} quando quale interpretat^{ur} quantū vñ faciēs patiēs. vñ dispositū. id est patiēs. agens. **¶** Secūda dēfinit tangit vñum exemplum. vt vigere videtur figre idēz qd scire vñ edificare. quamulō vigere significet effectum idēz qualitatez. alie vñ significant facere. Ex quo p^{ri}o qd fallacia figure dictionis est fallacia iū dictione. quia sumit causam app^{ar}ētie ex similitudine vocis cum voce. ergo est fallacia iū dictione

Tertio Dubitatur. vtrum ad veritatez p^{ro}positionis requiratur et sufficiat ita

Elenchorum

esse qualitercūq; per ipsas significat. **C** Et videt
q; n. quia ista esset ha: bō est asin⁹. eo q; ipsa signifi-
cat boiem eē. et asinū esse. et ita ē. ergo ipsa est vera.
C 2° sic. ista ppō. ois ppositio ē picularis. et cōsili
ista nulla ppō est negatiua. n. pōtūte ē vere. et tamē
pōte ē ita qualitercūq; per eas significat. ergo rē.
C Tercio sic. iste cecidit vere. cesar ē mortu⁹. āti
xps ē gñandus. et tamē nō ē ita qualitercūq; p eas
significatur. quia nihil est quod per eas significat
cum antixps nō sit. nec etiam cesar. **C** Quarto sic.
ista ē ha. aial est bō. et tamē nō est ita q̄litercūq; signi-
ficat. ergo rē. mior patet. q; ipsa significat q; dōlibz aial
est bō. qd nō ē ita a parte rei. maior. pz. q; significat
aliq; aial esse boiem. et nō plus vnum aial q̄ aliud
ergo significat qdlibet aial esse boiez. **C** Quinto
sic. qcquid significat per istam ppōnem quodlibz
aial est bō. significat per istā aial ē homo. cum sint p
cise ex eisdez fms. sed pma significat qdlibet aial
esse boiem. ergo et scda. **C** In oppositū est aristo.
i postpdicamētis dicēs q; ab eo q; res ē vel nō ē oīo
dī ha vel falsa. et etiā i gnto methaphice vbi dicit.
amplius eē et significat qd vey. nō esse autē et nō
ē significat qd nō verū sed falsū. ē autē silt de affir-
matōe vlt negatōe. Ex qbus auctoritatibus videt
sequi q; ad vitatez ppōnis regat et sufficit q; q̄li-
tercūq; significat ita sit. **C** Ad rōes pbates opp^m
rūdetur ad pma negādo cōsequētiā. et ad pbatōz
ceditur aīs. et concedit ēt q; ita ē qualr significat
illa ppō homo ē asinus. s; nō q̄litercūq; significat
ita ē. q; licet significet boiem esse. et asinū esse. tñ
cū hoc significat boiem esse asinū. quod non ē ita.
C Ad scdaz ccessa maiore et minore negat cōseqn-
tia. q; lz qualitercūq; significet possit esse ita. tamē
p nullo tēpore pōt dici est ita qualitercūq; signi-
ficant dicte ppōnes: nam ppō nō dicit significat
nisi quando ē: modo quadiū ē illa propō. omnis p
positio ē picularis. nō est ita q̄litercūq; ipsa signi-
ficat. ipsa enī significat omne ppositionē eē picta
rem. et non ē ita. et cū ipsamet sit vltis nō particula-
ris. ideo licet ipsa nō possit esse vera. tamen ipsa est
possibilis. Et cōsimiliter dicendum ē de ista. nulla
propō est negatiua. **C** Ad tertiāz dī. negat mior:
et ad probationē dī q; illa q; sunt: in duplici sūt dīa.
nā quedā sunt q; sūt entitates simplices. et sic cōce-
ditur q; per tales propositiones nō significatur ali-
quid qd sit. cum hoc tamē stat q; sp manent ppōes
vere. Alia sunt que sūt entitates cōplexe. cō est ti-
gnificatū totale ppōnis. vt boiem esse animal. sic
negat q; nihil sit significatū per dictas ppositiones

et de talib⁹ et lib⁹ intelligūtū auctoritates adducte
ad oppositū dubij. **C** Ad qrtā ccessa maior nega-
tur mior. et ad pbatiōem negatur maior. ad cuius
pbatiōem dī q; lz aial nō significet. plus vnum aial
q̄ alteruz. significat tamē distinctiue quodlibz ani-
mal esse boiez et nō copulatiue sicut significatur per
illam vtem: quodlibet aial ē bō. **C** Ad 5^m ccessio
ante negatur cōsequētia. q; lz qcqd significat p vñā
illaz significet etiā p aliā. nō tamē q̄litercūq; signifi-
cat vna et altera. q; vltis significat de quolibet aiali
copulatiue q; ipsū sit aial. s; picularis significat qd
quolibet aiali distinctiue soluz q; ipm sit aial.

Ad rōnes ante oppositum. ad oēs patuit
solo ex pmo et tertio notabilib⁹.

Veritur Utrum rātum sint se-
ptem fallacie extra di-

ctionem. **C** Et arguit primo q; non. q; q
omnis fallacia est extra dictionem. er-
go nō sūt tantuz. 7. fallacie extra dictionem. ante
cedens patet. quia ois fallacia est deceptio. s; ois
deceptio est extra dictionem. cum ois fallacia sit i
decipte vel in decepto. ergo rē. **C** 2° sic. ois falla-
cia est i dictōe. ergo nulla est extra dictionem. an-
tecedens patet. q; omnis fallacia est palogism⁹. s; ois
palogism⁹ sit i dictōe. q; rē. **C** 3° sic. falsa ignorā-
tie elēchi ē cōmunis ad oēs fallacias. q; nō sūt tñ. 7:
fallacie extra dictionē. **C** In oppositū est aristo.

Primo Sciendum est q; i scda parte prin-
cipalib⁹ capitulū deīminat ari-
stoteles de fallacijs extra dictionem et 23. 3. pti-
las. quarum prima cōtinet. 3. cōclusiones. **C** Pti-
a est bec. eorum palogismoz qui sunt extra di-
ctionem. 7. sūt species. Prima est fallacia acciden-
tis. Scda est fallacia scdm qd ad simplr. Tertia ē
fallacia ignorātie elēchi. Quarta est fallacia con-
sequentis. Quinta est fallacia petitionis principij.
Sexta est fallacia nē cause vt cause. Septima est
fallacia secūdiū plures interrogaciones vt vnam.
C Secūda cōclusio para ogismi accidentis habet
fieri quando idem assignatum fuerit. similiter inef-
se rei subiecte et accidenti. hoc est dictū quando at-
tributum cōueniēs rei subiecte idifferēter attribui-
tur accidenti committitur fallacia accidentis: pz.
q; mltā eidē accidit que non est necesse sibi iuicē
in esse. **C** Tertia cōclusio tangit duo exempla.
Primum est. coruscus est alter ab homine. coru-
scus est homo ergo coruscus ē alter a seipso. 2^m
exemplū coruscus ē altera socrate: socrates ē bō.
ergo coruscus est alter ab boie.

Primus

Secundo sciendū est q̄ in secūda p̄tula in
tēdit ari. quatuor cōclōnes. ¶ **1^a**
ē bec. fallacia a f̄z qd ad simplr sit qñ aliqd dcm̄ so
lū inest f̄z qd. z sumit iē simplr. p̄z trib⁹ exēplis. p̄
mū ē istud. qd ē oppinabile ē: z quod nō ē ē oppiabi
le. ergo quod nō ē ē. Soluit negādo cōnāz. qz nō ē
idē esse fm̄ qd z ē simplr. sicut ēē oppiabile z esse:
2^m ex^m. qd nō ē homo n̄ ē. s̄z aliqd ē qd nō est bō. g^o
aliquid est quod nō ē. Soluit vt p̄ negādo cōnāz.
3^m ex^m. yndus. i. ethyops ē niger. z yndus ē alb⁹ f̄z
dētes. g^o ē albus z niger. z sic erit alb⁹ z nō alb⁹. Et
subdit q̄ in aliqb⁹ difficile ē cognoscere defectūz.
z hoc cōtingit qdō vt r̄qz oppositoz videtur iē sub
iecto siue sit siue eq̄tr. vt si medietas rei sit alba. z
alia medietas sit nigra. dubium ē vtz totū sit albū
vel nigrū. ¶ **2^a** cōclō. p̄alogisimi fallacie ignorācie elē
cibi habēt fieri qdō omittit aliqd p̄nēa ad rōez
silli vel elenchi. Est eni elēcb⁹ d̄dictio vnius z eius/
dē nō nois tñ. nec rei tñ. sed rei z nois simul. nō sy
nonimi sed eiusdē ex his que data sūt ex necessita
te accidere. nō cōnumerato quod erat i p̄n⁹ ad idēz
f̄z idē. sit. z in eodē tpe. Et subdit duo exēpla. p̄^m
exēplum ē. duo sūt duplū vni⁹. z nō sūt duplū triū
ergo sūt duplum z nō duplum. Soluit. qz hoc est
respectu diuersoz. z nō ad idē. 2^m ex^m ē istud. istō
ē duplū fm̄ longitudinē. z nō ē duplū fm̄ latitudi
nē. ergo ē duplū z nō duplū. Soluit qz nō arguitur
fm̄ idem. ¶ **Tertia** cōclō. fallacia petitionis p̄n
cipij toties sit quotiens cōtingit petere illud qd est
in p̄n⁹ z prouenit ex hoc q̄ nō possumus inspicere
vtrum cōsit eadem a p̄missis vel diuersa. Ex q̄
ps q̄ causa appetit ē appens diuersitas aūtis
z cōntis. Causa vero defect⁹ ē eozū idētitas. ¶ **4^a**
cōclō. fallacia cōsequētis sit qdō credimus cōis
duerti cum aīte cum quo tamē non potest duerti.
quia cum aīte ē de necessitate cōsequēs ē. sed cum
cōsequēs ē putamus antecēdēs ex necessitate esse
hoc declarat sex exemplis. p̄mum exemplum. si
mel ē rubeū ē. ergo si rubeū est. mel est. Soluit ne
gādo cōnāz. quia arguitur a pōne cōsequētis ad pō
nē antecēdētis. 2^m exemplū. si pluit. terra ē madi
da. ergo si terra est madida. pluit. Tertiūz exēplū
iste ē comptus. ergo ē adulter. 4^m exēplum. iste ē
errabundus de nocte. ergo ē fur. Ad bec omnia r̄n
detur per negatōem cōis. quia arguitur a pōne cō
sequētis ad pōnem antecēdētis. 5^m exemplū ē rō
melisli p̄ quam probabat vniuersū īfinitum. quia r̄
guebat sic. quod est factum habz p̄n⁹. ergo quod
nō ē factum nō habz p̄ncipium. sed vniuersū nō est

factus. qz ex nīlō nīl sit. ergo vniuersum nō bz
p̄ncipium. z per cōis ē īfinitum. R̄ndet ari. ne
gando p̄mā cōnāz. nō enī sequit⁹. oē quod ē factum
habz p̄ncipiū. ergo omne quod habz p̄ncipium ē
factum. 6^m exēplum. si aliquis sit febricitās ip̄e est
calidus. ergo si sit calidus ip̄e ē febricitās.

Tertio sciendum ē q̄ in 3ª particula itēdit
ari. duas cōclōnes. ¶ **1^a** p̄ia ē bec.
fallacia fm̄ nō cāz vt causā cōmittit qdō assumitur
aliqua p̄missa que n̄ ē cā fallitatis cōclusionis. s̄z
tñ credit q̄ ip̄a p̄missa sit p̄pter quas sequitur
talis cōclusio falsa. Et subdit q̄ solum habz fieri in
sillogismo ad ip̄osibile. quod p̄z. quia solū habz si
erit in illo sillogismo i quo necesse ē iterimere aliq̄
p̄missarum. sed hoc solū cōtingit in sillo ad ip̄osē. er
go zc. mior p̄z vno exēplo. vt sit ista ypothesis. aia
z vita n̄ sūt idem. z arguas sic. aia z vita n̄ sūt idem.
si generatio alicui corruptōi sit ōria necesse ē aliq̄
gnationem alicui co. ruptōi esse ōriam. sed mors
ē quedā corruptio vite ōria. ergo vita ē gnatio z vi
uere ē generari. sed illud cōis ē ip̄osē. ergo ip̄osē
ē aiaz z vitā n̄ ē idem. R̄ndet ari. q̄ lz cōclusio sit
ip̄osita. tamen hoc puenit p̄pter istā ypothesim. aia
z vita nō sūt idē. sed pp̄ istā minore. mors z corru
ptio ōria vite. Ex istis ifert ari. q̄ ista cōis ē ī sillo
gizata simplr s̄z ē ī sillogizata ad p̄positū. qz cō
clusio non ifert ex illa p̄missa que postea iterimi
tur. Et subdit q̄ per istam fallaciam cōtingit iterro
gātes ita bene decipi sicut respōdētes. ¶ **Secū**
da cōclusio. fallacia fm̄ plures it̄rogationes vt
vnaz. sit qdō plures it̄rogationes sūt sub vno
modo it̄rogādī. z ad eas datur vnica responsio
ac si esset it̄rogatio vna. p̄z quatuor exemplis.
Primū ē. vt vtrum terra sit celum aut mare. 2^m
exemplū. vt si querat. ē ne hic z hic homo. si dicat
q̄ sic. ergo qui percussit hūc z hūc percussit boiē
z non hoīes. Tertiūz exemplū. dem̄tis duobus
quorūz vnum sit bonūz z alit⁹ malūz. vtrum illa
sint bona v̄l non bona. si dicat q̄ sint bona. sequit⁹
ergo aliquod non bonū esse bonum. Et subdit q̄
aliq̄do respondēs ē v̄re redargutus. quod est in
telligēdum si respondeat affirmatiue. aliq̄do v̄o
appent. qd ē itelligēdū si r̄ndeat negatiue. Subdit
z^o q̄ si data fuerit responsio negatiua tūc aliq̄bus
suppositis cōtingit facere v̄ez elēcbū ō respondētē
4^m exemplum. dem̄tato vno ceco. z alio vidēte.
vtrum illa sint ceca vel non ceca. Addit q̄ mul
totiens cōtingit deceptio ex eo q̄ sit dissimulus
rem in singulari z in plurali. vt cecum est quod n̄

Elenchorum

habz visum. natū est nō habere. Sed ceca sunt qñ habent visum. nata sunt tamē habere.

Conclusio ^{respōsalis. tñ st seprē fallacie extra dictionem. hec conclusio}
satis p̄ ex supra dictis:

Primo ^{dubitat. vtz scutū cō medietas est alba ⁊ alia nigra sit albū vel nigr.}
Rñdet p̄ tria dēa. ¶ Primū dēa. tale scutū nec ē albū nec ē nigr. qz nihil dñoiat simplr tale nisi ma ior pars eius fm qdlibz sui sit talis. ¶ 2° dēa. ista copulatiua est falsā. istud scutū est albū. ⁊ istd scutū est nigr. ⁊ sñr distinctiua sibi corrdēs est falsa. ¶ 3° dēa. ista cathegorica de copulato p̄dicato. istud scutū est albū ⁊ nigr est hā sic ista cedit hā si sit de copulato p̄dicato: qñqz sūt duo ⁊ tria. nec re gñtur aliqd corp⁹ esse coloratū. sed suffic qd oē cor pus sit coloratum aut colorata. Et pbabit dicere tur istam esse falsam. illa sūt ceca. demitō vno ce co ⁊ alio vidente. Declarat per duas regulas. qua rum p̄ma est hec: a propōe affirmat de copla plu ralis numeri: ad duas affirmatiuas copulatiue sū ptas d copula singularis numeri: est bona cñia. vt bñ seqt. isti currunt. ergo iste ⁊ iste currit. Secūda regula. a negatiua pluralis numeri ex pte copule ad duas negatiuas distinctiue sumptas de copula singularis numeri ē bona cñia. vt bene seqt. ista n sūt ceca: ergo iste nō ē cec⁹. vel iste nō est cec⁹. Ex bis inferunt tria correlaria: ¶ Primū ē. q casu nā te ista ē falsa. ista sūt ceca: p̄ quia egpoller vni co pulatiue false. ¶ 2° correlariū. ista ē falsa. ista sūt nō ceca. qz sñr egpoller vni copulatiue false de p̄di cati infinitis. ¶ 3° correlariū. iste due sunt ve re. ista non sūt ceca. ⁊ ista nō sunt videntia: qz que libet illarum egpoller vni distinctiue c⁹ alēa p̄ ē hā

Secundo ^{dubitat. vtz fallacie ex dictōez sumant suas causas apparetie ex pte rei vel sermonis.}
¶ Pro solone dubij po nunt septem partiales difficultates. ¶ Prima ē h. qd ē accñs. ⁊ a q dñoiat fallā accñtis. Rñde tur q in quolibet palogismo peccāte per fallaciaz accñtis requirit attributum quod v̄ esse p̄dicatū cōclusiōis. ⁊ res subiecta que dñr eē subm̄ ei⁹: ⁊ acci dēs qd est mediū. qd p̄ tātō dñ accñs q. s. ē exñeū in parte idem ⁊ in parte diuersum. nam in vna pre missarum sumit h̄z vñā habitudinē eius ad alterā extremitatem. ⁊ in alia premissa resumit fm aliam habitudinē vel rōnem ei⁹ ad alterā extremitatē ⁊ inde ē q p̄ialis identitas accñtis ⁊ rei subiecte ppter quam credit q sic attributū natū ē affirma ri vel negari de accñte. sic etiam affirmatum vere

affirmari vel negari de re subiecta. Sed causa de sectus ē p̄ialis diuersitas accñtis ⁊ rei subiecte.

¶ Secūda difficul. vtz a quolz dēō h̄z qd ad qd libz dēa simplr sit locus sopbistic⁹. Rñdet p̄ disti ctionem. dēa fm quid pōt duplr capi. vno: large p quacūqz dictōe sumpta cum aliqua determinā tōe sine illa sit diminutō. ampliatio: vel distrabēs. aut nō. ⁊ sic a dicto fm quid ad dēa simplr ē bon⁹ loc⁹ dyalecticus tenens per locū a pte in modo ad suū totū. Alio: capī dēa fm quid stricte. p qcum qz dictione sumpta cum determinatione nō tam restringēte sed distrabente ampli ante vel diminu ente. ⁊ sic semp capī locus sopbistic⁹. Et si querat qñ pōt cognosci qz determinatio sit diminutō v̄ restringēs tñ. Rñdet q qñ rō dicti simplr cōtinet in rōe dicti fm quid in recto respectu copule d p sent tunc talis determinatio ē solū restringēs: vt ista determinatio alb⁹ ē determinatio restringens tñ respe ctu h⁹ dicti simplr homo. qz ista ē vera. hō albus ē aīal rōale habens albedinē ad sui denoationez. sed qñ rō dicti simplr includit in rōe dicti fm qd i dicto vel respectu alius copule qz de p̄ti. tñc tal determinatio ē distrabens ampliatio seu diminutō sic ista determinatio. pictus ē distrabens respectu h⁹ dicti simplr homo. qz homo pictus sic diffinit q ē figuratum ad similitudinē aīalis rōalis. sñr mor tuus ē determinatio ampliatio seu diminutō respe ctu illi⁹ dicti simplr homo. qz hō mortu⁹ sic diffinit qz fuit aīal rōnale viues ⁊ nō est viues. Ex q p̄ qz cā appentie in fallā h̄z quid ad simplr ē appēs in clusio rōnis dicti simplr in rōe dicti fm quid. Sed cā defect⁹ est ei⁹ sñr insufficiens clusio. ¶ 3° diffi cultas. vtz palogismi fallacie ignorantie clēchi peccēt in forma. Rñdet per distinctionē. Fallacia ignorantie elenchī pōt capi duplr: vno modo lar ge p di deceptione pueniente ex obliuione alicui⁹ dictionis registe ad verum elenchum. ⁊ ista est cō munis oibus fallacijs. ⁊ sic aliqui palogismi peccā tes per talem fallaciam peccāt in forma qz aliqui tales peccant d illatōem. Alio modo capitur falla cia stricte. s. p defectu pueniente ex obliuione ali cuius istarum quatuor additionum. ad idem. h̄z idē sñr ⁊ in eodē tempore. ⁊ tunc palogismi non pec cant in forma. Ex quo p̄ qz causa appentie hu ius fallacie est appēs obseruantia istarum qua tuor additionum. rōne cuius aliquis processus rōsi gnatiuus creditur probare contradictorium p̄e concessi a respōdente. quod tamen non probat. s̄ causa defectus est obmissio alicuius illarum qua tuor additionum. ¶ Quarta difficultas. vtz aīal

Primus

lacia cōtio sit distincta a fallacia figure dictionis. Rīdetur per vnam supponem et vnam distinctionem. Suppō est bec. ad cauendū fallaciam cōtis requiritur due cōne quaz pma ē bona. et secūda mala que tñ apparet eē bona ppter appentem ouertibilitatē bone cōne per ipam. Distin? ē bec. i. pcessu rōsignatiuo causatio fallacie cōtis potest sumi duplex causa apparentie. vna sumit ppter similitudinem ipi ad bonam cōiaz. et sic capitur fallacia figure dictionis. Alio? potest sumi cā apparentie pp appentē ouertibilitatē bone cōne in seipaz. et sic capitur fallacia cōtis. ¶ 5ª difficultas. qd est pñ^m a quo dñotatur fallacia petitionis pñcipij. Rīdet q pñ^m ē cō? quā inrēdit opponēs pbare d rīdentē. qz talis cō? est pñcipalr et primo itenta ab opponētē. et etiā eadem cō? vocat finis. qz est finis argumētatiōis opponētis. vocat etiā dñum. quia ē tñ dñia pñi rīdētī. Ex quo pz q causa apparetie est apparens diuersitas antīat cōtis. vel appens probabilitas anteceditis pp quam crediū cōis esse probatū. Sz causa defect⁹ est identitas antīat et cōtis. vel est ipz aīo nō esse noni? cōsequente. ¶ 6ª difficultas. vix fallacia fm nō cām vt cām sit ab alijs distincta. Respondei per vñā supponēs et vñā distinctionē. Suppō est bec. causa ē ppō que ofert ad illationē cōclūsiōis. Sed nō causa est propō que nihil facit ad illationē cōclūsiōis. appet tamē facere aliquid. Distinctio est bec. fallacia fm nō causā vt causam pōt du pfr capi. vno? large. s. p oī deceptione causata ex aīte que ponitur tanq causa illatiua vel probatiua cōclūsiōis cum tamē nō sit ita. et sic est cōioz oibus fallacijs. Alio modo capitur stricte pro deceptione cāta ex pmissa que apparet aliquid facere ad illationem conclusionis que tamen nihil facit. et pp istaz apparetīā ex falsitate aut impossibilitate t. l. cōclōnis crediū tat pmissa esse falsa aut impossibilē cū non sit ita. et sic est fallacia speciat ab alijs distincta. Ex quo patet q causa apparentie est apparens cōueniētia pmissae non cause cum pmissa causa. sed causa defectus est diuersitas earūdē. ¶ 7ª prima difficultas. vtrum falsa secundū ples interrogaciones vt vnam sit distincta a falsa equiuocationis. Respondei per duas supponēs. et vñaz distinctionem. pma suppo est bec. interrogatio est propositio sumpta cum signo interrogatiuo. vt vtrum homo currit. et suppo interrogatio una est illa in q interrogat unum d uno. vt unum de plurib⁹ uel pla d pluribus conuncte sumptis. Sed interrogatio plures est illa in qua interrogantur plura de uno uel unum de pluribus. uel plura d pluribus inconiū-

cte sumptis. Distinctio ē bec: interrogatio plures ē duplex. quedaz ē plures iplicite in qua. s. alē fmi norum ē tñinus equiuocus. et secundum talem interrogacionem sumit fallacia equiuocatiōis. Alia ē interrogatio plures in qua explicite et inconiuncte predicantur plura d uno. vel vnum d plurib⁹ uel plura d pluribus. et ab illa sumitur fallacia fm plures interrogaciones ut unaz.

Tertio Dubitatur. utrum propō affirmatiua significet esse idem pro quo supponit subm et predicatuz. Et uidetur q non. quia si sic sequeretur q ille essent impossibiles. ois ppō ē particularis. nulla ppō ē negatiua. et nulla propō est uniuersalis cōsequens ē falsuz. ergo rē. cōsequentiā pz. qz ista ppō ois ppō est particularis significat oēs ppōnes esse particulares. et tñ hoc significat subiectū et pdicatū supponere p eodem et sic tñ cōpā haberet esse. et si ita sit. tñ aliqua ppositio erit vñis. et p cōis non erit ita sicut p eam significat et similr pbaretur de alijs. ¶ 2ª sic. qz si sic sequeretur q ois ppositio categorica ēē copulatiua. nā ista ppō. tu curris significat te currere. et ēē idem pro quo subiectum et pdicatū supponunt. ¶ Tertio sic. si sic sequeretur q nulla ppositio mūdi ēē cōtingēs cū equaleat vni copulatiue cui⁹ vna ps ē cōtingēs. igr rē. aīo pz. qz ista dñs ē eternus significat dum ēē eternum. et ēē idē p quo subiectū. et pdicatū supponūt. mō secūda ps ē cōtingēs. qz nō ē idem p quo subiectum et pdicatū supponūt. nisi qñ ppō ē. sz ppō cōtingēter ē. ergo rē. ¶ In oppositū arguit. qz ois ppō affirmatiua affirmat aliquid de aliq. et nō affirmat nisi pdicatū d subo. g. affirmat subm et pdicatū supponere pro eodē. et p cōis significat idem p q subiectū et pdicatū supponūt. qz suppo nō ē nisi acceptio termini p aliquo. ¶ Ad dubiū rñr per vñaz supponēs. et duas definitiones. ¶ Suppō ē bec. aliud requiritur et sufficit ad ppōnes eē pōlēz et ad ppōnes eē veram. qz ppōnem eē possibilem si sit affirmatiua sufficit q possit ita ēē sicut p eaz significatur. nec regritur subiectū et pdicatū supponere. sed ad ppōnē affirmatiua ēē hāz regritur et sufficit idē eē pro quo subm et pdicatū supponunt. ¶ 3ª distictio ē bec. ppōnis duplex ē significatio. qd ē significatio mālīs q ē d re ad ex siue q oītur ex significatiōe fmiop. alia ē significatio formalis q ē nō d re ad ex sz d terminis alic⁹ ppōis. vt ē illa q eueit ipi ppōni rōne copule cōiūgētis vñū cū altero. sic illa ppō. homo est aīa! si gne mālī significat hominē esse animal. sed significatiōe formali signi-

Eteneborum

Ad rōnes ^{supponūt pro eodē.} **Ali opp^m.** ¶ **Ad primaz vicū**

Veritur Utrū oēs salte sint ad
ignorāriam elenchi re

Primo Sciendum est qd i 2o capitulo docet
aristo. reducere qualz fallaz i oem
defectu. s. i. ignoratiā elēchi z vñicā cōclusionēz
q ē hec. oēs palogismi fallaz peccāt vñ elēchū.
p3 fillo z iductiōe. Sillo sic. oēs palogismi imodifi
cati peccāt vñ elēchū. s3 oēs palogismi sūt imodifica
ti. q oēs peccāt vñ elēchū. mior p3. q2 oēs palogismi
fallaz peccāt vñ aliquā pñiculā positam i dñifiñitiōe
elēchi. Inductiōe p3. pmo de fall'ijs i dictione q2
oēs sūt fm multiplex. ergo oēs peccāt vñ elenchuz
aīis p3. q2 equiuocatio z āphibologia z filis figura
do. i. figura dictiōis bene hñt idētitatem vocis. sed
ñ hñt idētitatē significati. q requiritur ad verū elen
chū. opō āt z oīo z accēt' ñ habēt idē nomī nec ean
dē oīonē. iō est ibi multiplicitas noīs z oīonis. z tñ
ad vñ elenchū regrit idētitas noīs sic z rei. vt si sñ
nomen tunica debeat poni i fillo. non v3 poni hoc
nomē vestis sed tunica. 2o probat iductiue de fal
lacijs extra dictionem. z p3 fallacia accidētis. q2
fallacia accñtis peccat vñ fillo. q2 vñ elenchū. z3 oīas
q2 eadem est diffō filli z elenchū. pter hoc q2 elēch'
supra fillogisimū addit vñ dictionem : nam elēch'
est fillogisimū vñ dictionis. aīis p3 q2 i fallacia accñ
tis cum antecedens sit nō est necē oīs esse. z tam
hoc requiritur ad fillogisimū. g2 fallacia accñtis
peccat vñ fillogisimū. maior p3 q2 nō segt. triāgla
babet tres angulos equales duobus rectis secun
dum q2 hñmōi. sed triangulus est. figura. ergo figu
ra fm q2 figura habet tres angulos equales duo

Primus

his rectis istud cōs ē falsum. et tñ añs ē verus. Et subdit q̄ secundū istaz fallacias artifices et oīo scientes ab iſcijs arguuntur id est redarguuntur. vnde qui nō possūt videre. i. videre diuersitatem habitu dinis ad extrema concedūt conclusionē quā oppoñens vult iſerre. De fallacia a scōz quid ad simpliciter probat. quia in ip̄a nō est affirmatio vel negatio vnius et eiusdem de eodez. quia negatio secundū quid albi est secundū quid non album. et negatio simpliciter albi. est simpliciter non albū. Cuius ergo fallacia secundū quid ad simpliciter capiat non albus simpliciter pro negatione secundum quid albi vel econtra. sequitur q̄ non capit affirmationē et negationem de eodez. ¶ De fallacia ignorantie elenchi p̄z. quia sic nuncupata est eo q̄ omittebat aliquam particulam positam in diffinitione elēchi. ¶ De falsa non cause vt cause p̄z. quia in omni elēcho oī conclusiones sequi de necessitate ex premis. sed sic non est de non causa vt causa. ¶ De fallacia petitionis principij p̄z. quia i illa connumeratur illud quod erat in principio. ¶ De fallacia consequentis p̄z quia fallacia accētis peccat cōtra elēchus. ergo et falsa cōtis. t̄z consequentia quia falsa cōtis est pars fallacie accidentis. Et subdit differentiaz inter fallaciam accidentis et consequentis. q̄z accidens fit in vno solo modo. vt idēz est rubeum et mel. albus et cignus. sed cōsequēs sepe fit in pluribus. quia regulatur per istaz maximaz. quecūq̄ vni et eidē sūt eadez. illa inter se sunt eadem. quod autēz talis maxima sit sophistica probatur duob⁹ exēplis. primū. quia nix et cignus sunt eadez in albo et tamē nō sūt eadez inter se. secundū exēplū est ratio mellissi. quia factum esse et habere principij sūt eadez vni tertio et tñ nō oīz q̄ inter se sint eadez saltez conuertibiliter. ¶ De fallacia secundū plures interrogationes vt vna p̄z. quia paralogismi istius fallacie nō sūt ex propositionibus ergo peccat cōtra elēchus. t̄z cōia. q̄ oīs sills fit ex ppōnib⁹ sed elēchus ē sills q̄ elēchus fit ex ppōnibus. Añs p̄ncipale p̄z. quia paralogismi huius fallacie fiunt ex ppōnib⁹ plures et nō ex ppōnibus que sunt vne in quibus. s. predicatur vnus de vno. ergo nō fiunt ex ppōnibus. t̄z cōsequētia. q̄ eadē est diffinitio vnius solius rei et rei simplr. vt eadē ē diffinitio bois simplr et vnius bois. Et subdit q̄ aliquādo aliquis bene est redargutus per hanc fallaciam si dederit vna respōsionē. aliqñ aut solum apparēter si non dederit vna respōsionē sed solūz videatur dedisse. Ex quibus cōcludit q̄ oēs loci sophistici reducuntur ad ignorantiaz elēbi. quia omnes

fallacie in dictione peccant contra contradictionē sed fallacie extra dictionē peccat cōtra diffinitio-

Secundo Sciendū ē q̄ i tertio capitulo dat aristo. modos apparētie oīuz tredeciz fallaciarum. et intēdit talem conclusionē. in oī fallacia est aliquid causans deceptionē in intellectu nostro. p̄z inductiue quia in fallacia equiuocationis et āphibologie accidit deceptio pp hoc q̄ non distinguimus multiplex eo q̄ non est ydoneū quidē distinguere. vt vtz vñū et ens sint idēz. s̄z i fallacia cōpositionis et diuisionis accidit deceptio pp hoc q̄ credimus q̄ oīs oīo cōposita et diuisa sint idēz. s̄z i fallacia accētis accidit deceptio pp hoc q̄ credimus oīones itensā. i. prolata accētū accūro significare idēz cuius oīone remissa. i. prolata accētū graui. s̄z i fallacia figure dictionis accidit deceptio pp similitudinē dictionis cū dictione. quia difficile est videre oram eorū que cōueniūt i voce. et q̄ pōt hoc facere est pprie videre verūz. Et subdit q̄ fallacia figure dictionis ē fallacia i dictione. pbatur duab⁹ rōnibus. prima rō est. q̄ p fallaciā figure dictionis bō magis dēpitur cū alio disputādo q̄ p seipm cōsiderando. sed hoc propriū ē fallacijs i dictione. quia cōsideratio i aliq̄ sit p oratiōes et dictiones. cōsideratio aut p se ipm non fit p dictiones. q̄ rē. z. rō. q̄ fallacia figure dictionis catur ex similitudine dictionis cū dictione ergo ē falsa i dictione. sed i falsa accidentis accidit deceptio eo q̄ nō possum⁹ diiudicare. i. distinguere inter idē et diuersā vñū et multa. et s̄z i falsa cōtis. q̄ falsa cōtis ē pars fallacie accētis. etiā i fallacia cōtis accidit deceptio eo q̄ credimus q̄ sicut añs non pōt separari a cōte. q̄ cōis non possit separari ab aīte. sed i fallāa scdm qd ad simplr. et ignorātie elēchi accidit deceptio eo q̄ omittūtur additiones vere dictionis. sed i fallacia petitionis principij non cause vt cause. et secundum plures interrogationes vt vnam accidit deceptio eo q̄ ignoremus diffini-

Tertio Sciendū est q̄ circa hunc textum incidunt q̄ tuor difficultates. ¶ Prima est hec. qd est reducere paralogismos fallaciarum ad elēchū. Rūdetur p duas suppositiones. et vñū dictūz. ¶ Prima suppo ē hec. de rōne q̄ i elēchi sūt tria. s. q̄ sit illatiuus. z. q̄ sit pbatuus. et tertio q̄ sit cōdictiuius. rōne p̄mi dicit esse sills. rōne scōi est dyaleticus. et rōne cōditionis est elēchus. Ex q̄ inferūtur tria correlaria. ¶ Primū est. q̄ iste tres differentie. s. illatio probatio et contradictio. sunt orie subordinate. q̄rū p̄ma est magis cōis q̄ scōa. et scōda q̄ tertia. z. seq̄ q̄ iste

Elencbozum

Conclusio Respōsalis. oēs fallacie redu
cende sūt ad ignorantia elēchi
Nec cōclusio satis pz ex pmo notabili.

Primo Dubitatur. q̄t modis sit apparens
elēchus. ¶ Pro responsione sup
ponitur q̄ aristo. i. hoc capitulo d̄termiat d̄ sillogis
mo peccante i mā. ⁊ d̄t̄t duas ptes. in p̄ma tangit
quattuor cōclusiones. ¶ Quaz p̄ma est hec. babe
mus p quor p̄ncipia sūt sillogismi sophistici peccā
tes i mā. ¶ Secūda cōclusio tāgit ynā diuisionem
elēchi sophistici. nā quidā ē q̄ videt esse sillogistic⁹
⁊ nō ē. Alius ē qui ē sillogisticus s̄z nō ē cōueniens
rei. id est nō p̄cedit ex veris. p̄mus dicitur peccās
i forma. ⁊ secūdus peccās i mā. qui sic adinuicem
differūt. qz sillogismi peccātes i mā nō arguuntur
f̄ni rē. i. ex v̄ia. ⁊ mōstrāt ignorātes. i. ignorātiāz re
spondentiā. qd ē p̄p̄iū tētatiue. s. sumere experiē
tiā d̄ scia vel ignorantia r̄ndētis. qd p̄s. qz dyaleti
ca sillogizat falsuz pp̄ ignorātiā r̄ndētis q̄ p̄cedit p̄
missas falsas. ergo ⁊ tētatiua. i. z m̄ia. qz tētatiua

Secundo Dubitatur rrisio ad dubius
vix oium palogismoꝝ sit eadeꝝ
scia. ¶ Pro solutioẽ supponitur qꝫ i secunda pte
huius capituli pbat ari. 3. conclusioes. ¶ Prima
ẽ. non oiuꝝ elenchorum ẽ eadẽ scia. p. 3. q. 2. fortasse i
finite sũt scie. ergo etiã infinite sũt dmonstratioes.
sed gegd atingit dmonstrare contingit illig elẽchũ
ddicere. vt si qd diceret dyametruũ eẽ comẽsurabi
lez colte. cõtra ipm posset fieri elẽchus. pbando qꝫ
dyameter sit colte comẽsurabilis. ¶ Secũda eõ
clusio. nõ oium elẽchoꝝ falsor ẽ eadem scia. p. 3. q. 2
secũdum vnãquãqꝫ partem põt fieri filts falsus. vt
secundum geometriam põt fieri filts geometricus
falsus. 7 secundus medicinã medicinalis falsus.
¶ 3.ª cõ. nõ oium elẽchoꝝ est eadem scia. 2is. f. dy
alectica. subdyalectica apbendendo dyalecticã pro
prie dictam. 7 sophisticam. p. 3. q. 2 dyalectica dat pñ
cipia 2ia ad formandum elẽchũ fm vnãquãqꝫ
disciplinã. Ex quo ifert qꝫ p istam sciaꝝ nõ soluꝝ ha
bemus cõpõnez palogismoꝝ. s. 3 etiam iporum so
lutionẽ. q. instantie ipoz solutiones sunt. Et p h p. 3

Tertio Dubitatur rrisio ad dubius.
 de veritate huius insolubilis. h. propo
 quam ego pfero e similis illi quam pferit plo. post
 ro q nulla aliam pferat ab ista. ho e aial. z plato p
 erat ynafalsam. f. istam ho e asinus. pbatur sic. qz
 vel ppō plata a me est ha vñ falsa. si vera. habet p
 positum. si falsa. ergo e similis ppōni quam pferit
 plato cū ppositio plonis sit falsa. z vltra. si sit simi
 liz propositioni quam pferit plo. g. ita e a pte rei qliter
 ppō plata a me significat. z p cōs ipa e vera. Im
 probatur sic. qz vel talis ppō prolata a me e ha. vñ
 falsa. si sit falsa. bētur ppositū. si sit ha. g. verū e q
 illa ppō quam pfero e similis ppōni quam pferit

Primus

plato: sed ppō quā pferit plō est falsa. ergo ppositio quā ego pfero est falsa. 2ª pōis si ipa est vā ipa est falsa. ¶ Rñdetur q^d ppō prolata a me est falsa q^d ad ipam eē verā segtur ipam eē falsā. g^o ipa ē falsa. 3ª cōia. q^d ipole est eandē ppōnem simul esse veram 2 falsam. añs p³ ex iprobatiōe sopbismatis. Et ad pbatōnez d^r q^d ipa est falsa. q^d l³ sit ita qualiter ipa significat. tñ nō ē ita qualitercūq³ ipa significat. q^d nō solū significat seipaz eē falsā. sed simul significat seipaz eē verā. 2 se eē falsam. Et silt^r duceretur d^r ista ppōne ego dico falsū casu posito q^d nihil aliud dicā. silt^r ipa est falsa q^d significat se esse veram 2 se eē falsam. ergo o³ ipaz silt^r eē veram. et silt^r falsam. q^d ē ipole. añs p³. q^d bñ sequitur ista pō ego dico falsū ē vā. ergo ita ē q^d liter ipa significat. sed significat me dicere falsū. g^o ita est q^d ego dico falsū. 2 tñ nihil aliud dico a predicta ppositio ne. ergo pdicta ppō ē falsa.

Ad rationes Ante oppositū. ¶ Ad p¹ mā patat q^d mō false reducitur ad ignoratiā elenchⁱ nō special^r s^d gñal^r sūt. ¶ Ad alias satis p³ solutio i tertio notabili.

Meritur Utrum oñes litigio se bene diuidantur q^d alie sunt ad nomen disputabiles. 2 alie ad intellectum. ¶ Et videtur q^d sic: p aristotelem versus finem primi thopicorum dicē rem q^d mltiplicis distinctio valz ad hoc q^d non sūt disputationes ad nomen s³ ad intellectuz. ergo o³ aliquas oñes eē disputabiles ad nomen. 2 aliq^s ad intellectū. ¶ 2ª sic. diuisio fallaz i dictiōe 2 extra dictiōe ē sufficiens. g^o 2 pcedens. 3ª cōia. q^d oñes peccātes p fallaz i dictiōe sūt disputabiles ad nomē. oñes vō fallaz extra dictiōez sūt disputabiles ad intellectū. ¶ 3ª sic. diuisio disputationis ad intellectū 2 nō ad intellectū ē bona. g^o 2 pcedens. 3ª cōia. quia disputatio ad nomen ē disputatio ad nō intellectū. ¶ In oppositū tñ ē aristo.

Primo Sciēdū ē q^d i h. 5° c. iprobat aristo. vñā diuisionē positā ab antiquis p quam ipi dabāt artē de silis sopbisticis. 2 cōtinet duas partes. i p¹ia itēdit tres cōclusiōes. ¶ Quaz p¹ima ē bec. diuisio oñonū i oñonē disputabilē ad nomē. 2 i oñonē disputabilē ad intellectū nō ē sufficiens. pbat^r. 4. rōnibus. p¹ma rō. eadez oñō pōt disputari ad nomē 2 ad intellectū. ergo pdicta diuisio ē insufficiens. añs p³. q^d disputare nō ad intellectū siue ad nomen non est aliud q^d opponens 2 rñs vti aliq^s mltiplici p diuersis significatis ci^o. sed disputare ad intellectū ē vti aliquo mltiplici in eadez signifi-

ficatione. sed manifestum ē q^d de aliqua oratione mltiplici possunt opponens et rñdens credere ipsam tñ vñū significare. 2 sic ipi disputabunt ad intellectum. s³ vō credant q^d plura significet 2 opponēs vtatur in vna significatione. rñdens vō i altera. tē disputabunt ad nomē. ergo eadē oñō erit disputabilis ad nomen 2 ad intellectum. 2^a rō. ois oñō est disputabilis ad nomen. 2 ois oñō ē disputabilis ad intellectū. g^o diuisio ē insufficiens. añs p³ p¹ia pte p³. q^d possibile ē q^d i q^dlibz oñone opponēs 2 rñdens ferāt suos intellectus ad idem. 2 sic erit disputatio ad intellectū. 2^a p³ añtis p³. q^d ois oñō pōt disputari nō ad intellectū. ergo ad nomen. 3ª cōia. quia idem ē disputare ad nomē 2 non ad intellectū. Ad hanc rationem respondēt antiqui q^d oñones mltiplices sūt disputabiles ad nomen. mltiplices vō ad intellectū. Contra hanc rōnem arguit aristoteles. quia nō oēs mltiplices sūt disputabiles ad nomen. quod p³. rñeni d^r oñō disputabilis ad nomen nisi in relatione ad respondentem qui dat alium intellectum q^d p¹tendat opponēs. s³ pōt ē q^d rñdens nullū intellectū dderit. g^o talis palogismus nō ē disputabilis ad nomē. 3^a rō. oratio multiplex pōt disputari ad intellectum. 2 oñō non multiplex pōt disputari ad nomē ergo diuisio est insufficiens. añs p³. quia oñō mltiplex pōt distingui 2 accipi ideterminato sensu. oñō vō non multiplex pōt a disputantib⁹ accipi vt mltiplex. 4^a rō. illa diuisio se tenet soluz ex parte elēchi. 2 non ex parte silti. ergo ē insufficiens. 3ª cōia d^r p¹r. p. q^d iconueniēs est disputare de elēcho. 2 non de siltō. cū elēchus sit siltō. 2^a q^d aliqui silti sopbistici peccāt i siltū tñ. vt ctingit tacentē dicere. aliq^s i elēchū tñ. vt ois circulus est figura. poema hōe ri est circulus. ergo poema homeri est figura. Aliq^s vō peccant contra vtrūq³. vt aliquis dat solū vñū denarium. 2 non h³ vñum solū denariuz. ergo dat q^d nō habet. ¶ Secūda cōclusio. oñes doctriales sūt disputabiles ad nomē. cui⁹ opposituz vice bāt atiq³. pbat^r sic. q^d ista oñō ois triangulus habz tres ē doctrialis. 2 tñ ē disputabilis ad nomē. g^o 2 c. minor p³. q^d possibile ē q^d videat^r opponenti vel rñdenti q^d triangulus plura significet. ¶ 3ª cōclusio q^d silt^r datur cōtra añq^s ē bec. oñones mltiplices sūt disputabiles ad intellectū. pbat^r tri p¹r. p¹mo sic. q^d possibile ē q^d opponens 2 rñs ignorēt terminuz eē multiplicē. 2 tūc accipiet eum i eadē s³gne. 2 sic erit disputatio ad intellectū. 2ª sic. q^d possibile ē q^d opponens distinguat multipliciter terminū 2 q^d rat veritatem i vtroq³ sensu. tūc si respōdēs cōcedat vt neget i vtroq³ s³su manifestū ē q^d sit disput-

Elenchorum

ad intellectū. ergo nō oēs ofones multiplices sunt ad nomen disputabiles. Ex quo p3 qd nō est ponēduz aliqd gen^o ofonū ad nomē disputabiliuz quin ille possint disputari ad intellectū.

Secundo Sciēdū ē qd in secūda pte butus capituli reprobatur aristoteli. 2^m opinione antiquorū ponēdo talē conclusionē. Opponēs arguēdo cōtra respōdētēz nō tenetur distinguere multiplex. quod est cōtra antiquos dicētes nullam orationē disputari ad nomē nisi ex vicio opponētis ideo opponēs arguendo dēbat prius distinguere multiplex. Cuius oppositum probatur aristotele. 4. rōnibus. pma est hec. nullus tenetur distinguere qd ignorat. sed possibile est qd opponēs ignoret multiplicitatē oratiōis. ergo nō tenet distinguere. 2^a rō. opponēs nō tenet docere suū rōdētēz. sed distinguendo multiplex doceret ip̄s. cū aliqd tale multiplex iēret. Tertia ratio. inō multiplicibus pōt fieri disputatio ad nomē. ergo distinctio multiplicis nō tollit disputationē ad nomē. an̄s pbat duob^o exēplis. p̄mū est. ut si queratur. vtrū i quaterma^o vnitates sint eq̄les binario. vnus pōt rōdere qd nō. quia quattuor sunt vnitates quaternarij. 2 due binarij. Alius pōt rōdere qd sic. quia quattuor vnitates sunt duo binarij. 2^m exēplum. si queratur. vtrum triorū sit eadē disciplina. vnus pōt respondere qd sic. itelligendo d cōtrarijs notis. 2 alius qd nō. itelligēdo de trijs iētis. Quarta rō. si opponēs sophistā haberet distinctiōnem multiplex sequeret qd disputare sophisticē

Tertio Sciēdū ē qd circa eēt docere. hūc textus icidunt due difficultates. Quarū pma est hec. vtrū sit aliqua disputatio ad nomen. Respōdent aliqui per vnā distinctionē 2 tria dicta. Distinctio ē hec. orationū quedā sūt disputabiles ad nomē. 2 sūt ille quibus opponēs 2 rōdēs vtrūtur p diuersis. Alię sūt disputabiles ad intellectū 2 sūt ille quibus opponēs 2 respōdens vtrūtur p eodē. p̄mū dictū. oēs paralogismi i dictiōe sunt orationes disputabiles ad nomē. sed nulli paralogismi extra dictiōēz sūt disputabiles ad nomē. sed ad intellectū. 2^m dictū. talis variatio disputationū sumitur ex pte disputatiū. 2 nō orationū. 3^m dictū. nulli illi doctrinales sūt disputabiles ad nomē. hāc opinionē reprobatur p̄ba. ut patuit in pmo notabili: C Alia ē opinio dicētium qd nulla ofo est disputabilis ad nomē. imo si eēt aliqd ofo multiplex tē opponēs i arguendo hēbat distinguere illud multiplex. 2 istam opinionē reprobatur aristoteli. i 2° notabili. C Secūda difficultas. vtrū sit aliquo^o saluabile diuisionē ofonūz i ofones disputabiles ad nomen

vel ad intellectū esse sufficiētem. R̄ndetur per duas suppositiones. 2 vnum dictum. C Prima suppositio ē. refert dicere aliquā orationem disputari ad nomē 2 eā disputabilem ad nomē. qd disputari ad nomē se t3 ex pte disputantiū. sed disputabilitas se t3 ex pte ofonū. C 2^a suppo. ofo disputabilis ad intellectū ē illa qd ex se nata est causare vnū intellectū vel vnū sensū. Ex quo sequitur qd nulla ofo multiplex est disputabilis ad intellectū. Sed oratio disputabilis ad nomen est que ex se nata ē causare diuersos cōceptus vel diuersos sensus. Ex qd sequitur qd nulla oratio non multiplex est disputabilis ad nomē. Dictū est istud. diuissio ofonū in orationes disputabiles ad nomen 2 in oratiōes disputabiles ad intellectum. est sufficiēs. i3 enim eadem oratio sit disputabilis ad nomen 2 disputetur ad intellectū. tñ implicat cōtradictionem eādē orationem esse disputabilem ad nomen 2 esse disputabilem ad intellectum. Et ad aristoteli. dicitur qd sue rationes nō cōcludūt nisi qd aliqua oratio que disputatur ad nomē disputatur etiam ad intellectū. qd ē cōtra antiquos dicētes qd ofo que disputatur ad nomē nō pōt disputari ad intellectū.

Conclusio Respōsalis. p̄dicta diuissio orationis est sufficiens. ut possit p̄bari per rationes ante oppositum.

Primo Dubitat. quo modo differt disputatione doctrinalis a tentatiua. C Pro dubio supponitur qd i 1° 6. c. i qd ostendit aristoteli. ofam inter diuersa ḡna disputationum sunt due partes. In quarum prima tāgit. 3. cōclusiones. C Prima tāgit ofam inter disputationem doctrinalem 2 tētatiuam. qd ad tētatiuam pertinet distinguere 2 interrogare de x̄ita te cuiuslibz partis. eo qd sumit experimētūz de scientia respōdētis. hoc autem nō p̄tinet ad doctrinalem. C Secūda cōclusio. Disputatio tentatiua sumit experimētum de scientia respōdētis. quia consideras de omnibus pōt sumere experimētūz de scientia respōdētis. sed tentatiua est h̄. ergo tē. minore probatur aristoteles. quia tētatiua ē quedam dyalectica. sed dyalectica cōsiderat de omnibus. ergo 2 tētatiua. C Tertia 2^a dyalectica 2 sophistica cōueniunt 2 d̄nt. nam cōueniūt i hoc qd vtrāqz cōsiderat d cōibus. sed d̄nt qd dyalectica cōsiderat d cib^o p̄mū rem. i. secūdam x̄itatem 2 p̄bilitatē. sed sophistica cōsiderat de cib^o secūdū appetitiāz. C In secūda pte op̄at alios s̄lōs adiūicē. 2 ofiet quattuor cōclusiones. C Quarum pma tangit talem diuisionē sillogismorum. quidam est litigiosus. qui est apprensens et non existens. idest peccans i forma. Alius ē

Primus

sophisticus sicut sunt syllogismi peccantes in materia qui quāvis conclusio eorum sit vera tamen sunt sophistici eo qd lz nō decipiāt nos credēdo qd conclusio falsa sit vera, tamen decipiūt nos credēdo qd conclusio sit pbata que nō est pbata. et de istis cōsiderat dyalectica et tētiua. ¶ Secūda cōclusio tāgit differētiā iter syllogismū litigiosū et falsigraphū. qz falsigraphus sit ex ppiis principiis alicuius artis. non autem litigiosus sz ex coibus. Exemplū pmi. vt rō ypoctatis p quam voluit pbare quadraturam circuli. Exēplū scōi. vt rō brislonis p quā etiam voluit pbare quadraturā circuli. ¶ Tertia 3ª tangit differētiā iter sūm litigiosus et sophisticus. qz lz idem sine sūis litigiosus et sophisticus. hoc est tñ sub alia et alia ratione. qz sicut homines illi dicuntur litigiosi et rixē amatores qui contendūt pp solam victoriā. et illi dicuntur sophistici qui cōtendunt pp gloriā. sic etiā ille sūis est litigiosus cui finis ē apparens victoriā. et ille est sophisticus cui finis est apparēs glia. qz sophistica ē apparēs gdē sapientiā. nō autē exia. ¶ Quarta cōclusio comparat litigiosū ad falsigraphū in ordine ad illos in quibus deficiūt. litigiosus enī deficit a dyalectico. et sic se habet litigiosus ad dyalecticū. ita se habet falsigraphus ad demonstratiuū. quia sicut falsigraphus procedit ex principiis demonstratiuis. ita litigiosus procedit ex principiis dyalecticis. Ex hoc infert duas differētiās iter falsigraphus et litigiosus. p^{ria} ē hec. quia falsigraphus procedit ex propriis principiis alicuius discipline. lz litigiosus pcedit ex coib⁹. secūda differētiā. syllogismi falsigraphi non pnt applicari ad plures artes euz pcedūt ex ppiis. sed litigiosi qui procedūt ex coibus possūt applicari ad plures artes. Patet duob⁹ exemplis. primū est de ratione quā faciebat antiphō ad faciendum: quadraturam circuli. supponebat enī qd cōtinuū erat cōpositū ex plicis indiuisibilibus. hoc autē p^{ncipiū} ē applicabile ad geometriā. ad naturalem philo sophiā. et ad alias plures artes. 2^m exemplum est de ratione zenonis qua probabat qd nō erat bonū ambulare post cenam eo qd nihil cōtingit moneri. et hoc p^{ncipiū} est applicabile ad mltas artes. Ex quibus infert aristo. qd non eodem modo se habet falsigraphus ad demonstrationem sicut litigiosus ad dyalecticū. quia falsigraphus est falsigraphus respectu demonstratiui. sed litigiosus nū est litigiosus respectu dyalectici.

Secundo Dubitat. quot sūt additōes dyalectice. Respondet aristo. lz vltio capto qd sūt qttuor. p^a est. dyalectica non est alic⁹

generis determinati. quia submū suū est applicabile ad oīa sub quacūqz ratione cōsiderandi. Secūda. qd nullius cōclusionis est ostēsiua. qd est itel ligēdum circa materiā specialem. nō autē circa materiā cōmunē. Tertia. qd nō est talis qualis est methaphica. qz methaphica ē cōis eo qd submū suū est cōmune secundum predicationem ad subiecta omnium aliarū sciētiāz. sed subiectum dyalente est cōmune per applicationes. Quarta additio. dyalectica est interrogatiua. alie autē artes speciales nō sūt interrogatiue. qz interrogatio sit vt respondens eligat partē quam vult. sed demonstratiue sciētiē nō habēt disputare ad vtrāqz partem. ergo nō habēt interrogare. Et subdit qd ille quattuor cōditiones conueniunt tentatiue. Et primo probat primam cōditionē sibi conuenire duabus rōnibus. Prima est hec. qd multi nescientes artes speciales habēt tētiuā. g^o 2^a. a^o p^o qz multi ignorātes artes spāles possūt sumere expiūm de ignorātia rīdētis. pnt enī petere talia ad q^o rīdētes nō pnt rīdere et tūc ipi iudicant ignorātes. 2^a rō. tētiua vti pncipiis cōib⁹ cuilibz applicabilibus. ergo nō ē circa aliquod gen⁹ determinatū. Ex q^o infert ar. qd oēs sciētes et ydiote vti dyalectica et tētiua sed diuersi mode. qz ydiote picipiāt iperfecte dyalecticā. sed scientes picipiant eam perfecte. Subdit insup duas d^{ras} inf⁹ tētiuam et methaphicā. Prima est hec. qz methaphica est ars demonstratiua. et nō sumit expiūm de ignorantia respōdētis. tētiua aut nō est demonstratiua. et sumit expiūm de ignorātia rīdētis. 2^a d^{ra}. sic se habet falsigraphus ad litigiosū ita se habet methaphica ad tētiuā. sed fillo⁹ falsigraphus nō est litigiosus. g^o methaphica nō ē tētiua. Ex quib⁹ infert aristo. qd ad dyalecticā ptiēt cōsiderare de sophisticis clenchiis. p^o qz ad dyalecticā ptiēt cōsiderare de oibus que sūt ex coibus. lz elēchi sophisticis sūt ex coibus. ergo 2^a.

Tertio Dubitat. de veritate h⁹ insolubil⁹ plato dicit falsum. casu posito qd plato dicat istam p^onem. sortes dicit verum. et sortes dicat illam. plato dicit falsum. pbatur qd sit vera. qz bec p^o. plato dicit falsum vel est vera vel falsa. si vera habet intentum. si falsa. ergo sua contradictoria est. i. ista. plato nō dicit falsum. sed plato dicit sortes dicere verum. ergo nō est falsum qd sortes dicat verum. et per cōis verum est sortem dicere verum. sed sortes nullam aliam dicit nisi istam. plato dicit falsum. ergo ista est vera. plato dicit falsum. Improbatur sic. quia vel ipsa est vera vel est falsa. si falsa: habetur intentum. si vera. ergo verum est

Elenchorum

platonē dicere falsū. sed platon non dicit nisi istam
sortes dicit veruz. ergo falsū est sorte dicere veruz
et p^ois sortes dicit falsuz. et non dicit nisi istaz. p^o
dicit falsū. ergo ista. plato dicit falsū ē falsa. R^onde
tur. qz p^odicta p^opō ē falsa. qz significat se eē veram
cū sit p^opō affirmatiua. et significat se eē falsā vt pa
tuit ex probatione. ¶ Et ad p^obationez n^or sic de
precedentibus. Vel pōt r^onderi sic alias patuit in li.
pyar. vbi dabat d^odictoria isti. ego dico falsum. et si
mistr diceretur de ista. bec propositio ē falsa. per ly
hoc determinādo ipammet p^opositionē. nam ipa si
gnificat se eē veraz et se eē falsam. qz ex significati
one mālī significat se eē falsam. et de significatione
formali significat se eē verā.

Ad rationes

Ante oppositū. ¶ Ad p^oi/
mā ccedit q^o aliqui sūt dis/
putationes ad nomē. et aliqui ad intellectū. s^o negat
q^o p^odicta diuisio sit sufficiens. eo q^o mēbra diuisiōis
nō sūt opposita. ¶ Ad secūda^o patuit quōd ifallaci
is i dictione sūt aliqui disputatiōes ad nomen et
aliqui ad intellectum. ¶ Ad tertiā negatur a^ois. et
ad probationē d^or q^o disputabile ad intellectum et n^o
disputabile ad intellectuz bene opponūtur. t^on dis/
putabile ad intellectū et disputabile nō ad intelle/
ctum non opponūtur. etiā possibile esse et non possi
bile esse opponūtur. sed possibile esse et possibile n^o
esse nō opponūtur. ¶ Et ad oēs rōnes simul dicit
q^o si disputabile dicat actū tunc diuisio est insuffi/
ciens sicut bene probāt rōnes aristo. sed si disputa/
bile sit nomē aptitudinis tūc diuisio est sufficiens et
i^o sēsu intelligebat titulus qōnis. Et bec de qōne.

Meritur

Utrum cautelle ducē
tes ad vltimas quattu
or metas sint i^otextu bene assignate. Et
videtur q^o non. qz peccata et vicia i nul
la scia sunt docēda. sed cautelle sūt quedam vitia.
ergo et. ¶ Secūdo sic. i isto libro n^o ponuntur cau
tele respōdētis. ergo nō debēt poni cautelle oppo
nētis. ¶ Tertio sic. i tertia cautela dicit aristo. q^o
opponēs debet negare dictū r^ondētis. et t^on postea
dicit q^o debet ipm puocare ad iram: qd nō pōt sa
cere laudādo. ergo et. ¶ In oppositū ē aristoteles

Primo

Sciēdum est q^o tertius tractatus
in quo determinat aristoteles. de
argumētationibus sopbisticis iquantū p eas niti
opponēs ducere suū r^ondēm ad aliquaz quattu
or metbaruz otinet tria. c. In p^omo dat cautelas q
bus opponēs potest ducere respōdētē ad metbas
falsi et iopinabilis iūctim et diuisim: et itendit quat
tuor occlusiones. p^oima tāgit qnqz cautelas ad du

cendū ad metas falsi et iopinabilis iūctim. Quaz
prima ē bec. q^o opponēs d^oz celare p^opositū hoc est
occlusionem ad quā niti ducere suum responden
tem. qz respondens n^o vidēs falsū i quo oponēs vlt
et ducere facilius cōcedet propositum. ideo dicit
textus. nam vana dicētes peccāt. magis autez va
ne dicūt quādo nihil habēt p^opositū. ¶ Scda cau
tela est q^o opponēs debet multa iterrogare. qz dis
ficile est r^ondentem ad multa nō cōcedere vnum ex
quo falsū itentū sequatur. ¶ Tertia cautela est
q^o opponēs debet laudare respōdētē et approba
re dicata sua. qz sic magis allicitur ad ccedendum
dicta opponētis per que finaliter cōcedat falsum
vel iopinabile. ¶ Quarta. si respōdens fuerit be
ne instructus i proposito suo ita q^o concedat solum
concedenda et neget solum neganda. tunc oppo
nēs debz se trāsferre ad aliud p^opositū in q^o sit ma
gis ydone^o arguere. et r^ondens min^o ydone^o r^ondere.
hoc t^on faciēdū ē caute ne r^ondens dicat opponenti
q^o nescit arguere ad p^opositum. ¶ Quinta cautela
q^o opponēs statū debz iterrogare. sed d^oz finge
re se primo velle adi^o cere a respōdētē. qz tūc r^o
dens facilius audebit ccedere deā sua. ¶ Scda
d^oz tāgit vna cautela ducētem r^ondētē ad metbam
falsi. et est. bec. opponēs d^oz ducere r^ondentē ad illa
in quib^o magis abundat rōnibus et argumētis. et ta
lis ductus pōt bene vel male fieri. vt d^ocm est i t^obo
picis. ¶ 3° d^oz tāgit quattuor cautelas ducētes ad
metbam inopinabilis. quaz p^oma est bec. q^o oppo
nēs d^oz videre de qua secta est r^ondens. et postea in
terrogare aliqua q^o illi de illa secta vidētur ccederē
d^oz oppione multoz. Et subdit aristo. q^o facile ē sol
uere illud quod respōdēs dicit. qz i^o ipē ccedat ta
lia que sūt d^oz oppione multoz. hoc tam nō est vi ar
gumētoz opponētis. sed p^opa voluntate. Secūda
est. q^o opponēs i^ospiciat ad d^orietatē que est in volū
tatibus et in dictis: nō enim eadē volūt et dicit. sed
decoratissimas dicūt o^oones. volunt autem ea q^o
vidētur p^odesse. sicut dicūt meli^o ē bene mori q^o vi
uere voluptuose. et q^o melius ē agere iuste q^o diui
tijs prauē assuere. volunt autez d^oria. ideo si respō
dens ccedat aliquid fm voluntatem. tūc est dedū
cendus ad d^orietatem in dictis et contra. Tertia ē.
q^o opponens debz cōsiderare d^orietatem que est in lē
gem et naturam. nā multi oppinati sūt legem et
naturam d^oria esse. et iusticiam fm legem esse bonā
fm autez naturā esse nō bonam. et tunc si respōdēs
dicat aliquid fm naturā. tūc ducendus est ad d^orieta
tem que est fm legē. et c^o. Quarta. opponēs debz
cōsiderare d^orietatem que est iter sapiētes et plures

Primus

Si respōdēs cēdat aliqd fm oppōnē sapiētū. o3 ei dīcere per oca pluriū z cō. Et h' dat. 3. ex. p^m est. vtz sit magis obediētū sapiētib' q3 gentib'us. 2^m exēplū. sapiētes dicūt q' meli' ē iniuriā pati q3 alteri nocere. 3^m exēplū. sapiētes dicūt felicē de necē sitare esse beatū. oppositū tamē dicūt ples i. vulgares. q3 improbabile est regē eē ifelicez. Et subdit q' dīctas que ē inter legem z naturā est in plures sapiētes. q3 lex est oppō pluriū. sapiētes aut fm nāz z bzitatē dicunt.

Secundo sciendū est q' in h'z: c' docetari sto. duas cautelas ducentes ad metham nugatōis. ¶ Quaz pma est bec. si oppōnēs dicat q' nihil differt ponere nomē vel o3oēz aut nomē per se sūptū vel alteri cūctū facilt' ducet ad nugatōem. quod declarat trib' exēplis. ¶ Primus est: si sit idem dicere duplū z dimidiū duplū. tūc cū dicimus duplū dimidiū duplū. loco b' nois duplū licebit ponere hāc o3oem dimidiū duplū. z sic duplū erit dimidiū dimidiū duplū. z sic ibi erit nugatio. Secūdū exēplū. si dicat d'cupiscētia d'lectatōis. tē si loco b' nois d'cupiscētia pōat h' totū d'cupiscētia delectatōis: erit nuga. dicendo. tōcupiscētia delectatōis delectatōis. Tertiū exēplū. si dicat appetit' delectatōis. tūc si loco b' nois appetit' liceat ponere hāc o3oem. appetit' delectationis. erit nugatio. dicendo appetit' delectationis d'lectatōis. Et subdit q' duplū appetitus z d'cupiscētia sūt ad aliqd nō fm sua genera sed fm se ipā. q3 duplū est dimidiū duplū z d'cupiscētia ali cuius d'cupiscētia. z appetit' alicuius appetitus. ¶ Secūda cautela. si in habitib' z passib'us cēdat rīdēns. q' nō refert dicere nomē vel o3oem facilt' ducet ad nugationē. p3 q3 talia dat per se intelligere sua subiecta. eo q' subiecta sua includuntur in diffinitionibus eaz. sicut p3 duob' exēplis. ¶ Primū exēplū. si sit idē dicere abūdāns z nūerus abūdāns. cū abūdāns sit numerus mediū abūdāns. tūc abūdāns erit numerus numer' mediū abūdāns. Secūdū exēplū. si quis dicat ille bz nasum simū tūc loco simi pōt accipi hoc totū. nasus curuus. et tūc dicet q' ille bz nasum nasum curuum. Et subdit q' aliqd oppōnētes vidētur ducere ad nugationē. sed nō ducūt. q3 nō est eis pri' cessum q' nō differt dicere nomen z o3onem.

Tertio sciendū est q' i 3: c' dat arist. caute las ducentes ad methā soloecismi. z cōtinet duas cōclōes. ¶ Prima ē bec. soloecism' est viciū ptinēs ad sophistīcū. p3 q3 origit. aliquādo q' oppōnēs videat ducere rīdētē ad soloeci

simū. z tamē nō ducit. aliqd videt nō ducere z tū ducit. ergo dāda est aliqua ars opponenti qua poterit ducere respōdentē ad soloecismū. anō p3. quia dicēs ficus maturas ducetur ad soloecismū fm cecilianū. dicentē q' fic' est masculini gnis scūde declinatōis. sed fm plures alios nō ducet ad soloecismū. silt' qui diceret certam finē ducere tur ad soloecismū fm illos qui dicūt q' finis est masculinigenis. nō autem fm ples alios. ¶ 2^a cōtāgit duas cautelas: prima est bec. maxie possum' ducere ad soloecismū vtdo neutro genere. tū p. q3 in neutro genere nō oēs casus distinguūt fm diuersas terminatōes. eo q' neutz gen' scmp habet tres casus similes. tum z: q3 neutrum gen' videt significare masculinū z feminēz. vti q'rat quid est hoc. dicim' q' est lapis. vel q' ē aqua. z tūc sic fit paralogismus d' respondentem. q3 credit dixisse masculinū p' femineo. vel casū p' casu. ¶ 2^a cautela. q' oppōnēs aliqd mutar locutiones. vt nominatiū in accusatiū. vel bz bz indicati modi in bz bz infiniti modi. vt ista ppō. lapis est: d3 mutari in istam ppōnēz. lapidem esse. Et subdit q' paralogismi cōcludentes soloecismū ptinēt ad fallacias figure dictionis.

Conclusio rīsalis. cautele ducētes ad q' tuor vltimas methas sūt in textu sufficienter assignate. Hec cōtātis p3 ex dictis

Primo dubitat. quo t sūt cautele oppōnētis d' respōdentē in generali. ¶ Pro dubio supponit q' arist. in hoc vltimo tractatu dat aliquas cautelas oppōnētium d' respondentem. z cōtinet quatuor ptes. In pma tangit qnq3 cautelas d' respondentem. quarum prima est bec. Oppōnēs d3 ponere suas premissas sine ordine ne rīdēs credat q' ex eis possit aliqd cōcludere. ¶ 2^a. oppōnēs d3 interrogare multa. q3 difficile est simul mltā cōspicere. ¶ 3^a. oppōnēs debz scstinare suū rīdētē. q3 tardiores magis prouidentes sūt. ¶ 4^a. q' oppōnēs d3 turbare suū rīdētē z ipm puocare ad irā. nā irati z turbati oēs min' pnt cōsiderare dicta sua. puocat aut rīdēns ad irā dicēdo q' nimis pterue respōdet. vel q' nihil scit. Et hoc est quod dicit textus. q' oppōnēs dicat respōdētē q' velit iniuste facere idest pterue z sine rōne respondere. et q' velit circa oēm impudētē esse. idest inuerecūde z sine pudore nō cēdenda cēdere. ¶ 5^a. q' debet occultare ppositum quod faciet interrogādo rīdētē pmutando ppōnēs dīcētorum sillogismorum siue sint ad eandem cōclusionē siue ad oppositas. z huius ratio est. q3 occultatio est ca latēdi. z lat

Elenchorum

tere est causa falli. ¶ In secunda pre dat aristo. quod
cautelae sunt respondentes proternos. Quamvis prima
est bec. si respondens velithabere propositum affirmatiuam
tunc opponens debet interrogare negatiuam. et semper
debet interrogare triu illi quod respondens vult habere.
¶ Secunda. si respondens concesserit plures singu
lares alicuius vniuersalis. tunc opponens non debet in
terrogare illam vniuersalem. sed debet accipere eam
tanquam concessam quia respondens tunc putabit eam concessisse.
vel saltem audientibus videbitur quod concesserit. ¶ 3^a.
si velimus aliquid probare in illis in quibus vlt non
significatur vno nomine. vt dicitur est similitudine. quia plerum
que similitudo latet. ¶ 4^a. si volumus aliquid proponere con
cedi a respondente. tunc debemus eam interrogare
cum sua tria. quia falsitas sue tria facit propositionem
quam volumus habere videri probabiliorem. vt si vo
lumus habere istam concessam. quod in omnibus est obediens
dum patri. debemus interrogare sic. vel in omnibus est
obediendum patri. aut in nullo. Appositio enim iux
ta tria et maiora et minora videntur et peiora et me
liora boibus. ¶ 5^a. oportet accipere tanquam bene conclusum
illud quod solum appenter sequitur ex dictis respondens. nec
oportet interrogare de tria. quia fonte respondens confuso
raret circa eam. et perciperet defectum eius.

Secundo dubitat. quor sunt cautele oppo
nentes sunt respondentes exercitatos.
¶ Pro solutione supponit quod in tertia parte ponit
aristo. duas cautelae respondentes fatuos. ¶ Prima
est. si respondens concesserit aliquid inopinabile debemus
eum commendare et laudare. vt confirmetur in suo pro
posito. et tunc proponere aliquid probabile ad quod sequitur op
positum concessi. quod si concedat redarguetur. et si ne
get ducetur ad inopinabile. ¶ Secunda. sicut in re
thorice considerandum est ad diuersitatem et qualitatem
testium vel dictorum. ita etiam in elenchis considerandum
est si concesserit aliqua sibi tria. aut aliquid quod est in
opinionem eorum quos ille sequitur. et si dixerit aliquid
quod sit trium aut omnibus aut pluribus. ¶ Consequenter
in quarta parte ponit quod cautelae contra respo
ndentes exercitatos. Quarum prima est bec. si res
pondens quando videtur redargui sit sollicitus distingue
re orationem faciendo eam multiplicem. tunc oppo
nens debet insistere contra ipsum dicendo quod accipit
eam in illo sensu et non in alio. ¶ Secunda. si oppo
nens videat solutionem quam daturus est respondens.
debet eum preuenire dando ipsam et insistendo con
tra eam. ¶ Tertia. si opponens non sit promptus argu
ere ad propositum. tunc se debet transferre ad aliud
propositum. et illud laudare sic dicendo quod illud pro

positum est melius. sicut lios. qui extollebat lyra
super omnia instrumenta quando sibi proponeba
tur quod nihil sciebat nisi in arte cytarizandi. ¶ 4^a.
si respondens petat ab opponente quod vult contra ip
sum inferre. tunc non debet statim illud manifestare. sed
debet dicere quod solum vult contradicere dictis su
is. et sic celabit propositum suum. ¶ 5^a. quod opponens
non debet interrogare conclusionem sed premissas. im
mo aliquid non debet interrogare premissas. sed
debet eis vti tanquam concessis. ¶ Consequenter
epilogat dicta in toto isto primo dicens. ex quibus
ergo fiunt interrogationes. et quo modo interrogat
dum sit in agonistis exercitationibus dictum est.

Tertio dubitatur de veritate huius propo
sitionis insolubilis. omnis propositio
est falsa. casu posito quod non sint nisi tres propositioes. quae
due sint. a. et b. et sint false. et tertia sit illa propositio
omnis propositio est falsa que vocetur. c. Probat
sic. quia vel est vera vel falsa. si vera. habet propositum.
si falsa. ergo nulla est propositio quia ipsa sit falsa. nam
a. et b. sunt false per casum. et sit. c. conceditur fal
sa. ergo ita est qualiter. c. significat. et per conse
quentiam. c. est propositio vera. Improbatur sic. quia
est vera vel falsa. si falsa habetur intentum. si vera. ar
guitur sic. si est vera omnis propositio est falsa. sed ipsa est
propositio. ergo ipsa est falsa. et per consequens si ipsa est
falsa. ¶ Ad dubium respondetur quod ipsa est falsa. quia signi
ficatio mali significat se esse falsam. sed signum formali
significat se esse veram. sed impossibile est eadem pro
positionem esse veram et falsam. ergo non est ita quod licet ipsa si
gnificat. et per consequens erit falsa. Et ad probationem concedit
quod nulla est propositio quia ipsa sit falsa. et concedit vltimum
quod ita est qualiter significat de significatione mali. sed
non ita quod licet ipsa significat significationem formali.

Ad rationes Ante oppositum. ¶ Ad primam
dicitur quod vicia sunt docenda non
vt fiant. sed vt vitentur. ¶ Ad secundam negatur
consequenter. quia in isto primo instruit aristo. opponentem
sophistam. ideo solum determinat de cautelis que fa
ciunt ad propositum opponentis. sed in secundo vbi
docebit solutiones parallogismo: tunc instruet respon
dentem: et ponet cautelae pertinentes ad respon
dentem. ¶ Ad tertiam dicitur quod opponens debet
laudare dictum respondens quando concessit aliquid
falsum aut impossibile. vt firmitus maneat in sua
opinionem. sed quando respondens pertinaciter respo
det ad ea que proponit opponens: tunc ad pertur
bandum ipsum prouocandus est ad iram. ¶ Et hoc
de primo elenchorum.

Secūdus

Iniciū
secun-
di libri elenchoz
Aristo. queritur
primo. vtrum in
hoc libro oportet
at determinare
de solutione pa-
ralogismoz. Et
videtur qd nō. qz
in primo libro sū
palogismi soluti
ergo superfluit
iste liber. ¶ Se-

cundo sic. in primo libro determinatum est de cau-
sis apparentie et defectus paralogismoz. qd suffici-
enter sunt soluti paralogismi fallaciarum. et cōtra
qz ostendere defectum est solvere paralogismoz
¶ Tercio sic. eadem sūt pncipia cōstructionis et re-
solutionis paralogismorum. sed per p̄dicta i p̄mo
libro possumus facili palogismos cōstruere. ergo et
soluere. ¶ In oppositū tñ ē aristoteles.

Primo Sciendū ē qd i hoc secūdo libro de-
terminat aristoteles d solutione pa-
logismorum. et continet q̄tuor tractatus. In p̄mo
ponit vtilitatem et necessitatē huius libri p̄ tres cō-
clusiones. ¶ Quaz p̄ma ē hec. dicēdū ē de r̄sōe
paralogismoz. et ad quā vtilitatē valet solutio. ip̄o-
rū. ¶ 2^a cōclusio. ista scia ē vtilis ad duo. p̄ est vtil
ad p̄bias. quod p̄. p̄mo de fallacijs i dictione qz illi
qui sciūt distinguere ōones multiplices meli⁹ sci-
unt qd in rebus non accidit eodez modo sicut i ōo-
nibus. ideo tales melius se h̄nt ad p̄biam. 2° patet
idem de fallacijs extra dictionez. qz p̄ fallacias ex
dictionem decipimur tā ab alio q̄ a nobilip̄is. sed
per solutionē palogismoz evitamus b̄s deceptio-
nes. ergo 2°. 2° est vtilis ad gloriam respondentis
quia solutio palogismoz facit respondētē videri
exercitatū circa oia et i nullo īsciens se habere. et si
non sciat soluere paralogismos videtur eē gravis
et confusus propter imperitiā. Et subdit vnū ar-
gumentum. qz i p̄mo libro sufficienter dictū ē q̄lū
obuiādū ē ad b̄s ōones sophisticas. ergo iste liber
superfluit. ¶ Ad istud argumētum r̄ndet aristote-
les ponēdo terciā cōclusionē q̄ est hec. i hoc 2° libro
necesse est determinare de solutione palogismoz.
pbat tribus rationibus. p̄ma. non ē idez scire p̄nci-
pia solutionū. et soluere i p̄pria forma. neqz etiā
est idem scire defectum paralogismoz et posse p̄o-
pte obuiare ip̄is. qz quod scimus sepe transpositū

ignoramus. sed in p̄mo libro dantur p̄ncipia solu-
tionum. in 2° vero solvuntur in p̄pa forma. g^o 2°.
2^a ratio. per dicta in p̄mo libro sumus exercitati i
solutionibus palogismoz. ergo necesse fuit i b̄ secū-
do determinare de solutione paralogismoz. et cōtra
quia multoties decipimur propter defectū exer-
citiij. Tercia ratio. sicut est in figuris mathematicis
ita est in orationibus sophisticis. sed in figuris ma-
thematicis contingit aliqui qd eas scimus cōstruere
sed eas rurū cōstruere nescimus. ergo in elēchijs
sophisticis accidit qd sciam⁹ cōponere palogismos
et tñ ip̄os dissolvere dubitamus

Secundo Sciendū qd in secundo tractatu
determinat aristoteles d apparē-
ti solutione palogismoz. et cōtinet tria capitula. In
quoz p̄m̄tēdit talē cōclusionē. aliqui magis ē eligē-
dū apparenter soluere q̄ recte. p̄. duab⁹ rōnibus
p̄ma est. qz quādoqz magis ē eligēdū apparen-
ter arguere q̄ vere. ergo etiā aliquādo magis est
eligēdū apparēter soluere q̄ vere. 2^a rō. qz litigio
si semp arguit appēter magis q̄ vere. ergo ma-
gis est eligēdū dare eis apparētē solutionē q̄ ve-
rā. an̄s p̄. qz opponēs n̄ facit v̄x elēchū contra re-
spōdētē. eo qd vel n̄ sillogizat sicut quādo facit eq-
uocationē vel amphibologīā. vel nō tradit. si au-
tē nō sillogizat non bene arguit. et si nō tradit si
arguit cōtra r̄ndētē. ¶ Et subdit argumentū.
posset enim aliquis dicere qd si opponēs n̄ v̄x argu-
at contra r̄ndētē: tūc respondens nō tenet neqz
d̄bet soluere rationez opponentis. r̄ndet qd i nō
arguat cōtra respōdētē: tamē videt arguere. et iō
si nō solueret videt redargutus. quod tamē de-
bet cauere respondēs.

Tercio Sciendū est qd in hoc secūdo. c. intēdit
aristo. talem cōclusionem. si respōdēs
fuerit interrogatus ab opponēte de aliqua oratio-
ne multiplici tūc respondēs debet distinguere tale
multiplex. Probat. 4. rationibus. p̄ma est. si n̄
distingueret et postea esset coactus ad distinguendū
videretur audientibus qd eēt redargutus. ¶ Se-
cunda ratio. quia distinguendo multiplex corrigit
viciū opponētis ostēdendo qd ipse male interroga-
uit. cum n̄bil debeat interrogare nisi illud ad quod
sequitur aliquid contra respōdētē. et per hoc acqui-
ret sibi gloriam. ergo multiplex erat distinguendū.
Et posset aliquis dicere qd equiuocatio nō impe-
dit verum elenchū. ergo multiplex equiuocūz nō
est distinguendū. Respōdet aristo. qd equiuocatio i
pedit v̄rū elēchū. quod patet quia si non. tunc
aliquando esset impossibile respondentem evitare

Elenchorum

3ª dictionem. q² rñdens affirmabit illud multiplex i vno significato 7 postea erit coact⁹ negare secundum aliud. ergo si equocatio nō impediat verū elenchū ipse erit verer edargutus v² si sint duobus q² rñ glibz voces coruscus 7 vnus sit music⁹ ali⁹ v² nō. tūc rñdens erit coact⁹ cedere q² coruscus est musicus 7 q² coruscus non ē music⁹. 7 sic erit duet⁹ ad 3ª dictionē. Ad hoc rñdebāt atiqui q² iste due sūt sit & e corusc⁹ est music⁹ 7 corusc⁹ nō est musicus nec 3ª dicit⁹. I3 iste 3ª dicit⁹ h coruscus ē music⁹ 7 hic coruscus nō ē music⁹ q² dicebāt q² nūq² fiebat 3ª dicitio in terminis singularibus nisi p additio/nē pnois demonstratiui. sed h² iprobat aristo. q² iste due orōnes coruscus est musicus 7 hic coruscus est musicus sūt oio eedem eo q² coruscus est ter² minus singularis. iō nō refert dicere coruscū sim/pliciter 7 hūc coruscū. 3^a rō. ad iterrogationē plures nō ē vanda vna rñsio. ergo nec ad iterrogationē multiplicē. 3ª rñs. q² oē mltiplex facit iterrogationē ples. q² p3 q² si eēt vnū nomē equiuoce significans calliam 7 themistodē. tūc esset idēz querere vtrum h sit musicū 7 vtz callias 7 themistodes sint musici. 4^a rō. ppō mltiplex i3 sit v² i vtroq² sensu tñ est distinguenda. ergo oē mltiplex ē distinguēdū. an² p3 q² sicut ad iterrogationē plures nō ē dāda vna rñsio dato etiā q² oia iterrogata sint & a. ita etiā ad mltiplex nō rñdēdū ē affirmatie v² negatie sed per distinctionē. an² p3 q² si ad iterrogationē plures detur vna rñsio tunc i3 secundū veritatē nīl accidat icōueniēs. tñ appēter videbit⁹ idargut⁹

Conclusio

Rñsialis ad hunc 2^m librum spectat dērmare de solutiōe paralogismorum. clusio satis p3 ex dictis.

Primo

Dubatur quot sunt cautele ad soluendūz apparenter. C² pro dubio supponitur q² in. tertio capitulo dat aristo teles nouem cautelas ad apparenter soluendum paralogismos. C² Prima est bec. qñ pponitur aliq² ppō dubia rñdenti vel apparenter dubia non debet eam simpliciter cedere vel negare. sed debet dicere ponatur q² ita sit vel transeat. rñdēdo sici minime fiet 3^a se elēchus. 2^a. si rñdenti pponat aliq² q² iopiabile ad q² cogatur rñdere. non debet ipm simpliciter cedere. sed d3 dicere q² illud videtur multis pbabile. 3ª est. si an² opponētis sit multuz ppiquū clusioni rñdētis. rñs d3 sibi dicere q² pe sit pncipiū. 4^a. si rñs cesserit opponēti aliqūā propositionem vniuersalem nō i p²ria forma. sed i parabola. i. in silitudine. rñs debet sibi dicere q² nō accipit eā in sensu i quo ccessit. sed d3 repire silitudi

nem. 5^a. si orōnes accipiant i significatiōe ppa tūc neq² ē rñdē affirmatie aut negatie aut p distictōez; i3 si fuerit oratio trūcata seu ipfecta rñdens nō debet eam cōcedere donec fuerit pfecta. q² p3 duobus exemplis. p²imū ē. q² q² est danaum illud ē possessio danaū. i3 alexāder ē danaū. ergo ē possessio danaū. 2^m exēplū. q² q² est aialium illud ē possessio aialū. sed hō ē aialū. ergo ē possessio aialū. maior cuius i3 illoz siltōz est trūcata 7 pōt vno modo sic perfici. q² q² est danaum. id est de gente danauz illud est possessio danaum. 7 sic ē falsa. Alio modo pōt sic perfici. q² q² est danaum. i. possessum a danais illud est possessio danauz 7 sic est vera. Et sit mlt² diceretur de ista ppositione. alexāder ē lace demoniorum. 6^a. si rñdenti pponatur duo q² vnū est an² 7 alter² qñs tūc rñdēs debet cedere qñs 7 nō an² q² ccessio an² cceditur qñs. sed nō ē 3^a. 7^a. si rñdens dixerit aliq² cē gen² ad aliq² duo 7 3^a ip3 sic arguat opponēs. vnū corū h3 3ª rñū 7 alter². n. q² nō 3ª rñēt sub eodē gñe. ad h² d3 respondere q² alter² h3 3ª rñū sed ei nō ē nomē ipositū. 8^a. si rñdenti pponat aliq² pbleuma d quo sint 3ª rñe oppinōes tē debz dicere q² q² dicit sic alij v² al². 7 h² mō euitabit redargutionē. Exēplū est d illo pbleiute vtz oia aia sit mortalis v² imortalis. 9^a. si rñdens preuide rit aliq² icōueniēs seq² ad suā pōnem debet illud declarare ne opponēs illud sibi pponat.

Secundo

Dubatur vtz solutiones palogismoz sint ad sciam vtilēs. rñr p talē distictionē. aliq² valere ad sciam pōt triplr itelligi. vno² p se 7 pncipi² rñq² cāna sciam in nobis 7 h² mō solōnes palogismoz nō valēt ad sciaz. alio² pōt aliq² valere ad sciam dispositiue tanq² disponens intellectū ad acquisitionēz scie 7 sic silt² dyalectic² v3 ad sciam. q² generat in nobis oppinōnē q² disponit ad sciam. 3ª dicitur aliq² valere ad sciaz idirecte tāq² remouēs pbibēs 7 hoc mō solōnes palogismoz valēt ad sciam q² remouēt errorē q² mltū ipedit sciam. d² vltra q² i3 i p² libro mōstrauerit ari. sua exēpla cē ad ppositū ex q² pnt aliq² trabi solōnes palogismoz tñ in eodē nō soluit adeq²te palogismos. i3 i 2^m bui² ponūt solōnes tam apparētes q² recte. Ex q² p3 q² bñs notitiaz eoz q² in hoc libro tradūt² pōt facit² oē palogismos soluere.

Tertio

Dubatur d² vitate istū² propōnis tot sē dēā & a q² falsa casu posito q² sint tñ 4. propōnes. f. a. b. c. d. Quaz due p²me sint & e et 3^a. f. c. sit falsa. 4^a v² sit ipamet ppō. pbafic. quia v² ipa ē & a v² falsa. si & a. bētur itē. si falsa. tē argu it sic. tñ sūt due & e 7 due false. q² tot erūt & e q² fal/

Secundus

se. Et ultra tot sunt vere quot sunt false. ergo ista propositio tot sunt vera dicta quot sunt falsa erit vera. t3 cñs. quia ita est qñ ipa. significat. Improbatur sic. quia vel dicta propositio est vera vel falsa: si falsa. habet propositum. si ha. tñc arguit sic. tres sunt vere et est una sola falsa. ergo non sunt tot propositiones vere quot sunt false. et p cñs predicta ppō signifi-
cās eē tot has quot sunt false erit falsa. Ad dubiū rñ detur q p dicta propō ē falsa. qz d significatiōe for-
mali significat se eē verā. sed de significatiōe mate-
riali significat se eē falsā. significat: n. duas ppōes
eē falsas et duas has. et cū p eas due sint he segit
q ipa n pōt eē ha. et sic ipa erit falsa. Ad pbationē
dñ q l3 sit ita sic ipa significat d significatiōe mali
ē tñ ita sic significat d significatiōe formali.

Ad rationes Ante oppo^m. ¶ Ad pma dñ q l3 p ea q dicta sunt in
pmo libro possint trahi solutiones palogismorum.
nō tñ ibidē docet resolutionē earū nec p ea possu-
mus eē pñpñ et exercitari ad dissoluēdū palogis-
mos. Et sñt dñ ad 2^m. ¶ Ad tertiā dñ q cōstituit
palogismorū. incipit a pñcipijs et resolutio terminatur
ad ipa. iō l3 p artē cōponēdi palogismos possum⁹
aliqui dissolvere palogismos. nō tñ sumus pñpñ et
exercitari. iō pñ nostrum exercitium preter artē cō-
ponēdi palogismos necesse fuit dare artem dis-
soluēdi eisdē. Et hec de questione.

Meritur Utrum ois solutio re-
cta fiat per interemptionem. Et videtur
q non quia nulla est solutio recta. ergo
non omnis solutio recta fit per interemptiones vel
per distinctionem. añs p3. quia vel solutio recta est
set argumenti veri vel apparentis. Non primum.
quia ex quo tale argumentum est verum nō vide-
tur indigere solutione. Nō etiā ē argumenti appa-
rentis. quia tali debet dari solutio apparēs. ¶ 2°
sic. si diuisio eēt sufficiens sequeretur q sillogismi
peccantes in forma essent soluēdi per distinctionē
et peccātes in mā per interemptiones. sed hoc ē fal-
sum sicut p3 de multis fallacijs extra dictionem q
peccant in forma et tñ non soluūt per distinctio-
nem. sed solū equiuocatio et āphibologia soluūt
p distinctionē. qñ c. ¶ 3° sic. nulla ppō ē distinguēda.
ergo nō ois solutio recta p distinctionē. añs p3 q2
ois ppō vel est ha simplr et sic ē cōcedēda. vel ē fal-
sa simplr. et sic ē negāda. ¶ In oppositū ē ari.

Primo Sciendū est q in hoc tractatu de
terminat aristoteles de solutione
recta palogismorū. Et cōtinet quattuor capitula.

In p dñtmiat d solutionē recta l gñali. Et dñt sex
cclusiones. Quaz pma ē hec. Solō recta ē manife-
statio silli f3 quāctūqz interrogationē accidat falsuz
¶ 2° tñc agit vñā diuisionē silli falsi. et ē hec. silli fal-
sus ē duplex. qdā ē sillogizat⁹ ex falsis q vocat pec-
cās i mā. ali⁹ appet eē silli et nō ē. q vocat sillogism⁹
peccans in forma. ¶ 3° tñc agit solutionē gñalē sil-
logismorū et ē hec. orōnes sillogistice. i. silli peccan-
tes i mā debēt solui p interēptionē. sed apparētes
silli. i. peccantes i forma debēt solui p distinctionem
¶ 4° tñc agit vñā aliā diuisionē silloz peccantium
i mā. qz quidā bñt cclusionē verā et aliquā pmissā
falsā. Alij hō bñt cclusionē. et etiā aliquā pmissā
falsā. ¶ Quinta tñc agit solutionē illoz palogis-
morū. Nā silli bñtes solum pmissā falsā debēt sol-
ui p interēptionē illi⁹ pmissē falsē. silli hō bñtes
pmissā et conclusionē falsā debēt solui p interēpti-
onē pmissē cōtōnis falsē ¶ 6° tñc agit vñū documē-
tū. volentes soluere aliquem silm pmo o3 aspice-
re si cñs valeat vel non. et deinde vñc tñc agit ha vel
falsa. quo viso debet palogismus solui p distinctio-
nē vel interēptionem fm modum superius dictuz

Secundo Sciendum est q in hoc 2° capi-
tulo docet aristote. soluere spe-
cialr palogismos peccātes in forma. et pmo de fal-
lacijs in dictione: et cōtinet tres partes. In pma item
dit tres cclusiones. qñ pma tñc agit vñā diuisionem
et est hec. palogismorū equiuocatiōis et āphibologie
qdā bñt pmissas multiplices et non cōclusionē. alij
bñt cōclusionē multiplicē cū aliqua pmissarum
¶ 2° tñc tangit vñā aliā diuisionē. ppō multiplex
aliqui est ha fm vñc qz sensu m et aliqui falsa in vñc
qz sensu. aliquādo vera in vñc sensu. et falsa in alio
¶ 3° tñc tangit solutionē palogismorū equiuocati-
onis et āphibologie et h solutiōe gñali. Ois oīo m-
plex posita i sillo distinguēda ē et cōcedēda i sensu
hō et neganda in sensu falso sicut iste tacētē cōgit
log que expediūt bona sūt. ¶ 4° tñc agit vñū do-
cumētū. si mplex latuerit rñdētē et cōcesserit ppō
nem multiplicē sine distinctiōe tñc si opponēs forti-
inster sic q rñdens possit pcepe multiplicitatez d3
nari corrigere suā solutionē dicēdo q ppō pōces-
sa erat multiplex. iō solū cōcessit eam i sensu vero
¶ 5° docet soluere palogismos opōnis. et diuisi-
onis et est hec. palogismi opōnis et diuisiōis soluūt
onidēdo q nō est eadē oīo opōnis et diuīsa.

Tertio Sciendū est q i 2ª pte pdcās soluti-
ones applicat ad sex palogismos
qz pñ⁹ est. q vidisti hūc pcussū h pcussus est. f3 vi-
disti oculo pcussum. ergo hic percussus est oculo.

Elenchorum

2°. quod percussus ē h: hoc tu vidisti. s: baculo per-
cussus est hic. g: baculo tu vidisti. Et subiūgit q: ta-
les n: peccant s: m amphibologiam. s: penes opōez
z diuisionē: q: nō est idem videre oculis illū q per-
cussus ē z videre illū q percussus est oculo. 3° paralo-
gismus. tu vidisti nūc exites i piray. naues in sici-
lia. Est. n. piray portus multū distans a sicilia. 4°
palogism^o. qdqd est malorū illud est malū: s: disci-
plina bona est maloz. g: disciplina bona ē mala. 5°.
quēq: vere dico nūc scī eē. nunc factus est. sed te
vere dico nunc factum esse. ergo tu nūc factus es
Solut^o q: nūc ē vep: dicere q: tu es scī: s: n: ē ve-
rū dicere q: tu es nūc scī. 6° palogism^o. quicūq:
potest citbarizare citbarizabit. s: n: citbarizās pōt
citbarizare. g: n: citbarizās citbarizabit. Solut^o q:
hec n: ē possibīl. n: citbarizās citbarizabit. s: ille qui
ē nūc n: citbarizans postea pōt citbarizare. Et sub-
dit q: pauce sūt deceptiōes per fallaciā accētus z
ponit vnu exēplū. bonū est viros iustos pendere z
bonū ē viros iustos nō pēdere. ergo est idē pēdere
z nō pēdere. Solut^o q: pēdere nō significat idem
q: n: pferi accētū grani. z q: n: pferi accētū acuto.

Conclusio ^{responsalis. ois solutio recta fit}
p iterempiōem aut per distin-
ctionem. p3. q: ois ppō aut ē distinguenda aut cōce-
dēda. z sic non soluitur eo q: n: n: facit cōtra riden-
tem aut ē neganda. z sic iterimitur. aut est multi-
plex. z sic est distinguenda.

Primo <sup>Dubitat. Utrū ex mutatiōe substā-
tie i accēs cōmittat fallā figure di-</sup>
ctōis. Pro solōne suppoit q: i tertia pte docet ari.
soluere paralogismos figure dictōis. z cōinet tres
particulas. Quarum prima intendit duas conclu-
siones. C^o prima cōclusio tangit solutiōē genera-
lem paralogismozum fallacie figure dictōis z ē
hec. paralogismi fallacie figure dictōis soluiunt
negando cōsequētiā q: p: propter conuenientiam
aliquorū i voce non segtur cōueniētia eoz in mō
significādi aut i significato nec econtra. C^o 2^a cōclu-
sio docet soluere paralogismos i speciali z primo
quando mutatur vnum predicatum accidentis in
aliud vt arguendo sic. idem simul potest videre z xi-
deri. ergo idēz simul pōt facere z fieri. 2° exēpluz.
operari est facere. opari ē pati. ergo facere ē pati.
Prima pars aūtis p3 q: vrere ē facere z vrere est
operari. g: opari est facere. 2^a pars aūtis p3. f. q: ope-
rari sit pati. q: vrere z operari sūt terminātū. s: vrere z
secari sūt pati. g: opari est pati. C^o R: idet negan-
do cōsequētiā. q: propter similitudinē in voce n:
sequitur similitudo i significatione. 2° ponit vnum

ex^o quando suba mutat i accidenis. s: in cōtutatem
vt quidgd beri habuisti z n: bēs amisti. s: decez di-
gitos heri habuisti z nō habes. supposito q: vnum
amiseris. ergo decem digitos amisti. Solut^o ne-
gando cōiaz. q: i maiore accipit quid z i minore ac-
cipitur cōtuz. C^o In scda pte cōtū ostēdit quomodo
propter mutationem sube in ad aliquid causatur
fallacia figure dictōis. Et itēdit sex cōclusiones.
C^o Prima tangit tres sillogismos in quibus muta-
tur substantia in ad aliquid. Primus est. tu das so-
lum denariū. sed vnum solū denariū non habes.
ergo tu das qd n: habes. 2° ē. tu das cito z n: habui-
sti illud cito. ergo tu das qd non hūisti. 3° est. tu per-
cussisti illum sola manu s: solaz manu nō habes. er-
go tu percussisti illum manu quam tu non habes.
Et itē est de isto paralogismo tu vidisti solo oculo.
sed soluz oculum non habes. ergo vidisti oculo
quē non habes. Qēs istos paralogismos soluit ne-
gando cōsequētiā: q: bec dictio solum non signifi-
cat qd sed ad aliquid. Sūt bec dictio cito n: signifi-
cat qd sed aliq:liter. iō dare solū denariū non est p-
prie aliquid dare. sed est aliq:li dare. iō ex illis para-
logismis n: n: sequitur nisi q: tu vidisti aliquid qua-
liter nō hūisti. C^o 2^a cōclusio tangit tres solutiōes anti-
quoz q: antiqui nitebantur soluere predictos pa-
ralogismos. Prima est. que concedit q: tu habes
vnum solum oculū: q: qui bz plures habet vnum
solum. 2^a concedit q: tu habes vnum solum oculū
quo vidisti. sed negat te bē vnu solū oculum. 3^a cō-
cedit q: aliquis dat quod nō habz vt si aliquis det
vinum alicui quod postea fiat acetosum tunc ille
dedit qd nō habuit. C^o Tertia cōclusio tangit i suf-
ficientiam illarū solutiōnū: q: nō recte soluiunt. s:
tantū soluiunt ad boiem. ergo nō sūt bone. ari3 p3.
q: cōcedēdo oppositū taliā solutionum adhuc p: di-
cti paralogismi possūt solui per distinctionē que ē
iter predicamenta. C^o 4^a cōclusio tangit solutiōes
duorū paralogismorū. Prim^o ē. bec oīo tu sedes
est falsa sed sortes scripsit illam oīonem. ergo sor-
tes scripsit falsum posito q: dū sederes sortes scri-
psisset illā z q: tu n: amplius sedes. soluit q: oīonē
eē vāz vel falsāz nō ē aliud q: ipaz eē talē vel talē.
iō mutat qd i qle quid. 2° paralogism^o. iste homo vi-
dicit tarde z hoc cito dicit. ergo non dicit quod
vidicit. Solut^o q: ibi mutatur quid in quale. C^o 5^a
cōclusio soluit vnu paralogismūz mutando qd i qn
vt qdqd ambulat calcas. totaz diē ambulat. g: to-
tā diēz calcas. Solut^o negādo cōiam. q: totā diem
ambulare non est aliqd ambulare. sed ē aliq: am-
bulare. iō mutat qd in qn. C^o 6^a cōclusio soluit vnum pa-

Secūdus

paralogismū in quo mutat qd in vbi: vt qd bibisti ē in corpe tuo. sed ciphū bibisti. ergo ciphū ē in corpe tuo. Negat cōnam: quia ciphū bibere nō ē ali quid bibere. sed est in aliquo bibere.

Secundo dubitatur. vtrum ppter mutati onē singularis in pluralē omitta tur fallacia figure dictionis. ¶ Pro solone suppo nitur qd aristo. in tertia particula tāgit duas cōclu siones. Quarum pma tangit solonē vnius paralo gismi in quo mutatur singulare in pluralē. vt qd quid sciuit per inuentionem vel doctrinam sciui sti illud. sed istas conclusiones sciuit de monstran do duas conclusiones. quarum vnam sciuit per inuentionem. et aliam per doctrinam. ergo illas cō clusiones sciuit per inuentionem vel per doctrinam. Soluit negādo cōnam quia mutatur singularis nu merus in pluralē. ¶ Secūda 3^a soluit duos palo gismos in qb^o mutat hoc aliquid in quale qd. p^mo ē. corrusc^o est alter ab boie. sed ipse est homo. g^o ipse ē alius a seipso. Soluit negando cōnam. qz mutat hoc aliquid in quale quid. nā omne cōe quale quid significat. singulare hō hoc aliquid. 2° palogism^o. si querat. vtz corruscus music^o sit alter a corrusco et dicat qd nō. nūc sic palogizat. ille quem vidisti est alius ab illo quem nūc vidisti: sed aliq^o do vidisti corruscū et nūc vidisti corruscū musicū. ergo cor ruscus musicus est alter a corrusco. Soluit negan do cōnam qz mutat quale quid i hoc aliquid. corru scus enī hoc aliquid significat. sed corrusc^o music^o significat quale quid. Ex predictis infert vnam so lutionē generalem ad oēs palogismos in dictōe et est hec. temp^o respōdēs debet dicere qd accipit pro pōem in sensu opposito sē sui in quo accipit oppo nēs vt si opponēs pbet aliquam ppōem in sensu cōposito d^o dicere nūc qd eā ccessit in sē su diuiso. et si pbet eam p^m accentū grauem rēdens d^o dice re qd eam concessit p^m accentum acutum.

Tertio dubitat de vitate h^o p^ois insolubi lis. homo ē animal. et aliqua copula tiua est falsa. casu posito qd nulla sit ppō alia ab ista copulatiua nūc dicta. Probatur sic. quia vel ipsa est v^a vel falsa. si sit vera. habetur propositum. si sit falsa. tunc arguitur sic. quia ipa significat qd hō est animal. et qd aliqua copulatiua est falsa et ita ē a p te rei: ergo ita est qualiter significat. et per cōs ē ve ra. Improbatur sic. quia ipa est vera vel falsa. si sit falsa habet intētum. si sit vera ergo vtraq^o pars ei^o est v^a. et per cōsequēs ista ppō. aliqua copulatiua ē falsa est vera: sed nulla est copulatiua nisi ista. ergo ipsa est falsa. Et per cōs si ipsa est vera ipsa est fa

sa. ¶ Ad dubium rēdetur qd predicta copulatiua est falsa quia ad ipsam eē veram sequitur ipsa esse falsam. Et ad pbatōnē d^o qd l^o ita sit qual^o signifi cat nō tamē qual^o cumq^o significat ita est.

Ad rationes ante oppositum. Ad p^maz d^o qd argumentum appēo duo cōprehēdit. s. causam apparentie: et rōe b^o sibi d bet dari solutio apparens. aliud est cā defect^o. rōe c^o sibi debet dari solutio recta. ¶ Ad secūda 3^a d^o qd l^o solum in equiuocatione et āphibologia sit mlti plicitas actualis tamen in alijs est multiplicitas potentialis et fantastica. ¶ Ad tertiam d^o qd l^o p positio simpliciter vna semper sit simpliciter vera vel falsa. tamen propositio multiplex in vno sensu pot^o sit esse vera et in alio falsa:

Veritur Utrū oēs palogismi fall aciarum extra di ctionem sint soluendi per interemptio nem cōe. Et videt qd nō qz i fallacia pe titiōis pncipij est bona cōna ergo paralogis mi ei^o nō sūt soluendi per interemptionem cōe. ¶ 2° sic dictum est in capitulo precedenti qd omnes pa ralogismi peccātes in forma sunt soluendi per di stinctionem. sed omnes paralogismi fallaciarum extra dictionem exceptis salte 3 paralogismis pe titiōis pncipij sunt peccātes in forma. ergo sūt soluendi per distinctionem. ¶ Tertio sic. in aliq bus paralogismis fallacie accidentis ē bona con sequentia. igitur tales non sūt soluendi per interē ptionem cōsequētie. Antecedēs p^o de illo sillogis mo expositio. sortes est indiuiduum. sortes ē ho mo. ergo homo est indiuiduum. ¶ In opposituz est aristoteles.

Primo sciendū ē qd i hoc 3° capitulo docet aristoteles soluere paralogismos extra dictionem. et cōtinet qnq^o partes. In prima tā git tres cōclusiones. ¶ Quarum prima est hec. in quibusdam nō est necesse qd attributum cōueniēs accidenti attribuat rei subiecte. et quia hoc ē qd dō qd determinatum. s. p^o hoc qd nō cōgit cōclusionem sequi. ideo i talib^o paralogismis o^o semper dicere causā. ppter quā attributū iest accnti et nō rei sub iecte. ¶ 2° tāgit quib^o paralogismos peccātes p fallaciā accidentis. p^mo ē. nostri qd debeo te inē rogare. et sic format. tu cognoscis bonū et bonū est quod volo interrogare. g^o cognoscis qd volo te inē rogare. 2° ē. cognoscis veniētē vel cooptū. qui pōt sic formari: tu cognoscis sortē. sortes ē veniēs. er go tu cognoscis veniētē. 3° ē. statua ē tuum opus et sic formatur. hec statua est tua. hec statua ē opus

Elencborum

ergo hec statua est tuū op^o. 4°. canis ē pater tuus qui sic format. Iste canis est p^r. et iste canis ē tuus. g^o iste canis ē p^r tu^o. 5° ē. raro pauca sūt pauca. q^o sic pōt formari. quēcūq^o raro cōtingūt sūt pauca: et q^o cūq^o sūt pauca sūt pauca. ergo raro pauca sūt pauca. ¶ Tertia 2° tangit solonē p^rdictorū palogismo rū negādo p^riam q^o nō est idē totalr res. substantia. et accidens. vt nō ē totalr idē bonū esse et bonū esse futurum interrogatū. nec est idē coruscum esse et coruscum esse venientem.

Secundo sciendū est q^o i secūda pte reprobat aristo. tres solutiones antiq^o rū quas dabāt ad p^rdictos palogismos. Et utz quas tuor cōloes. Quaz p^o 4° tāgit p^rma solōez q^o dicebāt q^o nō est incōueniēs idē sciri et ignorari s^z diuersa iō fontes p^r cognosci vt fontes et ignorari vt veniēs. Hāc solutionē reprobat aristoteles trib^o rōnibus: Prima ē hec. q^o oīuz palogismorum eiūsdē fallacie debet eē eadē solutio. sed per istā solutionē nō potest solui terti^o palogismus. Secūda rō. nihil phibet eadē ofonē habere plures occasiōes fallēdi. sed illa solutio nō explicat illas. ergo 2°. 3° rō. idē filis nō pbat idē cognosci et ignorari s^z diuersa. sed pbat fonte cognosci vt ē veniēs. ergo solō ē mala. ¶ 2° 5° tāgit secūda solonē antiq^o rōndē tium ad 5^m palogismū. cēdūt n. q^o multa sūt pauca. sed multa raro sūt pauca. ergo raro pauca sūt pauca. Quātē multa sūt pauca pbat. q^o oīs nūer^o ē pauc^o. Hāc solutionē iprobat aristo. q^o dicit^o palogismus peccat in illatione. et hoc nō dicit solō. g^o 2°. ¶ Tertia 2° tangit tertiā solutionē quorūdā dicētiū q^o illa p^ro. canis est tu^o. est distinguēda. vnus sensus est. q^o canis possidet a te. Ali^o. q^o genuit te. Hanc solutionē improbat aristo. quia nihil soluit per distinctionē nisi oratio vel nomē p^rpē dicatur multipl^r. sed ibi neq^o nomē neq^o o^ro d^r multipl^r. ergo 2°. ¶ 4° 5° tangit vnū argumētū q^o fac^o aristo. 3 antiquos cōfirmātes solonē per solonē cuiusdam palogismi. s. b^o. prudētia est disciplina malo rū: sed prudētia est bonū. ergo bonū est malorū. dicebāt enī q^o ista est distinguēda. bonū ē malorū eo q^o potest esse possessio malorū vel aliquid aliud. Contra hoc arguit aristo. q^o nulla o^ro truncata ē distinguēda. vt illa nō est distinguēda. homo ē aialū. sed predicta propositio ē truncata. ergo nō ē distinguēda. Vocat aut o^ro truncata illa cui deficit aliquid quod ē de intellectu eius. maiorem pbat aristo. q^o ista o^ro. da mihi irā p^rde dea. ex quo est trūcata nō est distinguēda.

Tertio sciendū est q^o in p^rma pte docet solvere palogismos s^z quid ad sim^o pliciter. et cōtinet duas cōclusiones. ¶ Prima tangit in generali solutionem que est hec. inspiciēdū ē ad cōclusionēz palogismi si vere cōdicat pōni r^ridentis. Et ad hoc cognoscendū subdit q^o dicto s^z qd opponitur dictūz s^z qd. iō dē m^o s^z qd et dē m^o s^z p^r nō cōdicūt. ¶ Secūda 2° tangit solutionē spālē ponēdo nouē palogismos. Quorū p^rim^o est. q^o nō ē ipm ē oppinabile. ergo quod nō est ē. negatur cōia quia esse opinabile nō ē esse nisi s^z qd. 2° palogismus. aliquid q^o nō ē homo. igitur aliq^o q^o nō est. soluitur similiter. 3° palogism^o. fontes iurat se piurare. ergo bene iurat. Soluit negādo cōiam. quia iurare se periurare nō est bñ iurare simpl^r. sed solū s^z quid. 4°. qui suadet furtū dissuadet n^o furtū. ergo qui suadet dissuadet. Soluit negando cōiam. quia dissuadere nō furtū nō est dissuadere simpl^r. s^z solū s^z quid. 5° palogismus. ego dico falsū. Soluit q^o dicēs illā p^rponem dicit falsūz simpl^r ceter et v^o s^z quid. s. quo ad significationē mālem tm^o. nō autē quo ad significationē materialē et formalē simul. Sert^o palogism^o. diuitie sūt bone bñ v^onti et nō sunt bone male v^onti. ergo non bonū est bonum. Rūdet negando cōiam. q^o ex bono s^z quid isertur bonū simpl^r. Septim^o. iustū ē magis eligendum iniusto. ergo mori iuste ē magis eligendum q^o mori iniuste. Soluit q^o iustū ē magis eligēdū quo ad agere s^z nō quo ad pati. Octauus. scio hanc rez mibi fuisse iuste adiudicatā. ergo scio hanc rez esse meā supposito q^o res fuerit mibi adiudicata ppter falsos testes. Negat cōiam quia tale nō est bene iudicatūz simpl^r s^z solū s^z quid. Non^o palogism^o. iniuste passus dicit se fuisse passū iniuste. ergo dicit iniuste. Respondetur negādo cōiaz quia dicit solum iniuste s^z quid.

Conclusio responsalis. Omnes palogismi fallaciarum extra dictionem preter palogismos fallacie petitionis principij soluēdi sūt per interemptionē cōie. 2° satis p^r ex dictis et dicendis in dubijs.

Primo dubitat. v^oz idē possit sciri et ignorari. ¶ 2° solutione supponit q^o in quarta parte intendit aristoteles quatuor cōclusiones. ¶ Quarum prima tangit solutionem palogismorū fallacie ignorātie elēchi dicēs q^o soluūtur dicēdo q^o semper omittūt aliq^o cōditionē necessario requisitā ad contradictionē. s. ad idem s^z quid idē. s^z r et in eodem tempore. quod declarat p^r duo

Secundus

exēpla. Primū est. tu scis d corrusco q̄ est veniēs
z ignoras q̄ sit muscus. ergo tu scis z ignoras idē
Rūdet dcedēdo cōis. s3 hoc n̄ est fm idē. z^m exem
plū. tetracubitū est mai^r tricubito s3 tetracubitum
fm lōgitudinē est tricubitū fm latitudinē. g^o tricū
bitū ē mai^r tricubito. Et per cōis idē ē mai^r z min^r
C^z cōclusio tāgit solutiōez palogismorū petitiōis
pncipij. Nā oēs solutiōes sūt dicēdo opponēti q̄ pe
tit p^m. Et subdit q̄ si petitiō pncipij lateat rūdetē
debet dicere q̄ solum ccessit aīs. non pro quāto
valet ad iferēdum cōis. qz fieret petitiō pncipij.
s3 vt opponēs argueret cōtra ccessū. C^z cōtangit
solutiōem palogismorū fallacie cōis. oēs enim
soluunt p negatiōem cōis oñdēdo defectum talis
cōis. Et subdit q̄ duplex est cōis vna est simplex
vt est illa per quaz ex pncipali fertur vlt^a alia est
cōposita in qua. s. ex opposito csequētis ifert opp^m
aītis. Exemplū est de rōne mellissie arguentis.
qd factū est habet pncipiū. ergo qd n̄ est factūz nō
habet prin^m. s3 vniuersū n̄ est factūz. ergo vniuer
sum n̄ habet pncipiū. z in talibus sit vere fallacia
csequētis. C⁴ cōclusio tāgit solōnem n̄ cause vt
cause. Nam oēs cōsiderare si remoto illo qd iterimi
tur. si pā pmissa supflua adhuc sequat impole. z si
sic. dicēdū est q̄ illa pmissa supflua que iterimū nō
est cātotalis impossibilitatis cōclōis.

Secundo Dubitat. vtrum ad iterrogatio
nem plures sit dāda vna respō
sio. Pro solutiōe supponit q̄ in quinta pte tāgit ari
stoteles duas cōclusiōes. C^z Quaz pma est bec. in
terrogatio vna est illa ad quā d3 variynica respon
sio. si vero aliqua iterrogatio sit ples ad eaz nō d3
variynica respōsio. C^z cō ē bec. sicut i equocis
veris aut falsis in vtroq3 sēu pp simplicē affirma
tōez vel ccessiōez n̄ videt seg aliqd icōueniēs. ita
etiam si iterrogatio sit vera vel falsa pro vtraq3
pte z ad eā datur vna rñsio nō sequit aliqd i onue
niēs. sed si sit vera p vna parte. z falsa p alia tunc
si rñdens det vna rñsionē pōt redargui. Declarat
trib^o exēplis. Primū est. si queratur. an illa sint bo
na vel mala demōstrato vno bono z alio malo. di
catur q̄ sic. tūc ergo sequit malū est bonū. z bonū
est malū. sed si dicat nō. tūc seg. ergo bonū nō ē bo
nū z malū nō est malū. Secūdū exemplū. si quera
tur. an quodlibz sit sibi ppi z alijs idē vel diuersū. si
dicat q̄ sic. ergo idem ē diuersū a seipō. si dicatur
q̄ nō. ergo idē n̄ est diuersū ab alijs. Tertiū exem
plū. demōstrato vno equali z alio inequali si q̄rat.
vtrum sint sibi inuicē equalia vel inequalia. si di
catur q̄ sic ergo idē ē sibi ppi inequale. si dicat q̄ n̄

ergo idem non est equale sibi ppi.

Tertio dubitat de veritate istius pponis. pla
to vlt disputare casu posito q̄ plato
non velit disputare nisi cicero velit etiam disputa
re. z q̄ cicero non velit disputare nisi quādo pla
to nō vult disputare. Tunc queritur an plato ve
lit disputare vel nō. si nō. ergo cicero vult disputa
re. z si cicero vult disputare. g^o plato vult disputa
re. z p cōis si plato n̄ vlt disputare plato vlt disputa
re. si dicatur q̄ plato vlt disputare. g^o cicero n̄ vlt
disputare. z si cicero n̄ vlt disputare plato n̄ vlt di
sputare. ergo si plato vult disputare plato nō vult
disputare. Rūdet q̄ casus ē impossibil. iō n̄ ē mix
si ex eo seqnt ddictoria. q̄ autem casus sit imposs
bilis p3 qz z^a ps casus destruit pma. Nā ad plato
nē velle disputare sequit cicronē velle disputare.
sed ad cicronē velle disputare sequitur platonez
nō velle disputare. ergo ad platone velle disputa
re sequitur platone nō velle disputare.

Ad rationes an opp^m. C^z Ad pma p3
solutio ex cōclōne. C^z Ad
scōam dī q̄ palogismi peccātes i forma quoruz
solutio cadit supra pmissas debent solui p disticti
onez. sed palogismi quoz solutio cadit supra cō
sequentiā. debēt solui p interēptionē. C^z Ad ter
tiam negat aīs. ad pbatōnē dī q̄ si in argumēto
cōcludat pncipaliter tūc est bonus sillogismos expostori
us nec est fallacia accidētis. sed si cōcludat vna sin
gularis cui^r subm supponit singulariter tūc n̄ ē sil
logismus expostorius s3 est fallacia accidētis. Et
bec de questione dicta sufficiat.

Veritur Utrum diuisio oratio
num in orationes diffi
culter solubiles z in orationes facilliter
solubiles sit sufficiens. C^z Et videtur q̄
non quia eadem oratio est facilliter z difficulter so
lubilis ergo diuisio est insufficiens. C^z Secundo
sic. omnis ars est de bono z de difficili. sed de oib^o
orationibus sophilisticis ē ars. ergo omnes oratio
nes sophilisticę sunt difficiles. C^z Tertio sic. per pa
logismos peccantes in forma decipiuntur tam sci
entes q̄ nescientes. ergo quilibet sillogismus pec
cans in forma est difficilis ad soluendū. C^z In op
positum est aristoteles.

Primo Sciendum est q̄ in vltimo capitu
lo huius tractat^r docet soluere pa
logismos ducentes ad soloecismum. z nugationē
Et cōtinet duas conclusiones. C^z Quaz pma ē h.
ad soluendū palogismos ducentes ad nugatiōez
o3 negare istud principium sophilisticum nomē idē

Elenchorum

significat per se sumptus et cum alio iunctum. quod autem istud sit falsum probat aristoteles dupl'r. p'rio i re latius per duo ex'empla. p'imum est. dupl'r p se su p'ti significat dimidiu. iunctu aut cu dimidio ampli us non significat ipm. Secundu ex'emplu scia per se su p'ta significat scibi e. non aut iuncta cu scibili. 2º p' idem in passionibus. Nam simitas p se signi ficat nasu. iuncta ho cum naso aplius no significat ipm. Et subdit q' volēs euitare nugationez d'z noi per se su p'to addere suu adiunctum in genitiuo vel salte i obliquo v'simo d'z addi i genitiuo nasus vi cedo q' simus est habēs curuitatem nasi. ¶ 2ª cō clusio t'agit solutionem paralogismoꝝ ducētiū ad solocismū per sex paralogismos. p'mº ē. qd vere dicis eē hoc est. sed lapidē ēe dicis eē. ergo lapidē est. Scd's. v'si queratur. ē ne hoc illa res et dicat q' sic. tūc sic paralogizatur. hic ē albus. hic est illa res. ergo illa res ē albus. Tertiº. si q'ratur ē ne hoc illd qd tu dicis esse. si dicatur q' sic. tūc sic arguit. tu vi cis eē h' et dicis ista eē aspidē. h' hoc ē aspidem. q'rº. quem dico esse hunc est hic. sed cleonem dico esse hunc. ergo cleonem est hic. Quintus. tu scis h'. sed hoc est lapis. ergo tu scis lapis. Sextus. cuiº sciaz babes h' scis. lapidis sciaz babes. ergo lapidis scis. R'ndet negando oniam q' i maiore nō d'r cuiº bēs sciam huius scis sed d'r hoc scis ideo non d'z cōclu di. ergo lapidis scis. sed lapidem scis. Simil'r non d'z concludi cleonem est hic sed cleon ē hic. Et sub dit q' talis defectus non pōt fieri in noibus neutri generis quia bene seqtur q'qd vere dicis eē h'. h' ē est sed lignum vere dicis eē. ergo lignū vere ē. sed iste defectº facilliter accidit i alijs generibus

Secundo sciendum est q' quartº tractatº in quo ostendit difficultatē solu tionis orationum continet tria capitula. p'imum continet duas partes. In p'ima t'agit quatuor cō clusiones. Quarum p'ima est bec. orationuꝝ qdā sunt faciles ad soluendum. quedaz vero difficiles. ¶ Secūda cōclusio. omnes orationes s'm equiuo/ cationez sunt faciles quia equiuocatio est modus leuissimus. ¶ Tertia d'z omnes pene o'oes s'm vi uisioneꝝ sunt ridiculose quia manifeste sūt o'ibus. sicut p'z tribus exemplis. Quorum p'mum ē istud. vir ferebatur gradatim sedens. ista est duplex. q'z vel significat q' vir ferebatur p' gradus. et sic ē v'a. vel significat q' vir sedens ferebat gradiēdo. et sic est falsa. Secūdu ex'emplū. boreas nō est purus. p dit enim. i. affligit pauperem. Nam purus duo si gnificat. vno modo idem est qd ignoscens. et tunc boreas non est purus. Alio modo idem est qd fere

nus vel aerem purgans. et sic boreas est purº. q' re gnāte masculi g'nā sicut d'r tertio de aialibus. 3º ex'emplū. v'tra boū ante pariet vel neutra. s'z poste rius ambe. ista dictio an pōt vnoº significare ante rioritatem t'pis: et sic v'tra. i. aliqua boū peperit an: vel pōt significare anterioritatē loci. et sic neutra boum peperit ante. ¶ Quarta d'z s'm equiuocati onem sūt alique o'ones inutiles et aliq' difficiles. Nam ille sunt difficiles de quibº sapientissimi iu dicant. sed de aliqbº termis sicut de vno et an iudi cant sapientissimi an sint vniuoci et significēt vnu: aut sint equuoci s'ntes pla. sic zēo creobat enstrū vnu significare. Alii ho dicūt q' ens multipl'r d'r.

Tertio sciendū est q' in secūda pte det'miat aristoteles de solutione acris. Et intē dit sex cōclusiones. Quarum p'ma ē bec. o'ro acris est que maxie facit dubitare. et dicis acris eo q' ta lis o'ro maxime mordet respōdētē. ¶ 2ª cōclusio ē bec. o'ro acris est duplex. quedā ē sillogistica sicut ē peccās i materia. alia ē n sillogistica que peccat in forma et iter illas ille que peccāt i mā sunt acerrime. ¶ Scda cōclusio ē bec. oratio sillogistica acer rima est illa que ex maxie p'babilibº iterimit ma ximum p'babile q'z i tali o'rone semper ex opposito cōclusōis cum altera p'missaruꝝ pōt iterimi altera p'missa q' ē valde p'babilis s'z illa ē maxime acris in qua ferit cōclusio maxime acris ita q' cōclusio. sit eque p'babilis sicut p'misse. ¶ 4ª cōclō. inter o'oes n sillogisticas illa est maxie acris de q' est du bium an sit sillogistica vel n v'trº sit solūda per vi stinctōem vel p'iterēptionem. et illa est acris quan do nos scimus s'm quam p'missam debet fieri solu tio. ¶ 5ª cōclusio. o'ronum peccātū i forma quedā n sūt digne solutōe i quibus. s. deest aliqua p'missa rum p'pter quas debet sequi cōclusio et talis voca tur sillogismus fatuus. alie sūt digne solutōe in quibus defectus nō prouenit ex defectu p'missa rum. sed ex debito modo ordinādi. ¶ Sexta con clusio t'agit diuersos modos soluēdi. Naz aliquā do sit solutio ad orationez et illa est vera et recta. ali quādo autem sit solutio ad interrogacionem. idest ad hominez ostendendo q' male ordinat suas p're missas sicut est in sillogismo fatuo. aliquādo sit so lutio ad tempus quando scilicet solutio est plurius t'pis egēs q'z p'presentis tēporis disputatio exigit.

Conclusio Respōsalis diuissio o'ronum. orationes facilliter solubiles et difficulter solubiles est sufficiens diu'tamen il la facilitas vel difficultas non sumatur ex parte nostri. sed ex parte iparum orationum. Naz ille vi

Secundus

antur faciles quarum defectus non est latēs sed manifestus. ille vero dicuntur difficiles quarum causa defectus est multum occulta nec de facili percipitur. conclusio sic intellecta p3 satis ex dictis.

Primo Dubitatur vtrum per ea que dicta sunt in libris elenchorum sit ars sophistica sufficienter tradita. **C** Pro solutione supponitur qd i isto capitulo recapitulat ea que dicta sunt tam in libro thopicorum qm in libro elenchorum. Et itendit talem conclusionem. dictū est ex quot et qualibet disputationibus fuit paralogismi et quo modo ducendi sunt ad falsum et opinabile. et quomodo interrogare. et quis ordo debeat observari in interrogatione. et de utilitate istarum orationum et solutione paralogismorum. et hoc qd ad libros elenchorum: sed in libris thopicorum dictum est quomodo probabiliter poterim arguere de vnoquoque problemate et quo sit defendenda positio a nobis vt nos disputationes sustinentes nihil dicamus repugnans. et hoc fuit necesse quia socrates sciuerit interrogare fatebatur tñ se nescire respondere. et ex hoc passu traditur auctoritas prouerbialis. multi sunt arguentes pauci vero solutes.

Secundo Dubitatur vtrum principia sint maxima i virtute et paruissima in magnitudine. **C** Pro responsione supponitur qd i hoc ultimo capitulo declarat modū i duabus conclusionibus quo ista sciētia fuit inuenta. **C** Prima conclusio tēgit modū quo alie sciētie fuerūt inuente. Nam illa que inueniuntur i principio sunt parua sed a posterioribus particulariter elaborata augentur ab eis quousq3 sciētia sit completa. Illud autē qd i principio inuenitur. vtilius est eo quod postea additur. quia illud est principium quod est maximum i virtute et difficilimum. **C** Pro. n. ē optimus potestate tāto est paruissimus magnitudine. et qd est minus i magnitudine tāto est difficillimus videri. hoc est difficile est agere et augere reliquū. et per hunc modū adiūte sunt pene omnes sciētie rethorice. quia illi qui inueniunt principia pauca dixerūt de illis. Alij ho qui sunt famosiores illa arte colligūt dicta a multis. vnde post primos iuētores rethorice securus est thestias. et post thestia securus est theodorus post quē multa multi adiuenerūt. et idē est qd ista ars maxime iā habet crementū. **C** 2^a conclusio tēgit modū quo ista ars fuit acquisita. quia a nō tps suū nihil oīo fuerat traditū artificiali. s3 oīa erāt iordiate et sine arte oca quēadmodū accidit i mercenariis et i doctria georgie que sine arte tradita est. Nam sicut mercē

narij iordiate vēdūt res suas nō dātes artem eas faciēdi vt sutores asportāt multos modos calceoz nō tradētes artē faciēdi eos. sic ante tps aristotelis erant scē multe argumētationes rethorice. sed nihil omnino dīllogismi vere et certitudinali erat dictū quia sepe capiebāt sophisticas pro rethoricis et e3. et de oibus his dedit ari. artē. et ideo si videat qd h ars sit completa quēadmodū et alie. d obmissis qdē artis idultionē petit. d iuētis at multas hēre grates.

Tertio Dubitatur de veritate istius propositionis homo est animal. ergo hec consequentia non v3 demonstrando ipammet consequentiam. Est enim duplex conditionalis. quedā est nō assertiua que. si nō asserit suū ans eē sicut est illa i qd pōitur hec cōiunctio si. alia ē conditionalis assertiua q. si asserit suū ans eē sicut ē illa i qd pōitur hec cōiunctio ergo. et illa ppropria vocat rōnat. Tūc qrit de veritate istius conditionalis hō ē aīal. qd hec cōia non val3 demonstrādo ipammet cōiam. pbat et iprobat. pbat sic quia vel ista conditionalis est vera vel falsa. si vera habetur propositū. si falsa. tunc arguitur sic. dicta conditionalis est falsa ergo impossibile est ans esse verū qn cōis sit verū. et si sit verū. tūc ita erit sic illa si significat ergo ipa erit vera. et p cōis si ē falsa ipa ē vera. Prima cōia p3 qd si dicta conditionalis ē falsa tunc impossibile est hoies eē aīal qn cōia expōssa i dicta conditionalis nō valeat. sed hoc significatur p cōis dicte conditionalis qd est illud. si ergo hec cōia nō val3. et sic si dicta conditionalis sit falsa impossibile est ans esse verū qn cōis sit verū. Improbatur sic. qd vel ipa est vera vel falsa. si falsa habetur itentū. si sit vera. tunc cū ans eius sit verum et necessariū. de necessitate suū cōis erit verū qd ē illud ergo hec cōia non valet. s3 si sit verū. ergo verum est bāc cōiam nō valere. nō si cōia nō valeat. tunc dicta conditionalis erit falsa. Et per cōis si sit vera erit falsa. Ad insolubile respondetur qd dicta conditionalis est falsa. qd ad ipam referuntur duo dīdictoria qd si ponat vera cum ei⁹ ans sit necessariū suū cōis de necessitate erit verū. ergo verū erit cōiam nō valere. et p cōis dicta cōia valet et non valet quod implicat. Ad pbationem dī qd ita sit qd iter significat de significatione mālī non tñ ē ita qd iter significat de significatione formali. iō nō ē ita qd iterūq3 p eā significat qd ipa ē falsa.

Rationes Ante oppositū soluitur ex declaratione conclusionis. Et hec de secundo elenchorum dicta sufficiant.

C Impressum venetijs. 1490. Jussu et impensis nobilis viri Octauiani scori.

Tabula q̄onuz sup̄ tota logica magr̄i Johānis
magr̄i incipit. Et p̄ super p̄hemū īpius.

Utrū logica sit yn̄ habet̄ scientificus ratio
nalis ab alijs distinct̄. q̄o p̄ma.

Utrū logica sit p̄ phie vtilis et necessaria
ad acquisitionem oīuz sciāz. 2.

Utrū sillogism̄ sub eius ratioe v̄l non precisa sit
subiectum logice. 3.

Utrū logica sit scia speculatiua v̄l p̄ctica. 4.

Incipiūt q̄ones libri p̄dicabiliuz porp̄bir ij.

Utrū subm̄ attributōis huius scie sit v̄l q̄o est
genus ad q̄nq̄ p̄dicabilia p̄ma.

Utrum genus dicatur equiuoce de suis tribus ac
ceptionibus. 2.

Utrū due diffōnes date de specie tā i ratione sub
iicibilis q̄ in rōne predicabilis sint a porp̄yrio
sufficienter assignate. 3.

Utrū oīa sit yn̄ p̄dicabile ab alijs distinctū 4.

Utrum p̄prium et accidens sint p̄dicabilia ad inui
cem distincta. 5.

Utrūz omne naturaliter prius possit existere rea
liter sine suo posteriori. 6.

Incipiūt q̄ones libri p̄dicamētoruz aristo.

Utrū decē p̄dicamētis sit aliq̄d cōe vniucum
itēdōale q̄o sit subm̄ libri p̄dicamētor. questio j.

Utrū decem p̄dicamētor. sint tātum tres modi p̄
dicandi simplices. 2.

Utrū due regule. et due diuisiones as̄ p̄dicamē
tales sint i textu sufficiēter assignate 3.

Utrū p̄ma substantia sit magis substantia q̄z. 4.

Utrū due p̄ p̄betates substantie sint sufficiētes. 5.

Utrum tres vltime p̄betates substantie sint i tex
tu sufficiēter assignate. 6.

Utrum quātitas sit yn̄um genus generalissimum
ab alijs distinctum. 7.

Utrū tñ sint q̄tuor spēs q̄titatis habētes positio
nē i continuo. s. linea superficies locus et corpus 8.

Utrū q̄titas habeat cōtrariū. 9.

Utrū eē ad sit p̄prium mod̄ eēndi cōtractiū eēntia l̄
entis ad 3^m p̄dicamētū q̄o v̄l ad aliq̄d et super q̄
fūdet̄ modus p̄dicādi huius p̄dicamenti. 10.

Utrū oīa relatiua dicatur ad ouertētiā. 11.

Utrū relatiuoz distinctio specifica sumat̄ ex distin
ctiōe sūdamētor. et t̄mior. et distinctio nūteralis ex
distinctiōe numerali subiectoz. 12.

Utrū qualitatis sint tantū quattuor spēs. 13.

Utrū qualitati sit p̄prium habere cōtrariū et suscipe
re magis et minus. 14.

Utrū b̄re oīū et suscipe magis et min̄ ouēient̄ assi
gnent̄ p̄p̄tates p̄dicamētor. actōis et passiōis. 15.

Utrū opposit̄ ēntitas realis cois vniuoca ad oppō
nē relatiuaz oīā p̄uatiuā et cōdictoriā. 16.

Utrū q̄d itatib̄ b̄ntib̄ eē i potentia obiectiua pos
sint formari propositiōes affirmatiue vere i qui
bus predicatum dicat̄ de subiecto predicatione
dicente hoc est hoc. 17.

Incipiūt q̄ones p̄mi libri p̄yermenias.

Utrū scripture sint ad placitum signa vocum et
voces passiōū aīe: passiōes vero rerū natura
les similitudines. p̄ma.

Utrū diffō nois i qua d̄r. nomē est vox significati
ua ad placitū sine tēpore cuius nulla pars sepa
rata est significatiua. sit sufficiēs. 2.

Utrū diffō verbi sit in textu sufficiēter assignata. 3.

Utrum diffō ofonis idifferēter oueniat tam ofoni
perfecte q̄ imperfecte. 4.

Utrū tāntū sint tres species oppositiōis. s. cōtradio
ria subcōtraria et cōtraria. 5.

Utrū aliqua p̄positio singularis de futuro origēti
sit determinate vera vel falsa. 6.

Incipiūt q̄ones scōi libri p̄yermenias.

Utrū a negatiua ad affirmatiuam p̄dicato va
riato penes finitū et infinitū et cōtra sit bōa oīa. j.

Utrū a diuisis ad cōiuncta sit oīa formal̄. 2.

Utrū ad habēdū cōditionē in modalib̄ necesse sit
et sufficiat negatōem ponere ad modū. 3.

Utrū ad necesse eē sequat̄ possibile esse. 4.

Utrū cōtrarietas i enūciationibus vocalib̄ sit su
mēda penes oīos modos enūciādi aut penes
cōtraria predicata. 5.

Incipiūt questiones libri p̄mi p̄oz.

Utrū ad hūc libru p̄mū noue logice qui voca
tur liber prioz spectet determinare d̄ sillogismo
simpliciter dicto. j.

Utrū dici de oī et dici de nullo sint prima p̄ncipia
regulatiua sillogismorum. 2.

Utrūz ouertio i terminis sit oīa formalis ab argu
mētatione distincta. 3.

Utrū oēs p̄pōnes de necessario et omnes affirma
tiue de origēti eodē modo ouertant̄. sicut ille de
iesse. negatiue h̄o de origēti nō necessario ouer
tāt̄ur opposito mō sicut ille d̄ iesse. 4.

Utrū quattuor cōbinatiōes vtilēs p̄me figure. sint
cōsequētie formales. 5.

Utrum tātūz sint quattuor cōbinationes vtilēs se
cundē figure. 6.

Utrū i tertia figura miore negatiua et conclusionē
vniuersali valeat format̄ oīa. 7.

Utrū ex puris d̄ necio v̄l alia de icē et alia d̄ necio
eodē? sillogisādū sit sic i illis de inec. 8.

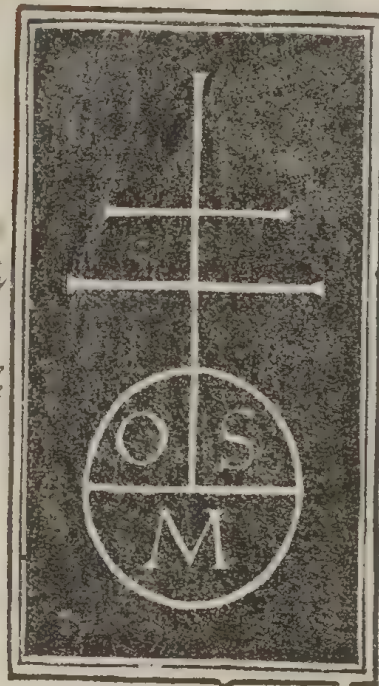

Utz diffinitio contingens i q̄ obtingēs ē quo non
 exite necessario posita eē vñ eē nullū sequitur i
 possibile. sit sufficiēs. 9.
 Utrū solū i pma z tertia figuris sit sillogismus ex
 ambab⁹ de rigētū nō aut i secūda figura. 10.
 Utrū i oī figura ex altera de iēē. z alia de rigētū
 valeat sillogismus. 11.
 Utrū oīs sils sit i aliqua triū figurarū. 12.
 Utrū ad sciam libri pōz ptineat dare artē ad ine
 niendum mediū. 13.
 Utrū oīes reduciue z silr oēs cōsequeñtie n sillogi
 zate sint ad sillogismum reducibiles. 14.
 Utrū ex ppōib⁹ de lmis finitis eodē mō sit sillo
 gizādū sic ex ppōib⁹ de lminis finitis. 15.
 Incipiūt qōes secūdi pōz:
 Utrū idē sils possit p̄la cludere. pma. 1.
 Utrū sils circularis teneat formāl i oib⁹ lmis. 2.
 Utrū vñs affirmatiua possit pbari per i possibile i
 prima figura. 3.
 Utrū petitiō p̄cipii peccet cōtra sils simplr. 4.
 Utrū pole sit d eodē sil b̄re opiones trias. 5.
 Utrū iductio sit reducibil ad silm. 6.
 Utrū diffō emptimēatis sit sufficiēs. 7.
 Incipiūt q̄stiones p̄mi libri posteriorū:
 Utrū de sillo d̄ratiō sit scia tanq̄ de subiecto
 attributiōis libri posteriorū. pma. 1.
 Utrū tātū sint due p̄cognitiōes. s. quid z qz. 2.
 Utrū due diffōnes scientie sint i textu sufficiēter
 assignate. 3.
 Utrū q̄libet ppō imediata sit p se nota z eē. 4.
 Utrū sit possibīle circularit̄ demonstrare. 5.
 Utrū sola ppō que est i scdo modo dicēdi per se sit
 proprie scibilis. 6.
 Utrū d̄ratiō pcedat ex necessariis. 7.
 Utrū aliqua diffō nata sit eē tota cōclusiō vniuer
 salis demonstrationis. 8.
 Utrū demonstrator interroget. 9.
 Utrū sit pole vñ sciaz alteri subalternari. 10.
 Utrū deficiēte nobis aliquo sensu sit necesse d̄fice
 re sciam sui pprii sēibilis. 11.
 Utrū d̄ratiōibus sit p̄cessus i finitū. 12.
 Utrū demonstratiō vñs sit p̄rior p̄ticulari. 13.
 Utrū vnitas habet sciētifici sumā ab vnitate subi
 z diuersitas a diuersitate p̄cipiōz. 14.
 Utrū ab eodē intellectu d̄ eodē obiecto possit silr
 semel haberi sciētia z opinio. 15.
 Incipiūt qōes scdi libri posteriorū.
 Utrū tātū sint quattuor qōnes b̄re scibiles. s. si ē.
 qd ē. qz est. z propter qd est. prima. 1.
 Utrū omnis qō vere scibilis sit qō mediū. 2.

Utrum qd quid est possit demonstrari de eo cui⁹
 est in eo qd quid est. 3.
 Utrū p qdls gen⁹ cause possit fieri d̄mōstratio. 4.
 Utrū p̄es diffinitōis d̄ant eē i plus q̄ diffinitū. 5.
 Utrū pluriū questionū possit eē idem mediū. 6.
 Utrū diffō sit sit mediū demonstrationis. 7.
 Incipiūt qōes p̄mi libri thopicorū.
 Utrū sillogismus sub ratione probabilitatis
 sit subiectum dyalectice. p̄ia. 1.
 Utrū sint tñ quattuor p̄dicata. 2.
 Utrū diffinitio dyalectice sit sufficiēs. 3.
 Utrū tātū sint quattuor instrumēta abundādi in
 sillogismo dyalectico. 4.
 Incipiūt q̄stiones secūdi libri thopicorū.
 Utrum in accidētib⁹ ab inesse ad eē sit formāl
 cōtra z econtra. prima. 1.
 Utrū multiplex sit cōstruēdū vel destruendum in
 vtroq̄ sē su vel in alio tñ. 2.
 Utrū cōia cōrio z cōia i ipso sint formales cōie. 3.
 Incipiūt q̄stiones tertij libri thopicorū.
 Utrū illud qd est i gñe sit magis eligēdū eo qd n ē
 in gñe. vt vtrum bonū simplr sit melius eo qd est
 bonum alicui. prima. 1.
 Utrū illd qd additū ē a l̄i faciat ipse eē magis tle. z
 Incipiūt q̄stiones q̄rti libri thopicorū.
 Utrū qditas gñis sit a qditate d̄rie rlr distincta. i.
 Utrū genus sit vnū a parte rei. 2.
 Utrum ens sit genus. 3.
 Incipiūt questiones p̄mi libri elenchorū.
 Utrum de sillogismo sophistico sit sciētia sophisti
 ca distincta ab aliis partibus logice. p̄ia. 1.
 Utrum oīs p̄positiō i qua ponitur terminus equo
 cus sit distinguenda. 2.
 Utrū sint tñ septē fallacie extra dictionē. 3.
 Utrum oēs fallacie sint ad ignorantiam elenchi
 reducēde. 4.
 Utrū oīes litigiose bñ diuidāt. q̄ alie sūt ad nom
 disputabiles z alie ad intellectū. 5.
 Utrū cautele ducētes ad vltimas quattuor metbas
 sint in textu bñ assignate. 6.
 Incipiūt questiones scdi libri elenchorū.
 Utrū in hoc scdo libro elenchorū oporteat deter
 minare de solutione palogismorū. p̄ma. 1.
 Utrum oīs solutio recta fiat p̄r interemptionem
 aut per distinctionem. 2.
 Utrū oēs paralogismi extra dictionem sint soluē
 di per iterēptionem cōie. 3.
 Utrū diuisiō orōnum in orōnes facill solubiles z
 difficulter solubiles sit sufficiēs. 4.
 Finis

*Iussu & scripto ad h.
incepisti & o.
curae e.*

*Deua tollens vultu.
plurimum.
vultu rede.*

Registrum

A B C D E F G H I K L M N O P
Q R S T U X. Omnes sunt quaterni.

Bibl. Jag.

[Faint handwritten text at the top of the page, possibly a title or introductory note.]

[Faint handwritten text, possibly a date or location.]

<i>[Faint header text]</i>	<i>audy</i>	<i>De audy</i>	<i>[Faint header text]</i>	<i>No audy</i>
<i>[Faint text]</i>	4	6 <i>[Faint text]</i>	<i>[Faint text]</i>	
<i>[Faint text]</i>	4	10 <i>[Faint text]</i>	<i>[Faint text]</i>	11
<i>[Faint text]</i>	<i>no solut</i>	<i>[Faint text]</i>	<i>[Faint text]</i>	9
<i>[Faint text]</i>	<i>[Faint text]</i>	<i>[Faint text]</i>	<i>[Faint text]</i>	9
<i>[Faint text]</i>	5 <i>[Faint text]</i>	<i>[Faint text]</i>	<i>[Faint text]</i>	10
<i>[Faint text]</i>	5	<i>[Faint text]</i>	<i>[Faint text]</i>	5 <i>[Faint text]</i>
<i>[Faint text]</i>	4	12	<i>[Faint text]</i>	10 <i>[Faint text]</i>
<i>[Faint text]</i>	<i>no solut</i>	10	<i>[Faint text]</i>	8 <i>[Faint text]</i>
<i>[Faint text]</i>	+	12	<i>[Faint text]</i>	2 <i>[Faint text]</i>
<i>[Faint text]</i>	+	11	<i>[Faint text]</i>	
<i>[Faint text]</i>	5	8 <i>[Faint text]</i>	<i>[Faint text]</i>	4
<i>[Faint text]</i>	<i>no opinionis</i>	+	11	4
<i>[Faint text]</i>	<i>no solut</i>			+
<i>[Faint text]</i>				+
<i>[Faint text]</i>				12 <i>[Faint text]</i>

<i>[Faint text]</i>	10	} <i>[Faint text]</i>
<i>[Faint text]</i>	3	
<i>[Faint text]</i>	5	
<i>[Faint text]</i>	40	
<i>[Faint text]</i>	30	
<i>[Faint text]</i>	4	} <i>[Faint text]</i>
<i>[Faint text]</i>	4	
<i>[Faint text]</i>	4	
<i>[Faint text]</i>	4	
<i>[Faint text]</i>	4	

[Faint handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or summary.]

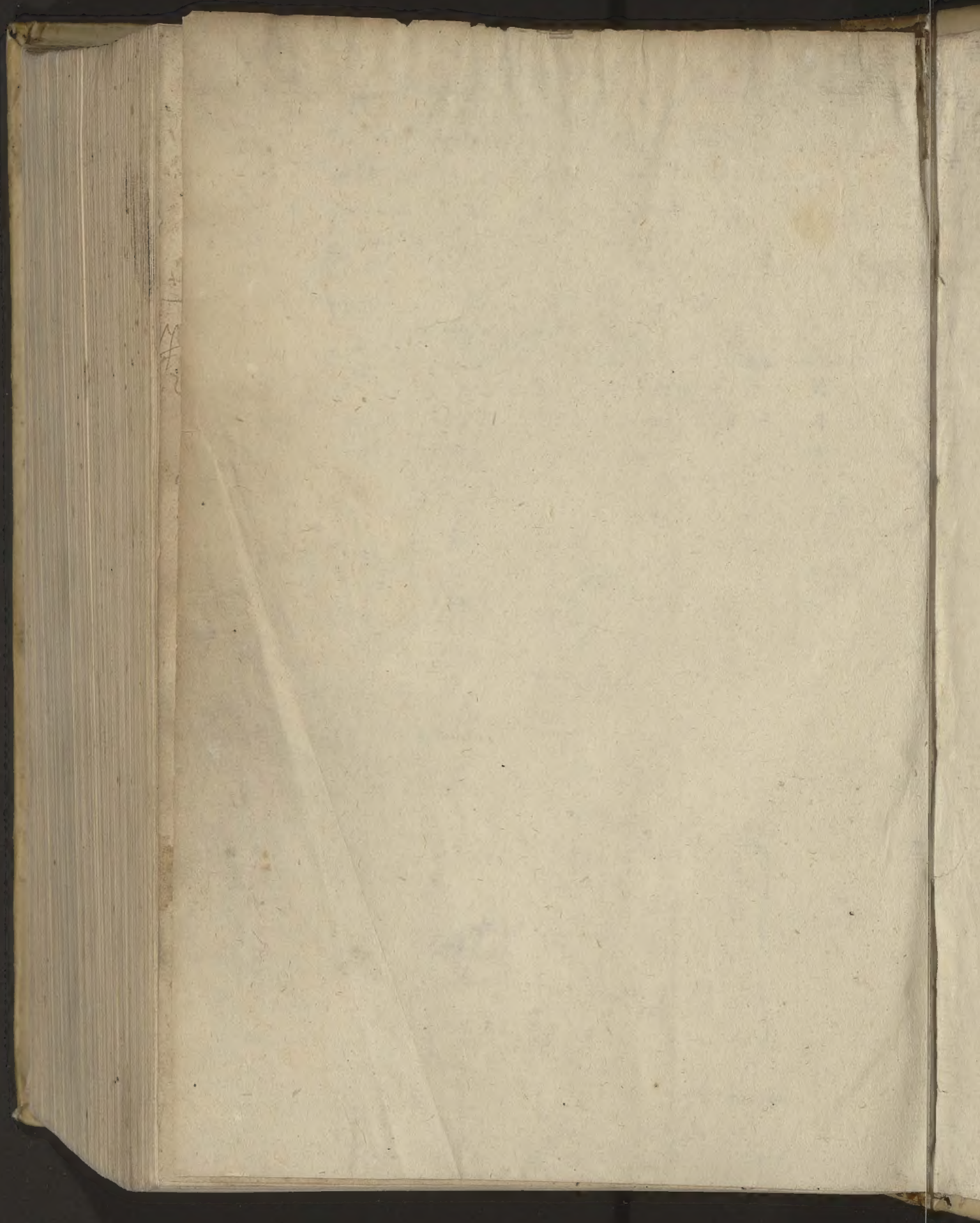

the

bus
had
for
had

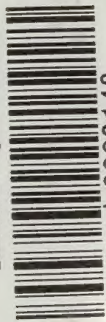
it

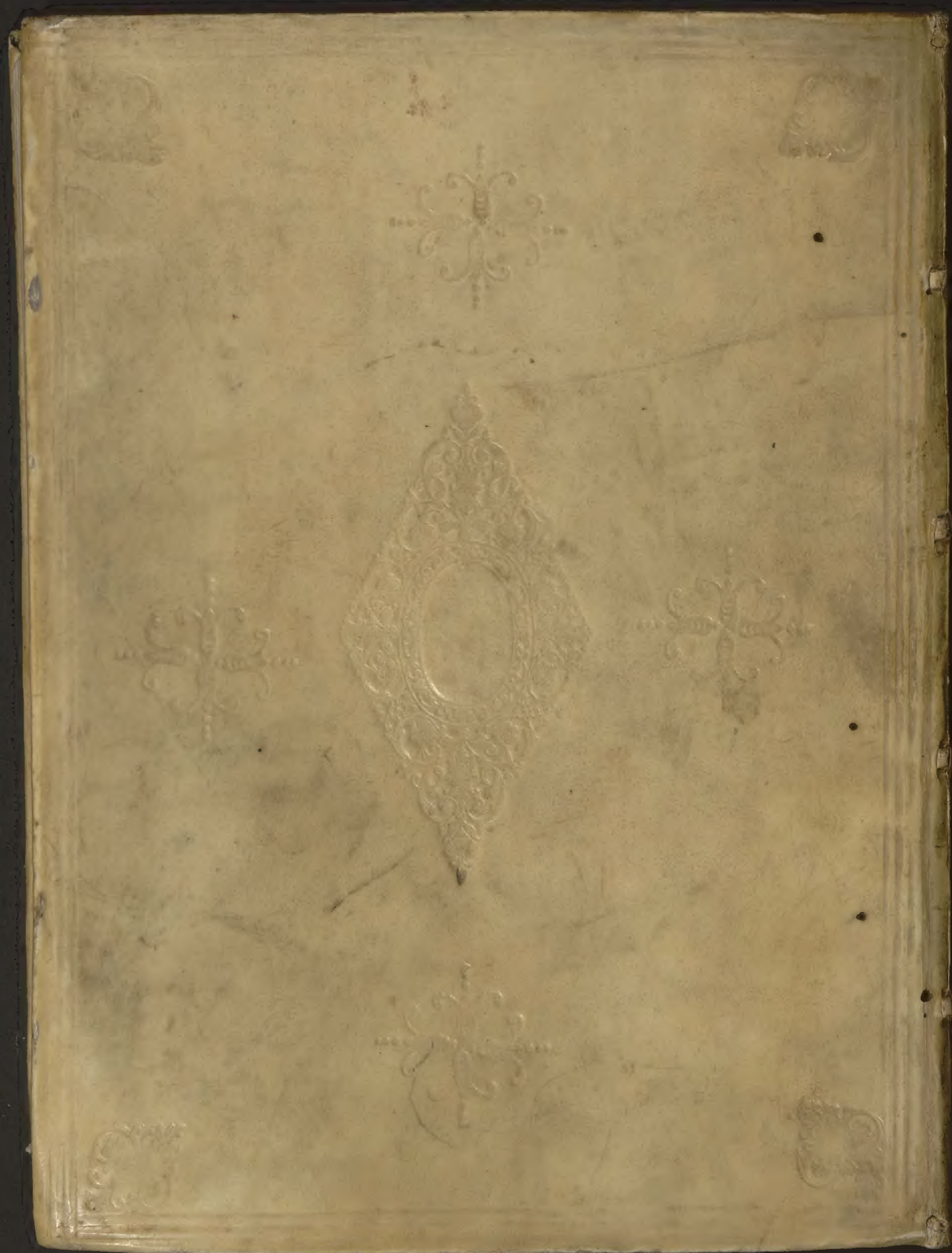

Biblioteka Jagiellońska

stdr0008148

To
Sept 14
An
M

263.

264.

265.